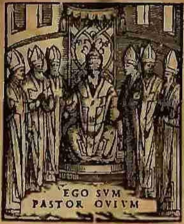
PIO V. PONT. MAX.

PONTIFICALE ROMANVM

Ad omnes Pontificias cęremonias, quibus nunc vtitur ſacroſancta Romana Eccleſia, accommodatum.

Nonnullis inſuper, quę in antea impreſſis non habentur accuratiſſime auctum.

Ac in tres partes diſtinctum.

Quarum Prima perſonarum, Secunda rerum conſecrationes, ⁊ benedictiones continet: Tertia vero quędam eccleſiaſtica officia, ⁊ alia multa comprehendit, quę in ſequenti Tabula, verſa pagina monſtrantur.

Nuper ſumma diligentia reuiſum, emendatum, & impreſſum.

Venetijs, Apud Iuntas, M D LXXII.

Tabula ad facillime inueniendum ea, que in hoc Pontificali in tres partes diuiſi continentur.

IN PRIMA PARTE.

De chriſmandis in fronte fol. 1
De pſalmiſtę officio 2
De barba tondenda 2
De ordinibus conferendis 2
De forma abſolutionis ordinandorum ab excommunicatione ⁊ irregularitate 2
De edicto quod profert epūs contra ſuſcipientes ordines ſine examinatione ⁊ approbatione 3
De clerico faciendo 5
De minoribus ordinibus 6
De ordinatione oſtiarii 6
De ordinatione lectoris 7
De ordinatione exorciſtę 8
De ordinatione acoliti 8
De ſacris ordinibus in genere 9
De ordinatione ſubdiaconi 9. ⁊ 11
De ordinatione diaconi 12
De ordinatione presbyteri 16
De conſecratione electi in epiſcopum 22
Forma iuramenti 23
Examen 24
De miſſa propria dicenda in ↄſecratione epiſcopi 25. que mediatur 31. ⁊ finitur 32
De miſſa in anniuerſario conuerſationis epi 35
De pallio, ⁊ q, ūr quibus diebus ſit eo vtēdū 36
De conſecratione, benedictione, ⁊ coronatione ſanctiſſimi domini noſtri Papę 37
De benedictione Abbatis electi non monachi, neque profeſſi 49
De monacho faciendo ex electo ſeculari 49
De benedictione abbatis auctoritate apl̄ica 52
De bñdictione abbatis auctoritate ordinaria 60
De benedictione Abbatiſſę 62
De miſſa propria in cantu dicenda in cōſecratione Abbatiſſę ⁊ Monialium 62
De benedictione ⁊ conſecratione Virginum 67
De anathemate quod profert epūs contra moleſtantes bona monialium: vel eas ad malum inducentes 76
De receptione ⁊ coronatione romani Imperatoris per dominum Papam 78
De proceſſione Pōtificis ⁊ Cęſaris p vrbem 83
De coronatione Imp̄atoris abſente Papa 84
De coronatione Imperatricis 85
De triplici Imperatorum corona 86
De benedictione ⁊ coronatione Regis 87
De benedictione ⁊ coronatione Reginę 91
De benedictione ⁊ coronatione Reginę vt regni dominę 95
De benedictione ⁊ coronatione Regis poſtea in conſortem electi 99
De benedictione noui militis ⁊ enſis 99
De creatione militis regularis 100

IN SECVNDA PARTE.

De benedictione ⁊ impoſitione primarii lapidis p eccleſia ędificanda 101
De benedictione Salis 101
De benedictione Aquę 101
De eccleſię dedicatione ſeu conſecratione 104
De benedictione aquę cum ſale, cineribus, ⁊ vino 109
De conſecratione altaris 113
De benedictione cęmenti 118
De allocutione epiſcopi ad fundatores eccleſię ſuper debita dotatione eccleſię 120
De benedictione incenſi 127
De benedictione tobalearum, vaſorum, ⁊ ornamentorum eccleſię ⁊ altaris conſecratorum 130
De altaris conſecratione, quę fit ſine eccleſię dedicatione 132
De benedictione tobalearum, vaſorum, ⁊ ornamentorum altaris conſecrati 130
De conſecratione altaris cuius ſepulchrum reliquiarum eſt in medio ſummitatis ſtipitis 142
De altaris portatilis conſecratione 143
De benedictione cęmeterij 147
De eccleſię ⁊ cęmeterij reconciliatione 152
De reconciliatione cęmeterij per ſe ſine eccleſię reconciliatione 158
De patenę ⁊ calicis conſecratione 159
De benedictione ſacerdotalium indumentorum in genere 160
Specialis benedictio cuiuſlibet indumenti 160
De benedictione mapparum ſeu linteaminum ſacri altaris 160
De benedictione corporalium 160
De benedictione nouę crucis 161
De benedictione imaginis beatę Marię virginis 162
De benedictione imaginum ſeu aliorum ſanctorum 163
De benedictione ſacrorum vaſorum, ⁊ aliorum ornamentorum in genere 164
De benedictione tabernaculi, ſiue vaſculi pro eucharistia conſeruanda 164
De benedictione capſarum pro reliquijs ⁊ alijs ſanctuarijs includendis 164
De benedictione ſigni vel campanę 165
De benedictione ⁊ impoſitione crucis proficiſcētibus in ſubſidium ⁊ defenſionem fidei chriſtianę, ſeu recuperationem terrę ſanctę 169
De benedictione armorum 170
De benedictione enſis 170
De benedictione ⁊ traditione vexilli bellici 170

Tabula ordinaria Pontificalis

IN TERTIA PARTE.

De officio faciendo in feria quarta cinerum fol. 171
De dominica palmarum 172
De matutinis tenebrarum 173
De lotione pedum pauperum: in feria quinta in cena domini ⁊ quocunqʒ tempore 173
De officio ferię quintę in cena domini cuʒ chriſma ⁊ olea conficiuntur 174
De benedictione olei infirmorum 175
De benedictione balſami 176
De benedictione chriſmatis 177
De benedictione olei catechumenorum 180
De mandato quod dicta die agitur 181
De officio faciendo per Pontificem in die paraſceues 182
De officio faciendo in ſabbatho ſancto 183
De ordine ad concilium prouinciale, ſeu ſynodū celebrandum 185
De admonitione Metropolitani ſeu Epiſcopi pręſidentis concilio ſeu ſynodo, qualiter ſacerdotes viuere debeant 189
De ordine ſuſpenſionis: reconciliatione, depoſitionis, diſpenſationis, degradationis, reſtitutionis ſacrorum ordinum 191
De ordinatione excommunicandi ⁊ abſoluendi 196
De ordine reconciliandi apoſtatam, ſchiſmaticū vel hereticum 199
De itineratione prelatorum 200
De ordine recipiendi proceſſionaliter pręlatum vel legatum 201
De ordine viſitandi parochias 203
De ordine recipiendi proceſſionaliter Imperatorem 205
De ordine recipiendi proceſſionaliter Regē 205
De ordine recipiendi proceſſionaliter Principem 206
De ordine recipiendi proceſſionaliter Imperatricem vel Reginam 206
De ordine recipiendi proceſſionaliter Principiſſam 207
De veſperis Pontificalibus Pontifice in craſtino celebraturo 207
De his quę incipere vel cantare debet epiſcopus in veſperis ſolennibus 207
De matutinis in nocte natiuitatis 211
De miſſa Pontificali Pontifice ſolenniter celebrante 213
Quę dicenda ſunt a Pontifice dum ſacris ſe induit veſtibus 214
De veſperis ſolennibus quę in pręſentia Pontificis celebrantur 222
De miſſa ſolenni, quę in pręſentia Pontificis celebratur 223
De veſperis ⁊ matutinis pro defunctis 224
De miſſa pro defunctis 225
De officio quod poſt miſſam agitur 225
De miſſa pro defunctis, quę coram Pontifice celebratur 228
De miſſa priuata quam Pontifex audit 228
De diuerſitate colorum 228
De mitra 229
De Gloria in excelſis, Pax vobis, ⁊ Ite miſſa eſt ibidem
De Credo 229
De baculo paſtorali 229
De benedictione Pontificali Sit nomen domini benedictum 230
De officio capellani Pontifici aſſiſtentis 230
De officio diaconi Pontifici in miſſa miniſtrantis 230
De officio ſubdiaconi Pontifici miſſa miniſtrantis 231
De officio capellani de mitra Pontifici ſeruientis 231
De ſcrutinio ſerotino, quo antiqui vtebantur, antequam electus in epiſcopum conſecraret 232
De expulſione publice penitentium ab eccleſia, in feria quarta cinerum 236
De reconciliatione ſolenni penitentium 238
De mitra quando ⁊ quomodo vtendum ſit 243

Tabula alphabetica, eoꝛum quę in hoc Pontificali continentur.

Abbatis benedictio auctoꝛitate apoſtolica fol. 52
Abbatis benedictio auctoꝛitate oꝛdinaria 60
Abbatiſſę benedictio 62
Abſolutio oꝛdinandoꝛum ad cautelam 3
Abſolutionis ab excommunicatione foꝛma 169
Acoliti oꝛdinatio 8
Admonitio epiſcopi ad fundatoꝛes eccleſiarum de dotatione earum 110
Ad multos annos cum cantu 35
Altaris cum eccleſia conſecratio 113
Altaris conſecratio ſine eccleſię dedicatione 132
Altaris conſecratio quando reliquię ſunt in ſummitate ſtipitis 142
Altaris poꝛtatilis conſecratio 143
Anathema breue contra ſuſcipientes oꝛdines ſine examinatione ⁊ approbatione 3
Anathema contra moleſtantes moniales 76
Anathematis pnũciandi ⁊ relaxandi foꝛma 197
Annuli Pontificalis benedictio 35
Annuli monialium benedictio 69
Aquę cum ſale benedictio 109
Aquę cum ſale, vino, ⁊ cinere benedictio 109
Armoꝛum benedictio 170
Aſperges aña cum cantu notato 114

Baculi paſtoꝛalis benedictio fol. 30
Baculo paſtoꝛali qñ vti debeat epũs 229
Barba tondenda 2
Balſami benedictio 176
Benedictio epiſcopalis Sit nomen domini benedictum cum ſuo cantu 35
Benedictio ſacerdotalium indumentoꝛum 160
Benedictio imaginũ beatę Marię virginis 162
Benedictio tabernaculi pꝛo conſeruanda eucharıſtia 164
Benedictio capſarum pꝛo reliquijs 164
Benedictio ⁊ traditio vexilli publici 170
Balſami benedictio 176

Calicis ⁊ patenę benedictio fol. 159
Campanę benedictio 165
Capellani aſſiſtentis Pontifici officium 230
Capellani ſeruientis de mitra Põtifici offiñ 231
Capſarum pꝛo reliquijs benedictio 164
Catechumenoꝛum olei conſecratio 180
Cementi pꝛo altari benedictio 113
Cęmeterij benedictio 118. ⁊ 147
Cęmeterij ſimul cum eccleſia reconciliatio 152
Cęmeterij ſine eccleſia reconciliatio 158
Chirotecharum benedictio 33
Clericoꝛum oꝛdinandoꝛum examinatio 2
Clericoꝝ oꝛdinatoꝛũ admonitio ⁊ inſtructio 22
Coloꝛum quibus eccleſia in paramentis vtitur varietas ſecundum tempoꝛa 228
Cõcilij pꝛouincialis ſeu ſynodalis celebꝛatio 185
Confeſſio quę fit in media miſſa coꝛam epiſcopo ⁊ abſolutio 219
Confirma hoc Deus aña in cantu 51. ⁊ 59
Coꝛonarum virginum benedictio 74
Coꝛpoꝛalium benedictio 160
Credo in vnũ Deum quando ſit dicendum 229
Chꝛiſmatio ſeu confirmatio 1
Chꝛiſmatis conſecratio ⁊ benedictio 177
Crucis nouę benedictio 161
Cruce ſignatoꝝ in ſubſidium terrę ſctę bñfio 169

Diaconi oꝛdinatio fol. 12
Diaconi Pontifici ſeruientis officium 230
Degradano oĩum ⁊ ſinguloꝝ oꝛdinũ 191. ⁊ 193
Depoſitio verbalis clericoꝛum 192
Depoſiti clerici reſtitutio 192

Eccleſię dedicatio ſiue conſecratio fol. 105
Eccleſię reconciliatio 252
Eccleſię fundatoꝛes ſuper eius dote ab epiſcopo admonentur 120
Edictum conſecratoꝛis qualiter conſecratus in epiſcopum viuere debeat 24
Edictũ ꝯcilij qualiter clerici viuere debeant 189
Enſis benedictio 170
Epiſcopi conſecratio 22
Epiſcopalis benedictio Sit nomen in cantu 35
Exoꝛciſtę oꝛdinatio 8
Excommunicandi ⁊ abſoluendi oꝛdo 196

Foꝛma anathematis pꝛonunciandi: ⁊ abſoluendi ab eo 196
Foꝛma degradandi aliquem ab omnibus ⁊ ſingulis oꝛdinibus 191
Foꝛma deponendi verbaliter clericũ: ⁊ reſtituendi depoſitum 195
Foꝛma excommunicationis contra oꝛdinandos non appꝛobatos 3
Foꝛma excommunicandi ⁊ abſoluendi 196
Foꝛma reſtitutionis ad ſingulos oꝛdines 191
Foꝛma ſuſpendendi ab oꝛdinibus ⁊ reſtituendi ſuſpenſum 191
Foꝛma iuramenti pꝛęſtandi per electum conſecrandum in epiſcopum 23
Foꝛma iuramenti in traditione Pallij Patriarchę vel Archiepiſcopo pꝛęſtandi 36
Foꝛma iuramenti electo Abbati benedicendo pꝛęſtandi 52

Gloꝛia in excelſis quando dicendũ ſit 229

Heretici reconciliatio fo. 199
Hoſtiarij oꝛdinatio 6

IMaginum benedictio fol. 163
Imperatoris coronatio per Papam 78
Imperatoris coronatio abſente Papa 84
Imperatoris triplex corona 86
Imperatoris aduenientis proceſſionalis ⁊ ſolennis receptio 78
Imperatricis coronatio vna cum Imperatore 81
Imperatricis ſine Imperatore coronatio 85
Imperatricis aduenientis ſolennis receptio 206
Incenſi benedictio 127
Ite miſſa eſt quando dicendum ſit 229
Itineratio prælatorum 200

LEctoris ordinatio 7
Legati ſolennis receptio 01
Litaniæ habentur 10
Lotio pedum pauperum in quinta feria in cœna Domini ⁊ quocunque tempore 173

MInores ordines 6
Mandatum in cœna Domini 173
Mapparum altaris benedictio 160
Militis noui creatio ⁊ benedictio 99
Militis regularis benedictio 100
Miſſa propria in conſecratione epiſcopi in cantu 25
Miſſa Pontificalis qualiter ſit celebranda 213
Miſſa pro defunctis in præſentia Pontificis qualiter celebretur 225
Miſſa pro defunctis ab Epiſcopo qualiter celebretur 224
Miſſa priuata quam audit Epiſcopus quo ordine celebretur 228
Miſſa propria in conſecratione Abbatiſſæ ⁊ monialium in cantu 62
Miſſa propria in cantu in conſecratione altaris 141
Miſſa propria in cantu in reconciliatione cœmeterij 156
Mitra aurifrigiata vel ſimplici quando vtendū ſit 229. Et quando tenenda, in fine libri 243
Monachi benedictio 49
Monachi faciendi ex clerico ſeculari ordo 49

NOuæ crucis benedictio 161
Ne reminiſcaris antiphona in cantu ⁊ ſeptem pſalmi 53

OFficium faciendum poſt miſſam defunctorum pro epiſcopo vel prælato ſolenniter 225
Olei infirmorum benedictio 175
Olei chriſmalis benedictio 175
Olei cathecumenorum benedictio 180
Ornamentorum eccleſiæ benedictio 130
Orationes dicendæ in miſſa in anniuerſario conſecrationis epiſcopi 35
Orationes ⁊ pſalmi dicendi ab epiſcopo antequā paretur ad miſſam cantandam 214
Oſtiariorum ordinatio 6

PAllij collatio patriarchis ⁊ archiepiſcopis ⁊ eius vſus 36
Papæ conſecratio, benedictio, ⁊ coronatio 27
Papæ equitatio ad Lateranum in die coronationis ſuæ 45
Papæ ⁊ Imperatoris proceſſio per vrbem 46
Paramentorum ſacerdotalium benedictio 160
Paraſceues diei officium 182
Pax vobis in miſſa quando dicendum ab epiſcopo 229
Penitentium ſolenniter publica de eccleſia expulſio 236
Penitentium ſolennis reconciliatio 238
Presbyteri ordinatio 16
Primarij lapidis benedictio 101
Principis aduenientis ſolennis receptio 206
Principiſſæ aduenientis ſolennis receptio 207
Propitius eſto ſūis in cantu 187
Pſalmiſtatus inſtitutio 2

QVando epiſcopus vti debet baculo paſtorali 229
Quando epiſcopus vti debet mitra aurifrigiata 229
Quibus coloribus eccleſia in diuinis officijs vtatur 228

REconciliatio hæretici 199
Reconciliatio apoſtatæ 199
Reconciliatio ſchiſmatici 199
Reconciliatio eccleſiæ ⁊ cœmeterij ſimul 152
Reconciliatio cœmeterij ſolius 158
Regnum mundi R. 69
Regis coronatio 87
Regis aduenientis ſolennis receptio 205
Reginæ coronatio 85
Reginæ aduenientis ſolennis receptio 206
Reliquiarum ad eccleſiam conſecrandam delatio 119
Reſtitutio clerici depoſiti 192

SAbbathi ſancti officium 183
Sacrorum vaſorum benedictio 164
Salis ⁊ aquæ benedictio 109
Schiſmatici reconciliatio 198
Scrutinium ſerotinum epiſcopi conſecrandi folio 232
Symbolum apoſtolorum 21
Subdiaconi ordinatio 9. ⁊ 11
Subdiaconi, epiſcopo ſeruientis officium 230
Suſpenſionis ſententia ⁊ relaxatio 191

TAbernaculi pro Euchariſtia benedictio. folio 164
Te Deum laudamus in cantu 33

Veli monialium benedictio fol. 73
Veni creator ſpiritus hymnus 19
Veni electa mea 73
Veſperarum Pontificaliū ſolēnitas ⁊ ordo 207
Veſperas cantante Pontifice, quę per eum ſunt intonanda vel cantanda 213
Veſperarum quę coram epiſcopo preſente cantantur, quis ordo, vel ſolennitas 209
Veſperarum ⁊ matutinarum corā epiſcopo cantandarum pro defunctis ritus ⁊ ordo 224
Vexilli benedictio 170
Viſitandi parochias ordo ⁊ celebritas 203

Pſalmi, qui in hoc Pontificali continentur.

Adiuua nos Deus ſalutaris noſter 188

Beati quorum remiſſę ſunt iniquitates 53
Benedictus dominus Deus Iſrael 200
Benedixiſti domine terram tuam 214
Bonum eſt confiteri domino 124.136.⁊ 145
Benedicite omnia opera domini 222

Cantate domino canticum nouum 122
Credidi propter quod locutus ſum 215
Conſerua me domine 5

Deus noſter refugium ⁊ virtus 125.137.⁊ 145
Domine ne in furore tuo. primus 53.⁊ 148
Domine ne in furore tuo. ſecundus 54.⁊ 149
De profundis clamaui ad te domine. 54.150. 203.⁊ 215.
Domine exaudi orōnem meā. primus 54.⁊ 150
Domine exaudi orationem meam auribus percipe. ſecundus 55.⁊ 150
Deus Deus meus ad te 131
Deus miſereatur noſtri 165.⁊ 196
Deus in nomine tuo 165
Deus in adiutorium meum 165
Domini eſt terra 5

Ecce quā bonum ⁊ quā iucundum 2.30.51
Eructauit cor meum 125.⁊ 136
Exurgat Deus 61.⁊ 115

Fundamenta eius 103.126.137.⁊ 146

Iudica me Deus 113.⁊ 156
Inclina domine aurem tuam 166.⁊ 214

Litanię 10
Lętatus ſum in his 104.⁊ 115
Lauda anima mea dominum 167
Laudate dominum quoniam bonus 167
Lauda Ieruſalem dominum 126.⁊ 167
Laudate dominum de cęlis 167

Magnus dominus 50
Miſerere mei Deus 54.⁊ 165

Niſi dominus ędificauerit domum 103

O glorioſa domina 163

Pſalmi penitentiales 53

Qui habitat in adiutorio 115
Quam dilecta tabernacula 102.123.135.⁊ 214

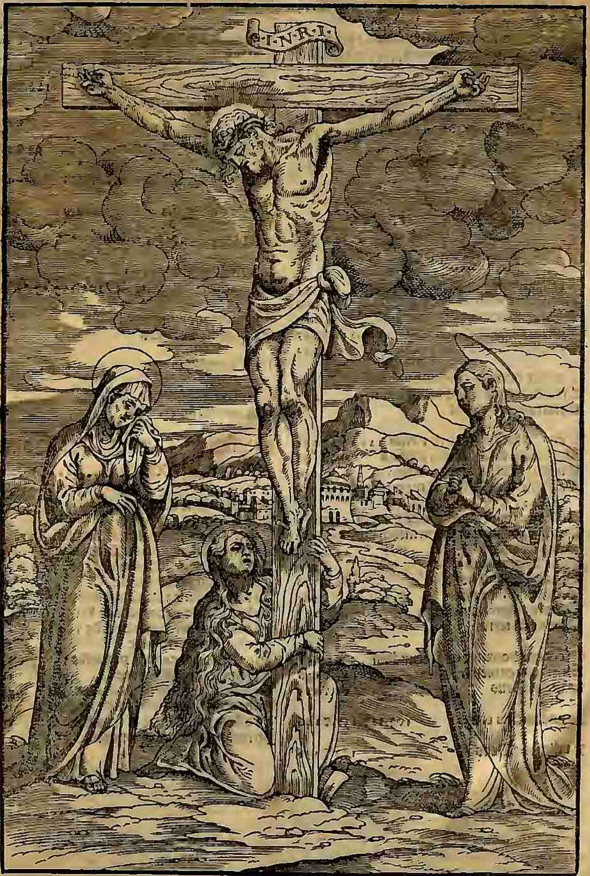
Sit nomen domini benedictum 35
Saluum me fac Deus 185

Te Deum laudamus 33

Veni creator ſpiritus 19
Vox domini ſuper aquas 168

Prefationes, quę in hoc Pontificali continentur.

In ordinatione Diaconi 14
In ordinatione presbyteri 17
In conſecratione electi in epiſcopum 27.⁊ 28
In conſecratione ſummi Pontificis 40
In benedictione abbatis auct. apoſtolica 56
In benedictione Abbatiſſę 63
In benedictione ⁊ conſecratione virginum 70
In bñdictione ⁊ coronatione Reginę 92.⁊ 96
In dedicat. ⁊ ꝯſecratione eccl'ię 110.116.⁊ 128
In altaris conſecratione 138
In conſecratione altaris portatilis 147
In cęmeterij benedictione 151
In eccleſię ⁊ cęmeterij reconciliatione 155
In benedictione capſarum pro reliquijs 164
In officio quintę ferię in cęna domini 177
In reconciliatione penitentium 240

·I·N·R·I·

PONTIFICALIS

Secundum ritum & vſum S. Ro. Eccleſiæ.

PARS PRIMA.

DE CONFIRMANDIS, SEV CHRISMANDIS IN FRONTE.

PONTIFEX pueros ſeu infantes, vel alios ſacri baptiſmatis vnda perfuſos, in fronte chriſmare volens: paratus ſupra rochetū: vel, ſi ſit religioſus, ſupra ſuperpelliciū, amictu, ſtola, pluuiali albi coloris, ⁊ mitra precioſa: accedit ad faldiſtoriū ante mediū altaris: aut in alio cōueniēti loco ſibi paratū. Et in eo ſedēs, renib⁹ altari, ⁊ facie populo verſis, baculum paſtoralē in ſiniſtra tenens, populum corā ſe ſtantem admonet: q̄ nullus alius, niſi ſolus epiſcopus, vel maior: ex diuina ⁊ apoſtolica inſtitutione, confirmationis ſacramentū adminiſtrare poteſt. Nā dominus noſter Jeſus Chriſtus apoſtolos confirmauit, cū in die pentecoſtes ſpiritum ſanctū eis cōtulit: ⁊ ꝑ eos, eorūq; ſucceſſores, ſcilicet epiſcopos: populos confirmandos eſſe decreuit.

¶ Nullus confirmatus debet re confirmari.

¶ Nullus, q nō ſit ꝯfirmatus, poteſt eſſe in ꝯfirmatione patrinus. Qui non poſſūt ad ꝯfirmatione tenere.

¶ Nullus excommunicatus, vel grauioribus facinoribus alligatus, ingerat ſe ad percipiendum hoc ſacramentum: vel ad preſentandum confirmandum.

¶ Adulti debent prius confiteri, ⁊ poſtea confirmari.

¶ Hoc ſacramẽto cõtrahit com paternitas ⁊ affinitas ſpũalis, put i baptiſmo: īpediens matrimoniũ ↄtrahẽdũ: ⁊ dirimẽs iã cõtractuȝ.
¶ Nullus preſentet niſi vnum, aut duos, non plures.
¶ Confirmandi, de honeſtate, nõ de neceſſitate, debent eſſe ieiuni: Similiter confirmans.
¶ Cõfirmato debet ligari frons: ⁊ ſic manere quouſqȝ chriſma deſiccetur: ⁊ non oportet, ꝙ ligatura ſeptem diebus portetur: ſed decet, vt ſeptem diebus abſtineat a lotione capitis.
¶ Proinde, vnuſquiſqȝ ↄfirmandus portet lineã vittã mundã, cuȝ qua ligetur caput: que cum ſoluitur, igni cõburatur. Quidã conſueuerunt portare ligaturã tres dies. Quidã vnum tãtum: in hoc poterit ↄſuetudo patrie ſeruari.
¶ Ligando vel ſoluendo ligaturam capitis: ſiue abſtergẽdo frontem: nõ contrahitur aliqua compaternitas: ſed tenendo tantum.
¶ Nullꝰ cõfirmatus diſcedat: niſi bndictione accepta: quã Põtifex ipſe poſt oĩuȝ ↄfirmationẽ dabit.
¶ Infantes p patrinos ante põtificem chriſmare volentẽ teneantur in brachijs dextris. Adulti vero, ſeu alij maiores: ponant pedẽ ſuũ ſup pedẽ dextruȝ patrini ſui.
¶ Quibus p ordinẽ ante Põtificẽ diſpoſitis: Pontifex ſedens lauat manus: Deinde depoſita mitra ſurgit: ⁊ ſtãs verſa facie ad cõfirmandos: iunctis ante pectꝰ manibus: cõfirmandis iaȝ genua flectentibꝰ: ⁊ ſimiliter manus ante pectus iunctas tenentibus, dicit.

Spiritus ſanctus ſuperueniat in vos: ⁊ virtus altiſſimi cuſtodiat vos a peccatis. ℟. Amen.
Deide ſignãs ſe manu dextra a frõte ad pectus ſigno crucis, dicit. ℣.
Adiutorium nrm in nomine dñi. ℟. Qui fecit celum ⁊ terram. ℣.
Domine exaudi. ℟. Et clamor. ℣. Dñs vobiſcuȝ. ℟. Et cũ ſpũ.
Tunc extenſis verſus confirmandos manibus, dicit. Oremus. (Hic epũs extendit manꝰ verſus confirmandos.)

Omnipotẽs ſempiterne deus: qui regenerare dignatus es hos famulos tuos ex aqua ⁊ ſpiritu ſancto: quiqȝ dediſti eis remiſſionem oĩum peccatorũ: emitte in eos ſeptiformẽ ſpiritũ tuum ſanctũ paracletũ de celis. ℟. Amen. Spiritũ ſapientie ⁊ intellectus. ℟. Amen. Spiritum conſilij et fortitudinis. ℟. Amen. Spiritum ſcientie ⁊ pietatis. ℟. Amẽ. Adimple eos ſpiritu timoris tui: ⁊ ↄſigna eos ſigno cru✠cis Chriſti: in vitam propitiatus eternam. Per dñm nrm Jeſum Chriſtum filiũ tuum: q tecũ viuit ⁊ regnat in vnitate eiuſdem ſpũs ſancti deus: per oĩa ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amen.
Pontifex ſedens ſup faldiſtoriuȝ predictum: vel etiaȝ, ſi multitudo chriſmandoꝝ, ſeu cõfirmãdorũ id exegerit, diſpoſitis illis p ordinẽ ſup gradus presbyterij, vel alibi: Pontifex ſtans cũ mitra: illos diſcurrens ſignat p ordinẽ genuflexos: ⁊ vno ordine ſignato: illi ſurgunt: ⁊ alij genuflectũt, ⁊ ſignant,

⁊ ſic vſq; in finē. Et Pontifex in/grit ſingulatim de noīe cuiuſlibet cōſignandi: ſibi p patrinū, vel ma/trinā flexis genibus p̄ſentati: ⁊ ſummitate pollicis dextrę manus chriſmate inticta, dicit. Johānes vel Maria. vel quouis noīe nun/cupet. Signo te ſigno cru ✠ cis: quod dum dicitur: producit polli/ce ſignum crucis in frontez illius: deinde proſequitur. ⁊ cōfirmo te chriſmate ſalutis. In nomine pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpiritus ✠ ſcti: vt replearis eodē ſpiritu ſancto: ⁊ habeas vitam ęternā. ℟. Amē.

Nomen profert.

Deinde dat ſibi leuiter alapā ſup genā dicens Pax tecū. Omnib⁹ taliter cōſignatis: Pōtifex tergit cū mica panis: ⁊ lauat cū aqua pol licem ⁊ manus ſup aliquā peluim. Deinde aqua lotionis cum pane, fundat i fontib⁹, vel piſcina ſacra/rij. Interim dū lauat, cātatur añ.

Chriſmatos dat leuē alapā ſup genam.

Lauat ma nus.

Confirma hoc deus qd opera/

tus es i nobis a tēplo ſācto tuo

qd eſt in Jeruſalez. Gloria patri. ℟. Sicut erat. Deinde repetitur Añ. Cōfirma hoc deus: Qua re/petita: Pontifex ſurgit, ⁊ ſtās ver ſus ad altare, mitra depoſita, dicit. ℣. Oſtēde nobis dñe miſericor. ℟. Et ſalutare. ℣. Dñe exa. ℟. Et clam. ℣. Dñs vo. ℟. Et cum. Deinde iunctis ante pectus mani bus: ⁊ oībus confirmatis deuote genua flectētibus, dicit. Orem⁹.

Deus, qui apoſtolis tuis ſan ctum dediſti ſpiritum: ⁊ per eos eorumq; ſucceſſores, ceteris fidelibus tradendum eſſe volui ſti: Reſpice propitius ad humili tatis noſtrę famulatū: ⁊ p̄ſta: vt eorum corda, quorum frontes ſa cro chriſmate deliniuim⁹: ⁊ ſigno ſanctę crucis ſignauimus: idē ſpi ritus ſanctus in eis ſuperueniēs: templum glorię ſuę dignanter in habitādo perficiat. Qui cum pa tre ⁊ eodem ſpiritu ſancto viuis ⁊ regnas deus, in ſecula ſeculorum. ℟. Amen. Deinde dicit.

Pontifex ſtat verſus ad altare ſine mitra chriſmatis genuflexis iūgit ma nus ante pectus.

Ecce ſic benedicetur omnis homo, qui timet dominum. Et vertens ſe ad confirmatos: fa ciēs ſuper eos ſignū crucis, dicit.

Bene ✠ dicat vos domin⁹ ex ſion, vt videatis bona Jeru ſalē omnib⁹ diebus vitę veſtrę: ⁊ habeatis vitā ęternam. ℟. Amē.

Bñdicit ꝯfirmatos

Expedita itaq; ꝯfirmatione: pon tifex ſedēs accepta mitra: patrinis ⁊ matrinis annunciat: q̄ inſtruāt ⁊ informēt filios ſuos bonis mo ribus ⁊ operib⁹: ꝙ fugiāt mala, ⁊ faciāt bona: ⁊ doceāt eos. Credo in deū. ⁊ Pater nr̄. ⁊ Aue Maria quoniam ad hoc ſunt obligati.

Sedet cū mitra ⁊ admonet patrinos vt iſtruāt filios ſuos ſpūales.

De officio pſalmiſtatus.

Pſalmiſta ideſt cantor poteſt abſq; licentia Epiſcopi: ſola

 iuſ

iuſſione preſbyteri: officium ſuſci
pere cãtãdi: dicẽte ſibi pſbytero.
Uide vt quod ore cantas, cor
de credas: ⁊ quod corde cre
dis, operibus cõprobes. Et ſi epſ
clericũ ordinãs hec faciat: bñ facit.

De barba tondenda.

Sedendo cũ mitra.

STatutũ eſt in cõcilio cartha
ginẽſi: ne clerici nutriãt bar
bas. Ideoq; quãdo pmo illis: vel
etiam laicis barbę tondent: dici
debet, põtifice ſedẽte cũ mitra. añ.
Sicut ros hermon, qui deſcẽdit
in montẽ ſion: ſic deſcendat ſup te
Dei benedictio. Pſalmus. cxxxij.
ECce q̃ bonum ⁊ quã iucun
dũ: habitare fratres in vnũ.
Sicut vnguentũ in capite, quod
deſcẽdit in barbã: barbã Aaron.
Quod deſcendit in oram veſti
menti eius: ſicut ros hermon, qui
deſcendit in montem Sion.
Quoniã illic mãdauit dñs bñdi
ctionem: ⁊ vitam vſq; in ſeculum.
Gloria patri ⁊ filio: ⁊ ſpiritui ſcõ.
Repetitur tota Añã. Sicut ros.
Qua finita: Pontifex depoſita
mitra ſurgit: ⁊ ſtans verſus ad il
lum, dicit. Oremus. Oratio.

Stando ⁊ ſine mitra

DEus, cuius prouidẽtia, om
nis creatura cremẽtis adul
ta congaudet: preces noſtras ſup
hunc famulum tuum. N. iuuenilis
ętatis decore lętantem, ⁊ primis
auſpicijs attondendũ, exaudi: vt
in omnibus protectionis tuę mu
nitus auxilio: euoq; largiore puę
ctus: cęleſtem bene ✠ dictionem
accipiat: ⁊ pręſentis vitę pręſidijs
gaudeat ⁊ futurę: Per dominum
noſtrum Jeſum Chriſtum filium
tuum: qui tecum viuit ⁊ regnat in
vnitate ſpiritus ſancti deus: Per
omnia ſecula ſeculorũ. ℞. Amen.

De ordinibus conferendis.

QUoniam collatio ordi
nũ eccleſiaſticorũ: maxi
mę eſt importantię: Põ
tifex multa prius conſide
rare debet: ⁊ videre ne cui cito ma
nus imponat: iuxta traditionem
apoſtoli: ne vel indignis cõferat,
vel vitio, ſuſcipientium ordinum
dignitas minuatur.

Ordinandorũ cõditiones ⁊ q̃litates.

¶ Cõmittat igitur prius exami
nationem ordinandorum Archi
diacono: vel Archipreſbytero: p
more eccleſię: ⁊ illis addat Sacer
dotes timoratos, doctos, ⁊ pru
dentes: prout ſibi videbitur: vel ſi
placet ipſe examinationi interſit.

Examinet vel examinari faciat.

¶ Examinentur primo de ętate
legitima: ſufficienti literatura: ⁊
morũ honeſtate. Non enim debet
quis ad Subdiaconatũ ordinari:
niſi decimumoctauum: neque ad
Diaconatum niſi vigeſimum: nec
ad Preſbyteratum niſi vigeſimũ
quintũ ſuę ętatis annũ attigerit.

Qua ętate debeãt clerici promoueri.

Prima

Quo tẽpore prima tonſura.

Prima vero tonſura ⁊ minores ordines: ante ſeptimum annũ completum dari non debent.

Que ſufficientia requirat in ſubdiaconatu ⁊ diacono.

Literatura in ſubdiaconatu ⁊ diaconatu, mediocris ſufficit: vt ſaltẽ ſciant bene ⁊ expedite legere: ⁊ competenter cãtare: det operã grammaticalibus: ſciat ordinare officiũ: ⁊ habeat modũ ac maturitatẽ illud dicendi, ad qđ obligat. Neqꝫ debet ordinari, niſi videat, ꝙ officium cõmode dicere poſſit.

Que ſufficientia requirat in ſacerdote.

In ſacerdote autem promouẽdo, ſufficiens literatura requirit. Sciat grammaticam: preſertim ſi ſit ſecularis: quia illis cura animarum committi ſolet: que ſine literis exerceri non poteſt.

Spurij nõ admittuntur.

Examinentur etiam de natalibus: quia illegitimi ſine diſpenſatione Apoſtolica ad ſacros ordines promoueri non poſſunt. Ad minores tamen poſſunt ex diſpẽſatione ſui epiſcopi ordinari.

Deformes nõ debent ordinari.

Diſcutiendi etiam ſunt de integritate membrorũ: ne ſit in eis debilitas, deformitas, vel impotẽtia, palpata, conſiderataqꝫ in toto maxime circa eorũ faciem: oculis, auribus, naribus, manibus, ⁊ digitis eorũ ac pedibus, ſi opus fuerit diſcalciatis: ne forte ſint lignei: ⁊ deniqꝫ toto corpore cõſiderato: ne ſint gibboſi, torti, vel nimis claudi.

Bigami aut vidue mariti nõ pñt ordinari.

Examinentur etiam de integritate carnis: ne ſint bigami: aut vidue, aut duarum mariti.

Nec ſine titulo quis.

Item de ordine in quo ſunt conſtituti: ⁊ quãdo: ⁊ a quo illũ receperunt: ac de titulo ad quem ſunt promouendi. Nã ad ſubdiaconatũ et ſupra non debet quis promoueri ſine titulo alicuius beneficii: vel ſaltem patrimonij ſufficientis.

Eps debet exponere ordinãdis quales eſſe debeat. j. Timo. 3.

Deinde pontifex exponit omnibus quales oporteat eſſe ordinandos: per quatuordecim capitula regule apoſtolice ad Timotheũ: qui vult: vt ordinãdus ſit irreprehenſibilis: non plurium vxorũ vir: ſobrius: pudicus: ornatus: prudens: hoſpitalis: doctor: non vinolentus: non percuſſor: ſed modeſtus: non litigioſus: non cupidus: ſed domui ſue bene prepoſitus.

Impediẽtia ad promouẽdũ.

Exponit inſuper crimina: irregularitates ⁊ defectus: quorum quedã impediunt promouendos: quedam vero deijciunt iã promotos, quos ipſi tenentur ante ordinationẽ ſuã explicare: maxime illos q executionẽ ipediunt: vt ſunt excõmunicatio: irregularitas: ac omne crimen enorme ⁊ notoriũ.

Admonitio ad ordinandos.

Moneat igit eos vt digne accedãt ad ordinationes: puro corde: ⁊ conſcientia munda: cõfiteantur peccata ſua: ⁊ q ad ſacros promouendi ſunt, ad communionem ſe parent, curent, vt deinceps ita viuant, ꝙ poſſint nõ ſolũ preeſſe: ſed etiam prodeſſe: cũ ad hoc eligant, vt ceteris preſint: ⁊ ſicut pemineẽt dignitate: ita ⁊ ſanctitate prefulgeant. Conſiderãtes vnuſquiſqꝫ conſcientiã ſuam: ⁊ tutius eſſe in inferiori miniſterio cum bona cõſcientia Deo ſeruire: qꝫ leſa ↄſcientia ad ſuperiora conſcendere.

Aduertat etiam diligenter põ/

tifex cum ordines cōferat: ne in expreſſione formarū: vel collatione inſtrumentoꝝ ipſoꝝ ordinū deficiat, frequēter pōtificale reſpiciat, videatq; de parte in partē, qd ſit acturus, mature ꝓcedendo. Aduiſet ordinādos, ⁊ reſpiciat ꝙ inſtrumēta in qbus caracter imprimitur, tangant. neque cōfidat in miniſtris, ſed ⁊ ipſe attendat, precipue circa ordinem ſacerdotij, ꝙ in calice ſit vinū cū aqua, ⁊ ſup patenā hoſtia. Secretas aūt moroſe et fortiter dicat, vt ordinati ad ſacerdotiū, poſſint illas cū eo dicere, cū habeāt (nō tñ de ſubſtātia) ſed ex cōſuetudine ꝯcelebrare, et etiā verba cōſecrationis ꝓferre. *Epiſcopi diligētia.*

Tēpora ordinationū Tempora etiam ordinationū diligēter obſeruet, que hec ſunt. Sabbatha i omnibꝰ quatuor tēporibus. Sabbathū ante dñicam de paſſione, ⁊ Sabbathū ſanctū.

Clericatꝰ, ſeu pͥma tōſura: quocūq; die, hora, ⁊ loco, ꝯferri pōt.

Minores ordines. Minores vero ordines, poſſūt dari ſingulis Dominicis, ⁊ feſtiuis diebus, vbicunq;, in mane tamē.

Ordinādi quo ſe debent preſentare. Ordinandi omnes, debent in eccleſia ſe preſentare, in habitu ⁊ paramētis ordini ſuo conuenientibus, cū cādelis in manu accēſis. Et cū a notario epiſcopi nominati fuerint, reſpōdeāt, **Ad ſuꝫ dñe.** ⁊ accedant ad locuꝫ ordinationis ſecundum ordinē deſcriptionis.

Cum vnꝰ ordinat ſingulariter loquatur Aduertat quoq; pontifex, ꝙ ſi vnus tantū ſit ꝑ eū ad quēcunq; ordinē promouendus, illū admoneat ⁊ alloquatur, non in plurali vt textus dicit, ſed in ſingulari.

Aduertendum eſt, ꝙ ſi ordinationes fiant in ſabbatho ante dominicā de paſſione, quia vnica tantum dicitur lectio. Tonſure debēt fieri immediate poſt **Introitum.** ⁊ omnes minores poſt **Kyrie el.** Subdiaconi vero imediate poſt **Collectam.** diaconi poſt **Epl'am.** ⁊ pꝛeſbyteri añ vltimū ℣. **Tractus.**

Idem ſeruari poteſt quandocunq; dantur ordines extra tempora, ex diſpenſatione apoſtolica. Quod ſi fiat inter Paſcha ⁊ lxx. pꝛeſbyteri ordinantur añ ℣. **Halā.** Et anteꝗ̄ ad collationem ordinū procedatur, legitur mandatum apoſtolicum, ſiue ſupplicatio, cuius vigore pontifici facultas conceditur ordinandi: quibus lectis. dicit pontifex. **Deo gratias.** ⁊ ad ordinationem procedit. *Mādatū legatur.*

Si vero ſabbatho ſancto ordinationes fiant, officium incipitur a prima prophetia, ⁊ cōtinuatur ꝓut i ordinario, vſq; ad **Litaniā.** incluſiue, i qua, dicto, **Ut obſequꝫ ſeruitutis nr̄e.** ⁊c. ſurgit ab accubitu pontifex. ⁊ conuerſus ad ordinandos, eos bñdicit, prout poſt **Litaniam.** infra ponitur. Deinde perficitur litania, ⁊ pontifex facit ꝯfeſſionem, ⁊ dicit. **Kyrie eleiſon.** pro miſſa, ordinat ad primā tonſurā. Tū dicit **Gloria in excelſis deo.** ⁊c. quo dicto, ordinat ad quatuor minores ordines. deinde dicit orationem ordinariam, cum alia pro ordinādis, quibus dictis, ordinat ad ſubdiaconatum. Tum dr̄ epiſtola. *Ad primā tonſurā.* *Ad quatuor minores.* *Ad ſubdiaconatum.*

Diaconos ordinat. ſtola, ⁊ ea dicta, ordinat diaconos, Dicitur deinde Halleluiah. cum ſuo verſu, ⁊ prima pars tractus. quibꝰ dictis, ordinat pſbyteros, poſt quorum ordinationē. Preſbyteros ordinat. dicitur verſus Tractus. Euangeliuꝫ. ⁊ alia prout in ordinario.

In Sabbathis vero quatuor temporū, in quibꝰ fiūt ordinationes generales, Clerici, ſiue primę tōſurę, fieri debēt poſt Kyrie el. Deinde dicta prima lectione, ordinantur oſtiarii. Poſt ſecundaꝫ lectionem Lectores. Poſt tertiam Exorciſtę. Poſt quartam Acoliti. Poſt quintam, Subdiaconi. finita epiſtola Diaconi. Et demū ante vltimū verſum tractꝰ vel infra octauam penthecoſtes, ante vltimum verſum proſę (ſi dicatur) ordinantur Preſbyteri.

Quando auteꝫ pontifex extra miſſarū ſolennia eſt promoturus aliquos ad Primam tonſuram, vel ad quatuor minores ordines: ſufficit q habeat ſtolam ſupra rochetum: vel ſupra ſuperpellicium (ſi ſit religioſus) ⁊ mitrā ſimplicē. Cū auteꝫ eſt celebraturus, habere debet ſandalia. ⁊ omnia paramenta pontificalia: ⁊ dicere Pſalmum Quam dilecta. ⁊c.

Diſt. 75. Et quia ex inſtitutione Zepherini Papę, ordinationes ſacrorū ordinum, tēpore congruo in maiori eccleſia ſolēniter, ⁊ multis coram aſtantibus fieri debent. Cū igitur ordinationes faciēdę ſunt, per ſacriſtam ſeu alium ad quem ſpectat, pręparantur omnia, quę neceſſaria ſunt p miſſa pontificali, ⁊ pro pontifice ſolenniter celebraturo, vt habetur. fol. 213 Et demum cum tēpus ordinationis inſtat, hora competenti, pontifex cappa ſua magna indutus, Capellano caudam illius poſt cuꝫ deferente, venit ad eccleſiā vbi ordinationes fieri debent: ⁊ accedens ante altare, genuflexus ibidē aliquandiu orat. Deinde vadit ad ſedem vbi paramenta capere conſueuit. vel ſi non ſit in eccleſia ſua, ad faldiſtorium ad cornu epiſtolę ſibi paratum, vbi ſedens accipit omnia paramenta pōtificalia coloris temporis conuenientis, ⁊ mitrā ſimplicem dicens. ps. Quam dilecta. et alias orationes, vt in miſſa pontificali habetur fol. 214

Pontifex ſic paratus, baculuꝫ paſtoralem in ſiniſtra tenens, accedit ad gradus altaris, vbi depoſita mitra ⁊ baculo, facta altari reuerentia cum profunda capitis inclinatione: facit cum miniſtris Confeſſionem. interim cantatur a choro. Introitus. ⁊ Kyrie elei. Finita pfeſſione, pontifex aſcēdit ad altare, illud in medio oſculat, ⁊ textum euāgelii ad ſiniſtraꝫ, incēſat altare more ſolito, reaccipit mitrā, ⁊ reuertitur ad faldiſtoriū ſeu ad ſedē ad cornu epiſtolę: vbi depoſita mitra, ⁊ verſa facie ad altare, oblato ſibi p miniſtrū libro, ex eo legit. Introitū. ⁊ Kyrie ele. quibus dictis, ſedet cuꝫ mitra, donec perficiatur a choro vltimum Kyrie eleiſon. Quo finito ſurgit

pontifex, ⁊ cum mitra ad faldiſtorium ante mediũ altaris ſibi pręparatum, accedit: ⁊ in illo ſedet renibus altari verſis. Tum archidiaconus vocat omnes ordinandos, dicẽs. Accedant omnes qui ordinandi ſunt. Quibus ante altare coram pontifice genuflexis, ⁊ in modũ coronę diſpoſitis, pontifex ſedens cum mitra abſoluit eos publice ad cautelã, ab omni vinculo excõmunicationis, ⁊ cum eis quatenus ſecundum deum, ⁊ canonicas ſanctiones poteſt, ſuper omni irregularitate diſpenſat in hac forma, videlicet

D Ominus nr̃ Jeſus Chr̃s q beato Petro aplõ ſuo collatis clauib⁹ regni cęleſtis dedit poteſtatem ligandi atq; ſoluẽdi ipſe vos abſoluat, ⁊ nos auctoritate eiuſdẽ ⁊ ordinaria qua fungimur, abſoluimus vos ab omni ſentẽtia excõmunicationis, ſuſpẽſionis, ⁊ interdicti: ⁊ reſtituimus vos ſanctis ſacramentis eccleſię, cõmunioni ⁊ vnitati fidelium, et diſpenſam⁹ vobiſcum ſup irregularitate, ſiue irregularitatibus, ſiquã vel ſiquas ɔtraxiſtis: ⁊ habilitamus vos executioni ordinũ, ⁊ officiorum veſtrorum, i quãtũ de iure nobis ɔceditur ⁊ permittitur: vt ſitis abſoluti hic ⁊ ante tribunal eiuſdẽ domini noſtri Jeſu Chriſti, habeatiſq; vitam ęternam, et viuatis in ſecula ſeculorũ. Amen. In nomine pa ✠ tris, ⁊ fi ✠ lij, ⁊ ſpiritus ✠ ſancti. Amen. Tunc archidiacon⁹ publice interrogat omnes ſi ſunt aliqui, qui forte non ſint in fronte cõfirmati, quia non debẽt ad ordinationẽ accedere, niſi pri⁹ cõfirmentur. Et ſi aliqui cõfirmandi erunt, tunc detractis pontifici annulis ⁊ chirotecis, lauat manus: reaſſumit annulos: ⁊ confirmat in fronte, proũt habetur ſupra. folio. i. vel ſi non erunt aliqui ɔfirmandi, ſedẽs vt prius; palã interdicit ne quis ad ſuſceptionẽ alicuius ordinis accedat; niſi ſit deſcriptus examinat⁹, approbatus, ⁊ nominatus, ne quis furtiue aut per ſaltum, vel excommunicatus, interdictus, ſuſpẽſus, ſeu alias a iure prohibit⁹, aut de alia dioceſi natus (niſi legitime de ſui epiſcopi licentia docuerit)

Moneat deinde ordinandos vt non diſcedant, niſi miſſa finita. ⁊ ſolenni benedictione per eum data. Quod fieri poteſt per vnũ ex ſuis ſub his verbis videlicet

R Euerẽdus in Chriſto pater ⁊ dñs, dñs N. Dei ⁊ aplicę ſedis gratia epiſcopus N. ſub excommunicationis latę ſententię pęna, mandat ⁊ pręcipit omnib⁹ ⁊ ſingulis, pro ſuſcipiendis ordinibus hic pręſentibus, ne quis forſan eorũ irregularis, aut alias a iure vel ab homine, excommunicatus, interdictus, ſuſpenſus, ſpurius, infamis, aut alias a iure prohibitus, ſiue ex aliena dieceſi oriundus, ſine licẽtia ſui epiſcopi, aut non deſcriptus, examinatus, approbatus et nominatus, vllo pacto audeat ad ſuſcipiẽdos ordines

dines accedere. Et ꝙ nullus ex ordinatis diſcedat, niſi miſſa finita, ⁊ benedictione pontificiſ accepta. Demum ad ordinationẽ procedat in nomine domini.

De clerico faciendo.

Clericus fieri poteſt etiã extra miſſarum ſolennia quocunque die, hora, ⁊ loco.

Pro clericis ordinandis, parẽtur forfices pro incidendis capillis, ⁊ bacile pro illiſ imponendiſ. Et quilibet ordinandorum habere debet ſuum ſuperpellicium ſuper brachium ſiniſtrum, ⁊ candelam in manu dextra. Et vocantur omnes tonſurandi nominatim ⁊ ſigillatim per notarium, ⁊ quilibet nominatus reſpondet.

Adſum dñe. Quibus ante altare coram pontifice in faldiſtorio cũ mitra ſedẽte genuflexis: pontifex ad eos cõuerſus interdicit, ne qs ſe ad recipiendum primã tonſurã ingerat, qui non ſit examinatus ⁊ approbatus. Quo facto, ſurgit cum mitra ⁊ dicit. ℣. Adiutorium noſtrum in nomine domini. ℟. Qui fecit cęlum ⁊ terram. ℣. Sit nomen domini benedictum. ℟. Ex hoc nunc ⁊ vſque in ſeculum.

Oremus dilectiſſimi fratres dñm nrm Jeſum Chriſtum, pro his famulis ſuis, qui ad deponendum comas capitum ſuorum pro eiuſ amore feſtinant, vt donet eis ſpiritum ſanctum: qui habitũ religionis in eis ꝑpetuo ꝯſeruet, ⁊ a mundi impedimento ac ſeculari deſiderio corda eorũ defendat, vt ſicut immutantur in vultibus, ita dextra manus eius, virtutis tribuat eis incrementa, et ab omni cęcitate ſpirituali ⁊ humana, oculos eorum aperiat, et ęternę gratię lumen eis cõcedat. Qui viuit ⁊ regnat cum deo patre in vnitate eiuſdem ſpiritus.

Poſt hęc ſedente pontifice, ſchola inchoat et proſequitur Antiphonam ⁊ Pſalmum. Sedet cũ Mitra ⁊ cũ aſſiſtente dicit antiph. ⁊ pſ. ſequẽtes.

Tu es domine q reſtitues he

reditaté meá mihi, E v o v a e.

Conſerua me domine quoniam ſperaui in te: dixi domino deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges.

Sanctis q ſunt in terra eius: mirificauit oẽs voluntateſ meaſ in eiſ.

Multiplicatę ſunt infirmitates eorum: poſtea accelerauerunt.

Non congregabo conuenticula eorum de ſanguinib⁹: nec memor ero nominũ eorũ per labia mea.

Repetitur tota. Aña. Tu es dñe. Repetit Aña poſt pſalmum.

Incepto pſalmo pontifex cum forficibus incidit vnicuique extremitates capillorum in quatuor locis: videlicet, in frõte, in occipitio, ⁊ ad vtranqꝫ aures, deinde in medio capitis tres crines capillorum ſiue cincinos, ⁊ in bacile deponit, ⁊ qlibet cũ tondetur dicit. Incepto ps põtifex incidit ſummitates capillorũ in qtuor locis.

Quilibet cũ tondet dicit Dñs pars ⁊c.

Dominus pars hereditatis meę ⁊ calicis mei: tu es qui reſtitues hereditatem meã mihi. **Omnibus tonſis, mitra depoſita, ſurgit pontifex, ⁊ ſtans verſus ad illos, dicit.** Oremus.

Oĩbus tõſis põtifex ſine mitra ſtans v̾ſus ad eos dicit orõnẽ.

Preſta q̃s oĩpotens deus, vt hi famuli tui, quorum hodie comas capitũ pro amore diuino depoſuim⁹, in tua dilectione perpetuo maneãt: ⁊ eos ſine macula, grã tua in ſempiternũ cuſtodias. Per Chriſtum dñm nr̃m. ℞. Amen.

Tunc ſchola inchoat ⁊ proſequitur Añam ſequentem. Qua incepta pontifex ſedet cum mitra. Añ.

Accipit mitrã ⁊ ſedet cũ aſſiſtẽte dicit añã ⁊ ps. ſequentes
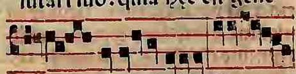

Hi accipient benedictionem a

domino: ⁊ miſericordiã a deo ſa

lutari ſuo: quia hęc eſt gene

ra ti o q̃rẽtiũ dñm. E vo va e.

Domini eſt terra ⁊ plenitudo eius: orbis terrarum: ⁊ vniuerſi qui habitant in eo.

Quia ipſe ſuper maria fundauit eum: ⁊ ſup flumina p̄parauit eum.

Quis aſcendet in montem dñi: aut quis ſtabit i loco ſancto eius?

Innocens manibus ⁊ mundo corde: qui non accepit i vano animam ſuam, nec iurauit in dolo proximo ſuo.

Hic accipiet bñdictionem a dño: ⁊ miſericordiã a deo ſalutari ſuo.

Hęc eſt generatio quęrentiũ eũ: quęrentium faciem dei Jacob.

Attollite portas principes veſtras, ⁊ eleuamini portę ęternales: ⁊ introibit rex glorię.

Quis eſt iſte rex glorię? dñs fortis ⁊ potẽs, dñs potens in prelio.

Attollite portas principes veſtras, ⁊ eleuamini portę ęternales: ⁊ introibit rex glorię.

Quis eſt iſte rex glorię? dñs virtutum ipſe eſt rex glorię.

Gloria patri ⁊ filio: ⁊ ſpũi ſãcto.

Sicut erat in principio ⁊ nunc ⁊ ſemper: ⁊ in ſecula ſeculorum. amen.

Deinde repetitur tota Antipho.

Hi accipient benedictionem a domino. ⁊c. **Qua finita ſurgit ſine mitra pontifex, ⁊ ad altare cõuerſus dicit.** Oremus. **Et miniſtri dicunt.** Flectamus genua. Leuate. **Et mox ad tonſos genuflexos, verſus pontifex, dicit.**

Finita añ. pontifex ſtans ſine mitra conuerſus ad altare dicit Orem⁹

Adeſto domine ſupplicationibus noſtris: ⁊ hos famulos tuos bene✠dicere dignare: quibus in tuo nomine ſancto habitum

Miniſtri dicunt flectam⁹ ⁊c. ⁊ eps conuerſus ad tonſos genuflexos dicit orõnes ſuper eos.

bitum ſanctę religionis imponi/
mus:vt te largięte,ꝛ deuoti in ec/
cleſia tua perſiſtere:ꝛ vitam perci
pere mereātur ęternā. Per Chꝛi
ſtum dn̄m noſtrum. ℟. Amen.
Tum pontifex ſedet cum mitra:ꝛ
accipiens in manum ſuperpelli/
cium: dicit ſingulis.

Eps ſedēs cū mitra iponit ſin/gulis ſupͣpellicium dicēs. Induat ꝛc. idem ſup ſingulos repetēdo.

Ephe. 4.

Induat te dn̄s nouum homi
nē: qui ſm deū creatuſ eſt,
in iuſtitia ꝛ ſanctitate veritatis.
Et mox imponit illud ſeriatim
cuilibet: repetēdo. Induat te. ꝛc.
immittens vſqꝫ ad ſcapulas: ꝛ im
mediate trahens: ſi vnum tātum
ſit ſuperpellicium: ſicqꝫ facit vſqꝫ
ad vltimum: qui eo totaliter in/
duitur. Si vero quiſque ſuum ſu/
perpelliciuꝫ habeat: ſinguli tota/
liter induuntur. Quo expedito:
ſine mitra ſurgit pontifex: ꝛ ver/
ſus ad illos dicit. Oremus.

Pontifex ſtans ſine mitra verſus ad illos dicit orationē.

Omnipotens ſempiterne de/
us: propitiare peccatis no/
ſtris: ꝛ ab omni ſeruitute ſecula/
ris habitus: hos famulos tuos
emunda: vt dum ignominiam ſe/
cularis habitus deponunt: tua
ſemper in ęuum gratia perfruan
tur: ꝛ ſicut ſimilitudinem coronę
tuę eos geſtare facimus in capiti/
bus: ſic tua virtute hereditatem
tuam ſubſequi mereantur ęter/
nam in coꝛdibus. Per dominum
noſtrum Jeſum Chꝛiſtum filium
tuum: qui tecuꝫ viuit ꝛ regnat in
vnitate ſpiritus ſancti Deus, per
omnia ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amen.
Deinde ſedet cū mitra pontifex,
ꝛ annūtiat illiſ qualiter facti ſunt
de foꝛo eccleſię: ꝛ pꝛiuilegia cleri/
calia ſoꝛtiti ſunt. Quodqꝫ caueāt
ne pꝛopter culpas ſuas illa per/
dāt: ꝛ ꝙ habitu honeſto, boniſqꝫ
moꝛibus ac operibus deo place/
re ſtudeant. Quod facere pote/
rit: ſub his verbis.

Eps ſedet cū mitra ꝛ admonet illoſ q ſunt de foro eccleſię ꝛ qualiter viuere debeāt.

Filij chariſſimi: animaduer
tere debetiſ: ꝙ hodie de foꝛo
eccleſię facti eſtis: ꝛ pꝛiuilegia cle/
ricalia ſoꝛtiti eſtiſ: Cauete igitur
ne ꝓpter culpas veſtras illa per/
datis: ꝛ habitu honeſto: boniſqꝫ
moꝛibus ac operibꝰ Deo placere
ſtudeatis. Qd ipſe vobis agere
ꝯcedat per ſpūm ſctūm ſuū. Amē.
Cum ſuggerente Archidiacono:
oꝛdinati redeunt ad loca ſua.

De Minoribus Ordinibus.

Quatuoꝛ minoꝛes oꝛdineſ: da
ri poſſunt extra miſſaruꝫ ſo
lennia: diebꝰ dominiciſ, ꝛ feſtiuiſ:
ſed in mane tantum. Et omnes
quatuoꝛ eādem die.
Oꝛdinandi omneſ ad quatuoꝛ
minoꝛes oꝛdines: eſſe debent ſu/
perpellicijs induti: cum candela
in manu dextra.

De

De ordinatione oſtiariorū.

PRo Oſtiarijs ordinandis: parentur claues eccleſię. Pontifex Clericis ordinatis ſurgit: ⁊ cum mitra ad faldiſtorium ſeu ad ſedẽ ad cornu epiſtolę, poſitam reuertitur: vbi depoſita mitra, ⁊ ad altare conuerſus, oblato ſibi libro: cantat primam collectā, deinde ſedet: reaſſumit mitram: ⁊ cantatur prima lectio. Interim accedunt duo capellani, cū libro ⁊ candela: ante pontificem: qui ſedens cum mitra: ex eo legit lectionem ipſam. Quibus finitis: ſurgit pontifex: ⁊ cum mitra ad faldiſtorium ante mediū altaris ſibi pręparatum proficiſcitur: ⁊ in illo ſedet renibꝰ altari verſis: Archidiaconus vocat ordinandos dicens:

...ps iter- ...cit eis ne qs non ...amina- ...s ⁊c. ac- ...dat ad ...dines.

Accedant qui ordinandi ſunt ad officium Oſtiariorum. Et mox notarius ſingulos nominatim legit. Et qlibet reſpondet. Adſum. Omnibus in ſuperpellicijs cū cādelis in manibꝰ corā pontifice genuflexis, interdicit pōtifex publice, ſub anathemate: ne qs ad ſuſceptionē illius ordinis ſe ingerere pſumat: q non fuerit canonice examinatꝰ ⁊ approbatꝰ, vt ſupra fo. 4 ⁊ nemo ordine vno ſuſcepto aliū ſine licentia recipiat. vt ſup. Deinde inſtruit ⁊ admonet illos dicēs.

...pus in- ...ruit ad ...onet o- ...arios ...fit eorum ...ficium.

SVſcepturi filij chariſſimi officium Oſtiariorum: videte quę in domo dei agere debeatis: Oſtiariū oportet percutere cymbalum ⁊ campanam: aperire eccleſiam ⁊ ſacrarium: ⁊ librum aperire ei, qui pdicat. Prouidete igitur ne per negligentiam veſtrā, illarum rerum, quę intra eccleſiā ſunt, aliquid depereat: certiſque horis domū dei aperiatis fidelibus: ⁊ ſemper claudatis infidelibus. Studete etiam: vt ſicut materialibus clauibus eccleſiam viſibilem aperitis ⁊ clauditis: ſic ⁊ inuiſibilem dei domum: corda ſcilicet fideliū: dictis ⁊ exemplis veſtris, claudatis diabolo, ⁊ apiatis Deo: vt diuina verba, q̄ audierint: corde retineant, ⁊ opere compleant: quod in vobis dominus perficiat per miſericordiam ſuam.

Deinde pontifex claues eccleſię de altari ſeu manibus miniſtri recipiens, illas manu dextera tenet, ⁊ illis oſtendens, dicit.

Claues ꝯ- ſignat.

SIc agite quaſi reddituri deo rationē pro his rebus, quę his clauibus recluduntur.

Et mox cuilibet eorum ad ſe accedenti, ⁊ manu dextera tangenti, tradit ſeriatim claues ipſas.

Ordinandus tāgit claues. Et in hoc imprimitur character

Poſt hęc Archidiaconus ducit eos ad Oſtiū eccleſię, ⁊ facit illos claudere ⁊ aperire. Tradit etiam eis funem campanarum, faciens

cos

eos campanas pulſare: deinde illos reducit ad Pontificem: quibus corã pontifice genua flectentibus, ſtans cum mitra Pontifex verſus ad ipſos ordinatos, dicit.

Cum mitra ſtãdo.

DEum patrem omnipotentẽ fratres chariſſimi ſuppliciter deprecamur: vt hos famulos ſuos bene✠dicere digneť, quos in officio oſtiariorũ eligere dignatus eſt: vt ſit eis fideliſſima cura in domo dei diebus ⁊ noctibus, ad diſtinctionem certarum horarũ, ad inuocandum nomen dñi Jeſu Chriſti: adiuuante eodẽ domino noſtro Jeſu Chriſto: qui cũ patre ⁊ Spiritu ſancto viuit ⁊ regnat, deus, Per omnia ſecula ſeculorũ.

Tum mitra depoſita ſtans Pontifex, ⁊ conuerſus ad altare, dicit.

Sine mitra.

Oremꝰ. Et miniſtri ſubiungũt, Flectamus genua. Leuate.

Et ſtatim reuerſus ad illos genu flexos, ſtans ſine mitra, dicit.

DOmine ſancte, pater omnipotẽs, eterne deus: bene✠dicere dignare hos famulos tuos in officium Oſtiariorum: vt inter Janitores eccleſie tue, tuo pareãt obſequio: ⁊ inter electos tuos, partem tue mereantur habere mercedis. Per dñm nrm̃ Jeſum Chrm̃ filium tuum: qui tecũ. ℟. Amen.

Ordinati ad locum ſuum redeunt.

Poſt hec ordinati, ſuggerẽte Archidiacono, redeunt ad loca ſua.

De ordinatione lectorum.

Pro Lectoribus ordinandis paretur liber lectionum.

OStiariis ordinatis, Pontifex reaſſumpta mitra, accedit ad ſedem ſuam a ſiniſtra parte altaris, ideſt epiſtole. Interim cãtať primum Graduale, vel primũ Haleluiah, ſi ſit infra octauã pentecoſtes: ⁊ Pontifex ſedens cũ mitra, oblato ſibi libro ⁊ candela: legit dictũ Graduale, vel Haľah. Quibꝰ dictis: ſurgit depoſita mitra: ⁊ verſus ad altare, cantat ſecundam collectã. Tum ſedet reaſſumpta mitra: ⁊ cantatur ſecunda lectio. Interim accedunt duo capellani cum libro ⁊ candela ante Pontificẽ: qui ſedens cum mitra ex eo legit lectionẽ ipſam. Quibꝰ dictis: pontifex reuertitur ad faldiſtorium ante mediũ altaris poſitum: vbi ſedet cum mitra: ⁊ lectores vocantur per Archidiaconũ hoc modo, Accedant qui ordinandi ſunt ad officium lectorum.

Poſt ſecundã lectionẽ: ſi Archidiaconus vocat Lectores.

Et mox nominantur p notariũ: vt ſupra dictũ eſt. Quibus corã Pontifice cũ cãdelis in manibus genuflexis, Pontifex iterũ ponit interdictum publice, ſub anathemate: vt ſupra fol. 3. ne quis ad ſuſceptionem ordinis illius ſe ingerat, qui non eſt canonice examinatus ⁊ approbatus. Deinde admonet eos ⁊ inſtruit dicens.

Admonitio ad ordinãdos.

Electi fratres chariſſimi: vt ſitis lectores in domo dei noſtri: officium veſtrum agnoſcite ⁊ implete. Potens eſt enim deus, vt augeat vobis gratiam perfectionis eterne. Lectorẽ ſiquidẽ oportet legere ea, q̃ predicat: ⁊ lectiones

nes cantare: ꝛ benedicere panē, ꝛ omnes fructus nouos. Studete igitur verba dei: videlicet lectiones ſacras, diſtincte, ꝛ aperte ad intelligentiã ꝛ ędificationē fidelium abſq; omni mendacio falſitatis proferre: ne veritas diuinarũ lectionũ incuria veſtra ad inſtructionē audientium corrumpatur. Quod autē orē legitis, corde credatis: atq; opere cōpleatis: quatenus auditores veſtros, verbo pariter ꝛ exemplo veſtro, docere poſſitis. Ideoq; dũ legitis, in alto loco eccleſię ſtetis: vt ab omnibus audiamini, ꝛ videamini, figurātes poſitione corporali, vos in alto virtutum gradu debere conuerſari: quatenus cunctis, a quibus audimini ꝛ videmini: cęleſtis vitę formam prębeatis: quod in vobis deus impleat per gratiam ſuam.

Deinde Pontifex accipiens ꝛ tenens in manibus ꝛ eis oſtendens codicem ſiue lectionariũ de quo lecturi ſunt, dicit.

Preſentat lectionarium.

Accipite ꝛ eſtote verbi dei relatores: habituri, ſi fideliter ꝛ vtiliter impleueritis officium veſtrum: partem cum his, qui verbũ dei bene miniſtrauerũt ab initio.

Et mox ſucceſſiue cuilibet ad eũ accedenti, ꝛ manu dextra tangenti, tradit librum ipſum tangendũ. Quibus expeditis, illis genuflexis Pontifex ſtans cum Mitra verſus ad eos dicit.

Et in hoc actu ipſi miſ. character huius ordinis.

Oremus dilectiſſimi Deum patrem omnipotentem: vt ſuper hos famulos ſuos, quos in ordine lectorum dignatur aſſumere: bene✠dictionem ſuam clementer infundat: quatenus diſtincte legantur, quę in Eccleſia dei legenda ſunt: ꝛ eadem operibus impleantur. Per dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium ſuum: Qui cum eo viuit ꝛ regnat in vnitate Spiritus ſancti deus: Per omnia ſecula ſeculorum.

Stat cum mitra.

Cum Pontifex mitra depoſita ſtans conuerſus ad altare dicit.

Deponit mitram.

Oremus. Et miniſtri ſubiungũt. Flectamus genua. Leuate.

Deinde conuerſus ad ordinatos genuflexos dicit ſine mitra.

Domine ſancte, pater omnipotens, ęterne deus: bene✠dicere dignare hos famulos tuos in officio lectorũ: vt aſſiduitate lectionum inſtructi ſint atq; ordinati: ꝛ agenda dicant: ꝛ dicta opere compleāt: vt in vtroq; ſanctę eccleſię exemplo, ſanctitati ſuę conſulat. Per dominum noſtrũ Jeſum Chriſtum filium ſuũ, qui cum eo viuit ꝛ regnat in vnitate Spiritus ſancti deus, Per omnia ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Poſtea ſuggerente Archidiacono redeunt ordinati ad loca ſua.

De ordinatione exorciſtarū.

Pro exorciſtis ordinandis paret liber exorciſmorū, cuius loco dari poteſt Pontificale, vel miſſale.

Lectoribꝰ ordinatis: pōtifex reaſſumpta mitra: accedit ad ſedem ſuam ad cornu epiſtolę: vbi ſedens cum mitra: oblato ſibi libro ⁊ candela: legit ſcd'm Graduale. vel ſcd'm Halah. ſi ſit infra octauam pentecoſtes. Interim cantat a choro, ipſum Grad. vel Halah. Quo finito, ſurgit pontifex: depoſita mitra: ⁊ verſus ad altare, cantat tertiam collectam. Tum ſedet reaſſumpta mitra: ⁊ cantat tertia lectio. Interim accedunt duo capellani cū libro ⁊ cādela ante pōtificē: q ex eo legit lectionē ipſam. Quibus dictis, reuertitur ad faldiſtorium ante altare, ⁊ ſedet cū mitra. Exorciſtę vero vocantur p Archidiaconū modo conſueto.

Exorciſtę vocātur.

Accedant qui ordinandi ſunt ad officium Exorciſtarū. Et ipſi ſingulatim nominantur per notarium, vt prius dictum eſt: Quibꝰ corā Pontifice cū candelis in manibꝰ genuflexis, Pontifex ponit interdictum publice ſub anathemate, ne quis ad ſuſceptionem ordinis illius ſe ingerere pręſumat, qui non fuerit canonice examinatus ⁊ approbatꝰ, vt ſup. fo. 3. Deinde admonet ⁊ inſtruit eos dicēs.

Exorciſtas genuflexos admonet, ⁊ inſtruit.

Ordinandi fratres in officiū Exorciſtarum, debetis noſcere quid ſuſcipitis. Exorciſtam etenī oportet abijcere dęmones: ⁊ dicere populo, vt, qui non communicat det locum, ⁊ aquā in miniſterio fundere. Accipitis itaq; poteſtatē imponendi manum ſuper energumenos: ⁊ p impoſitionem veſtrę manus, gratia ſpiritꝰ ſancti, ⁊ verbis exorciſmi, pelluntur ſpiritus immundi a corporibus obſeſſis. Studete igitur, vt, ſicut a corporibus aliorum dęmones expellitis: ita a mentibus ⁊ corporibus veſtris omnē immunditiam ⁊ nequitiam eijciatis ne illis ſuccumbatis: quos ab alijs veſtro miniſterio effugatis. Diſcite per officium veſtrum vitijs imperare: ne in moribus veſtris aliquid ſui iuris inimicꝰ valeat vēdicare. Tunc etenim recte in alijs dęmonibus imperabitis: cum prius in vobis eorum multimodā nequitiā ſuperatis. Quod vobis dn̄s agere cōcedat per ſpiritū ſuū ſanctum.

Exorciſtarum officium.

Poſt hęc Pontifex accipiēs ⁊ tenēs in manibꝰ librū, i quo exorciſmi ſcripti ſunt: vel pōtificale, ſiue miſſale: ⁊ eis illum oſtēdens, dicit.

Preſentat librū.

Accipite ⁊ cōmendate memorię: ⁊ habete poteſtatē imponēdi manꝰ ſup energumenos: ſiue bapti-

baptizatos, ſiue cathecumenos.

Et hoc actu imprimitur character huius ordinis.

Et mox cuilibet apppropinquāti ſibi, ⁊ manu dextra tangēti: tradit ſucceſſiue librum ipſum. Poſtea vero omnibus deuote genuflexis, Pontifex cum mitra ſtans dicit.

Cum mitra.

Deum patrē omnipotentem fratres chariſſimi ſupplices deprecemur: vt hos famulos ſuos bene✠dicere dignet̃ in officium Exorciſtarum: vt ſint ſpirituales imperatores ad abijciendos demones de corporibus obſeſſis cū omni nequitia eorū multiformi: per vnigenitum filiū ſuum dn̄m nr̄m Jeſum Chriſtū, Qui ſecum viuit ⁊ regnat deus in vnitate ſpiritus ſancti, p oia ſecula ſeculorū.

Tum conuerſus ad altare depoſita mitra dicit. Oremus. Et miniſtri Flectamus genua. Leuate. Et mox conuerſus ad ordinandos genuflexos dicit.

Sine mitra.

Domine ſancte, pater omnipotens, eterne Deus, bene✠dicere dignare hos famulos tuos in officium Exorciſtarū: vt per impoſitionem manuum ſuarum: ⁊ oris officium, poteſtatem ⁊ imperium habeāt ſpirituum immundorum, nequitiam per verbū Chriſti filij tui domini noſtri coercendi: atque probabiles ſint medici eccleſię tuę gratia curationum: virtuteq; cęleſti cōfirmati. Per eundē dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium ſuū, Qui cū eo viuit ⁊ regnat. ⁊c. ℞. Amē.

Poſt hęc ſuggerente Archidiacono redeunt ad loca ſua.

De ordinatione Acolitorū. I

Pro Acolitis ordinandis parentur candelabrum cum cęreo extincto: ⁊ vrceolus vacuus, ſeu ampulla pro vino, pro ſacramento.

Exorciſtis ordinatis, pontifex reaſſumpta mitra: accedit ad ſedem ſuā ad cornu epiſtolę: vbi ſedēs cum mitra: oblato ſibi libro ⁊ candela: legit tertium Graduale. vel tertiū. Haleluiah. ſi ſit infra octauam pentecoſtes. Interim a choro cantatur ipſum Graduale. vel Halah. Quo finito: ſurgit pontifex depoſita mitra: ⁊ verſus ad altare, cātat quartam collectam. Tū ſedet reaſſumpta mitra: ⁊ cantatur quarta lectio. Interī accedūt duo capellani cū libro ⁊ cādela ante Pontificē: q ex eo legit lectionē ipſā. Quib⁹ dictis: Pontifex reuertit̃ ad faldiſtorium ante altare vbi ſedet cū mitra. Acoliti vero vocātur p Archidiaconum Accedāt q ordinandi ſunt ad officium Acolitorum. Et mox nominantur per notarium: vt ſupra. Quib⁹ corā Pontifice cum cādelis in manibus genuflexis, Pōtifex ponit interdictum, ne quis ad ſuſceptionem ordinis illius ſe ingerat, qui non ſit canonice examinatus ⁊ approbat⁹: vt ſupra fol. 3.

Acoliti vocantur per archidiaconū.

Deinde admonet et inſtruit eos cum mitra, ⁊ ſedens dicit.

Acolitos admonet ⁊ inſtruit.

Suſcepturi chariſſimi Acolitorum officiū: penſate quod ſuſcipitis. Acolitum etenim oportet

tet ceroferarium ferre: luminaria
eccleſię accendere: vinum ⁊ aquã
ad euchariſtiam ſeu ad miniſte-
rium ſanguinis Chriſti miniſtra-
re. Studete igitur ſuſceptum of-
ficium digne implere. Non enim
deo placere poteritis: ſi lucem deo
manibus pręferentes, operibus
tenebraruꝫ inſeruiatis: ⁊ per hoc
alijs exempla perfidię prębeatis.
Matth. v. Sed ſicut veritas dicit. Luceat
lux veſtra coram hominibus: vt
videant opera veſtra bona: ⁊ glo
rificent patreꝫ veſtrũ, qui in cęlis
ad philip penſes. ij. eſt. Et ſicut apoſtolus Paulꝰ ait:
In medio nationis prauę atque
peruerſę poſiti, lucete ſicut lumi-
naria in mundo: verbũ vitę conti
Luce. xij. nentes. Sint ergo lumbi veſtri
pręcincti: ⁊ lucernę ardẽtes in ma
nibus veſtris: vt filij lucis ſitis:
Ephe. v. Abijciatis opera tenebrarum: ⁊
Ro. xiij. induamini arma lucis. Fuiſtis eni
Ephe. v. aliquando tenebrę: nunc autem
lux in domino: vt filij lucis ambu-
late. Quę ſit vero iſta lux, quę tan
topere luceat, Apoſtolus ipſe de-
Ephe. v. monſtrat, ſubdens. Fructus enim
lucis eſt: ĩ omni bonitate, iuſtitia
⁊ veritate. Eſtote igitur ſoliciti:
in omni iuſtitia bonitate, ⁊ veri-
tate: vt ⁊ vos, ⁊ alios: ⁊ dei eccleſiã
illuminetis. Tũc eteniꝫ in dei ſacri
ficio digne vinum ſuggeretis ⁊
aquã: ſi vos ipſi, deo, ſacrificiũ per
caſtã vitam, ⁊ bona opera oblati
fueritis. Quod vobis dominus
concedat per miſericordiam ſuã.

Poſt hęc põtifex accipit ⁊ tradit
cuilibet candelabrum cum cande
la extincta: quod ſinguli ſucceſſi-
ue manu dextra tangant commu
niter omnes: dicente pontifice.

Candelabrũ cum cãdela tradit: in hoc actu imprimitur character huius ordinis.

Accipite ceroferarium cuꝫ ce
reo: ⁊ ſciatis vos ad accen-
denda eccleſię luminaria manci-
patos in nomine domini.

Tunc accipit ⁊ tradit eis vrceolũ Tradit vrceolum.
vacuum: quem ſimiliter omnes tã
gere debent ſucceſſiue dicens cõ
muniter omnibus.

Accipite vrceolũ, ad ſuggerẽ
dũ vinũ ⁊ aquã i euchariſtiã
ſanguinis Chriſti: in noĩe dñi.

Poſtea eis genuflexis permanẽ- Stat cum mitra.
tibus, pontifex ſtans cum mitra
verſus ad eos dicit.

Deum patrem omnipotentẽ
fratres chariſſimi ſupplici-
ter deprecemur: vt hos famulos
ſuos bene ✠ dicere dignetur in
ordine Acolitorum: quatenus lu-
men viſibile manibus pręferẽtes:
lumen quoque ſpirituale mori-
bus prębeant: adiuuãte domino
noſtro Jeſu Chriſto: Qui cũ eo ⁊
ſpiritu ſancto viuit ⁊ regnat deꝰ,
Per omnia ſecula ſeculorum.

Tunc Pontifex ad altare ſe con-
uertens, depoſitã mitra ſtans di-
cit. Oremus. Et miniſtri. Fle

ctamus genua. Leuate.

Et mox pontifex conuerſus ad ordinandos genuflexos dicit.

Domine ſancte, pater omnipotens, eterne deus: qui p̄ Jeſum Chriſtum filium tuum dominum noſtrū, ⁊ apoſtolos eius in hunc mundum lumen claritatis tue miſiſti: quiq̄ʒ, vt mortis noſtre antiquū aboleres chirographum: glorioſiſſime illum crucis (Collo. ij.) vexillo affigi: atque ſanguinem ⁊ aquam ex latere illius pro ſalute (Joh. xix.) generis humani effluere voluiſti: bene ✠ dicere ⁊ ſancti ✠ ficare dignare hos famulos tuos in officium Acolitorū: vt ad accendendum lumen eccleſie tue: ⁊ ad ſuggerendum vinum ⁊ aquā ad conficiendū ſanguinem Chriſti filij tui: in offerēda eucharíſtia ſanctis altaribus tuis fideliter ſubminiſtrent. Accende domine mentes eorum ⁊ corda, ad amorē gratie tue: vt illuminati vultu ſplendoris tui: fideliter, tibi in ſancta eccleſia tua deſeruiant. Per eūdem Chriſtum dominum noſtrū. ℟. Amē. Alia Bn̄dictio. Oremus.

(Exo. xxv. ⁊. xxvij.) Domine ſancte, pater omnipotens, eterne deus: qui ad Moyſen ⁊ Aaron locutus es, vt accenderentur lucerne in tabernaculo teſtimonij: bene ✠ dicere ⁊ ſcti ✠ ficare dignare hos famulos tuos: vt ſint acoliti in eccleſia tua. Per Chriſtum dn̄m noſtrū. Amen. Alia Bn̄dictio. Oremus.

Omnipotēs ſempiterne deus: fons lucis ⁊ origo bonitatis: qui per Jeſum Chriſtum filium tuum lumen verum, mundum illuminaſti: eiuſq̄ʒ paſſionis myſterio redemiſti: bene ✠ dicere dignare hos famulos tuos: quos in officio Acolitorū cōſecramus: poſcentes clementiam tuā: vt eorum mentes, ⁊ lumine ſciētie tue illuſtres: ⁊ pietatis tue rore irriges: vt ita acceptum miniſterium te auxiliante peragant: ꝙ ad eternam remunerationē peruenire mereantur. Per eundem Chriſtum dn̄m noſtrum. ℟. Amen.

Poſt hec ſuggerente archidiacono ordinati redeunt ad loca ſua.

De ſacris ordinibus ī genere.

Sacri ⁊ maiores ordines ſunt Subdiaconatus: Diaconatus: ⁊ Preſbyteratus: ad quos ordinandi omnes debent communicare: vnde parentur pro eorum numero hoſtie parue conſecrande.

De ordinatione ſubdiaconi.

Pro ordinatione Subdiaconorum parent̄ Calix vacuus cum patena ſuperpoſita. Urceoli cū manutergio, ⁊ liber epiſtolarū: Acolitis ordinatis: pontifex reaſſūpta mitra: accedit ad ſedē ſuā ad cornu epiſtole vbi ſedens cū mitra oblato ſibi libro ⁊ candela: legit quartum Grad. vel quartū Halab. ſi ſit īfra octauam Pētecoſtes. Interiꝫ a choro can-

cantat ipſum Grad. vel Halah. Quo finito, ſurgit pontifex: depoſita mitra: ⁊ verſus ad altare: cantat quintaꝫ collectã. Tũ ſedet reaſſumpta mitra: ⁊ cantat quinta lectio. Interim accedunt duo Capellani cum libro: ⁊ candela ante Pontificem: qui ex eo legit lectionem ipſam. Quibus dictis: pontifex reuertitur ad ſedẽ ſuam ante mediũ altaris: ⁊ Archidiaconus verſus ad ordinandos: dicit.

Archidiaconus vocat ordinãdos.

Accedant qui ordinandi ſunt Subdiaconi. Et notarius vnũquemque illorum vocat dicens. Iohannes Philippi: ad tituluꝫ talis eccleſię. Petrus Michaelis: ad titulũ patrimonij ſui. Frater Paulus Jacobi profeſſus ordinis N. ad titulum paupertatis. Et ſic de alijs: quilibet vocatus dicit: Adſum domine. ⁊ accedit verſus epiſcopum.

Ordinandus in ſubdiaconũ qualiter debeat eſſe paratus.

Debet autẽ quilibet ordinãdorũ in ſubdiaconũ indut⁹ eſſe amictu, non tñ ſuper caput: alba ⁊ cingulo: habere manipulũ in manu ſiniſtra: tunicellam ſup brachio ſiniſtro: ⁊ candelã in manu dextra.

Admonet ſubdiaconos.

Omnibus aũt in ſubdiaconos ordinandis cõpetenti ſpacio corã pontifice ſtãtibus: pontifex cũ mitra ſedens admonet eos dicens.

Fratres dilectiſſimi ad ſacrũ Subdiaconatus ordinẽ ꝓmouendi: iterum atqꝫ iterum cõſiderare debetis attente: quod onus hodie vltro appetitis. Hactenus eniꝫ liberi eſtis: licetqꝫ vobis pro arbitrio ad ſecularia vota tranſire: q; ſi hunc ordinem ſuſceperitis: amplius non licebit a propoſito reſilire: ſed deo, cui ſeruire regnare eſt, perpetuo famulari: ⁊ caſtitatẽ illo adiuuante ſeruare oportebit: atqꝫ in eccleſię miniſterio ſemper eſſe mancipatos. Proinde, dũ tẽpus eſt, cogitate: ⁊ ſi in ſancto ꝓpoſito perſeuerare placet: in noĩe dñi huc accedite.

Illis tunc accedentibus ⁊ coram pontifice genuflexis põtifex iterũ dicit omnibus ſub pęna anathematis: nequis ingerat ſe ſuſceptioni ordinis: niſi ſit ad hoc canonice examinatus: admiſſus: approbatus: deſcriptus, ⁊ nominatus vt ſupra fo. 3. Tunc Archidiaconus vocat ceteros ordinandos dicẽs.

Accedant qui ordinandi ſunt ⁊ Diaconi ⁊ presbyteri.

Ordinãdi debẽt eſſe parati.

Quibus accedentibus, Archidiaconus ordinat eos videlicet Diaconãdos paratos amictu, alba, cingulo, ⁊ manipulo, ſtolaꝫ in manu ſiniſtra: ⁊ dalmaticã ſuper brachium ſiniſtrum, ⁊ candelaꝫ in manu dextra tenentes contra cornu epiſtolę altaris: faciebus altari verſis: ⁊ Presbyterandos paratos amictu, alba, cingulo, manipulo, ſtola, in modum Diaconi: caſulã ſiue planetã ſuper brachiũ ſiniſtrum: ⁊ panniculum ſiue mappulam albam in ſiniſtra: ⁊ candelam manu dextra tenentes contra faciẽ pontificis ac medium altaris: facieb⁹ ſimiliter altari verſis: Quibus ſic ordinatis: pontifex mitram in capite tenens: accumbit ſuper faldiſto-

Eps cum mitra procumbit ſuper faldiſtoriũ· dicit litaniã.

diſtorum in ſuperiori gradu ſiue plano altaris paratū, ⁊ oēs ordinandi in locis ſuis ſuper tapetia proſternuntur ad terrā: miniſtri vero ⁊ alij aſtantes genuflectunt: ⁊ ſchola inchoat litaniam, choro reſpondente. Vel ſi officium fiat ſine cātu: pontifex dicit: miniſtris et Capellanis reſpondentibus.

Kyrie eleiſon.
Chriſte eleiſon.
Kyrie eleiſon.
Chriſte audi nos.
Chriſte exaudi nos.
Pater de celis deus, miſerere nobis.
Fili redemptor mundi deus, miſerere nobis.
Spiritus ſancte deus, miſerere nobis.
Sancta trinitas vnus deus, miſerere nobis.
Sancta Maria, ora pro nobis.
Sancta Dei genitrix, or.
Sancta Virgo virginum or.
Sancte Michael or.
Sancte Gabriel or.
Sancte Raphael or.
Omnes ſancti beatorum ſpirituum ordines: orate.
Omnes ſancti angeli ⁊ archangeli: orate.
Sancte Johānes baptiſta ora.
Omnes ſancti patriarche ⁊ prophete orate.
Sancte Petre or.
Sancte Paule or.
Sancte Andrea or.
Sancte Jacobe or.
Sancte Johannes or.
Sancte Luca or.
Sancte Marce or.
Omnes ſancti apoſtoli ⁊ euangeliſte: or.
Omnes ſancti diſcipuli domini: orate.
Omnes ſancti innocētes: orate.
Sancte Stephane or.
Sancte Laurenti or.
Sancte Vincenti or.
Sancte Fabiane or.
Sancte Sebaſtiane or.
Scti Coſma ⁊ Damiane: orate.
Scti Geruaſi ⁊ Prothaſi: orate.
Omnes ſancti martyres: orate.
Sancte Syluester or.
Sancte Gregori or.
Sancte Ambroſi or.
Sancte Auguſtine or.
Sancte Hieronyme or.
Sancte Martine or.
Sancte Nicolae or.
Omnes ſancti pontifices ⁊ confeſſores. orate.
Omnes ſancti doctores: orate.
Sancte Benedicte or.
Sancte Bernarde or.
Sancte Antoni or.
Sancte Dominice or.
Sancte Franciſce or.
Omnes ſancti monachi ⁊ eremite: orate.
Omnes ſancti ſacerdotes ⁊ leuite: orate.
Sancta Maria magdalena or.
Sancta Agatha or.
Sancta Lucia or.
Sancta Cecilia or.
Sancta Catharina or.
Sancta Agnes or.

San

Sancta Margarita ora.
Sancta Eliſabeth ora.
Omnes ſancte virgines et vidue: orate.
Omnes ſancti & ſancte dei. orate.
Propitius eſto: parce nobis domine.
Propitius eſto: exaudi nos domine.
Ab omni malo: libera nos dñe.
Ab ira & odio & omni mala volũtate: libera nos domine.
Ab inſidijs diaboli: libera nos domine.
A fulgure & tẽpeſtate: libera n. d.
A peſte, fame, & bello. lib. nos dñ.
A morte perpetua: libera nos domine.
Per myſterium ſancte incarnationis tue: libera nos domine.
Per aduentũ tuum: li. nos dñe.
Per natiuitatem tuam: libera nos domine.
Per baptiſmum & ſanctum ieiunium tuũ: libera nos domine.
Per crucem & paſſionem tuam: libera nos domine.
Per mortem & ſepulturam tuã: libera nos domine.
Per glorioſam reſurrectionem tuam: libera nos domine.
Per admirabilem aſcenſionem tuam: libera nos domine.
Per aduentũ ſpiritus ſancti paracliti: libera nos domine.
In die iudicij: libera nos dñe.
Peccatores te rogam⁹ audi nos.
Ut nobis parcas. te ro.
Ut nobis indulgeas: te ro.
Ut pacem nobis dones: te ro.
Ut eccleſiã tuã ſanctã regere: defendere: & conſeruare dign. te.
Ut domnum apoſtolicũ, & omnes eccleſiaſticos ordines, in ſancta religione cõſeruare digneris: te rogamus audi nos.
Ut noſmetipſos i tuo ſancto ſeruitio conſeruare digneris: te rogamus audi nos.
Ut regibus & principus chriſtianis, pacem, & veram concordiã largiri digneris: te rog.
Ut cunctum populũ chriſtianũ, precioſo ſanguine tuo redemptum, conſeruare digneris: te rogamus audi nos.
Ut mentes noſtras ad celeſtia deſideria erigas: te rogamus.
Ut animas noſtras & parentum noſtrorũ, ab eterna damnatione eripias: te rogamus.
Ut omnibus benefactoribus noſtris, ſempiterna bona retribuas: te rogamus audi nos.
Ut omnibus fidelib⁹ viuis & defunctis, vitã & requiem eternã concedere digneris: te rog.
Ut obſequium ſeruitutis noſtre tibi rationabile facias: te rog.
Hic datur benedictio: ſanctificatio & conſecratio per pontificẽ rebus conſecrandis: vt infra in locis proprijs dicetur.
Ut nos exaudire digneris: te rogamus audi nos.
Fili dei: te rogamus audi nos.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi: parce nobis domine.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi: exaudi nos domine.

Agnus Dei qui tollis peccata mundi: miſerere nobis.
Chriſte audi nos.
Chriſte exaudi nos.
Kyrie eleiſon.
Chriſte eleiſon.
Kyrie eleiſon.

Poſtq̃ aũt dictũ fuerit ĩ litania.

Ut obſequium ſeruitutiſ noſtrę tibi rationabile facias. ℟. Te rogamus audi nos.

Surgit pontifex cũ mitra ab accubitu: ⁊ ſe ad ordinandos vertens, ⁊ baculum paſtoralem in ſiniſtra manu tenens, ordinandis proſtratis manentibus, dicit.

Ut hos electos bene✠dicere digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Secundo dicit.

Ut hos electos bene ✠ dicere ⁊ ſancti✠ficare digneriſ. ℟. Te rogamus audi nos. Tertio dicit.

Ut hos electos bene✠dicere ſancti✠ficare ⁊ conſe✠crare digneris. ℟. Te rogam⁹ audi nos.

Tũ iterum ſup faldiſtoriũ accumbit ſchola pficiẽte litaniã. Ut nos exaudire digneris. vſq; ad finẽ.

Qua finita: pontifex ab accubitu ſurgens cum mitra: ſedet ſuper faldiſtorium ante mediũ altaris: ⁊ Archidiaconus dicit alta voce.

De ordinatiõe Subdiaconi.

Recedant in partẽ q ordinandi ſunt diaconi ⁊ preſbyteri. Quibus ad aliquem locum idoneum vnde pontificem celebrantem videre poſſint tranſeuntib⁹ ad ordinationem ſubdiaconorũ qui in preſbyterio remanſerunt, proceditur. Illis nanque coram pontifice per ordinem in modũ coronę genuflexis: pontifex eos inſtruit ⁊ admonet, dicens. Admonet ſubdiaconos genuflexos.

Adepturi fratres chariſſimi officium ſubdiaconatus ſedulo attendite: quale miniſteriũ vobis traditur. Subdiaconum enim oportet aquam ad miniſterium altariſ preparare, Diacono miniſtrare: pallas altaris ⁊ corporalia abluere: calicem ⁊ patenam in vſum ſacrificij eidẽ offerre. Oblationes, quę veniunt in altari, panes propoſitionis vocãtur: de ipſis oblationibus tantum debet poni in altari: quantũ poſſit populo ſufficere: ne aliquid putredinis in ſacrario remaneat. Pallę, quę ſunt in ſubſtratorio altaris, in alio vaſe debent lauari: ⁊ in alio corporales pallę. Ubi autem corporales pallę lotę fuerint: nullum aliud linteamen debet lauari: ipſaque lotionis aqua in baptiſterium debet mergi. Studete itaque, vt iſta viſibilia miniſteria, quę diximus; nitide ⁊ diligentiſſime complentes, inuiſibilia horum exẽplo perficiatis. Altare quidem ſanctę eccleſię: ipſe eſt Chriſtus, teſte Johanne: qui in Apocalypſi ſua, altare aureum ſe vidiſſe perhibet ſtare ante thronum: in quo, ⁊ per quem, oblationes fidelium deo patri conſecrantur. Cuius altaris pallę, ⁊ corporalia ſunt mem-

(Officium ſubdiaconi.) (Apo. viij.)

Digitized by Google

Iſa. lxi. bra Chriſti: ſcilicet fideles dei: qui-
bus dominus quaſi veſtimentis
precioſis circundatur: vt ait pſal-
Pſ. xcij. miſta. Dominus regnauit deco-
rem indutus eſt. Beatus quoque
Apoc. j. Johannes in Apocalypſi, vidit
filium hominis precinctum zona
aurea: id eſt ſanctorum caterua.
Si itaq; humana fragilitate con-
tingat in aliquo fideles macula-
ri: prebenda eſt a nobis aqua ce-
leſtis doctrine: qua purificati: ad
ornamentū altaris: ⁊ cultum diui-
Quales eſſe debēt ſubdiaconi. ni ſacrificij redeant. Eſtote ergo
tales, qui ſacrificijs diuinis ⁊ ec-
cleſie dei: hoc eſt corpori Chriſti
digne ſeruire valeatis: in vera ⁊
catholica fide fundati: quoniam,
Ro. xiiij. vt ait apoſtolus: Omne quod nō
eſt ex fide peccatum eſt: ſchiſmati-
cum eſt: ⁊ extra vnitatem eccleſie
eſt. Et ideo, ſi vſque nunc fuiſtis
tardi ad eccleſiam: amodo debe-
tis eſſe aſſidui. Si vſque nunc ſo-
mnolenti: amodo vigiles. Si vſ-
que nunc ebrioſi: amodo ſobrij.
Si vſque nunc inhoneſti: amodo
caſti. Quod ipſe vobis preſtare di-
gnetur, qui viuit ⁊ regnat deus
in ſecula ſeculorum.

Tradit calicē ⁊ reliqua. Deinde pontifex de manu mini-
ſtri accipit ⁊ tradit cuilibet ſucceſ-
ſiue calicem vacuum cum patena
ſuperpoſita. Et Archidiaconus
vrceolos cum vino, ⁊ aqua: ac ba-
cile cum manutergio: que omnia
ſingulatim ordinandi manibus
tangunt: primo calicem: deinde
alia: ⁊ iterum vt prius genuflec-
tunt. Quo facto, pontifex dicit.

Videte cuiuſmodi miniſteriū
vobis traditur. Ideo vos
admoneo: vt ita vos exhibeatis,
ꝙ deo placere poſſitis.

Poſtea ſurgit pontifex, ⁊ verſus Stans cū mitra dicit.
ad populum ſtans cū mitra dicit.

Oremus deum patrem ac do-
minum noſtrum fratres cha-
riſſimi, vt ſuper hos ſeruos ſuos,
quos ad Subdiaconatus officiū
vocare dignatus eſt: infundat be-
nedictionem ſuam ⁊ gratiam: vt
in conſpectu eius fideliter ſeruiē-
tes: predeſtinata ſanctis premia
conſequantur. Adiuuante do-
mino noſtro Jeſu Chriſto: qui
cum eo ⁊ ſpiritu ſancto viuit ⁊
regnat deus: Per omnia ſecula
ſeculorum. ℞. Amen.

Tum depoſita mitra conuerſus Sine mitra ad altare conuerſus dicit.
ad altare pōtifex, dicit. Oremus
Et miniſtri. Flectamus genua.
Leuate. Et mox pontifex verſus
ad ordinandos genuflexos dicit
ſine mitra.

Domine ſancte, pater omni-
potens, eterne deus: benedi-
✠ cere digneris hos famulos tu-
os: quos ad Subdiaconatus offi-
cium eligere dignatus es: vt eos
in ſacrario tuo ſancto ſtrenuos

ſollicitoſque cęleſtis militię inſtitutas excubitores: ſanctiſq; altaribus tuis fideliter ſubminiſtrent: ⁊ requieſcat ſuper eos ſpiritus ſapientię ⁊ intellectus: ſpiritus cōſilij ⁊ fortitudinis: ſpiritus ſciētię ⁊ pietatis: ⁊ repleas eos ſpiritu timoris tui, ⁊ eos in miniſterio diuino cōfirmes: vt obediētes facto: atq; dicto parentes: tuam gratiā cōſequantur. Per dn̄m nr̄m Jeſum Chriſtū filiū tuum: qui tecū viuit ⁊ regnat in vnitate eiuſdē. ſpirit⁹ ſcti de⁹: Per. ⁊c. Amē.

Sedet cū mitra ⁊ amictū cuilibet ſup caput impōit dicens.

Tum pontifex ſedens accepta mitra: amictum qui in collo ordinandorum iacet, imponit ſuper caput ſingulis dicens.

Accipe amictum per quē deſignatur caſtigatio vocis In nomine patris, ⁊ filij, ⁊ ſpiritus ſcti.

Manipulū īponit brachio ſiniſtro.

Tum immittit in ſiniſtro brachio manipulum cuilibet dicens.

Accipe manipulū per quem deſignantur fructus bonorum operum. In nomine patris, ⁊ filij, ⁊ ſpiritus ſancti Amen.

Imponit cuilibet tunicellā.

Poſt hęc induit quemlibet tunica: ⁊ ſi tantum vnica ſit: immittit illam cuilibet ſolū vſq; ad ſcapulas: ac retrahens: eam poſteriori totaliter induit, dicens cuilibet.

Iſaie. lxi

Induat te dn̄s veſtimēto ſalutis: ⁊ tunica iuſtitię: In nomine patris, ⁊ filij, ⁊ ſpiritus ſcti.

Dat librū epiſtolarū ſingulis

Poſtea accipit ⁊ tradit omnibus librum epiſtolarū manu dextra: ipſum ſimul tangentibus dicens.

Accipite librum epiſtolarū: ⁊ habete poteſtatē legendi eas in eccleſia ſancta dei: tam pro viuis q̄ pro defunctis. In nomine patris, ⁊ filij, ⁊ ſpiritus ſancti.

Omnibus expeditis ſuggerente Archidiacono, ordinati redeunt ad loca ſua: vnus tamen de nouiter ordinatis, tunica indutus: dicet epiſtolam ſuo tempore.

De ordinatione Diaconi.

Subdiaconis ordinatis, pontifex reaſſumpta mitra: accedit ad ſedē ſuā ad cornu epiſtolę: vbi ſedens cum mitra: oblato ſibi libro ⁊ candela: legit Tractū. Benedictus es. vel Halleluiah. cum verſu Benedictus es. ſecundum miſſale romanū: vel alio verſu q̄ poſt idē Halłah. ſequitur ſm̄ morē eccleſię vbi ſit ordinatio. Interim cantatur a choro dictus Tractus. vel Halłah. cū ſuo verſu vt ſup. Quo finito ſurgit pōtifex: depoſita mitra: ⁊ verſus ad altare, dicit in cōpetenti tono Gloria in excelſis deo. (ſi ſit infra octauā pentecoſtes) quod dum a choro perficitur: ſedet cum mitra. Quo finito: depoſita mitra ſurgit, ⁊ verſus ad populū, dicit. Pax vobis. vel Dn̄s vobiſcū ſi Gloria in excelſis. non ſit dicendum. ⁊ conuerſus ad altare cantat orationē miſſę dicendam cum oratione pro ordinatis ⁊ ordinandis: ſub vno Per dominum. videlicet Oratio.

Exaudi quęſumus domine ſupplicum preces: ⁊ deuoto

tibi pectore famulātes: perpetua defenſione cuſtodi: vt nullis perſecutionibus impediti: liberā ſeruitutem tuis ſemper exhibeam⁹ officijs. Per dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuũ. ⁊c. Finita oratione: ſedet pontifex reaſſumpta mitra: ⁊ oblato ſibi libro ⁊ candela: legit epiſtolā. Interim per vnũ ex ſubdiaconis nouiter ordinatis: cātatur epiſtola. Qua finita ſurgit pōtifex: ⁊ accedit ad faldiſtoriũ ante altare cũ mitra: ⁊ ibi ſedet. Promouendi vero ad ordinem diaconatus: per Archidiaconum vocantur.

Accedāt qui ordinandi ſunt ad diaconatum. Et mox ſingulatim nominantur ꝑ notariũ: nulla tñ facta mentione de titulo. Eis igit̃ Amictu: alba: cingulo: ⁊ manipulo paratis: ac ſtolam in ſiniſtra ⁊ candelam in dextra manibus: ac dalmaticā ſup brachiũ ſiniſtrum tenentibus: ⁊ in modum corone in preſbyterio corã pontifice diſpoſitis ⁊ genuflexis: ponitur interdictũ: ne quis ſub pena excommunicationis ſe ingerat ad ſuſcipiendum illũ ordinē, niſi qui fuerit canonice examinatus: approbatus, deſcriptus, ⁊ nominatus: vt ſupra fol. 3. Tum Archidiaconus offerens illos pontifici dicit.

Archidiaconus offert ordinādos ad diaconatū epiſcopo.

Reuerende pater, poſtulat ſancta mater eccleſia catholica; vt hos preſentes ſubdiaconos: ad onus diaconij ordinetis.

Interrogat de eorum ſufficientia.

Pontifex interrogat dicens.

Scis illos dignos eſſe? Reſpōdet Archidiaconus. Quantum humana fragilitas noſſe ſinit, Et ſcio, ⁊ teſtificor: ipſos dignos eſſe ad huius onus officij.

Et pontifex dicit. Deo gratias. ⁊ ad eorũ ordinationem procedit.

Sedet cũ mitra.

In primis Pontifex cum mitra ſedens, clero annunciat, dicens.

Auxiliante dño deo ſaluatore nro Jeſu Chriſto: elegimus hos preſentes ſubdiaconos ad ordinē diaconij. Siquis habet aliquid contra illos; ꝓ deo ⁊ propter deũ, cũ fiducia exeat, ⁊ dicat: verũtamen memor ſit conditionis ſue.

Ep̃o facta aliqua mora ꝓloquitur.

Et facta aliquali mora: conuertens ſermonē ſuũ ad ordinandos, pontifex inſtruit ⁊ admonet eos dicēs.

Prouehendi dilectiſſimi filij ad leuiticum ordinem: cogitate magnopere: ad quantũ gradum Eccleſie aſcenditis. Diaconum enim oportet miniſtrare ad altare: baptizare, ⁊ predicare. Sane in veteri lege ex duodecim vna Trib⁹ Leui electa eſt: que ſpeciali deuotione tabernaculo dei: eiuſque ſacrificijs ritu ꝑpetuo deſeruiret. Tantaque dignitas ipſi cōceſſa eſt: ꝙ nullus, niſi ex eius ſtirpe, ad diuinum illum cultũ atq; officium miniſtraturus aſſurgeret: adeo, vt grandi quodam priuilegio hereditatis: ⁊ Tribus domini eſſe mereretur, ⁊ dici: quorũ hodie chariſſimi filij, ⁊ nomen ⁊ officium tenetis: quia in miniſterium tabernaculi teſtimonij: id eſt eccleſie dei: eligimini in leuitico officio: que ſemper in procinctu

Officia diaconi.

Num. 3.

Diaconi tenent locũ leuitarũ.

ctu poſita, inceſſabili pugna ↄtra
inimicoꝝ dimicat: vnde ait Apo/
Ephe. vi. ſtolus. Non eſt nobis collucta/
tio aduerſus carnem ⁊ ſangui/
nem: ſed aduerſus principes ⁊ po
teſtates: aduerſus mundi recto/
res tenebrarum harum: contra
ſpiritualia nequitię tela in cęleſti
bus. Quam eccleſiam dei veluti
tabernaculum portare ⁊ munire
debetis: ornatu ſancto: prędica/
tu diuino: exemplo perfecto. Le/
ui, quippe interpretatur additus
Quales debēt eſſe diaconi. ſiue aſſumptus: Et vos filii, qui
ab hęreditate paterna nomen ac
cipitis: eſtote aſſumpti a carnali/
bus deſiderijs: a terrenis concu/
j. Pet. ij. piſcentijs, quę militant aduerſus
animā: eſtote nitidi: mundi: puri:
j. Cor. iiij. caſti: ſicut decet miniſtros Chri/
ſti: ⁊ diſpenſatores myſteriorum
dei: vt digne addamini ad nume/
j. Cor. iiij. rū eccleſiaſtici gradus: vt hęredi/
tas ⁊ Trib⁹ amabilis domini eſ/
ſe mereamini. Et quia commini/
ſtri ⁊ cooperatores eſtis corporis
⁊ ſanguinis domini: eſtote ab o/
mni illecebra carnis alieni. Sicut
Eſai. lij. ait ſcriptura: Mundamini, qui
fertis vaſa domini. Cogitate bea
tum Stephanū: merito pręcipuę
Actu. vij. caſtitatis: ab apoſtolis ad officiū
iſtud electum. Curate, vt quibus
euangeliū ore annunciatis: viuis
operibus exponatis: vt de vobis
Num. j. Roma. x. dicatur: Beati pedes euangelizā
tium pacē: euangelizantiū bona:
Ephe. vj. Habete pedes veſtros calciatos
ſanctorū exemplis in pręparatio/
ne euangelij pacis. Quod vobis
dñs concedat per gratiam ſuam.

Deinde ſi nō ſint ordinati Sub/
diaconi ordinādi, omnes proſter/
nuntur vbi genuflectebāt: ⁊ pon
tifice ante faldiſtoriū ſuū genufle/
ctente dicuntur litanię: ⁊ ordinan
di p pōtificē bñdicunt, put ſupra
in ordinatione ſubdiaconi dictuꝫ
eſt. Poſt hęc ordinādis ab accubi
tu ſurgentibus: tamen genuflexis
manētibus: pontifex ſedens in fal
diſtorio cum mitra: intelligibili Eps ſedēs cū mitra populum alloquit.
voce alloquitur populum dicēs:

Commune votum cōmunis
oratio proſequatur: vt hi, q
totius eccleſię prece ad Diacona/
tus miniſteriū pręparantur: leui/
ticę benedictionis ordine clare/
ſcant: ⁊ ſpirituali conuerſatione
pręfulgentes, gratia ſanctificatio
nis eluceſcant: pręſtante domino
noſtro Ieſu Chriſto: qui cum pa
tre ⁊ ſpiritu ſancto viuit ⁊ regnat
deus in ſecula ſeculorum.

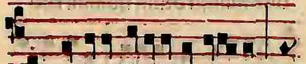
Deinde ſurgens cum mitra, pon/ Eps ſtās cū mitra verſus ad ordinādos dicit alta voce.
tifex ſtans verſus ad ordinādos:
dicit, alta voce legendo.

Oremus dilectiſſimi deū pa/
trem omnipotentem, vt ſu/
per hos famulos ſuos, quos ad
ſacrum ordinem Diaconatus aſ/
ſumere dignatus eſt: benedictio/
nis ſuę gratiam clementer effun/
dat: eiſqꝫ conſecrationis indultę
propitius dona conſeruet: ⁊ prę/
ces noſtras clementer exaudiat:
vt, quę noſtro gerenda ſunt mini
ſterio: ſuo benigno proſequatur
auxilio: ⁊ quos Sacris myſterijs
exequendis pro noſtra intelligē/
tia

tia credimus offerendos: ſibi fa-
ciat eſſe gratos: ⁊ ſua benedictio-
ne ſanctificet ⁊ ꝯfirmet: vt prede-
ſtinata ſanctis premia conſequan-
tur. Per vnigenitum filium ſuū
dominum noſtrum Jeſum Chri-
ſtum: qui cum eo ⁊ ſpiritu ſancto
viuit ⁊ regnat deus,

Sine mi-
tra

Deinde depoſita mitra, extenſis manibus ante pectus dicit.

Per omnia ſecula ſeculorum.

℞. Amen. ℣. Dominus vobiſ-

cum. ℞. Et cum ſpiritu tuo. ℣.

Surſum corda. ℞. Habemus

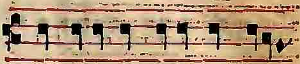
ad dominum. ℣. Gratias aga-

mus domino deo noſtro. ℞.

Dignū ⁊ iuſtum eſt. Vere di-

gnum ⁊ iuſtum eſt equum ⁊ ſa-

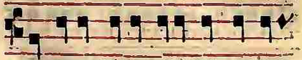
lutare. Nos tibi ſemper ⁊ vbi-

qꝫ gratias agere domine ſācte,

pater omnipotēs, eterne deus:

bonoruꝫ datoꝛ, oꝛdinumqꝫ di-

ſtributoꝛ, atque officiorum di-

ſpoſitoꝛ: qui in te manēs inno-
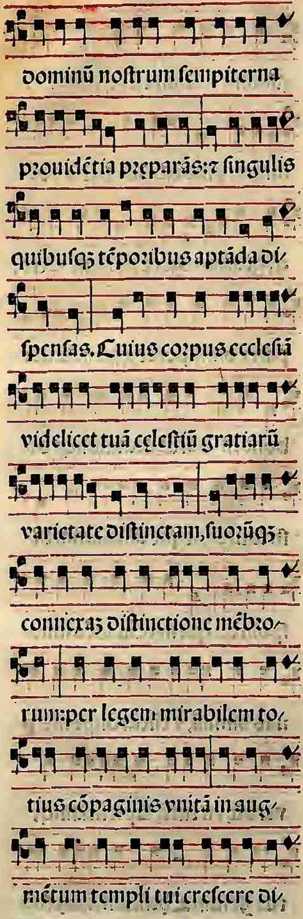

uas omnia, ⁊ cūcta diſponis p
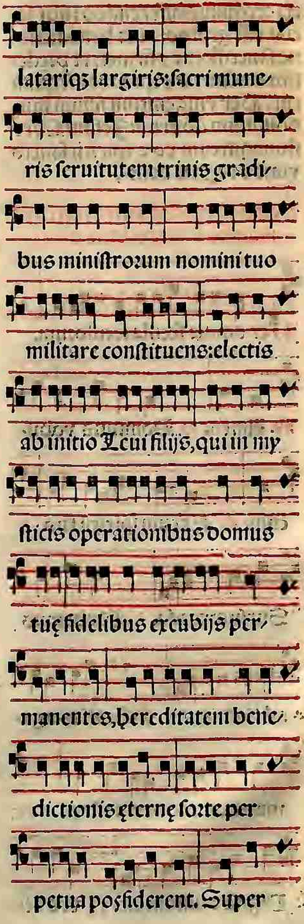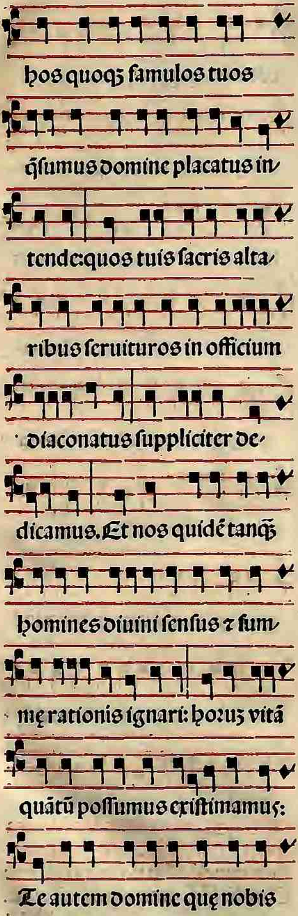

verbū, virtutē, ſapientiamqꝫ
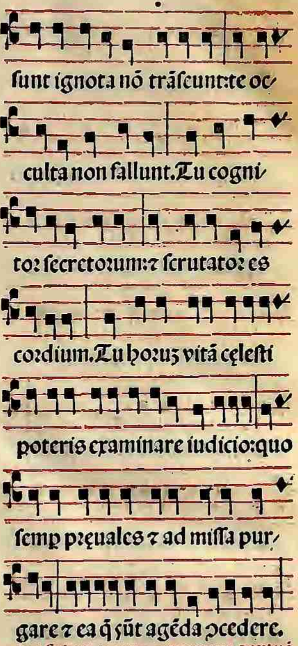

tuā Jeſum Chriſtum filiuꝫ tuū
do-

dominũ noſtrum ſempiterna
prouidẽtia pręparãs:⁊ ſingulis
quibuſq; tẽporibus aptãda di-
ſpenſas. Cuius corpus eccleſiã
videlicet tuã cęleſtiũ gratiarũ
varietate diſtinctam, ſuorũq;
connexã diſtinctione mẽbro-
rum: per legem mirabilem to-
tius cõpaginis vnitã in aug-
mẽtum templi tui creſcere di-

latariq; largiris: ſacri mune-
ris ſeruitutem trinis gradi-
bus miniſtrorum nomini tuo
militare conſtituens: electis
ab initio Leui filijs, qui in my-
ſticis operationibus domus
tuę fidelibus excubijs per-
manentes, hereditatem bene-
dictionis ęternę ſorte per-
petua poſſiderent. Super
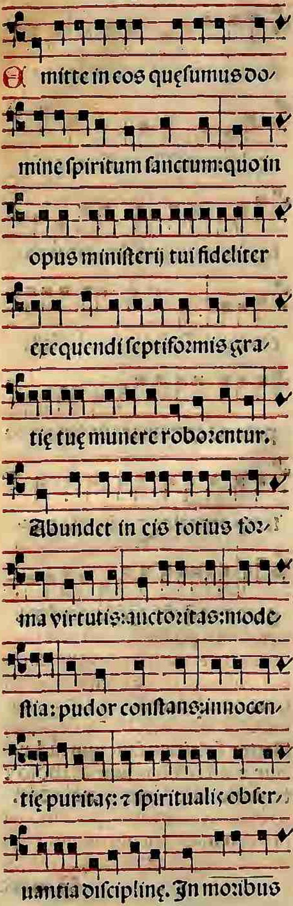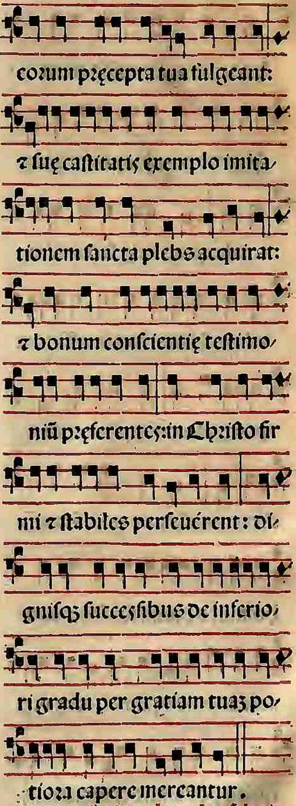

Hic ſolus pontifex manuȝ dextrã extendens: ponit ſup caput cuilibet ordinando. Et nullus alius. quia nõ ad ſacerdotiũ: ſed ad miniſteriũ ꝯſecrant, dicẽs ſingulis.

Accipe ſpiritum ſanctum: ad robur ⁊ ad reſiſtendum diabolo ⁊ tentationibus eius in noĩe dñi.

Poſtea proſequitur in primo tono: extenſam tenens manum dexteram: vſq; in finem pręfationis

O mitte

Qđ ſequit̃ dicit plane legẽdo ita tñ q̃ a circunſtãtib⁹ poſſit audiri.

Per eundẽ dñm noſtrum Jeſum Chriſtũ filiũ tuum: qui tecũ viuit.

Poſt

Sedēs cū mitra imponit ſup ſiniſtrum humeruꝫ ſtolam.

Poſt hęc pontifex ſedens cū mitra cuilibet ordinādo ante ſe genuflexo, ſtolam, quā ſinguli in manu habēt imponit ſucceſſiue ſup humerū ſiniſtrū: dicens ſingulis.

Accipe ſtolam ✠ candidam de manu dei: imple miniſterium tuum: potens enim eſt dñs vt augeat tibi gratiaꝫ ſuam. Qui viuit ⁊ regnat in ſecula ſeculorū.

Faciens ſup quēlibet corā ſignū crucis: ⁊ miniſtri reflectent capitia ſtolę, ⁊ alligēt ſub brachio dextro.

Induit cū dalmatica.

Poſt hęc pontifex accipiens dalmaticam, induit ea quemlibet ſucceſſiue vſqꝫ ad humeros: mox eā retrahēdo vſqꝫ ad vltimū quē ea totaliter induit: ⁊ hoc ſi vna tantum ſit dalmatica. Si vero quilibet ſuaꝫ habet: tunc ſingulos ſua totaliter induit dicens cuilibet.

Tradit librū euangelij.

Induat te dñs veſtimēto ſalutis: ⁊ circumdet te ſemper indumēto lętitię. In nomine dñi.

Poſtremo pōtifex tenēs librum euangeliorū tradit illū cōiter omnib⁹ corā ſe genuflexis: ⁊ manu dextra ſimul ipſuꝫ tāgentibus dicēs.

Et in hoc actu imprimitur character huius ordinis.

Accipite poteſtatem legendi euangelium in eccleſia Dei, tā pro viuis q̄ꝫ pro defunctis, In noie dñi. Quo facto: pōtifex ſtās: ad altare ꝯuerſus dicit ſine mitra.

Stās ſine mitra ad ad altare cōuerſus dicit. Oremus: ⁊ ſe vertit ad ordīatos.

Orem⁹. ⁊ miniſter. Flectam⁹ ge. Le. ⁊ vtēs ſe ad ordinatos: dicit.

Exaudi dñe preces noſtras: ⁊ ſuper hos famulos tuos ſpiritum tuę bene✠dictionis infunde: vt cęleſti munere ditati: ⁊ tuę maieſtatis gratiam poſſint acquirere: ⁊ bene viuēdi alijs exemplū prębēre. Per Chriſtum dominuꝫ noſtrum. ℟. Amen. Oremus.

Domine ſancte: pater ſpei: fidei: gratię: ⁊ profectuum remunerator: qui in cęleſtibus ⁊ terrenis angelorum miniſterijs vbique diſpoſitis, per omnia elementa voluntatis tuę diffundis effectum: hos quoque famulos tuos ſpiritali dignare illuſtrare effectu: vt tuis obſequijs expediti: ſanctis altaribus tuis miniſtraturi, puri accedant: ⁊ indulgentia tua puriores: eo gradu, quo apoſtoli tui i ſeptēnario numero beatum Stephanum ducem ac pręuium ſpiritu ſancto auctore elegerunt, digni exiſtant: ac virtutibus vniuerſis, quibus tibi ſeruire oportet inſtructi, tibi complaceant. Per dominum noſtruꝫ Ieſum Chriſtum filium tuum: qui tecū viuit ⁊ regnat in vnitate eiuſdem ſpiritus ſancti Deus, per omnia ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Act. vj.

Deinde cū tempus fuerit aliquis de nouiter ordinatis: dalmatica indutus: euangelium dicit. Ordinati autem ſtatim ſuggerente Archidiacono redeunt ad loca ſua.

De

De ordinatione presbyteri.

Pro ordinatione preſbyterorum parentur oleum Cathecumenorum: calix cum vino ⁊ aquā: patena ⁊ hoſtia deſuper poſita: medulla panis: ⁊ bacile cum bucali pro manibus abluendis: quas ſinguli ad ſuas mappulas extergunt.

Diaconis ordinatis: pontifex ad ſedendum in ſede ſua i plano iuxta cornu epiſtolę accedit: ⁊ cātatur **Tractus.** vſque ad vltimū verſum excluſiue: vel ſi ſit īfra octauā **Pentecoſtes:** Graduale ſiue Tractus. Et ſi placet **Proſa** ſiue **Sequētia.** vſqꝫ ad vltimū verſum excluſiue. Interim accedunt duo capellani cū libro ⁊ candela: ante pōtificē, q ex eo legit ipſum **Grad.** ſiue **Tractū** vel **Proſam** ſiue **Sequentiam:** vſqꝫ ad vltimū verſum excluſiue. Deinde procedit ad ordinationē **Preſbyterorum.** Pōtifex cum mitra reuertitur ante altare: vbi ſedet ſuper faldiſtorium. Tunc Archidiaconus vocat ordinandos voce intelligibili dicens.

Accedant qui ordinandi ſunt ad ordinem Preſbyteratus.

Et mox nominatim leguntur per notarium prout ſupra dictum eſt: nulla tamen de titulo facta mentione. Tunc illi more Diaconorum parati: amictu: alba: cinctorio: ſtola: ⁊ manipulo: tenentes planetas ſuper brachia complicatas: ⁊ in manibus candelas ac mappulas albas pro ligandis manibus: ad ordinatorem accedunt: ⁊ coram eo ſe in modū coronę diſponunt.

Omnibus ergo ordine diſpoſitis ⁊ genuflexis, ponitur interdictum: ne quis ſub excommunicationis pęna ad ſuſcipiendum illum ordinem ſe ingerat: niſi ad hoc ſit canonice examinatus: admiſſus: approbatus: deſcript⁹: ⁊ nominatus. vt ſup. fol. 3. Tunc Archidiaconus pręſentat ordinādos pontifici dicens.

Archidiaconus preſentat ordinandos

Reuerende pater: Poſtulat ſancta mater eccleſia catholica: vt hos pręſentes Diaconos ad onus Preſbyterij ordinetis.

Et Pontifex interrogat dicens.

Scis illos eſſe dignos? Reſpōdet Archidiaconus. Quantum humana fragilitas noſſe ſinit: ⁊ ſcio, ⁊ teſtificor ipſos dignos eſſe ad huius onus officij. Pontifex dicit. **Deo gratias.** Tum legendo annunciat clero ⁊ populo iuxta ſtatutum Carthaginēſis concilij: ſedens cum mitra: ⁊ dicens.

Annūciat clero ⁊ populo: ſiqs habet aliquid ↄtra ordinandos.

Quoniam dilectiſſimi fratres: rectori nauis ⁊ nauigio deferendis eadem eſt vel ſecuritatis ratio: vel communis timoris: par eorum debet eſſe ſententia: quorum

rum cauſa cõmunis exiſtit. Necq̃
enim fuit fruſtra a patribus inſti-
tutum: vt de electione illorum, qui
ad regimẽ altaris adhibẽdi ſunt,
conſulat etiã populus: quia de vi-
ta et conuerſatione pręſentandi:
quod nonnunquam ignoratur a
plurib⁹: ſcitur a paucis: ⁊ neceſſe
eſt, ⁊ facilius ei, quis obediẽtiam
exhibeat ordinato: cui aſſenſum
prębuerit ordinando. Horum ſi-
quidem Diaconorũ in Preſbyte
ros (auxiliãte domino) ordinãdo
rum conuerſatio (quantum mihi
videtur) ꝓbata ⁊ deo placita exi-
ſtit: ⁊ digna (vt arbitror) eccleſia-
ſtici honoris augumento. Sed ne
vnum fortaſſe vel paucos, aut de-
cipiat aſſenſio, vel fallat affectio:
ſententia eſt expetenda multorũ.
Itaque quid de eorum actibus
aut moribus noueritis: quid de
merito ſentiatis: libera voce pan
datis: ⁊ his, teſtimonium ſacer-
dotij, magis pro merito, q̃ affe-
ctione aliqua tribuatis. Si quis
igitur habet aliquid contra il-
los: pro deo, ⁊ propter deum, cum
fiducia exeat, et dicat. Veruntã-
men memor ſit conditionis ſuę.
Poſtea pontifex facta aliq̃ mora:
ꝯuertens ſmonẽ ſuũ ad ordinan
dos īſtruit, ⁊ admonet eos dicẽs. Inſtruit ordinãdos

Conſecrãdi fratres chariſſi-
mi in Preſbyterat⁹ officiũ:
illud digne ſuſcipere: atq̃ ſuſce-
ptum laudabiliter exequi ſtudea
tis. Sacerdotem etenim oportet Officiũ ſacerdotis quale ſit.
offerre: benedicere: pręeſſe: prędi
care, ⁊ baptizare. Cũ magno qp-
pe timore ad tantum gradum a-
ſcendẽdum eſt: atq̃ prouidendũ:
vt cęleſtis ſapiẽtia, probi mores, ⁊
diuturna iuſtitię obſeruatio, ad
id electos cõmendẽt. Unde domi
nus pręcipiens Moyſi: vt ſeptua
ginta viros de vniuerſo Iſrael in
adiutorium ſuũ eligeret: quibus
ſpirit⁹ ſancti dona diuideret: ſug
geſſit: quos tu noſti: qui ſenes po Nume.
puli ſunt. Uos ſiquidẽ in ſeptua-
ginta viris ⁊ ſenib⁹ ſignati eſtis:
ſi per ſpiritum ſeptiformem deca
logum legis cuſtodientes: probi
⁊ maturi in ſciẽtia ſimiliter ⁊ ope
re eritis: Sub eodem quoq̃ my- Luce. x.
ſterio ⁊ eãdem figura in nouo te-
ſtamento dñs ſeptuagintaduos
elegit: atq̃ binos ante ſe in prędi
cationem miſit: vt doceret verbo
ſimul et facto: miniſtros eccleſię
ſuę, fide ⁊ opere debere eſſe per-
fectos: ſeu geminę dilectionis, dei
ſcilicet ⁊ proximi virtute funda-
tos. Tales itaq̃ eſſe ſtudeatis: vt
i adiutorium Moyſi ⁊ duodecim
apoſtolorum: epiſcoporum vide-
licet catholicoꝝ: qui per Moyſen
⁊ apoſtolos figurantur: digne p
gratiam Dei eligi valeatis. Hac
certe mira varietate: eccleſia ſan-
cta circundatur, ornatur, ⁊ regi-
tur: cũ alij in ea pontifices: alij mi-
nores ordinis Sacerdotes: Dia-
coni ⁊ Subdiaconi diuerſorũ or-
dinũ viri cõſecrant: ⁊ ex multis
⁊ alternę dignitatis mẽbris, vnum
corpus Chriſti efficitur. Itaque
dilectiſſimi fratres: quos ad no-
ſtrum adiutoriũ: fratrum noſtro-

rum arbitrum cõſecrandos elegit, ſeruate i morib⁹ veſtris caſtę ⁊ ſanctę vitę integritatez. Agnoſcite quod agitis. Imitamini qđ tractatis: quatenus mortis dominicę myſteriũ celebrãtes: mortificare membra veſtra a vitijs, ⁊ cõcupiſcẽtijs omnibus procuretis. Sit doctrina veſtra ſpiritualis
Colo. iiij.
medicina populo dei. Sit odor vitę veſtrę delectamentum eccleſię Chriſti: vt pdicatione atqz exemplo ędificetis domum: id eſt familiam dei: quatenus nec nos de veſtra prouectione: neqz vos de tãti officij ſuſceptione damnari a domino: ſed remunerari potius mereamur. Quod ipſe nobis concedat per gratiã ſuam. ℟. Amẽ.

Si nõ ſint factę ordinatiões Subdiaconorũ vel Diaconorũ: huiuſmodi ordinandi omnes proſternuntur in terrã: vbi genuflectãt. Et pontifice ante faldiſtoriũ ſuũ genua flectente cum mitra, dicuntur litanię: ⁊ ordinãdi per pontificẽ benedicunt: prout ſupra in ordinatione Subdiaconi dictũ eſt.

Poſt hęc ſurgunt oẽs: ⁊ ordinandis corã pontifice binis ⁊ binis ſucceſſiue genuflectentibus: pontifex ſtans ante faldiſtorium ſuũ cũ mitra: ⁊ nulla oratione, nulloque cantu premiſſis: imponit ſimul vtranqz manum ſuper caput cuiuſlibet ordinãdi ſucceſſiue, nihil dicens. Idẽ faciunt poſt eum omnes ſacerdotes ibidem pręſentes. Quo facto, tam pontifex qz ſacerdotes, tenẽt manus dexteras extẽſas ſuper illos. Et pontifex ſtans cũ mitra: dicit.

Stãs ſine mitra: iponit ſimul vtrãqz manũ ſup caput cuiuſlibet ordinãdi. Idẽ faciũt poſt eũ ſacerdotes ibidẽ pñtes.

Oremus dilectiſſimi deuz patrem omnipotentem: vt ſup hos famulos ſuos: quos ad preſbyterij munus elegit: cęleſtia dona multiplicet: et quod eius dignatione ſuſcipiunt: ipſius conſequatur auxilio. Per Chriſtũ dominum noſtrum. ℟. Amen.

Pontifex depoſita mitra ꝯuerſus ad altare dicit. Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua. Leuate. Et mox verſus ad ordinãdos dicit.

Stat ſine mitra.
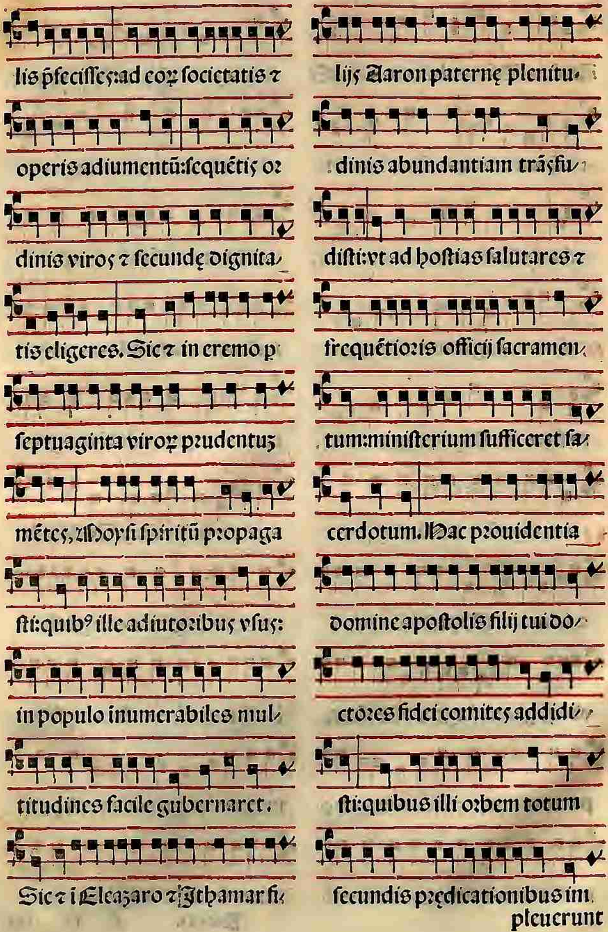
Exaudi nos quęſumus domine deus noſter: ⁊ ſup hos famulos tuos benedictionẽ ſancti ſpiritus, ⁊ gratię ſacerdotalis infunde virtutẽ: vt quos tuę pietatis aſpectibus offerimus cõſecrãdos: perpetua muneris tui largitate proſequaris. Per dñm noſtrum Jeſum Chriſtum filiũ tuũ. Qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate eiuſdem ſpiritus ſancti deus.
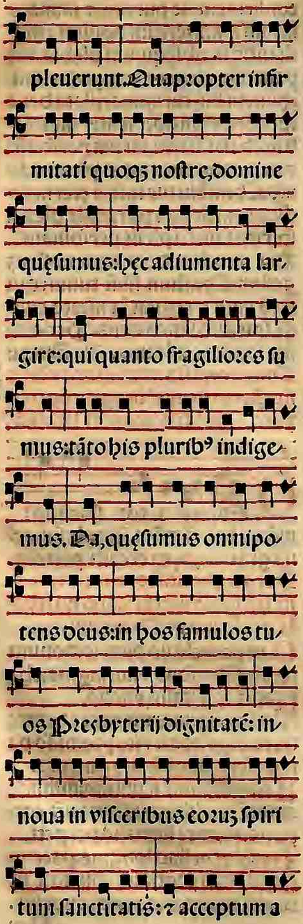
Tunc extenſis manibus ante pectus dicit.
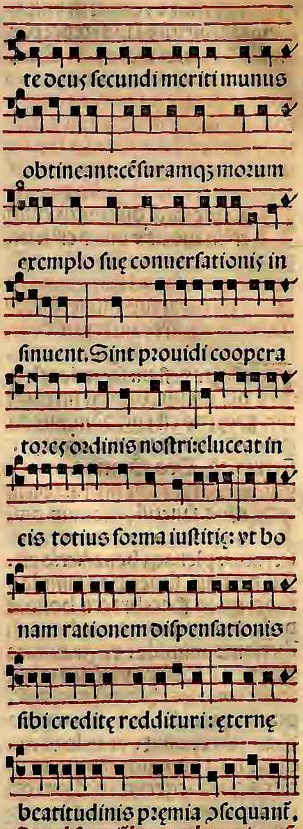

Per oia ſecula ſeculorũ. ℟.

Amē.℣. Dñs vobiſcum. ℟. Et
cũ ſpiritu tuo.℣. Surſum cor-
da.℟. Habemus ad dominũ.
℣. Gratias agamus dño deo
noſtro.℟. Dignũ ꝛ iuſtum eſt.
Vere dignũ ꝛ iuſtũ eſt ęquum
ꝛ ſalutare. Nos tibi ſemper ꝛ
vbiqȝ gratias agere dñe ſãcte,
pater oĩpotens, ęterne deus: bo-
norũ datoꝛ ꝛ diſtributoꝛ omni-
um dignitatũ: ꝑ quē proficiunt
vniuerſa: per quem cuncta fir-
mãtur: amplificatis ſemper in
melius rationabilis naturę in
cremētis: per ordinē congrua
ratione diſpoſituȝ. Unde ꝛ ſa-
cerdotales gradus atqȝ officia
leuitaruȝ, ſacramētis myſticis
inſtituta creuerunt: vt cũ pon-
tifices ſummos regēdis popu-

lis p̄feciſſes:ad eoꝝ ſocietatis ⁊
operis adiumentū:ſequētis or
dinis viros ⁊ ſecundę dignita
tis eligeres. Sic ⁊ in eremo p
ſeptuaginta viroꝝ prudentuꝫ
mētes, ⁊ Moyſi ſpiritū propaga
ſti:quib⁹ ille adiutoribus vſus:
in populo inumerabiles mul
titudines facile gubernaret.
Sic ⁊ i Eleazaro ⁊ Ithamar fi
lijs Aaron paternę plenitu
dinis abundantiam trāſfu
diſti:vt ad hoſtias ſalutares ⁊
frequētioris officij ſacramen
tum:miniſterium ſufficeret ſa
cerdotum. Hac prouidentia
domine apoſtolis filij tui do
ctores fidei comites addidi
ſti:quibus illi orbem totum
ſecundis prędicationibus im
pleuerunt

Quod ſequit legat plane: ita tñ: qꝫ a circunſtãtibꝰ audiri poſſint.

Per eundem dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum:

qui tecuȝ viuit ꝛ regnat in vnitate eiuſdẽ ſpiritus ſancti deus: per omnia ſecula ſeculoꝛuȝ. ℟. Amẽ.

Sedet cũ mitra: ꝛ reflectit ſtolam.

Põtifex ſedet accepta mitra, ꝛ reflectit oꝛariũ ſiue ſtolaȝ ab humero ſiniſtro cuiuſlibet: capiẽs partẽ q̃ retro pẽdet: ꝛ ipones ſup dextrũ humerũ: aptat eã ante pect⁹ in moduȝ crucis ſingulis dicens.

Math. xi.

Accipe iugũ dñi: iuguȝ enim ei⁹ ſuaue eſt: ꝛ onus ei⁹ leue.

Poſtea imponit cuilibet ſucceſſiue caſulam vſq; ad ſcapulas: quã quilibet teneat ſup humeros cõplicatam: a parte anterioꝛi deoꝛſum dependentẽ, ſingulis dicens.

Accipe veſtem ſacerdotaleȝ: per quam charitas intelligitur. Potens eſt eniȝ dominus augere tibi charitatem: ꝛ opus perfectum. ℟. Deo Gratias.

Imponit caſulas vſque ad ſcapulas.

Surgit põtifex ſine mitra: ꝛ dicit.

Deus ſanctificationum omnium auctoꝛ: cuius vera cõſecratio: plenaq; benedictio eſt. Tu domine ſuper hos famulos tuos: quos Pꝛeſbyterij honoꝛe dedicamus: munus tuę bene ✠ dictionis infunde: vt grauitate actuum: ꝛ cenſura viuẽdi pꝛobẽt ſe eſſe ſenioꝛes: his inſtituti diſciplinis quas Tito ꝛ Timotheo Paulus expoſuit: vt in lege tua die ac nocte: omniq; tẽpoꝛe meditãtes: quod legerint, credant: qđ crediderint, doceãt: quod docuerint, imitentur: iuſtitiam, conſtantiam, miſericoꝛdiã, foꝛtitudinem, cęteraſq; virtutes in ſe oſtendãt: exemplo pꝛębeant: admonitione

j. Tho. iii. ad titũ j.

confirment: ac purum, ꝛ immaculatum miniſterij ſui donum cuſtodiant: ꝛ in obſequium plebis tuę panem ꝛ vinum in coꝛpus ꝛ ſanguinem filij tui immaculata benedictione transfoꝛment: ꝛ inuiolabili charitate: in virum perfectũ: ꝛ in menſuram ętatis plenitudinis Chꝛiſti: in die iuſti ꝛ ęterni iudicij: conſcientia pura: fide plena: ſpiritu ſancto pleni, perſoluant. Per eundem dominum noſtruȝ Jeſum Chꝛiſtum filiũ tuum: qui tecũ viuit ꝛ regnat i vnitate eiuſdẽ ſpiritus ſancti deus. Per omnia ſecula ſeculoꝛum. ℟. Amen:

Ephe. iiij.

Tunc pontifex ante altare cõuerſus flexis genib⁹ incipit cõpetẽti voce, ſchola pꝛoſequẽte hymnũ.

Sine mitra incipit.

Veni cre a toꝛ ſpiritus: mẽtes tuoꝛũ viſita. Jmple ſuperna gratia: quę tu creaſti pectoꝛa.

Surgit Pontifex: ꝛ facit vt in fine hymni habetur: interim ſchola pꝛoſequitur Hymnum.

Qui paraclitus diceris: donum dei altiſſimi: fons viuus: ignis: charitas: ꝛ ſpiritalis vnctio.

Tu ſeptifoꝛmis munere: dextrę dei tu digitus: tu rite pꝛomiſſo patris: ſermone ditans guttura.

Accende lumẽ ſenſibus: infunde amoꝛẽ coꝛdibus: infirma nr̃i coꝛpoꝛis: virtute firmans perpeti.

Hoſtẽ repellas longius: pacemque dones pꝛotinus: ductoꝛe ſic te pꝛęuio: vitemus omne noxiuȝ.

Per

Per te ſciamus da patrem: noſcamus atqꝫ filiũ: te vtriuſqꝫ ſpiritum: credamus omni tempore. Gloria patri domino: natoque qui a mortuis: ſurrexit ac paraclito: in ſeculorum ſecula. ℟. Amē.

Dicto primo verſu ſurgit pontifex: ⁊ ſedet in faldiſtorio cũ mitra: ⁊ ponitur ei gremium ſiue mappula ſuper gremium: ⁊ ſinguli ordinandi ſucceſſiue coram eo genuflectunt: ⁊ pontifex cum oleo cathecumenorũ vngit vniuſcuiuſqꝫ ambas manus ſimul iunctas: in modum crucis: producendo cum pollice ſuo dextro in dictũ oleũ intincto: duas lineas: videlicet: a pollice dextre manus vſque ad indicem ſiniſtrum: ⁊ a pollice ſiniſtro vſque ad indicem dextrum: vngendo mox totaliter palmas: dicens: dum quemlibet inungit.

Conſecrare ⁊ ſanctificare digneris dñe man⁹ iſtas p iſtã vnctionẽ: ⁊ noſtrã bñ✠dictionẽ

Pontifex producit manu dextra ſignũ crucis ſuper manus illius quem ordinat: et proſequitur: *[margin: producit ſignũ crucis ſup manus vngẽdo.]*

vt quecunqꝫ benedixerint, benedicantur: ⁊ quecunqꝫ ꝯſecrauerint, conſecrentur: ⁊ ſanctificentur: in nomine dñi noſtri Jeſu Chriſti.

Et quilibet ordinandus reſpondet. Amen. Tum pontifex claudit ſeu iungit manus cuilibet ſucceſſiue: quas ſic conſecratas: aliquis miniſtrorum pontificis albo panniculo lineo ſimul: videlicet dexterã ſup ſiniſtrã alligat: ⁊ mox vnuſquiſqꝫ ad ordinẽ ſuũ redit: ⁊ ſic clauſas ⁊ alligatas manus tenet. Omniũ manibus vnctis ⁊ ꝯſecratis: pontifex manus lauat: ⁊ tergit: tũ tradit cuilibet ſucceſſiue calicẽ cũ vino ⁊ aqua: ⁊ patenam ſuperpoſitã cum hoſtia: et ipſi illã accipiunt inter indices ⁊ medios digitos: ac cuppam calicis ⁊ patenam ſimul tangunt: pontifice ſingulis dicente. *[margin: Claudit man⁹ cuilibet.]* *[margin: Lauat manus. Tradit calicem cũ patena. Et in hoc actu imprimit character huius ordinis.]*

Accipe poteſtatem offerre ſacrificium Deo: miſſaſque celebrare: tam pro viuis quã pro defunctis: In nomine domini.

His peractis pontifex lauat manus cum medulla panis: ⁊ aqua lotionis huiuſmodi proijcitur in ſacrarium: deinde cum mitra ad faldiſtorium ſuum reuertitur in cornu epiſtolę in plano ſibi paratum. vbi ſedet cum mitra. Et chorus cãtat vltimũ verſũ Tractus. ſeu Proſa: vel Halab. Interim accedunt duo capellani ante pontificẽ: cum libro ⁊ candela: qui ex eo legit dictum vltimum verſum Tractus. ſeu Proſa: vel Halab. legit etiã ſecrete Mũda cor meũ. ac Euangelium. Interim vnus ex Diaconis nouiter ordinatis: accedit ad altare: cũ textu euangelij

gelij ante pect⁹: dicit **Munda cor meum. ⁊c.** Et cantat **Euangeliū.** Interim parātur per miniſtros hoſtię ſup altare: pro numero ordinatorum in ordinibus ſacris: q omnes cōmunicare debēt: ⁊ proceditur in miſſa ordine ſolito: Interim q offertorium cantatur vel etiam prius: ordinati ſacerdotes: poterunt lauare manus ſuas: cū medulla panis: ⁊ aqua bene mundare: ac extergere mappulis illis: quibus ligatę erant: ⁊ aqua ablutionis huiuſmodi proijciatur in ſacrarium: ⁊ id conuenientius videtur: quamuis aliqui cōſueuerint lauare manus finita miſſa.

Pontifex vero offertorio lecto: accepta mitra vadit ad faldiſtorium ante medium altaris: ⁊ ibi ſedens accipit offertorium ab omnibus ordinatis: qui omnes accedunt bini ⁊ bini ad pontificem: corā quo genuflexi offerunt illi ſingulos cereos ſiue ſingulas cādelas accenſas: ⁊ oſculant eius manū: primo Presbyteri: tū Diaconi ſucceſſiue: ⁊ alij ſuo ordine.

Offerunt cādelas.

¶ Accepto ſingulorum offertorio: pontifex lauat manus: ⁊ ſurgit: ac tollitur faldiſtorium: ⁊ mitra: et proſequitur miſſam.

¶ Presbyteri vero ordinati retro pontificem: vel hinc et inde vbi magis commodum erit: in terra genuflexi habeant libros coram ſe ſuper ſcabellis ſeu bancis ordinatis dicentes ſecrete.

Teneāt libros ante ſe.

Suſcipe ſancte pater. ⁊c. Et oia alia de miſſa prout dicit pontifex: q tamen bene aduertat: q ſecretas moroſe dicat, ⁊ aliquātulū altē: ita vt ordinati ſacerdotes poſſint ſecum omnia dicere: ⁊ preſertim verba conſecrationis: quę dici debent eodē momento per ordinatos quo dicuntur per pontificē. Secreta pro ordinatis: quę dicit cū ſecrata miſſę dici ſub vno. **Per dominum noſtrū Jeſuꝫ. ⁊c.**

Moroſe dicat ſecretas ⁊ aliquantulū alte.

Tuis queſumus dñe operare myſterijs: vt hęc munera dignis tibi mentibus offeram⁹. Per dominum noſtrum. ⁊c.

Cum pontifex dixerit orationē: **Dñe Jeſu Chriſte qui dixiſti apoſtolis tuis. ⁊c.** oſculat altare: ⁊ dat primo ex ſingulis ordinatis cuiuſlibet ordinis ad eū ſucceſſiue accedēti: ⁊ altare prius ad dexterā pontificis deoſculanti pacē: dicēs.

Dat pacē

Pax tecum. cui ille reſpondet. **Et cum ſpiritu tuo.** Et quilibet illorum dat ſequenti ſui ordinis ſecum ordinato: ⁊ ille alteri: ⁊ ſic vſqꝫ ad vltimum cōtinuatur. Si autem ordinatorū paruus ſit numerus: pontifex poterit dare pacem ſingulis. Poſtq̄ vero pontifex ſe cōmunicauerit: ⁊ totum ſanguinē ſumpſerit: priuſq̄ digitos abluat: accedunt ante altare omnes ad ſacros ordines promoti. Primo Presbyteri: deinde Diaconi: tandē Subdiaconi: quibus ordinate diſpoſitis, ⁊ genuflexis: pontifex ad eos ſe cōuertit: ⁊ ſinguli ex Diaconis ⁊ Subdiaconis tantū dicunt ſubmiſſa voce.

Accepta pace ab epo quilibet dat pacē ſequenti ſui ordinis ſecum ordinato.

Epo ſumpto ſanguine cōicat omnes ordinatos incipiē do a ſacerdotibus.

Confiteor deo oipotenti ⁊c.

Et

Et pótifex ſtás capite detecto verſus ad eos dicit intelligibili voce.

Miſereatur veſtri omnipotens deus: ꝛ dimiſſis omnibus peccatis veſtris: perducat vos ad vitam eternam. ℞. Amé.
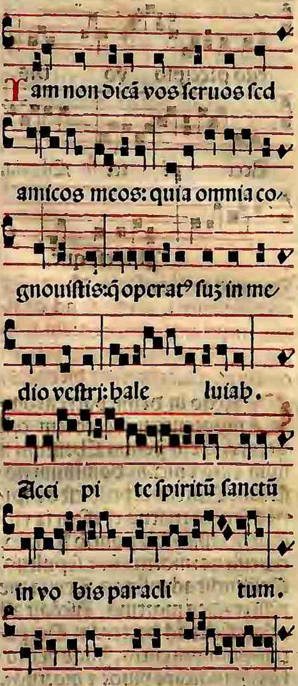
Indulgentiam abſolutioné ꝛ remiſſionem peccatorum veſtrorum: tribuat vobis omnipotens ꝛ miſericors dominus. ℞. Amen. Et manu dextra ſignũ crucis ſup eos cõmuniter producit: tũc accedunt ad ſupremũ gradum altaris bini ꝛ bini: pontifex vero ponit plures hoſtias conſecratas ſup patená: quá ori cuiuſlibet cõmunicandi ſupponit: ꝛ ſingulos comunicat: cuilibet dicés.

Corpus domini noſtri Jeſu Chriſti cuſtodiat te: ꝛ perducat in vitam eterná. Quilibet reſpondet Amé. ꝛ priuſquá communionem ſumat: manum Pontificis hoſtiá tenentem oſculatur.

¶ Unus miniſtrorum pontificis ſtat iuxta cornu epiſtole altaris calicem habés: non illum cum quo pontifex celebrauit: ſed alium cũ vino: et mappulam mundam in manibus: ad quem ſinguli communicati accedunt: ꝛ ſe purificát: (Purificatio.) os extergunt: ꝛ ad partem ſe locant. Omnibus communicatis Pontifex extergit patená ſuper calicem ſuum: ꝛ ſuper eum digitos abluit: ſumit ablutionem: accipit mitrá: ꝛ lauat manus. Preſbyteri ante communionem non dicunt confeſſionem: neque datur eis abſolutio: quia concelebrant pontifici: propterea ſi non ſunt alij ordinati: confeſſio ꝛ abſolutio predicte omittuntur: ꝛ alia obſeruantur modo premiſſo.
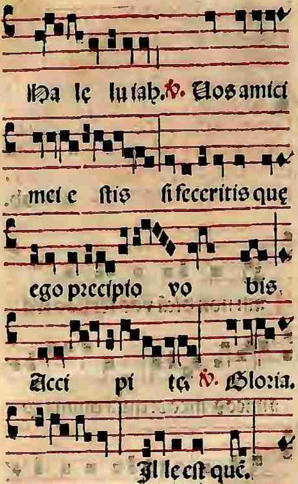
¶ Pontifex lotis manib⁹ mitra depoſita ſtás in cornu epiſtole altaris verſus ad illud inchoat in cantu: ſchola proſequente Verſus. (Lotis manib⁹ ſine mitra.) Quod in xl. dicitur ſine Halal.

(Joh. xv)

Ille eſt qué pater mittet vobis. Hale

Joh. xv.

Cum mitra dicit. Incepto reſponſorio, Pontifex accepta mitra, vertit ſe ad ordinatos: qui ante altare coram ipſo ſtantes: ſimul profitentur fidem: quam prędicaturi ſunt dicentes.

Symbolū apl'orum. Credo in deum patrem omnipotentem creatorem cęli ⁊ terrę. Et in Jeſum Chriſtum filium eius vnicum dominum noſtrum. Qui conceptus eſt de ſpiritu ſancto: natus ex Maria virgine. Paſſus ſub pontio Pilato: crucifixus: mortuus: ⁊ ſepultus. Deſcendit ad inferos. Tertia die reſurrexit a mortuis. Aſcēdit ad cęlos, ſedet ad dexteram Dei patris omnipotentis. Inde venturus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos. Credo in ſpiritum Sanctū. Sanctam eccleſiam catholicam. Sanctorum communionē, Remiſſionem peccatorum. Carnis reſurrectionem. Et vitā ęternam. Amen.

Ambas man⁹ ſup caput imponit. Quo finito pontifex cū mitra ſedēs ſupra faldiſtoriū ante mediū altaris: imponit ambas manus ſuper capita ſingulorum: corā eo genuflectentium: dicens cuilibet.

Accipe ſpiritum ſanctū quorum remiſeris peccata remittuntur eis: ⁊ quorum retinueris retenta ſunt. Deinde explicās caſulam: quam vnuſquiſq; habet ſuper humeros complicatam: induit illa quēlibet: ſingulis dicēs.

Epūs ſedens cū mitra explicat caſulam plicatas ⁊ īduit quēlibet.

Stola innocentię: induat te dominus. Et mox vnuſquiſque iterum ad pontificem, ſi ſuus eſt dioceſanus, ſeu ordinarius, accedit: ⁊ genuflexus ponit manus ſuas iunctas inter manus Pontificis dicentis cuilibet.

Promittis mihi ⁊ ſucceſſorib⁹ meis: reuerētiā ⁊ obediētiam? Et ille rńdet. Promitto. Si vero pontifex nō eſt ſuus ordinarius: dicit ſingulis: cū man⁹ eorum inter ſuas tenet vt pręfertur.

Promittis pontifici ordinario tuo pro tempore exiſtenti: reuerentiam ⁊ obedientiam? Ille reſpondet. Promitto. Tuc pontifex tenens manus illius inter ſuas: oſculatur vnumquemq; dicens. Pax domini ſit ſemper tecum. Et ille reſpondet. Amen. His expletis: ⁊ omnibus ad ordinem ſuum reuerſis: Pontifex ſedens cum mitra, dicit ad eos.

Dat ſingulis pacē.

Quia

Quia res quã tractaturi eſtis: ſatis periculoſa eſt fratres chariſſimi: moneo vos diligenter. vt honeſte totius miſſę ordinem: ⁊ hoſtię conſecrationem: et fractionem: atq; communionem: ab alijs iam doctis Sacerdotibus diſcatis, priuſquam ad celebrandum miſſam accedatis.

Poſt hec pontifex depoſita mitra ſurgit: ⁊ amoto faldiſtorio conuertitur ad altare: proſequit̃ miſſã: ⁊ cantatur Cõmunio: ⁊ dicit̃ hec Poſtcõmunio pro ordinatis ſub vno Per dominum. cũ poſt communione miſſę dici. Poſtcõio.

Quos tuis domine reficis ſacramentis: continuis attolle benignus auxilijs: vt tuę redẽptionis effectum: ⁊ myſterijs capiamus ⁊ moribus. Per dominũ. Deinde dicitur. Benedicamus domino vel Ite miſſa eſt. Prout tẽpus requirit: ⁊ per pontificem: Placeat tibi ſancta ⁊c. Quo dicto. Pontifex accepta mitra ⁊ baculo paſtorali: vertit ſe ad ordinatos: ⁊ ſtans hortatur eos cõiter ad bene viuendum: quodq; diligenter ꝯſiderent, qualẽ ordinẽ ſuſceperunt: ⁊ ꝙ orẽt ꝓ eo ⁊ alijs quos voluerit. Iniungẽs eis miſſas: ⁊ alia, q̃ viderit expedire; qđ ſi placet, facere poterit ſub his verbis.

Adhortatur eos ad bene viuẽdum.

Fratres chariſſimi: diligẽter conſiderate ordinẽ per vos ſuſceptum: ac onus humeris veſtris impoſitum: ſtudete ſancte ⁊ religioſe viuere: omnipotẽti deo placere: vt gratiam ſuam poſſitis acquirere: quam ipſe vobis per ſuam miſericordiam cõcedere dignetur. Singuli ad primã tõſuram: vel ad quatuor minores ordines promoti: dicite ſemel ſeptem pſalmos penitentiales: cũ litanijs verſiculis ⁊ orationibus. Ad Subdiaconatũ vel Diaconatum: nocturnũ talis dici. Ad Preſbyteratum vero ordinati: poſt primam veſtrã miſſam: in tribus immediate tunc ſequentibꝰ diebꝰ tres alias miſſas: videlicet. Unã de ſpiritu ſancto. Aliam de beata Maria ſemp virgine. Tertiam ꝓ fidelibꝰ defunctis dicite: ⁊ omnipotentẽ deũ ẽt ꝓ me orate.

Quod illi deuote ſuſcipiunt: ⁊ reſpondent ſe facturos. Poſtremo benedicit eis genuflectẽtibꝰ: verſus ad illos dicẽs voce cõpetẽti.

Ep̄s benedicit ordinatis genuflexis ante eum.

Benedictio Dei omnipotentis: pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpiritus ✠ ſancti: deſcendat ſuper vos: vt ſitis benedicti in ordine Sacerdotali: ⁊ offeratis placabiles hoſtias pro peccatis: atq; offenſionibus populi: omnipotenti deo: cui eſt honor ⁊ gloria: in ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Tum pontifex conuertit ſe ad altare: ⁊ dicit ſubmiſſa voce. Dñs vobiſcũ. Initium ſancti euangelij ſm̃ Johannem. In principio. ⁊c. ſignat altare ⁊ ſe: ⁊ reuertitur ad faldiſtoriũ: vbi exuitur ſacris veſtibus. Ordinati ẽt ad Preſbyteratum dicunt idẽ euangeliũ: ⁊ in locis conuenientibus ſacras veſtes deponũt: ⁊ cũ eis alij ordinati.

Ep̄s dicit euangeliũ ſancti Johannis.

Si

Si vero pōtifex nō ordinauit aliquē ad Preſbyteratū: dicto p eū Placeat: accepta mitra dat bñdictionem ſolitā dicēs. **Sit nomen. ⁊c.** Tūc admonet ordinatos vt ſupra dictū eſt: omittēs partē Preſbyteros ꝯcernentē: tū ꝯuerſus ad altare dicit. **Dñs vo.** ⁊ alia vt ſup.

De conſecratione electi in epiſcopum.

Prouiſiones olim eccleſiarū pertinent ad apoſtolicā ſedem.

Quoniam eccleſiarum cathedralium ſiue metropolitanarū ac patriarchaliū prouiſiones ſeu electionum ad illas confirmationes: ad ſedem apoſtolicam hodie pleno iure pertinēt: ⁊ ab eadem, eccleſijs paſtore viduatis, vel de nouo prouidet, vel electiones ab illis, quib⁹ ex priuilegio licet canonice celebratę confirmantur. Ideo ſcrutiniū quod ſerotinum appellat: ⁊ pridianā illam examinationē, quę in antiquis pontificalib⁹ libris habet: hic pretermittendā eſſe cenſuimus. Inconueniēs quippe videt ⁊ omnino abſurdū: vt, q̄ a ſummo pontifice, ac ſacro ſenatu ſtatuta approbata atq; examinata ſunt: a minorib⁹ tribunalibus iterū examinētur. Proinde, illis i hoc loco: vt ſuperfluis dimiſſis: ad ipſius ꝯſecrationis modū: ſm ritum, quē ſacroſcā Romana ſeruat eccleſia: deueniemus. Si prius explicauerimus, q̄ ad ipſam ꝯſecrationē primo agēda, paranda atq; ordināda ſunt.

¶ In primis animaduertendū eſt: q̄ nemo conſecrari debet: niſi prius conſtet cōſecratori de commiſſione ꝯſecrandi: ſiue p literas apoſtolicas: ſi fit extra curiā: ſiue par mandatum a camera apoſtolica emanatum in ipſa curia: ſiue per cōmiſſionem viuę vocis oraculo a ſummo pontifice ꝯſecratori factā: ſi cōſecrator ipſe ſit cardinalis: alioquin ei nō debet credi.

Null⁹ debet ꝯſecrari in epm̄: niſi cōſtet cōſecratori de commiſſione cōſecrādi.

¶ Statuta die conſecrationis: quę debet eſſe dominica: vel feſtiua: ſi ſummus pontifex hoc ſpecialiter indulſerit: tam conſecrator q̄ electus cōfiteantur: ⁊ cōueniens eſt vt precedēti die ieiunēt.

Conſecratio epi debet fieri i dñica vel feſtiua die.

Conſecrator ⁊ cōſecrādus debēt die precedenti ieiunare.

¶ Summo mane in eccleſia vbi fiet ꝯſecratio: ornant duę capellę: maior pro cōſecrante: ⁊ minor p electo. Et in maiori quidē ſup altari parato, vt eſt moris: erit crux in medio: ⁊ ad minus quatuor cādelabra. In terra ad gradus altaris erunt tapetes ſtrati: ſuper quibus proſternent ſe electus ⁊ conſecrator: et alij genuflectent. Poterunt ⁊ alia ornamenta circuncirca adhiberi pro qualitate ⁊ facultate loci ⁊ perſonarū. Paratur etiam in loco propinquo ⁊ ꝯgruo. Credētia pro ꝯſecratore: idest mēſa cōpetentis longitudinis: latitudinis: ⁊ altitudinis: ſup quā erit Mappa mūda. Duo candelabra. Vaſa ad abluēdum manus: cū ſuis mātilibus. Vrceolus cū aqua benedicta: ⁊ aſperſorio. Thuribulū cū nauicella: coclear ⁊ incenſo: ſi officiū fit i cātu: alias nō: ampullę cū vino ⁊ aqua pro ſacrificio.

Parantur duę capellę, maior ⁊ minor, cū ſuis requiſitis.

Paratur credentia cum vaſis conuenientibus.

crificio. Calix, hoſtiaria cum ho/
ſtijs pro credentia: p ꝯſecratore
ꝛ electo: Medulla panis p abſter
gendis manibus: Sanctum chriſ
ma: cum rebus ſuis opportunis.

Parãtur paraméta põtificalia omnia.

¶ Ité paramenta omnia pontifi
calia, tempori ꝛ officio miſſę cõue
nientia: vꝫ: Sandalia: Amictus
Alba: Cingulũ: Crux pectoralis:
ſtola: Tunicella: Dalmatica. Chi
rothecę: Planeta: Mitra auri/
phrygiata: Anulus põtificalis: ba
culus paſtoralis: ꝛ Manipulus.
Ex his, ſi põtifex parat prope al
tare, ponunt ſup altare amictus
Alba: cingulũ: manipulꝰ crux: ſto
la: tunicella: dalmatica Planeta.
Reliqua manét ſuper credentiã.

Paratur faldiſtoriũ ordinatũ p cõſecratore ꝛ tria ſcabella: miſſale et põtificale.

¶ Ité parat faldiſtorium ornatũ
p cõſecratore: ꝛ tria ſcabella ſiue
ſedes p electo: ꝛ duobꝰ epiſcopis
aſſiſtétibus: miſſale: ꝛ pontificale.
Cõſecrator habeat tres capella/
nos ad minus cũ ſuperpellicijs: ꝛ
duos ſcutiferos ad credentiam.

In capella minori parant altare paramenta, ꝛc.

¶ In capella vero minore p ele/
cto: quę a maiore debet eſſe diſtin
cta, paratur altare cũ cruce ꝛ duo
bus candelabris ad minus: ꝛ ſup
illud miſſale: ꝛ pontificale: ac pa/
ramenta oĩa pontificalia albi co/
loris: vt ſup. pro ꝯſecratore nume
rata ſunt: ꝛ vltra illa: pluuiale al/
bum: ꝛ prope altare, credétia cũ
mappa mũda: ꝛ vaſis ad abluédũ
manus: ꝛ medulla panis ad fricã
dũ ꝛ extergendũ manus ꝛ caput.

Quę parãda ſunt in cõſecratione epi.

¶ Ponũtur etiã octo mappulę
facrę ex duabus cannis pãni linei
ſubtilis: per mediũ ſciſſis in lon/
gitudiné: quarũ duę ſint longitu/
dinis ſex palmorũ quęlibet: alię
vero ſex: equalis ſint quantitatis.
Et candelę octo vnius librę quę/
libet: quarum quatuor ſuper al/
tare conſecrantis: duę ſuper eius
credentiam: ꝛ duę ſuper altare e/
lecti ponuntur. Anulus cum
gemma benedicédus ꝛ electo tra
dédus. Pecten eburneꝰ. Et pro
offertorio itortitia duo: quatuor
librarum quodlibet: duo panes
magni: ꝛ duo barilia vini optimi:
panes ꝛ barilia ornentur cũ auri
pello: duo videlicet videãtur ar/
gétea: ꝛ duo aurea: hinc ꝛ inde ar
ma ꝯſecratoris ꝛ electi habétia.
Sint etiã in capella electi, aliqua
ſedilia: ꝛ ornamenta ꝯuenientia.

Duo ad minus epi aſſiſtétes ſint cũ rocheto ꝛ pluuiali: vel ſuppellicio ꝛ pluuiali ſi ſit religioſus ꝛ mitra ſimplici: ꝛ qlibet habeat ſuũ põtificale

¶ Adſint duo ad minus epiſco/
pi aſſiſtentes: qui induuntur ſu/
perpellicio, ſi non vtunt rocheto:
amictu: ſtola: pluuiali: ꝛ mitra ſim
plici alba: ꝛ quiſqꝫ habeat ſuum
pontificale. Hora igit compe/
tenti: conſecrator electus: aſſiſten
tes epiſcopi: ꝛ alij q cõſecrationi
intereſſe debent: ad eccleſiã cõue
niunt: ꝛ ꝯſecrator facta oratione
ante altare, aſcédit ad faldiſtoriũ
in capella ſua ad ſiniſtrum cornu
altaris videlicet epiſtolę prępara
tum: vt moris eſt. Ibiqꝫ ex more
paratur. Electus vero cũ aſſiſtéti
bus epiſcopis vadit ad capellam
ſuã: ꝛ ibi capit paramenta oppor
tuna: videlicet, ſi miſſa cãtat, ami/
ctum: albã: cingulũ: manipulũ:
ſtolã in modum ſacerdotis: ꝛ plu
uiale. Si vero officiũ legitur: po/
terit

terit anteq̃ dicta paraméta acci-
piat: capere ſandalia: ⁊ legere pſ.
Quã dilecta. &c. verſi. ⁊ oratio-
nes conſuetas: aſſiſtentes etiam
epiſcopi interim ſua paramenta
prędicta capiunt. Omnibꝰ itaq̃
paratis, conſecrator accedit ante
altare: ⁊ ibi in medio ſedet ſuper
faldiſtorium, vertens renes alta-
ri. Electus vero cum ſuo bireto
ducitur ſic paratus: medius in-
ter aſſiſtentes ſibi epiſcopos pa-
ratos ⁊ mitratos: ⁊ cum ante con
ſecratorem peruenerit: nudato
capite, illud profunde inclinãdo:
ei reuerentiam facit. Aſſiſtentes
vero epiſcopi eidẽ cum mitra ca-
put aliquantulum inclinant. Tũ
ſedent in ſcabellis ſiue ſedibus
ſuis ante conſecratorem hoc mo-
do. Electus contra faciem conſe
cratoris: ita vt inter eos ſit com-
petens diſtantia. A dextris electi
ſedent antiquior: ⁊ a ſiniſtris iu-
nior epiſcopi aſſiſtentes. Ita ta-
men, q̃ ipſi aſſiſtentes ad alteru-
trum facies vertant. Cum ſic loca
ti fuerint: ⁊ aliquantulũ quieue-
rint, ſurgunt. Electus ſine bire-
to: ⁊ aſſiſtentes Epiſcopi ſine mi
tris: ⁊ ſenior aſſiſtentium verſus
ad conſecratorem dicit.

Cõſecrator accedit ad altare: ⁊ ſedet in medio eiꝰ verſis renibꝰ altari: electꝰ vero medius inter aſſiſtẽtes epõs mitratos cũ ſuo bireto ⁊ pluuiali ducit ante conſecratorem.

Epus ſenior aſſiſtentium verſus ad cõſecratorem dicit. Reuerende pã. &c.

Reuerẽde pater: poſtulat ſã-
cta mater eccleſia catholica:
vt hunc preſentem Presbyterũ
ad onus epiſcopatus ſubleuetis.
Conſecrator dicit. Habetis man
datum apoſtolicum. Reſpondet
epiſcopus ſenior aſſiſtentiũ. Ha-
bemꝰ. Cõſecrator dicit. Legat.

Legitur mandatũ aplicũ de mandato conſecratoris.

Tũc notarius cõſecratoris
accipiẽs mandatũ de manu
epiſcopi aſſiſtẽtis, legit a pricipio
ad finẽ. Interim ſedẽt oẽs tectis
capitibus. Mãdato p notarium
plecto: cõſecrator dicit. Deo gra-
tias. Vel ſi ɔſecratio fit vigore li-
terarũ apoſtolicarũ: p quas ẽt, iu
ramenti p electum preſtandi rece
ptio: ɔſecratori cõmittiť: literis ip
ſis lectis: antequam conſecrator
aliud dicat: electus de ſcabello ſi-
ue ſede ſua veniens: corã cõſecra-
tore genuflectit: ⁊ legit iuramen-
tum de verbo ad verbũ iuxta te-
norem commiſſionis prędictę prę
ſtandum, in hunc modũ, videlicet

Electꝰ facit iuramentũ fidelitatis corã conſecratore.

Forma iuramenti.

Ego N. Electus Eccleſię N.
ab hac hora in antea fidelis
⁊ obediens ero beato Petro ſan
ctęq̃

cteq; Romanę Eccleſię ⁊ Domino noſtro: Domino N. Papę. N. ſuiſq; ſucceſſoribus canonice intrantibus. Non ero in cōſilio aut ꝯſenſu vel facto vt vitā perdant aut mēbrum: ſeu capiantur mala captione: aut in eos violēter manus quomodolibet ingerantur: vel iniurię aliquę inferātur: quouis q̄ſito colore. Conſilium vero quod mihi credituri ſunt ꝑ ſe aut nuncios ſuos ſeu literas: ad eorū damnū me ſciente nemini pandā. Papatum Romanum ⁊ regalia ſancti Petri adiutor eis ero ad retinendum ⁊ defendendum ſaluo ordine meo: contra omnem hominem. Legatum apoſtolicę ſedis in eundo ⁊ redeūdo honorifice tractabo: ⁊ in ſuis neceſſitatibus adiuuabo. Iura, honores, priuilegia, ⁊ authoritates romanę eccleſię, domini noſtri papę ⁊ ſucceſſorum predictorum, conſeruare, defendere, augere, ⁊ promouere curabo. Nec ero, in conſilio vel facto, ſeu tractatu in quibus cōtra ipſum dn̄m noſtrum vel eandem Romanam eccleſiam aliqua ſiniſtra vel pręiudicialia perſonarum iuris, honoris, ſtatus, ⁊ poteſtatis eorum machinentur. Et ſi talia a quibuſcunque tractari vel procurari nouero: impediam hoc pro poſſe: ⁊ quanto citius potero, ſignificabo eidem domino noſtro, vel alteri, per quē poſſit ad ipſius notitiā peruenire. Regulas ſanctorū patrū, Decreta: ordinationes: ſeu diſpoſitiones: Reſeruationes: prouiſiones ⁊ mādata apoſtolica, totis viribus obſeruabo: ⁊ faciā ab alijs obſeruari. Hereticos, ſchiſmaticos ⁊ rebelles, eidem dn̄o noſtro vel ſucceſſoribus prędictis: pro poſſe proſequar, ⁊ impugnabo. Vocat⁹ ad ſynodū, veniam, niſi prępeditus fuero canonica prępeditione. Apoſtolorū limina ſingulis annis: curia exiſtēte citra, vltra vero montes ſingulis biennijs, Ultra vero mare, ſingulis triennijs: per me ipſum viſitabo. Et ſi poſt primam viſitationē ꝑſonaliter factam: aliquo legitimo negocio prępeditus: ꝑſonaliter viſitare nō potero, ꝑ aliquē fidum nunciū de gremio meę N. Eccleſię bene inſtructū: qui vice mea apoſtolico conſpectui ſe pręſentare: ⁊ de legitimo impedimēto huiuſmodi: ſaltē per iuramentum legitimā fidē facere teneatur: id adimplebo. Poſſeſſiones vero ad menſam meā pertinentes: non vendā, neque donabo, neq; impignorabo: neque de nouo infeudabo: vel aliquo modo alienabo: incōſulto Romano Pontifice etiā cum conſenſu Capituli mei.

Conſecrator in gremio ſuo librum euangeliorum ambabus manibus apertum tenens, inferiore parte libri electo verſa, ab eo p̄ſtationē huiuſmodi iuramēti recipit: electo adhuc corā eo genuflexo dicēte: Sic me De⁹ adiuuet: ⁊ hęc ſctā Dei Euangelia. Et ipſum textum euangeliorum, ambabus manibus tangēte. Tū

non

non prius, dicit cõſecrator. Deo gratias. Deinde: Electo, ⁊ aſſiſtẽtibus, in locis ſuis (vt dictũ eſt) ſedentibus: Conſecrator intelligibili voce legit ſequentẽ examinationẽ carthaginẽſis cõcilij: q̃ legi debet ſemp̄ ſicut iacet in ſingulari, etiã ſi plures ſimul examinent̃. Aſſiſtẽtes vero epiſcopi ſubmiſſa voce dicunt, quęcunque dixerit conſecrator: ⁊ omnes debẽt tunc mitras tenere ⁊ ſedere.

Examen.

Diſt. xxiij Cap. Qui epiſcop⁹.

Antiqua ſanctorum patrum inſtitutio docet ⁊ pręcipit: vt, is, qui ad epiſcopatus ordinez eligitur: ante diligentiſſime examinetur cum omni charitate, de fide ſanctę trinitatis: ⁊ interrogetur de diuerſis cauſis ⁊ moribus, quę huic regimini congruunt: ac neceſſaria ſunt retineri ſecunduz Apoſtoli dictũ: Manus cito nemini impoſueris. Et vt etiam is, q ordinandus eſt, erudiatur, qualiter ſub hoc regimine conſtitutuz oporteat cõuerſari in eccleſia dei: ⁊ vt, irreprehẽſibiles ſint: qui ei man⁹ ordinationis imponunt. (j. Thi. v.) Eãdem itaq̃ auctoritate ⁊ pręcepto interrogam⁹ te dilectiſſime frater charitate ſyncera: ſi omnez prudentiam tuam, quantum tua capax eſt natura, diuinę ſcripturę ſenſib⁹ accõmodare volueris.

Elect⁹ reſpõdet ſingulis interrogationibus cõſecratoris aliquantuluz ſurgẽs i detecto capite.

Tum Electus aliquãtuluz aſſurgens detecto capite, reſpondet. Ita ex toto corde volo in omnibus obedire ⁊ cõſentire. Et hoc ſeruabit ad oẽs alias reſpõſiones ſeq̃ntes. Et ſi plures electi fuerit, ſucceſſiue quiſque ſic reſpondet.

¶ Interrogat conſecrator.

Vis ea, quę ex diuinis ſcripturis intelligis, plebem, cui ordinandus es, ⁊ verbis docere, ⁊ exemplis? ℟. Volo. Interrogatio.

Vis traditiones orthodoxoruz patrũ, ac decretales ſanctę ⁊ apoſtolicę ſedis conſtitutiones veneranter ſucipere, docere, atq̃ ſeruare? ℟. Volo. Interrogatio.

Vis beato Petro apoſtolo, cui a Deo data eſt poteſtas ligandi atq̃ ſoluendi: eiuſq̃ vicarijs Romanis Pontificibus fidem, ſubiectionem, ⁊ obedientiam, ſecundum canonicam auctoritatẽ exhibere? ℟. Volo. Interrogatio.

Vis mores tuos ab omni malo tẽperare: ⁊ quantuz poteris, dño adiuuante, ad omne bonũ cõmutare? ℟. Volo. Interrogatio.

Vis caſtitatem ⁊ ſobrietatem cũ Dei auxilio cuſtodire ⁊ docere? ℟. Volo. Interrogatio.

Vis ſemp̄ i diuinis eſſe negocijs, mãcipatus: ⁊ a terrenis negocijs vel a lucris turpib⁹ alienus: quãtũ te humana fragilitas cõſenſerit poſſe? ℟. Volo. Interrogatio.

Vis humilitatẽ ⁊ patientiã in te ipſo cuſtodire: ⁊ alios ſimiliter docere? ℟. Volo. Interrogatio.

Vis pauperib⁹ ⁊ peregrinis, omnibuſq̃ indigentibus eſſe, ꝓpter nomẽ dñi affabilis ⁊ miſericors? ℟. Volo. Tunc dicit ei Cõſecrator voce aliquantulum ſubmiſſa.

He

Hec oīa ⁊ cętera bona tribuat tibi dn̄s: ⁊ cuſtodiat te atque corroboret i omni bonitate. Et rn̄dēt oēs Amē. Interroga.

Sequitur examen.

Credis ſm̄ intelligentiā ⁊ capacitatē ſenſus tui ſanctā trinitatē: patrē, ⁊ filiū, ⁊ ſpūm ſanctū, vnuz deuz oīpotentē, totāmqz in trinitate deitatez, coeſſentialē, cōſubſtātialē, coeternā, ⁊ cooipotentez: vnius voluntatis, poteſtatis, et maieſtatis, creatorē omniū creaturarum: a quo omnia, per quem omnia, ⁊ i quo omnia, quę ſunt in cęlo ⁊ i terra: viſibilia ⁊ inuiſibilia: corporalia ⁊ ſpiritualia? ℟. Aſſentio ⁊ ita credo. Interrogatio.

Credis ſingulā quāqz in trinitate pſonā: vnū deū verum, plenū ⁊ pfectum? ℟. Credo. Interrog.

Credis ipſum filiū dei: vbū dei ęternaliter natuz de prē, cōſubſtātialē, cooipotentē, ⁊ coęqualem p oīa patri i diuinitate: tēporaliter natuz de ſpū ſctō ex Maria ſemp vgine: cuz aīa rationali: duas habentez natiuitates: vnā ex patre ęternā, alterā ex mr̄e temporalē: deum verū ⁊ hoiem verū: ppriuz in vtraqz natura atqz pfectū: nō adoptiuū, neqz fantaſmaticū: ſed vnicum ⁊ vnū filium dei in duab⁹ ⁊ ex duab⁹ naturis: ſed in vni⁹ pſonę ſingularitate: impaſſibilem ⁊ immortalem diuinitate: ſed ⁊ in humanitate pro nobis ⁊ p ſalute noſtra paſſum vera carnis paſſione: ⁊ ſepultum: ac tertia die reſurgentem a mortuis vera carnis reſurrectione: die quadrageſimo poſt reſurrectionem, cum carne, qua reſurrexit ⁊ anima aſcēdiſſe ad cęlum: ⁊ ſedere ad dexteram patris: Inde venturum iudicare viuos ⁊ mortuos: et redditurum vnicuiqz ſm̄ opera ſua: ſiue bona fuerint ſiue mala? ℟. Aſſentio ⁊ ita p oīa credo. Interrogatio.

Credis etiā ſpūm ſctūm: plenū ⁊ perfectū verūqz deū: a prē ⁊ filio pcedentē: coequalē: ⁊ coeſſentialez: cooipotentē, ⁊ coeternū p oīa prī ⁊ filio? ℟. Credo. Interro.

Credis hanc ſanctam trinitatē: nō tres deos, ſed vnū deū oipotentez: ęternū, inuiſibilē, ⁊ incōmutabilē? ℟. Credo. Interrogatio.

Credis ſanctā catholicā ⁊ apoſtolicam vnam eſſe veraz eccleſiā in qua vnū datur verū baptiſma ⁊ vera omniuz remiſſio peccatorum? ℟. Credo. Interrogatio.

Anathematizas etiam omnē hęreſim, extollentē ſe aduerſus hāc ſanctam eccleſiam catholicā? ℟. Anathematizo. Interrogatio.

Credis etiam veram reſurrectionem eiuſdem carnis, quam nunc geſtas: et vitam ęternam? ℟. Credo. Interrogatio.

Credis etiā noui ⁊ veteris teſtamenti: legi, ⁊ prophetarū, ⁊ apoſtolorum vnū eſſe auctorē deuz ⁊ dn̄m omnipotētem? ℟. Credo.

Poſtea conſecrator dicit voce aliquantulum ſubmiſſa.

Voce ſubmiſſa.

Hec tibi fides augeatur a domino: ad verā ⁊ ęternā beatitudinem dilectiſſime frater in Chrō. Et Reſpondent omnes. Amen.

Expleto itaque examine: pręfati aſſiſtentes epi ducunt electū ad conſecratorē: coram quo genuflexus, eius manū reuerenter oſculaẗ. Tunc ꝯſecrator depoſita mitra: cū miniſtris ad altare conuerſus, facit ſolito more ꝯfeſſionē: electo a ſiniſtris eius manente: ⁊ omnes epiſcopi ante ſedes ſuas ſtantes, faciūt ſimiliter cū clericis ſuis. Facta itaqꝫ ꝯfeſſione, Conſecrator aſcendit ad altare, ⁊ oſculatur illud, ⁊ euangelium in miſſa dicēdū: ac incenſat altare more ſolito. Deinde vadit ad ſedē ſuā, ⁊ procedit in miſſa vſque ad Halleluiah. vel vltimuꝫ verſum Tractus excluſiue: ſi Halleluiah. non dicitur. Si vero miſſa legitur: oſculato altari ⁊ euangelio: omiſſa incēſatione: omnia prędicta legit in altari: ⁊ illis dictis: ſiue miſſa legaẗ, ſiue cantetur: redit cum mitra ad ſedendum in faldiſtoriū: quod ante medium altaris ſibi reponitur.
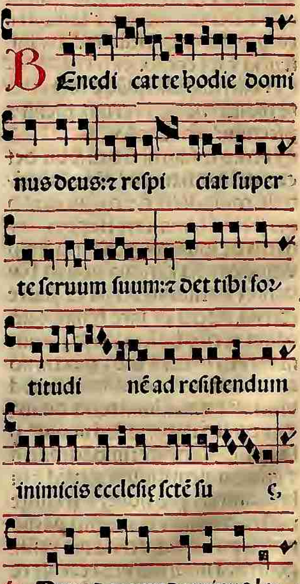
Epi aſſiſtentes ducūt electū ad capellaꝫ ſuam: vbi depoſito pluuiali oīa paramēta epalia induit.

Epiſcopi vero aſſiſtētes, ducunt electū ad capellā ſuā: ⁊ ibi depoſito pluuiali: acoliti induunt illum ſandalia: ipſo pſ ⁊ orōnes cōſuetas legēte: ſi prius illa nō accepit. Tū accipit crucē pectoralē: ⁊ ſtola ei aptaẗ, vt ab humeris ꝑpēdeat. Deinde tunicella: dalmatica: ⁊ caſula induit: quibus indutus, accedit ad ſuum altare: vbi ſtās in medio: medius inter epiſcopos aſſiſtentes: detecto capite, legit totū officiū miſſę, vſqꝫ ad Halleluiah. vel vltimum verſum Tractus excluſiue: neque vertit ſe ad populum, cum dicit: Dominus vobiſcum. vt in alijs miſſis fieri ſolet.

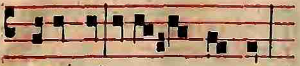
¶ Eſt autē notanduꝫ, ꝙ eccleſia romana ꝑpter ordinationes epiſcoporum: nunqꝫ mutat officium diei: dicit tamen poſt collectā diei ꝓ officio ꝯſecrationis: collectam.

Romana eccl'ia non mutat officium diei, occurrētis ꝑpter conſecrationē epiſcopi.

Adeſto ſupplicationibꝰ nr̄is. ⁊c. ſub vno. Per dn̄m noſtrum. ⁊c. Nonnullę vero alię Eccleſię dicunt miſſam de ſpiritu ſancto: ⁊ alię, ſequentem ſpecialem in conſecratione. Introitus.

℟. Deus deorum dominus locutus

cutus eſt: ꝛ vocauit terram. ℣.

Gloria patri. ꝛ filio. Oratio.

Adeſto ſupplicationibus noſtris oipotens deus: ꝛ quod humilitatis noſtrę gerendũ eſt miniſterio: tuę virtutis impleatur effectu. Per dominũ noſtrum ꝛc.

Lectio epiſtolę beati Pauli apoſtoli ad Timotheum.

Chariſſime: fidelis ſermo. Si quis epiſcopatũ deſiderat: bonum opus deſiderat. Oportet ergo epiſcopum irreprehenſibilem eſſe: vnius vxoris virum: ſobrium, prudentem, pudicum, ornatum, hoſpitalem, doctorẽ, non vinolentum, nõ percuſſorem, ſed modeſtum: non litigioſum, nõ cupidum: ſuę domui bene prępoſitum: filios habentem ſubditos: cum omni caſtitate. Siquis autẽ domui ſuę pręeſſe neſcit: quomodo dei eccleſię diligentiam habebit? Non neophitum: ne in ſuperbiã elatus, in iudiciũ incidat diaboli. Oportet autem illum ꝛ teſtimonium habere bonum ab his, qui foris ſunt: vt doctrinã dei nr̃i ornet in omnibus. Graduale.

Immola deo ſacri/

ficium laudis: ꝛ red/

de altiſſimo vota tu/

a. Congrega

te illi ſanctos eius:

qui ordinauerunt teſtamen/

tum eius ſuper ſacrifi/

cia.

Finito graduali: ſi Malah. dicit. Alioquin dicto Tractu vſque ad vltimum verſum excluſiue. Cõſecrator accedit ad faldiſtoriũ ante mediũ altaris: ꝛ ibi ſedet cũ mitra. Aſſiſtentes vero epi iterũ ducunt electum ad cõſecratorem: cui electus, depoſito bireto, caput profunde inclinans, humilem reuerentiã facit: Aſſiſtentes vero cum mitris ſe aliquantulũ inclinãtes, etiam conſecratorem venerãtur.

Aſſiſtentes epi iterũ ducũt electũ ad cõſecratores ſedẽtẽ ante altare.

Conſecratoꝛ ſedens cū mitra verſus ad electū, dicit. Epiſcopū. ⁊c. Officiū epi.

Tum ſedent omnes vt prius: ⁊ conſecratoꝛ ſedens cum mitra: verſus ad illum, dicit.

Epiſcopum oportet iudicare: ⁊ interpretari: conſecrare: ordinare: offerre: baptizare: ⁊ confirmare: Deinde omnibus ſurgentibus: conſecratoꝛ ſtans cum mitra dicit ad circunſtantes.

Omnibus ſurgentibus conſecratoꝛ ſtās cū mitra dicit. Oremus. ⁊c.

Oremus dilectiſſimi nobis: vt huic viro, vtilitati eccleſię prouidens, benignitas omnipotentis Dei: gratię ſuę tribuat largitatem. Per Chriſtum dominum noſtrum.

Et mox Conſecratoꝛ ante faldiſtorium ſuum: ⁊ aſſiſtentes epiſcopi ante ſedilia ſuā cū mitris procumbunt: Electus vero proſternit ſe a ſiniſtris conſecratoris: miniſtri etiam: ⁊ alij omnes genuflectunt.

Conſecratoꝛ ⁊ aſſiſtentes epi procūbunt ſup ſedes ſuas cū mitris: elect⁹ proſternit ſe a ſiniſtris conſecratoris.

Tunc cantoꝛ: vel ſi officium ſit legendo: conſecratoꝛ incipit litaniam dicens. Kyrie eleiſon ⁊ cętera: proſequendo totam: prout ſupra in ordinatione Subdiaconi dictum eſt. folio 10. Poſtquam autem dictum fuerit.

Vt obſequium ſeruitutis noſtrę tibi rationabile facias. Te rogamus audi nos. Conſecratoꝛ ab accubitu ſurgēs, ad electū cōuerſus: baculū paſtoralē cū ſiniſtra tenēs: dicit ſub voce litanię: Primo.

Cōſecratoꝛ ſurgēs ⁊ cōuerſus ad electū tenens baculum paſtoralē dicit verſus ſequentes ſup eū.

Vt hunc preſentem electū, bene ✠ dicere digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Secundo dicit.

Vt hunc preſentem electum, bene ✠ dicere, ⁊ ſancti ✠ ficare digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Tertio dicit.

Vt hunc preſentem electum, bene ✠ dicere: ⁊ ſancti ✠ ficare: ⁊ conſe ✠ crare digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Producendo ſemper ſignum crucis ſuper illum. Idemq; faciunt ⁊ dicunt aſſiſtentes epiſcopi: genuflexi tamē permanentes. Deinde iterum accumbit conſecratoꝛ: ⁊ cantoꝛ ſeu ipſe qui prius dixit: eam proſequitur vſque ad finem.

Conſecratoꝛ iterū vſq; ad finē litanię procumbit vt ſupra.

Vt nos exaudire digneris. ⁊c.

Qua finita ſurgunt omnes, ⁊ cōſecratore ante faldiſtorium ſuum cum mitra ſtante: electus coram eo genuflectit. Tum conſecratoꝛ accepto libro euangeliorum: illum apertum adiuuantibus epiſcopis aſſiſtentibus: nihil dicens imponit ſuper ceruicem ⁊ ſpatulas electi: ita q interioꝛ pars libri: ceruicem capitis electi tangat: litera ex parte inferiori manente: quē vnus ex capellanis electi, retro ipſum genuflexus: quouſque liber ipſe eidem electo in manus tradendus ſit: continue ſuſtinet.

Conſecratoꝛ ſtās cū mitra ponit librum euāgelioꝝ ſup ceruicem ⁊ ſpatulas electi: capellano ipſum ſuſtinente.

Deinde conſecratoꝛ ⁊ aſſiſtentes epiſcopi, ambab⁹ manibus caput conſecrandi tangunt, dicentes.

Conſecratoꝛ ⁊ aſſiſtentes epi ambas manus ponūt ſup caput eī dicētes.

Accipe

Conſecrator ſtãs ſine mitra dicit orationem.
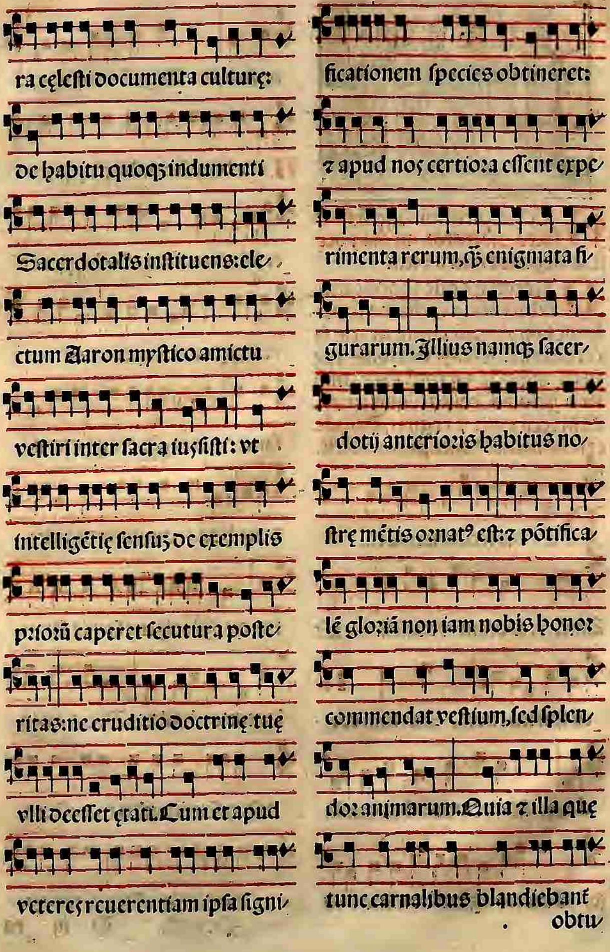
Accipe ſpiritum ſanctū. quo facto, ɔſecrator, media voce ſtãs depoſita mitra dicit.

Propitiare dñe ſupplicationibuſ nr̃is. ⁊ inclinato ſuper hunc famulū tuū cornu gratię ſacerdotalis: bene✠dictionis tuę in eū infunde virtutē. Per dñm nr̃m Jeſum Chriſtū filium tuum. Qui tecū viuit ⁊ regnat. Deinde extẽſis manib⁹ ante pectus, dicit.

Conſecrator extẽtis manibus ante pect⁹ dicit prefationem.

Per oĩa ſecula ſeculorū. ℟. Amē. ℣. Domin⁹ vobiſcū. ℟. Et cū ſpiritu tuo. ℣. Surſum corda. ℟. Habemus ad dominū. ℣. Gratias agam⁹ domino deo noſtro. ℟. Dignū ⁊ iuſtū eſt.

Vere dignū ⁊ iuſtū eſt ęquum et ſalutare. Nos tibi ſemper et vbiq; gratias agere: domine ſancte: pater oĩpotens, ęterne deus: honor omnium dignitatū: quę glorię tuę ſacris famulantur ordinibus. Deus qui ꝑ Moyſen famulū tuū: ſecreti familiaris affatu: inter cęte-

ra cęleſti documenta culturę:
de habitu quoq; indumenti
Sacerdotalis inſtituens: cle-
ctum Aaron myſtico amictu
veſtiri inter ſacra iuſſiſti: vt
intelligẽtię ſenſuȝ de exemplis
priorũ caperet ſecutura poſte-
ritas: ne eruditio doctrinę tuę
vlli deeſſet ętati. Cum et apud
veteres reuerentiam ipſa ſigni-
ficationem ſpecies obtineret:
⁊ apud nos certiora eſſent expe-
rimenta rerum, q̃ȝ enigmata fi-
gurarum. Illius namq; ſacer-
dotij anterioris habitus no-
ſtrę mẽtis ornatꝰ eſt: ⁊ põtifica-
lẽ gloriã non iam nobis honor
commendat veſtium, ſed ſplen-
dor animarum. Quia ⁊ illa quę
tunc carnalibus blandiebant
obtu-

Exo. 28.

obtutibus: ea potius q̄ in ipſis

erant: intelligenda poſcebant.

Et icirco huic famulo tuo:

quē ad ſummi ſacerdotij mini-

ſteriū elegiſti: hāc q̄ſumus gra

tiaꝫ largiaris: vt quicquid illa

velamina in fulgore auri: in ni-

tore gemmaruꝫ: ⁊ in multimo-

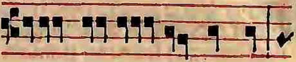
di operis varietate ſignabāt:

hoc in eius moribus actibuſq;

clareſcat. Comple in ſacerdo-

te tuo miniſterij tui ſummam:

⁊ ornamentis totius glorifica-

tionis inſtructum: celeſtis vn-

guenti rore ſanctifica.

Si in Romana curia fit conſecratio, Subdiaconus Apoſtolicus, Vel ſi extra Romanam curiaꝫ fit: vnus ex capellanis Pontificis ligat caput electi cū vna ex longioribus mappulis de octo ſuperius dictis: ⁊ conſecrator flexis genibus verſus ad altare incipit: ceteris proſequentibus hymnum.

Ligat caput electi cū j. mappla: ⁊ cōſecrator flexis genib⁹ verſus ad altare incipit ceteris proſequētib⁹ hymnū; Veni creator: et dicit tot⁹.

Veni creator ſpiritus ⁊c.

Fol. xix.

Et dicitur totus vſque ad finem: prout habetur ſupra in ordinatione Presbyteri. Finito primo verſu ſurgit Pontifex: ⁊ ſedet in faldiſtorio ante medium altaris: capit Mitram: ⁊ extrahuntur ei

Pontifex ſedet cum mitra ante mediuꝫ altaris, et cū pollice inuncto i

anuli ⁊ chirotece: Reponuntur ſibi anuli: ⁊ imponitur ei gremiale a miniſtris. Tum pollicem ſuũ dextrum intingit in ſanctũ chriſma per vnũ ex miniſtris ſibi oblatum: ⁊ caput electi corã ſe genuflexi inungit: formans primo ſignum Crucis per totam coronã: deinde reliquum corone liniendo: interim legendo dicens.

ſacro chriſmate facit ſignũ crucis primũ ſup totam coronã: et poſtea vngit totam coronã capitis eius.

Ungatur ⁊ conſecretur caput tuum, celeſti benedictione: in ordine Pontificali.

¶ Et pducẽs manu dextra tertio ſignũ crucis ſup caput electi: dicit
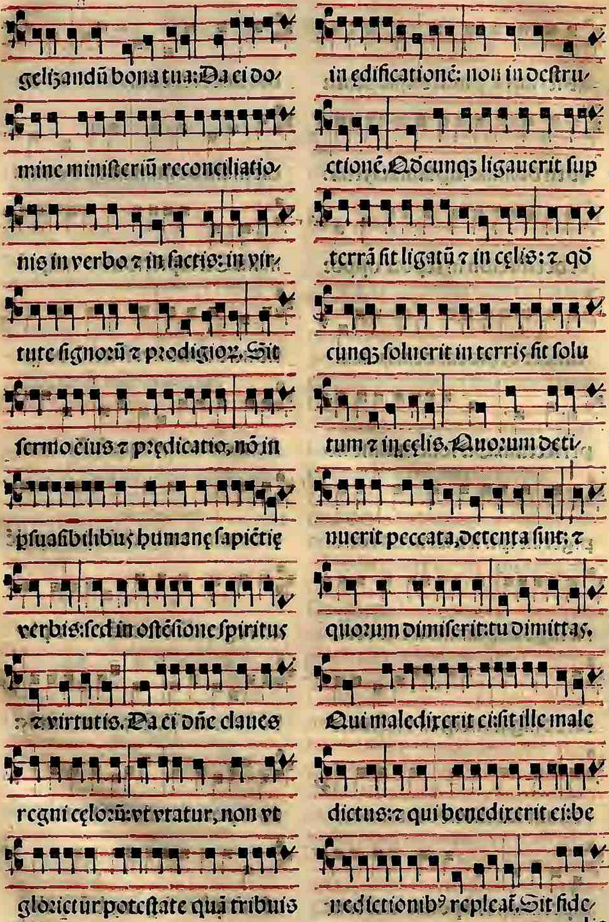
In nomine pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpiritus ✠ ſancti. Amen. ℣. Pax tibi. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Et ſi plures ſint Conſecrandi: hoc in perſona cuiuſlibet ſingulariter repetitur.

¶ Expleta vnctione: Pontifex pollicẽ cũ medulla panis paululũ abſtergit: ⁊ finito hymno predicto, depoſita mitra, ſurgit: ⁊ in priſtina voce proſequitur dicens.

Hic epũs abſtergit pollicẽ cũ medulla panis. poſtea ſine mitra pſequit pfationẽ.

Hoc domine copioſe in caput eius influat: hoc in oris ſubiecta decurrat: hoc in totius corporis extrema deſcendat: vt tui ſpiritus virtus: ⁊ interiora eius repleat: ⁊ exteriora circuntegat. Abundet in eo conſtantia fidei: puritas dilectionis: ſinceritas pacis. Sint ſpecioſi munere tuo pedes eius ad euangelizandũ pacẽ: ad euangeli

gelizandū bona tua: Da ei do-
mine miniſteriū reconciliatio-
nis in verbo ⁊ in factis: in vir-
tute ſignorū ⁊ prodigioꝝ. Sit
ſermo eius ⁊ prędicatio, nō in
pſuaſibilibus humanę ſapiētię
verbis: ſed in oſtēſione ſpiritus
⁊ virtutis. Da ei dñe claues
regni cęlorū: vt vtatur, non vt
glorietur poteſtate quā tribuis
in ędificationē: nō in deſtru-
ctionē. Quodcunq; ligauerit ſup Mat. xvi.
terrā ſit ligatū ⁊ in cęlis: ⁊ qd
cunq; ſoluerit in terris ſit ſolu
tum ⁊ in cęlis. Quorum deti- Joh. xx.
nuerit peccata, detenta ſint: ⁊
quorum dimiſerit: tu dimittas.
Qui maledixerit ei: ſit ille male Gen. 27.
dictus: ⁊ qui benedixerit ei: be
nedictionib⁹ repleat. Sit fide-

lis

ſacro chriſmate facit ſignū crucis primū ſup totam coronā: et poſtea vngit totam coronā capitis eius.

anuli ⁊ chirotecę: Reponuntur ſibi anuli: ⁊ imponitur ei gremiale a miniſtris. Tum pollicem ſuum dextrum intingit in ſanctum chriſma per vnū ex miniſtris ſibi oblatum: ⁊ caput electi coram ſe genuflexi inungit: formans primo ſignum Crucis per totam coronā: deinde reliquum coronę liniendo: interim legendo dicens.

Vngatur ⁊ conſecretur caput tuum, cęleſti benedictione: in ordine Pontificali.

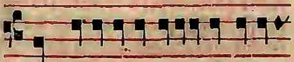
¶ Et pducēs manu dextra tertio ſignū crucis ſup caput electi: dicit

In nomine pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpiritus ✠ ſancti. Amen. ℣. Pax tibi. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

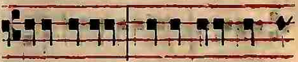
Et ſi plures ſint Conſecrandi: hoc in perſona cuiuſlibet ſingulariter repetitur.

Hic epūs abſtergit pollicē, cū medulla panis. poſtea ſine mitra pſequitur pfationē.

¶ Expleta vnctione: Pontifex pollicē cū medulla panis paululū abſtergit: ⁊ finito hymno prędicto, depoſita mitra, ſurgit: ⁊ in priſtina voce proſequitur dicens.

Hoc domine copioſe in caput

eius influat: hoc in oris ſub-

iecta decurrat: hoc in totius

corporis extrema deſcendat:

vt tui ſpiritus virtus: ⁊ interio-

ra eius repleat: ⁊ exteriora cir-

cumtegat. Abundet in eo con-

ſtantia fidei: puritas dilectio-
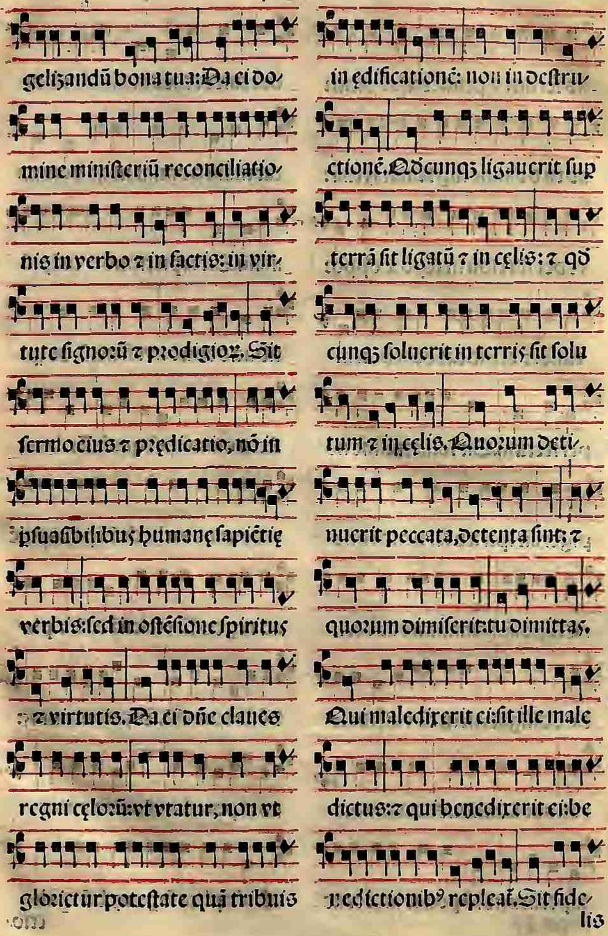

nis: ſinceritas pacis. Sint ſpe-

cioſi munere tuo pedes ei⁹ ad
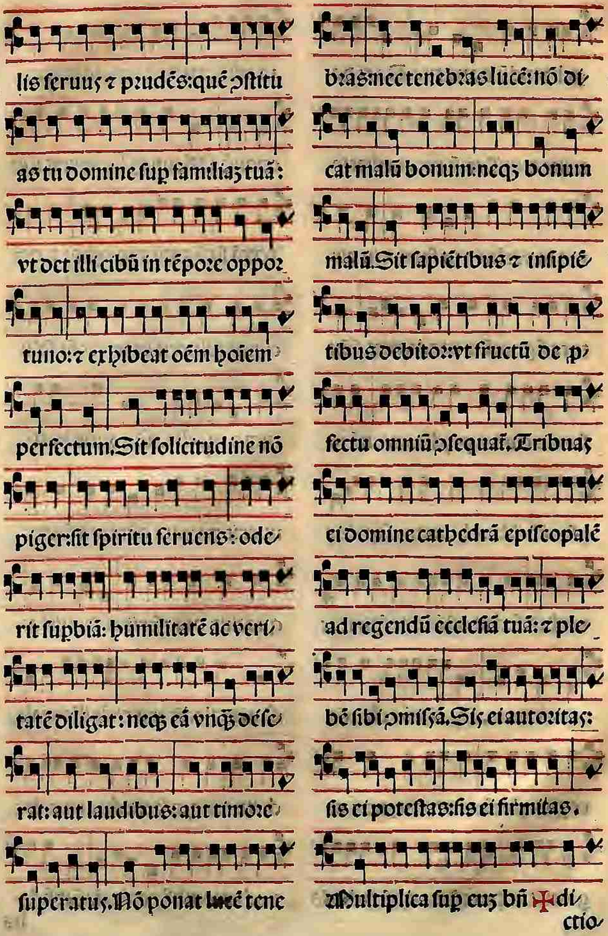

euangelizandū pacē: ad euan-
geli-

Mat. xvi.

Joh. xx.

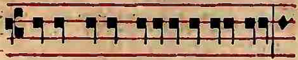
Gen. 27.

Mat. 23.
Iſaie. 5.
Ro. 1.
Ro. 12.

ctioné ⁊ gratiá tuã3:vt ad exo-

randá ſemp miſericozdiá tuã3:

tuo munere idoneus:⁊ tua gra-

tia poſſit eſſe deuotus.

Deinde ſubmiſſa voce dicit legẽdo, ita q̃ a circũſtantibus audiri poſſit. Per dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filiũ tuum: qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſancti deus. Per omnia ſecula ſeculozum. ℟. Amen.

Submiſſa voce.

Poſt hec conſecratoz inchoat, ſchola pzoſequente Antiphonam.

Unguentum in capite qđ de-

Conſecratoz inchoat pzoſequẽte ſchola.

ſcendit in barbam:barbam

Aaron:qđ deſcendit in ozam

veſtimenti e ius:mandauit

do minus benedictio nem

in ſeculum. E v o v a e.

Ecce quam bonum ⁊ quam iucundum:habitare fratres in vnum.

Sicut Unguentum in capite, quod deſcendit in barbam: barbam Aaron.

Quod deſcendit in ozam veſtimenti eius:ſicut ros hermon qui deſcendit in montem Sion.

Quoniam illic mandauit dominus benedictionem: ⁊ vitam vſque in ſeculum.

Gloria patri ⁊c. Sicut erat. ⁊c.

Deinde repetit tota Antiphona.

Unguentũ in capite ⁊c. Incepta añа ante ps, imponitur ad collũ electi alia ex longiozibus mappulis de octo ſupzadictis. Cõſecratoz ſedet:accipit mitram:⁊ electo ante ipſu3 genuflexo inungit ambas manus ſimul iunctas: cum chziſmate in modum crucis: pzoducendum cũ pollice ſuo dextro inuncto, duas lineas:videlicet a pollice dextre man⁹: vſq3 ad indicẽ ſiniſtrũ:⁊ a pollice ſiniſtro:vſq3 ad indicem dextru3:⁊ mox inungat totaliter palmas electi, dicẽs.

Imponitur ad collum electi tobalia alia: ⁊ cõſecrator ſedens eius intra vngit manus.

Ungan-

Vngit manus.

Vngantur manus iſtę, de oleo ſanctificato, ⁊ chriſmate ſanctificationis: ſicut vnxit Samuel

j. Re. xvj. Dauid regem et prophetam: ita vngantur ⁊ confirmentur, ⁊ producens manu dextra, ter ſignum crucis, ſuper manus electi, dicit.

Producit conſecrator ſignum crucis ſup manus electi ter.

In nomine dei pa✠tris: ⁊ fi✠lij: ⁊ ſpiritus ✠ ſancti: facientes imaginē ſanctę crucis ſaluatoris noſtri: qui nos a morte redemit: ⁊ ad regna cęlorum perduxit. Exaudi nos pie pater, omnipotens, ęterne deus: vt quod te rogamus exoremus, Per Chriſtū dominum noſtrum. ℟. Amen. Oremus.

Deus ⁊ pater domini noſtri Jeſu Chriſti: q te ad Pontificatus ſublimari voluit dignitatē: ipſe, qui per Samuelē Dauid

j. Re. xvj. in regem et prophetam inunxit: te noſtro miniſterio: chriſmate ⁊ myſticę delibutionis liquore perfundat: ⁊ ſpiritualis bene ✠ dictionis vbertate fęcūdet: vt quicquid benedixeris, benedicatur: ⁊ quicquid ſanctificaueris, ſanctificetur: ⁊ conſecratę manus iſtę: vel pollicis impoſitio: cunctis proficiat ad ſalutē: Per eundem Chriſtum dominū noſtrum. ℟. Amē.

Premiſſis itaq3 expeditis: conſecratus iungit ambas manus: et eas imponit mappulę a collo dependenti. Conſecrator vero abſtergit paululum cum Medulla panis pollicem: ⁊ depoſita mitra: ſurgit: et benedicit baculum paſtoralem: ſibi ab Acolito pręſentatum: ſi nō ſit benedictus, dicēs.

Conſecratus manus unctas ſimul impōit mappulę a collo dependenti.

Benedictio baculi paſtoralis, q̄ fit ſtando ⁊ ſine mitra. Oremus.

Benedictio baculi paſtoralis, q̄ fit ſtando ſine mitra

Suſtētator imbecillitatis humanę deus: Bene✠dic baculum iſtū: ⁊ quod in eo exterius deſignatur, interius in moribus huius famuli tui, tuę propitiationis clementia operet. Per Chriſtum dominū noſtrum. ℟. Amē. Deinde illū aſpergit aqua benedicta. Tum ſedens accepta mitra: tradit illum conſecrato coram eo genuflexo: capiēti ipſum inter indices ⁊ medios digitos: manib⁹ nō diſiunctis: cōſecratore dicēte.

Pontifex ſedens cū mitra, tradit baculū cōſecrato coram ſe genuflexo.

Accipe baculū paſtoralis officij: ⁊ ſis in corrigendis vitijs pie ſęuiēs: iudiciū ſine ira tenēs: in fouendis virtutib⁹ auditorū animos demulcēs: in tranquillitate ſeueritatis cenſurā non deſerēs. Quo facto: depoſita mitra, ſurgit con

conſecrator: et benedicit anulum per acolitum ſibi oblatum: ſi non ſit prius benedictus, dicens. Benedictio anuli, que fit ſine mitra, ſtante epiſcopo. Oremus.

Creator et cōſeruator humani generis: dator gratie ſpiritualis: largitor eterne ſalutis: tu domine emitte tuam bene ✠ dictionem ſuper hunc anulum: vt quicunq hoc ſacroſancte fidei ſigno inſignitus inceſſerit: in virtute celeſtis defenſionis, ad eternaz ſibi proficiat ſalutem. Per Chriſtum dn̄m noſtrum. ℟. Amen.

Epiſcopus ſedēs cū mitra imponit anulū conſecrato.

Tum aſpergit ipſum Anulum aqua benedicta: ſedet cum mitra: et anulum in digitum anularem dextre manus conſecrati immittit: dicens.

Accipe Anulum: fidei ſcilicet ſignaculum: quatenus ſponſam dei: ſanctam, videlicet Eccleſiam: intemerata fide ornatus, illibate cuſtodias. ℟. Amen.

Conſecrator adiuuātibus cū epiſcopis aſſiſtentibus, accipit librū euangeliorū de ſpatulis cōſecrati: et clauſū tradit illi.

Tum conſecrator accipit librum euangeliorum de ſpatulis conſecrati: et adiuuantibus ipſum epiſcopis aſſiſtentibus, tradit eum clauſum conſecrato, tangenti illū ſine apertione manuum, dicens.

Qui manibus nō diſiunctis tangit cū

Accipe euangeliu, et vade: predica populo tibi commiſſo: potens eſt enim deus augere tibi grām ſuam: qui viuit et regnat cū deo patre in vnitate ſpiritus ſancti, Per omnia ſecula ſeculorum.

Demum conſecrator recipit conſecratum ad oſculum pacis: ſimiliter et aſſiſtentes epiſcopi ſinguli dicentes ipſi cōſecrato: Pax tibi. et ipſe reſpondet ſingulis. Et cuz ſpiritu tuo. Tum cōſecratus medius inter aſſiſtentes epiſcopos, redit ad capellam ſuam: vbi abſtergitur ei caput cum medulla panis: et cum panno mundo: deinde cum pectine mundatur: et complanatur capilli: poſtea lauat manus. Conſecrator vero in ſuo faldiſtorio Manus lauat. Deinde procedit in Miſſa vſq ad Offertorium, incluſiue. Idem facit conſecratus in Capella ſua.

Cōſecrat' medi' inter aſſiſtētes epōs ducit ad ſuā capellā caput extergitur ei cū medulla panis: et lauat manus.
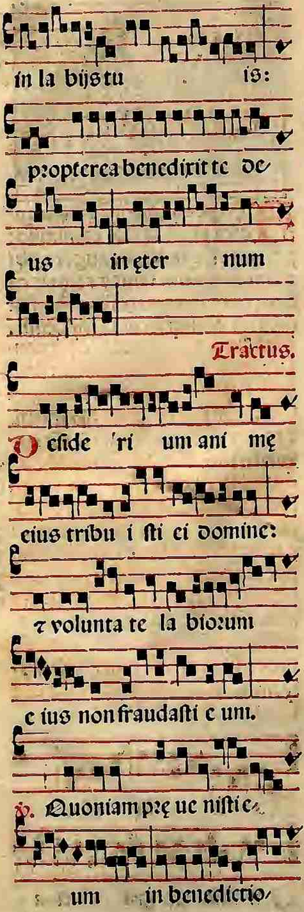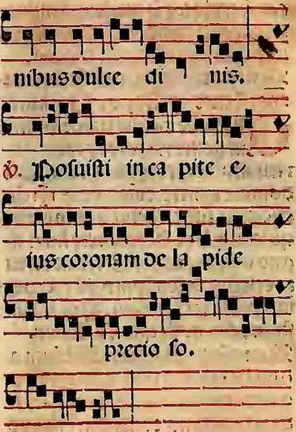

Ha le lu iah.

Diffuſa eſt gra ti a

in
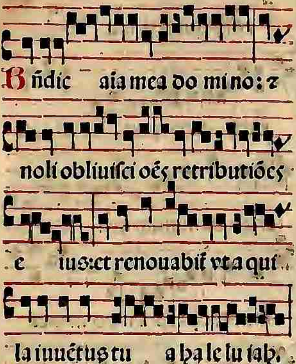

Sequētia ſcti euang. ſm Marcū. Cap. vj.

In illo tēpore, Circuibat Ieſus caſtella i circuitu docēs. Et conuocauit duodecim: ⁊ cępit eos mittere binos: et dabat illis poteſtatē ſpirituum immūdorū: ⁊ pręcepit eis, ne quid tollerēt in via: niſi virgam tantum: non peram: nō panē: neq; in zona ęs: ſed calciatos ſandalijs: ⁊ ne induerentur duabus tunicis: ⁊ dicebat eis. Quocunque introieritis in domum: illic manete: donec exeatis inde. Et quicunq; nō receperint vos: neq; audierint vos: exeuntes inde: excutite puluerem de pedibus veſtris: in teſtimonium illis. Et exeuntes pręDicabant, vt pęnitentiam agerent: et demonia multa eijciebant: ⁊ vngebant oleo

oleo multos egros: ⁊ ſanabātur. Deinde dicit. Credo. Offertoriū.

Hic conſecratore cū mitra ſedēte ante mediū altaris, cōſecratus veniēs inter duos epōs medius offert conſecratori.

Dicto offertorio, ꝯſecrator ſedet cū mitra i faldiſtorio, ante mediū altaris. Et conſecratus, veniens et ſua capella: inter aſſiſtētes epiſcopos medius: corā conſecratore genuflectit: ⁊ illi, ex inſtitutione Melchiadis papę: ⁊ de more: offert duo intortitia accēſa: duos panes: ⁊ duo barilia vino plena, ⁊ ꝯſecratoris predicta recipientis, manum reuerēter oſculatur.

Deinde ꝯſecrator lauat manus: ⁊ accedit ad altare. Cōſecratus etiam ad poſterius cornu epiſtolę altaris eiuſdē accedit: ⁊ ibi ſtās medi⁹ inter epiſcopos aſſiſtentes: ante ſe habens miſſale ſuū: ſimul cum conſecratore dicit: ⁊ facit omnia prout in miſſali.

Conſecrator lauat manus et accedit ad altare: et cōſecrat⁹, inter duos epos medi⁹ ſtat ad cornu epiſtolę ⁊ dicit oīa prout in miſſali.

¶ Secreta ſequens dicitur cum ſecreta miſſę dici ſub vno Per dominum. per ꝯſecratorē. Secreta.

Hec ſecreta dici debet ſub vno p dn̄m cum collecta miſſę.

Suſcipe domine munera: quę tibi offerimus pro hoc famulo tuo: ⁊ propitius in eo tua dona cuſtodias. Per dominum no.

Conſecratus dicit. Secreta.

Conſecratus dicit ſecretā iſtā.

Suſcipe dn̄e munera: quę tibi offerimus pro me miſero famulo tuo: ⁊ propitius in me tua dona cuſtodias. Per dominum.

Intra actionem dicit ꝯſecrator.

Conſecrator dicit infra actionem.

Hanc igitur oblationem ſeruitutis noſtrę: ſed ⁊ cunctę familię tuę: quam tibi offerimus etiam pro hoc famulo tuo: quem ad epiſcopatus ordinem promouere dignatus es: queſumus domine: vt placatus accipias: ⁊ propitius in eo tua dona cuſtodias: vt quod diuino munere conſecutus eſt: diuinis affectibus exequatur: dieſq; noſtros in tua pace diſponas: atque ab eterna damnatione nos eripi: ⁊ in electorū tuorum iubeas grege numerari. Per Chriſtum dominum noſtrum. Conſecratus dicit.

Conſecratus dicit infra actionem.

Hanc igitur oblationem ſeruitutis noſtrę: ſed ⁊ cunctę familię tuę: quam tibi offerimus etiā pro me famulo tuo, quē ad epiſcopatus ordinē promouere di-

dignatus es: queſumus domine vt placatus accipias: ꝛ ꝓpitius in me tua dona cuſtodias: vt quod diuino munere conſecutus ſum: diuinis affectibꝰ exequar: dieſq; noſtros ī tua pace diſponas: atq; ab eterna damnatione nos eripi: ꝛ in electorum tuorū iubeas grege numerari. Per Chriſtum dominum noſtrum. Dicta oratione.

Domine Jeſu Chriſte, qui dixiſti apoſtolis tuis ꝛc. per conſecratorē ꝛ conſecratū. Conſecratus accedit ad dextram conſecratoris: ꝛ ambo oſculantur altare. Tū ꝯſecrator dat pacē cōſecrato dicens. Pax tecum. Cui reſpondet cōſecratus. Et cū ſpiritu tuo. ꝛ dat eā aſſiſtentibus ſuis: ſeniori primo, tum alteri: ſingulis dicens. Pax tecū. Et illi ſibi reſpondēt. Et cū ſpiritu tuo.
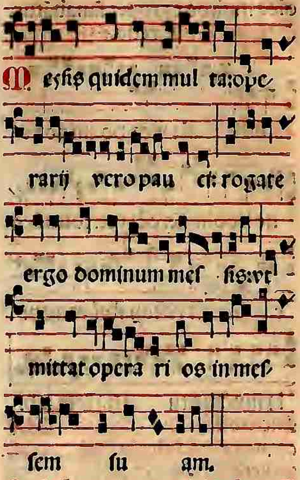
Conſecrator dat pacem cōſecrato ꝛ illis ſuis aſſiſtentibus.

Deinde poſtq; conſecrator corpus domini ſumpſerit, nō totum ſanguinē ſumit: ſed ſolum partē eiꝰ cū particula hoſtię in calicē miſſa. Et priuſquā digitos abluat, cōmunicat conſecratū ante ſe ī eodē cornu: capite inclinato ſtantē: ꝛ nō genuflectētem: prius de corpore: tum de reſiduo ſanguine in calice dimiſſo: deinde purificat ſe: poſtea conſecratus. Tum abluit digitos ſuper calicem, ꝛ ſumit etiam ablutionē: et aſſumpta Mitra lauat manus.

Conſecrator cōicat cōſecratū et dat ei partē ſanguinis de calice ſuo.

Interi cōſecratus cū aſſiſtentibus epīs accedit ad poſteriorē partem alteriꝰ cornu altaris: vel cū ęgelii: ꝛ ibi proſequitꝰ miſſam: ſicut cōſecrator ī cornu epłę. Cōio.

Conſecratus cū aſſiſtentibꝰ ſibi epīs accedit ad cornu euāgelii, ꝛ proſequitꝰ miſſam: idē facit cōſecrator in cornu epłę.

Poſtcōmunio, quę dici debet cū poſtcommunione dici, ſub vno Per dominum noſtrū Jeſum ꝛc.

Hęc oratio dicitur poſt primā orationem ſub vno p dñ.

Plenum, queſumus domine, in nobis remedium tuę miſerationis operare: ac tales nos eſſe perfice propitiꝰ: ꝛ ſic foue: vt tibi in omnibꝰ placere valeamus. Per dominum noſtrum Jeſum. Deinde dicto Ite Miſſa eſt, vel Benedicamꝰ domino, prout tempus requirit, Conſecrator dicto in medio Altaris. Placeat, ꝛc. Accepta ibidem mitra ſi non ſit Archiepiſcopus: ꝛ in ſua prouincia: ſtans verſus ad altare: populo ſolenniter benedicit, dicens. Sit nomen dñi benedictum. ꝛc. Data benedictione: reponitꝰ faldiſtorium

Hic conſecrator benedicit populo.

ſtorium ante mediū altaris: ꝛ conſecrator cum mitra in eo ſedet. Conſecratus vero biretū ſuū in capite tenēs: corā eo genuflectit.

Conſecrator bñdicit mitrā.

Tunc Conſecrator depoſita mitra: ſurgit ꝛ benedicit mitrā per Acolitum ſibi oblatam: ſi non ſit benedicta, dicens. Oremus.

Benedictio mitrę ſiue ſit ſtādo ꝛ ſine mitra.

Domine deus, pater omnipotens: cuius pręclara bonitas eſt, ꝛ virtus immenſa: a qua omne datum optimum: ꝛ omne donum perfectum, totiuſque decoris ordinamentū: bene✠dicere, ꝛ ſancti✠ficare dignare hāc mitram huius famuli tui antiſtitis capiti imponendā. Per Chriſtum dominum noſtrū. ℟. Amē.

Conſecrator imponit mitrā capiti cōſecrati adiuuātib⁹ cū aſſiſtētibus epiſcopis.

Et mox eā aſpgit aqua bñdicta: deinde ſedens cū mitra, adiuuātibus ipſum aſſiſtentib⁹ epiſcopis, imponit eā capiti cōſecrati, dicēs.

Imponimus domine capiti huius antiſtitis ꝛ agoniſtę tui galeam munitionis ꝛ ſalutis: quatenus decorata facie: ꝛ armato capite: cornibus vtriuſque teſtamenti terribilis appareat aduerſarijs veritatis: ꝛ te ei largiente gratiam: impugnator eorum robuſtus exiſtat: qui Moyſi famuli tui faciem ex tui ſermonis cōſortio decoratam: luciđiſſimis tuę claritatis, ac veritatis cornibus inſigniſti: ꝛ capiti Aaron pōtificis tui thyarā imponi iuſſiſti. Per Chriſtum dominū noſtrū.

Exo. 37. Exo 38.

Benedictio chirothecarū ſit ſtando ꝛ ſine mitra.

Deinde ſi chirotecę non ſint benedictę, ſurgit, mitra depoſita, ꝛ eas benedicit, dicens. Oremus.

Omnipotēs creator: qui homini ad imaginem tuā condito: manus diſcretionis inſignitas: tanquā organum intelligentię ad recte operandum dediſti: quas ſeruari mundas pręcepiſti: vt i eis anima digne portaretur: ꝛ tua in eis digne cōſecrarentur myſteria: bene✠dicere ꝛ ſancti✠ficare dignare, manuū hęc tegumenta: vt quicunq; miniſtrorum tuorum ſacrorum pontificū, his velare manus ſuas cū humilitate voluerit: tam cordis, q̃ȝ operis, ei munditiā, tua miſericordia ſubminiſtret. Per Chrm. ℟. Amen.

Et aſpergit eas aqua benedicta. Tunc extrahit cōſecrato anulus pontificalis: deinde ſedet conſecrator: ꝛ accepta mitra: adiuuantib⁹ aſſiſtētibus epiſcopis: imponit illas manib⁹ cōſecrati, dicēs.

Conſecrator cū mitra, ſedēs iponit cirothecas cōſecrati.

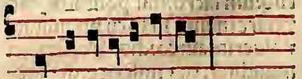
Circunda dñe manus huius miniſtri tui munditia noui hominis: qui de cęlo deſcendit: vt, quemadmodum Jacob dilectus tuus: pelliculis hędorum coopertis manibus, paternam benedictioné oblato patri cibo potuq; gratiſſimo impetrauit: ſic ꝛ iſte: oblata per manus ſuas hoſtia ſalutari

lutari: gratię tuę benedictionem impetrare mereatur. Per dñm noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuũ: q in ſimilitudinẽ carnis pcti, tibi ꝑ nobis obtulit ſemetipſum.

Et ſtatim imponit ei anulũ pontificalẽ. Tum ſurgit cõſecrator, ⁊ accipit conſecratum per manum dextrã: ⁊ primus ex aſſiſtentibus epiſcopis ꝑ ſiniſtrã: ⁊ intronizant eum ponendo ipſum ad ſedendũ in faldiſtorio, de quo ſurrexit cõſecrator: vel ſi id fiat i eccleſia propria cõſecrati: intronizãt eũ i ſede epiſcopali ↄſueta: ⁊ ↄſecrator tradit ei baculũ paſtoralẽ in ſiniſtra.

Conſecrator collocat ↄſecratum in ſedepali: ⁊ tradit ei paſtorale: ⁊ incipit Te deũ.

Deinde verſus ad altare conſecrator, depoſita mitra: ſtans incipit, cęteris vſque ad finem proſequentibus, Hymnum.

Te Deum laudamus. Incepto Hymno, ↄſecratus ducit ab aſſiſtentibus epiſcopis per eccleſiã: ⁊ omnibus benedicit. Cum vero reuerſus fuerit ad ſedem ſuã: ſeu faldiſtorium: iterum ſedet: quouſq; finiatur hymnus prędictus.

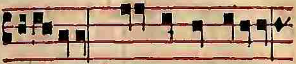
Conſecratus ducit ab aſſiſtẽtibus epiſ ꝑ eccleſiã

Te dominum con fitemur.

Te ęternuʒ patrẽ omnis terra

venerat. Tibi omnes angeli

tibi cęli ⁊ vniuerſę poteſtates.

Tibi cherubim ⁊ ſeraphim in-

ceſſabili voce ꝓclamãt. San-

ctꝰ. Sãctꝰ. Sãctꝰ dñs deꝰ ſa-

baoth. Pleni ſunt cęli ⁊ terra

maieſtatis glorię tuę. Te glo-
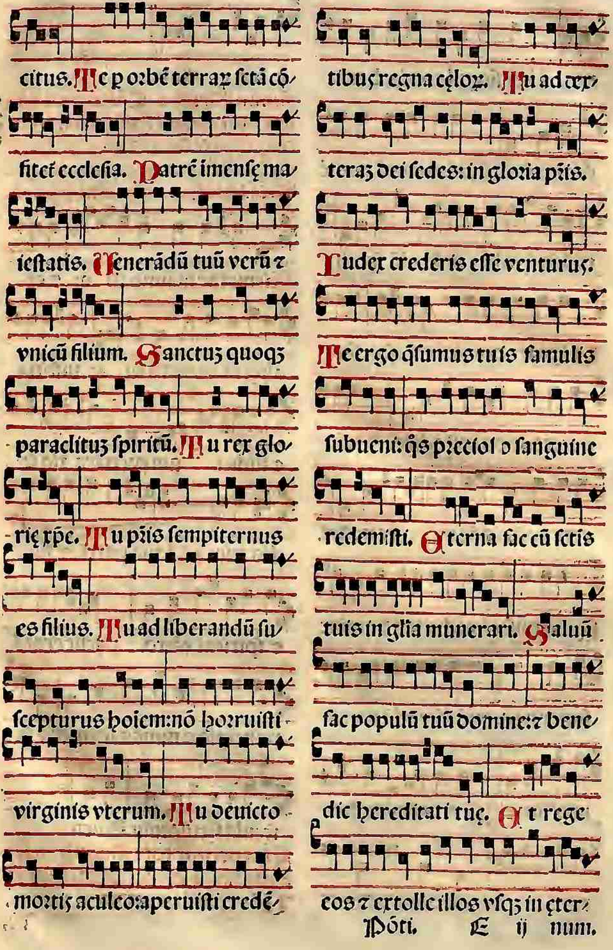

rioſus aploꝝ chorꝰ. Te ꝓphe-

tarũ laudabilis numerus. Te

martyrũ cãdidatꝰ laudat exer-
citus

citus. Te p oꝛbē terraꝝ ſctā cō/
fitet ecclesia. Patrē imenſę ma/
ieſtatis. Venerādū tuū verū ꝛ
vnicū filium. Sanctuꝫ quoqꝫ
paraclituꝫ ſpiritū. Tu rex glo/
rię xp̄e. Tu pr̄is ſempiternus
es filius. Tu ad liberandū ſu/
ſcepturus hoiem: nō hoꝛruiſti
virginis vterum. Tu deuicto
moꝛtis aculeo: aperuiſti credē/
tibuſ regna celoꝝ. Tu ad dex/
teraꝫ dei ſedes: in gloꝛia pr̄is.
Iudex crederis eſſe venturuſ.
Te ergo q̄ſumus tuis famulis
ſubueni: q̄s p̄cioſo ſanguine
redemiſti. Eterna fac cū ſctis
tuis in glia munerari. Saluū
fac populū tuū domine: ꝛ bene/
dic hereditati tuę. Et rege
eos ꝛ extolle illos vſqꝫ in ęter/
num.

nuz. Per ſingulos dies bene-
dicimu⁹ te. Et laudam⁹ nomē
tuū in ſeculū ⁊ in ſeculū ſeculi.
Dignare domine die iſto, ſine
peccato nos cuſtodire. Miſe-
rere noſtri dñe miſerere noſtri.
Fiat miſericordia tua domine
ſuper nos: quēadmodū ſpera-
uim⁹ in te. In te domi ne ſpe-
ra uimon confundar in

e ter num.

Finito Hymno, Cōſecrator ſtās ſine mitra apud ſedē ſeu faldiſtoriū: a parte dextra ꝯſecrati dicit. Vel ſi Officium cantatur incipit ſchola proſequente, Antiphonā. Conſecrator, ſine mitra incipit aſiam.

Firmetur manus tu a: ⁊ ex-
altetur dextera tu a: iuſtitia
⁊ iudici um prepara tio ſe-
dis tuę. Gloria patri, ⁊ filio
⁊ ſpiritui ſācto. Sicut erat i
principio ⁊ nunc ⁊ ſemper ⁊ in
ſecula ſeculorum. Amen.

Et repetitur tota Antiphona. Qua finita conſecrator, dicit ℣. Conſecrator dicit.
Dñe exaudi orationem meam.
℟.

℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Deus omnium fidelium paſtor et rector: hunc famulum tuum, quem Eccleſię tuę preeſſe voluiſti, propitius reſpice: da ei, quęſumus, verbo, et exemplo, quibus preeſt proficere: vt ad vitam, vna cum grege ſibi credito, perueniat ſempiternam. Per Chriſtum dominum noſtrũ. ℟. Amē.

Conſecrator ſine mitra accedit ad cornu euāgelij: et conſecratus cū mitra accedit et in mediū altaris ſolēniter bñdicit populo.

His dictis cōſecrator detecto capite vadit ad cornu euangelij altaris: Conſecratus vero ſurgit: et accedens cum mitra, et baculo paſtorali ante medium altaris, verſus ad illud, ſignans ſe cū pollice dextrę man⁹ ante pectus dicit. ℣.

Sit nomē dñi bñdictum. ℟.

Ex hoc nūc et vſq; in ſeculum.

Deinde faciens ſignum Crucis a fronte ad pectus, dicit.

Adiutorium noſtrū in nomine

dñi. ℟. Qui fecit cęlum et terrā.

Tū eleuat, et iungit man⁹, et dicit.

Benedicat vos oīpotens deus

Et cū dicit deus erigit manū dextram vſq; ad faciem ſuam: deinde vertit ſe ad populum: et tertio ſuper eum ſignās: benedicit dicēs.

pa✠ter, et fi✠lius, et ſpiritus

✠ ſanctus. ℟. Amen.

Conſecrator cū mitra ſtat ad cornu euāgelij: et cōſecratus ſimiliter cū mitra ad cornu epiſtolę recipit cōſecratorē dicit genuflex⁹. Ad multos annos.

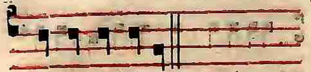
Tum cōſecrator accipit mitram: ſtans in cornu euangelij: verſa facie ad cornu epiſtolę: Conſecratus vero accedit ad cornu epiſtolę altaris: et ibidem cum mitra et baculo genuflexus, verſus ad cōſecratorem, dicit cantando.

Ad multos annos.

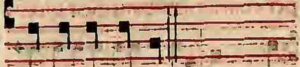
Deinde accedens ante medium altaris vbi iterum, vt prius genuflexus dicit altius cantando.

Ad multos annos.

Conſecrator tertio ad pedes cōſecratoris accedēs genuflex⁹ ante eum dicit adhuc altius. Ad multos annos.

Poſtea accedit ad pedes conſecratoris: vbi tertio genuflex⁹: vt ſupra, iterū altius cātando dicit.

Ad multos annos.

Conſecrator recipit cōſecratū ad oſculū pacis: ⁊ ſimiliter aſſiſtētes epiſcopi: qui ducunt cōſecratum mediū inter ſe cū mitra, ⁊ baculo ad capellam ſuam.

Tum cōſecrator recipit eum ſurgentem ad oſculum pacis: ⁊ ſimiliter faciunt aſſiſtentes epiſcopi: qui conſecratum cum mitra ⁊ baculo paſtorali incedentē: ⁊ euangelium ſancti Johānis, In principio erat verbum. ⁊c. dicentem: inter ſe medium ducentes: ad ſuā capellā reuertuntur, ad ſe exuendum ſacris veſtibus. Conſecrator vero pacis oſculo vt premittitur conſecrato, dato, dicit ſubmiſſa voce. Dominus vobiſcum. Initium ſancti euangelij ſecundum Johannem. In principio erat verbū. ⁊c. ſignat altare ⁊ ſe: ⁊ apud ſuum faldiſtoriū deponit ſacras veſtes: quibus depoſitis: conſecratus conſecratori, ⁊ aſſiſtentibus ſuis pro more gratias agit: ⁊ vadunt in pace omnes.

Conſecrator dicto euāgelio ſancti Johannis in ſede ſua: ſacris veſtibus exuitur.

Notādū.

¶ Quando etiā quis in Archiepiſcopum: vel Patriarcham electus conſecratur: forma premiſſa in omnibus obſeruatur: ſed per huiuſmodi conſecrationem non aſſumit ſibi nomen Archiepiſcopi: vel Patriarche: quod per traditionē Pallij duntaxat ſibi attribuitur: vſque ad quam manet continuo electus: etiam poſt cōſecrationem predictam: prout etiam infra de Pallio dicetur. Electus vero in epiſcopum: cum primum conſecratus eſt: epiſcopus vocatur: non electus.

¶ In anniuerſario conſecrationis epiſcopi: dicatur miſſa ſicut in cōſecratione vt ſup. fo. 25. cum his orationibus. Oremus. Oratio.

Deus, qui non proprijs ſuffragātibus meritis: ſed ſola tua ineffabilis gratie largitate: me familie tue preeſſe voluiſti: tribue tibi digne perſoluere miniſteriū pontificalis officij: ⁊ eccleſiaſticis conuenienter ſeruire myſterijs: plebemq; mihi commiſſam: te in omnibus protegente: gubernare concede. Per dnm. Secreta.

Ad gloriam diuini nominis tui annua facta repetentes: Pontificalis exordij: hoſtiā tibi laudis offero: ſuppliciter exorās: vt cuius miniſterij vicē exhibeo: eius tibi ſuffragijs reddat acceptum. Per dnm noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum, Qui tecū viuit ⁊ regnat. Infra actionem.

Hanc igitur oblationem, quā tibi offero ego tuus famul⁹ ⁊ ſacerdos: ob diem, in quo me dignatus es in miniſterio ſacro cōſtituere preſulem: obſecro domine placatus ſuſcipias: ⁊ quod in me largiri dignatus es: propiti⁹ cuſtodire digneris. Dieſq; noſtros. ⁊c. Poſtcommunio.

Aor

Corporiſ ſacri ⁊ pretioſi ſanguinis repleti muneribus: queſumus domine Deus noſter: vt gratię tuę munus, quod mihi immerito contuliſti: intercedēte beata Maria ſemper virgine: ⁊ beatiſ apoſtoliſ Petro ⁊ Paulo: ⁊ beato N. ⁊ omnibus Sanctis: propitius muniendo cuſtodias: Per eundem dominum noſtrū.

DE PALLIO.

Forma tradendi palliū patriarche, vel archiepiſcopo.

Cum Pallium a ſede Apoſtolica ad quempiā Patriarcham, ſiue Archiepiſcopū mittit, epiſcopi, quibus res ipſa committitur, ſtatuta die, cum ipſo electo Patriarcha, vel Archiepiſcopo: conueniunt in Eccleſia ſua Metropolitana, ſi commode fieri poteſt: vel alia Eccleſia ſuę diecceſis magis commoda: in quā miſſarum ſolennia peraguntur. Et facta communione per celebrantē: pallium reponitur ſupra mediū altariſ extēſum: ⁊ zandali, ſiue ſerico, in quo inuolutum portatum fuit, coopertum. Deinde peracta re diuina: epiſcopi ipſi induti amictu, ſtola, pluuiali, ⁊ mitra ſimplici: ſedentes ante altare ſuper faldiſtorijs: aut ſedilibus: capiunt iuramentum fidelitatis, nomine ſedis apoſtolicę: ab ipſo electo Patriarcha: vel Archiepiſcopo: oībus pōtificalibus paramētiſ: ac ſi celebraturꝰ eſſet: mitra tamē ⁊ chirothecis demptis induto: ante ſe genuflexo: iuxta formā p literas apoſtolicas eis traditā.

FORMA IVRAMENTI.

EGo N. Patriarcha vel Archiepiſcopus N. ab hac hora in antea, fidelis ⁊ obediēs ero beato Petro, ſanctęq; apoſtolicę Romanę Eccleſię, ac domino noſtro, Domino N. papę N. eiuſq; ſucceſſoribus canonice intrātibꝰ. Non ero in conſilio aut conſenſu vel facto vt vitā perdāt aut membrū: ſeu ꝙ capiant mala captione. Conſilium vero, quod mihi credituri ſunt per ſe aut per nūtios, ſeu literas ad eorū dānum me ſciente, nemini pandam. Ad retinendum ⁊ defendendum papatū Romanum, ⁊ Regalia ſancti Petri, adiutor eis ero: ſaluo meo ordine contra omnem hominem. Legatum Aplicę ſedis in eundo ⁊ redeundo honorifice tractabo, ⁊ in ſuis neceſſitatibꝰ adiuuabo. Vocatus ad ſynodum veniā, niſi prępeditus fuero canonica prępeditione. Apoſtolorum limina: Romana Curia exiſtente citrā, ſingulis annis: vltra vero mōtes: ſingulis biēnijs viſitabo: aut per me, aut per meū nuntiū: niſi Apoſtolica abſoluar licentia. Poſſeſſiones vero ad mēſam meā pertinētes nō vēdā, nec donabo, neq; impignorabo, nec de nouo infeudabo: vel aliquo modo alienabo: etiam cum cōſenſu capituli Eccleſię meę, Incōſulto Roñ. pōtifice.

¶ Senior dictorum epiſcoporuꝫ in gremio ſuo librum euangelio-rum ambabus manibus apertũ tenẽs: inferiore parte libri electo verſa: ab eo pręſtationem huiuſ-modi iuramenti recipit: ⁊ electo Patriarcha vel Archiepiſcopo adhuc corã eo genuflexo, dicẽte.

Sic me Deus adiuuet: ⁊ hęc ſan-cta Dei euangelia. Tum epiſco-pus reſpondet. Deo gratias.

Iuramẽto pręſtito: epiſcopi ſur-gunt cum mitris: ⁊ ambo, ſimul pallium hincinde de altari reci-pientes: ſenior eorum ſolus: illud ſuper humeros electi Patriar-chę vel Archiepiſcopi adhuc an-te ſe genuflexi imponit, dicens.

Ad honorem omnipotentis dei: ⁊ beatę Marię ſemper virginis: ac beatorum apoſtolo-rum Petri ⁊ Pauli: domini no-ſtri papę N. ⁊ ſanctę Romanę ec-cleſię: Necnon eccleſię N. tibi cõ-miſſę: tradimus tibi palliũ de cor-pore beati Petri ſumptũ: in quo eſt plenitudo Põtificalis officij, cum Patriarchalis vel Archie-piſcopalis nominis appellatione: vt vtaris eo infra eccleſiam tuam certis diebus: qui exprimuntur in priuilegijs ab apoſtolica ſede conceſſis. In nomine ✠ patris ⁊ filij ⁊ ſpiritus ſancti, Amen.

¶ Quo dato, ſurgit patriarcha, ſeu archiepiſcopus cum pallio: ⁊ aſcẽdẽs ad altare, crucẽ ſuã ante ſe habens, detecto capite; benẽ-dicit populo ſolenniter, dicens. *Accepto pallio patriarcha, vel archiepiſcopus, ſurgit, ⁊ pplo ſolẽniter benedicit.*

Sit nomẽ. ⁊c. fo. 35. Qua benedi-ctione data: dimiſſis in eccleſia pa-ramẽtis: oẽs ad ſua reuertuntur.

¶ Et quia pontificalis officij ple-nitudo confertur p palliũ: antequã obtinuerit quis pallium: licet ſit conſecratus: non ſortitur nomen Archiepiſcopi: vel primatis: aut patriarchę: ⁊ non poterit epiſco-pos conſecrare: nec cõuocare ad concilium: nec chriſma conficerę: nec eccleſias dedicare: nec clericos ordinare: etiam ſi pallium in alio Archiepiſcopatu habuiſſet: cum oporteat petere nouum pallium. *Notãdum.*

Poteſt tamen qñ vult, miſſam ſine pallio ⁊ ſandalijs celebrare.

Poteſt etiam huiuſmodi con-ſecrationes ante pallij receptio-nem alteri cõmittere: dummodo non ſit in mora petendi pallium.

Nec ante habitum palliuꝫ: po-teſt metropolitanus ante ſe cru-cem deferre: ſed tantum poſtea.

Nec poteſt archiepiſcop⁹ vel patriarcha vti pallio extra ſuam prouinciã, vel patriarchatũ: ⁊ nõ omni tẽpore: ſed tantum in eccle-ſia in miſſarum ſolennijs: in feſtis pręcipuis: non in proceſſionibus: neqꝫ in miſſis pro defunctis: ⁊ eſt perſonale: ⁊ ideo accommodari

non

non poteſt: nec in morte alicui relinqui: ſed Archiepiſcopus, ſiue Patriarcha cū eo ſepeliri debet.

Dies, quibus pallio vti poteſt Archiepiſcopus ſiue Patriarcha, ſunt hi.

Natiuitatis dñi: ſci Stephani: & ſancti Johannis euāgeliſtę. Circunciſionis, & Epiphanię Dñi. Dominica in ramis Palmarum. Jouis ſancte: ſiue in Cena Dñi. Sabbathi Sancti. Reſurrectionis Domini cū duobus diebus ſequētibus. Dominica in Albis: Aſcēſionis Dñi: Die Pētecoſtes: Feſtiuitatis Corporis Chriſti: Feſtiuitatū btē Marię ſemp virginis. Natiuitatis ſci Johānis baptiſtę. Feſti omniū Sanctorum. Feſtiuitatum omnium Aplorū. Dedicationum eccleſiarum principalium. Feſtiuitatis Eccleſię ſuę. Jn ordinationibus Clericorum: Conſecrationibus Epiſcoporū. Et in die anniuerſarij dedicationis eccleſię: Et cōſecrationis ſuę.

DE ORDINATIONE ET Conſecratione Summi Pontificis.

CONſecratio Romani Pontificis: ſecundū antiquas patrū cōſtitutiones, ſpectare ſolebat ad epiſcopum Oſtienſem: qui etiam in ea cōſecratione pallio vtebatur. Aſſiſtebāt etiā Portuenſis & Albanēſis epiſcopi. Sed (vt arbitror) ad tollendas cōtentiones: iam pridem introductum eſt: vt prior epiſcoporum cardinaliū: cum duobus ex ſenioribus Epiſcopis: id munus ſubire debeant. Sicque noſtris tēporibus ſeruari vidimus. vt non habeatur ratio Eccleſiarum: ſed prioritatis epiſcopalis.

¶ Statuta igitur die ordinationis per electum: ante diē coronationis: in loco vbi ordinatio fieri debet, paretur ante altare, Credētia pro cōſecratore: & Credentia pro Pontifice electo: cum rebus opportunis ad ordinationē.

¶ Conueniant in loco vbi ordinatio fieri debet: Electus Pontifex: cum duobus diaconis: & aliquibus Presbyteris Cardinalibus: Subdiacono & Acolitis apoſtolicis. Et omnes, conuenientibus ſibi ac tempori paramentis ornent. Deinde epiſcopus conſecrator: cum eius miniſtris paret.

DE ORDINATIONE SVMmi Pontificis, ad primam tonſuram: & quatuor minores.

SI forte elect' in Papā eſſet merus laicus (nā & laic' eligi poteſt: dummodo ſit chriſtianus & catholicus) accipit primā tonſuram: & minores ordines: vt alij inferiores: niſi ꝙ erit indutus cum rocheto & pluuiali: qđ poſt collū remittit: vt totū retro dpēdeat: & mitra. Et in ſua ſede recipiat inſtrumēta ordinū: & habitū. Et nō dñr monitiones: ſiue exhortationes: ſed a ſubſtātialibus incipit.

DE

DE ORDINATIONE RO mani Pontificis: ad Subdiaconatum: & Diaconatū.

Si vero electus in Romanū Pontificē, nō eſſet in ſacris ordinib⁹ cōſtitutus: vt de Petro Moroneo Anachoreta: ⁊ de quibuſdam alijs, patrum memoria accidit: Statuta die ordinationis vt ſupra: per priorē epiſcoporum cardinaliū: vel aliū (ſi magis placet) ordinet. Et ad oēs ordines: etiam ad preſbyteratum: poterit in eadē die ſimul, vel interpolatis dieb⁹ pmoueri: vt placuerit: In promotione autē hęc ſeruabunt.

¶ Omnibus, vt ſupra paratis: Electus ordinādus ad Subdiaconatum: in ſede ſua in loco conuenienti conſtituta: primo lauet manus: tum ſupra rochetum paretur amictu (ita tamen vt poſſit imponi ſupra caput cū tēp⁹ erit) Alba: ⁊ Cingulo: deīde Pluuiali: quod poſt collum remittit: vt totum retro dependeat: tum mitrā accipiat: tempori opportunam.

Summ⁹ Pōtifex electus: ꝛ in ſubdiaconū cōſecrādus induit ſup alba pluuiali ꝛ mitrā.

Cū omnia parata erunt: electus accedens ad altare: procumbet ad orationē ſine mitra: ⁊ ſurgēs, faciet confeſſionem cum ordinatore: deinde reuertetur ad ſedem ſuā: ⁊ leget introitum ⁊c. vt alias. ⁊ ordinator pcedet in miſſa more conſueto: vſq; ad collectā ante epiſtolā excluſiue. Tunc electus ſuper faldiſtoriū procumbet ſine mitra: ordinator autē in ſcabello ad eius ſiniſtrā cum mitra: ⁊ alij oēs in locis ſuis ſine mitra: ⁊ dicet Litania p ſubdiaconū: vt ſupra fo. 10. Et cum peruentū fuerit ad locum cōſuetū, ſurget ordinator: ⁊ benedicet electum tertio, dicēs. Ut hūc electum. ⁊c. vt in ordinario. ſupra fol. 11. Deinde iterum procumbet ⁊ finietur Litania. Tum electus ſumpta mitra, reuertitur ad ſedem ſuā: ⁊ ordinator accedit ad eum: ⁊ ſedenti cum mitra, ipſe ſtās cum mitra: dat electo calicē vacuum cum patena: ⁊ mox vrceolos cum vino, ⁊ aqua; boccale, manile, ⁊ manutergium: Quę omnia electus tāgit ambabus manibus, ordinatore dicēte. Uidete cuiuſmodi mi. ⁊c. ſup. f. 12. Deinde ſucceſſiue etiam cum mitra: ordinator dicit. Oremus. Deum patrē ⁊ dn̄m nōſtrū ⁊c. Tū depoſita mitra, dicit. Orem⁹. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate. Et interī electus ſurgit ſine mitra: ⁊ ordinator proſequit. Domine ſancte, pater omnipotens, eterne. ⁊c. ſupra f. 12. Qua finita oratione: electus ſedet ſine mitra: ⁊ ordinator accepta mitra ponit Amictum ſup caput electi, dicēs: Accipe amictum ⁊c. q mox depoſito de capite amictu: reaſſumit mitrā: ⁊ ordinator imponit illi manipulum in brachio ſiniſtro, dicēs. Accipe Manipulum. ⁊c. Tum ſurgit electus: ⁊ extrahitur ſibi Mitra ⁊ Pluuiale: ⁊ ordinator induit eum Tunicella, dicens. Induat te dominus veſtimento ſalutis. ⁊c. ſedet: deinde electus cum Mitra: ⁊ ordinator tradit illi

Sūmus pōtifex electus ordinādus in ſubdiaconū oīa inſtrumēta illius ordinis ſedēs cū mitra accipit a cōſecratore ſtāte cū mitra.

illi librum Epiſtolarum, dicens. Accipe librum Epiſtolarum. ⁊c. Hec omnia habētur ſupra fo. 12. Finita ordinatione Subdiaconatus: ſi electus nō vult vlterius procedere: reaſſumit pluuiale: ⁊ finitur miſſa more conſueto.

¶ Si vero placuerit ad Diaconatum procedere: ordinator, apud altare in ſuo faldiſtorio ꝓſequit̃ collectam dici cum oratione pro ordinādo ſub eodem, Per dñm. vt ſup. f. 12. ⁊ dicet eplã ſuo ordie. Qua finita: ſi electus ante electionez erat ſubdiaconus: paretur in principio, ſicut diximus: addito manipulo: ⁊ finita Epiſtola procumbat in faldiſtorio: ⁊ dicetur Litania ſupra fol. 10. vt diximus.

Summ⁹ Pōtifex qualiter diaconuz ordinari debet.

¶ Si autem tunc ordinatus eſt: finita epiſtola ſurgat, ⁊ deponat tunicellã: ⁊ iterum ſedeat cum mitra ⁊ pluuiali a collo: ordinator autē ad eum accedens, ⁊ ſtans cū mitra, dimiſſis alijs rebus, dicit. Oremus dilectiſſimi Deū patrē oipotentē. ⁊c. Et cuz ꝑuenerit ad Per omnia ſecula. in prefatione deponit mitrã: ⁊ proſequitur prefationem vſqz ad eum locum, vbi dicitur: ⁊ que ſunt agenda concedere. Tunc Electo ſine Mitra ſedenti; imponet ipſe ſolus dextram manuz ſuper caput, dicens. Accipe ſpiritum ſanctum ad robur. ⁊c. ſupra fol. 15. Deinde proſequitur prefationez vſqz in finē. Tunc depoſito pluuiali: ⁊ mitra ab aſſiſtētibus electo ſtanti: ordinator cum mitra ponit illi ſtolaz ſuper humerum ſiniſtrū, dicens. Accipe ſtolam candidaz. ⁊c. Deinde induit eū dalmatica, dicens, Induat te dominus. ⁊c. Et mox tradit illi ſedenti euangeliorū librū dicēs. Accipe poteſtatez. ⁊c. Quo facto: electo ſine mitra ſurgente: ordinator depoſita mitra verſus ad altare, dicit Oremus. ⁊ miniſtri, Flectamus genua. ⁊c. Et ipſe ꝓſequit̃: verſus ad electū. Exaudi domine. ⁊c. O omne ſancte pater. ⁊c. His completis: ſi noluerit ad vlteriora procedere: Miſſa ſuo ordine finitur.

¶ Si autem ad Preſbyteratum tunc erit promouendus: ordinator reuertet̃ ad ſuum faldiſtoriū: ⁊ leget Graduale: ⁊ Haleluiah: ſiue Tractū: ⁊ poſtea ꝓcedet ad ordinez ſacerdotalē: vt ſequitur.

¶ Quod ſi electus erat pri⁹ diaconus: parabuntur omnia: vt ſupra: ⁊ ipſi addetur ſtola ſuper leuam in forma Diaconi.

DE ORDINATIONE Summi Pontificis in Presbyterum.

Electus Pontifex, in ordine Diaconatus exiſtēs: cum ad Preſbyteratū voluerit ordinari: parabitur vt ſupra diximus: ⁊ in miſſa procedetur vſqz ad Halaḃ. ſiue Tractū excluſiue. vt predictū eſt: ⁊ tunc Pontifex electus paratus amictu, alba, cingulo, manipulo, ſtola, in modum Diaconi: ⁊ pluuiali a collo retro pendente: procumbit ſuper faldiſtorium ad

Litaniam

Litaniam ſi nō eſt dicta: vt ſupra folio.10, ⁊ illa vt premiſſum eſt in Subdiaconatu, finita: reuertitur ad ſedē ſuā. Ordinator vero cum mitra ad electum ſedentem accedēs: manus ambas ſup caput electi detectū imponit: nihil dicens. Et idem faciunt omnes epiſcopi: ſiue presbyteri Cardinales preſentes: accedētes tamen cū reuerētia: ⁊ detectis capitib9. Deinde ordinator ſtans cū mitra extēta manu ſuper electum ſtantē, dicit.

Ordinator ⁊ epi p̄ſentes manū imponunt ſup caput pp̄.

Oremus dilectiſſimi Deum patrem omnipotentē. ⁊c. vt in ordinario. folio.17. Deinde depoſita mitra, dicit Oremus. ⁊ miniſtri. Flectam9 genua. Leu. ⁊ rurſus. Exaudi nos, qs dn̄e. Et in fine expāſis manibus, dicit pfationē. Per oia ſecula ſeculorū. Et vſqz in finē. Deinde deponit pluuiale electi: ⁊ ordinator accedens cū mitra reflectit orariū electo ante pectus in modum crucis dicens. Accipe iugū domini. ⁊c. Et mox imponit illi caſulā ad ſcapulas a parte anteriori pendentē, dicens. Accipe veſtem ſacerdotalem ⁊c. Poſt hec depoſita mitra ordinator ſuper electum, dicit. Deus ſanctificationum omnium autor, ⁊ finita oratione genuflex9 ad altare incipit hymnū. Veni creator ſpiritus. ⁊ ſimiliter electus genuflexus, ⁊ dicto primo verſu, ſurgit, ⁊ alij proſequunt. Ipſe vero ordinator accedit cum mitra ad electum ſedentē etiā cū mitra: ⁊ inūgit ei ambas man9 de oleo ſancto catechumenorū, producēs cū pollice ſuo intincto duas lineas a pollice dextre man9 electi, ad indicē ſiniſtrū: ⁊ a pollice ſiniſtro, ad indicē dextrum: ⁊ mox palmas: ⁊ reliqua intus perungit, dicens.

Conſecrator cū mitra ſtās vngit man9 pape ſedētis cū mitra.

Conſecrare: ⁊ ſanctificare. ⁊c. ſupra fo.20. Man9 electi ita peruncte: vna ſup alterā imponunt. Tunc ordinator deterſo aliquātulum digito cū mica panis: tradit in manus electi calicē cum vino, ⁊ aqua, ⁊ patenā cū hoſtia: que oia electus tangit ordinatore dicēte.

Papa ſedens cum mitra accipit de manu ordinātis ſtantis cū mitra calicem ⁊ patenā cū hoſtia vino ⁊ aqua

Accipe poteſtatē offerre ſa. ⁊c. ſupra folio.20. Quibus peractis: electus in ſua ſede: ⁊ ordinator in ſuo faldiſtorio: lauabunt manus cum mica panis ⁊ aqua: Deinde legatur euangelium more ſolito, ⁊ liber offeretur oſculandus, electo. Tum ordinator, dicit. Dominus vobiſcum. ⁊ offertorium: ⁊ mox accedet ad electum ſedentem cum mitra: ⁊ ipſe ſine mitra accipiat de eius manibus offertoriū: intortitia accēſa: panē ⁊ vinū: vt eſt moris: ⁊ per ſingula oſculat manum electi offerentis.

¶ Poſt hec reuertitur ordinatus ad faldiſtorium: ⁊ iterum tā ipſe quam electus lauant manus: ⁊ ſtatim intrant ad altare.

¶ Electus accedit ad cornu altaris: vbi dicit epiſtola ⁊ Presbytero cardinale miniſtrāte ⁊ ſeruiente de libro, ſtans ſine mitra: voce ſubmiſſa, oia dicit cū ordinatore: ⁊ cum ipſo concelebrat ſignādo: ⁊ etiā verba conſecrationis cum ipſo

Conſecrator ⁊ papa lauāt manus, ⁊ ad altare accedunt.

ipſo proferendo: nō tamē mouet ſe loco ſuo vſque ad communionem: ꝛ proceditur in miſſa in omnibus: vt conſuetum eſt: ꝛ poſt ſecretam de die, dicitur ſecreta pro ordinato vt ſupra fo. 20. ſub eodē Per dominum. Poſtquam ordinator ſumpſerit ſacram eucharistiam ꝛ partē ſanguinis Chriſti cum particula corporis: quę erat intus: communicet electo ſtāti in ipſo cornu de corpore ꝛ ſanguine Chriſti: ꝛ poſtea ambo purificētur cum vino: vt eis placuerit.

Papa cōicatur ſub vtraqꝫ ſpecie a conſecratore.

¶ His peractis, electus reuertitur ad ſedem ſuam cum mitra: ꝛ ordinator cum mitra lauat manus. Deinde accedens ad Electum: ſtans ſine mitra, dicit ſuper electum: ſtantem ſine mitra. R. Iam non dicam vos ſeruos. ꝛc. ſupra folio. 21. Quo finito ordinator imponit ambas manus ſuper eius caput, dicens. Accipe ſpiritum ſanctum: quorum remiſeris. ꝛc. ꝛ mox explicat caſulam: quę in ſcapulis erat electi, dicēs. Stola innocētię induat te dn̄s. Quibus finitis, imponitur mitra electo. Et tam ordinator, quam alij cardinales ꝛ prelati aſſiſtentes: recipiuntur ad oſculum pedis: manꝰ: ꝛ oris: electi. Poſt hęc ordinator redibit ad altare: ꝛ perficiet miſſam cum oratione pro ordinato vt ſupra fol. 21. Et dicto. Ite miſſa eſt: vel Benedicamꝰ dn̄o: Electus crucem ante ſe habēs, ſtans ſine mitra in medio altaris benedicet omnibꝰ dicēdo.

Papa recipit ōes platos ad oſculū, ꝛ bn̄dicit ſolēniter populo.

Sit nomen dn̄i benedictum. ꝛc. ſupra. f. 35. Et mox ordinator accedēs verſus electū: tertio genuflexꝰ: cū diſtātia ꝯueniēti: ter dicet Ad multos annos. ſupra. f. 35. ꝛ ſolus recipiet ad oſculū oris: ꝛ ſic expleta ordinatiōe: exuet ſe veſtibus ſacris cū orōnibus ꝯſuetis.

¶ Et hic modꝰ de bn̄dictione: ꝛ Ad multos annos, ſeruat etiam ſi ordines acciperet in pluribus diebus ſingulatim: ſi electus nullum haberet ordinem. Hęc ordinatio ꝯdecenter fieri poterit die ſabbathi precedente diem dominicum ꝯſecrationis epiſcopalis.

DE CONSECRATIONE Romani Pontificis in Epiſcopum.

Epiſcopalis conſecratio electi in Romanū Pontificē: ſi prius nō erat epiſcopus: fieri debet ſecundum maiorū noſtrorū cōſtitutiones eadē die: qua benedicitur: ꝛ coronatur. Sed qm̄ noſtris tēporibus breuitatis ſtudio alia die facta eſt: primo ponemus ordinē ipſius cōſecrationis Epiſcopalis ſine benedictione ꝛ coronatione: deinde conſecrationem cū benedictione ꝛ coronatione.

QVOMODO PAPA CONſecretur in Epiſcopum.

Si igit̄ electo placet ꝯſecrari ante ſolēnia coronationis: ꝛ priuatim: hoc poterit fieri qn̄ ei placebit: ſed ꝯuenientius die dn̄ico: vel feſtiuo: ꝛ fiet hoc modo.

¶ Pie

Que ꝑparanda ſint in cõſecratiõe pape in e͡pum.

¶ Die ſtatuto ⁊ i loco ipſi electo cõmodo: tã cõſecrator, ꝙ electus parabũt omnibus paramentis pontificalibꝰ cũ pſ. **Quã dilecta.** ⁊ alijs orationibus cõſuetis. Electus, chirothecas ⁊ anulũ tãtum nõ accipiet: alia autẽ omnia. Aſſiſtunt ad minus duo vel treſ Diaconi: ⁊ vnus Preſbyter cardinalis: ⁊ cum ipſo conſecratore: ſi eſt Epiſcopus cardinalis: vt decet: duo alij epiſcopi cardinales: aliqui Subdiaconi ⁊ acoliti apoſtolici: ⁊ prelati domeſtici: omnes cũ paramentis ſibi cõuenientibus.

Qui ꝑlati debẽt interẽe ꝯſecrationi pape.

De prelatis tamẽ paratis preter cardinales: non eſt neceſſariũ: ſed fiet ex ſententia Pontificis. Parẽtur due credẽtie: vna ꝑ electo: ⁊ altera pro conſecrante: ⁊ vnum altare tãtũ. Pro electo paretur ſedes ornata in loco cõpetenti: ⁊ faldiſtorium ante altare: pro ꝯſecrante faldiſtoriũ cõſuetũ: in cornu epiſ.: pro alijs ſcabella cõſueta. In credẽtijs parẽtur opportuna ad cõſecrationẽ: ⁊ ad celebrationem miſſe: candelabraq; cũ luminaribꝰ opportunis: in altari ⁊ credẽtia. Paratis oĩbus rebus: electus accedat ad altare: ⁊ depoſita mitra: procumbat ſup faldiſtoriũ. Orabit ⁊ ſurget: ⁊ remoto faldiſtorio: faciet confeſſionem cũ conſecratore, a ſiniſtra ſibi aſſiſtente nã examinatio, **Antiqua ſanctorũ pa.** ⁊ alia precedẽtia, omittũtur. Finita confeſſione, electus cum mitra reuertetur ad ſedem ſuam. Conſecrator accedet ad altare oſculabitur: incenſabit (ſi placuerit) more ſolito: ⁊ reuerſus ad ſuũ faldiſtorium: leget Introitum: ⁊ **Kyrie ele.** ⁊ alia vſq; ad **Alah.** ſiue vltimũ ℣. **Tractus** excluſiue: ⁊ cũ oratione diei: dicitur oratio pro electo: vt ſupra fol. 26. Idem faciet electus in ſua ſede: cũ ſuis aſſiſtentibus: verſus ad altare.

¶ His dictis: electus procumbet cum mitra in faldiſtorio ante altare: conſecrator ab eius ſiniſtris ſuper aliquo ſcabello: alij autem in ſuis ſcabellis: ⁊ ꝑ vnũ ex Subdiaconis dicitur **Litania** fol. 10. Cum ventũ erit ad locũ: vbi dicitur **Ut hunc electum.** ſurgit conſecrator: non tamen cum baculo: ⁊ verſus ad electũ ter dicit ſignãs. **Ut hunc electũ ⁊c.** vt ſup. fol. 11. Et alij oẽs epiſcopi cardinales cũ ſuis libris, procumbentes: tamen erecta aliquãtulũ facie, idẽ faciat.

Litania cãtaᵗ ⁊ papa benedicitur.

¶ Finita **Litania** ſurgunt omnes: ⁊ electus reuertitur ad ſedẽ ſuã: ⁊ ſedet cum mitra. Conſecrator venit ante eum: ⁊ alijs preter miſſis: ſtans cum mitra: ſimul cũ adiuuantibus epiſcopis cardinalibus imponit librũ euangeliorũ ſupra ceruicem electi: ſine mitra ſedentis: nã tunc mitra ei abſtrahitur: quã duo Diaconi retinẽt vſq; in finẽ: ⁊ cõſecrator atq; aſſiſtentes Epiſcopi ponunt ambas manus ſuper caput electi dicens, **Accipe Spiritum Sanctum.** Quod tamẽ ꝯſecrator alte dicit. alij ſubmiſſe: vt alia oĩa. Si aderunt alij epiſcopi parati: poterũt

Conſecrator ponit librũ euãgeliorũ ſuper ceruices pp. ⁊ manus imponit capiti eius cum alijs e͡piſ.

⁊ ipſi

⁊ ipſi manus imponere: ⁊ omnia
legere, vt cardinales aſſiſtentes.
Deinde ſurgit electus: ⁊ Diaconi
aſſiſtentes retinent librū ſuper
illius ſpatulis: Cōſecrator aūt ſi-
ne mitra dicit ſuper eū orationē.

Sine mitra.
PRopitiare dñe ſupplicatio-
nibus nr̄is: ⁊ inclinato ſup
hunc famulū tuū N. cornu gratię
ſacerdotalis: benedictionis tuę in
eum infunde virtutem. Per do-
minum noſtrū, ⁊c. Deinde voce
mediocri: extenſis manibus ante
pectus, dicat hanc prefationem.

PEr omnia ſecula ſeculorū.
℟. Amen. Dominus vo-
biſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.
Surſum corda. ℟. Habemus
ad dominum. Gratias agamus
domino deo noſtro. ℟. Dignū
⁊ iuſtum eſt. Vere dignū, ⁊ iuſtū
eſt: ęquū, ⁊ ſalutare: nos tibi ſem-
per, ⁊ vbiqꝫ gratias agere: Dñe
ſancte, pater omnipotens, ęterne
Deus: Honor omniū dignitatū:
quę glorię tuę ſacris famulantur
Exo. 28. ordinibꝰ. Deus qui per Moyſen
famulum tuum: ſecreti familiaris
affectu inter cętera cęleſtis docu
menta culturę: de habitu quoqꝫ
indumēti ſacerdotalis inſtituēs:
electū Aaron myſtico amictu ve-
ſtiri inter ſacra iuſſiſti: vt intelli-
gentię ſenſum, de exemplis prio-
rum caperet ſecutura poſteritas:
ne eruditio doctrinę tuę, vlli deeſ
ſet ętati. Cū ⁊ apud veteres reue
rentiā, ipſa ſignificationum ſpe-
cies obtineret: ⁊ apud nos cer-
tiora eſſent experimenta rerum:
quā enigmata figurarum: Illius
nanqꝫ ſacerdotij anterioris habi
tus, noſtrę mentis ornatus eſt: ⁊
pontificalem gratiā, iam non no-
bis honor commendat veſtium:
ſed ſplendor animarum. Quia ⁊
illa, quę tunc carnalibus blandie
bātur obtutibus: ea potius, quę
in ipſis erant intelligenda poſce-
bant. Et idcirco, huic famulo tuo
N. quē apoſtolicę ſedis preſulē:
⁊ primatem omnium, qui in orbe
terrarū ſunt ſacerdotū: ⁊ vniuer-
ſalis eccleſię doctorē dediſti: atqꝫ
ad ſummū ſacerdotij miniſteriū
elegiſti: hanc quęſumus domine
gratiā largiaris: vt quicquid illa
velamina in fulgore auri: in nito-
re gemmarū: ⁊ in multimodi ope
ris varietate ſignabāt: hoc in eiꝰ
moribus, actibuſque clareſcat.
Comple in ſacerdote tuo mini-
ſterij tui ſummam: ⁊ ornamentis
totius glorificationis inſtructū:
cęleſtis vnguenti rore ſanctifica.
Tūc cōſecrator genuflexꝰ ⁊ ſine mi
tra: verſꝰ ad altare icipit hymnū
Veni creator ſpiritꝰ. ſup. fol. 19.
⁊ tam electus q̄ alij genuflectunt
eodē modo. Finito primo verſu
ſurgunt omnes: ⁊ chorus proſe-
quitur hymnum. Interim caput
electi ſedentis in ſua ſede, circun-
ligat̄ panniculo lineo ſubtili, per
Diaconū: ne oleum fluat ſuper ca
pilloſ: ita vt panniculi extremita-
tes: retro ſuper ceruicē pēdeant.
Deinde conſecrator accedens ad
electū cū mitra: ⁊ intincto pollice
dextrę manus in ſacro chriſmate:

ſtans.

ſtans, vngit caput electi ſedētis: formans primo ſignū crucis: quo coronā totam amplectatur. Deinde vngat reliquum corone, dicēdo.

Conſecrator ſtans vngit caput electi ſedētis ſacro chriſmate.

Vngatur, ⁊ cōſecretur caput tuū celeſti benedictione: in ordine pontificali. In nomine patris ✠ ⁊ filij ✠ ⁊ ſpūs ſancti. ✠ Amē. Pax tibi. ℟. Et cū ſpiritu tuo. Et abſterſo aliquātulum pollice cum mica panis: depoſita mitra: proſequatur prefationem, dicēs:

Sine mitra. Hoc domine copioſe in caput eius influat: hoc in oris ſubiecta decurrat: hoc in totius corporis extrema deſcendat: vt tui ſpiritus virtus, ⁊ interiora eius impleat: ⁊ exteriora eius circūtegat. Abundet in eo conſtantia fidei: puritas dilectionis: ſynceritas pacis:
Iſaia. 3. Sint ſpecioſi munere tuo pedes eius: ad euangelizandam pacem: ad euangelizanda bona tua. Da ei domine miniſterium recōciliationis in verbo, ⁊ in factis: in vir-
I. Cor. 2. tute ſignorum ⁊ prodigiorū. Sit ſermo eiꝰ ⁊ predicatio, nō in perſuaſibilibꝰ humane ſapientie verbis: ſed in oſtenſione ſpiritus, ⁊ virtutis. Da ei domine claues regni celorum: vt vtatur, nō vt glorietur poteſtate, quam tribuis in edificationē: non in deſtructionē.
Mat. 16. Quodcunq̄ ligauerit ſup terrā: ſit ligatum ⁊ in celis: ⁊ quodcūq̄ ſoluerit in terris: ſit ſolutum ⁊ in
Iohā. 20. celis. Quorū detinuerit peccata: detenta ſint: ⁊ quorum dimiſerit,
Gen. 24. tu dimittas. Qui maledixerit ei: ſit ille maledictus: ⁊ qui benedixerit ei, bñdictionibꝰ repleatur.
Sit fidelis ſeruus ⁊ prudēs: quē Ro. 12.
conſtituas tu domine ſup familiā tuam: vt det illi cibum in tempore opportuno: ⁊ exhibeat oēm hominē perfectum. Sit ſolicitudine nō piger: ſit ſpiritu feruēs. Oderit ſuperbiam: humilitatē ac veritatem diligat: neq̄ eam vnquam deſerat: aut laudibus, aut timore ſuperatus. Non ponat lucem te- Iſa. v.
nebras: nec tenebras lucem. Non dicat malum bonum: neq̄ bonū malum. Sit ſapientibꝰ ⁊ inſipien- Ro. 1.
tibus debitor: vt fructum de profectu omnium conſequatur. Tribuas ei domine cathedram pontificalem ad regendam eccleſiam tuā: ⁊ plebē tue ſortis intra mundi limites vniuerſi. Sis ei auctoritas: ſis ei poteſtas: ſis ei ſecuritas. Multiplica ſuper eum bene- ✠ dictionem ⁊ gratiam tuam: vt ad exorādam ſemp miſericordiā tuam, tuo munere idoneus: ⁊ tua gratia poſſit eſſe deuotus. Per dñm nr̄m Ieſum Chriſtum filiū tuum, Qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſancti deus, p omnia ſecula ſeculorū. ℟. Amen.

Poſt hec Conſecrator inchoat ſchola proſequente Antiphonā.

Conſecrator incipit ⁊ ſchola proſequitur.

Vnguentum in capite quod deſcēdit in barbam, barbā Aaron: quod deſcendit in oram veſtimenti eius: mandauit dominus benedictionē in ſeculum. Ps.

Ecce q̄ bonū, ⁊ q̄ iucundū habitare fratres in vnum. Sicut vnguētū in capite: qd̄ deſcendit.

ſcẽdit in barbã: barbam Aaron.

Quod deſcendit in orã veſtimenti eius: ſicut ros Hermon: qui deſcendit in montem Sion.

Quõ illic mandauit dominus benedictionẽ: ⁊ vitã vſq; in ſeculũ.

Gloria patri ⁊ fi. Sicut erat. ⁊c.

Deinde repetatur Añ. Unguentum in capite. Interim imponitur mappula ad collum electi ſedentis: ſupra quam imponit poſtea manus: ⁊ conſecrator inungit illi manus cũ ſacro chriſmate: vt fit alijs epiſcopis, dicẽs. fol. 30.

> Mappula imponitur collo papę ſedẽtis, ⁊ cõſecrator ſtãs cũ mitra ipſũ inũgit.

Ungãtur manus iſtę de oleo ſanctificato: ⁊ chriſmate ſanctificationis: ſicut vnxit Samuel Dauid regem ⁊ prophetam: ita vngantur ⁊ confirmentur. In nomine Dei pr̃is ✠ ⁊ filij ✠ ⁊ ſpiritus ſancti ✠ facientes imaginem ſanctę crucis ſaluatoris noſtri, q̃ nos a morte redemit: ⁊ ad regna cęlorũ perduxit. Exaudi nos pie pater omnipotẽs, ęterne De⁹: vt quod te rogamus exorem⁹: Per Chr̃m dñm nr̃m. ℟. Añ. Orem⁹.

Deus ⁊ pater domini noſtri Jeſu Chriſti: qui te ad pontificatus ſublimari voluit dignitatem: ipſe, qui per Samuelem: Dauid in regẽ ⁊ prophetã inunxit: te noſtro miniſterio: chriſmate ⁊ myſticę delibationis liquore perfundat: ⁊ ſpiritualis bene ✠ dictionis vbertate fęcundet: vt quicquid benedixeris, benedicatur: ⁊ quicquid ſanctificaueris, ſanctificetur: ⁊ conſecratę manus iſtę: vel pollicis impoſitio cunctis proficiat ad ſalutẽ. Per eundem dominum noſtrum. ℟. Amen.

Electus, manus inunctas, ſimul iunctas: in mappula pendenti a collo reponit. baculus non datur: ſed mox cõſecrator depoſita mitra, benedicit anulum pretioſum, imponendo electo, dicens.

> Benedictio anuli

Creator ⁊ conſeruator humani generis: dator ⁊ gratię ſpiritualis: largitor ęternę ſalutis: tu domine emitte tuam bene✠dictionem ſuper hunc anulũ: vt quicunq; hoc ſacro ſancto fidei ſigno inſignitus inceſſerit: in virtute cęleſtis defenſiõis: ad ęternam ſibi proficiat ſalutem. Per Chriſtum dñm noſtrũ. ℟. Amẽ.

Electus etiam ſurgit dũ dicitur oratio: anulũ ipſum interea tenet manu dextra aliq̃s acolit⁹ ante cõſecratorẽ genuflexus. Cõſecrator dicta oõne, aſpgit anulũ aq̃ bñdicta: ⁊ illũ imponit in digito: anulari dextrę man⁹ electi ſedẽtis, dicẽs.

> Conſecrator ſtãs cũ mitra imponit anulũ digito anulari papę ſedẽti.

Accipe anulum, fidei ſcilicet ſignaculũ: quatenus ſponſam Dei ſanctam videlicet Eccleſiam intemerata fide ornatus, illibatę cuſtodias. ℟. Amen. Et dum imponit: oſculatur manum electi. Deinde adiuuãtibus Epiſcopis aſſiſtẽtibus: librũ euangeliorũ ab eius ſpatulis remouens dat ad man⁹ electi ſedẽtis: dicẽs.

Accipe euangelium: ⁊ vade: prędica populo tibi commiſſo: potens eſt enim deus augere tibi gratiam ſuam. Qui viuit ⁊ regnat cum deo patre in vnitate

Spiritus ſancti Deus. Per om/
nia ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Diacon⁹ Cardina/lis tergit caput pa/pę cū me/dulla pa/nis, ⁊ pe/ctinat, ⁊ mitrā im/ponit ei.

¶ His peractis, conſecrator re/
dit ad ſuum faldiſtorium: ⁊ lauat
manus. Electo autē ſedēti in ſua
ſede, Diaconus cardinalis tergit
caput cum medulla panis diligē/
ter: ⁊ cum panno mundo. deinde
cū pectine mundat: ⁊ componit
capillos: ⁊ imponit illi mitram: ⁊
tunc electus lauat manus cū mica
panis: ⁊ bene mundat. Quibus
finitis, tam conſecrator, quām alij
omnes cardinales pręſentes oſcu
lantur pedes: manum: ⁊ os do/
mini electi: alij autem prælati pa/
rati: pedem: ⁊ manum: alij inferio
res, pedem tantum. Et mox con/
ſecrator proſequitur miſſā vſqꝫ
ad lectū offertor. Et idē facit ele/
ctus Pontifex in ſua ſede ſtans.
Dicto offer. ꝯſecrator accedit ad
electū ſine mitra: ⁊ de eius manu
accipit offertoriū. Intorticia: pa/
nes: ⁊ vini vaſa duo: ⁊ ad vnum/
quodqꝫ iſtorum, oſculatur manū

Conſecra/tor ſtās ſi/ne mitra accipit ob/lationē de manu pa/pę ſedētis cū mitra.

electi: tum reuertitur ad ſuū fal/
diſtorium: ⁊ lauat manus, tā ipſe
qꝫ electus: ⁊ intrat ad altare, ⁊ ſi/
militer dñs electus accedit ad al/
tare: ⁊ ponit ſe ad cornu epiſtolę:
Presbytero cardinale miniſtrā/
te librū: ⁊ ibi ſine mitra ſimul cū
ꝯſecratore celebrabit: ſignando,
⁊ omnia dicendo ſubmiſſa voce,
vt conſecrator: non tamen ſe loco
mouebit vſqꝫ ad communionem:
quā ſumet ſub vtraqꝫ ſpecie: ſtās
in ipſo cornu, aliquantulum pro/
cedēs inclinatus. Finita miſſa: nō
imponunt chirotecę, neqꝫ mitra:
quā habet, cum illis benedictio/
nibus conſuetis: neqꝫ intronizā/
tur electus: ſed ſtans in medio al/
taris ſine mitra: habens ante ſe
crucem, populo benedicit, dicēs.
Sit nomē domini benedictum.
Et reſumpta Mitra, vadit ad ſe/
dem ſuam, ⁊ ſedet: ⁊ tunc cōſecra/
tor accedit verſus dominum ele/
ctum: ⁊ ter genuflectens: dicit.
Ad multos annos. vt ſup. fo. 35.
vt dictum eſt in Presbytero. Et
oēs deinde exuunt ſe ſacris veſti/
bus cum orationibus conſuetis.

CONSECRATIO IN Epiſcopum: benedictio: & coronatio ſimul: Romani Pontificis.

QUod ſi electus in romanum
pontificem: voluerit eadem
die conſecrari Epiſcopus: bene/
dici, ⁊ coronari: vt a ſuperioribus
pontificibus plerunqꝫ ſeruatum
eſt: ita procedēdū erit. Sed eadē
ſeruant etiam in electo: qui prius
erat Epiſcopus: benedicendo: ⁊
coronādo: vſqꝫ ad ſequēs caplm:
vbi incipit. Orātores. Primo or/
dinabuntur oīa ad huiuſmodi ſo
lennitatē opportuna. Infraſcri/
pta etiam ſeruantur in corona/
tione: ⁊ conſecratione Epiſcopa/
li: conuenienti tempore: quę ex
lectione huius ordinationis faci
le colligi poterunt: Et tandē con
ſtituto die dominico: Pontifex e
cubili, ſummo mane ad cameram
paramēti: (quā Pappagalli ap/
pel/

Que paranda ſint ꝑ [con]ſecratione ⁊ coronatione Pape.

pellant) egreditur. Ibi a Diaconis cardinalibus: Subdiaconis: acolitis: ⁊ alijs officialibus cōſuetis: paratur amictu: alba: ⁊ longo cingulo: ſtola: pluuiali rubeo: ⁊ mitra ꝓtioſa. Cardinales alij circunſiſtunt: ⁊ omnes prelati ⁊ officiales cū ſuis cappis laneis. Sic electus Pontifex paratus: cruce precedēte: ꝓgreditur ad ſanctuꝫ Petrū: ordine alias ꝯſueto: Diaconis cardinalibꝰ hinc ⁊ inde fimbrias pluuialis ſuſtinētibꝰ: Caudam autē pluuialis portabit nobilior laicus, q erit in curia: etiā ſi eſſet īperator: vel rex. Supra cuꝫ Octo nobiles: ſiue oratores portant vmbellā: haſtilibus octo ſuſtentatā: quā hodie baldachinuꝫ appellāt. Ante eū duo ſeruientes armorū portāt faldiſtorium cum magno cuſſino: Forerius tapetū: ⁊ paruum ſcabellum: ⁊ cuſſinum.

¶ Cum Papa electus peruenerit ad portā vltimā palatij: que eſt in capite porticus Eccleſie ſancti Petri in palatio, apud portā: extenditur tapetum: ponitur faldiſtorium: ⁊ ſup illud, cuſſinum magnuꝫ: ⁊ ad pedes paruū ſcabellū. Et ſedens ibi electus: recipit ad oſculū pedis canonicos ⁊ capituluꝫ baſilice ſancti Petri. Deinde ſurgens: intrat Eccleſiā ꝑ portaꝫ que eſt in medio. Et progreſſus vſqꝫ ad ſecūdū circulum porphyreticū, detracta mitra: orat verſus ad altare: ſupra faldiſtorium a ſupradictis ibi paratū. Et tūc ſupra ſcabellum paruum ponit paruus cuſſinus: Facta oratione ſurgit: ⁊ reaſſumit mitram: ⁊ pergit ad capellā ſancti Gregorij: ⁊ ſedens in ſede ſibi parata: recipit oēs cardinales ⁊ alios prelatos cū ſuis cappis ad reuerentiā. Cardinales ad manꝰ ſub auriphrygio: prelatos ad pedis oſculum. Tunc ſurgens ſine mitra: aſtante cruce: populo benedicit, dicēs. Sit nomen dñi.

Papa recipit canonicos ſcti Petri ad oſculū pedis.

¶ Subdiaconus dicturus epiſtolam, depoſita cruce poſt benedictionē: capit oia ſua paramēta: ⁊ ſimul cuꝫ eo acoliti exuunt cappas: ⁊ induunt ſuperpellicia ſup rochetum: ad partē ſe retrahentes. Sedet deinde electus aliquātulum cum mitra, ⁊ iterum ſurgens ſine Mitra verſus ad altare ſub ſilentio, dicit: Pater noſter ⁊c. Tū alte incipit pro tertia. Deus in adiutorium ⁊c. ⁊ ſic ſtat quouſque incipiatur Pſalmus. Legem pone. Inde ſedet cū mitra: ⁊ aſſiſtētibus Epiſcopis cum libro: ac iuuātibus hinc inde Diaconis: vt moris eſt, incipit pſalm. Quā dilecta. Interim Subdiaconus apoſtolicus lecturus epiſtolam (vt diximus) paratus omnibus ſuis paramentis: ex altari ſubminiſtrāte ſacriſta, accipit ſandalia: que reuerenter portant ad electum, ſequentibus illū acolitis cum ſuperpellicijs: ⁊ ea ſimul cuꝫ cubiculario camere īponit pedibus ſue ſanctitatis: acolitis circū circa fimbrias pluuialis eleuantibus ſupra illorum capita. Impoſitis ſandalijs, diaconus lecturus euan-

Papa incipit tertiam ſine Mitra.

Papa ſādalijs calciat[ur] ⁊ miniſtri parantur.

euangelium cū duobus alijs diaconis, q aſſiſtūt Papę: capiūt paraméta ſua: ſcilicet, amictū: albā: cingulū: ſtolam: dalmaticam: manipulum vero poſtea capiet in altari: Alij vero duo capiét amictū: ⁊ dalmaticas tantū: induti, reuerenter ſimul ad electum accedét. Qui finito pſal. cum dicitur capitulum pꝛo tertia: ſurgit cum mitra: ⁊ finitiſ verſiculiſ, depoſita mitra: ⁊ aſtantibus duobus cęroferarijs: dicit Dominus vobiſcū. ⁊ orationē pꝛo tertia: libꝛū pꝛioꝛ epiſcopoꝛum cardinalium: qui ei aſſiſtere debet, ſuſtinet ſupꝛa caput: Epiſcopi vero aſſiſtenteſ: iuuant: ⁊ tenent candelā accenſam. Dicto Dominus vobiſcum. poſt oꝛonem: liber remouetur, cęroferarij diſcedūt, ⁊ dicto a cātoꝛibꝰ, Benedicamuſ domino, Papa ſedet cū mitra: ⁊ lauāt manus: Epiſcopo Cardinali adiuuante, ⁊ reliqua vt alias. Lotiſ manibꝰ: Epiſcopus cardinalis redit ad locuꝫ ſuum: ⁊ Papa deponit mitrā: pluuiale, ⁊ ſtolam: ⁊ a Diacono lecturo euangelium, ante ſe ſtante: induitur conſuetis paramétis, quę per acolitos hoc oꝛdine poꝛtant ex altari: ⁊ ipſi diacono poꝛrigun tur. Duo Diaconi aſſiſtentes: ⁊ poſt eos duo Subdiaconi adiuuant veſtientem. Pꝛimuꝫ poꝛtatur cingulum cum ſuccinctoꝛio. Crux pectoꝛalis: deinde Stola: Tunicella: dalmatica: chirothecę: planeta: mitra auriphygiata: anulus autem non datur: ſi non

Papa dicit oꝛonē poſt Tertiam ſine mitra.

Papa ſedet cū mitra, lauat manus ⁊ paratur.

eſt conſecratus epiſcopus: quem ſi eſſet conſecratus: Cardinalis epiſcopus aſſiſtens: imponeret.

¶ In conſecrationibus: vtūtur hodiernis tempoꝛibus: albis paramentis: quāuis antiqui ſecūdū tempoꝛis exigentiam coloꝛe vterentur. Sed conueniens eſt vtamur ſecunduꝫ quod exigit miſſa, quę celebꝛatur. In pꝛoceſſione auteꝫ erunt omnino albi coloꝛis.

Cuius coloꝛis paramenta in hoc Offō ſint habēda: ⁊ q̄ ſingulis oꝛdinibus cōueniant.

¶ Cum electus papa incipit parari: cardinaleſ, ⁊ oēſ pꝛelati atq; officiales parātur. Epiſcopi cardinales: Patriarchę: Archiepiſcopi: Epiſcopi: Abbates: pluuialibus, ⁊ albis mitris: Pꝛeſbyteri cardinales: planetis: ⁊ mitris ſimilibuſ. Diaconi cardinales: dalmaticis ⁊ mitriſ albiſ. Subdiaconi oēs: tunicellis. Auditoꝛes ⁊ clerici camerę: ſuperpellicijs ſupꝛa rocheta. Secretarij ⁊ aduocati: ſup veſtes cōmunes: habeāt pluuiale cū aptura ſup humerū dextrum: ⁊ almutia ſuper ſiniſtrum, Alij: vt alias. Pꝛioꝛ igitur Epiſcopoꝛum cardinaliuꝫ: ſiue alius: (quiſquis ille ſit:) q electuꝫ Pontificē eſt conſecraturuſ: pꝛocedat ad altare maius ſcti Petri: ibiq; ad partē capiat ſandalia: ⁊ paraméta omnia Pontificalia, ac ſi celebꝛaturus eſſet: cū pſalmiſ, ⁊ oꝛationibus cōſuetis: ibiq; expectet pontificem. Interim pontifici aſſiſtet ſuppꝛioꝛ epiſcopoꝛum cardinaliū. Paratis omnibuſ oꝛdinibus: Pontifex incenſum mittet in turibulo: ⁊ pꝛioꝛ Diaconoꝛum cum

Pꝛioꝛ epiſcopoꝛuꝫ Cardinaliū hoc tēpoꝛe Papam conſecrat.

Digitized by Google

cum ferula proceſſionem ad alta-
re maius ordinabit, hoc modo.

Ordo proceſſionis pontificis Romani ad conſecrationes accedētis.

¶ Familiares papę: minores no-
biles: cubicularij, Nobiles maio-
res, ⁊ barones. Conſeruatores,
⁊ oratores laici, ⁊ nō Prelati. Se-
cretarij ⁊ aduocati miſtim: ita vt
duo antiquiores ex vtroq; ordi-
ne ſint in digniori loco: acoliti, cle-
rici camerę, auditores: acolitus
turiferarius: acoliti ceroferarij:
qui ſeptē numero eſſe deberent:
Subdiaconus cū cruce papali: ⁊
alijs Subdiaconis. Subdiaconi
duo: latinus ⁊ grecus: cum libro
euangeliorū: Diaconus grecus.

Notādum.

¶ Et nota quod pro epiſtola ⁊
euāgelio in lingua greca, ſolebāt
vocari in hac celebritate, mona-
chi ex monaſterio cryptę ferratę.
Deinde abbates forēſes: epiſco-
pi: Archiepiſcopi: oratores: prela-
ti: Abbates vrbis: qui in hoc die
ſunt priuilegiati: epiſcopi aſſiſten-
tes Papę. Patriarchę: Diaconi:
Presbyteri: ⁊ Epiſcopi cardina-
les. Diaconi duo aſſiſtētes: ⁊ iter
eos medius Diaconus lecturus
euāgelium: demū ipſe Pontifex.
Qui ſi pedibus ſuis incedet: ipſi
Diaconi aſſiſtētes, fimbrias, plu-
uialis portabūt: ⁊ maior princeps
caudā: Octo nobiles, ſeu orato-
res baldachinū ſupra eius caput
ferēt. Deinde ſequetur Auditor:
qui mitrā miniſtrat: medius inter
duos cubiculares ſecretos: ⁊ in-
ter eos eſt ſecretarius papę: ſi nō
eſt prelatus: Deinde ꝓtonotarij
⁊ curiales clerici non parati: ante
Pontificē immediate miniſter ce-
remoniarum precedit cū duabus
arundinibus: ſup alterā, ſtuppā:
ſuper alterā vero, candelā arden-
tem portās. Et cum Pontifex ca-
pellā ſancti Gregorij exierit: cere-
moniarius ad eū cōuerſus: ignē
ſtuppę mittit: ⁊ genuflexus alta
voce, dicit: Pater ſancte, ſic trāſit
gloria mundi: quod tertio facit:
diſtincte: ęquali ſpatio: antequā
perueniāt ad portā capellę. Pro-
cedūt deinde omnes per nauim
ipſius capellę ſancti Gregorij: vbi
ſepulchra ſunt Romanorū pon-
tificum: ⁊ cū illā exierint: flectunt
ad dextrā: ⁊ p portā, quę eſt ante
altare, ingrediuntur capellam: ⁊
aſcēdūt etiā ad dextrā. Anteq̄
papa cancellos capellę itret: tres
vltimi Presbyteri cardinales ve-
niunt ei obuiam: ⁊ oſculant os ⁊
pectus Pontificis: a ſeniori inci-
pientes: deinde ante Diaconos
aſſiſtētes procedunt: Cum autē
peruentū fuerit ad altare, Ponti-
fex: depoſita mitra, facit orationē
ſuper faldiſtorium. Deinde ſur-
gens, remoto faldiſtorio, facit cō-
feſſionem more ſolito: ſtans hoc
ordine. A Pōtificis dextra ſtat
Epiſcopus cardinalis conſecra-
tor: vel aſſiſtens (ſi nō eſt cōſecra-
tor) ⁊ poſt eum Diaconus cardi-
nalis aſſiſtēs. A ſiniſtris ſtat Dia-
conus cardinalis lecturus euan-
gelium: ⁊ poſt eum Diaconus car-
dinalis aſſiſtēs: poſt quē genufle-
xus manet Subdiaconus latinus:
cū libro euangeliorū: ⁊ manipulo

Cerimoniarū magiſter ſtuppā coram Pōtifice cōburit.

pontificis, quē illi imponit dicto
Indulgentiā. ⁊c. Interim cāto-
res cantant Introitū miſſe: ⁊ Ky
rie eleiſon. Et hęc quidē ſupradi-
cta: circa deſcenſum ex palatio ad
eccleſiā: Et quę in capella ſancti
Gregorij ⁊ vſq; ad factam confeſ
ſionem ſuperius dicta ſunt: prę-
terq; de parando cōſecrante. ſer-
uant etiā qn̄ electus Epiſcopus
nō eſt cōſecrādus: ſed benedicen
dus: ⁊ coronādus tantum. Nunc
de ipſa ꝯſecratione ſubiūgemus.

¶ Hoc totū ſequēs Caplm̄ prę-
termittit: ſi Papa erat prius epi-
ſcopus conſecratus: in eo nanq;
cōſecratio epiſcopalis cōtinetur.

Si Papa prius erat eps conſecratus: totū hoc capitulū ꝑtermittat.

Cantores: vt finierint Kyrie
eleiſon: quieſcent. Electus
ꝓcumbet ſuper faldiſtoriū ante
altare: ad eius dextrā ꝯſecrator:
⁊ ad ſiniſtrā Diaconus euangelij
ſuper ſcabella: Diaconi aſſiſtētes
poſt pontificē: duo epiſcopi cardi
nales ſeniores: hincinde ſup ſca-
bella: alij oēs: vt commodum erit
genuflexi: procumbent oēs cum
mitris in capite: Et diacon⁹ euā-
gelij incipiet ſine mitra Litaniā:
⁊ oēs reſpōdēt replicando. Cum
peruentū fuerit ad locum vbi dr̄.
Ut hunc electū. quod etiam ter
dr̄ ab eodem Diacono: ⁊ tam cōſe
crator q̄ oēs alij in epiſcopali di-
gnitate conſtituti pręſentes: ⁊ pa
rati erecto capite: ⁊ extenſa dex-
tra: non tamen mouētes ſe de lo-
cis ſuis: benedicunt ter cōſecran
dum: vt patet in ordinario. fo. 11.
Finita Litania, oēs ſurgunt: ⁊ cō
ſecrator ſtat ad infimum gradum
ſedis papalis vertens faciē ad al-
tare: medius inter duos ſeniores
epiſcopos cardinales: q etiam ſto
lam habere debēt, ⁊ librū. Elect⁹
Pontifex ante eū ſtabit medius
inter aſſiſtētes diaconos: vertēs
faciē ſuam ad faciē conſecrantis.
Epi, Archiepiſcopi: Patriarchę:
q aderunt parati cum ſuis libris
oēs accedēt: ⁊ circulū faciēt, ⁊ oīa
cum cōſecratore dicēt (voce tamē
ſubmiſſa) depoſitis mitris. Et om-
nibus ſtantibus: epiſcopus cardi
nalis a ſiniſtris ſuper Pontificē
dicit hanc orationem. Oremus. Sine mitra.

Adeſto ſupplicationibus no
ſtris omnipotens Deus: vt
quod humilitatis noſtrę geren-
dum eſt miniſterio: tuę virtutis
compleatur effectu. Deinde Epi
ſcopus conſecrator, dicit oratio-
nem cum nota. Oremus.

Propitiare, q̄ſumus dn̄e, ſup
plicationibus noſtris, ⁊ incli
nato ſup hunc famulum tuum N.
cornu ſacerdotalis gratię: bene-
dictionis tuę infunde in eū virtu
tem. Per dn̄m nr̄m Jeſum Chri-
ſtum filiū tuū: Qui tecū viuit ⁊ re
gnat in vnitate ſpiritus ſcti Deus.
Quo dicto ponit librum euange
liorū apertū inter ceruicē, ⁊ ſpa-
tulas electi: quem Diaconi cardi
nales retinent vſq; ad finē: ⁊ tam
ꝯſecrator, q̄ alij duo epiſcopi car
dinales ponunt primo manus ſu
per eius caput nihil dicentes: ⁊ ſi
militer faciunt oēs pręſentes pa-
rati in epiſcopatus ordine ꝯſtitu
ti.

ti. Conſecrator autē extenſis manibus dicit prefationē cōſuetam. Per omnia ſecula ſeculorū. f. 27. Honor oīum dignitatū. vt ſupra notauimus, cū electus papa ꝯſecrat̄ alio die, q̄ iſto. Et vngit electi caput: deinde man⁹. Tū imponit ei annulū: ⁊ demū dat ei librū euangeliorum: ⁊ tandē ambo lauantur: ⁊ mundant̄: vt diximus plene in eodem loco. Pōtifex ſedet in faldiſtorio ſibi parato i plano inter ſedem eminentē, ⁊ altare, dū lauat: cōſecrator in alio loco ſibi cōmodo: ⁊ lotus deponit paramēta pontificalia: ⁊ cum pluuiali, ac mitra aſſiſtit Pontifici: vt prius.

His finitis, nō dicūtur illę tres orationes, quę dici ſolent, quādo electus nō conſecratur: quia erat Epiſcopus. Sed mox mundatis manibus ⁊ capite, ducit̄ ante altare: ⁊ de manu prioris diaconorū accipit palliū de corpore ⁊ altari beati Petri ſumptū: vt inferius dicemus: ⁊ dimittūtur dia ab eo loco vbi incipit Cantores: vt fi nierint Kyrie eleiſon. quieſcent.

¶ Si electus Pontifex iam eps: eſt tātū benedicēdus ⁊ coronandus hac die: hoc modo procedit̄.

SEruatis oībus, quę ſupra diximus: vſq; ad cantatum introitū ⁊ Kyrie eleiſon. Papa facta cōfeſſione, accipit imediate mitrā: ⁊ ſedet, in ſede ſiue faldiſtorio ſibi parato, inter ſedē eminentē ⁊ altare: ⁊ tres primi epiſcopi accedūt ad Pontificē: ⁊ faciē ante illius faciē tenentes: ſine mitra: illorum iunior ſup Pontificē ſtantē ſine mitra: ipſe in medio duorum ſtans: primā, dicit orationem vz.

Tres maiores epi cardinales debēt ſucceſſiue ſequētes orationes ſup pōdē ſtantē ſine mitra.

DEus, q adeſſe non dedignaris: vbicunq; deuota mente inuocaris: adeſto, quęſumus, inuocationib⁹ noſtris: ⁊ huic famulo tuo N. quē ad culmen apoſtolicū, cōmune iudicium tuę plebis elegit: vbertatē ſupnę bñdictionis infunde: vt ſentiat ſe tuo munere ad hunc apicem perueniſſe.

Secundam dicit immediate ſecūdus Epiſcopus cardinalis ſtans ⁊ ipſe in medio: videlicet.

SUpplicationib⁹ noſtris omnipotēs Deus, effectum cōſuetę pietatis impende: ⁊ gratia ſpiritus ſancti famulum tuū N. perfunde: vt qui in capite Eccleſiarum, noſtrę ſeruitutis miniſterio conſtituitur: tuę virtutis ſoliditate roboretur. Et tertiā antiquior: id eſt prior epōrū cardinalium in eodē loco ſtās: videlicet.

DEus, qui apoſtolum tuum Petrum inter cęteros apoſtolos primatum tenere voluiſti: eiq; vniuerſę chriſtianitatis molem ſup humeros impoſuiſti: reſpice, quęſumus, propitius hunc famulum tuū N. quē de humili cathedra violenter ſublimatum in thronum eiuſdem Apoſtolorū principis ſublimamus: vt ſicut profectibus tantę dignitatis augetur: ita virtutum meritis cumulētur: quatenus eccleſiaſticę vniuerſitatis onus, te adiuuāte, digne ferat: ⁊ a te qui es beatitudo tuorum:

vicem meritã recipiat. Per Chriſtum dominum noſtrum. Amen.

Papa accipit pallium de manu prioris diaconorũ cardinalium.

Dictis orationibus: papa etiam ſine Mitra accedit ad altare: ⁊ prior diaconorum: ſecundo adiuuante: capit Pallium de altari: ⁊ imponit Pontifici, ⁊ dicit.

Accipe pallium: ſanctã plenitudinem pontificalis officij ad honorem omnipotentis dei: ⁊ glorioſiſſime virginis Marie ei⁹ matris: ⁊ beatorum apoſtolorũ Petri ⁊ Pauli: ⁊ ſancte romane eccleſie. Et firmat cum ſpinulis.

¶ Accepto Pallio Pontifex: accedens ad altare ſine mitra: illud oſculatur primum: ⁊ deinde librum euãgeliorum: quẽ ſubdiaconus a ſiniſtra parte offert, ⁊ iponit incenſuz in turibulo: Diacono euãgelij offerẽte nauiculã: incẽſat altare more ſolito: ⁊ accepta mitra in cornu altaris ſtans: a Diacono incenſatur: ⁊ in os recipit diaconus tunc oſculum: vt alias: ⁊ aſcendit ad cathedram eminentẽ: ⁊ ſedẽs recipit ad reuerentiã cardinales: ⁊ prelatos omnes paratos. Cardinales ad oſculũ pedis: manus: ⁊ oris: alios paratos: ad oſculum pedis ⁊ manus. Finita reuerẽtia ſurgit papa ſine mitra: ⁊ legit introitũ ⁊ Kyrie eleiſon ſuſtinẽte librũ cardinali epiſcopo: cuz alijs aſſiſtẽtibus. Deinde in voce, dicit Gloria in excelſis Deo. Pax vobis: ⁊ orationes opportunas: videlicet de die ⁊ de ſpiritu ſancto: ⁊ vltimo dicit ſecrete orationem pro ſe: que habetur in cõſecratione Epiſcoporum: ſupra ſolio. 26.

Papa aſcendit ad ſedẽ eminentẽ: ⁊ recipit cardinales ⁊ platos ad reuerentiam.

¶ Dictis orõnibus ſedet Pontifex: ⁊ prior diaconorũ cũ ferula deſcendit ad cõfeſſionẽ beati Petri: cũ Subdiaconis: auditoribus: ſcriniarijs (ideſt) cum ſecretarijs: ⁊ aduocatis: qbus in duas acies diſtributis: ita vt in qualibet acie ſint ex omniũ ordine: faciunt laudes põtifici: ſtãtes capitibus detectis: Papa ⁊ oibus alijs ſedẽtib⁹ in locis ſuis. Prior diaconorũ incipit ſolus alta voce quaſi legẽdo Exaudi Chriſte: ſubdiaconi: auditores: ſcriniarij: ⁊ aduocati rñdẽt.

Prior diaconorũ cardinaliũ diſtribuit curiales i duas acies ⁊ oẽs ſtãtes faciũt laudes põtifici ſedẽti.

O nõ nro N. a deo decreto ſummo põtifici: ⁊ vniuerſali pape vita. Et ſic ter dr̃ per priorem: ⁊ toties p illos rñdetur. Subſequenter idem prior diaconorum, dicet Saluator mũdi. Et illi reſpondebunt Tu illum adiuua: ⁊ ſic ter dicetur, ⁊ ter reſpondebitur. Deinde idẽ prior dicet Sancta Maria. ⁊ illi reſpondebunt Tu illum adiuua: ⁊ bis dicetur, ⁊ bis reſpondebit: Inde prior idẽ ſubiunget: Sãcte Michael. ⁊ illi reſpondebunt Tu illum adiuua. Et tũc deinceps ſemel dicet: ⁊ ſemel reſpõdebitur. Sequitur prior.

Sãcte Michael Tu illũ adiuua
Sancte Gabriel Tu illum
Sancte Raphael Tu illum
Scẽ Johãnes Baptiſta Tu illũ
Sancte Petre Tu illum
Sancte Paule Tu illum
Sancte Stephane Tu illum
Sancte Leo Tu illum
Sancte Gregori Tu illum

Sancte

Sancte Benedicte	Tu illum
Sancte Baſili	Tu illum
Sancte Sabba	Tu illum
Sancte Dominice	Tu illum
Sancta Agnes	Tu illum
Sancta Cecilia	Tu illum
Sancta Lucia	Tu illum

Pōtifex cū oībus prelatis ⁊ curialib⁹ accedit ad ſuggeſtū ſup grad⁹ baſilicę ſcī Petri cōſtructum.

¶ Finitis laudibus: dicitur ep̄la latine: ⁊ deinde grece: ⁊ procedit in miſſa: vt alias: vſq; ad finē: Datur benedictio: ſed nō publicantur tunc indulgentię, Sacris miſſarum ſolēnijs rite peractis: proceditur ad coronationē. Pōtifex reaſſumptis chirotechecis: ⁊ annulis cum omnibus paramētis ſuis: in quib⁹ celebrauerat: ⁊ cum cardinalibus: prelatis: ⁊ officialibus omnibus: vt in miſſa paratis: procedit ad ſuggeſtū ſupra gradus baſilicę aplorum principis: ex materia conſtructum: ⁊ ornatū: ibiq; in ſede eminēti ſibi parata ſedet.

Coronatio dn̄i Papa ſedens a diacono cardinalium.

ET cum omnes prelati conuenerint: ⁊ populus ex baſilica in arenam exierit: Cantores dicunt Corona aurea. ⁊c. Quo dicto prior Epiſcoporum cardinalium: ſtās in ſolio ad ſiniſtram Pontificis: detecto capite: dicit.

Pater noſter. Et ne nos. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. Cantem⁹ domino. ℟. Glorioſe enim honorificatus eſt. ℣. Buccinate in neomenia tuba. ℟. In inſigni die ſolennitatis veſtrę. ℣. Iubilate Deo omnis terra. ℟. Seruite domino in lętitia. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor me⁹ ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus. Oratio.

Omnipotens ſempiterne de⁹: dignitas ſacerdotij: ⁊ auctor regni: da gratiam famulo tuo N. Pontifici noſtro: Eccleſiam tuā fructuoſe regendi: vt qui tua clementia Pater Regum ⁊ rector omnium fidelium conſtituitur, ⁊ coronat: ſalubri ſua diſpoſitiōe cuncta bene gubernentur. Per Chriſtū dn̄m noſtrum. ℟. Amē.

Deinde Supprior Diaconorum cardinalium deponit mitram cōſuetā e capite Pōtificis: ⁊ Prior eorundem Thyrarā (quod regnū appellāt: triplici corona ornatū) Pontificis capiti imponit, dicēs.

Accipe Thyrarā tribus coronis ornatam: ⁊ ſcias te eſſe Patrem, Principum, ⁊ Regum: Rectorē orbis: in terra Vicarium ſaluatoris noſtri Ieſu Chriſti: Cui eſt honor ⁊ gloria in ſecula ſeculorum. Amen. Tum Diaconi a dextris latine: a ſiniſtris vulgariter publicant indulgentias: ⁊ omnis popul⁹ acclamat Kyrie eleiſon.

Deinde paratur Proceſſio ad Lateranum.

DE PROCESSIONE Ad Lateranum.

Pontifex ⁊ p̄tres reficiuntur.

SEd quoniā plerunqꝫ anteq̄ꝫ hęc cōpleta ſint, hora eſt ſatis tarda: ⁊ longa ad Lateranuꝫ reſtat via: multaqꝫ ibi adhuc ſūt peragēda: cōſueuerūt aliquādo Pontifices, ⁊ pr̄es ſuſtentationis gratia aliquātulum cibi ſumere. Paraṫ refectio in atrio dom⁹ Archipreſbyteri baſilicę: p̄ Pontifice ⁊ cardinalibus: pro alijs prelatis in vicinis domibus canonicorū. Coronato Pōtifice: veniunt ad refectionē: ⁊ interim parātur quę ad proceſſionē ſunt opportuna. Sumpta refectione: pōtifex ⁊ oēs deſcēdunt ad equitādū: ⁊ hoc ordine proceditur ad Lateranū.

Ordo proceſſionis ad Lateranum.

¶ Primi incedent valiſarij cardinaliū ſuo ordine: ⁊ deinde eorū familię: ⁊ omnes laici miſtim: vt eis placuerit. Tuꝫ per ordinē iſti ſequenṫ: Tōſor: ⁊ Sartor papę cū valiſijs rubeis: in quibus ſunt veſtes, quę pertinēt ad ſanctiſſimū dn̄m noſtrū: Familiares ⁊ Scutiferi papę: Nobiles curię minores: ⁊ nepotes affineſqꝫ dominorum cardinaliū: Scala Papę pāno rubeo cooperta: quā portat equus albus ductus per vnum ex parafrenarijs, purpurea veſte indutū. Qui poſtq̄ꝫ papa aſcēdit equum cum iſta ſcala: vadit in ordine ſuo dextra, equi habenas: ſiniſtra, rubrū ferēs baculū. Hunc ſequunṫ duodecim curſores papę: etiā rubris veſtib⁹ induti equeſtres: portātes duodecim vexilla rubra: bini ⁊ bini. Inde tredecim vexilliferi capitum regionum vrbis: cū ſuis vexillis. Duo alij: cum duobus Cherubim ſup lāceis: in veſtibus rubris: ⁊ omnes equeſtres ſint. Tū vexillifer populi Romani: cū vexillo: ⁊ inſignib⁹ p̄pli Romani. Deinde vexillū album cum cruce nigra: qđ portat procurator ordinis beatę Marię theutonicoruꝫ. Vexillū cum armis papę: qđ aliq̄s magn⁹ nobilis portat: ⁊ demū vexilluꝫ ordinis Jeroſolymitani rubeum cum alba cruce: qđ procurator eius portat. Jſti quinqꝫ vexilliferi habebunt equos cataphractos: ſiue bardatos: ⁊ coopertos tela ſericea vſque ad talos equorū: cū inſignibus ſuis. Jpſi aūt erunt armati: ac ſi prelium eſſent ingreſſuri: dempta galea, cum lacernis ex tela etiā ſericea, cum inſigni: ⁊ ſinguli vexilliferi habebūt quatuor pedites cū lacernis boccaſinis: cū inſignibus dn̄orū.

¶ Hunc ordinē vexillorū inueni ſituatum: Sed mihi non placet: neqꝫ videtur debitus ordo. Naꝫ nō honoramus ſignū: nec ſigni figurā: ſed ſignati dignitatē. Vnde ponimus vexillū ciuitatis in qua eſt Pōtifex, in principio: vt min⁹ dignum. Deinde vexillū ordinis beatę Marię theutonicorum: in quo eſt crux nigra in albo. Tum vexillum papę: inde vexillum Eccleſię: ⁊ bene hacten⁹. Demū in loco honorabiliori vexillū ordinis militaris Jeroſolymitani: cū alba cruce in rubro. Quod mihi vi-

detur

detur pręter oēm cōuenientiam. Nā ſignum crucis albę in rubro, nō eſt ſignum vniuerſitatis chri-ſtianorum: ſed illius tātum ordi-nis militaris: ſicut, & nigra i albo, alterius ordinis eſt ſignū. Vniuer-ſitatis autē chriſtianę ſignum, eſt crux rubra in albo. Ergo vexillū ordinis Jeroſolymitani non eſt pręferendū ſigno papę: aut ſigno Eccleſię. Locus igitur ſuus eſſet poſt vexillū ordinis theutonico-rū: & nō poſt oēs. Si autē adeſſet vexillū cruciatę: crux rubra in al-bo (quia eſt vniuerſale oīum chri-ſtianorū) illud iure optimo ponē-dum eſſet in loco digniori. Poſt vexilla, pcedunt duodecim equi albi, ſine ſeſſorib⁹: phaleris aureis inſtratis: carmaſinis ornati: quos duodecim paralrenarij ducūt ru-bra veſte induti, & baculū rubrū in ſiniſtra portātes. Hos ſequunt quatuor nobiles: pilea quatuor carmaſina, ſupra baculos quoſdā deferētes: qui ſcutiferi honorarij vocantur. Cubicularij deinde ſe-quunt: equitantes in ſuo habitu. Oratores laici, & nō prelati: ſimul cū baronib⁹ & maioribus nobili-bus. Tum ſubdiaconus apoſto-licus cum cruce papali: & ſuis col-legis: parati oēs, vt in miſſa. Et apud crucē duo magiſtri oſtiarij cū ſuis virgis. Poſt hos, duode-cim familiares papę: rubra veſte induti, portātes duodecim intor-titia accēſa: ante ſacramentū cor-poris Chriſti, pedites. Inde duo familiares ſacriſtę equeſtres: etiā

Crux ru-bra i albo campo eſt ſignū om-nium chri-ſtianorū.

rubro induti: portantes laternas argēteas cum lumine ante ſacra-mentū. Et poſt eos ducitur per familiarē ſacriſtę rubro etiā indu-tum, & baculū in ſiniſtrā habentē, equus albus māſuetus, ornatus, vt illi duodecim: portās ſacramē-tum: habēs ad collū tintinnabu-lum bene tinniēs. Et ſupra porta-tur baldachinū: cū inſignibus pa-pę & ſacramenti: per ciues roma-nos: q inter ſe mutātur terdecies: vt vnaqueq; regio habeat ſuam partē. Poſt ſacramētum, equitat immediate ſacriſta: q vt cęteri prę-lati, habet equū totum coopertū boccaſino: & ipſe & oēs alij, parati ſunt, vt in miſſa, cum paramentis, & mitris. Sacriſta in manu geſtat albū baculū. Sequunt deinde duo pręfecti nauales: & in eorum abſentia, duo nobiles: induti, vt aduocati & ſecretarij, pter almu-tiam. Et poſt eos, ipſi ſecretarij, & aduocati, cum almutijs. Cātores deinde equitāt: cū ſuperpellicijs. Cū acoliti, clerici camerę, & audi-tores: cū ſuppellicijs ſupra roche-tum: Subdiaconus grecus, & lati-nus: & Diacon⁹ grec⁹, vt in miſſa. ¶ Sequunt dehinc Prelati, cum equis coopertis, & ipſi cū mitra, & pluuiali. Abbates Forēſes. Epi: Archiepiſcopi. Abbates vrbis: Epi aſſiſtentes Papę, Patriar-chę, & Diaconi cum Dalmaticis: Presbyteri cum Planetis: Epi-ſcopi cardinales cū pluuialibus. Procedunt duo diaconi aſſiſten-tes Papę, iter eos medi⁹: prior Diaco-

Prior diaconorū proceſſionem ordinat.

Diaconorum, ſi ipſe dixit euangelium. Prior Diaconorū ferulam in manu portare debet: & totā proceſſionē ordinare: & illa ordinata, equitare in loco ſuo. Procedit tādem ſummus Pōtifex: ſup equū album faleratum, coopertum a parte poſteriori ſtragiola carmeſina: ſub baldachino: quod octo magni nobiles, ſiue oratores portant: Cum Papa per ſcalam, quā ſuperius diximus, aſcendit equū: maior pŕinceps, q pñs adeſt: etiā ſi rex eſſet, aut imperator: ſtaphā equi papalis tenet: & deinde ducit equum p frenū aliquātulum. Si Imperator, aut rex ſoli eſſent: ideſt nō eſſet alius rex, ſoli equum ducerēt cum dextra manu. Sin vero eſſet alius Rex, dignior a dextra: alius a ſiniſtra frenū tenerēt. Si non ſint reges, digniores ducant equū. Et poſtq̄ Imperator, Rex ſiue ali' magn' princeps: aliquātulum equū duxerit: ſubſtituant alij duo magni nobiles, eorum loco, & mutētur. Si vero Pōtifex nō equo, ſed ſella veheretur: quatuor maiores principes: etiam ſi inter eos Imperator, aut quiuis maximus princeps adeſſet, in honorē ſaluatoris Jeſu Chri: ſellam ipſam cū Pontifice humeris ſuis portare aliquantulū debent. Sed aderūt etiā quatuor validi Pōtificis familiares: qui pondus ſuſtinent: Ita vt principes ipſi, in ſignum pię religionis, ac reuerentię, magis, q̄ ad onus ſubeundū: manus appoſuiſſe videātur. Qui etiā mutabuntur, pro hominum, & itineris diſpoſitione. Similiter & octo nobiles, qui baldachinum ſup caput Pōtificis ferunt, mutabuntur poſt aliquod ſpatium, & equos ſuos aſcendentes, in ordine ſuo equitabunt, & eorum loco, nobiles ciues romani, vſq; ad Lateranū, baldachinū portabunt: mutabunturq; per vices, ſicut de baldachino ſacramenti diximus.

Papa equitat ſub baldachino: & maior princeps ſtaphā equi tenet, & equū per frenū ducit.

Si pontifex nō equitat, a qb' debet portari.

Baldachinus a quib' portetur.

Ante Pōtificem conſeruatores: capita regionum, & alij magiſtratus, ac nobiles vrbis pedites pręibunt, & prętoriani milites cū eis accincti enſib' circiter centū: & baculū in manibus portātes ad cuſtodiā corporis Pōtificis. Circa Pōtificem: aliquando ante: aliquādo poſt, equitabit mareſcallus: ſiue ſoldanus curię: cū duobus ſacculis pecuniarū ante ſellam: & ipſas pecunias proijciet ſuper populum: ad preſſuram dimouēdā: vt infra dicem'. Primū iactum pecuniarū faciet cū Pontifex icipiet ſe mouere: aliū apud pontē Adriani: tum in area apud montē Jordanum. Inde in area Parionis: deinde aliū apud ſanctū Marcū: poſtea apud ſanctū Adria-

Mareſcal curię equitat modo añ modo poſt papā & proijcit pecunias in locis infraſcriptis.

Adrianũ: ⁊ demũ vbicũq; magnã preſſurã apud Pontificẽ viderit. Et vt facilius poſſit pertrãſire: ad partẽ trãſuerſam iacet pecunias. Poſt Põtificẽ, imediate ſequunt̃ duo cubicularij ſecreti: medium tenẽtes auditorẽ rotę decanu;: q ſeruit de mitra. Et deinde duo medici cũ ſecretario principali i medio: ſi ille nõ eſt prelatus. Subſequit̃ deinde vmbella rubri coloris: quam vnus ſeruiens armoꝝ: preter galeã totus armat⁹ eques portat. Poſtremo equitant vicecamerarius, ſi non eſt paratus: ⁊ omnes prelati non parati: protonotarij: auditor contradictoꝝ, ſi non ſit paratus: ⁊ ſimiliter corrector literarum: qui ſi ſint parati: equitant in loco promotionis: ⁊ omnes togati: Vicecamerarius baculum in manu portat: ⁊ pertinet ad eum curare: vt ordo a priore diaconorum datus ſeruetur in pceſſione. Et ſecundu; antiquas cõſuetudines: camerarius Papę nõ portat ferulã, ſi eſt cardinalis: ſed ei⁹ vicarius: ⁊ vicecamerari⁹ qa, nõ ad cardinalẽ, ſed ad camerarium id pertinet. Hoc igitur ordine ad Lateranum procedũt.

Prelati nõ parati ſequũtur papam.

Cum Põtifex peruenerit ad montem Jordanum: Judei illi obuiam veniunt: genuflexi, legem Pontifici offerunt: lingua hebraica legem laudantes: ⁊ hortantes Pontificem: vt illa; veneretur. Pontifex vero illis auditis, in hanc ſententiam reſpõdet.

Judei obuiãt papę ⁊ genuflexi lege; ei offerũt: ⁊ papa legẽ laudat, ſed illos ꝑfidia dãnat.

Sanctam lege; viri hebrei, ⁊ laudamus, ⁊ veneramur: vtpote, quę ab oĩpotenti Deo per manus Moyſi patribus veſtris tradita eſt: obſeruantiam vero veſtram, ⁊ vanam interpretationem, damnamus, atq; improbamus, quia ſaluatore;, quẽ adhuc fruſtra expectatis, Apoſtolica fides iampride; aduenisse docet, ⁊ predicat, dominũ noſtrum Jeſu; Chriſtum: Qui cum patre, ⁊ ſpiritu ſancto viuit, ⁊ regnat Deus. Per omnia ſecula ſeculorum.

Sed qm̃ nonnunq̃ accidit: vt iudei, ppli multitudine opprimant̃: ſolẽt aliqñ impetrare pro eorum ſecuritate: vt hoc faciãt ſup antemurale arcis ſancti Angeli: in angulo, ad viã, qua itur ad palatiu;.

Cum Pontifex ad Eccleſia; Lateranẽſe; peruenerit: deſcẽdit in porticũ eccleſię: ⁊ a canonicis illius eccleſię honorifice paratis, excipit̃ cũ cruce. Deſcendit Põtifex ex equo, ⁊ priore, canonicorũ Lateranẽſiu; offert crucem oſculãdã Põtifici: quã diaconus cardinalis accipit: ⁊ ad os Põtificis: cui prius thyarã extrahit: ponit. Oſculata cruce: Põtifici ponit̃ mitra: ⁊ regnum dat̃ in manibus

Põtifex a canonicis eccleſię Lateranẽſis ſuſcipit̃: ⁊ ſedet in ſede, q̃ ſtercoraria appellatur.

bus auditoris. Ipſe vero Ponti
fex a priore, ⁊ canonicis prędictis
ducit ad marmoreā ſedē: ante por
tam principalē a ſiniſtra ſtantē: q̄
ſtercoraria appellatur: ⁊ ibi eum
ſedere faciunt: qui ita tamen ſe-
det vt magis iacere videatur: Ad
quē mox accedentes cardinales:
eleuant eum honorifice dicentes.

1. Reg. ij.

Suſcitat de puluere egenū: ⁊ de
ſtercore erigit pauperē: vt ſedeat
cum principibus: ⁊ ſolium glorię
teneat. Surgens Pontifex acci-
pit de gremio camerarij ſibi aſſi-
ſtentis, quantum pugno poteſt
cōplecti pecuniarum: vbi tamen
nihil prorſus ſit argenti, aut auri:
⁊ ſpargit inter populum, dicens.

Pontifex ſpargit pugillū monetę ſup populū. Act. iij.

Argentum ⁊ aurum nō eſt mihi:
quod autem habeo hoc tibi do.
Pons ligneus recta linea a porta
eccleſię p̄ricipali ad altare maius
excitat̄ cum pluteis hinc inde pe-
ctoribus tentus: altitudo circiter
quinq̨ pedu: latitudo ſex: aut ſe
ptē: qui altero ponti ꝯiungitur
ſimili modo ꝯſtructo: a porta qua
aſcēditur per eccleſiam ad ſancta
ſanctorū venienti: qđ fit, vt ponti-
fex a populi multitudine non op-
primat̄: Circa altare a gradibus
⁊ ſupra: omnia circūcirca: tabulis
clauſa eſſe debent: vt p pontē tan
tum, capellā intrent. Precedenti-
bus igit̄ canonicis, ⁊ cātantibus.
Te Deum laudamus. Pontifex
cum Cardinalibus intrat eccle-
ſiam: ⁊ ante altare mai⁹, ſupra fal-
diſtorium procūbens, ſine mitra,
aliquantulum orat. Deinde ſur-

gens benedicit populo dicens.
Sit nomen dn̄i bn̄dictū. fo. 35.
Inde cū mitra aſcēdens ad ſedē
eminentē, ⁊ ſedēs recipit ad oſcu
lū pedis canonicos Lateranēſes.

Papa ad altare maius aſcendens per pontē populo benedicit.

¶ Deinde Pontifex: per ipſum
pontem aſcendit ad palatiū La-
teranum: per portā, q̄ eſt in eccle
ſia. Et cum puentum fuerit in pri
ma aula, quę Aula concilij appel-
latur: ſedet Pontifex in ſede ſibi
parata: apud tabulā lapideā in
capite aulę, quę dicitur Mēſura
Chriſti: ⁊ hinc inde apud eū ſtāt
dn̄i Cardinales. Prior vero pre-
ſbyterorū cardinalium ſtans ante
Papam: ꝯuenienti interuallo cū
Subdiaconis, Auditorib⁹, Aduo
catis, ⁊ Scriniarijs: facit laudes
dn̄o noſtro: vt fecerat prior diaco
norū in ſancto Petro: Incipiens:
Exaudi Chriſte. ¶ Prior p̄ſby-
terorū prędictus: ⁊ alij, qui faciunt
laudes: ſtant detecto capite. Pō-
tifex vero ſedet cū mitra: alij Car
dinales ſtant cum mitra. Hoc tn̄
fieri ſolebat in introitu ipſi⁹ por
tę: in primo plano: anteq̄ ad aulā
p̄dictam veniatur: cōmode tn̄ in
hunc locū trāſlatus eſt hic actus:
ꝓpter illius loci anguſtiam. Fini-
tis laudibus: Papa procedit ad
capellā ſancti Syluestri. Ibi an-
te portam capellę, ſunt duę ſedes
porphyreticę: perforatę: ⁊ ibi ſe-
det Pōtifex ſup primā. Ad quā
prior ecclię Lateranēſis accedit:
⁊ genuflexus dat pontifici ferulā
in manu: in ſignū correctionis, ⁊
regiminis, ⁊ claues ipſi⁹ baſilicę:

Papa in aula concilij ſedet ⁊ prior p̄ſbyterorū Cardinalium cum alijs facit laudes dn̄o papę.

Papa ſedet in duab⁹ ſedibus porphyreticis: ⁊ accipit claues baſilicę ⁊ palatij lateranenſis.

ac palatij Lateranēſis iſignū poteſtatis claudēdi, ꝛ aperiēdi, ligādi, atq; ſoluendi. Surgit deinde Papa cū ferula ꝛ clauib⁹: ꝛ ſedet ī altera ſede porphyretica: ad aliā partē: ꝛ ibi reſtituit eidem priori ferulā, ꝛ claues: ꝛ ab eodē pręcingitur ſuper planetā: ſedens: cum cingulo quodā ſericeo rubro: cū bursa etiā ſericea ꝛ rubra: in qua ſunt duodecim lapides pretioſi: cū muſco. Tunc Pontifex pręcinctus, ꝛ ſedēs, e gremio camerarij capit denarios argenteos: omnifariā quotquot poteſt manu cōtinere: ꝛ ſup populū ſpargēs, dicit. Diſperſit: dedit pauperibus: iuſtitia eius manet in ſeculū ſeculi. Et hoc ter facit. In iſtis duab⁹ ſedibus Pōtifex ſedet: vt in prima ſtercoraria. Ducit deinde Pōtifex ad ſancta ſcōꝝ. Ubi ſup faldiſtoriū ſine mitra genuflexus orat: Inde ſurgens cū mitra: reuertit ad capellā ſci Sylueſtri: in quam intrans, ſedet ſup ſedē ibi paratā. Tunc deponit mitrā: chirothecas: palliū: planetā: ꝛ aſſumit pluuiale: ꝛ mitrā ſimplicem: ꝛ ſedens dat presbyteriūm hoc modo. Cardinalib⁹ duos aureos: ꝛ duos groſſos argenteos. Ueniunt cardinales: ꝛ profunde caput inclināt ante pontificem: porriguntq; ꝛ mitrā apertā: in qua pontifex immittit pecuniā. Illi autem accepta pecunia: manū pontificis oſculant. Pecunias capit Pontifex e gremio camerarij. Alij plati genuflectūt ante pōtificē: ꝛ accipiūt i mitra vnū aureū: ꝛ vnū groſſum: ꝛ oſculantur dextrū genu Papę. alij vero prelati ꝛ officiales: accipiunt in manu tantundem: ꝛ oſculātur pedē. Dato Presbyterio: Pōtifex cū cardinalibus aſcēdit ad palatiū Lateranēſe. Et ducit ad mēſam ſolenniter paratā: ꝛ ibi ſedet: Epō Hoſtienſi dante ſibi aquā ad lauādū manus: duobus Diaconis tenentibus tobaleam.

Papa ingredit ſancta ſctōꝝ, ꝛ orat ſine mitra.

Papa in capella ſci Sylueſtri deponit partē paramētoꝝ, ꝛ dat presbyteriū cardinalibus ꝛ platis.

Papa ducit ad mēſam in palatio Lateranēſi, ꝛ prādet cū cardinalib⁹ ꝛ alijs.

Et coloto: factaq; bn̄dictione menſe: oēs ſedent. Papa autē ſedet ſolus in vna mēſa eminēti: diuerſis magnis vaſis aureis ꝛ argēteis ſuper eam poſitis. In mēſa vero, q̄ eſt ad dexterā menſę Papę: ſedēt Epiſcopi: ꝛ poſt eos Presbyteri cardinales: ꝛ in mēſa quę eſt ad ſiniſtrā: Diaconi cardinales: ꝛ ab vtraq; parte ſucceſſiue erunt mēſę oium prelatoꝝ: ꝛ aliorum dn̄oꝝ ꝛ magnoꝝ nobilium. Et ſtabit Papa: vt dictū eſt: indutus ꝛ calciat⁹: ꝛ mitrā habebit in capite. Cardinales vero habebunt ſuperpellicia: cū camiſijs ꝛ mantellis: ꝛ mitris albis ſimplicibus. Et ita comedēt: ꝛ oēs prelati ſimiliter. Corā Papa ſeruiāt laici maiores ꝛ nobiliores: etiā ſi eſſent reges

reges coram cardinalibus ⁊ alijs omnibus: familiares coꝝ digniores. Comeſtione finita: Papa lauabit manus, vt prius: ⁊ quilibet cardinalis ſimiliter ſedendo: ſeruiente fundēte ſibi aquā. Cardinales autē q̄ aſſiſtunt: teneant tobaleā: vnus ex vna parte, ⁊ alius ex alia: ⁊ ſic ſibi inuicē mutuo ſeruiāt. Quib⁹ oībus lotis ſurgunt oēs: ⁊ agūt gratias Deo. Deinde Papa a duob⁹ Cardinalibus: reducit̃ ad camerā, Ubi ſacris veſtibus exutus: ⁊ diſcalciatus: quieſcit. Cardinales aūt: ⁊ pręlati: redeunt ad hoſpitia ſua: ęque cū miſtris: ſicut in comeſtione ſteterunt.

QVÆ MVTANTVR SI coronatio Pontificis fiet extra Vrbem.

Quod⁹ coronatiōis dñi papę extra vrbē romā.

Quę ſupra diximus de conſecratione: benedictione: ⁊ coronatiōe Romani Pōtificis: oīa ſeruabūtur: etiā ſi extra vrbē Romanā fierent: pręter infraſcripta. ¶ Cū Papa ad eccleſiā venerit: vbi ea fieri debēt, canonici, ⁊ capellani illius eccleſię: illi obuiam exibunt proceſſionaliter. Sed nō recipietur ad oſculū pedis: vt canonici ſancti Petri. Intrabit Pontifex in eccleſiā: ⁊ in medio genuflexus: orabit verſus altare mai⁹. Deinde ibit ad Capellam vbi paramenta capere debet: cōuenienti ſpatio ab altari maiore diſtante: vt commode proceſſio poſſit inde explicari: alia omnia vſq; ad actum coronationis fient, vt dictum eſt: ſed ipſa coronatio fiet ſupra gradus: vel loco commodiori: ⁊ magis in cōſpectu populi. Nā ibi parandus erit ſuggeſtus: vbi mai⁹ erit ſpatiū ad capiendā multitudinē. Pontifex ornatus: poterit equitare cū ſolenni proceſſione: vt ad lateranū cōſueuit ⁊ ad aliquā aliā eccleſiam: ⁊ in via fient iactus pecuniarum: ⁊ Judęi obuiabunt cū lege, ⁊ reſpōdebit: ⁊ fiet: vt in via ad lateranum. ⁊ cū peruenerit ad dictum locum: deſcendet, ⁊ ſuper ſedem in loco honeſto ſibi in introitu eccleſię pręparataꝫ: ſedebit. ¶ tunc extrahet ſibi regnū, ⁊ imponet ſibi Mitra, ⁊ aſtantibus ſibi hinc inde diaconis: ⁊ deinde in ordine alijs cardinalibus: a priore preſbyterorum cardinalium: cum ſubdiaconis, ⁊ alijs officialibus conſuetis, fient laudes. Exaudi Chriſte, vt dictū eſt ſuperius. Tū Pontifex aſcendit ad altare maius: pręcedente clero illius eccleſię, ⁊ cantante. Te Deū laudam⁹. vt ſup. fo. 37 Procumbet ſuper faldiſtorio ante altare maius: ad orationem ſine mitra, ⁊ finito Te Deuꝫ. facta oratione: aſcendet ad altare, ⁊ benedicet populo. Deinde aſſumpta Mitra: aſcendens ad ſedem eminentē: dat preſbyterium cardinalibus ⁊ pręlatis. ⁊ finitis omnibus: vadit ad locum vbi ordinatum eſt conuiuium: vel ad cameram ſuaꝫ: ſi priuatim prandet. Et omnia ſeruantur, vt in vrbe, quę ſeruari poſſunt.

DE BENEDICTIONE Abbatis: neque Monachi, neque Profeſſi.

BEnedictio Abbatis ele
cti:neq; Monachi neq;
Profeſſi:fit hoc ordine.
In primis bñdicendus
prouideat de mandato camerę, ſi
ſit in curia: vel ſi extra, de literis
apoſtolicis:benedictionē ſibi im-
pendēdā Pōtifici cōmittētibus.
Deinde ſtatuta die bñdictionis:
q̄ debet eſſe Dñica, vel feſtiua: taz
ipſe Pontifex quam electus con
fiteantur: ⁊ conuenit q̄ die pręce
denti ieiunent. Summo mane: in
eccleſia vbi benedictio fiet:ornan
tur duę capellę. Maior pro Pon
tifice celebraturo: Minor pro Ab
bate electo. In maiori quidem:
ſuper altari parato, vt eſt moris:
erit crux in medio: ⁊ ad minus
quatuor candelabra. In terra ad
gradus altaris erūt tapetes ſtra
ti. Poterunt ⁊ alia ornaméta cir-
cūq; circa adhiberi: pro qualitate
⁊ facultate loci ⁊ perſonarum.

Die ſtatuta qua ꝯſecratio fieri debet q̄ debet eſſe dñica vel feſtiua, parētur duę capellę vt ſupra de epiſcopo dictū eſt.

Paratur etiā in loco ꝯgruo cre
dentia pro Pontifice: id eſt mēſa
cōpetentis longitudinis: latitu-
dinis:⁊ altitudinis: Super quaz
erit mappa munda. Duo cādela-
bra. Uaſa ad abluendum manus:
cum ſuis mantilibus: cum aqua
bñdicta:⁊ aſperſorio. Thuribu-
lum:cuz nauicella:cochelari: ⁊ in-
cenſo. Ampullę pro vino ⁊ aqua,
pro ſacrificio. Calix cū rebus ſuis
opportunis. Hoſtiaria:cū hoſtijs:
pro credētia: Pōtifice: ⁊ Electo.

Credētia etiā paraſ cū vaſis ⁊ paramentis p̄ epō.

Itē paramenta omnia pontifi
calia:tépori ⁊ miſſę dicēde conue-
nientia:videlicet. Sandalia: ami-
ct⁹:alba:cingulū: manipul⁹: crux
pectoralis:ſtola:tunicella:dalma-
tica: chirothecę: planeta: Mitra
aurifriſiata. Anulus Pontifica-
lis:baculus paſtoralis. Ex his (ſi
Pontifex paratur prope altare)
ponunt̄ ſup illud: amictus: alba:
cingulum:manipulus:crux:ſtola:
tunicella:dalmatica:planeta: Re-
liqua manent ſuper credentiam.
Itē paraſ faldiſtoriū ornatum
pro Pontifice:⁊ tria ſcabella, ſiue
ſedes, p̄ electo ⁊ duob⁹ Abbatib⁹
aſſiſtentibus. Miſſale ⁊ Pōtifica
le. Pontifex habeat tres capella-
nos ad minus:cū ſuperpellicijs:⁊
duos ſcutiferos ad credentiā. In
capella vero minori p̄ electo: q̄ a
maiori debet eſſe diſtincta: paraſ
altare cū cruce:⁊ duob⁹ candela-
bris ad min⁹: ⁊ ſup illud Miſſale
⁊ pōtificale:ac paraméta oia pon
tificalia albi coloris:vt ſup. p̄ pōti
fice poſita. Et hoc ſi Abbas bñdi
cēdus:ſit de mitra. Si vero nō ſit
de mitra:paranſ tantū paraméta
ſacerdotalia: ⁊ vltra illa pluuiale
albuz. Prope altare paraſ credē-
tia:cum mappa mūda ⁊ vaſis ad
abluendum manus. Paranſ etiā
quinq; mappulę:ęq̄lis mēſurę: ſa-
ctę ex vna canna cū dimidia pan-
ni linei ſubtilis:⁊ cādelę octo vni⁹
librę quelibet: quaz quatuor ſup
altare Pōtificis: duę ſup eius cre-
dētiam:⁊ duę ſup altare electi po
nuntur. Anulus cum gemma bñ-

Capella pro electo qualiter ſit paranda: ⁊ quę vaſa ⁊ paraméta in ea ponenda.

Credētia pro electo paratā cū mappulis ⁊ cādelis octo, cum anulis ⁊ veſtibus monaſtica-libus.

dicendus: ⁊ electo tradẽdus. Ve-
Pro of-fertorio parentur q̃tuor itor-titia duo panes ma-gni: ⁊ duo barilia vi-ni. ſtes monaſticę: ſeu regulares. Et
p offertorio: itortitia duo: q̃tuor
librarũ pro quolibet: duo panes
magni: ⁊ duo barilia vini optimi:
Panes ⁊ barilia ornenť cuʒ auri-
pello: duo videlicet videanť argẽ-
tea: ⁊ duo aurea. Barilia hinc ⁊ in-
de: arma Põtificis ⁊ electi habẽ-
tia. Sint etiã in capella electi: aliq̃
ſedilia ⁊ ornamẽta conuenientia.
Interſint etiaʒ duo Abbates aſſiſtentes induti ſu-perpelli-ceo ſtola ⁊ pluuiali ⁊ Mitra ſimplici. ¶ Adſint duo Abbates aſſiſten-
tes: ſi benedictio fit in curia: quod
tamen extra curiam in aliquibus
locis nõ ſeruatur: vbi ſolus Pon-
tifex id peragit. Abbates ipſi: ſint
induti ſuperpellicio: ſtola: pluuia-
li: ⁊ Mitra ſimplici alba.
¶ Hora igitur cõpetenti, Pon-
tifex: electus: aſſiſtentes: ⁊ alij qui
benedictioni intereſſe debent: ad
eccleſiam cõueniunt, ⁊ Pontifex
facta oratione ante altare: aſcẽdit
ad faldiſtorium in capella ſua: ad
ſiniſtrum cornu altaris: videlicet
epiſtolę pręparatuʒ: vt mos eſt: ⁊
ibi ex more paratur. Interiʒ etiã
Abbates aſſiſtẽtes ſua paramẽta
p̃dicta capiũt. Quibꝰ ſic paratis:
Põtifex ſedet cũ mitra ſup faldi-
ſtoriũ: ante mediũ altaris ſibi pa-
Electꝰ in habitu ſuo quoti-diano per aſſiſtentes Abbates epo ſedẽti in mediõ altaris p̃-ſentatur ⁊ mandatũ apoſtoli-cuʒ legiť. ratũ. Electus vero in habitu ſuo
quotidiano: medi⁹ iter Abbates
aſſiſtentes: paratos ⁊ mitratos.
Vel ſi extra curiã fit: ⁊ ſine aſſiſtẽ-
tia Abbatũ: p monachos ſui mo-
naſterij, vel ordinis: Põtifici prę-
ſentať: ac eidẽ mandatũ apoſtoli-
cuʒ tradiť. Quo: ⁊ mãdato Pon-
tificis p eiꝰ notariũ publice lecto:

Electus genuflectit ante Ponti- Lecto mã-dato apo-ſtolico ele-ctus genu-flectit co-ram epo.
ficẽ, Qui ſurgit depoſita mitra: ⁊
ſup eũ, dicit orationes ſequẽtes.

DE MONACHO FACIEN-do ex electo ſeculari.

℣. Adiutorium noſtruʒ in nomi- Epſ ſtans ſine mitra incipit.
ne domini. ℟. Qui fecit cęlum ⁊
terram. ℣. Dominus vobiſcuʒ.
℟. Et cũ ſpiritu tuo. Oremus.
Deus indulgentię pater: qui
ſeueritatem tuę diſtrictio-
nis temperans: indulſiſti ne filius Ezech. xviij.
portet iniquitatem patris: ⁊ qui
mira diſpenſatione etiã malis be-
ne vteris: ⁊ tuę dignationis gra-
tiam per eos frequẽter operaris:
quęſumus clemẽtiam tuã: vt huic
famulo tuo N. nõ obſiſtat: q̃ ha-
bitũ religionis: p nos, tãta ac tali-
re idignos accipit: ſed miniſteriũ
quod exterius per nos adhibet:
tu interius per donũ ſpũs ſancti
exequaris: Per Chriſtum dñm
noſtrum. ℟. Amen. Oremus.
Deus, qui per coeternũ filiuʒ
tuum cuncta creaſti: quiq̃ʒ
mundum peccatis inueteratum:
p myſteriũ ſanctę incarnationis
eiꝰ renouare dignatus es: te ſup-
pliciter exoramus: vt eiuſdeʒ dñi
noſtri gratia: ſuper hunc famulũ
tuum N. abrenuntiationẽ ſęculi
profitentem, clementer reſpicere
dignetur: per quaʒ in ſpiritu ſuę Col. iij.
mentis renouatus: veterẽ homi-
neʒ cũ actibus ſuis exuat: ⁊ nouũ,
qui ſm Deũ creatus eſt: induere
mereatur. Per eundẽ Chriſtum
dñm noſtrũ. ℟. Amẽ. Oremus.
Dñe

Joha.14. Domine Jeſu Chriſte: q es via:
ſine qua nemo venit ad pa-
trem: q̄ſumus clementiā tuam: vt
hunc famulū tuū N. a carnalibus
deſiderijs abſtractū: per iter diſci
plinę regularis deducas: ⁊ q pec
catores vocare dignat⁹ es, dicēs:
Math.11. Uenite ad me oēs qui laboratis ⁊
onerati eſtis: ⁊ ego vos reficiā: prę
ſta: vt hęc vox imitationis tuę: ita
in eo conualeſcat: quatenus pec-
1.Pet.2. catorum onera deponēs: ⁊ q̄ dul-
cis es guſtās: tua refectione ſuſtē
tari mereat. Et ſicut atteſtari de
tuis ouibus dignatus es: agnoſce
eū inter oues tuas: vt ipſe te agno
Joha.10. ſcat: ⁊ alienum non ſequatur, ſed
te: neque audiat vocem aliorum:
Joha.12. ſed tuam, qua dicis: Qui mihi mi
niſtrat: me ſequatur. Qui viuis ⁊
regnas Deus, Per omnia ſęcula
ſęculorum. ℟. Amen. Oremus.
Sancte ſpiritus: qui te deum
ac dn̄m: mortalib⁹ reuelare
dignatus es: poſtulamus immen
Joha.3. ſā tuę pietatis gratiā: vt ſicut vbi
vis ſpiras: ſic ⁊ huic famulo tuo
N. affectū deuotiōis indulgeas.
Et quoniam tua ſapiētia eſt con-
1.Joha.2. ditus: tua quoq; prouidentia gu
bernetur. Quē iuxta tibi conſue-
tam gratiā: vnctio tua de omnib⁹
docet: ⁊ per interceſſionem bea-
tiſſimi Benedicti: quē principium
huius ſanctę inſtitutionis: legiſla
toremq; dediſti; necnō ⁊ aliorum
ſanctorum: ad quorū nomina pe-
titionē facit: eū a vanitate ſęculi
veraciter conuerte. Et ſicut es om-
nium peccatorū remiſſio: ita depri-
mentes impietatis obligationes
in eo diſſolue: ⁊ ad obſeruantiam
huius ſancti propoſiti: fac eum ita
certatim feruere: vt in tribulatio
nibus ⁊ anguſtijs: tua indeficiēti
conſolatione valeat reſpirare: vt
iuſte, ⁊ pie: per veram humilitatē
atq; obediētiā: in fraterna chari-
tate fundatus: qd̄ te donāte pro-
mittit: felici perſeuerātia cōpleat.
Quod ipſe pręſtare digneris: qui
cū Deo pr̄e: ſanctoq; vnigenito fi
lio eius: dn̄o noſtro Jeſu Chri-
ſto: viuis ⁊ gloriaris De⁹: per in-
finita ſęcula ſęculorum. ℟. Amē.

Deinde benedicūtur veſtes: quę
nouę afferunt: ⁊ tenent per vnum
ex miniſtris electi: corā Pōtifice:
Qui ſtās ſine mitra: dicit verſum.

Dominus vobiſcum. ℟. Et
cum ſpiritu tuo. Oremus. (Eps ſtādo ſine mitra bn̄dicit veſtes electi.)
Domine Jeſu Chriſte, qui tegi
men nr̄ę mortalitatis indue
re dignatus es: poſtulam⁹ immē-
ſam tuę largitatis abundantiā: in
hoc genus affluere veſtimentorū:
quod ſancti patres ad innocētię,
vel humilitatis indiciū, abrenun
tiantibus ſęculo, ferre ſanxerunt:
⁊ ſic ipſum benedi ✠ cere digne-
ris: vt hic famulus tuus, q eo vſus

fuerit:te induere mereatur. Qui
viuis ⁊ regnas Deus: Per om-
nia ſęcula ſęculorum. ℟. Amen.
Et aſpgit veſtes cū aqua bñdicta.
poſt hęc Pōtifex ſedet cū mitra:
⁊ exuit electū veſte ſęculari, dicēs.

Eps ſedet cuz mitra ⁊ exuit electuz veſte ſęculari.
Exuat te dominus veterem
hominez: cum actibus ſuis.
Et mox induit illum: habitū mo-
naſticum: ſeu regularem, dicens.
Eps idult electū habituz monaſticum.
Induat te dominus nouum
hominē: qui ſecundū Deuz
creatus eſt: in iuſtitia ⁊ ſanctitate
veritatis. Tunc depoſita mitra:
ſurgit Pōtifex, ⁊ dicit Oremus.
Eps ſtat ſine mitra.
Deus miſericors: deus clemēs:
cui cuncta bona placēt: ſine
quo nihil boni inchoatur: nihilq3
boni perficitur: adſint noſtris hu
millimis precib9: tuę pietatis au-
res: ⁊ hunc famulū tuuz N. cui in
tuo ſancto nomine: ſacrę religio-
nis habitū impoſuimus: a mūdi
impedimento: vel ſęculari deſide-
rio defende: ⁊ ꝯcede ei: vt in hoc
ſancto propoſito deuotus perſi-
ſtere: ⁊ remiſſione peccatoꝝ per-
cepta: ad electorum tuorū valeat
peruenire conſortium. Per dñm
noſtrum Jeſum Chriſtum filium
tuum: qui tecuz viuit ⁊ regnat in
vnitate ſpiritus ſancti Deus: Per
omnia ſęcula ſęculorū. ℟. Amen.
Quibus dictis: ſedet Pontifex: Sedet epiſcopus cū mitra.
⁊ imponitur ſibi mitra: ⁊ electus,
monachus factus: profeſſionem
emiſſurus: iūctis ante pectus ma-
nibus: corā eo genuflexus, dicit. Ps. 118.
Suſcipe me dñe ſecundū elo- Elect9 ſi epum genuflex9 iūctis manibus dicit.
quium tuū, ⁊ viuā: ⁊ ne con-
fundas me ab expectatione mea.
Circūaſtantibus vel monachis ſi
ſit in ſuo monaſterio: rñdentibus Ps. 47.
Suſcepimus Deus miſericor- Circumſtantes reſpondent.
diam tuam: in medio templi
tui. ℣. Gloria pri. ℟. Sicut erat.
Et hoc ter: tam per electū q3 per
circumaſtātes: repetitur. Deinde
electus ante altare ⁊ Pōtificē, ſe
proſternit in terrā: ⁊ dicuntur ſe-
quentes pſalmi per Pontificē ſe
dentē: cū mitra: circumaſtātibus
reſpondentibus. Pſalmus. 47.
Magnus dominus ⁊ lauda-
bilis nimis: in ciuitate Dei
noſtri: in monte ſancto eius.
Fundatur exultatione vniuerſę
terrę: mons Sion latera Aquilo-
nis ciuitas regis magni.
Deus in domibus eius cogno-
ſcetur: cum ſuſcipiet eam.
Quoniā ecce reges terrę cōgre
gati ſunt: conuenerunt in vnum.
Ipſi videntes ſic admirati ſunt:
conturbati ſunt: commoti ſunt:
tremor apprehendit eos.
Ibi dolores vt parturientis: in
ſpiritu vehementi, conteres na-
ues Tharſis.
Sicut audiuimus, ſic vidimus in
ciuitate domini virtutum: in ciui-
tate

tate Dei noſtri: Deus fundauit eam in ęternum.

Suſcepimus Deus miſericordiam tuam: in medio templi tui.

Secundum nomen tuū Deus: ſic ⁊ laus tua in fines terrę: iuſtitia plena eſt dextera tua.

Lętetur mōs Sion, ⁊ exultent filię Judę: ꝑpter iudicia tua domine.

Circundate Sion, ⁊ cōplectimini eam: narrate in turribus eius.

Ponite corda veſtra in virtute eius: ⁊ diſtribuite domos eius: vt enarretis in progenie altera.

Quoniam hic eſt Deus, De⁹ noſter in ęternum, ⁊ in ſeculum ſeculi: ipſe reget nos in ſecula.

Gloria patri ⁊ filio ⁊ ſpūi ſancto.

Sicut erat in principio. p̄s. 50.

Miſerere mei deus: ſcd̄m magnam miſericordiam tuam.

Totus dicitur cum Gloria patri. ⁊ Sicut erat. folio 54. p̄s. 132.

Ecce q̄ȝ bonum ⁊ quā iucundū: habitare fratres in vnū.

Sicut vnguentum in capite: qđ deſcendit in barbā, barbā Aaron.

Quod deſcēdit in orā veſtimenti eius: ſicut ros hermon, qui deſcendit in montem Sion.

Quoniam illic mādauit domin⁹ benedictionē: ⁊ vitam vſqȝ in ſeculum.

Gloria patri ⁊ fi. Sicut erat in.

Pontifex ſtat ſine mitra.

Quibus finitis Pōtifex depoſita mitra ſurgit: ⁊ dicit Pater nr̄.

℣. Et ne nos inducas in tētationem. ℟. Sed libera nos a malo.

℣. Saluum fac ſeruum tuum domine. ℟. Deus meus ſperantem in te. ℣. Mitte ei domine auxiliū de ſancto. ℟. Et de Sion tuere eum. ℣. Nihil proficiat inimicus in eo. ℟. Et filius iniquitatis nō apponat nocere ei. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cū ſpiritu tuo. Oremus.

Omnipotēs ſempiterne De⁹ miſerere huic famulo tuo N. ⁊ dirige eū ſcḋm tuā clemētiā in viam ſalutis ęternę: vt te donante tibi placita cupiat: ⁊ tota virtute perficiat. Per Chriſtum dn̄m noſtrum. ℟. Amen. Oremus.

Deus, q nō vis mortē peccatoris: ſed per penitentiam ⁊ emendationē, vitā ſemꝑ ingris: te ſuppliciter deprecamur: vt huic famulo tuo N. ſecularib⁹ actibus renuntiāti: large tuę pietatis gratiā infundere digneris: quatenus caſtris tuis inſertus: ita tibi militando: ſtatū vitę pręſentis percurrere valeat: vt brauium ęternę remunerationis te donante percipiat. Per Chriſtum. ℟. Amen.

His dictis ſedet Pontifex: ⁊ mitrā accipit: ac corā eo genuflexus electus: monach⁹ factus: emittēs profeſſionē in carta ſcriptā: quā in manib⁹ tenet: illā legit, ⁊ dicit.

Epūs ſedēs cū mitra recipit ad pfeſſionem electum.

Ego N. offerens trado me ipſum monaſterio tali: ⁊ ꝑmitto eiuſdē monaſterij pręlato: ſuiſqȝ ſucceſſoribus canonice intrātib⁹: obedientiā: ⁊ reuerentiā debitā: ſcḋm regulā canonicā talis ſancti vel ordinis. Promitto etiā ſibi: ⁊ conuentui eiuſdē monaſte

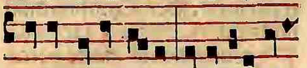
rij: preſenti ꝛ futuro: me ꝑpetuã ſeruaturũ cõtinentiã: quantũ hu mana fragilitas permiſerit: atq ſtabilitatem in loco: ꝛ moꝛũ emẽ dationem: ꝛ renuntio pꝛopꝛijs.

Ep̄s inci piat añã: ꝛ ſchola pſequat eã.

¶ Quibus lectis: ponit cartam ipſã ſupꝛa altare: ꝛ iterũ, vt pri⁹, genuflectit coꝛam Pontifice inci piente: ꝛ ſchola ꝓſequente añã.

Confirma hoc Deus qd ope-

ratus es in nobis: a tẽplo ſctõ

tuo, quod eſt in Jeruſalem.

¶ Qua dicta: Põtifex adhuc cũ mitra ſedens: accipit eum in con gregationẽ ꝛ ſocietatem alioꝛũ monachoꝛum ſui oꝛdinis, dicens hãc exhoꝛtationẽ ſcti Auguſtini.

Ep̄s ſedẽ do cũ mi tra bis ꝛ bis recipit electũ in congrega tionẽ monachoꝛũ.

OMnes quamuis per gratiã baptiſmi: fratres ſimus in Chꝛiſto: ꝛ vnũ patrẽ habeamus in cęlo: ſi ei⁹ pręceptis pꝛout poſ ſumus, obſequimur: ꝓculdubio tunc maxime vnimur: quãdo oꝛa tionib⁹ ꝛ beneficijs, inuicem nos copulamus: quẽadmodum in pri mitiua eccleſia ſancti patres: qui bus coꝛ vnum: ꝛ anima vna erat: feciſſe leguntur: quoꝛum plures:

Act. 4.

Chꝛiſti amoꝛe: mẽte accẽſi: poſſeſ ſiones ꝛ facultates rerũ vẽdẽtes: ꝯgregatis in vnũ pꝛetijs: ad apo ſtolos ferebant gaudentes. Quę apoſtoli accipientes: tribuebant omnibus: pꝛout opus erat. Sicq iſte nihilominus: deo inſpirãte: eo rum exemplo cõmonitus: religio ſoꝛum oꝛdinis ſancti N. optat cõ iungi cõſoꝛtijs. Jdcirco damus ei cõmunem ſocietatem viuẽdi cũ illis: quantũ a domino poſſumus ꝓmereri: ꝛ noſtrũ eſt largiri: qua tenus cũ electis: a remuneratoꝛe omniũ bonoꝛũ: valeat: pręmia re pꝛomiſſa percipere: pręſtãte dño noſtro Jeſu Chꝛiſto: qui cum pa tre ꝛ ſpiritu ſãcto viuit ꝛ regnat deus: per omnia ſecula ſeculoꝛũ.

¶ Qua dicta: Pontifex ꝛ om nes monachi pręſentes, recipiũt eum ad oſculum pacis.

Põtifex ꝛ mona chi recipi unt electũ ad oſculũ pacis.

¶ Deinde electus Abbas: vadit ad capellam ſuam: in qua, para tur: amictu: alba: cingulo: mani pulo: ꝛ ſtola in modum pꝛeſbyte ri: ac pluuiali: ꝛ aſſociatus me dius inter duos Abbates: (ſi ſit in romana curia: indutos ſuper pellicio: ſtola: pluuiali ꝛ mitra ſim plici: ſi benedicendus, ſit de mitra. Uel ſi extra romanã curiã: in Ab batũ abſentia: iter pꝛioꝛẽ ꝛ ſenio res: aut duos ſenioꝛes religioſos: ſui: ſi adſunt: aut alteri⁹ monaſte rij: indutos ſuppellicijs ꝛ pluuia libus: ducitur ad Põtificẽ: in fal diſtoꝛio, ante altare ſedentem: cui depoſito bireto: ſe humiliter incli nans: facit reuerentiã. Aſſiſtẽtes etiã detectis capitib⁹: illa aliquã tulum inclinantes: Pontificẽ ve nerantur. Tum ſedent omnes eo

Electus in duit veſti bus ſacer dotalibus cũ pluuia li ꝛ vadit ante põti ficẽ ſeden tẽ cũ mi tra ante altare.

oꝛdi-

Poſtquā pap. ſederint ſurgūt oēs ꝛ ſtant capitibus detectis. ordine: ꝑut in cōſecratione Epi-ſcopi ſupra dictum eſt. folio. 30. Et poſtquam paruꝫ quieuerint: ſurgūt oēs capitib⁹ detectis: ꝛ ſenior Abbatū aſſiſtētiū: vel ſi null⁹ interſit Abbas: prior monachorum ſtās detecto capite: verſus ad Pontificē, dicit Adeſt. ꝛc. vt īfra.

¶ Quādo autē qs fit monachus: aut ꝓfeſſionem emittit: antequaꝫ in Abbatē eligatur: vel etiā poſtquam electus fuerit: nō tamen ea die qua ſit benedicendus ſeruant ceremonię ꝛ ordo: ꝑut in regula: quam intendit ꝓfiteri, cōtinetur. Bñdicēdus vero Abbas, ſi ante ſuam benedictionē fuerit monachus profeſſus, oīa ſupradicta de monacho faciendo ꝛ profeſſionē emittendo, omittuntur, Sed eo ꝛ aſſiſtētibus paratis: vt ſup. ꝛ corā Pōtifice ꝯſtitutis: incipit petitio benedictionis ꝑ vnuꝫ Abbatum aſſiſtentiū ſi adſint: vel priorem ſi adeſt in illorū abſentia: aut alium monachorū aſſiſtentium dicentē.

DE BENEDICTIONE Abbatis auctoritate Apoſtolica.

Verba ſenioris aſſiſtentiū ad pontificē. Adeſt reuerēde pater elect⁹ monaſterij N. quē ad veſtri Pontificatus cęlſitudinē: ex parte conuentus eiuſdem monaſterij: duximus pręſentandum: humiliter poſtulātes a vobis: vt ipſum in Abbateꝫ dicti monaſterij: auctoritate apoſtolica vobis cōmiſſa: dignemini ordinare.

Pōtifex interrogat eos, dicens. Habetis mandatū apoſtolicū? Epo petit mandatū apoſtolicum. Reſpondet ille. Habemus. Pontifex, dicit Legatur.

¶ Tunc notarius Pontificiꝭ: accipiens mandatū a pręſentante: illud legit: a principio vſqꝫ ad finē. Interim omnes ſedent. Quo totaliter perlecto: Pontifex, dicit Deo gratias. Vel ſi benedictio fit vigore literarū apoſtolicaruꝫ: per quaꝭ etiā iuramenti receptio committitur: literis lectis: anteqꝫ Pontifex aliqd dicat: electus Abbas de ſcabello: ſiue ſede ſua veniens: corā Pontifice genuflectit: ꝛ legit iuramentum: de verbo ad verbum: iuxta tenorem cōmiſſionis pręmiſſę: pręſtandū. videlicet.

Ego N. Abbas ꝛ ſi monaſteriū deſ in commendaꝫ, dicat Commēdatarius monaſterij N. ordinis ſcti N. dioceſis N. ab hac hora in antea fidelis. ꝛc. vt habētur in forma iuramenti ꝑ electuꝫ in Epiſcopum conſecrandū: pręſtandi. ſupra fo. 23. vbi vero, dicit. Poſſeſſiones vero ad mēſaꝫ meā pertinentes: non vendam. dicat. Ad monaſteriū meū. ꝛc. etiā cum cōſenſu cōuētus monaſterij mei. ꝛ ſi monaſteriū deſ in cōmendaꝫ, dicat. Poſſeſſiones vero ad monaſterium mihi commiſſum: pertinentes, non vendam. ꝛc. etiam cū cōſenſu conuentuꝭ monaſterij mihi commiſſi. Quo ꝑ eum lecto: Pontifex ſupra gremium ſuum: librū euāgeliorū apertū tenens: inferiori parte libri electo verſa: ab eo pręſtationē huiuſmodi iu-

ramenti recipit: electo dicente. Sic me Deus adiuuet, ⁊ hęc ſancta Dei euangelia. ⁊ textum euāgelioꝝ ambabus manibus tāgēte. Tū non prius: dicit pōtifex. Deo grās. Deinde ꝓſeqꝛ examē.

Ep̄s examinat electū in abbatem ſedentē ante ſe.

Antiqua ſanctoꝝ patrum inſtitutio docet ⁊ precipit: vt his, qui ad regimen animaruꝫ eligitur: examinari ⁊ interrogari debeat: de diuerſis cauſis ⁊ moꝛib⁹, qui huic regimini congruunt, ⁊ neceſſarij ſunt. Eadem igitur auctoritate, te frater chariſſime interrogamus. Interrogatio.

Uis tuum ſanctum propoſitum, ⁊ ſancti N. regulam obſeruare: tibiqꝫ ſubiectos: vt idipſuꝫ diligenter faciāt iſtruere? Rn̄det elect⁹. Uolo. Aliquātulū aſſurgēs detecto capite ad iſtā ⁊ ad oēs alias rn̄ſiones ſequētes. Interrogatio.

Electus ſurgēs detecto capite rn̄det ſingulis interrogationibus.

Uis mores tuos ab omni malo temperare: ⁊ quantū (adiuuante dn̄o) poteris: ad omne bonum cōmutare? R. Uolo. Interrogatio.

Uis caſtitatem: ſobrietatem: humilitatem: ⁊ patientiam: cum Dei adiutorio: in te ipſo cuſtodire: ſubditoſque tuos talia docere? R. Uolo. Interrogatio.

Uis res monaſterij tibi cōmiſſas fideliter cuſtodire, ⁊ in vſus eccleſię: fratruꝫ: pauperū: ⁊ peregrinoꝝ: diſtribuere? R. Uolo. Interroga.

Uis ſanctę matri eccleſię romanę, ac ſanctiſſimo dn̄o nr̄o N. ſummo pōtifici: eiuſqꝫ ſucceſſoribus: fidem: ſubiectionem: obedientiā: ⁊ reuerentiā, deuote ⁊ fideliter: ꝑpetuo exhibere? Rn̄det. Uolo.

¶ Si vero bn̄dicendus exēptus non eſt, neqꝫ auctoritate apoſtolica: ſed ab ordinario ſuo pontifice benedicitur, Poſt predictas oēs interrogationes: ſubiungit etiaꝫ ſequens, quę alias omittit: quando bn̄diced⁹ eſt, ab ordinaria iuriſdictione exēpt⁹. Interrogatio.

Uis ſanctę eccleſię N. nominādo eccleſiā patriarchalem: metropolitanā, ſeu cathedralē: cuius Prelati iuriſditioni: elect⁹ Abbas, ſeu eius monaſteriū: ſubiecti exiſtunt mihiqꝫ eiuſdē Pāarchę aut Archiepiſcopo vel Epiſcopo: ⁊ meis ſucceſſorib⁹: fidē: ſubiectionē: obedētiā ⁊ reuerentiā: deuote ⁊ fideliter ꝑpetuo exhibere? R. Uolo.

Abbas nō exemptus promittit obedientiā ⁊ fidē eccleſię cui ſub eſt.

¶ Si autē benedicēdus Abbas: nō exemptus: auctoritate apoſtolica: ab alio q̄ ordinario ſuo pontifice benedicit: pontifex benedictionem ei impēſurus: loco interrogationis proxime poſitę: ⁊ illa omiſſa: ſequentē ſubiūgit dicens.

Uis ſanctę eccleſię N. nominādo eccleſiam patriarchalem: metropolitanam, ſeu cathedralē: cuius pōtificis iuriſditioni: electus Abbas, ſeu eius monaſteriū: ſubiecti

exi-

exiſtunt, illiuſq; Patriarche: aut Archiepiſcopo vel Epiſcopo: ac ſuis ſucceſſoribꝰ: fidem ſubiectionẽ: obedientiã: & reuerentiã: deuote & fideliter: perpetuo exhibere? ℟. Volo. Subiungit pontifex.

Hec oia & cetera bona: tribuat tibi dñs: & cuſtodiat te: atq; corroboret in omni bonitate. ℟. Amẽ.

Facta examinatiõe electus genuflexus oſculatur manũ põtificis.

¶ Tunc electus ante Pontificẽ genuflexus: oſculat eius manum. Deinde detracta mitra: ſurgit Põtifex: & ſtãs verſus ad altare: facit cõfeſſionem: electo a ſiniſtris ſibi aſtãte. Qua finita, Pontifex aſcẽdens ad altare: oſculatur illud: & euangeliũ in miſſa dicendũ: ac incenſat altare more ſolito, Deinde deſcẽdit ad ſedem ſuã: & procedit in miſſa vſq; ad Haláh. vel vltimum verſum Tractus excluſiue ſi halelulah, non dicitur. Si vero Miſſa legitur: oſculato altari & euangelio: omiſſa incenſatione: omnia predicta legũtur in altari.

Epũs ſtans ſine mitra ante altare facit cõfeſſionem electo iuxta eũ ſtante a ſiniſtris eius.

Electꝰ vadit cũ aſſiſtentibus ad capellã ſuã & depoſito pluuiali accipit ſandalia dicens pſ. conſuetos & oia paramẽta pontificalia.

Electus vero vadit cum aſſiſtentibus ad capellam ſuam. Ubi depoſito pluuiali: accipit ſandalia: dicẽs pſalmos cõſuetos. Tum accipit crucẽ pectoralẽ: aptatur ei ſtola: vt ab humeris dependeat. deinde tunicellam: dalmaticam & planetam, Et hoc ſi ex priuilegio: mitra vti poſſit: q̃ ſi vti ſibi licet: & prius ſit profeſſus: ac miſſa legat: poteſt accipere ſandalia & dicere ps. Quã dilecta &c. ac paramẽta oia ſacerdotalia capere: dempta planeta: cuius loco accipit pluuiale: ante inchoationẽ officij: eo tẽpore quo Põtifex eũ bñdicturꝰ: Pontificalia paramenta recipit.

Si abbas non ſit de mitra accipit ſolum paramenta ſacerdotalia & planetam & proſequitur miſſã vſq; ad tractũ.

Si vero nõ ſit de mitra: depoſito pluuiali, & retenta ſtola in modũ Presbyteri: accipit planetã tantum: Qua indutus: ſtãs in altari ſuo: medius inter aſſiſtẽtes, proſequitur miſſam vſq; ad Haláh. ſi dr. vel vltimum verſum Tractus excluſiue. Et cũ dicit Dominus vobiſcum. non ſe debet ad populum vertere: prout in alijs miſſis fieri ſolet. Miſſa dicit de die ſm cõſuetudinẽ Romane Eccleſie. Poteſt tamẽ dici miſſa q̃ ſupra in conſecratione Epiſcopi poſita eſt. fol. 25. & dicitur collecta p electo ſub vno Per dñm. cum collecta dici per Pontificem. Oratio.

Epũs dicit hãc oĩnem poſt primam ſub vno p dñz.

Concede, queſumꝰ domine, huic electo famulo tuo N. vt predicãdo & exercendo que recta ſunt per exemplum bonorũ operum: animos ſuorũ inſtruat ſubiectorum: & eterne remunerationis mercedem: a te pijſſimo paſtõre percipiat. Per dñm noſtrum.

Electus vero, dicit orationem.

Electꝰ dicit hanc orationẽ cũ prima ſub vno p dominũ.

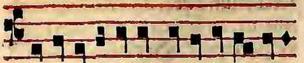
Concede, queſumꝰ domine, mihi electo famulo tuo N. vt predicando & exercẽdo: que recta ſunt: per exemplum bonorũ operum: animos meorũ inſtruã ſubiectorum: & eterne remunerãtionis mercedem: a te pijſſimo paſtore percipiam. Per dominum.

Dicto graduali: ſi Haleluiah. eſt dicendum: Alioquin dicto etiam Tractu: vſq; ad vltimum verſũ excluſiue: Pontifex reſidet cũ mitra

Epūs procūbit ſup faldiſtoriū ſuū añ altare cū mitra: ⁊ electus proſternit̄ ad ei⁹ ſiniſtrā ⁊ baculus paſtoralis fit ad eius ſiniſtram.

tra in faldiſtorio ſuo: ante altare: ⁊ ante eum reducitur electus per aſſiſtentes: ⁊ facta Pontifici reuerentia: vt prius: ſurgit Pontifex: ⁊ genuflexus cum mitra: procumbit in faldiſtorio ſuo. Aſſiſtentes genuflectunt ante ſua ſcabella. Electus vero ad ſiniſtram Pontificis proſternitur: ⁊ ad eius ſiniſtram ponitur baculus paſtoralis ſibi tempore ſuo tradendus. Tunc cantores incipiunt: Choro reſpondente. vel ſi nō ſint cantores ⁊ chorus: dicit Pōtifex: ceteris ſibi reſpondentibus: Añam.

Ne reminiſcaris domine deli-

cta noſtra, vel parētū noſtroꝝ:

neq; vindictam ſumas de pec-

catis nr̄is domine deus noſter.

E v o v a e. Pſalmus. 6.

Domine ne in furore tuo arguas me: neq; in ira tua corripias me.

Miſerere mei domine, quoniam infirmus ſum: ſana me Domine, quoniā cōturbata ſunt oſſa mea.

Et anima mea turbata eſt valde: ſed tu domine vſquequo?

Conuertere domine ⁊ eripe animam meam: ſaluū me fac propter miſericordiam tuam.

Quoniam non eſt in morte, qui memor ſit tui: in inferno autē qs confitebitur tibi?

Laboraui in gemitu meo, lauabo per ſingulas noctes lectum meum: lachrimis meis ſtratum meum rigabo.

Turbatus eſt a furore oculus meus: inueteraui inter omnes inimicos meos.

Diſcedite a me omnes qui operamini iniquitatē: quoniam exaudiuit dominus vocē fletus mei.

Exaudiuit dñs deprecationem meam: dñs orōnem meā ſuſcepit.

Erubeſcant ⁊ conturbent̄ vehementer oēs inimici mei: conuertant̄ ⁊ erubeſcāt valde velociter.

Gloria pr̄i. Sicut erat. ps. 31.

Beati quorum remiſſe ſunt iniquitates: ⁊ quorum tecta ſunt peccata.

Beatus vir cui non imputauit dominus peccatum: nec eſt in ſpiritu eius dolus.

Quo-

Quoniam tacui inueterauerūt oſſa mea: dum clamarē tota die.

Quoniam die ac nocte grauata eſt ſuper me manus tua: conuerſus ſū in erumna mea: dum configitur ſpina.

Delictum meum cognitū tibi feci: ⁊ iniuſtitiā meā non abſcondi.

Dixi ꝯfitebor aduerſum me iniuſtitiam meam domino: ⁊ tu remiſiſti impietatem peccati mei.

Pro hac orabit ad te omnis ſanctus: in tempore opportuno.

Uerumtamen in diluuio aquarum multarum: ad eum non approximabunt.

Tu es refugium meum a tribulatione que circundedit me: exultatio mea, erue me a circundantibus me.

Intellectū tibi dabo, ⁊ inſtruā te in via hac qua gradieris: firmabo ſuper te oculos meos.

Nolite fieri ſicut equus ⁊ mul⁹: quibus non eſt intellectus.

In chamo ⁊ freno maxillas eorum conſtringe: qui non approximant ad te.

Multa flagella peccatoris: ſperātes autem in domino: miſericordia circundabit.

Letamini in domino ⁊ exultate iuſti: ⁊ gloriamini oēs recti corde.

Gloria pr̄i. Sicut erat. ps 37.

Domine ne in furore tuo arguas me: neq̄ in ira tua corripias me.

Quoniam ſagitte tue infixe ſunt mihi: ⁊ confirmaſti ſuper me manum tuam.

Nō eſt ſanitas in carne mea a facie ire tue: nō eſt pax oſſibus meis a facie peccatorum meorum.

Quoniam iniquitates mee ſupgreſſe ſunt caput meum: ⁊ ſicut onus graue grauate ſunt ſup me.

Putruerūt ⁊ corrupte ſūt cicatrices mee: a facie inſipientie mee.

Miſer factus ſū ⁊ curuatus ſū vſq̄ in finē: tota die contriſtatus ingrediebar.

Quoniā lumbi mei impleti ſunt illuſionibus: ⁊ non eſt ſanitas in carne mea.

Afflictus ſū ⁊ humiliat⁹ ſum nimis: rugiebā a gemitu cordis mei

Domine ante te omne deſideriū meum: ⁊ gemitus meus a te non eſt abſconditus.

Cor meum conturbatum eſt, dereliquit me virtus mea: ⁊ lumen oculorum meorum: ⁊ ipſum non eſt mecum.

Amici mei ⁊ proximi mei: aduerſū me appropinquauerunt ⁊ ſteterunt.

Et qui iuxta me erant de longe ſteterunt: ⁊ vim faciebant, q̄ querebant animam meam.

Et qui inquirebant mala mihi locuti ſunt vanitates: ⁊ dolos tota die meditabantur.

Ego autem tanquā ſurdus non audiebam: ⁊ ſicut mutus non operiens os ſuum.

Et factus ſum ſicut homo non audiens: ⁊ non habens in ore ſuo redargutiones.

Quoniā in te dn̄e ſperaui: tu exaudies me domine Deus meus.

Quia dixi, ne quando ſuper gau
deant mihi inimici mei: ⁊ dum cō
mouentur pedes mei: ſuper me
magna locuti ſunt.
Quoniam ego in flagella para
tus ſum: et dolor meus in conſpe
ctu meo ſemper.
Quoniam iniquitatem meaꝫ an
nuntiabo: et cogitabo pro pecca
to meo.
Inimici autē mei viuunt: et con
firmati ſunt ſuper me: et multipli
cati ſunt, qui oderunt me inique.
Qui retribuūt mala pro bonis
detrahebant mihi: quoniā ſeque
bar bonitatem.
Ne derelinquas me domine deus
meus: ne diſceſſeris a me.
Intende in adiutorium meum:
domine Deus ſalutis meę.
Gloria pr̄i. Sicut erat. ps. 50.
Miſerere mei Deus: ſecūduꝫ
magnā miſericordiā tuam.
Et ſm̄ multitudinem miſeratio
num tuarū: dele iniquitatem meā.
Amplius laua me: ab iniquitate
mea: ⁊ a peccato meo munda me.
Quoniam iniquitatem meā ego
cognoſco: ⁊ peccatum meum con
tra me eſt ſemper.
Tibi ſoli peccaui ⁊ malum coraꝫ
te feci: vt iuſtificeris in ſermoni
bus tuis, ⁊ vincas cum iudicaris.
Ecce enim in iniquitatibus con
ceptus ſum: ⁊ in peccatis conce
pit me mater mea.
Ecce enim veritatem dilexiſti: in
certa ⁊ occulta ſapientię tuę ma
nifeſtaſti mihi.
Aſperges me domine hyſſopo ⁊
mūdabor: lauabis me: ⁊ ſuper ni
uem dealbabor.
Auditui meo dabis gaudiū ⁊ lę
titiā: ⁊ exultabūt oſſa humiliata.
Auerte faciem tuam a peccatis
meis: ⁊ omnes iniquitates meas
dele.
Cor mundum crea in me Deus:
⁊ ſpiritum rectuꝫ innoua in viſce
ribus meis.
Ne proijcias me a facie tua: ⁊ ſpi
ritū ſanctū tuū ne auferas a me.
Redde mihi letitiam ſalutaris
tui: ⁊ ſpū principali confirma me.
Docebo iniquos vias tuas: ⁊ im
pij ad te conuertentur.
Libera me de ſanguinib⁹: Deus
Deus ſalutis meę: ⁊ exultabit lin
gua mea iuſtitiam tuam.
Domine labia mea aperies: ⁊
os meum annunciabit laudē tuā.
Quoniam ſi voluiſſes ſacrificiū
dediſſem vtiqꝫ: holocauſtis non
delectaberis.
Sacrificium Deo ſpiritus cōtri
bulatus: cor contritum ⁊ humilia
tum Deus non deſpicies.
Benigne fac domine in bona vo
luntate tua Sion: vt ędificentur
muri Jeruſalem.
Tunc acceptabis ſacrificiū iuſti
tię: oblationes ⁊ holocauſta: tunc
imponent ſuper altare tuum vi
tulos.
Gloria pr̄i. Sicut erat. ps. 101.
Domine exaudi orōnē meaꝫ:
⁊ clamor meus ad te veniat.
Non auertas faciē tuam a me: in
quacunqꝫ die tribulor: inclina ad
me aurem tuam.

In quacūqꝫ die inuocauero te: velociter exaudi me.

Quia defecerūt ſicut fumus dies mei: ⁊ oſſa mea ſicut cremium aruerunt.

Percuſſus ſuꝫ vt fęnum: ⁊ aruit cor meum: quia oblitus ſum comedere panem meum.

A voce gemitus mei: adhęſit os meum carni meę.

Similis factus ſum pellicano ſolitudinis: factus ſum ſicut nycticorax in domicilio.

Vigilaui: ⁊ factus ſuꝫ ſicut paſſer ſolitarius in tecto.

Tota die exprobrabant mihi inimici mei: ⁊ qui laudabant me, aduerſum me iurabant.

Quia cinerem tanquam panem manducabam: ⁊ poculum meum cum fletu miſcebam.

A facie irę indignationis tuę: qa eleuans alliſiſti me.

Dies mei ſicut vmbra declinauerunt: ⁊ ego ſicut fęnum arui.

Tu autem domine in ęternū permanes: ⁊ memoriale tuum in generatione ⁊ generationem.

Tu exurgens miſereberis Siō: quia tēpus miſerendi eius, quia venit tempus.

Qm̄ placuerūt ſeruis tuis lapides eius: ⁊ terrę eiꝰ miſerebūtur.

Et timebunt gentes nomē tuū domine: ⁊ omnes reges terrę gloriam tuam.

Quia ędificauit dominus Sion: ⁊ videbitur in gloria ſua.

Reſpexit in orationem humiliū: ⁊ non ſpreuit preces eorum.

Scribantur hęc in generatione altera: ⁊ populus qui creabitur laudabit dominum.

Quia ꝓſpexit de excelſo ſancto ſuo: dn̄s de cęlo in terraꝫ aſpexit.

Vt audiret gemitus compeditorū: vt ſolueret filios interēptorū.

Vt annūtient in Siō nomen domini: ⁊ laudem eius in Jeruſalē.

In conueniēdo populos in vnū ⁊ reges, vt ſeruiant domino.

Reſpondit ei in via virtutis ſuę: paucitatem dierum meoruꝫ nuntia mihi.

Ne reuoces me in dimidio dierum meoruꝫ: in generatione ⁊ generationem anni tui.

Initio tu dn̄e terram fundaſti: ⁊ opera manuum tuaruꝫ ſunt cęli.

Ipſi peribunt, tu autem permanes: ⁊ omnes ſicut veſtimentum veteraſcent.

Et ſicut opertorīū mutabis eos, ⁊ mutabuntur: tu autem idē ipſe es: ⁊ anni tui non deficient.

Filij ſeruorū tuorū habitabunt: ⁊ ſemen eorū in ſęculū dirigetur.

Gloria prī. Sicut. Pſalm. 129.

De profundis clamaui ad te domine: domine exaudi vocem meam.

Fiant aures tuę intendentes: in vocem deprecationis meę.

Si iniquitates obſeruaueris domine: domine quis ſuſtinebit?

Quia apud te propitiatio eſt: ⁊ propter legem tuam ſuſtinui te domine.

Suſtinuit anima mea in verbo eius: ſperauit anima mea in dn̄o.

A cuſtodia matutina vſq; ad noctem: ſperet Iſrael in domino.

Quia apud dominu; miſericordia: ⁊ copioſa apud eũ redẽptio.

Et ipſe redimet Iſrael: ex omnibus iniquitatibus eius.

Gloria patri. Sicut. ps. 142.

Domine exaudi orationem meam, auribus percipe obſecrationem mea;: in veritate tua exaudi me in tua iuſtitia.

Et non intres in iudicium cum ſeruo tuo: quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens.

Quia perſecutus eſt inimicus animam meam: humiliauit in terra vitam meam.

Collocauit me in obſcuris ſicut mortuos ſeculi: ⁊ anxiatus eſt ſuper me ſpiritus meus: in me turbatum eſt cor meum.

Memor fui dierum antiquoru;: meditatus ſum in omnibus operibus tuis: ⁊ in factis manuum tuarum meditabar.

Expãdi manus meas ad te: anima mea ſicut terra ſine aqua tibi.

Velociter exaudi me domine: defecit ſpiritus meus.

Non auertas faciem tuã a me: ⁊ ſimilis ero deſcẽdentibus in lacũ.

Auditam fac mihi mane miſericordiam tuam: quia in te ſperaui.

Notã fac mihi viã in qua ambulem: quia ad te leuaui animã meã.

Eripe me de inimicis meis; domine ad te confugi: doce me facere voluntatem tuam: quia Deus meus es tu.

Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam: propter nomen tuu; domine viuificabis me in ęquitate tua.

Educes de tribulatione animã meã: ⁊ in miſericordia tua diſperdes omnes inimicos meos.

Et perdes omnes qui tribulãt animam meam: quoniam ego ſeruus tuus ſum.

Gloria patri ⁊ filio: ⁊ ſpũi ſãcto.

Sicut erat in principio ⁊ nũc ⁊c. *Repetit añ. ⁊ ſubiũgitur litania.*

Deinde repetit Añã. Ne reminiſcaris domine ⁊c. ſupra ante pſalmos ſub notis poſita. Et ſubiungit imediate Litania: quę habet i ordinatione Subdiaconi ſupra fo. 10. Cumq; in ea dictum fuerit: *fol. 10*

Ut obſequium ſeruitutis noſtrę tibi rationabile facias. Te rogamus audi nos; Surgit ab accubitu Pontifex: ⁊ in manum ſiniſtrã accipit baculum paſtoralem: ⁊ conuerſus ad electum, dicit.

Surgit epiſcopus cu; mitra ⁊ baculu; paſtorale; tenet i manu, ⁊ verſus ad eu; dicit ℣. ſequentes producendo ſignum crucis ſuper eum.

Ut hunc pręſentem electum bene✠dicere digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Deinde, dicit.

Ut hunc pręſentem electũ bene✠dicere ⁊ ſancti✠ficare digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Producẽdo ſingulis vicibus ſuper electum manu dextra ſignu; crucis: ⁊ mox redit ad accubitu;: ⁊ perficitur Litania. qua finita Pontifex depoſita mitra ſurgit: ⁊ ſtans verſus ad electum proſtratum manentem, dicit. Pater noſter. ℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. Saluum fac ſeruu; tuum domine. ℟. Deus meus ſperan-

Eps finita litania ſurgit ſine mitra electo ante eum proſtrato exiſtente.

rantem in te. ℣. Mitte ei domine auxiliuʒ de ſancto. ℟. Et de Sion tuere eum. ℣. Hic accipiet benedictionem a domino. ℟. Et miſericordiam a Deo ſalutari ſuo. ℣. Memor eſto cõgregationis tuę. ℟. Quam creaſti ab initio. ℣. Dñs cuſtodiat introitũ tuum ⁊ exitum tuum. ℟. Ex hoc nunc ⁊ vſq; in ſeculũ. ℣. Dñs cuſtodiat te ab omni malo. ℟. Cuſtodiat aĩam tuã dñs. ℣. Dñe Deus virtutum cõuerte nos. ℟. Et oſtende faciẽ tuam ⁊ ſalui erimus. ℣. Dñe exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Concede, quęſum⁹ omnipotẽs De⁹: affectui noſtro tuę miſerationis effectum: ⁊ hunc famulum tuum N. quẽ ad regimen animarum eligimus: gratię tuę dono proſequere: vt te largiente cuʒ ipſa tibi noſtra electione placeamus. Per Chriſtum dominũ noſtrum. ℟. Amen. Oremus.

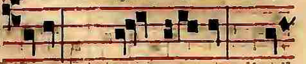
Sanctorum bonoruʒ inſtitutor De⁹: qui per Moyſen famulum tuũ, ad gubernandas eccleſias tuas prępoſitos inſtituiſti:
Num. xi. tibi ſupplices preces effundim⁹: teq; deuotis mẽtibus exoramus: vt hunc famulum tuum N. quem communis electio famulorũ tuorum: ⁊ conuenientia tua, hodie Abbatẽ ouium tuarum eſſe conſtituit: clemẽter reſpicere: ⁊ protectionis tuę gratia munire digneris: ſicq; ſibi ſubditos: cõmendataſq; oues regere cõcedas: vt cũ illis oibus: cęlorũ regna adipiſci mereatur. Quatenus te opitulãte dñe: apoſtolicis iugiter fultus doctrinis: centeſimo cum fructu lętus: portas introeat paradiſi: atq; te collaudãte audire mereatur: Euge ſerue bone ⁊ fidelis: qa Mat. 25.
in pauca fuiſti fidelis: ſupra multa te conſtituam: intra in gaudiũ Domini tui. Quod ipſe pręſtare digneris: Qui cum patre ⁊ ſpiritu ſancto viuis, ⁊ regnas Deus.

Tum ſurgit electus: ⁊ ante Pontificẽ genuflectit, ⁊ Pontifex extẽſis manibus ante pectus, dicit,

Epũs incipit pręfatiõnẽ extẽſis manibus ante pectus electo añ eũ genuflexo.

Per omnia ſęcula ſęculoruʒ. ℟.

Amẽ. ℣. Dñs vobiſcũ. ℟. Et

cũ ſpiritu tuo. ℣. Surſuʒ corda. ℟. Habemus ad dominũ

℣. Grãs agamus domino Deo

nro. ℟. Dignuʒ ⁊ iuſtum eſt.

Vere dignū ⁊ iuſtū eſt ęquum ⁊ ſalutare. Nos tibi ſemper ⁊ vbiqꝫ gratias agere: dn̄e ſancte: pater oīpotēs: ęterne deus: omniū fons ⁊ origo bonoꝝ: te ſuppliciter dep̄camur: vt affluēter ſpiritū tuę benedictionis ſuper hunc famulū tuū nobis orātibus propitius infundas.

Hic pōtifex imponit ambas manus extenſas: digitis tn̄ non diſiūctis: ſup caput electi: ⁊ eas ſic tenet vſqꝫ ad ſequētē rubricā dicēs.

Ep̄s pōit ambas manus ſup caput electi ⁊ tenet eas ſic, vſqꝫ duꝫ dicat, Suſcipiat

Vt q̄ p̄ nr̄ę man⁹ hodie impoſitionē Abbas inſtruit̄: tua ſanctificatione digne a te electus p̄maneat: ⁊ nunq̄ poſtmoduꝫ a tua gratia ſeparet̄ indignus.

Hic Pontifex amouet manus de capite electi: ac eas ante pectus extenſas tenens, dicit.

Hic pōtifex amouet man⁹ de capite electi.

Suſcipiat te largiente hodie domine in bono opere p̄ſeuerantiā.

Ponti. P ſtitię

Ep̄s ſtans ſine mitra bn̄dicit baculum paſtoralem.

SUſtentator imbecillitatis humanę deus: bene✠dic baculum iſtum: ⁊ qđ in eo exterius deſignatur: interius in moribus hui⁹ famuli tui N. tuę propitiationis clementia operetur. p chr̄m. ℞. Amen.

Aſpergit baculum aqua benedicta.

Deinde aſpgit illū aqua bn̄dicta. Tū ſedēs accipit mitram: ⁊ tradit baculū abbati coraʒ ſe genuflexo ambab⁹ manib⁹ illū capiēti: dicēs

Sedet cū mitra, et dat baculū paſtoralē electo.

ACcipe baculū paſtoralis officij: quē pręferas catervę tibi commiſſę: vt ſis in corrigendis vitijs pie ſęuiens: ⁊ cum irat⁹ fueris: miſericordię memor eris.

Deide depoſita mitra ſurgit pōtifex: ⁊ bn̄dicit anulū: quē aliqs miniſtrorū: coram eo tenet: ſi non ſit benedictus: dicens. Oremus.

Ep̄us ſtās ſine mitra benedicit anulum.

CReator ⁊ ꝯſeruator humani gn̄is: dator grē ſpūalis: largitor ęternę ſalutis: tu dn̄e emitte tuā bn̄✠dictionē: ſup hūc anulū vt qcunqʒ hoc ſacroſanctę fidei ſigno inſignitus inceſſerit: i virtute cęleſtis defenſionis: ad ęternā ſibi ꝓficiat ſalutē. p Chr̄m. ℞. Amen.

Aſpergit anulum aq̄ benedicta

Poſt hęc aſpergit anulum aqua benedicta: ⁊ ſedens cum mitra: infigit eū digito anulari dextrę manus Abbatis benedicti, dicens.

Sedens cū mitra imponit anulū electo.

ACcipe anuluʒ: fidei ſcilicet ſignaculū: quaten⁹ ſpōſaʒ dei: ſanctā videlicet eccleſiā: intemerata fide ornatus: illibate cuſtodias.

Tum depoſita mitra ſurgit Pontifex: ⁊ ſtans verſus ad illum: corā ſe genuflexum, dicit. Oremus.

Ep̄s ſtans ſine mitra dicit orōnes ſuper abbatē genuflexum.

TE omnipotēs ⁊ pijſſime dn̄e deprecamur: hunc famuluʒ tuū propitius intuere: vt grā tua auxiliāte: ſic i ſua ſubiectorumqʒ cōuerſatione: pręcepta ſanctę regulę efficaciter ſtudeat adimplere: vt tranſcurſo villicationis ſuę tp̄e: vna cuʒ commiſſo ſibi grege: perpetua potiatur beatitudine. Per Chriſtū dn̄m nr̄m. ℞. Amē.

Ep̄s ⁊ aſſiſtētes recipiūt abbatē ad oſculū pacis.

His expeditis Pontifex accipit Abbatē benedictum ad oſculum pacis. Idem faciunt aſſiſtentes. Tū ſurgens Pontifex accedit ad altare: ſi miſſa legit̄: ſi vero cantat̄: accedit ad ſedē ſuā: ⁊ ibi proſequitur miſſam vſqʒ ad offertoriū incluſiue. Benedictus autē Abbas: redit cum aſſiſtentib⁹ ad capellaʒ ſuā: ⁊ ibi in altari ſuo ſimiliter miſſam ꝓſequit̄ vſqʒ ad offertoriū incluſiue. Quo dicto: Pōtifex ſedet ante altare in faldiſtorio ſuo: cum mitra: ⁊ bn̄dictus Abbas: ante eū medius inter aſſiſtentes reducit̄, ⁊ corā eo genuflex⁹: offert ei ex inſtitutione Melchiadis papę: ⁊ de more: duo intortitia: ſeu cęreos accēſos: duos panes: ⁊ duo barilia vini plena: ⁊ pōtificis prędicta recipiētis manū reuerenter oſculatur. Deinde ſurgit bn̄dictus Abbas: Pōtifex vero lauat manus ⁊

Abbas benedict⁹ cū aſſiſtentibus redit ad capellā ſuam.

Abbas benedict⁹ veniens medius inter aſſiſtentes offert ep̄o ſedenti cū mitra ante altare.

accedit

accedit ad altare: ac proſequitur miſſam: benedictus vero Abbas: ante ſcabellū: ſup quod coram ſe habeat miſſale in loco ꝯuenienti: medius inter aſſiſtentes ſuos genuflexus: legit totā miſſam exceptis verbis cōſecrationis: q̄ non proferet: Pro benedicto Abbate cuꝫ ſecreta dici ſub vno Per do. per Pontificeꝫ dicitur. Secreta.

Secreta dicēda ab epiſcopo ſub vno p oīm cum ꝑcedenti.

Munera, queſumus domine, ſuſcipe placatus: ⁊ hunc electum famuluꝫ tuum N. ſemper ⁊ vbiqꝫ miſericorditer ꝓtege. Per dominum noſtrum. Per Abbatem benedictū dicitur. Secreta.

Secreta dicēda ab abbate eodē modo.

Munera, queſumus domine, ſuſcipe placat⁹: ⁊ me electuꝫ famuluꝫ tuum N. ſemper ⁊ vbiqꝫ miſericorditer protege. Per dominum noſtruꝫ. Dicta oratione.

Epūs dat pacē abbati ad ſe accedenti ⁊ ipſe aſſiſtentibus.

Domine Jeſu Chriſte qui dixiſti apoſtolis tuis ⁊c. Per Pontificem ⁊ Abbateꝫ. Abbas accedit ad altare: ad dextraꝫ Pontificis: ⁊ ambo oſculant̄ altare. Tū Pontifex dat pacem Abbati dicens. Pax tecum. Cui Abbas reſpondens, Et cum ſpiritu tuo. redit ad ſuum ſcabellū: ⁊ dat pacē aſſiſtentibus ſuis: primo illi a dextris ſuis: tum alteri: ſingulis, dicens. Pax tecum. Et illi reſpondent Et cū ſpiritu tuo. Deinde poſtq̄ Pōtifex ſe de corpore ⁊ ſanguine, quē totum ſumere debet: cōicauerit: ⁊ ſe purificauerit: anteq̄ digitos abluat: cōicat benedictū Abbatē: corā ſe ⁊ altari genuflexū: de corpore tantū: q ſe etiā purificat.

Pontifex poſtq̄ ſe cōmunicauit cōicat abbatē ⁊ dat benedictionem ſolemnem.

Poſtea Pōtifex abluit digitos: ⁊ ſumit ablutionē. Tuꝫ accepta mitra: lauat manus: ⁊ ꝓſequit̄ miſſaꝫ vſqꝫ ad finē: ⁊ dat bn̄dictionē ſolēnem. f. 35. Abbas etiā in ſcabello ſuo: miſſaꝫ ꝑficit. Poſtcōio, q̄ dicit̄ ſub vno Per dn̄ꝫ. Cū poſtcōmunione dici ꝑ Pontificē. Poſtcō.

Hec nos domine communio purget a crimine: ⁊ hūc electum famulum tuuꝫ N. benigna pietate ꝯſeruet. Per dominum. Per Abbatē dicit̄ poſtcōmunio.

Hec nos domine communio purget a crimine: ⁊ me electum famuluꝫ tuum N. benigna pietate ꝯſeruet. Per dominum.

Data bn̄dictione per Pontificē: ſi Abbas bn̄dictus eſt de mitra: reponitur faldiſtoriū ante mediū altaris: ⁊ Pontifex cū mitra in eo ſedet. Benedictus vero Abbas: birretum in capite tenēs: corā eo genuflectit. Tunc Pōtifex depoſita mitra ſurgit: ⁊ bn̄dicit mitraꝫ per acolytum ſibi oblatam: ſi non ſit benedicta, dicens. Oremus.

Bn̄dictio mitre que fit ſtādo et ſine mitra.

Domine de⁹ pater omnipotēs: cuius preclara bonitas eſt: ⁊ virtus immenſa: a qua omne datum optimum: ⁊ omne donum perfectum: totiuſqꝫ decoris ordinamentum: bene ✠ dicere ⁊ ſancti ✠ ficare dignare hanc mitraꝫ: huius famuli tui N. capiti imponendam. Per Chriſtum dominum noſtrum. R. Amen.

Aſꝑgit mitram aqua bn̄dicta.

Et mox eā aſꝑgit aqua bn̄dicta. Deinde ſedens cū mitra: imponit eā capiti bn̄dicti Abbatis, dicēs.

Sedēs cū mitra imponit capiti abbatis mitraꝫ

Imponimus domine capiti huius famuli tui N. galeam munitionis ⁊ ſalutis: quatenus decorata facie: ⁊ armato capite: cornibus vtriuſq̄ teſtamenti terribilis appareat aduerſarijs veritatis: ⁊ te ex largiente gratiam: impugnator eorum robuſtus exiſtat: qui Moyſi famuli tui faciem: ex tui ſermonis cōſortio decoratam: lucidiſſimis tuę claritatis ac veritatis cornibus inſigniſti: ⁊ capiti Aaron pōtificis tui thiarā imponi iuſſiſti. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

Exo. 34.

Eps bñdicit chirothecas ſtās ſine mitra

Deīde ſi chirothecę nō ſint bñdictę: ſurgit pontifex mitra prius depōita: ⁊ eas benedicit, dicens.

Bñdictio chirothecaꝝ. Oremus.

Omnipotēs creator: qui homini ad imaginem tuā cōdito: manus diſcretionis inſignitas: tanq̄ organū intelligentię: ad recte operādum dediſti: quas ſeruari mundas pręcepiſti: vt in eis anima digne portaretur: ⁊ tua in eis digne conſecrarentur myſteria: bene✠dicere ⁊ ſancti✠ficare dignare: manuū hęc tegumenta: vt quicunq̄ miniſtrorum tuorum: ſacrorum pontificū: his velare manus ſuas cum humilitate voluerit: tam cordis q̄ operis ei munditiam: tua miſericordia ſubminiſtret. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

Et aſpergit eas aqua benedicta. Deinde accepta mitra ſedet ⁊ imponit illas manib⁹ benedicti abbatis: extracto prius illi anulo Pontificali, dicens.

Eps aſpergit chirothecas: et ſedēs cum mitra imponit illas manibus benedicti abbatis extracto prius illi anulo pōtificali.

Circunda dñe manus huius miniſtri tui: munditia noui hominis, qui de cęlo deſcendit: vt quemadmodum Jacob dilectus tuus pelliculis hędorum coopertis manibus: paternam benedictionē: oblato patri cibo: potuq̄ gratiſſimo impetrauit: ſic ⁊ iſte: oblata per manus ſuas hoſtia ſalutari: gratię tuę bñdictionē impetrare mereatur. Per dñm noſtrum Jeſum Chriſtum filiū tuū: q in ſimilitudinem carnis peccati: tibi ꝓ nobis obtulit ſemetipſū.

Gen. 28.

Et ſtatim īponit ei anulū pōtificalem. deinde fiunt oia q̄ ſequuntur.

Eps imponit anulū pontificalē abbati.

Si vero abbas bñdictus: non ſit de mitra: oībus poſt bñdictionē finita miſſa p pontificē datā: poſitis ꝑtermiſſis: Pontifex mitrā in capite tenēs cāpanis pulſantib⁹: ſi ſit in monaſterio abbatis bñdicti: ducit illum etiā mitraꝫ in capite tenentem: ſi ſit de mitra: ad chorum: ⁊ ſtatuens eū in ſede prędeceſſoris ſui: ⁊ dans ei baculum paſtoralem in manum ſiniſtrā: dicit.

Eps ducit abbatē benedictū: ⁊ collocat in ſede ſui predeceſſoris ⁊ dat ei baculum paſtoralem.

Accipe plenam ⁊ liberam poteſtatem regendi hoc monaſterium ⁊ congregationē eius: ⁊ om-

omnia quę ad illius regimē interius ⁊ exterius: ſpiritualiter ⁊ tēporaliter pertinere noſcuntur.

Si vero benedictio fit in curia, vel alibi extra monaſteriū ſuum: Pontifex ſtatuit illum in faldiſtorio: quo ipſe vſus eſt: ante mediū altaris poſito, dicens.

STa in iuſtitia ⁊ ſanctitate: ⁊ tene locum a deo tibi delegatum: potens eſt enim deus, vt augeat tibi gratiam ſuam. Et Abbas ſi non ſit de mitra: birretum ſibi ipſi reponit. Deinde Pōtifex ſtans a dextris Abbatis benedicti: verſus ad altare: mitra depoſita: incipit hymnum, ſchola, vel clericis proſequentibus. Te deum laudamus. ſupra fol. 33. ⁊ manet apud ſedem vſq; ad finē hymni. Dicto primo ℣. ſurgit Abbas benedictus. ſi ſit de mitra: ⁊ circuiēs per eccleſiā: aſſociatus a ſuis aſſiſtentib⁹ ⁊ alijs: benedicit populo rediens ad ſedē, ſeu faldiſtorium: in quo ſedet: ⁊ ſi ſit in ſuo monaſterio, recipit omnes monachos ſuos ad manus ⁊ oris oſculū: qui tamen omnes prius ei reuerentiā exhibeant: vſque ad terram. Si vero non ſit de mitra: manet ſedēs in ſede, ſeu faldiſtorio coperto capite a principio hymni prędicti vſq; ad illius finem: ⁊ recipit omnes monachos ſuos ad oſculum: vt ſupra. Finito hymno: Pōtifex ſtans ſine mitra: a dextris Abbatis benedicti cum mitra: ſi ſit de mitra: alioquin cum birreto: ſedentis: ſuper eum dicit. ℣.

Incepto Te deum Et dicto primo verſu ſi Abbas ſit de mitra circuit p eccleſiā aſſociatus ab aſſiſtentibus ⁊ benedicit populo.

Cōfirma hoc deus qd operatus es in nobis. ℟. A templo ſancto tuo, quod eſt in Jeruſalē. ℣. Saluum fac ſeruū tuum domine. ℟. Deus meus ſperantem in te. ℣. Eſto ei dñe turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Nihil proficiat inimicus in eo. ℟. Et filius iniquitatis nō apponat nocere ei. ℣. Dñe exaudi orōnē meā. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Eps ſtat a dextris abbatis ſedētis ⁊ dicit.

EXaudi dñe preces noſtras: ⁊ ſuper hunc famulum tuū N. ſpiritum tuę bene ✠ dictionis emitte: vt cęleſti munere ditatus: ⁊ tuę gratiā maieſtatis poſſit acquirere: ⁊ bene viuendi alijs exēplum prębere: Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

His dictis Pontifex accepta mitra vadit ad cornu euangelij altaris. Abbas vero bñdictus: ſi ſit de mitra: ſurgit cum mitra: ⁊ baculo paſtorali: ⁊ accedēs ante mediū altaris: populo ſolēniter bñdicit dicens. Sit nomē ⁊c. Qua data: accedit ad cornu eplę altaris: ⁊ ibidē cū mitra ⁊ baculo genuflexus: verſus ad Pōtificē: dicit cantando.

Pontifex cū mitra ſtat ad cornu euāgelij ⁊ abbas ſi ſit de mitra ſolēniter ante mediū altaris ſtās benedicit populo. fol. 35.

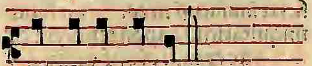

Abbas cũ mitra τ baculo accedit ad cornu epiſtole genuflexus verſus ad pontificẽ.

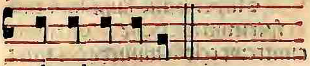
A d multos annos.

Deinde accedens ante medium altaris: vbi iterũ genuflexus: verſus, vt prius, dicit, altius cãtando.

A d multos annos.

Poſtea accedit ad pedes Pontificis, vbi tertio genuflexus: vt ſupra iterũ altius cantando, dicit.

A d multos annos.

Si vero non ſit de mitra; omiſſa bñdictione dicit. Ad multos annos. vt ſupra dictum eſt. Quo dicto: Pontifex recipit eum ſurgentem ad oſculum pacis. Idem faciunt aſſiſtentes: qui deinde Abbatem benedictum Euangeliũ ſancti Johannis videlicet, In principio erat verbũ τc. dicentẽ: inter ſe medium ad eius capellã, reducunt: cũ mitra: ſi ea vtitur: τ baculo paſtorali incedẽtẽ. Põtifex vero pacis oſculo: vt premittitur Abbati dato, dicit ſubmiſſa voce Dominus vobiſcum. Initiũ ſancti euãgelij ſm Johannem. In principio erat verbũ τc. ſignat altare τ ſe: τ apud ſuum faldiſtoriũ deponit ſacras veſtes. Quibus depoſitis Abbas benedictus Pontifici τ aſſiſtentibus pro more gratias agit: τ vadunt in pace omnes.

Pontifex recipit abbatem ad oſculum pacis.

De benedictione Abbatis auctoritate ordinarij.

BEnedicendus Abbas: ſi non ſit prouiſus a ſede apoſtolica: ſed per ordinarium ſuũ: aut eius auctoritate benedicitur: die ſtatuto. Pro eius benedictione agenda: ordinantur oĩa, que ſupra in bñdictione Abbatis auctoritate apoſtolica poſita ſunt. Deinde Pontifex accipit oĩa Pontificalia paramẽta: τ ſedet cũ mitra in faldiſtorio: ante mediũ altaris preparato. Electus vero in ſua capella indutus amictu: alba: cingulo: ſtola: manipulo: τ pluuiali: ac ſandalijs: ſi illis ex priuilegio vti poſſit: τ miſſa legenda ſit: ducitur medius inter duos Abbates aſſiſtentes: ſuperpellicio: ſtola: τ pluuiali indutos: τ mitras in capite portantes: ſi ſint ad hoc priuilegiati: corã Põtifice. Cui facta reuerẽtia debita: ſedent omnes: τ examinatur: τ approbatur eius electio: ſi non ſit prius examinata: τ approbata. Quo facto, electus proſternit ſe in terram: ante medium altaris: τ Pontifex depoſita mitra ſurgit: τ incipit ſchola proſequẽte Añam.

Abbas medius aſſiſtentes τ proſternit ſe ante medium altaris. Et epiſcopus ſurgit ſine mitra τ incipit añam.

Cõfirma hoc deus qđ operatus

es in nobis a tẽplo ſancto tuo

q̄d eſt in Jeruſalem. E v o v a e.

Qua finita, incipit, ⁊ dicit cum aſſiſtentibus vſque ad finem, pſalmum ſequentem, Quo incepto ſedet cum mitra. Pſalmus.67.

Ep̄s cum aſſiſtētib⁹ cū mitra dicit pſal.

Exurgat deus ⁊ diſſipentur inimici eius: et fugiant qui oderunt eum a facie eius.

Sicut deficit fumus deficiant: ſicut fluit cera a facie ignis: ſic pereant peccatores a facie dei.

Et iuſti epulent̄ ⁊ exultēt in conſpectu dei: ⁊ delectentur i letitia:

Cantate deo pſalmū dicite nomini eius: iter facite ei, qui aſcēdit ſup occaſum: dominus nomē illi.

Exultate in conſpectu eius: turbabuntur a facie eius patris orphanorum, ⁊ iudicis viduarum.

Deus in loco ſancto ſuo. Deus qui inhabitare facit vnius moris in domo.

Qui educit vinctos in fortitudine: ſimiliter eos qui exaſperant, qui habitant in ſepulcris.

Deus cum egrederis in cōſpectu populi tui: cum pertranſires in deſerto.

Terra mota eſt: etenim celi diſtillauerunt a facie Dei ſinai: a facie dei iſrael.

Pluuiam voluntariam ſegregabis deus hereditati tue et infirmata eſt: tu vero perfeciſti eam.

Animalia tua habitabunt in ea: paraſti i dulcedine tua paupi de⁹.

Dominus dabit verbum euangelizantibus: virtute multa.

Rex virtutū dilecti dilecti: ⁊ ſpeciei domus diuidere ſpolia.

Si dormiatis inter medios cleros pēne columbe deargētate: ⁊ poſteriora dorſi ei⁹ i pallore auri.

Dum diſcernit celeſtis reges ſuper eam niue dealbabuntur in ſelmon: mons dei mons pinguis.

Mons coagulatus mons pinguis: vt quid ſuſpicamini montes coagulatos?

Mons in quo beneplacitum eſt deo habitare in eo: etenim dominus habitabit in finem.

Currus dei decē millibus multiplex millia letantium: dominus in eis in ſinai in ſancto.

Aſcēdiſti in altū, cepiſti captiuitatem: accepiſti dona in hoibus.

Etenim non credentes: inhabitate dominum deum.

Benedictus dominus die quotidie: proſperum iter faciet nobis deus ſalutarium noſtrorum.

Deus noſter de⁹ ſaluos faciēdi: ⁊ domini domini exitus mortis.

Veruntamen deus confringet capita inimicorum ſuorum: verticē capilli perambulantium in delictis ſuis.

Dixit dñs ex baſan conuertam: conuertam in profundum maris.

Vt intingatur pes tuus in ſanguine: lingua canum tuorum ex inimicis ab ipſo.

Viderunt ingreſſus tuos deus ingreſſus dei mei regis mei: qui eſt in ſancto.

Preuenerunt principes coniun

cti.

cti pſallentibus: in medio iuuen-
cularum tympaniſtriarum.
In eccleſijs benedicite deo do-
mino: de fontibus iſrael.
Ibi Beniamin adoleſcẽtulus: in
mentis exceſſu.
Principes Juda duces eorum:
principes Zabulon, et principes
Nephthalim.
Manda deꝰ virtuti tuę: cõfirma
hoc deꝰ, qđ operatus es in nobis.
A templo tuo in Jeruſalem: tibi
offerent reges munera.
Increpa feras arundinis, cõgre
gatio taurorum i vaccis populo
rum: vt excludant eos, qui proba
ti ſunt argento.
Diſſipa gẽtes, quę bella volunt:
venient legati ex egypto: ethio-
pia preueniet manus eius deo.
Regna terrę cantate deo, pſalli-
te domino.
Pſallite deo qui aſcendit ſuper
celum celi: ad orientem.
Ecce dabit voci ſuę vocem virtu-
tis: date gloriam deo ſuper iſrael:
magnificentia eius ⁊ virtus eius
in nubibus.
Mirabilis deus in ſanctis ſuis:
deus iſrael ipſe dabit virtutẽ ⁊ for
titudinẽ plebi ſuę: bñdictus deus.
Gloria patri ⁊ fi. Sicut erat ⁊c.
Epus ſtat ſine mitra
Deinde repetitur aña. Tum de-
poſita mitra ſurgit Pontifex: ⁊
ſtans verſus ad electum, dicit. ℣.
Saluum fac ſeruum tuũ dñe. ℟.
Deus meus ſperantem in te. ℣.
Mitte ei dñe auxilium de ſancto.
℟. Et de Sion tuere eum. ℣.
Memor eſto cõgregationis tuę.
℟. Quam poſſediſti ab initio. ℣.
Domine exaudi orationẽ meã.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et
cum ſpiritu tuo. Oremus.
Omnipotẽs ſempiterne deꝰ:
qui facis mirabilia magna
ſolus: pretende ſuper hunc famu
lum tuum N. ⁊ ſuper cõgregatio-
nes illi commiſſas: ſpiritum gra-
tię ſalutaris: ⁊ vt in veritate tibi
cõplaceat: perpetuũ ei rorẽ bene
dictionis infunde. Per Chriſtum
dñm nrm. ℟. Amen. Oremus.
Actiones noſtras, quęſumus
dñe, aſpirando preueni, ⁊ ad
iuuando proſequere: vt cuncta nr̃a
oratio ⁊ operatio a te ſemper in-
cipiat: ⁊ per te cepta finiat. Per
Chriſtum dñm noſtrum. ℟. Amẽ.
Deinde ſurgit electꝰ: ⁊ vna cũ aſſi
ſtẽtibꝰ corã Põtifice genuflectit:
⁊ prior aſſiſtentiũ, dicit Pontifici.
Electus ſurgit ⁊ corã põtifice genuflectit: ⁊ prior aſſiſtentiũ cũ pſentat ei.
Adeſt reuerende pr: electus
monaſterij N. quem ad ve-
ſtri Pontificatus celſitudinem: ex
parte conuentus eiuſdem mona-
ſterij duximus preſentandum: hu
militer poſtulantes a vobis: vt ip
ſum in Abbatem dicti monaſte-
rij: dignemini ordinare. Tunc
Pontifex interrogat eos, dicens.
Scitis illum dignum eſſe: ad Ab
batiatus officium? ℟. Scimus, ⁊
teſtificamur ipſum eſſe idoneum
atque dignum. Interrogatio.
Fuit eius electio, canonice ⁊ cõ
corditer celebrata? ℟. Fuit.
Pontifex, dicit. Deo gratias.
Quo dicto ſurgunt oẽs: ⁊ ſedent
in

in ſuis ſedilibus: ⁊ Pontifex pro ſequit̃ examen dicens. Antiqua ſanctorum patrum ⁊c. Et omnia alia ſunt prout ſupra in bñdictione Abbatis: auctoritate apoſtolica poſita ſunt. fol. 52. Finito examine: ⁊ manu Pontificis p electũ oſculata: Idẽ electus ante Pontificem genuflexus: coram ſe tenẽs cedulã ſcriptã: ⁊ ſuo pendẽti ſigillo ſigillatã: iurat: ⁊ debitę fidelitatis ſolitũ iuramentũ: pontifici ordinario ſuo pſtat: in hunc modũ.

Sedẽt oẽs ſic exami natio vt ſupra.

Facto examine electus oſculat manũ põtificis ⁊ genuflex⁹ promittit obediẽtiã ⁊ iurat fidelitatẽ.

EGo N. monaſterij N. ordinãdus Abbas promitto coram deo ⁊ ſanctis eius: ⁊ hac ſolẽni fratrũ congregatione: fidelitatem: dignamq; ſubiectionẽ: obediẽtiã: ⁊ reuerentiã: matri meę eccleſię N. Nominãdo eccleſiã cuius iuriſditioni ordinarie: ſubiectus exiſtit. Tibiq; N. dño meo eiuſdẽ eccleſię patriarchę vel archiepiſcopo: aut epiſcopo: ⁊ ſucceſſorib⁹ tuis: ſm ſacrorum canonum inſtituta: ⁊ prout pręcipit inuiolabilis auctoritas: Pontificum romanorũ. Deinde librũ euãgeliorũ: quẽ Pontifex ſup genua ſua: ſiue in gremio ſuo: tenet aptũ iferiori parte eiuſdẽ libri electo Abbati verſa: quem ipſe elect⁹ ambab⁹ manib⁹ ſupra ſcripturam poſitis: tangit dicens. Sic me de⁹ adiuuet: ⁊ hęc ſancta dei euangelia. Tum cędulã ipſam Pontifici tradit: qui illa recepta: ⁊ mitra depoſita: ſurgit: ⁊ facit confeſſionẽ: ⁊ procedit in oibus ⁊ per omnia: prout ſupra ordinatum eſt: vſq; Ad multos annos incluſiue

Electus ambabus manibus tãgẽs euãgelia iurat ⁊c. oia vt ſupra i bñdictione abbatis ſuperpoſita ſũt ſeruãtur.

De benedictiõe Abbatiſſæ.

ELecta in Abbatiſſam: ⁊ confirmata: benedici debet in die dominico: vel alijs quibus conſecrant virgines: ſi non eſt prius conſecrata ⁊ velata: alioquin: fieri poteſt qualibet die hoc modo. Põtifex paratus omnibus põtificalibus ornamẽtis: apud altare maius paratum cum ſua credẽtia ⁊ rebus cõſuetis: procedit in miſſa vſq; ad. Halah. ſi dicit: vel vltimum verſum Tractus excluſiue. Interim: electa: in veſte ſua religioſa: q̃ pri⁹ vſa ẽ, poterit ad partẽ audire miſſam: genuflexa in aliquo loco honeſto: vnde altare videre poſſit: ⁊ Pontificẽ celebrantẽ. Introitus.

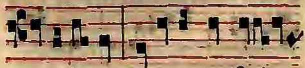
Pontifex parat⁹ oibus paramentis p miſſa dicẽda pcedit i miſſa vſque ad halelujab vł vltimum verſum tractus excluſiue.

Tibi dixit cor meũ: quęſiui vul-

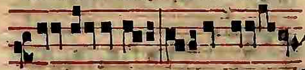
tum tuum: vultũ tuum domine

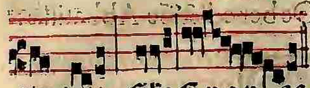
requi ram: ne auertas faciem

tu am a me. ps. Dominus il-

luminatio mea ⁊ ſalus mea, quẽ ti-

timebo. ℣. Gl'ia. E v o v a e.

Oratio.

DA, queſumus dñe, huic famule tue N. quã virginitatis honore dignatus es decorare: inchoati operis cõſummatũ effectum: et vt perfectã tibi offerat plenitudinẽ: initia ſua perducere mereatur ad finem. Per dñm nrm.

Epiſtola ad Corinthios.

ij. Cor. 3. FRatres: dominus ſpiritus eſt: vbi autem ſpiritus domini: ibi libertas. Nos vero omnes: reuelata facie gloriam domini ſpeculãtes: in eãdem imaginẽ transformamur: a claritate i claritatẽ: tanquam a domini ſpiritu. Ideo
Cap. 4. habentes hanc adminiſtrationẽ: iuxta quod miſericordiam conſecuti ſumus: nõ deficimus: ſed abdicamus occulta dedecoris: non ambulãtes in aſtutia: neqz adulterantes verbum dei: ſed in manifeſtatione veritatis: cõmendantes noſmetipſos: ad oẽm conſcientiã hominum: coram deo. Graduale.

Miſerere mei de us miſerere

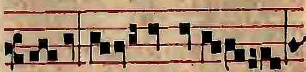
me: quoniam in te cõfi

dit anima me a.

℣. Miſit de ce lo et libera

uit me dedit in opprobrium.

conculcantes me.

Dicto graduali: vel Tractu: vſqz ad vltimum verſum excluſiue: ſi Halãb non dr. Pontifex accedit ad faldiſtoriũ ante mediũ altaris: et ibi ſedet cũ mitra. Electa vero: iuxta morem illius monaſterij ſibi preſentata, coram eo genuflexa, in manibus habẽs cedulã: ſuo pendenti ſigillo ſigillatã: facit profeſſionem obediẽtie: ac fidelitatis debite ſolitũ iuramentũ preſtat Pontifici ſuo ordinario: in hũc modũ.

EGo. N. monaſterij N. ordinanda Abbatiſſa: promitto corã deo et ſanctis eius: et hac ſolẽni ſororum ↄgregatione: fidelitatẽ: dignãqz ſubiectionẽ: obedientiã: et reuerẽtiã matri mee eccleſie N.

Epiſ. ſedet cũ mitra ãt mediũ altaris: et electa ei preſentata: q genuflexa promittit fidelitatem.

No

Nominādo eccleſiā cuius iuriſdictioni ordinarie ſubiecta exiſtit. Tibiqʒ N. dño meo eiuſdē eccleſie Patriarche vel Archiepiſcopo aut Epiſcopo: ꝛ ſucceſſoribꝰ tuis: ſm ſacrorūʒ canonum inſtitutā: ꝛ prout precipit inuiolabilis auctoritas Pontificum Romanorum. Deinde librū euangeliorum: quē Pōtifex ſuper genua ſua: ſiue in gremio ſuo tenet apertū inferiori parte eiuſdem libri electe verſa: quem ipſa electa ambabus manibus ſupra ſcripturā tangit, dicēs.

Electa tangit librum euangeliorū apertū ſup genua pontificis ꝛ iurat.

Sic me deus adiuuet ꝛ hec ſancta dei euangelia. Tum cedulam ipſaʒ Pontifici tradit: qui ſurgit cuʒ mitra: ꝛ ſuper faldiſtoriū procumbit. Electa vero proſternit ſe ſup tapete: ad eius ſiniſtrā: ꝛ moniales ſeu chorus dicunt Litaniā vt ſupra fo. 10. in quā cū dixerint Ut obſequiū ſeruitutis noſtre tibi rationabile facias. Te rogam audi nos. Pontifex ſurgit cū mitra: ꝛ baculū paſtoralē in ſiniſtra tenens: verſus ad electam, dicit.

Pontifex ſurgit cū mitra et baculo.

Ut hanc preſentē electā bene✠dicere digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Deide dicit. Ut hanc preſentem electam bene✠dicere, ꝛ ſancti✠ficare digneris. ℟. Te rogamꝰ audi nos.

Dictis verſibus epis iterū procumbit.

Tum iterū procumbit ꝛ perficit Litaniā: qua finita ſurgit Pontifex: electa adhuc pſtrata manēte: ꝛ ſtans verſus ad illā depoſita mitra, dicit.

Finita litania ſtās ſine mitra dicit ſup eam ℣. et orationes ſequētes.

Pater noſter. ℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera. ℣. Saluā fac ancillā tuam dñe. ℟. Deus meus ſperantem in te. ℣. Mitte ei domine auxilium de ſancto. ℟. Et de ſyō tuere eam. ℣. Hec accipiat benedictionem a domino. ℟. Et miſericordiā a deo ſalutari ſuo. ℣. Memor eſto congregationis tue. ℟. Quam creaſti ab initio. ℣. Dñs cuſtodiat introitum tuum ꝛ exitum tuum. ℟. Ex hoc, nunc, ꝛ vſque in ſeculuʒ. ℣. Dñs cuſtodiat te ab omni malo. ℟. Cuſtodiat aiam tuaʒ dñs. ℣. Dñe deus virtutum cōuerte nos. ℟. Et oſtende faciem tuam ꝛ ſalui erimus. ℣. Dñe exaudi orationē meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cū ſpiritu tuo. Oremus.

Concede, queſumꝰ omnipotens deus: affectui nro tue miſerationis effectum: ꝛ hanc famulam tuam N. quā ad regimen animarum eligimus: gratie tue dono proſequere: vt te largiente cum ipſa tibi noſtra electione placeamus. Per Chriſtum dominū noſtrum. ℟. Amen. Oremus.

Cunctorum bonorū inſtitutor deus: qui per Moyſen famulum tuū, ad gubernandas eccleſias tuas prepoſitos inſtituiſti: *Nume. xi.* tibi ſupplices preces effundimꝰ: teqʒ deuotis mētibus exoramus: vt hanc famulam tuam N. quam conuentus communis electio famularum tuarum hodie Abbatiſſam ouium tuarum eſſe conſtituit: clementer reſpicere: ꝛ protectionis tue gratia munire digneris:

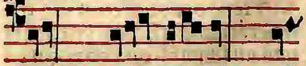
ris: ſicq3 ſibi ſubditas: cõmenda-
taſq3 oues regere pcedas: vt cuz
illis oibus: cęlorũ regna adipiſci
mereatur. Quatenus te opitulã-
te domi: apoſtolicis iugiter fulta
Luce.8. doctrinis: centeſimo cum fructu
lęta: portas introeat paradiſi: at-
que te collaudãte, audire merea-
Matt.25. tur: Euge ſerue bone ⁊ fidelis: q
in pauca fuiſti fidelis: ſupra mul-
ta te conſtituam: intra in gaudiũ
dñi tui. Qđ ipſe pſtare digneris:
Qui cũ pře ⁊ ſpũ ſancto: viuis ⁊c.

electa ſurgit ⁊ genuflectit ãte pontificẽ. põtifex vo pſequit tenẽs man⁹ extenſas añ pectus.

His dictis electa ſurgit: ⁊ ante põtificẽ genuflectit: q pſequitur man⁹ añ pect⁹ extẽſas tenẽs: dicẽs.

Per omnia ſecula ſeculoruz. ℟.

Amẽ. ℣. Dñs vobiſcũ. ℟. Et

cuz ſpiritu tuo. ℣. Surſuz cor-

da ℟. Habemus ad dominũ

℣. Gras agamus dño deo no-

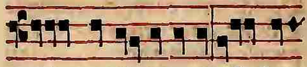
ſtro. ℟. Dignum ⁊ iuſtum eſt.

Vere dignũ ⁊ iuſtũ eſt ęquum

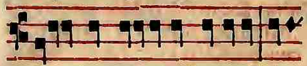
⁊ ſalutare. Nos tibi ſemper ⁊

vbiq3 gratias agere: dñe ſan-

cte: pater oipotẽs: ęterne deus:

oium fons ⁊ origo bonorũ: te

ſuppliciter depcamur: vt afflue-

tẽ ſpiritũ tuę benedictionis ſu-

p hanc famulã tuã nobis oran-

tibus propitius infundas.

Pontifex imponit ambas man⁹ extenſas: digitis tamen non diſiũ-
ctis: ſuper caput electę: ⁊ eas ſic tenet: proſequendo.

Pontifex ambas manus ponit ſup caput ei⁹ ⁊ tenet eas vſque dum dicit Suſcipiat

Et

Et q̄ ꝑ noſtrę man⁹ hodie ipoſitionē Abbatiſſa iſtruit: tua ſanctificatione digne a te electa permaneat: ⁊ nunq̄ poſtmodū a tua gratia ſepareť indigna.

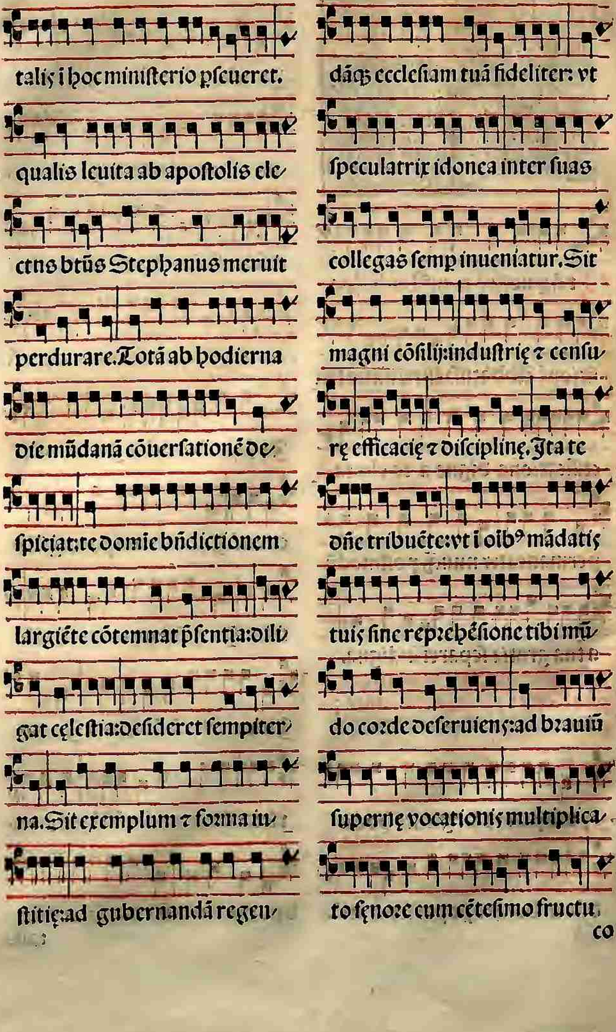
Pontifex man⁹ amouet de capite electę

Pontifex amouet manus de capite electę: proſequens: ante pectus eis extenſas tenens.

Suſcipiat te largiente hodie dn̄e in bono ope perſeuerātiā. In aduerſis cōſtātiā. In tribulationibus tolerātiā. In ieiunijs deſideriū. In impietatib⁹ miſericordiā. In humilitate ꝑncipatū. In ſuperbia odiū. In fide dilectionē. In doctrina peruigilātiam. In caſtitate continentiā. In luxuria abſtinentiā. In varietatibus moderātiā. In moribus doctrinā. Te auxiliāte dn̄e

talis

Actuum.vi.

talis i hoc miniſterio pſeueret.
qualis leuita ab apoſtolis ele/
ctus btūs Stephanus meruit
perdurare. Totā ab hodierna
die mūdanā cōuerſationē de/
ſpiciat: te domīe bñdictionem
largiēte cōtemnat pſentia: dili/
gat cęleſtia: deſideret ſempiter/
na. Sit exemplum ⁊ forma iu/
ſtitię: ad gubernandā regen/
dāq; eccleſiam tuā fideliter: vt
ſpeculatrix idonea inter ſuas
collegas ſemp inueniatur. Sit
magni cōſilij: induſtrię ⁊ cenſu/
rę efficacię ⁊ diſciplinę. Ita te
dn̄e tribuēte: vt i oibꝰ mādatis
tuis ſine reprehēſione tibi mū/
do corde deſeruiens: ad brauiū
ſupernę vocationis multiplica/
to fęnore cum cēteſimo fructu.

co

coronaq; iuſtitię:ad cęleſtium

theſaurorũ dona perueniat.

Sūmiſſa voce. **Quod ſequitur dicit plane: ita tamen ꝙ a circumaſtantibꝰ audiat.**

Præſtante domino noſtro Ieſu Chriſto: qui cũ patre ⁊ ſpiritu ſcõ viuit ⁊ regnat in ſecula ſeculorũ. ℟. Amẽ. **Tũ Pōtifex adhuc ſine mitra: vt ſup. ſtās dicit.** Oremꝰ.

DEꝰ, cui oĩs poteſtas ⁊ dignitas famulant̃: da huic famulę tuę N. proſperũ ſuę dignitatis officiũ: in quo ſemp te timeat: tibiq; iugiter placere intẽdat. per Chriſtũ ⁊c. ℟. Amẽ. Oremus.

OMnium domine fons bonorum: iuſtorumque prouectuum munerator: tribue, quęſumus, huic famulę tuę N adeptã dignitatẽ bene regere: ⁊ a te ſibi pręſtitã: bonis operibus cõprobare. Per Chrm. ℟. Amẽ. Oremꝰ.

COncede, qſumus oĩpotens Deus, famulę tuę N. Abbatiſſę: vt oſtẽdẽdo ⁊ exercẽdo quę recta ſunt: exemplo bonorũ operum: animas ſuarũ inſtruat ſubditarum: ⁊ ęternę remunerationis mercedẽ: a te piiſſimo paſtore percipiat. Per Chriſtum dñm noſtrum. ℟. Amen. Oremus.

Exo. 15. DOmine Deus omnipotẽs: qui ſororẽ Moyſi Mariam: pręeuntem cum cęteris mulieribus: inter ęquoreas aquas: cum tympanis ⁊ choris: lętam ad litus maris venire feciſti: te ſupplices deprecamur: pro hac fideli famula tua N. quę hodie materna in cathedra: vniuerſis ſibi ſubditis: Abbatiſſa cõſtituit̃: vt ita monaſtica, vel canonica norma: tueatur cunctas famulas tuas, ſibi cõmiſſas: quatenus ad ęternam gloriã: te auxiliante: cũ omnibus illis introeat lęta: ibiq; exultantes: ⁊ cũ angelis cãtantes cãtica noua: ſequãtur agnum quocunq; ierit: Apoc. 14
Ieſum Chriſtũ dñm nr̃m: qui cũ patre ⁊ Spiritu ſancto viuit ⁊ regnat in ſecula ſeculorũ. ℟. Amẽ.

Quibus finitis ſedet Pontifex: accepta mitra: ⁊ tradit Abbatiſſę benedictę: coram ſe genuflexę: in manibus regulam dicens.

Ep̃s ſedet cũ mitra ⁊ dat regulam abbatiſſę genuflexę corã ſe in manibus.

ACcipe regulam a ſanctis patribus traditã: ad regendũ: cuſtodiendumque gregem tibi a Deo commiſſum: quantũ Deus ipſe te confortauerit: ⁊ fragilitas humana permiſerit. Accipe gregis dominici maternã prouidentiam: ac animarum procurationem: ⁊ per diuinę legis inceden-

doprecepta: ſis ei dux ad celeſtis hereditatis paſcua: adiuuãte domino noſtro Jeſu Chriſto.

Deinde ſi prius dum erat monialis: nõ fuit velata: Pontifex depoſita mitra ſurgit: et bñdicit veluz: quod per vnum ex miniſtris corã eo tenetur dicens. Oremus.

Benedictio veli, que fit ſtãdo et ſine mitra.

Supplicĩter te domine rogamus: vt ſuper hanc veſtẽ: ancille tue capiti imponẽdam: bene✠dictio tua benigna deſcẽdat: et ſit hec veſtis: benedicta et conſecrata: immaculata et ſancta: pſentis ancille tue. Per Chriſtũ dñm noſtrum. ℟. Amen. Oremus.
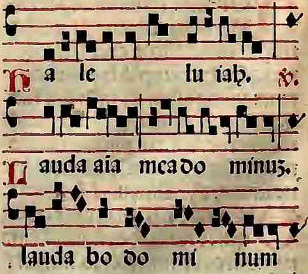
Caput omniũ fideliũ Deus: et toti⁹ corporis ſaluator: hoc operimentũ velaminis: quod famula tua propter tuum, tueq; genitricis beatiſſime ſemper virginis Marie amorem: ſuo capiti eſt impoſitura: dextera tua ſancti✠fica: et hoc quod per illud myſtice datur intelligi: tua ſemper cuſtodia: corpore pariter: et animo icõtaminato cuſtodiat: vt quãdo ad remunerationem perpetuaz ſanctorum: cum prudentibus et ipſa virginibus preparata aduenerit: te perducente, ad ſempiterne felicitatis nuptias introire mereat: Qui viuis et regnas Deus: Per omnia ſecula ſeculorũ. ℟. Amen. Mat. 25.

Deinde aſpergit velum ipſum aqua benedicta. tum ſedens accepta mitra: imponit illud ſuper caput Abbatiſſe: ita vt dependeat ſuper ſcapulas: et ante pectus, et vſque ad oculos: ſic dicens.

Accipe velamen ſacrũ: quod pferas ſine macula ante tribunal eterni iudicis: cui flectitur omne genu: celeſtiũ: terreſtriũ: et infernorũ: quo cognoſcaris mundum contẽpſiſſe: et te Chꝛo Jeſu: veraciter, humiliter q; toto cordis anniſu: ſpõſam pperualiter ſubdidiſſe: q te ab omni aduerſitate defendat: et ad vitã eternã perducat. Epſ aſpſo velo aqua bñdicta põit illud ſedens cũ mitra ſup caput eius.

Si vero Abbatiſſa bñdicta: prius velata fuit: omittuntur predicta: de benedictione veli: et illi⁹ traditione: poſita. His finitis ſurgunt oẽs: et Pontifex procedit in miſſa: vſque ad finez more conſueto. Abbatiſſa vero: ad locuz illum in quo prius miſſaz audiuit: reuertitur: ibi manẽs vſq; ad offertoriũ. Põtifex pcedit in miſſa et abbatiſſa reuertit ad locuz vbi pri⁹ erat.

in

in vi ta me a

pſallam do mi no.

quamdiu e ro.

Cap.15. Sequẽtia ſcī euãg.ſm Johãnem.

IN illo tẽpoꝛe:dixit Jeſus diſcipulis ſuis.Amẽ amẽ dico vobis: quia ploꝛabitis ⁊ flebitis vos:mũdus autẽ gaudebit:Vos vero contriſtabimini:ſed triſtitia veſtra ꝯuertetur in gaudiũ.Mulier cuꝫ parit triſtitiã habet: quia venit hoꝛa eius.Cũ autẽ peperit pueruꝫ:iam non meminit preſſurę ꝓpter gaudiũ:quia natus eſt homo in mundũ. Et vos igit̄ nũc quidem triſtitiã habetis. Iteruꝫ autẽ videbo vos: ⁊ gaudebit coꝛ veſtrum. Et gaudium veſtruꝫ nemo tollet a vobis. Offertoꝛium.

Sperẽt in te om nes,q no ue

runt no men tu um

do mi ne quo ni am non

de re linquis quęren tes te:

pſallite domino, q habitat in

Si on:quoniã nõ eſt oblitus

oꝛa ti ones paupę rum.

Incepto a choꝛo Offertoꝛio: ⁊ p pontificem lecto: ſedet põtifex in faldiſtoꝛio ante mediũ altaris:accepta mitra: ⁊ Abbatiſſa pꝛecedẽtibus eã duob⁹ ſeruitoꝛib⁹: duo intoꝛtitia accenſa poꝛtãtibus:venit de loco ſuo: ⁊ coꝛam pontifice genuflectit: ac ei ſucceſſiue dicta duo intoꝛtitia offert: ⁊ pontificis ea recipientis manum oſculatur: tum ad locum ſuum reuertitur.

Dicto offertorio epo ſedet ante altare, ⁊ abbatiſſa genuflectit coram epo ⁊ manũ ei⁹ oſculatur ⁊ offert cereos.

POntifex vero manus lauãs: ſurgit depoſita mitra: ⁊ miſſam pꝛoſequitur. Secreta.

Oblatis hoſtijs, q̄ſumus dn̄e: pręſenti famulę tuę perſeuerantiā perpetuę virginitatis accōmoda: vt apertis ianuis, ſummi cęleſtis regis thalamum, cū lętitia mereat̄ intrare. Per dn̄m no.

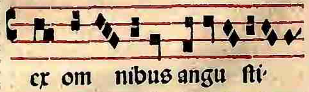
Ep̄s facta cōione cōicat abbatiſſam.

Poſtquam Pontifex ſe communicauerit: ⁊ purificauerit: antequā digitos abluat: poterit etiā Abbatiſſam benedictam corā eo ⁊ altari genuflexā: cōmunicare de corpore tantū: deinde purificare.

Ep̄s lotis manibus miſſam p̄ſequitur.

Tunc accepta mitra lauat man⁹: deinde p̄ſequit̄ miſſam vſq; ad benedictionē excluſiue. Cōmunio.

Poſtcōio.

Purificēt nos, quęſum⁹ dn̄e, ſacramenta quę ſumpſimus: ⁊ famulā tuā ab omni culpa liberam eſſe cōcede: vt quę cōſcientię ſuę reatu cōſtringitur: cęleſtis remedij plenitudine glorief. Per dominū. Dicto. Ite miſſa eſt. vel Benedicam⁹ dn̄o. ⁊ Placeat. ⁊c.

Pontifex cum Mitra intronizat Abbatiſſam in ſua ſede: ſi ſit in proprio monaſterio, dicens.

Ep̄s cum mitra intronizat abbatiſſā i ſede ſua.

Accipe plenam ⁊ liberam poteſtatem regendi hoc monaſterium: ⁊ congregationem eius: ⁊ omnia quę ad illius regimē interius ⁊ exterius ſpiritualiter ⁊ tēporaliter pertinere noſcuntur.

Si vero bn̄dictio fit extra monaſteriū ſuū: Pōtifex ſtatuit illā in faldiſtorio: quo ipſe pōtifex vſus eſt: an̄ mediū altaris poſito, dicēs.

Sta in iuſtitia ⁊ ſanctitate: ⁊ tene locum a Deo tibi delegatum: potens eſt enim Deus vt augeat tibi gratiam ſuam.

Ep̄s ſtans ad dextrā abbatiſſę ſine mitra cōuerſus ad altare īcipit Te Deum.

Tunc pontifex ſtās a dextris Abbatiſſę benedictę: verſus ad altare mitra depoſita: incipit cantando: ſchola proſequente hymnū.

folio 35.

Et dr̄ totū: prout habet̄ ſupra in fine conſecrationis electi in ep̄m. ⁊ pontifex manet apud ſedē vſq; ad finē hymni.

Ep̄s cum mitra manet ad dexterā abbatiſſę ⁊ moniales oēs ante eam veniunt ⁊ genuflectunt ⁊ recipiuntur ad oſculū. Et ſtando ſine mitra.

Interim dū cantatur hymn⁹: moniales oēs veniūt ⁊ faciūt reuerentiā Abbatiſſę: ſingulariter genuflexę ante illā. ⁊ recipiunt̄ ab ea benigne ad oſculū; id eſt tangendo ſe mutuo cū facie. Finito hymno: Pontifex ſtans ſine mitra: a dextris Abbatiſſę bn̄dictę ſedētis i ſede: ſup eā dicit ℣.

Cōfirma hoc De⁹ quod operatus es in nobis. ℟. A templo ſancto tuo, quod eſt in Jeruſalem. ℣. Saluam fac ancillam tuā domine. ℟. Deus meus ſperantem in te. ℣. Eſto ei domine turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Nihil proficiat inimicus in ea.

℟. Et fili⁹ iniq̃tatis nõ apponat nocere ei. ℣. Dñe exaudi oꝛationem meã. ℟. Et clamoꝛ meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcũ. ℟. Et cuꝫ ſpiritu tuo. Oꝛemus.

Famulã tuã dñe cuſtodia muniat pietatis: vt virginitatis ſanctę pꝛopoſituꝫ: qđ te inſpirãte ſuſcepit: te ꝓtegẽte illeſam cuſtodiat. Per Chꝛiſtũ dñm. ℟. Amẽ.

Epo cum mitra ſtãs ante altare bñdicit pplo ſolenniter: abbatiſſa genuflectente. ſupra 35.

Deinde Põtifex aſſumpta mitra: accedit ad medium altaris: benedicit ſolenniter populo, dicens. Sit nomẽ domini ⁊c. Abbatiſſã apud ſedẽ ſuã (ſi in pꝛopꝛio monaſterio eſt: alioqñ ante altare) in plano Pꝛeſbyterij: genuflectẽte. Qua data: vadunt oẽs in pace.

DE BENEDICTIONE & conſecratione virginum.

Benedictio ⁊ conſecratio virginũ fieri debet in Epiphania Dñi: vel i Albis Paſchalibus: aut in Natalitijs apoſtoloꝛũ: ſeu in Dñicis diebus. Poteſt etiaꝫ fieri oĩ tempoꝛe: vbi piculũ immineret: qđ nõ ꝯſecratę decederent. Die vero pręcedenti: hoꝛa veſptina: vel etiã mane: ante quã Põtifex ad miſſaꝫ ſe paret: in loco ꝯueniẽti, pſentant ei virgines bñdicendę: q de earũ ętate ⁊ ꝓpoſito ſingulariter ſingulas: videlicet an annũ. 25. cõpleuerint. Si voluntatẽ ⁊ pꝛopoſitũ ſeruandę virginitatis habeant: diligenter inquirit: ⁊ inſuper ſeoꝛſum cũ qualibet de vita ⁊ cõſcientia ⁊ carnis integritate. Quo facto virgines reducunt ad locũ ad hoc paratũ: in quo expectãt hoꝛaꝫ benedictionis ſuę: ⁊ parãtur: ac ſupaltari in coꝛnu epiſtolę locãtur pꝛo virginibus benedicendis: veſtes: vela: anuli: ⁊ toꝛques: ſiue coꝛonę: tẽpoꝛe ſuo virginibus tradenda: Deputant paranymphę, quę virgines pręcedũt: ⁊ i Pꝛeſbyterio oꝛdinatę: collocãt ac deducũt ad Pontificeꝫ: ⁊ reducunt. Oꝛdinat etiã in eccleſia: papilio, aut ali⁹ locus cõueniẽs paratur: in quo virgines ipſę cõueniunt: ⁊ ſuo tẽpoꝛe ſe veſtiunt benedictis veſtib⁹.

Oꝛdinat thalamus ſeu papilio in quo ṽgines induunt veſtes benedictas.

Poſt hęc: hoꝛa cõgrua: Pontifex paratus omnibus Põtificalib⁹ paramẽtis: ꝓcedit moꝛe cõſueto ad miſſaꝫ: ⁊ in ea vſqꝫ ad Halah. Vel vltimum verſum. Tractus. excluſiue: ſi ſit dicẽdus. Introitus ⁊ alia dicuntur pꝛout etiam habẽtur ſupꝛa: in benedictione Abbatiſſę. folio. 62. Introitus.

Põtifex parat⁹ ꝓcedit in miſſa vſqꝫ ad halah, vł vltimũ ℣. tractus excluſiue.

Tibi dixit coꝛ meuꝫ: quęſiui vultũ tuũ: vultũ tuũ dñe requirã: ne auerta faciã tuaꝫ a me. ps. Dñs illuminatio mea ⁊ ſalus mea: quẽ timebo? ℣. Gloꝛia patri. Oꝛo.
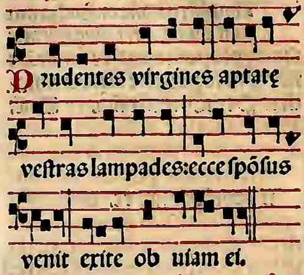
Da queſumus dñe his famulabus tuis: quas virginitatis honoꝛe dignatus es decoꝛare: inchoati operis conſummatum effectum: ⁊ vt perfectam tibi offerant plenitudinem: initia ſua perducere mereantur ad fineꝫ. Per dominum noſtrum Jeſum Chꝛi.

Lcõ eplẽ bti Pauli apli ad Cori.

j. cap 7. FRatres: de virginibus pręceptũ dñi nõ habeo: ↄſiliũ aũt do: tanq̃ miſericordiã ↄſecutuſ a Deo: vt ſim fidelis. Exiſtimo eniz hoc bonũ eſſe: ꝑpter inſtãtem neceſſitatẽ: qm̃ bonuz eſt homini ſic eſſe. Alligatus es vxori: noli quęrere ſolutionẽ. Solutus es ab vxore: noli q̃rere vxorẽ. Si autẽ acceperis vxorẽ non peccaſti. Et ſi nupſerit virgo: nõ peccauit. Tribulationem tñ carnis habebunt huiuſmodi. Ego autẽ vobis parco. Hoc itaq̃ dico fratreſ: Tẽpuſ breue eſt. Reliquũ eſt: vt q habẽt vxores: tanquaz nõ habẽtes ſint: ⁊ qui flent, tanquam non flenteſ: ⁊ qui gaudẽt, tanquam non gaudenteſ: ⁊ q emunt, tanquã nõ poſſidenteſ: ⁊ qui vtunt hoc mundo, tanq̃ non vtantur. Pręterit eniz figura huius mundi. Uolo autez vos ſine ſolicitudine eſſe. Qui ſine vxore eſt: ſolicituſ eſt q̃ dñi ſũt: quomodo placeat deo. Qui autẽ cũ vxore eſt: ſolicitus eſt quę ſunt mũdi: quomodo placeat vxori: et diuiſus eſt. Et mulier innupta, et virgo: cogitat quę dñi ſunt: vt ſit ſancta: ⁊ corpore ⁊ ſpũ: In Chriſto Jeſu dño noſtro. Graduale.

Dicto graduali põtifex ſedet cuz mitra añ mediũ altaris: ⁊ archipreſbyter cũ ſuppellicio ⁊ pluuiali accedit añ papilionem vbi ſunt virgines incluſę ⁊ cãtat ſequẽtẽ añam.

MIſerere mei deꝰ miſerere mei: qm̃ in te cõfidit aĩa mea. ℣. Miſit Deꝰ de cęlo ⁊ liberauit me: dedit in opprobriũ ↄculcãtes me. Dicto graduali: Pontifex ſedet cum mitra: ſuper faldiſtoriũ: ante mediũ altariſ pręparatũ: et archipreſbyter ſuppellicio et pluuiali indutus: vadit ante papillionem: vel capitulũ: aut alium locũ in eccleſia paratũ: vbi benedicẽdę virgines ſunt incluſę: ibidem cãtans competenti voce: hanc Añam.

Uirgines accẽdunt cereos ſuos ⁊ binę ⁊ binę exeunt ſine velis mãtellis vel cucullis: ⁊ ab archipreſbytero ſtatuũtur extra chorum.

Uirgines vero audiẽtes vocẽ archipreſbyteri: pręparãt ſe: ⁊ accẽdentes cęreos ſuos: exeũt binę ⁊ binę de loco illo: in veſtibuſ qbuſ in monaſterio vſę ſunt: ſine velis: ſine mantellis: ⁊ ſine cucullis. Archipreſbyter vero ꝓcedẽſ ſtatuit eas extra chorũ: vt facies ad altare maius vertãt: ⁊ pontificez corã altari ſedentem: poſſint videre: ⁊ ipſe eas. Tũc idẽ archipreſbyter: in parte virginũ ſtans, dicit cõpetẽti voce in tono lectioniſ: ad põtificẽ: virginibꝰ genuflectẽtibus.

Archipreſbyter ex parte virginum cōuerſus ad epm dicit

Reuerēde pr̄ poſtulat ſancta mr̄ eccl'ia: vt has p̄ſentes virgines: ſeu ſanctimoniales: digne mini bñdicere: & cōſecrare: & dño nr̄o Jeſu Chr̄o: ſummi Dei filio deſpōſare. Pōtifex iterrogat dicēs. Scis illas dignas eſſe? Rñdet Archipreſbyter. Quantum humana fragilitas noſſe finit: credo & teſtificor illas dignas eſſe ad huius onus nominis. Tunc Pontifex adhuc ſedens cum Mitra, dicit ad circumaſtantes.

Pōtifex dicit ad circumaſtantes.

Auxiliante dño Deo ſaluatore noſtro Jeſu Chriſto: eligim⁹ has preſentes virgines cōſecrare: & dño noſtro Jeſu Chriſto deſponſare. Deinde Pōtifex vocat virgines in cantu, dicens.

Pōtifex vocat virgines.

Venite.

Virgines rñdent.

Virgines reſpondent.

Et nunc ſequimur.

Surgētes mox ſeriatim: veniunt vſq; ad introitū chori: exterius tamē: genua flectētes. Tūc Pōtifex eas ſcđo alti⁹ vocat in cātu dicēs.

Venite.

Virgines ſurgentes: rñdent ſiliter in cantu, dicentes.

Virgines ſurgentes aliquātulū procedunt & genuflectūt.

Et nūc ſequimur in toto corde.

Deinde vſque ad medium chori procedunt: & ibi genua flectunt. Tunc Pontifex tertio altius vocat eas in cantu, dicens.

Deinde procedētes adhuc magis genuflectunt & eps tertio eas vocat.

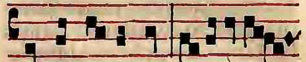

Venite filię, audite me, timo-

rem domini docebo vos.

Virgines vero ſurgentes: reſpōdent cantantes Antiphonam.

Et nūc ſequimur in toto corde:

Virgines ſurgentes cantant.

timemus te & querimus faciē

tuā videre: Domine ne confundas nos: ſed fac nobis iuxta

manſuetudinē tuā: & ſecundum

multitudinē miſericordię tuę.

Et pręmiſſa cantantes virgines: magis appropinquantes: aſcen-

Virgines p̄miſſa cātātes ap-

propinquãt ꝛ genuflectunt corã epiſcopo.

dunt in Preſbyteriũ: vbi omnes coram Pontifice genuflectunt: ꝛ capita profunde quaſi vſq; ad terram: inclinant. Deinde ſingule ſucceſſiue: caput aliquantulũ erigentes: dicũt eciã hunc verſum.

Suſcipe me domine ſecundũ eloquium tuum: vt non dominetur mei omnis iniuſtitia.

Virgines per paranymphas ordinãtur in modũ corone corã pontifice.

Quo per ſingulas dicto: ſurgunt omnes: ꝛ a paranymphis, ſiue magiſtris quarum ſint due vel plures: ſeriatim ordinantur: ſtantes ibidem in modum corone coram Pontifice: cõgruo tamen ſpatio diſtantes ab eo. Tunc Pontifex: hortatur illas publice ad amplectendum: honorandum: ꝛ ſeruandum ſancte virginitatis propoſitum: ꝛ mox interrogat eas palam ꝛ communiter dicens.

Vultis in ſancte virginitatis propoſito: perſeuerare? Et ille reſpondent. Volumus. Tunc vnaqueq; ſigillatim genuflectit corã eo: ꝛ iunctis manibus inmiſſis inter ambas manus Pontificis Pontifex interrogat quamlibet dicẽs.

Virgines immiſſis manibus iunctis inter am bas manꝰ pontificis ꝓmittunt virginitatem cꝑo.

Promittis te perpetuo: virginitatem ſeruare? Reſpondet illa. Promitto. Et Pontifex, dicit. Deo gratias. Illa vero oſculat manus Pontificis: ſurgitq; ꝛ ad ſuũ locum reuertit: ꝛ genuflectit. Omnibus autẽ ſic per ordinẽ expeditis: ꝛ ad ſua loca reuerſis: ꝛ genuflexis: Pontifex cõmuniter oẽs interrogat dicẽs. Vultis benedici, ꝛ cõſecrari: ꝛ domino Jeſu Chriſto ſummi regis filio deſponſari? Reſpõdent oẽs. Volumus.

Pontifex corã ſe genuflexas īterrogat.

Poſt hec Põtifex ante altare ſuper faldiſtorium procumbit: cum mitra: ꝛ miniſtri hinc ꝛ inde genuflectunt: virgines vero poſt Pontificem ſuper tapeta in modũ corone ſe proſternunt: ꝛ cantores incipiunt ꝛ proſequũtur Litaniã: quam require ſupra fo. 10. in ordinatione ſubdiaconi. Et poſtquã dictũ fuerit: ꝛ a choro reſponſũ.

Põ pont fex ꝓſtrat ſuper faldiſtoriũ ꝛ virgines ſe proſternunt dicit Litania.

Vt obſequiũ ſeruitutis noſtre tibi rationabile facias. Te rogamꝰ audi nos. Põtifex ſurgit cum mitra: ꝛ vertẽs ſe ad virgines ꝓſtratas: tenẽs baculũ paſtoralẽ in ſiniſtra: in priſtino tono, dicit, primo.

Pontifex dicit ℣. in per virgines ſtans cũ mitra ꝛ baculo paſtorali.

Ut preſentes ancillas tuas bñ ✠ dicere, ꝛ ſãcti ✠ ficare, ꝛ cõſe ✠ crare digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Secũdo, dicit. Ut eas in ſancte religionis propoſito: ꝛ virginitatis obſeruãtia: conſeruare digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Tertio, dicit. Ut eas celeſtibus diſciplinis inſtruere digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Quarto, dicit. Ut dimittas que cõſcientia metuit: ꝛ adijcias que oratio non preſumit. ℟. Te rognmus audi nos. Quibus dictis: Põtifex redit ad accubitum: Cantoribus Litaniã vbi dimiſerãt reaſſumentibus: ꝛ perficiẽtibus. Qua finita ſurgũt omnes: ꝛ ſm cõſuetudinem quorundam monaſteriorum dicitur hymnꝰ. Ueni creator ſpiritus ꝛc. Pontifice ſine mitra: ante altare genuflexo incipiente: ꝛ choro illũ pro-

Põtifex dictis ℣. redit ad accubitũ vſq; ad finẽ litanie. ſupra. Lx.

Dicta litanie dicit hymnus Venicreator. pontifice genuflexo ante altare illũ inchoãte.

proſequente vſq; ad finē: primo verſu dicto: Pontifice ſurgēte ⁊ vſq; ad finē eiuſdem hymni ſine mitra ſtante: qđ ſatis videt actui ꝯuenire. hymno dicto: vel vbi dici nō ꝯſueuit: Litania finita: virgines ad primum locum vnde venerunt: vel ad aliū idoneū propiorē ad hoc ordinatū reuertūt. Pōtifex vero coram altari ſtans: depoſita mitra: bñdicit virginū veſtes, dicēs. ℣. Dñs vobiſcum. ℟. Et cū ſpiritu tuo. Oremus.

Dicto hym. virgines ad locū papiſſionis redeunt.

Benedictio veſtiū que fit ſtādo ⁊ ſine mitra

DEus, eternorum bonorum fideliſſime promiſſor: ⁊ certiſſime perſolutor: qui veſtimentum ſalutis: ⁊ indumentū iocunditatis eterne fidelibus tuis promiſiſti: clementiam tuam ſuppliciter exoramus: vt hec indumenta: humilitatē cordis: ⁊ contemptū mundi ſignificātia, quibus famule tue ſancto ſunt viſibiliter informande propoſito: ꝓpitius bene ✠ dicas: ⁊ beate caſtitatis habitum: quē te inſpirāte ſuſcipiunt: te protegente cuſtodiant: ⁊ quas veſtimētis venerāde ꝓmiſſionis indutis temporaliter: beata facias immortalitate veſtiri. Per Chꝛm dñm noſtrū. ℟. Amē. Oremus.

DOmine De⁹: bonarū dator: virtutum: ⁊ omniū benedictionū largus infuſor: te obnixis precibus deprecamur: vt has veſtes, quas famule tue pro indicio cognoſcende religionis: indui ſe volunt: bene ✠ dicere ⁊ ſancti ✠ ficare digneris: vt inter reliquas feminas: tua benedictione: tibi cognoſcant eſſe dicate. Per Chꝛm dñm noſtrū. ℟. Amē. Oremus.

EXaudi, queſumus omnipotens Deus, preces noſtras: ⁊ has veſtes, quas famule tue ꝓ obſeruādo caſtitatis ſigno, ad ſe operiendas expoſcunt: vberrime benedictionis imbre perfunde: ſicut perfudiſti orā veſtimentorū Aaron: benedictione vnguenti: Ps. 132.
ꝓfluētis a capite in barbā: ⁊ ſicut benedixiſti veſtes omniū religioſorum virorū: tibi per omnia placentiū: ita ⁊ has veſtes bñ ✠ dicere ⁊ ſanctifi ✠ care dignare: ⁊ pſta clementiſſime pater: vt ſupradictis famulabus tuis: ſint he veſtes: ſalutis protectio: he cognitio religionis: he initiū ſanctitatis: he contra omnia tela inimici robuſta defenſio: vt centeſimi muneris opulentia fructus dono: cōtinentia perſeuerante ditent. Per Chriſtum dñm nr̄m. ℟. Amen.

Et veſtes aqua benedicta aſpergit: que portantur virginibus ad locum ad quem diuertunt: vbi dimiſſis quotidianis veſtibus: induunt benedictas. Pontifex autem ſtans: vt ſupra: benedicit vela virginum, dicens. Oremus.

Ueſtes aſperguntur aq̄ bñdicta ⁊ portant virginibus q̄ illas induunt.

Sup-

Benedictio velorū, quę fit ſtādo ⁊ ſine mitra.

Suppliciter te domine rogamus: vt ſuper has veſtes: capitibus ancillarum tuarū imponendas: bene✠dictio tua benigna deſcendat: ⁊ ſint hę veſtes: benedictę ⁊ conſecratę: immaculatę ⁊ ſanctę: pręſentium ancillarum tuarum: Per Chriſtum dominū noſtrum. ℟. Amen. Oremus.

Caput oium fideliū Deus: ⁊ toti⁹ corporis ſaluator: hęc operimenta velaminum: quę famulę tuę propter tuum: tueq̃ genitricis beatiſſimę ſemper virginis Marię amorē: ſuis capitibus ſunt impoſiturę: dextera tua ſancti✠fica: ⁊ hoc quod per illa myſtice dat̄ intelligi: tua ſemꝑ cuſtodia: corpore pariter: ⁊ animo incōtaminato cuſtodiāt: vt quando ad remunerationem perpetuam ſanctorum: cū prudentibus ⁊ ipſe

Matt. 25

virginib⁹ pręparatę aduenerint: te perducente ad ſempiternę felicitatis nuptias introire mereantur: Qui viuis ⁊ regnas in vnitate ſpiritus ſancti Deus: Per omnia ſęcula ſeculorum. ℟. Amen.

Aſpgunt vela aqua bñdicta.

Et vela ipſa aqua bñdicta aſpgit Poſt hęc ſtās adhuc vt ſu. pōtifex bñdicit anulos, dicēs. Oremus.

Benedictio anulorū quę fit ſtando ⁊ ſine mitra.

Creator ⁊ conſecrator, ⁊ ſaluator humani generis: dator gratię ſpiritualis: ⁊ largitor humanę ſalutis: tu dñe bñ✠dictionē tuā ſuper hos anulos emitte: vtque eos geſtauerint: cęleſti virtute munitę: fidē integrā: fidelitatemq̃ ſyncerā teneāt: ſicuti ſponſę Chriſti: virginitatis propoſitum cuſtodiāt: ⁊ in caſtitate perpetua perſeuerēt. Per Chriſtum dñm noſtrum. ℟. Amen.

Anulis aſpgūt aqua bñdicta.

Et aqua benedicta eos aſpergit. Tū ſtās adhuc ſine mitra pōtifex bñdicit torques, ſiue coronas dicēs. Oremus.
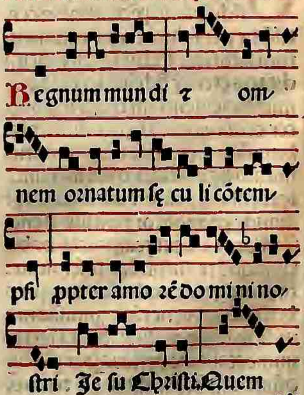
Benedictio coronarū quę fit ſtando ⁊ ſine mitra.

Bene✠dic dñe ornamenta iſta: vt ſint remediū ſalutare generi humano: ⁊ pręſta per inuocationē tui nois: vt quęcunq̃ ea portauerint: corporis ſanitatē ⁊ animę tutelā percipiant: ⁊ ſi tibi fideliter ſeruierint: coronā quam hęc ornamenta deſignant: in cęlo percipere mereātur: per te ſaluator mundi, Qui in trinitate perfecta: viuis ⁊ regnas De⁹. Per omnia ſęcula ſeculorum. ℟. Amen.

Aſpgunt torques aqua benedicta.

Deinde eas aqua benedicta aſpgit. His expletis: virgines benedictis veſtibus indutę: binę ⁊ binę ſeriatim redeunt ad Pontificem: cantantes Reſponſorium.

Virgines veſtib⁹ bñdictis indutę binę redeūt ad pontificē.

vidi

vi di quẽ ama ui in

quem credidi quem dilexi. ℣.

E ructa uit cor me

um verbuꝫ bo num, dico

e go o pera me a

regi. Quem.

Virgines diſponuntur a parã nymphis in modũ coronę ante altare.

Tum diſponunt a paranymphis ante altare: genuflexę coram pontifice: in modum coronę vultibus demiſſis. Pontifex vero ſurgit cuꝫ mitra: ꝛ benedicit eas, dicẽs.

Cũ mitra ſtando.

Benedicat vos de⁹: pa✠ter ꝛ fi✠lius: ꝛ ſpiritus ✠ ſanctus, omni benedictione ſpirituali. ℟. Amen. Tum mitra depoſita verſus ad eas, dicit. Oremus.

Epus mitra depoſita ſtãs dicit oratio nem.

Reſpice domine propitius: ſuper has famulas tuas. Ut ſanctę virginitatis propoſitum: quod te inſpirante ſuſceperunt: te protegente illeſum cuſtodiant. Per dñm nrm: Jeſum Chriſtum filium tuũ, Qui tecum viuit ꝛ regnat in vnitate ſpũs ſancti Deus,

Deinde dicit cõpetẽti voce extẽſis manibus ante pectus prefationẽ.

Epũs dicit pfationeꝫ ſtans ſine mitra manib⁹ ante pectus extenſis.

Per omnia ſecula ſeculoꝝ. ℟.

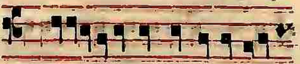
Amẽ. ℣. Dñs vobiſcũ. ℟. Et

cũ ſpiritu tuo. ℣. Surſuꝫ cor-

da. ℟. Habemus ad dominũ

℣. Grãs agamus domino Deo

nr̃o. ℟. Dignum ꝛ iuſtum eſt.

Ve

Benedictio velorū, quę fit ſtādo ⁊ ſine mitra.

SUpplicĭter te domine rogamus: vt ſuper has veſtes: capitibus ancillarum tuaruȝ imponendas: bene✠dictio tua benigna deſcendat: ⁊ ſint hę veſtes: benedictę ⁊ conſecratę: immaculatę ⁊ ſanctę: pręſentium ancillarum tuarum: Per Chriſtum dominū noſtrum. ℟. Amen. Oremus.

CAput oīum fideliū Deus: ⁊ totiꝰ corporis ſaluator: hęc operimenta velaminum: quę famulę tuę propter tuum: tueq̃ genitricis beatiſſimę ſemper virginis Marię amorē: ſuis capitibus ſunt impoſiturę: dextera tua ſancti✠fica: ⁊ hoc quod per illa myſtice datur intelligi: tua ſemp̱ cuſtodia: corpore pariter: ⁊ animo incōtaminato cuſtodiāt: vt quando ad remunerationem perpetuam ſanctorum: cū prudentibus ⁊ ipſe
Matt. 25 virginibꝰ pręparatę aduenerint: te perducente ad ſempiternę felicitatis nuptias introire mereantur: Qui viuis ⁊ regnas in vnitate ſpiritus ſancti Deus: Per omnia ſęcula ſęculorum. ℟. Amen.

Aſpgunt vela aqua bn̄dicta.

Et vela ipſa aqua bn̄dicta aſpgit Poſt hęc ſtās adhuc vt ſu. pōtifex bn̄dicit anulos, dicēs. Oremus.

Benedictio anulorum quę fit ſtando ⁊ ſine mitra.

CReator: conſecrator, ⁊ ſaluator humani generis: dator gratię ſpiritualis: ⁊ largitor humanę ſalutis: tu dn̄e bn̄✠dictionē tuā ſuper hos anulos emitte: vtque eos geſtauerint: cęleſti virtute munitę: fidē integrā: fidelitatemq̃ ſyncerā teneāt: ſicut ſponſę Chriſti: virginitatis propoſitum cuſtodiāt: ⁊ in caſtitate perpetua perſeuerēt. Per Chriſtum dn̄m noſtrum. ℟. Amen. Et aqua benedicta eos aſpergit. Tū ſtās adhuc ſine mitra pōtifex bn̄dicit torques, ſiue coronas dicēs. Oremꝰ.

Anulos aſpgūt aqua bn̄dicta.
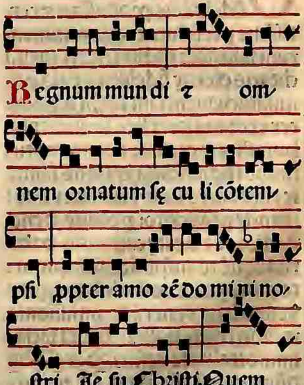
Benedictio coronarū quę fit ſtando ⁊ ſine mitra.

BEne✠dic dn̄e ornamenta iſta: vt ſint remediū ſalutare generi humano: ⁊ pręſta per inuocationē tui nōis: vt quęcunq̃ ea portauerint: corporis ſanitatē ⁊ animę tutelā percipiant: ⁊ ſi tibi fideliter ſeruierint: coronā quam hęc ornamenta deſignant: in cęlo percipere mereātur: per te ſaluator mundi, Qui in trinitate perfecta: viuis ⁊ regnas Deꝰ. Per omnia ſęcula ſęculorum. ℟. Amen.

Aſpgunt torques aqua benedicta.

Deinde eas aqua benedicta aſpgit. His expletis: virgines benedictis veſtibus indutę: binę ⁊ binę ſeriatim redeunt ad Pontificem: cantantes Reſponſorium.

Virgines veſtibꝰ bn̄dictis indutę binę redeūt ad pontificē.

vidi

vi di quē ama ui in quem credidi quem dilexi. ℣. E ructa uit cor me um verbuz bo num, dico e go o pera me a regi. Quem.

Virgines diſponuntur a paranymphis in moduz corone ante altare.

Tum diſponunt a paranymphis ante altare: genuflexe coram pontifice: in modum corone vultibus demiſſis. Pontifex vero ſurgit cuz mitra: ⁊ benedicit eas, dicēs.

Cū mitra ſtando.

Benedicat vos deꝰ: pa ✠ ter ⁊ fi ✠ lius: ⁊ ſpiritus ✠ ſanctus, omni benedictione ſpirituali. ℟. Amen. Tum mitra depoſita verſus ad eas, dicit. Oremus.

Epūs mitra depoſita ſtās dicit orationem.
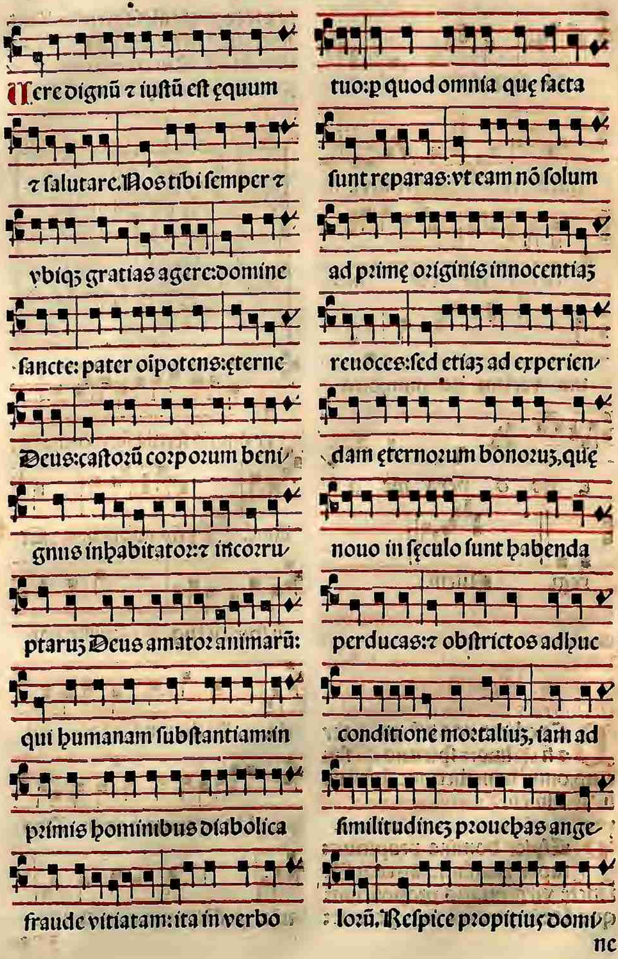
Reſpice domine propitius: ſuper has famulas tuas. Ut ſancte virginitatis propoſitum: quod te inſpirante ſuſceperunt: te protegente illeſum cuſtodiant. Per dñm nrm: Jeſum Chriſtum filium tuū, Qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate ſpūs ſancti Deus, Deinde dicit ꝯpetēti voce extēſis manibus ante pectus prefationē.

Epūs dicit pfationē ſtans ſine mitra manibꝰ ante pectus extenſis.

Per omnia ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amē. ℣. Dñs vobiſcū. ℟. Et cū ſpiritu tuo. ℣. Surſuz corda. ℟. Habemus ad dominū. ℣. Gr̃as agamus domino Deo nr̃o. ℟. Dignum ⁊ iuſtum eſt.

Ve
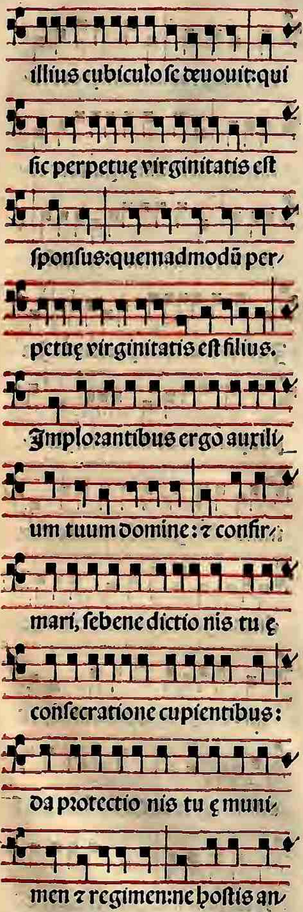

Vere dignū ꝛ iuſtū eſt ęquum
ꝛ ſalutare. Nos tibi ſemper ꝛ
vbiqꝫ gratias agere: domine
ſancte: pater oipotens: ęterne
Deus: caſtorū corporum beni-
gnus inhabitator: ꝛ incorru-
ptaruꝫ Deus amator animarū:
qui humanam ſubſtantiam: in
primis hominibus diabolica
fraude vitiatam: ita in verbo
tuo: p quod omnia quę facta
ſunt reparas: vt eam nō ſolum
ad primę originis innocentiaꝫ
reuoces: ſed etiaꝫ ad experien-
dam ęternorum bonoruꝫ, quę
nouo in ſeculo ſunt habenda
perducas: ꝛ obſtrictos adhuc
conditione mortaliuꝫ, iam ad
ſimilitudineꝫ proueħas ange-
lorū. Reſpice propitius domi-
ne
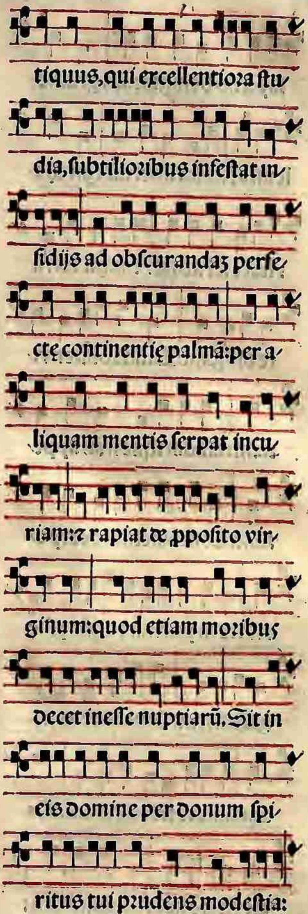

ne ſuper has famulas tuas:
quę in manu tua continentię
ſuę propoſitum collocantes:
tibi deuotionem ſuá offerũt:
a quo ⁊ ipſę vota ſumpſerũt.
Quomodo eniꝫ animus mor-
tali carne circũdatus legẽ na-
turę: libertatem licentię: vim
conſuetudinis, ⁊ ſtimulos ęta-
tis euinceret, niſi tu Deus per
liberum arbitriuꝫ hunc in eis
amoreꝫ virginitatis cleméter
accenderes: tu hanc cupidita-
té in earũ cordibus benignus
aleres: tu fortitudiné miniſtra-
res. Effuſa nanqꝫ in oẽs gen-
tes gratia tua ex omni natione
quę ſub cęlo eſt, in ſtellarũ in-
numerabiliũ numerum: noui
teſtaméti hęredib⁹ adoptatis
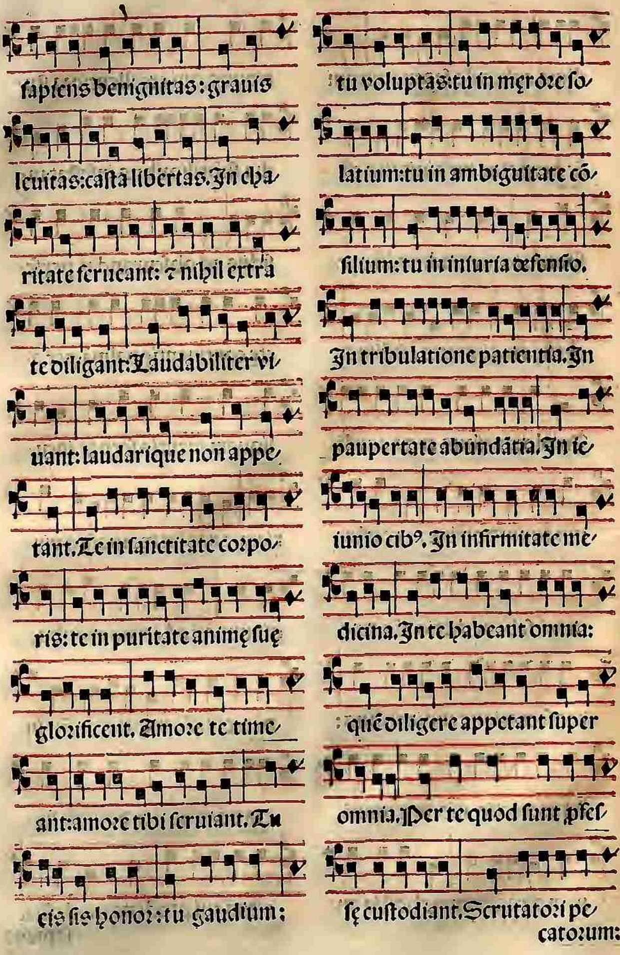
⁊

ꝛ inter cęteras virtutes quas
filijs tuis non ex ſanguinibus
nec ex voluntate carnis:ſed de
ſpiritu ſancto genitis indidi-
ſti:etiam hoc donum in quaſ-
dam mentes de largitatis tuę
fonte defluxit, vt cum honorem
nuptiarũ nulla interdicta mi-
nuiſſent: atqꝫ ſup ſanctũ cõiu-
giuꝫ nuptialis benedictio per-
maneret, exiſterẽt tamen ſu-
blimiores animę, quę viri atqꝫ
mulieris copulam faſtidirent,
ꝛ connubij concupiſcerent ſa-
cramentuꝫ, nec imitarẽtur qđ
in nuptijs agitur, ſed dilige-
rẽt qđ in nuptijs pręnotatur.
Agnouit auctorem ſuum bea-
ta virginitas, ꝛ ęmula integri-
tatis angelicę illius thalamo.
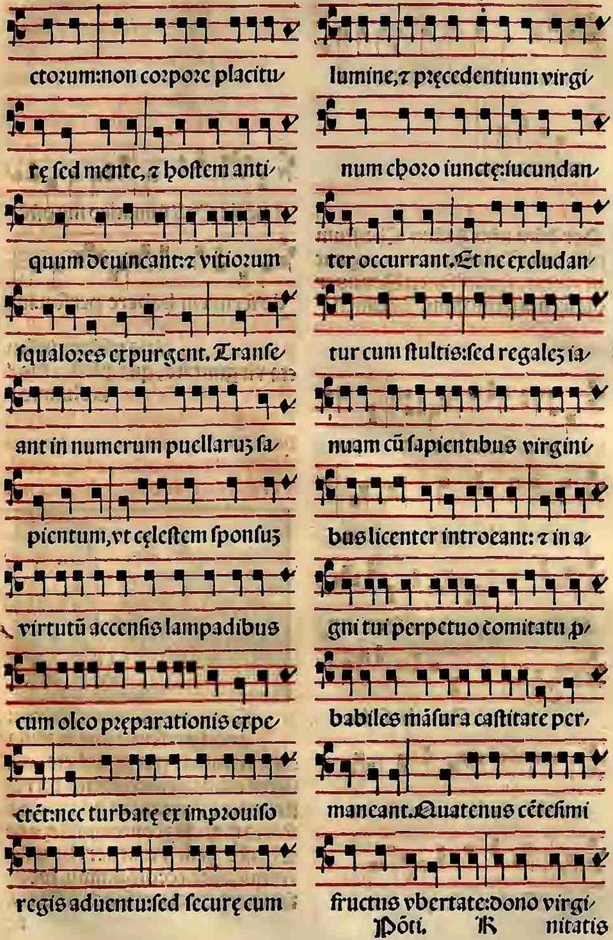
illius

illius cubiculo ſe deuouit: qui
ſic perpetuę virginitatis eſt
ſponſus: quemadmodũ per-
petuę virginitatis eſt filius.
Implorantibus ergo auxili-
um tuum domine: ⁊ confir-
mari, ſe benedictionis tuę
conſecratione cupientibus:
da protectionis tuę muni-
men ⁊ regimen: ne hoſtis an-

tiquus, qui excellentiora ſtu-
dia, ſubtilioribus infeſtat in-
ſidijs ad obſcurandaʒ perfe-
ctę continentię palmã: per a-
liquam mentis ſerpat incu-
riam: ⁊ rapiat de ꝓpoſito vir-
ginum: quod etiam moribus
decet ineſſe nuptiarũ. Sit in
eis domine per donum ſpi-
ritus tui prudens modeſtia:

ſapiens

ſapiens benignitas: grauis
leuitas: caſtā libertas. In cha/
ritate ſeruent: ⁊ nihil extra
te diligant. Laudabiliter vi/
uant: laudarique non appe/
tant. Te in ſanctitate corpo/
ris: te in puritate animę ſuę
glorificent. Amore te time/
ant: amore tibi ſeruiant. Tu
eis ſis honor: tu gaudium:
tu voluptas: tu in merore ſo/
latium: tu in ambiguitate cō/
ſilium: tu in iniuria defenſio.
In tribulatione patientia. In
paupertate abundātia. In ie/
iunio cib⁹. In infirmitate me/
dicina. In te habeant omnia:
quē diligere appetant ſuper
omnia. Per te quod ſunt ꝓfeſ/
ſe cuſtodiant. Scrutatori pe/
catorum:

ctorum:non corpore placitu/
re ſed mente, ⁊ hoſtem anti/
quum deuincant:⁊ vitiorum
ſqualores expurgent. Tranſe/
ant in numerum puellaruȝ ſa/
pientum, vt cęleſtem ſponſuȝ
virtutũ accenſis lampadibus
cum oleo pręparationis expe/
ctẽt:nec turbatę ex improuiſo
regis aduentu:ſed ſecurę cum
lumine, ⁊ pręcedentium virgi/
num choro iunctę:iucundan/
ter occurrant. Et ne excludan/
tur cum ſtultis:ſed regaleȝ ia/
nuam cũ ſapientibus virgini/
bus licenter introeant: ⁊ in a/
gni tui perpetuo comitatu ꝓ/
babiles mãſura caſtitate per/
maneant. Quatenus cẽteſimi
fructus vbertate:dono virgi/
Põti. ℟ nitatis

nitatis te donante decorari

mereantur.

Quo sequit dicit plane legēdo: ita tamē φ a circūastantibus audiat.

Sūmissa voce.

Per dñm nr̄m Jesum Christum filiū tuū, Qui tecū viuit ⁊ regnat in vnitate spirit⁹ sancti Deus: per oīa secula seculorum. ℟ Amen.

Pōtifex stans cū mitra incipit.

Tum Pontifex accepta mitra incipit schola prosequente.

Ueni e lecta me a ⁊ po/

nam in te thronum me um.

Quia concupiuit rex speci em

tu am. ℣. Au di fi lia

⁊ vide ⁊ inclina aurem tu/

am. Quia concupi uit.

Incepto Responsorio sedet Pōtifex cū mitra, ⁊ eo finito surgunt virgines, ⁊ duę primę ex eis pręsentantur a paranymphis pontifici: coram quo humiliter genua flectunt cantantes simul Añam.

Finito ℟. duę primę virgines p̄sentant a paranymphis pontifici: corā quo genuflectentes cātāt Añam Ancilla.

Ancilla Christi sum: ideo me ostē

do seruilem habere personam.

Pōtifex palam eas iterrogat

Qua dicta pōtifex iterrogat illas palā dicēs. Uultis psistere in sancta virginitate, quā pfessę estis? Et illę simul rn̄dent. Uolumus.

Tum Pontifex imponit veluz super caput cuiuslibet, quod dependeat super scapulas, ⁊ sup pect⁹, ⁊ vsq3 ad oculos singulis, dicens.

Pōtifex imponit velum.

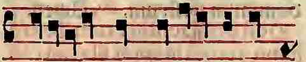
Accipe virgo velamē sacruz: quod perferas sine macula ante tribunal ęterni iudicis: cui flectit omne genu: cęlestiū, terrestrium, ⁊ infernorum: quo cognoscaris munduz contempsisse: ⁊ te Christo Jesu veraciter, humiliterque, toto cordis annisu, sponsam perpetualiter subdidisse: qui te

Digitized by Google

te ab omni aduerſitate defendat: ⁊ ad vitá ęterná pducat. ℟. Amé.

Ambabus velatis; ambę ſimul genuflerę, vt erát cátant hác Añam.

Uelatis ſi lis duab⁹ ambę cantant añaz.

Poſuit ſignum in faciem me-

am, vt nullum pręter cuz ama-

torem admittam.

Contenta aña reducuntur a paranymphis ad loca ſui ordinis: ⁊ alię duę deducuntur ad epm: quę ola faciút ſicut duę primę.

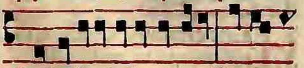
Quo facto: reducunt a paranymphis ad loca ordinis ſui: vbi pri⁹ erát, ⁊ alię duę, quę poſt illas in ordine ſequunt: pſentant pontifici: coram quo ſimili modo genua flectunt: cátát, ⁊ velantur, vt primę. Omnib⁹ auté ſic velatis, ⁊ ad loca ſua reductis: depoſita mitra ſurgit pótifex, ⁊ ſtás verſus ad illas, dicit ℣ Dominus vobiſcu3. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Sine mitra ſtádo.

Famulas tuas dñe: cuſtodia tuę muniat pietatis, vt virginitatis ſanctę propoſitum, quod te inſpiráte ſuſceperút: te ptegente illęſum cuſtodiant. Qui viuis ⁊ regnas cũ Deo pře: in vnitate. ⁊c.

Tum Pontifex ſtans, accepta mitra, vocat virgines: incipiens Antiphonam, ſchola proſequente.

Pótifex ſtans accepta mitra vocat virgines.

Deſpóſari dilecta veni, hyems

tranſijt: turtur canit vineę florentes redolent.

rentes redolent.

Qua incepta, ſedet pótifex cũ mitra, ⁊ ea finita, illę, q́ primę venerant ad recipiendũ velum: pręſentant pontifici a paranymphis: eo modo ⁊ ordine ſicut prius. Tunc pontifex accipiens anulũ: cũ dextra ſua, ⁊ dexterá manu virginis cum ſiniſtra manu ſua, ⁊ mittens anulum ipſum digito anulari dextrę manus virginis: deſponſat illas Jeſu Chriſto, dicens ſingulis.

Incepta aña pótifex ſedet cũ mitra, ⁊ virgines binę ⁊ binę ei pſentant: quarũ dextrá manũ ſua ſiniſtra tenens digito anulari anulũ imponit ſingulis.

Deſponſo te Jeſu Chriſto filio ſummi patris, q te illęſa3 cuſtodiat. Accipe ergo anulu3 fidei: ſignaculum ſpiritus ſancti, vt ſpóſa Dei voceris: ſi ei fideliter ⁊ munde ſeruieris. In noie patris: ⁊ filij, ⁊ ſpũs ſci. Quo facto ambę ſimul genuflerę, decantant Añaz.

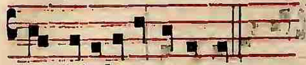
Uirgines deſpóſatę ambę ſimul cátát.

Ipſi ſum deſponſata cui ange-

li ſeruiunt: cuius pulchritudi-

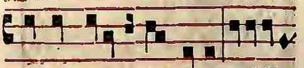
nem ſol ⁊ luna mirantur.

Qua cantata: reducuntur a para nymphis ad loca ſua, ⁊ alię duę, quę illas ſequũtur in ordine: pſentant Põtifici, ⁊ corã quo genuflectunt: cãtant, ⁊ deſponſant: modo pręmiſſo. Omnibus ergo ſic ſeriatim deſponſatis, ⁊ ad loca ſua reductis, omnes genuflexę ſimul leuant in altum, ⁊ oſtẽdunt dextras manus: cantãtes hãc antiphonã.

Oẽs deſponſatę ſurgentes pariter oſtẽdũt dextras ſuas in altũ leuatas ⁊ cãtant.

Anulo ſuo ſubarrauit me do-

minus me⁹ Ieſus Chꝛs: ⁊ tãqȝ

ſponſam decorauit me corona.

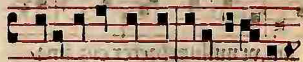
Deinde Pontifex cum mitra ſurgit, ⁊ ſtans verſus ad illas, dicit.

Põtifex cũ mitra ſtãs v̄ſus vgines eas bñdicit.

Benedicat vos conditor cęli ⁊ terrę: Deus pater omnipotens, qui vos eligere dignatus eſt: ad beatę Marię matris domini noſtri Ieſu Chriſti cõſortium, vt integrã ⁊ immaculatã virginitatem, quã profeſſę eſtis: corã Deo ⁊ angelis eius: conſeruetis: propoſitum firmũ teneatis: caſtitatẽ diligatis: patientiam cuſtodiatis, vt coronam virginitatis accipere mereamini. Per eundẽ Chriſtum dominum noſtrum. ℞. Amen.

Poſt hęc Pontifex cum Mitra ſtans, iterum inuocat illas: in cantu inchoans: ſchola proſequente hanc Antiphonam.

Põtifex ſtãs cũ mitra ichoat añam ſchola pſequẽte.

Veni ſpõſa Chriſti accipe coro-

nam quã tibi dominus prępa-

rauit in ęternum.

Incepta aña: ſedet põtifex cũ mitra, ⁊ ca finita: pręſentãt ei a paranymphis duę primę virgines, vt prius coram eo genuflexę. Ipſe autem: torquem ſiue coronam accipiens, imponit capiti cuiuſlibet virginis: ſeriatim ſingulis, dicẽs.

Incepta aña pontifex ſedet cũ mitra ⁊ eodẽ ordine quo primę binę ⁊ binę virgines ei pſentantur quib⁹ coronã im ponit.

Accipe ſignum Chriſti in capite tuo, vt vxor eius efficiaris, ⁊ ſi in eo pmanſeris: immortalitatis

litatis gloria coroneris. Per eundem Chriſtum dñm noſtrū. Et mox ambę ſimul decantant hanc añaz.

Accepta corona ambę ſimul decantant.

I nduit me dominus ciclade

auro texta: ⁊ immenſis moni-

libus ornauit me.

Añ cantata reducūtur ad loca ſua, ⁊ alię binę, ⁊ binę pſentant vt ſupra in deſponſatione.

Qua cantata: reducuntur a paranymphis ad loca ſua: ⁊ alię pſentant: q ſimili modo genuflectunt: cantāt, ⁊ coronātur: omnibus coronatis: ⁊ ad loca ſua reductis, ⁊ ſtantibus, Pontifex depoſita mitra ſurgit, ⁊ ſtans verſus ad illas, dicit ℣. Dominus vobiſcū. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Sine mitra ⁊ ſtando verſus ad virgines.

DA queſumus omnipotens Deus, vt hę famulę tuę, quę pro ſpe retributionis ęternę: tibi domino Deo deſiderāt conſecrari: plena fide: animoqꝫ, in ſancto propoſito permaneant. Tribue eis domine humilitatem, caſtitatem: obedientiā, charitatē, ⁊ omnium bonorum operum quantitatem: vt ad meritum ęternę glorię poſſint peruenire: Per Chriſtum dñm noſtrum. ℟. Amen.

Dicta oīone virgines genu flectunt, ⁊ pontifex ſtans ſine mitra dicit oionē.

Deinde omnibus ſimul genua flectentibus, Pontifex ſtans, vt prius, ſine mitra, dicit hanc Orationem. Oremus.

TE inuocamus domine ſancte, pater omnipotēs, ęterne Deus ſup has famulas tuas: quę tibi vouerunt pura mēte mūdoqꝫ corde ſeruire: vt eas ſociare digneris inter illos cētū quadragintaquatuor millia: q virgines permanſerūt, ⁊ ſe cū mulieribus nō coinquinauerunt: in quorum ore: ſicut dolus non eſt inuentus: ita ⁊ has famulas tuas: facies permanere immaculatas: vſque in finē: per immaculatum dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum, qui tecū viuit ⁊ regnat: in vnitate ſpiritus ſancti deus. Per omnia ſecula ſeculorū. ℟. Amen.

Apo. 14. 1. Pe. 2.

Qua finita, Virgines ſurgentes, ſimul cantant Antiphonam.

Oratione finita virgines ſurgentes ſimul cantant.

Ecce qđ cōcupiui iam video,

qđ ſperaui iam teneo, illi ſum

iun cta in cęlis quem in terris

poſi ta tota deuotio ne dilexi.

Poſt hęc Pontifex iunctis ante pectus manibus, dicit ſuper illas ſtantes humiliter inclinatas, benedictionem.

Añ. finita pontifex stans sine mitra iunctis manibus ante pectus, sequentē benedictionem dicit sup virgines ante se iclinatas.

DEus plaſmator corporum: afflator animarum: qui nullam ſpernis etatem: nullum ſexū reprobas: nullā cōditionem gratia tua ducis indignā: ſed omniū equalis creator es et redēptor: tu has famulas tuas: quas ex omni numero gregis: vt bonus paſtor, ad conſeruandam coronā perpetue virginitatis, et caſtimoniā anime eligere dignatus es: tue protectionis ſcuto circuntege: et ad omne opus virtutis et glorie, magiſtrante ſapiētia, prepara: vt vincentes carnis illecebras: et illicita conuitia recuſantes: inſolubilem filij tui domini noſtri Jeſu Chriſti copulam mereantur: His petimus domine: arma ſuggeras: nō carnalia: ſed ſpiritus virtute potentia: vt te muniente: earum ſenſus et membra: in earum corporibus et animabus: non poſſint dominari peccata: atq̄ ſub tua gratia viuere cupientibus: nihil ſibi defenſor malorum et inimicus bonorum: de his vaſis nomini tuo conſecratis: preualeat vendicare. Omnem etiam nociuū calorē: imber gratie tue celeſtis extinguat: lumē vero perpetue caſtitatis accendat: facies pudica: ſcandalis nō pareat: nec incautis occaſionē tribuat negligentia, delinquēdi. Sitq̄ in eis caſta virginitas. Sint ornate pariter et armate: fide integra: ſpe certa: charitate ſincera: vt preparato animo ad cōtinētiā, virtus tanta preſtetur: que ſuperet diaboli vniuerſa figmēta: atq̄ cōtemnendo preſentia: futura ſectentur: ieiunia epulis carnalib⁹ preferant: lectiones ſacras et orationes, conuiuijs et potationibus anteponant: vt orationibus paſte, et eruditionibus explete, illuminate vigilijs: opus gratie virginalis exerceant. His igitur virtutum armis: has tuas famulas interius exteriusq̄ cōmuniens: preſta: inoffenſum curſum virginitatis implere. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

Tum Pontifex accepta mitra ſtans dicit ſequentē benedictionem ſuper illas genuflectentes.

Pōtifex ſtans cū mitra dicit ſup virgines genuflexas. Ephe. 1.

BEnedicat vos Deus: pa✠ter: et fi✠lius, et ſpiritus ✠ ſanctus, omni benedictione ſpirituali, vt manentes ſemp incorrupte, inuiolate, et immaculate, ſub veſtimento ſancte Marie, matris domini noſtri Jeſu Chriſti, requieſcat ſuper vos ſpiritus ſeptiformis gratie, ſpiritus ſapientie et intellectus, ſpiritus conſilij et fortitudinis, ſpiritus ſcientie et pietatis: et repleat vos ſpiritus timoris dñi: fragiles ſolidet, inualidaſq̄ confirmet, pietate alleuet, et mentes regat, vias dirigat, cogitationes ſanctas inſtituat, actus probet, opera perficiat, charitate edificet, ſapientia illuminet, caſtitate muniat, ſcientia inſtruat, fide firmet, in virtute multiplicet, in ſanctitate ſublimet, ad patientiā preparet, ad obēdientiam ſubdat, ſobrias protegat, et pudicas in infirmitate viſitet, in dolore releuet, in ten- Iſa. 11.

tentatione cuſtodiat: in proſperitate temperet: in iracundia mitiget: in iniquitate emundet: infundat gratiā: remittat offenſam: tribuat diſciplinam. Ut his ⁊ ſimilibus virtutibus fultę: ⁊ ſanctis operibus illuſtratę: illa ſemper ſtudeatis agere: quę digna fiant remuneratione. Illum habeatis teſtem: quem habiturę eſtis iudicem: ⁊ vos aptetis: vt pręfulgentem geſtetis in manu lampadem: intraturę ſponſi thalamum: occurratis cum gaudio, ⁊ nihil in vobis reperiat fętidum: nihil ſordidum: nihil occultum: nihil corruptum, nihil inhoneſtum: ſed niueas ⁊ candidas animas, corporaq; lucida, atq; ſplendida: vt cū ille dies tremēdus: remunerationis iuſtorum: retributioniſq; malorū aduenerit: non inueniat in vobis, vltrix flamma quod vrat, ſed diuina pietas quod coronet: quas iam in hoc ſeculo conuerſatio religioſa mundauit: vt ad tribunal ęterni regis aſcenſurę: celſaq; palatia: cū iiſdem mereamini habere portionē: qui ſequuntur agnum: ⁊ cantant canticum nouum ſine ceſſatione: illic percepturę pręmium poſt laborē, ſemperq; maneatis in viuentium regione. Atq; ipſe benedicat vos de cęlis, qui per crucis paſſionē: humanum genus eſt dignatus venire in terris redimere: Jeſus Chriſtus dominus noſter. Qui cū ęterno patre, ⁊ ſpiritu ſācto, in vnitate perfecta: viuit ⁊ regnat Deus: in ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Deinde Pontifex ſedens cū mitra: publica voce anathema ponit: ne quis eas a diuino ſeruitio: q̄ vexillo caſtitatis ſubiectę ſunt abducat. Nullus earum bona ſurripiat: ſed ea cum quiete poſſideant in hanc formam.

Auctoritate oīpotentis Dei; ⁊ beatorum Petri ⁊ Pauli apoſtolorum eius: firmiter ⁊ ſub interminatione anathematis, inhibemus: ne quis pręſentes virgines, ſeu ſanctimoniales: a diuino ſeruitio, cui ſub vexillo caſtitatis ſubiectę ſunt, abducat: nullus earum bona ſurripiat: ſed ea cū quiete poſſideant. Siquis autē hoc attentare pręſumpſerit: Maledictus ſit in domo: ⁊ extra domum. Maledictus in ciuitate ⁊ in agro. Maledictus vigilando ⁊ dormiēdo. Maledictus manducando ⁊ bibendo. Maledictus ambulando ⁊ ſedēdo. Maledicta ſunt caro eius ⁊ oſſa: ⁊ a plāta pedis vſq; ad verticem: non habeat ſanitatem. Ueniat ſuper illum maledictio hominis: quam per Moyſen: in lege filijs iniquitatis: dominus permiſit. Deleatur

Sedendo cū mitra.

tur nomen eius de libro viuẽtiũ: ⁊ cum iuſtis non ſcribatur. Fiat pars ⁊ hereditas eius: cũ Caim fratricida: cũ Dathan ⁊ Abiron: cum Anania ⁊ Saphira: cum Simone mago ⁊ Juda proditore: ⁊ cum eis, qui dixerunt Deo, Recede a nobis: ſemitam viarum tuarum nolumus. Pereat in die iudicij: deuoret eum ignis perpetuus: cum diabolo ⁊ angelis eius: niſi reſtituerit: ⁊ ad emendationẽ

Cõpleto anathemate pontifex i miſſa pcedit, venerit. Fiat fiat. Tum dicitur Halleluiah, vel Tractus, ſi ſit dicendus, ⁊ cetera vſq; ad offertorium incluſiue: virginibus in ordine ſuo manẽtibus. Halleluiah. ℣. Lauda anima mea dominum; laudabo dominum in vita mea: pſallam Deo meo quandiu ero.

Sequentia ſancti euangelij ſecundum Mattheum.

cap. 25 In illo tempore: dixit Jeſus diſcipulis ſuis parabolam hanc: Simile eſt regnum celorũ decem virginibus: que accipientes lampades ſuas: exierunt obuiam ſponſo ⁊ ſponſe. Quinque autem ex eis erãt fatue: ⁊ quinq; prudentes. Sed quinq; fatue: acceptis lampadibus: non ſumpſerunt oleum ſecũ. Prudentes vero acceperunt oleum in vaſis ſuis cum lampadibus. Moram autẽ faciente ſponſo: dormitauerunt omnes ⁊ dormierunt. Media autem nocte clamor factus eſt: ecce ſponſus venit: exite obuiam ei. Tunc ſurrexerunt omnes virgines ille: ⁊ ornauerunt lampades ſuas. Fatue autem ſapientibus dixerunt: Date nobis de oleo veſtro: quia lampades noſtre extinguuntur. Reſponderunt prudẽtes, dicentes. Ne forte nõ ſufficiat nobis ⁊ vobis: ite potius ad vendentes: ⁊ emite vobis. Dum autẽ irent emere: venit ſponſus, ⁊ que parate erãt: intrauerunt cum eo ad nuptias, ⁊ clauſa eſt ianua. Nouiſſime vero veniũt: ⁊ reliqne virgines dicentes: Domine, domine: aperi nobis. At ille reſpondens ait: Amen dico vobis: neſcio vos. Uigilate itaq;, quia neſcitis diẽ neque horam.

Offertorium.

Sperent in te omnes qui nouerunt nomen tuum domine: quoniam non derelinquis querentes te: pſallite domino qui habitat in Sion: quoniam non eſt oblitus orationes pauperum.

Offertorio dicto: ſingule virgines conſecrate: velatis capitibus: ad manus Pontificis: in faldiſtorio ante medium altaris cũ mitra ſedentis, offerunt, coram eo genuflexe, quelibet candelam accẽſam, ⁊ aliã ſi velint.

Interim parãtur pro eis tot hoſtie cõſecrãde: quot ſunt

ipſe

[Margin: Facta oblatione pōtifex manus lauat ⁊ pſequitur miſſam ⁊ hoſtię parātur pro virginibꝰ cōicādis.]

... ſe numero. Facta oblatiōe: pōtifex cū mitra, ſedenſ lauat manꝰ: deinde depoſita mitra ſurgit: ⁊ pſeqtur miſſā more ꝯſueto. Secre.

Oblatis hoſtijs, quęſumus domine: pręſentibꝰ famulabuſ tuis perſeuerantiā perpetuę virginitatis accommoda: vt apertiſ ianuis, ſummi cęleſtiſ regis thalamum, cum lętitia mereātur intrare. Per dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuuꝫ, ⁊c.

Poſtquam Pontifex ſe de corpore ⁊ ſanguine communicauerit, ⁊ ſe purificauerit: antequam digitos abluat: virgines conſecratę accedunt ante altare: vbi in plano inferiori genuflectunt: in modum medię coronę: ⁊ dicunt ſubmiſſa (intelligibili tamen) voce.

Confiteor Deo omnipotenti, ⁊c.

[Margin: Pontifex ſine Mitra ſtat cōuerſus ad eas.]

Pontifice ad eas verſo: capite detecto ſtante: dicta cōfeſſione: pontifex ſtans: vt ſupra dicit. Miſereatur veſtri omnipotens Deuſ: ⁊ dimiſſis omnibus peccatis veſtris perducat vos ad vitam ęternam. ℟. Amen. Indulgentiam abſolutionem ⁊ remiſſioneꝫ omnium peccatorum veſtrorum, tribuat nobis omnipotens ⁊ miſericors dominus. ℟. Amen.

Et manu dextra ſignum cruciſ ſuper eas producit: tū accedunt ad ſupremum gradum altaris virgines ipſę hinc ⁊ hinc, ⁊ ibidem genuflectūt: pōtifex vero ponit hoſtias conſecratas ſuper patenaꝫ: pro numero virginuꝫ: ⁊ accipiēs ſucceſſiue: manu dextra inter pollicem ⁊ indicem ſingulas hoſtiaſ: cum eis ante faciē communicandę: format ſignuꝫ crucis, ⁊ continuo cum ſiniſtra, patenam dextrę ſuppōnit: ac ſingulas communicat, cuilibet, dicens. Corpus domini noſtri Jeſu Chriſti cuſtodiat te, ⁊ perducat in vitam ęternam.

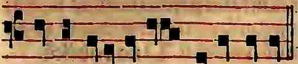
Quęlibet priuſquā communioneꝫ ſumat: oſculatur manum dextraꝫ Pontificis. Unus capellanorum Pontificis: ſuperpellicio indutus, ſtans iuxta cornu epiſtolę altaris: calicem habens: non illum cuꝫ quo Pontifex celebrauit: ſed alium cum vino, ⁊ mappulā mundam in manibus: ad quem ſingulę communicatę accedūt, ⁊ ſe purificāt: extergunt oſ: ⁊ ad partem vt prius genuflectūt: ⁊ omnibus communicatiſ: ipſę virgineſ ante altare: vt in Miſſa fuerunt genuflexę: ſimul cantant Antiphonaꝫ.

[Margin: Capellanus pontificis cuꝫ ſuppellicio ad cornu epiſtolę eas cum calice purificat: ⁊ ad parteꝫ genuflectunt.]

[Margin: Virgines cōicatę ſimul genuflexę, cantāt aīam.]

Mel ⁊ lac ex eius ore ſuſcepi ⁊

ſanguiſ eiꝰ ornauit genaſ meaſ.

Interim pōtifex: patenā cū pollice dextrę manus extergit diligenter ſup calicē: ne qd de ſacramēto ſup ea remaneat: abluit etiaꝫ ſup calicē digitos: ⁊ ablutionē ſumit. tum accepta mitra ſtās: lauat manuſ: deinde perficit miſſam. Cōio.

[Margin: Ebo ſe purificat ⁊ Miſſam perficit.]

Redime me Deuſ Iſrael ex omnibuſ anguſtijs meis. Poſtcōio.

Deus

DEus, qui habitaculum tuū in corde pudico fundaſti: reſpice ſup has famulas tuas: ꝛ quę caſtigationibus aſsiduis poſtulant: tua conſolatione participēt. Per dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum, Qui tecū.

Miſſa finita: Pontifex dat benedictionem ſolennem: qua data: ſedet cum mitra: in faldiſtorio ſuo ante medium altaris: ꝛ virgines conſecratę coram ipſo genuflectunt, quas pręſentat Abbatiſſę: etiam coram eo genuflexę, dicens:

Data benedictiōe, epus ſedet cuʒ mitra, ante mediuʒ altaris ꝛ pſentat omnes virgines bndictas genuflexas abbatiſſę genuflexę.

VIde, quomodo iſtas conſecratas Deo ſerues: ꝛ pręſentes immaculatas: redditura pro eis rationem: ante tribunal ſponſi earum venturi iudicis.

Et quia in nōnullis monaſterijs eſt cōſuetudo: q̄ loco Diaconiſſatus, qui in quibuſdā antiquis pōtificalibus habetur: virginibus conſecratis datur facultas dicēdi officium: ꝛ incipiendi horas canonicas in eccleſia: conuenienter id fit hoc modo. Pontifex ſtans: ante faldiſtoriū prędictum ſine mitra: virginibus cōſecratis corā eo genuflexis, dicit Dñs vobiſcū. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Pōtifex ſtans ſine mitra ante altare dicit orationem ſup virginibꝰ genuflexis.

EXaudi domine preces noſtras, ꝛ ſuper has famulas tuas ſpiritum tuę bene ✠ dictionis emitte: vt cęleſti munere ditatę: ꝛ gratiam tuę maieſtatis poſſint acquirere: ꝛ bene viuēdi alijs exemplum prębere. Per Chriſtū dominum noſtrum. ℟. Amen.

Tum ſedet Pontifex accepta mitra, ꝛ tradit Breuiarium illis ambabus manibus ipſuʒ tangentibus, ꝛ Pontificis manum deoſculantibus: ſingulis, dicens.

Pōtifex ſedet cuʒ Mitra ꝛ dat breuiariū ſingulis virginibus illud tangentibus.

ACcipe poteſtatem legendi officium: ꝛ incipiendi horas in Eccleſia: In nomine pa ✠ tris, ꝛ filij: ✠ ꝛ Spi ✠ ritus ſancti.

Surgit pontifex mitra depoſita: ꝛ conuerſus ad altare: incipit hymnum Te Deū laudamus. ſupra. fo. 35. Quem chorus proſequitur: vſqʒ ad finem, ꝛ eo finito duę ex choro dicunt ℣. Confirma hoc Deus quod operatus es in nobis. ℟. chorus. A téplo ſancto tuo quod eſt in Jeruſalem. Et Pontifex ſtans in cornu epiſtolę altaris: cōuerſus ad altare: ex libro ibidem ſuper altari poſito, dicit.

Pōtifex ſtans ſine mitra conuerſus ad altare incipit Te Deum: ꝛ chorus proſequitur.

ACtiones noſtras quęſumus domine aſpirando pręueni, ꝛ adiuuando proſequere: vt cuncta noſtra oratio ꝛ operatio a te ſemper incipiat: ꝛ per te cępta finiatur. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

Epiſcopꝰ ſtans ſine mitra in cornu epiſtolę conuerſus ad altare dicit orationem.

Poſt hęc conſecratę reuertūtur ad clauſtrum: ꝛ Pontifex ſacris veſtibus depoſitis: vadit in pace.

DE SOLENNI RECEPTIONE Imperatoris coronandi in vrbe.

IMperator electus, Romam veniens: pro imperiali corona ſuſcipiēda: quū vrbi appropinquauerit: ei, honoris gratia: obuiam mittuntur a Pontifice, Prelati, barones, & curiales: hoc ordine. Primi ad ſextum lapidem Colūnenſes proceres cum ſuis amicis, & cliētelis, & mox Urſini: atq; alij barones vrbis, tum Pōtificis copie, que adſunt: cum illarum prefecto: Inde vicecamerarius: cum prefecto vrbis, ſenatore, cōſeruatoribus, officialibus, & alijs nobilibus ciuibus Romanis: deinde ordines curie: cum regente cācellarie: ſine aliquo alio prelato. Demum alij prelati domeſtici Pontificis: cū omni eius familia. & tandem ſacrum cardinaliū collegiū: ad radices montis: iuxta domum leproſoruz: Ceſarem expectabūt. Hi omnes, diſtinctis interuallis: Imperatori electo obuiabunt. Oratores vero principum (ſi qui in vrbe erunt) pro ſuo libito obuiam procedent: Cardinales, vt Ceſarem cōuenient congratulationibus, & oblationibus factis nomine Pōtificis: & collegij: illū habentes mediū: inter duos primos epiſcopos cardinales: reducent vſq; ad tentorium: ſiue aliuz locū ſibi deputatuz: extra vrbem: nam Ceſar nō ꝯſueuit ea die: qua appulit: vrbē intrare: ſed pernoctare ſaltē vna nocte extra menia in campis. Cardinales & alij oēs: poſtquā Ceſar ad locū deputatū peruenerit: in vrbē reuertuntur. Cōſueuerunt etiā electi Imperatores: hac die, antequā pōticuluz (qui primus ante ingreſſuz vrbis poſt deſcenſum montē occurrit) pertrāſeāt: tacto libro euāgeliorum: corā ipſo aperto: preſtare iuramentū romanis: in hanc formā.

Impatori Rome appropinquāti q ei obuiā procedant.

Ego N. Rex romanorum futurus Imperator: iuro me ſeruaturum Romanis: bonas conſuetudines ſuas. Sic Deus me adiuuet, & hec ſancta Dei euangelia.

Impator futur⁹ añ ingreſſuz vrbis iuramentū romanis facit.

¶ Poſtera die Ceſar: per portā que eſt ſub arce ſācti Angeli: hoc ordine quaſi triūphās ingredit. Primi duo equites: verilla duo Ceſaris portāt: alterū ſcti Georgij: qd ad Sueuorum pertinet cuſtodiam. Aquile alterum. Hos ſequunt Ceſaris cohortes armate: tum nobiles pceres: & togati ei⁹. Inde oratores Regū: & principū: qui adſunt. Tuz ſiquis adeſt Rex: aut maximus princeps. Et tunc ſequit Prefect⁹ vrbis, & ſenator: Et ad Prefectuz quidē pertinet: nudum enſem ante Ceſarē ferre.

Ordo ingrediēdi in vrbem Romam.

Inter iſtos autē ⁊ Ceſarē: nemo
equitare debet: niſi mareſcallꝰ: ſi
prefectus non profert enſem. In-
cedit deinde Ceſar ſolus equitās:
⁊ poſt eū prelati, cōſiliarij, pceres
inermes, ⁊ alij togati ſui. Deinde
modico interuallo, Imperatricis
familia, ſi vxor viruꝫ ſequitur, ſuc
cedere debet. Ante illā: nobiles ⁊
prelati, ⁊ poſt, matrone, virgines,
⁊ pediſeque: Circa illaꝫ vero ſolā
equitātem, pedites multi. vltimo
incedūt eccleſiaſtice copie: pōpaꝫ
claudentes. In porta igit̄: que ſub
Clerus vrbis paratꝰ obuiat imperatori ingredienti vrbem.
arce eſt, clerus vrbis ſacris veſtibꝰ
ornatus, cū crucibus, ⁊ ſanctoruꝫ
reliquijs, preſidēte vicario vrbis:
⁊ alijs eccleſiarum prelatis infula
tis: Ceſarem expectant. Aduenien
ti cruces deoſculandas offerunt:
⁊ cum incenſant: ac cantantes.

**Ecce mitto angelum meum, qui
preparabit viā ante faciem tuaꝫ.**

procedūt vſq; ad gradus baſilice
principis apoſtolorū. Ciues antē
digniores baldachinū ſupra Ce-
ſaris caput portāt. Cōſeruatores;
freno equū ducūt. Cū vero eſt in
magna area ante gradus, p̄fectus
⁊ ſenator id gerunt. Et deſcēdēte
ex equo Ceſare: p̄fectꝰ ſtaphā te-
net: deinde ante euꝫ pcedit. Inter
Camerarius imperatoris ſpargit pecuniam.
equitandū autē, Ceſaris camera-
riꝰ pecuniā ſpargere cōſueuit, vt
diximus in coronatione Pape: de
ſoldano. In plano ſupra gradus
baſilice ante primā porticū: ad dex
terā aſcēdentibus: erigit̄ ſuggeſtꝰ
ornatus: cum throno Pōtificali: ⁊
ſedilibus cardinaliū, prelatorū, ⁊
aliorū officialiū: vt ſup. deſcripſimꝰ
in coronatione Pontificis: ſupra
quē ſuggeſtū, Pontifex pluuiali,
⁊ mitra precioſis indutꝰ, aſcēdit,
cum ordinibus curie: paulo an-
tequā Ceſar appareat. Electus
Imperator ad gradꝰ eccleſie ſcti petri aſcēdens oſculat̄ pedes pōtificis.
Imperator cū ſuis oībus: ſeruato
ordine: vt equū deſcendit: per gra
dꝰ aſcēdit ſuggeſtū. Et vt primū
Pontificē videt: detecto capite il
luꝫ genu terrā tangens, venerat̄.
Et iterum cuꝫ appropinquat ad
gradus ſedis, genuflectit: Deinū
cū ad Pōtificis pedes peruenit:
illos in reuerētia ſaluatoris: deuo
te oſculat̄. Pontifex: hilari vultu
Ceſarē aſpiciēs: ad oſculū manus
⁊ oris recipit. Tuꝫ Ceſar iterū ge
nuflexus: auri maſſam ad pedes
Pontificis offert: habetq; verba
ad Pontificē: gratias agens pro
honore ſuſcepto: put ei videbit̄.
Pontifex benigne illi reſpōdēs:
illū ſubleuat: ⁊ ſumme charitatis
declaratione: amplectit̄. Et ſtāte
ibi ad dexterā pontificis Ceſare:
Pontifex recipit imperatricē ad oſculū pedis.
Pōtifex recipit Imperatriceꝫ ad
oſculuꝫ pedis, ⁊ manus. Regē ve-
ro (ſiquis adeſt) ad oſculū pedis,
manus, ⁊ oris, alios aūt prelatos,
pceres, ⁊ nobiles Ceſaris: ad oſcu
luꝫ pedis tantū. His finitis: ſurgit
Pontifex, ⁊ manu ſiniſtra Ceſarē
capiēs: e ſuggeſtu deſcendit: ⁊ pa
riter ad ſecundā vſq; eccleſie por
ticum: cū eo progreditur. Deinde
Pōtifex palatiū aſcēdit: ad came-
ram ſuā reuerſus, ⁊ Ceſar duobꝰ
aut quatuor cardinalibꝰ ſociatus,
templum ingredit̄: apoſtolorum

ſacras reliquias veneraturus:cũ
ſuis oibus. Inde ad loca cuiqꝫ de
ſtinata:diuertũt. Ceſar ipſe in pa
latio aplico recipi conſueuit. Au
guſta vero in aliquo loco vicino.
Ceſar poſtera die:opportuno tẽ
pore:ad põtificẽ accedet, ⁊ cũ ſua
ſanctitate de incumbẽtibus ad ſo
lennitatẽ pertractabit. Statuent
de die coronationis. Et ſiqua erũt
prius peragenda:deliberabunt.

Imperator eccleſiã ingredit̃, ⁊ apłorum reliquias venerat̃.

¶ Et notanduꝫ ꝙ Ceſar: anteq̃
coronet̃ Imperiali diademate:ſe
det poſt primũ epiſcopũ cardina
leꝫ. Et ſiquis Rex adeſt: ſedet tũc
poſt primũ p̃ſbyterũ Cardinalẽ.
Cũ vero Ceſar erit coronatꝰ: tũc
ſedebit i ſede ſibi parata:iter Pa
pam:⁊ primũ epiſcopum cardina
leꝫ:⁊ tũc Rex erit poſt primũ epi
ſcopũ cardinalẽ. Aduenięte die
ſtatuta Imperialis coronationis,
quę conuenięntiſſima eſt in dñica
Letare i medio Quadrageſimę,
(vt Durãtus in rationali diuino
rũ ſcripſit). Eccleſia ſancti Petri,
⁊ capella maior: erunt decẽter or
natę, vt in maximis ſolẽnitatibꝰ:
cuꝫ Pontifex eſt celebraturus di
uina:ſolent ornari. ⁊ pręter cõſue
ta:erigãtur duo ſuggeſtus: hinc
⁊ inde:extra cancellos capellę:al
ter pro Imperatore electo, ad ſi
niſtrã venientibus:alter a dextra
ꝓ Imperatrice, ⁊ ornent̃ tapetis,
aulęis, ſedibꝰ, ſcabellis, ⁊ alijs op
portunis. Eccleſia tota, ⁊ maxime
capella diui Gregorij, diui Mau
ritij, ⁊ q̃ diuę Marię in turribꝰ ap
pellata, extra eccleſiã: i prima por

Ordo coronatiõis Imperatoris.

Quę parãda ſint pro coronatiõe imperatricis

ticu, ſub turri cãpanaria eſt:bene
mũdent̃:ornenturqꝫ. Impera
trix vero:antequam Pontifex de
ſcendat ad Eccleſiaꝫ:cum ſuis or
nata pręueniens: ſuggeſtum ſibi
paratuꝫ conſcendit. Sũmo igi
tur mane, Pontifex cum cardina
libus, pręlatis, ⁊ alijs officialibꝰ,
paratis colore tempori ⁊ miſſę cõ
gruis, veluti ad ſupplicationem,
⁊ ſub baldachino, deſcendat ad
Eccleſiam, ⁊ pręmittat duos Dia
conos cardinales cuꝫ ſuis cappis
laneis, ad Ceſarem, qui cum con
gruo tẽpore ad Eccleſiã deducãt.
¶ Pontifex facta reuerẽtia ante
altare:accedet ad ſedem:vbi con
ſueuit accipere paramẽta, ⁊ ibi re
cipiet ad reuerẽtiã oẽs pręlatos
paratos, incipiet tertiã, ⁊ accipiet
ſandalia, vt alias, ⁊ dicta oratione
induit̃ omnibus paramẽtis ponti
ficalibus. Interim cardinales,
q ſunt cũ Ceſare, vt primũ cogno
uerunt Pontificeꝫ intraſſe eccle
ſiam, ⁊ ipſi cum Ceſare ⁊ oi ſua co
mitiua:ad eccleſiã deſcendant. Et
egreſſi primã palatij portam:per
primas eccleſię portas, quę ſuper
gradus baſilicę patent:ingrediã
tur porticum:ad capellaꝫ, quę vo
cat̃ beatę Marię inter turres:ibi
a canonicis, ⁊ collegio eccleſię oc
currẽti:recipit̃. Quo deductꝰ Ce
ſar:ad altare dictę capellę, i mani
bus primi cardinalis p̃ſentis, ⁊ no
mine Põtificis recipiẽtis, beato
Petro, ſummo Põtifici, ⁊ ſuis ſuc
ceſſoribus: ſolitũ iuramẽtũ p̃ſta
bit:in forma ſubſcripta videlicet.

Papa paratur pro miſſa.

Ego

Imperator facit iuramentum fidelitatis beato petro: pontifici romano: et ſucceſſoribus eius.

Ego N. Rex Romanorum: adiuuante domino futurus Imperator, pmitto, ſpondeo, et polliceor: atque iuro, Deo, et beato Petro me de cetero protectorem: atque defenſorem fore ſummi pontificis, et ſancte Romane Eccleſie: in omnibus neceſſitatibus, et vtilitatibus eius: cuſtodiendo, et conſeruando profeſſiones, honores, et iura, ac ius, quantum diuino fultus adiutorio potuero: ſecunduz ſcire, et poſſe meum: recta et pura fide. Sic me Deus adiuuet, et hec ſancta Dei euangelia.

Imperator recipitur in canonicum eccleſie ſancti petri.

¶ Tum indutus ſuperpellicio et almucia: recipitur a canonicis ſancti Petri in canonicum: et i frem: quos oes ſtás: ante altare dicte capelle recipit ad oſculum pacis. Inde precedente clero, et cantante ℟. Petre amas me: tu ſcis domine qa amo te, paſce oues meas. ℣. Simó Johannis: amas me plus his: tu ſcis dñe, qz amo te, P aſ. etc. Alij Ceſaris pceres: ſuo ordine, deueniút ad portá pricipalez ipſius baſilice, que argentea nominatur, et ex quinqz media eſt. Interiz duo epiſcopi cardinales, poſt priorez antiqores: facta reuerétia pótifici: cú ſuis mitris et pluuialibus, veniút ad predictá portá, dú Ceſar adhuc eſt in dicta capella iter turres. Et ante euz iunior epiſcopus cardinalis ſtans ſine mitra: ſupra Ceſarem genuflexum, orantem, dicit hanc orationem. Oremus.

Tres epi Cardinales dicunt ſucceſſiue tres orones ſupra imperatorem genuflexum.

Deus, in cuius manu corda ſunt regú: inclina ad preces humilitatis noſtre aures miſericordie tue, et huic famulo tuo regi, verá appone ſapientiá, vt hauſtis de tuo fonte cſilijs, et tibi placeat, et ſuper omnia pcellat. Per Chriſtum dñm noſtrum. Amen.

Finita prima oratione, intrát eccleſiá: Ceſare incedéte ſemper inter duos Diaconos Cardinales predictos, et immediate precedentibus duobus epiſcopis cardinalibus prefatis: Et flectentes ad ſiniſtram: perueniunt ad capellam ſancti Gregorij, vbi Imperator ſedés, depoſita almutia: primo induit ſandalia, deinde ſtás, tunicellam, et demum imperiale paludamentum: Et mox inde procedés, ad medium Eccleſie, vbi rota eſt porphyretica venit, et ibi ab alio epiſcopo cardinali: ſibi aſſiſtente, dicitur ſup eú alia oratio videlicet.

Deus inenarrabilis: auctor mundi, conditor generis humani: gubernator imperij: confirmator regni, qui ex vtero fidelis amici tui patriarche nři Abrahe: preelegiſti regem ſeculis prefuturum: tu preſentem regé hunc cuz exercitu ſuo: per interceſſionem ſanctoruz, vberi bene ✠ dictione eternitatis circunda, vt ſemp maneant leti, et triumphátes in pace victores, Per Chřm dñm nřz. etc. — Secunda oro dicenda in medio eccleſie.

Procedunt deinde ad confeſſioné beati Petri ſub altare, vbi pcumbit ſuper faldiſtorium imperator, et duo epiſcopi cardinales aſcédunt ad capellá, et vadunt ad ſedes ſuas, prior auté diaconorú:

ac prior Presbyterorũ parati, deſcendunt ad eũ: atq; hinc inde genuflectunt, & Diaconus ipſe, dicit Litaniã procumbens ad ſiniſtrã: oĩbus alta voce replicãtib9: & flexis genibus pmanẽtibus. Finita Litania ſurgit prior presbyterorũ, & ſuper Ceſarẽ adhuc pcumbẽtẽ, dicit. Pater noſter. Et ne nos. Saluũ fac ſeruum tuũ. ℟. Deus me9 ſperãtẽ in te. ℣. Eſto ei domine turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Nihil proficiat inimicus in eo. ℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Orem9.

Tertia oratio dicẽda ad confeſſionem bti petri.

Pretende, queſumus dñe, famulo tuo N. dexterã celeſtis auxilij, vt te toto corde pquirat, & que digne poſtulat, aſſequatur.

Actiones noſtras queſumus domine, aſpirando preueni, & adiuuando proſequere: vt cuncta noſtra oratio & operatio a te ſemper incipiat: & per te cepta finiatur. Per Chriſtum dominũ.

Quibus dictis, prior pſbyterorũ cardinaliũ, cũ Diacono: reuertit ad locũ ſuum inter alios cardinales. Dũ vltime orationes dicunt: per presbyterũ cardinalẽ: prior epiſcoporũ cardinaliũ, cum ſtola, pluuiali, & mitra, deſcẽdit ad Imperatorẽ, & ſimul cũ duobus diaconis, finitis orõnib9, ducit illũ ad altare ſcti Mauritij: Ubi ſtãs cũ mitra, inungit brachiũ dextrũ Ceſaris: & ſcapulas: cũ oleo exorcizato catechumenorũ: i modũ crucis.

Brachiũ impatoris inũgitur: oleo catechumenorum.

Et depoſita mitra, dicit. Orem9.

Sine mitra, & ſtando.

Deus omnipotens: cuius eſt oĩs poteſtas, & dignitas, te ſupplici oratiõe, atq; humillima prece depoſcimus: vt huic famulo tuo N. proſperũ Impatorię maieſtatis cõcedas effectum, vt in tua protectione conſtituto: ad regendum eccleſiã tuam ſanctã: nihil ei pſentia officiãt: futura nihil obſiſtãt: ſed inſpirãte ſcti ſpũs dono: populũ ſibi ſubditũ equo iuſtitię libramine regere valeat: & in omnibus operibus ſuis te ſemper timeat: tibiq; iugiter placere cõtẽdat. Per dñm nrm Jeſum Chrm filium tuum, Qui. &c. Oremus.

Deus Dei filius Jeſus Chriſtus dñs noſter, qui a patre oleo exultationis vnctus eſt: prę participibus ſuis: ipſe per preſentem ſacri vnguẽti infuſionẽ: ſpiritus paracliti ſuper caput tuũ infundat benedictionẽ: eandemq; vſq; ad interiora cordis tui penetrare faciat: quatenus hoc viſibili & tractabili dono: inuiſibilia percipere, & tẽporali regno iuſtis moderationib9 executo: ęternaliter cõregnare ei merearis, qui ſolus ſine peccato rex regũ viuit cũ deo patre in vnitate ſpũs ſancti deus: Per oĩa ſecula ſeculorum. Amen.

Interea adducit Imperatrix: ſi adeſt, & ſimiliter perũgit: in eiſdẽ locis. Deinde dicitur per eundẽ cardinalem epiſcopum oratio ſuper eam: cum mitra, quia ad eam

non

non ad Deum oratio dirigitur.

Spiritꝰ ſancti gratia: noſtrę humilitatis officio: copioſa in te deſcendat, vt ſicut manibus noſtris (licet idignis) oleo materiali oblinita pingueſcis exterius: ita eius inuiſibili vnctione delibuta: impinguari merearis interius: eiuſq; ſpirituali vnctione perfectiſſime ſemꝑ imbuta: ꝛ illicita declinare tota mente: atq; ſpernere diſcas ꝛ valeas, ꝛ vtilia animę tuę iugiter optare: atq; opari queas ꝛ opereris: auxiliante domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cū patre ꝛ ſpū ſancto viuit ꝛ regnat Deꝰ. ꝛc.

Impator reductio ad altare beati Petri. Papa icipit miſſam.

Et hęc quidē fiūt ad altare beati Mauritij: nā ad altare btī Petri nemo inungit: nemo ordinat: niſi Romanꝰ pontifex ſolus. His cōpletis: Imperatrix ad ſuū ſuggeſtū reuertit. Et Cęſar cū ep̄o cardinali, ꝛ diaconis: ad pontificem. Diaconi acceptis ſuis dalmaticis, ꝛ mitris in manibus: vadūt ad reuerentiā Papę. Qui deſcēdens de ſede ſua: ꝑcedit ad altare ſupplicabūdus more ſolito, ꝛ recipit ad oſculum oris ꝛ pectoris: tres presbyteros cardinales aſſiſtentes Impatore genuflexo ſup ſuū faldiſtoriū pmanēte. Facta cōfeſſione: pōtifex accedit ad altare: oſculatur, ꝛ incēſat, vt alias: deinde recipit ad oſculū oris, ꝛ pectoris: primo Cęſarē: deinde tres ſuos diaconos cardinales, ꝛ mox ad eminētē ſedē aſcēdit: ꝛ Cęſar ad ſuū ſuggeſtū cū ſuis principalibꝰ, ꝛ miniſtris deducit. Cū pōtifex ſeceſſerit ab altari: miniſtri Cęſaris afferūt gladiū cū ſua vagina ꝛ cingulo: coronā: ſceptrū: ꝛ pomum: danda ſuo tempore imperatori, ꝛ imperatrici, quę per ſacriſtā, ꝛ clericū cęremoniarum locant ſup altare. Interim vero dum pontifex facit ꝯfeſſionē, incipit chorꝰ. Introit. ꝛ Kyrie elei. Pōtifex vero in ſede eminenti ſtās ſine mitra legit Introitū: ꝛ ꝑcedit in miſſa, vt alias vſq; ad dictā epiſtolam, ꝛ Grad. Sed poſt orationē diei dicit pro ipſo Imperatore hanc orationē.

Deus regnorum omnium, ꝛ chriſtiani maxime protector imperij: da ſeruo tuo N. Imperatori noſtro: triumphum virtutis tuę ſciēter recolere, vt qui tua cōſtitutione ſit princeps, tuo ſemꝑ munere ſit potēs. Per. Secreta.

Suſcipe dn̄e hoſtias Eccleſię tuę: pro ſalute famuli tui N. ſupplicātis, ꝛ protectione fideliū populoꝝ antiqua brachij tui operare miracula, vt ſuperatis inimicis: ſecura tibi ſeruiat chriſtiana libertas. Per dn̄m. ꝛc. Poſtcōio.

Deus, q ad ꝑdicandū ęterni regni euangelium: romanū imperiū pręparaſti, pretende famulo tuo Imperatori noſtro N. arma cęleſtia, vt pax eccleſię: nulla turbetur tempeſtate belloꝝ: Per dn̄m noſtrū Jeſu Chriſtū.

Dum cantat Graduale, Cęſar deſcēdēs e ſuggeſtu, venit ad pedes ſanctiſſimi dn̄i nr̄i, deducētibus eū duobus Diaconis cardinalibus paratis, ꝛ vnus ex clericis camerę

ex

ex altari accipit gladium cum ſua
vagina, ⁊ illū ad priorē diaconoꝝ
ſtantem ante Pontificem ad dex-
Papa dat enſē Imperatori. tram portat. Quē Pontifex vagi-
na extractū de manu ipſius diaco-
ni accipiens: Imperatori ante ſe
genuflexo: in dextra manu tradit:
ipſe cum mitra ſedens, ac dicens.
Cum mitra ſedē. Accipe gladiū: de ſuper beati
Petri apoſtoli corpore ſum-
ptum: per manus noſtras (licet in-
dignas) vice tamen ⁊ auctoritate
Dei oipotētis, ⁊ beatorū apoſto-
lorum ꝯſecratū: imperialiter tibi
ꝯceſſum: noſtreqꝫ bñ ✠ dictionis
officio, i defenſionē ſancte matris
eccle diuinitus ordinatū: ad vin-
dictā malefactorum: laudē vero
bonorum, ⁊ memor eſto: eius de
quo pſalmiſta prophetauit, dicēs.
Ps.44. Accingere gladio tuo: ſup femur
tuum potentiſſime, vt in hoc per
eūdē vim equitatis exerceas: mo-
lem iniquitatis potentiſſime de-
ſtruas, ⁊ ſanctā dei eccleſiā: eiuſqꝫ
fideles ꝓpugnes: atqꝫ protegas:
nec minus ſub fide falſos: q̄ chri-
ſtiani nois hoſtes exterreas: atqꝫ
diſpergas, viduas atqꝫ pupillos
clemēter adiuues: atqꝫ defendas:
deſolata reſtaures: reſtaurata cō-
ſerues: vlciſcaris iniuſta: ꝯſerues
bene diſpoſita: quatenꝰ hoc agen-
do: virtutū triumphator glorio-
ſus: iuſtitie cultor egregius: cum
mūdi ſaluatore cuius typū geris
in nomine, ſine fine regnare me-
rearis. Qui cum pre, ⁊ ſpū ſancto.
Finita oratione: diaconus accipit
gladium, ⁊ reponit illum in vagi-
na, quam habebat in manu; ⁊ ſi-
mul cum Pontifice accingit illo
Ceſarem, dicente Pontifice.
Accingere gladio tuo: ſuper Papa accingit Imperatorē gladio.
femur tuum potentiſſime: ⁊
attende, q̄ ſancti non in gladio:
ſed per fidem vicerunt regna.
Accinctus gladio Imperator, ⁊
miles beati Petri effectus: ſur-
gens: euaginat gladium, ter illū
vibrat: deinde reponit in vagina,
⁊ iterum genuflectit. Cui Pon-
tifex pomum de altari, ⁊ ſceptrū,
vt de gladio diximus, ad eum por-
tata: in manu dextra pomum, ⁊ in
ſiniſtra ſceptrum ponit, dicens.
Accipe virgā virtutis: atqꝫ Papa dat pomū aureū ⁊ ſceptrū Imperatori.
veritatis: qua intelligas te
obnoxiū mulcere pios: terrere re-
probos: errātes viam docere, la-
pſis manū porrigere: diſperdere
ſuperbos, ⁊ releuare humiles: ⁊
aperiat tibi oſtiū Jeſus Chriſtus
dominus noſter, q de ſemetipſo
ait: Ego ſum oſtiū: per me ſiquis Joh.10.
introierit, ſaluabitur: q eſt clauis
Dauid ⁊ ſceptrū domus Iſrael: q Apoc.3.
aperit ⁊ nemo claudit: claudit ⁊
nemo aperit. Sitqꝫ tibi auctor, q
eduxit vinctū de domo carceris:
ſedentē in tenebris, ⁊ vmbra mor-
tis: ⁊ in oibus ſequi merearis eū:
de quo Dauid ꝓpheta cecinit. Se- Ps.44.
des tua Deus in ſclm ſclī: virga
directiōis: virga regni tui: Et imi-
tando ipſum diligas iuſtitiam, ⁊
odio habeas iniquitatem, quia
propterea vnxit te Deus Deus
tuus: ad exēplum illius: quem an-
te ſecula vnxerat oleo exultatio-

Hebr. i. nis: prę participibus Jeſuz Chriſtum dominum noſtrum: Qui cũ eo viuit: ⁊ regnat Deus. ⁊c.

Demum imperialem coronam cum ſua thiara: allatam ſibi ex altari (vt de aliis dixim⁹) imponit ſuper eius caput, dicens.

Papa coronat Imperatorē, corona imperij.

Accipe ſignuz glorię, ⁊ diadema regni: coronam imperij. In nomine ✠ patris, ⁊ ✠ filij, ⁊ ✠ ſpiritus ſancti, vt ſpreto antiquo hoſte, ſpretiſq̃ ɔtagijs vitiorum omnium: ſic iuſtitiã, miſericordiã, ⁊ iudicium diligas: ⁊ ita iuſte, pie, ⁊ miſericorditer viuas, vt ab ipſo dño noſtro Jeſu Chriſto: in ɔſortio ſanctorum: ęterni regni coronam percipias. Qui cuz patre. ⁊c.

Et mox Impator oſculať pedes Pontificis, ⁊ ſurgẽs diſcingiť gladio: eũq̃ armigero ſuo tradit. Et ipſe cum corona: ſceptro ⁊ pomo ꝓcedens: ab illis duob⁹ diaconis ducitur ad ſedẽ imperialez paratam ſibi a dextra Põtificis: inter Pontificẽ, ⁊ priorẽ epiſcoporum cardinalium, quę ſedes altior erit ſedibus cardinalium, ⁊ humilior papali ſede. Habebitq̃ aureum pãnum poſt tergum, ⁊ paruum ſcabellum ad pedes, et ibi ſedebit quouſq̃ Imperatrix coronetur.

DE CORONATIONE Imperatricis præſente Imperatore.

Imperatrix vero ducetur ab eiſdem ad Pontificem. Qui ſurgẽs ſine mitra, ſuper eaz, genuflexam, dicit hanc orationem.

Stãdo ſine mitra

Deus, qui ſolus habes immortalitatem: lucemq̃ habitas inacceſſibilem: cuius ſapientia in ſua diſpoſitione non fallitur, qui facis cũcta q̃ futura ſunt: ⁊ vocas ea quę nõ ſunt: ſicut ea quę ſunt: qui ſuperbos ęquo moderamine de principatu deijcis: atq̃ humiles dignãter in ſublime ꝓuehis: ineffabilem miſericordiã tuã ſupplices exoramus: vt ſicut Eſther reginaz Iſraeliticę cauſa ſalutis: de captiuitatis ſuę ɔpede ſolutã: ad regis Aſſueri thalamũ: regniq̃ ſui ɔſortium: trãſire feciſti: ita hanc famulaz tuã N. humilitatis noſtrę bene ✠ dictione: chriſtianę plebis ſalutis gratia: ad dignã ſublimemq̃ Imperatoris noſtri copulã, ⁊ imperij ſui participiuz: tranſire ꝓcedas, ⁊ vt Imperialis fędere cõiugij ſemp permanens pudica: proximaz virginitati palmaz continere queat: tibiq̃ Deo viuo ac vero: in omnibus ⁊ ſuper omnia: iugiter placere deſideret, te inſpirante: quę tibi placita ſũt: toto corde perficiat. Per Chriſtum dominum noſtrum. Amen.

Deide ſedẽs cũ mitra accipit coronã imperialẽ de manu prioris diaconoꝝ cardinaliũ ex altari allatã: et imponit ſup illius caput dicẽs.

Papa ſedendo cũ mitra coronat Imperatricẽ corona imperiali.

Officio noſtrę indignitatis: N. Imperatrix ſolenniter benedictã accipe coronam imperialis excellentię: quę (licet ab indignis) epiſcopalib⁹ tamẽ manibus capiti tuo imponitur: vt ſicut

cut auro, ⁊ gemmis redimita eni
tes: ita ⁊ interius auro ſapientie:
virtutūq; gēmis te oīs decorari
ↄcendat: quatenus poſt occaſum
huius ſeculi: cum prudētibus vir
ginibus: ſpōſo perenni dño nr̄o
Jeſu Chriſto: digne ⁊ laudabili
ter occurrēs: regiam celeſtis aule
ingredi merearis ianuam: eodē
dño nr̄o Jeſu Chr̄o auxiliāte: Qui
cum patre, ⁊ ſpiritu ſancto. et c.
Et coronata: ſtatī oſculat̄ pedes
Pōtificis. Et ſurgēs inducit̄ tam
ipſa: q̄ Ceſar ſimul: ad ſuos ſug
geſtus, vbi in ſedib⁹ ſibi paratis
locant̄, ⁊ ſedētib⁹ Imperatore, ⁊
Auguſta in ſedib⁹: cū impialibus
ornamētis: prior ſubdiaconorum
apl̄icor: cū alijs ſubdiaconis: ⁊ cū
capellanis aule impialis: deſcēdit
ad ↄfeſſionē bti Petri, ⁊ alta vo
ce ſimul cū ipſis: facit laudes Im
peratori, dicens. Exaudi Chriſte.
Scriniarij vero vrbis: cum capis
ſericeis: ſtātes ſupius apud cho
rum rn̄dēt. Domino N. inuictiſ
ſimo Romanorum Imperatori ⁊
ſemper Auguſto ſalus, ⁊ victoria.
Qua laude ter ab eis repetita prior
diaconor cū ſuis trib⁹ vicibus di
cat. Saluator mundi. Et ſcrinia
rij reſpōdeant. Tu illum adiuua.
Et deinde iſte cū ſuis duab⁹ vici
bus dicat. Sācta Maria. Et illi
viciſſim rn̄deant. Tu illū adiuua.

Prior ſubdiaconor apl̄icor cū ſubdiaconis ⁊ capellanis facit laudes imperatori.

Sancte Michael	Tu illum
Sancte Gabriel	Tu illum
Sancte Raphael	Tu illum
Sctē Johānes baptiſta	Tu illū
Sancte Petre	Tu illum
Sancte Paule	Tu illum
Sancte Andrea	Tu illum
Sancte Stephane	Tu illum
Sancte Laurenti	Tu illum
Sancte Vincenti	Tu illum
Sancte Sylueſter	Tu illum
Sancte Leo	Tu illum
Sancte Gregori	Tu illum
Sancte Benedicte	Tu illum
Santte Baſili	Tu illum
Sancte Sabba	Tu illum
Sancte Dominice	Tu illum
Sancta Agnes	Tu illum
Sancta Cecilia	Tu illum
Sancta Lucia	Tu illum

¶ Poſt hec: oībus ad locū ſuum
reuertētibus: cantat̄ Halal̄h. vel
Tract. ⁊ deinde euāgeliū: Credo:
⁊ Offertor. Deinde Imperator
corona ⁊ manto depoſitis: ſine ſce
ptro ⁊ pomo deſcēdit: ⁊ ad Pon
tificis pedes aurū offert quantū
ſibi placet. Et ſimiliter poſt eū fa
cit Imperatrix: que deinde nō re
uertit̄ ad ſuggeſtum: ſed procum
bit ſup faldiſtorium: a dextra par
te altaris ſibi paratū: in loco vbi
nō impediat credentiā, ⁊ ibi expe
ctat vſq; ad cōmunionē. Impera
tor vero Pontificē ad altare de
ſcendentē ſequit̄, ⁊ illi in locū ſub
diaconi calicē ⁊ patenā cū hoſtijs
offert: deinde aquam infundendā
in vino: Et retrahens ſe ad partē
dextrā: ſtat vſquequo Pōtifex ad
ſedē eminentē cōicaturus reuer
tat̄. Quem Imperator ſequit̄. Et
ab eius manib⁹: ipſe primo deinde
Auguſta: ſacram corporis Chriſti
communionē ſumāt. Poſtquam

Impator i miſſa pa pe facit officiū ſubdiaconi.

Imperator ⁊ imperatrix cōicāt de manu Pape.

Pontifex cum diacono, ⁊ ſubdiacono cōmunicauerint: nā ſubdiaconus poſtq̄ cum diacono cōicauit de corpore, ⁊ ſanguine Chriſti: accipit de manu diaconi apud altare cū circulis, ⁊ ceremonijs conſuetis: duas hoſtias cōſecratas: p̄ Imperatore, ⁊ Auguſta, ⁊ eas ad Pōtificē portat. Et p̄cepto ſacramēto, Imperator quidē Pōtificis faciē oſculat: Auguſta vero manū, ⁊ deſcēdētes ad altare, de manu diaconi vinū purificationis ſumūt, ⁊ deſcēdūt ambo ad ſuos ſuggeſtꝰ, ibiq; reſumūt Imꝑialia inſignia. Poterit tamē Pōtifex, ſi ei videbit: ſup Imperatorē ante ſe genuflexū: immediate poſtq̄ illum cū Auguſta cōicauerit: infraſcriptas orōnes dicere videlicet. Oremꝰ.

Papa dicit ſequentes orationes ſuper imperatorem.

Reſpice, queſumus omnipotens Deus: ſerenis obtutibꝰ: hūc glorioſum famulū tuū N. vt ſicut benedixiſti Abraham, Iſaac, ⁊ Iacob, ſic illi largiaris bn̄dictionem ſpiritualis gratie: cumq; plenitudine tue potentie irrigare: atque perfundere digneris, vt tribuas ei de rore celi, ⁊ de pinguedine terre abūdātiā frumenti, vini, ⁊ olei, ⁊ oium frugum opulentiā, ⁊ ex largitate diuini muneris longeua tēpora, vt illo regnante: ſit ſanitas corporis: Imperij pax inuiolata ſit i regno, ⁊ dignitas glorioſa regalis palatij: maximo ſplendore regie poteſtatis: oculis oium fulgeat: luceq; clariſſima coruſcare atq; ſplēdeſcere, quaſi ſplēdidiſſimi fulgoris maximo perfuſa lumine, videatur: Tribue ei oīpotens Deus, vt ſit fortiſſimus ꝓtector, ⁊ ꝯſolator eccleſiarū: atq; cenobiorum ſanctorum: maxime pietatis: regalis munificētie: atq; vt ſit fortiſſimus triumphator hoſtiū ad opprimēdas rebelles, ⁊ paganas nationes: ſitq; ſuis inimicis facie terribilis: maxima fortitudine, regalis potentie, optimatibꝰ quoq; ac precelſis ꝓceribus, ⁊ fidelibus ſui regni ſit munificus: amabilis, ⁊ pius, ⁊ ab oibus timeatur, ⁊ diligat. Et poſt glorioſa tēpora: atq; felicia vite p̄ſentis gaudia: in perpetua beatitudine habitare mereat. Per dn̄m nr̄m. ⁊c. Oremus.

Benedic, q̄ſumus Dn̄e, hunc principē noſtrum N. quē ad ſalutem populi nobis ad te credimus eſſe conceſſum: fac annis eſſe multiplicem: ſalubri corporis robore vigētē: ad ſenectutē optatā peruenire felicem. Sit nobis fiducia obtinere gratiā populo: quam Aaron in tabernaculo, Eliſeus in fluuio, Ezechias in lecto, Zacharias vetulus impetrauit in tēplo. Sit illi regendi auctoritas: qualē Ioſue ſuſcepit in caſtris, ⁊ Dauid ſumpſit in ꝑlijs: Petrus accepit i claue: Paulus eſt vſus in dogmate. Et ita paſtoris officiū perficiat in Chri ouile: ſicut Iſaac ꝓfecit in fruge, ⁊ Iacob eſt dilatatꝰ in grege. Quod ipſe preſtare dignetur: Qui cum patre. ⁊c. Oremus.

Deus, pater eterne glorie: ſit adiutor tuus, ⁊ protector: ⁊ oipotens benedi✠cat tibi: preces

ces tuas in cunctis exaudiat: & vitam tuam in longitudine dierum impleat: thronũ regni iugiter firmet, & gentẽ populumq́ tuum in ęternũ cõſeruet, & inimicos tuos cõfuſione induat: & ſuper te ſanctificatio Chriſti floreat, vt qui tibi tribuit in terris imperiũ: ipſe in cęlis cõferat pręmiũ. Qui viuit & regnat in ſecula ſeculorũ. Amen. Poſt corõnẽ: Pontifex deſcendit ad altare, & proſequit̃ miſſam more cõſueto. Et in fine dat benedictionẽ ſolennem, dicens. Sit nomen Dñi &c. fol. 35. Et publicant immediate indulgẽtię per vnum ex diaconis aſſiſtentibus: ſiue plenaria: ſiue vt Pontifici placuerit. Tũ cardinales, & pręlati, deponũt paramẽta, & accipiũt laneas cappas. Pontifex vero dimiſſis miſſalib[9] indumẽtis: accipit pluuiale, & mitrã pretioſam, & cũ Imperatore deſcẽdit ad gradus baſilicę ſub eodem baldachino. Si eſt dñica Lętare Jeruſalem: Pontifex ſiniſtra portat roſã aureã, dextra bñdicit: aſſiſtẽtib[9] diaconibus, hinc inde eleuantibus fimbrias eius. Si vero eſſet al[9] dies: ſiniſtra ſua tenebit dextrã Imperatoris, diaconus a ſiniſtris: retro erit inter Papã & Impatorẽ, & eũ dexteritate eleuabit fimbriam a ſiniſtris. Caudã vero portabit maior princeps, etiã ſi erit rex. Princeps vel rex, & plati, q venerũt cũ Cęſare: dum miſſarũ & coronationis ſolẽnia fiunt: ſemp Cęſarẽ ſequunt. Et cum ipſo in ſuo ſuggeſtu cõſiſtũt ſemp. Et ſimiliter: q cũ Auguſta: eã ſemp comitãtur: aſſiſtũtq́. Quę finita miſſa dimiſſis, Pontifice & Imperatore in Eccleſia: ad domum ſuã cum ſuis reuertitur.

Publicatur indulgentię.

Papa aſſociat Imperatorem per vrbẽ.

DE PROCESSIONE Pontificis, & Cæſaris per vrbem.

Cæſar vero cũ corona in capite: ſceptro, & pomo in manib[9] ad latus Pontificis incedens: niſi illius manu ducat, qa tunc pomum, vel ſceptrũ tãtũ in ſiniſtra retineret, cum ad finẽ graduũ puenerit, traditis ſceptro & pomo vni ex ſuis: preuenit ad equũ Pontificis, & in honorẽ ſaluatoris nři Jeſu Chriſti: cuius vices Pontifex in terris gerit: tenet ſtaphã quoad Pontifex equum aſcẽderit. Et deinde accepto equi freno: p aliquos paſſus ducit equũ Pontificis. Pontifex dum Imperator hęc humilitatis officia vult exhibere: debet aliquantulum modeſte recuſare, & tandẽ cũ aliquibus bonis verbis: honorẽ [illegible] illius cuius locum tenet recipiẽdo: permittit illũ aliquantulum pgredi. Tamen ſinit ſe, & nullo pacto permittit Cęſarẽ vlterius ire. Qui mox aſcenſo equo ſuo accedit ad ſiniſtrum latus Pontificis, & ſub eodẽ baldachino equitat. Et hoc ordine procedũt. Primum pcedũt familię cardinalium cũ ſuis valiſiis. Et ſimul miſtę familię platorum principum, & ciuiũ curialium tã Cęſaris, quã pontificis.

Impator tenet ſtapham papę & ducit equũ eius p frenũ.

Ordo proceſſionis.

cis. Deinde duo cum valiſijs pon
tificis. Inde familiares domeſtici
imperatoris. Et poſt eos familia
res Papę: tū nobiles, barones, ⁊
comites minores. Equ⁹ cū ſcala
Papę: Tū vexilla rubea: q̄ duode
cim curſores portant. Deinde ve
xillum ppli romani: vexilla Impe
rij: vexillū Papę: vexillū Eccleſię:
vexillum crucis cum vexilliferis
armatis, ⁊ ornatis, vt i coronatio
ne Papę. Hos ſequunt̄ duode
cim equi albi phalerati: ſine ſeſſo
ribus: Deinde q̄tuor nobiles por
tātes quatuor pilea Papę: ex cra
meſino cum baculis. Quibus ſuc
cedūt aduocati, ⁊ ſecretarij miſtiz
ſcd̄m prioritatē officij ꝓcedētes:
cū ſuis capucijs circa collū: quos
tamē ꝓcedunt ſecretarij Impera
toris. Tum ſequunt̄ cubicularij
etiā cū ſuis capucijs: inde acoliti:
clerici camerę apoſtolicę, ⁊ poſt
eos ſtatī auditores cū rochettis,
⁊ cappis. Deinde ſubdiaconi cū
cruce papali: cū galero indici co
loris, ⁊ cum alijs ſubdiaconis cū
cappis, vt alij: tum duo portantes
laternas cū lumine ante ſacramē
tum equitātes: Deinde equus al
bus phaleratus cū tintinnabulo:
portās ſacramentū: ⁊ ſupra ſacra
mentum baldachinum per ciues
romanos portat̄, ⁊ circa duodeci
intortitia, quę portant̄ ꝑ duode
cim familiares papę: ſiue ꝑ duode
cim beneficiatos ſancti Petri cū
ſuperpellicijs: ⁊ meli⁹, vt vidi ſer
uari ꝑ dn̄m Papā Piū ſecūdum.
Poſt ſacramentū eq̄tat ſacriſta
cum ferula alba. Inde: ſi qui ſunt
Maximi dn̄i: principes, aut duces
principes electores īmediate an̄
cardinales procedunt. Et ſi quis
adeſſet frater: aut filius Impera
toris: iret medius inter iuniores
diaconos cardinales: ⁊ Rex erit a
ſiniſtris ſeniores epi cardinalēs.
Et ſi plures adeſſent reges: loca
rent̄ cū alijs epis cardinalibus: ſe
quunt̄ duo diaconi cardinales aſ
ſiſtentes Pōtifici. Et ſi cum Cęſa
re eſſent duo principes electores:
q ꝓferrēt gladiū, ⁊ pomū Cęſaris:
iſti deberent ire imediate ante Cę
ſarē: ſicut diaconi ante Pontificē:
Et qn̄ via eſſet arcta: irēt ante ip
ſos diaconos aſſiſtētes. Si vero
nō ſint principes electores: q por
tant illa, videlicet gladiū, pomū,
ſeu ſceptrū: nā alterū iſtorū duorū
portabit Imperator: illi duo va
dāt ſimul cū ſubdiacono, q porta
bit crucē. Et illū i medio habeāt.
Sequit̄ Pōtifex ſub baldachino:
⁊ Imperator cū ſua corona, ⁊ im
periali habitu a ſiniſtris. Poſt pō
tificē: ſequunt̄ duo cubicularij ſe
creti: cum ſeruiente de mitra. Et
duo medici: cū ſecretario: ſi nō ſit
prelatus. Et poſt Imperatorem
duo camerarij ſint cū vno ſecreta
rio. Inde eq̄tabit ſeruiēs armorū:
cū vno ſecretario cū vmbella: de
inde prelati aſſiſtētes Papę. Et ſi
quis archiepiſcop⁹ princeps ele
ctor Imꝑatoris adeſſet: iret ante
aſſiſtētes papę. Poſt quos ibunt
prelati aſſiſtentes: ſiue conſiliarij
Imperatoris cum cappis, ⁊ gale
ris:

Via qua Papa et Imperator eqūt.

ris, vt alij prelati: aliogn nō irent inter cappatos. Sequunť deinde prelati oratores, Archiepiſcopi, epiſcopi, protonotarij, et abbates cappati, et pileati, et demum alij curiales togati, tā Papę, q̄ Cęſaris. Hoc ordine recta via p campum florę, et Iudęorū plateā: deueniunt ad eccleſiā ſanctę Marię in Coſmedin. Et ibi Pontifex: ſi roſam habet: illā eques Imperatori equiti: dono dat. Et ad dextram cōuerſus: p trās Tyberim cum ſuis omnibus ad palatium reuertitur. Cęſar autem, via qua ſibi melius placet: roſam manu geſtās: ad pōtem Adrianū redit vbi viros cōplures, et de ſe optime meritos: equeſtri dignitate inſignire ſolet.

Imperator ſine Pontifice accedit ad lateranum.

¶ Quo facto: ad Lateranū cum ſuis pgreditur. Canonici, et capitulum eccleſię: ſupplicabundi: Cęſari in porta principali occurrentes: illum honorifice ſuſcipiunt. Et poſtquā crucem, et reliquias oſculatus fuerit: eum incenſant, et pcedētes atq; cātātes. Te Deū laudamus. ſupra fol. 33. ad altare maius deducūt, vbi pcumbēs ſup faldiſtorium, orat detecto capite. Deinde ſurgēs oſculatur altare. Tū reſumpta corona: recipit in canonicū, et in fratrē eccleſię Lateranenſis, et canonicos oēs recipit ad oſculum pacis. Quibus finitis: aſcendit ad palatium Lateranēſe, et cum ſuis celebrat ſolēne cōuiuiū: ſuis moribus, et cęremonijs. Deinde ſi placet, redit ad palatiū apoſtolicum: ad cameras ſuas.

DE CORONATIONE Imperatoris abſente Pontifice.

SI quādo aūt accideret: quod propter abſentiā ſummi Pōtificis ab vrbe: Cęſar non poſſet ab ipſo pontifice coronari: cōſueuit Pontifex: mittere ad vrbē aliquē epiſcopū Cardinalē, q ſimul cum legato apoſtolico, qui vrbi pręeſt: Imperatorem electum coronet. Si autē legatus iſte eſſet epiſcopus cardinalis: nō eſſet neceſſariū mittere aliū epiſcopum: ſed quēcunq; vellet alium Presbyterū cardinalē. Et tunc procedetur hoc modo. Electus Imperator ad vrbem veniēs p corona Imperiali: habebit obuiā barones, nobiles, officiales, ciueſq; vrbis, et officiales curię romanę, et remanebit extra mēnia illa nocte, vt ſup. dictū eſt. Sequēti die intrabit per portā ſub arce ſancti Angeli: cū ſuis principibus: ordine prędicto. Et in porta recipietur a vicario Pōtificis cūm prelatis, et clero vrbis: in modum ſupplicātium paratis: et deducetur, vt ſupra, ad gradus baſilicę ſancti Petri: ibiq; nō ſup ſuggeſtū: ſed ante primas portas recipietur ad oſculū tantum: per epm cardinalē coronatorē, et legatum, qui ibi aderunt cū alijs prelatis curię paratis cū pluuialibus et mitris. Aderunt etiā cū cardinalibus, officiales curię, ſubdiaconi, auditores, acolitij, et ſiqui ſunt alij, et etiā barones, aliq; nobiles ſancte

Electus Imperator quomodo coronetur in abſentia Papę.

cte Romane ecclie. Et electus statim post osculū: offerat aurū duobus cardinalibus: quod offerre debet Pōtifici, ⁊ dicat hec verba:

Si sanctiſſimus pater dominus noſter N. summ⁹ Pōtifex preſens, hic eſſet: offerrē illi aurū iſtud preſens: ſed per eius abſentiam offero ipſuꝫ vobis dominis: epiſcopo ⁊ legato cardinalibus: recipientibus illud vice ⁊ nomine dicti domini noſtri Pape.

¶ Quo facto: intrabūt porticū, ⁊ ſi tunc erit pcedēdum ad ſolēnitateꝫ coronationis: qd cōmode ⁊ decenter fieri poteſt: ibi ſupra altare ſancte Marie in turrib⁹: preſtabit iuramentū fidelitatis: in manibus cardinaliū fo. 78. Et ſimiliter ſi aliud iuramētum eſſet innouandum: ſeu cōfirmādum: tunc immediate innouabit. Deinde recipiet in canonicū eccleſie ſancti Petri: vt ſuperius dictum eſt. Intrabit deinde eccleſiā: ⁊ ibi ante portā argenteam eps cardinalis dicet ſuper eum primā orationē: vt ſupra fol. 79. Deinde ducitur ad capellā ſancti Gregorii, ad capiēda ſua ornamēta. Et epiſcopus cardinalis vadit ad altare maius: ⁊ ibi ſuper faldiſtoriū capit ſandalia: ⁊ paramenta omnia pōtificalia. Et nota q debet habere expreſſe facultatē a Pōtifice ſup altare beati Petri celebrandi, vt moris eſt. Ceſar indutus Imperialib⁹ indumētis venit ad mediuꝫ eccleſie. Et ibi ſuper eū legatus apoſtolicus dicet ſecūdā orōnē. f. 79. Ueniet deinde ad cōfeſſionē beati Petri, ⁊ pcūbet in faldiſtorio. Et Diaconus q ſeruit i miſſa, dicit ſup eū Letaniā: orationem autē cū ℣. ⁊ Pater nr̄. dicet legatus aplicus. Deinde ducet ad altare ſancti Mauritii, ⁊ ibi inunget a cardinali celebrante: tā ipſeꝫ auguſta (ſi adeſt) cū orationib⁹ oppportunis vt ſup. f. 80. Reuertent deinde ad altare. Et facta cōfeſſione: Imperator ad ſuggeſtum, ſine oſculo pacis: ad faldiſtoriū ſuū reuertit. Et procedit in miſſa vſqꝫ ad Graduale. Dū cātat Graduale: Imperator deſcendit ad altare, ⁊ celebrans cardinalis ante altare ſtās cū mitra: gladiuꝫ ſumit de altari, ⁊ illū nudū Imperatori tradit dicens. Accipe gladiuꝫ ⁊c. vt ſup. f. 80. Et idē dicit legatus ſubmiſſa tū voce. Det eidē mox pomū: ⁊ ſceptrū cuꝫ ſua oratione: Mitras aūt ⁊ coronas Imperiales: ambo imponēt Ceſari ⁊ auguſte: Sed legat⁹ alta voce pfert v̓ba. Accipe ſignū ⁊c. vt ſu. 80. Et celebrās dicet eadē voce ſubmiſſa. Coronati auguſtus ⁊ auguſta reuertunt ad ſuos ſuggeſtus ſine oſculo pacis. Et ad offerto. veniunt cū coronis: ⁊ habitu Imperiali. Et oblato auro: reuertūtur ad ſuggeſtus. Necqꝫ miniſtrabit Imperator calicē, ⁊ ampullā: ſed tēpore congruo veniet ad cōmunionem ſine manto, ⁊ corona. Poſt cōionem: Imperatori nō dabitur oſculū pacis a celebrāte: ſed reuertet ad ſuum ſuggeſtum. Imperator finita miſſa, ipſe cum ſuis;

Imperator inungit a cardinali in capella ſancti Mauritii

ſuis ꝛ cum legatõ: ſi placebit: ibit Lateranũ: ꝛ ibi perficiet ſuas ſolẽnitates. Cęremonię omnes quę pertinent ad perſonam Pontificis omittant̃, vt oſcula pedum, manuũ, ꝛ oris. Quinetiam nec in miſſa illi deſeruiet Imperator: quod Põtifici prẽſtitiſſet pręſenti: nec ſtapiã illi dũ equum aſcendit tenet: nec equum ducit.

DE CORONATIONE Imperatricis ſine Imperatore.

EUenit aliquãdo: ꝙ Imperatrix venit Romã: ꝑ corona Imperiali ſuſcipiẽda: ſine Imperatõre: vel ꝙ nõ potuit venire cũ Imperatore: vel poſt eius coronatiõnẽ: ei eſt cõiuncta. Quę: hoc ordĩe coronabit̃. Die qua vrbẽ intrabit: ꝓcedent ei obuiã nobiles officiales vrbis, ꝛ ordines curię, vt de Cęſare dicum eſt. Sacer ſenatuſq; ante portã vrbis eã expectabit: ꝛ media inter duos cardinales diaconos: introducet̃ i vrbẽ ſub baldachino. Clerus cum ꝓceſſione: in porta illi occurret: ducetur ad Pontificẽ, q eã in publico cõſiſtorio: in prima aula, ad pedes ꝛ manus oſculũ recipiet, vt alij Reges recipi ꝯſueuerũt: nõ tñ ſedebit inter cardinales: ſed poſt oſculũ pedis ꝛ man⁹ deſcẽdet ad ſuũ hoſpitiũ. Deinde parabit̃ i eccl'ia ſancti Petri ſuggeſt⁹ extra cãcellos: pro Imꝑatrice: Et dicta die: Põtifex ꝓcedet ad eccleſiã: ſupplicatione

[margin: Imperatrix ſolẽniter a clero ꝛ populo Romano ſuſcipitur.]

pręeunte, ſub baldachino, ꝛ paramentis tẽpori cõgruis, Aſcendit ad altare, orat, ſedet. Pontifex autem ſtat: vbi ſolet capere paramẽta: cui fit reuerẽtia a prẽlatis. Incipit̃ Tertia, ꝛ accipiet ſandalia, ꝓcedet vſq; ad finẽ Tertię, ꝛ capit oĩa pontificalia indumẽta. Interim duo iuniores Diaconi cardinales: cum ſuis cappis laneis: ducunt auguſtã ad eccleſiã. Et prior epiſcopus cardinalis: cũ pluuiali ſtola, ꝛ mitra, accedẽs in tpe: expectat eã in porta eccleſię principale ꝛ ibi ſuper eã genuflectentẽ: depoſita mitra: legit hanc orationem.

[margin: Maior ep̃s cardinalis dicit orõnẽ ſup Imperatricẽ i porta eccleſię.]

OMnipotẽs ſempiterne de⁹: fons ꝛ origo totius bonitatis, qui feminei ſexus fragilitatẽ nequaquã reprobando auertis: ſed dignanter comprobando potius eligis: quiq; infirma mundi: quęcunq; vt fortia confunderes: eligenda decreuiſti. Quiq; etiam glorię, virtutiſq; tuę triumphũ: in manu feminę: iudaicę olim plebis: de hoſte ſęuiſſimo aſſignare voluiſti: Reſpice, q̃ſumus, ad preces humilitatis nrę, vt ſupra hãc famulã tuã N. quã ſupplici deuotionis Imperatricẽ eligimus: benedictionũ tuarũ dona multiplices: eãq; dextera tuę potentię ſemper, ꝛ vbiq; circunda, ꝛ vt dono tui numinis vndiq; firmiter adiuta: vt viſibilis: ſeu inuiſibilis hoſtis, nequitias triumphaliter expugnare valeat, ꝛ vnaq; cũ Sarra, Rebecca, Lia, atq; Rachele, beatis reuerendiſq; feminis: fru-

[margin: Iudicũ. Iudit.]

ctu

ctu vteri ſui fęcundari: ſeu gratu-
lari mereatur: ad decorem totius
imperij: ſtatumq; ſanctę Eccleſię
regendum: necnon protegendū:
per Chriſtum dominum noſtrum.
Qui ex intemeratę beatę Marię
virginis aluo naſci: viſitare, ⁊ re-
nouare dignat⁹ eſt mundu. Qui
tecum viuit, ⁊ gloriatur Deus: in
vnitate ſpirit⁹ ſancti: per immor-
talia ſęcula ſęculorum. Amen.

Ducit deinde ad ꝯfeſſionem beati
Petri, ⁊ ꝓcumbit ſupra faldiſto-
rium: ſibi in eo loco paratum. Et
a ſubdiacono apoſtolico dicitur
Litania ſupra fo. 10. Et ea finita:
prior preſbyterorum cum ſuis para-
mentis: ad confeſſionem deſcen-
dens: ſtans ſine mitra, dicit ſup eā.

Sine mitra ⁊ ſtando.

Pater noſter. Et deinde, Et ne
nos inducas in tentationem. ℟.
Sed libera nos a malo. ℣. Saluā
fac ancillā tuā domine. ℟. Deus
meus ſperantem in te. ℣. Eſto ei
quęſumus domine turris fortitu-
dinis. ℟. A facie inimici. ℣. Ni-
hil proficiat inimicus in ea. ℟. Et
filius iniquitatis nō apponat no-
cere ei. ℣. Domine exaudi ora-
tionem meam. ℟. Et clamor meus
ad te veniat. ℣. Dñs vobiſcum.
℟. Et cum ſpiritu tuo. Orem⁹.

Pretēde q̄s dñe; famulę tuę
dexteram cęleſtis auxilij:
vt te toto corde perquirat: ⁊ quę
digne poſtulat: conſequi mereat.

Actiones noſtras, q̄ſumus
domine; aſpirando prǽueni;
⁊ adiuuando proſequere: vt cun-
cta noſtra oratio ⁊ operatio: a te
ſemꝑ incipiat: ⁊ ꝑ te cępta finiat.
Per Chr̄m dominum noſtrum.

Finitis orationibus: reuertit pre-
ſbyter ad locum ſuum, ⁊ prior epi-
ſcoporum cardinaliū procedit ad al-
tare ſcti Mauritij, quē Auguſta:
media inter diaconos ſequit. Et
ibi apud altare; epus ipſe inungit
illam ſtantem: de oleo exorcizato
ideſt catechumenorum brachiū dex-
trū ⁊ ſcapulas: ſtās cū mitra, dicēs

Spiritus ſancti gratia: noſtrę
humilitatis officio: copioſa
in te deſcendat: vt ſicut manibus
noſtris (licet indignis) oleo mate-
riali oblinita: pingueſcis exteri⁹:
ita eius inuiſibili vnguine delibu-
ta: impinguari merearis interi⁹:
eiuſq; ſpirituali vnctione: perfe-
ctiſſime ſemper imbuta: ⁊ illicita
declinare tota mente, ⁊ ſpernere
diſcas, ⁊ valeas, ⁊ vtilia animę tuę
iugiter optare: atq; opari queas,
⁊ opereris; Auxiliante domino
noſtro Jeſu Chriſto: Qui cum
patre ⁊ eodem ſpiritu ſancto, ⁊c.

Eps cardinalis inungit brachium ⁊ ſcapulas Imperatricis oleo exorcizato.

Reducit deinde ad ſuggeſtū ſuū
Impatrix, ⁊ cardinales reuertun-
tur ad Pontificē: Et diaconi qdē
depoſitis cappis: capiūt paramē-
ta ſibi ꝯueniētia; ⁊ faciūt reueren-
tiā Pontifici. Deinde Pontifex
ꝓcedit ad altare ꝓ ſupplicationē:
occurrunt tres preſbyteri; cantat
Introitus a cantoribus, ⁊ ꝓcedi-
tur in miſſa vſq; ad Grad. Impe-
ratrix a diaconis illis: q̄uis para-
tis, ducit ante Pōtificē. Qui ſur-
gēs depoſita mitra: ſup eam ante
ſe genuflexā; dicit hanc orationē.

Deus

Papa ſuper imperatricē dicit orōnē ſtans ſine mitra.

DEus, qui ſolus habes immortalitatem: lucemq; habitas inacceſſibilē: cuius prouidentia in ſui diſpoſitione nō fallitur, qui feciſti ea quę futura ſunt: ꝛ vocas ea quę nō ſunt: ſicut ea quę ſunt: qui ſuperbos ęquo moderamine de principatu deiicis: atq; humiles dignāter in ſublime ꝓuehis: ineffabilem miſericordiā tuā ſupplices exoramus: vt ſicut Eſther reginā Iſraelitice cauſa ſalutis: de captiuitatis ſuę ꝯpede ſolutā: ad regis Aſſueri thalamū: regnique ſui ꝯſortium: trāſire feciſti: ita hanc famulā tuā N. humilitatis noſtrę bene✠dictione: chriſtianę plebis ſalutis gratia: ad dignā: ſublimemq; Imperatoris noſtri copulā, ꝛ imperij ſui participiū: tranſire ꝯcedas, ꝛ vt Imperialis fędere cōiugij ſemꝑ permanens pudica: proximā virginitati palmā continere queat: tibiq; Deo viuo ac vero: in omnibus ꝛ ſuper omnia: iugiter placere deſideret, te inſpirante: quę tibi placita ſūt: toto corde perficiat. Per Chriſtum dominum noſtrum. Amen.

Deinde ſedens cum mitra: imponit illi thiaram cum corona imperiali: allatam ſibi ex altari vt diximus de Imperatore, ꝛ dicit.

Papa ſedēs cū mitra coronat imperatricem.

OFficio noſtrę indignitatis: in Imperatricem ſolēniter benedictā: accipe coronam imperialis excellentię: quę (licet ab indignis) epiſcopalibꝰ tamē manibus capiti tuo imponitur: vnde ſicut auro, ꝛ gemmis redimita eniteſ: ita ꝛ interius auro ſapientię: virtutumq; gemmis decorari cōtendas: quatenus poſt occaſum huius ſęculi: cum prudētibus virginibus: ſpōſo perenni domino Ieſu Chriſto: digne ꝛ laudabiliter occurrēs: regiam cęleſtis aulę ingredi merearis ianuam: eodē domino noſtro auxiliante: Qui cum patre, ꝛ ſpiritu ſancto ꝛc.

Imperatrix oſculat pedes pontificis ꝛ offert aurum ei

¶ Coronata Imperatrix: mox oſculaꝶ pedē Pōtificis cū corona: ꝛ ſurgens reduciꝶ a diaconis ad ſuggeſtum, Et cū cantaꝶ offertoriū: reuertaꝶ ad Pontificē, ꝛ illi offerat aurum quantum placet. Deinde ſi vult cōmunicare de ſacramēto altaris (vt cōgruum eſt) procumbat ſuper faldiſtoriū: ad partē ꝯuenientē: ſitum: vt ſupius diximus, ꝛ oret quouſq; ſit tēpꝰ: ſine corona tamē. Et poſtq̄ Pontifex in ſede ſua eminenti cōſcauerit: ducatur impatrix ſine corona ad eius pedes, ꝛ cōmunicet: oſculeturq; manū pōtificis, ꝛ deſcendēs ad altare: purificeꝶ cum vino. Cōmunicabiꝶ Imperatrix poſt diaconum, ꝛ ſubdiaconū, ꝛ a diacono accipiet vinū purificatiōis, Deinde aſſumpta corona: reducetur ad ſuū ſuggeſtum. Et nota ꝙ Imperatrix deduceꝶ ſemper cundo ꝛ redeundo ab illis duobꝰ diaconis: ſiue paratis: ſiue nō paratis ꝛ illā ſociabūt ſui prelati, ꝛ proceres: atq; matronę, ꝛ alię mulieres.

¶ Finita miſſa Imperatrix deduciꝶ ad ſuum hoſpitium: Pontifex cum ſuis prelatis non paratis

reuertitur ad camerā suā. Nā cardinales, ⁊ p̄lati dimittāt in ecclia paramēta, ⁊ capiant cappas laneas.

DE TRIPLICI IMPERATORUM CORONA. Ex libro ceremoniali sacrę capellæ Pontificiæ.

ET q̄m vulgari opinione fertur romanorum Imperatorē trib⁹ coronis ornari oportere: variorum metallorum: argētea aquiſgrani in germania: ferrea modoetię i Lōbardia, ⁊ aurea Romę: ſup qua re, clariſſimus iuriſconſultorum ſui tēporis Baldus: opuſculū edidit: myſticas metallorum ſignificationes: ſolertiſſime interpretādo: nō videbitur forte abſurdū: aliqd de ea re: p veritate oſtēdēda: diſſerere. Et vt omittamus priſcos illos romanorum Imperatores: qui toti fere orbi imperabāt, ante Aurelianū (vt Eutropio placet) nulla corona niſi laurea: aut ex alia aliqua felici arbore vſos fuiſſe: nihil q̄ grauius odiſſe populū romanū q̄ regiū nomē.

Antiq imperatores nō vtebantur alia corona quā laurea, vel vt i textu.

Hoc vero affirmamus ante Carolū magnū; in cuius perſonā imperium tranſlatum, scz: a gręcis in latinos: neminē imperij romani coronā: ex manu romani pontificis romę ſuſcepiſſe. Et, vt ſępe a Pio ſcdo audiuimus: rerū Germanicarū peritiſſimo: cui a manu ſeruiuimus, ⁊ in hiſtoria eius auſtriali legim⁹: Cęſar nullā oīno coronā accipit niſi aureā. Et alias quidē coronas p varijs regnis: romę vero, ⁊ a romano pontifice: romani imperij coronā ſuſcipit. Otho Friſigēſis epūs, ⁊ Federici primi patruus, vir doctus, ⁊ eloqnēs hiſtoriā ſcripſit ſuorum temporum: in ea tradit Federicū ipſum coronis quinqz aureis: decoratū fuiſſe.

Federic⁹ prim⁹ qnque coronis fuit coronatus.

Prima de regno Francorum: apud Aquiſgranū. Scda Ratiſponę de regno Germanię. Tertia Papię de regno Lōgobardico. Quartā Romę ſuſcepit p romano imperio: ab Adriano q̄rto ſūmo Pōtifice. Quītā vero Modoetię: p regno Italico illā ſuſcepiſſe teſtatur. Quę qdem corona ideo appellatur ferrea: co q̄ laminā quādā habeat ferreā in ſummitate: alioquin aurea, ⁊ pretioſiſſima. Sed differt forma coronę Imperialis: ab alijs: Nā ſub ſe tiaram quandā habet: in modum fere epiſcopalis mitrę: humiliorem tamen: magis apertā, ⁊ minus acutā: eſtqz eius apertura a frōte nō ab aure: ⁊ ſemicirculum habet p ipſam aperturā: aureum: in cui⁹ ſummitate: crux paruula eminet, Eam tiarā alię coronę nō habēt.

Forma imperialis coronę.

Et q̄m hāc Imperialē coronā: bis aut ter: in Germania vidimus: dum Cęſar regibus q̄buſdā principibus concederet: ideo illā exprimere conati ſum⁹. Legim⁹ ⁊ in alijs hiſtorijs: quoſdam Imperatores Arelatē etiā coronam ſuſcepiſſe, de regno Arelatenſi, ⁊ alibi alias p alijs regnis. Nā ⁊ Carolus quart⁹ Auinionē venit ad Vrbanū quintum Anno ſalutis M.ccc.lxx. multo

ante

ante, iuſſu Innocētij ſexti Romę Imperator coronatꝰ. Qui rebus quarum gratia ad Pontificē venerat, abſolutis: Arelate ꝓfectus eſt. Sciãt ergo ꝙ de tribꝰ coronis fabulant̃, ⁊ Romanoꝝ Imperatorē vnā tantū ꝑ Romano Imperio coronā ſuſcipere: ⁊ eam qdē Romę, ⁊ a Romano Pontifice: alias aũt alibi: ꝑ alijs ⁊ diuerſis regnis.

DE BENEDICTIONE & coronatione Regis.

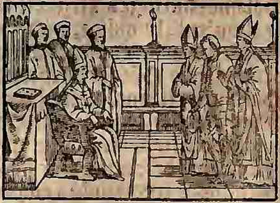
Cum Rex eſt coronādus epiſcopi regni ad ciuitatē vbi coronatio fieri debet: ꝯuocantur. Rex triduanū ieiuniū deuote peragit, ꝑ hebdomadā ꝓcedentē: videlicet quarta ⁊ ſexta feria ⁊ ſabbatho. Dñica vero prima ſequenti coronat̃: qua ipſe Rex ad cōronē ſe parat. Eccleſia vero ipſa cathedralis: ſiue metropolitica: vbi ſolēnitas celebrabit̃: parat̃ ⁊ ornet̃: quo melius fieri poterit. Ad altare maius: parant̃ ea q̄ ꝯſueta ſunt parari Pōtifice celebrāte, ⁊ credentia iuxta altare cū rebꝰ opportunis. Sup altare ponit̃ gladiꝰ, corona, ⁊ ſceptrū regi dāda, ⁊ oleū exorciſmoꝝ: ideſt catechumenoꝝ. Bōbix ad ligādū, ⁊ extergendū brachiū Regis, ⁊ inter ſcapulas poſt vnctionē. Faſcia ad ligandū bōbicem in brachio. Parat̃ in eccleſia in loco competēti thalamus ſiue ſuggeſtum: ꝓ Rege: in quo ſit regalis ſedes ornata, ⁊ thalamꝰ ipſe ſit ornatꝰ pānis ſericeis ⁊ auleis. Sed aduertēdum eſt ꝙ altitudo thalami nō ſit maior q̄ gradꝰ ſupmus altaris. Parat̃ etiā i loco cōuenienti Tentoriū ſiue papilio: ſub quo Rex veſtes regales ꝓ regni ꝯſuetudine: q̄ ibidē ꝓ eo parātur: ſuo tpe recipit: Et ſi Regina etiā ſimul eſt coronāda: parat̃ ꝓ ea aliꝰ thalamus: nō lōge a Regio: ſed illo aliquātulū humilior, ⁊ ita ſint ſituādi thalami, vt inde poſſint videri altare, ⁊ Pōtifex celebrans. Parantur etiā ante altare: hinc ⁊ inde ſedilia ꝓ numero epiſcoporum coronationi intereſſentium.

Die autē dñica: qua Rex benedicendus ⁊ coronandus eſt: oēs epiſcopi cōueniunt mane in eccleſia: in qua hoc fieri debet: ⁊ metropolitanus, ſiue Pontifex ad quē ſpectat: parat ſe ſolēniter cum miniſtris: miſſam celebraturꝰ: paramentis tempori cōuenientibus. Epiſcopi vero induunt̃ ſupra rochetum (vel ſupra ſuperpelliciū ſi ſint religioſi) amictibꝰ, ſtolis, pluuialibus albis, ⁊ mitris ſimplicibus. Quibus oībus paratis: Metropolitanus in faldiſtorio ante medium altaris poſito: ſedet cū mitra: ⁊ Pontifices parati, hinc ⁊ inde ſup ſedilibus: ꝓ eis paratis: quaſi in modū coronę ſedētes: ſibi aſſiſtūt. Interim Rex veſtibꝰ militaribus indutus: cū ſuis ꝓlatis domeſticis nō paratis: ac baronibus nobilibus ⁊ alijs venit ad eccleſiam, ⁊ cū fuerit ꝓpe presbyterium: duo priores epi ex paratis: veniūt ei obuiā, ⁊ cū mitris capita

illi

Illi aliquãtulũ inclinãtes, ipſuʒ in-
ter ſe mediũ: vſqʒ añ Metropoli-
tanum deducunt: cui rex birreto
depoſito: caput inclinãs: humileʒ
reuerentiam exhibet: qua facta:
prior epõrum deducentiũ: ſtans
detecto capite, verſus ad Metro
politanũ, dicit intelligibili voce.

Metropolitanus ſedet ante medium altaris cum mitra ⁊ alii epi parati hinc inde.

Prior illorum duorũ epõrum ſtãs detecto capite, dicit metropolitano.

Reuerendiſſime pater: poſtu
lat ſancta mater Eccleſia, vt
preſentẽ egregium militem: ad di
gnitatem Regiam ſubleuetis.

Interrogat Metropolitanus.

Scitis illum eſſe dignum, ⁊ vtilẽ:
ad hanc dignitatem? Ille rñdet.

Et nouimus, ⁊ credimus eum eſ
ſe dignum, ⁊ vtilem Eccleſię Dei,
⁊ ad regimen huius regni.

Metropolitan⁹ dicit. Deo grãs.

Metropolitanus dicit, Deo gratias. Rex ſedet medi⁹ inter duos epõs q faciẽ habeat verſus metropolitanum ⁊ epi mutuo ſe reſpiciant.

Tũc ſedet Rex medius īter duos
epiſcopos deducentes: cõgruen-
ti ſpatio a Metropolitano, ita vt
illi faciem vertat: ipſi etiam dedu-
centes epiſcopi: ſenior ad dextraʒ:
alius ad ſiniſtram Regis ſe col-
locant, vt ⁊ ipſi ad alterutrum fa-
cies vertant, quibus ſic ſedenti-
bus: poſtquam aliquãtuluʒ quie-
uerint, Metropolitanus coronã-
dum Regem diligenter inſtruit:
⁊ admonet de fide, ⁊ dilectione
Dei: ac ſalubri regimine regni, ⁊
populi: defenſione Eccleſiarum,
⁊ miſerabilium perſonarum, ⁊ a-
liis opportunis: voce congruen-
ti, ⁊ intelligibili ſic, dicens.

Metropolitanus regẽ de agendis inſtruit.

Cum hodie per manus nr̃as
optime Princeps, qui Chri
ſti ſaluatoris noſtri vice in hac re
fungimur: (quamuis indigni) ſa-
crã vnctionẽʒ, ⁊ regni inſignia ſis
ſuſceptur⁹: bene eſt, vt te prius de
onere ad quod deſtinaris: aliquã-
tuluʒ moneamus. Regiam ho-
die ſuſcipis dignitatẽ, ⁊ regẽdi fi-
deles populos tibi cõmiſſos: curã
ſumis. Preclaruʒ ſane inter mor-
tales locum: ſed diſcriminis: labo
ris: atqʒ anxietatis plenuʒ. Uerũ Ro.13.
ſi conſideraueris, ꝙ omnis pote- Prou.8.
ſtas a dño Deo eſt: per quem Re-
ges regnãt, ⁊ legum conditores
iuxta decernũt, tu quoqʒ de gre
ge tibi cõmiſſo: ipſi Deo rationẽʒ
es redditur⁹: Primum, pietatem
ſeruabis: dominum Deum tuum
tota mente: ac puro corde coles.
Chriſtianam religionẽ: ac fidẽ ca-
tholicã quã ab incunabulis pro-
feſſus es: ad fineʒ vſqʒ inuiolataʒ
retinebis: eamqʒ contra omnes ad
uerſantes: pro viribus defendes.
Eccleſiarum prelatis ac reliquis
ſacerdotibus: condignã reueren
tiam exhibebis. Eccleſiaſticam li
bertatẽ non inculcabis. Juſtitiã:
ſine qua nulla ſocietas diu cõſiſte
re poteſt: erga omnes inconcuſſe
adminiſtrabis: bonis premia: no-
xiis debitas penas retribuẽdo. Ui
duas: pupillos: pauperes ac debi
les:

les: ab oī oppreſſione defendes. Omnibus te adeūtib⁹: benignã: manſuetã, atq; affabilẽ pro regia tua dignitate: te prębebis. Et ita te geres, vt non ad tuam: ſed totius populi vtilitatẽ regnare: pręmiumq; benefactorum tuorũ: nõ in terris: ſed in cęlo expectare videaris. Quod ipſe prędſtare dignet: Qui viuit ⁊ regnat De⁹ in.

Quo facto: Rex electus accedit ad Metropolitanum, ⁊ coram eo detecto capite genuflexus: oſculatur eius manum, ⁊ facit hanc profeſſionem: dicens.

Rex detecto capite corã metropolitano genuflex⁹ oſculatur ei⁹ manũ facit ꝓmiſſionẽ hanc.

Ego N. Deo annuente futur⁹ Rex N. profiteor ⁊ promitto corã Deo ⁊ angelis eius: deinceps legem, iuſtitiã, ⁊ pacem eccleſię Dei: populoq; mihi ſubiecto: pro poſſe ⁊ noſſe: facere: atq; ſeruare: ſaluo cõdigno miſericordię Dei reſpectu: ſicut in conſilio fidelium meorum melius potero inuenire. Pontificibus quoque eccleſiarum Dei: condignum ⁊ canonicũ honorẽ exhibere: atq; ea quę ab Imperatorib⁹ ⁊ regibus: eccleſiis collata ⁊ reddita ſunt: inuiolabiliter obſeruare. Abbatibus, comitibus, ⁊ vaſallis meis: congruum honorem: ſecundum ꝯſilium fidelium meorũ prędſtare.

Deinde ambab⁹ manib⁹: tãgit librũ euãgeliorũ: quẽ Metropolitanus ante ſe apertũ tenet, dicens.

Rex tactis euãgelijs ambabus manibus iurat ⁊c.

Sic me Deus adiuuet, ⁊ hęc ſancta Dei euangelia.

His expeditis, illo genuflexo manẽte metropolitanus depoſita mitra: ſurgit, ⁊ ſtãs verſus ad ipſum coronãdũ, dicit cõpetenti voce: ſequẽtẽ orõnẽ: quã etiã dicunt oẽs Põtifices parati: ſimiliter ſine mitris ſtãtes, dicũt etiã oĩa alia: benedictionẽ, ⁊ conſecrationẽ ipſã ꝯcernẽtia: voce ſubmiſſa. Metropolitanum tamẽ in oĩbus obſeruantes, ⁊ imitantes. Oremus.

Stando ⁊ ſine mitra.

Omnipotẽs ſempiterne de⁹: creator omniũ: Imperator Angelorum: Rex regum ⁊ dominus dominãtium: qui Abraham (j.Tim.i.) fidelẽ ſeruum tuum: de hoſtibus (Gen.17.) triũphare feciſti. Moyſi ⁊ Joſue populo tuo prelatis: victoriã multiplicẽ tribuiſti (Num.21. Joſue p totum.): humilẽq; Dauid puerum tuum regni faſtigio ſublimaſti (j.Re.16.), ⁊ Salomonem ſapientię (iij.Re.3.) paciſq; ineffabili munere ditaſti. Reſpice qſumus dñe: ad preces humilitatis noſtrę, ⁊ ſuper hunc famulum tuum N. quem ſupplici deuotione: in tuo noĩe veneramur, ⁊ in regẽ eligimus: bene✠dictionũ tuarũ dona multiplica: eumq; dextera potentię tuę ſemper hic ⁊ vbique circunda: quatenus pdicti Abrahę fidelitate: Moyſi manſuetudine fretus: Dauid humilitate exaltatus: Salomonis ſapientia

pientia decoratus: tibi in omnib⁹ complaceat, ⁊ per tramitē iuſtitię inoffenſo greſſu ſemper incedat: tuę quoq; protectionis galea munit⁹, ⁊ ſcuto inſuperabili iugiter protectus: armiſq; cęleſtibus circundatus: optabilem de hoſtibus crucis Chriſti victoriam: fideliter obtineat, ⁊ triumphum feliciter capiat: terroremq; ſuę potentię illis inferat, ⁊ pacē tibi militantibus lętanter reportet: per Chrm dominū noſtrum, qui virtute crucis tartara deſtruxit: regnoq; diaboli ſuperato: ad cęlos victor aſcendit: in quo poteſtas oīs, regniq; cōſiſtit victoria, q̄ eſt gloria humilium ⁊ vita: ſaluſq; populoꝝ, qui tecū viuit ⁊ regnat in ⁊c. ℟. Am̄.

Metropolitanus ꝓcūbit ſupra faldiſtorium ⁊ rex ad ſiniſtrā ei⁹ ſe proſternit alijs ꝓlatis ſup ſua ſedilia ꝓſtratis: ⁊ cantores cantant litaniam.

Poſt hec Metropolitan⁹ cū mitra: ꝓcumbit ſupra faldiſtoriū. Rex vero ad ei⁹ ſiniſtraʒ in terrā ſe ꝓſternit: alijs prelatis paratis: ante ſedilia aut ſcamna ſua ſimiliter ꝓcumbētibus. Tunc cātores incipiunt ⁊ ꝓſequunt Litaniam ſupra fol. 10. Choro rñdēte. Cū dictū fuerit. Ut obſequiū ſeruitutis noſtrę tibi rationabile facias. Te rogamus audi nos. Metropolitanus ſe erigēs, ⁊ accepto baculo paſtorali in ſiniſtrā manū: ſup electum regē ꝓſtratum, dicit.

Metropolitanus ſol⁹ ſe erigens cum mitra tenens in ſiniſtro baculū paſtoralē: dicit verſus ſuper regē proſtratū producēdo ſuper eū ſignū crucis.

Ut hunc electū: in regē coronandū: bñ ✠ dicere digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Scdo, dicit. Ut hunc electū: in regē coronandum: bñ ✠ dicere, ⁊ cōſe ✠ crare digneris. ℟. Te rogam⁹ audi n. Producendo ſup eū ſignū crucis vbi in textu: ſignatum eſt. Idē dicūt ⁊ faciunt epi parati: genuflexi tñ ꝑmanētes. Quo dicto: Metropolitanus redit ad accubitū: Cātoribus reſumentibus ⁊ perficiētibus Litaniā. qua finita: Metropolitanus depoſita mitra ſurgit: illo proſtrato: ac epiſcopis depoſitis mitris: genuflexis manētib⁹ verſus ad coronandū annuntiat.

Metropolitanus, dictis ℣. redit ad accubitum.

Solus Metropolitanus ſurgit finita litania ⁊ dicit ſuper reges.

Pater noſter. ℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. Saluum fac ſeruum tuum domine. ℟. Deus meus ſperantem in te. ℣. Eſto ei dñe turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Dñe exaudi orōnem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dñs vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Orem⁹.

Pretēde queſumus domine, huic famulo tuo dexteraʒ cęleſtis auxilij: vt te toto corde perquirat: ⁊ quę digne poſtulat: aſſequi mereatur.

Actiones noſtras, q̄ſumus domine, aſpirando preueni, ⁊ adiuuando proſequere: vt cuncta noſtra oratio ⁊ operatio: a te ſemper incipiat: ⁊ per te cepta finiatur. Per Chrm dñm noſtruz.

Poſt

Metropolitanus ſedēs cū mitra circūaſtātibus epis cū mitris vngit brachiū ⁊ ſpatulas regis cū oleo catechumenorum.

Poſt hęc Metropolitanꝰ ſedet: accipit mitrā, ⁊ electus rex coram eo genuflectit, ⁊ circumaſtātibus prelatis paratis: cū ſuis mitris: in modū coronę: Metropolitanus intingit pollicē dextrę manus: in oleum catechumenorū, ⁊ inungit in modū crucis: cum eodē oleo catechumenorū: illius brachiū dextrum: inter iuncturam manus, ⁊ iuncturā cubiti: ac inter ſcapulas, dicens: legendo hanc orationem.

Heb.1 Deus: Dei filiꝰ Jeſus Chriſtus dñs noſter, qui a patre: oleo exultationis vnctus eſt: pre participibus ſuis: ipſe ꝑ pręſentem ſanctę vnctionis infuſionē: ſpiritus paracleti ſup te bene ✠ dictionē infundat: eandemq; vſq; ad interiora cordis tui penetrare faciat: quatenus hoc viſibili ⁊ tractabili oleo: dona inuiſibilia ꝑcipere; ⁊ temporali regno: iuſtis moderationibꝰ executo: ęternaliter cōregnare ei merearis, q ſolus ſine peccato, Rex regū viuit, ⁊ gloriatur cum Deo prē: in vnitate ſpiritus ſancti Deus: per omnia ſecula ſeculorū. ℞. Amen. Oremus.

3.Reg.8. Omnipotēs ſempiterne Deꝰ, qui Azahel ſuper Syriam, ⁊ Jeſu ſup Iſrael per Eliā: Dauid quoq; ⁊ Saulem per Samuelē prophetam: in reges inungi feciſti: tribue, quęſumus, manibꝰ noſtris opē tuę bñdictionis: ⁊ huic famulo tuo N. quem hodie, licet indigni, in regē ſacro vngimine delinimus: dignam delibutionis huius efficaciā, ⁊ virtutē cōcede: conſtitue domine principatū ſuper humerū eius, vt ſit fortis, iuſtus, fidelis, ꝓuidus ⁊ indefeſſus, regni huius ⁊ populi tui gubernator: infidelium expugnator: iuſtitię cultor: meritorum ⁊ demeritorum remunerator: Eccleſię tuę ſanctę, ⁊ fidei chriſtianę defenſor: ad decus, ⁊ laudem tui nominis glorioſi, Per dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuū, Qui tecum viuit, ⁊ regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus. Per omnia ſecula ſeculorum. ℞. Amen. 4.Reg.9. 1.Re.16. 1.Re.10. Iſaia.9.

Quo facto Metropolitanꝰ lauat ⁊ abſtergit manus: ſurgit cum mitra: deſcēdit ante altare: vbi depoſita mitra ſtās: cum ſuis miniſtris facit confeſſionem. Rex vero electus ad partē ſe retrahit, ⁊ genuflexꝰ cū ſuis prelatis domeſticis: idē facit. Similiter ⁊ epiſcopi parati: ſine mitris ſtātes: bini ⁊ bini: confeſſionē dicunt. Finita confeſſione: Metropolitanꝰ aſcendit ad altare, ⁊ procedit in miſſa more ſolito, vſq; ad Halah excluſiue: prelatis paratis iuxta ſua ſedilia ſtantibus, vel ſedētibus: prout tēpus requirit. Interim, ſchola inchoat Introitum, ⁊ proſequit̄ in miſſa, ⁊

Metropolitanus extergit manus, ⁊ ſtans ſine mitra anā altare facit confeſſionē ⁊ alij epi ſtātes ſine mitra bini ⁊ bini idē faciūt.

Rex a ſuis ducit̄ papiliōe vbi cū bōbice extergit̄ vnctura olei, ꝛ induit̄ veſtib⁹ regalibus quibus indutus procedit ad thalamū ſuū eminētē.

Rex a ſuis dūcitur in ſacriſtiam: vel ſub papilione ad hoc parato, vbi inter ſcapulas, ꝛ brachium inūctum: bombice bene abſtergitur, ꝛ induitur regalibus indumentis, ex more regni. Paratus itaque Rex, ꝛ ornatus, procedit cum ſuis pręlatis: baronibus, ꝛ alijs, ad eminentem ꝛ ornatū thalamum: in Eccleſia ſibi pręparatum, ꝛ ibi ſuper aliquo faldiſtorio ornato: genuflexus incūbens: audit miſſam: quam Pręlati ſui non parati circumaſtātes: etiam genuflexi: plane legunt vſque ad Halleluiah. excluſiue. Miſſa dicitur de die, ꝛ cum oratione diei, dicitur pro ipſo electo Rege: ſub vno Per dominum. hęc Oratio.

Deus regnorum omniū protector: da ſeruo tuo N. Regi noſtro: triūphum virtutis tuę ſcienter excolere, vt qui tua conſtitutione eſt princeps: tuo ſemꝑ munere ſit potens. Per dominū noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum, Qui tecum viuit, ꝛ regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus. Per omnia ſecula ſcloꝝ. ℟. Amē. Graduale cantato: Metropolitanus ſedet ante altare cum mitra in faldiſtorio, ꝛ Rex a ſuis aſſociatus: medius inter priores pręlatos paratos: ad Metropolitanū reducit̄: cui facta reuerentia, vt prius: genuflectit̄ coram eo. Tūc Metropolitanus accipit gladiū: quem vnus miniſtrorum ſibi porrigit de altari, ꝛ illum euaginatū: tradit in manus Regis, dicens.

Metropolitanus gladiū euaginatū tradit in manus regis.

Accipe gladiū: de ſuper altari ſumptū: per noſtras manus: licet indignas, vice tamē ꝛ auctoritate ſanctorum apoſtolorū conſecratas: regaliter tibi conceſſum, noſtreq; bene ✠ dictionis officio, in defenſionem ſanctę Dei eccleſię diuinitus ordinatū: ad vindictā malefactorum: laudem vero bonorū, ꝛ memor eſto: eius de quo Pſalmiſta ꝓphetauit dicēs. Accingere gladio tuo: ſuꝑ femur tuum potentiſſime, vt in hoc per eūdē vim ęquitatis exerceas: molem iniqtatis potenter deſtruas, ꝛ ſanctā Dei eccleſiā: eiuſq; fideles ꝓpugnes: atq; ꝓtegas: neq; minus ſub fide falſos: quā chriſtiani nominis hoſtes execres: ac diſpergas, viduas atq; pupillos clementer adiuues: ꝛ defendas: deſolata reſtaures: reſtaurata cōſerues: vlciſcaris iniuſta: ꝯfirmes bene diſpoſita: quatenus in hoc agendo: virtutū triūpho glorioſus: iuſtitięq; cultor egregius: cū mundi ſaluatore, cuius typum geris in nomine, ſine fine regnare merearis. Qui cum Deo patre, ꝛ ſpiritu ſancto, viuit ꝛ regnat de⁹. Per omnia ſecula ſeculorum.

1. Pet. 2.

Pſal. 44.

His

Enſis a miniſtris in vaginā reponit.

HIs expeditis: enſis a miniſtris in vaginam reponit, ꝛ Metropolitanus accingit enſe regē, dicēs

Metropolitanus accingit Regē gladio.

ACcingere gladio tuo: ſuper femur tuum potentiſſime: ꝛ attende, ꝙ ſancti non in gladio: ſed per fidem vicerunt regna.

Heb. 11.

Et mox Rex accinctus ſurgit: ꝛ eximit enſem de vagina: illumqꝫ viriliter vibrat: deinde ſuper brachium ſiniſtrum tergit, ꝛ in vaginam reponit: ac iterum corā Metropolitano genuflectit. Tunc ei corona imponitur: quā oēs prelati parati q adſunt: de altari p Metropolitanū ſumptā: manibus tenēt ipſo metropolitano illā regēte: ꝛ capiti illi⁹ imponēte, ꝛ dicēte.

Metropolitanus regē genuflexū coronat oībus epiſcopis cū eo illū regētibus.

ACcipe coronam regni, que (licet ab indignis) epiſcoporum tamen manibus: capiti tuo imponit. In nomine pa ✠ tris, ꝛ fi ✠ lij, ꝛ ſpiritus ✠ ſancti, quam ſanctitatis gloriam ꝛ honorem, ꝛ op⁹ fortitudinis: intelligas ſignificare, ꝛ per hanc te participē miniſterij noſtri non ignores. Ita vt ſicut nos in interiorib⁹ paſtores: rectoreſqꝫ animarū intelligimur: ita ꝛ tu contra omnes aduerſitates eccleſię Chri: defenſor aſſiſtas: regniqꝫ tibi a Deo dati, ꝛ per officium noſtrę benedictionis in vice apoſtolorū: omniumqꝫ ſanctorum: regimini tuo commiſſi: vtilis executor: perſpicuuſqꝫ regnator: ſemper appareas, vt inter glorioſos athletas: virtutū gēmis ornatus, ꝛ pręmio ſempiternę fęlicitatis coronatus: cum redemptore ꝛ ſaluatore noſtro Jeſu Chriſto: cuius nomen vicemqꝫ geſtare crederis: ſine fine glorieris. Qui viuit ꝛ imperat Deus: cum patre ꝛ ſpiritu ſancto: in ſecula ſeculorū.

Poſtea Metropolitanus dat ei adhuc genuflexo ſceptrū, dicēs.

ACcipe virgā virtutis: atqꝫ veritatis: qua intelligas te obnoxiū mulcere pios: terrere reprobos: errātes viam docere, lapſis manū porrigere: diſperdere ſuperbos, ꝛ releuare humiles: ꝛ

Ps. 109.

Metropolitanus dat Regi genuflexo ſceptrum.

Aperiat tibi oſtiū Ieſus Chriſtus dominus noſter, q de ſemetipſo
Iohā.10. ait: Ego ſum oſtiū: per me ſiquis introierit, ſaluabitur: q eſt clauis
Apoc.3. Dauid & ſceptrū domus Iſrael: q aperit & nemo claudit: claudit & nemo aperit. Sitq; tibi auctor, q eduxit vinctū de domo carceris: ſedentē in tenebris, & vmbra mortis: & in oībus ſequi merearis eū: de quo Dauid ꝓpheta cecinit. Sedes tua Deus in ſclm ſeculi: virga equitatis: virga regni tui: Et imitando ipſum diligas iuſtitiam, & odio habeas iniquitatē, qa ꝓpterea vnxit te Deus Deus tuus: ad exēplum illius: quē ante ſecula vnxerat oleo exultationis: prę parti
Ps.44.
Hebre.1. cipibus ſuis: Ieſum Chriſtū dnm nrm. Qui cū eo viuit & regnat de.

Regi ſurgenti diſcingitur enſis & dat vni q portat eū ante regem.

Tunc regi ſurgēti diſcingit enſis: & in vagina dat alicui, q eum ante regē imediate portat. Et Metropolitan⁹ cū alijs prelatis paratis: deducit regē ſceptrū in manu, & coronā in capite ferētē: mediū inter ſe a dextris, & digniorē prelatū paratū a ſiniſtris regis incedētē: ad soliū ſupra thalamū, & adiuuāte eū digniore prelato predicto, intronizat regem in ſolio, dicens.

Metropolitanus cum aliis platis deducit regem cū corona & ſceptro mediū inter ſe & digniorē platum ad ſedē ſuam i thalamo ibi intronizat eū.

Sta, & retine amodo locum tibi a Deo delegatū: paucto ritatē omnipotentis Dei, & p preſentem traditionem noſtrā: oīum ſcilicet epiſcoporū: ceterorumq; Dei ſeruorū, & quanto clerum ſacris altaribus propinquiorē proſpicis: tanto ei potentiorem in locis cōgruis: honorē impēdere memineris: quatenus mediator Dei & hoīū: te mediatorē cleri & plebis i hoc regni ſolio cōfirmet, & in regnum eternū: ſecū regnare faciat Ieſus Chriſtus dn̄s noſter; Rex regū & dn̄s dominantium. Qui cū patre & ſpū ſancto viuit. j.Thim.2

Deinde Metropolitanus depoſita mitra, ſtans verſus ad altare inchoat ſchola ꝓſequente: hym.

Metropolitanus ſtans ſine mitra verſ⁹ ad altare ichoat Te Deum. ſchola ꝓſequente.

Te Deum laudamus.

Qui totus dicit, p̄ut habet ſupra fo.33. quo incepto: Metropolitanus accedit ad dextram regis: ibi continuo manens: vſq; ad finem hymni, & eo finito: Metropolitanus ſtans vt prius, ad dexterā regis ſine mitra, dicit ſuper illū. V.

Incepto Te Deum Metropolitanus accedit ad dexteram regis ibi ſtās vſq; ad finem hymni, & eo finito ſtans ſine mitra dicit.

Firmet manus tua, & exaltetur dextera tua. R. Iuſtitia & iudiciū p̄paratio ſedis tuę. V. Dn̄e exaudi orationem meā. R. Et clamor me⁹ ad te veniat. V. Dn̄s vobiſcū. R. Et cū ſpū tuo. Oremus.
Exo.17. Deus, q victrices Moyſi manus in oratione firmaſti, qui quamuis ętate langueſceret: infatigabili ſanctitate pugnabat, vt

dum

dum Amalech iniquus vincitur:
dum prophanus nationuꝫ popu
lus ſubiugaẗ: exterminatis alieni-
genis: hereditati tuę poſſeſſio co-
pioſa ſeruiret: opus manuū tuaꝝ
pia nrę oṙonis exauditione confir
ma: habemus ⁊ nos apud te ſan-
cte pr̄ dn̄m ſaluatoreꝫ, qui pro no-
bis manus ſuas extendit in cru-
ce: per quem etiaꝫ precamur altiſ-
ſime, vt tua potentia ſuffragante,
vniuerſorum hoſtium frangatur
impietas: populuſqꝫ tuus: ceſſan-
te formidine: te ſolum timere con
diſcat. Per eundem Chriſtū dn̄ꝫ
noſtrum. ⁊c. ℟. Amē. Oremus.

Deus inenarrabilis auctor
mundi: cōditor generis hu-
mani: confirmator regni, q ex vte-
ro fidelis amici tui: patriarchę no
ſtri Abrahe: preelegiſti regē ſecu-
lis profuturū: tu preſentē inſignē
regē hunc cū exercitu ſuo per in-
terceſſioneꝫ omnium ſanctorum:
vberi bene ✠ dictione locupleta:
⁊ in ſoliuꝫ regni: firma ſtabilitate
connecte: viſita eum per interuē-
tum omnium ſanctorum: ſicut vi-
Exo. 3. ſitaſti Moyſen in rubo: Joſue in
Joſue. 1. Judicū 7. caſtris: Gedeonem in agro: Sa-
1. Re. 3. muelem crinitum in templo, ⁊ illa
eum promiſſione, ⁊ ſyderea bene-
✠ dictione: ac ſapientię tuę rore
perfunde: quā beatus Dauid ex
iiij. Re. 3. pſalterio. Salomon filius eius: te
remunerāte percepit de cęlo. Sis
ei contra acies inimicoruꝫ: lorica:
in aduerſis galea: in proſperis ſa-
pientia: in protectione clypeus ſem
piternus: Et preſta, vt gentes illi
teneant fidem: proceres atqꝫ opti
mates ſui: habeant pacē: diligant
charitatem: abſtineant ſe a cupi-
ditate, loquantur iuſtitiam, cuſto
diāt veritatem, ⁊ ita populus iſte
pullulet, coalitus benedictione
trinitatis: vt ſemper maneant tri
pudiantes: armis gaudētes, ⁊ in
pace victores. Per dominum no
ſtrum Jeſum Chriſtum. ℟. Am̄.

Quibus finitis: Metropolitanꝰ Metropolitanus redit ad altare ⁊ proſequitur miſſam vſqꝫ ad offertoriū incluſiue.
cū prelatis paratis: redit ad ſedē
ſuā: ꝓpe altare, ⁊ (niſi ſit coronāda
regina) dr̄ Halleluia. vel Tractus.
Euangeliū. Et alia vſqꝫ ad offer-
torium incluſiue. Quo dicto: Me Metropolitanus dicto Offertorio ſedet an̄ altare cū mitra: ⁊ rex a ſuis aſſociatus venit an̄ eū ⁊ genuflexus detecto capite ei offert aurum, ⁊ oſculatur manū eiꝰ.
tropolitanus reſidet in faldiſtorio
ſuo: ante mediū altaris: cū mitra,
⁊ rex a ſuis prelatis ⁊ baronibus
aſſociatus: venit ante Metropoli
tanum: corā quo genuflexus: de-
tecto capite: offert ei aurū: quan-
tum ſibi placet, ⁊ manum Metro
politani recipientis: oſculatur.

Deinde ad ſolium ſuū reuer- Metropolitanus lauat manus ⁊ proſequitur miſſam vſqꝫ ad oṙonē.
titur. Metropolitanus la-
uans manus: ſurgenſqꝫ accedit
ad altare: ⁊ proſequitur miſſam:
vſqꝫ ad cōmunionem. Cuꝫ ſecre
ta diei: dicitur pro rege: ſub vno,
Per dominum noſtrū. Secreta.

Secretũ dicitur p rege ſub vno per dominum cum ſecreta miſſę.

SUſcipe dñe preces & hoſtias eccleſię tuę: pro ſalute famuli tui N. Regis noſtri ſupplicãtis, & in protectione fidelium populorum: antiqua brachij tui operare miracula: vt ſuperatis pacis inimicis: ſecura tibi ſeruiat chriſtiana libertas. Per dñm noſtrum.

Pax datur regi p primum ex prelatis.

Pax dat Regi per Primũ ex prelatis paratis: cum inſtrumẽto ad hoc ordinato: Poſtq̃ Metropolitanus ſe de corpore & ſanguine (quẽ totũ ſumere debet) cõicauerit, & ſe purificauerit: anteq̃ digitos abluat: Rex detecto capite: de thalamo ſuo: accedit ad altare: coram quo: in ſupremo gradu genuflectit, & dicit ſubmiſſa (itelligibili tamẽ) voce. Confiteor Deo oĩpotẽti, &c. Metropolitano ad ipſum regẽ verſo, & detecto capite ſtãte, & finita p regẽ cõfeſſione: Metropolitanus eodẽ modo ſtãs, dicit.

Metropolitanus facta confeſſiõe cõmunicat regẽ qui anteq̃ recipiat ſacram cõmunionẽ oſculatur manum põtificis.

Miſereatur tui oĩpotens Deus: & dimiſſis omnib9 peccatis tuis: perducat te ad vitam ęternam. ℟. Amen. Indulgentiã: abſolutionẽ, & remiſſionem oĩum peccatorum tuorum: tribuat tibi: oĩpotens & miſericors dñs. ℟. Amen. Et manu dextra ſignũ crucis ſup regẽ producit: tum vertit ſe ad altare, & accipit hoſtiã cõſecratã inter pollicẽ: & indicẽ dextrę manus: & patenã cum ſiniſtra cõtinuo hoſtię ſupponit, & cõuerſus ad regẽ: cum ipſo ſacramẽto: format ſignũ crucis ante faciem regis, & ipſũ communicat, dicens. Corpus domini noſtri Jeſu Chriſti: cuſtodiat te, & perducat in vitã ęternã. Rex: priuſq̃ cõionẽ ſumat oſculatur manũ dextrã Metropolitani: & ſumpta cõione: ex calice de manu Metropolitani: ſe purificat, & purificatus ad thalamũ ſuum reuertitur. Metropolitanus vero: patenã cũ pollice dextrę manus: extergit diligẽter ſup calicem: ne quid de ſacramẽto ſuper ea remaneat: abluit etiã ſuper calicem digitos: ablutionem ſumit, & accepta mitra lauat manus, & perficit miſſam. Cũ poſtcõmunione: dicitur: dicitur pro rege ſub vno, Per dominum noſtrum. Poſtcomunio.

Metropolitanus Regem poſt communionẽ manu ſua purificat.

DEus, qui ad prędicandum ęterni regni euãgeliũ: Romanum imperiũ pręparaſti. Prętẽde famulo tuo N. Regi noſtro: arma cęleſtia, vt pax eccleſię nulla turbetur tempeſtate bellorũ. Per dominum noſtrum Jeſum.

In fine Metropolitanus dat bñdictionẽ ſolennẽ vt ſup. 135. qua data ſinguli ad ſua reuertuntur.

Metropolitanus dat ſolennem benedictionẽ.

DE BENEDICTIONE & coronatione Reginæ.

SI vero tunc Regina benedicẽda ſit & coronanda: quã primũ ipſo Rege introniʒato, & oĩonib9 expletis: Metropolitanus cũ prelatis paratis: ad altare reuerſus: in faldiſtorio ſedet. Rex de ſolio ſuo ſurgẽs: cũ comitiua ſua: coronã in capite, & ſceptrũ in manu geſtãs: ante altare ad Metropolitanũ pficiſcit: & facta ei reuerẽtia: ſtans

ſtans detecto capite: petit Reginam benedici, ⁊ coronari: ſub huiuſmodi aut ſimilibus verbis.

Si regina coronāda eſt: tūc rege introniȝato metropolitanus ſedens mitra ante altare ⁊ rex cum corona ⁊ ſceptro a ſuis aſſociatus venit añ euȝ ⁊ ſtās ſine corona petit reginā benedici.

R Euerēde pater poſtulamus vt cōſortem noſtram nobis a Deo cōiunctā benedicere: ⁊ corona reginali: decorare dignemini: ad laudem ⁊ gloriam Saluatoris noſtri Jeſu Chriſti.

Rex ad ſolium ſuuȝ reuertit.

Deinde ad ſolium ſuum reuertit. Tūc regina q̄ in aliq̄ loco ad partē: in eccl'ia a principio ſteterat: a duobus ep̄is paratis: nō his q̄ regē duxerūt: ſed primis poſt eos: crine ſoluto, ⁊ capite velato: in veſtibus ſuis cōibus, ad Metropolitanū ante altare deducit, ⁊ facta Metropolitano reuerētia: corā illo genuflectit, ⁊ ei⁹ manū oſculat.

Metropolitanus p̄cūbit ⁊ ōi breuiter litania

Tunc ſurgit Metropolitanus cū mitra, ⁊ in faldiſtorio p̄cūbit. Regina vero ad ei⁹ ſiniſtrā: in terraȝ ſe p̄ſternit, ⁊ inchoat, ac ſub breuitate p̄ficit Litania ſup. fol. 10. ſub ordinatione Subdiaconi poſita. qua finita: Metropolitanus depoſita mitra ſurgit, ⁊ ſtās verſus ad illā: ante ſe genuflexā, dicit ſequētē orōnē: itelligibili voce, quā etiā ⁊ alia ſequētia: aſtātes p̄lati parati, ſubmiſſa voce, dicunt. Oremus.

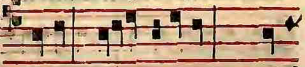
Finita litania ep̄s ſtans ſine mitra dicit orōnes ſup reginā genuflexam.

O Mnipotēs ſempiterne de⁹: hanc famulā tuam N. celeſti bene✠dictione ſanctifica, ⁊ quā in adiutorium regni: Reginā eligimus: tua vbiq; ſapiētia doceat atq; cōfortet, ⁊ eccleſia tua fidelē famulam ſemper agnoſcat. Per eundē dominuȝ noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum, Qui tecū viuit ⁊ regnat in vni. Deinde extēſis manibus ante pectus, dicit.

Metropolitanus extēſis manibus ante pectus dicit p̄fationem.

Per omnia ſecula ſeculoruȝ. R.

Amē. V. Dñs vobiſcū. R. Et
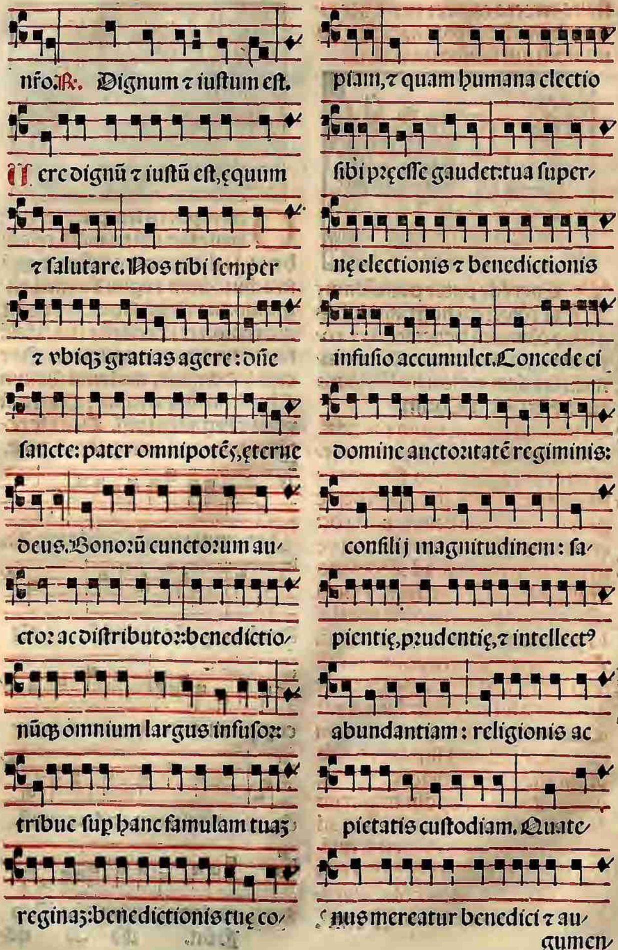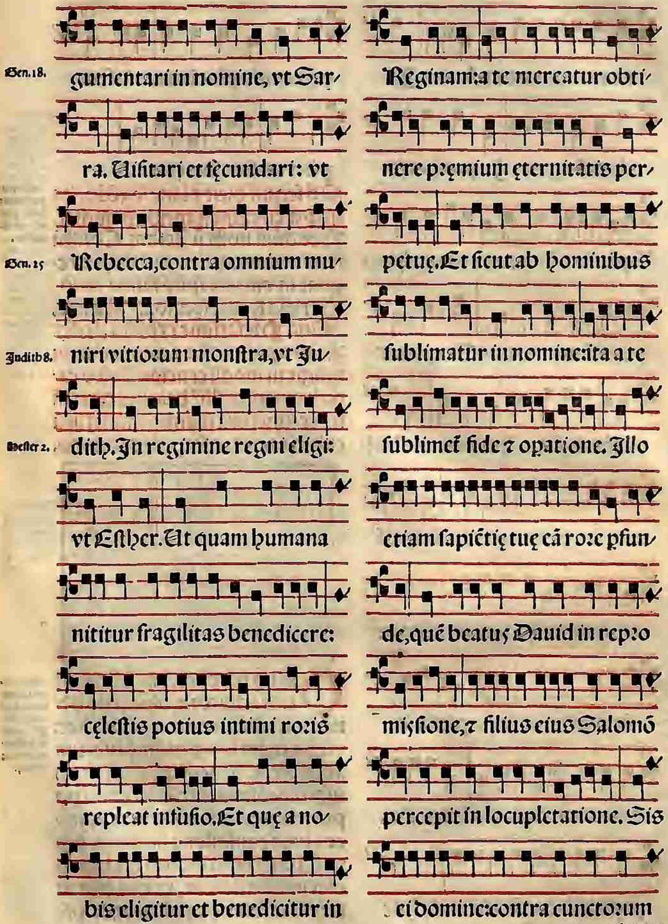

cuȝ ſpiritu tuo. V. Surſuȝ corda. R. Habemus ad dominū.

V. Gratias agamus dño Deo

nr̃o. ℟. Dignum ꝛ iuſtum eſt.
Vere dignū ꝛ iuſtū eſt, ęquum
ꝛ ſalutare. Nos tibi ſemper
ꝛ vbiqꝫ gratias agere: dñe
ſancte: pater omnipotēs, ęterne
deus. Bonoꝛū cunctoꝛum au-
ctoꝛ ac diſtributoꝛ: benedictio-
nūqꝫ omnium largus infuſoꝛ:
tribue ſup hanc famulam tuaꝫ
reginaꝫ: benedictionis tuę co-
piam, ꝛ quam humana electio
ſibi pꝛęeſſe gaudet: tua ſuper-
nę electionis ꝛ benedictionis
infuſio accumulet. Concede ei
domine auctoꝛitatē regiminis:
conſilij magnitudinem: ſa-
pientię, pꝛudentię, ꝛ intellect⁹
abundantiam: religionis ac
pietatis cuſtodiam. Quate-
nus mereatur benedici ꝛ au-
gumen-

Gen. 18.
gumentari in nomine, vt Sar/
ra. Uiſitari et fęcundari: vt
Gen. 25
Rebecca, contra omnium mu/
Judith 8.
niri vitiorum monſtra, vt Ju/
Heſter 2.
dith. In regimine regni eligi:
vt Eſther. Et quam humana
nititur fragilitas benedicere:
cęleſtis potius intimi roris
repleat infuſio. Et quę a no/
bis eligitur et benedicitur in
Reginam: a te mereatur obti/
nere pręmium ęternitatis per/
petuę. Et ſicut ab hominibus
ſublimatur in nomine: ita a te
ſublimet̄ fide ⁊ opatione. Illo
etiam ſapiētię tuę cā rore pfun/
de, quē beatus David in repro
miſſione, ⁊ filius eius Salomō
percepit in locupletatione. Sis
ei domine: contra cunctorum

ictus

ictus inimicorum, lorica. In
aduerſis galea. In proſperis
ſapientia. In protectione cly-
peus ſempiternus. Sequatur
pacé: diligat c haritatem: abſti-
neat ſe ab oi impietate: loquaꝛ
iuſtitiam: cuſtodiat veritatem:
ſit cultrix iuſtitię ꝛ pietatis:
amatrix religionis. Uigeatqꝫ
pręſenti benedictione: in hoc
euo: annis plurimis, ꝛ in ſem-
piterno: ſine fine ęternis.

Qđ ſequiť dicit plane legédo, ita tñ ꝙ a circumaſtantibus audiať. Metropolitanus dicit plane qđ ſequitur.

Per dñm noſtrū Jeſum Chriſtū filium tuum, qui tecum viuit ꝛ regnat in vnitate ſpūs ſancti deus, Per oia ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amé.

Qua Pręfatione expleta, ſedet Metropolitanꝰ, ꝛ accepta mitra: inūgit in modū crucis: cū oleo catechumenoꝝ: illiꝰ brachiū dextrū: inter iuncturā manuſ, ꝛ iuncturā cubiti: ac inter ſcapulas, dicens.

DEus pater ęternę glorię: ſit tibi adiutor, ꝛ oipotens benedicat tibi: pces tuas exaudiat: vitam tuam longitudine dierum adimpleat: benedictionem tuam iugiter cōfirmet: te cum omni populo in ęternum cōſeruet: inimicoſ tuoſ confuſione induat, ꝛ ſup te Chriſti ſanctificatio: ac huius olei infuſio floreat, vt qui tibi in terris tribuit benedictioné: ipſe in

Metropolitanus ſedens cū mitra vngit brachiū dextrū ꝛ ſpatulas reginę.

in cęlis conferat meritū angelorum: ac benedicat te, ꝛ cuſtodiat in vitā ęternā: Jeſus Chriſtus dominus noſter, Qui viuit ꝛ regnat Deus in ſęcula ſęculoꝝ. ℟. Amē.

Regina ducit ad papilionē in quo rex ſe regalibus veſtibus induerat, ꝛ ibi cū bōbice extergit oleum vnctionis ꝛ veſtimētis regina libus induit ꝛ reuertit ad metropolitanū adhuc ibi ſedentē cū mitra.

Quo facto: ſurgit regina, ꝛ a ſuis ducit ad ſacriſtiā ſeu papilionem: vbi Rex regales veſtes indutus eſt: ibi ꝛ ipſa induit veſtibus reginalibus: qbus indutis: reducit ad Metropolitanū: adhuc cū mitra in faldiſtorio ſedentē, q iponit illi ante ſe genufleꝛ: coronam, dicēs.

Metropolitanus coronā imponit Reginę genuflexę.

Accipe coronā glorię, vt ſcias te eſſe cōſortem regni: populoq; Dei ſemp proſpere cōſulas: ꝛ quāto plus exaltaris: tanto āmplius humilitatē diligas atq; cuſtodias: in Chriſto Jeſu dn̄o nr̄o.

Et mox dat ei ſceptrum, dicens.

Metropolitanus dat Reginę ſceptrū.

Accipe virgā virtutis, ꝛ equitatis, ꝛ eſto pauperibus miſericors ꝛ affabilis, viduis, pupillis, ꝛ orphanis, diligentiſſimā curam exhibeas, vt oīpotēs Deus augeat tibi gratiam ſuam. Qui viuit ꝛ regnat in ſęcula ſęculoꝝ.

Quo facto ſurgit Regina, ꝛ epiſcopi parati, q ipſam ad altare deduxerunt: eā aſſociāt vſq; ad ſuū thalamum: vbi ſedet in ſolio ſuo: puellis eius ipſam comitantibus.

Ubi q eā aſſociārēt deducunt ad thalamum ibi paratum vbi ſedet in ſolio cū puellis ſuis.

deinde dicit Halleluiah. vel Tractus. Euangelium. ꝛ Offertoriū.

Quo dicto: Regina cum Rege a ſuis tantū aſſociati: vadūt ad offerendū metropolitano: in faldiſtorio ante mediū altaris ſedenti: de auro quantū volūt, deinde reuertuntur ambo ad thalamū ſuū, ꝛ pcedit in miſſa vſq; ad cōionem,

Dat pax regi ꝛ reginę ꝛ cōicato Metropolitano Rex ꝛ regina de ſuis thalamis deſcēdentes veniunt cū ſuis añ altare: ꝛ facta ꝯfeſſione cōicāt, ꝛ ab eodē metropolitano cū ſuo calice purificant.

Data pace Regi ꝛ Reginę: p primum ex prelatis paratis: cum inſtrumēto ad hoc ordinato. Rex ꝛ Regina a ſuis tantū aſſociati: deſcēdūt de thalamis, ꝛ veniunt ad altare: vbi in ſupremo gradu genuflectūt, ꝛ percepta communione per Metropolitanū: antequā digitos abluat: vertit ſe ad Regem ꝛ Reginam, qui dicunt ſubmiſſa (intelligibili tamen voce.)

Confiteor Deo omnipotenti. ꝛc.

Quo dicto Metropolitan⁹ dicit.

Miſereatur veſtri omnipotens Deus, ꝛ dimiſſis omnibus peccatis veſtris: perducat vos ad vitā ęternam. ℟. Amen. Indulgentiam: abſolutionem, ꝛ remiſſionē omnium peccatorum veſtrorum: tribuat vobis omnipotens ꝛ miſericors dominus. ℟. Amen.

Et

Et manu dextra: pducit signũ crucis super regẽ ⁊ reginã: tum vertit se ad altare, ⁊ ponit ambas hostias cõsecratas sup patenã, ⁊ cõuersus ad regẽ ⁊ reginã: accipit vnã ex eisdẽ hostijs: inter pollicẽ ⁊ indicẽ dextrę manus, ⁊ cũ sinistra: patenã, continuo retinet sub ipsa dextra ⁊ cũ sacramento quod in dextra tenet: format signũ crucis ante faciem regis ⁊ eum communicat, dicens. **Corpus domini nostri Jesu Christi custodiat te, ⁊ perducat in vitam ęternam.**

Rex priusquã cõmunionẽ sumat osculat manũ dextrã Metropolitani: tum simili modo cõmunicat reginã, quę similiter eius manũ osculat, ⁊ successiue ambo ex calice suo purificat, qui purificati: ad thalamos suos reuertunt: eo ordine quo venerunt. Metropolitanus vero: patenam cũ pollice dextrę manus extergit diligenter super calicẽ: nequid de sacramento super ea remaneat: abluit sup calicem digitos: ablutionẽ sumit: ⁊ accepta mitra lauat manus: pficitq̃ missam, ⁊ in fine dat benedictionem solennem: vt supra fo. 35. qua data rex ⁊ regina vadunt ad palatiũ suũ, ⁊ Metropolitan' ac alij prelati oẽs deponunt vestes sacras, ⁊ ad ppria quisq̃ reuertit.

Metropolitanus completa missa dat bñonẽ solẽnẽ ⁊ ola ad pp̃ria reuertuntur.

Si autẽ rege iam pridẽ coronato: regina sola, vt coniux illius: coronãda sit: parantur duo thalami, ⁊ alius locus in quo regina a principio officij: vsq̃ ad tẽpus coronationis: expectat. Uocant oẽs prelati regni: ac omnia alia fiunt, quę supra p coronatione regis ordinata sunt. Die autẽ statuto: Metropolitano ⁊ prelatis in Ecclesia constitutis, ⁊ se vestientibus: Rex vestibus regalibus indutus: cũ corona in capite, ⁊ sceptro i manu: ense precedẽte: a suis associatus: venit ad ecclesiã, ⁊ ascendit thalamum suũ, ⁊ Metropolitano ac prelatis omnibus paratis, incipit missa more solito: ⁊ cõtinuatur vsq̃ ad Alla. vel Tractũ. (si sit dicendus) exclusiue. Tũ rex coronã ⁊ sceptrũ ferens: descendit de thalamo suo, ⁊ Metropolitano in faldistorio ante altare cũ mitra sedente: stãs detecto capite: petit ab eo reginam benedici ⁊ coronari: sub his verbis.

Si regina sola sit coronanda: rege iam pridem coronato, q̃ parãda sint.

Reuerende pater: postulamus vt consortem nostram: nobis a Deo coniunctã: benedicere, ⁊ corona Reginali decorare dignemini: ad laudem ⁊ gloriam Saluatoris nostri Jesu Christi.

Metropolitanus sedet cum mitra.

Deinde ad thalamum suũ reuertitur, ⁊ regina quę vsq̃ tunc in aliquo loco ad partẽ in ecclesia steterat, a duobus priorib' prelatis paratis: crine soluto, ⁊ capite velato duci-

vnctũ ad Metropolitanũ ante altare ſedẽtẽ, ⁊ facta ei reuerentia: corã eo genuflectit, ⁊ eius manuꝫ oſculatᷣ. Tunc ſurgit Metropolitanus: ⁊ cuꝫ mitra ꝓcumbit ſupra faldiſtoriũ. Regina vero ad eius ſiniſtram ſe in terram proſternit, ⁊ inchoantᷣ Litanię ⁊ perficiuntᷣ: ac omnia alia fiunt q̃ ſupra in coronatione reginę dicta ſunt vſqꝫ ad Offertoriuꝫ. ad quod poterit rex cum regina procedere: vel regina ſola: prout Regi placebit. Facta communione per Metropolitanuꝫ: communicatᷣ Regina.

Deinde perficitur miſſa: ⁊ in fine, Metropolitanus dat benedictionem ſolẽnem. vt ſupra. fol. 35.

Modus coronãdi reginę regni dñam abſqꝫ rege.

Si vero Regina coronanda eſt. vt regni domina, ⁊ abſqꝫ rege: tunc paratur thalamus vnꝰ in eccleſia: vocãtur pręlati regni: ⁊ omnia alia ſimiliter fiũt: quę ſupra pro coronatione regis ordinata ſunt. Hic ſtatuto: conueniunt in eccleſia: in qua coronatio fieri debet, vbi Metropolitanus aut alius ad quẽ ſpectat: cum epiſcopis alijs parat ſe, ⁊ ſedent ante altare, vt ſupra dictum eſt. Interim regina: cõſuetis veſtibus induta: cum ſuis pręlatis, baronibus, ⁊ puellis, ac alijs domeſticis: venit ad eccleſiam, ⁊ cuꝫ fuerit ꝓpe pręſbyterium: duo priores epiſcopi parati, veniunt ei obuiam, ⁊ cum mitris capita illi aliquãtulum inclinantes, ipſam inter ſe mediam vſqꝫ ad Metropolitanum deducunt: cui regina caput inclinans: humilem reuerentiam exhibet: qua facta: prior ipſorum deducentiũ: detecto capite, verſus ad Metropolitanum, dicit.

Reuerendiſſime pater: poſtulat ſancta mater Eccleſia, vt pręſentẽ circumſpectã mulierẽ: ad dignitatẽ Reginaleꝫ ſubleuetis. Tũc interrogat Metropolitanꝰ. Scitis illam eſſe dignam, ⁊ vtilẽ: ad hanc dignitatem? Ille rñdet. Et nouimus, ⁊ credimus eam eſſe dignam, ⁊ vtilem Eccleſię Dei, ⁊ ad regimen huius regni. Metropolitanꝰ, dicit Deo grãs.

Regina media inter duos epiſcopos ſedet ⁊ habet facieꝫ verſus metropolitanum ⁊ epi hic ⁊ inde mutuo reſpiciunt.

Tunc ſedet regina media inter ipſos epiſcopos deducẽtes: cõgruenti ſpatio a Metropolitano, ita vt illi faciem vertat: ipſi etiam deducentes epiſcopi: ſenior ad dextrã: alius ad ſiniſtram Reginę ſe collocant, vt ⁊ ipſi ad alterutrum facies vertant. Ipſis ſic ſedentibus: poſtquam aliquantuluꝫ quieuerint, Metropolitanus coronandã Reginam diligenter inſtruit: ⁊ admonet de fide ⁊ dilectione Dei: ac ſalubri regimine regni, ⁊ populi: defenſione Eccleſiarum, ⁊ miſerabilium perſonarum,

rum, ⁊ alijs opportunis: voce con
gruenti ⁊ intelligibili, dicens.

CUm hodie per manus nr̃as
circunſpecta mulier q Chri
ſti ſaluatoris noſtri vice: in hac re
fungimur: (quamuis indigni) ſa/
crã vnctionẽ, ⁊ regni inſignia ſis
ſuſceptura: bene eſt, vt te prius de
onere ad quod deſtinaris: aliquã/
tulũ moneamus. Reginalẽ ho/
die ſuſcipis dignitatẽ, ⁊ regẽdi fi/
deles populos tibi cõmiſſos: curã
ſumis. Preclarũ ſane inter mor/
tales locum: ſed diſcriminis: labo
ris: atq; anxietatis plenũ. Uerũ
ſi conſideraueris, q omnis pote/
Ro. 13. ſtas a dño Deo eſt: per quem regi
ne regnant, ⁊ legum conditores
Prou. 8. iuſta decernunt, tu quoq; de gre/
ge tibi cõmiſſo: ipſi Deo rationẽ
es reddituras: Primum, pietatem
ſeruabis: dominum Deum tuum
tota mente: ac puro corde coles.
Chriſtianam religionẽ: ac fidẽ ca/
tholicã quã ab incunabulis pro/
feſſa es: ad finem vſq; inuiolatã
retinebis: eamq; ɔtra omnes ad
uerſantes: pro viribus defendes.
Eccleſiarum prelatis ac reliquis
ſacerdotibus: condignã reueren
tiam exhibebis. Eccleſiaſticam li
bertatẽ non cõculcabis. Juſtitiã:
ſine qua nulla ſocietas diu cõſiſte
re poteſt: erga omnes inconcuſſe
adminiſtrabis: bonis premia: no/
xijs debitas penas retribuẽdo. Ui
duas: pupillos: pauperes ac debi
les: ab oĩ oppreſſione defendes.
Omnibus te adeũtibus: benignã:
manſuetã, atq; affabilẽ: pro regi
nali tua dignitate: te pbebis. Et
ita te geres, vt non ad tuam: ſed
totius populi vtilitatẽ regnare:
premiumq; benefactorum tuorũ:
nõ in terris: ſed in celo expectare
videaris. Quod ipſe preſtare di/
gnet: Qui viuit ⁊ regnat De⁹ in.

Quo facto regina electa accedit
ad Metropolitanum, ⁊ genufle/
xa: oſculatur eius manum, ⁊ facit
hanc profeſſionem, dicens.

EGo N. Deo annuente futu/ Regina genuflexa coram me
ra Regina A. pfiteor ⁊ pro tropolita/
mitto corã Deo ⁊ angelis eius: de/ no facit p
inceps legem, iuſtitiã, ⁊ pacem ec/ miſſionẽ
cleſie Dei: populoq; mihi ſubie/ ſequentẽ.
cto: pro poſſe ⁊ noſſe: facere: atq;
ſeruare: ſaluo cõdigno miſericor
die Dei reſpectu: ſicut in conſilio
fidelium meorum melius potero
inuenire. Pontificibus quoque
eccleſiarum Dei: condignum ⁊ ca
nonicũ honorẽ exhibere: atq; ea
que ab Imperatoribus ⁊ regibus:
eccleſijs collata ⁊ reddita ſunt: in/
uiolabiliter obſeruare. Abbati/
bus, comitibus, ⁊ vaſallis meis:
congruum honorem: ſecundum
ɔſilium fidelium meorũ preſtare.

Deinde ambabus manibus tan/
git librum euangeliorum: quem
Metropolitanus: coram ea: ſup
genibus apertum tenet: inferiori
parte libri Regine verſa, dicens.

SIc me Deus adiuuet, ⁊ hec ſan Poſtea tactis euan/
cta Dei euangelia. gelijs iu/ rat.

Quo facto Metropolitanus ſur
git, ⁊ cum mitra procumbit in fal
diſtorio. Regina vero: ad eius
ſiniſtram: in terram ſe proſternit.

Metropolitanus ſup faldiſtoriuꝫ pcūbit ꝛ regina ad ſiniſtrā ei⁹ pſternit ꝛ dr litania.

Et cantores incipiunt: ſchola proſequente Litaniam. fol. 10. In qua cum dictum fuerit. Ut obſequiū ſeruitutis nr̄ę tibi rōnabile facias. ℟. Te rogamus audi nos. Metropolitanus, ſurgit, ꝛ accepto baculo paſtorali in ſiniſtra: ſuper illam, dicit. Ut hāc electā: in reginā coronādā: bene✠dicere digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Secundo, dicit. Ut hanc electā: in reginā coronādam: bñ✠dicere, ꝛ ꝯſe✠crare digneris. ℟. Te rogamus audi n. Producēdo ſup Reginā ſignum crucis, vbi i textu ſignatū eſt. Idē dicūt ꝛ faciūt epi parati: genuflexi tñ permanētes, quo dicto: Metropolitan⁹ redit ad accubitum: cantoribus Litaniam reſumentibus ꝛ pficiētib⁹. Qua finita: Metropolitanus depoſitā mitra ſurgit: Regina pſtrata manēte, ꝛ dicit ſup eā intelligibili voce, orōnē ſequentē: quam aſtantes epi etiā ſine mitris, in locis ſuis ſtantes: ſubmiſſa voce pnūciāt. Oremus.

Metropolitanus ſup reginā dicit ℣. ſequentes ſtās cū mitra ꝛ baculo paſtorali pducēs ſignū crucis ſup eā vt i textu ꝛ idem faciunt epi genuflexi

Metropolitanus redit ad accubitū dictis verſibus.

Finita litania metropolitanus ſtās ſine mitra dicit.

Omnipotēs ſempiterne de⁹: hanc famulā tuā: cęleſti bene✠dictione ſanctifica, ꝛ quā in gubernationem regni: reginam eligimus: tua vbiqꝫ ſapientia doceat: atqꝫ confortet, ꝛ eccleſia tua fidelem famulam ſemꝑ agnoſcat. Per eūdē dñm noſtrum Jeſum. Tum ſurgit Regina, ꝛ corā Pōtifice genuflectit. Deinde Pontifex mediocri voce extenſis manibus ante pectus, dicit.

Regina ſurgit, ꝛ corā pōtifice genuflectit, ꝛ metropolitan⁹ ſtās ſine mitra manibus añ pectus extēſis dicit pꝛefationem.

Per omnia ſecula ſeculorum. ℟.

Amē. ℣. Dñs vobiſcū. ℟. Et

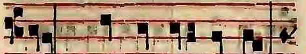
cuꝫ ſpiritu tuo. ℣. Surſum corda.

℟. Habemus ad dominū

℣. Gratias agamus dño Deo
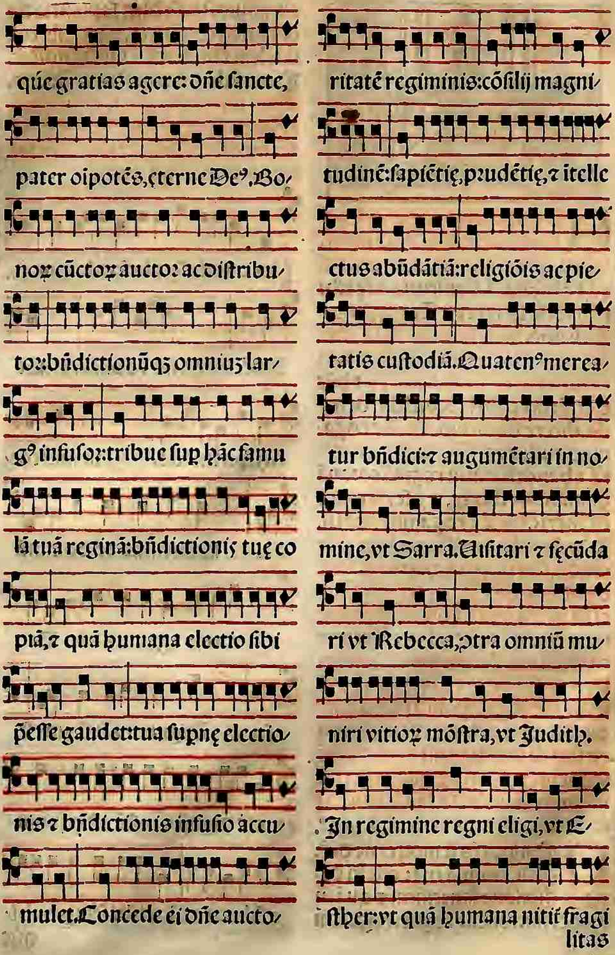

nr̄o. ℟. Dignum ꝛ iuſtum eſt.
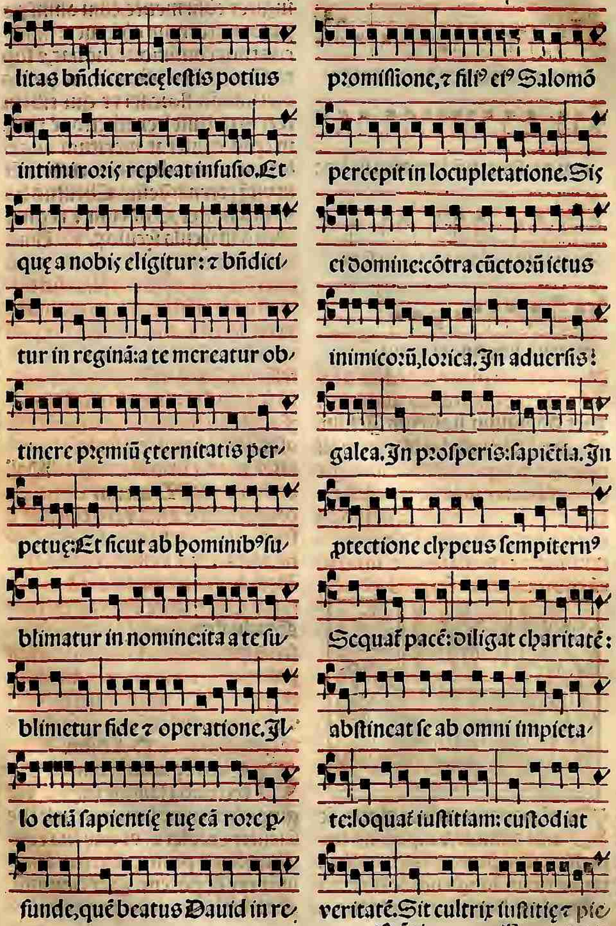

Uere dignū ꝛ iuſtū eſt, ęquum

ꝛ ſalutare. Nos tibi ſemꝑ ꝛ vbique

quē gratias agere: dn̄e ſancte,
pater oipotēs, eterne De⁹. Bo-
nor̄ cūctor̄ auctor: ac diſtribu-
tor: bn̄dictionū q̄ʒ omniuʒ lar-
g⁹ infuſor: tribue ſup hāc famu
lā tuā reginā: bn̄dictionis tue co
piā, ꝛ quā humana electio ſibi
p̄eſſe gaudet: tua ſupne electio-
nis ꝛ bn̄dictionis infuſio accu-
mulet. Concede ei dn̄e aucto-
ritatē regiminis: cōſilij magni-
tudinē: ſapiētie, prudētie, ꝛ itelle
ctus abūdātiā: religiōis ac pie-
tatis cuſtodiā. Quaten⁹ merea-
tur bn̄dici: ꝛ augumētari in no-
mine, vt Sarra. Viſitari ꝛ fecūda
ri vt Rebecca, ɔtra omniū mu-
niri vitior̄ mōſtra, vt Judith.
In regimine regni eligi, vt E-
ſther: vt quā humana nitit fragi
litas

litas bñdicere: cęleſtis potius
intimi roris repleat infuſio. Et
quę a nobis eligitur: ⁊ bñdici/
tur in reginā: a te mereatur ob/
tinere premiū ęternitatis per/
petuę: Et ſicut ab hominib⁹ ſu/
blimatur in nomine: ita a te ſu/
blimetur fide ⁊ operatione. Il/
lo etiā ſapientię tuę cū rore p/
funde, quē beatus David in re/
promiſſione, ⁊ fili⁹ ei⁹ Salomō
percepit in locupletatione. Sis
ei domine: cōtra cūctorū ictus
inimicorū, lorica. In aduerſis:
galea. In proſperis: ſapiētia. In
ptectione clypeus ſempitern⁹
Sequat pacē: diligat charitatē:
abſtineat ſe ab omni impieta/
te: loquat iuſtitiam: cuſtodiat
veritatē. Sit cultrix iuſtitię ⁊ pie/

tatis: amatrix religionis: vige-

atq; presenti bn̄dictione: in hoc

euo: annis plurimis, ⁊ in sem-

piterno: ſine fine eternis.

Deinde dicit plane legẽdo: ita tamẽ q̄ a circũaſtãtibus audiatur.

Per dominum noſtrum Jeſum.

Quibus dictis: ſedet Metropolitanus: ⁊ accepta Mitra: intingit pollicẽ dextre manus: in oleũ catechumenorũ: ⁊ inungit in modũ crucis brachiũ dextrũ Regine: inter iuncturam manus: ⁊ iuncturã cubiti: ac inter ſcapulas, dicẽs.

Metropolitanus ſedẽs cum mitra, vngit manũ eius, brachiũ, ⁊ ſcapulas regine de oleo catechumenorum.

Deus pater eterne glorie: ſit tibi adiutor, ⁊ oipotens benedicat tibi: p̄ces tuas exaudiat: vitam tuam longitudine dierum adimpleat: benedictionem tuam iugiter cõfirmet: te, cum omni populo in eternum cõſeruet: inimicos tuos confuſione induat, ⁊ ſuper te Chriſti ſanctificatio, ac huius olei infuſio floreat: vt qui tibi in terris tribuit benedictionẽ: ipſe in celis conferat meritum angelorum, ⁊ benedicat te, ⁊ cuſtodiat in vitã eternã: Jeſus Chriſtus dominus noſter, Qui viuit ⁊ regnat Deus in ſecula ſeculorum. ℟. Amẽ.

Ps. 131.

Quo facto ſurgit Regina: ⁊ ad partẽ ſe retrahit: vbi p̄lati ſui domeſtici: ei aſſiſtũt. Metropolitanus vero accedit ante altare: ⁊ depoſita mitra: cũ ſuis miniſtris facit confeſſionẽ. Idẽ faciũt epi parati: iuxta ſedilia ſua: ſine mitris ſtantes. Facta cõfeſſione Metropolitanus aſcendit ad altare: oſculatur: incenſat: ⁊ p̄cedit in miſſa: vſq; ad Hal. excluſiue: vel Tractum ſi dr̄ more conſueto. Regina vero ducitur a ſuis: ad Sacriſtiam: vel papilionẽ, vbi accipit veſtes reginales. Deinde redit cum illis ad thalamum. Ubi manet vſq; ad dictum Graduale: nõ tamẽ ſedet in ſolio: ſed ſuper aliquod faldiſtoriũ ſibi paratum: genuflexa p̄cumbit: audiens miſſam. Miſſa dicitur de die: ⁊ cũ oratione diei: dr̄ pro ipſa electa regina: ſub vno. Per dn̄m. Oro.

Regina ad partes ſe cõferẽs tecũ ſuis: metropolitanus facit cõfeſſionẽ ⁊ p̄cedit i miſſa vſq; ad hal. excluſiue, vel vſque ad tractum, ſi dicitur.

Deus regnorum omniũ protector: da famule tue N. Regine nr̄e: triumphum virtutis tue ſcienter excolere, vt que tua conſtitutiõe eſt principiſſa: tuo ſemp munere ſit potens. Per dominũ.

Iſta oro dr̄ cũ prima collecta ſub vno p oõm.

Graduali cantato: Metropolitanus

nus ſedet in faldiſtorio cū mitra: et regina a ſuis aſſociata: media inter priores duos plātos parātos: ad Metropolitanū reducitꝰ: cui facta reuerentia: vt prius: genuflectit coram eo. Tūc imponit ei coronā: quā oēs epī parati qui adſunt: de altari per Metropolitanum ſumptā: manibus tenent: ipſo Metropolitano illā regēte: et capiti illiꝰ imponēte: et dicēte.

Graduali cantato ſedet metropolitanꝰ cū mitra: et regina ad eū deducta ab eo coronat.

Accipe coronā regni, quę (licet ab indignis) Epiſcoporū tamen manibus: capiti tuo imponitꝰ: In nomine pa ✠ tris, et fi ✠ lij, et ſpūs ✠ ſancti, quā ſanctitatis gloriā et honorē, et opus fortitudinis intelligas ſignificare, et ꝑ hāc te participē miniſterij nr̄i: nō ignores. Ita vt ſicut nos in interioribꝰ paſtores: rectoreſqꝫ animarū intelligimur: ita ⁊ tu cōtra aduerſitates Eccleſię Chriſti: defenſatrix aſſiſtas: regnique tibi a Deo dati: ⁊ per officiū noſtrę benedictionis: in vice apoſtolorum: omniumqꝫ ſcōrum: regimini tuo commiſſi: vtilis executrix: perſpicuaqꝫ regnatrix ſemꝑ appareas: vt inter glorioſos athletas: virtutū gemmis ornata, ⁊ premio ſupernę felicitatis coronata: cū redemptore ⁊ ſaluatore nr̄o Jeſu Chriſto: cuius nomē, vicemqꝫ geſtare crēderis: ſine fine glorieris, Qui viuit ⁊ imperat Deus: cū p̄re ⁊ ſpū ſancto: in ſecula ſeculorū. Et mox dat ei ſceptrū in manum, dicens.

Metropolitanus ſedēs cū mitra dat ſceptrum reginę.

Accipe virgā virtutis, ⁊ ęquitatis: ⁊ eſto pauperibus miſericors ⁊ affabilis, viduis, pupillis, ⁊ orphanis, diligentiſſimā curā exhibeas: vt oīpotens Deus, augeat tibi gratiam ſuā. Qui viuit ⁊ regnat in ſecula ſeculorum. Tum ſurgunt oēs, et Metropolitanus cū oībus epīs paratis: deducit reginam: coronam in capite, et ſceptrum in manu ferentē: mediam inter ſe et digniorē epūm paratum: ſupra ſoliū, vbi ſtās cū mitra, vna cū eodē digniore epiſcopo intronizat eā in ſolio, dicēs.

Metropolitanus cū oībus epīs ducit reginam mediā inter ſe ⁊ p̄mū epm̄ paratū ⁊ collocant eā in ſede ſua eo dicēte, Sta ⁊ retine.

Sta, et retine amodo locum tibi a Deo delegatū: ꝑ auctoritatē omnipotētis Dei, et ꝑ pręſentē traditionē noſtram: omniū ſcilicet epiſcoporū: cęterorumqꝫ Dei ſeruorum, et quanto clerū ſacris altaribus propinquiorē proſpicis: tanto ei potentiorem in locis ꝯgruis: honorē impēdere meminiſti.

mineris: quatenus mediatoꝛ dei ⁊ hoīum: te mediatricē cleri ⁊ plebis in hoc regni ſolio cōfirmet, ⁊ in regnū ęternū: ſecū regnare faciat: Jeſus Chꝛiſtus dñs noſter: Rex regū ⁊ dñs dominantium, Qui cū patre ⁊ ſpiritu ſctō viuit. Deinde Metropolitan⁹ depoſita mitra: ichoat, ſchola ſequēte hy⁹.

Metropolitanus ſtans ſine mitra verſus ad altare.

Te Deum laudamus. Qui totus dr̄ put habetur ſupꝛa fol. 33. Quo incepto: Metropolitanus accedit ad dexterā reginę: ibi cōtinuo manens: vſq; ad finē hymni. Finito hymno: Metropolitan⁹ ſtās vt pꝛius: iuxta reginā: ſine mitra, dicit ſup illā. ℣. Firmetur manus tua: ⁊ exaltetur dextera tua. ℟. Juſtitia: ⁊ iudiciū: pręparatio ſedis tuę. ℣. Dñe exaudi oꝛonē meā. ℟. Et clamoꝛ meus ad te veniat. ℣. Dñs vobiſcum. ℟. Et cū ſpiritu tuo. Oremus.

Finito hym. ſtās ſine mitra metropolitanus dicit ℣. ⁊ oꝛones ſup reginā ſedentē.

Exo. 17.

Deus, q victrices Moyſi manus: in oꝛatione firmaſti: qui quāuis ętate langueſceret: infatigabili ſanctitate pugnabat: vt dū Amalech iniquus vincitur: dū pꝛophanus nationū populus ſubiugatur: exterminatis alienigenis: hęreditati tuę poſſeſſio copioſa ſeruiret: opus manuū tuarū: pia noſtrę oꝛationis exauditione confirma: habemus ⁊ nos apud te ſancte pr̄ dñm ſaluatoꝛē, qui p nobis manus ſuas extēdit in cruce: per quē etiā pcamur altiſſime, vt tua potentia ſuffragante, vniuerſoꝝ hoſtium frangatur impietas: populuſq; tuus ceſſante foꝛmidine: te ſolū timere cōdiſcat. Per eundem dominum nr̄m. ⁊c. ℟. Amē.

Quibus finitis: Metropolitan⁹ cum epīs paratis: reuertitur ad ſedem ſuā pꝛope altare, ⁊ dicitur Halleluiah. vel Tractus. euāgelium, ⁊ alia vſq; ad Offertoꝛiū, incluſiue. Quo dicto: Metropolitan⁹ ſedet in faldiſtoꝛio: ante medium altaris cū mitra, ⁊ regina a ſuis pꝛęlatis: magnatibus ⁊ aliis aſſociata: venit ante Metropolitanū: corā quo genuflexa: offert ei aurum quantū ſibi placet: ⁊ manū Metropolitani oſculatur. Deinde ad ſoliū ſuū reuertitur: Metropolitanus lauans manus: ſurgit, acceditq; ad altare, ⁊ pſequitur miſſam vſq; ad communionē: cū ſecreta diei dicitur p regina ſub vno. Per dominum. Secreta.

Di hal. ⁊ euāgeliū ⁊ offertoꝛiū in miſſa.

Dicto offerto. metropolitanus ſedet cū mitra añ mediū altaris, ⁊ regina genuflexa offert ei aurū ⁊ manum eius oſculatur.

Suſcipe dñe pꝛeces ⁊ hoſtias eccleſię tuę: p ſalute famulę tuę N. Reginę noſtrę ſupplicantis, ⁊ in pꝛotectione fideliū pplo rum: antiqua bꝛachij tui operare miracula: vt ſuperatis pacis inimicis: ſecura tibi ſeruiat chꝛiſtiana libertas. Per dominum nr̄m.

Pax datur Reginę: per pꝛimum ex pꝛęlatis paratis: cū inſtrumento ad hoc oꝛdinato. Poſtquam Metropolitanus ſe communicauerit de coꝛpoꝛe ⁊ ſanguine: ⁊ ſe purificauerit: antequam digitos abluat: regina ſine coꝛona: ⁊ ſine ſceptro: de thalamo ſuo a ſuis dū-

Pax datur reginę.

Regina ſine coꝛona ⁊ ſceptro veniēs ante altare ſacra cōfeſſione cōmunicat.

taxat

taxat aſſociata: accedit ad altare: genuflectit in ſupremo gradu altaris, ⁊ Metropolitano detecto capite ad eã verſo, dicit regina: ſubmiſſa (intelligibili tamen) voce.

Confiteor Deo oĩpotẽti. ⁊c. Quo dicto: Metropolitanus adhuc eodẽ modo ſtãs, dicit

Miſereatur tui omnipotens Deus, ⁊ dimiſſis omnibus peccatis tuis: perducat te ad vitam ęternam. ℟. Amen.

Indulgentiã: abſolutionẽ, ⁊ remiſſionẽ: omniũ peccatorum tuorum: tribuat tibi oĩps, ⁊ miſericors dominus. ℟. Amẽ.

Et manu dextra: ſignũ crucis ſuper reginã producẽs: vertit ſe ad altare: accipitq̃ hoſtiã cõſecratã: inter pollicẽ ⁊ indicẽ dextrę manus, ⁊ cũ ſiniſtra patenã cõtinuo ſupponit hoſtię, ⁊ conuerſus ad Reginã: cũ ipſo ſacramento format ſignum crucis: ante faciẽ Reginę, ⁊ eam communicat, dicens.

Regina oſculatur manũ pontificis antequã recipiat cõmunionẽ: poſtea purificatur de manu metropolitani.

Corpꝰ dñi noſtri Jeſu Chriſti: cuſtodiat te, ⁊ ꝑducat in vitã ęternã. Regina antequã ſumat ſacramentũ: oſculatꝰ manũ dextram Metropolitani, ⁊ ſumpta cõione: ex calice de manu Metropolitani ſe purificat, ⁊ purificata: ad thalamũ ſuũ reuertit: cũ ſuis, vt venit. Metropolitanꝰ vero patenã cũ pollice dextrę manꝰ extergit diligẽter ſup calicem: nequid de ſacramẽto ſup ea remaneat: abluit etiã ſup calicẽ digitos: ablutionem ſumit, ⁊ accepta mitra: lauat manus, ⁊ ꝑficit miſſam: cum poſtcõione dici, dicit pro Regina ſub vno, Per dñm. Poſtcõmunio.

Deus, q̃ ad prędicãdũ ęterni regni euãgeliũ: romanũ imperiũ pręparaſti: prętẽde famulę tuę N. reginę nr̃ę arma cęleſtia, vt pax eccleſię: nulla turbetꝰ tẽpeſtate bellorũ. Per dñm. In fine Metropolitanus dat bñdictionẽ ſolẽnẽ, qua data, oẽs vadũt in pace. Miſſa dicitꝰ de die cũ cõmemoratione ꝓ regina electa: ſub vna cõcluſione, ꝓut ſupra ordinatũ eſt.

Oratio dicenda ſub vno p dominum cũ prima poſt communione.

Finita miſſa metropolitanus dat ſolẽnẽ benedictionẽ.

DE BENEDICTIONE & coronatione Regis in conſortem electi.

Cum autẽ regina iã pridẽ: vt regni dña: bñdicta ⁊ coronata: deinde cõſortẽ ſibi elegerit: quẽ poſtea ſtatuerit coronari. Ad diẽ ordinatam vocantꝰ oẽs pręlati regni: parantꝰ duo thalami: ac oĩa alia ordinantꝰ: ꝓut ſupra in coronatione regis poſita ſunt. Die autẽ ſtatuto: Metropolitano ⁊ pręlatis in Eccleſia cõſtitutis, ⁊ ſe veſtientibus: Regina reginalibꝰ veſtibꝰ induta: cũ corona in capite, ⁊ ſceptro in manu, a ſuis aſſociata, venit ad eccleſiã, ⁊ aſcendit thalamũ ſuũ. Illis autem paratis, ⁊ ſuo ordine ſedẽtibꝰ, vt ſupra in coronatione Regis ordinatum eſt. Regina de thalamo ſuo deſcẽdens cũ corona in capite, ⁊ ſceptro in manu: venit corã Metropolitano: a quo facta ei reuerẽtia, petit regẽ cõſortẽ ſuũ bñdici ⁊ coronari ſub his verbis.

Regina petit regē coronari.

Reuerēde pater poſtulamus vt conſoꝛtez noſtrum a Deo nobis cōiunctũ: benedicere: ⁊ corona regali: decoꝛare dignemini: ad laudē ⁊ gloꝛiã ſaluatoꝛis nr̃i.

Deinde ad thalamũ ſuũ reuertit. Interim rex: veſtibus militarib⁹ indutus: venit ad eccleſiam a ſuis prelatis domeſticis nõ paratis: ac comitib⁹ magnatib⁹ regni, ⁊ alijs aſſociatus. Qui cum venerit ꝓpe p̄ſbyteriuꝫ: duo prioꝛes epiſcopi ex paratis: ei obuiã veniunt: ⁊ cũ mitris capita illi aliquantuluz inclinantes: ipſuz vſq; ante Metropolitanũ deducunt: coꝛã quo, rex birreto depoſito: caput inclinãs: humilē ei reuerētiã exhibet. Qua facta: prioꝛ epoꝝ deducētiũ: ſtans detecto capite, verſus ad Metropolitanũ, voce intelligibili, dicit.

Seruat hic ⁊ deinceps modus q ſupapoſit⁹ eſt in coronatione regis.

Reuerēdiſſime pater: poſtulat ſãcta mater Eccleſia, ⁊c.

Et oĩa alia ſuo oꝛdine fiũt: pꝛout habet ſupꝛa ſub pꝛima rubꝛica, de benedictione ⁊ coꝛonatione regis: vſq; ad aliam rubꝛicam, de coronatione Reginę, quę hic omittitur: cum ſit pꝛius coꝛonata.

DE BENEDICTIONE noui Militis.

Miles creari ⁊ bñdici poteſt: quacũq; die, loco, ⁊ hoꝛa: ſed ſi inter miſſaꝝ ſolennia: creandus eſt: Pótifex in eo habitu in quo miſſaꝫ celebꝛauit: aut illi interfuit: in faldiſtoꝛio ante medium altaris: ſtãs vel ſedēs: ꝓut conuenit: finita miſſa: id peragit: Si autē extra diuina: in ſtola ſup rochetũ: aut ſuppelliciũ (ſi eſſet pótifex regularis) id facit. Et pꝛimo enſem, quem aliquis coꝛã eo genuflexus: euaginatũ tenet: ſtãs detecto capite: benedicit: ſi non ſit benedictus, dicens.

Benedictio enſis, quę fit ſtãdo, detecto capite

Exaudi, quęſumus dñe, pꝛeces noſtras, ⁊ hunc enſem: quo is famulus tuus circuncingi deſiderat: maieſtatis tuę dextera dignare benedicere: quaten⁹ eſſe poſſit defenſoꝛ eccleſiaruꝫ: viduarum: oꝛphanoꝝ: omniumq; Deo ſeruientium: contra ſęuitiã paganoꝛum: alijſq; ſibi inſidiantibus ſit terroꝛ ⁊ foꝛmido: pꝛęſtans ei, ęque perſecutionis, ⁊ iuſtę defenſionis effectum. Per Chꝛiſtũ dominum nr̃m. ℟. Amē. Oꝛemus.

Bene ✠ dic dñe ſcē: pater oĩpotēs: ęterne deus: per inuocationē ſancti nois, ⁊ per aduētũ Chꝛiſti filij tui dñi noſtri, ⁊ ꝑ donum ſancti ſpiritus paracliti: hũc enſem, vt hic famul⁹ tuus, qui hodierna die: eo tua accedente pietate, ꝓcingitur: inuiſibiles inimicos ſub pedibus cõculcet, victoꝛiaq; per omnia potitus: ſemp maneat illęſus. Per Chꝛm dñm nr̃m. ℟. Amē. Deinde dicit ſtãs vt pꝛius.

Benedictus dñs deus meus, q docet manus meas ad pꝛęlium, ⁊ digitos meos ad bellum.

Miſicoꝛdia mea, ⁊ refugiũ meũ: ſuſceptoꝛ meus ⁊ liberatoꝛ meus.

Pꝛotectoꝛ meus, ⁊ in ipſo ſpaui: qui ſubdit populuꝫ meũ ſub me.

Gloꝛia patri, ⁊ filio, ⁊ ſpũi ſãcto.

Sicut

Sicut erat in principio ⁊ nunc ⁊ ſemꝑ ⁊ in ſecula ſeculoꝝ. Amē. ℣. Saluū fac ſeruum tuū dn̄e. ℟. Deus meus ſperantem in te. ℣. Eſto ei dn̄e turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Dn̄e exaudi orationem meā. ℟. Et clamor me⁹ ad te veniat. ℣. Dn̄s vobiſcū. ℟. Et cū ſpū tuo. Oremus.

Domine ſancte, pater oipotēs, eterne Deus: qui cūcta ſolus ordinas, ⁊ recte diſponis, q ad coercēdam malitiā reproboꝝ ⁊ tuendā iuſtitiam, vſū gladij in terris hominibus tua ſalubri diſpoſitione permiſiſti: ⁊ militarem ordinem: ad populi protectionē: inſtitui voluiſti: quiq per beatū
Luce. 1. Johannē: militibus ad ſe in deſerto veniētibus, vt neminē cōcuterent: ſed proprijs cōtēti eſſent ſtipendijs, dici feciſti: clemētiā tuā dn̄e ſuppliciter exoram⁹, vt ſicut
1 Re. 7. Dauid puero tuo: Goliā ſuperādi largitus es facultatē, ⁊ Judā Machabeum: de feritate gentiū:
1 Mac. 7. nomen tuū nō inuocantiū: triumphare feciſti. Jta ⁊ huic famulo tuo, qui nouiter iugo militię colla ſuppoſuit: pietate cęleſti vires ⁊ audaciā: ad fidei ⁊ iuſtitię defenſionē, tribuas: ⁊ pſtes fidei, ſpei, ⁊ charitatis augumētum: ⁊ da ei timorem, pariter ⁊ amorē, humilitatē, perſeuerantiā, obedientiā, ⁊ patientiam bonam, ⁊ cuncta in eo recte diſponas, vt neminem cum gladio iſto: vel alio: iniuſte lędat: ⁊ omnia cū eo iuſta, honeſta, ⁊ recta defendat: ⁊ ſicut ipſe de minori gradu, ad nouū militię prouehitur honorem: ita veterē hominem deponens, cū actibus ſuis: nouū induat hoiem, vt te timeat, ⁊ recte colat: perfidoꝝ cōſortia vitet, ⁊ ſuam in proximum charitatem extendat: propoſito ſuo in omnibus recte obediat: ⁊ ſuū in cūctis iuſte officium exequatur. Per Chꝛm dn̄m nr̄m. ℟. Amen.

Tuz enſez aqua benedicta aſpergit. Si antē enſis ſit prius benedictus, omnia predicta omittūtur.

Poſt hęc Pontifex ſedens coperto capite: dat enſem nudum nouo militi: ante ſe genuflexo: in manum dextram, dicens.

Accipe gladium iſtum: in nomine pa✠tris, ⁊ fi✠lij, ⁊ ſpūs ✠ ſancti, ⁊ vtaris eo: ad defenſionē tuā: ac ſanctę dei eccleſię, ⁊ ad confuſionē inimicoꝝ crucis Chꝛiſti: ac fidei chꝛiſtianę: ⁊ quātum humana fragilitas permiſerit: cum eo neminē iniuſte lędas: quod ipſe pręſtare dignetur, qui cū patre ⁊ ſpiritu ſancto: viuit ⁊ regnat deus: ꝑ oīa ſecula ſeculoꝝ. Bn̄dicto enſe epūs ſedēs cum mitra nudū tradit militi.

Deinde Enſis in vaginam reponitur, ⁊ Pontifex cingit militem nouum: enſe, dicens.

Sedēs cū mitra cingit nouū militem enſe.

Accingere gladio tuo ſuper femur tuū potentiſſime. In noīe dn̄i noſtri Jeſu Chr̄i, ⁊ attende, q̄ ſancti nō in gladio: ſed per fidē vicerunt regna. Enſe igit accinct⁹ miles nou⁹, ſurgit, ⁊ enſem de vagina educit, ⁊ euaginatū, ter viriliter vibrat, ⁊ ſup brachiū ſiniſtruȝ tergit, ⁊ in vaginā reponit. Tū pōtifex: iterū enſē euaginatū i dextrā accipiēs: militē nouū ante ſe genuflexū: cū ipſo enſe euaginato: ter ſup ſcapulas leuiter percutit: interim ſemel tantum, dicens

Heb. 11.

Epūs gladiū iterū euaginatū accipiens ter ſup ſcapulas noui militis eū eo leuiter pcutit.

Eſto Miles: pacificus: ſtrenuus: fidelis: ⁊ deo deuotus.

Deinde repoſito enſe in vaginā: Pontifex manu dextra: dat nouo militi leuiter alapam, dicens

Repoſito enſe epūs dat alapaȝ leuem militi.

Exciteris a ſomno militię, ⁊ vigila in fide Chriſti, ⁊ fama laudabili. Tū Pōtifex: dat nouo militi oſculum pacis: dicēs. Pax tibi. Et milites aſtātes imponūt nouo militi calcaria, ⁊ Pōtifex ſedēs: capite cooperto, dicit aīam.

Aſtantes ponūt calcaria nouo militi. ⁊ pōtifex dicit.

Speciosus forma pre filijs hominū: accingere gladio tuo: ſup femur tuuȝ potētiſſimę. Surgit pōtifex, ⁊ v̄ſus ad nouū militē: ſtās ⁊ detecto capite dicit Orem⁹.

Stat pontifex detecto capite

Omnipotēs ſempiterne de⁹, ſuper hunc famulum tuū N. qui eminenti mucrone: circuncingi deſiderat, gratiam tuę bene ✠ dictionis infunde, ⁊ cum dextrę tuę virtute fretum: fac cōtra cuncta aduerſantia: cęleſtib⁹ armari pręſidijs, quo nullis in hoc ſeculo tēpeſtatibus bellorū: turbetur. Per Chr̄m dn̄m nr̄m. R. Amen.

His dictis: nouus miles oſculatur manū Pontificis, ⁊ depoſitis Enſe ⁊ calcaribus, vadit in pace.

Nou⁹ miles oſculatur manū pontificis

DE CREATIONE militis regularis.

Cum ſummus Pontifex cōmittit aliquē creari: ſeu recipi i militē ſancti Johānis Jeroſolymitani: aut ſancti Jacobi de Spatha: vel ſci Georgij: ſeu alterius ordinis militaris. Pōtifex: cui creatio huiuſmodi ſiue receptio: cōmiſſa eſt. In primis: debet interrogare diligenter creandū militē: an emiſerit aliquod votum ſolēne, impediēs, quo minus poſſit ingredi, ⁊ aſſumere ordinē: quē intendit p̄fiteri. Si dixerit: aliquod tale votum emiſiſſe: nō debet cum eo: ad actum cōmiſſum, pcedi. Sin autē, Pōtifex creat eum militem: ordine ſuprascripto: tum imponit ei Crucē: ſiue ſpatham: aut aliud ſignum: ſiue habitū illum: quo milites illius ordinis quē intēdit profiteri, vti cōſueuerunt. Deinde: recipit ab eo adhuc genuflexo: profeſſionem per tales emitti ſolitaȝ votorum, ⁊ alias: ſm̄ moreȝ illius ordinis ſiue militię, ⁊ iniungit ei, vt quoad vixerit: ſingulis diebus dicat. 150. Pater noſter vel plura: aut pauciora: ſecundum ordinis ſiue militię illius inſtituta.

Pontifex īterrogat militē an habeat votū aliquod religiōis.

Epūs recipit militē regularē ad pfeſſionem: ⁊ imponit ei orationē vl penā.

Primę partis huius libri finis.

Sequitur ſecunda.

Pontificalis Pars ſecunda.

DE BENEDICTIONE & impoſitione, primarij lapidis, pro eccleſia ędificanda.

NEmo Eccleſiam ędificet: priuſq̃ Pontificis iudicio locus, & atriũ deſignẽtur, & qd ad luminaria, quid ad rectoris: miniſtrorumq; ſtipendia ſufficiat: quidq; ad Eccleſię dotem pertineat, diffiniatur: & per eum, vel eius auctoritate per ſacerdotem, crux in loco figatur, & lapis primarius in fundamento ponatur. Pridie igitur: lignea crux in loco vbi debet eſſe altare figatur. Sequenti vero die: lapis in eccleſię fundatione ponendus: qui debet eſſe quadratus & angularis. benedici debet hoc modo. Pontifex: paratus ſupra rochetũ, vel ſi ſit religioſus: ſupra ſuperpelliceum, amictu, alba, cingulo, ſtola, & pluuiali albi coloris, & mitra ſimplici, & baculum paſtoralem in ſiniſtra tenens, ſtans cum mitra: in loco vbi eccleſia eſt fundanda: benedicit ſal & aquam: & extenſa dextra ſuper ſal: abſolute, dicit.

EXorcizo te creatura ſalis: p Deũ ✠ viuum: per Deum ✠ verum: p Deũ ✠ ſanctum: per Deũ qui te per Eliſeum prophetam: in aquã mitti iuſſit, vt ſana- Stando ſine mitra

ret

retur ſterilitas aque: vt efficiaris ſal exoꝛcizatum: in ſalutē credentium, ⁊ ſis omnibus te ſumētibus ſanitas animę ⁊ coꝛpoꝛis: ⁊ effugiat atq; diſcedat ab eo loco: in quo aſperſum fueris: omnis fantaſia ⁊ neq̄tia: ac verſutia diabolicę fraudis: omniſq; ſpiritus immundus adiuratus: per eum qui venturus eſt iudicare viuos ⁊ moꝛtuos, ⁊ ſeculum per ignem.

Stādo ⁊ ſine mitra

Deinde depoſita mitra, dicit ℣.

Domine exaudi oꝛationē meā.
℞. Et clamoꝛ meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum. ℞. Et cum ſpiritu tuo. Oꝛemus.

Inmenſam clementiā tuam omnipotēs ęterne deus humiliter imploꝛamus, vt hanc creaturam ſalis: quā in vſum generis humani tribuiſti, bene ✠ dicere, ⁊ ſcti ✠ ficare tua pietate digneris: vt ſit omnibus eū ſumentibus ſalus mētis ⁊ coꝛpoꝛis: ⁊ quicqd ex eo tactū vel reſpſum fuerit: careat omni immūditia: omniq; impugnatione ſpiritualis nequitię: p virtutē dn̄i nr̄i Jeſu Chr̄i, Qui venturus eſt iudicare viuos, ⁊ moꝛtuos, ⁊ ſeculū per ignē. ℞. Amē.

Tum accepta mitra: extēſa dextra ſuper aquam: ſtās abſolute, dicit.

Pōtifex ſtās cū mitra bñdicit aquā tenēs manū dextrā extenſam ſup eam ⁊ paſtoꝛale in ſiniſtra

Exoꝛcizo te creatura aquę: in nomine Dei pa ✠ tris omnipotentis, ⁊ in nomine Jeſu Chriſti fi ✠ lij eius: domini noſtri: ⁊ in virtute ſpūs ✠ ſācti, vt fias aqua exoꝛcizata: ad effugandum omnē poteſtatem inimici: ⁊ ipſū inimicum eradicare, ⁊ explantare valeas: cū angelis ſuis apoſtaticis: p virtutē eiuſdē dn̄i noſtri Jeſu Chr̄i, q ventur⁹ eſt iudicare viuos ⁊ moꝛtuos, ⁊ ſeculum per ignem.

Stando ⁊ ſine mitra

Deinde depoſita mitra, dicit ℣.

Domine exaudi oꝛationē meā.
℞. Et clamoꝛ meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum. ℞. Et cum ſpiritu tuo. Oꝛemus.

Deus, qui ad ſalutem humani generis: maxima queq; ſacramenta: in aquarum ſubſtātia cōdidiſti: adeſto pꝛopitius inuocationibus noſtris: ⁊ elemento huic multimodis purificationib⁹ pꝛęparato: virtutē tuę bene ✠ dictionis infunde: vt creatura tua myſterijs tuis ſeruiēs: ad abijciēdos dęmones: moꝛboſq; pellendos: diuinę gratię ſumat effectū. vt quicquid in domibus vel in locis fidelium, hęc vnda aſperſerit: careat omni immunditia: liberetur a noxa: Non illic reſideat ſpiritus peſtilens: non aura coꝛrumpens. diſcedant omnes inſidię latentis inimici: ⁊ ſiquid eſt, quod aut incolumitati habitantium inuidet: aut quieti: aſperſione hui⁹ aquę effugiat: vt salubꝛitas per inuocationem tui ſancti nominis expetita: ab omnib⁹ ſit impugnationibus defenſa: per virtutē domini noſtri Jeſu Chꝛiſti, qui venturus eſt iudicare viuos ⁊ moꝛtuos ⁊ ſeculum per ignem. ℞. Amen.

Pontifex accepto ſale in dextrā: mittit illud in aquam: in modum Crucis: ſemel, dicens.

Hęc cōmixtio ſalis ⁊ aquę: efficiat

Pōtifex ſal mittit in aquam in moduȝ crucis.

ficiatur ſalutare ſacramētum: In nomine pa✠tris, ⁊ fi✠lij, ⁊ ſpiritus ✠ ſancti. Quo facto: ſuper ſal, ⁊ aquā, dicit ℣. Dn̄s vobiſcū. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremꝰ.

DEus, inuictę virtutis auctor, ⁊ inſuperabilis imperij rex, ac ſemꝑ magnificꝰ triumphator, qui aduerſę dominationis vires reprimis: q inimici rugientis ſęuitiam ſuperas, qui hoſtiles nequitias potenter expugnas: te domine trementes ⁊ ſupplices depręcamur, ac petimus: vt hāc creaturā ſalis ⁊ aquę dignanter aſpicias: Benignus illuſtres, Pietatis tuę more ſancti✠fices, vt vbicunqȝ aſperſa fuerit: per inuocationem tui ſancti nominis: omnis infeſtatio immundi ſpiritus abijciatur: terrorqȝ veneni ſerpentis procul pellatur, ⁊ pręſentia ſancti ſpiritus: nobis miſericordiam tuam poſcentibus: vbiqȝ adeſſe dignet. Per dn̄m noſtrum, ⁊c. ℟. Amen.

Pontifex accipit mitrā ⁊ ſchola. cantat añ. ⁊ ps.

Cum Pontifex accipit mitram, ⁊ ſchola cantat añ. ⁊ ps ſequentes: Interim dum ea cantātur, Pontifex cum mitra aſpergit locū vbi crux poſita eſt: cum aqua per euȝ benedicta. Antiphona.

Signuȝ ſalutis pone domine

Jeſu Chriſti loco iſto, ⁊ nō pmit-

tas introi re: angelū percu-

ti entem. E v o v a e. ps.

QUā dilecta tabernacula tua domine virtutum: concupiſcit ⁊ deficit aīa mea in atria dn̄i.

Cor meum ⁊ caro mea: exultauerunt in Deum viuum.

Etenim paſſer inuenit ſibi domum: ⁊ turtur nidum, vbi reponat pullos ſuos.

Altaria tua domine virtutū: rex meus ⁊ Deus meus.

Beati qui habitant in domo tua domine: in ſęcula ſęculorum laudabunt te.

Beatus vir cuius eſt auxiliū abs te: aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit in valle lacrymarum: in loco quem poſuit.

Etenim benedictionem dabit legiſlator: ibunt de virtute in virtutem: videbit Deus deorum in Sion.

Domine Deus virtutum exaudi orationeȝ meam: auribus percipe Deus Jacob.

Protector noſter aſpice Deus: ⁊ reſpice

reſpice in faciem Chriſti tui.
Quia melior eſt dies vna i atrijs tuis ſuper millia.
Elegi abiectus eſſe in domo Dei mei: magis quam habitare in tabernaculis peccatorum.
Quia miſericordiam ⁊ veritatẽ diligit Deus: gratiam ⁊ gloriam dabit dominus.
Non priuabit bonis eos qui ambulant in innocẽtia: dñe virtutũ, beatus homo qui ſperat in te.
Gloria patri. Sicut erat. ⁊c.
Finitis añ. ⁊ ps predictis. Pontifex ſtãs: verſus ad locũ p cũ aſperſuz: depoſita mitra dicit. Oremus.
Eps ſtans ſine mitra dicit ſup locũ aſperſum. Domine deus, qui licet celo ⁊ terra nõ capiaris: domuz tamen dignaris habere in terris: vbi nomen tuum iugiter inuocetur: locuz hunc, queſumus: beatę Marię ſemp virginis, ⁊ beati N.
Hic nolat ſanctuz in cui⁹ noĩe ecclia fundanda eſt. Nominando ſanctũ vel ſanctã in cui⁹ honorẽ atq; nomẽ fundabit eccleſia: Omniũq; ſanctorũ intercedentibus meritis viſita, ⁊ per infuſionẽ gratię tuę: ab omni inquinamẽto purifica: purificatũq; conſerua, ⁊ qui dilecti tui Dauid deuotionez, in filij tui Salomonis
2. Re. 7. opere cõpleuiſti: in hoc opere deſideria noſtra perficere digneris: effugiantq; omnes hinc nequitię ſpirituales. Per dñm. R. Amen.
Poſt hęc ſtans adhuc ſine mitra
Pontifex ſine mitra benedicit primariũ lapidem. Põtifex benedicit primariũ lapidem, dicens V. Adiutoriũ noſtrũ in nomine dñi. R. Qui fecit celũ ⁊ terrã. V. Sit nomen dñi benedictum. R. Ex hoc nũc ⁊ vſq; in ſeculum. V. Lapidem quẽ reprobauerunt ędificantes. R. Hic factus eſt in caput anguli. V. Tu es Petrus. R. Et ſup hanc petram ędificabo eccleſiã meã. V. Gloria patri. R. Sicut erat. Oremus.
Domine Jeſu Chriſte fili Dei viui, qui es verus omnipotẽs Deus: ſplẽdor ⁊ imago ęterni patris, ⁊ vita ęterna, qui es lapis angularis, de monte ſine manib⁹ Dan. 2.
exciſus, ⁊ immutabile fundamentum: hunc lapidem collocandum in tuo nomine confirma, ⁊ tu qui es principiũ ⁊ finis, in quo principio: Deus pater ab initio cuncta Gen. 1
creauit: ſis queſumus principiuz: ⁊ incrementum, ⁊ conſummatio ipſius operis, quod debet ad laudem ⁊ gloriã tui nominis inchoari, Qui cuz patre, ⁊ ſpiritu ſancto; viuis ⁊ regnas Deus: p omnia ſecula ſeculor. R. Amẽ. Oremus.
Domine ſancte pater omnipotens: ęterne Deus: bene✠dicere digna re hunc lapidem: in fundamentuz eccleſię: in honorem ſancti N. Per dñm noſtrum j. Petr. 2.
Jeſum Chrm filium tuum: lapidẽ angularem electuz: precioſum in fundamento fundatum: de quo dicit apoſtolus: Petra autẽ erat j. Cor. 10.
Chriſtus. Qui tecum, ⁊ cũ ſpiritu ſancto: viuit ⁊ regnat deus: Per omnia ſecula ſeculorũ. R. Amen.
Tunc aſpergit lapidẽ ipſuz: aqua benedicta: ⁊ accepto cultro: per ſingulas partes: ſculpit in eo, ſignum crucis, dicẽs: In nomine pa✠tris, et fi✠lij, et ſpiritus✠ ſancti

Pōtifex aſpgit pri mariū lapidē aqua bñdicta ꝛ cū cultello i ſingulis partibus lapidis ſculpit ſignū crucis.

ſancti. Quo facto, dicit. Oremꝰ.

Benedic domine creaturam iſtā lapidis, vt ſit remedium ſalutare generi humano, ꝛ preſta per inuocationē ſancti nominis tui: vt quicunq; ad hāc eccleſiam edificandā, ꝛ perficiēdā: pura mēte auxiliū dederint: corporis ſanitatem, ꝛ anime medelā percipiāt. Per Chrm dnm nrm. ℟. Amen.

Pōtifex ꝓcumbit ſup faldiſtoriū poſitū ſup tapete ꝛ dr̄ Litania.

Deinde ponitur in terrā aliquod tapete, ꝛ deſuper faldiſtorium: ſuper quod Pontifex accepta mitra, accumbit. Tū dicitur Litania ſupra folio 10. poſita: vſq; ad finē: qua finita: Pontifex depoſita mitra ſurgit, ꝛ ſtans verſus ad primarium lapidem, dicit. Oremꝰ.

Pōtifex ſtans ſine mitra ſup primariū lapidē dicit.

Actiones noſtras, queſumus domine, aſpirando preueni, ꝛ adiuuando proſequere: vt cuncta noſtra oratio ꝛ operatio: a te ſemper incipiat: ꝛ per te cepta finiatur. Per Chriſtum dnm nrm. Deinde parato cemento, ꝛ cemētario aſſiſtēte. Pōtifex cū mitra: inchoat ſchola ꝓſequēte Añam.

Pōtifex ponit primariū lapidem in fundamēto ichoās añā, ſchola ꝓſequēte ipſā ꝛ ps.

Mane ſurgens Jacob erigebat

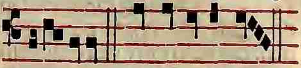
lapidē in titulū, fundēs oleū de

ſuper: votum vouit domino:

vere locus iſte ſanctus eſt, ꝛ ego

neſciebam. E v o v a e. ps.

Niſi domin⁹ edificauerit domum: in vanū laborauerūt, qui edificant eam.

Niſi dn̄s cuſtodierit ciuitatem: fruſtra vigilat qui cuſtodit eam.

Uanum eſt vobis ante lucē ſurgere: ſurgite poſtquam ſederitis, qui manducatis panem doloris.

Cum dederit dilectis ſuis ſomnum: ecce hereditas Domini, filij merces fructus ventris.

Sicut ſagitte in manu potentis: ita filij excuſſorum.

Beatus vir, qui impleuit deſiderium ſuū ex ipſis: non ꝯfundet cū loquetur inimicis ſuis in porta.

Gloria pr̄i, ꝛ filio, ꝛ ſpūi ſancto.

Sicut erat i principio, ꝛ nūc. ꝛc.

Quo dicto pontifex ſtans cū mitra: tāgit ꝛ ponit ipſum primariū lapidem in fundamento, dicens.

In fide Jeſu Chriſti collocamus lapidē iſtum primariū: in

Epo ſtāte cū mitra tangit primarium lapidē ⁊ ponit ipſum in fundamento.

in hoc fundamēto: In nomine pa ✠ tris, ⁊ fi ✠ lij, ⁊ ſpiri ✠ tus ſancti; vt vigeat vera fides hic: ⁊ timor Dei: fraternaq; dilectio: ⁊ ſit hic locus deſtinatus orōni, ⁊ ad inuocandū ⁊ laudandū nomē eiuſdem dn̄i noſtri Jeſu Chriſti, Qui cū patre ⁊ ſpū ſctō viuit ⁊ regnat Deus: Per omnia ſcl'a ſeculorū.

Interim cementarius locat ipſū lapidem cum cemento: poſtea pōtifex ſpargit ſuper lapidem aquā benedictam, dicens.

Cementarius collocat lapidē cū cemento: ⁊ pōtifex ſpargit ſup ipſum aquā dicens.

Aſperges me dn̄e hyſſopo ⁊ mundabor: lauabis me: ⁊ ſuper niuem dealbabor. Pſalmus.

Miſerere mei Deus ſecundū magnā miſericordiā tuā. ⁊c.

Totus dicit cum Gloria patri, ⁊ filio ⁊ ſpiritui. Sicut erat. fo. 64.

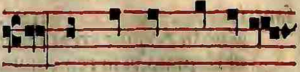
Quo dicto pōtifex, ſpargit aquā benedictam p omnia fundamēta: ſi ſunt aperta: ſi non ſunt aperta: circuit aſpergendo fundamenta Eccleſię deſignata: hoc modo. Incipiens aſpgere ⁊ circuire: inchoat ſchola proſequente Añam.

Pōtifex aſpgit locum totū vbi fieri debēt fundamenta, ⁊ icipiēs aſpergere icboat añam.

O quam metuendus eſt locus

iſte: ve re non eſt hic ali-

ud niſi domus De i ⁊

por ta celi. E v o v a e. Ps.

Fundamenta eius in montibus ſanctis: diligit dominus portas Sion, ſuper omnia tabernacula Jacob.

Glorioſa dicta ſunt de te: ciuitas Dei.

Memor ero Rahab ⁊ Babylonis: ſcientium me.

Ecce alienigenę, ⁊ tyrus, ⁊ populus Æthiopum: hij fuerunt illic.

Nunquid Siō dicet homo, ⁊ homo natus eſt in ea: ⁊ ipſe fundauit eam altiſſimus.

Dominus narrabit in ſcripturis populorum: ⁊ principum horum, qui fuerunt in ea.

Sicut lętantium omnium: habitatio eſt in te.

Gloria pr̄i ⁊ fil. Sicut erat etc.

Et repetita Añā. Interim aſpergendo pcedit vſq; ad tertiā partē fundamentorū apertorum: ſeu deſignatorū: vbi ſubſiſtit: et repetita Añā: Pontifex ſtans ibidem depoſita mitra, dicit. Oremus.

Et miniſtri. Flectamus genua: Le.

Omnipotēs et miſericors deus, qui ſacerdotibus tuis tanta pre

Pontifex cum mitra aſpgendo pcedit vſq; ad tertiã partem fundamẽtorũ deſignatorũ ⁊ ibi ſtans ſine mitra dicit.

prę cęteris gratiã ꝯtuliſti: vt quicquid in tuo nomine digne perfecteq; ab eis agitur: a te fieri credatur: quęſumus immenſam clementiã tuã: vt quicquid modo viſitaturi ſumus, viſites: ⁊ quicquid benedicturi ſumus, bñdicas: ſitq; ad noſtrę humilitatis introitũ: ſanctorum tuorum meritis fuga demonũ: ⁊ angeli pacis ingreſſus. Per Chriſtum dñm noſtrũ. ℟. Amé.

Deide ichoat ſchola pſequẽte añ.

Pontifex ichoat añ. ſchola pſequente.

Pax eterna: ab ęterno: huic

domui. Pax perennis: verbũ

patris: ſit pax huic domui.

pa cẽ pius conſolator: huic

pręſtet domui.

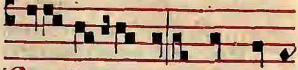
Interim Pontifex accepta mitra: aſpergẽdo pcedit vſq; ad aliã tertiã partẽ fundamentorũ apertorum: ſeu deſignatorũ: ibidẽ ſubſiſtẽs: ⁊ finita añ. ſtãs cũ mitra, dicit.

Pontifex cũ mitra dũ añ. cantatur aſp-

Omnipotẽtẽ Deum fratres chariſſimi: in cuius domo multę ſunt mãſiones: ſupplices deprecemur, vt locũ iſtum nomini ſuo ędificãdum: p ſereniſſimã pietatẽ ſuã: benedicere: ſanctificare, ⁊ conſeruare dignetur. Per dñm nrm Jeſum Chriſtũ: qui cũ patre ⁊ ſpiritu ſancto viuit ⁊ regnat Deus: Per oia ſęcula ſęculorum. ℟. Amẽ.

git ad aliã tertiã partẽ fundamentorũ deſignatorũ, ⁊ dicta añ. ſtans ſine mitra dicit.

Deide ichoat ſchola pſequẽte añ.

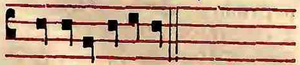

Bene fundata eſt domus do

Pontifex ichoat añ. ⁊ ſchola pſequitur ipſam ⁊ pſ.

mini ſupra firmam petram.

E v o v a e. Pſalmus.

Lætatus ſum in his quę dicta ſunt mihi: in domum domini ibimus.

Stantes erant pedes noſtri: in atrijs tuis Jeruſalem.

Jeruſalem quę ędificatur vt ciuitas: cuius participatio eius in idipſum.

Illuc enim aſcẽderũt tribus tribus domini teſtimonium Jſrael: ad confitendum nomini domini.

Quia illic ſederunt ſedes in iudicio: ſedes ſuper domum Dauid.

Rogate quę ad pacẽ ſunt Jeruſalẽ: ⁊ abundantia diligẽtibus te.

Fiat pax in virtute tua: ⁊ abundantia in turribus tuis.

Propter fratres meos ⁊ proximos meos: loquebar pacem de te.

Pro-

Propter domū domini Dei noſtri: quęſiui bona tibi.
Gloria patri ꝛ filio: ꝛ ſpūi ſācto.
Sicut erat. ꝛc. Et repetitur añ.
Interim Pontifex aſpergēdo pcedit p vltimā tertiā partem fundamentoꝝ apertoꝝ ſeu deſignatoꝝ: reuertēs ad locū in quo lapidē impoſuit: vbi repetita añ. ſtās depoſita mitra, dicit. Oremꝰ. Et miniſtri Flectamꝰ genua: Leua.

Pontifex cū mitra aſpgit tertiā partē fundamētorū deſignatorū ꝛ redit ad locum in quo lapidē poſuit.

Deus, qui ex omni cooptatione ſanctoꝝ: ęternū maieſtati tuę condis habitaculū: da ędificationi tuę: incremēta cęleſtia: vt qđ te iubente fundatur: te largiente perficiatur. Per Chriſtum dñm noſtrum. ℟. Amē. Subſequēter Pontifex ibidem ſtās: ſine mitra inchoat ſchola proſequēte hym.

Pōtifex ibidē ſtās ſine mitra inchoat ſchola proſequente ipſū totū.

Veni creator ſpiritus.
Et dr̄ totus: put habet ſup. fo. 19.
Quo inchoato: Pōtifex genuflectit vſque ad finem primi verſus. Tunc ſurgit ſtans detecto capite: vſq3 ad finē hym. quo finito dicit.

Pontifex poſt inchoationē hymni genuflectit ꝛ ſic manet dū primus verſus dicit ſine Mitra.

Deſcendat, qs dñe Deus, ſpiritus tuus ſanctus, ſup hāc domum ędificandam, qui ꝛ populi tui dona ſanctificet, ꝛ ipſius corda purificet. Per Chriſtū dominum noſtrū. ℟. Amē. Oremus.
Deus, qui in omni loco dominationis tuę: benignꝰ exauditor ꝛ conſtructor exiſtis: exaudi nos, quęſumus, ꝛ pręſta: vt inuiolabilis huius loci permaneat cōſtructio: ꝛ beneficia tui muneris: vniuerſitas, q̄ tibi ſupplicat: percipere mereatur. Per dominum noſtrum Jeſum. ꝛc. ℟. Amen.
Hoc facto: accepta mitra Pontifex: ſi placet: ſedens ibidem in faldiſtorio: exhortatur populū: ad contribuēdū pro ſtructura eccleſię nouę, ꝛ alijs opportunis. Deinde dat bñdictionē ſolennē, dicēs.
Sit nomen dñi benedictum. ꝛc.
Et in fine: concedit indulgētias. His expletis: ſi velit: parat ſe ad celebrandum Miſſam in dicto loco: de ſancto: in cuius nomine eccleſia fundatur.

Pōtifex dat bñdictionē ꝛ indulgentiā ꝛ ſi vult celebrat dicēs miſſaꝫ de ſctō in cuiꝰ honore fundat eccleſia.

DE ECCLESIÆ DEDIcatione, ſeu conſecratione.

Eccleſiarum cōſecrationes: quāuis omni die de iure fieri poſſint: decentiꝰ tamē in dñicis diebꝰ: vel ſanctoꝝ ſolennitatibus fiunt.
¶ Quādo autē eccleſia fuerit dedicanda: debet archidiaconus prę nunciare clero ꝛ populo: quibus eſt eccleſia conſecrāda: vt pridie eā conſecrēt ieiunēt. Idē faciat Pōtifex q eā conſecrare debet. Sicut enim ait beatꝰ Leo in epiſtola ad Dioſcoꝝ. Is q Pontificē: preſbyteꝝ: vel diaconū: benedicturus eſt, ꝛ etiā is q benedicit: ieiunare debēt, multo magis in tanta: ꝛ tā ſancta ſolennitate: tā cōſecrās: q̄ qui petūt ſibi eccleſiā conſecrari: ieiunare tenent. Sane precedēti ſero ante diē dedicationis. Pontifex parat reliquias in altari conſecran/

Eccleſiaꝝ dedicationes decentius in diebus dñicis ꝟ feſtiuis celebrant.

Pontifex cōſecraturus eccleſiaꝫ debet precedenti die ieiunare.

Pontifex præcedēti die parat reliquias in decenti vaſe: eas collocans cū tribus granis turis ⁊ car- tula de p- gameno.

crando includendas: ponēs eas in decēti ⁊ mundo vaſculo: cū tri- bus granis turis: ponit etiam in eo chartulā de pgameno: ſcriptaz de groſſa litera: continentē cuiuſ- modi reliquię ſint ibi incluſę: ⁊ ad cuius ſancti honorem ⁊ nomē: ec- cleſia ipſa ⁊ altare dedicant̃: nomē cōſecratoris. Indulgentiam quā in anniuerſario dedicationis die cōcedit: annum quoqz: diē: ⁊ men- ſem qbus dedicat̃: ſub hac forma.

Forma cō ſcribēda i chartula.

M.cccclxxxv. die 3. mēſis ianuarij. Ego A. Eps Pientinus conſe- craui eccleſiā: ⁊ altare hoc: in ho- norez ſancti N. ⁊ reliquias beato ruz martyrū N. ⁊ A. in eo incluſi: ſingulis Chriſti fidelibus: hodie vnū annuz: ⁊ in die anniuerſario cōſecrationis huiuſmodi: ipſaz vi ſitantibus. 40. dies de vera indul gentiā: in forma eccleſię conſueta: cōcedens. Sigillās ipſum vaſcu- lum diligenter: ⁊ illud in mūdo ⁊ honeſto loco: vel ſub tētorio: ante fores eccleſię cōſecrandę parato, ponens: ⁊ ſuper ornatū feretrum honeſte collocās: cū duobus cāde labris ⁊ luminaribus ardētibus.

Matutinę cantandę ſunt de ſāctis quorum reliquię ſunt condēdę.

Celebrādeqz ſunt vigilię ante reliquias ipſas: ⁊ canēdi nocturni ⁊ Matutinę Laudes: in honore ſanctorum quorū reliquię ſunt con- dendę: imagines vero: cruces: ⁊ alia ipſa nocte remaneāt in eccleſia

Quę parāda ſunt pro eccleſia conſecranda.

cōſecrāda. In mane vero diei qua cōſecratio fieri debet: parant̃ in eccleſia: quę ad dedicationē eccle- ſię ⁊ altaris ſunt neceſſaria: videli cet: Sanctum chriſma in vaſculo

Sanctum chriſma.

⁊ ampulla. Oleum ſanctuz cate- chumenorum: etiam in vaſculo ⁊ ampulla.

Oleū catechumenorum.

Duę librę turis, vel cir- ca: cuius medietas ſit in granis.

Duę librę turis.

Turibulū cū nauicula: ⁊ cochlea- ri. Vas cū prunis ardētibus. Vas cū cineribus: pro quātitate eccle- ſię. Vas cum ſale. Vas vini. Aſper ſoriū factū de herba hyſſopi. Mā tilia ex tela groſſa: ad extergendū altaria quoties expedierit.

Turibulum. Aqua: vinum: cinis: ⁊ ſal, Aſperſorium hyſſopi.

Co- opertura linea cerata: ad menſu- rā altaris: pro quolibet altari cō- ſecrādo: qnqz cruces paruę etiaz pro quolibet altari conſecrando: factę de candelis cerę ſubtilibus.

Cruces factę ex candelis.

Aliquę ſpatulę lignee paruę: ad abradenduz de altari combuſtio nes candelarum: ⁊ turis. Vas: in quo ipſę raſurę deponantur. Calx: Arena, ſiue tegula trita: ad faciendum cementum: pro linien- do ſepulchrum reliquiarum: ⁊ iuncturam menſę altaris: cum ſti- pite. Cementarius: qui hoc agat.

Spatulę lignee.

Duo intortitia accenſa: quę ſemp pcedāt pōtificē: quocūqz ierit. Va ſa cū aqua ad abluēdas man⁹ Pō tificis: quotieſcunqz expedierit: ⁊ medulla panis: ac mantilia pro ex tergēdis manib⁹.

Duo itortitia. Vaſa cū aqua.

Duę librę bom bicis, vel ſtuppę ſubtilis: p exter- gendis crucibus vnctis: quę ſūt in parietibus eccleſię: ⁊ in ſtipite altaris.

Duę librę bombicis vel ſtuppę.

Duo vaſa cum aqua bñdi cēda: vnū extra eccleſiam: ⁊ aliud intus in presbyterio. Tobalę no uę mundę: ⁊ vaſa ac ornamēta ad cultū dei: ⁊ eccleſię ⁊ altaris: poſt- quam cōſecrata fuerint: pertinen

Tobalę nouę.

tia: benedicēda. Item depingant in parietibus eccleſię intrinſecus: per circuitum: duodecim cruces: circa decem palmos: ſup terram: videlicet tres: p qualibet: ex quatuor parietibus. Et ad caput cuiuſlibet crucis: figat̃ vnus clauus: cui affigatur vna candela vnius vncię, vel circa. Scala vel aliud edificium: ſup quo aſcēdēs Pontifex poſſit attingere ipſas duodecim cruces. Fōtes ecclię: in quib⁹ cōſeruat̃ aqua bñdicta: vacui ſint ⁊ bene mūdi. Et pvideat̃, q̄ eccleſia poſſit exterius libere circuīri.

12. cruces in eccleſia pingant.

Fōtes eccleſię debent eſſe mundi ⁊ vacui.

Prouideat̃ q̄ eccleſia exteriusp oſſit circuiri.

¶ Interim autem dum pręmiſſa parātur: Pontifex in ſuo habitu quotidiano: venit ad eccleſiā: ⁊ ſedens ante altare conſecrandum: annuntiat populo: in cuius ſancti honorem ⁊ nomē: eccleſia eſt dedicanda: ⁊ quorū ſanctoꝝ reliquię ſunt in altari recondendę. Quo facto: ordinat in eccleſia cōſecranda: quę ordināda ſunt: ⁊ eius iuſſu accēdunt pręmiſſę duodecim candelę: ⁊ faldiſtorium ornatum ponitur ſupra tapetem in medio eccleſię: ⁊ mox Pontifex exit eccleſiam: cūctis inde exire iuſſis: vno tantum diacono: amictu: alba: cingulo: ⁊ ſtola parato: intus remanente: ⁊ eccleſię fores claudūtur.

Eps in habitu quotidiano ſedens ante altare pnūciat populo in cuius ſancti honorē ⁊ l. eccleſia ſit conſecranda.

Accēdūt in eccleſia 12 cādelę añ cruces. Pontifex cū oībus exit eccleſiā vno ſolo diacono relicto, ⁊ poſtę claudūtur.

¶ Tunc Pontifex: cū clero ⁊ populo: accedit ad locum vbi pridie reliquię poſitę fuerunt: ⁊ ibi incipit ⁊ dicit voce ſubmiſſa: cum clericis: ſeptē pſalmos cū añ. Ne reminiſcaris, etc. Sine litania: quos require ſupra fol. 53. Induēs interim amictū: albā: cingulū et ſtolam: et pluuiale albi coloris: ſine manipulo: accipiens mitram: ſimplicē in capite: et baculū paſtoralē in manum ſiniſtrā. Alter quoqȝ diaconus: parat̃ ſimiliter amictu: alba: cingulo: et ſtola. Subdiaconus etiā amictū: albā: et cingulū induit. Acoliti et alij miniſtri: ſuperpelliceis parātur. Quibus omnibus ſic paratis: et pręmiſſis ſeptē pſalmis expletis: redeunt ante fores eccleſię cōſecrandę: et parato ibi alio ſup tapetem faldiſtorio: Pontifex ſtans ſine mitra: inchoat et ſchola proſequitur Añ.

Expletis ſeptē ps. pōtifex ad fores eccleſię ſtās ſine mitra īchoat añ.

Adeſto Deus vnus omnipo-

tens pater, et filius, et ſpiri-

tus ſanctus. Deinde dicit ſtans eodem modo. Oremus.
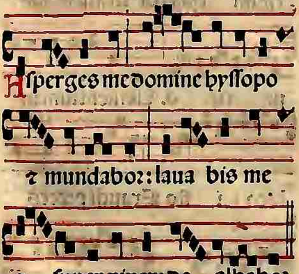
Pōtifex dicit orationem.

Actiones noſtras, quęſumus dñe, aſpirādo pręueni: ⁊ adiuuando proſequere: vt cūcta noſtra oratio ⁊ operatio a te ſemper incipiat: ⁊ per te cępta finiat̃. Per Chriſtum dūm noſtrū. ℟. Amē. Qua dicta Pontifex accepta mitra: pcumbit ſupra faldiſtoriū ibidem pręparatum: et cātores incipiunt Litaniam. ſupra fol. decimo, poſitam: et eā pſequuntur vſque ibi

Dicta oōne pōtifex pcūbit cū mitra ſup faldiſtoriū ibi paratum incipiūt litaniā ⁊ pſequunt vſque dū dr Ab omni malo.

ſibi. Ab oi malo libera nos dñe. excluſiue. Tunc ſurgens Pontifex ab accubitu: ꝛ ſtans cũ mitra: benedicit ibidez: vel ſub tentorio aquã ꝛ ſal ſimpliciter: extenſa dextra ſup ſal: abſolute dicens. Exorcizo te creatura ſalis. Prout habetur ſupra in Benedictione primarij lapidis. folio. 101. Expleta aquę benedictione: Põtifex ſtãs ſine mitra: aſpergit ſe ꝛ circumaſtantes cum illa: inchoans ſchola proſequente Antiphonam.
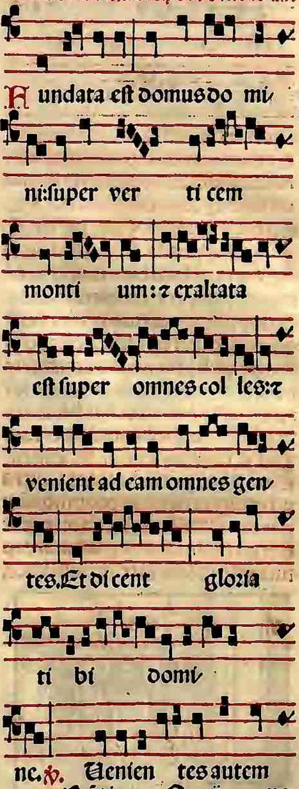

Pôtifex ſtans ſine mitra aſpgit ſe ꝛ circumaſtantes aqua bñdicta ꝛ icipit añã.

Qua incepta: impoſita ſibi mitra ſtans ante fores eccleſię: pręcedẽtibus ipſum duobus acolitis: cũ candelis accenſis: incipit circuire ad manũ dextrã: procedẽs cũ clero ꝛ populo: ꝛ aſpergẽs cum ipſa aqua forinſecꝰ: parietes ecclię: in ſuperiori parte earũ: ꝛ cęmeteriũ dicẽs ſemp. In noie patris ✠ filij ✠ ꝛ ſpiritus ✠ ſancti. Interiz finita dicta Añã ſchola cantat ℟.

Incepta añ. epõ cũ mitra ſtãs ante fores eccleſię incipit circuire eccleſiã ad manũ dextrã ꝛ pcedẽs aſpergit parietes forinſecus alte ꝛ Cęmeteriũ ſemp dicens In noie pãis. ꝛc.

Finita añ. ſchola cãtat ℟.

venient cum exultatio ne, por-

tantes ma nipulos ſu-

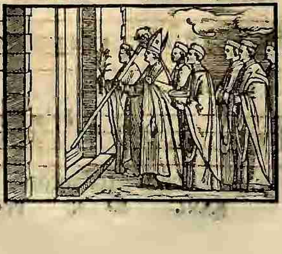
os. Et di cent.

Expleto circuitu: pôtifex pueniẽs ante oſtiũ: ſtans ibidẽ verſus ad oſtiũ: depoſita mitra dicit. Oremus. Et miniſtri. Flectam⁹ ge. L.

Expleto circuitu pôtifex p/ueniẽs ante oſtiũ eccleſię: ſtãs ibidẽ ſine mitra verſus ad oſtiũ dicit.

Omnipotẽs ſempiterne deus: q in oi loco dñationis tuę totus aſſiſtis ⁊ totus operaris: adeſto ſupplicationibus nr̃is: ⁊ hui⁹ domus, cuius es fundator: eſto ꝓtector: nulla hic neqtia contrarię poteſtatis obſiſtat: ſed virtute ſpiritus ſcti operante: fiat hic ſemꝑ purũ ſeruitiũ: ⁊ deuota libertas. Per Chrm dñm nr̃m. ℟. Amen.

Quo dicto pôtifex accepta mitra ad oſtiuz eccleſię appropinquãs: percutit ſemel: cũ inferiori parte baculi paſtoralis: ſup liminare ipſius oſtij: dicẽs intelligibili voce.

Tollite portas principes veſtras: ⁊ eleuamini portę ęternales: ⁊ introibit Rex glorię.

Pôtifex cuz mitra ſtãs percutit cũ baculi paſtoralis parte inferioris ſup liminare oſtij, dicens.

Diacon⁹ it⁹ exiſtẽs, dicit alta voce Quis eſt iſte rex glorię? Pôtifex reſpõdet. Dominus fortis ⁊ potens: dominus potens in prelio.

Deinde Pôtifex iterũ circuit eccleſiã: cuz clero ⁊ populo: incipiẽs ad eandẽ manũ dextrã: aſpergendo parietes iuxta fundamentum ipſarũ: ⁊ cęmeteriũ: dicens ſemꝑ. In noie pa ✠ tris, ⁊ fi ✠ lij, ⁊ ſpũs ſan ✠ cti. Interi ſchola catat ℟.

Pôtifex iteruz circuit eccleſiã ad manũ dextrã incipiẽs: ⁊ aſpgit parietes eccleſię: iuxta fundamentum, ⁊ cęmeteriũ dicens ſemꝑ. In noie pãis. ⁊c.

Benedic domine domum

iſtam quã ędi ficaui nomi-

ni tu o. Venientium in

loco i ſto Exaudi preces

in excelſo ſo li o glo rię

tu- ę. ℣. Domine ... ſi

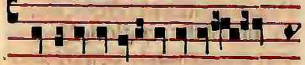
con-

ↄuerſus fuerit populus tuus,
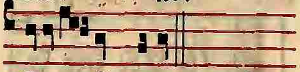

⁊ ege rit pęni ten ti am:

venienſq; orauerit in

loco i ſto.

Exau di preces.

Expleto ſecũdo circuitu reuertit ad fores eccleſię, ⁊ ſine mitra ſtãs dicit.

Expleto circuitu: Pontifex perueniens ante oſtium: ſtans ibidem verſus ad illud: depoſita mitra dicit. Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

Omnipotẽs ſempiterne de⁹: qui per filiũ tuũ: angularẽ ſcilicet lapidẽ: duos ex diuerſo venientes: ex circunciſione ⁊ preputio: parietes: duos greges ouiũ: ſub vno eodemq; paſtore vniſti: da famulis tuis: per hęc noſtrę deuotionis officia: indiſſolubile vinculum charitatis: vt nulla diuiſione mentium: nullaq; peruerſitatis varietate ſequeſtrẽtur: quos ſub vnius regimine paſtoris: vn⁹ grex continet: vniuſq; te cuſtode ouilis ſepta concludunt. Per Chriſtum dñm noſtrum. ℟. Amen.

Cũ accepta mitra: appropiquãs iterũ ad oſtiũ: percutit ſecundo: cum baculo paſtorali: ſuper liminare: dicens ſimili voce: vt prius.

Põtifex accepta mitra percutit ſuper liminare oſtij.

Tollite portas principes veſtras: ⁊ eleuamini portę ęternales: ⁊ introibit Rex glorię. Diaconus intus exiſtens, dicit. Quis eſt iſte rex glię? Pontifex reſpõdet. Dominus fortis ⁊ potens: dominus potens in prelio. Deinde circuit tertio eccleſiã: cũ clero ⁊ populo: incipiens ad ſiniſtram manũ: proceditq; aſpergens exterius cũ eadẽ aqua: parietes in media parte earũ: ⁊ cemeteriũ: dicens ſemper. In nomie pa✠tris, ⁊ fi✠lij, ⁊ ſpiritus ✠ ſancti.

Põtifex tertio circuit eccleſiam incipiens a ſiniſtra ⁊ procedit aſpergendo parietes in media parte eorũ ⁊ cemeteriũ ſemper dicens. In noie. ⁊c.

Interim ſchola cantat ℟ium.

Tu domine vniuerſo rum:

qui nullã habes indigenti
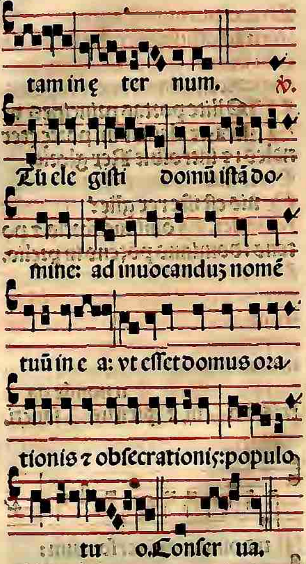

am: volu i ſti templum tuum

fi eri in no bis. Cõſer ua

domũ i ſtam immacula

Expleto cantu: ꝛ circuitu: cum Pontifex peruenerit ante oſtiuʒ: ſtans ibidem verſus ad illud: depoſita mitra dicit. Orem⁹. Et miniſtri. Flectamus genua. Leuate.

Expleto cãtu ꝛ circuitu pontifex ante oſtium reuerſus dicit ſtans ſine mitra orationẽ.

Omnipotẽs ꝛ miſericors de⁹: qui ſacerdotibus tuis tantam prę cęteris gratiam contuliſti: vt quicquid in tuo nomine: digne perfecteq; ab eis agitur: a te fieri credatur, q̃ſumus immenſaʒ clementiã tuã: vt quicquid modo viſitaturi ſumus, viſites: ꝛ qcq̃d benedicturi ſum⁹, bñdicas: ſitq; ad noſtrę humilitatis introitum: ſanctoꝝ tuoꝝ meritis fugã demonuʒ: ꝛ angeli pacis ingreſſus. Per Chriſtum dñʒ no. ℟. Amẽ. Tũ accepta mitra: appropiquãs tertio ad oſtiũ eccleſię: percutit iterũ ſup liminare: cũ baculo paſtorali, dicẽs.

Tollite portas principes veſtras: ꝛ eleuamini portę ęternales: ꝛ introibit Rex glorię.

Põtifex cũ mitra tertio appropinquans oſtio cũ baculo paſtorali percutit ſup liminare oſtij.

Diaconus intus exiſtens, dicit. Quis eſt iſte rex glorię? Pontifex: ꝛ vniuerſus clerus: reſpõdet. Dñs virtutũ: ipſe eſt rex glorię. Adijciẽtes. Aperi. Aperi. Aperi. Pontifex facit crucem: ſuper liminare oſtij: cum inferiore parte baculi paſtoralis: dicens.

Ecce cru✠cis ſignum: fugiant phantaſmata cuncta.

Põtifex facit ſignũ crucis ſup liminare cũ baculo paſtorali dicẽs. Ecce crucis ſignum: ꝛ aperto oſtio intrat eccleſiã ſolus cũ clericis ꝛ cemẽtarijs.

Et aperto oſtio: intrat eccleſiam: ſol⁹ cũ miniſtris clericis ꝛ choro, ꝛ cemẽtarijs: q collocare ꝛ linire debent lapidẽ: ſup ſepulchrũ reliquiaꝝ: ꝛ mẽſaʒ altaris: ſi eſt remota aut ſeparata a ſtipite: dimiſſo ab extra clero ꝛ pplo: ꝛ clauſo eccleſię oſtio poſt eos. Ingreſſus autẽ Põtifex eccleſiã: dicit intelligibili voce. Pax huic domui. Et diacon⁹ q eſt intus, rñdet. In introitu veſtro. Et oẽs dicũt Amẽ. Tũ ſchola ſiue cãtores cãtant: añ.

Epũs ingreſſus dicit pax huic domui. ꝛ diacon⁹ intus reſpondet.

Schola cantat aiñ. Pax.

Pax ęterna : ab ęterno : huic

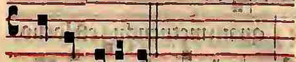
domui. Pax perennis: verbũ

patris: ſit pax huic domui.

pa cez pius conſolator: huic

prę́ſtet domui.

Qua dicta cantant etiam ſequentem Antiphonam:

Zacchee feſtinãs deſcẽde quia

hodie in domo tua oportet

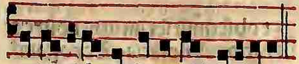
me manere. At ille feſtinãs de-

ſcẽdit. ⁊ ſuſcepit illũ gaudẽs in

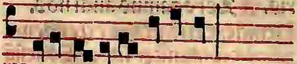
domũ ſuã. hodie huic domu i

a deo ſalus facta eſt halleluiah.

Hęc dũ cantant: Pontifex procedit vſq3 ad mediũ eccleſię: vbi faldiſtoriũ paratũ eſt: ⁊ expletis prędictis aĩis: depoſita mitra: flexis ibi genib⁹: verſus ad altare mai⁹: inchoat ſchola ꝓſequẽte hymnũ.

Dum aĩ. cantat, põtifex pcedit ad faldiſtoriũ ĩ medio eccleſię poſitũ ⁊ cãtatis aĩis genuflex⁹ ỽſus altare maius icipit hymnũ. Finito primo ỽ. hymni, ſurgit pontifex, ⁊ ſtat ſine mitra vſque ad terminationem hymni. Interim aſpergũt cineres p eccleſiã in modũ crucis ab angulo i angulum eccleſię in latitudine vnius palmi.

Veni crea tor ſpiritus.

Et dr̃ totus: prout habet ſup. f. 19. Finito primo verſu: ſurgit Pontifex: ⁊ ſtat vſq3 ad finẽ ſine mitra. Interim vnus ex miniſtris: ſpargit cinerem per pauimẽtũ eccleſię in modũ crucis: faciendo ex eo lineas duas: quamlibet latitudinis fere vnius palmi: vnam ab angulo eccleſię ad ſiniſtrã manũ: per principalem portã intrãtis: ad angulũ tranſuerſum illius: ideſt dextrũ intrãtis: ad caput Eccleſię: ⁊ aliã ab angulo eccleſię: ad dextrã manũ intrantis: ad angulũ tranſuerſum illius: ideſt ſiniſtrũ ipſius: ad caput Eccleſię: vel ſi eccleſia ſit magna: fieri poſſunt loco primę lineę. 24. Areolę: ęquali ſpatio diſtantes: ex cinere: ⁊ loco ſecundę. 23. Finito hymno: Põtifex accepta mitra: accũbit ſuper faldiſtoriũ: ⁊ ſchola iterũ incipit ⁊ proſe-

Finito hym. epũs accũbit ſup faldiſtoriũ cũ mitra ⁊ dĩ ſtantia.

quitur litania: in qua: in ſuo loco nominet bis ſanctus ille: in cuius honore ⁊ noíe eccľia vel altare: dedicat̃: ⁊ coꝝ, quoꝝ̃ reliquie incluđunť. poſtq̃ȝ autem dictuȝ fuerit.

Bis noiatur ſanct⁹ in cuius noíe eccleſia eſt dedicanda ⁊ coꝝ quoꝝ reliqẽ ibi incladuntur.

Ut obſequiũ ſeruitutis noſtrę: tibi rationabile facias. Te rogam⁹.

Pontifex ſe ab accubitu erigens: ⁊ baculum paſtoralem in ſiniſtra tenens: dicit in eodem tono.

Pótifex ſurgit, ⁊ dicit ℣. ſequentes ſtans cum mitra.

Ut locũ iſtum viſitare digneris. ℟. Te rogamus audi n.

Secundo, dicit. Ut in eo angelorum cuſtodiam deputare digneris. ℟. Te rogamus audi nos.

Deinde: dextrã in altũ extendens: ꝑducit communiter ſuper Eccleſiã ⁊ altare conſecrãdum: ter ſucceſſiue ſignum crucis, dicens primo.

Deinde eleuãs manũ dextrã in altũ ꝑducit ſignum crucis ſup eccleſiã ⁊ altare put eſt ſignatũ i textu.

Ut eccleſiam ⁊ altare hoc ad honoré tuum: ⁊ nomen ſancti. N. cõſecranda: benedi ✠ cere digneris. ℟. Te rogam⁹ audi n.

Secũdo, dicit. Ut eccleſiã ⁊ altare hoc ad honoré tuum: ⁊ nomé ſancti N. cõſecranda: bene ✠ dicere: ⁊ ſcti ✠ ficare digneris. ℟. Te rogam⁹ audi n. Tertio dicit. Ut eccleſiam ⁊ altare hoc ad honorem tuum: ⁊ nomen ſancti N. conſecrãda: bene ✠ dicere, ⁊ ſancti ✠ ficare: ⁊ cõſe ✠ crare digneris. ℟. Te rogamus audi nos.

Iterũ pótifex accubit ſup faldiſtoriũ.

Quo facto: iterũ accumbit ſuper faldiſtorium: ſchola Litaniã reſumente, ⁊ perficiẽte: qua finita ab accubitu ſurgit: depoſita mitra: ⁊ ſtãs ibidé verſus ad altare mai⁹: dicit intelligibili voce. Oremus. Et miniſtri Flectam⁹ ge. Leuate.

Epẽ ſtãs ſine mitra verſus ad altare maius dicit.

Magnificare, quęſumus dñe Deus noſter in ſanctiſ tuis: ⁊ hoc in téplo tibi ędificato appare: vt q cuncta in filijs adoptionis operaris: ipſe ſemper in tua hereditate lauderis, Per Ch̃ſm dñm. ℟. Amen. Alia oratio. Oremus.

Preueniat nos, quęſum⁹ domine, miſericordia tua: ⁊ intercedentibus omnibus ſanctis tuis: voces noſtras clementia tuę ꝓpitiationis anticipet. Per Chriſtum dominũ noſtrum. ℟. Amẽ.

Finitis orationibus ſchola incipit ⁊ ꝓſequitur Antiphonam.

Finitis oronibus ſchola incipit ⁊ ꝓſequit an.

O quam metuendus eſt locus

iſte: ve re non eſt hic ali

ud niſi domus De i ⁊

por ta cęli. E v o v a e. ps.

Benedictus dñs deus Iſrael: qa viſitauit ⁊ fecit redẽptionem plebis ſuę. Repetit tota aĩi.

Cõplen an. incipit canticum Bñs, ⁊ poſt ſingulos ℣ cantici repetitur an.

Et erexit cornu ſalutis nobis: in domo Dauid pueri ſui.

Repetit tota Antipho. vt prius.

Sicut locutus eſt per os ſanctorum: qui a ſeculo ſunt prophetarum eius.

Repe-

Repetitur iterum Aña: vt prius.
Salutem ex inimicis noſtris: ⁊ de manu omniū qui oderūt nos.
Iterum repetitur Antiphona.
Ad faciendam miſericordiam cū patribus noſtris: ⁊ memorari teſtamenti ſui ſancti. Repetit̄ Aña.
Iuſiurandum quod iurauit ad Abrahā patrem noſtruȝ: daturū ſe nobis. Repetit̄ iterum Aña.
Ut ſine timore de manu inimicorum noſtrorum liberati: ſeruiamus illi. Iterum Aña repetitur.
In ſanctitate ⁊ iuſtitia coram ipſo: omnibus diebus noſtris.
Repetitur vt prius Antiphona.
Et tu puer Propheta altiſſimi vocaberis: preibis enim ante faciem domini parare vias eius.
Antiphona repetitur vt prius.
Ad dandam ſciētiam ſalutis plebi eius: in remiſſionem peccatorum eorum. Repetitur vt prius Aña.
Per viſcera miſericordię Dei noſtri: in quibus viſitauit nos oriēs ex alto. Aña repetitur vt prius.
Illuminare his q̄ in tenebris ⁊ in vmbra mortis ſedent: ad dirigendos pedes noſtros: in viā pacis.
Repetit̄ vt prius aña. Gloria patri ⁊ fi. vt prius añ. repetit̄. Sicut erat. Tandē iterū aña repetitur.

Interim dū premiſſa cantantur: Pōtifex accepta mitra: incipiēs ab angulo eccleſię: ad ſiniſtrā intrātis: ꝑ ut ſupra lineę factę ſunt cū extremitate baculi paſtoralis: ſcribit ſup cineres: alphabetū grecū: ita diſtictis literis: vt totum ſpatiū occupēt: his videlicet.

· Α · Β · Γ · Δ ·
· Ε · Ζ · Η · Θ ·
· Ι · Κ · Λ · Μ ·
· Ν · Ξ · Ο · Π ·
· Ρ · Σ · Τ · Υ ·
· Φ · Χ · Ψ · Ω ·

Dum premiſſa cantant pōtifex cū mitra ⁊ baculo paſtorali formet alphabetū grecum totū incipiēs ab angulo ad ſiniſtraȝ intrantis.

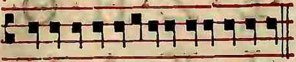
Deinde ſimili modo: incipienſ ab angulo eccleſię ad dextrā intrātis: ſcribit alphabetū latinū: ſup cineres: diſtinctis literiſ: hiſ videlicet.

Similr incipiens ab angulo eccleſię ad dextrā intrātis ſcribit alphabetum latinum.

· A · B · C · D ·
· E · F · G · H ·
· I · K · L · M ·
· N · O · P · Q ·
· R · S · T · V ·
· X · Y · Z ·

Poſt hec Pontifex: cum Mitra accedit verſus altare maius conſecran-

ſecrandum: ꝛ diſtans ab illo ſpatio congruenti: depoſita Mitra genuflectit: ꝛ genuflexus competenti voce, dicit.

Deus in adiutoꝛiũ meũ intẽde.

Quo dicto: Pontifex ſurgente Choꝛus reſpondet.

Dñe ad adiuuandũ me feſtina.

Tum Pontifex ſtans ſine mitra: in eodem loco, dicit.

Glori a patri ꝛ fi lio: ꝛ ſpiri-

tui ſancto.

Choꝛus reſpondet.

Sicut erat in pꝛincipio ꝛ nũc ꝛ

ſemp: ꝛ in ſecula ſeculoꝝ. Amen.

Idez fiat ſecũdo, ꝛ tertio loco voce ſẽp altꝰ eleuata.

ſine Halleluiah. Et id: eiſdẽ modo ꝛ loco ſecũdo ꝛ tertio fit; voce ſemper altius eleuata: quibus dictis Pontifex ſtans in eodem loco cum mitra benedicit aliã aquã cum ſale: cinere: ꝛ vino: incipiens abſolute exoꝛciſmum ſalis.

Pontifex in eodẽ loco ſtãs cũ mitra benedicit aquam cuz ſale cinere ꝛ vino.

Exoꝛcizo te creatura ſalis: in nomine domini noſtri Ieſu Chꝛiſti: q apoſtolis ſuis ait: Uos eſtis ſal terrę: ꝛ per apoſtolum dicit. Coꝛ veſtrũ ſit ſale cõditum: vt ſancti ✠ ficeris ad conſecrationẽ huius eccleſię ꝛ altaris: ad expellendas omnes dęmonum tentationes: ꝛ omnibus q ex te ſumpſerint: ſis animę ꝛ coꝛpoꝛis tutamẽtum ꝛ ſanitas: pꝛotectio ꝛ ꝯfirmatio ſalutis. Per eundem dñm noſtrum Ieſum Chꝛm filium tuum: Qui venturus eſt iudicare viuos ꝛ moꝛtuos, ꝛ ſeculum per ignem.

Matt. 5 Col. 4.

Deide depoſita mitra dicit Dñs vobiſcũ. ℟. Et cũ ſpũ. Oremus.

Domine Deꝰ: pater omnipotens: qui hanc gratiã: cęlitꝰ ſali tribuere dignatꝰ es: vt ex illo poſſint vniuerſa condiri: quę hominibus ad eſcam pꝛocreaſti: bene ✠ dic hanc creaturam ſalis: ad effugandum inimicum: ꝛ ei ſalubꝛez medicinã immitte: vt pficiat ſumentibus: ad animę ꝛ coꝛpoꝛis ſanitatẽ. Per Chꝛiſtuz dñm nrm. ℟. Amen.

Sine mitra.

Tum aſſumpta mitra dicit abſolute exoꝛciſmum aquę.

Exoꝛcizo te creatura aquę: in nomine dei pa ✠ tris: ꝛ fi ✠ lij:

Pōtifex ſtans cuz mitra benedicit aquam.

lij, ꝛ ſpiritus ✠ ſancti: vt repellas diabolum a termino iuſtoꝛum: ne ſit in vmbꝛaculis huius eccleſię: ꝛ altaris. Et tu dñe Jeſu Chꝛiſte: infunde ſpiritū ſanctū: in hanc eccleſiam tuā ꝛ altare: vt ꝓficiat ad ſanitatē coꝛpoꝝ animarūq; adoꝛantiū te: ꝛ magnificet nomē tuū in gentibus: ꝛ increduli coꝛde cōuertantur ad te: ꝛ nō habeāt aliū Deū pꝛeter te dñm ſolū: qui venturus es iudicare viuos, ꝛ moꝛtuos: ꝛ ſęculū per ignē. ℟. Amē.

Deinde depoſita mitra, dicit. ℣. Domine exaudi oꝛonem meam. ℟. Et clamoꝛ meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Sine mitra. Domine Deꝰ: pater omnipotēs: ſtatutoꝛ omniū elementoꝛū: qui per Jeſum Chꝛiſtum filium tuum: dñm noſtrum: hoc elementum aquę in ſalutē humani generis eſſe voluiſti: te ſupplices depꝛecamur: vt exauditis oꝛationibus noſtris: eā tuę pietatis aſpectu ſancti ✠ fices: atq; ita omniū ſpirituū immundoꝛum ab ea recedat incurſio: vt vbicunq; fuerit in nomine tuo aſperſa: gratia tuę benedictionis adueniat: ꝛ mala omnia, te ꝓpitiāte, pꝛocul recedant. Per eundem dñm noſtrū Jeſum Chꝛm filium tuū: qui venturus eſt iudicare viuos ꝛ moꝛtuos: ꝛ ſęculū per ignē. ℟. Amē.

Tum ſtans ſine mitra: dicit.

Pōtifex ſine mitra benedicit cineres. ¶ Bñdictio cinerū. ℣. Dñe exaudi oꝛationē meā. ℟. Et clamoꝛ meꝰ ad te veniat. ℣. Dñs vobiſcum. ℟. Et cū ſpū tuo. Oremꝰ.

Omnipotēs ſempiterne deꝰ: parce metuētibus: pꝛopitiare ſupplicātibus: ꝛ mittere dignare ſanctū angelum tuum de cęlis: qui bene ✠ dicat: ꝛ ſancti ✠ ficet cineres iſtos: vt ſint remedium ſalutare: omnibus nomen ſanctum tuum humiliter imploꝛātibus: ac ſemetipſos pꝛo cōſcientia delictoꝛum ſuoꝛū accuſantibꝰ: atq; ante conſpectū diuinę clementię tuę: facinoꝛa ſua deploꝛantibus: ꝛ ſereniſſimam pietatē tuā: ſuppliciter obnixeq; flagitantibus: pręſta, quęſumus: per inuocationem ſanctiſſimi noīs tui: vt quicunq; eos ſuper ſe aſperſerint: ꝓ redemptione peccatoꝛū: coꝛpoꝛis ſanitatem: ꝛ animę tutelam percipiāt: ꝛ in quocunq; loco aſperſi fuerint in tuo nomine: ſanctificetur. Per Chꝛiſtum dñm nrm. ℟. Amen.

Tunc Pōtifex accipit ſal ꝛ miſcet cineri in modum crucis, dicens.

Fiat commiſtio ſalis ꝛ cineris: In nomine patris ꝛ filij ꝛ ſpiritus ſācti. (Pōtifex miſcet ſal cū cineribus in modū crucis.) Deinde accipiēs pugillū de miſtura ſalis ꝛ cinerū in modum crucis, ter immittit in aquam: qualibet vice, dicens.

Fiat cōmiſtio ſalis ꝛ cineris: cum aqua benedicta: ad cōſecrationem huius eccleſię ꝛ altaris: In nomine pa ✠ tris, ꝛ fi ✠ lij, ꝛ ſpiritus ✠ ſancti. Amen. (Epūs pugillū ſalis ꝛ cineris ponit i aquā cū triplici cruce.)

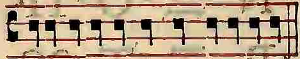
Deinde ſtans ſine mitra, dicit.

Pōtifex ſine mitra benedicit vinum. ¶ Bñdictio vini. ℣. Dñe exaudi oꝛationē meā. ℟. Et clamoꝛ meꝰ ad te veniat. ℣. Dñs vobiſcum. ℟.

ſecrandum: ⁊ diſtans ab illo ſpatio congruenti: depoſita Mitra genuflectit: ⁊ genuflexus competenti voce, dicit.

Deus in adiutoriū meū intēde.
Quo dicto: Pontifex ſurgente Chorus reſpondet.

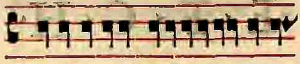
Dñe ad adiuuandū me feſtina.
Tum Pontifex ſtans ſine mitra: in eodem loco, dicit.

Glori a patri ⁊ fi lio: ⁊ ſpiri

tui ſancto.
Chorus reſpondet.

Sicut erat in principio ⁊ nūc ⁊

ſemp: ⁊ in ſecula ſeculoꝝ. Amen. ſine Halleluiah. Et id: eiſdē modo ⁊ loco ſecūdo ⁊ tertio fit: voce ſemper altius eleuata: quibus dictis Pontifex ſtans in eodem loco cum mitra benedicit aliā aquā cum ſale: cinere: ⁊ vino: incipiens abſolute exorciſmum ſalis.

Idez fiat ſecūdo, ⁊ tertio loco voce ſē p altiꝰ eleuata.

Pontifex in eodē loco ſtās cū mitra benedicit aquam cuȝ ſale cinere ⁊ vino.

Exorcizo te creatura ſalis: in nomine domini noſtri Jeſu Chriſti: q apoſtolis ſuis ait: Uos eſtis ſal terrę: ⁊ per apoſtolum dicit. Cor veſtrū ſit ſale cōditum: vt ſancti ✠ ficeris ad conſecrationē huius eccleſię ⁊ altaris: ad expellendas omnes dęmonum tentationes: ⁊ omnibus q ex te ſumpſerint: ſis animę ⁊ corporis tutamētum ⁊ ſanitas: protectio ⁊ ꝯfirmatio ſalutis. Per eundem dñm noſtrum Jeſum Chrm filium tuum: Qui venturus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos, ⁊ ſeculum per ignem. Deide depoſita mitra dicit D ñs vobiſcū. ℟. Et cū ſpū. O remus.

Matt. 5 Col. 4.

Domine Deꝰ: pater omnipotens: qui hanc gratiā: cęliꝰ ſali tribuere dignatꝰ es: vt ex illo poſſint vniuerſa condiri: quę hominibus ad eſcam procreaſti: bene ✠ dic hanc creaturam ſalis: ad effugandum inimicum: ⁊ ei ſalubrē medicinā immitte: vt pficiat ſumentibus: ad animę ⁊ corporis ſanitatē. Per Chriſtuȝ dñm nrm. ℟. Amen. Tum aſſumpta mitra dicit abſolute exorciſmum aquę.

Sine mitra.

Exorcizo te creatura aquę: in nomine dei pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lij:

Pōtifex ſtans cū mitra benedicit aquam.

lij, ꝛ ſpiritus ✠ ſancti: vt repellas diabolum a termino iuſtoꝝ: ne ſit in vmbraculis huius eccleſie: ꝛ altaris. Et tu dñe Jeſu Chriſte: infunde ſpiritū ſanctū: in hanc eccleſiam tuā ꝛ altare: vt pficiat ad ſanitatē corpoꝝ animarūq; adorantiū te: ꝛ magnificet nomē tuū in gentibus: ꝛ increduli corde cōuertantur ad te: ꝛ nō habeāt aliū Deū preter te dñm ſolū: qui venturus es iudicare viuos, ꝛ mortuos: ꝛ ſeculū per ignē. ℟. Amē.

Deinde depoſita mitra, dicit, ℣. Domine exaudi orōnem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Sine mitra.

Domine Deus: pater omnipotēs: ſtatutor omniū elementorū: qui per Jeſum Chriſtum filium tuum: dñm noſtrum: hoc elementum aque in ſalutē humani generis eſſe voluiſti: te ſupplices deprecamur: vt exauditis orationibus noſtris: eā tue pietatis aſpectu ſancti ✠ fices: atq; ita omniū ſpirituū immundorum ab ea recedat incurſio: vt vbicunq; fuerit in nomine tuo aſperſa: gratia tue benedictionis adueniat: ꝛ mala omnia, te propitiāte, procul recedant. Per eundem dñm noſtrū Jeſum Chrm filium tuū: qui venturus eſt iudicare viuos ꝛ mortuos: ꝛ ſeculū per ignē. ℟. Amē.

Tum ſtans ſine mitra: dicit.

Pōtifex ſine mitra ſtās benedicit cineres.

¶ Bñdictio cinerū. ℣. Dñe exaudi orationē meā. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dñs vobiſcum. ℟. Et cū ſpū tuo. Oremus.

Omnipotēs ſempiterne deus: parce metuētibus: propitiare ſupplicātibus: ꝛ mittere dignare ſanctū angelum tuum de celis: qui bene ✠ dicat: ꝛ ſancti ✠ ficet cineres iſtos: vt ſint remedium ſalutare: omnibus nomen ſanctum tuum humiliter implorātibus: ac ſemetipſos pro cōſcientia delictorum ſuorū accuſantibus: atq; ante conſpectum diuine clementie tue: facinora ſua deplorantibus: ꝛ ſereniſſimam pietatē tuā: ſuppliciter obnixeq; flagitantibus: preſta, queſumus: per inuocationem ſanctiſſimi nois tui: vt quicunq; eos ſuper ſe aſperſerint: p redemptione peccatorū: corporis ſanitatem: ꝛ anime tutelam percipiāt: ꝛ in quocunq; loco aſperſi fuerint in tuo nomine: ſanctificetur. Per Chriſtum dñm nrm. ℟. Amen.

Tunc Pōtifex accipit ſal ꝛ miſcet cineri in modum crucis, dicens.

Pōtifex miſcet ſal cū cineribus in modū crucis.

Fiat commiſtio ſalis ꝛ cineris: In nomine patris ꝛ filij ꝛ ſpiritus ſācti. Deinde accipiēs pugillū de miſtura ſalis ꝛ cinerū in modum crucis, ter immittit in aquam: qualibet vice, dicens.

Epūs pugillū ſalis ꝛ cineris ponit i aquā cū triplici cruce.

Fiat cōmiſtio ſalis ꝛ cineris: cum aqua benedicta: ad cōſecrationem huius eccleſie ꝛ altaris: In nomine pa ✠ tris, ꝛ fi ✠ lij, ꝛ ſpiritus ✠ ſancti. Amen.

Deinde ſtans ſine mitra, dicit.

Pōtifex ſine mitra benedicit vinum.

¶ Bñdictio vini. ℣. Dñe exaudi orationē meā. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dñs vobiſcum. ℟.

℟. Et cuꝫ ſpiritu tuo. Oremus.

Johā. 10. Johā. 15. Domine Jeſu Chriſte: qui in chana galileę ex aqua vinū feciſti: qui es vitis vera ⁊ ſalus ꝑpetua: multiplica ſuper nos miſericoꝛdiam tuam: ⁊ bene ✠ dicere ⁊ ſancti ✠ ficare digneris hanc creaturam vini: vt vbicunque fuſum fuerit: vel aſperſum: diuinę benedictionis tuę opulentia repleatur: ⁊ ſanctificet̃: ſaluatoꝛ mūdi: qui cuꝫ patre ⁊ ſpiritu ſancto: viuis ⁊ regnas Deus: Per omnia ſęcula ſęculoꝛum. ℟. Amen.

Deinde: mittit in modum crucis vinum in aquam ipſam: dicens.

Pōtifex vinū i modū crucis ponit in aquam. Fiat hęc commiſtio aquę ⁊ vini: cum ſale ⁊ cinere: ad cōſecrationem huius eccleſię ⁊ altaris. In nomine pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpiritus ✠ ſancti. Amen. ℣. Domine exaudi oratiōnē meaꝫ. ℟. Et clamoꝛ meuſ ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Omnipotens ſempiterne deus: creatoꝛ. ⁊ conſeruatoꝛ humani generis: ⁊ datoꝛ gratię ſpiritualis: atque largitoꝛ ęternę ſalutis: immitte ſpiritum ſanctum tuum ſuper hoc vinum: cuꝫ aqua, ſale ⁊ cinere miſtum: vt armatum defenſione virtutis: ad conſecrationem huius Eccleſię, ⁊ altaris tui: pꝛoficiat. Per dn̄m noſtrum Jeſum Chꝛiſtum filium tuum, Qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate eiuſdē ſpūs ſancti De⁹.

Tum extenſis ante pectus manibus: dicit hanc Pꝛefationem.

Per omnia ſęcula ſęculoꝛuꝫ. ℟. (Pōtifex extēſis manibus aū pectus dicit pꝛefationem.)

Amē. ℣. Dn̄s vobiſcū. ℟. Et

cū ſpiritu tuo. ℣. Surſuꝫ coꝛ

da. ℟. Habemus ad dominū

℣. Gr̃as agamus domino Deo

nr̃o. ℟. Dignum ⁊ iuſtum eſt.

Vere dignū ⁊ iuſtū eſt ęquum

⁊ ſalutare. Nos tibi ſemper
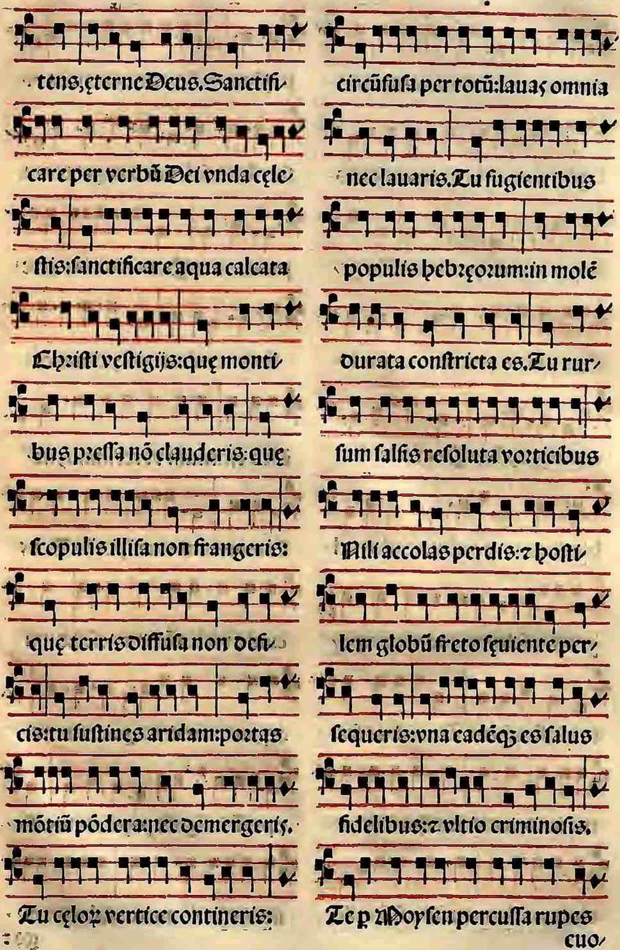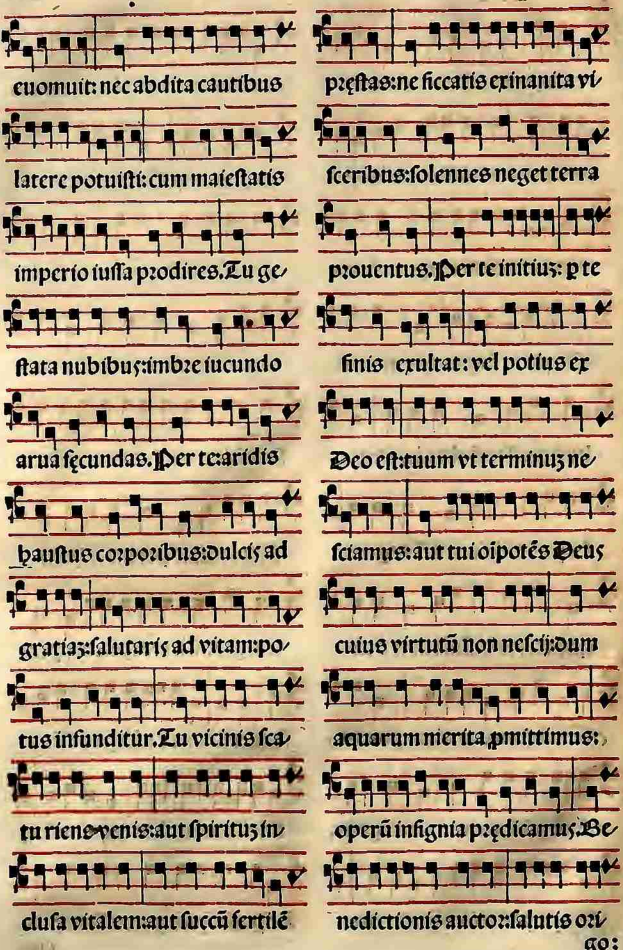

⁊ vbiqꝫ gratias agere: Do
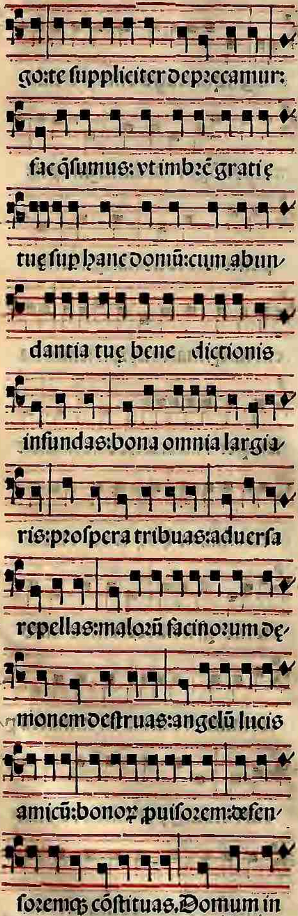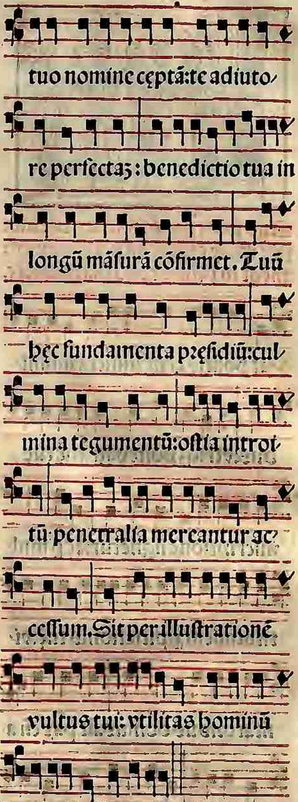

mine ſancte: pater omnipo

tens

tens, ęterne Deus. Sanctifi-
care per verbũ Dei vnda cęle-
ſtis: ſanctificare aqua calcata
Chriſti veſtigijs: quę monti-
bus preſſa nõ clauderis: quę
ſcopulis illiſa non frangeris:
quę terris diffuſa non defi-
cis: tu ſuſtines aridam: portas
mõtiũ põdera: nec demergeris.
Tu celoꝝ vertice contineris:
circũfuſa per totũ: lauas omnia
nec lauaris. Tu fugientibus
populis hebręorum: in molẽ
durata conſtricta es. Tu rur-
ſum ſalſis reſoluta vorticibus
Nili accolas perdis: ⁊ hoſti-
lem globũ freto ſęuiente per-
ſequeris: vna eadẽq; es ſalus
fidelibus: ⁊ vltio criminoſis.
Te ꝑ Moyſen percuſſa rupes
cuo-

euomuit: nec abdita cautibus
latere potuiſti: cum maieſtatis
imperio iuſſa prodires. Tu ge/
ſtata nubibuꝫ: imbre iucundo
arua fecundas. Per te: aridis
hauſtus corporibus: dulciꝫ ad
gratiaꝫ: ſalutariꝫ ad vitam: po/
tus infunditur. Tu vicinis ſca/
turiens venis: aut ſpirituꝫ in/
cluſa vitalem: aut ſuccū fertilē
preſtas: ne ſiccatis exinanita vi/
ſceribus: ſolennes neget terra
prouentus. Per te initiuꝫ: ꝑ te
finis exultat: vel potius ex
Deo eſt: tuum vt terminuꝫ ne/
ſciamus: aut tui oīpotēs Deuꝫ
cuius virtutū non neſcij: dum
aquarum merita ꝑmittimus:
operū inſignia predicamuꝫ. Be/
nedictionis auctor: ſalutis ori/
go:

ſtabilitas parietū. Tū Pōtifex aſſūpta mitra: accedit ad oſtiū eccleſię: ⁊ cū extremitate baculi paſtoralis: facit crucē i limine ſuperiori: ⁊ aliā i limine inferiori: intrinſecꝰ.

Alio

Quo ſcō depoſita mitra ⁊ baculo: ſtās ibidē extēſis añ pectꝰ manibꝰ: pſeqt in pſtino tono pfatio. dicēs.

Sit poſitis crux inuicta limini-
bus: vtriqꝫ poſtes: gratię tuę
inſcriptione ſignētur: ac p mul-
titudinem ꝓpitiationis tuę: vi-
ſitatoribus domus: ſit pax cū a-
bundātia: ſobrietas cuꝫ mode-
ſtia: redūdantia cuꝫ miſericor-
dia. Inquietudo omnis ⁊ cala-
mitas: lōge recedant. Inopia:
peſtis: morbus: languor: in-
curſuſqꝫ malorū ſpirituū: tua
ſemper viſitatione diſcedant: ⁊
tua fuſa in hoc loco viſita-
tionis gratia: extenſos eius
terminos: ⁊ atria circumacta p-
currat: ſitqꝫ per cunctos eius
angulos: ac receſſus termi-
nos:

nos huius gurgitis purifica-

tio per lauachꝛum: vt ſemper

hic lętitia quietis: gratia ho-

ſpitalitatis: abundantia fru-

gis: reuerentia religionis: co-

piaq; ſit ſalutis. Et vbi inuo-

catur ſanctū nomen tuum: bo-

noꝛum omnium ſuccedat co-

pia: maloꝛu; tentamenta pro-

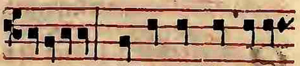
cul effugiant: ꝛ mereamur

habere nobiſcum angelum pa-

cis: caſtitatis: charitatis: ac

veritatis: qui ſemper ab omni-

bus malis nos cuſtodiat: pro-

tegat: ꝛ defendat.

Quod ſequit̃ dicit plane legēdo: ita tamen, q̄ a circūaſtantibus au diri poſſit. Per dominum noſtrū Jeſum Chꝛiſtum filium tuum: Qui tecum viuit ꝛ regnat in vni- tate ſpiritus ſancti Deus: Per omnī ſęcula ſęculoꝛu;. ℟. Amen. (Plane legenda.)

Deīde accepta mitra: redit ad di- ctū locū: vbi aquā benedixit: quo puero: ſtās ibidē verſus ad altare maius: mitrā in capite tenēs, dicit

Deu; patrē oīpotentem fra- tres chariſſimi: i cui⁹ domo māſiones multę ſunt: ſupplices de- precemur: vt habitaculū iſtud be- nedicere: ꝛ cuſtodire dignetur: p aſperſionem huius aquę cū vino: ſale: ꝛ cinere miſtę: vt tenebras ab eo repellat: ꝛ lumē infundat: nul- la; ſe uiēti aduerſario tribuat po- (Pontifex accepta mitra redit ad locu; vbi aquā bñdixit ꝛ puer ſuo ad altare cum mitra dicit.)

Pōti. P teſta-

teſtatē: ſed ꝓpꝛia ſit dom⁹ Dei: 7 nullā in ea habeat inimicus licē tiā nocēdi. Per dn̄m nr̄m Ieſum Chꝛm̄ filiū ſuū, Qui cū eo viuit 7 regnat in vnitate ſpūs ſcti Deus, Per oīa ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amē.

Poſt hęc Pontifex: procedit ad altare cū mitra: 7 ibidem inchoat ſchola ꝓſequēte: aīam ſequentē.

Conſecratio altaris.

Aduertendū, q̄ ſi plura altaria in eadē eccleſia: tunc fuerint cōſecranda, Pontifex: eaſdē ak̄ 7 ceremonias facit: ſub eiſdē verbis: in ſingulis altaribus ſucceſſiue: ſicut facit in pꝛimo altari.

Pontifex
ꝓcedit cū
mitra ad
altare 7 in
cipit aīaꝫ
Introibo

Introi bo ad al tare Dei: ad

Cū plura
altaria ſūt
ꝯſecrāda i
eadē eccle
ſia: oīa fiāt
i ſingulis
altaribus.
que fiūt in
pꝛimo ſuc
ceſſiue.

Cōſecratio altaris.

Deū qui letificat iuuentutem

meam. E v o v a e.

Incepto
pſalmo poſt
quelibet
v̄ſum aī̄.
repetit̄.

Iudica me Deus 7 diſcerne cauſam meam de gente non ſancta: ab hoīe iniquo 7 doloſo erue me. Repetit̄ tota aīi. ꝑdicta.

Quia tu es Deus meus fortitudo mea, quare me repuliſti, 7 quare triſtis incedo: dum affligit me inimicus? Iterū repetitur Aīa.

Emitte lucem tuam 7 veritateꝫ tuam: ipſa me deduxerūt, 7 adduxerunt in montē ſanctuꝫ tuū, 7 in tabernacula tua. Aīa tota rep.

Et introibo ad altare Dei: ad Deum qui letificat iuuentutem meam. Iterum Aīa repetitur.

Cōfitebor tibi in cithara Deus Deus meus: quare triſtis es anima mea: 7 quare conturbas me?

Repetitur vt pꝛius Aīa.

Spera in Deo: qm̄ adhuc cōfitebor illi: ſalutare vult⁹ mei 7 De⁹ meus. Et non dr̄ Gloria patri. Sed Antiphona ꝑdicta repetit̄.

Incepta pꝛima aīi. pōtifex retēta mitra: ſtās ań altare: intingit pollicē dextrę manus: in aqua ꝑdicta: vltimo per eum benedicta: 7 cum eo 7 aqua huiuſmodi: facit crucē in medio tabulę altaris: dicens.

Sancti ✠ ficetur hoc altare: in honoꝛe Dei omnipotētis, 7 glioſe virginis Marię: ac ōmniū ſanctoꝛū: 7 ad nomē ac memoriam ſcti [illegible] In nomine patris: 7 filij: 7 ſpiritus ſancti. Pax tibi.

Deinde facit ex eadem aqua: cum eodem pollice: quatuoꝛ cruces: in quatuoꝛ cornib⁹ altaris: repetēs in qualibet cruce: verba pꝛemiſſa. Sancti ✠ ficetur hoc altare. 7c.

Facit autem pꝛima crucē in dextera parte poſteriori altaris: id eſt

Incepta
pꝛima aī̄.
Pontifex
ſtās cū mi
tra intin
git pollicē
in aqua vl
timo bndi
cta, 7 facit
cruceꝫ in
medio ta
bulę.
Deide fa
cit q̄tuoꝛ
cruces cū
eadē aqua
i quatuoꝛ
angulis al
taris, ad q̄
libet cru
cem repe
tēs verba
ꝑmiſſa. ſ.
Sctificet
ſeruās oꝛ
dinē, put
in textu.
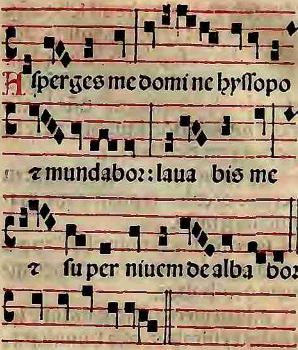
vbi legitur euangelium: ſecundā in ſiniſtra parte anteriori: trāſuerſā primę: tertiam in dextra anteriori: quartā in ſiniſtra poſteriori: tertię tranſuerſā. Quo facto: ⁊ finitis aīī. ⁊ pſalmo prędictis: Pōtifex ſtans ibidem, depoſita Mitra, dicit Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua. Leuate.

Sine mitra.

Singulare illud propitiatoriū: in altari crucis p̄ nobis redimendis oblatū: in cuius prefiguratione patriarcha Jacob: lapidem erexit in titulum: quo fieret ſacrificiū: ⁊ portę cęli deſuper aperiretur oraculum: ſupplices tibi domine preces fundimus: vt lapidis huius expolitam materiā: ſupernis ſacrificijs imbuendā: ipſe tuę dotari ſanctificatiōis vbertate precipias: qui quondam lapideis legē ſcripſiſti in tabulis. Per Chriſtum dn̄m noſtrū. ℟. Amē.

Oratione expleta: Pontifex circuit ſepties tabulā altaris: aſpergens eam ⁊ ſtipitem: de aqua prędicta: cum cinere ⁊ vino benedictis: cum aſperſorio de herba hyſſopi facto: hoc modo. Stans enī ante medium altaris: inchoat an̄tiphonam: ⁊ ſchola proſequitur.

Pōtifex ſtans ante mediū altaris īchoat Aīam. Aſpges. ⁊ ſchola pſequit ⁊ pōtifex tenēs mitrā cū aſpſorio hyſſopi circuit altare illud aſpergens ⁊ redit an̄ mediū altaris.

E v o v a e. Pſalmus.

Poſt añ. dīr tres v̄. ps.

Miſerere mei Deus: ſecūdū magnā miſericordiā tuam.

Et ſm̄ multitudinem miſerationum tuarū: dele iniquitatem meā.

Amplius laua me: ab iniquitate mea: ⁊ a peccato meo munda me.

Interim Pōtifex accepta mitra: circuit altare: illudq; aſpergit: ⁊ redit ad locū ante mediū altaris: vnde diſceſſerat. Finitis dictis v̄ſibus: Pōtifex ibidē ſtans cū mitra inchoat ſcdo: vt prius Aīam.

Aſperges me. Et ſchola pſequit dn̄e, hyſſopo ⁊ mūdabor: lauabis me: ⁊ ſuper niuem dealbabor.

Quoniam iniquitatem meā ego cognoſco: ⁊ peccatum meum contra me eſt ſemper.

Tibi ſoli peccaui ⁊ malum corā te feci: vt iuſtificeris in ſermonibus tuis, ⁊ vincas cum iudicaris.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum: ⁊ in peccatis concepit me mater mea.

Pontifex ſecūdo vt prius circuit ⁊ aſpgit altare vt prius ⁊ tertio incipit aīam. Aſperges ⁊ ſchola proſequitur cū tribus verſibus ſequētibus.

Interī Pōtifex circuit ſcdo: aſpgitq; ⁊ redit vt prius. Finitiſ verſibus: ſtāſ vt ſupra: Pōtifex cū mitra inchoat tertio aīam. Aſpges me Et ſchola pſequit̄ dn̄e, hyſſopo, ⁊ mundabor: lauabis me: ⁊ ſuper niuem dealbabor.

Ecce enim veritatem dilexiſti: incerta ⁊ occulta ſapientię tuę manifeſtaſti mihi.

Aſperges me domine hyſſopo ⁊ mūdabor: lauabis me: ⁊ ſuper niuem dealbabor.

Auditui meo dabis gaudiū ⁊ lętitiā: ⁊ exultabūt oſſa humiliata.

Epūs circuit ⁊ aſpgit vt pri⁹ ⁊ inchoat aīā. Aſperges.

Interim Pontifex circuit tertio: aſpergitq; ⁊ redit vt prius: ⁊ finitis verſibus prędictis: ſtans cum mitra: vt ſupra: inchoat quarto Aīam. Aſperges me. Et ſchola proſequitur domine, hyſſopo ⁊ mūdabor: lauabis me: ⁊ ſuper niuem dealbabor.

Auerte faciem tuam a peccatis meis: ⁊ omnes iniquitates meaſ dele.

Cor mundum crea in me Deus: ⁊ ſpiritum rectū innoua in viſceribus meis.

Ne proijcias me a facie tua: ⁊ ſpiritū ſanctū tuū ne auferas a me.

Pontifex vt prius circuit ⁊ aſpergit ⁊ icipit aīā. Aſpges.

Et interim Pōtifex circuit quarto: aſpergitq; ⁊ redit: vt prius: ⁊ finitis verſibus prędictis: ſtans cū mitra in capite: inchoat quinto: ſtans vt ſupra: Antiphonam. Aſperges me Et ſchola proſequitur domine hyſſopo ⁊ mūdabor: lauabis me: ⁊ ſuper niuem dealbabor.

Redde mihi lętitiam ſalutaris tui: ⁊ ſpiritu principali confirma me.

Docebo iniquos viaſ tuaſ: ⁊ impij ad te conuertentur.

Libera me de ſanguinib⁹: Deuſ Deus ſalutis meę: ⁊ exultabit lingua mea iuſtitiam tuam.

Pōtifex q̄nto circuit ⁊ aſpgit vt pri⁹ ⁊ incipit aīā. Aſperges.

Interim Pōtifex circuit quinto: aſpergitq; ⁊ redit vt pri⁹: ⁊ finitiſ verſibus prędictiſ ſtanſ cū mitra vt ſup. inchoat ſexto aīaſ. Aſperges me Et ſchola pſequitur dn̄e hyſſopo ⁊ mūdabor: lauabis me: ⁊ ſuper niuem dealbabor.

Domine labia mea aperies: ⁊ os meum annunciabit laudem tuam.

Quoniam ſi voluiſſes ſacrificiū dediſſem vtiq;: holocauſtis non delectaberis.

Sacrificium Deo ſpiritus cōtribulatuſ: cor contritum ⁊ humiliatum Deus non deſpicies.

Pontifex ſexto ideſ facit quod ſupra.

Interim Pontifex circuit ſexto: aſpergitq; ⁊ redit vt prius: ⁊ finitis dictis verſibus: ſtās cū mitra vt ſupra: inchoat ſeptimo Aīam. Aſperges me. Et ſchola pſequit̄ dn̄e, hyſſopo ⁊ mūdabor: lauabis me ⁊ ſuper niuem dealbabor.

Benigne fac domine in bona voluntate tua Sion: vt ędificentur muri Jeruſalem.

Tunc acceptabis ſacrificiū iuſtitię: oblationeſ ⁊ holocauſta: tunc imponent ſup altare tuū vitulos.

Pontifex ideſ facit vt ſupra ſed nō incipit aīā nec dicit Glīa pā.

Et nō dr̄ Gloria patri. Interim Pontifex circuit ſeptimo: aſpergitq;, ⁊ redit vt ſupra. Subſequēter

ter circuit ter eccleſiā. interius tā tum aſpergendo parietes eius cū p̄dicta aqua benedicta: hoc modo. Finitis dictis verſibus: ꝛ ſeptimo circuitu per Pontificē, vt ſupra, facto: ſchola cātat Añ.

Finitis ver-ſiculis p̄di-ctis ſcho-la cantat añ. ꝛ ps.

H ęc eſt domus domini firmi-

ter ędificata: bene fundata eſt

ſupra firmā petrā. E v o v a e. ps.

L Ætatus ſum in his quę dicta ſunt mihi: in domum domini ibimus.

S tantes erant pedes noſtri: in atrijs tuis Jeruſalem.

I eruſalem quę ędificatur vt ciuitas: cuius participatio eius in idipſum.

I lluc enim aſcēderūt tribus tribus domini teſtimonium Jſrael: ad confitendum nomini domini.

Q uia illic ſederunt ſedes in iudicio: ſedes ſuper domum Dauid.

R ogate quę ad pacē ſunt Jeruſalē. ꝛ abundantia diligētibus te.

F iat pax in virtute tua: ꝛ abundantia in turribus tuis.

P ropter fratres meos ꝛ proximos meos: loquebar pacem de te.

P ropter domum domini dei noſtri, quęſiui bona tibi. Et non dr̄ Gloria pr̄i. Interim incepta añ. p̄dicta: Pōtifex cū mitra: incipiēs retro altar̄ mai⁹ p̄cedit ad dextrā partē: circuiēs intrinſecus eccliā: ꝛ parietes illius: aſp̄git eā a parte inferiori: iuxta terrā: rediēs vſq; ad locū retro altare vnde diſceſſit: quo facto: ac finitis añ. cū pſalmo p̄dictis: ſchola cantat añā.

Incepta añ. p̄dicta pōtifex cū mitra incipiēs retro altare maius p̄cedit ad dexterā partē ei⁹ circuiens eccleſiā intrinſecus ꝛ parietes ei⁹ cū p̄dicta aqua in inferiori pte aſpergit.

Facto primo circuitu, ꝛ finita añā ꝛ ps. ſchola incipit añ. ꝛ ps.

E xurgat De us, ꝛ diſſipent

inimici eius: ꝛ fugiant q oderūt

eum a faci e eius. E v o v a e. ps.

I N eccleſijs benedicite Deo domino: de fontib⁹ Jſrael.

I bi Beniamin adoleſcētulus: in mentis exceſſu.

P rincipes Juda duces eorum: principes Zabulon ꝛ principes Nephtalim.

M anda Deus virtuti tuę: confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis.

A templo ſancto tuo in Jeruſa-

℟. Et cuꝫ ſpiritu tuo. Oremus.

Joh̃. 10. Joh̃. 15. Domine Jeſu Chriſte: qui in chana galileę ex aqua vinũ feciſti: qui es vitis vera ⁊ ſalus ꝑpetua: multiplica ſuper nos miſericordiam tuam: ⁊ bene ✠ dicere ⁊ ſancti ✠ ficare digneris hanc creaturam vini: vt vbicunque fuſum fuerit: vel aſperſum: diuinę benedictionis tuę opulentia repleatur: ⁊ ſanctificet: ſaluator mũdi: qui cuꝫ patre ⁊ ſpiritu ſancto: viuis ⁊ regnas Deus: Per omnia ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Deinde: mittit in modum crucis vinum in aquam ipſam: dicens.
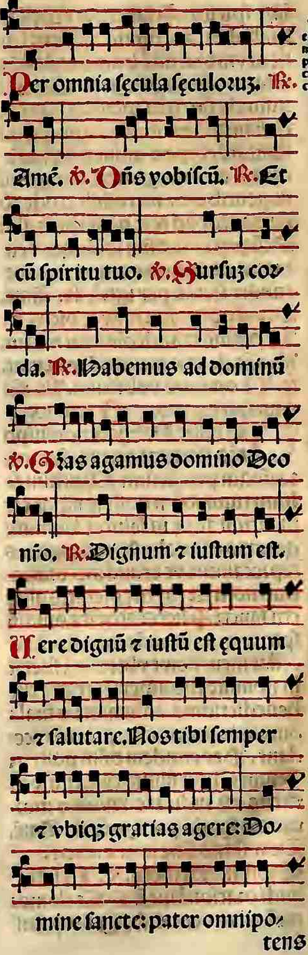
Pontifex vinũ i modũ crucis ponit in aquam.

Fiat hęc commiſtio aquę ⁊ vini: cum ſale ⁊ cinere: ad cõſecrationem huius eccleſię ⁊ altaris. In nomine pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpiritus ✠ ſancti. Amen. ℣. Domine exaudi orationẽ meaꝫ. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.
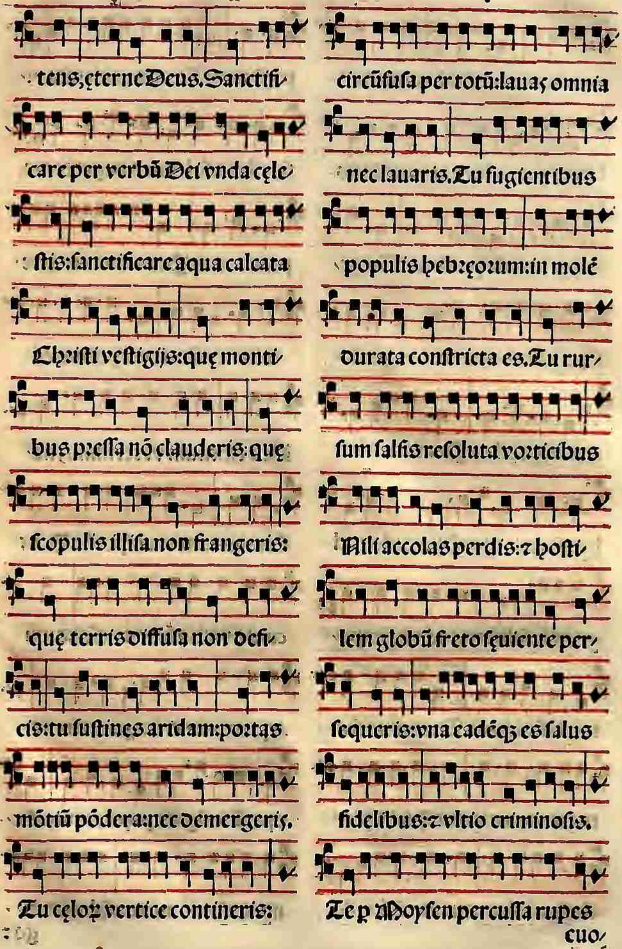
Omnipotens ſempiterne deus: creator, ⁊ conſeruator humani generis: ⁊ dator gratię ſpiritualis: atque largitor ęternę ſalutis: immitte ſpiritum ſanctum tuum ſuper hoc vinum: cuꝫ aqua, ſale ⁊ cinere miſtum: vt armatum defenſione virtutis: ad conſecrationem huius Eccleſię, ⁊ altaris tui: proficiat. Per dñm noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum, Qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate eiuſdẽ ſpũs ſancti Deꝰ.
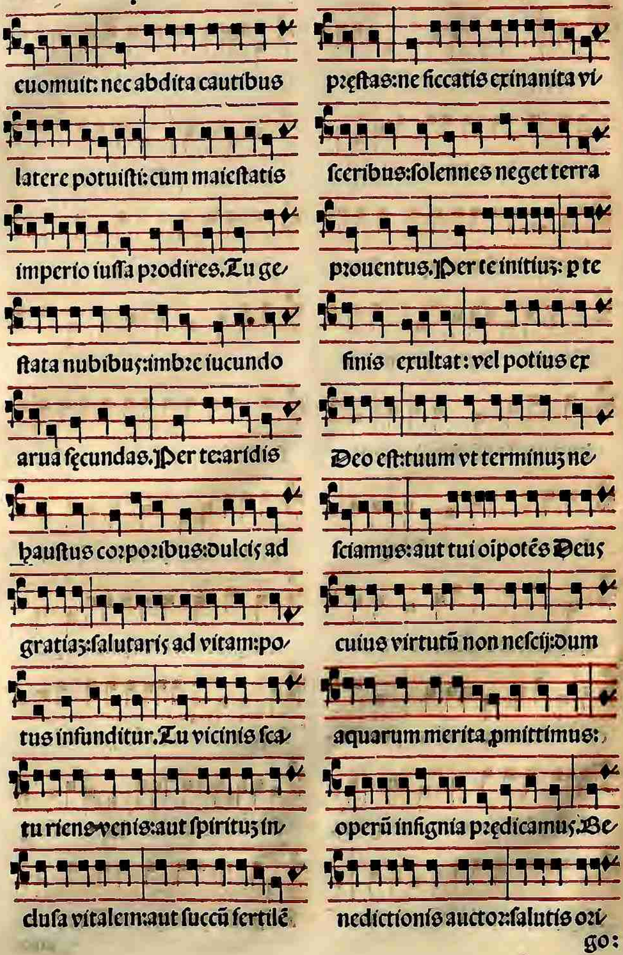
Tunc extenſis ante pectus manibus: dicit hanc Præfationem.
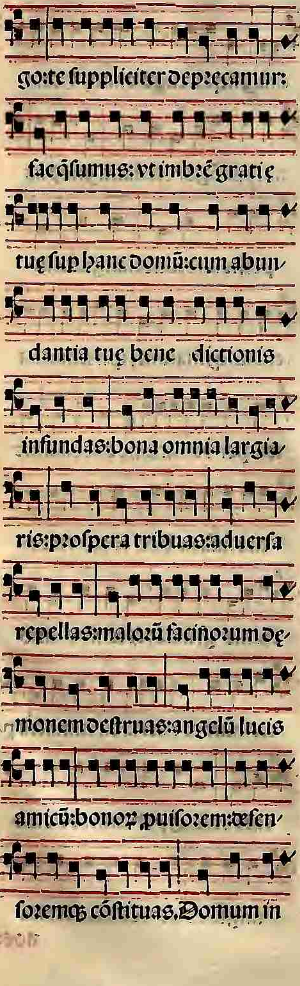
Pontifex extenſis manibus añ pectus dicit præfationem.
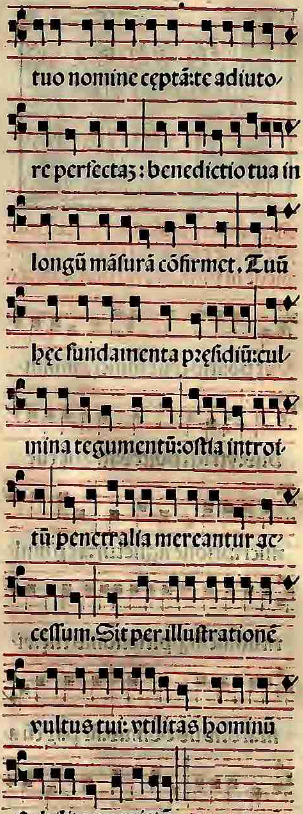

tens

tens, ęterne Deus. Sanctifi-
care per verbū Dei vnda cęle-
ſtis: ſanctificare aqua calcata
Chriſti veſtigijs: quę monti-
bus preſſa nō clauderis: quę
ſcopulis illiſa non frangeris:
quę terris diffuſa non defi-
cis: tu ſuſtines aridam: portas
mōtiū pōdera: nec demergeris.
Tu cęloꝝ vertice contineris:
circūfuſa per totū: lauas omnia
nec lauaris. Tu fugientibus
populis hebreorum: in molē
durata conſtricta es. Tu rur-
ſum ſalſis reſoluta vorticibus
Nili accolas perdis: ⁊ hoſti-
lem globū freto ſęuiente per-
ſequeris: vna eademq; es ſalus
fidelibus: ⁊ vltio criminoſis.
Te p Moyſen percuſſa rupes
cuo-
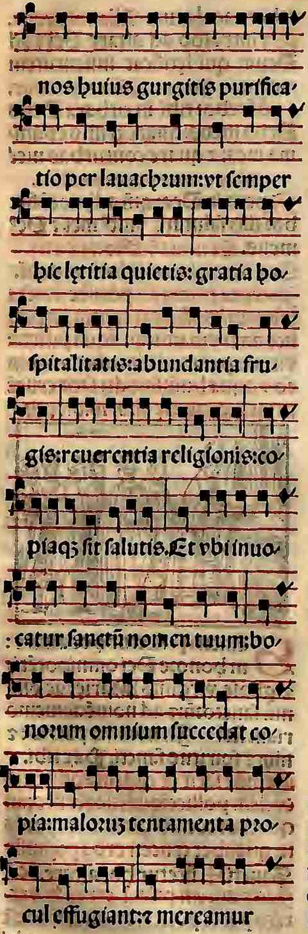

euomuit: nec abdita cautibus
latere potuiſti: cum maieſtatis
imperio iuſſa prodires. Tu ge/
ſtata nubibus: imbre iucundo
arua fęcundas. Per te: aridis
hauſtus corporibus: dulcis ad
gratiaʒ: ſalutaris ad vitam: po/
tus infunditur. Tu vicinis ſca/
tu riens venis: aut ſpirituʒ in/
cluſa vitalem: aut ſuccū fertilē
pręſtas: ne ſiccatis exinanita vi/
ſceribus: ſolennes neget terra
prouentus. Per te initiuʒ: ꝑ te
finis exultat: vel potius ex
Deo eſt: tuum vt terminuʒ ne/
ſciamus: aut tui oīpotēs Deus
cuius virtutū non neſcij: dum
aquarum merita ꝑmittimus:
operū inſignia prędicamus. Be/
nedictionis auctor: ſalutis ori/
go:
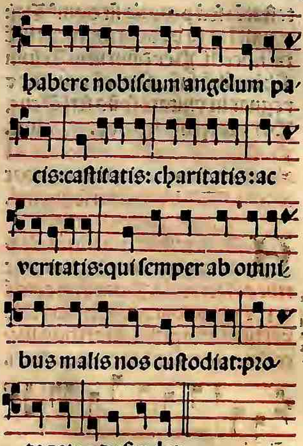

ſtabilitas parietū. Tū Pōtifex aſſūpta mitra: accedit ad oſtiū eccleſie: ⁊ cū extremitate baculi paſtoralis: facit crucē i limine ſuperiori: ⁊ aliā i limine inferiori: intrinſecus.

Quo

Quod ſequit dicit plane legēdo: ita tamen, q̄ a circūaſtantibus audiri poſſit. Per dominum noſtrū Jeſum Chriſtum filium tuum: Qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus: Per omn ſecula ſeculorū. ℟. Amen. *Plane legenda.*

Deinde accepta mitra: redit ad dictū locū: vbi aquā benedixit: quo peracto: ſtās ibidē verſus ad altare maius: mitrā in capite tenēs, dicit

Deum patrē oīpotentem fratres chariſſimi: i cuius domo manſiones multe ſunt: ſupplices deprecemur: vt habitaculū iſtud benedicere: ⁊ cuſtodire dignetur: p aſperſionem huius aque cū vino: ſale: ⁊ cinere miſte: vt tenebras ab eo repellat: ⁊ lumē infundat: nullaȝ ſeuiēti aduerſario tribuat po-

Pontifex accepta mitra redit ad locū vbi aquā bñdixit ⁊ puerſus ad altare cum mitra dicit.

Pōti. P teſta-
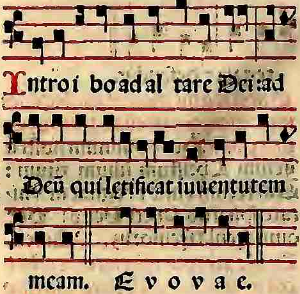
teſtaté: ſed propria ſit dom⁹ Dei: ⁊ nullã in ea habeat inimicuꝫ licẽtiã nocẽdi. Per dñm nr̃m Jeſum Chꝛm filiũ ſuũ, Qui cũ eo viuit ⁊ regnat in vnitate ſpũs ſcti Deus, Per oĩa ſęcula ſęculoꝝ. ℟. Amẽ. Poſt hęc Pontifex: procedit ad altare cũ mitra: ⁊ ibidem inchoat ſchola pſequẽte: aĩam ſequẽtẽ.

Conſecratio altaris.

Aduertendũ, ꝙ ſi plura altaria in eadẽ eccleſia: tunc fuerint cõſecranda, Pontifex: eoſdẽ act⁹ ⁊ ceremonias facit: ſub eiſdẽ verbis: in ſingulis altaribus ſucceſſiue: ſicut facit in primo altari.

Pontifex pcedit cũ mitra ad altare ⁊ incipit aĩaꝫ Introibo

Cũ plura altaria ſũt pſecrãda i eadẽ eccleſia: oĩa ſiũt i ſingulis altaribus, quę ſiũt in primo ſucceſſiue.

Incepto pſalo. poſt quolibet pſum aĩ. repetit.

Iudica me Deus ⁊ diſcerne cauſam meam de gente non ſancta: ab hoĩe iniquo ⁊ doloſo erue me. Repetit tota aĩ. pdicta. Quia tu es Deus meus fortitudo mea, quare me repuliſti, ⁊ quare triſtis incedo: dum affligit me inimicus? Iteruꝫ repetitur Aña. Emitte lucem tuam ⁊ veritateꝫ tuam: ipſa me deduxerũt, ⁊ adduxerunt in montẽ ſanctuꝫ tuũ, ⁊ in tabernacula tua. Aña tota repe. Et introibo ad altare Dei: ad Deum qui letificat iuuentutem meam. Iterum Aña repetitur. Cõfitebor tibi in cithara Deus Deus meus: quare triſtis es anima mea: ⁊ quare conturbas me? Repetitur vt prius Aña. Spera in Deo: qm̃ adhuc cõfitebor illi: ſalutare vult⁹ mei ⁊ De⁹ meus. Et non dr̃ Gloria patri. Sed Antiphona pdicta repetit. Incepta prima aĩ. põtifex ſtãs cũ mitra: ſtãs añ altare: intingit pollicẽ dextrę manus: in aqua pdicta: vltimo per eum benedicta: ⁊ cum eo ⁊ aqua huiuſmodi: facit crucẽ in medio tabulę altaris: dicens.

Incepta prima aĩ. Pontifex ſtãs cũ mitra intingit pollicẽ in aqua vltimo bñdicta, ⁊ facit cruceꝫ in medio tabulę.

Sancti ✠ ficetur hoc altare: in honore Dei omnipotẽtis ⁊ glorioſę virginis Marię: ac omniũ ſanctorũ: ⁊ ad nomẽ ac memoriam ſcti .N. In nomine patris: ⁊ filij: ⁊ ſpiritus ſancti. Pax tibi. Deinde facit ex eadem aqua: cum eodem pollice: quatuor cruces: in quatuor cornib⁹ altaris: repetẽs in qualibet cruce: verba pręmiſſa. Sancti ✠ ficetur hoc altare. ⁊c. Facit autem primã crucẽ in dextera parte poſteriori altaris: id eſt vbi

Deinde facit quatuor cruces cũ eadẽ aqua i quatuor angulis altaris, ad quãlibet crucem repetẽs verba pmiſſa. ſ. Sctificet ſeruãdo ordinẽ, vt in textu.
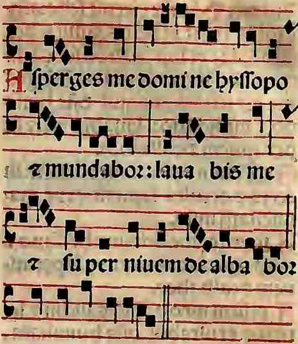
vbi legitur euangelium: ſecundā in ſiniſtra parte anteriori: trāſuerſa primę: tertiam in dextra anteriori: quartā in ſiniſtra poſteriori: tertię tranſuerſa. Quo facto: ⁊ finitis aῆ. ⁊ pſalmo predictis: Pōtifex ſtans ibidem, depoſita Mitra, dicit Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

Sine mitra.

Singulare illud propitiatoriū: in altari crucis ꝑ nobis redimendis oblatū: in cuius prefiguratione: patriarcha Jacob: lapidem erexit in titulum: quo fieret ſacrificiū: ⁊ portę cęli deſuper aperiretur oraculum: ſupplices tibi domine preces fundimus: vt lapidis huius expolitam materiā: ſupernis ſacrificijs imbuendā: ipſe tuę dotari ſanctificatiōis vbertate precipias: qui quondam lapideis legē ſcripſiſti in tabulis. Per Chriſtum dn̄m noſtrū. ℞. Amē.

Oratione expleta: Pontifex circuit ſepties: tabulā altaris: aſpergens eam ⁊ ſtipitem: de aqua prędicta: cum cinere ⁊ vino benedictis: cum aſperſorio de herba hyſſopi facto: hoc modo. Stans enī ante medium altaris: inchoat antiphonam: ⁊ ſchola proſequitur.

Pōtifex ſtans ante mediū altaris īchoat Aῆam. Aſpges, ⁊ ſchola pſequit ⁊ pōtifex tenēs mitrā cū aſperſorio hyſſopi circuit altare illud aſpergens ⁊ redit an̄ medium altaris.

Pſalmus.

Miſerere mei Deus: ſecūdū magnā miſericordiā tuam.

Poſt aῆ. dicāt tres ℣ꝰ.

Et ſm multitudinem miſerationum tuarū: dele iniquitatem meā.

Amplius laua me: ab iniquitate mea: ⁊ a peccato meo munda me.

Interim Pōtifex accepta mitra: circuit altare: illudq; aſpergit: ⁊ redit ad locū ante mediū altaris: vnde diſceſſerat. Finitis dictiſ ℣ſibus: Pōtifex ibidē ſtans cū mitra inchoat ſcd̄o: vt prius Aῆam. Aſperges me. Et ſchola pſequit dn̄e, hyſſopo ⁊ mūdabor: lauabis me: ⁊ ſuper niuem dealbabor.

Quoniam iniquitatem meā ego cognoſco: ⁊ peccatum meum contra me eſt ſemper.

Tibi ſoli peccaui ⁊ malum corā te feci: vt iuſtificeris in ſermonibus tuis, ⁊ vincas cum iudicaris.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum: ⁊ in peccatis concepit me mater mea.

Pontifex ſecūdo vt prius circuit ⁊ aſpgit altare vt prius ⁊ tertio incipit añam. Aſperges ⁊ ſchola proſequitur cū tribus verſibus ſequētibus.

Interiꝫ Pōtifex circuit ſcḋo: aſpgitqꝫ ⁊ redit vt prius. Finitiſ verſibus: ſtāſ vt ſupra: Pōtifex cū mitra inchoat tertio añam. Aſpges me Et ſchola pſequit dñe, hyſſopo, ⁊ mundabor: lauabis me: ⁊ ſuper niuem dealbabor.

Ecce enim veritatem dilexiſti: incerta ⁊ occulta ſapientię tuę manifeſtaſti mihi.

Aſperges me domine hyſſopo ⁊ mūdabor: lauabis me: ⁊ ſuper niuem dealbabor.

Auditui meo dabis gaudiū ⁊ letitiā: ⁊ exultabūt oſſa humiliata.

Epūs circuit ⁊ aſpgit vt priꝰ ⁊ intonat añ. Aſperges.

Interim Pontifex circuit tertio: aſpergitqꝫ ⁊ redit vt priuſ: ⁊ finitis verſibus predictis: ſtans cum mitra: vt ſupra: inchoat quarto Añam. Aſperges me. Et ſchola proſequitur domine, hyſſopo ⁊ mūdabor: lauabis me: ⁊ ſuper niuem dealbabor.

Auerte faciem tuam a peccatis meis: ⁊ omnes iniquitates meaſ dele.

Cor mundum crea in me Deus: ⁊ ſpiritum rectuꝫ innoua in viſceribus meis.

Ne proijcias me a facie tua: ⁊ ſpiritū ſanctū tuū ne auferas a me.

Pontifex vt prius circuit ⁊ aſpergit ⁊ icipit añ. Aſpges.

Et interim Pōtifex circuit quarto: aſpergitqꝫ ⁊ redit: vt prius: ⁊ finitis verſibus predictis: ſtans cuꝫ mitra in capite: inchoat quinto: ſtans vt ſupra: Antiphonam. Aſperges me. Et ſchola proſequitur domine hyſſopo ⁊ mūdabor: lauabis me: ⁊ ſuper niuem dealbabor.

Redde mihi letitiam ſalutaris tui: ⁊ ſpiritu principali confirma me.

Docebo iniquos viaſ tuaſ: ⁊ impij ad te conuertentur.

Libera me de ſanguinibꝰ: Deuſ Deus ſalutis meę: ⁊ exultabit lingua mea iuſtitiam tuam.

Pōtifex qnto circuit ⁊ aſpgit vt priꝰ ⁊ incipit añ. Aſperges.

Interim Pōtifex circuit quinto: aſpergitqꝫ ⁊ redit vt priꝰ: ⁊ finitiſ verſibus predictiſ ſtanſ cū mitra vt ſup. inchoat ſexto añaꝫ. Aſperges me Et ſchola pſequitur dñe hyſſopo ⁊ mūdabor: lauabis me: ⁊ ſuper niuem dealbabor.

Domine labia mea aperies: ⁊ os meum annunciabit laudem tuam.

Quoniam ſi voluiſſes ſacrificiū dediſſem vtiqꝫ: holocauſtis non delectaberis.

Sacrificium Deo ſpiritus cōtribulatuſ: cor contritum ⁊ humiliatum Deus non deſpicies.

Pontifex ſexto idē facit quod ſupra.

Interim Pontifex circuit ſexto: aſpergitqꝫ ⁊ redit vt prius: ⁊ finitis dictis verſibus: ſtās cū mitra vt ſupra: inchoat ſeptimo Añam. Aſperges me. Et ſchola pſequit dñe, hyſſopo ⁊ mūdabor: lauabis me ⁊ ſuper niuem dealbabor.

Benigne fac domine in bona voluntate tua Sion: vt ędificentur muri Jeruſalem.

Nunc acceptabis ſacrificiū iuſtitię: oblationeſ ⁊ holocauſta: tunc imponent ſup altare tuū vitulos.

Pontifex idē facit vt ſupra ſed nō incipit añā nec dicit Glia patri.

Et nō di. Gloria patri. Interim Pontifex circuit ſeptimo: aſpergitqꝫ, ⁊ redit vt ſupra. Subſequēter

ter circuit ter eccleſiã. interius tã tum aſpergendo parietes eius cū predicta aqua benedicta: hoc modo. Finitis dictis verſibus: ⁊ ſeptimo circuitu per Pontificē, vt ſupra, facto: ſchola cãtat Añ.

Finitis verſiculis p̄dictis ſchola cantat añ. ⁊ ps.

Hęc eſt domus domini firmi-

ter ędificata: bene fundata eſt

ſupra firmã petrã. E v o v a e. ps.

LÆtatus ſum in his quę dicta ſunt mihi: in domum domini ibimus.

Stantes erant pedes noſtri: in atrijs tuis Jeruſalem.

Jeruſalem quę ędificatur vt ciuitas: cuius participatio eius in idipſum.

Illuc enim aſcēderūt tribus tribus domini teſtimonium Iſrael: ad confitendum nomini domini.

Quia illic ſederunt ſedes in iudicio: ſedes ſuper domum Dauid.

Rogate quę ad pacē ſunt Jeruſalē. ⁊ abundantia diligētibus te.

Fiat pax in virtute tua: ⁊ abundantia in turribus tuis.

Propter fratres meos ⁊ proximos meos: loquebar pacem de te.

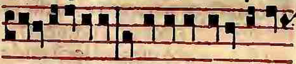
Propter domum domini dei noſtri, quęſiui bona tibi. Et non di. Gloria pri. Interim incepta añ. p̄dicta: Pōtifex cū mitra: incipiēs retro altar mai⁹ p̄cedit ad dextrã partē: circuiēs intrinſecus ecclã: ⁊ parietes illius: aſpgit eã a parte inferiori: iuxta terrã: rediēs vſq; ad locū retro altare vnde diſceſſit: quo facto: ac finitis añ. cū pſalmo p̄dictis: ſchola cantat añaz.

Incepta añ. p̄dicta pōtifex cū mitra incipiēs retro altare maius p̄cedit ad dexterã partez ei⁹ circuiens eccleſiã intrinſecus ⁊ parietes ei⁹ cū p̄dicta aqua in inferiori pte aſpergit.

Facto primo circuitu, ⁊ finita añā ⁊ ps. ſchola incipit añ. ⁊ ps.

Exurgat De us, ⁊ diſſipent

inimici eius: ⁊ fugiant q oderūt

eum a facie eius. E v o v a e. ps.

IN eccleſijs benedicite Deo domino: de fontib⁹ Iſrael.

Ibi Beniamin adoleſcētulus: in mentis exceſſu.

Principes Juda duces eorum: principes Zabulon ⁊ principes Nephtalim.

Manda Deus virtuti tuę: confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis.

A templo ſancto tuo in Jeruſa-
Pōti. P iij lem:

lem: tibi offerent reges munera.
Increpa feras arundinis: congregatio taurorum in vaccis populorum: vt excludant eos, qui probati ſunt argento.
Diſſipa gẽtes, quę bella volunt venient legati ex Ægypto: Æthiopia pręueniet manus eius Deo.
Regna terrę cantate Deo: pſallite domino.
Pſallite Deo: qui aſcendit ſuper cęlum cęli ad orientem.
Ecce dabit voci ſuę voceꝫ virtutis: date gloriam Deo ſup Iſrael: magnificentia eius ꝛ virtus eius in nubibus.
Mirabilis Deus in ſanctis ſuis: Deꝰ Iſrael: ipſe dabit virtutẽ ꝛ fortitudinẽ plebi ſuę: bñdictus deus.
Et dicitur Gloria patri. Interim Põtifex: ſcḋo per eandem viã circuiẽs: aſpgit parietes Eccleſię in medio: ideſt circa altitudinem faciei ſuę: rediẽs vſqꝫ ad locũ vnde diſceſſit: quo facto: ac finitis añ. ꝛ pſalmo pdictis: ſchola cantat añ.

Põtifex per eandẽ viam pcedẽs aſpgit parietes i medio.

Qui habitat in adiutori o altiſ

Predictis finitis ſchola incipit añ.

ſimi in protectio ne Dei cę li

cõmorabitur. E v o v a e ps.

Dicet domino ſuſceptor meus es tu: ꝛ refugium meum Deus meus: ſperabo in eum.
Quoniã ipſe liberauit me de laqueo venantiũ: ꝛ a verbo aſpero.
Scapulis ſuis obumbrabit tibi: ꝛ ſub pennis eius ſperabis.
Scuto circũdabit te veritas eiꝰ: non timebis a timore nocturno.
A ſagitta volante in die, a negocio perambulante in tenebris: ab incurſu ꝛ demonio meridiano.
Cadent a latere tuo mille, ꝛ decem millia a dextris tuis: ad te autem non appropinquabit.
Ueruntamen oculis tuis conſiderabis: ꝛ retributionem peccatorum videbis.
Quoniã tu es domine ſpes mea: altiſſimũ poſuiſti refugium tuuꝫ.
Non accedet ad te malum: ꝛ flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo.
Quoniam angelis ſuis mandauit de te: vt cuſtodiant te in omnibus vijs tuis.
In manibus portabũt te: ne forte offendas ad lapidẽ pedẽ tuuꝫ.
Super aſpidem ꝛ baſiliſcuꝫ ambulabis: ꝛ conculcabis leonem ꝛ draconem.
Quoniaꝫ in me ſperauit liberabo eum: protegam eum quoniam cognouit nomen meum.
Clamauit ad me ꝛ ego exaudiaꝫ eum: cũ ipſo ſum in tribulatione: eripiam eum ꝛ glorificabo eum.
Longitudine dierũ replebo eũ: ꝛ oſtendam illi ſalutare meum.
Et nõ dr Glia pri. Interim Pontifex: tertio circuit eccleſiam: incipiẽs a ſiniſtra pte: ꝛ aſpgit parietes

tes illius: altius q̃ ſecũdo: rediēs ad locũ vnde diſceſſit. Quo facto adhuc mitrā in capite tenēs: aſpgit cũ p̄miſſa aqua: pauimentũ eccleſię p mediũ: incipiens ante altare: vſq; ad portā principalē: deinde p tranſuerſum: de vno parte ad aliũ. Interim ſchola cantat tres ſequētes añas: cũ ſuis verſic.

Pontifex facto tertio circuitu aſpgit pauimentum eccleſię icipiēs ab altari maiori vſq; ad portam maiorem eccleſię: ⁊ poſtea p trāſuerſuz de vno parte ad aliũ ⁊ interim ſchola cātat ſequētes añas.

Domus mea domus orationis vocabit. ℣. Narrabo nomen tuũ fratribus meis: in medio eccleſię laudabo te.
ſine Gloria. Alia antiphona.

Domine dilexi decorē domus tuę. ℣. Et locum habitationis glorię tuę. ſine Gloria.

Alia Aña. Non eſt hic aliud niſi domus Dei ⁊ porta celi.

Dictis añ. p̄dictis: ⁊ aſpſione, vt p̄mittit, facta: Pōtifex ſtās cũ mitra in medio eccleſię: verſus ad altare maiꝰ: inchoat: ⁊ ſchola ꝓſeq̃t Añ.

Vidit Jacob ſcalā: ſummitas eius celos tangebat: ⁊ deſcendentes angelos: ⁊ dixit: vere locus iſte ſanctus eſt.

Pontifex ſtās cũ mitra in medio eccleſię inchoat Añam.

Dũ cantatur aña predicta: Pōtifex ſtans cum mitra in medio Eccleſię: aſpergit aquā per pauimē-

Dũ cantatur añ pōtifex ſtans in medio eccleſię aſpgit aquaz ⁊ ſuo oriētē, occidētē, aqlonē, ⁊ auſtruz.

rum, verſus oriẽtem, occidẽtem, aquilonem, ⁊ auſtrũ. Finita Añа. Pôtifex depoſita mitra: ſtans ibidem in medio eccleſie: conuerſus ad portam principalē: dicit competenti voce Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua. Leuate.

Stando ⁊ ſine mitra.

Deus, qui loca nomini tuo dicanda ſanctificas: effunde ſuper hanc orationis domũ gratiã tuam: vt ab omnibus hic nomen tuum inuocantibus: auxilium miſericordie tue ſentiat. Per Chriſtum dominum noſtrũ. ℟. Amẽ. Cũ ibidẽ ſtãs: adhuc cõuerſus vt prius: altius dicit Oremꝰ. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

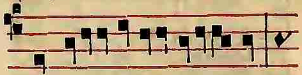
Pôtifex ſtãs vt prius dicit altius.

Deus ſanctificationum omnipotens dominator: cuius pietas ſine fine ſentitur: Deus, q̄ celeſtia ſimul ⁊ terrena complecteris: ſeruans miſericordiã tuã: populo tuo ambulanti ante conſpectum glorie tue: exaudi preces ſeruorum tuorum: vt ſint oculi tui aperti ſuper domum iſtam die ac nocte: hanc quoq; baſilicã in honore ſancte ⁊ victorioſiſſime crucis: ⁊ ſancti tui N. ſacris myſterijs inſtitutã: clementiſſimus dedica: miſeratus illuſtra: proprio ſplendore clarifica: omnemq; hominẽ venientem adorare te in loco iſto placatus admitte: propitius dignare reſpicere: ⁊ propter nomẽ tuum magnum: ⁊ manum tuam fortem: ⁊ brachiũ tuum excelſum: in hoc tabernaculo tuo ſupplicãtes: libenter protege: dignanter exaudi: eterna defenſione conſerua: vt ſemper felices: ſemperq; in tua religione letantes: conſtãter in ſancte trinitatis ꝯfeſſione: fide catholica perſeuerent. Per dñm noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum: qui tecum viuit, ⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus:

3. Reg. 8.

Deinde ſtans adhuc conuerſus, vt prius: ibidem extenſis manibꝰ ante pectus: dicit Prefationem.

Pôtifex ſtãs vt priꝰ extẽſis manibus añ pectꝰ dicit pfationẽ.

Per omnia ſecula ſeculorum. ℟.

Amẽ. ℣. Dñs vobiſcũ. ℟. Et

cũ ſpiritu tuo. ℣. Surſum cor

da. ℟. Habemus ad dominũ.

℣. Gratias agamus dño Deo
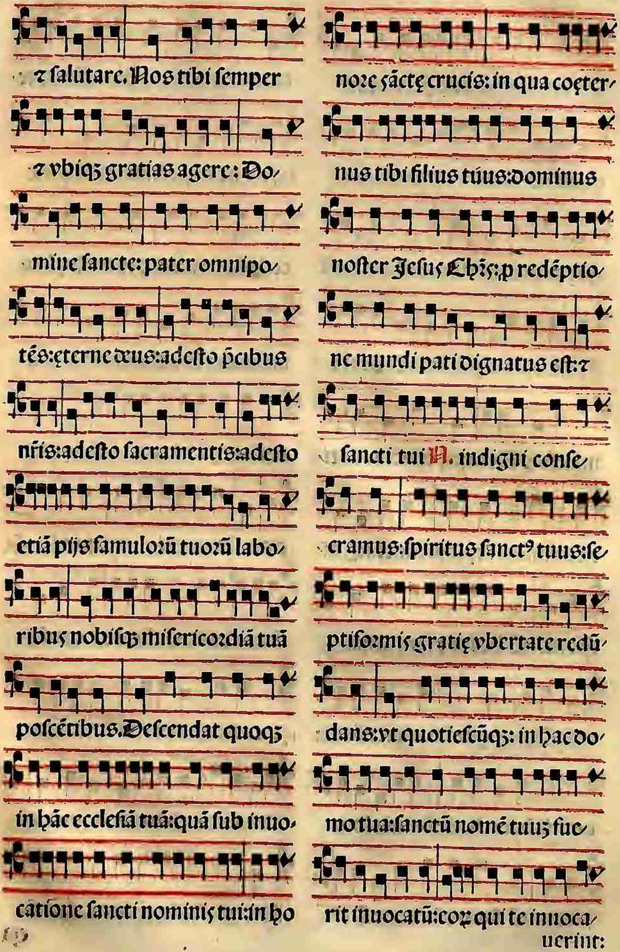

nro. ℟. Dignum ⁊ iuſtum eſt.

Vere dignũ ⁊ iuſtũ eſt, equum
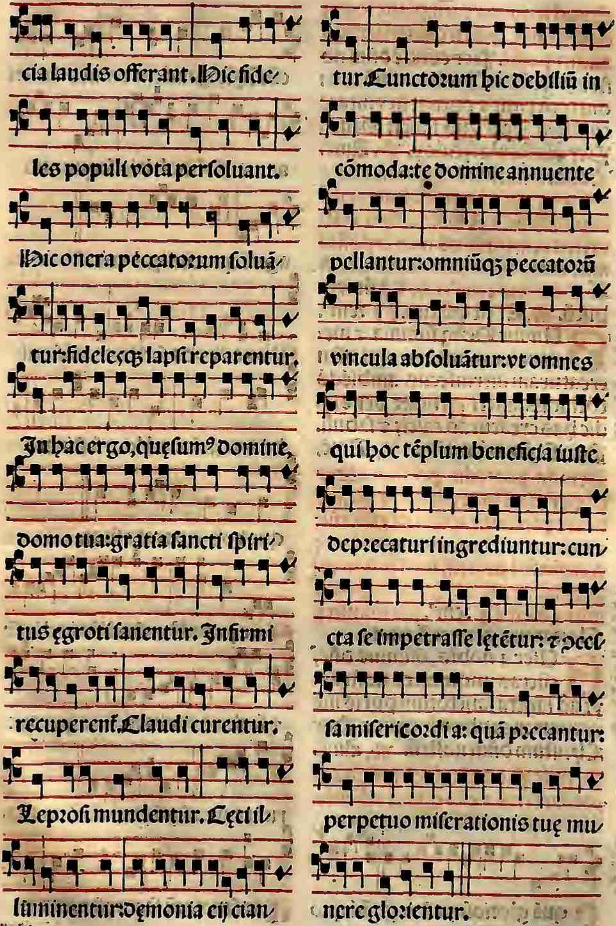
⁊

ꝛ ſalutare. Nos tibi ſemper
ꝛ vbiq; gratias agere: Do/
mine ſancte: pater omnipo/
tēs: ęterne deus: adeſto p̄cibus
nr̄is: adeſto ſacramentis: adeſto
etiā pijs famulorū tuorū labo/
ribus: nobiſq; miſericordiā tuā
poſcētibus. Deſcendat quoq;
in hāc eccleſiā tuā: quā ſub inuo/
catione ſancti nominis tui: in ho
nore ſācte crucis: in qua coęter/
nus tibi filius tuus: dominus
noſter Jeſus Chr̄s: p redēptio/
ne mundi pati dignatus eſt: ꝛ
ſancti tui N. indigni conſe/
cramus: ſpiritus ſanctꝰ tuus: ſe/
ptiformis gratię vbertate redū/
dans: vt quotieſcūq; in hac do/
mo tua: ſanctū nomē tuū fue/
rit inuocatū: eoꝛ qui te inuoca/
uerint:

ucrint:a te pio dño p̄ces exau-
diant. O beata ꝛ ſácta trinitas:
quę omnia purificas:omnia mū
das:ꝛ omnia poꝛnas. O beata
maieſtas Dei: quę cuncta conti-
nes:cuncta reples: cunctaqꝫ di-
ſponis. O beata ꝛ ſancta ma-
nus Dei:quę omnia ſanctificas:
omnia benedicis:omnia locu-
pletas. O ſancte ſanctoꝝ De⁹:

tuam clemētiam humillima de-
uotione depoſcimus: vt hanc
eccleſiam tuam: per noſtrę hu-
militatis famulatum:in hono-
re ſanctę ꝛ victorioſiſſimę cru-
cis:ꝛ ſancti tui tali puri- ✠
ficare:bene✠dicere,ꝛ conſe-
✠ crare: perpetua ſanctifica-
tionis tuę vbertate digneris.
Hic quoqꝫ ſacerdotes ſacrifi-

cia

cia laudis offerant. Hic fide-
les populi vota perſoluant.
Hic onera peccatorum ſoluā-
tur: fideleſqꝫ lapſi reparentur.
In hac ergo, quęſum⁹ domine,
domo tua: gratia ſancti ſpiri-
tus ęgroti ſanentur. Infirmi
recuperent. Claudi curentur.
Leproſi mundentur. Cęci il-
luminentur: dęmonia eijcian-
tur. Cunctorum hic debiliū in-
cōmoda: tę domine annuente
pellantur: omniūqꝫ peccatorū
vincula abſoluātur: vt omnes
qui hoc tēplum beneficia iuſte
deprecaturi ingrediuntur: cun-
cta ſe impetraſſe lętētur: ⁊ pceſ-
ſa miſericordia: quā precantur:
perpetuo miſerationis tuę mu-
nere glorientur.

Quod

Quod ſequitur dicit plane legendo: ita tamē, q̄ a circumaſtātibus audiri poſſit. Per eundē dn̄m noſtrum Jeſum Chriſtum filiū tuū: qui tecū viuit ⁊ regnat in vnitate eiuſdem Spiritus ſancti Deus: Per oīa ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amē.

Submiſſa voce.

Prefatione finita Pontifex accepta mitra pcedit ante altare: ⁊ ibi cū pmiſſa aqua bn̄dicta: facit maltaꝫ ſeu cementū: qd̄ mox depoſita mitra: ſtās ibidē: bn̄dicit, dicens.

Pōtifex pfatione finita, accepta mitra accedit ad altare, ⁊ ibi cū pmiſſa aqua facit maltā, ſeu cementuꝫ qd̄ mox dpoſita mitra benedicit.

¶ Bn̄dictio cemēti. ℣. Dn̄s vobiſcū. ℟. Et cū ſpū tuo. Oremꝰ.

Summe Deꝰ: q ſumma ⁊ media: imaq; cuſtodis, qui oēm creaturam intrinſecus ambiēdo cōcludis: ſancti ✠ fica: ⁊ bene ✠ dic has creaturas calcis ⁊ ſabuli. Per Chr̄m dn̄m nr̄m. ℟. Amē.

Deinde procedit pceſſionaliter cū clero: ad locuꝫ in quo reliquie nocte preterita cōſeruate fuerūt: ⁊ deferatur chriſma: vſq; ad fores eccleſie: ſed priuſq; locū ipſum ingrediat: ſtans ab extra: depoſita mitra, dicit Oremꝰ. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

Pōtifex pcedit pceſſionalr cum clero ad locū in quo reliq̄e nocte preterita fuerūt reſeruate ⁊ deferatur chriſma. Sine mitra.

Aufer a nobis, qſumus dn̄e, cūctas iniquitates noſtras: vt ad ſancta ſanctorum puris mereamur mentibus introire. Per Chriſtum dn̄m noſtrū. ℟. Amē.

Deinde Pontifex locū ipſum cuꝫ presbyteris ⁊ clero ingrediente: ſchola cantat Añas ſequentes.

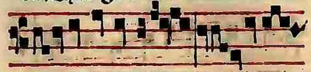
Pōtifex cū clero igredit, ⁊ ſchola cātat añas.

O quā glorioſuꝫ eſt regnū: i quo

cū Chr̄o gaudent omnes ſancti

amicti ſtolis al bis: ſequuntur

agnū quocunq; i erit. Alia aña.

Moue te vos ſcti dei de māſionibus veſtris: ad loca feſtinate

que vobis parata ſunt. Alia añ.

Ecce populꝰ cuſtodiēs iu di ciū: ⁊ faciens veritatē: in te ſperaue

runt dn̄e: vſq; i eternū. Alia aña.

Uia ſanctorū facta eſt recta: ⁊ iter

iter cor ꝑparatū eſt. Evovae.

V Enite exultemus dño: ps. iubilemus deo ſalutari nro.
P ręocupemus faciē eius in confeſſione: ꝛ in pſalmis iubilem⁹ ei.
Q uoniam deus magnus dominus: ꝛ rex magnus ſuper omnes deos.
Q uoniam nō repellet dominus plebem ſuam: quia in manu eius ſunt omnes fines terrę: ꝛ altitudines montium ipſe conſpicit.
Q uoniam ipſius eſt mare, ꝛ ipſe fecit illud: ꝛ aridā fundauerunt manus eius.
V enite adoremus ꝛ procidam⁹ ante Deum: ploremus coram domino qui fecit nos: quia ipſe eſt dominus Deus noſter.
N os autem populus eius: ꝛ oues paſcuę eius.
H odie ſi vocem eius audieritis: nolite obdurare corda veſtra.
S icut in exacerbatione: ſecūdū diem tentationis in deſerto.
V bi tentauerunt me patres veſtri: probauerunt ꝛ viderunt opera mea.
Q uadraginta annis proximus fui generationi huic: ꝛ dixi ſemper hi errant corde.
I pſi vero nō cognouerunt vias meas: quibus iuraui in ira mea: ſi introibunt in requiem meam.

Omiſſis pſalmis añ. ꝛ ps poterit cātari aliqd de ſctis quorū ſunt reliquię.
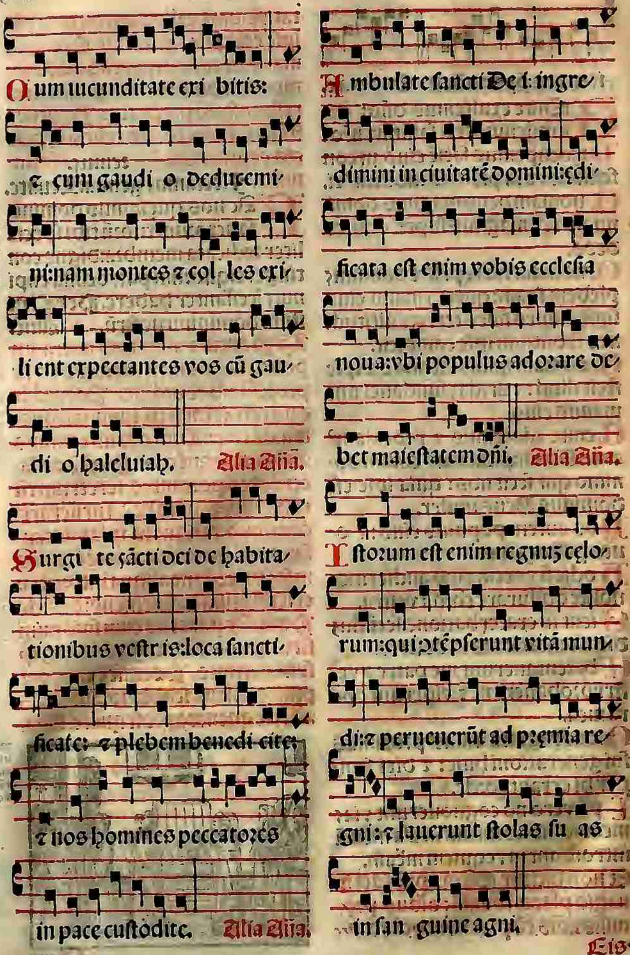
Et non dicitur Gloria pñ. Vel ſi magis placet: omiſſis bibus premiſſis añis cū pſalmo: ſchola cantat R̷. inum de illo ſancto: cuius ſūt ipſę reliquię. Interim Pontifex manet, ſtans, iuxta reliquias. Finitis autem añis cum pſalmo: vel reſponſorio predictis: Pontifex ſtans ibidem coram reliquijs: detecto capite, dicit O remus. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

Finitis p̄dictis cantandis pōtifex dicit orationes, ſtans ſine mitra.

F Ac nos, quęſumus domine, ſanctorum tuorū tibi ſpecialiter dedicata membra: digne contingere: quorum patrocinia cupimus iceſſanter habere. Per Chriſtum dominum noſtrū. R̷. Amē.
Tū Pontifex aſſumpta mitra imponit incenſum in turibulo: ꝛ fit proceſſio: hoc ordine. Procedūt duo ceroferarij cū luminaribus: deinde crux. Tum clerus cantans añas ſubſequētes. Poſt hos ſacerdotes portantes feretrum cū reliquijs: ꝛ iuxta eos turiferari⁹ continuo reliquias ipſas incenſans: ꝛ ſi immediate ante reliqas ipſas pręcedant aliqua intortitia: erit multum conueniens: deinde Pontifex paratus cum ſuis miniſtris. Proceſſione igitur locū ipſum exeunte, Pontifex inchoat primā añam: ſchola ipſam ꝛ oēs alias ſequentes proſequēte. Aña.

Pōtifex icboat primā añam ꝛ ſchola proſequitur.

Cum iucunditate exi bitis:
⁊ cum gaudi o deducemi‑
ni: nam montes ⁊ col les exi‑
li ent expectantes vos cũ gau‑
di o halleluiah. Alia Aña.
Surgi te ſãcti dei de habita‑
tionibus veſtr is: loca ſancti‑
ficate: ⁊ plebem benedi cite:
⁊ nos homines peccatores
in pace cuſtodite. Alia Aña.
Ambulate ſancti Dei: ingre‑
dimini in ciuitatẽ domini: edi‑
ficata eſt enim vobis eccleſia
noua: vbi populus adorare de‑
bet maieſtatem dñi. Alia Aña.
Iſtorum eſt enim regnuz celo‑
rum: qui ↄtẽpſerunt vitã mun‑
di: ⁊ peruenerũt ad premia re‑
gni: ⁊ lauerunt ſtolas ſu as
in ſan guine agni.

Eis

Poſtquã ad eccleſiã ↄſecrãdaꝫ peruenerit: ſchola remanet ad fores eccleſie cãtãdo añ. ꝛ epũs cũ clero ꝛ pplo clamãte Kyrieeleiſon ſequẽtib⁹ cũ reliqũs circuit eccleſiaꝫ ab extra.

Cis igitur ad eccleſię cõſecrandę fores puenietibus: priuſq̃ȝ ingrediantur: dimiſſa ante fores eccleſię ſchola añas pdictas cantante: põtifex pcedẽtibus ipſum duob⁹ ceroferarijs: cruce: turiferario ꝛ ſacerdotibus feretrũ reliquiarũ portãtib⁹: circuit eccliam cũ ipſis reliqjs: pplo ſequẽte ꝛ clamante.

Kyrieeleiſon.

Quo facto: ꝛ añis prędictis finitis: pontifex ſedens cum mitra in faldiſtorio ante fores Eccleſię ſibi parato: verſus ad populum: facit ibi breuiter ſermonẽ de virtute ꝛ priuilegijs eccleſię dedicationis decimis: ꝛ alijs prouentibus eccleſiaſticis integre pſoluendis: Fundator quoqȝ eccleſię ꝛ pleb⸗ diligenter admonentur de dote illius: ꝛ qualiter honorem eccleſię: ꝛ pſbyteris exhibere debẽt: his vel ſimilibus vbis: videlicet:

Reuerſus epũs ſedẽs cũ mitra ad fores eccleſię ꝛ cãtatis añ. admonet populum de rebus eccleſię.

Omiſſuꝫ in pontificali nouo, ſed ex põtificali domini Guilielmi durãdi appoſitum.

Dilectiſſimi fratres: quanta ſit eccleſijs ꝛ deo dicatis locis habẽda reuerentia: leges ꝛ canones ꝛ vniuerſalis religioſus fidelium cultus declarat: Nullibi enim q̃ȝ in ſacratis baſilicis domino offerri ſacrificiũ poteſt: Precipiente ſiquidẽ domino per Moyſen tabernaculum cũ menſa atqȝ altari: ꝛ ęreis vaſis: vtenſilibuſqȝ conſecratum eſt: ad diuinum cultum explendum: ipſum quoqȝ tabernaculum non ſolum ſacraſſe: ſed oleo quoqȝ deliniuiſſe legim⁹ In ipſo autẽ tabernaculo: nõ alij q̃ȝ ſancti ſacerdotes ꝛ leuitę: veſtibus ſacris ornati: ſacramenta tractabant: ꝛ populo oblationes offerebant. Reges poſtmodum tam hebręorum q̃ȝ Romani principes: magna veneratione eccleſias inſtituerunt: immuneſqȝ ab omni vulgari ſtrepitu ꝛ negocio eſſe voluerunt: vt domus orationis ad aliud nullum commertiũ: atqȝ vſum accõmodaret. Eamqȝ priuilegij ꝛ immunitatis pręrogatiuaȝ habere voluerũt: vt ſiquis temerarie ſacrilegus: manus appoſuiſſet: grauiſſimis ſupplicijs affligeretur. Nõ enim iuſtũ viſuȝ eſt: domum Dei altiſſimi ad temerarias pręſumptiones patentem adituȝ habere: nec latronũ (iuxta verbum veritatis) ſpelũcam eſſe. Locus eſt ſalutis: portus naufragantibus: ad quem de tempeſtatibus anchora iacitur. Hãc beneficia petituri adeunt: ꝛ iuſtę eorũ preces exaudiuntur. Capitalium criminum rei: ad hanc fugientes: impunitatẽ facti: implorantibus ſacerdotibus: accipiunt. Magna ergo veneratione: ſacratas domino baſilicas adeatis fratres: mũdiqȝ

Exo. 37 ꝛ 38. Num. 7. ꝛ 17.

diqꝫ facinoꝛibuſ:dño oblationeſ
coꝛdis veſtri offeratis. De qbus
baſilicis hęc vna eſt:cui talis:ꝛ ta
les ſummi Pontifices pꝛiuilegia
conceſſerunt:quam vos ędificari
feciſtis, vel talis N. ędificari fecit:
ꝛ nobis humiliter ſupplicaſtis:
vel ſupplicauit: vt eam cõſecrare
dignaremur. Nos autem veſtris
vel ſuis honeſtis ſupplicationibꝰ
inclinati:eam in honoꝛẽ omnipo
tentis Dei: beatę Marię ſemper
virginis:ꝛ omnium ſanctoꝛuꝫ:ac
memoꝛiã ſancti N. dedicamꝰ:ꝛ in
eius altari:reliquias ſanctoꝛũ N.
ꝛ N. Deo pꝛopitio poni decreui-
muſ:ꝛ in tali altari,vel i tali loco:
ſunt coꝛpoꝛa,vel reliquię ſancto-
rum N. quę,vel quaſ qui deuote
viſitauerit:taleꝫ indulgentiã per
talem conceſſam obtinebit. Uos
inſup moneo dilectiſſimi fratres:
vt decimaſ:quę ſunt diuina tribu
ta:integre eccleſijs ꝛ ſacerdoti-
bus perſoluatis. Has ſibi domi-
nꝰ ad vniuerſalis dominij ſignũ:
reſeruauit. Audite Auguſtinum
clamantem ꝛ dicentem. Decimę:
tributa ſunt egentium animarũ.
Si decimã dederis:nõ ſolum fru
gum abũdantiã recipies:ſed ꝛ ſa-
lutem coꝛpoꝛis conſequeris. Nõ
enim Deus pręmiũ poſtulat: ſed
honoꝛem. Deuſ qui dignatus eſt
totum dare:decimam a nobis di-
gnatꝰ eſt recipere:nõ ſibi:ſed no-
bis pꝛoculdubio pꝛofuturã: Sed
ſi tardiuſ dare peccatũ eſt:quãto
peius non dediſſe? De militia: de
agro:de negocio:decimã redde:vt
decimas dando: poſſis cęleſtia ꝛ
terreſtria ꝓmereri: pꝛo auaritia
te duplici bñdictione fraudabis.
Hęc eſt enim dñi iuſtiſſima cõſue
tudo:vt ſi illi decimas non dabiſ:
tu ad decimaſ daberis. Dabis im
pio militi:quod non dediſti ſacer
doti: ꝛ quod non habebit Chꝛi-
ſtus:accipiet fiſcus. Reuertimini
ad me,inquit,dominuſ apud pꝛo
phetam:ꝛ ego reuertar ad vos.
Quia enim mihi decimas nõ red-
ditis:in penuria maledicti eſtis ꝛ
fame. Quia decimas ꝛ pꝛimitias
nõ datis:vbertatem poſſeſſionũ
veſtrarum ꝛ communem fruguꝫ
abundãtiam:perdidiſtiſ. Ut autẽ
ſciatis hoc me iraſcente: parte ve
ſtra pꝛiuatos:quia me fraudaſtiſ
parte mea. Hoꝛtoꝛ vos atqꝫ con
moneo:vt inferatiſ decimaſ i hoꝛ-
rea mea:hoc eſt i theſauros tẽpli:
vt habeãt ſacerdotes atqꝫ leuitę
qui mihi miniſtrãt:cibos. Et pꝛo- Mala. 3.
bate me: ſi non effundam tantas
pluuias: vt cataractę cęli apertę
eſſe credantur:ꝛ effundã benedi-
ctionẽ vſqꝫ ad abundantiam. Si
non:veniet ſuper vos bꝛucuſ ꝛ lo
cuſta:ꝛ laboꝛes hominum vaſta-
bunt:ꝛ reliqua. Euitãda eſt itaqꝫ
domini indignatio: ſoluendę de-
cimę:ꝛ tributa diuina perſoluen
da:nec pꝛo tempoꝛali commodo:
amittẽda ſũt ſecutura bona: quę
expectãtur. Memoꝛes ergo: hęc
accipite dilectiſſimi fratres: ꝛ in-
tellecta pꝛo deſiderio cõplete: vt
ęterna pꝛo tempoꝛalibuſ accipe-
re beneficia mereamini.

Eccl'ia nõ eſt ɔſecrã da niſi pri' us ſit do tata.

Poſtea ad fundatorem, dicat.
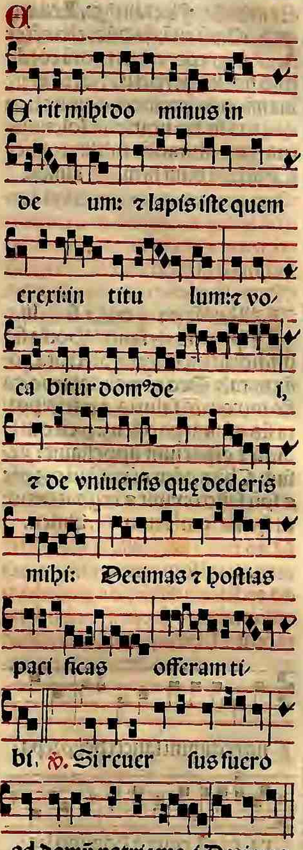
O Dilectiſſime frater in Chriſto: ſcias, quoniam non permittunt iura: Eccleſias ſine miniſtris ac dote conſecrari. Quemadmodum enim dos matrimoniũ conſequitur: ſic ⁊ ad ſuſtentationem miniſtrorum: facultates neceſſarię ſunt. Ea itaq; ratione chariſſime frater, ſcire volum⁹, quot ſacerdotes, ⁊ clericos: ⁊ qualem eis honorem vis exhibere: ⁊ de quo Eccleſiam dotare proponis. Et vt intelligas: qualem tibi ac heredibus tuis honorem ⁊ commoditatẽ exhibet Eccleſia: ſcias vt gratitudinem ipſam ad fundatores oſtendat: ꝓ a ſanctis patribus ſtatutũ eſt: in diei dedicationis anniuerſario ſolenni: fundatores ⁊ eorum hęredes: in proceſſionibus primos eſſe debere. Et ſi caſu ad egeſtatẽ peruenerint: grata recordatiõe: Eccleſia fundatoris piã liberalitatẽ recognoſcit.

Eccleſię liberalitas erga conditorem.

Qui ad interrogata ꝓut ſibi placuerit reſpõdet: de quo fiat publicũ inſtrumẽtũ: ſi numerus clericorum: honor: ⁊ dos: ſufficiẽs fuerit. Tunc fundator ipſe: ⁊ plebs: ꝓfitentur ſe iuſſa Põtificis impleturos. Deinde Põtifex: ordinat ac iubet Deum deprecari: pro eo qui eccleſiam conſtruxit: ⁊ dotauit: ⁊ pro eo qui eam conſecrari iuſſit: ⁊ concedit illis partem in omnibus bonis: quę ibi fieri continget. Quo facto: Pontifice ſic ſedente: antequam quis eccleſiã ingrediatur: ſchola cãtat Reſponſorium.

Fũdator eccleſię ꝓmittit ſe iuſſa põtificis ſeruaturum.

Põtifice ſedẽte anteq̃ quiſquã ingrediat eccleſiã ſchola cantat ℟.

Tum Põtifex depoſita mitra ſurgit: ⁊ verſus ad oſtium Eccleſię: ibidem ſtans: dicit. Oremus.

Põti. O Er

Et miniſtri. Flectam9 ge. Leuate.

Pōtifex ſtans ſine mitra.

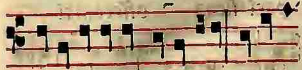
Domū tuā, q̄s dñe, clemēter ingredere: ⁊ in tuorū cordibus fideliū: perpetuā tibi cōſtrue manſionē: ⁊ pręſta: vt domus hęc: quę tua ſit dedicatione ſolennis: tua fiat habitatiōe ſublimis. Per Chriſtum dñm nrm. ℟. Amen.

Qua oratione finita: priuſquā ingrediatur: intingit pollicem dextrę manus: in ſanctum Chriſma: ⁊ cum eo in modum crucis: ſignat oſtium Eccleſie exterius, dicens.

Pontifex cum pollice i ſacro chriſmate intincto ſignat oſtiū eccleſię.

In noie pa ✠ tris, ⁊ fi ✠ lij, ⁊ ſpiritus ✠ ſancti. Porta ſis bñdicta: ſanctificata, cōſecrata, cōſignata, ⁊ Deo cōmendata: porta ſis introitus ſalutis, ⁊ pacis: porta ſis oſtium pacificuꝫ: p eū qui ſe oſtiū ⁊ oſtiarium appellauit: Jeſum Chrm dñm nrm: Qui cuꝫ pře ⁊ ſpū ſancto: viuit ⁊ regnat deus: in ſęcula ſęculorum. ℟. Amen.

Quo dicto presbyteri eleuāt feretrum reliquiarum: ⁊ ingrediēdo eccleſiam cū clero ⁊ populo, pceſſionaliter: Pontifex cū mitra: incipit ⁊ ſchola proſequitur añaꝫ

Ingredimini ſancti dei: prepa

Presbyteri leuāt feretruꝫ ⁊ cū eis eccleſiā ingrediūtur incipiēte pōtifice aña.

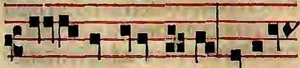
ra ta eſt enim a domino ha

bitatio ſedis veſtrę: ſed ⁊ po

pulus fidelis cum gaudio

inſequitur iter veſtruꝫ: vt ore

tis pro nobis ma ieſtatem

domini haleluiah. Alia Aña.

Gaudent in celis anime ſan

ctoruꝫ: q Chriſti veſtigia ſunt

ſecuti: ⁊ quia pro eius amore

ſanguinē ſuum fuderunt: Jde

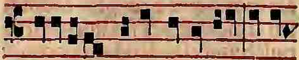

o cū Chriſto exultant ſine fine

Interim pceſſionalr vadūt p Eccleſiā. Cuꝫ puenerint ad altare in quo reliqę ſunt pdende: reliquijs ipſis

ipſis cū feretro prope altare poſitis: et luminaribus iuxta illas ardentibus. Pontifex ſtans cum mitra ante altare: inchoat ſchola proſequente Antiphonam.

Collocatis reliqͥs ꝓpe altare pōtifex ſtās cū mitra icipit Exultabūt, ſchola ꝓſequēte cū ps. Cantate.

Exultabūt ſancti in gloria: ⁊ lę

tabūt i cubilib⁹ ſuis. E v o v a e.

Cantate domino canticum nouum: laus eius in eccleſia ſanctorum. ps.

Lętetur Iſrael in eo q̄ fecit eū: ⁊ filię Sion exultent in rege ſuo.

Laudent nomen eius in choro: in tympano ⁊ pſalterio pſallāt ei.

Quia beneplacitū eſt domino in populo ſuo: ⁊ exaltauit māſuetos in ſalutem.

Exultabunt ſancti in gloria: lętabuntur in cubilibus ſuis.

Exaltationes Dei in gutture eorum: ⁊ gladij ancipites in manibus eorum.

Ad faciendā vindictam in nationibus: increpationes in populis.

Ad alligandos reges eorum in compedibus: ⁊ nobiles eorum in manicis ferreis.

Ut faciāt in eis iudicium conſcriptum: gloria hęc eſt omnibus ſanctis eius.

Laudate dn̄m in ſanctis ei⁹: laudate eū i firmamēto virtutis ei⁹.

Laudate eū in virtutibus eius: laudate eum ſecundum multitudinem magnitudinis eius.

Laudate eum in ſono tube: laudate eum in pſalterio ⁊ cythara.

Laudate eū in tympano ⁊ choro: laudate eū i chordis ⁊ organo.

Laudate eū in cymbalis beneſonantibus: laudate eum in cymbalis iubilationis: omnis ſpiritus laudet dominum.

Et non dicitur Gloria patri. Sed repetitur Antiphona.

Qua dicta Pōtifex depoſita mitra ꝟſus ad altare dicit Orem⁹.

Pōtifex ſtans ſine mitra.

Deus, qui in omni loco dominationis tuę clemens ac benignus dedicator aſſiſtis: exaudi nos, quęſumus: ⁊ concede: vt inuiolabilis permaneat huius loci conſecratio: ⁊ beneficia tui muneris vniuerſitas fidelium, quę ſupplicat percipere mereatur. Per Chriſtū dn̄m noſtrū. ℟. Amen.

Tum Pōtifex accepta mitra: intingit pollicem dextrę manus in ſanctum chriſma: et cū eo ſignat confeſſionem: id eſt ſepulchrum altaris: in quo reliquię ſunt reponendę: in quatuor angulis: faciēs in ſingulis ſignū crucis: et dicens.

Conſe✠cretur: ⁊ ſancti✠ficetur hoc ſepulchrū, In noie

pa✠tris: ⁊ fi✠lij: ⁊ ſpi✠ritus ſancti. Pax huic domui.

Eps cum mitra ſignat ſepulchrũ altaris cũ ſacro chriſmate in modũ crucis.

Deinde depoſita mitra: recondit venerãter vaſculũ ipſuʒ cum reliquijs ⁊ alijs: prout heſterna die ꝑ eũ fuit ſigillatnm: in ſepulchro altaris: quibus recõditis, Põtifex inchoat ſchola ꝓſequẽte Añam.

Põtifex ſine mitra recõdit reliquias in altari ⁊ incipit añ.

Sub altare Dei ſedes accepi-

ſtis: intercedite pro no bis

ad dominum Jeſum Chriſtũ.

℣. Exultabunt ſancti in gloria:

⁊ lętabuntur in cubilib⁹ ſuis.

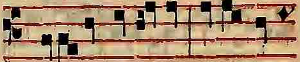
Et non dicitur Gloria patri. Sed Antiphona repetitur.

Interim dũ pmiſſa cantant̃: Põtifex ſine mitra turificat reliqas incluſas: quo facto: impoſita ſibi mitra: accipit lapidẽ, ſeu tabulaʒ: cum qua debet claudi foramẽ, ſeu ſepulchrũ: in manum ſiniſtram: ⁊ pollicẽ dextrę manus intingit in ſanctum chriſma: ⁊ cuʒ eo facit in medio dictę tabulę, ſiue lapidis: deſubtus: ſignum crucis, dicens.

Conſe✠cretur: ⁊ ſcti✠ficetur hęc tabula vel hic lapis: per iſtã vnctionẽ ⁊ Dei benedictionẽ. In nomine pa✠tris: ⁊ fi✠lij: ⁊ ſpũs✠ ſancti. pax tibi.

Põtifex cũ mitra ſtans claudit ſepulchrũ p̃ ipſo lapide deſubt⁹ innncto ſacro chriſmate.

Et mox ponit ⁊ coaptat tabulaʒ ſeu lapideʒ: ſuper foramen, ſeu ſepulchrum: claudens ⁊ inchoans: ſchola proſequente Antiphonã.

Corpora ſanctorum in pa ce

ſepulta ſunt: ⁊ viuent nomina

corum in ęternũ. ℣. Gloria pa-

tri. E v o v a e.

Põtifex coaptat lapideʒ ſup ſepulchꝛũ ⁊ inchoat añ ſchola ꝓſequẽte

Poſt hęc Pontifex depoſita mitra, dicit Oremus.

Deus, qui ex oĩ cooptatione ſcõrũ: ęternuʒ maieſtati tuę condis habitaculum: da ędificationi tuę incremẽta cęleſtia: ⁊ pręſta vt quor hic reliquias pro tuo amore ꝯplectimur: eoruʒ ſemper meritis adiuuemur. Per Chriſtum dominum noſtrũ. ℟. Amẽ.

Sine mitra.

Tunc accepta mitra: Pontifice prius incipiente: ⁊ cęmentarij cũ cęmẽto benedicto: firmant ipſam tabulã: ſeu lapidẽ: ſuper foramen ſeu ſepulchrum: deinde Pontifex intingit
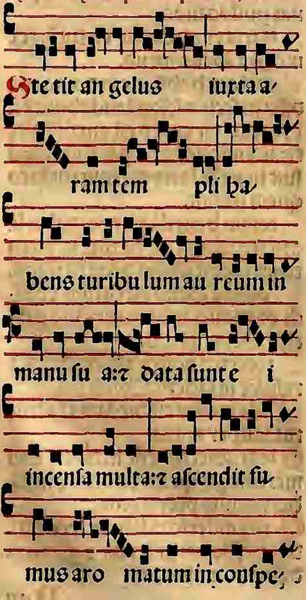
Dicta orõne põtifex cuʒ mitra incipit firmare lapideʒ cũ cęmẽto ⁊ cęmentarij ſubſequũtur.

infingit iteruȝ pollicē dextrę manus in ſanctū chꝛiſma: ꝛ cū eo format ſignum crucis: ſuper candeȝ tabulam ſiue lapidem, dicens.

Signe ✠ tur: ꝛ ſancti ✠ ficetur hoc altare. In nomine pa ✠ tris, ꝛ fi ✠ lij: ꝛ ſpiritus ✠ ſancti: pax tibi. Tum imponit incenſum in turibulum, dicens.

Ab illo benedicaris: in cuius honoꝛe cremaberis. In nomine patris: ꝛ filij: ꝛ ſpirit⁹ ſancti. Et dextra manu producit deſup ſignū crucis: ꝛ depoſita mitra inchoat ſchola proſequente, cantū:

Pōtifex incēſuȝ benedicit, ꝛ ponit in turibulo ꝛ inchoat añ. ſchola pſequente.

Interim ſine mitra turificat altare: vndiq; ad dextrum ꝛ ſiniſtruȝ latus: ante ꝛ deſup: donec pmiſſus cantus finiat: quo finito: ſtās corā altari ſine mitra dicit Oremus.

Dirigatur oratio noſtra, q̄s domine: ſicut incenſuȝ in cōſpectu tuo: ꝛ copioſa bñficia chꝛiſtianus populus aſſequatur: vt quicunque tibi in hoc altari: ſacranda libamina deuotus obtulerit: vel ſacrata ſuſceperit: ſubſidia pręſentis vitę accipiat: ꝛ remiſſionem omnium peccatoꝛuȝ pariter conſequatur: ꝛ gratiaȝ ſempiternę redemptionis percipiat. Per Chꝛiſtū dñm noſtrū. ℟. Amen. Poſt hęc Pōtifex accepta mitra extergit mēſaȝ altaris cū lintheo mūdo: ꝛ moꝛ turificat ſuper illaȝ in modū crucis: in medio: ꝛ in quatuoꝛ eius coꝛnib⁹: quo facto Pōtifex imponit iterū incēſum in turibulo: ꝛ illud bñdicit: vt ſup. vz Ab illo benedicaris, ꝛc. ac tradit vni ſacerdoti: ſuppellicio induto: q̃tinue altare circuit incenſando

Pontifex ſine mitra incēſat altare vndique ꝛ poſt dicit oratiōnē ſtādo ſine mitra.

Pōtifex ſtans cum mitra extergit altare: ꝛ moꝛ turificat illud in modū crucis in medio ꝛ in quatuoꝛ coꝛnibus eius. Pontifex bñdicit incenſum ꝛ ponit in turibuluȝ, ꝛ dat vni ſacerdoti q̃tinue circuit altare ipſum incenſando.

donec conſecratio perficiat͂: excepto eo tēpoꝛe: quo Pōtifex illud incēſat: tunc enim Pontifici turibulū pꝛeſentat: ꝛ p Pōtificē turificatoꝛ illud reaccipit: ꝛ vt pri⁹ incēſat. Tū Pōtifex adhuc cum mitra ſtās: ichoat ſchola pſeq̄nte. ℞.

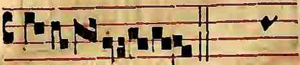

Cum mitra adhuc ſtando.

Dirigatur oratio me

a: ſicut incēſum in cōſpectu tuo

do mine.

℣. Eleua ti o manuū mea

rū: ſacrifi ci um veſper

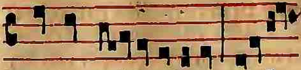
ti num.

Qd̄ dū cantatur: Pōtifex circuit ter altare ad dextrā: continue turificādo. Finita icēſatione: Pōtifex ichoat ſchola pſequēte añaȝ.

Dū cantatur ℞. pōtifex circuit altare turificando quo facto ichoat añ.

Erexit Jacob lapidē in titulū

fundens oleū deſuper: votū vo

uit deo Jacob. E v o v a e. Pſ.

Quā dilecta tabernacula tua domine virtutum: concupiſcit ꝛ deficit aīa mea in atria dñi.

Coꝛ meum ꝛ caro mea: exultauerunt in Deum viuum.

Etenim paſſer inuenit ſibi domum: ꝛ turtur nidum, vbi reponat pullos ſuos.

Altaria tua domine virtutū: rex meus ꝛ Deus meus.

Beati qui habitant in domo tua dñe: in ſecula ſcloꝝ laudabunt te.

Beatus vir cuius eſt auxiliū abs te: aſcenſiones in coꝛde ſuo diſpoſuit in valle lacrymarum: in loco quem poſuit.

Etenim benedictionem dabit legiſlatoꝛ: ibūt de virtute in virtutem: videbit Deus deoꝝ in Sion.

Domine Deus virtutum exaudi orationeȝ meam: auribus percipe Deus Jacob.

Protectoꝛ noſter aſpice Deus: ꝛ reſpice in faciem Chꝛiſti tui.

Quia melioꝛ eſt dies vna ī atrijs tuis: ſuper millia.

Elegi abiectus eſſe iñ domo Dei mei: magis quam habitare in tabernaculis peccatoꝛum.

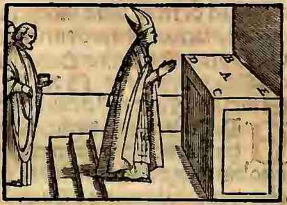
Quia miſericoꝛdiam ꝛ veritatē diligit Deus: gratiam ꝛ gloꝛiam dabit dominus.

Non

Non priuabit bonis eos qui ambulant in innocētia: dñe virtutū, beatus homo qui ſperat in te.

Et non dicitur Gloria patri.

Dū añ. ⁊ ps p̄dicti cātant: pōtifex ſtās cū mitra: intingit pollicē dextrę man⁹ i oleū catechumenoꝝ: ⁊ cū eo in medio altaris: ⁊ in q̄tuor eius cornibus: in locis: in quibus fecerat cruces de aqua bñdicta: videlicet primam in medio altaris. Secūdā i dextro poſteriori, idest euangelij. Tertiā in ſiniſtro anteriori. Quartā in dextro anteriori. Quintam in ſiniſtro poſteriori: dicens dum ſingulas Cruces facit.

Sancti✠ficetur: ⁊ conſe✠cret lapis iſte in nomine pa✠tris: ⁊ fi✠lij: ⁊ ſpiritus✠ſancti: in honorē Dei ⁊ glorioſę virginis Marię: ac omniū ſctōꝝ: ad nomē ⁊ memoriā ſcti   pax tibi.

Deinde Pontifex accepto turibulo: a ſacerdote altare icēſante: impoſito ⁊ benedicto, vt prius, incenſo: ſtans cum mitra: inchoat ſchola proſequēte: Reſponſoriū.

Dirigatur.   Et dr totum, prout ſupra habetur.

Quo incepto: Pōtifex circuit ſemel altare ad dexterā turificādo illud: deinde reſtituto turibulo ſacerdoti: ⁊ ℟rio finito: depoſita mitra, dicit Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

Adſit dñe miſericordię tuę ineffabilis pietas: ⁊ ſup hunc lapidem opeꝛ tuę bene✠dictionis: ⁊ virtutem vnctionis infunde: vt te largiēte referat premiuꝫ: quiſquis intulerit votum. Per Chriſtum dñm noſtrū. ℟. Amē. Sine mitra.

Oratione finita: pōtifex inchoat ſchola proſequente Antiphonā.

Mane ſurgens Jacob erigebat Pōtifex icboat añ. ſchola pſequente.

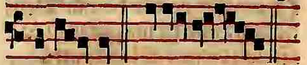
lapidē in titulū: fundens oleū

deſuper: votū vouit domino:

vere locus iſte ſanct⁹ eſt: ⁊ ego

neſciebam. E v o v a e. Ps.

Bonum eſt ↄfiteri dño: ⁊ pſallere nomini tuo altiſſime.

Ad annuntiādū mane miſericordiā tuā: ⁊ veritatē tuā per noctē.

In decachordo pſalterio: cū cantico

tico in cithara.

Quia delectaſti me domine in factura tua: et in operibus manuum tuarum exultabo.

Quam magnificata ſunt opera tua dñe: nimis pfunde facte ſunt cogitationes tue.

Vir inſipiés nó cognoſcet: et ſtultus non intelliget hec.

Cum exorti fuerint peccatores ſicut fenum: et apparuerint omnes qui operantur iniquitatem.

Ut intereant in ſeculum ſeculi: tu autem altiſſimus in eternum dñe.

Quoniam ecce inimici tui domine: quoniam ecce inimici tui peribunt: et diſpergentur omnes, qui operantur iniquitatem.

Et exaltabitur ſicut vnicornis cornu meum: et ſenectus mea in miſericordia vberi.

Et deſpexit oculus meus inimicos meos: et ab inſurgétib9 in me malignátibus: audiet auris mea

Iuſt9 vt palma florebit: ſicut cedrus libani multiplicabitur.

Plantati in domo dñi: in atrijs domus Dei noſtri florebunt.

Adhuc multiplicabũtur in ſenecta vberi: et bene patientes erunt vt annuntient.

Quoniam rectus domin9 Deus noſter: et non eſt iniquitas in eo.

Et non dicitur Gloria patri.

Incepta antiphona: Pótifex accepta mitra: facit iterum quinqué cruces cum pollice: de eodé oleo catechumenorum: in eiſdem locis altaris: et eo ordine: put prius fecit: dicés dũ ſingulas cruces facit.

Sancti ✠ ficetur: et conſe ✠ cret lapis iſte in nomine pa ✠ tris: et fi ✠ lij: et ſpiritus ✠ ſancti: in honorem Dei et glorioſe virginis Marie: ac omnium ſanctorũ: et memoriam ſancti Pax tibi.

Inceptaañ. pontifex ſtãs facit cũ mitra alias quinque cruces in eiſdem locis cũ eodem oleo cathecumenorum dicens ad ſingulas cruces.

Deinde Pontifex accepto turibulo: a ſacerdote altare icéſante: impoſito et benedicto, vt prius, in cenſo: ſtãs cum mitra: inchoat iterum ſchola proſequente. Rñium.

Dirigatur. Et dr totum, put etiam ſupra habetur.

Quo incepto: circuit iterũ ſemel altare ad dexterã illud incenſando: quo facto: reſtituto turibulo ſacerdoti: et Rño finito: Pontifex depoſita mitra, dicit Oremus. Et miniſtri Flectam9 genua: Le.

Pótifex iterato vt prius altare thurificat: et incipit Rñ. Dirigatur: et dicitur totũ ſchola pſequente

Adeſto domine dedicationi huius menſe tue: et in eã que a nobis indignis ſancto linita eſt oleo: bene ✠ dictionis et ſancti ✠ ficationis tue virtutem et cóſecrationem infunde: Qui viuis et regnas Deus p oia ſecula ſeculorũ. Rñ. Amé. Alia Oratio. Oremus.

Pótifex iterũ altare circuit et incéſat: et depoſita Mitra dicit orationem.

Omnipotés ſempiterne De9: altare hoc, quod in honore tuo: et in memoria viſitationis ſancti tui et omnium ſanctorum tuorum indigni dicamus: virtute tue benedictionis ſancti ✠ fica: et omnibus te inuocantibus: atq in te ſperantibus: auxilij tui munus oſtéde: et huic altari impoſita munera ſemper accepta fieri digneris: et in eo ſacramentorũ virtus: et voto-

votorū ſemꝑ obtineatur effect⁹. Per Chꝛm dn̄m nr̄m. ℟. Amen.

Pontifex incipit añ. ſchola proſequente.

Qua finita Pōtifex incipit ſchola proſequente Antiphonam.

Vnxit te deus de⁹ tuus oleo lę-

titię p̄ ꝯſoꝛtib⁹ tuis. E v o v a e.

Eructauit coꝛ meum ps. verbum bonum: dico ego opera mea regi.

Lingua mea calamus ſcribę: velociter ſcribentis.

Specioſus foꝛma pꝛę filijs hominū: diffuſa eſt gratia in labijs tuis: pꝛopterea benedixit te De⁹ in ęternum.

Accingere gladio tuo ſuper femur tuum: potentiſſime.

Specie tua ꝛ pulchꝛitudine tua: intēde, pꝛoſpere ꝓcede, ꝛ regna.

Pꝛopter veritatem ꝛ manſuetudinem ꝛ iuſtitiā: ꝛ deducet te mirabiliter dextera tua.

Sagittę tuę acutę: populi ſub te cadent in coꝛda inimicoꝝ regis.

Sedes tua deus in ſęculū ſęculi: virga directiōis virga regni tui.

Dilexiſti iuſtitiā ꝛ odiſti iniquitatē: ꝓpterea vnxit te deus deus tu⁹ oleo lętitię pꝛę ꝯſoꝛtibus tuis.

Myrrha ꝛ gutta ꝛ caſia a veſtimētis tuis a domibus eburneis: ex quibus delectauerunt te filię regum in honoꝛe tuo.

Aſtitit regina a dextris tuis in veſtitu deaurato: circundata varietate.

Audi filia, ꝛ vide, ꝛ inclina aurē tuam: ꝛ obliuiſcere populū tuū ꝛ domum patris tui.

Et concupiſcet rex decoꝛē tuū: quoniam ipſe eſt dominus deus tuus: ꝛ adoꝛabunt eum.

Et filię Tyri in muneribus: vultum tuū depꝛecabuntur omnes diuites plebis.

Omnis gloꝛia eius filię regis ab intus in fimbꝛijs aureis: circumamicta varietatibus.

Adducentur regi virgines poſt eam: pꝛimę eius afferentur tibi.

Afferentur in lętitia ꝛ exultatione: adducentur in templū regis.

Pꝛo pr̄ibus tuis nati ſūt tibi filij: ꝯſtitues eos p̄ncipes ſup oēm terrā.

Memoꝛes erunt nōis tui dn̄e: in omni generatione ꝛ generatiōe.

Pꝛopterea populi cōfitebūtur tibi in ęternū: ꝛ in ſęculum ſęculi.

Et non dicitur Gloꝛia patri.

Incepta añ. Pōtifex accepta mitra: iterū facit qnq͂ cruces: de ſctō chꝛiſmate: cū pollice dextrę man⁹: in medio tabulę altaris: ꝛ i quatuoꝛ ei⁹ angulis: oꝛdine ſupꝛa poſito: ad quālibet crucem dicens.

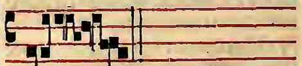
San-

Dum pdicta cārauit pōtifex de ſacro chriſmate facit q̄nq3 cruces in locis in quibus alias fecit 7 eodē ordine 7 ad quālibet dicit Sanctificetur.7c.

SAncti ✠ ficetur 7 conſe ✠ cretur lapis iſte: In nominē pa ✠ tris: 7 fi ✠ lij: 7 ſpiritus ✠ ſancti: in honorem Dei 7 glorioſę virginis Marię: ac omnium ſanctorum: ad nomen 7 memoriam ſancti   Pax tibi.

Deinde Pontifex accepto turibulo a ſacerdote incenſante: impoſito 7 benedicto: vt prius, incēſo: ſtans cum mitra: inchoat ſchola proſequente Reſponſorium.

Pōtifex modo ſuprapoſito eius mitra incēſat altare: priꝰ incepta añ. Dirigatur 7 ſchola proſequente.

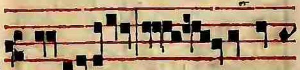

Diriga tur. Et dicit̄ totū: put ſupra habetur: quo incepto: Pōtifex circuit ſemel altare ad ſiniſtrā: illud incēſans: vt priꝰ: quo incenſato: reſtituto turibulo ſacerdoti: 7 añ. finita: Pōtifex depoſita mitra dicit O remꝰ. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

Reddito turibulo ſacerdoti. Ep̄s ſine mitra dicit.

DEſcendat, queſumus dn̄e Deus noſter, ſpiritus tuus ſup hoc altare: qui 7 dona noſtra 7 populū tuū i eo ſanctificet: 7 ſumētiu3 corda dignāter emundet. Per Chr̄m dn̄m nr̄m. ℟. Amen.

Qua dicta Pontifex inchoat: 7 ſchola proſequitur antiphona3.

Pontifex ichoat añ. 7 ſchola proſequitur.

Sanctificauit dn̄s taberna

culū ſuū: quia hec eſt domꝰ dei

in qua inuocabitur nomē eius:

de quo ſcriptum eſt: 7 erit nomē

meū ibi dicit dn̄s. E v o v a e. Ps.

DEus noſter refugium 7 virtus: adiutor in tribulationibus, que inuenerunt nos nimis.

Propterea non timebimus du3 turbabitur terra: 7 transferentur montes in cor maris.

Sonuerūt 7 turbatę ſunt aquę eorum: cōturbati ſunt montes in fortitudine eius.

Fluminis impetus lętificat ciuitatē Dei: ſanctificauit tabernaculum ſuū altiſſimus.

Deus in medio eius non commouebitur: adiuuabit eam deus mane diluculo.

Conturbatę ſunt gentes 7 inclinata ſunt regna: dedit vocem ſuā 7 mota eſt terra.

Dominus virtutum nobiſcum: ſuſceptor noſter deus Jacob.

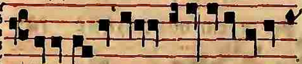
Uenite 7 videte opera domini: quę poſuit prodigia ſuper terrā: auferens bella vſq3 ad finē terrę.

Arcum conteret 7 cōfringet arma: 7 ſcuta comburet igni.

Uacate 7 videte quoniā ego ſu3 Deus: exaltabor in gentibus, 7 exaltabor in terra.

Dominus virtutum nobiſcum: ſusceptor noſter Deus Jacob.
Et non dicitur Gloria patri.
Interim dũ añ. ⁊ ps predicti dñr, Pontifex accepta mitra fundit ⁊ ſpargit de oleo catechumenorum: ⁊ chriſmate: pariter ſuper altare: illud manu dextra cõfricans, liniẽs, ⁊ perungens. Quo facto incipit, ſchola proſequente, Antiphonã.

Dũ cãtaf ꝓdicta, põtifex cum mitra ſtãs ſpargit oleum catechumenorũ ⁊ ſacrũ chriſma ſimul ſup mẽſam altaris ⁊ perungit eã ⁊ īcipit añ. Ecce odor ſchola proſequente.

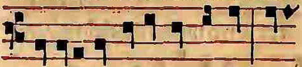
Ecce odor filij mei ſicut odor

agri pleni: cui benedixit

dominus: creſcere te faciat deus

meus ſicut arenam maris: ⁊

donet tibi de rore celi benedi-

ctionem. E v o v a e. Ps.

Fundamenta eius in montibus ſanctis: diligit domin⁹ portas Sion, ſuper omnia tabernacula Jacob.

Glorioſa dicta ſunt de te: ciuitas Dei.

Memor ero Rahab ⁊ Babylonis: ſcientium me.

Ecce alienigenę ⁊ Tyr⁹ ⁊ populus Æthiopum: hi fuerunt illic.

Nũquid Sion dicet homo, ⁊ homo natus eſt in ea: ⁊ ipſe fundauit eam altiſſimus.

Dominus narrabit in ſcripturis populorum: ⁊ principum horum, qui fuerunt in ea.

Sicut lętantiũ omnium: habitatio eſt in te. Et nõ dicitur Gloria patri. Finito pſalmo Pontifex ſtans cum mitra: dicit.

Pontifex ſtans cum mitra dicit.

Lapidem hunc fratres chariſſimi: in quo vnguentum ſacrę vnctionis effunditur: ad ſuſcipiẽda populi ſui vota ⁊ ſacrificia: oremus: vt domin⁹ conſecret, atque benedicat: ⁊ quod eſt vnctum a nobis: fit vnctum in nomine eius: vt plebis vota ſuſcipiat: ⁊ altari ꝑ ſacrã vnctionẽ perfecto: dũ ꝓpitiationem ſacrorum imponimus: ipſi propitiatores Dei eſſe mereamur. Per Jeſum Chrm dominum noſtrum: qui cum eo ⁊ ſpiritu ſancto viuit ⁊ regnat deus in ſecula ſeculorum. ℟. Amen.
Quo dicto: inchoat añam: ſchola ipſam ⁊ pſalmũ: ac ſequẽtia reſponſoria proſequente. Antipho.

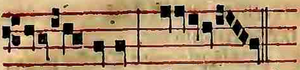

Lapides precioſi oẽs muri

Pontifex īcipit añ. ⁊ ſchola eã proſequit ⁊ alia q̃ ſequuntur.

tui, ⁊ turres Jeruſalem gẽmis ędi-

ędificabuntur. E v o v a e. ps.

Lauda Jeruſalem dominuʒ: lauda Deum tuum Sion.
Quoniam cōfortauit ſeras portarum tuarū:benedixit filijs tuis in te.
Qui poſuit fines tuos pacem: ⁊ adipe frumenti ſatiat te.
Qui emittit eloquium ſuuʒ terre:velociter currit ſermo eius.
Qui dat niuem ſicut lanam: nebulam ſicut cinerem ſpargit.
Mittit cryſtallū ſuā ſicut buccellas:ante facieʒ frigoris eius quis ſuſtinebit.
Emittet verbum ſuum ⁊ liquefaciet ea:flabit ſpūs eius ⁊ fluent aquę.
Qui annunciat verbū ſuuʒ Jacob:iuſtitias ⁊ iudicia ſua Jſrael.
Non fecit taliter omni nationi:⁊ iudicia ſua non manifeſtauit eis.
Gloria patri. Sicut erat ⁊c.
Deinde dicitur Reſponſorium.

Hęc eſt Jeruſalem ciuitas il-

la magna cęleſtis:ornata tan-

q̄ʒ ſponſa agni,Quoniā taber-
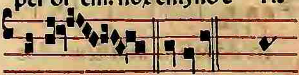

nācu lū facta eſt haleluiah.

Portę e ius nō claudent

per di em: nox eniʒ nō e rit

in e a. Omī. Aliud R.

Plateę tu ę Jeruſalē ſternen-

tur auro mundo haleluiah,⁊

cantabitur in te cāticum lętitię

haleluiah.Et per omnes vicos

tuos dicetur ab vniuerſis hale-

luiah haleluiah. ℣.Luce ſplen-

ſplēdida fulge bis: ꝛ oēs fines terrę adoꝛabunt te. Et per omnes.

Incepta aā. interim dū ipſa ꝛ ps. ac Kẏria ꝑdicta cātant: Pōtifex cū mitra incipiēs retro altare: ꝛ ꝓcedēs ad ei⁹ dextrā: inūgit chriſmate cū pollice dextro: ſingulas duodecim cruces: in parietib⁹ ecclię depictas: ad vnāquāqꝫ crucē dicēs

Sancti ✠ ficetur ꝛ conſe ✠ cretur hoc tēpluꝫ. In nomine pa ✠ tris: ꝛ fi ✠ lij: ꝛ ſpūs ✠ ſancti: in honoꝛem Dei ꝛ glorioſę virginis Marię: ac omnium ſanctoꝛuꝫ: ꝛ memoꝛiā ſcti pax tibi. Et peruncta qualibet cruce: mox accepto turibulo illam incenſat. His peractis: Pontifex ad altare reuertitur: ac ſtans cum mitra: ꝛ turificans ſuper illud: inchoat ſchola proſequente antiphonaꝫ.

Perūctis oib⁹ crucibus pōtifex reuertif ad altare ꝛ turificat ſup illud ꝛ incipit aña. Ædificauit: ſchola ꝓſequitᵉ

Ædificauit Moyſes altare domino Deo: offerrēs ſuper illud holocauſta: ꝛ immolans victimas: fecit ſacrificium veſ̄ptinū in odoꝛē ſuauitatis dn̄o Deo: in ꝯſpectu filioꝝ Iſrael.

Qua finita ſtans: adhuc cum mitra, dicit

Dei patris oīpotētis miſericoꝛdiā depꝛecemur, dilectiſſimi fratres: vt altare hoc ſacrificijs ſpūalibus imbuendū: noſtrę vocis exoꝛatus officio: pſenti bene ✠ dictione ſāctificet: atqꝫ ſemper in eo oblationes famuloꝛum ſuoꝛū: ſtudio ſuę deuotionis impoſitas: bene ✠ dicere ꝛ ſancti ✠ ficare dignetur: ꝛ ſpūali placatus incēſo: pꝛecanti familię ſuę pꝛomptus ꝛ benign⁹ exauditoꝛ aſſiſtat. Per Chꝛm dn̄m nr̄m. ℟. Amen.

Pontifex ſtans cū mitra.

Deinde

Benedictio incenſi que fit ſtando ſine mitra.

Deinde benedicit incēſum ſuper altare cremandum: ſtans ibidem depoſita mitra: dicens. verſus.

Domine exaudi orationem meā. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcū. ℟. Et cū. Oremus
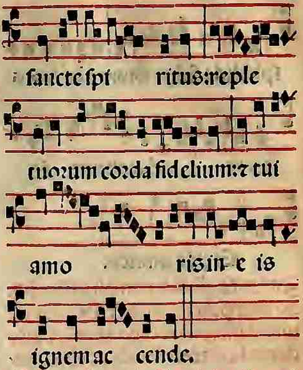
Domine Deus omnipotés: cui aſſiſtit exercitus angelorum cū tremore: quorum ſeruitium ſpirituale ⁊ igneum eſſe cognoſcitur: dignare reſpicere, bñ ✠ dicere, ⁊ ſancti ✠ ficare hāc creaturā incenſi: vt omnes languores: omneſqȝ infirmitates: cūcteqȝ inſidię inimici odorē eius ſentiētes effugiāt: ⁊ ſeparētur a plaſmate tuo: quod ꝑtioſo filij tui ſanguine redemiſti: vt nunquā lędatur a morſu iniqui ſerpentis. Per Chriſtū dominum noſtrum. ℟. Amen.

Pontifex aſpgit incenſum ⁊ format ex eo quinqȝ cruces.

Deinde aſpgit ipſum aqua benedicta: ⁊ accepta mitra format propria manu ex ipſo incenſo quinqȝ cruces: quālibet de quinqȝ granis ſup illa quīqȝ loca altaris: in qbus cruces de aqua ⁊ oleo ac chriſmate factę prius fuerunt: ⁊ ſup quālibet crucem turis: ponit vnā crucem factā de ſubtili cādela ad menſuram crucis: de granis incenſi factę: ⁊ cuiuſlibet crucis capita accendunt: vt cum ipſis tus comburatur ⁊ cremetur. Omnibus autem crucibus accenſis, Pontifex depoſita mitra: flexis corā altari genib⁹ inchoat ſchola ꝓſequēte.
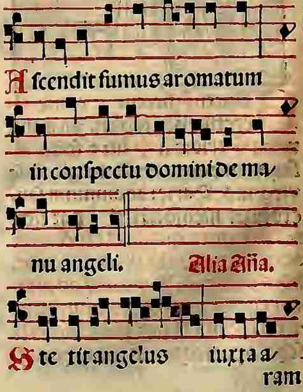
Candelis omnibus accēſis pontifex ſine mitra genuflectit ⁊ inchoat ℞. ſub cuius ℣. ſchola ꝓſequente.
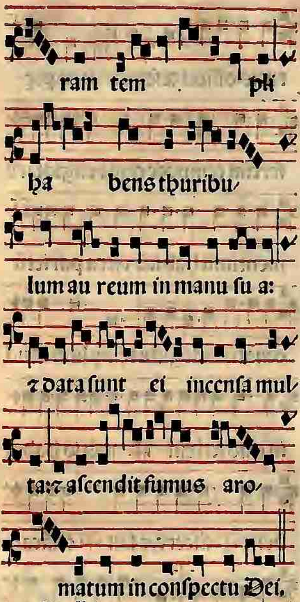

Niſi conſecratio fiat inter dominicam lxx. ⁊ feſtū paſchę reſurrectionis domini noſtri Jeſu Chriſti: quia tunc omiſſo Alleluia. dicit verſus tantū. Quo dicto ſurgit Pontifex ſtās ibidem verſus ad altare ſine mitra: ⁊ ſchola cantat Antiphonas duas ſequentes.

Dicto ℣. ſurgēs pōtifex ſtās ſine mitra verſus ad altare donec ſchola cantat añ.

ſine Allah. Quibus finitis: Pōtifex adhuc ſtans ante altare: ſine mitra dicit O ꝛem⁹. Et miniſtri: Flectamus genua: Leuate.

Stādo ⁊ ſine mitra.

Domine ſancte: pater omnipotēs: eterne Deus: clemēs ⁊ propitius: p̄ces noſtrę humilitatis exaudi: ⁊ reſpice ad huius altaris tui holocauſtū: qđ nō in igne viſibili probetur: ſed infuſum ſancti ſpirit⁹ gratia: in odorē ſuauitatis aſcēdat: ⁊ legitime ſe ſumentibus eucharíſtia medicabilis fiat: ad vitamq; proficiat ſempiternā. Per Chr̄m dn̄m nr̄m. ℞. Amen.

Poſt hec: combuſtis candelis ⁊ ture: cineres illius combuſtionis per vnum ex miniſtris cū ſpatulis ligneis abraduntur: ⁊ collecti in aliquo vaſe: proijciuntur in ſacrario. Interi₃ Pōtifex ſine mitra: ſtans ante grad⁹ altaris: verſus ad altare dicit O ꝛem⁹. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.
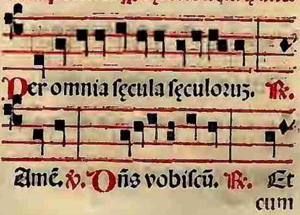
Aliqs miniſtroꝝ cū ſpatulis abradit cineres ⁊ p̄ijcit in ſacrario.

Sine mitra ⁊ ſtando.

Deus omnipotens: in cuius honore ac beatiſſime virginis Marię: ⁊ omnium ſanctoru₃: ac nomen ⁊ memoriam ſancti tui N. indigni altare hoc conſecramus: clemens ⁊ propitius preces noſtrę humilitatis exaudi: ⁊ pręſta: vt in hac menſa ſint libamina tibi accepta: ſint grata: ſint pinguia: ⁊ ſpiritus ſancti tui ſemper rore pfuſa: ⁊ omni tempore hoc in loco ſupplicātis tibi familię tuę anxietates relcues: ęgritudines cures: p̄ces exaudias: vota ſuſcipias: deſiderata confirmes: ⁊ poſtulata concedas. Per dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum. Qui tecū viuit ⁊ regnat in vnitate eiuſdē ſpūs ſancti Deus.
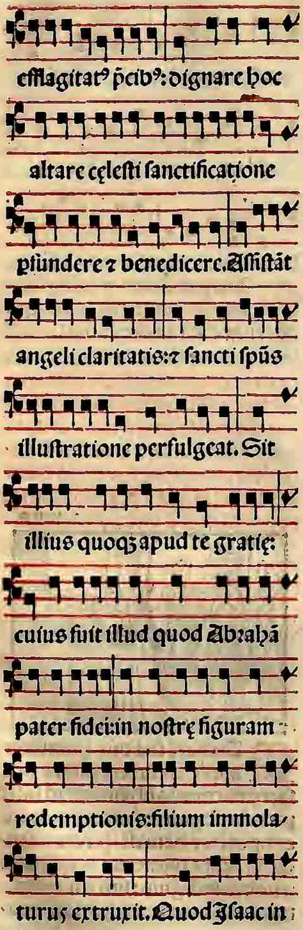
Deinde eodem modo ſtans: dicit mediocri voce: extenſis manibus ante pectus: Prefationem hanc.
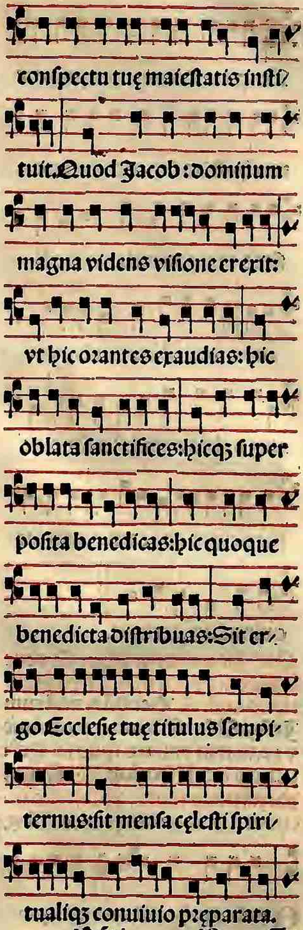
Pōtifex extēſis manibus ante pectus dicit p̄fationem.

cuz ſpiritu tuo. ℣. Surſum cor-
da. ℟. Habemus ad dominū.
℣. Gratias agamus dño Deo
nr̃o. ℟. Dignum ⁊ iuſtum eſt.

Uere dignū ⁊ iuſtū eſt, ęquum
⁊ ſalutare. Nos tibi ſemper
⁊ vbiq; gratias agere: dñe
ſancte: pater omnipotēs, ęterne
Deus. Et vt ꝑpenſiori cura, ⁊
attentiori famulatu tibi ſerui-
tutis officia deferam⁹: hoc prę-
ſertim tempore quo religioſarū
mentium habitū vltra parietū
ornatū delegiſti: templum iſtud
in quo ſcti tui N. mētio habet
bene ✠ dicere, ⁊ ſan ✠ ctifica-
re digneris: per cuius ſacrā re-
uerentiā ⁊ honorem ſacratiſſi-
mo nomini tuo hoc altare de-
dicamus. Huius igit̃ domine
effigi-

efflagitatꝰ p̃cibꝰ: dignare hoc
altare cęleſti ſanctificatione
ꝑfundere ⁊ benedicere. Aſſiſtãt
angeli claritatis: ⁊ ſancti ſpũs
illuſtratione perfulgeat. Sit
illius quoq; apud te gratię:
cuius fuit illud quod Abrahã
pater fidei: in noſtrę figuram
redemptionis: filium immola-
turus extruxit. Quod Iſaac in

conſpectu tuę maieſtatis inſti-
tuit. Quod Jacob: dominum
magna videns viſione erexit:
vt hic orantes exaudias: hic
oblata ſanctifices: hicq; ſuper
poſita benedicas: hic quoque
benedicta diſtribuas: Sit er-
go Eccleſię tuę titulus ſempi-
ternus: ſit menſa cęleſti ſpiri-
tualiq; conuiuio pręparata.

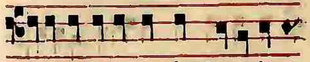
Pôti. R Tu

Tu igitur domine: proprio ore

tuo: hoſtias ſuper eum impo-

ſitas ⁊ imponendas benedi-

cito: ⁊ benedictas ſuſcipito:

atq; nobis omnib⁹ tribue, vt

participatione earum: vitã ac-

quiramus eternam.

Quod ſequit̃ dicit ſubmiſſa voce legẽdo: ita tamen q̃ a circũaſtantibus audiat. Per dñm noſtrum Jeſum Chr̃m filiũ tuũ: q tecũ viuit ⁊ regnat in vnitate ſpũs ſci De⁹: per oia ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amen. Præfatione finita: Pontifex inchoat ſchola proſequente Añam.

Quod ſequit̃ dicit plane.

Confirma hoc Deus qđ ope-

rat⁹ es in nobis a templo ſan-

Pontifex inchoat ſchola proſequente.

cto tuo qđ eſt in Jeruſa-

lem, haleluiah. E v o v a e. Ps.

Exurgat Deus ⁊ diſſipẽtur inimici eius: ⁊ fugiant qui oderunt eum a facie eius. Et dicit totus prout habetur ſupra in fine benedictionis Abbatis. fo. 61. Incepta Aña, põtifex accepta mitra: cũ pollice dextrę manus chriſmate intincto: facit crucẽ in fronte altaris: nihil dicẽs. Quo facto ac prędictis aña ⁊ pſalmo finitis, depoſita mitra dicit. Oremus.

Incepta Aña pdicta Pontifex cũ mitra ſtãs facit cruces de ſacro chriſmate in frõte altaris nihil dicens.

Maieſtatẽ tuã dñe humiliter imploramus: vt altare hoc ſacrę vnctionis libamine: ad ſuſcipienda populi tui munera inunctũ: potẽter benedi ✠ cere ⁊ ſancti ✠ ficare digneris: vt qđ nunc a nobis indignis: ſub tui nominis inuocatione: in honore beatiſſimę

Põtifex depoſita mitra dicit orõnẽ.

tiſſimę virginis Marię ⁊ oīuʒ ſan-
ctoꝝ: atq; in memoriaʒ ſancti tui
ſacroſancti chriſmatis inun-
ctione delibutuʒ eſt: placeat tibi:
atq; altare maneat perpetuū: vt
qcqd deinceps ſup illud oblatū:
ſacratumue fuerit: dignū tibi fiat
holocauſtū: atq; oīum hic offerē-
tium ſacrificia: a te pio dn̄o beni-
gne ſuſcipiātur: ⁊ per ea, vincula
peccatoꝝ noſtrorum abſoluātur:
maculę deleant̄: venię impetrent̄:
gratię acquirant̄: quatenus vna
cuʒ ſanctis ⁊ electis tuis: vitā per-
cipere mereamur ęternam, Per
Chriſtum dn̄m noſtrū. ℟. Amē.
Tum Pontifex accepta mitra: cū
pollice dextrę manus chriſmate
intincto: inungit in modum cru-
cis: coniunctiones menſę, ſeu ta-
bulę altaris: ⁊ tituli ſiue ſtipitis:
quatuor angulis: quaſi illa con-
iungens: ad ſingulas cruces di-
cens In nomine pa ✠ tris: ⁊ fi-
✠ lii: ⁊ ſpiritus ✠ ſancti. Deinde
depoſita mitra, dicit Oremus.

Sine mitra.

Supplices te deprecamur oī-
potens ęternę Deus: p vni-
genitum filiū tuū dn̄m nr̄m Ieſū
Chrm̄: vt altare hoc ſctis vſib⁹ p-
paratū: cęleſti bn̄ ✠ dictione ſan-
ctifices: ⁊ ſicut Melchiſedech ſa-
cerdotis pcipui oblationē digna-
tiōe mirabili ſuſcepiſti: ita impoſi-
ta huic nouo altari munera: ſem-
per accepta ferre digneris: vt po-
pulus, qui in hāc eccleſię domum
ſanctā conueniet: per hęc libamina
cęleſti ſanctificatione ſaluat⁹: ani-
marū quoq; ſuarū ſaluteʒ perpe-
tuā cōſequat̄. Per eundem Chri-
ſtum dn̄m noſtrum. ℟. Amen.

Subdiaconi abſtergunt menſam altaris ⁊ eps lauat manus ſedēdo cū mitra.

Poſt hęc ſubdiaconi abſtergunt
diligēter cū mantilibus telę groſ-
ſę menſaʒ altaris. ⁊ Pōtifex acce-
dit ad ſedē ſuā iuxta altare: i qua
cū mitra ſedēs: fricat bene manus
cuʒ medulla panis, ac lauat ⁊ ex-
tergit. Quo facto Subdiaconis,
ſeu acolitis pſentantib⁹ ipſi Pōti-
fici tobaleas nouas ⁊ mundas: ac
vaſa ⁊ ornamenta ad cultū Dei: ⁊
eccleſię ac altaris cōſecratoꝝ perti-
nentia, Pontifex depoſita mitra
ſurgit: ⁊ ſtās: illa benedicit, dicēs.

BENEDICTIO TOBALEArum, vaſorum, & ornamentorum: eccleſię & altaris conſecratorum.

Pōtifex ſtans ſine mitra bn̄dicit tobaleas ſibi pſentatas p ſubdiaconos.

Adiutoriuʒ nr̄m in noīe dn̄i. ℟.
Qui fecit cęlū ⁊ terrā. ℣. Dn̄s vo-
biſcū. ℟. Et cū ſpū tuo. Orem⁹.
Omnipotēs ⁊ miſericors de⁹:
qui ab initio vtilia ⁊ neceſſa-
ria hoībus creaſti: tēplaq; manu
hoīuʒ facta nomini ſancto tuo di-
cari: tuęque habitationis loca vo-
cari voluiſti: quiq; per famulum
tuū Moyſen: veſtimenta pontifi-
calia ⁊ ſacerdotalia, ſeu leuitica: ⁊

Exo. 28.

alia queq; diuerſi generis orna/
mēta ad cultū ⁊ decorē tabernacu
li ⁊ altaris tui fieri decreuiſti: exau
di ꝓpitius p̄ces nr̄as: ⁊ oīa hęc di
uerſarū ſpecierū ornamēta i vſum
tuę huius baſilicę ⁊ altaris: ad ho
norē ⁊ gl'iā tuā pręparata: ſanctifi
✠ care: bene ✠ dicere: ⁊ conſe ✠
crare: p noſtrę humilitatis ſerui/
tiū digneris: vt diuinis cultibus:
ſacriſq; myſterijs apta exiſtāt: hiſ
que cōfectioni corporis ⁊ ſangui
nis dn̄i nr̄i Jeſu Chr̄i: dignis pa/
rentur famulatibus. Qui tecū vi
uit ⁊ regnat in vnitate ſpūs ſācti
de⁹: per oīa ſcl'a ſcl'orū. ℟. Amen.

Deinde aſpgit illa aqua bn̄dicta: tū miniſtri ponūt ſup altare: chriſ male, ſiue pannū lineū cęratū: ad menſurā altaris factū: deinde ve ſtiunt altare tobaleis ⁊ ornamen tis benedictis: ponentes deſuper crucem, ⁊ alia ornamēta. Interī Pontifex ſtans ibidem: inchoat aīam primam ſequentem: ſchola ipſam: ac alias antiphonas ſequē tes, ⁊ Reſponſoria cum ſuis ver/ ſibus ⁊ pſal. proſequente Aīa.

Pontifex ſtando in/ choat aīi.

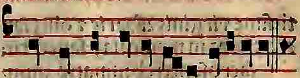
Circūdate Sion leuitę altare

domini dei: veſtite veſtimen/

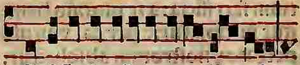
tis albis: eſtote ⁊ vos canētes

hymnū nouū dicētes halleluiah.

℣. Mirabilis deus in ſctīs ſuis,

Et ſcūs in oībus operibus ſuis.

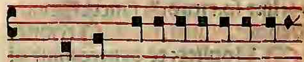
℣. Gloria. E v o v a e. Alia aā.

Circundate Siō ⁊ cōplectimi/

ni eā: narrate in turrib⁹ eius.

℣. Magnus domin⁹ ⁊ laudabi/
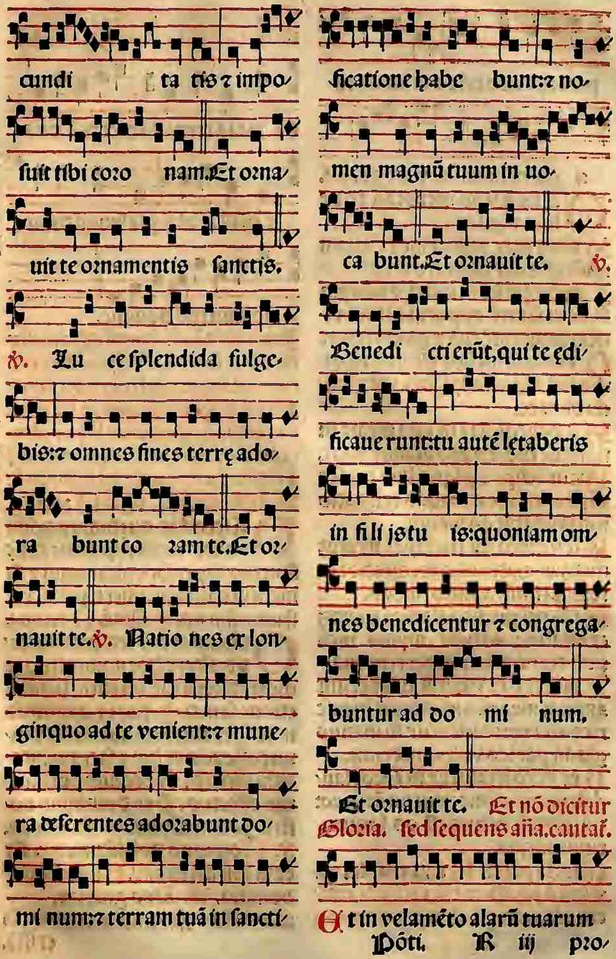

lis nimis: in ciuitate dei nr̄i in

mōte ſctō eius. Deinde dr̄ ℟.

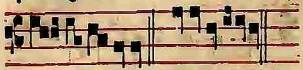

Induit te dominus tunica iu/
cun/

cundi ta tis ꝛ impo/
ſuit tibi coro nam.Et orna/
uit te ornamentis ſanctis.
℣. Lu ce ſplendida fulge/
bis:ꝛ omnes fines terrę ado/
ra bunt co ram te.Et or/
nauit te.℣. Natio nes ex lon/
ginquo ad te venient:ꝛ mune/
ra deferentes adorabunt do/
mi num:ꝛ terram tuā in ſancti/
ficatione habe bunt:ꝛ no/
men magnū tuum in uo/
ca bunt.Et ornauit te. ℣.
Benedi cti erūt,qui te ędi/
ficaue runt:tu autē lętaberis
in fi li js tu is:quoniam om/
nes benedicentur ꝛ congrega/
buntur ad do mi num.
Et ornauit te. Et nō dicitur
Gloria. ſed ſequens aña.cantat.
Et in velamēto alarū tuarum
Pōti. R iij pro/

protege nos dñe ⁊ in laude tu-

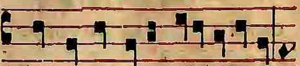

a glorIemur. Evovae. ps.

D Eus Deus meus: ad te de luce vigilo.
S itiuit in te anima mea: quam multipliciter tibi caro mea.
I n terra deſerta inuia ⁊ inaquoſa, ſic in ſancto apparui tibi: vt viderem virtuté tuã ⁊ gloriã tuam.
Q uoniam melior eſt miſericordia tua ſup vitas: labia mea laudabunt te.
S ic benedicã te in vita mea: ⁊ in nomine tuo leuabo manuſ meaſ.
S icut adipe ⁊ pīguedine repleatur anima mea: ⁊ labijs exultationis laudabit os meum.
S i memor fui tui ſuper ſtratuꝫ meuꝫ: in matutinis meditabor in te: quia fuiſti adiutor meus.
E t in velamento alarum tuaruꝫ exultabo: adheſit anima mea poſt te: me ſuſcepit dextera tua.
I pſi vero in vanum queſierunt animaꝫ meam: introibunt in inferiora terrę: tradentur in manus gladij, partes vulpium erunt.
R ex vero lętabitur in Deo, laudabuntur omneſ qui iurãt in eo: quia obſtructum eſt os loquentium iniqua.
G loria patri. S icut erat in. ⁊c.

Finito ps. Pontifex depoſita mitra aſcendit ad altare: ⁊ facta, cruci ſuper altari poſitę, reuerentia: incipit ſchola proſequente añaꝫ:

Pōtifex ſine mitra aſcēdit ad altare ⁊ facta reuerētia Cruci ſup altare poſitę incipit añ. ⁊ ſchola proſequitur.

O mnis terra adoret te Deus

⁊ pſallat tibi: pſalmum dicat

nomini tuo Domine.

Interim dũ añ. cantat: Pontifex incenſat ſup altare in moduꝫ crucis: ⁊ añ. finita, Pōtifex caꝫ reincipit: ⁊ ſchola proſequit: ⁊ interim iterum ipſe Pontifex ſuper altare in moduꝫ crucis incẽſat: quod ⁊ tertio facit: quo facto ſtanſ ante medium altaris, dicit O remus.

Dũ añ. cãtat, pontifex incēſat ſup altare in moduꝫ crucis, ⁊ completa añ. eã reincipit ⁊ iterũ incēſat vt prius: ⁊ hoc idem tertio facit ⁊ poſtea dicit orationeꝫ

D Eſcendat, queſumus Domine Deꝰ noſter: ſpirituſ tuuſ ſanctus ſuper hoc altare: qui ⁊ ſumentiũ corda purificet, per Chriſtum dñm no. ℞. Amẽ. O remuſ.

O Mnipotens ſempiterne Deus: altare hoc nomini tuo dedicatum: cęleſtis virtutis benedictione ſancti ✠ fica: ⁊ omnibus in te ſperantibus auxilij tui munuſ oſtende: vt hic ⁊ ſacramentorum virtus: ⁊ votorum obtineatur effectus. Per dominum noſtrũ Ieſum Chřm. ⁊c. ℞. Amen. ℣. D ominus vobiſcum. ℞. Et cum ſpiritu tuo. ℣. B enedicamꝰ domino. ℞. Deo gratias.

Quo dicto Potifex accedit ad la criſtã.

Pōtifex ad ſacrariū accedit depoſito pluuiali induitur ſandalijs ⁊ aliis veſtibꝰ pōtificalibꝰ ꝓ miſſa. ⁊ preparantur oīa neceſſaria.

criſtiam, ſiue ſacrarium: vbi depoſi
to, pluuiali: ſi celebrare voluerit:
qđ conueniens eſt accipit ſanda-
lia: dicens pſ. Quam dilecta cuꝫ
alijs: deinde lotis manibus: acci-
pit omnia paramenta pontifica-
lia albi coloris. Interim ornatur
Eccleſia: ⁊ luminaria ſuper altari
⁊ credētia: ac alibi vbi placuerit
accēduntur. Tunc erit Pontifex
miſſam celebraturus. Si vero fa-
tigatuſ nimiſ celebrare noluerit:
facit miſſam ſolēniter per aliquē
ſacerdotem celebrari. Introitus
Terribilis eſt locus iſte. Cū alijs
ꝑ totuꝫ ꝑut in feſto dedicationis
eccl'ię ordinaẗ: oratiōe tamē ſecre-
ta: ⁊ poſt cōme. exceptis: q̄ dicunẗ
vt infra: diciẗ ⁊ Credo. Oratio.

DEuſ qui inuiſibiliter omnia
contines: ⁊ tamē pro ſalute
generis humani: ſigna tuę poten
tię viſibiliter oſtēdis, tēpluꝫ hoc
maieſtatis tuę inhabitatione illu
ſtra: ⁊ cōcede: vt oēs, qui huc de-
precaturi cōueniūt: ex quacunqꝫ
tribulatione ad te clamauerint:
cōſolationis tuę beneficia conſe-
quanẗ. Per dn̄m nr̄m ⁊c. Secre.

DEus, qui ſacrandorum tibi
auctor es muneruꝫ: effunde
ſuper hanc orationis domum: be
nedictionem tuā: vt ab omnibus
in ea inuocantibus nomen tuum
defenſionis tuę ſentiatur auxiliū.
Per dn̄m noſtrum ⁊c. Poſtcōio.

QUęſumus oīpotens Deus:
vt in hoc loco: queꝫ nomini
tuo indigni dedicauimuſ: cunctis
petentibuſ: aureſ tuę pietatiſ ac-
cōmodes. Per dn̄m nr̄m Jeſum.

Pōtifex dat benedictionē ſolennem populo.

In fine Pōtifex dat bn̄dictioneꝫ
ſolennē dicēs Sit nomē dn̄i. ⁊c.
Et indulgētiaſ ſupra declaratāſ.
Quibuſ publicatiſ: reuertiẗ ad
ſacriſtiā: vbi depoſitiſ ſacriſ veſti-
bꝰ: eat in pace. Deinde cineres ꝑ
eccleſiā aſpſi, i qbꝰ literę gręcę ⁊ la
tinę ſcriptę ſūt: ꝑ miniſtros eccl'ię
tollunẗ: ⁊ eccl'ia totaliter mūdaẗ.

Eccleſia per miniſtros a cineribus mundaẗ.

DE ALTARIS CONSE- cratione, quę fit ſine eccleſię dedicatione.

Altaris cōſecratio decentius fit die dn̄ico vel feſtiuo.

LIcet altariſ cōſecratio,
quę fit ſine eccleſię dedi-
catione: ſingulis diebꝰ
fieri poſſit: decentiuſ ta
men fit die dn̄ico: vel feſtiuo. In
primiſ igiẗ: in ſero precedēte diē
cōſecrationiſ: ꝑparātur ⁊ in eccle
ſia: ſacriſtia vel alio loco idoneo
ponunẗ in aliquo vaſculo: ſeu ca-
pſula apta ad includendū in alta
ri: reliquię cū tribꝰ granis incēſi:
in altari recludēdę: ⁊ cartula de
ꝑgameno ſcripta de groſſa litera:
continēs cuiuſmodi reliquię ſint
ibidē incluſę: ⁊ ad cuiuſ ſancti ho
noreꝫ ⁊ nomē altare ipſum dedi-
catur. Nomen cōſecratoris. In-
dulgētiam quaꝫ in anniuerſario
die dedicationiſ Pōtifex ipſe con
cedit. Annū quoqꝫ diē: ⁊ menſem
quibus altare dedicatur: qđ va-
ſculū idē Pontifex ſigillat diligē
ter: ⁊ illud in mundo ⁊ honeſto
loco collocat cū duobus candela
bris ⁊ luminaribus ardentibus.
Celebrādeqꝫ ſunt vigilię ante re

Præparātur neceſſaria vt in textu habetur.

liquias ipſas:⁊ canēdi nocturni ⁊ matutinę laudes:ī honore ſanctoruz,quoꝝ reliquię ſunt cōdendę.
¶ Jn mane vero diei qua conſecratio fieri debet: parantur in eccleſia: quę ad altaris dedicationē ſunt neceſſaria: videlicet Sanctū chriſma in vaſculo ⁊ ampulla.
Oleum ſanctū catechumenoꝛuz etiā in vaſculo ⁊ ampulla. Una libra turis,vel circa: cuius medietas ſit in granis. Turibulum cuz nauicella ⁊ coclear1. Vas cū prunis ardentibus: vnum vas aqua plenū,qđ ī preſbyterio ponitur. Vas cū cineribus. Vas cum ſale. Vas cum vino. Aſperſoꝛium de herba hyſſopi factū. Mantilia de tela groſſa noua:ad extergēdū altare conſecranduz quoties expedierit. Coopertura linea cęrata: ad mēſurā ipſius altaris. Quinq; paruę cruces:factę de ſubtilibus candelis. Aliquot ſpatulę ligneę paruę: ad abradendū de altari cōbuſtiones,ſeu cineres turis:⁊ cādelarum. Vas in quo huiuſmodi abraſurę deponunť: Calx, Arena, ſiue tegula trita:ad faciēdū cęmētum: pro liniendo ſepulchrū reliquiarū:⁊ iuncturā menſę altaris cū ſtipitę. Cęmētari⁹ q hoc agat. Duo intoꝛticia,ſeu cęrei accenſi:q ſemp Pōtificem quocūq; ierit pcedunt. Vas cū aqua ad lauandū manus Pōtificis quoties opus fuerit:⁊ medulla panis:ac manutergia ad tergendū eas. Tobalę noue mūdę:⁊ vaſa ac oꝛnamenta ad cultū Dei ⁊ altaris: poſtq̄ cōſecratū fuerit ptinentia:bñdicēda.
¶ Pōtifex igiť ad cōſecrationez pręparatuz:in ſede ſua ad ſiniſtrā altaris cōſecrādi ſibi parata:quotidiano ſuo habitu indut⁹:ſedēs: incipit:⁊ cū miniſtris ſuis pſequitur voce ſubmiſſa: pſalmos pęnitentiales,ſine litania:quos require ſup.ī bñdictione Abbatis.f.53. Interim induit amictū: albā:cingulū:ſtolam:⁊ pluuiale albi coloris:ſine manipulo:⁊ mitrā ſimplicez in capite:ac baculū paſtoꝛalez in ſiniſtrā accipit: Sicq; paratus: finitis dictis ps:accedit corā altari conſecrando:vbi ſtās:depoſita mitra: inchoat ſchola pſequente añam ſequentem: quę vna cū omnibus alijs añis ⁊ reſponſoꝛijs in huiuſmodi conſecratione cantandis: habetur ſub notis: ſupꝛa in conſecratione altaris: quę ſit in eccleſię dedicatione vbi eſt recurrendum: ſi officium conſecrationis huiuſmodi fit in cantu. Aña.

Adeſto: Deus vnus omnipotens: pater: ⁊ filius: et ſpiritus ſanctus. Deinde ibidem ſtans vt pꝛius dicit. Oꝛemus.

Actiones noſtras,quęſumus domine,aſpirādo pꝛęueni,⁊ adiuuādo proſēquere: vt cuncta noſtra oꝛatio ⁊ operatio a te ſemper incipiat:⁊ per te cępta finiať. Per Chꝛm dñm nrm. ℟. Amen.

Quibus dictis: Pōtifex accepta mitra: pcumbit ſup faldiſtoꝛiū ⁊ tapete ibidē ſibi pręparatū:⁊ cantoꝛ incipit litaniā: vel cantoꝛe deficiente: Pontifex eam legit, quā require

Pontifex parat⁹ cū pluuiali accedit corām altari cōſecrādo ⁊ dicit añā Adeſto:ſiſde ſine dextra deinde orationē Actiones ⁊c.

Pontifex pcumbit ſup faldiſtoriū ⁊ dicitur litania nominādo bis nomē ſcī in cui⁹ honorē dicatur.

require ſupra fol. 10. nominando bis in ea: in loco ſuo: nomen illius ſancti in cuius honore dedicatur ipſum altare. Cūq; dictū fuerit. Ut obſequium ſeruitutis noſtre tibi rationabile facias. Te rogamus audi nos. Pontifex ſe erigit: et baculum paſtoralem in ſiniſtra manu tenēs: cū dextra eleuata pducit ter ſignū crucis cōiter ſup aram et ſtipitē: dicens primo.

Pontifex ſurgit cū mitra et baculū paſtorali tenēs in manu ſiniſtra dicit ℣.

Ut hoc altare: ad honorē tuū et memoriā ſancti tui cōſecrandū: bene ✠ dicere digneris. ℟. Te rogam⁹ au. n. Scdo, dicit Ut altare hoc ad honorem tuū et memoriam ſancti tui conſecrandum: bene ✠ dicere et ſancti ✠ ficare digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Tertio, dicit Ut altare hoc ad honorē tuū: et memoriā ſancti tui bñ ✠ dicere: et ſci ✠ ficare: et ꝯſe ✠ crare digneris. ℟. Te rogam⁹ audi nos. Quo dicto iterū ſup faldiſtoriū pcumbit: et perficit Litania: qua finita: ab accubitu ſurgit Pontifex: et verſus ad altare: in cōgruēti ſpacio: depoſita mitra: genuflexus dicit cantando: ſi in cantu ſit officium: alioquin dicit cōpetenti voce ſine notis: quod etiā in omnibus alijs ſequētibus obſeruat. Deus in adiutoriū meū intēde. Quo dicto ſurgit pōtifex, et chor⁹ ſeu miniſtri rñdent. Dñe ad adiuuandū me feſtina. Tū Pōtifex ſtās ibidē ſine mitra, dicit Gloria pri. etc. Chor⁹ ſeu miniſtri rñdēt. Sicut erat etc. abſq; Halleluiah.

Idem fit eiſdem modo et loco ſecūdo et tertio: voce ſemper altius eleuata. Deinde Pontifex accepta mitra: et ſtans ibidem: benedicit aquā cū vino, ſale, et cinere, dicēs per omnia: et faciēs prout habetur ſupra ſub Eccleſie dedicatione: vſq; ad orationem. fol. 109.

Omnipotens ſempiterne de⁹ creator, et conſeruator humani generis etc. incluſiue. f. 110. Aqua igit benedicta: pontifex accepta mitra accedit ad altare: et ſtās ante illud depoſita mitra: inchoat ſchola proſequente Añaꝫ. Introibo ad altare Dei: ad Deū qui letificat iuuentutem meā. Ps. Iudica me Deus et diſcerne cauſam meam de gente non ſancta: ab homine iniquo et doloſo erue me. Repetitur Aña. Quia tu es Deus meus fortitudo mea, quare me repuliſti, et quare triſtis incedo: dum affligit me inimicus. Repetitur Antipho. Emitte lucem tuam et veritatē tuam: ipſa me deduxerūt et adduxerunt in montē ſanctuꝫ tuū, et in tabernacula tua. Repetit Aña. Et introibo ad altare Dei: ad Deū qui letificat iuuentutē meā. Aña.

Pontifex benedicit aquā ſtās cū mitra. Bñdicta aqua pontifex cum mitra accedit ad altare et ibidē depoſita mitra icipit añ. ſchola pſequēte cū pſ. poſt quēlibet ipſius verſum ſemp reiterādo añam.

Aña repetit̃. Cõfitebor tibi in cithara De⁹ De⁹ me⁹: quare triſtis es aïa mea: ⁊ quare ↄturbas me? Repetit̃ Añ. Spera in Deo quoniam adhuc confitebor illi: ſalutare vultus mei ⁊ Deus meus.

Et non dicitur Gloria patri. Sed Antiphona repetitur. Incepta autem aña Põtifex accepta mitra: cũ pollice dextrę manus facit ex predicta aqua: crucē in medio tabulę altaris, dicens.

Incepta añ pontifex cũ mitra facit vnã crucē cũ pollice intincto i aqua benedicta in medio altaris.

Sancti✠ficet̃: ⁊ ↄſe✠cretur hoc altare: i honore Dei oĩpotẽtis, ⁊ glioſę virginis Marię: ac oĩuʒ ſctõꝝ: ⁊ ad nomẽ ⁊ memoriã ſcti: In nomine pa✠tris: ⁊ fi✠lij: ⁊ ſpiritus✠ſancti. pax tibi.

Pontifex facit alias quatuor cruces in ſingulis altaribus.

Deinde facit ex eadẽ aqua: cuʒ eodẽ pollice: quatuor cruces in quatuor cornib⁹ altaris. Primã in dextra parte poſteriori altaris, idest vbi legit̃ euãgeliũ. Secũdã in ſiniſtra parte anteriori: trãſuerſa primę. Tertiã i dextra pte anteriori. Quartã in ſiniſtra pte poſteriori: tertię trãſuerſa, repetẽs in qͥlibet cruce: verba pmiſſa. Sãctificet̃ ⁊ ↄſecret̃ hoc altare. ⁊c. Quo facto ſtans ibidem depoſita mitra dicit Oremus. Et miſtri. Flecta. ge. Le.

Sine mitra.

Singulare illud ꝓpitiatoriũ in altari crucis pro nobis redimendis oblatum: in cuius prefiguratione Patriarcha Iacob lapidem erexit in titulũ: quo fieret ſacrificiũ: ⁊ portę cęli deſuper aperiretur oraculum: ſupplices tibi dñe preces fundimus: vt lapidis hui⁹ expolitã materiã: ſupnis ſacrificijs imbuẽdã: ipſe tuę dotare ſcificatiõis vbertate pcipias: q quõdã lapideis legẽ ſcripſiſti in tabulis. Per Chrm dñm no. ℟. Amẽ.

Gen. 28.

Exo. 31.

Cõpleta añ. pontifex cũ mitra circuit ſeptics altare ⁊ aſpergit.

Qua completa Pontifex circuit ſepties arã altaris: aſpergens eã ⁊ ſtipitē de aqua predicta cum cinere ⁊ vino benedicta: cum aſperſorio de herba hyſſopi facto. Incipiens ante medium altaris añaʒ. Aſperges me domine. Quę tota dicit̃: ⁊ repetit̃ cuʒ ps. Miſerere. eo modo: prout ſupra de conſecratione altaris in eccleſię dedicatione ordinatũ eſt. Quo facto Pontifex ſtans ſine mitra ante mediũ altaris dicit ℣. Domine exaudi orõnẽ meaʒ. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dñs vobiſcum. ℟. Et cũ ſpiritu tuo. Oremus.

Deus, qui es viſibiliũ rerũ oĩum ⁊ inuiſibiliũ cõditor: ⁊ cun-

⁊ cunctarũ ſanctificationũ conſe-
cratoꝛ: ad dedicationem huius di
uinę menſę adeſſe dignare: ⁊ quę
ſacrato oleo ⁊ chꝛiſmate a nobis
indignis eſt linienda ⁊ benedicẽ-
da: tuę ſancti ✠ ficationis in eam
infunde virtutẽ ⁊ cõſecrationem:
vt omnes qui ad eam te depꝛeca-
turi acceſſerint: tuę ꝓpitiationis
auxilium ſentiant. Per Chꝛiſtum
dominum noſtrum. ℟. Amen.

Deinde ibidem cum eadem aqua
bñdicta facit maltã, ſiue cęmentũ
ex calce ⁊ ſabulo, ſeu tegula trita
ad hoc ꝑparatis: q̃, ſtãs ſine mitra
benedicit dicens. Dñs vobiſcũ.
℟. Et cũ ſpiritu tuo. Oremus.

Pôtifex ſtãs cũ mitra facit cęmentũ cũ bñdicta aq̃. ⁊ reliquis reb⁹ ⁊ ſtãs ſine Mitra dicit ozonem.

Domine De⁹, q ſumma ⁊ me
dia: imaqꝫ cuſtodis, qui om-
nem creaturã intrinſecus ambien
do concludis: ſancti ✠ fica ⁊ be-
ne ✠ dic has creaturas calcis ⁊
ſabuli. Per Chꝛm do. n. ℟. Amẽ.

Cęmentũ ita benedictũ reſerua-
tur, ⁊ reſiduũ aquę benedictę fun
ditur ad baſim, ſiue pedẽ ſtipitis
altaris per circuitũ: deinde Pôti
fex cũ mitra ꝓcedit pꝛoceſſiona-
liter cum cęreis, turibulo, cruce, ⁊
clero, ad locum vbi reliquię poſitę
fuerũt: ⁊ pꝛiuſq̃ locũ ipſum ingre
diatur ſtans ab extra: depoſita mi
tra dicit. Oremus. Et miniſtri
Flectamus genua. Leuate.

Pontifex cum mitra pceſſionaliter accedit vbi ſūt reliquię ⁊ depoſita mitra dicit ozonẽ.

Aufer a nobis dñe cũctas ini
quitates nr̃as: vt ad ſancta
ſanctoꝝ puris mereamur mẽtib⁹
introire. Per Chꝛm dñm. ℟ Amẽ.

Ingreſſus vero ſine mitra: pꝛiuſ-
quã tangat: ſtans iuxta: ⁊ verſus
ad reliquias dicit Oremus.

Interim ingreſſ⁹ ſine Mitra aliam dicit orationẽ.

Fac nos dñe, qs, ſanctoꝝ ſpe-
cialiter tibi dicata mẽbꝛa tã
gere: quoꝝ cupimus patrocinia
inceſſanter habere. Per Chꝛiſtũ
dominum noſtrum. ℟. Amen.

Qua dicta Pontifex ſine Mitra
accipit reuerenter vaſculum reli
quiarũ: tum accepta mitra poꝛtat
eas ſolẽniter ⁊ ꝓceſſionaliter ad
altare conſecrandũ: vel ſi ſint ſup
feretrũ: per ſacerdotes ferri facit:
inchoans ſchola ꝓſequẽte añam.

Pôtifex ſine mitra accipit vaſculum reliquiarũ ⁊ poſita ſibi mitra eas poꝛtat ad altare cum pceſſione dicẽdo ſequẽtes Añ. ⁊ ℟.

Cum iucunditate exibitis: ⁊ cum
gaudio deducemini: nam ⁊ mon-
tes ⁊ colles exilient expectantes
vos cum gaudio, haleluiah.

Poterit deinde etiam dici ſi expe
dierit ſequens Reſponſoꝛium.

Surgite ſancti de habitationib⁹
veſtris: loca ſanctificate: ⁊ plebem
benedicite: Et nos homines pec
catoꝛes in pace cuſtodite. ℣. Am
bulate ſancti Dei ad locum pꝛęde-
ſtinatum, qui vobis pꝛęparatus
eſt. Et nos. Cumqꝫ ꝑuenerit pꝛope
ipſum altare: deponit eas reuerẽ
ter cũ luminaribus ſup feretrum:
vel aliquam tabulam honeſte ibi
dem paratam: luminaribus iuxta
illas ardentibus: ⁊ mox Pôtifex
cum mitra ſtans pꝛope altare: in-
choat ſchola pꝛoſequente añam.

Pôtifex reliquias ꝑpe altare reuerẽter collocat cũ luminarib⁹ ⁊ incipit añ. ⁊ ſchola ſequitur ipſã ⁊ pſ.

Exultabunt ſancti in gloꝛia: lęta
bunt in cubilibus ſuis. Pſalm⁹.

Cantate domino canticum
nouum: laus eius in eccleſia
ſanctoꝛum.

Lętetur Iſrael in eo q fecit eum:
⁊ filię Sion exultent in rege ſuo.
Laudent

Laudent nomen eius in choro: in tympano ⁊ pſalterio pſallāt ei.
Quia beneplacitū eſt domino in populo ſuo: ⁊ exaltauit māſuetos in ſalutem.
Exultabunt ſancti in gloria: lętabuntur in cubilibus ſuis.
Exaltatiões Dei i gutture eorū: ⁊ gladij ancipites in manibꝰ eorū.
Ad faciendā vindictam in nationibus: increpationes in populis.
Ad alligandos reges eorum in compedibus: ⁊ nobiles eorum in manicis ferreis.
Ut faciāt in eis iudiciū ꝯſcriptū: gloria hęc eſt oībus ſanctis eius.
Laudate dñm in ſanctis eiꝰ: laudate eū i firmamēto virtutis eiꝰ.
Laudate eū in virtutibus eius: laudate eum ſecundum multitudinem magnitudinis eius.
Laudate eum in ſono tubę: laudate eum in pſalterio ⁊ cythara.
Laudate eū in tympano ⁊ choro: laudate eū i chordis ⁊ organo.
Laudate euꝫ in cymbalis beneſonantibus: laudate eum in cymbalis iubilationis: oīs ſpūs laudet dñm. Et nō dr̄ Gloria patri. Sed aīa repetitur. Qua finita Pontifex depoſita mitra ſtās verſus ad altare, dicit Oremus.

Pontifex ſtat ſine mitra verſus ad altare.

Deus, qui in omni loco dominationis tuę clemens ac benignus dedicator aſſiſtis: exaudi nos, quęſumus: ⁊ concede: vt inuiolabilis huius loci permaneat conſecratio: ⁊ beneficia tui muneris vniuerſitas fidelium quę ſupplicat percipere mereatur. Per Chriſtū dñm noſtruꝫ. ℟. Amen.

Et mox Pōtifex accepta mitra ſignat cū pollice dextrę manus de chriſmate: cōfeſſionē: id eſt ſepulchrum, in quo reliquię ſunt reponendę: in quatuor angulis: faciēs in ſingulis ſignum crucis: ⁊ dicēs dum vnamquamq; crucem facit.

Pontifex cum mitra ſignat in modū crucis cū chriſmate loca vbi i altari ꝓdendę ſunt reliquię.

Conſe ✠ cretur: ⁊ ſancti ✠ ficetur hoc ſepulchrū. In noie pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpi ✠ ritus ſancti. pax huic domui. Deinde depoſita mitra: recondit ibi vaſculū cum reliquijs ⁊ alijs in eo incluſis venerāter: inchoās, ſchola, ſeu miniſtris, ꝓſequētibus antiphonā.

Depoſita mitra pōtifex reponit reliqas i altari olcū aīam.

Sub altare Dei ſedes accepiſtis: intercedite ꝓ nobis ad dñm Jeſuꝫ Chrm. ℣. Exultabūt ſancti in gloria: lętabuntur in cubilibus ſuis. Et nō dr̄ Gloria pr̄i. Sed repetit aā. Interim duꝫ pręmiſſa dr̄: Pontifex ſtās ſine mitra: impoſito ⁊ bñdicto incēſo in turibulo: ⁊ illo a diacono accepto turificat: reliquias incluſas: quo facto ipoſita ſibi mitra: accipiēs lapidē, ſeu tabulā cū quo debet claudi foramē, ſeu ſepulchrū: facit cum pollice crucē de chriſmate in medio eius de ſubtus: dicēs:

Pōtifex cum mitra accipit lapidē q debet ſuppoi reliqiis ⁊ facit crucē cū chriſmate i medio eius deorſum.

Conſe ✠ cretur: ⁊ ſācti ✠ ficetur hęc tabula vel hic lapis: per iſtā vnctionē ⁊ Dei benedictionē. In nomine pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpūs ✠ ſancti. pax tibi. Et mox ponit et coaptat tabulā, ſeu lapidē ſup foramen, ſeu ſepulchrū: claudēs illud, et ichoās, ſchola ſeu miniſtris ꝓſequētibus: aā.

Pontifex coaptat lapidē ſup reliquias: ⁊ icipit aā

COrpora ſcõꝝ in pace ſepulta ſunt: ⁊ viuent noĩa eoꝝ in ęternũ. ℣. Gloria patri. Poſt hęc depoſita mitra, dicit Oremꝰ.

DEus, qui ex oĩ cooptatione ſcõꝝ: ęternũ maieſtati tuę condis habitaculũ: da ędificationi tuę incremẽta cęleſtia: ⁊ pſta vt quoꝝ hic reliqas pro tuo amore ꝯplectimur: eoꝝ ſemp meritis adiuuemur. p chꝛm dñm. ℟. Amẽ.

Tũc accepta mitra eo pñcipiẽte: Cemẽtarij cũ cęmẽto bñdicto firmãt ipſã tabulã, ſeu lapidẽ ſup foramẽ ſeu ſepulchꝛũ. Deīde põtifex facit crucẽ deſup ex chꝛiſmate cum pollice dextrę manꝰ, dicens.

SIgne ✠ tur ⁊ ſancti ✠ ficet hoc altare: In noĩe pa ✠ tris ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpiritus ✠ ſcti: pax tibi.

Tũ depoſita mitra ichoat ſchola ſeu miniſtris pſequentibus Añ.

Pontifex ſine mitra ichoat añ.

Stetit angelꝰ iuxta arã tẽpli: habẽs turibulũ aureũ i manu ſua: ⁊ data ſunt ei icẽſa multa: ⁊ aſcẽdit fumꝰ aromatũ i ꝯſpectu dei hala.

Interim ſine mitra põtifex imponit ⁊ bñdicit icẽſum in turibulo: ⁊ turificat altare vndiqꝫ ad dextrũ ⁊ ſiniſtrũ latꝰ: ante ⁊ deſup: tũ dicit ſtans corã altari ſine mitra.

DIrigatur oratio noſtra, quęſumus domine ſicut incenſum in cõſpectu tuo: ⁊ copioſa beneficia chꝛiſtianus populus aſſequatur: vt quicũqꝫ tibi in hoc altari ſacranda libamina deuotus obtulerit: vel ſacrata ſuſceperit: ſubſidia pręſentis vitę accipiat: ⁊ remiſſionem omniũ peccatoꝛum pariter cõſequatur: ⁊ gratiã ſempiternę redemptionis percipiat. Per Chꝛm dñm noſtrũ. ℟. Amẽ.

Item ſine mitra bñdicit incẽſum ⁊ turificat altare ab omni parte ⁊ poſtea dicit orõnẽ.

Poſt hęc Põtifex accepta mitra extergit menſam altaris cum linteo mundo: ⁊ mox impoſito ⁊ benedicto incenſo in turibulo: turificat ſuper illam in moduꝫ crucis in medio ⁊ in quatuoꝛ eius cornibus: in locis in quibus eam aqua ſancta ſignauit: inchoans ſchola, ſeu miniſtris pꝛoſequentibus ℟.

DIrigatur oratio mea ſicut incenſum in cõſpectu tuo domine. ℣. Eleuatio manuum mearum ſacrificium veſpertinũ.

Põtifex ſtãs cũ mitra altare extergit ⁊ turificat illud i quaque locis vbi fecit cruces cũ aqua: inchoat ℟.

Quo dũ dĩ põtifex cũ mitra circuiter altare: ſemp ⁊ ꝯtinue turificãdo. Finita incẽſatione: tradit turibulũ vni ſacerdoti ſuppellicio induto: q ꝯtinue vſqꝫ ad finẽ conſecrationis incẽſat altare pdictũ: illud circũeũdo, excepto eo tẽpoꝛe quo põtifex illud habet incẽſare. Tum Pontifex inchoat ⁊ ſchola ſeu miniſtri pꝛoſequuntur añam.

ERexit Jacob lapideꝫ in titulũ: ⁊ fundens oleum deſuper votuꝫ vouit Deo Jacob. Pſalmus.

Põtifex incipit añ. qua dicta dĩ pſ. Quã dilecta, ⁊ ad oĩm eius verſus repetitur añã.

QUã dilecta tabernacula tua domine virtutum: concupiſcit

ſcit

ſcit, ⁊ deficit anima mea in atria
domini. Repetitur Antiphona.
Cor meum ⁊ caro mea: exultaue-
runt in Deum viuũ. Repetit̃ Añ.
Etenim paſſer inuenit ſibi do-
mum: ⁊ turtur nidum, vbi repo-
nat pullos ſuos. Repetitur Aña.
Altaria tua domine virtutũ: rex
meus ⁊ Deus meꝰ. Repetit̃ Añ.
Beati qui habitant in domo tua
domine: in ſecula ſeculorum lau-
dabunt te. Repetitur Antipho.
Beatus vir cuius eſt auxiliũ abſ
te: aſcenſiones in corde ſuo diſpo
ſuit in valle lacrymarum: in loco
quem poſuit. Repetitur Aña.
Etenim benedictionem dabit le
giſlator: ibunt de virtute in virtu
tem: videbitur Deus deorum in
Sion. Repetitur Antiphona.
Domine Deus virtutum exau-
di orationē meam: auribus per-
cipe Deus Jacob. Repetit̃ Aña.
Protector nr̃ aſpice Deꝰ: ⁊ reſpi
ce in faciẽ Chr̃i tui. Repetit̃ Aña.
Quia melior eſt dies vna i atriis
tuis: ſuper millia. Repetit̃ Aña.
Elegi abiectus eſſe in domo Dei
mei: magis quam habitare in ta-
bernaculis pctõꝝ. Repetit̃ Añ.
Quia miſericordiam ⁊ veritatẽ
diligit Deus: gratiam ⁊ gloriam
dabit dominus. Repetitur Añ.
Non priuabit bonis eos qui am
bulant in innocẽtia: dñe virtutũ,
beatus homo qui ſperat in te.
Et non dicitur Gloria patri.
ſed Antiphona repetitur.
Dum aña ⁊ ps̃ prędicti dicuntur:
Pontifex mitrã tenens: facit cru-
ces de oleo ſancto catechumenõ-
rum: cum pollice dextrę manus
in medio altaris: ⁊ in quatuor eiꝰ
cornibus: in locis, in quibus fece
rat cruces de aqua benedicta: di
cens dum ſingulas cruces facit.

Dum pdicta cãtant põtifex cũ mitra facit cruces de oleo catechumenorum in quinqꝫ locis in quibꝰ fecerat cruces cũ aqua dicẽs. Sanctificetur.

Sancti✠ficetur ⁊ conſe✠
cretur lapis iſte: In nomine
pa✠tris: ⁊ fi✠lii: ⁊ ſpiritus✠
ſancti: in honorem Dei ⁊ glorioſę
virginis Marię: ac omnium ſan-
ctorum: ad nomen ⁊ memoriam
ſancti N. Pax tibi. Deinde Pon
tifex imponit incenſum in turibu
lũ ⁊ eũ bñdicit: ⁊ accepto turibu-
lo a ſacerdote altare incenſante:
cum mitra inchoat, ſchola, ſeu mi
niſtris proſequentibus: Rſium.

Põtifex bñdicit incenſum ⁊ turificat, altare ⁊ incipit R.

Dirigatur oratio mea ſicut
incenſum in conſpectu tuo
domine. ℣. Eleuatio manuum
mearum ſacrificium veſpertinũ.
Quo incepto Pontifex circuit ſe
mel altare ad dextrã turificando
illud. Deinde reſtituto turibulo
ſacerdoti: dicit Oremus. Et mi-
niſtri Flectamus genua: Leuate.

Põtifex iterũ altare vt ſup. turificat ⁊ dicit orõnẽ ſine mitra.

Adſit dñe miſericordię tuę in
effabilis pietas: ⁊ ſup hunc
lapidem opeꝝ tuę bene✠dictio-
nis: ⁊ virtutem vnctionis infun-
de: vt te largiẽte referat pręmiuꝫ:
quiſquis intulerit votum. Per
Chriſtum dñm noſtrũ. ℟. Amẽ.
Orõne finita Põtifex inchoat: ⁊
ſchola ſeu miniſtri ꝓſequunt̃ añ.

Pontifex incipit añ. Mane. q dicto dĩ ps Bonũ eſt ⁊ ad ſingulos eius ꝟſus repetitur aña.

Mane ſurgens Jacob erige-
bat lapidem in titulum: fun
dens oleũ deſuper: votum vouit
domino: vere locus iſte ſanctus
eſt:

eſt: ⁊ ego neſciebam. Pſalmus.
Bonū eſt cōfiteri domino: ⁊ pſallere nomini tuo altiſſime. Repetit̄ Añ. Ad annunciādū mane miſericordiā tuam: ⁊ veritatem tuā per noctē. Repetit̄ Añ. In decachordo pſalterio: cū cantico in cithara. Repetitur Añ. Quia delectaſti me domine in factura tua: ⁊ in operibus manuū tuarum exultabo. Repetit̄ Añ. Quam magnificata ſunt opera tua dñe: nimis pfunde facte ſunt cogitationes tue. Repetit̄ Añ. Vir inſipiēs nō cognoſcet: ⁊ ſtultus nō itelliget hec. Repetit̄ Añ. Cum exorti fuerint peccatores ſicut fenum: ⁊ apparuerint omnes qui operantur iniquitatem. Repetit̄ Añ. Vt intereant in ſeculum ſeculi: tu autem altiſſimus in eternum dñe. Repetitur Añ. Qm̄ ecce inimici tui dñe: quoniā ecce inimici tui peribunt: ⁊ diſpergentur omnes qui operantur iniquitatē. Repetitur Añ. Et exaltabit̄ ſicut vnicornis cornu meum: ⁊ ſenectus mea in miſericordia vberi. Repetitur Añ. Et deſpexit oculus meus inimicos meos: ⁊ ab inſurgentibus in me malignantibus: audiet auris mea. Repetitur Antiphona. Iuſtus vt palma florebit: ſicut cedrus libani multiplicabitur. Repetitur Añ. Plantati in domo domini: in atrijs domus Dei noſtri florebunt. Repetitur Añ. Adhuc multiplicabūtur in ſenecta vberi: ⁊ bene patientes erunt vt annuntient. Repetitur Añ. Quoniā rectus dominus Deus noſter: ⁊ non eſt iniquitas in eo. Et non dicitur Gloria patri. Sed Añ repetitur. Interim pōtifex accepta mitra facit cruces cū pollice de eodē oleo catechumenorum in eiſdem locis altaris dicens: dum ſingulas cruces facit.

Sancti ✠ ficetur ⁊ cōſe ✠ cretur lapis iſte. In nomine pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpiritus ✠ ſancti: in honorē Dei: ⁊ glorioſe virginis Marie: ac omnium ſanctorū: ⁊ memoriā ſancti ✠ pax tibi. *Pōtifex ſtans cū mitra facis iterato cruces de eodē oleo in eiſdem quinqz locis dicēs.*

Deinde Pontifex imponit incenſum in thuribulum ⁊ ipſum benedicit: ⁊ accepto thuribulo a ſacerdote altare incenſante: cum mitra inchoat ſchola, ſeu miniſtris proſequentibus Reſponſorium.

Dirigat̄ orō mea ſicut incēſū in cōſpectu tuo dñe. ℣. Eleuatio manuū mearū ſacrificiū veſpertinū. *Pōtifex iterū circuit altare ⁊ incēſat, vt ſupra ⁊ cū mitra ichoat ℟.* Quo incepto circuit iterum ſemel altare ad dextram illud incenſando. Quo facto reſtituit thuribulum ſacerdoti, ⁊ depoſita mitra, dicit. Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua. Leuate. Orō.

Adeſto dñe dedicationis hui⁹ menſe tue: ⁊ in eā, que a nobis idignis ſancto linita eſt oleo: bene ✠ dictionis ⁊ ſancti ✠ ficationis tue virtutē ⁊ conſecrationē infunde. Qui viuis ⁊ regnas Deus, per omnia ſecula ſeculorū. ℟. Amen. *Depoſita mitra.* Alia oratio. Oremus.

Omnipotēs ſempiterne de⁹: altare hoc, quod in honore tuo

tuo ⁊ in memoria viſitationiſ ſancti tui ✠ ⁊ omnium ſanctorum tuorum indigni dicamus: virtute tuę bene✠dictionis ſancti ✠ fica: ⁊ omnibus te hic inuocātibuſ atq; in te ſperantibus auxilij tui munus oſtende: ⁊ huic altari impoſita munera ſemper accepta facere digneris: vt ⁊ in eo ſacramētorum virtus, ⁊ votorum ſemper obtineatur effectuſ. Per Chriſtū dominum noſtrum. ℟. Amen.

Deinde Pontifex accepta mitra incipit: ⁊ ſchola, ſeu miniſtri proſequuntur Antiphonam.

Unxit te Deus Deus tuus oleo lętitię prę cōſortibus tuis. pſal's.

Pōtifex ſtās cū mitra icipit aā Unxit qua dicta dicit ps. Eructauit ⁊ ſingulis eius ꝟ. aā. repetitur.

Eructauit cor meum verbū bonū: dico ego opera mea Regi. Repetitur Antiphona. Lingua mea calamus ſcribę velociter ſcribentis. Repetit̃ Aña. Specioſuſ forma prę filijs hominū diffuſa eſt gratia i labijs tuiſ: propterea benedixit te Deus in ęternū. Repetitur Antiphona. Accingere gladio tuo ſup fęmur tuum: potētiſſime. Repetit̃ Aña. Specie tua ⁊ pulchritudiue tua: intende, proſpere procede ⁊ regna. Repetitur Antiphona. Propter veritatē ⁊ manſuetudinē ⁊ iuſtitiā: ⁊ deducet te mirabiliter dextera tua. Repetit̃ Aña. Sagittę tuę acutę: populi ſub te cadent in corda inimicorū regiſ. Repetit̃ Aña. Sedes tua Deus in ſęculū ſęculi: virga directionis virga regni tui. Repetitur Aña. Dilexiſti iuſtitiam ⁊ odiſti iniquitatem: propterea vnxit te Deus Deus tuus oleo lętitię: prę cōſortibus tuis. Repetit̃ Antiphona. Myrrha ⁊ gutta ⁊ caſia a veſtimētis tuis a domib⁹ eburneis: ex quibus delectauerunt te filię regū in honore tuo. Repetit̃ Aña. Aſtitit Regina a dextris tuis in veſtitu deaurato: circundata varietate. Repetitur Antiphona. Audi filia ⁊ vide ⁊ inclina aurē tuā: ⁊ obliuiſcere populum tuū, ⁊ domum patriſ tui. Repetit̃ Aña. Et cōcupiſcet rex decorē tuum: quoniam ipſe eſt dñs Deuſ tuuſ, ⁊ adorabunt eum. Repetit̃ Aña. Et filię Tyri in muneribus: vultum tuum deprecabuntur omnes diuiteſ plebis. Repetit̃ Aña. Omniſ gloria eius filię regiſ ab intus: in fimbrijs aureis circumamicta varietatib⁹. Repetit̃ Aña. Adducentur regi virgines poſt eam: proximę eius afferētur tibi. Repetit̃ Aña. Afferentur in lętitia ⁊ exultatione: adducentur in templum regis. Repetitur Aña. Pro patribuſ tuiſ nati ſunt tibi filij: conſtitues eos principes ſup omnem terram. Repetitur Aña. Memores erunt nominiſ tui domine: in omni generatione ⁊ generationem. Repetitur Aña. Propterea populi confitebuntur tibi in ęternū: ⁊ in ſęculum ſęculi. Et nō dicitur Gloria patri. Sed Aña repetitur. Interim dū aña ⁊ pſ. dicuntur: Pontifex facit cruceſ de chriſmate ſancto cū pollicę dextrę manus in medio tabu

lę altaris: ⁊ in quatuor eius angu-
lis iterum ⁊ eo ordine vt prius ad
quamlibet Crucem, dicens.

Sancti✠ficet ⁊ conſe✠cret
lapis iſte, In noie pa✠tris:
⁊ fi✠lij: ⁊ ſpūs ✠ſancti: in hono
rem Dei, ⁊ glorioſę virginis Ma
rię: ac omniū ſanctorū: ad nomen
⁊ memoriam ſancti N. pax tibi.
Deinde pōtifex iponit incēſum in
turibulum ⁊ illud bñdicit: ⁊ acce-
pto turibulo a Sacerdote altare
incēſante: cū mitra inchoat ſcho-
la, ſeu miniſtris pſequētibus R.
Dirigatur oratio mea ſicut in-
cenſum in cōſpectu tuo domine.
V. Eleuatio manuum mearum
ſacrificium veſpertinum.
Quo incepto circuit iterum ſemel
altare ad ſiniſtrā illud incenſans:
quo incenſato: reſtituto turibulo
ſacerdoti ⁊ aña finita: depoſita mi
tra, dicit Oremus. Et miniſtri.
Flectamus genua: Leuate.
Deſcendat, quęſumus domi-
ne deus noſter, ſpiritus tuus
ſuper hoc altare: qui ⁊ dona nr̄a:
populū tuū in eo ſanctificet: ⁊ ſu-
mētiū corda dignanter emūdet.
Per Chrm dñm nr̄m. R. Amen.
Qua dicta Pontifex accepta mi-
tra inchoat ſchola, ſeu miniſtris
proſequentibus Antiphonam.
Sanctificauit dominus taber-
naculum ſuum: ⁊ hęc eſt domus
Dei: in qua inuocetur nomē eius:
de qua ſcriptum eſt: Erit nomen
meū ibi: dicit dominus. Pſalm⁹.
Deus noſter refugium ⁊ vir-
tus: adiutor in tribulationi-
bus, quę inuenerunt nos nimis.
Repetitur Añ. Propterea non
timebimus dum turbabitur ter-
ra: ⁊ transferentur montes in cor
maris. Repetitur Antiphona.
Sonuerūt ⁊ turbatę ſunt aquę
eorum: cōturbati ſunt montes in
fortitudine eius. Repetitur Añ.
Fluminis impetus lętificat ciui
tatē Dei: ſanctificauit tabernacu-
lum ſuū altiſſimus. Repetit̄ Añ.
Deus in medio eius: non com-
mouebitur: adiuuabit eam deus
mane diluculo. Repetitur Aña.
Conturbatę ſunt gentes ⁊ incli
nata ſunt regna: dedit vocem ſuā
⁊ mota eſt terra. Repetitur Aña.
Dñs virtutū nobiſcū: ſuſceptor
noſter deus Jacob. Repetit̄ Añ.
Venite ⁊ videte opera domini:
quę poſuit prodigia ſuper terrā:
auferens bella vſq; ad finē terrę.
Repetitur Aña. Arcum conte-
ret ⁊ cōfringet arma: ⁊ ſcuta com
buret igni. Repetitur Aña.
Vacate ⁊ videte quoniā ego ſum
Deus: exaltabor in gentibus, ⁊
exaltabor in terra. Repetit̄ Aña.
Dñs virtutum nobiſcum: ſuſce-
ptor noſter De⁹ Jacob. Et nō di
Gloria patri. Sed Aña repetit.

Interim vero dum dicitur aña ⁊
pſalmus pꝛedictus: Pontifex ſtãs
cum mitra: fundit ⁊ ſpargit oleū
catechumenoꝝ ⁊ chꝛiſma: ſuper
altare: cõfricans, liniens, ⁊ perun
gẽs, totū altare manu dextra: quo
facto incipit ſchola, ſeu miniſtris
pꝛoſequentibus: Antiphonam.

Ecce odoꝛ Filij mei: ſicut odoꝛ
agri pleni: cui benedixit dominꝰ:
creſcere te faciat Deus meꝰ: ſicut
arenam maris: ⁊ donet tibi de ro
re celi benedictionē. Pſalmus.

Fundamenta eius in monti-
bus ſanctis: diligit dominꝰ
poꝛtas Sion, ſuper omnia taber
nacula Jacob.

Glⁱoſa dicta ſũt de te: ciuitas dei.

Memoꝛ ero Rahab ⁊ Babylo-
nis: ſcientium me.

Ecce alienigene ⁊ Tyrꝰ ⁊ popu-
lus Æthiopum: hi fuerunt illic.

Nūquid Sion dicet homo, ⁊ ho
mo natus eſt in ea: ⁊ ipſe fundauit
eam altiſſimus.

Dominus narrabit in ſcriptu-
ris populoꝛum: ⁊ pꝛincipum ho-
rum, qui fuerunt in ea.

Sicut letantiū omnium: habi-
tatio eſt in te. Et nõ dicitur Glo
ria patri. Finito pſalmo Ponti-
fex ſtans cum mitra, dicit.

Põtifex ſtans cum mitra. Lapidem hunc fratres cha-
riſſimi: in quo vnguentum
ſacre vnctionis effunditur: ad ſu-
ſcipiẽda populi ſui vota ⁊ ſacrifi-
cia: oꝛemus: vt dñs conſe✠cret,
atq; bene✠dicat: ⁊ quod eſt vn-
ctum a nobis: ſit vnctum in nomi-
ne eius: vt plebis vota ſuſcipiat: ⁊
altari per ſacraꝫ vnctionem per-
fecto: dum propitiationẽ ſacroꝝ
imponimus: ipſi ꝓpitiatoꝛes Dei
eſſe mereamur, Per Chꝛm dñm
noſtrū: Qui cum patre ⁊ ſpiritu
ſancto viuit ⁊ ⁊ regnat Deꝰ in ſe-
cula ſeculoꝛum. Quo dicto ſtans
adhuc cū mitra: inchoat ſchola,
ſeu miniſtris ꝓſequẽtibus añã.

Edificauit Moyſes altare domi
no Deo: offerens ſup illud holo-
cauſta: ⁊ immolans victimas: fecit
ſacrificium veſpertinū in odoꝛẽ
ſuauitatis dño Deo: in conſpectu
filioꝛum Jſrael. Qua finita ſtans
adhuc cum Mitra dicit. Põtifex ſtans cum mitra inchoat añ.

Dei patris omnipotẽtis miſe
ricoꝛdiã depꝛecamur, dilectiſ
ſimi fratres: vt altare hoc ſacrifi-
ciis ſpiritualibꝰ imbuẽdū: noſtre
vocis exoꝛatꝰ officio: ſua bñdictio
ne ſcti✠ficet: atque in eo ſemper
oblationes famuloꝝ ſuoꝛum ſtu-
dio ſue deuotionis impoſitas be
ne✠dicere ⁊ ſci✠ficare dignet:
⁊ ſpūali placatus incenſo: pꝛecan-
ti familie ſue pꝛõptus ⁊ benignus
exauditoꝛ aſſiſtat. p Chꝛm dñm n. Põtifex ſine mitra dicit oratiõnem.

Deide ſtãs dpoſita mitra, bñdicit
incẽſū ſup altare cremãdū dicẽs.

Bñdictio incẽſi. ℣. Dñe exau
di oꝛationem meã. ℟. Et clamoꝛ
meus ad te veniat. ℣. Dñs vo-
biſcū. ℟. Et cū ſpū tuo. Oꝛemꝰ. Pontifex ſine mitra benedicit incenſū.

Domine Deus omnipotẽs:
cui aſſiſtit exercitꝰ angeloꝝ
cum tremoꝛe: quoꝝ ſeruitiū ſpi
rituale ⁊ igneū eſſe cognoſcitur:
dignare reſpicere: bene✠dicere
⁊ ſancti✠ficare hanc creaturam

incenſi: vt omnes languores, omneſq; infirmitates: cunctęq; inſidię inimici odorem eius ſentiẽtes effugiant: ⁊ ſeparentur a plaſmate tuo: vt nũquã lędatur a morſu antiqui ſerpentis: quod pretioſo filij tui ſãguine redemiſti. Qui tecũ viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus: Per omnia ſęcula ſęculorum. ℟. Amen.

Pōtifex aſpergit ĩcenſum aqua benedicta.

Deinde aſpgit ipſum aqua benedicta. Tum accepta mitra Pōtifex: format ꝓpria manu quinq; cruces: ex Incenſo bñdicto: quãlibet de quinq; granis: ſup illa quinq; loca altaris: in quibus cruces de aqua: oleo ⁊ chriſmate prius factę fuerũt: ⁊ ſuper quamlibet crucem thuris: ponit vnam Crucem factã de ſubtili candela ad menſurã illius: ⁊ cuiuſlibet crucis omnia capita accenduntur: vt cũ ipſis thus comburatur ⁊ cremetur. Omnibus autem crucibus accẽſis: Pōtifex depoſita mitra flexis coram altari genibus: inchoat ſchola, ſeu miniſtris proſequentibus.

Haleluiah. ℣. Ueni ſctẽ ſpũs: reple tuorum corda fidelium: ⁊ tui amoris in eis ignem accende.

Niſi cõſecratio hmõi fieret inter Dñicã Lxx. ⁊ feſtũ Paſchę Reſurrectionis Dñi nři Ieſu Chriſti: qa tũc omiſſo Halah. dr̄ verſus tãtũ. Quo dicto ſurgit Pontifex ſtãs ante altare: ⁊ ſtatim dicuntur ſequentes Antiphonę.

Aſcendit fum⁹ aromatũ in cõſpectu dñi de manu angeli. Alia An.

Stetit angelus iuxta aram templi, habens turibulum aureum in manu ſua: ⁊ data ſunt ei incẽſa multa: ⁊ aſcendit fumus aromatũ in cõſpectu Dei ſine Haleluiah.

Quib⁹ finitis, Pōtifex ante altare ſtãs ſine mitra dicit. Oremus. Et miniſtri. Flectam⁹ genua. Le.

Stando ⁊ ſine mitra.

Domine ſancte: pater omnipotens: ęterne deus: clemẽs ⁊ propitius preces noſtrę humilitatis exaudi: ⁊ reſpice ad huius altaris tui holocauſtum: quod non in igne viſibili probetur: ſed infuſum ſancti ſpiritus tui gratia in odorem ſuauitatis aſcẽdat: ⁊ legitime ſe ſumẽtibus eucharistia medicabilis fiat: ad vitamq; ꝓficiat ſempiternã. Per dñm noſtrũ Ieſum Chřm filiũ tuũ: q tecũ viuit ⁊ regnat in vnitate ſpũs ſcti Deus: per oĩa ſęcula ſęculoꝝ. ℟. Amen.

Cõbuſtis cãdelis ⁊ incenſo ꝑ aliquẽ miniſtrũ cum ſpatula lignea abraduntur, ⁊ cineres i ſacrario ponantur.

Poſt hęc combuſtis candelis ⁊ thure: cineres illius combuſtionis per vnũ ex miniſtris cum ſpatulis ligneis abraduntur: ⁊ collecti in aliquo vaſe ꝓiciũtur in ſacrario. Interim Pōtifex depoſita mitra ſtãs ante gradus altaris: verſus ad altare: dicit Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua. Leuate.

Pontifex ſtans ſine mitra dicit orõnẽ.

Deus omnipotens: in cuius honore ac beatiſſimę virginis Marię: ⁊ omniũ ſanctorum: ⁊ nomen ac memoriam ſancti tui N. indigni altare hoc conſecramus: clemẽs ⁊ propitius preces noſtrę humilitatis exaudi: ⁊ preſta: vt in hac menſa ſint libamina tibi accepta: ſint grata: ſint pinguia: ⁊ ſpiritus ſancti tui ſemp rore perfuſa:
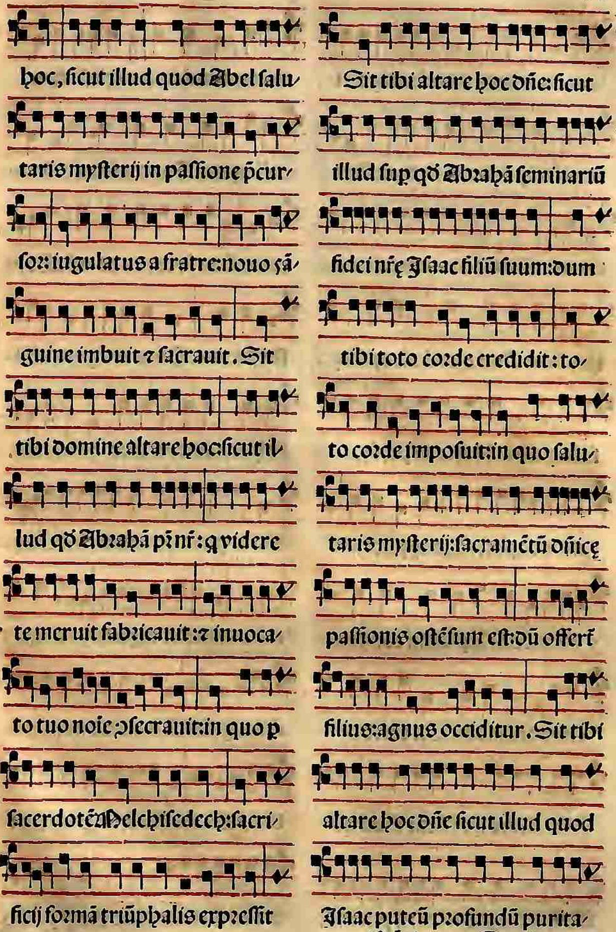
vt omni tempore hoc in loco ſupplicantis tibi familie tue: anxietates releues: egritudines cures: preces exaudias: vota ſuſcipias: deſiderata confirmes: ac poſtulata concedas. Per dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum: Qui tecum viuit et regnat in vnitate eiuſdem ſpiritus ſancti deus.
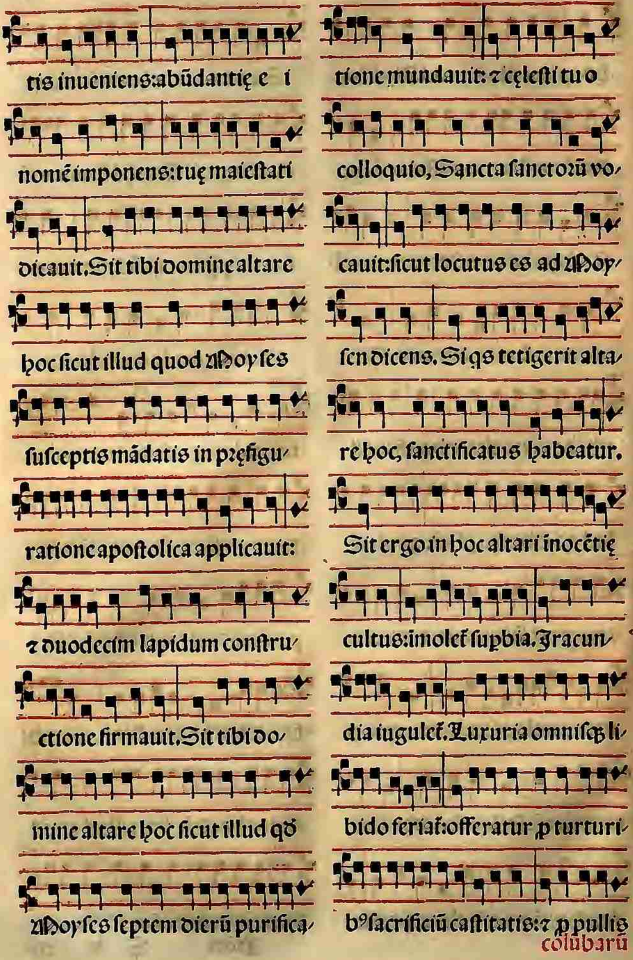
Deinde: extenſis manibus ante pectus, dicit Prefationem.

Pontifex ſtans ſine mitra extenſis ante pectus dicit prefationem.

Per omnia ſecula ſeculorum. ℟. Amen. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. ℣. Surſum corda. ℟. Habemus ad dominum. ℣. Gratias agamus domino deo noſtro. ℟. Dignum et iuſtum eſt.

Vere dignum et iuſtum eſt, equum et ſalutare. Nos tibi ſemper et vbique gratias agere: domine ſancte: pater omnipotens, eterne deus et clemens: cuius nec initium nec finis aduertitur: quantus es, quantus eſſe voluiſti: ſanctus ſcilicet atque mirabilis deus: cuius virtutem elementa non capiunt. Te benedicimus. Te ſupplices deprecamur: vt tibi ſit altare

hoc, ſicut illud quod Abel ſalu/
taris myſterij in paſſione p̄cur/
ſor: iugulatus a fratre: nouo ſā/
guine imbuit ꝛ ſacrauit. Sit
tibi domine altare hoc: ſicut il/
lud qđ Abrahā pr̄ nr̄: q̄ videre
te meruit fabricauit: ꝛ inuoca/
to tuo noīe ꝯſecrauit: in quo ꝑ
ſacerdotē Melchiſedech: ſacri/
ficij formā triūphalis expreſſit
Sit tibi altare hoc dn̄e: ſicut
illud ſup qđ Abrahā ſeminariū
fidei nr̄ę Iſaac filiū ſuum: dum
tibi toto corde credidit: to/
to corde impoſuit: in quo ſalu/
taris myſterij: ſacramētū dn̄icę
paſſionis oſtēſum eſt: dū offert
filius: agnus occiditur. Sit tibi
altare hoc dn̄e ſicut illud quod
Iſaac puteū profundū purita/

tis inueniens:abūdantię e i
nomē imponens:tuę maieſtati
dicauit. Sit tibi domine altare
hoc ſicut illud quod Moyſes
ſuſceptis mādatis in pręfigu-
ratione apoſtolica applicauit:
⁊ duodecim lapidum conſtru-
ctione firmauit. Sit tibi do-
mine altare hoc ſicut illud qđ
Moyſes ſeptem dierū purifica-
tione mundauit: ⁊ cęleſti tu o
colloquio, Sancta ſanctorū vo-
cauit: ſicut locutus es ad Moy-
ſen dicens. Si q̄s tetigerit alta-
re hoc, ſanctificatus habeatur.
Sit ergo in hoc altari inocētię
cultus: imolet᷑ ſuꝑbia. Iracun-
dia iugulet᷑. Luxuria omniſqꝫ li-
bido feriat᷑: offeratur ꝓ turturi-
bꝰ ſacrificiū caſtitatis: ⁊ ꝓ pullis
colūbarū

colūbarū innocētię ſacramētū.

Quod ſequit̃ dicit plane.

Qđ ſequit̃ dicit plane legēdo: ita tamē, q̄ a circūaſtantibus audiri poſſit. Per dn̄m noſtrum Jeſuʒ Chr̄m filiū tuū. Qui tecuʒ viuit ⁊ regnat in vnitate ſpūs ſcti Deus. Per oia ſecula ſeculoꝝ. ℞. Amē.

Prefatione finita: Pontifex accępta mitra inungit cū pollice dextrę man⁹ chriſmato: frōtē altaris: in modū crucis: ichoās ſchola, ſeu miniſtris proſequentibus añam.

Pōtifex accepta mitra inūgit cū pollice frontē altaris in modū crucis de ſacro chriſmate ⁊ miniſtri dicūt añam. Cōfirma. ⁊ ps. Exurgat. 61.

Cōfirma hoc De⁹: qđ operatus es in nobis: a templo ſancto tuo quod eſt in Jeruſalē, Alla. Ps. Exurgat Deus ⁊ diſſipētur inimici eius: ⁊ fugiāt q oderūt eū a facie eius. Dicit̃ totus put habet̃ ſupra in fine bn̄dictionis Abbatis. Quo dicto Pōtifex depoſita mitra, dicit Oremus.

Pōtifex ſine mitra dicit orationem.

Maieſtatem tuaʒ domine humiliter imploramus: vt altare hoc ſacrę vnctionis libamine: ad ſuſcipiēda populi tui munera imbutum: potenter bene ✠ dicere ⁊ ſancti ✠ ficare digneris: vt quod nunc a nobis indignis ſub tui nominis inuocatione: i honore beatiſſimę virginis Marię et omnium ſanctoꝝ: atq; in memoriā ſancti tui . ſacroſancti chriſmatis inunctione delibutum eſt: placeat tibi: atque altare maneat perpetuuʒ: vt quicquid deinceps ſuper illud oblatum: ſacratumúe fuerit: dignum tibi fiat holocauſtum: atq; omnium hic offerentiū ſacrificia: a te pio dn̄o benigne ſuſcipiantur: ⁊ per ea vincula peccatoꝝ noſtroꝝ abſoluantur: maculę deleantur: venię impetrētur: ⁊ gratię acquirant̃: quatenus vna cū ſanctis ⁊ electis tuis: vitā percipere mereamur ęternam. Per Chriſtuʒ dn̄m noſtrū. ℞. Amen.

Subſequēter Pontifex accepta mitra: inungit cum chriſmate in modū crucis: coniunctiones mēſę, ſeu tabulę: ⁊ tituli ſiue ſtipitis altaris: in quatuor angulis: quaſi illa coniungens: ad ſingulas cruces dicēs. In nomine pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lii: ⁊ ſpūs ✠ ſancti. Deinde depoſita mitra dicit Oremus.

Pōtifex depoſita mitra dicit.

Supplices te deprecamur oipotens ęterne Deus: p vnigenitum filium tuū dn̄m noſtruʒ Jeſum Chriſtū: vt altare hoc ſanctis vſibus pręparatum: cęleſti benedictione ſancti ✠ fices: ⁊ ſicut Melchiſedech ſacerdotis pręcipui oblationeʒ dignatione mirabili ſuſcepiſti: ita impoſita huic nouo altari munera: ſemp accepta ferre digneris: vt populus, qui in hanc eccleſię domum ſanctā cōueniet: p hęc libamina: cęleſti ſāctifica/ (Geñ. 15.)

catione ſaluatus: animarũ quoq; ſuarum ſalutem perpetuam conſequatur. Per eũdem Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

Poſtea ſubdiaconi abſtergũt diligẽter cũ mãtilibꝰ telę groſſę mẽſam altaris: ⁊ Põtifex ſedẽs in ſede ſua iuxta altare: fricat bene manus cũ medulla panis: ac lauat ⁊ extergit: deinde ipſis Diaconis: ſeu acolitis pręſentãtibus Põtifici tobalcas nouas ⁊ mũdas: vaſa quoq; ⁊ ornamẽta quęcũq; ad cultũ dei ⁊ altaris cõſecrati pertinentia, Pontifex depoſita mitra ſurgit: ⁊ ſtãs benedicit illa dicẽs.

Benedictio tobalcarum: vaſorũ: ⁊ ornamentorum altaris. ℣.

Stãdo ⁊ ſine mitra

Adiutoriũ nr̃m in noie dñi. ℟. Qui fecit cęlũ ⁊ terrã. ℣. Dñs vobiſcũ. ℟. Et cũ ſpũ tuo. Oremꝰ.

Domine Deus omnipotẽs: qui ab initio vtilia ⁊ neceſſaria hominibus creaſti: veſtimẽta quoq; põtificalia ⁊ ſacerdotalia: ſeu leuitica ſacerdotibꝰ ⁊ leuitis ac ornamẽta ⁊ linteamina: facere famulum tuum Moyſen per quadraginta dies docuiſti: ac etiam q̃ Maria texuit ⁊ fecit in vſũ miniſterij tabernaculi fęderis ordinaſti: ſancti✠ficare: bene✠dicere: ⁊ cõſe✠crare digneris: hęc ornamenta: ⁊ linteamina: in vſum altaris tui: ad conficiendũ ſuper ipſis corpus ⁊ ſanguinẽ filij tui dñi noſtri Jeſu Chri: qui tecũ viuit ⁊ regnat in vnitate ſpũs ſancti Deus. per oia ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amen.

Gen. 28.

Deinde aſpgit illa aqua bñdicta. Tũ miniſtri ponũt ſup altare chriſmale, ſiue pannũ lineũ ceratũ ad mẽſurã altaris factũ: deinde veſtiunt altare tobalcis ⁊ ornamentis bñdictis: ponẽtes deſuper crucẽ ⁊ alia ornamẽta. Interim dicunt ſequentia reſpõſoria: añe: ⁊ pſal.

Miniſtri veſtiũt altare ⁊ ornant ⁊ ponũt cruc ſup illud ⁊ iterũ cãtatur ſequẽtia Reſpõ. ⁊ pſal.

Circũdate Siõ leuitę altare domini Dei: veſtite veſtimẽtis albis: eſtote ⁊ vos canentes hymnum nouũ dicentes halłł. ℣. Mirabilis Deꝰ in ſanctis ſuis: ⁊ ſanctus in omnibus operibus ſuis. ℣. Gloria patri. Alia Añ.

Circundate Siõ ⁊ complectimini eam: narrate in turribus eius. ℣. Magnus dominus ⁊ laudabilis nimis: in ciuitate Dei noſtri in monte ſancto eius. Reſponſoriũ.

Induit te dominus tunica iucũditatis: ⁊ ipoſuit tibi coronã. Et ornauit te ornamentis ſanctis. ℣. Luce ſplẽdida fulgebis: ⁊ oẽs fines terrę adorabũt corã te. Et ornauit te. ℣. Nationes ex longinquo ad tẽ venẽt: ⁊ munera deferẽtes: adorabũt dñm: ⁊ terrã tuam in ſanctificatione habebunt: ⁊ nomen magnum tuũ inuocabunt. Et ornauit te. ℣. Benedicti erũt qui te ędificauerunt: tu autem lętabe-

taberis in filijs tuis: qm̄ omnes benedicentur ⁊ congregabūtur ad dominum. Et ornauit. Añã.

Et in velamento alarum tuarū protege nos domine, ⁊ in laude tua gloriemur. Pſalmus.

Deus deus meus: ad te de luce vigilo.

Sitiuit in te anima mea: quam multipliciter tibi caro mea.

In terra deſerta inuia ⁊ inaquoſa, ſic in ſancto apparui tibi: vt viderem virtutē tuā ⁊ gloriā tuam.

Qm̄ melior eſt miſericordia tua ſup vitas: labia mea laudabūt te.

Sic benedicā te in vita mea: ⁊ in nomine tuo leuabo manus meas.

Sicut adipe ⁊ piguedine repleātur anima mea: ⁊ labijs exultationis laudabit os meum.

Si memor fui tui ſuper ſtratū meū: in matutinis meditabor in te: quia fuiſti adiutor meus.

Et in velamento alarum tuarū exultabo: adhęſit anima mea poſt te: me ſuſcepit dextera tua.

Ipſi vero in vanum quęſierunt animā meam: introibunt in inferiora terrę: tradentur in manus gladij, partes vulpium erunt.

Rex vero lętabitur in deo, laudabuntur oēs qui iurāt in eo: qa obſtructū eſt os loquētiū iniqua.

Gloria patri. Sicut erat in.

His dictis pōtifex depoſita mitra: ⁊ facta cruci ſup altari poſitę reuerētia: tertio ſucceſſiue icēſat ſup altare i modū crucis: dicēdo ad quālibet turificationem: Añam.

His dictis Pontifex ſine mitra facta reuerentia cruci ſup altare poſitę ter incēſat ipſum ad quālibet icēſationes repetens añā. Ois terra.

Ois terra adoret te deus: ⁊ pſallat tibi: pſalmū dicat nomini tuo dn̄e. Quo facto dicit Oremus.
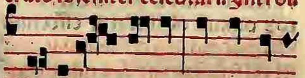
Deſcendat, quęſumus domine deus noſter: ſpiritus tuus ſanctus ſuper hoc altare: q ⁊ ppli tui dona ſcificet: ⁊ ſumētiū corda purificet, p Chrm̄ dn̄m noſtrū. ℟ Amen. Alia oratio. Oremus.

Omnipotens ſempiterne deus: altare hoc nomini tuo dedicatum: cęleſtiū virtutū bene✠dictione ſanctifica: ⁊ omnibus in te ſperantibus auxilij tui munus oſtende: vt hic ⁊ ſacramentorū virtus: ⁊ votorum obtineat effect⁹. Per dominum no. ⁊c. ℟. Amen.

℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. ℣. Benedicam⁹ domino. ℟. Deo gratias.

Quib⁹ expeditis: pōtifex igredit ſacrariū: ⁊ parat ſe ad celebrādū miſſā ſi voluerit: vel facit per aliquē ſacerdotē in dicto altari ɔſecrato ſolēniter celebrari. Introi.

Pōtifex ſacrarium ingredit.
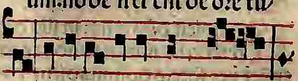

Di cit do mi nus: ſermones
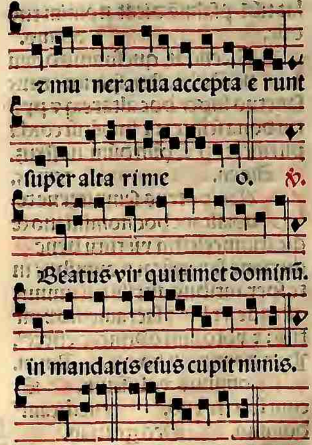

me i quos de di in os tu

um: nō de fi ci ent de o re tu

o: adeſt enim nomen tu um:

℣. Gloria. E v o v a e. Orō.

Exaudi dn̄e p̄ces noſtras: ⁊ ad ſacrificandum nomini tuo hoc altare benignus adeſto: vt ſacramentoꝝ hic virtus: ⁊ votoꝝ omniū obtineatur effectus.
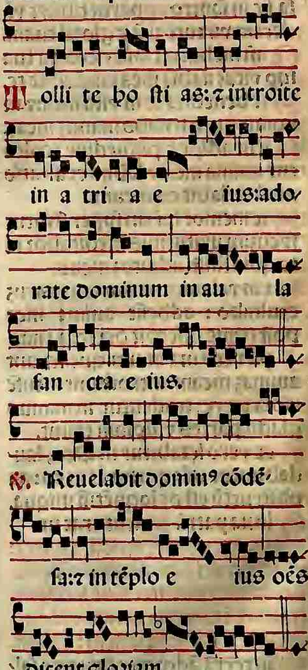
Sequēs orō dr̄ p cōmemoratione ſci vel ſcōꝝ, in cuiꝰ, ſeu quoꝝ honore altare ꝯſecratū eſt: aut quoꝝ reliquię ibidē ſunt recōditę: vnā cū p̄cedente ſub vno p dn̄m. ⁊c.

Iſta orō dr̄ ſub vno p dn̄m. cū p̄cedenti.

Magnificet te domine ſancti tui N. beata ſolēnitas: qua ⁊ illi gloriam ſempiternā: ⁊ opē nobis ineffabili prouidentia contuliſti. Per dominum noſtrum.

Lectio Iſaię prophetę. c. xix.

Haec dicit dn̄s deus: in illa die deferetur munus dn̄o exercituū: ⁊ rex fortis dominabitur eoꝝ. In illa die erit altare domini in medio terrę: ⁊ cognoſcetur dominus: ⁊ colent eū in hoſtijs ⁊ muneribus: ⁊ vota vouebūt dn̄o: ⁊ ſoluent: ⁊ reuertentur ad dn̄m: ⁊ placabitur eis: ⁊ ſanabit eos. In die illa erit Iſrael bn̄dictio in medio terrę: cui benedixit dominus Deus exercituum dicēs: Benedictus populus meus: ⁊ opus manuū mearꝝ: ⁊ hereditas mea iſrael dicit dn̄s oīpotens. Graduale.

Hale

Alleluiah. ℣. Redemptionem miſit dominus populo ſuo: mandauit in ęternum teſtamentum ſuum.

Sequentia ſancti euangelij ſecūdum Mattheum. cap.5.

In illo tempore: dixit Jeſus diſcipulis ſuis. Amen dico vobis. Niſi abundauerit iuſtitia veſtra pluſquam ſcribarū ⁊ phariſęorū, nō intrabitis in regnum cęlorum. Audiſtis quia dictuꝫ eſt antiquis. Non occides: qui auteꝫ occiderit: reus erit iudicio. Ego autem dico vobis: quia omnis q̄ iraſcitur fratri ſuo: reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri ſuo Racha: reus erit concilio. Qui autem dixerit fatue: reus erit gehennę ignis: Si ergo offers munus tuuꝫ ad altare: ⁊ ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid aduerſuꝫ te: relinque ibi munus tuum añte altare: ⁊ vade prius recōciliari fratri tuo: ⁊ tūc veniens offeres munus tuum.

Et dicitur Credo. **Offertoriuꝫ.**

Sanctificauit Moyſes altare domino, offerens ſuper illud holocauſta: ⁊ immolans victimas, fecit ſacrificium veſpertinum in odorem ſuauitatis domino deo, in conſpectu filiorum Iſrael.
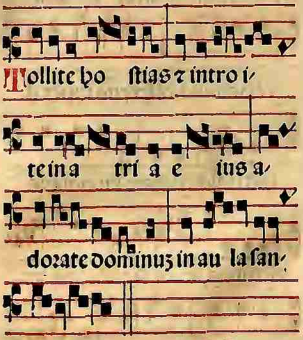
Secre.

Omnipotēs ſempiterne de⁹: altare hoc nomini tuo dedicatum, cęleſtium virtutuꝫ benedictione ſanctifica: ⁊ omnibus in te ſperātibus, auxilij tui mun⁹ oſtende: vt hic ⁊ ſacramētorum virtus: ⁊ votorum obtineatur effectus.

Iſta ſecreta dr̄ cum p̄cedenti ſub vno p dominuꝫ.

Alia ſecreta pro ſancto: que dr̄ cū precedente ſub vno Per dn̄m.

IN tuorum domine precioſa morte iuſtorum ſacrificium illud offerimus: a quo martyruꝫ ſumpſit omne principiū. Per dominum noſtrum Jeſum Chriſtū filium tuum. ⁊c. Communio.

Poſtcōmunio.

DEſcendat, queſumus domine Deus noſter, ſpiritus tuus ſanctus ſuper hoc altare: qui ⁊ populi tui dona ſanctificet: ⁊ ſumentium corda purificet.

Dicitur ⁊ ſequens poſtcommunio pro Sancto cum precedente ſub vno Per dominum noſtruꝫ.

Iſta poſtcōio dr̄ cū p̄cedenti ſub vno p dominuꝫ.

SIt nobis domine ſacramenti tui certa ſaluatio: que beati tui N. meritis imploratur. Per dominum noſtrum Jeſuꝫ Chrm̄.

¶ Finita miſſa Pontifex dat benedictionem ſolennem, ⁊ indulgentias. Exuit ſe ſacris veſtibus: ⁊ vadit in pace.

DE CONSECRATIONE altaris cuius ſepulchrum reliquiarum eſt in medio ſummitatis ſtipitis.

NOta ꝙ ordo predictus conſecrādi altare: ſemper ſeruatur quādo ſepulchrum reliquiaruꝫ eſt in medio tabule altaris: a parte ſuperiori: vel in ſtipite a parte anteriori: aut poſteriori. Si vero ſepulchrū eſt in medio ſummitatis ſtipitis: ſupra autem ſit ponenda ipſa tabula, ſiue menſa altaris. Finita aque benedictione: cuꝫ vino, ⁊ cinere: ac oratione.

Omnipotens ſempiterne Deus: creator ⁊ conſeruator humani. 110
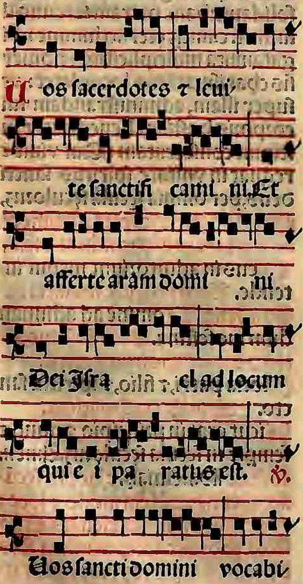
Pōtifex ſtās cum mitra: et aqua benedicta huiuſmodi: vino ⁊ cinere mixta: facit maltā, ſiue cemētū ex calce ⁊ ſabulo, ſeu tegula trita ad hoc paratis: quod deinde depoſita mitra benedicit, dicens. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.
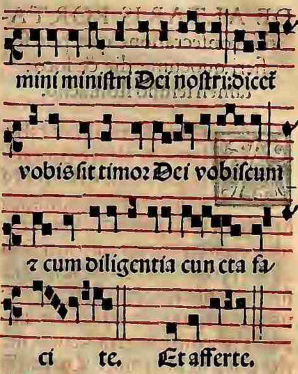
DOmine Deus, qui ſumma ⁊ media imaqꝫ cuſtodis: qui omnem creaturā intrinſecus ambiendo concludis: ſancti ✠ fica: ⁊ bene ✠ dic has creaturas calcis ⁊ ſabuli, Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

Quo facto: tabula ipſa altaris a ſtipite ſeparata iacēte: debet fieri reliquiarū exportatio ⁊ incluſio. Pontifice pceſſionaliter accedēte ad locum vbi reliquie ſunt depoſite: in quo Pōtifex ſtās ab extra

tra ſine mitra, dicit Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua. Leu. Aufer a nobis ꝛc. folio. 134. Cōtinuans per oia vſq; ad oꝛationē. Dirigatur oꝛatio noſtra, quęſumus domine. fol. 122. Incluſiue: pꝛout ſupꝛa oꝛdinatum eſt.

Qua dicta: ſacerdotes ꝛ leuitę eleuant aram, ſiue tabulam, ſeu menſam altaris: ꝛ collocant eam ſup ſtipitem: ꝛ cęmētarij cum dicto cęmēto benedicto, ipſam liniunt ꝛ firmant: ſchola interim cantante, ſeu miniſtris dicentibus. ℞ium.

Leuata itaq; ara ꝛ collocata: ac cum cęmēto pꝛędicto bene firmata: Pontifex pꝛoſequitur altaris conſecrationem: accedēs ad altare cum mitra: ꝛ ſtās ante illud: depoſita mitra incipit ſchola, ſeu miniſtris pꝛoſequentibus Añam.

Introibo ad altare dei. f. 133. cū oibus ſequētibus vſq; ad oꝛonē.

Deus, qui es viſibilium rerum omnium ꝛc. incluſiue. Qua dicta Pontifex accepta mitra: extergit menſam altaris cū linteo mundo. ꝛ mox turificat ſup illā in moduz crucis in medio: ꝛ in quatuoꝛ eiꝰ angulis: inchoans ſchola, ſeu miniſtris pꝛoſequentibus ℞ium.

Dirigatur oꝛatio mea ſicut incenſuz in conſpectu tuo domine. ℣. Eleuatio manuum tuarum ſacrificium veſpertinum.

Et omnia alia deinde fiunt, pꝛout ſupꝛa oꝛdinata ſunt vſq; ad finē.

DE ALTARIS PORTA-
tilis conſecratione: quæ poteſt fieri quocunq; die & loco: tamen ieiuno ſtomacho.

AD conſecrandum tabu
lam ſiue altare portati/
le: parantur in loco: vbi
conſecratio huiuſmodi
fieri debet. In primis aliquę reli-
quię cum tribus granis incẽſi: in
altari recludendę. Sanctum chri
ſma. Oleum ſanctum catechume
norum: vtrunq; in vaſculo & am/
pulla. Media libra turis cuius me
dia pars ſit in granis. Turibulũ
cum nauicella, & cochleari. Uas
cum prunis ardentibus. Unum
vas aquę mundę. Uas cũ cineri/
bus. Uas cum ſale. Uas cu; vino:
aſperſoriũ de herba hyſſopi factũ
Mantilia de tela groſſa noua: ad
extergendũ altare conſecrandu;
quoties oportuerit. Quinq; par
uę cruces factę de ſubtilibus can
delis. Aliquot ſpatulę ligneę par
uę ad abradendũ de altari cõbu/
ſtiones & cineres turis & candela
rum. Uas ad ponẽdum huiuſmo
di cõbuſtiones, ſeu raſuras. Duo
candelabra cũ duobus cęreis cõ/
tinuo ardentibus ꝓpe reliquias.
Uas cũ aqua & bacile ad abluen/
dum manus Pontificis cũ expe/
dierit: & manutergia ad tergẽdũ
eas. Põtifex igitur paratus ami/
ctu: alba: cingulo: ſtola: pluuiali: &
mitra: ſi cõſecrationem huiuſmo/
di publice facere velit: vel ſi in ca/
mera ſua, aut alio loco ſecrete.
Stolam habeat ſuper rochetum
ab humeris dependentẽ: & mitrã — Epũs ne/ bet habe re ſtolã ſu p rochetũ & pluuia/ le & mitrã in hoc of/ ficio.
ſimplicẽ: ſtans ante tabulã ipſam,
ſiue altare cõſecrandum: poſitu;
ſup aliquã menſam, vel altare: mi
trã in capite tenẽs: abſolute dicit.

DEum patrem omnipoten/
te; fratres chariſſimi: votis
exultantibus deprecemur: vt qui
per omnem mundum fidem ſpar
ſit: & Eccleſiam congregauit: qui
eſt lapis excĩſus de monte ſine ma
nibus: qui angularem compagẽ
ſolidauit: hanc petram ſerenus il
luſtret: eamq; ęterno lumine irri
gatam: ita multiplicibus: & diuer
ſis chariſmatibus locupletet: vt
ſuper illam, adminiſtrandam ſui
corporis hoſtiam benedicat: & ſu
ſcipiat conſecratam: Qui viuit &
regnat in vnitate ſpiritus ſancti
deus, per omnia ſecula ſeculoru;.
Deinde detecto capite genuflex?
ante altare conſecrandum dicit,
DEus in adiutorium meum in/ — Põtifex detecto ca pite genu flexus co/ ras altari portatili dicit De/ us in adiuto. cũ Gloria patri, mi/ niſtris re ſponden/ tibus.
tende. Tum ſurgit & miniſtri re/
ſpondent. Domine ad adiuuan
dum me feſtina. Deinde ſtans de
tecto capite Pontifex, dicit,
Gloria patri, & filio, & ſpiritui ſan
cto. Miniſtri reſpondent.
Sicut erat in principio, & nunc, &
ſemper: & in ſecula ſeculoru;. Amen.
abſque Alleluiah. & hoc fit ſecũ/
do: & tertio: eiſdem modo & loco:
voce ſemper altius eleuata. Quo
facto Põtifex accepta mitra ſtãs
benedicit aquã cu; vino: ſale: & ci/
nere:

ne: dicens per omnia: ꝛ faciens: prout habetur ſupra ſub eccleſię dedicatione vſque ad orationem.

Omnipotens ſempiterne deus: creator ꝛ cõſeruator humani generis. fo. 119. Incluſiue: hoc ſaluo ꝙ vbicunque fit mentio de eccleſię conſecratione: dicit ſolum de altaris, vel tabulę. Aqua igitur benedicta Põtifex aſſumpta mitra: ex aqua ipſa facit cum pollice dextrę manus crucem in medio tabulę, vel altaris dicens.

Pontifex ſtans cum mitra facit quinque cruces cũ pollice de aqua benedicta.

Sancti ✠ ficetur, ꝛ conſe ✠ cretur hęc tabula. In nomine pa ✠ tris: ꝛ fi ✠ lij, ꝛ ſpiritus ✠ ſancti: Pax tibi.

Deinde facit ex eadẽ aquã cũ eodẽ pollice quatuor cruces in quatuor cornibus altaris: videlicet primam in dextra parte poſteriori ipſius lapidis, ideſt euangelij. Secundam in ſiniſtra parte anteriori primę tranſuerſa. Tertiam in dextra parte anteriori. ꝛ quartam in ſiniſtra parte poſteriori tertię tranſuerſa: ad quamlibet crucem repetens verba prędicta. Sanctificet. ꝛc. Quo facto ichoat miniſtris proſequentibus añam.

Aſperges me domine hyſſopo ꝛ mundabor: lauabis me: ꝛ ſuper niuem dealbabor. Pſalmus.

Pontifex tribus vicibus aſpergit altare cũ faſciculo hyſſopi dicẽtibus añ. Aſperges. ꝛ pſ. Miſereſ. ſine Glia. ꝛ añ. repetit finito pſ.

Miſerere mei Deus: ſm magnam miſericordiam. fo. 54. Totus dicitur ſine Gloria patri. Et in fine repetitur ipſa antiphona, ꝛ interim dum dicuntur antiphona, ꝛ pſalmi prędicti Pontifex cum mitra aſpergit cum aſperſorio de herba hyſſopi facto de ipſa aqua tabulam: per eius circuitum tribus vicibus. Quo facto tabula abſtergitur cum mundo panno lineo: deinde Pontifex depoſita mitra dicit ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Sine mitra.

Deus, q̃ es viſibiliũ oium rex ꝛ inuiſibiliũ conditor: ꝛ cunctarũ

ctaꝝ ſanctificationū ↄſecratoꝛ: ad dedicationē huius dñicę mēſę: adeſſe dignare: ⁊ quę ſacrato oleo ⁊ chꝛiſmate a nobis indignis eſt liniēda: ⁊ benedicēda: tuę ſanctificationis i eã infunde virtutē: ⁊ cōſecrationem: vt oēs qui ad eã depꝛecaturi acceſſerint: tuę ꝓpitiationis auxiliū ſentiāt. Per Chꝛiſtū dñm nrm. ℟. Amen. Tum inchoat: miniſtris ꝓſequētib⁹ aīaꝫ.

Pontifex incipit ℟. Dirigat. quo incepto accepta mitra turificat altare ter circuncirca.

Dirigatur dñe oꝛatio mea, ſicut incenſum in cōſpectu tuo domine.

Qua incepta Pōtifex accepta mitra turificat tertio tabulam per circuitū eius. Finita incēſatione Pontifex cū mitra inchoat miniſtris proſequentibus antiphonā.

Pōtifex inchoat añ. Erexit, ea dicta dicit ps. Quā dil.

Erexit Jacob lapidem in titulū fundens oleum deſuper. Pſalm.

Quā dilecta tabernacula tua domine virtutum: concupiſcit ⁊ deficit aīa mea in atria dñi.

Coꝛ meum ⁊ caro mea: exultauerunt in Deum viuum.

Etenim paſſer inuenit ſibi domum: ⁊ turtur nidum, vbi reponat pullos ſuos.

Altaria tua domine virtutū: rex meus ⁊ Deus meus.

Beati qui habitant in domo tua domine: in ſecula ſeculoꝛum laudabunt te.

Beatus vir cuius eſt auxiliū abs te: aſcenſiones in coꝛde ſuo diſpoſuit in valle lacrymarum: in loco quem poſuit.

Etenim benedictionem dabit legiſlatoꝛ: ibunt de virtute in virtutem: videbit Deus deoꝝ in Sion.

Domine Deus virtutum exaudi oꝛationeꝫ meam: auribus percipe Deus Jacob.

Protectoꝛ noſter aſpice Deus: ⁊ reſpice in faciem Chꝛiſti tui.

Quia melioꝛ eſt dies vna i atrijs tuis ſuper millia.

Elegi abiectus eſſe in domo Dei mei: magiſquam habitare in tabernaculis peccatoꝛum.

Quia miſericoꝛdiam ⁊ veritatē diligit Deus: gratiam ⁊ gloꝛiam dabit dominus.

Non priuabit bonis eos qui ambulant in innocētia: dñe virtutū, beatus homo qui ſperat in te.

Et non dicitur Gloꝛia patri. — Gl'ia non dicit' poſt ps. ſed añ. repetit'.

Dum p̄miſſa dr̄ Pontifex ſtans cū mitra: facit cum pollice dextro de oleo ſancto catechumenoꝛum quinqꝫ cruces: videlicet primā in medio tabulę, ſeu altaris: ⁊ alias in quatuoꝛ ei⁹ angulis eo oꝛdine ꝑut fecit de aqua benedicta: dicēs dum vnamquamqꝫ crucem facit.

Sancti ✠ ficet: ⁊ conſe ✠ cret hęc tabula. In noie ✠ pr̄is, ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpirit⁹ ✠ ſcti. pax tibi.

Quo facto Pōtifex inchoat miniſtris proſequentibus antiphonā.

Dirigatur dñe oꝛatio mea ſicut incenſum in conſpectu tuo dñe. — Pōtifex icboat añ. Dirigat.

Et dū Añа dr̄: Pontifex turificat ſemel tabulam per circuituꝫ: dein de depoſita mitra dicit. Oremus. Et miniſtri. Flectamus ge. Leua.

Pōtifex turificat p circuitū ſemel altare, ⁊ depoſita mitra dicit.

Adſit Domine miſericoꝛdię tuę ineffabilis pietas: ⁊ ſup hanc tabulam opē tuę bene ✠ dictionis ⁊ virtutē vnctionis infunde:

de: vt te largiēte referat pręmiuʒ: quiſquis intulerit votum. Per Chriſtum dn̄m noſtrū. ℟. Amen.

Oratione finita Pōtifex inchoat miniſtris proſequentibus Añaʒ.

Pōtifex īchoat añ. quā dicta di ps. Bonum eſt.

Mane ſurgens Jacob erigebat lapidē in titulū: fundens oleū deſuper: votū vouit dn̄o: vere locus iſte ſanct⁹ eſt ⁊ ego neſciebam. Ps.

Bonum eſt ↄfiteri dn̄o: ⁊ pſallere nomini tuo altiſſime.

Ad annuntiandum mane miſericordiam tuam: ⁊ veritatem tuā per noctem.

In decachordo pſalterio: cū cantico in cithara.

Quia delectaſti me domine in factura tua: ⁊ in operibus manuuʒ tuarum exultabo.

Quam magnificata ſunt opera tua dn̄e: nimis ꝓfunde facte ſunt cogitationes tuę.

Vir inſipiēs nō cognoſcet: ⁊ ſtultus non intelliget hęc.

Cum exorti fuerint peccatores ſicut fęnuʒ: ⁊ apparuerint omnes qui operantur iniquitatem.

Vt intereant in ſeculuʒ ſeculi: tu autem altiſſimuſ in ęternum dn̄e.

Quoniam ecce inimici tui domine: quoniam ecce inimici tui peribunt: ⁊ diſpergentur omnes, qui operantur iniquitatem.

Et exaltabitur ſicut vnicornis cornu meuʒ: ⁊ ſenectus mea in miſericordia vberi.

Et deſpexit oculus meus inimicos meos: ⁊ ab inſurgentibus in me malignantibus: audiet auris mea.

Juſt⁹ vt palma florebit: ſicut cedrus libani multiplicabitur.

Plantati in domo dn̄i: in atrijs domus Dei noſtri florebunt.

Adhuc multiplicabūtur in ſenecta vberi: ⁊ bene patientes erunt vt annuntient.

Quoniam rectus domin⁹ Deus noſter: ⁊ non eſt iniquitas in eo.

Et non dicitur Gloria patri.

Incepta añ. Pōtifex accepta mitra: facit in quinq; locis tabulę in quibus pri⁹ cruces fecerat: iterū cū pollice dextro de eodē oleo ſancto catechumenoꝝ quinq; cruces: dicens duʒ ſingulas cruces facit.

Incepta aña pontifex ſtās cū mitra facit iteruʒ quinque cruces de eodē oleo in eiſdē locis dicēs ad quālibet. Sanctificetur. Pontifex īchoat añ.

Sancti✠ficet: ⁊ conſe✠cret hęc tabula, In noīe ✠ pr̄is, ⁊ fi✠lij: ⁊ ſpirit⁹ ✠ ſcti. pax tibi.

Deinde Pōtifex inchoat ſchola ſeu miniſtris p̄ſequētibuſ añam.

Dirigatur domine oratio mea; ſicut incenſum in conſpectu tuo.

Interim dum aña huiuſmodi dr̄. Pontifex retenta mitra turificat iterum ſemel tabulā p̄ circuitū.

Quo facto: depoſita mitra, dicit

Pōtifex iterum ſemel turificat tabulā in circuitu ⁊ depoſita mitra dicit.

Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

Adeſto dn̄e dedicationi hui⁹ menſę tuę: ⁊ in eā quę a nobis

Pōti. T indi-

indignis ſancto linita eſt oleo: bene✠dictionis ⁊ ſancti✠ficationis tuę virtutem ⁊ conſecrationē infunde: Qui viuis ⁊ regnas deus, per oīa ſęcula ſęculorum. ℟. Amen.

Deinde Pōtifex ichoat ⁊ ſchola, ſeu miniſtri proſequuntur añam.

Vnxit te Deus Deus tuus oleo lętitię prę conſortibus tuis. Ps.

Deus noſter refugium ⁊ virtus: adiutor in tribulationibus, quę inuenerunt nos nimis.

Propterea non timebimus duz turbabitur terra: ⁊ transferentur montes in cor maris.

Sonuerūt ⁊ turbatę ſunt aquę eorum: cōturbati ſunt montes in fortitudine eius.

Fluminis impetus lętificat ciuitatē Dei: ſanctificauit tabernaculum ſuū altiſſimus.

Deus in medio eius non commouebitur: adiuuabit eam deus mane diluculo.

Conturbatę ſunt gentes ⁊ inclinata ſunt regna: dedit vocem ſuā ⁊ mota eſt terra.

Dñs virtutū nobiſcū: ſuſceptor noſter deus Jacob.

Venite ⁊ videte opera domini: quę poſuit prodigia ſuper terrā: auferens bella vſq; ad finē terrę.

Arcum conteret ⁊ cōfringet arma: ⁊ ſcuta comburet igni.

Vacate ⁊ videte quoniā ego ſuz Deus: exaltabor in gentibus, ⁊ exaltabor in terra.

Dñs virtutum nobiſcum: ſuſceptor noſter Deus Jacob.

Et non dicitur Gloria patri.

Incepta Añā Pontifex accepta mitra facit quinque cruces de ſancto chriſmate cum pollice prędicto in eiſdem locis tabulę: in quibus prius fecit de aqua ⁊ oleo ſācto: dicēs dū ſingulas cruces facit.

Sancti✠ficet: ⁊ conſe✠cret hęc tabula, In noīe ✠ pris, ⁊ fi✠lij: ⁊ spiritus✠ ſcti. pax tibi.

Quo facto Pontifex inchoat, ⁊ ſchola, ſeu miniſtri pſequunt Añ.

Dirigatur domine oratio mea, ſicut incenſum in conſpectu tuo.

Quę dum dicit, Pontifex retēta mitra iteruz ſemel turificat tabulam p circuitum: deinde depoſita mitra, dicit. Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua. Leuate.

Exaudi nos deus noſter: ⁊ precum noſtrarū libēter accipe vota: ⁊ altare hoc ad celebrāda diuina myſteria prępáratū: cęleſtis vnguēti odore aſperge: ⁊ aromata diuinę ſāctificationis illi infunde: ⁊ ſicut lapidem Jacob Patriarchę erectum: vnguenti perfuſione dicaſti: ⁊ angelicis viſionibus per ſcalā gradus Eccleſię figuraſti: ſic ſuper hunc lapidem altari coaptādū cęleſtis gratiā bene✠dictionis immitte: vt duz tibi ſuper eum ſacri corporis et ſanguinis vnigeniti filij tui myſteria conſecrantur: petētibus peccata dimittātur: ⁊ merentibus influas gratiaz ſempiternā. Per Chrm dñm noſtruz. ℟. Amen. Oratione dicta: Pōtifex accepta mitra: ſignat cuz pollice dextrę manus: de chriſmate, cōfeſſionē, ideſt ſepulcrum, in

Pōtifex ſtans cum Mitra ſignat locū vbi ſūt ponendę reliquię cū ſacro chriſmate faciēs ſignū crucis.

in quo reliquę ſūt reponēdę:in medio:formādo ſignū crucis,dicens.

COnſe ✠ cretur ⁊ ſancti ✠ ficetur hoc ſepulchrū, In nomine pa ✠ tris:⁊ fi ✠ lij:⁊ ſpiritꝰ ✠ ſancti:pax huic domui. Deinde depoſita mitra:imponit reliquias cū tribꝰ granis thuris in tabula, ſiue altari:⁊ ſepulchrū reliquiarū huiuſmodi claudit:quo facto,adhuc ſtās ſine mitra,dicit Oremꝰ.

Pontifex ſtans ſine mitra ponit reliquias cuꝫ tribꝰ granis incenſi in tabula, ⁊ claudit.

DEus,qui ex omni cooptatione ſanctorum,ęternuꝫ maieſtati tuę condis habitaculum:da ędificationi tuę incrementa cęleſtia:⁊ pſta, vt quorū hic reliquias pro tuo amore cōplectimur:eorū ſemper meritis adiuuemur.Per Chriſtum dn̄m noſtrū. ℟. Amē. Tuꝫ inchoat Pōtifex ſchola, ſeu miniſtris proſequentibus Añaꝫ.

Pontifex icboat añ.

Ecce odor Filij mei: ſicut odor agri pleni:cui benedixit dominꝰ: creſcere te faciat Deus meꝰ: ſicut arenam maris:⁊ donet tibi de rore cęli benedictioneꝫ. Pſalmus.

Sequit pſ.

FUndamenta eius in montibus ſanctis: diligit dominꝰ portas Sion, ſuper omnia tabernacula Iacob.

Glorioſa dicta ſunt de te:ciuitas Dei.

Memor ero Rahab ⁊ Babylonis:ſcientium me.

Ecce alienigenę ⁊ Tyrꝰ ⁊ populus Æthiopum: hi fuerunt illic.

Nūquid Sion dicet homo,⁊ homo natus eſt in ea:⁊ ipſe fundauit eam altiſſimus?

Dominus narrabit in ſcripturis populorum:⁊ principum horum qui fuerunt in ea.

Sicut lętantiuꝫ oium:habitatio eſt in te. Et non dr̄ Gloria patri. Dum Aña ⁊ pſ prędicti dicūtur: Pontifex accepta mitra fundit ⁊ ſpargit oleum catechumenoruꝫ: ⁊ ſanctum chriſma vndiq́ue: confricans: liniens ⁊ perungens manu ſua dextera: totum lapidem. Quo facto pſalmo prędicto finito:Pōtifex ſtās cum mitra, dicit.

Pōtifex aſpergit oleum catechumenorum cū chriſmate ſuper totam tabulam ⁊ manu dextra totum lapidem vngit dū prędicta dicūtur.

LApidem hunc fratres chariſſimi:in quo vnguentum ſacrę vnctionis effunditur:ad ſuſcipiēda populi ſui vota ⁊ ſacrificia: oremus:vt dn̄s conſe ✠ cret, atq; bene ✠ dicat: ⁊ quod eſt vnctum a nobis:ſit vnctum in nomine eius:vt plebis vota ſuſcipiat:⁊ altari per ſacraꝫ vnctionem perfecto:dum propitiationē ſacrorū imponimus:ipſi ꝓpitiatores Dei eſſe mereamur, Per Chrm̄ dn̄m noſtrū:q cū eo ⁊ ſpū ſancto viuit ⁊ regnat Deus in ſecula ſeculor̄. Deinde inchoat ſchola, ſeu miniſtris proſequētibus antiphonā.

Sine mitra ⁊ ſtando.

Pōtifex icipit añ.

Ædificauit Moyſes altare domino Deo: offerens ſup illud holocauſta:⁊ immolans victimas:fecit ſacrificium veſpertinuꝫ in odorē ſuauitatis dn̄o Deo: in conſpectu filiorum Iſrael. Qua finita ſtans adhuc cuꝫ mitra Pontifex, dicit.

Pōtifex ſtat cum mitra.

DEi patris omnipotētis miſericordiā deprecemur,dilectiſſimi fratres:vt altare hoc ſacrificijs ſpiritualibꝰ imbuēdū:noſtrę vocis exoratꝰ officio:ſua bn̄dictione

indignis ſancto linita eſt oleo: be
ne✠dictionis ⁊ ſancti ✠ficatio-
nis tuę virtutem ⁊ conſecrationē
infunde: Qui viuis ⁊ regnas ⁊c.
per oīa ſęcula ſęculoꝝ. ℟. Amen.
Deinde Pōtifex ichoat ⁊ ſchola,
ſeu miniſtri proſequuntur añam.
Unxit te Deus Deus tuus oleo
lętitię prę conſortibus tuis. ps.
Deus noſter refugium ⁊ vir-
tus: adiutor in tribulationi-
bus, quę inuenerunt nos nimis.
Propterea non timebimus duꝫ
turbabitur terra: ⁊ transferen-
tur montes in cor maris.
Sonuerūt ⁊ turbatę ſunt aquę
eorum: cōturbati ſunt montes in
fortitudine eius.
Fluminis impetus lętificat ciui
tatē Dei: ſanctificauit tabernacu-
lum ſuū altiſſimus.
Deus in medio eius non com-
mouebitur: adiuuabit eam deus
mane diluculo.
Conturbatę ſunt gentes ⁊ incli
nata ſunt regna: dedit vocem ſuā
⁊ mota eſt terra.
Dñs virtutū nobiſcū: ſuſceptor
noſter deus Jacob.
Venite ⁊ videte opera domini:
quę poſuit prodigia ſuper terrā:
auferens bella vſqꝫ ad finē terrę.
Arcum conteret ⁊ cōfringet ar-
ma: ⁊ ſcuta comburet igni.
Uacate ⁊ videte quoniā ego ſuꝫ
Deus: exaltabor in gentibus, ⁊
exaltabor in terra.
Dñs virtutum nobiſcum: ſuſce-
ptor noſter De⁹ Jacob.
Et non dicitur Gloria patri.

Incepta Añā Pontifex accepta
mitra facit quinque cruces de ſan
cto chriſmate cum pollice prędi-
cto in eiſdem locis tabulę: in qui-
bus prius fecit de aqua ⁊ oleo ſā
cto: dicēs dū ſingulas cruces facit.
Sancti✠ficet: ⁊ conſe✠cret
hęc tabula, In noīe ✠ pris,
⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpirit⁹ ✠ ſcti. pax tibi.
Quo facto Pontifex inchoat, ⁊
ſchola, ſeu miniſtri pſequunt Añ.
Dirigatur domine oratio mea,
ſicut incenſum in conſpectu tuo.
Quę dum dicit, Pontifex retēta
mitra iteruꝫ ſemel turificat tabu-
lam p circuitum: deinde depoſita
mitra, dicit. Oremus. Et mini-
ſtri. Flectamus genua. Leuate.
Exaudi nos de⁹ noſter: ⁊ pre-
cum noſtrarū libēter accipe
vota: ⁊ altare hoc ad celebrāda di
uina myſteria pręparatū: cęleſtis
vnguēti odore aſperge: ⁊ aroma-
ta diuinę ſāctificationis illi infun
de: ⁊ ſicut lapidem Jacob Patri-
archę erectum: vnguenti perfu-
ſione dicaſti: ⁊ angelicis viſionib⁹
per ſcalā gradus Eccleſię figura-
ſti: ſic ſuper hunc lapidem altari
coaptādū cęleſtis gratiā bene ✠
dictionis immitte: vt duꝫ tibi ſup
eum ſacri corporis et ſanguinis
vnigeniti filij tui myſteria conſe-
crantur: petētibus peccata dimit
tātur: ⁊ merentibus influas gra-
tiaꝫ ſempiternā. Per Chrm dñm
noſtruꝫ. ℟. Amen. Oratione di-
cta: Pōtifex accepta mitra: ſignat
cuꝫ pollice dextrę manus: de chriſ-
mate, cōfeſſionē, ideſt ſepulcrum;
in

Põtifex ſtans cum Mitra ſignat locũ vbi ſũt ponendę reliquię cuz ſacro chriſmate faciẽs ſignũ crucis.

in quo reliq̃ ſũt reponẽdę: in medio: formãdo ſignũ crucis, dicens.

Conſe ✠ cretur ⁊ ſancti ✠ ficetur hoc ſepulchrũ, In nomine pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpirit⁹ ✠ ſancti: pax huic domui. Deide depoſita mitra: imponit reliquias cũ trib⁹ granis thuris in tabula, ſiue altari: ⁊ ſepulchrũ reliquiarũ huiuſmodi claudit: quo facto, adhuc ſtãs ſine mitra, dicit Orem⁹.

Pontifex ſtans ſine mitra ponit reliquias cuz trib⁹ granis incenſi in tabula, ⁊ claudit.

Deus, qui ex omni cooptatione ſanctorum, ęternuz maieſtati tuę condis habitaculum: da ędificationi tuę incrementa cęleſtia: ⁊ pſta, vt quorũ hic reliquias pro tuo amore cõplectimur: eorũ ſemper meritis adiuuemur. Per Chriſtum dñm noſtrũ. ℟. Amẽ. Tuz inchoat Põtifex ſchola, ſeu miniſtris proſequentibus Añaz.

Pontifex icboat añ.

Ecce odor Filij mei: ſicut odor agri pleni: cui benedixit domin⁹: creſcere te faciat Deus me⁹: ſicut arenam maris: ⁊ donet tibi de rore cęli benedictionez. Pſalmus.

Sequit ps.

Fundamenta eius in montibus ſanctis: diligit domin⁹ portas Sion, ſuper omnia tabernacula Jacob.

Glorioſa dicta ſunt de te: ciuitas Dei.

Memor ero Rahab ⁊ Babylonis: ſcientium me.

Ecce alienigenę ⁊ Tyr⁹ ⁊ populus Æthiopum: hi fuerunt illic.

Nũquid Sion dicet homo, ⁊ homo natus eſt in ea: ⁊ ipſe fundauit eam altiſſimus.

Dominus narrabit in ſcriptunis populorum: ⁊ principum horum qui fuerunt in ea.

Sicut lętantiuz oĩum: habitatio eſt in te. Et non dĩ Gloria patri. Dum Aña ⁊ ps̃ pdicti dicũtur: Pontifex accepta mitra fundit ⁊ ſpargit oleum catechumenoruz: ⁊ ſanctum chriſma vndique: confricans: liniens ⁊ perungens manu ſua dextera: totum lapidem. Quo facto pſalmo predicto finito: Põtifex ſtãs cum mitra, dicit.

Põtifex aſpergit oleum catechumenorum cũ chriſmate ſuper totam tabulam ⁊ manu dextra totum lapidem vngit dũ prędicta dicũtur.

Lapidem hunc fratres chariſſimi: in quo vnguentum ſacrę vnctionis effunditur: ad ſuſcipiẽda populi ſui vota ⁊ ſacrificia: oremus: vt dñs conſe ✠ cret, atq; bene ✠ dicat: ⁊ quod eſt vnctum a nobis: ſit vnctum in nomine eius: vt plebis vota ſuſcipiat: ⁊ altari per ſacraz vnctionem perfecto: dum propitiationẽ ſacrorũ imponimus: ipſi ppitiatores Dei eſſe mereamur, Per Chr̃m dñm noſtrũ: q cũ eo ⁊ ſpũ ſancto viuit ⁊ regnat Deus in ſecula ſeculoꝝ. Deinde inchoat ſchola, ſeu miniſtris proſequẽtibus antiphonã.

Sine mitra ⁊ ſtãdo.

Ædificauit Moyſes altare domino Deo: offerens ſup illud holocauſta: ⁊ immolans victimas: fecit ſacrificium veſpertinuz in odorẽ ſuauitatis dño Deo: in conſpectu filiorum Iſrael. Qua finita ſtans adhuc cuz mitra Pontifex, dicit.

Põtifex icipit añ.

Dei patris omnipotẽtis miſericordiã deprecemur, dilectiſſimi fratres: vt altare hoc ſacrificiis ſpiritualib⁹ imbuẽdũ: noſtrę vocis exorat⁹ officio: ſua bñdictio

Põtifex ſtat cum mitra.

ne ſanctificet: atque in eo ſemper oblationes famulorũ ſuorum ſtudio ſue devotionis impoſitas benedicere ꝛ ſanctificare dignetur: ꝛ ſpũali placatus incenſo: precanti familie ſue promptus ꝛ benignus exauditor aſſiſtat. Per Chriſtum dominũ noſtrũ. Deinde benedicit incenſum ſuper altare cremandũ ꝛ ſtans depoſita mitra, dicit. ℣.

Pontifex ſine mitra benedicit incenſuȝ.

Domine exaudi orationeȝ meã. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Domine Deus omnipotẽs: cui aſtat exercitus angelorũ cum tremore: quoruȝ ſeruitiũ ſpirituale ꝛ igneuȝ eſſe cognoſcitur: dignare reſpicere: bene ✠ dicere ꝛ ſancti ✠ ficare hanc creaturam incenſi: vt omnes languores, omneſq; infirmitates: cuncteq; inſidie inimici odorem eius ſentiẽtes effugiant: ꝛ ſeparentur a plaſmate tuo: vt nũquã ledatur a morſu antiqui ſerpentis: quod pretioſo filij tui ſãguine redemiſti. Qui tecũ viuit ꝛ regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus: Per omnia ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Deinde aſpgit ipſuȝ cũ aqua bñdicta. Incenſo itaq; benedicto: accepta mitra Pontifex: format propria manu qnq; cruces ex eo: quãlibet de quinq; granis: ſup illa quinq; loca altaris: in qb⁹ cruces de aqua: oleo ꝛ chriſmate pri⁹ facte fuerũt: ꝛ ſuper quãlibet crucem turis: ponit vnam Crucem factam de ſubtili candela ad menſurã illius: ꝛ cuiuſlibet crucis omnia capita accenduntur: vt cuȝ ipſis tus comburatur ꝛ cremetur. Omnibus autem crucibus accenſis: Põtifex depoſita mitra flexis genibus coram altari genibus: inchoat ꝛ ſchola ſeu miniſtri proſequũtur.

Sine mitra ꝛ flexis genib⁹ corã altari.

Alleluiah. ℣. Ueni ſctẽ ſpũs: reple tuoꝝ corda fidelium: ꝛ tui amoris in eis ignem accende.

Niſi ꝯſecratio huiuſmodi fiat iter Dñicã lxx. ꝛ feſtũ Paſche Reſurrectionis Dñi nři Jeſu Chriſti: qa tũc omiſſo Halah dr verſus tãtũ. Quo dicto ſurgit Pontifex ſtãs detecto capite ante altare: ꝛ ſtatim dicunt ſequentes antiphone.

Põtifex ſurgit ꝛ ſtans ſine mitra dicit añas ſequentes.

Aſcendit fum⁹ aromatũ in cõſpectu dñi de manu angeli. Alia Añ. Stetit angelus iuxta aram templi, habens turibulum aureum in manu ſua: ꝛ data ſunt ei incẽſa multa: ꝛ aſcendit fumus aromatũ in cõſpectu Dei. ſine Halleluiah.

Quib⁹ finitis: põtifex ante altare ſtãs depoſita mitra dicit. Orem⁹. Et miniſtri. Flectam⁹ gen. Leua.

Pontifex ſtans ſine mitra dicit.

Huius altaris dñe holocauſtũ: ſancti ſpũs tui gratia iſuſum: in odorẽ tue ſuauitatis aſcendat. Per Chřm dñȝ no. ℟. Amẽ.

Poſt hec combuſtis candelis ꝛ ture: cineres illius combuſtionis per vnũ ex miniſtris abradun tur ab ara altaris cum ſpatulis ligneis paruis: ꝛ in aliquo vaſe collecti proijciũtur in fontes, ſiue ſacrarium eccleſie. Deinde Põtifex verſus ad ipſum altare ſtans ſine Mitra dicit. Oremus.

Supplices

Pontifex ſtans ſine mitra dicit.

SUpplices tibi dñe de⁹ pater omnipotens preces effundimus: vt metalli huius expolitam materiã ſupnis ſacrificijs imbuendam: ipſe tuę dotare ſanctificationis vbertate digneris: q quondã legẽ in tabulis ſcripſiſti lapideis. Per dñm noſtrũ Jeſum Chriſtũ filium tuum: Qui tecu vivit ꝛ regnat: in vnitate ſpũs ſancti deus.

Et mox mediocri voce adhuc ſine mitra ſtans extenſis manibus ante pectus, dicit Pręfationem.

Pōtifex dicit prefationem. manibus extẽſis ante pectus.

PEr omnia ſęcula ſęculorum. ℟. Amen. ℣. Dñs vobiſcũ. ℟. Et cum ſpũ tuo. ℣. Surſum corda. ℟. Habem⁹ ad dominu. ℣. Gratias agam⁹ domino Deo noſtro. ℟. Dignum ꝛ iuſtum eſt.

Vere dignum ꝛ iuſtum eſt: ęquũ ꝛ ſalutare: Nos tibi ſemp ꝛ vbiq gratias agere: domine ſancte, pater omnipotẽs: ęterne deus. Qui poſt offendicula lapſus primi hominis: inſtituiſti tibi offerri propitiatorij delibamẽta libaminis: vt culpa, quę precefferat per ſuperbiam: futuris tẽporibus expiaret per munera: quibus honorarentur altaria: honorificarent ꝛ templa. Quod tibi primus Noe pręparauit officio, ruꝛſus Abraham immolaturus filiũ: dehinc Jacob erigens ꝛ vngẽs lapidem in titulum: Te redemptor mundi exoramus: vt lapidem iſtũ ſeu menſam: in honorem tuum: glorioſeq virginis Marię ꝛ omnium ſanctoꝛ: conſe✠crare: ꝛ ſãcti✠ficare digneris benedictionis tuę illapſu:

Gen. 8. Gen. 12. Gen. 28.

manibus noſtris opẽ tuę benedictionis infundẽs: ꝛ ſacri hu⁹ myſterij ſicut inſtitutor: ita etiã ꝛ ſanctificator appare: q te angulare lapidẽ: ꝛ ſaxum ſine manibus exciſum: nominari voluiſti. Inhęreas hic: placido maieſtatis ęternalis obtutu: vt qcqd ſacro ritu ſup hoc immolabit: ſicut Melchiſedech oblatu tibi placeat holocauſtũ: Adſit miſericordię tuę ineffabilis pietas: vt te largiẽte referat pmiũ: quiſq intulerit votu.

Gen. 14

Quod ſequit dicit plane legẽdo: ita tamẽ qđ a circũaſtãtibus audiatur:

Quod ſequit dicit plane.

Qui cu Deo patre ꝛ ſpũ ſancto viuis ꝛ regnas deus, Per omnia ſęcula ſęculorũ. ℟. Amen.

Deinde Pontifex inchoat ꝛ ſchola, ſeu miniſtri proſequũtur añã.

Pontifex īchoat añ. Cõfirma.

Confirma hoc deus: quod operatus es in nobis: a templo ſancto tuo, quod eſt in Jeruſalem. ℣. Gloria patri. ℟. Sicut erat. ꝛc.

Deinde repetitur añ. Qua dicta Pōtifex ſine mitra, dicit Orem⁹.

Sine mitra.

QUęſumus omnipotẽs De⁹, vniuerſarum rerum rationabilis artifex: qui inter cęteras creaturarum formas: lapideũ metallum ad obſequiu tui ſacrificij ꝯdidiſti: vt legitimę libationi pręparetur altare: annue dignãter: vt quicquid hic oblatum, ſacratũue fuerit: nomini tuo aſſurgat: religioni proficiat: ſpei innitatur: ꝛ fidei ſit honori. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

Poſtea inchoat ſchola, ſeu miniſtris proſequẽtibus Antiphonã.

[Miniſtris dicẽtibus añã. Ois terra. põtifex incenſat tabulã in moduȝ crucis.]

Omnis terra adoret te Deus, ⁊ pſallat tibi: pſalmum dicat nomini tuo Domine. Qua incepta: Pontifex accepta Mitra turificat ſuper tabulã in modũ crucis. Deinde depoſita mitra, dicit.

[Sine mitra.]

Deſcendat, queſumus domine deus noſter, ſpiritus tuus ſuper hoc altare: qui ⁊ populi tui dona ſanctificet: ⁊ ſumentiuȝ corda purificet. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

[Tabula extergit a miniſtris.]

Poſtremo extergit tabula p miniſtros cũ panno lineo. Tũ Pontifex: ſi velit acceptis põtificalibꝰ paramẽtis, dicit ſup dictã tabulã cõſecratã miſſam: ſupra ſub cõſecratione altaris ordinatã. f. 141. vel facit p aliquẽ ſacerdoteȝ celebrari.

DE COEMETERII benedictione.

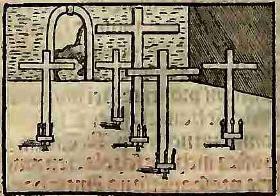
Quanquam pleriq; aſſerãt: cemeterij bñdictioneȝ neceſſariam nõ eſſe: dicẽtes circuitus extra eccleſiã: ⁊ cemeterij aſperſiones, q fiunt, quando eccleſia dedicatur: ſufficere: ſuperuacuum tamen nõ eſt: benedictionem huiuſmodi fieri: in qua hoc modo proceditur.

[Die precedẽti ĩ bñdictiõe cemeterij: ponitur qnq; cruces in cemeterio ordie quo habetur ĩ texto.]

Die precedenti ponunt in cemeterio bñdicendo quinq; lignee cruces: videlicet vna altior in medio: ⁊ quatuor alie: quelibet ad ſtaturã hominis: quarum vna in extremitate cemeterij ante crucem mediã. Alia in alia extremitate cemeterij retro crucẽ mediam. Tertia in tertia extremitate a dextris: ⁊ quarta ĩ quarta extremitate cemeterij a ſiniſtris crucis medie: ⁊ ante quãlibet ex dictis qnq; crucibus: ponit, ſeu figitur in terraȝ aliquod lignũ: in eius ſummitate aptum: ad affigendũ illi tres cãdelas: triũ vnciarũ quelibet, vel circa. Scala vel aliud edificiũ ſup quo aſcendens Põtifex poſſit attingere ſummitates ipſaruȝ crucum. Uas magnum aqua plenum benedicenda: ⁊ vas cuȝ ſale.

[Que preparanda ſunt p benedictione cemeterij.]

Mane vero Pontifex in ſacriſtia paratꝰ amictu, alba, cingulo, ſtola, pluuiali albi coloris, mitra ſimplici, ⁊ baculo paſtorali: accedit cum miniſtris ad cemeteriuȝ benedicendum: vbi faldiſtorium ante crucem in medio poſitam ſibi paratur: ſuper quo reſidens: facit populo breuem ſermonem de ſanctitate ⁊ libertate cemeterij.

[Paratur faldiſtoriũ p epo añ cruces principalem.]

Qua facta: affiguntur ⁊ accendũtur quindecim candelę: tres ante quamlibet crucē ſuper ligna vt ſupra ordinata: quibus ardentibus: Pontifex ante mediam crucem ⁊ candelas conſtitutus: ſtãs depoſita mitra, dicit Oremus.

Pōtifex ſtãs depoſita mitra ⁊ dicit.

Omnipotens deus: qui es cuſtos animarum ⁊ corporũ tuorum fidelium: reſpice propitius ad noſtrę ſeruitutis officiũ: vt ad introitum noſtrum purgetur: bene ✠ dicatur: conſe ✠ cretur: ⁊ ſancti ✠ ficetur hoc cęmeteriũ: vt humana corpora hic poſt vitę curſum quieſcẽtia: poſt hui⁹ vitę volumina: mereantur adipiſci perēnis gaudia vitę. Per Chriſtum dominum noſtrũ. ℟. Amē.

Et mox ante ipſam crucē ſuper faldiſtorio, Pontifex accepta mitra accumbit: ⁊ cãtor incipit ⁊ pſequitur Litaniam. quã require ſupra fol. 10. Cumq; dictũ fuerit.

Pōtifex cũ mitra accũbit ſuper faldiſtoriũ ⁊ dī litania.

Ut obſequium ſeruitutis noſtrę tibi rationabile facias. Te rogamus audi nos.

Pontifex ſurgit ab accubitu: ⁊ baculum paſtoralem in ſiniſtra tenens: producit ſignum crucis ſuper cęmeterium, dicens primo.
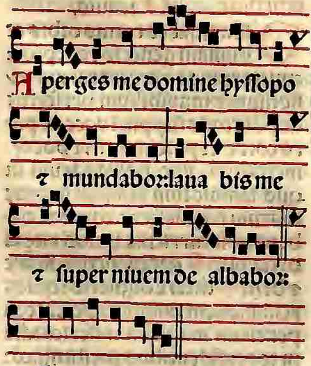
Pōtifex ſurgit tenẽs baculum paſtoralē ī ſiniſtra ⁊ dicit ℣. ſequẽtes.

Ut hoc cęmeterium purgare: ⁊ bene ✠ dicere digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Scḋo dicit. Ut hoc cęmeterium purgare: bene ✠ dicere: ⁊ ſancti ✠ ficare digneris. ℟. Te rogam⁹ audi nos. Tertio, dicit Ut hoc cęmeteriũ purgare: bene ✠ dicere: ſancti ✠ ficare: ⁊ conſe ✠ crare digneris.

℟. Te rogamus audi nos.

Quo facto redit ad accubitũ cãtore Litaniã perficiente. Qua finita, ſurgit cum mitra ab accubitu Pontifex: ⁊ ſtans iuxta aquã ibidem in vaſe paratã: benedicit eam ⁊ ſal ſimpliciter: prout fit in dominicis diebus incipiēs abſolute cum mitra. Exorcizo te creatura ſalis. 109. Reqre ſupra ſub benedictione ⁊ impoſitione primarij lapidis pro Eccleſia ędificanda. Aqua igitur taliter benedicta: Pontifex accedens ad crucem: ante mediã poſitam: mitra ibidē depoſita: inchoat ſchola proſequente antiphonam.

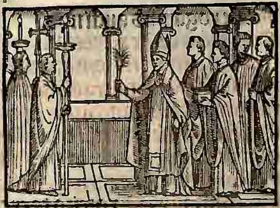
Finita litania ſurgit ep̄s ⁊ benedicit ſal ⁊ aquã ſupra fol. 109.

Bñdicta aqua pontifex accedit ad crucē antemediã poſitã ⁊ ſtãs ſine mitra dicit añam. Aſpges.

E v o v a e. Pſalmus.

Miſerere mei Deus: ſecundum magnam miſericordiam tuam. folio. 54. Totus dicitur cum Gloria patri. ⁊ Sicut erat. Quo dicto antiphona repetitur Dum Añã ⁊ pſalmus dicuntur.

Pontifex accepta mitra circuit ⁊ perambulat totum locum cęmeterij: incipiens circuire ad eius dexterā: aſpergens aquā benedictam vbique. Expleto autem circuitu: rediens ante Crucem: quę eſt ante mediam: depoſita mitra: reſpiciens ad ipſam crucem, dicit Oremus.

Expleto circuitu: redit ante crucē quę eſt añ medias ⁊ ad ipſamq̄ reſpiciēs ⁊ ſtās ſine mitra dicit orationem.

Deus, qui es totius orbis et humani generis redēptor: cunctarumque creaturarum viſibilium ⁊ inuiſibilium perfectus diſpoſitor: te ſupplici voce, ac puro corde expoſcimus: vt hoc cęmeterium, ſiue polyandrum in quo famulorum famularumque tuarum requieſcere corpora debent: poſt curricula huius vitę labētia: pur✠gare: ſancti✠ficare ⁊ bene✠dicere digneris: quiq̄ remiſſionem omnium peccatorū per tuam magnam miſericordiā in te confidentibus pręſtitiſti: corporibus quoq̄ eorum in hoc cęmeterio quieſcentibus: ⁊ tubam primi Archangeli hic expectantibus: conſolationem perpetuam largiter impartire. Per Chriſtū dominum noſtrum. ℟. Amen.

Deinde turificat ipſam Crucem, ⁊ figit in ſummitate ipſius vnā ex tribus cādelis ardentibus: ⁊ alias duas ſimiliter ardētes in duob⁹ brachijs eiuſdē crucis. Quo facto: accepta mitra: accędit ad crucē: retro mediā poſitam: aſpergēdo ſemp aquā benedictā p cęmeteriū: interim dicēs cum miniſtris ſequētes pſalmos.

Pontifex accepta mitra vadit ad aliā crucē retro mediā poſitā dicendo pſ. ſequentes ⁊ aſpergēdo ſemp aquā bñdictā p cęmeterium.

Domine ne in furore tuo arguas me: neq̄ in ira tua corripias me.

Miſerere mei domine, quoniam infirmus ſum: ſana me Domine, quoniā cōturbata ſunt oſſa mea.

Et anima mea turbata eſt valde: ſed tu domine vſquequo?

Conuertere domine ⁊ eripe animam meam: ſaluū me fac propter miſericordiam tuam.

Quoniam non eſt in morte, qui memor ſit tui: in inferno autē q̄s confitebitur tibi?

Laboraui in gemitu meo, lauabo per ſingulas noctes lectum meum: lachrimis meis ſtratum meum rigabo.

Turbatus eſt a furore oculus meus: inueteraui inter omnes inimicos meos.

Di-

Diſcedite a me omnes qui operamini iniquitatē: quoniam exaudiuit dominus vocē fletus mei.

Exaudiuit dñs deprecationem meam: dñs orōnem meā ſuſcepit.

Erubeſcant ⁊ conturbent vehementer oēs inimici mei: conuertant ⁊ erubeſcāt valde velociter.

Et non dicitur Gloria patri. ps.

Beati quorum remiſſe ſunt iniquitates: ⁊ quorum tecta ſunt peccata.

Beatus vir cui non imputauit dominus peccatum: nec eſt in ſpiritu eius dolus.

Quoniam tacui inueterauerūt oſſa mea: dum clamarē tota die.

Quoniam die ac nocte grauata eſt ſuper me manus tua: conuerſus ſū in erumna mea: dum configitur ſpina.

Delictum meum cognitū tibi feci: ⁊ iniuſtitiā meā non abſcondi.

Dixi ꝯfitebor aduerſum me iniuſtitiam meam domino: ⁊ tu remiſiſti impietatem peccati mei.

Pro hac orabit ad te omnis ſanctus: in tempore opportuno.

Veruntamen in diluuio aquarum multarum: ad eum non approximabunt.

Tu es refugiū meū a tribulatione que circundedit me: exultatio mea, erue me a circūdātibus me.

Intellectū tibi dabo, ⁊ inſtruā te in via hac qua gradieris: firmabo ſuper te oculos meos.

Nolite fieri ſicut equus ⁊ mulꝰ: quibus non eſt intellectus.

In chamo ⁊ freno maxillas eorum conſtringe: qui non approximant ad te.

Multa flagella peccatoris: ſperātes autem in domino: miſericordia circundabit.

Letamini in domino ⁊ exultate iuſti: ⁊ gloriamini oēs recti corde.

Et non dicitur Gloria patri.

Quibus expletis: Pontifex ſtās ante ipſam crucem: depoſita mitra, dicit

Oremus.

Domine ſancte: pater omnipotens: eterne Deus: trina maieſtas ⁊ vna deitas: pater ⁊ filius ⁊ ſpiritus ſanctꝰ. Juſtitie auctor: venie largitor: bonorum dator: ſanctitatis origo: chariſinatū diſtributor: omniumq; ad te venientiū pius receptor: preſta propitius: vt hoc cemeterium in honorem tuum ⁊ nomen ſancti tui diſpoſitum bene ✠ dici ⁊ ſancti ✠ ficari concedas: qui beato Abrahe Patriarche famulo tuo: terram a filijs Ephrem comparatam in ſepulturam benedixiſti: ⁊ qui populo iſraelitico promiſſionis tellurem in euo durantem cōceſſiſti: famulorum famularumq; tuarum corporibus in hoc cemeterium intrantibus: quietis ſedē: ⁊ ab omni incurſione malorum ſpirituum tutelam benignus largitor tribuas: vt poſt animarum corporumq; reſurrectionem coadunatam: te donante atq; concedente: beatitudinem ſempiternā percipere mereātur: qui in trinitate pfecta viuis ⁊ regnas Deus. Per oia ſecula ſeculoꝝ. ℞. Amē.

Dictis ps predictis Pontifex ſine mitra dicit orationē ante ipſam crucem.

Gen. 23.

Jo. per totum.

Tum

Pōtifex ſine mitra turificat crucē. ⁊ figit i ſummitate eiꝰ vnā cādelam ex tribus ardētibꝰ. ⁊ alias duas in brachijs duobꝰ dicte crucis.

Tum turificat ipſam crucem: ⁊ figit i ſummitate eiꝰ vnā ex tribus candelis ardētibus: ⁊ alias duas in duobus brachijs eiuſdem crucis: ⁊ accepta mitra vadit ad crucem ad dextrā medię poſitā: aſpergēdo aquā benedictā per cęmeterium ⁊ dicendo cū miniſtris. ps.

Pōtifex cū mitra aſpergēdo aquā vadit ad aliā crucē poſitā ad dextrā medię crucis dicendo. Dñe ne i furore.

Domine ne in furore tuo arguas me: neqꝫ in ira tua corripias me.

Qm̄ ſagittę tuę infixę ſunt mihi: ⁊ ꝯfirmaſti ſuper me manū tuā.

Nō eſt ſanitas in carne mea a facie irę tuę: nō eſt pax oſſibus meis a facie peccatorum meorum.

Quoniam iniquitates meę ſupgreſſę ſunt caput meum: ⁊ ſicut onus graue grauatę ſunt ſup me.

Putruerūt ⁊ corruptę ſūt cicatrices meę: a facie inſipientię meę.

Miſer factus ſū ⁊ curuatus ſū vſqꝫ in finē: tota die contriſtatus ingrediebar.

Quoniā lumbi mei impleti ſunt illuſionibus: ⁊ non eſt ſanitas in carne mea.

Afflictus ſū ⁊ humiliatꝰ ſum nimis: rugiebā a gemitu cordis mei

Domine ante te omne deſideriū meum: ⁊ gemitus meus a te non eſt abſconditus.

Cor meum cōturbatū eſt in me, dereliquit me virtus mea: ⁊ lumē oculorum meorum: ⁊ ipſum non eſt mecum.

Amici mei ⁊ ꝓximi mei: aduerſū me appropinquerūt ⁊ ſteterunt.

Et qui iuxta me erant de longe ſteterunt: ⁊ vim faciebant, q quęrebant animam meam.

Et qui inquirebant mala mihi locuti ſunt vanitates: ⁊ dolos tota die meditabantur.

Ego autem tanquā ſurdus non audiebam: ⁊ ſicut mutus non aperiens os ſuum.

Et factus ſum ſicut homo non audiens: ⁊ non habens in ore ſuo redargutiones.

Quoniā in te dñe ſperaui: tu exaudies me domine Deus meus.

Quia dixi, ne quando ſupergaudeāt mihi inimici mei: ⁊ dum cōmouentur pedes mei: ſuper me magna locuti ſunt.

Quoniam ego in flagella paratus ſum: et dolor meus in conſpectu meo ſemper.

Qm̄ iniquitatē meā annuntiabo: et cogitabo pro peccato meo.

Inimici autē mei viuunt: et confirmati ſunt ſuper me: et multiplicati ſunt, qui oderunt me inique.

Qui retribuūt mala pro bonis detrahebant mihi: quoniā ſequebar bonitatem.

Ne derelinquas me domine deus meus: ne diſceſſeris a me.

Intende in adiutorium meum: domine Deus ſalutis meę.

Et non dicitur Gloria patri.

Quo dcō pōtifex ſtās añ ipſā crucē depoſita mitra dicit Oremus. Sine mitra.

Domine deus: paſtor ęternę glorię: lux ⁊ honor ſapiētię: cuſtos ⁊ vigor prudentię: ſalus ęgrotantiū: valetudo potentiū: męſtorum ſolamen: vita iuſtorum ⁊ gloria humilium: te ſupplices flagitamus:

flagitamus:vt hoc ſeruoꝝ tuoꝝ cemeterium:ab omni ſpurcitię in quinamento:⁊ immundorum ſpirituum inſidijs:cuſtodire:mundare:⁊ bene✠dicere digneris:atq; corporibus humanis in hunc locum aduenie͂tibus: ſynceritatem perpetuam tribuere no͂ deſinas: vt quicunq; baptiſmi ſacramentum perceperint: ⁊ catholicę fidei documēta tenuerint:atq; decurſo huius ęui termino:corpora ſua in hoc cęmeterio requiei commendauerint:hic habeant te prę ſidente corporum ſuoꝝ requiei ſedē:donec in extremi iudicij die: angelicis concrepantibus tubis: animas ſimul cū corporibus ſurgere de puluere:⁊ ad dextrā partem cum ſanctis tuis aggregari permittas. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

Pōtifex ſine mitra turificat crucē ⁊ figit i ea cādelas vt i prioribꝰ.

Deinde turificat ipſam crucem:⁊ figit in ſummitate eiꝰ vna ex tribus cādelis ardētibus: ⁊ alias duas in duobus brachijs ipſius crucis. Tum accepta mitra vadit ad crucē, quę eſt ad ſiniſtrā medię crucis poſita: aſpergendo ſemper aquam benedictā per cęmeterīū dicēdo cū miniſtris. Ps.

Domine exaudi orōnē meā: ⁊ clamor meus ad te veniat.
Non auertas faciē tuam a me:in quacunq; die tribulor inclina ad me aurem tuam.
In quacūq; die inuocauero te: velociter exaudi me.
Quia defecerūt ſicut fumus dies mei: ⁊ oſſa mea ſicut cremium aruerunt.
Percuſſus ſu; vt fęnum: ⁊ aruit cor meum: quia oblitus ſum comedere panem meum.
A voce gemitus mei: adhęſit os meum carni meę.
Similis factus ſum pellicano ſolitudinis: factus ſum ſicut nycticorax in domicilio.
Vigilaui:⁊ factus ſu; ſicut paſſer ſolitarius in tecto.
Tota die exprobrabant mihi inimici mei:⁊ qui laudabant me, aduerſum me iurabant.
Quia cinerem tanquam panem manducabam:⁊ poculum meum cum fletu miſcebam.
A facie irę indignationis tuę: qa eleuans alliſiſti me.
Dies mei ſicut vmbra declinauerunt:⁊ ego ſicut fęnum arui.
Tu autem domine in ęternū permanes:⁊ memoriale tuum in generatione ⁊ generationem.
Tu exurgens miſereberis Siō: quia tēpus miſerendi eius, quia venit tempus.
Qm̄ placuerūt ſeruis tuis lapides eius:⁊ terrę eiꝰ miſerebūtur.
Et timebunt gentes nomē tuū dn̄e:⁊ oēs reges terrę gloriā tuā.

Quia

Quia ędificauit dominus Sion: ⁊ videbitur in gloria ſua.
Reſpexit in orationem humiliũ: ⁊ non ſpreuit preces eorum.
Scribantur hęc in generatione altera: ⁊ populus qui creabitur laudabit dominum.
Quia ꝓſpexit de excelſo ſancto ſuo: dñs de cęlo in terraꝫ aſpexit.
Ut audiret gemitus compeditorum: vt ſolueret filios interemptorum.
Ut annũtient in Sió nomen domini: ⁊ laudem eius in Jeruſalé.
In cóueniédo populos in vnũ: ⁊ reges, vt ſeruiant domino.
Reſpondit ei in via virtutis ſuę: paucitatem dierum meoruꝫ nuntia mihi.
Ne reuoces me in dimidio dierum meoruꝫ: in generatione ⁊ generationem anni tui.
Initio tu dñe terram fundaſti: ⁊ opera manuum tuaruꝫ ſunt cęli.
Ipſi peribunt, tu autem permanes: ⁊ omnes ſicut veſtimentum veteraſcent.
Et ſicut opertoriũ mutabis eos, ⁊ mutabuntur: tu autem idé ipſe es: ⁊ anni tui non deficient.
Filij ſeruorũ tuorũ habitabunt: ⁊ ſemen eorũ in ſęculũ dirigetur.
Et non dicitur Gloria patri.
Quo dicto ſtans ante ipſam crucé depoſita mitra, dicit Oremus. (Pótifex ante crucé depoſita mitra dicit orationem.)

Domine Jeſu Chriſte: qui corpus humanum de terra pro angelica reparatione formaſti: ⁊ in te pro redéptione aſſumpſiſti: in terram pro conditione carnis reſoluis: ⁊ de terra pro immortalitate reſuſcitas: hāc terram, quę ſumus ad vſum ſepulturę de bñdictione tui ſepulti corporis conſecrare dignare: ⁊ in baptiſmate tibi conſepultos in natura carnis hic ſepeliédos: ſub ſpe tuę reſurrectionis: in tuę redéptionis miſericordia requieſcere ꝯcede: qui vénturus es iudicare viuos ⁊ mortuos: ⁊ ſęculũ per igné. ℟ Amen.

Tum thurificat ipſam crucem, ⁊ figit in eius ſummitate vná de tribus candelis ardentibus: ⁊ alias duas in duobus brachijs eiuſdé Crucis: ⁊ accepta mitra reuértit ad crucé mediá: aſpergendo ſemper ꝑ cęmeterium aquá bñdictaꝫ dicédo cũ miniſtris ſequétes pſ. (Tunc turificat ipſam crucé ⁊ figit vná de candelis tribus alias que duas vt ſupra.)

De profundis, clamaui ad te domine: domine exaudi vocem meam.
Fiant aures tuę intendentes: in vocem deprecationis meę.
Si iniquitates obſeruaueris domine: domine quis ſuſtinebit?
Quia apud te propitiatio eſt: ⁊ propter legé tuá ſuſtinui te dñe.
Suſtinuit anima mea in verbo eius: ſperauit anima mea in dño.
A cuſtodia matutina vſqꝫ ad noctem: ſperet Jſrael in domino.
Quia apud dominuꝫ miſericordia: ⁊ copioſa apud eũ redéptio.
Et ipſe redimet Jſrael: ex omnibus iniquitatibus eius. Et nó dí Gloria patri. Alius Pſalmus.

Domine exaudi orationem meam, auribus percipe obſecrationem meaꝫ: in veritate tua exaudi

exaudi me in tua iuſtitia.
Et non intres in iudicium cum ſeruo tuo: quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens.
Quia perſecutus eſt inimicus animam meam: humiliauit in terra vitam meam.
Collocauit me in obſcuris ſicut mortuos ſeculi: ⁊ anxiatus eſt ſuper me ſpiritus meus: in me turbatum eſt cor meum.
Memor fui dierum antiquorum: meditatus ſum in omnibus operibus tuis: ⁊ in factis manuum tuarum meditabar.
Expādi manus meas ad te: anima mea ſicut terra ſine aqua tibi.
Velociter exaudi me Domine: quia defecit ſpiritus meus.
Non auertas faciem tuā a me: ⁊ ſimilis ero deſcēdentibus in lacū.
Auditam fac mihi mane miſericordiam tuam: quia in te ſperaui.
Notā fac mihi viā in qua ambulem: quia ad te leuaui animā meā.
Eripe me de inimicis meis, domine ad te confugi: doce me facere voluntatem tuam: quia Deus meus es tu.
Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam: propter nomen tuū domine viuificabis me in equitate tua.
Educes de tribulatione animā meā: ⁊ in miſericordia tuā diſperdes omnes inimicos meos.
Et perdes omnes qui tribulāt animam meam: quoniam ego ſeruus tuus ſum.
Et non dicitur Gloria patri.

Quibus finitis: Pontifex ſtans ante ipſam crucem mediam: depoſita mitra, dicit. Oremus.

Finitis ps pontifex ſtans ante cruces mediā depoſita mitra dicit oratiōnem.

Adeſto, queſumus dn̄e De⁹, obſequiis noſtris: in nomine tuo hunc locū viſitātibus: noſtre fragilitatis miniſterio: ⁊ ſicut benedixiſti per manus ſeruorū tuorum Abrahe: Iſaac ⁊ Jacob terram ſepulture, ſue peregrinationis: Ita, queſumus dn̄e, bene✠dicere: cō✠ſecrare: ⁊ ſancti✠ficare digneris hoc cemeteriū: pretio vnigeniti filii tui domini noſtri Jeſu Chriſti ſanguinis typice comparatū: ad noſtre peregrinationis corpora quieſcēda: donec per eundē dn̄m nr̄m Jeſum Chriſtum de puluere ad gloriā dones reſurgēda: q tecū viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus.
Deinde mediocri voce extēſis manibus ante pectus dicit p̄fationē.

Extenſis manibus an̄ pect⁹.

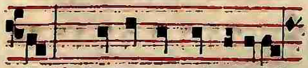
Per omnia ſecula ſeculorum. ℟.

Amē. ℣. Dn̄s vobiſcū. ℟. Et

cū ſpiritu tuo. ℣. Surſum cor

da. ℟. Habemus ad dominū.
℣.

℣. Gratias agamus domino deo
nr̃o. ℟. Dignum ⁊ iustum est.
Uere dignum ⁊ iustū est ęquū
⁊ salutare. Nos tibi semper
⁊ vbiq3 gratias agere: domine
sancte: pater omnipotēs, ęterne
Deus: per Chīm dñm nostrū.
Qui est dies ęternus. Lux inde-
ficiens: Claritas sempiterna.
Qui sic sequaces suos in lucem
pręcipit ambulare: vt noctis
ęternę: valeant caliginē euade-
re: ⁊ ad lucis patriam fęliciter
peruenire. Qui p humanitatē
assumptā Lazarū fleuit: per di-
uinitatis potentiā: vitę reddi-
dit: atq3 humanū genus quadri-
fida peccatorum mole obrutū:
ad vitā eduxit: per quem te dñe
suppliciter deprecamur: q̃ten⁹

qui

q in hoc ſepelient̃ Polyandro: in nouiſſimo cum tubę perſtrepe-rint angelorũ: a peccatorum nexibus abſoluti: ⁊ ęternę feli-citati redditi: ⁊ ſanctorꝫ cętibus cõnumerati: te qui es vita ęter-na: benignũ ⁊ miſericordẽ inue-niãt: vt te auctorẽ vitę exultan-tes: cũ oibus ſanctis collaudẽt.

Quod ſequit̃ dicit plane.

Quod ſequit̃ dicit plane legẽdo: ită tamen ꝙ a circumaſtantibus audiatur. Per dominum noſtrũ Jeſuꝫ Chr̃m filiũ tuũ: q tecũ viuit ⁊ regnat in vnitate ſpũs ſcti deus. per oia ſecula ſeculorꝫ. ℟. Amen.

Tum turificat crucem ipſam: ⁊ figit in ſummitate eius vnam de tribus candelis ardentibus: ⁊ alias duas in duobus brachijs eiuſdẽ crucis. Quo facto ſtãs verſus ad ipſaꝫ crucẽ dicit Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua. Leuate.

Pontifex ſine mitra turificat crucẽ ⁊ figit ea cũ delas ſicut in alijs, ⁊ ſtãs verſus ad crucem dicit orationẽ.

Domine ſancte: pater omnipotens: ęterne deus: bonorum omniuꝫ ſanctificator: ⁊ in melius reformator: a quo, ⁊ per quẽ omnis benedictio de cęlis deſcendit i terris: bene✠dicere dignare locum iſtum: vt ſit polyandrũ: ſeu cęmeterium: dulcis requies: ⁊ pauſatio mortuorum: quorũ animę, quarum corpora hic ſepulta; vel ſepelienda ſunt: iucunditatis tuę dulcedine potiãtur: ſintq; interim in ſuperna Jeruſalem gaudẽtes ⁊ lętantes: donec in magni iudicij die de ſepulchris ꝓpria corpora recipiant: ⁊ ſic venienti domino ad iudicandum: obuiam cum fructu bonę operationis occurrant. Per dñm noſtrũ. ℟. Amen.

Pontifex ſolẽniter benedicit populum.

His peractis Pontifex ſolenniter benedicit populos, dicens. Sit nomen dñi benedictum. ⁊c.

Deinde

Deinde intrat Eccleſiã, ⁊ ſi velit parat ſe ad miſſã: ſi vero celebrare noluerit: facit per aliquem ſacerdotem ſolenniter celebrari. Miſſa dicitur de die: ⁊ cũ oratione diei dicitur ſub vno Per dominum noſtrum ſequens oratio.

Hęc oratio dicit̃ cũ prima orõne miſſe ſub vno per dominum.

Deus, cuius miſeratione animę fideliũ requieſcunt: huic cęmeterio, quęſumꝰ domine, angelum tuum ſanctum deputa cuſtodem: ⁊ quorũ, quarumq; corpora hic ſepeliuntur: animas eorum ab omnibus abſolue vinculis delictorum: vt in te ſemper cũ ſanctis tuis ſine fine lętẽtur. Per dñm noſtrum Ieſum Chriſtũ ⁊c. Cum ſecreta diei dicitur ſub vno Per dominum ſequens ſecreta.

Hęc ſecreta dicatur cum priori ſub vno per dñm.

Munera domine oblata ſanctifica: ⁊ qui te ipſum in ſepulchro poni voluiſti: ⁊ exemplũ reſurgendi fidelibus tuis largiri dignatus es: da, quęſumus, fidelium tuorum animabus hic in te quieſcentibus veniam peccatorum: vt hęc ſalutaris hoſtia: ſit remedium ⁊ requies animarum eorum ⁊ corporum. Per dominum noſtrum Ieſum. ⁊c. Cum poſtcõmunione diei dicit̃ ſub vno Per dominum. ſequẽs poſtcõmunio.

Hęc oratio dicit̃ cũ poſtcõmunione ſub vno p dominũ.

Muneribus ſacris ſatiati, q̃ſumus domine Deus noſter: vt plebs tua, quę in futuro a morte corporis reſurrectura creditur: te miſerante a morte animę reſurgere mereatur. Per dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum: Qui tecum viuit. ⁊c.

DE ECCLESIÆ ET cæmeterij reconciliatione.

Eccleſię ⁊ cęmeterij reconciliatio: omni die fieri poteſt.

Opiniones varię de violatione ⁊ recõciliatione eccleſię ⁊ cęmeterij.

Eſt tamen notandũ ꝙ vbi cęmeterium eſt Eccleſię cõſecratę coniunctũ: dicunt quidã ꝙ vna ⁊ eadem eſt cõſecratio Eccleſię ⁊ cęmeterij. Nã circuitus extra eccleſiã: ⁊ aſperſiones, quę fiũt in cõſecratione eccleſię: loco benedictionis cęmeterij habent̃: ⁊ propterea alia benedictio neceſſaria non eſt: put etiã ſupra dictum eſt. Unde cum vna ⁊ eadẽ ſit vtriſq; conſecratio ⁊ immunitas: alterõ eorũ violato vel polluto: vtrunq; execratum: profanatum: violatũ, ſeu pollutũ eſſe cẽſetur: q2 vnitas diuiſionem nõ capit: ⁊ ideo vna ⁊ eadẽ debet eſſe forma reconciliationis vtriuſq;: quoniã par eſt ius ligãdi ⁊ ſoluẽdi: et vnumquodq; ſuo genere ſolui dꝫ, quo ligatũ eſt. Idẽ dicendũ eſt in eccleſia nõ cõſecrata: cũ eiꝰ et cęmeterij ei cohęrẽtis: vna et eadẽ imunitas habeat̃. In pleriſq; locis vſus interpretat̃: vt ecclia violata vel polluta: cęmeteriũ illi cohęrẽs violatũ, vel pollutũ eſſe iuxta p̃miſſa intelligat̃: ſed nõ econuerſo: cũ eccleſia et eiꝰ cõſecratio dignior ſit ⁊ principalis. Alicubi vero ecclia violata, vel polluta: cęmeteriũ violatũ, vel pollutũ minime reputat̃. In recõciliatione itaq; eccleſię ſimul et cęmeterij: hoc modo procedit̃.

¶ In

Que paranda ſunt in reconciliatione eccleſie & cemeterij.

ℭ In primis in mane diei qua re-
conciliatio fieri debet: paratur faldi-
ſtorium ſuper tapetē in medio cę-
miterij: & altare Eccleſię omnino nu-
datur. Parantur etiam duo vaſa cum
aqua: vnū in cęmeterio: & aliud in
eccleſia in presbyterio: & ibidem:
vnū vas vini. Uas cū ſale. Uas cū
cineribꝰ & aſperſoriū de herba hyſſo-
pi factum. Prouidetur etiā ꝙ ec-
cleſia poſſit libere circuiri. Si ve-
ro eccleſia tantū ſit reconciliāda:
paratur faldiſtorium ſuper tape-
tem ante portam principalē eccle-
ſię: & ibidē vas cū aqua & aſperſo-
riū de herba hyſſopi factū: ac alia
in eccleſia; q̄ ſupra ſunt ordinata.

Pontifex paratus amictu alba, ſtola, & pluuiali albo & mitra ſimplici & baculo paſtorali, venit ad portam eccleſię, vbi ſtans iuxta faldiſtorium benedicit aquam.

Quibus omnibus ſic paratis: Pon-
tifex in ſacriſtiā, vel alio condecē-
ti loco ornatus amictu, alba, cigu-
lo, ſtola, pluuiali albo, mitra ſim-
plici, & baculo paſtorali: procedit
ad cęmeteriū, ſi eſt reconciliādū:
alias ante portā principalē eccleſię:
vbi ſtās iuxta faldiſtoriū ſibi para-
tū: benedicit aquā ibidem in vaſe
poſitā: ſimpliciter cū ſale: prout ha-
betur ſupra i benedictione & im-
poſitione primarij lapidis p̄ eccle-
ſia ędificāda. f. 110. Aqua igitur be-
nedicta: Pontifex ſine mitra in-
choat: ſchola proſequente añam.

Aqua benedicta Pontifex ſine mitra incipit añ. Aſperges que dicta cū pſ. Miſerere, totus cū Gloria.

Aſperges me domine hyſſopo

& mundabor: lauabis me

& ſuper niuem dealbabor:

E v o v a e. Pſalmus.

Miſerere mei Deus: ſecun-
dum magnā miſericordiā.
totus dī cū Glia patri. & Sicut
erat. f. 54. Quo finito: añ. repetit.
Interim dum añ. & pſ dicuntur. — Añ. repetitur poſt pſ.
Pōtifex accepta mitra aſpgit cū
ipſa aqua in circuitu de foris eccle-
ſiā & cęmeteriū ſimul: aſpergēdo
aquā alternatim: nūc ad murū ec-
clię: nūc ad terrā cęmeterij, & ſpe-
cialr loca ↄtaminata. Quo facto
rediēs ad locū vbi aquā bñdicit:
ſtās depoſita mitra dicit Oremꝰ.

Sine mitra & ſtando.

Omnipotēs & miſericors deꝰ,
q ſacerdotibus tuis tantā
prę cęteris gratiam contuliſti: vt
quicquid in tuo nomine digne p-
fecteq; ab eis agitur: a te fieri cre-
datur: quęſumus immēſam clemē-
tiam tuā: vt quodcumodo viſitatu-
ri ſumus viſites, & quicquid bñdi-
cturi ſumus bene ✠ dicas: ſitq;
ad noſtrę humilitatis introitum:
ſanctorū tuorū meritis: fuga dę-
monū: & angeli pacis ingreſſus.
Per Chrm dñm nrm. ℟. Amen.
Deinde iterū dicit Oremꝰ. Et mi-
niſtri. Flectamꝰ genua. Leuate.
Auſer a nobis dñe cūctas ini-
qtates nrās: vt ad loca tuo
ſancto nomini purificanda: puris
mereamur mentibus accedere.

Pōti. U Per

Si eccleſia recõciliat̃ ſine cęmeterio non dĩ ſequẽs oõ.

Per Chꝛm dñm nrm. ℞. Amen.
Et ſi eccleſia reconciliatur ſine cęmeterio: omittitur ſequens oratio. Si vero eccleſia ſimul cũ cęmeterio recõciliat̃: Põtifex finita p̃cedẽte: mox dicit Oremꝰ. Et miniſtri. Flectamꝰ genua: Leuate.

Mat. 27.

DOmine pie: q̃ agrum figuli: ꝑtio ſanguinis tui ĩ ſepulturam peregrinoꝝ: comparari voluiſti: quęſumus dignãter, reminiſcere clemẽtiſſimi huius myſterij tui. Tu es enĩ domine figulus noſter: tu quietis noſtrę ager: tu agri huius es ꝑtium: tu dediſti etiã ⁊ ſuſcepiſti: tu de ꝑtio ⁊ in p̃tio tui viuifici ſanguinis nos qeſcere feciſti: ⁊ donaſti: tu ergo domine, qui es offenſionis noſtrę clemẽtiſſimus indultoꝛ: expectatiſſimus iudicatoꝛ: iudicij tui ſuperabundantiſſimus miſeratoꝛ: iudicium tuę iuſtę ſeueritatis abſcondens: poſt miſerationem tuę pię redemptionis: adeſto exauditoꝛ ⁊ effectoꝛ noſtrę reconciliationis: hocq̃ cęmeteriũ: mauſoleũ peregrinoꝝ tuoꝝ: cęleſtis patrię incolatum expectantium: benignus purifica ⁊ recõcilia: ⁊ hic tumulatoꝝ ⁊ tumulandoꝝ coꝛpoꝛa: de potẽtia ⁊ pietate tuę reſurrectionis: ad gloꝛiam incoꝛruptionis: non damnans ſed gloꝛificans: reſuſcita: qui venturus es iudicare viuos ⁊ moꝛtuos ⁊ ſęculum per ignem. ℞. Amen.

Cãtoꝛ incipit Litanĩa ⁊ Põtifex accepta mitra eccleſiã ingredit̃ cũ clero ⁊ ante altare maius ſup faldiſtoꝛiũ procũbit cũ mitra.

Poſtea cãtoꝛ icipit Litaniã. f. 10. ⁊ Põtifex accepta mitra ĩgredit̃ eccleſiã cũ clero: cantãdo eã: acceditq̃ ante altare maius corã quo paratur ei faldiſtoꝛiũ: ſup quod Pontifex cum mitra ꝓcumbit. Cũq̃ dictũ fuerit. Ut obſequiũ ſeruitutis noſtrę tibi rationabile facias: Te rogamus audi nos.

Pontifex ſurgit de accubitu: ⁊ baculũ paſtoꝛalem in ſiniſtra tenens producit ſignũ crucis ſuper altare: eccleſiam: ⁊ cęmeterium dicẽs.

Pontifex ſurgit ab accubitu cũ mitra ⁊ baculo paſtoꝛali ⁊ dicit.

Ut hãc eccleſiã: ⁊ altare hoc: ac cęmeteriũ purgare: ⁊ recon✠ciliare digneris. ℞. Te rogamus audi nos. Secũdo dicit. Ut hanc eccleſiã: ⁊ altare hoc: ac cęmeteriũ purgare: recõ✠ciliare: ⁊ ſci✠ficare digneris. ℞. Te rogamus audi nos. Tertio dicit. Ut hanc eccleſiã: ⁊ altare hoc: ac cęmeteriũ purgare: recon✠ciliare: ſancti✠ficare: ⁊ ꝯſe✠crare digneris. ℞. Te rog. audi nos. Si autem cęmeteriũ non ſit pollutum: ⁊ ſic neq̃ reconciliandũ: non ſit de cęmeterio mentio. Quibus dictis: iterum ſuper faldiſtoꝛio accumbit: cantoꝛe Litaniam reſumente ⁊ perficiẽte. Qua finita Pontifex ſurgit: ⁊ depoſita mitra: ſtans verſus ad dictum altare dicit Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

Põtifex iterũ accũbit ſup faldiſtoꝛio.

Finita Litania Põtifex ſine mitra ſtãs dicit.

DEus, qui peccati veteris hęreditariã moꝛtẽ: in qua poſteritatis genꝰ omne ſucceſſerat: Chꝛiſti filij tui domini nr̃i paſſione ſoluiſti: da ꝓpitius: vt cõfoꝛmes eidẽ effecti: ſicut imaginẽ terreni parentis: naturę neceſſitate geſſimus: ita imaginẽ cęleſtis gratię

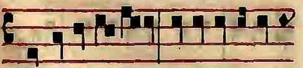
tię:ſanctificatione portemus: per virtutem Chriſti filij tui domini noſtri: Qui tecum viuit ꝛ regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus: p omnia ſecula ſeculorū. ℟. Amen.
Deinde Pōtifex genuflectit antē faldiſtoriū prędictum: ꝛ ſine mitra cātādo dicit: prout etiā habet ſup. in eccleſię dedicatione. fo. 109.

Pontifex genufle- ctit añ fal diſtoriū ꝛ dicit ter De⁹ in ad iutoriū cū Gloria re ſpōdētib⁹ miniſtris vt ē ſigna tū i textu.

D eus in adiutoriū meū intēde. Tū ſurgit pōtifex ꝛ chor⁹ rñdeat. D ñe ad adiuuandū me feſtina. Tūc Pōtifex ſtās ſine mitra dicit G loria patri ꝛ filio, ꝛ ſpūi ſancto. Chorus reſpōdet S icut erat in principio, ꝛ nūc, ꝛ ſemp, ꝛ in ſecula ſclorum. Amen. abſqꝫ Alleluia.
Idem fit eiſdē modo ꝛ loco: ſcđo ꝛ tertio: voce ſemp alti⁹ eleuatā. Quibus dictis Pōtifex ſtans in eodē loco: accepta mitra: bñdicit aliam aquā ibidem in pſbyterio in aliquo vaſe paratam: cum ſale, cinere, ꝛ vino incipiens abſolute.

Eps bñdi cit aliam aquā cū ſale, vino, ꝛ cinere.

E xorcizo te creatura ſalis. f. 110. prout habetur ſupra in dedicatione eccleſię in ſecundę aquę bñdictione: cōtinuās vſqꝫ ad orōnem.
O mnipotēs ſempiterne Deus, creator ꝛ cōſeruator humani. ꝛc. incluſiue. Qua dicta Pōtifex inchoat ſchola proſequente añam.

Pōtifex ſine mitra īcipit añ. quā repe tit ad ſin gulos ver ſus ps.

E xurgat De us ꝛ diſſipentur

inimici eius: ꝛ fugiāt q oderūt

eū a facie eius. E v o v a e. ps.
Incepta Antiphona: Pontifex facit vt in fine Pſalmi habetur.
I N eccleſijs benedicite Deo domino: de fontib⁹ Iſrael.
Repetitur Antiphona.
I bi Beniamin adoleſcentulus: in mentis exceſſu. Repetit̄ Añā.
P rincipes Iuda duces eorum: principes Zabulon ꝛ principes Nephtalim. Repetitur Añā.
M anda Deus virtuti tuę: confirma hoc Deus quod operatus es in nobis. Repetitur Antiphona.
A templo ſancto tuo in Ieruſalem: tibi offerent reges munera.
Repetitur Antiphona.
I ncrepa feras arundinis cōgregatio taurorum in vaccis populorum: vt excludant eos qui probati ſunt argento. Repetit̄ Añā.
D iſſipa gentes quę bella volūt: venient legati ex Ægypto: Æthiopia pręueniet manus eius Deo.
Repetitur Antiphona.
R egna terrę cantate Deo: pſallite domino. Repetitur Añā.
P ſallite Deo, qui aſcēdit ſup cęlū cęli ad orientem. Repetit̄ Añā.
E cce dabit voci ſuę vocē virtutis: date gloriā Deo ſuper Iſrael, magnificentia eius ꝛ virtus eius in nubibus. Repetitur Añā.
M irabilis Deus in ſcis ſuis: De⁹ Iſrael ipſe dabit virtutē ꝛ fortitudinē plebi ſuę: bñdictus Deus.
Et non dicitur Gloria patri.

Dũ predicta cãtant pontifex ter circuit eccl'iã iterius aſpergendo in primo circuitu parietes i ſupiori parte: in ſecũdo inferiori pte parietum: ⁊ tertio i pauimento eccleſię.

Sed Antiphona repetitur.
Interim dũ Añã ⁊ ps. pdicti dñr.
Pontifex accepta mitra circuit ter Eccleſiam intrinſecus: aſpergẽdo in primo circuitu parietes: in ſuperiori parte. In ſecũdo autem in inferiori parte earum. In tertio vero pauimentuȝ eccleſię, aſpergit etiã ſpecialiter loca contaminata: qñ Eccleſia principaliter eſt polluta: vel violata. Quo facto: Põtifex ſtans in pſbyterio cum mitra: verſus ad altare, dicit

Pontifex ſtãs in preſbyterio cuȝ mitra dicit v̾ſus ad altare.

Deum indultorẽ criminum: Deum ſordiuȝ mundatorẽ: Deum qui corruptũ peccatis originalibus mundum: aduẽtus ſui nitore purificauit: frãtres chariſſimi ſupplices deprecemur: vt contra diaboli furentis inſidias: nobis fortis ꝓpugnator aſſiſtat: vt ſiquid eius viroſa calliditate quotidianis inſectationibus maculatũ in loco iſto corruptũq; fuerit: efficiatur cęleſti miſeratione purgatum: atq; in priorẽ ſtatũ in integrum reſtitutũ: qđ fuerat diabolica fraude pollutũ: qa ſicut illius eſt, ſolidũ perfectũq; quaſſare: ita auctoris ⁊ creatoris nr̃i eſt: lapſa reſtituere: nutãtia ſtabilire: ⁊ corrupta purgare: Qui cũ Deo pr̃e, ⁊ ſpiritu ſctõ viuit ⁊ regnat De⁹,

Deinde depoſita mitra: mediocri voce: extenſis manibus ante pectus: dicit Prefationem.

Pontifex depoſita mitra dicit pfationem extẽſis manibus ante pectus.

Per omnia ſęcula ſęculoruȝ. ℟.

Amẽ. ℣. Dñs vobiſcũ. ℟. Et

cuȝ ſpiritu tuo. ℣. Surſuȝ corda. ℟. Habemus ad dominũ.

℣. Gratias agamus domino deo

nr̃o. ℟. Dignũ ⁊ iuſtum eſt.

Vere dignum ⁊ iuſtuȝ eſt ęquũ

⁊ ſalutare. Nos tibi ſemper

⁊ vbiq; gratias agere: domine
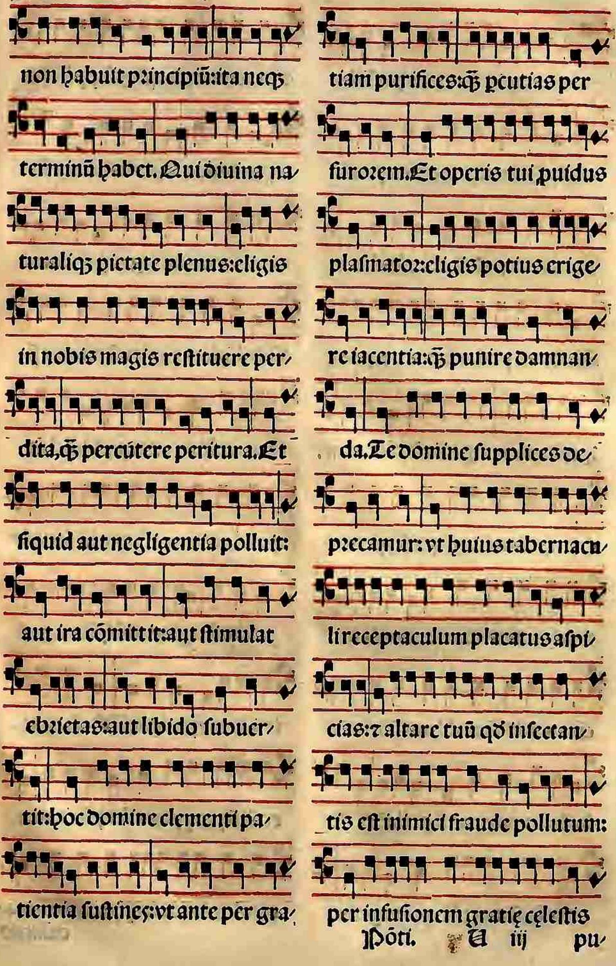

ſancte: pater omnipotẽs, ęterne

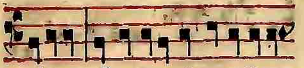

deus, Cuius imẽſa bonitas vt

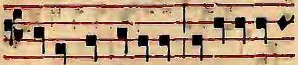
non

non habuit pꝛincipiũ:ita neqꝫ
terminũ habet. Qui diuina na-
turaliqꝫ pietate plenus:eligis
in nobis magis reſtituere per-
dita,q̃ percutere peritura. Et
ſiquid aut negligentia polluit:
aut ira cõmittit:aut ſtimulat
ebꝛietas:aut libido ſubuer-
tit:hoc domine clementi pa-
tientia ſuſtines:vt ante per gra-
tiam purifices:q̃ ꝑcutias per
furoꝛem. Et operis tui ꝓuidus
plaſmatoꝛ:eligis potius erige-
re iacentia:q̃ punire damnan-
da. Te domine ſupplices de-
pꝛecamur: vt huius tabernacu-
li receptaculum placatus aſpi-
cias:⁊ altare tuũ qđ infectan-
tis eſt inimici fraude pollutum:
per infuſionem gratię cęleſtis

purifices: purificatum poſſide-
as: poſſeſſumq; ne deinceps ali-
qua labe ſordeſcat cuſtodias.
Abſint in poſterū oēs nequitię
ſpirituales: ⁊ ꝓcul eliminentur.
extinguātur antiqui ſerpentis
machinamentum ⁊ inuidia: ⁊
cū omnib⁹ fraudibus ſuis dia-
boli forma procul pellat. Effe-
rat ſecū maculā quā ingeſſit:
⁊ perennibus qn̄q; ſupplicijs
deputandus: operū ſuorū ſe-
mina ſecum colligat peritura.
Nihil hic in poſterū noceat ꝑ-
teriti culpa contagij. Nihil ſit
quod remaneat inimici fraude
pollutū: qn̄quidē ſpūs tui eſt
infuſione purgatū. Reſurgat
eccleſię tuę pura ſimplicitas: ⁊
candor innocētię hactenus ma-
culatus

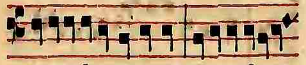
culatus dū receperit gratiā re-

ſurgat ad gloriam: vt populo-

rū hic turba pueniēs: dū peti-

tionis īgerit, vota votoꝝ ſuoꝝ

ſentiat ſe obtinuiſſe ſuffragia.

Qđ ſequit̃ dicit plane ī genio: ita tñ q̄ a circūaſtātib⁹ audiri poſſit. Per dñm noſtrū Jeſum Chrm̄ filiū tuū: q tecū viuit ⁊ regnat ī vnitate ſpūs ſcī de⁹. p oia ſclā ſclorū. ℟. Amen. Poſt hęc Pontifex accepta mitra: aſcendit ad altare: ⁊ ibi īchoat ſchola pſequēte Añaꝫ.

Pontifex aſcēdit ad altare cū mitra ⁊ incboat añ. poſtquaꝫ dicit ps. Judica.

Introi bo ad al tare Dei: ad

Deū qui lętificat iuuentutem

meam. E v o v a e. ps.

Iudica me de⁹ ⁊ diſcerne cauſam meā de gente nō ſancta: ab hoīe iniquo ⁊ doloſo erue me.

Quia tu es Deus meus fortitudo mea, quare me repuliſti, ⁊ quare triſtis incedo: dum affligit me inimicus?

Emitte lucem tuam ⁊ veritateꝫ tuam: ipſa me deduxerūt, ⁊ adduxerunt in montē ſanctuꝫ tuū, ⁊ in tabernacula tua.

Et introibo ad altare Dei: ad Deum q lętificat iuuentutē meā.

Cōfitebor tibi in cithara Deus Deus meus: quare triſtis es anima mea: ⁊ quare conturbas me?

Spera in Deo: qm̄ adhuc cōfitebor illi: ſalutare vult⁹ mei ⁊ De⁹ meus. Et non dr̄ Gloria patri. Sed Antiphona repetitur. Qua repetita Pontifex depoſita mitra, dicit Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

Pontifex ſtans ſine mitra dicit.

Deus, qui in oī loco dñationis tuę clemēs ac benign⁹ purificator aſſiſtis, exaudi nos, q̄s, ⁊ cōcede: vt in poſterū inuiolabilis huius loci pmaneat conſecratio: ⁊ beneficia tui muneris: vniuerſitas ſanctę eccleſię: quę ſupplicat pcipere mereat̄. Per Chriſtū dominum noſtrum. ℟. Amen. Deinde ſtans ibidē inchoat ſchola proſequente Antiphonam.

Pontifex ſtās inchoat añ. ⁊ dicit tota cum ps ſequēti.

Cōfirma hoc De⁹ quod operatus es in nobis: a templo ſancto tuo: quod eſt in Jeruſalem. ps.

Exurgat deus ⁊ diſſipent̃ inimici eius: ⁊ fugiāt q oderūt eū a facie eius. fo. 61. Et dr̄ totus

cum Gloria patri. ⁊ Sicut erat. prout habetur ſupra: cum Aña predicta in fine benedictionis Abbatis. Incepta Aña Pōtifex accipit mitram ſtans cum ea in dicto loco: vſque ad finez pſal. Quo dicto Pontifex depoſita mitra ſtans adhuc ibidem dicit. Oremus.

Pōtifex ſtat cū mitra vſque ad finem pſ.

Deus, qui eccleſiā tuā de oībus mūdi finibus cōgregatam: per tui lateris admirabile ſacramentum: cunctarum gentiuz matrē eſſe dixiſti: quā etiā populorum varietate depictā: ſanctorū martyrū meritis decoraſti: puri✠ficare: ⁊ recon✠ciliare digneris: hāc orationis domū: ⁊ rénoua in ea tuę ſanctificationis gratiā: ⁊ diuini tui muneris impartire largitatem: te etiam, quęſumus dñe: vt ſanctorum tuorum opitulāte ſuffragio: hoc mū✠dare ⁊ pu✠rificare digneris altare: qđ eorū te iuuāte exornat reliquijs: ⁊ pia ſuper illud offerentium vota ſuſcipias: atq; hic poſtulataz tuę miſerationis abundantiaz largiaris: qui viuis ⁊ regnas Deus: per omnia ſęcula ſęculorum. ℟. Amen.

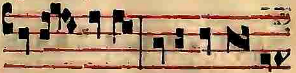
Pōtifex ſine mitra dicit orationem.

Tum Pontifex benedicit populo ſolenniter dicens Sit nomen dñi benedictū. ⁊c. Deinde ſi velit parat ſe ad celebrandum miſſam. Sed ſi celebrare noluerit: facit p aliquem ſacerdotem ſolenniter miſſam celebrari. Introitus.

Pōtifex benedicit ſolēniter populo.

Dum ſanctificat⁹ fuero

in vo bis: cōgregabo vos

de vniuerſis terris: ⁊ effundam

ſuper vos aquam mun-

dam: ⁊ mūdabimi ni ab om-

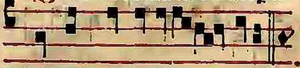
ni bus inquinamentis ve-

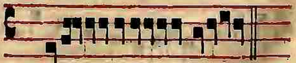
ſtris: ⁊ dabo vobis ſpiritū nouū.

Ps. Benedicā dñm in omni tpe:

ſemper laus eius in ore meo.

℣. Gloria patri, ⁊ filio, ⁊ ſpiritui. Oro.

Deus, qui dixiſti: dom⁹ mea domus orationis vocabitur: domum iſtam infideliuz ſpurcitijs contaminatam: mundare ⁊ ſan-

⁊ ſanctificare digneris: ⁊ omniū
preces ⁊ vota hoc i loco ad te cla
mantium clementer exaudias, ⁊
benigne ſuſcipias. Per dominū.

Lectio libri Apocalypſi beati Jo
hannis apoſtoli.

Apoc. 21. IN diebus illis. Venit ange
lus ⁊ locutus eſt mecum di
cens. Veni ⁊ oſtendā tibi ſpōſam
vxorē agni. Et ſuſtulit me in ſpū
in montē magnū ⁊ altū: ⁊ oſtēdit
mihi ciuitatē ſanctā Jeruſalē: de
ſcendentē de celo: habentē clari
tatē Dei: ⁊ lumen eius ſimile lapi
di precioſo: tanꝗ̄ lapidi iaſpidis:
ſicut criſtallū: ⁊ habebat murum
magnū: ⁊ altū: habentem portas
duodecim: ⁊ in portis angelos
duodecim: ⁊ noīa ſcripta: que ſūt
noīa duodecim tribuū filiorū Iſ
rael: Ab oriēte porte tres: ab aq
lone porte tres: ⁊ ab auſtro porte
tres: ⁊ ab occaſu porte tres: Et
mur⁹ ciuitatis habēs fundamē
ta duodecim: ⁊ in ipſis duodecim
noīa duodecim aplorū ⁊ agni: ⁊
qui loquebatur mecum habebat
menſuram arundineam auream:
vt metiretur ciuitatem: ⁊ portas
eius: ⁊ murum. Et ciuitas in qua
dro poſita eſt: ⁊ longitudo eius
tanta eſt: quāta eſt latitudo: ⁊ mē
ſus eſt ciuitatē de arundine aurea
per ſtadia duodecim millia: ⁊ lōgi
tudo ⁊ latitudo ⁊ altitudo eius
equalia ſunt. Et mēſus eſt murū
eius: centūquadraginta quatuor
cubitorū: mēſura hominis que eſt
angeli: ⁊ erat ſtructura muri ei⁹
ex lapide iaſpide. Ipſa vero ciui
tas aurum mundum ſimile vitro
mundo. Et fundamēta muri ciui
tatis: omni lapide precioſo orna
ta: Fundamentum primū iaſpis.
Secundum ſaphirus. Tertium
calcedoni⁹. Quartū ſmaragdus.
Quintum ſardonyx. Sextum ſar
dius. Septimū chryſolit⁹. Octa
uum berillus. Nonum topatius.
Decimum chryſopraſus. Undeci
mum hyacintus. Duodecimum
ametyſtus. Et duodecim porte:
duodecim margarite ſunt p ſin
gulas: Et ſingule porte erāt ex ſin
gulis margaritis: ⁊ platea ciuita
tis aurum mundū tanꝗ̄ vitrum
perlucidum: ⁊ templum non vidi
in ea. Dominus enim Deus om
nipotens templum illius eſt: ⁊ a
gnus. Hec ciuitas non eget So
le, neque Luna, vt luceant in ea:
nam claritas Dei illuminat eam:
⁊ lucerna ei⁹ eſt agnus: Et ambu
labunt gentes ſuper lumen eius:
⁊ reges terre afferent gloriam
ſuam ⁊ honorem in illam: ⁊ porte
eius non claudentur per diem.
Nox enim nō erit illic. Nō introi
bit in eam aliquod coinquinatū:
⁊ faciens abominationem, ⁊ men
dacium: niſi qui ſcripti ſunt in li
bro vite agni. Graduale.

Locus i ſte a deo ſa ctus

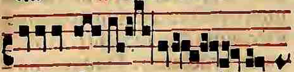
eſt inextimabi le ſacra mentū

men tũ:ꝛ irrepꝛehẽſibilis

eſt. ℣. Deus cui aſtat an-

geloꝝ choꝛus: exau di pꝛe-

ces ſeruoꝛum tu oꝛum.

Ha le lu iah. ℣. Ado-

rabo ad tẽplũ ſanctũ tu um

ꝛ cõfitebor nomini tu o.

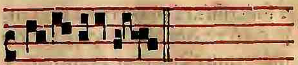
Ha le lu iah. ℣. Be ne

funda ta eſt domũ do mi-

ni ſupꝛa fir mam pe-

tram.

Sequentia ſancti euangelij ſecũ-dum Lucam. Cap. 19.
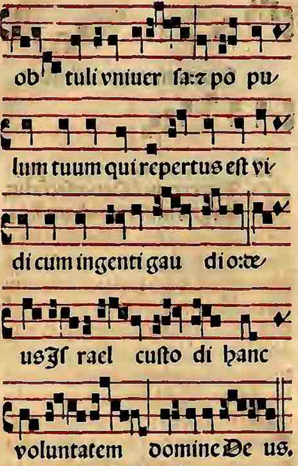
In illo tẽpoꝛe: Ingreſſus Ieſus perambulabat Iericoꝛ: ꝛ ecce vir noie Zachę9. Et hic erat pꝛiceps publicanoꝝ: ꝛ ipſe diues. Et q̃rebat videre Ieſuz qs eſſet: ꝛ non poterat pꝛę turba: quia ſtatura puſillus erat. Et pcurrens aſcendit in arboꝛẽ ſychomoꝝ: vt videret illum: quia inde erat trãſiturus. Et cum veniſſet ad locũ: ſuſpiciens Ieſus vidit illum: ꝛ dixit ad eũ: Zachęe feſtinãs deſcẽde: quia hodie in domo tua opoꝛtet me manere. Et feſtinãs deſcẽdit: ꝛ excepit illũ gaudens. Et cuz viderẽt oẽs murmurabãt dicẽtes: q2 ad hoiez peccatoꝛẽ diuertiſſet. Stans autem Zachęus dixit ad Ieſum. Ecce dimidiuz bonoꝛum meoꝝ dñe do pauperibus: ꝛ ſiqd aliquem defraudaui reddo quadruplũ. Ait Ieſus ad eum: qa hodie ſalus huic domui facta eſt: eo q2 ꝛ ipſe filius ſit Abꝛahę. Uenit eniz filius hominis quęrere, ꝛ ſaluũ facere: qd perierat. Offerto.
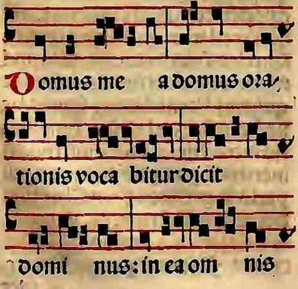

Domine De us in ſimpli-
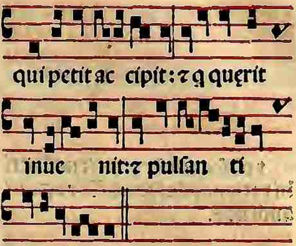

cita te coꝛdis me i letus obtuli

Secreta. Hæc hoſtia, queſumus domine, ⁊ locum iſtum ab omnibus immunditijs expurget: ⁊ ſupplicatiões noſtras ſemper ⁊ vbiq; reddat tibi acceptas. Per dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filiũ tuum. ⁊c. **Cõio.**

aperie tur. **Poſtcõmunio.**

Percipientes domine munera ſalutis ęternę: ſupplices exoramus: vt templũ hoc ⁊ cęmeterium: infideliũ inquinamentis emundatũ: benedictione tua maneat ſcificatũ: ⁊ pectora noſtra ab omni ſorde vitiorũ alienata: tibi deuota ſemper exiſtant. per dñm.

DE RECONCILIATIONE cęmeterij per ſe: ſine eccleſiæ reconciliatione.

Quando cęmeterium benedictũ violatũ, ſeu pollutũ: ſeparatũ ſit ab eccleſia: ⁊ ꝓpterea cęmeterio violato, ſeu polluto: eccleſia ipſa nõ habeatur pro violata, vel polluta: recõciliatio cęmeterij fieri poterit quocunq; die hoc ordine. In mane diei qua recõciliatio fieri debebit: parantur in medio cęmeterij faldiſtoriũ pro Pontifice: ⁊ vas aquę mundę benedicendę: ⁊ vas ſalis: ⁊ deinde hora cõuenienti Põtifex indut⁹ in ſacriſtia, aut alio cõueniẽti loco. Amictu, alba, cīgulo, ſtola, pluuiali albi coloris

⁊

ꝛ mitra ſimplici: baculū paſtoralē in manu tenēs: accedit ad mediū cęmeterij. vbi ſupra faldiſtoriū ornatū ꝓcumbit: ꝛ cātores ibidē incipiunt ꝛ proſequunť Litaniā: quā requere ſup. in ordinatione ſubdiaconi. fo. 10. in qua tū dictū fuerit. Ut obſequiū ſeruitutis noſtrę tibi rationabile facias. Te rogam⁹. audi nos. Pontifex ſurgit cū mitra: ꝛ baculum paſtoralē in manu ſiniſtra tenens: producit ſignum crucis ſuper cęmeterium, dicens. Ut hoc cęmeteriū reconci✠liare digneris. ℟. Te rogamus audi nos. Secundo, dicit. Ut hoc cęmeteriū reconci✠liare: ꝛ ſcti✠ficare digneris. ℟. Te rogam⁹ audi nos. Tertio, dicit. Ut hoc cęmeteriū reconci✠liare: ſci✠ficare: ꝛ cōſe✠crare digneris. ℟. Te rogam⁹ audi nos. Quibus dictis Pontifex iterum ſuper faldiſtoriū procumbit: cantoribus Litaniā perficientibus. Qua finita ſurgit pontifex ab accubitu ꝛ bñdicit ibi aquā ſimpliciter: ꝓut habeť ſup. in bñdictione ꝛ impoſitiōe primarii lapidis ꝓ eccleſia ędificāda. fol. 110. Quo facto pōtifex i eodē loco ſtās ſine mitra ichoat ſchola ꝓſequēte añ.

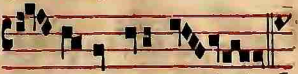
Pōtifex iterū procumbit. Finita litania pōtifex ſurgit ꝛ benedicit aquā ꝛ ſtās in eodem loco aqua benedicta incipit añā. Aſpges ꝛ ps totū ꝛ ps Miſerere totus ſine Glīa.

Aſperges me domi ne hyſſopo

ꝛ mundabor: laua bis me

ꝛ ſu per niuem de albabor

E v o v a e. ps. Miſerere mei Deus: ſecūdū magnā miſericordiam. f. 54. Et diciť totus ſine Gloria patri. Incepta añ. Pontifex mitrā accipit: ꝛ dū añ. ꝛ ps predicti dñr circuit totū cęmeteriū: incipiens ad eius dextrā: aſpergēs ſemꝑ vbiqꝫ aquā benedictā cū aſperſorio: ꝛ potiſſime i loco vbi pollutio, vel violatio cōmiſſa eſt. Quo peracto redit ad locū, vbi litania dicta fuit. Finito ps prędicto: ꝛ cęmeterio vndiqꝫ aſperſo: Pōtifex ſtans ante faldiſtorium ſuum depoſita mitra, dicit Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

Omnipotens ꝛ miſericors Deus: q ſacerdotibus tuis tantam prę cęteris gratiam cōtuliſti, vt quicquid i tuo nomine digne perfecteqꝫ ab eis agitur, a te fieri credatur: quęſumus immenſam clemētiā tuam: vt quicquid modo viſitaturi ſumus viſites: ꝛ quicquid benedicturi ſumus benedicas: ſitqꝫ ad noſtrę humilitatis introitum: ſanctorum tuorū meritis fuga dęmonum: ꝛ angeli pacis ingreſſus: Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen. Alia Oratio. Oremus. Miniſtri dicunt. Flectam⁹ genua: Leuate.

Aufer

Aufer a nobis, q̄ſ dn̄e, cūctaſ iniq̄tates nr̄as: vt ad ſancta ſanctoꝝ puris mereamur mentib⁹ introire. Per Chr̄m dn̄m. ℟. Amē. Alia oro. Oremus. Miniſtri dicūt. Flectamus genua. Le.

Dominę pie, qui agrū figuli ꝓcio ſanguinis tui in ſepulturam peregrinoꝝ cōparari voluiſti: queſumus dignāter reminiſcere clemētiſſimi huius myſterij tui: tu es enī dn̄e figulus noſter: tu quietiſ noſtrę ager: tu agri huius es p̄ciū: tu dediſti etiam ⁊ ſuſcepiſti: tu de precio ⁊ in precio tui viuifici ſanguinis nos qeſcere feciſti ⁊ donaſti: tu ergo dn̄e qui es offenſionis noſtre clemētiſſimus idultor: expectatiſſim⁹ iudicator: iudicij tui ſuperabūdātiſſim⁹ miſerator: iudiciū tuę iuſtę ſeueritatis abſcondēs, poſt miſerationez tuę pię redēptionis: adeſto exauditor ⁊ effector nr̄ę reconciliationiſ: hocq; cęmeteriū mauſoleum pegrinoꝝ tuoꝝ: cęleſtiſ patrię icolatū expectātiū: benign⁹ purifica ⁊ reconcilia: ⁊ hic tumulatoꝝ ⁊ tumulādoꝝ corpora: de potētia ⁊ pietate tuę reſurrectionis: ad gliaz icorruptionis nō dānās ſed glorificās reſuſcita. Qui venturuſ es iudicare viuos ⁊ mortuos ⁊ ſclm ꝑ ignem. ℟. Amē. His dictiſ Pōtifex ſtās in loco ꝑdicto dat bn̄dictionem ſolennem populo, dicēſ. Sit nomen dn̄i benedictū. f. 35. Tū redit ad ſacriſtiā, aut aliū locū i quo paramēta accepit: vbi depoſitis ſacriſ veſtibus vadit in pace.

DE PATENÆ ET CAlicis conſecratione.

Pontifex ad conſecrationez calicis: vel cuiuſlibet indumēti, ſeu ornamenti eccleſiaſtici procedere volens: debet ſemper orariū, ſiue ſtolā circa collū habere: ⁊ mitrā tenere poterit vbi conuenit. Quandocunq; enim epalia agit: epalibus non ſacerdotalibus debet eſſe paramētiſ ornat⁹: oīuz quoq; nobiliū bn̄dictiōes huiuſmodi poſſunt fieri vbi Pontifici placuerit: ⁊ oī die. In patenę igiť cōſecratione: pro qua parādū eſt ſanctuz chriſma: ⁊ vas aquę benedictę cuz aſperſorio: Pōtifex ſtans cū mitra, dicit.

Epſ q̄ndocunq; agit officia epiſcopalia debet eſſe paramentis pontificalibus ornatus.

Pro cōſecratione patenę ⁊ calicis paranda ſūt chriſma ⁊ aqua benedicta cū aſperſorio.

Benedictio patenę.

Adiutorium noſtruz in nomine dn̄i. ℟. Qui fecit cęlum ⁊ terraz.

Orem⁹ fratres dilectiſſimi: vt diuinę gratię benedictio: cōſecret ⁊ ſanctificet hāc patenā, ad confringendum in ea corpus dn̄i noſtri Jeſu Chriſti: q crucis paſſionē ſuſtinuit pro ſalute omnium noſtrū. Tū depoſita mitra dicit. ℣. Dominus vobiſcū. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Cū mitra ſtando.

Omnipotēſ ſempiterne de⁹, q legalium inſtitutor es hoſtiarum: quiq; inter eas conſperſam ſimilaginem deferri in patenis aureis ⁊ argenteis ad altare tuum iuſſiſti: bene ✠ dicere: cōſe ✠ crare: ⁊ ſancti ✠ ficare digneris hanc patenā: in adminiſtrationez euchariſtię Jeſu Chr̄i filij tui: q ꝓ noſtra oiumq; ſalute: ſeipſuz tibi

Stans ſine mitra.

tibi Deo patri in patibulo crucis elegit immolari: ac tecū viuit ⁊ regnat in vnitate ſpūs ſancti Deus: Per oīa ſęcula ſęculoꝝ. ℟. Amē.

Tum Pontifex accepta mitra: facit cū pollice dextrę manus chriſmate intincto: crucem ſuper patenam: ab ora in oraꝫ: ⁊ mox linit ⁊ perungit totam eius ſuperficiē cum ipſo pollice, dicens.

Cū mitra

Conſe ✠ crare: ⁊ ſancti ✠ ficare dignare dn̄e Deus: hāc patenā: per iſtā vnctionē: ⁊ noſtrā bene ✠ dictionem: in Chriſto Jeſu dn̄o noſtro, qui tecuꝫ viuit ⁊ regnat in vnitate ſpūs ſancti Deus: Per oīa ſęcula ſęculoꝝ. ℟. Amē.

Deinde ſtās adhuc cū mitra, pcedit ad benedictionē calicis dicēs.

Pōtifex ſtās cū mitra benedicit calicem.

Oremus dilectiſſimi fratres vt Deus ⁊ dn̄s nr̄: calicē hūc in vſum ſui miniſterij cōſecrāduꝫ: cęleſtis grē inſpiratione ſanctificet: ⁊ ei ad humanā cōſecrationē: plenitudineꝫ diuini fauoris accōmodet. Per Chrm̄ dn̄m noſtruꝫ.

Tū depoſita mitra, dicit. ℣. Dn̄s vobiſcuꝫ. ℟. Et cū ſpū. Oremꝰ.

Orans ſine mitra.

Dignare dn̄e Deꝰ noſter: calicem iſtū bene ✠ dicere: in vſum miniſterij tui pia famulatus deuotione formatuꝫ: ⁊ eū ſancti ✠ ficatione perfunde: qua Melchiſedech famuli tui ſacratū calicem pfudiſti: ⁊ quod arte vel metalli natura, effici nō poteſt altaribus tuis dignū: fiat tua bene ✠ dictione ſanctificatum. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen. Gen. 14.

Deinde accepta mitra facit crucē cum pollice dextrę manus de chriſmate intra ipſum calicem: a labio eius in labiū: ⁊ mox linit ⁊ perungit interius ipſum totum, dicens.

Pōtifex facit ſignū crucis cū pollice in chriſmate intincto intra ipſum calicē a labio in labiū ⁊ mox totū linit interius.

Conſe ✠ crare: ⁊ ſāctificare digneris dn̄e Deus calicem iſtum: per iſtā vnctionē: ⁊ noſtraꝫ bene ✠ dictionē: in Chriſto Jeſu dn̄o noſtro: Qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate ſpūs ſancti Deus: Per oīa ſęcula ſęculoꝝ. ℟. Amē.

Tum depoſita mitra dicit ſup calicem ⁊ patenā. ℣. Dn̄s vobiſcum. ℟. Et cū ſpiritu tuo. Oremus.

Depoſita mitra.

Omnipotēs ſempiterne deꝰ: manibus noſtris opeꝫ, quę ſumus, tuę benedictionis infunde: vt per noſtram bene ✠ dictioneꝫ: hoc vaſculū ⁊ patena ſanctificētur: ⁊ corporis ⁊ ſanguinis dn̄i noſtri Jeſu Chriſti: nouuꝫ ſepulchrū ſancti ſpiritus gratia efficiātur. Per eundē dn̄m ⁊c. ℟. Amē.

Demū aſpergit calicem ⁊ patenā cū aqua benedicta: quod fieri debet in omnibus quarumlibet benedictionibꝰ reruꝫ: quo facto abſtergi facit per aliquē ſacerdoteꝫ patenam ⁊ calicē cū mica panis: ⁊ bene mūdari: deinde extērſiones proijciunt in ignē vel ſacrarium.

poſtea cū mica panis calix ⁊ patena p ſacerdotē exterġit ⁊ exterſiões i ſacrariū pijciūtur

DE BENEDICTIONE ſacerdotalium indumentorum in genere.

Pontifex ſacerdotalia indumēta bñdicere volēs: ſtans ſine mitra, dicit. ℣.

Pontifex benedicturus ſacerdotalia indumēta ſtat ſine mitra.

Adiutoꝛium noſtruꝫ in nomine domini. ℟. Qui fecit celum ⁊ terram. ℣. Dominus vobiſcuꝫ. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Omnipotēs ſempiterne deus: qui per Moyſen famulum tuuꝫ Pontificalia ⁊ ſacerdotalia atq; leuitica veſtimenta: ad explēdum miniſteriū eoꝛum in conſpectu tuo: ad honoꝛem ⁊ decoꝛē nominis tui fieri decreuiſti: adeſto propitius inuocationib⁹ noſtris: ⁊ hęc indumenta ſacerdotalia deſuper irrigante gratia tua: ingenti benedictione: p noſtrę humilitatis ſeruitutē purifi ✠ care: bene ✠ dicere: ⁊ conſe ✠ crare digneris: vt diuinis cultibus ⁊ ſacris myſterijs: apta ⁊ bñdicta exiſtant: ijſq; ſacris veſtibus pontifices, ſacerdotes, ſeu leuitę tui induti: ab omnib⁹ impulſionibus, ſeu tentationibus malignoꝛum ſpirituum muniti ⁊ defenſi eſſe mereātur: tuiſq; myſterijs apte ⁊ condigne ſeruire ⁊ inhęrere: atq; i his tibi placide ⁊ deuote perſeuerare tribue. Per Chꝛiſtū dñꝫ noſtrū. ℟. Amen. Alia Oꝛo. Oremus.

Deus inuictę virtutis auctoꝛ: ⁊ omnium reruꝫ creatoꝛ ac ſanctificatoꝛ: intende ꝓpitius preces noſtras: ⁊ hęc indumenta leuiticę ⁊ ſacerdotalis glię: miniſtris tuis fruenda: tuo oꝛe pꝛopꝛio bene ✠ dicere: ⁊ cōſe ✠ crare: ⁊ ſancti ✠ ficare digneris: omneſq; eis vtentes: tuis myſterijs aptos: ⁊ tibi in eis deuote ⁊ amabiliter ſeruiētes: gratos effici ꝓcedas. Per dñm noſtrum Jeſum Chꝛiſtū ⁊c.

Deinde aſpergit ipſa indumēta aqua bñdicta. Poterit etiā Pontifex ſine mitra ſtans: ſup ipſa indumenta antequaꝫ aquā benedictā aſpergat: ſequētē benedictionē ſi ei placebit dicere. Oremus. *Pontifex aſpgit aquā benedictā ſup paramenta.*

Domine Deus omnipotēs: qui veſtimēta pontificibus: ſacerdotibus: ⁊ leuitis: in vſum tabernaculis fęderis neceſſaria: Moyſen famulū tuuꝫ agere iuſſiſti: eumq; ſpiritu ſapientię ad id peragendum repleuiſti: hęc veſtimenta in vſum ⁊ cultum miniſterij tui: ſancti ✠ ficare: bene ✠ dicere: ⁊ ꝯſe ✠ crare digneris: atq; miniſtros altaris tui: q ea induerint: ſeptifoꝛmis ſpiritus gratia dignanter repleri: atq; caſtitatis ſtola: ⁊ beata facias cum bonoꝛū fructu operū miniſterij congruētis immoꝛtalitate veſtiri. Per dominum noſtrū Jeſuꝫ Chꝛiſtū ⁊c. *Alia benedictio ad idem.* *Exod. 28.*

Deinde

Aſpergit aqua benedicta.

Deinde aſpergit ipſa indumenta aqua bñdicta, vel etiã ſi placet poterit Pontifex ſine mitra ſtãs: finitis pręcedentibus orationibꝰ: antequã indumenta aqua benedicta aſpergat vel etiam omiſſis omnibus pręcedentibus benedictionibus: ſequenté ſpecialẽ dicere: nominando in ea indumentum: vel indumenta: quod, ſeu quę benedicit.

SPECIALIS BENEDICTIO cuiuſlibet indumenti.

Spãlis benedictio omniũ paramẽtoꝝ eccleſiaſticorum.

Adiutorium noſtrũ in nomine domini. ℟. Qui fecit cęlũ, ⁊ terram. ℣. Dominus vobiſcũ. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Deus omnipotens: bonarũ virtutum dator: ⁊ omnium benedictionũ largus infuſor: ſupplices te rogamus: vt manibus noſtris opem tuę benedictionis infundas: ⁊ has caligas ⁊ ſandalia vel amictum vel albam vel cinctorium vel ſtolam vel manipulũ vel tunicam vel dalmaticam vel planetam diuino cultui pręparatam virtute ſancti ſpiritus bene ✠ dicere: ſancti ✠ ficare: ⁊ conſe ✠ crare digneris: ⁊ omnibus ea vel eo vel eis vtentibus: gratiam ſanctificationis ſacri myſterij tui benignus concede: vt in conſpectu tuo: ſancti ⁊ immaculati atq; irreprehenſibiles appareant: ⁊ auxilium miſericordię tuę acquirant. Per dominum noſtrum Jeſum Chriſtũ filium tuũ, Qui ⁊c.

Aſpergit aqua benedicta.

Deinde aſpgit ea: aqua bñdicta.

DE BENEDICTIONE mapparum, ſeu linteaminum ſacri altaris.

Pontifex mappas, ſeu linteamina ſacri altaris benedicturus: ſtans ſine mitra, dicit. verſus.

Benedictio linteaminum altaris quã facit pontifex ſtãs ſine mitra

Adiutorium noſtrũ in nomine domini. ℟. Qui fecit cęlum ⁊ terram. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremꝰ.

Exaudi dñe preces noſtras: ⁊ hęc linteamina ſacri altaris vſui pręparata: bene ✠ dicere: ⁊ ſcti ✠ ficare digneris. Per Chriſtũ dñm nrm. ℟. Amé. Oremꝰ.

Domine Deus omnipotens: qui ornamenta ⁊ linteamina facere Moyſen famulum tuũ: per quadraginta dies docuiſti: quę etiã Maria texuit ⁊ fecit: in vſum miniſterij tabernaculi fęderis: ſancti ✠ ficare: bene ✠ dicere: ⁊ conſe ✠ crare digneris: hęc linteamina: ad tegendum inuoluendumq; altare: glorioſiſſimi filij tui domini noſtri Jeſu Chriſti: Qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus: Per omnia ſęcula ſęculorũ. ℟. Amen.

Exo. 25. & ſequentibus cap.

Deinde aſpgit ea aqua bñdicta.

Aſpergit aqua benedicta.

DE BENEDICTIONE Corporalium.

Corporalia benedicit põtifex ſtãs ſine mitra.

Pontifex corporalia benedicere volens: ſtans ſine mitra: dicit. verſus.

Adiutoriũ nrm in noie dñi. ℟. Qui fecit cęlũ ⁊ terram. ℣. Dñs vobiſcũ. ℟. Et cũ ſpũ. Oremus.

Cle-

Clementiſſime dñe Deꝰ: cuius inenarrabilis eſt virtus: cuius myſteria archanis mirabilibus celebrant̄: tribue, quęſumꝰ vt hoc linteamen: tuę propitiationis bñ✠dictione ſanctificetur: ꝛ ad conſecrandum ſuper illud corpus Dei ꝛ dñi noſtri Jeſu Chriſti filij tui: dignuꝫ efficiatur. Per eūdem Chriſtum dñm noſtruꝫ. ℟. Amen. Alia oratio. Oremus.

Omnipotēs ſempiterne deꝰ: bene✠dicere: ſancti✠ficare: ꝛ ɔſe✠crare digneris linteamen iſtud: ad tegendū: inuoluendumqꝫ corpus ꝛ ſanguinem dñi noſtri Jeſu Chriſti filij tui: qui tecū viuit ꝛ regnat in vnitate ſpūs ſancti Deus: per oīa ſc̄la ſc̄loꝝ. ℟. Amen. Alia oratio. Oremus.

Omnipotens Deus: manibꝰ noſtris opē tuę benedictionis infunde: vt per noſtram bene✠dictionē: hoc linteamen ſanctificetur: ac corporis ꝛ ſanguinis redēptoris noſtri: nouū ſudarium: ſpūs ſancti gratia efficiatur. Per eūdē dñm nr̄m Jeſum Chr̄m filiū tuum: Qui tecum viuit ꝛ regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus: p omnia ſęcula ſęculorū. ℟. Amen.

DE BENEDICTIONE nouæ Crucis

Que parāda ſunt in benedictione noue crucis.

Noua crux, ſeu tabula in qua crucifixus eſt depictus: hoc modo bñdicit. Paratis ture: turibuloqūe cum igne: ꝛ aqua benedicta: Pontifex ſtās cum mitra dicit ℣.

Adiutorium nr̄m in noīe dñi. ℟. Qui fecit cęlū ꝛ terrā. ℣. Dñs vobiſcū. ℟. Et cū ſpū tuo. Oremꝰ.

Stando ꝛ ſine mitra.

Bene✠dic dñe hanc cruceꝫ tuam: per quā eripuiſti mundū a poteſtate dęmonū: ꝛ ſuperaſti paſſione tua ſuggeſtorē peccati: qui gaudebat in pręuaricatione primi hoīs: p vetiti ligni ſumptionē: q cū Deo patre ꝛ ſpū ſancto viuis ꝛ regnas in ſc̄la ſc̄loruꝫ. ℟. Amen. Alia oratio. Oremus.

Rogamus te dñe ſancte: pater omnipotens: ſempiterne Deus: vt digneris bene✠dicere: hoc lignum Crucis tuę: vt ſit remediuꝫ ſalutare: generi humano: ſit ſoliditas fidei: bonoruꝫ operū profectus: ꝛ redemptio animarū: ſit ſolamen ꝛ protectio ac tutela: contra ſęua iacula inimicorum. Per dñm noſtrū Jeſum Chriſtū filiuꝫ tuū: qui tecū viuit ꝛ regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus.

Deinde dicit voce mediocri: extēſis manibus ante pectꝰ: p̄fationē.

Pōtifex extenſis manibus añ pectus dicit p̄fationem.

Per oīa ſęcula ſęculorum. ℟. Amen. ℣. Dñs vobiſcū. ℟. Et cum ſpū tuo. ℣. Surſum corda. ℟. Habemꝰ ad dñm. ℣. Gratias agamꝰ dño Deo noſtro. ℟.

Dignū ⁊ iuſtū eſt. **V**ere dignū ⁊
iuſtū eſt: equū ⁊ ſalutare. Nos tibi
ſemꝑ ⁊ vbiq; gratias agere, Dn̄e
ſancte: pr̄ oīpotens, eterne Deus:
Cuius ſanctum atq; terribile no
mē: inter ceteras viſibiles creatu
ras: ligna quoq; fructifera lauda
re ⁊ benedicere non ceſſant. Qui
Gen. 3. in figurā vnigenite ſapiētie tue: li
gno vite a pricipio paradiſum vo
luptatis ornaſti: vt eiuſdē fructus
ſacroſancto myſterio: protoparē
tis noſtri generis mortē cauere:
⁊ vitam admoneres cuſtodire ꝑ
petuā. Quiſq; nos vetite arboris
a tactu: iuſte morti addictos: eiuſ
dē coeterne tibi ſapiētie dei ⁊ dn̄i
noſtri Jeſu Chr̄i: innoxia morte
ad vitā miſericorditer reuocare
dignatus es. Te ſupplices exoramꝰ:
vt hoc ſingulare ſignū: quod ad
exēplū primi illius ſacratiſſimiq;
vexilli: quo pretioſo ſanguine filij
tui triumphaſti: fidelium tuorū
deuotione cōpactum: erectumq;
eſt: tua celeſti bene✠dictione ſan
ctificare digneris: vt oībus hic ge
nuflectētibꝰ: ac tue maieſtati ſup
plicantibus: largior ⁊ cordis com
punctio: ⁊ admiſſorum ꝯcedatur
remiſſio: atq; intercedēte ipſa vi
ctorioſiſſima vnigeniti filij tui paſ
ſione: ⁊ tibi placita poſtulare, ⁊ ci
tius valeāt poſtulata percipere.
Da, queſumus, clementiſſime pa
ter: in quo viuimus: mouemur, ⁊
ſumus: vt quoties triumphū diui
ne humilitatis, q̄ ſupbiā nr̄i hoſtis
deiecit: oculis ītuemur: quotieſq;
mente recolimus: ⁊ contra hoſtē
ipſum: fiduciā fortitudinis: ⁊ ma
iorem tibi deuote humilitatis gra
tiam cōſequamur. Quatenus in
illo tremendo tue maieſtatis exa
mine: cū pauentibus elementis:
celorumq; tunc commotis virtu
tibus: ſignum iſtud glorificum re Mat. 24.
demptionis noſtre apparuerit in
celo: ipſi de morte ad vitam tran
ſire: ac ꝑpetua beate reſurrectio
nis videre gaudia mereamur.
Qd̄ ſequit̄ dicit̄ plane legēdo: ita
tn̄ q̄ a circūſtātibꝰ audiri poſſit. Quod ſequitur dicitur plane.
Per eūdē dn̄m nr̄m Jeſum Chr̄m
filiū tuū: qui tecū viuit ⁊ regnat
in vnitate ſp̄us ſancti Deus: ꝑ om
nia ſcl'a ſclor̄. ℞. Amē. **O**remus.
DEus, qui beate crucis pati
bulū: qd̄ prius erat ſcelera
tis ad penā: ꝯuertiſti redēptis ad
vitā: ꝯcede plebi tue: eius vallari
ꝑſidio: cuiꝰ eſt armata vexillo. Sit
ei crux: fidei fundamentū: ſpei ſuf
fragiū: i aduerſis defenſio: in pro
ſperis adiuuamē: ſit ei in hoſtes
victoria: in ciuitate cuſtodia: in cā
pis ꝓtectio: in domo fultura: vt ꝑ
eam paſtor in futuro gregē cōſer
uet incolumen: que nobis agno
† vincente: ✠ conuerſa eſt in ſalu †alias innocente.
tem. Per eūdē dn̄m nr̄m Jeſum
Chr̄m. ⁊c. Alia oratio. **O**remus.
SAncti✠fica dn̄e Jeſu Chr̄e:
iſtud ſignaculum paſſionis
tue: vt ſit inimicis tuis obſtaculū:
⁊ credentibus in te perpetuum
victorie vexillum: Qui cum Deo
patre viuis ⁊ regnas in vnitate
ſpiritus ſancti Deus: Per omnia
ſecula ſeculorum. ℞. Amen.
Tum

Tuꝫ offertur Pontifici tus in nauicella, aut alio vaſe: quod Pontifex ſtans ſine mitra benedicit, dicens. Oremus.

Pontifex benedicit tus ſibi oblatū ſtās ſine mitra

Domine Deus oīpotens: cui aſtat exercitus angeloꝝ cuꝫ tremoꝛe: quoꝛum ſeruitium ſpūale ⁊ igneum eſſe cognoſcitur, dignare reſpicere: bene ✠ dicere ⁊ ſancti ✠ ficare hanc creaturā incēſi: vt oēs languoꝛes: oēſqꝫ infirmitates: cunctęqꝫ inſidię inimici: odoꝛem eius ſentientes: effugiāt ⁊ ſeparent̄ a plaſmate tuo: vt nunquaꝫ lędatur a moꝛſu antiqui ſerpentis: quod pꝛetioſo filij tui ſanguine redemiſti: q tecū ⁊ cum ſpū ſancto: viuit ⁊ regnat Deus: p oīa.

Quo facto Pōtifex imponit tus in turibulum. Deinde aſpgit crucē aqua bn̄dicta: ⁊ mox eā incēſat. Tum dicit adhuc ſtās ſine mitra.

Pōtifex poſito incēſo in turibulo aſpgit crucē aqua bn̄dicta ⁊ incenſans eā dicit.

Sancti ✠ ficetur iſtud lignū: In noīe pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpūs ✠ ſancti: ⁊ benedictio illi⁹ ligni: in quo ſancta membꝛa ſaluatoris ſuſpēſa ſunt: ſit in iſto ligno: vt oꝛātes: inclinānteſqꝫ ſe propter Deū ante iſtā crucē: inueniāt coꝛpoꝛis ⁊ aię ſanitatē. Per eundem dn̄m nr̄m Jeſum Chꝛm̄. ℟. Am̄.

Tum Pontifex flexis ante crucē genibus: ipſam deuote adoꝛat ⁊ oſculatur. Idē faciunt quicunqꝫ alij voluerint. Si vero crux eſt ex metallo, vel lapide: loco pręcedentis oꝛationis, videlicet Sanctificetur ⁊c. Pontifex ſtans ſine mitra, dicit ſequentem oꝛationem.

Pontifex ⁊ alij flexis genibus adoꝛāt cruceꝫ ⁊ oſculantur.

Si crux eſt de metallo pontifex loco orationis Scilicet: dicit ſeqn̄tē oꝛōnē.

Deus glorię: excelſe ſabaoth foꝛtiſſime Emmanuel: deus pater veritatis: pater ſapiētię: pater beatitudinis: pater illuminationis: ⁊ pulchꝛitudinis, atqꝫ vigilationis noſtrę: qui mundū regis: qui cuncta regna diſponis: qui es bonoꝛum collatoꝛ munerū: ⁊ bonoꝛum omniū attributoꝛ: cui omnes gētes: populi: trib⁹ ⁊ linguę ſeruiunt: cui aſtat oīs angeloꝛum legio: qui largiris famulis tuis fidem ⁊ laudē nominis tui: vt debita tibi oblata pſoluant: cui pꝛius fides offerentiū complacet: deinde ſacrificatur oblatio: quęſum⁹ exoꝛabilem miſericoꝛdię tuę pietatem: vt ſancti ✠ fices tibi hoc ſignū crucis, atqꝫ ꝯſe ✠ cres: quod tota mentis deuotione famuloꝝ tuoꝛum religioſa fides cōſtruxit: tropheū ſcilicet victoꝛię tuę, ⁊ redemptionis noſtrę: quod in amorem Chꝛi: triumphalis gloꝛia cōſecrauit. Aſpice hoc ſignū crucis inſuperabile: p quod diaboli eſt exinanita poteſtas: moꝛtalium reſtituta libertas: licet fuerit aliquādo in pęnam: ſed nunc verſa in honoꝛē per gratiā: ⁊ quę quondam reos puniebat ſupplicio: nūc ⁊ noxios abſoluit a debito: ⁊ tibi quid
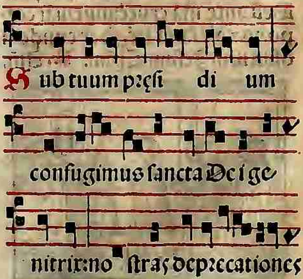
per hoc placere potuit: niſi id per quod tibi placuit nos redimere: ⁊ nullū tibi debitum amplius mu nus eſt: q̄ȝ quod tibi tūc corporis dedicauit affixio: nec tibi eſt magis familiaris oblatio: q̄ȝ quę familia ri manuum tuaruȝ extenſione ſa crata eſt. Illis ergo manibus hāc crucem accipe: quibus illam am plexus es. Et de ſanctitate illius hāc ſancti✠fica, ⁊ ſicuti per illaȝ mundus expiatus eſt a reatu; ita offerentium famulorum tuorum animę deuotiſſimę: huius crucis merito: omni careāt perpetrato peccato: ⁊ obtecta eniteſcant: Il lius ſucceſſibus aſſiduis triūpho rū gloria radiet: hic vnigeniti filij tui dn̄i noſtri: ſplendor diuinita tis fulgeat in auro: eniteat gloria paſſionis eius in ligno: in cruore rutilet noſtrę mortis redemptio. In ſplēdore chriſtalli: vitę noſtrę purificatio: ſit ſuorum protectio: ſpei certa fiducia: eos ſimul cum gente ⁊ plebe, fide cōfirmet: ſpe ⁊ pace ꝯſociet: augeat triumphis: amplificet in ſecūdis: proficiat eis ad perpetuitateȝ temporis: ad vi tam eternitatis: ⁊ vt eos tempora li florēte gloria: muniat ad perpe tuam redemptionis coronam: ⁊ ad regna cęleſtia potenti virtute perducat: pręſta per propitiatio nem ſanguinis eius: per ipſum da torem, qui ſeipſum dedit redem ptioneȝ pro multis, qui ſe hoſtiaȝ pro delictis offerre dignatus eſt, qui exaltatus in ligno crucis ſue: principatus ⁊ poteſtates humilia uit: qui tecum ſyderco conſidet throno: indiſſolubili connexione ſpiritus ſancti: per infinita ſeculo rum ſęcula. ℟. Amen.

Tuȝ Pōtifex flexis ante crucē ge nibus: eā deuote adorat ⁊ oſculat̄: ideȝ faciūt quicūq; alij voluerint. — Pōtifex crucē adorat ⁊ oſculatur genibus flexis ⁊ alij ſimiliter.

DE BENEDICTIONE imaginis beatæ Mariæ Virginis.

Pontifex bn̄dicturus ima ginem beatę Marię vir ginis: paratus ſupra ro chetū amictu, ſtola, pluuiali, ⁊ mi tra ſimplici: ſtans ſine mitra, dicit Adiutorium nr̄m in nomine dn̄i. ℟. Qui fecit cęlum ⁊ terram. ℣. Dn̄s vobiſcū. ℟. Et cū ſpū tuo. — Stando ⁊ ſine mitra

Quo facto: aſpergit figuraȝ aqua bn̄dicta. Deinde inchoat ſchola proſequente an̄aȝ. Sub tuū pręſidium. Qua incepta ⁊ dum ea cā tatur; turificat imaginem ipſam ter ducens turibulum. Deinde ſedet reaſſumpta mitra: donec cō pleantur antiphona ⁊ Pſalmi ſe quentes. Antiphona.

ne deſpicias in neceſſita-

tibus: ſed a periculis cun ctis

libe ra nos ſem per virgo

glorioſa ⁊ benedi cta.

Tempore Paſchali Aña.

Alle luiah.

ps. Fundamenta. totus cum Gloria patri. Aña. Aue Maria dicitur tota aña ⁊ pſalmus Aña.

Aue Mari a, gratia plena, do-

minus te cum, benedicta tu

in mulie ribus. Halleluiah.

ps. Ad te leuaui. cuȝ Gloria pri. Finitis antiphonis ⁊ pſalmis prędictis, Pontifex ſurgit depoſita mitra, ⁊ dicit Oremus.

Deus, qui virginalē aulā btē Marię vginis i qua habitares eligere dignatus es: da, qs. vt ſua nos defenſione munitos: iucūdos facias ſuę intereſſe cōmemorationi. Qui viuis ⁊ regnas i ſcla ſclorū. Amē. Deinde incipit añaȝ ſchola proſequēte. Qua incepta ſedet cuȝ mitra donec pficiat añ.

O glorioſa Dei genitrix virgo
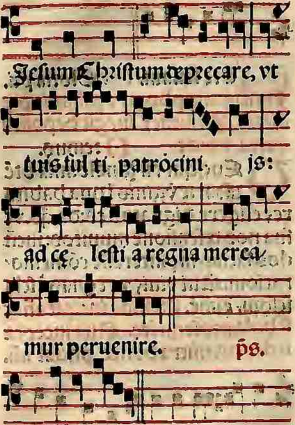
ſemper Maria, quę dominum

omnium meruiſti portare:

⁊ regem angelo rum ſola vir-

go lactare: noſtri quęſumus

pia memorare, ⁊ pro nobis

Magnificat. cum Gloria patri. Finita añ. Surgit Pontifex, ſine mitra ſtans vſqꝫ ad finem pſalmi, Quo finito, dicit Oremus.

Stando ⁊ ſine mitra

Deus, qui de beate Marie. tota dicitur Oremus.

Omnipotẽs ſempiterne deꝰ: clementiſſima cuius diſpenſatione: cuncta creanſ ex nihilo: hanc imaginem in honorem piiſſime genitricis filij tui dñi nři Ieſu Chriſti: venerabiliter adaptatã: benedi ✠ cere, ⁊ ſanctifi ✠ care digneris: ⁊ pſta miſericordiſſime pater: per inuocationem nominis tui atqꝫ eiuſdem vnigeniti filij tui dñi nři Ieſu Chri: quem pro ſalute generis humani itegritate virginis Marie ſeruata, incarnari voluiſti: quatenus precibus eiuſdem ſacratiſſime virginis: quicũqꝫ eandẽ miſericordie reginã ⁊ gratioſiſſimã dñam noſtram corã hac effigie ſuppliciter honorare ſtuduerit: ⁊ de inſtãtibꝰ piculis eruatur: ⁊ in cõſpectu diuine maieſtatis tue de cõmiſſis ⁊ omiſſis veniã impetrent; atqꝫ mereatur in preſenti gratiã, quã deſiderant adipiſci, ⁊ in futuro perpetua ſaluatione cum electis tuis valeãt gratulari. Per eundem dñm. ℟. Amen.

Ultimo aſpgat illã aqua bñdicta.

BENEDICTIO IMAGINVM & aliorum Sanctorum.

Pontifex ſtans ſine mitra, dicit. Stando ⁊ ſine mitra.

Adiutorium nřm. ⁊c. Dñe exau.

Dominus vobiſcum. Oremꝰ.

Omnipotẽs ſempiterne deꝰ, qui ſanctorum tuorum imagines, ſeu effigies ſculpi, aut pingi nõ reprobas: vt quoties illas oculis corporeis intuemur: toties eorum actus ⁊ ſanctitatẽ ad imitandũ memorie oculis meditemur: hãc, queſumus, imaginẽ, ſeu ſculpturam: in honorem ac memoriã beati N. apli tui vel martyris vel confeſſoris, aut pontificis aut virginis adaptata n benedi ✠ cere ac ſanctifi ✠ care digneris. Et preſta, vt quicunqꝫ coram illa ipſum glorioſiſſimum apoſtolum tuum: vel martyrem, vel confeſſorẽ; vel virginẽ ſuppliciter honorare ſtuduerit: illius precibus ac obtentu a te gratiam in preſenti: ⁊ eternam gloriam obtineat in futuro. Per dominũ noſtrũ. ℟. Amen.

Ultimo aſpergat aqua bñdicta.

DE BENEDICTIONE
ſacrorum vaſorum, & aliorum ornamentorum in genere.

Pontifex ſacra vaſa, vel alia ornamenta bñdicere volens: ſtans ſine mitra dicit verſus.

Sine mitra ꝛ ſtando.

Adiutorium noſtruȝ in nomine domini. ℟. Qui fecit cęlum ꝛ terram. ℣. Dominus vobiſcuȝ. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Exaudi, dñe pater clemẽtiſſime, preces noſtras, ꝛ hęc purificãda vaſa ꝛ ornamẽta ſacri altaris atqȝ eccleſię tuę ſacri miniſterij vſui pręparata: bene ✠ dicere ꝛ ſancti ✠ ficare digneris. per Chriſtum dominum noſtruȝ. ℟. Amen. Alia oratio. Oremus.

Omnipotẽs ſempiterne deus, a quo omnia immunda purgantur: ꝛ in quo omnia purgata clareſcũt: ſupplices filij tui oipotentiã tuã inuocamus: vt ab his vaſis: ornamẽtis ꝛ miniſterijs: q̄ tibi offerunt famuli tui: ois ſpũs immundus confuſus longe diſcedat: ꝛ p tuã bene ✠ dictionem ad vſum ꝛ miniſteriũ ſci altaris ꝛ eccleſię tuę ſanctificata pmaneant. Per Chrm dñm nrm. ℟. Amen.

Aſpergit aqua benedicta.

Deinde aſpgit ea: aqua bñdicta.

DE BENEDICTIONE
tabernaculi, ſiue vaſculi pro euchariſtia conſeruanda.

Pontifex tabernaculum, ſiue vaſculũ p cõſeruãda euchariſtia bñdicere volẽs: ſtãs ſine mitra dicit.

Sine mitra ꝛ ſtando.

Adiutorium noſtruȝ in nomine domini. ℟. Qui fecit cęluȝ, ꝛ terram. ℣. Dominus vobiſcuȝ. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Omnipotẽs ſempiterne deus, maieſtatẽ tuã ſupplices deprecamur: vt vaſculũ hoc pro corpore filij tui dñi nri Jeſu Chri includendo fabricatũ: bene ✠ dictionis tuę grã dicare digneris. Per eundẽ dñm nrm ꝛc. ℟. Amẽ.

Tum aſpgit illud aqua bñdicta.

Aſpergit aqua benedicta.

DE BENEDICTIONE
capſarum pro reliquijs & alijs ſanctuarijs includendis.

Pontifex capſas pro reliquijs, ꝛ alijs ſanctuarijs includẽdis bñdicere volens: ſtans cum mitra dicit ℣.

Stãdo ꝛ ſine mitra

Adiutorium noſtruȝ in nomine dñi. ℟. Qui fecit cęlum ꝛ terraȝ.

Oremus dilectiſſimi nobis Deũ patrem oipotenteȝ: vt q omnia per vnigenitũ filiũ ſuuȝ: in virtute ſpirit9 ſancti valde bona creauit: ipſe nobis idignis ad cõſecrationem harum capſarum: reliquijs ſanctorum ſuorũ recondendis paratarum: rorem gratię ſuę clementer infundere dignet.

Per eundem dominum noſtrū Jeſum Chriſtū filium ſuum: Qui cum eo viuit ⁊ regnat in vnitate eiuſdem ſpiritus ſancti Deus.

Deinde depoſita mitra extēſiſ manibus ante pectuſ dicit pfationē.

Pontifex manibus añ pectus extēſis dicit pfationem.

PEr oīa ſecula ſeculorum. ℟. Amen. ℣. Dn̄s vobiſcum. ℟. Et cum ſpū tuo. ℣. Surſum corda. ℟. Habemus ad dn̄m. ℣. Gratias agamus domino Deo noſtro. ℟. Dignum ⁊ iuſtum eſt. Uere dignū ⁊ iuſtū eſt equū ⁊ ſalutare. Nos tibi ſemp ⁊ vbiqȝ gratias agere. Dn̄e ſancte, pr̄ oipotēs eterne Deꝰ ⁊ ineſtimabilis: Deus ineffabilis: Deus miſericordiarū: ⁊ Deus totius cōſolationis. Qui

Exo.25. Moyſi famulo tuo pcepiſti: vt iuxta exēplar, qđ ei in monte demōſtraſti: arcam de lignis imputribilibus conſtrueret: ⁊ eā auro mundiſſimo circūndaret: in qua vrna aurea: māna celeſti plena: cum tabulis teſtamenti: digito maieſtatis tue ꝯſcriptis: in teſtimonium futuris generationibꝰ ſeruari deberet. Quicq̄ nr̄is ſeculis: eadem ſacratius intelligenda manifeſtaſti: dū corpus vnici filij tui: opere ſpūs ſancti: de incorrupta virgine conceptū: ⁊ anima rationali viuificatū: omni plenitudine referſiſti. Te ſuppliciter imploramꝰ omnipotēs Deus: pater dn̄i nr̄i Jeſu Chriſti: ex quo omnis paternitaſ

Ephe.3. in celo ⁊ in terra nominat̄: vt hec vaſcula: ſanctoꝝ tuorū honoribꝰ pparata: eiſdē ſanctis tuis intercedētibus: celeſti bene✠dictione perfundere digneris: quatenꝰ qui horūȝ patrocinia requirunt: ipſis intercedentibus: cuncta ſibi aduerſantia: te adiuuante ſuperare: ⁊ omnia commoda profutura: abūdantia largitatis tue mereantur inuenire. Et ſicut illi te inſpirante ſpūalium nequitiarum verſutias cauere: ⁊ humanituſ exquiſita tormēta: non ſolum ꝯtemnere ſed etiaȝ penitꝰ euincere, Chriſto domino confortante, potuerunt: ita ipſoꝝ merita venerantibus: ⁊ reliquias humiliter amplectentibus: contra diabolum ⁊ angelos eius: ꝯtra fulmina: fulgura ⁊ tempeſtates: ꝯtra corruptum aerē: ⁊ mortes hominuȝ, vel animalium: contra fures ⁊ latrones: ſiue gentium incurſiones: cōtra malaſ beſtias: ⁊ ſerpentium atq̄ reptātiū diuerſiſſimas formas: ꝯtra malorum hominū adinuentiones peſſimas: eorundem ſanctorū tuorū precibus ꝯplacatus: dexterā munite potentie tue ad depulſionē nociuorum: ⁊ defenſionē proficuorū: ſemper ⁊ vbiq̄ propitius oſtēde.

Qđ ſeqt̄ dicit plane legēdo ita tamē q̄ a circūaſtātibꝰ poſſit audiri. Quod ſequit̄ dicit plane.

Per eundem dn̄m noſtrū Jeſum Chriſtū filiū tuū: qui tecū viuit ⁊ regnat in vnitate ſpūs ſancti deꝰ: Per oīa ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amē.

Cum adhuc ſine mitra ſtās: dicit ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Adhuc ſtādo ⁊ ſine mitra.

DOmine Deus oipotens: qui vt murmur inſani populi cōpeſceres: ⁊ ſacerdotiū Aaron tibi

Rome. 7. Placitum cōꝓbares: virgā eius
aridam germinare: ⁊ flores fructi
feros ꝓducere feciſti: Eandemq;
in arca teſtamēti pro ſigno virtu
tis tuę poni iuſſiſti: ſed ⁊ nobis eo
dem preſagio: Chriſtū in ara cru
cis areſactum: citiſſima reſurre
ctione refloreſcere: ⁊ i eccleſia no
uiſſimo tempore reſuſcitāda: per
mortē ſuā: die ac nocte fructifica
re demonſtraſti. Te q̄s indulgen
tiſſime generis humani prouiſor:
vt hęc vaſcula ſanctorum tuorū
receptaculo ꝑparata: ita gratui
ta grā ſancti ✠ fices: vt vbicunq;
in tuo nomine prolata fuerint: in
tercedentibus habitatorū tuoꝝ
meritis: cuncta aduerſa depellas:
⁊ nullifices: ⁊ oīa vtilia multipli
ces atq; cuſtodias: q̄tenꝰ fideles
tui: magnitudine, ſiue vniuerſita
te beneficioꝝ tuoꝝ: in parte modi
ca reliquiarū: integra ſanctorum
corpora ſe percepiſſe gratulent: ⁊
ꝑ tēporalia loca: ipſorū precibus
impenſa: ad ęterna cū eis gaudia
poſſidēda: fiducialius animētur.
Per eundem dnm ⁊c. R. Amen.
Tūc aſpgat eas aqua benedicta.

DE BENEDICTIONE ſigni, vel campane.

Signum, vel campana; be
nedicēda: debet benedici Cāpana bñdicēda ſuſpendit
antequā ponat in campa tāꝫ alta ꝙ poſſit intꝰ ⁊ extra tā
nili: hoc ordine. In primis debet gi.
campana ipſa ita ſuſpēdi ⁊ ſitua
ri: vt cōmode poſſit intus ⁊ extra
tāgi: tractari: ⁊ circuiri: deinde ꝓ
pe ipſam campanā benedicendā:
parat Pontifici faldiſtoriū. Uas
aquę benedicendę. Aſperſorium.
Uas cū ſale. Lintea mūda ad ex
tergendum campanam, quando
opꝰ erit. Uas olei ſancti infirmo
rum. ſanctū chriſma. Thymiama.
Tus, Mirra, ⁊ turibulū cū igne.
Diaconus etiā accipit amictū; al
bā: cingulū: manipulū: ſtolā ⁊ dal
maticā albi coloris. Quibus ordi
natis: Pōtifex i ſacriſtia, aut alio
cōueniēti loco paratus amictu: al
ba, cingulo, ſtola, pluuiali albi co
loris, ⁊ mitra ſimplici, baculū pa
ſtoralē manu geſtās: venit ꝓpe cā
panā: vbi ſedēs ſup faldiſtorium
ibidē ſibi paratum, dicit cū mini
ſtris pſalmos ſequētes: videlicet
Miſerere mei Deus: ⁊ ſm ma Pontifex cum mini
gnam miſericordiam tuam. ſtris paratus cū mi
Totus dr̄ cū Gloria pr̄i. ⁊ Sicut tra ⁊ baculo paſtora
erat. ſupra fol. 54. Alius pſalmus. li venit ꝓ
Deus in noīe tuo ſaluum me pe campanā ⁊ ſedet
fac: ⁊ in v̄tute tua iudica me. ibi ſup faldiſtoriū ⁊
Deus exaudi orationem meam: dicit cum miniſtris
auribus percipe verba oris mei. pſ ſequē
Quoniam alieni inſurrexerunt tes cum Gloria pa
aduerſum me: ⁊ fortes quęſierūt tri.
animam meam: ⁊ non propoſue
runt Deum ante conſpectū ſuū.
Ecce enim Deus adiuuat me: ⁊
dominꝰ ſuſceptor eſt animę meę,
Auerte

Auerte mala inimicis meis: ⁊ in veritate tua diſperde illos.
Voluntarię ſacrificabo tibi: ⁊ cõfitebor nõi tuo dñe qm̃ bonu₃ eſt.
Quonia₃ ex omni tribulatione eripuiſti me: ⁊ ſup inimicos meos deſpexit oculus meus.
Gloria pa. Sicut erat. Ali⁹ ps.
Miſerere mei Deus miſerere mei: quoniam in te confidit anima mea.
Et in vmbra alarum tuarũ ſperabo: donec tranſeat iniquitas.
Clamabo ad Deum altiſſimum: Deum qui benefecit mihi.
Miſit de cęlo ⁊ liberauit me: dedit in opprobriũ cõculcantes me.
Miſit Deus miſericordiam ſua₃ ⁊ veritatẽ ſuam: ⁊ eripuit anima₃ meam de medio catuloru₃ leonũ: dormiui conturbatus.
Filij hominum dentes eorum arma ⁊ ſagittę: ⁊ lingua eorum gladius acutus.
Exaltare ſuper cęlos Deus: ⁊ in omnem terram gloria tua.
Laqueũ parauerũt pedibus meis: ⁊ incuruauerunt animã mea₃.
Foderunt ante faciem meam foueam: ⁊ inciderunt in eam.
Paratu₃ cor meũ Deus paratũ cor meũ: cantabo ⁊ pſalmũ dica₃.
Exurge gloria mea: exurge pſalteriũ ⁊ cithara: exurgã diluculo.
Confitebor tibi in populis domine: ⁊ pſalmum dicam tibi in gẽtibus.
Quoniam magnificata eſt vſq₃ ad cęlos miſericordia tua: ⁊ vſq₃ ad nubes veritas tua.
Exaltare ſuper cęlos Deus: ⁊ ſuper omnem terram gloria tua.
Gloria pa. Sicut erat. Ali⁹ ps.
Deus miſereat̃ nr̃i ⁊ benedicat nobis: illuminet vultum ſuu₃ ſuper nos ⁊ miſereatur nr̃i.
Ut cognoſcam⁹ in terra viã tuã: in oĩbus gentibus ſalutare tuu₃.
Confiteantur tibi populi Deus: confiteantur tibi populi omnes.
Lętentur ⁊ exultẽt gentes: quoniam iudicas populos in ęquitate: ⁊ gentes in terra dirigis.
Confiteantur tibi populi De⁹: confiteantur tibi populi omnes: terra dedit fructum ſuum.
Benedicat nos Deus: Deus noſter benedicat nos Deus: ⁊ metuant eum omnes fines terrę.
Gloria pa. Sicut erat. Ali⁹ ps.
Deus in adiutorium meum intende: domine ad adiuuãdum me feſtina.
Confundantur ⁊ reuereantur: qui quęrunt animam meam.
Auertantur retrorſum, ⁊ erubeſcant: qui volunt mihi mala.
Auertantur ſtatim erubeſcẽtes: qui dicunt mihi euge, euge.
Exultent ⁊ lętentur in te oẽs, q̃ quęrũt te: ⁊ dicant ſemp̱ magnificet dñs, qui diligũt ſalutare tuũ.
Ego vero ęgenus ⁊ pauper ſu₃: Deus adiuua me.
Adiutor meus ⁊ liberator me⁹ es tu: domine ne moreris.
Gloria pa. Sicut erat. Ali⁹ ps.
Inclina domine aurem tua₃ ⁊ exaudi me: quonia₃ inops ⁊ pauper ſum ego.

Qu

Cuſtodi animam meā quoniam ſanctus ſum: ſaluum fac ſeruum tuū Deus meus ſperantem in te.

Miſerere mei dñe, qm̄ ad te clamaui tota die: lętifica animā ſerui tui: qm̄ ad te dñe aīaꝫ meā leuaui.

Quoniam tu domine ſuauis ⁊ mitis: ⁊ multę miſericordię omnibus inuocantibus te.

Auribus percipe Domine orationē meam: intende voci deprecationis meę.

In die tribulationis meę clamaui ad te: quia exaudiſti me.

Non eſt ſimilis tui in diis domine: ⁊ non eſt ſecunduꝫ opera tua.

Oēs gentes quaſcūqꝫ feciſti venient, ⁊ adorabunt coraꝫ te domine: ⁊ glorificabunt nomen tuum.

Quoniā magnus es tu: ⁊ faciēs mirabilia: tu es Deus ſolus.

Deduc me domine in via tua: ⁊ ingrediar in veritate tua: lętetur cor meum, vt timeat nomē tuum.

Confitebor tibi dñe Deus meꝰ in toto corde meo: ⁊ glorificabo nomen tuum in ęternum.

Quia miſericordia tua magna eſt ſuper me: ⁊ eruiſti animā meā ex inferno inferiori.

Deus iniqui inſurrexerunt ſup me: ⁊ ſynagoga potentium quęſierunt animam meam: ⁊ non propoſuerunt te in conſpectu ſuo.

Et tu domine Deus miſerator ⁊ miſericors: patiens ⁊ multę miſericordię ⁊ verax.

Reſpice in me ⁊ miſerere mei: da imperium tuum puero tuo: ⁊ ſaluum fac filium ancillę tuę.

Fac mecū ſignū in bonū: vt videant q oderūt me ⁊ ꝯfundant: qm̄ tu dñe adiuuiſti me ⁊ conſolatus es me. Gloria pat. Sicut erat.

Tum ſurgit Pōtifex ⁊ ſtans cuꝫ mitra benedicit ſal ⁊ aquā dicēs.

Exorcizo te creatura ſalis: ꝑ Deū ✠ viuū: per Deum ✠ verum: per Deum ✠ ſanctuꝫ: per Deū qui te per Eliſeū prophetaꝫ in aquaꝫ mitti iuſſit: vt ſanaretur ſterilitas aquę: vt efficiaris ſal exorcizatum: in ſalutē credētiuꝫ: vt ſis oībus te ſumētibus ſanitas aīę ⁊ corporis, ⁊ effugiat atqꝫ diſcedat ab eo loco in quo aſpſum fueris: oīs phātaſia: ⁊ neqtia: ac verſutia diabolicę fraudis: oiſqꝫ ſpūs immundus: adiuratus: per eū q venturus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos: ⁊ ſeculū per ignē. ℟. Amē. Pontifex ſtans cuꝫ mitra bñdicit ſal.

Deinde depoſita mitra dicit ℣.

Domine exaudi orationēꝫ meā. ℟. Et clamor meus ad te veniat. Sine mitra.

℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Immenſam clementiā tuam omnipotēs ęterne deꝰ humiliter imploramus: vt hāc creaturā ſalis: quā in vſum generis humani tribuiſti: bene ✠ dicere: ⁊ ſcti ✠ ficare: tua pietate digneris: vt ſit oībus id ſumētibus: ſalus mētis ⁊ corporis: vt qcqd ex eo tactū vel reſperſuꝫ fuerit: careat omni immūditia: omniqꝫ impugnatione ſpūalis nequitię: per virtuteꝫ dñi noſtri Jeſu Chriſti: qui venturus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos ⁊ ſeculum per ignem. ℟. Amen.

Tuꝫ accepta mitra, extēſa dextra ſuper aquaꝫ ſtans abſolute dicit

Pōtifex cuꝫ mitra ſtans bñdicit aquam.

EXorcizo te creatura aquę: i nomine Dei pa ✠ tris omnipotētis: ⁊ in nomine Jeſu Chriſti fi ✠ lij eius domini noſtri: ⁊ in virtute ſpirit⁹ ✠ ſancti: vt fias aqua exorcizata: ad effugandū omnem poteſtatem inimici: ⁊ ipſum inimicuꝫ eradicare ⁊ explātare valeas cum angelis ſuis apoſtaticis: per virtutem eiuſdeꝫ dñi noſtri Jeſu Chri: qui vēturus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos ⁊ ſeculū p ignē. ℟. Amē. Deinde depoſita mitra dicit.

Sine mitra.

Domine exaudi orationeꝫ meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cuꝫ ſpiritu tuo. Oremus.

DEus, q ad ſalutē humani generis: maxima queq; ſacramenta in aquarū ſubſtantia cōdidiſti: adeſto ꝓpitius inuocationibus noſtris: ⁊ elemento huic multimodis purificationibus ꝑparato: virtuteꝫ tuę bene ✠ dictionis īfunde: vt creatura tua myſterijs tuis ſeruiēs: ad abijciendos demones: morboſq; pellendos: diuinę gratię ſumat effectuꝫ: vt qcquid in domibus, vel in locis fideliū: hęc vnda aſperſerit: careat oī immūditia, liberetur a noxa. Nō illic reſideat ſpiritus peſtilēs: nō aura corrumpens: diſcedant oēs inſidię latētis inimici: ⁊ ſi quid eſt, quod aut incolumitati habitātiū inuidet: aut quieti: aſperſione huius aquę effugiat: vt ſalubritas p inuocationem tui ſancti nominis expetita: ab omnib⁹ ſit impugnationibus defenſa: per virtutē dñi noſtri Jeſu Chri: q vēturus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos, ⁊ ſclm p ignē. ℟. Amē. Alia orō. Orem⁹.

BEne ✠ dic dñe hanc aquaꝫ bñdictione cęleſti: ⁊ aſſiſtat ſup eaꝫ virtus ſpūs ſancti: vt cum hoc vaſculum ad inuitādos filios eccleſię preparatū: in ea fuerit tinctum: vbicunq; poſtmodū ſonuerit ei⁹ tinnitus: ꝓcul recedat virtus inſidiantiū: vmbra phātaſmatuꝫ: incurſio turbinū: ꝑcuſſio fulminū: leſio tonitruoꝝ: calamitas tempeſtatuꝫ: oiſq; ſpūs procellaruꝫ: ⁊ cū clangorē illius audierint filij chriſtianorū: creſcat in eis deuotionis augmentū: vt feſtinantes ad pię matris eccleſię gremiū: cantēt ibi in eccleſia ſanctoꝝ: canticū nouū in laudes eorū: deferentes in ſono preconiū tubę: modulationē pſalterij: exultationem organi: ſuauitatē tympani: iucunditatem cymbali: deprecātes dominuꝫ cęli pro ſceleribus: ⁊ ꝓ omnibus neceſſarijs ſuis: quatenus inuitare valeāt in tēplo ſancto tuo ſuis obſequijs ⁊ precibus: multitudinē exercitus angeloꝝ: ⁊ intercedentibus omniū ſanctoꝝ meritis: impetrare quod popoſcerint mereanť, Saluator mūdi Deus: qui cū pře ⁊ ſpū ſancto: viuis ⁊ regnas in ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amē.

Poſt hęc Pontifex mittit ſal in aquā in modū crucis: ſemel dicēs

Pōtifex mittit ſal i aquam in modū crucis.

HÆc cōmiſtio ſalis ⁊ aquę: efficiatur ſalutare ſacramentū.

In

In nomine pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lij: ⁊ ſpiritus ✠ ſancti. Quo facto ſuper ſal ⁊ aquaꝫ commixtos dicit. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Pontifex dicit orationeꝫ ſup vtrūque.

Deus, inuictę virtutis auctor, ⁊ inſuperabilis imperij rex: ac ſemper magnificus triumphator: qui aduerſę dominationis vires reprimis: qui inimici rugiētis ſeuitiā ſuperas: q hoſtiles nequitias potēter expugnas: te domine tremētes ⁊ ſupplices deprecamur: ac petimus: vt hāc creaturaꝫ ſalis ⁊ aquę dignanter aſpicias: benignus illuſtres: pietatis tuę rore ſanctifices: vt vbicūqꝫ aſperſa fuerit: per inuocationē tui ſancti nominis: oīs infeſtatio immūdi ſpiritus abijciaẗ: terrorqꝫ venenoſi ſerpētis procul pellatur: ⁊ pręſentia ſancti ſpiritus nobis miſericordiā tuā poſcētibꝰ: vbiqꝫ adeſſe dignetur. Per dñm nřm ⁊c. ℟. Amen.

His peractis Pontifex accepta mitra incipit lauare campanā cū dicta aqua: ⁊ miniſtri proſequunẗ lotionem: lauantes eam totaliter intus ⁊ extra: deinde eam cum linteo mundo extergunt. Pontifice interim cum mitra ſedente: ⁊ cū alijs miniſtris dicēte Pſalmū.

Pōtifex accepta mitra incipit lauare campanā ⁊ miniſtri pſequuntur lotionem totaꝫ intus ⁊ extra lauando: quam poſtea extergunt ⁊ pōtifex interim ſedet ⁊ dicit ſequentes pſa.

Lauda anima mea dñm: laudabo dominuꝫ in vita mea: pſallaꝫ Deo meo quandiu fuero.

Nolite cōfidere in principibus: in filijs hominum in quibus non eſt ſalus.

Exibit ſpiritus eius ⁊ reuertetur in terraꝫ ſuam: in illa die peribunt omnes cogitationes eorū.

Beatus cuius Deꝰ Jacob adiutor eius: ſpes eiꝰ in domino Deo ipſius: qui fecit cęlum ⁊ terrā: mare: ⁊ omnia quę in eis ſunt.

Qui cuſtodit veritatem in ſeculum: facit iudicium iniuriā patientibus, dat eſcam eſurientibus.

Dominus ſoluit compeditos: dominus illuminat cęcos.

Dominus erigit eliſos: dominꝰ diligit iuſtos.

Dominus cuſtodit aduenas: pupillum ⁊ viduam ſuſcipiet: ⁊ vias peccatorum diſperdet.

Regnabit dñs in ſecula: Deus tuus Sion, in generatione ⁊ generationem.

Gloria pȓi. Sicut erat. Alius pſ.

Laudate dominū qm̄ bonus eſt pſalmus: Deo noſtro ſit iucunda decoraqꝫ laudatio.

Ædificans Jeruſaleꝫ dñs: diſperſiones Iſraelis congregabit.

Qui ſanat contritos corde: ⁊ alligat contritiones eorum.

Qui numerat multitudinē ſtellarū: ⁊ oībus eis nomina vocat.

Magnus dominus noſter ⁊ magna virtus eius: ⁊ ſapientię eius non eſt numerus.

Suſcipiens māſuetos dominus: humilians auteꝫ peccatores vſqꝫ ad terram.

Pręcinite domino in ꝯfeſſione: pſallite Deo noſtro in cithara.

Qui operit cęluꝫ nubibus: ⁊ parat terrę pluuiam.

Qui producit in mōtibus fęnū: ⁊ herbam ſeruituti hominum.

Qui dat iumētis eſcā ipſorum:⁊
pullis coruorū inuocātibus eū.
Non in fortitudine equi volūta-
tem habebit: neque in tibijs viri
beneplacitum erit ei.
Beneplacitū eſt domino ſuper
timentes eū:⁊ in eis qui ſperant
ſuper miſericordia eius.
Glia pri. Sicut erat. Alius ps.
Lauda Jeruſalem dominū:
lauda deum tuum Sion.
Qm̄ cōfortauit ſeras portarum
tuarum: benedixit filijs tuis in te.
Qui poſuit fines tuos pacem:⁊
adipe frumenti ſatiat te.
Qui emittit eloquium ſuum ter-
re: velociter currit ſermo eius.
Qui dat niuem ſicut lanam: ne-
bulam ſicut cinerem ſpargit.
Mittit chryſtallū ſuam ſicut buc-
cellas: ante faciem frigoris eius
quis ſuſtinebit?
Emittet verbū ſuū ⁊ liquefaciet
ea: flabit ſpūs eius ⁊ fluent aquę.
Qui annuntiat verbum ſuū Ja-
cob: iuſtitias ⁊ iudicia ſua Iſrael.
Non fecit taliter omni nationi:⁊
iudicia ſua non manifeſtauit eis.
Glia pri. Sicut erat. Alius ps.
Laudate dominum de cęlis:
laudate eum in excelſis.
Laudate eū omnes angeli eius:
laudate eū omnes virtutes eius.
Laudate eum ſol ⁊ luna: lauda-
te eum omnes ſtellę ⁊ lumen.
Laudate eum cęli cęlorū:⁊ aquę
omnes quę ſuper cęlos ſunt lau-
dent nomen domini.
Quia ipſe dixit ⁊ facta ſunt: ipſe
mandauit ⁊ creata ſunt.
Statuit ea in ſeculum ⁊ in ſecū-
lum ſeculi: pręceptū poſuit ⁊ nō
preteribit.
Laudate dominū de terra: dra-
cones ⁊ omnes abyſſi.
Ignis grādo nix glacies ſpūs ꝓ-
cellarum: quę faciūt verbū eius.
Montes ⁊ omnes colles: ligna
fructifera ⁊ omnes cedri.
Beſtię ⁊ vniuerſa pecora: ſerpen-
tes ⁊ volucres pennatę.
Reges terrę ⁊ oēs populi: prin-
cipes ⁊ omnes iudices terrę.
Iuuenes ⁊ virgines ſenes cū iu-
nioribus laudent nomē domini:
qa exaltatū eſt nomē eius ſolius.
Confeſſio eius ſuper cęlū ⁊ ter-
ram:⁊ exaltauit cornu populi ſui.
Hymnus omnibus ſanctis eius:
filijs Iſrael populo appropinquā-
ti ſibi.
Cantate domino canticū nouū:
laus eius in eccleſia ſanctorum.
Letetur Iſrael in eo qui fecit eū:
⁊ filię Sion exultent in rege ſuo.
Laudent nomē eius in choro: in
tympano ⁊ pſalterio pſallant ei.
Quia beneplacitū eſt domino
in populo ſuo:⁊ exaltauit māſue-
tos in ſalutem.
Exultabunt ſancti in gloria: lęta-
buntur in cubilibus ſuis.
Exultationes dei in gutture eo-
rum:⁊ gladij ancipites in mani-
bus eorum.
Ad faciendam vindictā in natio-
nibus: increpationes in populis.
Ad alligandos reges eorum in
compedibus:⁊ nobiles eorum in
manicis ferreis.

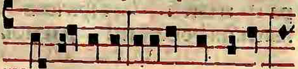
Ut faciāt in eis iudiciū ꝯſcriptū: gloria hęc eſt omnibꝰ ſanctis eiꝰ.
Laudate dn̄m in ſanctis eiꝰ: laudate eū in firmamēto virtutis eiꝰ.
Laudate eū in virtutibus eius: laudate eum ſecundum multitudinem magnitudinis eius.
Laudate eum in ſono tubę: laudate eum in pſalterio ⁊ cithara.
Laudate eū i tympano ⁊ choro: laudate eum i chordis ⁊ organo.
Laudate euꝫ in cymbalis beneſonantibus: laudate eū in cymbalis iubilationis: omnis ſpūs laudet dn̄m. Gloria p. Sicut erat.

Finitis ps Pōtifex ſtās cū mitra facit ſignuꝫ crucis cū pollice intincto i oleo infirmoꝝ ab extra ſup cāpanā ⁊ ſtāsſine mitra dicit orōnem.

Quibus finitis ſurgit pōtifex cuꝫ mitra: ⁊ cū pollice dextrę manꝰ facit ab extra ſupra cāpanā de oleo ſctō īfirmoꝝ ſignū crucis: quo facto depoſita mitra, dicit. Oremꝰ.

Deus, qui per ſanctū Moyſe legiferum famulum tuū: tubas argenteas fieri pręcepiſti: quas dū leuitę tempore ſacrificij clangerent: ſonitu dulcedinis populus monitus ad te adoranduꝫ fieret pręparatus: ⁊ ad celebrāda ſacrificia conueniret: quarumqꝫ clangore: etiā hortatus ad bellū: tela proſterneret aduerſantium: pręſta, quęſumus: vt hoc vaſculū ſanctę tuę eccleſię ꝑparatuꝫ: a tuo ſancto ſpiritu: per noſtrę humilitatis ſeruitiuꝫ ſancti ✠ ficetur: vt per illius tactum ⁊ ſonitum: fideles inuitentur ad ſanctam matrē eccleſiā: ⁊ ad pręmiū ſuperuuꝫ. Et cum melodia illius auribus inſonuerit populoꝝ: creſcat in eis deuotio fidei: ⁊ amor ſpiritualis: procul pellantur omnes inſidię inimici: fragor grandinū: procella turbinum: impetus tempeſtatū: temperentur infeſta tonitrua: ventorum flamina fiāt ſalubriter ac moderate ſuſpēſa: proſternat aereas tempeſtates dextera tuę virtutis: vt hoc audientes tintinnabuluꝫ: tremeſcant ⁊ fugiant ante crucis in ea depictum vexillum: cui flectitur omne genu: cęleſtium: terreſtrium: ⁊ infernorū: quod ipſe deꝰ noſter Jeſus Chriſtus pręſtare dignetur: qui abſorpta morte per patibulū crucis: regnat in gloria Dei patris: cum eodē patre ⁊ ſpiritu ſancto: per omnia ſęcula ſęculorū. ℟. Amen. Pōtifex accepta mitra: extergit cum linteo mundo crucem a ſe factam. Deinde inchoat ſchola proſequente aīam.

Pontifex ſtās cū mitra extergit cū linteo mūdo crucē a ſe factā ⁊ inchoat aīā.

Uox domini ſup aquas multas:

Deus maieſtatis intonuit: dn̄s

ſup aquas multas. E v o v a e. ps.

Uox Domini in virtute: vox domini in magnificentia.
Uox dn̄i cōfringentis cedros: ⁊ cōfringet dominꝰ cedros libani.
Et comminuet eas tanquam vitulum libani: ⁊ dilectus quemadmodum filius vnicornium.

Uox

Vox domini intercidentis flammam ignis: vox domini cócutientis deſertum: ꝛ commouebit dominus deſertum cades.

Vox domini pręparãtis ceruos ꝛ reuelabit códenſa: ꝛ in templo eius omnes dicent gloriam.

Dñs diluuium inhabitare facit: ꝛ ſedebit dominus rex in ęternũ.

Dñs virtuté populo ſuo dabit: dñs bñdicet populo ſuo in pace.

Gloria patri ꝛ fil. Sicut erat.

Añ repetit Dñs añ, ꝛ ps cõtat. Pontifex ſtãs cum mitra ſeptẽ cruces facit de oleo infirmorũ ſup cãpanã exterius, ꝛ quatuor de ſacro chriſmate in pari diſtãtia interi9 ad quãlibet crucẽ dicens. Cóſecret, ꝛc.

Deinde repetit añ. Interim Pótifex cum mitra ſtãs: facit cũ pollice dextrę manus de oleo ſancto infirmorum: vij. cruces exterius ſuper campanã: ꝛ deintus cum chriſmate quatuor: pari diſtantia: dicens dum quamlibet crucẽ facit.

O Dñſe ✠ cret: ꝛ ſancti ✠ ficet dñe ſignũ iſtud. In nomine pa ✠ tris: ꝛ fi ✠ lij: ꝛ ſpiritus ✠ ſancti. In honoré ſcti pax tibi.

Deinde finitis Añ. ꝛ pſ. ac factis crucibus prędictis: Pontifex ſtãs depoſita mitra, dicit. Oremus.

Stando ꝛ ſine mitra

OMnipotens ſempiterne de9 qui ante arcam fęderis per clangorem tubarum, muros lapideos: quibus cingebatur aduerſantium exercitus cadere feciſti: (Joſue 6.) tu hoc tintinabulum cęleſti bene ✠ dictione perfundere: puri ✠ ficare: ſancti ✠ ficare: ꝛ cóſe ✠ crare digneris: vt ante ſonitum eius effugiãt ignita iacula inimici: percuſſio fulminũ: impetus lapiduꝫ: lęſio tempeſtatum: vt ad interrogationem propheticaꝫ, Quid eſt tibi mare, q' fugiſti: ſuis motibus cũ iordanico retroactis fluẽto reſpondeát. A facie dñi mota eſt terra: a facie Dei Jacob. Qui cõuertit (Ps. 113.) petrã ſolidã in ſtagnũ aquę: ꝛ rupẽ in fontes aquarũ. Nó ergo nobis dñe nó nobis: ſed nomini tuo da gloriã ſm miſericordiã tuã: vt cũ pręſens hoc vaſculũ: ſicut reliqua altaris vaſa: ſacro chriſmate tangitur: ꝛ oleo ſacroſancto vngitur: tua bene ✠ dictione ſanctificet: ꝛ quod arte, aut metalli ſpecie non poteſt fieri dignũ: fiat tua benedictione perfuſum: vt quicũque ad ſonitum eius cóuenerint: ab omnibus inimici tẽtationib9 liberentur in corpore: ꝛ a prauis cogitationibus mundent in mente: ſemperq; fidei catholicę documenta ſectentur: atq; tuę conſolationis gratiaꝫ percipere mereantur, Saluator mũdi: cui flectitur omne genu: cęleſtium, terreſtriũ, ꝛ infernorum, qui cuꝫ patre ꝛ ſpiritu ſancto viuis ꝛ regnas Deus in ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Pótifex ſedet cuꝫ mitra ꝛ imponit turibulo thymiama tus ꝛ mirrhã ſi haberi põt, ꝛ ipſuꝫ turibulum ſupponit cãpanę vt totum fumum recipiat cãpana, interiꝫ cantante ſchola añ,

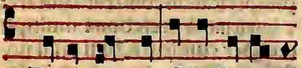
Cum ſedet Potifex: ꝛ accepta mitra imponit in turibulo thymiama: tus: ꝛ mirrham: ſi haberi poſſunt: alioquin quę ex ipſis habentur: quibus impoſitis: turibuluꝫ ipſum

ſpſuz ſupponitur campanę, ſeu ſi-
gno: vt totuz fumū recipiat: ſcho-
la interim cantante Antiphonaz.

Deus in ſancto via tua: quis

Deus magnus ſicut Deus

noſter. E v o v a e. ps.

Viderunt te aquę Deus, vide-
rūt te aquę ⁊ timuerunt: ⁊ turba
tę ſunt abyſſi.

Multitudo ſonitus aquarum:
vocem dederunt nubes.

Etenim ſagittę tuę tranſeunt:
vox tonitrui tui in rota.

Illuxerūt coruſcatiōes tuę orbi
terrę: cōmota eſt ⁊ cōtremuit terra

In mari via tua, ⁊ ſemitę tuę in
aquis multis: ⁊ veſtigia tua non
cognoſcentur.

Stando ſine mitra

Deduxiſti ſicut oues ppl'm tuū: i
manu Moyſi ⁊ Aarō. Gloria p.

Quibus dictis: depoſita mitra
ſurgit Pōtifex, ⁊ dicit Oremus.

Omnipotēs dn̄ator, Chriſte:
qui ſm carnis aſſumptionē
dormiens in naui: dū oborta tem
peſtas maria conturbaſſet: te pro
tin⁹ excitato, ⁊ imperāte: diſiluit.
Tu neceſſitatib⁹ populi tui beni-
gnus ſuccurre: tu hoc tintinabu-
lum ſpūs ſancti roze perfunde: vt
ante ſonituz illius ſemper fugiat
bonoꝝ inimicus: inuitetur ad fi-
dem populus Chrianus: hoſtilis
terreatur exercitus: confortet in
dn̄o per illud populus tuus cōuo
catus: atq; ſicut p Dauiticā citha
rā delectatus: deſuper deſcendat
ſpūs ſanctus: ⁊ vt Samuele crini
gero agnū mactante: in holocau
ſto tuo rex ęterni imperij fragor
aurarū: turbā repulit aduerſan-
tiū: ita dū huius vaſculi ſonitus
trāſierit p nubila: eccleſię tuę cōuē
tum: manus conſeruet angelica
fruges: credētiū mētes ⁊ corpora
ſaluet ptectione ſempiterna: per
te Jeſu Chr̄e: q viuis ⁊ regnas in
vnitate eiuſdē ſpūs ſancti Deus:
p oīa ſęcula ſęculoꝝ. ℟. Amen:

Demum Diaconus: ſacris veſti-
bus albi coloris paratus, dicit

Diacon⁹ albis veſtibus paratus cantat euāgeliū.

Dn̄s vobiſcū. ℟. Et cū ſpū tuo.

Sequentia ſcti euāgelij ſm Lucā. cap x.

In illo tēpore: Intrauit Je-
ſus i quoddā caſtellū: ⁊ mu-
lier quędā Martha nomine exce
pit illū in domū ſuā: ⁊ huic erat ſo
ror nomine Maria: q etiā ſedens
ſecus pedes dn̄i: audiebat verbū
illius. Martha aūt ſatagebat cir
ca frequēs miniſteriū. Quę ſtetit
⁊ ait: Domine, non eſt tibi curę, q

ſoroꝛ mea reliquit me ſolā miniſtrare? Dic ergo illi: vt me adiuuet. Et reſpondens dixit illi dñs: Martha Martha ſolicita es: et turbaris erga plurima. Porró, vnū eſt neceſſariū. Maria optimā partē elegit: quę non auferet ab ea.

Pontifex oſculatur librū euāgelioꝝ ꝑducto ſigno crucis ſup cāpanā: vadit in pace.

Finito euangelio: Pontifex oſculatur librū euangelioꝝ per vnū ex miniſtris ſibi poꝛrectum. Tū ꝑducit ſuper cāpanā benedictā ſignū crucis: et reaſſumpta mitra: diſcedēs: reuertitur ad locū vbi paramenta accepit: in quo dimiſſis ſacris veſtibus: vadit in pace.

DE BENEDICTIONE ET impoſitione crucis: proficiſcentibus in ſubſidium, & defenſionem fidei Chriſtianæ, ſeu recuperationem terræ ſanctę.

Profectur⁹ in ſubſidiū et defenſionē fidei chriſtianę, ſeu recuperationē terrę ſcē, genuflectit ante pōtificē: corā quo vn⁹ miniſtroꝝ tenet crucē bñdicendā: illi ipōnendā. Tū Pōtifex ſtans ſine mitra, dicit ſup crucem.

Stando ſine mitra.

Adiutoꝛiū nr̄m in nōie dñi. ℟. Qui fecit celū et terrā. ℣. Dñs vobiſcū. ℟. Et cū ſpū tuo. Oremꝰ.

Omnipotēs Deus, q crucis ſignū ꝑcioſo filij tui ſanguine dedicaſti: quiq; per eādē crucē filij tui dñi nr̄i Jeſu Chriſti mundum redimere voluiſti: et per virtutē eiuſdē venerabilis crucis humanū genus ab antiq hoſtis chirographo liberaſti: te ſuppliciter exoꝛamus: vt digneris hāc crucē paterna pietate bene✠dicere: et cęleſtem ei virtutē ⁊ gratiam impartire: vt quicūq; eam in paſſionis ⁊ crucis vnigeniti tui ſignum ad tutelā coꝛpoꝛis ⁊ aię ſup ſe geſtauerit: cęleſtis gratię plenitudinē in ea, ⁊ munimē, valeat tuę benedictionis accipere quēadmodum virgam Aaron ad rebelliū perfidiam repellendam benedixiſti: ita ⁊ hoc ſignum tua dextera bene✠dic: ⁊ contra omnes diabolicas fraudes: virtutem ei tuę defenſionis impēdas: vt poꝛtantibus illud: aię pariter ⁊ coꝛpoꝛis pꝛoſperitatem conferat ſalutarē: ⁊ ſpiritualia in eiſ dona multiplicet. Per eundem Chriſtum dñm noſtrū. ℟. Amē. Deinde Pōtifex aſpgit crucē ipſā aqua bñdicta: ⁊ ſup recepturū ipſā dicit Oremꝰ.

Num. 17.

Pontifex aſpgit crucem aqua bñdicta ⁊ eum qui eā recipit ⁊ dicit orationem.

Domine Jeſu Chriſte fili dei viui, q es verus ⁊ omnipotēs Deus: ſplēdoꝛ ⁊ imago patris ⁊ vita ęterna: q tuis diſcipuliſ aſſeruiſt: vt quicunq; vult poſt te venire ſemetipſum abneget: ⁊ ſuā crucem tollens, te ſequatur: quęſumus immenſā clemētiam tuā: vt hūc famulū tuū, q iuxta verbū tuū ſeipſū abnegare: ſuāq; crucē tollere: ⁊ te ſequi: ac cōtra inimicos noſtros pꝛo ſalute populi tui electi ꝑparare ⁊ pugnare deſiderat: ſemꝑ ⁊ vbiq; ꝓtegas: ac a periculis omnibꝰ eruas: ⁊ a vinculo peccatoꝛum abſoluas: acceptumq; votum ad effectū deducas optatum. Tu dñe qui es via; ve

Matt. 6.

Joh. 14.

veritas ⁊ vita: ⁊ in te ſperātiū for titudo: eius iter bene diſponas: ⁊ proſpera cuncta concedas: vt inter preſentis ſeculi anguſtias tuo ſemper auxilio gubernet. Mitte ei dñe angelum tuū Raphaelem: q Tobię comes fuit in itinere ſuo: eiuſq; patrē a corporis cęcitate liberauit: ⁊ in eūdo ⁊ redeundo ſit ei defenſor cōtra omnes viſibiles ⁊ inuiſibiles hoſtis inſidias: ⁊ omnem mentis ⁊ corporis ab eo cęcitatem repellat: Qui cū deo patre ⁊ ſpū ſancto viuis ⁊ regnas deus: per oia ſecula ſeculorū. ℟. Amē.

Pōtifex imponit illi crucem ſedēdo cū mitra.

Tum Pontifex ſedēs accepta mitra: imponit illi crucem dicens:

Accipe ſignū crucis: In noie pa✠tris ⁊ fi✠lii ⁊ ſpūs✠ ſancti: in figuram crucis paſſionis ⁊ mortis Chriſti: ad tui corporis ⁊ animę defenſionē: vt diuinę bonitatis gratia, poſt iter expletū: ſaluus ⁊ emēdat⁹ ad tuos valeas remeare. Per Chrm dñm noſtrū.

Pontifex aſpergit ſignatum aqua bñdicta. q genuflexus oſculatur manū pōtificis.

Demum Pontifex aſpergit cruce ſignatum aqua benedicta. Qui genuflexus oſculatur manum Pontificis ⁊ diſcedit.

DE BENEDICTIONE Armorum.

Pontifex benedictur⁹ arma: quę aliquis miniſtrorum coram eo tenet: aut ſupra altare, vel aliquam menſā ponuntur: ſtās ſine mitra, dicit ℣.

Sine mitra ⁊ ſtando.

Adiutorium nrm in noie dñi. ℟. Qui fecit cęlū ⁊ terrā. ℣. Dñs vobiſcū. ℟. Et cū ſpū tuo. Oremus.

Signaculū ⁊ benedictio Dei omnipotentis: pa✠tris: ⁊ fi✠lii: ⁊ ſpūs ✠ ſancti: deſcēdat ſup hęc arma: ⁊ ſup induentē ea: quibus ad tuendā iuſtitiā induatur. Rogamus te dñe De⁹: vt illū protegas ⁊ defendas: qui viuis ⁊ regnas De⁹. Per oia ſecula ſeculorū. ℟. Amen. Alia oratio. Oremus.

Deus omnipotens: in cuius manu victoria plena cōſiſtit: quiq; etiam Dauid ad expugnandum rebellē Goliam vires mirabiles tribuiſti: clemētiam tuā humili prece depoſcimus: vt hęc arma almifica pietate bene✠dicere digneris: ⁊ cōcede famulo tuo N. eadē geſtare cupiēti: vt ad munimē ac defenſionē ſanctę matris eccleſię: pupillorū ⁊ viduarū: cōtra inuiſibiliū ⁊ viſibiliū hoſtiū impugnationē: ipſis libere ⁊ victorioſe vtat. Per Chrm dñz no. ℟. Amē. i. Re. 17.

Aſpergit aqua benedicta.

Deinde aſpgit ea aqua bñdicta.

DE BENEDICTIONE Enſis.

Pontifex enſem bñdicere volens: illo cui tradēdus eſt corā eo genuflectente: quem vnus ex miniſtris corā eo tenet: ſtans ſine mitra dicit ℣ſus.

Stando ⁊ ſine mitra.

Adiutorium nrm̄ in noīe dñi. ℟. Qui fecit celū ⁊ terrā. ℣. Dñs vobiſcū. ℟. Et cū ſpū tuo. Oremꝰ.

Bene✠dicere digneris, q̄s dñe, enſem iſtum ⁊ hunc famulū tuū: qui cum te inſpirāte ſuſcipere deſiderat: pietatis tuę cuſtodia muniaſ: ⁊ illeſuʒ cuſtodiaſ. Per Chřm dñm nrm̄. ℟. Amen.

Deinde aſpgit enſem aqua benedicta. Tum ſedens accepta mitra: tradit eū illi cui tradēdus eſt: genuflexo corā eo permanēte, dicēs.

Sedendo cū mitra.

Accipe enſem iſtū in noīe pa✠tris ⁊ fi✠lij ⁊ ſpūs ✠ ſancti: ⁊ vtaris eo ad defenſionē tuaʒ: ac ſanctę Dei eccleſię: ⁊ ad cōfuſionem inimicoruʒ crucis Chriſti, ac fidei chriſtianę: ⁊ quātū humana fragilitas pmiſerit cū eo nemineʒ iniuſte lędas: qđ ipſe tibi pręſtare digneť: qui cum patre ⁊ ſpū ſctō viuit ⁊ regnat Deus in ſclá ſcloꝝ.

DE BENEDICTIONE & traditione vexilli bellici.

Stando ⁊ ſine mitra

Pontifex vexillū bellicuʒ: qđ vnꝰ ex miniſtris coraʒ eo tenet: benedicere volens, ſtās ſine mitra, dicit verſus.

Adiutorium nrm̄ in noīe dñi. ℟. Qui fecit celū ⁊ terrā. ℣. Dñs vobiſcū. ℟. Et cū ſpū tuo. Oremꝰ.

Omnipotēs ſempiterne Deꝰ qui es cunctorū benedictio ⁊ triumphantiū fortitudo: reſpice propitius ad preces humilitatis noſtrę: ⁊ hoc vexillum qđ bellico vſui preparatuʒ eſt: celeſti bene✠dictione ſanctifica: vt cōtra aduerſarias ⁊ rebelles nationes, ſit validum: tuoqʒ munimine circunſeptū: ſitqʒ inimicis chriſtiani populi terribile: ac intercedentibuſ ſanctis tuiſ ſolidamentū ⁊ victorię certa fiducia: tu enim es, Deꝰ q conteris bella: ⁊ celeſtiſ pręſidij ſperantibus in te pręſtas auxiliū. Per Chřm dñm nrm̄. ℟. Amen.

Deinde aſpgit vexillū aqua bñdicta. Tū ſedēs accepta mitra: genuflexo corā eo illo cui vexillū tradēdū ē: pſignat ei ipſū vexillū dicēs.

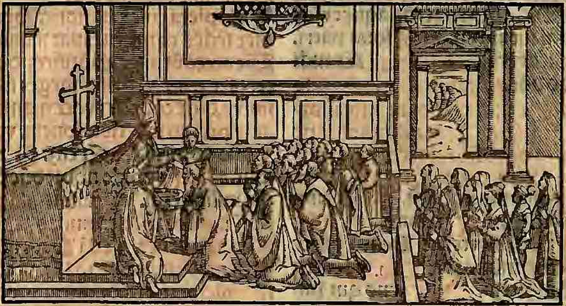

Pontifex aſpgit vexillū aqua bñdicta ⁊ ſedens cū mitra tradit vexillū cui tradēdus eſt aſt genuflexo.

Accipe vexillum celeſti benedictione ſanctificatum: ſitqʒ inimicis populi chriſtiani terribile: ⁊ det tibi dominus gratiam: vt ad ipſiuſ nomen ⁊ honorem: cum illo hoſtium cuneos potenter penetres incolumis ⁊ ſecurus.

Deinde dat ei oſculū pacis, dicēs. Pax tibi. Qui ſurgit ⁊ diſcedit.

Pon‑

DE OFFICIO FACIENDO in feria quarta Cinerum.

FEria quarta Cinerum: ſummo mane p ſacriſtā: pręparat̄ ſup altare vas cū cineribus mundis: & ramis oliuarum benedictis anni pręteriti (ſi habē ri poſſunt) ſm conſuetudinē quarūdam eccleſiarum. Deinde hora competenti: dicta ſexta: Pōtifex venit ad Eccleſiā: cum ſua cappa magna: Capellano eius caudam deferente: & facta oratione ſup ſaldiſtorio ante medium altaris poſito: vadit ad ſedem ſuam: vbi aſſiſtentibus ſibi archidiacono a dextris, & alio a ſiniſtris, cū planctis ante pectus plicatis: & omnibus Canonicis cum pluuialibus: ſtantibus per totam diſtributionem cinerū: exuit cappam, & capit paramenta, videlicet Amictum. Albam. Cingulū. Stolam quę a collo dependeat. & Pluuiale coloris violacei. cū Pectorale ſeu formalio & Mitram ſimplicem. Oibus ſic paratis: Pontifex ſedet cū mitra: & chorus incipit cātare añā. Exaudi nos domine. cum Verſu & Gloria patri. & cā repetit: prout in ordinario miſſę. Incepta a choro antiphona: Subdiacon9 accipiens de altari per manus ſacriſtę vas cum cineribus benedicēdis: accedit ad dexteram Pontificis: & ibi manet quouſq; Pontifex cineres ipſos bñdicat, & omnibus imponat. Accedunt etiam duo Capellani cū libro & cādela. Tum Pontifex ſedēs cum mitra: ex libro legit añam ipſam dicens. Añ. Exaudi nos dñe: quoniā benigna

nigna eſt miſericordia tua: ꝛ ſm multitudinem miſerationũ tuarũ reſpice nos dñe. ℣. Saluũ me fac De⁹ qm̃ itrauerũt aquę: vſqȝ ad aiam meam. ℣. Gloria patri. Sicut erat. ꝛ repetit añ. Exaudi nos dñe. Cãtata a choro aña pdictã: Pontifer depoſita mitra ſurgit: ꝛ ſtãs iũctis manibus ante pectus: benedicit cineres, dicens.

Benedictio Cinerum.

Dominus vobiſcũ. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus. Oratio. Omnipotens ſempiterne Deus: parce metuentibus: ꝛc. Oõ. Deus q nõ mortem. Oõ. Deus qui humiliatione flecteris. Oõ. Omnipotens ſempiterne Deus qui niniuitis. Require in Miſſali.

❡ Ad vltimã oõnem: accedunt duo acoliti: vnus cũ turibulo ꝛ nauicula: ali⁹ cũ vaſe aquę bñdictę: ꝛ archipreſbytero miniſtrãte nauiculã: Põtifer imponit incẽſũ: ꝛ deide cineres aſpgit ꝛ incẽſat ſtãs ſine mitra. Tum Põtifer ſedet: ꝛ archipreſbyter (ſeu alius maior ſi adeſt) imponit cineres ſup caput põtificis ſedẽtis, ꝛ caput aliqualr humiliantis: nihil tamen, dicens.

❡ Cũ imponunt cineres Pontifici: Chorus incipit cãtare aiam. Immutemur habitu. Imponit deinde mitra Pontifici: ꝛ p duos capellanos mappula ſup eius gremiũ: quã ipſi hinc inde genuflexi tenent vſqȝ ad finẽ diſtributionis cinerũ: Tũ Põtifer archipreſbytero corã eo iclinato: iponit cineres in modũ crucis: dicẽs. Memento homo quia puluis es: ꝛ in puluerẽ reuerteris. Et ſucceſſiue omnibus alijs: ordine ſuo.

❡ Cõpleta cinerũ datione: Pontifer ſedẽs cũ mitra lauat manus. Tũc accedũt ante Põtificẽ duo ceroferarij, ꝛ Põtifer ſurgẽs ſine mitra, dicit cõpetẽti voce manib⁹ ante pectus iunctis: oõnem. vȝ. Dñs vobiſcũ. ℟. Et cũ. Oremus. Oõ. Concede nobis dñe pſidia militię chri. ꝛc. put in miſſali.

❡ Finita oratione: omnes deponũt paramenta, ꝛ etiã Pontifer. Qui reaſſumpta cappa: facit confeſſionem cũ celebrante: ꝛ proceditur in miſſa ordine ſuo.

❡ Ad primas oõnes ante epłã: ꝛ ad ℣. Adiuua nos. poſt epłam. ꝛ a dicto Scũs vſqȝ ad Per oia ſecula ante Agn⁹ dei: ꝛ ad oõnes oẽs poſt cõionem. Põtifer genuflectit in faldiſtorio ante mediũ altaris poſito: ꝛ alij oẽs in locis ſuis genuflectũt: pręter aſſiſtẽtes: diaconũ ꝛ ſubdiaconũ: qa non genuflectunt: niſi ad ℣. Adiuua nos.

❡ Si vo põtifer eſt celebratur⁹: cõpleta cinerũ datione: ꝛ finita oratione. Concede nobis dñe pſid. ꝛc. Põtifer ſedet aliquãtulũ: ꝛ mox ſurgẽs ſine mitra icipit. Deus in adiutoriũ. p Nona. Miniſtri oẽs ꝛ canonici retinẽt ſua paramẽta: ꝛ cũ icipit pſ. Mirabilia. Sedet Põtifer, ꝛ more ſolito dicit pſalm. Quã dilecta. ꝛc. Et accipit ſandalia: ꝛ vltra paramẽta pdicta: accipit tunicellam ꝛ dalmaticã: ꝛ deſuper pluuiale ꝛ mitrã ſimplicẽ.

Interim

Interim cătatur Nona a Choro. Cū autē ad capitulum peruentū fuerit:(qđ vnus ex choro cātabit) Pōtifex ſurgit:cū mitra ſtans:do nec capitulū cōpleat: ⁊ finito bre ui Rĳo:dū dī verſiculus:medius iter archidiaconū a dextris ⁊ aliū a ſiniſtris:accedit ad faldiſtorium ante mediū altaris poſitū: ſuper quo depoſita mitra procūbit p to tas preces. Tūc accedunt duo ca pellani cū libro ⁊ candela: ⁊ ante Pontificē genuflectūt ſic manen tes, donec cōpleant preces, ⁊ alij oēs in locis ſuis genuflectunt: ⁊ chor⁹ dicit Kyrie el. Chie. Kyrie. Tū Pontifex in tono cōſueto cō petenti voce:dicit Pater noſter. qđ ſecreto complet. Deinde eodē tono dicit. Et ne nos. ℟. Sed li. ℣. Ego dixi dñe miſerere mei. ℟. Sana animā. ⁊ proſequitur pces prout in breuiario. ps. Miſerere. dī a choro legendo. Quo finito: Pontifex proſequit pces:dicens. Dñe Deus virtutū ɔuerte nos. ℟. Et oſtēde. ℣. Exurge chriſte adiuua nos. ℟. Et libera. ℣. Do mine exaudi orōnē. ℟. Et clamor. Tum ſurgit Pōtifex cū miniſtris ſuis:oibus alijs genuflexis manē tib⁹: ⁊ reaſſumpta mitra: accedit ad ſedē:vbi depoſita mitra, ⁊ obla to ſibi libro ⁊ candela:ſtans iūctis manib⁹ ante pectus:verſus ad alta re, dicit in tono feriali orōnē. vel Dñs vobiſcū. ℟. Et cū. Orem⁹. Preſta domine fidelibus tuis:vt ieiuniorum. prout in breuiario. ⁊ replicato ab eo. Dñs vobiſcum. ac dicto a Choro Bñdicam⁹ dño. Depoſito pluuiali: accipit plane tam, mitram, ⁊ baculum: accedit ad altare, facit confeſſionē, ⁊ pro cedit in miſſa more conſueto.

¶ Cum dī ℣. Adiuua nos. poſt eplam: Pōtifex genuflectit nō in faldiſtorio añ altare:ſed i ſede ſua

¶ Si Pōtifex celebrās:vellet ip ſemet ſermonem facere:poſt euā gelium deſcenderet ad faldiſtoriū ante altare: ⁊ facta oratione:ſede ret ſuper cathedram ſibi poſitam ante altare: ita vt renes verteret ad altare:(ſi ibi cōmode populus videri poſſet:) alias ex ſede ſua e minenti:ſermonem haberet.

¶ Si vero Pontifex nō ſit in ſua eccleſia:acceptis oibus paramen tis Pontificalibus, vſq; ad plane tam, ſeu caſulam excluſiue:cū plu uiali ⁊ mitra ſimplici, dimiſſis chi rotecis ⁊ annulo pōtificali, ex fal diſtorio accedit ad altare: vbi de poſita mitra: ſtans in cornu eplę: bñdicit cineres i aliquo vaſe ſup altari poſito:qbus benedictis, po nit faldiſtorium ante mediū alta ris:vertens renes ad altare: ⁊ ibi dem imponuntur cineres Ponti fici ſedēti vt ſup. q poſtea accipit mitrā ⁊ gremiale, ⁊ imponit cine res oibus ordine ſuo. Et cū impo nunt cineres Pontifici: Chor⁹ in cipit cātare añ. Immutemur ha bitu. Finita cinerū diſtributione: Pōtifex ſedens lauat manus: ſur git detracta mitra; ⁊ dicit orōnē. Concede nobis dñe pſid. ⁊c. ⁊ alia vt ſū. ⁊ pcedit i miſſa more ɔſueto.

DE OFFICIO DOMINICÆ Palmarum.

PAlmę benedicēdę parātur ſummo mane in aliquo ↄueniēti loco: prope ſedē Pōtificis: deinde hora competenti Pontifex venit ad eccleſiam cū ſua cappa magna: Capellano eius caudam deferente: ⁊ facta oratione ſuper faldiſtorio ante mediū altaris poſito: vadit ad ſedē ſuam: vbi aſſiſtentibus ſibi Archidiacono a dextris ⁊ alio a ſiniſtris cū paramentis: vt infra dicetur: capit paramēta violacea: videlicet amictum, albā, cingulū, ſtolā, quę a collo depēdeat: pluuiale violaceum: cū pectorali, ſeu formalio ⁊ mitrā ſimplicē: tūc canonici oēs capiunt pluuialia. Archidiaconus qui a dextris ⁊ alius qui a ſiniſtris Pōtifici aſſiſtūt: capiunt planetas plicatas ante pectus. Oībus ſic paratis: Pōtifex depoſita mitra ſurgit, ⁊ benedicit palmas: incipiens **Dn̄s vobiſcum. Oremus. Augendē** ⁊c. cū prefatione ⁊ quinq; orationibus ſequentibus. Quā dī quinta oratio: duo acoliti vnus cum turibulo ⁊ nauicula, ali⁹ cū vaſe aquę benedictę ⁊ aſperſorio: accedunt ad Pontificem: accedit etiā ⁊ Archipreſbyter, ſeu Prior de capitulo, quo miniſtrante nauiculā: Pōtifex adhuc ſtans ſine mitra imponit incenſum in turibulo: deinde aſpgit palmas aqua benedicta, ⁊ incenſat illas eodem miniſtrante aſperſoriū ⁊ turibulum. Tū dicit **Dn̄s vobiſcum** ⁊ orationē: vel **Deus qui filium tuum.** ⁊c. Qua finita ſedet ⁊ accipit mitram: accedit deinde idē q miniſtrauit vt ſupra: cum ſolitis inclinationibus ⁊ palmā pulchriorem dat Pōtifici: oſculando primo palmam: deinde cum illam accipit, manum: hanc vnus ex Pontificis ſeruitoribus ſeruat prope eum: quia illa vtitur Pōtifex in officio. Et dū dat palma Pōtifici: chor⁹ incipit cātare **Pueri hebreor.** ⁊c. prout in ordinario. Imponit deinde p duos capellanos mappula ſup gremio Pōtificis, quā ipſi hinc inde genuflexi tenēt vſq; ad finē diſtributionis palmarū. Tūc Pontifex dat palmā eidē a quo ipſe palmā recepit: deinde alij oēs ordine ſuo recipiunt palmas, omnes cū palmas accipiunt: manum Pōtificis oſculantur. finita diſtributione, Pontifex lauat man⁹ more ſolito: ⁊ accedūt duo capellani cū libro ⁊ cādelis: ⁊ duo acoliti cū cādelabris. Pontifex ſtans ſine mitra dicit **Dominus vobiſcum. Oremus. Omnipotēs ſempiterne De⁹** ⁊c.

prout

prout in ordinario: ꝛ ordinatur proceſſio. Pontifex finita oratione ſedet ꝛ accipit mitram: ꝛ miniſtrāte archipreſbytero naviculā: imponit incenſū in turibulo pro proceſſiōe: in qua pcedit primo turiferarius: quē ſequuntur duo ceroferarij: deinde ſubdiacon⁹ q̄ eſt cātaturus epiſtolā crucē portās: ſequuntur poſtmodū alij omnes ordine ſuo: ita tamē, q̄ Pontifex medius inter archidiaconū a dextris ꝛ aliū a ſiniſtris ſit in ultimo loco poſt omnes canonicos: in alijs ſeruetur cōſuetudo eccleſię. ❡ Dū reuertunt ad ecclīā anteq̄ ſubdiaconus cū cruce ingrediat: intrāt aliqui cātores: ꝛ clauditur ianua: ꝛ ibi duo ex pdictis cantāt **Gloria laus** ꝛc. ꝛ qui ſunt ab extra repetunt prout in ordinario. Finitis verſibus vel maiori parte prout tempus poſtulat: ſubdiaconus cum cruce tāgit portam: quę aperitur: ꝛ qa in hoc actu diuerſę ſunt conſuetudines: illę ſeruent. ❡ Intrantibus oībus: q ſunt ab extra cātant: aii. **Ingrediēte dño.** ꝛ vadunt oēs ad loca ſua ꝛ deponunt paramenta. Pontifex cum peruenerit ante altare: depoſitis paramētis: vel illis retentis, ſm loci conſuetudinem: facit confeſſionē cū celebrante: ꝛ more ſolito procedit in miſſa: in qua quādo Pontifex [illegible] ſenſatur poſtq̄ oſculatus fuerit librū euāgelij [illegible] cappa. Qui ſunt cātaturi paſſionem [illegible] ad Pōtificē:

iiq.

cē unus poſt aliū: videlicet q euāgeliſtā aget pcedit ꝛ portat librū: ſequit Iudęus: deinde Chriſtus, ꝛ faciunt reuerētiam altari et Pōtifici: et accedunt ad oſculū man⁹ et vadunt ad locū ubi cantare debent paſſionē, ſine luminaribus et incēſo: Dū incipit paſſio: Pōtifex et oēs ſurgūt: et vſq3 ad finē eius ſtāt detectis capitib⁹: palmas in manibus habētes. Dū dicitur **Jeſus autē clamans voce magna emiſit ſpiritum.** Pontifex in ſua ſede et alij oēs in locis ſuis genuflectunt: orātes per ſpatiū vnius **Pater noſter.** Finita paſſione: Pontifex ſedet et accipit mitram: Diaconus autem portās librum euangelior ad altare vadens ad oſculum manus Pōtificis: dicit: **Mūda cor meū.** petens bñdictionē: dicit p euāgelio, et i tono euāgelij. **Altera autē die.** Ad euāgeliū nō portant luminaria, ſed incenſū tantū: qđ Pōtifex more ſolito impoſuit: accedunt tamē duo cū ſuppelliceis: ſtātes ad euangelium perinde ac ſi cādelabra tenerent: alia oia fiūt vt in alijs miſſis.

DE MATVTINIS TENEbrarum in quarta feria maioris hebdomadæ

Hac die: parato cādelabro triangulari pro vſu eccleſię ſm conſuetudinem locorū: in officio matutinali huiuſ cōſueta Pōtifex indut⁹ ſua cappa: venit ad eccleſiā: facit orōnē more ſolito, deinde vadit ad ſedē ſuā: et cum

⁊ cũ aliquãtulũ quieuerit: ſurgit: ⁊ detecto capite verſus ad altare: dicit ſecreto. Pater nr̃. quo completo: caput ſibiipſi cooperit: ⁊ chorꝰ incipit ꝓ matutinis. Zelus domus. ⁊c. Cum incipit pſ. Pontifex ⁊ oẽs alij ſedẽt. replicata añ. poſt tres pſ primi nocturni: Põtifex ſurgit detecto capite: ſtãs verſus ad altare, dicit Pr̃ nr̃. ſecreto. quo finito: abſq; aliqua pronũciatione: ſedet cooperto capite: ⁊ alij oẽs ſedẽt: Qui dicturi ſunt lectiones: faciũt reuerentiã altari ⁊ põtifici ex loco ſolito: ⁊ ſimiliter faciunt finitis lectionibus: hoc idem ſeruat in ſcdo ⁊ tertio nocturno.

Cũ incipiũt Benedictus dñs Deus Iſrael. Pontifex ⁊ oẽs alij ſurgunt: detectis capitibus. candelę ſup cãdelabro triãgulari ⁊ alia luminaria diuerſimode extinguunt: ſm locoꝝ ꝯſuetudines: extinctis oibus luminaribꝰ: vna cãdela excepta ſup triãgulare cãdelabrũ: dũ replicatur aña ad Benedictus: circa finẽ: Põtifex deſcẽdit ad faldiſtoriũ: ⁊ tũc remouetur candela, quę remanſerat ſup candelabrũ triãgulare: ⁊ ſub altare vel alias abſcondit: cũ incipiũt: Chriſtus factꝰ eſt. Põtifex genuflectit, ⁊ ꝓcumbit ſup faldiſtorio quouſq; dicat a choro: Miſerere mei Deus: quo finito, Pontifex voce intelligibili dicit orationẽ. Reſpice ⁊c. vſq; Qui tecũ. qđ ſecreto dicit: tũc fit ſtrepitus p oẽs ſm ordinẽ Romanę Eccleſię: ſed cũ hoc diuerſimode p loca ſeruet: fiat ſm locorum conſuetudines. Talis enim ordo ſeruatur in matutinis: in quinta ⁊ ſexta ferijs ſequentibus: hoc tantũ mutato: ꝙ altare: ſedes Põtificis: ⁊ tota capella ⁊ eccleſia: debent eſſe nuda.

DE OFFICIO QVOD FIT Feria quinta in cæna Domini cum lauantur pedes pauperum.

ORdo in quinta feria cęnę Domini, in qua ſacramẽtum ſacri corporis ⁊ ſanguinis ab ipſo Jeſu Chriſto domino noſtro inſtitutum eſt.

¶ Primo lauant pedes paupibꝰ.

¶ Secundo ſolenniter penitentes reconciliantur.

¶ Tertio chriſma ⁊ olea ꝯficiunt
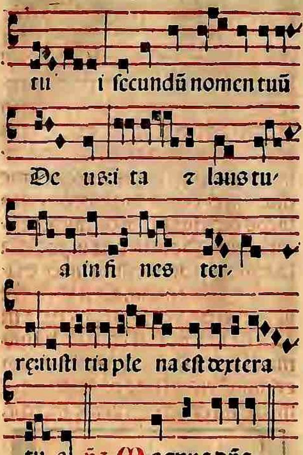
¶ Quarto fit mandatũ. Primũ itaq; circa horã tertiam Põtifex paratꝰ ſi velit: amictu, alba, ⁊ ſtola; ſine mitra ⁊ baculo paſtorali egreditur ſacriſtiã cũ canonicis ⁊ toto clero: ⁊ itrat capitulũ: vbi parati ſunt treſdecim paupes. Quibꝰ ſedẽtibꝰ, ipſe flexis genibꝰ lauat pedes ⁊ tergit ⁊ oſculatur. Deinde oſculata cuilibet manu, dat ei eleemoſynam arbitrio ſuo. Et interim a ſchola cantatur Introitus.

Sũcepimꝰ Deus miſe

ricordiam tuam in medio templi

ps. Magnus dñs.
dicitur totus cũ Gloria pri. ⁊ introitus repetitur. Quo dicto inchoat añ. Ne reminiſcaris. ⁊ dñr pſalmi pęnitentiales ſupra fo. 53. Quibus dictis põtifex dicit Kyrie el. Chriſte el. Kyrie ele. Pr nr. Et ne nos ℣. Tu mandaſti mandata tua. ℟. Cuſtodiri nimis. ℣. Tu lauaſti pedes diſcipulorũ tuorum. ℟. Opera manuum tuarũ dñe ne deſpicias. ℣. Dñe exaudi. ℣. Dñs vobiſcũ. Orem⁹. Oro.

ADeſto dñe, qs, officio ſeruitutis noſtrę: ⁊ quia tu diſcipulis tuis pedes lauare dignat⁹ es: ne deſpicias opera manuum tuarũ, quę nobis retinenda mandaſti: vt ſicut hic nobis ⁊ a nobis exteriora abluũtur inquinamenta: ſic a te omnium noſtrũ interiora peccata lauentur. Quod ipſe pręſtare digneris: qui cũ deo patre, ⁊ ſpiritu ſácto viuis ⁊ regnas in ſęcula ſęculorum. ℟. Amen.

Lotione finita, pauperes comedant in domo domini Epiſcopi. Hęc autẽ forma lauádi pedes: poteſt dieb⁹ ſingulis obſeruari incipiẽdo ab añ. Ne reminiſcaris.

DE OFFICIO FERIÆ V. in cęna Domini, cum chriſma & olea conficiuntur.

HAc die in toto orbe Chriſtiano, chriſma ⁊ oleũ ſanctũ, ac oleum catechumenorum conficiunt. Dñs enim Jeſus Chrs poſtq̃ cũ diſcipulis cęnauit: ⁊ eorũ pedes lauit: chriſma cõficere docuit. Ipſa quippe pedum lotio: ſicut ait Papa Fabianus: nouũ ſignificat baptiſmum: qd ſancti chriſmatis vnctione pficitur ⁊ confirmat. Singulis itaq; annis: hoc ſacramentũ hac die eſt innouandum: qa nouum eſt ſacramentũ: ⁊ vetus in eccleſia concremandum. Hoc profecto a ſanctis apoſtolis ⁊ eorũ ſucceſſoribus accepimus. Hoc ſancta romana Eccleſia ⁊ antiochena: a tẽpore apoſtolorũ cuſtodit: hoc Cõſtantinopolitana, Jeroſolimitana, Alexádrina, ⁊ Epheſina eccleſia tenẽt.

¶ Mane itaq;: ſacriſta, vel ille ad quem ſpectat: omnia quę ad chriſmatis conſecrationem, ac oleorũ huiuſmodi confectionem neceſſaria ſunt: parat, videlicet. Tres ampullas oleo mundiſſimo plenas: quas

quas in ſacrario ponit, ⁊ diligenter cuſtodit. Unam ad oleuȝ infirmoꝝ. Aliam ad oleuȝ catechumenorum. Tertiam que maior ſit: ad chriſma. Et hec tertia cooperiri debet de panno ſiceo albo. Prima autem ⁊ ſecūda: de ſericeo panno alterius coloris: ſint coopertę. Duas mappulas mūdas, ſiue velaȝ: pro diaconis q ampullas oleoruȝ pro chriſmate ⁊ oleo catechumenorū: de ſacriſtia ad choꝝ portare debēt: ⁊ vltra hec: faldiſtoriū ⁊ credentiam ↄſuetā. Paratur etiā alia ſedes in presbyterio: ab oppoſito altaris: iuxta grad⁹: circa finem presbyterij: ⁊ ante ipſaȝ ſedem verſus altare: paraf menſa mappis ornata, que ſit iuxta ſedē: inter ipſam ⁊ altare. Juxta dictaȝ ſedem hinc ⁊ inde: magis tamē ad fineȝ presbyterij: poſita ſint ſcamna pro xij. ſacerdotibus: ita vt ibidē ſedētes: facies vertāt ad altare.

¶ Deinde hora cōpetenti: Pontifex venit ad eccleſiā: vbi parat ſe ad miſſaȝ oibus pōtificalib⁹ ornamentis precioſis: albi coloris. Parant ſe etiā miniſtri Pontificis, ⁊ vltra illos, duodecim presbyteri, ſeptem diaconi, ſeptem ſubdiaconi, acoliti, ⁊ alij neceſſarij: oēs veſtibus albi coloris: ordini ſuo cōgruentibus: quibus oibus paratis: ꝓcedūt ad altare proceſſionaliter: hoc mō. In primis ꝓcedit turiferarius: quem ſequunf duo ceroferarij: poſt hos ſeptē ſubdiacōi bini ⁊ bini: ⁊ i tertio loco tres ſimul vadunt: Tū ſeptem diaconi etiā bini ⁊ bini: ⁊ i tertio loco tres. Poſt hos duodeci pſbyteri: bini ⁊ bini, quos ſeqtur ſubdiacon⁹ librum euangeliorum portās ante pectus: cū manipulo in eo repoſito: deinde diaconus, ⁊ a dextris eius capellanus aſſiſtēs: quos demum Pōtifex ſequif: incedēs medius inter duos digniores canonicos eccleſię: aut in dignitate cōſtitutos: ſi Pontifex ſit in eccleſia ſua: alioqn ibit medius inter diaconū ⁊ aſſiſtentem. Et ſi Pōtifex ſit archieps, vel Patriarcha: ⁊ in eccleſia ſua: portaf etiaȝ in huiuſmodi proceſſione crux: per vnum ex miniſtris ad hoc ordinatū: qui medi⁹ inter ceroferarios incedit.

Duodecim presbyteri ſuo ordine iuxta bācos in fine presbyterij poſitos: hinc ⁊ inde ſtabūt, vel ſedebūt: aut genuflectēt: prout tempus poſtulabit: facies ſemper ad altare vertentes: poſt eos ſtabunt ſepteȝ diaconi: ⁊ poſt diaconos ſeptē ſubdiaconi i gradibus presbyterij. Pōtifex vero poſtq̄ȝ ante altare puenerit: facit ↄfeſſionē: incipif introit⁹: ⁊ proceditur in miſſa more cōſueto vſq̄ȝ ad illū locuȝ canonis. vbi dicitur.

Per quē hęc omnia domine ſemper bona creas: excluſiue. Priuſquam ergo Pontifex verba ipſa dicat: facta reuerentia ſacramento in altari cōſecrato: retrahit ſe ad partem epiſtolę altaris: vbi ſuper alium calicez vacuum abluit digitos, et ad purificatoriuz extergit: et ablutio vſqz poſt cōmunionem Pontificis reſeruatur. Tuz facta iterum ſacramento reuerētia: deſcendit primum gradum altaris: et ibidem accepta mitra vadit ad dictam ſedem ſibi parataz in pſbyterio ab oppoſito altaris: et ſedet ſuper ipſaz verſa facie ad altare: dictam menſam ante ſe habens: circumaſtātibus miniſtris: Sacerdotibus et alijs paratis prędictis: in ſuis locis manētibus. Tūc archidiaconus ſtās apud Pōtificē: dicit alta voce in tono lcōnis.

Archidiaconus ſtās apud Pōtificē dicit

Oleum infirmorum.

Et mox vnus ſubdiaconus ex ſeptem paratis prędictis cum duobus acolitis hinc et inde aſſociatus: vadit ad ſacriſtiam, vbi accipiens ampullam olei quod pro infirmis cōſecrari debet: coopertam, vt inuenit: portat eam ſiniſtro brachio amplexataz ante Pōtificem: vbi eam tradit in manibus Archidiaconi plane dicens. Oleum infirmorum. Archidiaconus pſentat illam Pontifici ad benedicendū: idem dicens: collocans eam corā eo ſupra menſam ſupradictam.

Archidiaconus pſentat ampullā epo olei infirmoꝝ: et ponit eā ſup menſā ibi paratā

Pontifex ſurgens cuz mitra: exorcizat et benedicit illud: voce demiſſa: ita tamen qꝫ a circūaſtantibus ſacerdotibus audiri poſſit: abſolute dicens.

Pontifex ſtans cū mitra bñdicit oleum.

Exorcizo te immūdiſſime ſpiritus: omniſque incurſio ſathanę, et oē phātaſma, In noie pa✠tris: et fi✠lij: et ſpūs✠ ſancti: vt recedas ab hoc oleo: vt poſſit effici vnctio ſpiritalis ad corroborādū tēpluz Dei viui: vt in eo poſſit ſpūs ſcūs habitare: p nomen Dei prīs oipotētis: et p nomē dilectiſſimi filij eius dñi noſtri Jeſu Chri. Deinde depoſita mitra benedicit ipſum oleum dicens eadez voce. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Emitte qs dñe, ſpūm ſanctū paraclitū de cęlis: in hāc pinguedinē oliuę: quā de viridi ligno producere dignatus es: ad refectionē mētis et corporis: vt tua ſancta bñ✠dictiōe: ſit oi hoc vnguēto cęleſtis medicina perunct: tutamen mentis et corporis: ad euacuandos omnes dolores: omnes infirmitates: omnemqz ęgritudinē mētis et corporis: vnde vnxiſti ſacerdotes, reges, prophetas, et martyres

Pontifex depoſita mitra oicit.

martyres tuos ſit chriſma tuū ꝑfectū nobiſ dn̄e a te benedictum: ꝑmanens in viſceribus noſtris. In noīe nr̄i Jeſu Chr̄i. ℟. Amen.

Pontifex cuꝫ mitra accedit ad altare ⁊ proſequitur miſſam vſque ad cōionē ſuā incluſiue.

His expletis: oleuꝫ ipſum eo modo quo apportatuꝫ fuit: ad ſacrariū reportat̃: ⁊ diligētiſſime ſeruat̃. Tūc Pōtifex reaſſumpta mitra ſedet ⁊ lauat manus: tū ſurgit ⁊ cū mitra cuꝫ miniſtris ſuis: ceteris ſacerdotibꝰ ⁊ alijs paratis in locis ſuiſ manētibus: accedit vſqꝫ ad gradū altaris: vbi depoſita mitra, facit reuerentiā ſacramēto: tū aſcēdit ad altare: ⁊ incipiēſ vbi dimiſerat: vꝫ. Per quē hęc oīa. ⁊c. procedit in miſſa vſqꝫ ad cōionē corporis ⁊ ſanguinis incluſiue.

Quaꝫ Pontifex ipſe ſolus ſumit: Quo facto, Diaconus ponit hoſtiam conſecratā pro craſtina die reſeruādam in calicē, ſeu vaſculū ad hoc paratū, ⁊ reuerēter collocat ipſam ſuper medium altaris. Deinde Pōtifex poſtq̄ ſe cōicauerit ⁊ purificauerit: ac ēt primaꝫ digitoꝝ ablutionem ex alio calice ſumpſerit: facta reuerentia ſacramēto i altari poſito: i ſcd̄o gradu altaris mitrā accipit, ⁊ redit ad p̄dictā ſedē cū miniſtris ſuis ⁊ alijſ aſſiſtētibuſ eo ordine quo premiſſum eſt: ⁊ ibi cū mitra ſedet. Tunc archidiaconꝰ ſtās apud Pontificeꝫ dicit alta voce in tono lcōnis:

Archidiaconꝰ alta voce dicit Oleuꝫ ad Sanctum chriſma, ⁊ oleum catechumenorum.

Oleum ad Sanctū chriſma. Et mox eadeꝫ voce ⁊ tono ſubiūgit:

Oleum catechumenorum.

Quo dicto: oblato Pontifici turibulo: Pōtifex imponit incēſum ⁊ benedicit more ſolito. Tū duodecim p̄ſbyteri, ſeptē diaconi, ⁊ ſeptē ſubdiacōi parati p̄dicti, ⁊ alij miniſtri quot neceſſarij fuerint: eo ordine quo venerūt: ꝑgunt ad ſacrariū ad deferendū cū oī decore ⁊ reuerētia: oleum chriſmale ⁊ oleū catechumenoꝝ: miniſtris tñ Pontificis cū eo remanentibus.

12. Presbyteri. 7. diaconi, ⁊ 7. ſubdiacōi vadūt ad ſacrariū ⁊ deferunt cū oī decore duas ampullas cum oleo.

Incedunt aūt redeuntes ad chorū cū ampullis: hoc ordine. Primo turiferarius cum turibulo fumigante: quē ſequit̃ ſubdiaconuſ crucē deferens mediꝰ inter duoſ acolitos cum cereis ardentibus. Tum duo Cantores cantantes verſus. O redēptor. vt infra habentur: quoſ ſequuntur bini ⁊ bini ſubdiaconi ⁊ diaconi. Deinde vnus Subdiaconus portans vaſculum cum balſamo.

Ordo redeuntium cum oleis ad altare, ⁊ quid cātare debent.

Tum duo diaconi ampullas olei ad Sanctum chriſma: ⁊ pro oleo catechumenorū portantes, qui habēt mappulas mūdaſ;

ſiue

ſiue vela ad collum:quoꝝ extremitates ante pectus dependent: tenentes ipſas ampullas ſiniſtris brachijs amplexatas:ſeu circūdatas: ⁊ extremitatib⁹ mappularū: quę a dextris dependent inuolutas ⁊ coopertas:ita tamē vt a medio ſupra videri poſſint. Diaconus autem,qui oleum pro ſancto chriſmate portat:a dextris vadit: hos ſequuntur duodecim ſacerdotes prędicti:bini ⁊ bini: quib⁹ ſic a ſacriſtia verſus Pontificem procedentibus:duo cātores prędicti cantant verſus ſequentes.

O redemptor ſume carmen.

temet concinentium.

Et Chorus idem replicat.
Deinde dicti duo cantores proſequuntur ſequentes verſus.

Audi iudex mortuoꝝ:vna ſpes

credentium:audi voces profe-

rentum donū pa cis premiū.

Chorus repetit ℟.

O redemptor.

Deinde dicti duo cantores proſequuntur verſus.

Arbor fęta alma luce hoc ſa-

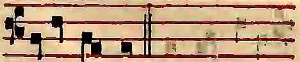

crādū ꝓtulit:fert hoc ꝓna pſens

turba ſaluato ri ſęculi.

Chorus repetit ℟.

O redemptor.

Tū illi duo cātores ꝓſequunt̄ ℟.

Stans ad aram humi ſup-

plex infulatus Pōtifex:debi-

tū perſoluit omne conſecra-

to chriſmate.

Chorus

Chorus repetit ℣.

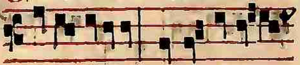

O redemptor.

Deĩde illi duo cãtores ꝓſequũt ℣.

Conſeruare tu dignare rex per-

ennis patrię:hoc ſignũ oli uę

viuum,contra iura demonum.

Chorus repetit ℣.

O redemptor.

Eis igitur ordine pręmiſſo in pręſbyteriũ eccleſię cãtando verſus pręmiſſos peruenientibus:crux cũ candelabris ⁊ incenſo ſituantur ꝓpe altare iuxta cornu epiſtolę. Archidiaconus,diaconus,⁊ ſubdiaconus miniſtrantes:ſint circa Pontificẽ hinc ⁊ inde. Sacerdotes vero duodecim parati: iuxta eos duo cornua faciũt; ſex hinc ⁊ ſex illinc: vertẽtes faciẽ ad altare: a lateribus aſſiſtentes Pontifici: tanquã eius teſtes:⁊ miniſterij ſacri chriſmatis cooperatores. Diaconi vero poſt tergũ Pontificis: ⁊ poſt eos:ſubdiaconi parati ſtãt: tanquam miniſtri ⁊ inſpectores.

Interim Diaconi ampullas olei chriſmalis:⁊ olei catechumenoꝝ portantes:⁊ ſubdiaconus cũ balſamo ſe firmant:quouſq; oẽs prędicti i ſuis locis fuerint ordinati. Omnibus itaq; diſpoſitis:diaconus ampullam olei chriſmalis ferens:venit ante Põtificẽ:⁊ archidiaconus illã inuolutã cũ mappula,quã diaconus ipſe circa colluz portauit,de manu eius accipiens: eã ſic inuolutã oſtẽdit Pontifici ſedẽti:⁊ illã ſup menſam ante epiſcopũ poſitam collocat diligẽter: alio diacono ampullam aliaz aſſidue inter brachia tenente. Tunc ſubdiaconus vaſculũ cũ balſamo portans: illud tradit archidiacono:qui balſamũ põtifici ſimiliter oſtẽdẽs:ipſum ſupra menſaz collocat. Tũ Põtifex depoſita mitra ſurgit:⁊ verſus ad altare: habẽs ante ſe ſup menſam ampullã olei chriſmalis ⁊ balſamũ:ante oĩa benedicit ipſum balſamum,dicens.

Ampulle ponuntur ſup mẽſaz paratam.

Bñdictio balſami. ℣. Dñs vobiſcũ. ℟. Et cũ ſpũ tuo. Oremꝰ.

Pontifex ſtans ſine mitra verſus ad altare benedicit balſamum.

Deus, miniſterioꝝ cęleſtiũ ⁊ virtutum omnium pręparator:noſtras,quęſumus,preces exaudi:⁊ hanc odoriferã ſicci corticis lachrymam: quę felicis virgę profluendo ſudorem ſacerdotali nos opimat vnguento: acceptabilem tuis pręſta myſterijs: ⁊ conceſſa benedictione ſanctifi✠ca. Per dominum noſtrum. ℟. Amen. Alia oratio. Oremus.

Creaturarum omnium domine creator:qui per Moyſen

ſen famulum tuum permiſtis her-
bis: aromatuꝫ fieri precepiſti ſan-
ctificationem vnguenti: clemen-
tiam tuã ſuppliciter depoſcimus:
vt huic vnguẽto quod radix pro-
duxit ſtirpea: ſpiritualem gratiã
largiendo plenitudineꝫ ſancti ✠
ficationis infundas. Sit nobis
domine fidei hilaritate cõditum:
ſit ſacerdotalis vnguẽti chriſma
perpetuum: ſit ad celeſte vexil-
lum impreſſione digniſſimum: vt
quicunqꝫ baptiſmate ſacro rena-
ti: iſto fuerint liquore peruncti:
corporum atque animarum be-
nedictionem pleniſſimam conſe-
quantur: ⁊ illi beate fidei: collato
munere perenniter amplientur.
Per dominum nr̃m. ⁊c. **R. Amẽ.**

**Deinde accepta mitra: ſtans ad-
huc Pontifex: miſcet ſuper pate-
nam: vel in aliquo paruo vaſculo
balſamũ cum modico olei: de am-
pulla chriſmali ſumpti, dicens.**

Oremus dominum noſtruꝫ
omnipotentem: qui incom-
prehenſibilem filij ſui: ſibiqꝫ coe-
terni diuinitatem: mirabili diſpo-
ſitione vere humanitati inſepara-
biliter coniunxit: ⁊ cooperante
gratia ſpiritus ſancti: oleo exulta-
tionis pre participibus ſuis lini-
uit: vt homo fraude diaboli pdi-
tus: gemina ⁊ ſingulari cõſtãs ma-
teria: perẽni redderet̃ de qua exci-
derat hereditati: quatenus hos
ex diuerſis creaturarũ ſpeciebus
liquores creatos: ſancte trinitatis
perfectione bene ✠ dicat: ⁊ bene-
dicendo ſancti ✠ ficet: pcedatqꝫ
vt ſimul permiſti vnum fiant: ⁊
quicunque exterius inde perun-
ctus fuerit: ita interius liniatur:
quod omnibus ſordibus corpo-
ralis materie carens: ſe participẽ
regni celeſtis effici gratulet̃. Per
eundem dñm noſtrũ Jeſuꝫ Chri-
ſtum filiuꝫ ſuum: Qui cũ eo viuit
⁊ regnat in vnitate ſpirit⁹ ſancti
deus: Per omnia ſecula ſeculorũ.

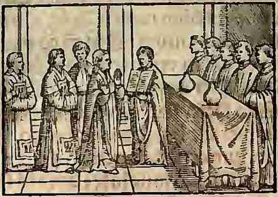
**Quo facto ſedet Pontifex retẽ-
ta mitra: ⁊ halat plane tertio in
modum crucis ſuper os ampul-
le chriſmalis inuolute: ante id ſu-
per mẽſam ſtãtis. Deinde duo-
deciꝫ ſacerdotes parati: qui iuxta
eum ſunt ordinatim facientes re-
uerentiã ſacramento in altari po-
ſito ⁊ Pontifici: ad menſaꝫ predi-
ctam accedunt: ⁊ ſtantes ante eaꝫ
ſinguli ſucceſſiue eodeꝫ modo: vt
Pontifex fecerat: in modum cru-
cis ſuper os ampulle predicte ha-
lant. Tum reuerentiam: vt ſupra,
faciẽtes: ad loca ſua reuertuntur.
Quo facto ſurgit Põtifex, ⁊ ſtãs
cũ mitra legẽdo benedicit exorciſ-
muꝫ chriſmaleꝫ: abſolute dicens.**

Benedictio Chriſmatis.

Exorcizo te creatura olei: p
Deũ patrẽ omnipotentẽ, q
fecit celum ⁊ terrã: mare, ⁊ omnia Põtifex ſtãs cũ mitra. Exorcizat oleũ chriſmale
que in eis ſunt: vt oĩs virtus ad-
uerſarij: omnis exercitus diaboli:
oĩsqꝫ incurſio: ⁊ omne phãtaſma
ſathane: eradicetur ⁊ effuget̃ a te
vt fias omnibus qui ex te vngẽdi
ſunt: in adoptionẽ filiorꝫ per ſpiri-
tum ſanctũ. In nomine dei pa ✠
tris omnipotentis: ⁊ in charitate

Jeſu ✠ Chriſti filij eius dñi noſtri: qui cũ eo viuit ⁊ regnat deus: in vnitate eiuſdem ſpirit⁹ ſancti.

Deinde depoſita mitra extẽſis manibus ante pect⁹, dicit p̃fationẽ.

Pontifex ſtans ſine mitra extenſis manibus ante pectus dicit pręfationem.

Per omnia ſecula ſeculorũ. ℟.

Amẽ. ℣. Dñs vobiſcũ. ℟. Et

cũ ſpiritu tuo. ℣. Surſũ cor-

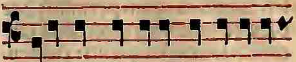
da. ℟. Habemus ad dominũ.

℣. Gratias agamus domino deo

nr̃o. ℟. Dignũ ⁊ iuſtum eſt.

Vere dignum ⁊ iuſtũ eſt ęquũ

⁊ ſalutare. Nos tibi ſemper

⁊ vbiq; gratias agere: domine

ſancte: pater omnipotẽs, ęterne

deus, Qui in principio inter

cętera bonitatis ⁊ pietatis

tuę munera: terram producere

fructifera ligna iuſſiſti: inter
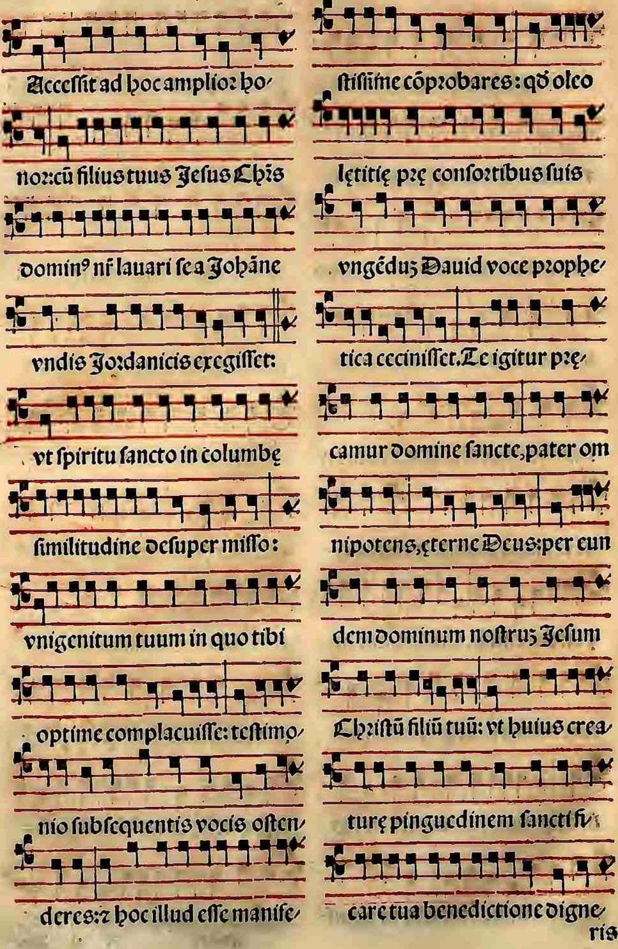

quę huius pinguiſſimi liquoris

miniſtrę oliuę naſcerent: quarũ

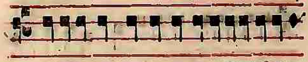
fructus ſacro chriſmati deſerui-
rét. Ná & Dauid pphetico ſpi-
ritu gratię tuę ſacraméta preno
ſcés: vultus nr̃os in oleo exila-
randos eſſe cátauit. Et cũ mun-
di crimina diluuio quondá ex-
piarent effuſo. ſimilitudiné fu-
turi muneris columba demon-
ſtrás: p oliuę ramũ: pacé terris
redditá nuntiauit. Qđ in nouiſ-
ſimis tépoꝛib⁹ manifeſtis eſt ef-
fectibus declaratũ: cuz baptiſ-
matis aquis omnium criminũ
cómiſſa delétibus: hęc olei vn-
ctio vultus nr̃os iucũdos effi-
cit ac ſerenos. Inde etiá Moy-
ſi famulo tuo mandatum dedi-
ſti: vt Aaron fratré ſuum prius
aqua lotũ: per infuſioné huius
vnguenti cõſtitueret ſacerdoté.

Acceſſit ad hoc amplioꝛ ho/
noꝛ:cũ filius tuus Jeſus Chꝛs
dominꝰ nr̃ lauari ſe a Johãne
vndis Joꝛdanicis exegiſſet:
vt ſpiritu ſancto in columbę
ſimilitudine deſuper miſſo:
vnigenitum tuum in quo tibi
optime complacuiſſe: teſtimo/
nio ſubſequentis vocis oſten/
deres:⁊ hoc illud eſſe manife/
ſtiſſime cõpꝛobares: qđ oleo
letitię pꝛę conſoꝛtibus ſuis
vngẽduꝫ Dauid voce pꝛophe/
tica ceciniſſet. Te igitur pꝛę/
camur domine ſancte, pater om
nipotens, ęterne Deus: per eun
dem dominum noſtruꝫ Jeſum
Chꝛiſtũ filiũ tuũ: vt huius crea/
turę pinguedinem ſancti fi/
care tua benedictione digne/
ris

ris:⁊ ſancti ſpiritus ei admi-
ſcere virtutē. cooperāte Chri-
ſti filij tui potentia:a cuius no-
mine ſancto chriſma nomen
accepit:vnde vnxiſti Sacer-
dotes, Reges, Prophetas ⁊
martyres tuos:vt ſpiritua-
lis lauacri baptiſmo renouā-
dis:creaturam chriſmatis in
ſacramentum perfectę ſalutis:
vitęque confirmes:vt ſancti-
ficatione vnctionis infuſa:
corruptione primę natiuita-
tis abſorpta:ſanctum vniuſcu-
iuſq; templū:acceptabilis vitę
innocētię odore redoleſcat:vt
ſecundū conſtitutionis tuę ſa-
cramentū. Regio ⁊ ſacerdota-
li:propheticoq; honore pfuſi:
veſtimento incorrupti mune-

ris induant: vt ſit his qui rena

ti fuerint ex aqua ⁊ ſpū ſctō

chriſma ſalutis eoſqʒ ęternę

vitę participes: ⁊ cęleſtis re

gni faciat eſſe conſortes.

Quod ſequit̃ dicit plane.

Quod ſequitur dicit plane legēdo: ita tanq̃ q̃ a circūſtantibus audiri poſſit. Per eundem dñm noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum: Qui tecū viuit ⁊ regnat in vnitate eiuſdē ſpūs ſancti Deus: Per omnia ſecula ſclo℞. ℟. Am.

Prefatione huiuſmodi finita: pōtifex balſamum cum illo modico oleo ex ampulla Chriſmali ſumpto miſtum: cōmiſcet ſancto chriſmati: reponens ipſum in ampullam chriſmalem: ⁊ dicens.

Pontifex balſamū cū modico olei qd̄ bñdicit ponit in ampulla chriſmali.

Hęc cōmiſtio liquo℞: fiat oib⁹ ex ea perūctis: propitiatio ⁊ cuſtodia ſalutaris in ſclā ſclo℞.

Tum diaconus q ampullaʒ chriſmalē de ſacriſtia portauit: deponit mappulā, ſiue velū de ipſa ampulla: dimiſſa ei ſua ſerica veſte alba: quā circa habebat: ⁊ pōtifex capite icliato ſalutat chriſma, dicēs.

Aue ſanctum chriſma.

Pōtifex capite icliato ſalutat ſāctū chriſma ⁊ hoc ter facit ſemp eleuando vocem.

Et hoc ſecūdo ⁊ tertio facit: ſemper altius dicēdo: quod poſtquā tertio dixerit: oſculatur labium ampullę: quo facto ſedet Pontifex ⁊ accipit mitrā: Tum ſinguli duodecim ſacerdotes parati pręditi: accedūt ſucceſſiue per ordinem ad menſam: ſupra quaʒ poſita eſt ampulla chriſmatis: ⁊ factis reuerentijs ſacramento in altari poſito ⁊ pōtifici, tertio in varia diſtantia genuflectunt coram ampulla: qualibet vice ſemper altius dicendo in tono pręditco.

Pontifex accipit mitram ⁊ ſedet.

Tunc xij. Sacerdotes ſinguli facta reuerētia ſacramēto ⁊ pontifici ter ſucceſſiue genuflectunt ⁊ dicūt quālibet vice. Aue ſanctum chriſma.

Aue ſanctum chriſma.

Quo tertio dicto: labiū ampullę reuerēter oſculantur, ⁊ ad ſua loca reuertūtur. Quo peracto, ampulla in vno latere mēſę pręditę collocatur. Et mox diacon⁹ aliaʒ ampullā: ſua veſte coopertā cum oleo catechumeno℞ ferēs: accedit ad pręſentiā Pontificis: ⁊ ampullam ipſam ſine mappula: quā diaconus ipſe circa collū retinet: trādit archidiacono: q illā ſuſcipiēs: eā oſtēdit Pontifici: ⁊ collocat ſupra mēſam pdictam: in medio ante Pontificē: ſuper quam ampullam ſtatim: tam ipſe Pōtifex quā etiaʒ duodecim presbyteri prędicti:

eti habet: prout ſupra de ampulla chriſmatis factum eſt. Quo facto Pontifex ſurgés cum mitra: ſub miſſa voce legédo abſolute exorciſmuz olei catechumenorū dicit.

BENEDICTIO OLEI
Catechumenorum.

Pontifex ſtans cū mitra exorcizat oleum catechumenorum.

Exorcizo te creatura olei: In nomine dei pa ✠ tris omnipotentis. Et in nomine Jeſu ✠ Chriſti, ⁊ ſpiritus ✠ ſancti: vt in hac inuocatione indiuiduę trinitatis: atq; vni⁹ virtute deitatis: omnis nequiſſima virtus aduerſarij: omnis inueterata malitia diaboli: omnis violéta incurſio: omne confuſum ⁊ cęcum phantaſma: eradicetur ⁊ effuget ⁊ diſcedat a te: vt diuinis ſacramétis purificata: fias in adoptionez carnis ⁊ ſpiritus: his qui ex te vngendi ſunt: in remiſſionem oium peccatorum: vt efficiantur coruz corpora ad omnem gratiaz ſpiritualem accipiendam ſanctificata. Per eundem dñm noſtrū Jeſum Chriſtum filium ſuuz: qui cū eo ⁊ eodé ſpiritu ſácto viuit ⁊ regnat Deus: per oia ſęcula ſeculorum.

Deinde depoſita mitra Pótifex ſtans benedicit dictum oleum catechumenorum eadé voce dicés.

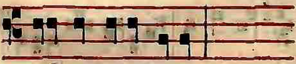
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Sine mitra.

Deus, incrementorū oium: ⁊ profectuuz ſpūaliū remuneratorq in virtute ſpiritus ſancti: imbecillarū mentiuz rudimenta ɔfirmas: te oramus dñe: vt emittere digneris tuā bene ✠ dictionem ſuper hoc oleum: ⁊ venturis ad beatę regenerationis lauacrū tribuas ꝑ vnctioné huius creaturę: purgationem mentis ⁊ corporis: vt ſiquę illis aduerſantiū ſpirituū inheſere reliquię, vel maculę: ad tactū ſanctificati olei huius abſcedant: nullus ſpiritualib⁹ nequitijs loc⁹: nulla refugij ſit facultas: nulla inſidiantibus malis latendi licétia relinquatur. Sed venientibus ad fidem ſeruis tuis: ⁊ ſancti ſpirit⁹ tui operatione mūdādis: ſit vnctionis huius prępa ratio: vtilis ad ſalute: quam etiaz per cęleſtis regenerationis natiuitaté: in ſacramento ſunt baptiſmatis adepturi. Per dñm noſtrū Jeſum Chrm filiū tuum: q venturus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos ⁊ ſeculum per ignem. ℟. Amen.

Deinde Pótifex ⁊ ſucceſſiue duodecim ſacerdotes prędicti: reuerenter ſalutant oleum ipſum: dicentes tertio in tono lectionis.

Pontifex ⁊ xij. ſacerdotes ſucceſſiue ſalutant ſanctū oleuz ter ꝑ quolibet ſem ꝑ eleuādo vocem.

Aue ſanctum oleum.

Et poſtq̄ tertio id fecerint: oſculantur os ipſius ampullę: ꝓut ſupra de chriſmate poſituz eſt. His itaq; peractis: ambę ampullę per dictos duos diaconos: eo ordine ⁊ decore quo delatę fuerant: ad ſacrarſum ſiue ſacriſtiam proceſſionaliter reportantur. Interim dū reportantur: duo pręmiſſi cantores cantant hos verſus.

Et ꝑ duos diaconos eo ordine quo fuerát allatę reportant ad ſacriſtiam. Et dū reportantur cātant infra ſcripta.

Ut

Ut nouetur ſexus omnis vn-
ctione chriſmatis: vt ſanet ſau-
ciata dignitatis gloria.

Chorus replicat totum ℣.

O redemptor.

Tū dicti duo cātores pſequūt ℣.

Lota mente ſacro fonte effu-
gantur crimina: iuncta fronte
ſacro ſancta influūt chariſmata.

Chorus replicat ℣.

O redemptor. Deinde dicti duo cantores proſequuntur ℣.

Corde natus ex parentis al-
uum implens virginis: pande
vitam claude mortem: conſe-
crato chriſmate.

Chorus replicat ℣.

O redemptor.

Quo replicato dicti duo cantores proſequuntur verſum.

Sit hęc dies feſta nobis ſęculo-
rum ſęculis: ſit ſacrata vera lau-
de, nec ſeneſcat tempore.

Chorus replicat ℣.

O redemptor.

Vetus aūt chriſma & oleū catechumenoꝝ ac infirmoꝝ: ſiquod remanſerat: in ampullis ponit in lāpadibus eccleſię ante ſacramētum:

tum vt cõburatur. Reliquũ autẽ qđ eſt in pixidibus, ſiue capſulis cũ bõbice, igni cõburit̃: ⁊ nouum deinde cũ noua bõbice in pixidibus ſiue capſulis imponit̃. Interi dũ chriſma ⁊ oleũ catechumenoꝝ ad ſacriſtiã portant̃: Põtifex ſedens cũ mitra lauat manus: deinde redit ad altare: ⁊ proſequit̃ miſſã: vt in miſſali habet̃: ⁊ dicto **Ite miſſa eſt.** dat benedictionẽ: ⁊ denuntiant̃ indulgentię per eũ cõceſſę: qbus denuntiatis: Pontifex ſignat altare dicẽs euãgeliũ ſancti Johãnis: ⁊ accedit ad faldiſtoriũ: vbi ſedet cũ mitra, ⁊ iubet presbyteris attẽte: vt iuxta canonum traditionẽ chriſma ⁊ olea fideliter cuſtodiãt, ⁊ nulli ſub pręter tu medicinę, vel maleficij tradere pſumãt. Alioqn honore priuẽtur.

Pontifex cõplet miſſam ⁊ dat ſolennem benedictionem.

His peractis: Põtifex ſurgit depoſita mitra: ⁊ in ſupremo gradu altaris: ante ſacramentũ genuflexus: miniſtrãte nauiculã archipreſbytero imponit incenſum in turibulũ: cũ quo incẽſat ſacramẽtũ etiã genuflexus: ter ducens turibulũ: tũ diaconus imponit velũ pulchrũ circa collũ Põtificis: deinde facta reuerẽtia ſacramẽto: illud reuerẽter accipit: ⁊ tradit ad manꝰ Põtificis adhuc genuflexi: q ſurgit: ⁊ pcedẽte clero: ⁊ capitulo eccleſię cũ luminaribꝰ more ſolito ſub baldachino: illud portat ad locũ deputatũ: ad quẽ cũ peruenerit: firmat ſe ante altare: ⁊ diaconꝰ accipiẽs reuerẽter ſacramẽtũ de manibus Põtificis: illud reponit: ⁊ Põtifex corã ſacramẽto genuflexꝰ: miniſtrante archipreſbytero nauiculã: iterũ imponit incẽſum i turibulũ: ⁊ incẽſat iterũ ſacramẽtũ: Poſtea ſacras veſtes deponit vſqȝ ad ſtolam, quã ⁊ oĩa alia paramẽta quę ſub ipſa ſtola habet retinet: ⁊ deſuper pluuiale violaceũ accipit. Interi parantur neceſſaria p ſacriſtã: aut aliũ ad quem ſpectat: in loco cõueniẽti ⁊ cõſueto, p mandato faciẽdo.

Diaconꝰ q põtifici talam miniſtrauit reponit ſacramentũ p craſtina die reſeruatũ in loco ad hoc parato.

Interi parant̃ neceſſaria ad mãdatum vt in texu habetur.

Credentia cũ mappa cõgruenti: ſuper quã ponuntur duo, aut tria bacilia cum totidẽ buccalibus: vnum bacile cum tredecim mantilibus plicatis: ſi pauperibꝰ lauandi ſunt pedes: Alioquin ſi prius pauperibus pedeſ loti fuerunt: paretur pro canonicis cum totidem mantilibꝰ quot ſunt canonici. Aliud bacile cũ pecunijs pauperibus lotis donandis: in mõticulis ſeparatim poſitis: ſi tũc lauandi ſunt pedes pauperum. Linteũ Põtifici loturo cingẽdũ. Uas aquę calidę ad ſufficientiã: Uas aquę frigidę etiã ad ſufficiẽtiam. Flores ⁊ herbę odoriferę p lauandis. Bacile cũ buccali ⁊ mãtili p lotione manuũ Pontificis: Turibulum cũ igne, nauicella, ⁊ incẽſo. Liber euangelioꝝ. Liber p Põtifice ad dicendũ orationẽ poſt lotionẽ. Duo cãdelabra cum cereis ardentibus. Pulpitus p euãgelio decãtando: Sedilia ordinata p lauãdis. Faldiſtoriũ pro Põtifice. Quibꝰ oĩbus paratis: ⁊ miſſa cum Ueſperis completis.

Põ-

Pōtifex parat⁹ cū miniſtris accedit ad locū vbi lauandi ſunt pedes ⁊ ibi ſedet i faldiſtoꝛio.

Pōtifex paratus amictu,alba,cin
gulo,ſtola ⁊ pluuiali violatis: ac
mitra ſimplici:cū canonicis ⁊ cle
ro eccleſię ſuę:ac diacono ⁊ ſubdia
cono i eoꝝ habitu: i quo in miſſa
Pōtifici ſeruierūt ei aſſiſtētibus:
ꝓcedit ad locum capitularem ec
cleſię:vel alium conſuetū.In quo
lauandi:ſiue ſint xiij.pauperes:ſi
ue canonici Eccleſię:prout in ali
quibus locis ſeruatur: ſtāt apud
ſedilia ſibi parata.Pontifex autē
in faldiſtoꝛio in conuenienti loco

Benedicit Pontifex incenſum ⁊ ponit in turibulo.

ibidē ſibi oꝛdinato ſedet.Tū dia
conus accedit cū turiferario ante
Pontificem:q imponit incenſum
moꝛe cōſueto:deinde idē diacon⁹
coꝛā Pōtifice genuflexus: medi⁹
inter duos ceroferarios capitib⁹
inclinatis ſtātes:petit benedictio
nē,dicēs **Iube dn̄e benedicere**

Diacon⁹ petit benedictionē ⁊ legit euāgeliū.

Et Pontifex,dicit **Dominus ſit
in coꝛde tuo ⁊c.** Tum vadit ad lo
cum vbi euangeliū eſt dicturus:
pręcedētibus turiferario cerofe
rarijs ⁊ ſubdiacono in eodē loco
dicēs:ſignans: ⁊ turificans moꝛe
cōſueto.Euāgeliū ſm Johannē.

**Ante diē feſtū paſchę:ſciēs Je
ſus quia venit hoꝛa eius ⁊c.
Vt in miſſali. Interim Pontifex
ſtat ſine mitra verſus ad diaconū
cantantē.Finito euāgelio, Sub
diaconus poꝛtat librum apertū
Pontifici:qui oſculat illū:⁊ incen
ſatur moꝛe conſueto. Tūc canto
res incipiunt ⁊ pꝛoſequunt aña.**

Cātores incipiunt añam.

**Mandatum nouū do vobis ⁊c.
Et alia:pꝛout in miſſali habētur.
Pontifex vero depoſito pluuiali:**
pręcingit linteo mūdo: ⁊ accepta
mitra accedit ad lauādos in ſuis
ſedilibus ſedentes: vbi a dextris
eius ſit ſcutifer:in ſiniſtra habens
peluim:floꝛibus ⁊ herbis odoꝛife
ris oꝛnatā:⁊ in dextra buccale cū
aqua calida.Vnus capelanus ba
cile tenens cū mappullis:ꝓ lotis
tergendis.Alius capellanus ba
cile tenēs cum pecunijs: pauperi
bus lotis donādis.Tunc Ponti
fex genuflex⁹ cū mitra: lauat vni
cuiq; pedem dextrum: quē deinde
mappula mūda tergit, ⁊ oſculat.
⁊ ſi lotus paup eſt:mappulā ipſā
cum pecunijs ad volūtatē ipſius
Pontificis in eleemoſynā dat ipſi
loto.Si vero loti ſint canonici:eis
neq; mappula neq; pecunię dan
tur. Lotis oib⁹, Pōtifex ſurgit ⁊
reuertit ad faldiſtoꝛiū ſuum: de
ponitur ei linteus:ſedensq; cū mi
tra lauat man⁹ ⁊ tergit. Tum ſur
git:imponitur ſibi pluuiale viola
ceū ꝓdictū:⁊ detecto capite dicit
voce intelligibili. **Pater noſter.**
Qď ſecrete cōpletur. deinde dicit
℣. Et ne nos inducas in tentatio
nem. ℟. Sed libera nos a malo.
℣. Tu mādaſti mandata tua do
mine.℟. Cuſtodiri nimis. ℣. Tu
lauaſti pedes diſcipuloꝛū tuoꝝ.
℟. Opera manuū tuarū ne de
ſpicias. ℣. Dn̄e exaudi oꝛationē
meam. ℟. Et clamoꝛ meus ad te
veniat. ℣. Dominus vobiſcum.
℟. Et cum ſpiritu tuo. Oꝛem⁹.
Adeſto,queſum⁹ dn̄e, officio
ſeruitutis noſtrę: ⁊ q̄a tu di
ſcipulis tuis pedes lauare digna
tus

Pōtifex depoſito pluuiali tenens mitram pręcingit ſe ⁊ accedit ad lotionem pedum.

Si lauandi ſunt canonici nō dātur eis mappulę nec pecunię.

Pontifex lauat man⁹ ⁊ reaſſumit pluuiale ⁊ ſtans ſine mitra dicit Pater noſter ⁊c. ⁊ orationē

tus es: ne deſpicias opera manuũ tuarum, que nobis retinẽda mandaſti: vt ſicut hic a nobis exteriora abluũtur inquinamenta: ſic a te omnium noſtrum interiora lauentur peccata: quod ipſe preſtare digneris: Qui viuis ⁊ regnas deus: per oia ſecula ſeculoꝝ. Amẽ.

DE OFFICIO
Feriæ vj. in paraſceue.

FEria ſexta in paraſceue: dicta nona: Pontifex cũ ſua cappa magna: cũ miniſtris ⁊ clericis: intrat eccleſiã: ⁊ facta oratione ſuper faldiſtorio ante medium altaris poſito: accedit ad ſedẽ ſuã nudam: vbi poſtq̃ aliquantulũ quieuerit: depoſita cappa, accipit amictũ, albam, cingulum, ſtolam, pluuiale nigri coloris ⁊ mitrã ſimplicẽ: tum ſedet: ⁊ facta aliquali mora ſurgit cũ mitra: ⁊ accedẽs ad faldiſtoriũ ante mediũ altaris: ibi depoſita mitra procũbit ⁊ diutius orat. Tum celebraturus paratus: accedit ꝓpe Pontificẽ cũ ſuis diacono ⁊ ſubdiacono: ⁊ ſup ſcabellum nudum a ſiniſtris Pontificis ſibi preparatum: ſimiliter orat. Interim duo acoliti vnam tobaleã tantũ ſup nudum altare extẽdunt. Orationibus finitis: Pontifex ſurgit: ⁊ reaſſumpta mitra accedit ad ſedẽ ſuam predictam. Tum vnus ſubdiaconus, ſeu alius legit prophetiam primam ſine titulo.

¶ Dicturi ꝓphetias: paſſionẽ: ⁊ euangeliũ: non oſculant̃ manum Põtificis: neq; ipſe oſculat̃ librũ euangelioꝝ: ꝓceditur in miſſa ſm ordinem miſſe ⁊ officij huius diei.

Finitis orõnib⁹: celebrãs depoſita caſula vadit ad poſterius cornu eple: ⁊ diaconus accipit crucẽ velatam de altari: ⁊ illã offert celebranti: qui illam detegit modo ⁊ forma ꝑut in ordinario. Dũ celebrans portat crucẽ ad locũ adorationis: nõ facit reuerentiã Põtifici: ſed ſolus ſine miniſtris vadit cum cruce: qua in locũ ſolitũ poſita facit reuerẽtiã Põtifici: ⁊ reuertit̃ ad altare: ⁊ ibi ad partẽ deponit calciamẽta: interim Põtifici etiã deponũtur calciamẽta per aliquẽ ex ſuis ſcutiferis: ⁊ depoſita mitra medi⁹ inter archidiaconũ a dextris: ⁊ aliũ a ſiniſtris: vadit ad adorationẽ crucis: ter cũ diſtãtia genuflexus: ⁊ poſtq̃ crucẽ fuerit oſculat⁹: reaſſumpta mitra: reuertitur ad ſedẽ ſuã. Tum celebrãs ſine mitris vadit ad adorationẽ crucis: vt Põtifex fecit: ſed ad ei⁹ ſiniſtrã erit primus de capitulo: ⁊ ambo ſimul ibũt ⁊ genuflectent: idem faciunt oẽs alij bini ⁊ bini ordine ſuo. Aſſiſtentes Pontifici ibunt ſub ordine: coꝝ precedẽtie. Dum adoratur crux: Pontifex in ſede ſua: ⁊ celebrãs in altari legit **Popule me⁹.** ⁊c. Circa finẽ adorationis accenduntur luminaria ſuper altare: ⁊ Diaconus portat ad altare burſam cum corporalibus: que ſup altari in medio extẽdit: deinde finita adoratione, accedit ad crucem: quã reuerenter recipiens

cipiens:nulli reuerentiam faciēs:
reportat ad altare:⁊ in ei⁹ medio
illam ponit. Interim in loco vbi
corpus Chriſti repoſitū eſt:portā
tur vnum, ſeu duo turibula cum
igne:intorticia duodecim:⁊ balda
chinū:⁊ ſubdiaconus capiēs cru
cem:medius inter duos ceroferā
rios:canonicis ⁊ clero ipſum ſequē
tibus:pergit ad dictū locū:Pon
tifex deinde ſequetur: celebrante
ante ipſum medio inter duos di
gniores canonicos p̄cedēte. Cum
autē Pōtifex peruenerit ad locū
vbi ſacramētū repoſitū eſt:in pri
mis genuflectit ante illum ⁊ orat:
tum imponit incenſum more ſoli
to ſuper turibula per duos acoli
tos ſibi oblata:⁊ cum altero ex il
lis incenſat ſacramentum etiā ge
nuflexus:tum imponitur circa col
lum Pontificis velū pulchrum:⁊
celebrans accipit ſacramentum, ⁊
dat ad manus Pontificis:q̄ illud
capite detecto portat ad altare:or
dine quo venerat. Intorticia por
tātur p̄ clericos immediate ante
Pontificē, per alas portātes tu
ribula, incēſant ante ſacramentū
quod ſub baldachino portať: ⁊
cantať **Vexilla regis p̄deunt** ⁊c.
Cū vero peruenerint ad ſupremum
gradum altaris: celebrans capit
calicē cū ſacramēto de manu Pō
tificis:⁊ illū reuerenter ponit ſup
altare:⁊ Pōtifex rurſus incenſat
ſacramentum:⁊ ad ſedem ſuam re
uertitur: ⁊ ibi ſtat detecto capite
verſus ad ſacramētum:intorticia
manēt accenſa vſq̄ ad poſtcōio
nem:illa tenētes clerici genuflexi
in duas partes ad cornua altaris:
poſtq̄ vero ſacramentū repoſitū
eſt ſup altare:⁊ Pōtifex ſit in ſua
ſede:celebrās extrahit ſacramen
tum de calice, ſeu vaſe in quo por
tatum fuit:⁊ ponit ſuper patenā:
quā diaconus tenet nihil dicens.

Diaconus patenā cū ſacramen
to offert celebrāti:qui illud ſuper
corporalia ponit, nihil dicendo.
Interim Pōtifex more ſolito im
ponit incēſum in turibulo:⁊ cele
brās incēſat ſacramentū ⁊ altare
more ſolito: non tn̄ incenſať cele
brans neq̄ Pōtifex:ſed incēſato
altari lauat manus:⁊ p̄cedit p̄ut
in miſſali:⁊ i fine dicunť veſpere.

¶ Ad Magnificat Pōtifex ſur
git:detecto capite. Cum dicitur
Chriſtus factus eſt. Pontifex de
ſcēdit ad faldiſtorium: ante mediū
altaris:⁊ ibi genuflectit quouſq̄
dicať ps **Miſerere.** quo finito:di
cit orationē **Reſpice, q̄s dn̄e,** ⁊c.

¶ Si vero pōtifex ſit hac die cele
bratur⁹, hora cōpetēti venit ad ec
cleſiā:cū cappa ſua magna:⁊ facta
orōne an̄ altare:accedit ad nudam
ſedē ad cornu ep̄le:⁊ cū aliquātu
lum quieuerit ſedēs, ſurgit detecto
capite:⁊ verſus ad altare: ſub ſilen
tio, dicit **Pater nr̄.** Et mox chor⁹
legit nonā. que dū incipiť pōtifex
ſedet ⁊ coopit:nec dicit ps. **Quā
dilecta** ⁊c. q̄a nō vtiť ſandalus. ſed
i fine tertij pſal. accedit ad faldiſto
riū an̄ altare:et cū incipiť a choro
Xp̄s fact⁹ eſt. genuflectit detecto
capite:quo finito:chor⁹ p̄ſequiť ps.
Miſe-

Miſerere. alte legẽdo ſine nota vſq; ad finem. Tu; Pontifex adhuc genuflexus, dicit oꝛationem. Reſpice queſumus dñe. voce intelligibili: vſque ad Qui tecum. excluſiue: quod ſecrete complet. Deinde cooperit ⁊ reuertitur ad ſedem pꝛedictã: vbi deponit cappã: ⁊ lauat man⁹: ⁊ accipit paramẽta Põtificalia nigri coloꝛis: pꝛeter ſandalia, ⁊ chirotecas, quib⁹ hodie nõ vtitur: Et ad paramẽta dicuntur oꝛationes conſuetę. Et cũ mitra pꝛocedit ad altare cũ miniſtris ſolitis: q vtunt planetis plicatis ante pectus. Cũ peruenerit ante altare, Diaconus extrahit ſibi mitrã: ⁊ Pontifex ſuper nudo faldiſtoꝛio oꝛat diutius, ⁊ alij omnes etiã orãt. Interim extẽdit mappa, ſeu tobalea ſuper altare.

¶ Finita oꝛone Põtifex aſcẽdit ad altare: ⁊ illud in medio oſculatur: deinde cu; mitra ſedet ſuper nudum faldiſtoꝛium, ſeu nudã cathedra; poſitã in coꝛnu epiſtolę: ita vt faciẽ vertat ad coꝛnu euangelij. Aſſiſtens ſedet ſuper pꝛimũ gradũ ad pedes Põtificis: ⁊ poſt eum Archidiaconus cum alio aſſiſtente: in quoꝛum medio Diaconus ſedet: ſubdiaconus in gradu inferioꝛi ad pedes diaconi euãgeliũ dicturi: alij capellani poſt Põtificem iuxta loci capacitatẽ. Quibus ſic ſedentibus: legitur pꝛima pꝛophetia ſine titulo: ⁊ in fine nõ oſculatur manu; Pontificis: ſed ea finita: factis reuerentijs altari ⁊ Põtifici: vadit ad locũ ſuũ. Dũ cãtatur Tractus Põtifex legit illã pꝛophetiam: miniſtrante libꝛo capellano ad hoc deputato: ſine tamen cãdela accẽſa. Poſt Tractu; cantatũ a choꝛo: ſurgit Põtifex: amouetur cathedra: ⁊ verſus ad altare: depoſita mitra: ex libꝛo in coꝛnu epiſtolę ſuper altari poſito dicit. Oremus. ⁊ diaconus, dicit. Flectamus genua. ⁊ mox ſubdiaconus, dicit. Leuate. ⁊ omnes ſurgunt: ⁊ Pontifex dicit oꝛationẽ. Deus a quo ⁊ Judas. pꝛout in oꝛdinario miſſę. Finita oꝛatione: reponitur cathedra: ⁊ Pontifex reaſſumpta mitra ſedet. Deinde ſubdiacon⁹ dimiſſa planeta vadit cũ libꝛo ante pectus: ad locũ ſolitu;: ⁊ legit epiſtolã, ſeu pꝛophetiã moꝛe ſolito: quã Põtifex legit ⁊ Tractum. dz deinde paſſio: qua; Põtifex ſtãs detecto capite in coꝛnu epiſtolę legit ex libꝛo ibidẽ ſuper altari poſito. Finita paſſione ſedebit, quouſq; incipiat euãgeliũ: tũc ſurget ⁊ ſtabit: vt ſup. vſq; ad finẽ: ⁊ iterũ ſedebit nec oſculabit libꝛum: neq; incenſabit: quia hodie nullus incenſatur: niſi ſolũ ſacramentũ. Si aderit qui facturus eſt ſermonẽ ad populum: accedit ad Põtificẽ: ⁊ corã eo genuflexus petit tantũ indulgentias: tum vadit ad pulpitu;: ⁊ finito ſermone ſtatim publicat indulgentias per Pontifice; cõceſſas. ad ſermonẽ Põtifex ſedet: vt ſupꝛa: reſpiciẽs ad ſermocinatoꝛẽ: alij oẽs: vt ſup. ſi vero ſermo nõ fiat: vel eo finito: ſurgit ſine mitra: ⁊ amouet ſedes:

⁊ ſtans

⁊ ſtãs in dicto cornu dicit orationes: prout in ordinario. Finitis orõnibus põtifex depoſita caſula expectat i poſteriori angulo altaris in cornu epiſtole: ⁊ diaconus capit crucẽ, ⁊ illam dat ad manus pontificis: qui crucẽ detegit: adorat: ⁊ alia facit: iiſdẽ ceremoniis: vt ſup. dictũ fuit. Põtifex facta adoratione crucis: rurſus revertitur ad ſedem repoſitã in cornu epiſtole: reaſſumit calciamenta: ⁊ ſedẽs legit improperia, que a choro cantantur: interim canonici ⁊ alii vadunt ad adorationẽ crucis.

Diaconus poſtq̃ adorauit explicat ſuper altare tobaleam, quam ſubdiacon⁹ ex credẽtia portauit. Subdiaconus portat etiam corporalia cum purificatorio tãtũ: ⁊ diaconus explicat illa ſup altare.

Finita adoratione crucis Põtifex lauat manus more ſolito: tunc reaſſumit caſulam ⁊ mitrã: crux reponit ſuper altare, ⁊ accenduntur luminaria: vadunt pro ſacramẽto iiſdem ceremoniis, quibus ſupra dictũ fuit: incenſatur ſacramentum tantum: alia omnia fiũt, prout in miſſali. In fine Põtifex accedit ad ſedẽ ſuam eminentem nudã: vbi depoſitis ſacris veſtib⁹: induit cappam ⁊ ſedet: interim omnes alii deponunt paramenta: ⁊ mox a choro legũtur **Veſpere.** ⁊ in fine Pontifex deſcẽdit ad faldiſtoriũ: ⁊ genuflectit cũ dicitur **Chriſtus fact⁹ eſt.** ⁊c. ⁊ finito pſ. **Miſerere.** Pontifex more ſolito dicit orõnẽ **Reſpice, queſum⁹.** ⁊c.

Si autem Pontifex celebraturus nõ ſit in ſua eccleſia: miniſtrabunt ſibi aſſiſtentes diaconus ⁊ ſubdiaconus: ⁊ nõ alii aſſiſtẽtes. Alia oĩa fiunt vt ſupra dictum eſt.

DE OFFICIO Sabbathi Sancti.

Sabbatho ſancto hora ſexta cooperiunt altaria: ⁊ dicta ſexta ignis nouus excutitur de chryſtallo: vel ſilice: ⁊ accẽditur: deinde dicit nona: qua dicta ſacerdos celebratur⁹ indutus omnibus paramentis preter caſulam: loco cuius habet pluuiale: ſtans in cornu epiſtole verſus ad altare: cum miniſtris: ⁊ cruce aqua benedicta: ⁊ incenſo: ⁊ carbonibus ex igne nouo accenſis: benedicit nouum ignem, dicens.

Dñs vobiſcum. Oremus. Orõ. Deus, q p filiũ tuũ angularẽ ⁊c. Orõ. Domine ſancte, pater omnipotens lumen inde. ⁊c. Orõ. Dñe ſancte, pater omnipotẽs, eterne Deus, benedicẽtibus. ⁊c.

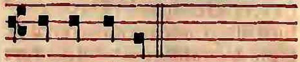
Reqre in miſſali. Deinde bñdicit quinq̃ grana turis infigenda in cereo bñdicendo, dicẽs abſolute.

Veniat, queſumus omnipotens Deus, ſuper hoc incenſum ⁊c. Incenſum benedicit

Require in miſſali. Et dũ incenſum benedicitur, acolit⁹ ponit in turibulo de predictis carbonib⁹. Et benedictione incenſi finita: ſacerdos ignẽ benedictũ aqua benedicta aſpergit: ⁊ poſito incẽſo in turibulo adolet dictũ ignem: ⁊ interim omnia luminaria Eccleſie

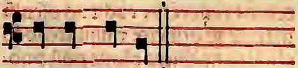
cleſię extincta ſunt. Finita benedi
ctione ſacerdos deponit pluuiale
⁊ accipit planetam: ſicq; aduentū
Pōtificis expectat. Interim quinq;
grana incenſi cum nouo igne be-
nedicto portantur ad locū extra
eccleſiam, vel chorum, vbi arundo
cum tribus candelis retortis po
ſita eſt. Cum autem Pōtifex cū
cappa venerit ad eccliam: facit orā
tionem ante altare: vadit ad ſedē
ſuam: ⁊ more ſolito imponit incē-
ſum in turibulo: tū ſubdiaconus
in paramentis violaceis cum cru
ce, quem quatuor acoliti pręcedūt
bini, ⁊ bini: ⁊ vnus eorum portat
turibulum ⁊ nauiculam: ſequitur
deinde diaconus dalmatica alba
indutus: ⁊ ſimul vadunt ad locum
vbi repoſita fuerant arundo cum
tribus candelis: ⁊ quinq; grana
icēſi in aliquo vaſe pulchro. Dia
conus accipit arundinem: ⁊ vnus
ex acolitis vas cū quinq; granis
incenſi: alius vero accendit cande
lam ex nouo igne: ⁊ hoc ordine
procedunt ad eccleſiam: ſiue capel
lam: in primis pręcedit turifera-
rius cū ſocio portāte quinq; gra
na incēſi benedicti in vaſe poſita:
quos ſequitur ſubdiaconus cum
cruce: deinde diaconus cum arun
dine: ad cuius ſiniſtram fit alius
cum candela accenſa: hos ſequū-
tur alij duo acoliti, vel quatuor, ſi
magis placet. Cum peruenerint
intra portam eccleſię, diacon⁹ ac-
cendit vnam ex tribus candelis: ⁊
eleuās arundinē genuflectit ipſe
⁊ omnes alij cū eo: ⁊ ſolus cantat,

Lumen Chriſti.

Quod dum dicit: Pōtifex ⁊ oēs
alij qui ſedebant, ſurgunt, ⁊ ſtāt,
quouſq; tertio id dictum fuerit:
cātores reſpōdent **Deo gratias.**
Procedunt deinde ad mediū ec-
cleſię: ſeu chori: ⁊ ibi accenditur
alia candela: ⁊ diaconus cum alijs:
vt ſupra genuflexi altius, dicit

Lumen Chriſti.

Et reſpondet: vt ſup. Tertio pro-
cedūt ante altare: accendit tertio
cādela: ⁊ ſimiliter alti⁹ tamē dicit

Lumen Chriſti.

Et reſpōſo **Deo grās.** Diaconus
dat arundinē vni ex acolitis: qui
vna cū ſubdiacono ⁊ alijs pdictis
ibidem expectant: diaconus vero
accipit librū: ⁊ ab vno tantū acoli
to aſſociatus: ante Pōtificē genu
flexus petit benedictionē: qua ha
bita: accedit ad pulpitum: ponit li
brum

bꝛum ſuper illud: ⁊ illum incẽſat ꝑut fit ad euãgeliũ. A dextris diaconi ſtet ſubdiaconus cũ cruce: ⁊ turiſcrarius: a ſiniſtris vero acolitus cũ arundine: ⁊ aliuſ cũ quinqꝫ granis incenſi benedicti in cereo figendis: tunc diaconus cantat. **Exultet iã angelica** ⁊c. ad quod oẽs ſurgunt ⁊ ſtãt detectis capitibus: vt ad euãgeliũ: Dũ diacon⁹ figit illa grana incenſi in cereo: ⁊ illum accendit: quia nihil dicitur: Põtifex: ⁊ alij oẽs ſedent: tũ ſurgunt: ⁊ vſqꝫ ad finẽ ſtãt. Quo finito: diaconus ad altare reuertit: ⁊ quilibet ad locũ ſuum. Diaconuſ deponit paramẽta alba: ⁊ accipit violacea: Interim in loco ſolito ꝑ aliquẽ ſm oꝛdinem ⁊ conſuetudinem eccleſie cantat pꝛima pꝛophetia: qua finita: ille qui cãtauit cũ debitis reuerẽtijſ vadit ad oſculũ manus Põtificis: ⁊ ſimiliter deĩ alij facient. Dicta oꝛone poſt duodecimã pꝛophetiã: Pontifex deſcendit ad faldiſtoꝛiũ ante mediũ altaris poſitũ: ſuper qd̃ ꝓcumbit cum mitra: retinẽs illam per totã litaniã. ⁊ celebrãs depoſita caſula aliquantulũ poſt Pontificem ad eius ſiniſtrã ſuper ſcabello etiam ꝓcumbit: ⁊ poſt eum diaconus ⁊ ſubdiaconus genuflexi. Tũ incipitur Litania: qua incepta vnus ex digniorib⁹ canonicis pluuiali indutus cum turibulo: cereis: ⁊ cruce: deſcẽdunt ad benedictionẽ fontis: ⁊ moꝛe ſolito bñdicit: Cũ cantoreſ ꝑuenerint in litanijſ ad **Peccatoꝛes: te roga.** ⁊c. Celebꝛans cũ ſuis miniſtris ſurgunt: ⁊ factiſ reuerentijs altari ⁊ Pontifici, vadunt ad locũ conſuetũ vbi deponunt paramẽta oĩa violacea, ⁊ accipiũt alba: interim finit Litania: ⁊ celebrãs accedit ad ſiniſtrã pontificiſ, ⁊ cũ eo facit ꝯfeſſionẽ. Alia oĩa fiunt ꝑut in alijs miſſis: ſeruato tamen oꝛdine miſſe huiuſ diei.

¶ Si vero põtifex celebꝛare hac die voluerit: ⁊ fontes benedicere ꝓcedetur hoc oꝛdine. Primo per aliquẽ ex canonicis benedicãtur nouus ignis: ⁊ illa quinqꝫ grana incenſi in cereo figenda: antequã Pontifex veniat ad eccleſiã: ⁊ illa poꝛtentur ad locũ ſolitum vbi eſt arundo cũ tribus candelis: vt ſupꝛadictum eſt: Interiꝫ põtifex cũ ſua cappa venit ad eccleſiaꝫ: oꝛat ante altare: ⁊ vadit ad ſedeꝫ ſuã: ⁊ moꝛe ſolito imponit incẽſum in turibulo: tum diaconus ſubdiaconus cũ acolitis vadunt ad locũ deputatũ pꝛo arundine: ⁊ incẽſo: eo oꝛdine: vt ſupꝛa dictum eſt: diaconus ter dicit **Lumen Chꝛiſti.** petit benedictionem, ⁊ cantat. **Exultet iã angelica** ⁊c. qua finita: diaconus ⁊ ſubdiaconuſ deponũt dalmaticã ⁊ tunicellã. põtifex ſurgẽſ detecto capite dicit ſecrete **Pater noſter.** pꝛo nona: ⁊ leguntur pſalmi: ad nonam dũ dicitur **Chꝛiſtus factus eſt** ⁊c. Pontifex genuflectit ſup faldiſtoꝛio: ⁊ i fine dicit oꝛonem **Reſpice, qs dñe** ⁊c. eaqꝫ finita vadit ad ſedẽ vbi ꝯſueuit accipere paramẽta: ſedet: accipit ſãdalia alba: qꝛ illa nõ mutat: fini-

ſimiliter cingulū ⁊ ſtola erunt albi coloris: dicit ps. Quā dilecta. ⁊ alias orationes cōſuetas: lauat manus ⁊ paratur oībus paramētis pōtificalibus violacei coloris: ⁊ mitra ſimplici: a diacono ⁊ ſubdiacono in albis exiſtentibus: tū accipiunt paramēta violacea: adſint etiam alij miniſtri: vt in alijs miſſis: ſi Pontifex ſit in ſua eccleſia: alioquin aſſiſtens diaconus ⁊ ſubdiaconus parantur, ⁊ nō alij. Pontifex igitur paratus aſcēdit ad altare, qđ depoſita mitra oſculat: deinde reaſſumpta mitra aſcēdit ad ſedem: ⁊ ibi aliquantulum quieſcit: tūc cantant prophetię: ⁊ in fine cuiuſlibet prophetiarum: qui illas dixerunt vadunt ad oſculū manus cum debitis reuerentijs: ⁊ Pōtifex tūc ſurgens ſine mitra dicit **Oremus.** miniſtri. **Flectamus genua.** ⁊c. Finita orōne poſt duodecimā prophetiā: diaconus extrahit Pontifici mitrā: palliū (ſi eo vtatur) ⁊ planetā, ſeu caſulā: ⁊ Pontifex cū mitra deſcendit ad faldiſtoriū ante mediū altaris poſitū: ſup qđ procūbit cū mitra per totā litaniā. ⁊ poſt eū miniſtri oēs cęteri in locis ſuis genuflectūt, donec cantet litania. Cū puentū fuerit ad **Peccatores. Te rogamus.** Pontifex ſurgit ⁊ vadit ad ſedē ſuā cū oib⁹ ſuis miniſtris: ⁊ ſtatim diaconus, ⁊ ſubdiaconus depoſitis paramētis violaceis: recipiūt paramēta alba: ⁊ Pōtificē exuūt paramentis violaceis, ⁊ albis induunt: ita etiā faciūt alij qui ſunt in paramentis. Pōtifex paratus oibus paramentis pōtificalibus albis: cū mitra pretioſa: imponit incenſum in turibulo: ⁊ vadit ad altare: facit confeſſionē: illudq; ⁊ librum euangeliorum oſculatur: incenſat altare: incenſatur ipſe more ſolito: tūc redit ad ſedem: dicit **Kyrie eleiſon.** pro miſſa: ⁊ ſolēniter cātat **Gloria in excelſis Deo.** ⁊ procedit pout in ordinario hui⁹ dici: dū dr̄ **Halah.** pro veſperis: Pōtifex imponit incenſum in turibulo: ⁊ cū incipit **Magnificat.** incenſat altare: incenſatur ipſe: ⁊ alij omnes more ſolito: in fine dat ſolennem benedictionē: ⁊ publicantur indulgētię per aſſiſtētem.

ORDO AD CONCILIVM prouinciale, ſeu ſynodum celebrandum.

Conciliū prouinciale, ſeu ſynodus: celebratur hoc modo.

¶ Sacerdotes ⁊ clerici vniuerſi: qui ad concilium prouinciale, ſeu ſynodum de iure vel conſuetudine venire tenentur: conueniūt in ciuitate: vel alio loco: prout Pontifex ordinauerit. Prima autem die concilij: ſeu ſynodi: mane cōueniūt in eccleſia in qua debet cōcilium, ſeu ſynodus celebrari: vbi Pontifex miſſam audit. Qua finita, paratur faldiſtorium ante mēdium altaris: iuxta inferiorē gradum: per quē ad altare aſcendit; ⁊ alia ſedes in plano altaris (poterit tamē faldiſtoriū ſuo tempore:

loco ſecunde ſedis cuꝫ tẽpus erit poni.) Põtifex vero ſupra rochetũ: vel ſi ſit religioſus ſupra ſuperpelliciũ: amictu, ſtola, pluuiali rubeis, ꝛ mitra pretioſa induit: quibus paratꝰ: baculũ paſtoralẽ manu ferens: accedit corã altari. Diacono ꝛ ſubdiacono paratis rubeis, ſeu tẽpori conuenientibus ornamentis: ac ſi in miſſa ſeruire deberent: ipſuꝫ hinc ꝛ inde aſſociantibus: ꝛ ibi ante faldiſtorium ſibi paratum genuflexus: depoſita mitra incipit ſchola ꝓſequẽte añaꝫ.

Exaudi nos dñe quoniã beni-

gna eſt miſericordia tua: ꝛ ſecũdũ

multitudinẽ miſerationũ tuarũ

reſpice nos dñe. E v o v a e. ps.

Saluum me fac deus quoniaꝫ intrauerunt aquę: vſque ad animam meam.

Incepto pſalmo ſedet Pontifex: accepta mitra: ꝛ ſic manet quouſque finiatur ps, ꝛ añ. repetatur.

Infixus ſum in limo profundi: ꝛ non eſt ſubſtantia.

Ueni in altitudinẽ maris: ꝛ tempeſtas demerſit me.

Laboraui clamans: raucę factę ſunt fauces meę: defecerunt oculi mei dum ſpero in Deum meum.

Multiplicati ſunt ſuper capillos capitis mei: q oderunt me gratis.

Confortati ſunt, qui pſecuti ſunt me inimici mei iniuſte: quę non rapui tunc exoluebam.

Deus tu ſcis inſipientiam meã: ꝛ delicta mea a te non ſunt abſcõdita.

Non erubeſcant in me, qui expectant te domine: domine virtutũ.

Non confundantur ſuper me: q querunt te Deus Iſrael.

Qm̃ propter te ſuſtinui opprobriũ: operuit confuſio facieꝫ meã.

Extraneus factus ſuꝫ fratribus meis: ꝛ peregrinus filijs matris meę.

Quoniam zelus domus tuę comedit me: ꝛ opprobria exprobrãtium tibi ceciderunt ſuper me.

Et operui in ieiunio aĩam meaꝫ: ꝛ factum eſt in opprobrium mihi.

Et poſui veſtimẽtũ meũ ciliciuꝫ: ꝛ factus ſum illis in parabolam.

Aduerſum me loquebãtur, qui ſedebant in porta: ꝛ in me pſallebant, qui bibebant vinum.

Ego

Ego vero orationem meam ad te dñe: tempus beneplaciti Deus.
In multitudine miſericordie tue exaudi me: in veritate ſalutis tue.
Eripe me de luto vt non infigar: libera me ab his qui oderunt me: et de profundis aquarum.
Nõ me demergat tẽpeſtas aque neq; abſorbeat me pfundũ: neq; vrgeat ſup me puteus os ſuum.
Exaudi me domine quoniã benigna eſt miſericordia tua: et ſecundũ multitudinem miſerationũ tuarum reſpice in me.
Et ne auertas faciẽ tuam a puero tuo: quoniam tribulor velociter exaudi me.
Intende anime mee et libera eã: propter inimicos meos eripe me.
Tu ſcis improperiũ meũ et confuſionẽ meam: et reuerentiam meam.
In cõſpectu tuo ſunt oẽs qui tribulant me: improperiũ expectauit cor meum et miſeriam.
Et ſuſtinui qui ſimul contriſtaretur et non fuit: et qui conſolaretur et non inueni.
Et dederunt in eſcã meam fel: et in ſiti mea potauerunt me aceto.
Fiat menſa eorum corã ipſis in laqueum: et in retributiones et in ſcandalum.
Obſcurent oculi eorũ ne videant: et dorſum eorum ſemper incurua.
Effunde ſuper eos iram tuam: et furor ire tue comprehendat eos.
Fiat habitatio eorum deſerta: et in tabernaculis eorũ non ſit qui inhabitet.
Quoniam quem tu percuſſiſti perſecuti ſunt: et ſuper dolorẽ vulnerum meorum addiderunt.
Appone iniquitatem ſuper iniquitatem eorũ: et non intrent in iuſtitiam tuam.
Deleantur de libro viuentium: et cum iuſtis non ſcribantur.
Ego ſum pauper et dolens: ſalus tua Deus ſuſcepit me.
Laudabo nomẽ Dei cũ cantico: et magnificabo eum in laude.
Et placebit Deo ſup vitulũ nouellũ: cornua pducẽtẽ et vngulas.
Videant pauperes et letent: querite Deum et viuet anima veſtra.
Quoniã exaudiuit pauperes dominus: et vinctos ſuos non deſpexit.
Laudent illũ celi et terra: mare, et omnia reptilia in eis.
Quoniã Deus ſaluam faciet Sion: et edificabuntur ciuitates Jude.
Et inhabitabunt ibi: et hereditate acquirent eam.
Et ſemẽ ſeruorũ eius poſſidebit eã: et q diligũt nomẽ eius habitabũt in ea. Gloria pat. Sicut erat.
Finito pſal. et rẽpetita Antipho. Pontifex ſurgit depoſita mitra: et verſus ad altare; dicit Oremus.

Omnipotens ſempiterne Deus, qui miſericordia tua nos incolumes in hoc loco ſpecialiter aggregaſti: mentes noſtras, queſumus, paraclitus: qui a te procedit illuminet: et inducat in omnem ſicut tuus promiſit filius veritatem: cunctoſque in tua fide et charitate corroboret: vt excitati a temporali ſynodo: proficiamus ad eterne felicitatis augmentũ. Stando et ſine mitra

Per eundē dn̄m nr̄m Jesuz Chr̄m filiū tuū. Qui tecū viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus: p omnia ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amē.

Finita oratione: Pōtifex accepta mitra procūbit ſupra faldiſtoriuz predictum. Alijs omnibus genuflectentibus: ⁊ cātores dicunt Litaniā prout habetur ſupra fol. 10. Et poſtquam dictum fuerit.

Ut obſequiuz ſeruitutis noſtre tibi ratiōabile facias. Te rogam⁹ audi nos. Pōtifex ſurgit ⁊ baculū paſtoralē in ſiniſtra tenēs, ſtās verſus ad ɔciliū, ſeu ſynodū dicit.

Ut hoc preſens conciliū: ſeu hāc preſentem ſynodum viſitare: diſponere: ⁊ bene ✠ dicere digneris. ℟. Te rogamus audi nos.

Producens ſignum crucis pariter ſup oēs: quo facto iterum accūbit: cātorib⁹ Litaniā pficiētib⁹. Qua dicta ſurgūt omnes ⁊ Pōtifex depoſita mitra dicit: ſtans verſus ad altare. Oremus. Et miniſtri. Flectamus genua: Leuate.

O Aqueſumus, eccleſie tue miſericors Deus: vt ſpū ſancto ɔgregata: ſecura tibi deuotione ſeruire mereatur. Per dn̄m nr̄m Jeſum Chr̄m filiū tuum: qui tecū viuit ⁊ regnat in vnitate eiuſdem ſpiritus ſancti Deus: Per omnia ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Deinde Pontifex accepta mitra aſcendit ad ſedem ſibi parataz in plano altaris: ita vt in ea ſedens dorſum ſuuz vertat ad altare. Et imponit incēſuz in turibulū: ⁊ bn̄dicit more ſolito. Diacon⁹ dalmatica indutus precedentibus turiferario ⁊ duobus ceroferarijs ⁊ ſubdiacono tunicella iduto paramentis tēpori ɔuenientibus, ſeu rubeis: bn̄dictione accepta a pōtifice cantat in loco conuenienti.

Sequētia ſcti euāgelij ſm̄ Lucaz.

In illo tp̄e. Cōuocatis Jeſus duodecim apl̄is: dedit illis virtutē ⁊ poteſtatē ſup oīa demonia: ⁊ vt lāguores curarēt. Et miſit illos p̄dicare regnū Dei: ⁊ ſanare infirmos: ⁊ ait ad illos. Nihil tuleritis in via: neqꝫ virgā: neqꝫ perā: neqꝫ panem: neqꝫ pecuniaz: neqꝫ duas tunicas habeatis. Et i quācūqꝫ domū intraueritis ibi manete: ⁊ inde ne exeatis. Et quicunqꝫ nō receperint vos: exeūtes de ciuitate illa: etiā puluerē pedū veſtrorū excutite i teſtimoniū ſup illos. Egreſſi autē circuibāt p caſtella: euangelizantes ⁊ curātes vbiqꝫ.

Quo finito liber euāgelioꝝ apertus per ſubdiaconū portat Pōtifici: p euz oſculādus, q ⁊ deinde incēſat. Quo facto pōtifex ipſe ante ſedē ſuā predictaz depoſita mitra verſus ad altare: ac alij omnes in locis ſuis genuflectūt. Tū Pontifex ſic genuflexus: incipit cantando ſchola proſequente hymnum

Ueni creator ſpiritus.

Et dr̄ tot⁹: p̄ut habet ſupra fo. 19. Finito primo ꝟ. Pontifex ſurgit ſtās vſ⁹ ad altare ſine mitra vſqꝫ ad finē hymni. ſimiliter oēs alij cū

Ponti-

Finito hymno oēs ſi lent ꝛ pō tifex ſedet in eadē ſe de cū mi tra ꝛ allo quitur cō cilium.

pōtifice ſurgūt. Expleto hymno oēs ſedēt in ſilētio: ꝛ Pōtifex accepta mitra ſedēs in ſede pdicta ſupra in plano altaris poſita: eos ſi placet in hāc ſentētiā alloquitur.

VEnerabiles ꝯſacerdotes: ꝛ fratres nři dilectiſſimi: Miſſis dño precibus: oportet vt ea q̄ de diuinis officijs, vel ſacris ordinibus, aut etiā de veſtris moribus ꝛ neceſſitatibus eccliaſticis: a nobis cōferenda ſunt: cū charitate ꝛ benignitate vnuſquiſq; veſtrū ſuſcipiat: ſūmaq; reuerētia quātū valet dño adiuuāte pficiat: vel q̄ emēdatione digna ſunt: oī deuotione vnuſqſq; fideliter ſtudeat emēdare: ꝛ is cui forte qđ dicetur aut agetur diſpliceat: ſine aliquo ſcrupulo ꝯtentionis: palā corā oibus ꝓferat: quatenus Deo mediāte: ꝛ hoc ad optimū ſtatū pueniat: ita vt neq; diſcordās cōtētio ad ſubuerſionē iuſtitię locū inueniat: neq; iterū in pquirēda veritate vigor veſtri ordinis, vel ſolicitudo tepeſcat.

Fit ſermo ſolennis.

Poſt allocutionē huiuſmodi vel prius ꝓut magis placuerit pōtifici: fit p aliquē virū doctū idoneū: ſermo, in quo tractatur de diſciplina eccleſiaſtica.

DE diuinis miſterijs, ꝛ de correctione morum in clerū: ſecundū ea quę Pōtifici videbunt. Et mox poſt ſermonē: querelę ſi quę ſint audiunt. Poſtremo charitatiue monentur omnes: q durante concilio, ſeu ſynodo ipſa honeſte ſe habeant: in omnibus ꝛ extra: ita quod eorum conuerſatio ceteris ſit merito in exemplū. Quo facto ſurgit Pōtifex: ꝛ ſolēniter omnibus benedicit, dicens. Sit nomē domini benedictū ꝛc. more ꝯſueto: q̄ data diſcedūt oēs.

Secunda die pontifex cū miniſtris paratus vt ſupra die ad mediū altaris genuflexus ante faldiſtoriū inchoat an. Propitius

¶ Secunda die conuenientibus iterum omnibus in eccleſia: finita miſſa Pontifex paratus: vt ſupra: procedit corā altari. Diacono ꝛ ſubdiacono paratis: vt ſupra. ipſum aſſociantibus: ꝛ ibi in faldiſtorio ante medium altaris iuxta inferiorem gradum ſibi parato genuflexus depoſita mitra inchoat ſchola proſequente antiphonā.

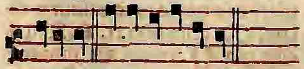
Propitius eſto peccatis no

ſtris domine nequando di

cant gen tes vbi eſt Deus

eorum. E v o v a e.

Finita añ. ⁊ incepto pſalmo: ſedet Pontifex reaſſumpta mitra: vſqꝫ ad finem pſalmi. Pſalmus.

Adiuua nos Deus ſalutaris noſter: ⁊ propter gloriã nominis tui domine libera nos: ⁊ ꝓpitius eſto peccatis noſtris propter nomen tuum.

Ne forte dicant in gentibus, vbi eſt Deus eoꝝ: ⁊ innoteſcat in nationibus coram oculis noſtris.

Ultio ſanguinis ſeruoꝝ tuoꝝ qui effuſus eſt: introeat in conſpectu tuo gemitus compeditorum.

Secundũ magnitudinẽ brachij tui: poſſide filios mortificatoꝝ.

Et redde vicinis noſtris ſeptuplum in ſinu eoꝝ: improperiũ ipſorum qđ exprobauerũt tibi dñe.

Nos autẽ populus tuus, ⁊ oues paſcuę tuę: confitebimur tibi in ſeculum.

In generatione ⁊ generationẽ annuntiabimus laudem tuam.

Gloria pñ. Sicut. Deinde finito pſalmo: ⁊ repetita aña: Pontifex depoſita mitra ſurgit: ⁊ ſtans verſus ad altare, dicit. Oremus.

Stando ⁊ ſine mitra.

Mentibus noſtris, q̃ſumus domine, ſpiritum ſanctũ benignus infunde: quatenus in nomine tuo collecti: ſic in cunctis teneamus cũ moderamine pietatis iuſtitiã: vt hic a te in nullo diſſentiat voluntas noſtra: ſed ſemp rationabilia meditantes: q̃ tibi ſunt placita: ⁊ dictis exequamur ⁊ factis. Per dñm nr̃m ⁊c. ℞. Amen. Alia oro. Oremus. Et miniſtri, dicũt. Flectamus genua: Leuate.

Deus, qui nos iuſtitiã loqui: ⁊ quę recta ſunt ꝑcipis iudicare: tribue nobis, vt neqꝫ iniquitas in ore: neqꝫ prauitas inueniatur in mẽte: vt puro cordi purior ſermo conſentiat: oſtendat in opere iuſtitiã: neqꝫ appareat dolus in lingua: ſed ex corde veritas proferatur. Per dñm n. ⁊c. ℞. Amen.

Poſt hęc Põtifex accepta mitra aſcendit ad planũ altaris: ſedens in ſede, ſeu faldiſtorio ibidem ſibi parato. Tũ accedit diaconus cũ turiferario: ⁊ Pontifex imponit incẽſum: deinde diacono bñdicit: qui ꝓcedens ad locũ cõſuetũ cantat euãgeliũ: ſignat ⁊ icẽſat, vt heri. Pontifice ante ſedẽ ꝑdictã ſine mitra verſus ad diaconum ſtãte.

Pontifex aſcẽdit ad planũ altaris. ⁊ ibi ſedet in ſede ibi parata ⁊ bñdicit incẽſum ⁊ diaconum q legit euangeliũ ſtãte epiſcopo ſine mitra ⁊ ſine euãgeliũ.

Sequẽtia ſci euangelij ſm Lucã. Cap. 10.

In illo tempore: Deſignauit dñs ⁊ alios ſeptuaginta duos: ⁊ miſit illos binos ante faciẽ ſuam: in oẽm ciuitatẽ ⁊ locũ: quo erat ipſe ventur⁹: Et dicebat illis: Meſſis quidem multa: operarij autem pauci. Rogate ergo dominum meſſis: vt mittat operarios in meſſem ſuã. Ite. Ecce ego mitto vos ſicut agnos inter lupos. Nolite portare ſacculum: neqꝫ peram: neqꝫ calciamenta: ⁊ neminẽ per viam ſalutaueritis. In quancunqꝫ domũ intraueritis: primũ dicite. Pax huic domui. Et ſi ibi fuerit filius pacis: requieſcet ſuper illum pax veſtra. Sin autẽ ad vos reuertetur. In eadẽ autẽ domo manete: edentes ⁊ bibentes, quę apud illos ſunt. Dignus eſt enim ope-

operarius mercede ſua. Nolite tranſire de domo in domum: ⁊ in quancunqȝ ciuitatē intraueritis: ⁊ ſuſceperint vos: mãducate que apponuntur vobis: ⁊ curate infirmos, q in illa ſunt: ⁊ dicite illis. Appropinquabit in vos regnū Dei. Quo finito ⁊ per Pontificem libro oſculato: ⁊ ipſo incēſato, Pontifex ſine mitra ante ſedem predictam: verſus ad altare: ac aliis omnibus in ſuis locis genuflexis: incipit ſchola proſequēte hymnum.

Finito euāgelio pōtifex genuflex⁹ cū aliis incipit hymn. Veni creator. ⁊c. ſine mitra.

Veni creator ſpiritus.

Et dicit totus: put habet ſupra in ordinatione preſbyteri. f. 19. quē ſchola proſequit: vt in primo die. Finito primo verſu, Pontifex ſurgit ſtans verſus ad altare: detecto capite vſqȝ ad finem hymni. Similimodo faciunt oēs alii. Expleto hymno, omnes ſedent in ſilentio. Tūc Pontifex ſedēs in ſede predicta cū mitra, Concilium, ſeu ſynodū his verbis alloquitur ſi velit.

Finito hym. epūs ſedens cū mitra concilii alloquitur.

Venerabiles, ⁊ dilectiſſimi fratres nři: oportet: vt ſicut heſterna die admonuimus benignā manſuetudinē veſtrā de diuinis officiis: ⁊ ſacris altaris gradibus: aut etiā de moribus veſtris, ⁊ neceſſitatib⁹ eccleſiaſticis: quecunqȝ renouanda, vel emēdanda ſuūt: charitas oium veſtrum: vbicūqȝ nouerit aliqua emēdatione cōdigna: in medium proferre nō ambigat: vt per veſtre charitatis ſtudiū, diuino largiēte ſubſidio: ad optimū perueniat ſtatū: ad laudem nois Jeſu Chriſti dñi noſtri. Poſt allocutiōne huiuſmodi: vel prius ſi magis placet Pontifici: fit ſermo per aliquē doctū idoneū in quo iterum tractet de diſciplina eccleſiaſtica: ⁊ aliis qbus Pontifici videbitur. Quo finito leguntur cōſtitutiones per conciliū, ſeu ſynodū approbāde: quibus lectis habito ſcrutinio: q placeūt p patres cōfirmant. Quibus peractis Pontifex ſurgēs bñdicit oibus ſolemniter, vt heri. Deinde oēs diſcedūt.

Pontifex oibus ſolēniter benedicit.

¶ Die tertia cōuentione facta in eccleſia: Finita miſſa Pontifex paratus: vt heri: aſſiſtētibus ſibi diacono ⁊ ſubdiacono paratis: genuflexus in faldiſtorio ante inferiorem gradum ante mediū altaris ſibi parato: depoſita mitra incipit ſchola proſequente añam.

Tertia die oia fiūt ſicut in primis.

Exaudi nos domine: quoniā benigna eſt miſericordia tua: ⁊ ſecūdum multitudinē miſerationū tuarum reſpice nos domine. Ps. Saluū me fac Deus quoniā intrauerunt aque: vſqȝ ad animam meā. Et dicitur totus: prout habet ſupra in primo die. Deinde repetitur aña. Incepto pſalmo Pontifex ſedet ⁊ accipit mitram: ⁊ manens q̄ouſqȝ ps. finiat: ⁊ aña repetatur: qua repetita: depoſita mitra ſurgit: ⁊ ſtans verſus ad altare, dicit Oremus.

Stando ⁊ ſine mitra

Omnipotens ſempiterne Deus: qui ſacro verbi tui oraculo pmiſiſti: vbi duo vel tres in

nomine tuo congregati eſſent: te medиũ foꝛe. Adeſto ꝓpitius cętui noſtro: ⁊ cor noſtrũ illumina miſericoꝛs Deus: vt a bono miſericoꝛdię tuę nullatenus oberremus: ſed rectum iuſtitię tuę tramitẽ in omnibus teneamus. Per dominum noſtrum Jeſum Chꝛiſtuꝫ filium tuũ: Qui tecũ. ⁊c. ℞. Amen.

Alia oratio. Oremꝰ. Et miniſtri dicunt. Flectamꝰ genua: Leuate.

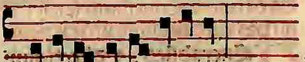
Deus, qui populis indulgentia ꝯſulis: ⁊ amoꝛe dominaris: da eis ſpiritum ſapientię tuę: quibus dediſti regimẽ diſciplinę: vt de pꝛofectu ſanctarum ouium: fiant gaudia ęterna paſtoꝝ. Per dñm nr̃m Jeſum Chꝛiſtum filiuꝫ tuũ. Qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus: per omnia ſęcula ſęculoꝛuꝫ. ℞. Amẽ.

Poſt hęc Põtifex accepta mitra: aſcendit ad planum altaris: ſedẽſ in ſede, ſeu faldiſtoꝛio ibidem ſibi parato. Tuꝫ accedit diaconus cũ turiferario: ⁊ Pontifex imponit incẽſuꝫ. Deinde bñdicit diaconũ: q pcedens ad locũ cõſuetum: cantat euãgeliuꝫ ſignat ⁊ incenſat, vt heri. Põtifice ante ſedẽ pꝛędictaꝫ ſine mitra ꝟſus ad diaconũ ſtãte.

Sequẽtia ſci euãg. ſm Matthęũ.

In illo tempoꝛe: Reſpiciens Jeſus in diſcipulos ſuos, dixit Simoni Petro. Si peccauerit in te frater tuus: vade ⁊ coꝛripe eum inter te ⁊ ipſum ſolum. Si te audierit: lucratus eris fratrẽ tuũ. Si auteꝫ te non audierit: adhibe tecum adhuc vnum vel duos: vt in oꝛe duoꝛum vel trium teſtium ſtet omne verbuꝫ. Quod ſi nõ audierit eos: dic eccleſię. Si autem eccleſiaꝫ non audierit: ſit tibi ſicut ethnicus ⁊ publicanus. Amen dico vobis: Quęcunqꝫ alligaueritis ſup terrã: erunt ligata ⁊ in cęlo. Et quęcunqꝫ ſolueritis ſuper terraꝫ: erunt ſoluta ⁊ in cęlo. Iterũ dico vobis: qa ſi duo ex vobis ꝯſenſerint ſup terram: de omni re quãcunqꝫ petierint: fiet illis a patre meo q in cęlis eſt: Ubi eni duo vel tres cõgregati fuerint in nomine meo: ibi ſum in medio eoꝝ: Tũc accedẽs ad eũ Petrus dixit. Dñe quoties peccauerit i me frater meꝰ, ⁊ dimittã ei: vſqꝫ ſepties? Dixit illi Jeſus. Nõ dico tibi vſqꝫ ſepties: ſed vſqꝫ ſeptuagies ſepties.

Quo finito ⁊ per Pontificem libꝛo oſculato: ⁊ ipſo incẽſato. Põtifex ſine mitra ante ſedem pꝛędictam verſus ad altare: ac alijs omnibus in locis ſuis genuflexis: incipit ſchola pꝛoſequente hymnũ.

Ue ni cre ato spiritus.

Et dicitur totus: pꝛout habetur ſupꝛa in oꝛdinatione Pꝛeſbyteri, folio 19. Finito pꝛimo verſu, Pontifex ſurgens ſtat verſus ad altare: detecto capite vſqꝫ ad finẽ hymni. Simili modo faciunt omnes alij. Expleto hymno omnes ſedent in ſilentio. Tunc Pontifex ſedens in ſede pꝛędicta cũ mitra, Conciliũ, ſeu ſynodũ his verbis alloqui-

alloquitur ſi velit. Poterit tamē huiuſmodi allocutionē omittere: ⁊ ꝙ eius loco ſi placebit: per aliquem doctum idoneū de his, quę in allocutione continentur: ⁊ aliis opportunis ſermo fiat cōmittere.

Sedendo cū mitra. VEnerabiles ⁊ dilectiſſimi fratres: Conuenit, vt ea quę eccleſiaſticis officiis ⁊ ſacerdotalibus gradibus vel etiā canonicis ſanctionibus: propter diuerſas occupationes: aut (quod negare non poſſumus) propter noſtram aliorumqꝫ deſidiam: non tam pleniter, vt oporteret, executa ſunt: omnium veſtrū vnanimi cōſenſu ⁊ voluntate requirantur: ⁊ humiliter corā charitate veſtra recitentur: ⁊ quę condigna ſunt emendatione: ad meliorē ſtatū auxiliante dn̄o deducantur: ⁊ cui fortaſſe aliquid diſplicet: qđ digeſtū eſt charitati veſtrę: omni benignitate ⁊ modeſtia intimare non differat: quatenus totū quod noſtra prouinciali, ſeu ſynodali cōuentione, ſiue cōſtitutione ſtatutum fuerit: vel renouatum: abſqꝫ omni contrarietate cōcordia ſanctę pacis: ab omnibus ęque cuſtodiatur ac teneatur: ad augmentum ęternę beatitudinis omnium noſtrum.

Poſt hęc leguntur ꝯſtitutiones, ſi quę ſint per concilium, ſeu ſynodum approbandę: quibus lectis ⁊ p̄ patres ſi placet cōfirmatis: ac omnibus terminatis: Pōtifex ſedens cum mitra: omnium orationibus ſe commendat. Deinde leguntur nomina omniū: qui concilio, ſeu ſynodo intereſſe debent: preſentes ad ſua nomina ſurgūt: ⁊ reſpondent. Adſum. Abſentes vero notantur: ⁊ per Pontificem in debita pęna mulctantur. Demum Pontifex adhuc in ſede prędicta cum mitra ſedens: ſi placet ꝯgregatos admonet ⁊ exhortatur ſub huiuſmodi verbis.

FRatres chariſſimi: conſacerdotes ⁊ cooperatores nr̄i. Sedendo cū mitra. Nouit fraternitas veſtra nos licet indignos, locū tenere Aaron: vos autem Eleazari ⁊ Itamari. Nos fungi vice duodecim aplorꝫ: vos autē ſeptuagintaduorꝫ diſcipulorꝫ. Nos paſtores veſtros eſſe: vos autē aīarū vobis cōmiſſarū. Nos de vobis: vos autem de plebibus vobis cōmendatis: domino noſtro Jeſu Chriſto rationē eſſe reddituros, vt in die tremendi iudicii: inter bonos diſpenſatores inueniamur. Et ideo chariſſimi: videte periculum veſtrū. Admonemus itaqꝫ ⁊ obſecram⁹ fraternitates veſtras: vt quę vobis ſuggerimus: memorię cōmēdetis: ⁊ opere exercere ſtudeatis. In primis igitur admonemus etiā ⁊ obſecramus fraternitatem veſtram

ſtra: vt vita ⁊ conuerſatio veſtra
ſit irreprehẽſibilis. In domibus
veſtris mulieres non cohabitent.
Omni nocte ad nocturnas ho-
ras ſurgite. Officium veſtrũ ho
ris certis decantate. Nullus ve-
ſtrũ niſi ieiunus miſſam celebret:
⁊ non in veſtibus communibus:
ſed ſacris. Amictu, alba, cingulo,
manipulo, ſtola, ⁊ caſula, veſtimẽ-
tis nitidis: que ad alios vſus non
ſeruiãt: parati: deuote ⁊ religioſe
celebrate: ⁊ in ea corpus ⁊ ſangui
nem dñi noſtri Jeſu Chriſti cum
oi reuerentia ⁊ tremore ſumite.
Corporalia ⁊ palle ex lino fieri de
bent: ⁊ ſint mũdiſſima: que ⁊ alia
lintea ac vaſa ſacra: proprijs mani
bꝰ abluite: ⁊ extergite diligẽter.
Nulla femina ad altare domini
accedat: nec calicẽ domini tãgat.
Altare ſit copertũ mundis lin-
teis: ſaltẽ tribus diuerſis. Et deſu
per nihil ponatur, niſi reliquie: ac
res ſacre ⁊ p̄ ſacrificio opportune
Miſſalia, Gradualia, Lectiona-
ria ⁊ Antiphonaria veſtra: ſint cõ
pleta ⁊ perfecta. Eccleſie veſtre:
bene ſint cooperte ⁊ munde. In
ſacriſtijs, ſiue ſecretarijs, aut iuxta
altare maius: ſit locus aptus ad
infundendum aquam ablutionis
corporalium ⁊ linteorum, ac vaſo
rum: ⁊ aliarum rerum ſacrarũ: ac
manuũ: poſtquã ſanctũ chriſma,
aut oleum catechumenorum, vel
infirmorum tractaueritis. Ibiq̃
pendeat vas cũ aqua munda: pro
lauandis manibus ſacerdotũ, ⁊
aliorum qui rem ſanctã: ⁊ officiũ
diuinũ ſunt peracturi, ⁊ prope lin
teũ mundũ ad illas abſtergendũ.
Atria Eccleſie ſint bene munita.
Nullus ſine ſcitu ⁊ conſenſu no-
ſtro per poteſtatem ſecularem: ec
cleſiã obtineat. Nullus eccleſiã
ad quã intitulatus eſt dimittat: ⁊
ad aliã queſtus gra ſe transferat.
Nullus plures Eccleſias ſine ti-
tulo: ⁊ contra ſacrorum canonũ
diſpoſitiones nanciſci preſumat.
Nullatenus etiam: vna eccleſia
inter plures diuidatur. Nullus
extra eccleſiã in locis nõ conſecra-
tis: aut calcaribꝰ indutus: vel cul-
tellis extra pendẽtibus: celebret.
Nullus alterius parochianũ niſi
itinerantem: ⁊ tunc de rectoris ſui
licẽtia: ad communionẽ recipiat.
Nullus in alterius parochia abſq̃
proprij ſacerdotis licẽtia: miſſam
celebret. In celebratione: quiſq̃
calicem ⁊ oblata, non circulo: aut
digitorum vacillatione: vt quidã
faciunt: ſed iunctis ⁊ extenſis di-
gitis: crucẽ ſignet: ſicq̃ benedicat
Calix ⁊ patena: ſint aurei, vel ar-
gẽtei: nõ erei, aut aurichalchei: vi
trei, vel lignei. Quiſq̃ p̄ſbyter
clericũ habeat, vel ſcholarẽ: qui
cũ eo pſalmos cãtet. Epiſtolã ⁊ le-
ctionẽ legat: ⁊ in miſſa reſpõdeat
Ipſe quoq̃ preſbyter infirmos
viſitet ⁊ recõciliet: ⁊ iuxta apoſto
lum: propria manu communicet:
oleo ſancto inungat. Nullus pre
ſumat tradere cõmunionẽ laico:
aut femine: ad ferendum infirmo.
Nullus: pro baptizandis infan-
tibus: ſiue adultis: aut infirmis re-
con-

conciliãdis: aut mortuis ſepelien
dis: premium, vel munus exigat.
Per negligentiam veſtram nul/
lus infans ſine baptiſmo: ꝛ adul/
tus ſine cõmunione pereat. Nul
lus veſtrum ſit ebrioſus: aut liti/
gioſus. Nullus arma ferat. Nul
lus canũ, aut auiũ iocis inſeruiat:
ſeu in tabernis bibat. Quiſque
veſtrum: quantum ſapit de euan/
gelio, dominico ꝛ ceteris feſtiuis
dieb⁹: ſue plebi annunciet. Ver/
bum dñi predicate. Curã paupe
rum peregrinoꝝ, viduarum, ꝛ or
phanoꝝ habete: ipſoſq; peregri/
nos ad prandium veſtrũ vocate.
Eſtote hoſpitales: alijs exinde
bonũ exemplũ prebentes. Sin/
gulis diebus dñicis ante miſſam:
aquã qua popul⁹ aſpergat bñdi/
cite: ad qḋ vas propriũ habetote.
Vaſa ſacra ꝛ veſtimenta ſacerdo
talia: nolite negociatori, aut ta/
bernario in pignus dare. Min⁹
digne penitentez: cuiuſcunq; rei
gratia: ad reconciliationem non
adducite: nec ei reconciliationis
teſtimoniuz perhibete. Vſuras
non exigite. Nec facultates vr̃as
poſt ordinationem veſtrã acquiſi
tas, alienate: quoniã eccleſie ſunt.
Nullus etiam res, poſſeſſiones,
aut mancipium eccleſie: vendere,
commutare: aut quocũq; modo
preſumat alienare. Nullus deci/
mam alterius recipiat. Nullus
penitentem: carnem manducare,
aut vinum bibere inuitet: niſi pro
eo tunc eleemoſynam fecerit.
Quiſque fontes baptiſmales la
pideos habeat bñ mũdos: quos
ſi habere nõ poterit: vas aliud ad
hoc opus ſoluz deputatũ teneat.
Omnibus parochianis veſtris:
ſymbolum ꝛ orationez Domini/
cam: ꝛ ieiunia quatuor tempoꝝ, ꝛ
alia Eccleſie mandata: ſignificate
obſeruanda. Ante quadrageſi/
mã quarta feria: pplm ad ↄfeſſio/
nẽ admonete: ꝛ ↄfeſſis iuxta qua/
litatẽ criminũ penitẽtiã iniũgite.
Tribus tẽporibus in anno: ideſt
natalis Dñi, Paſche, ꝛ Penteco/
ſtes, oẽs fideles accedere ad com
munionẽ corporis domini noſtri
Jeſu Chriſti inuitate, ꝛ ne deſit qn
ſaltem in Paſcha communicent.
Certis tẽporibus: cõiugatos ab
vxoribus abſtinere exhortamini.
Nullus veſtrum: rubeis, aut viri
dibus veſtibus vtatur. Diez do
minicã ꝛ ceteras feſtiuitates: abſ/
que opere ſeruili: a veſpera ad ve
ſperã celebrari docete. Cãtus ꝛ
choreas mulierũ: in atrio eccleſie
fieri prohibete. Incantationes
ſuper mortuos: nocturnis tempo
ribus a vulgo fieri cõſuetas: ſub
obteſtatione dei oĩpotẽtis vetate.
Cum excõmunicatis nolite com
municare. Nec quis veſtrum: eis
vel in coꝝ p̃ſentia, celebrare pre/
ſumat: quod etiaz plebi nuntiate.
Et nullus ex plebe vxorem do/
mum ducat: niſi prius nuptie tem
poribus ab eccleſia pmiſſis: publi
ce fuerint celebrate. Quod nul/
lus ad raptã, vel ↄſanguineã acce
dat: aut alterius ſponſam ducat:
omnibus prohibite. Porcarios
ꝛ

⁊ alios paſtores: ſaltem dñica die faciatis vocari ad miſſaꝫ. Patrinos, vt filios ſuos ſymbolum ⁊ orationem dominicam doceant: aut doceri faciant: exhortamini. Sacramentum euchariſtię: ſanctum chriſma: ⁊ oleū catechumenorum: ac ſanctum, ſeu infirmorū: in eccleſia in loco mundo: condecenti ⁊ ſecuro: ſub ſera ⁊ fida cuſtodia diligēter ſeruate. Quiſqꝫ veſtrum: expoſitionem ſymboli ⁊ orationis dominicę: iuxta orthodoxorum patrum traditiones: penes ſe habeat: caſqꝫ ac orationes miſſarum: ⁊ epiſtolas: euangelia: ⁊ canoneꝫ bene intelligat: ex quibus prędicando populū ſibi commiſſuꝫ ſedulo inſtruat: ⁊ maxime non bene credentem. Introitū miſſę, Orationes, Epiſtolā, Graduale, Euangelium, Symboluꝫ, ⁊ cętera non ſecreta: alta ⁊ intelligibili voce ꝑferat. Secreta vero ⁊ canonē: moroſe ⁊ diſtincte: ſubmiſſa voce legat. Pſalmorū verba: ⁊ diſtinctiones: regulariter cū canticis conſuetis intelligibiliter pronunciet. Symbolū Athanaſij: de trinitate ⁊ fide catholica: memoriter teneat. Exorciſmos ⁊ orationes ad catechumenos faciēdos: ac reliquas preces ſup maſculum ⁊ feminam: pluraliter vel ſingulariter reſpectiue: diſtincte proferat. Ordinem baptizādi: ⁊ ad ſuccurrendum infirmis: reconciliationis ⁊ commēdationis anime: ⁊ in agendis exequijs defunctorū: iuxta modū canonicum obſeruet. Exorciſmos: ⁊ bñdictiones ſalis ⁊ aquę: pertinēter legat. Canticum diurnum ⁊ nocturnū ſciat. Computum etiā minoreꝫ: ad inueniendum literā dominicalem: tēpus interualli dici paſchę: ⁊ maiorum mobiliū feſtorum: nō ignoret. Martyrologiū integruꝫ habeat. Ut per hęc: ⁊ alia bona opera: vna cū populo vobis credito: perpetua beatitudine perfruamini: prȩſtante domino noſtro Ieſu Chriſto: cui eſt honor ⁊ gloria: in ſęcula ſęculorum.

Tum Pontifex dimiſſa mitra ſurgit: ⁊ ſtans verſus ad altare: dicit abſolute. Oremus.

Exaudi, quęſumus domine, ſupplicum preces: ⁊ confitētium tibi parce peccatis: ⁊ qa conſcientia remordente tabeſcimus: ne aut ignorantia nos traxerit in errorem: aut preceps forſitan voluntas impulerit a iuſtitia declinare: ob hoc te poſcimus: te rogamꝰ vt ſiquid offenſionis in hac ſynodi, ſeu ꝯcilij celebritate contraximus: remiſſibile facere ⁊ condonare digneris: illiuſqꝫ te miſerante indulgentiam ſentiamus: vt in eo qđ ſoluturi ſumus aggregatū ꝯciliū, ſeu aggregatā ſynodū: a cūctis primū abſoluamur nr̄oꝝ nexibus delictorum. Et qm̄ nulla eſt dñe humanę conſcientię virtus: qua offenſę tuę volūtatis poſſint iudicia experiri: ⁊ imperfectū noſtrum vidēt oculi tui: perfectionē deputa miſericors Deꝰ: qua perfecto ęquitatis fine: per te ſingula con-

Pōtifex ſtans ſine mitra dicit.

concludi peroptamus: ⁊ ſicut te in noſtris principijs occurſorem popoſcimus: ita quoque in hoc fine iudiciorum noſtrorum exceſſibꝰ te adeſſe deprecamur: vt ignorantię parcas: errores corrigas: perfectis votis perfectam operis efficaciam largiaris: ⁊ tranſgreſſoribus tibi confitentibus: venia ⁊ remuneratio ſubſequatur ſempiterna. Per Chriſtum dominū noſtrum. ℟. Amen.

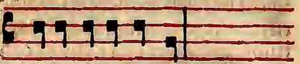
Deinde benedicit ſolenniter omnibus, dicens. Sit nomen Domini benedictum. ⁊c. Et dat indulgentiam. Quibus peractis: Archidiaconus ſtans iuxta Pontificem: dicit alta voce.

Archidiaconꝰ ſtans iuxta pontificem dicit alta voce.

Recedamus cum pace.

Et reſpondent omnes.

In nomine Chriſti.

Tunc omnes pariter ſurgentes: pacifice recedunt. Si vero in primo die, vel in ſecundo: omnia negocia Concilij, ſeu Synodi expediuntur: approbatis omnibus: ⁊ concluſione Concilij, ſeu Synodi facta: Pontifex ſedens cum mitra: vt ſupra: commendat ſe omnium orationibus: ⁊ leguntur nomina intereſſe debentium: admonentur per Pontificē congregati: ⁊ alia fiunt: prout ſupra ſunt ordinata.

ORDO SVSPENSIONIS, Reconciliationis, Depoſitionis, diſpenſationis, degradationis, & reſtitutionis ſacrorum ordinum.

PRenotandum eſt, ꝙ clericus quādoq; ſuſpēditur: quandoq; deponit̄: quandoq; degradatur. Suſpenditur quis quandoq; ab homine: quādoq; a iure: ⁊ quandoq; ad tempus: quandoq; in perpetuum.

Diverſę ſpecies ſuſpēſionis.

¶ Ab homine: quando prelatus ſic in ſcriptis pronuntiat.

QVia cōſtat te tale q̄d commiſiſſe: ideo ab officio ⁊ executione ordinū tuorū: te ſuſpēdimꝰ.

Vel quando ſic in genere, dicit.

QVicunque tale quid fecerit, aut non fecerit: ipſum in his ſcriptis ſuſpendimus, vel in his ſcriptis nouerit ſe ſuſpenſum

Huiuſmodi autem ſuſpenſionis ſententia: taliter reuocatur.

QVia de tali negocio propter quod ſuſpenſionis ſententiā incurreras: emēdationē plenā: ⁊ penitentiā condignā egiſti: Ideo ſententiam ſuſpēſionis huiuſmodi: miſericorditer relaxamus.

¶ Illud autē ſciendum eſt: ꝙ ſimpliciter ⁊ ſine temporis prefinitione: ab hoīe, vel a iure ſuſpenſus: perpetuo intelligitur eſſe ſuſpenſus: ad tempus vero ſuſpenſus: vt pote donec penituerit: vel a crimine abſtinuerit: eo ipſo, ꝙ abſtinet: vel penitet: executionē ſui officij recuperat: nec alia eſt reconciliatio: ſeu ſententię ſuſpēſionis relaxatio

Suſpēſus ab hoīe vł a iure ſine tēporis ꝑfixione ꝑpetuo intelligit̄ eſſe ſuſpenſus.

ratio neceſſaria. Et q̄uis qlibet ſacerdos i mortali peccato occulto ↄſtitutus: q̄tū ad ſe ſit ſuſpenſus: tamen peracta pęnitentia: vel parte ipſius: eo ipſo talis ſentētia eſt ſublata. Ad hęc clerici publice delinquētes ⁊ enormiter: executionem ſui ordinis ſm̄ canones perdunt: ⁊ etiā poſt peractā pęnitentiā ab executione ſuorū ordinum ſuſpēſi remanēt: adeo, q̄ abſq̧ diſpenſatione ⁊ reconciliatione: nō poſſunt i illis licite miniſtrare: nec ad maiores ordines promoueri: pręcipue ſi de hoc cōuicti fuerint in iudicio: ⁊ puniti. Epi tamē poſſunt in adulterijs ⁊ alijs criminibus, quę ſunt minora: ⁊ generaliter vbicūq̧ a iure expreſſe nō ꝓhibent̄: poſt peractā pęnitentiā, vel partē ipſius: cū talib⁹ diſpēſare: ⁊ eos reconciliare: que reconciliatio ⁊ diſpenſatio fit hoc modo.

Sacerdos in mortali pctō quo ad deū eſt ſuſpenſus quātū ad ſe: tamen pacta pęnitētia eo ipſo ſententia illa eſt ſublata.

In quib⁹ epi poſſūt diſpēſare.

Quamuis tale enormecrimē publice commiſeris: ꝓpter quod ſecundum iuris rigorē merueras ab officio ⁊ bn̄ficio amoueri: ⁊ propterea non vales vlterius ſecundū canones in tuis ordinibus licite miniſtrare: vel de quo cōuictus es ⁊ in iudicio condemnatus. Quia tamen defectus noſtri tēporis antiquā non patit̄ canonū manere cenſurā: eligētes potius de miſericordia q̄ꝫ de ſeueritate reddere rationem: Iccirco vitam tuā plenius agnoſcentes: ⁊ meliora ⁊ ſaluti viciniora de te de cętero veriſimiliter expectātes: de miſericordia, quę ſuperexaltat iudicium: hanc pęnā auctoritate nobis in hac parte a iure ↄceſſa: tibi duximus relaxādā: ⁊ relaxamus. Indulgentes tibi: vt hoc non obſtante: licite poſſis ad ſuperiores ordines ↄſcendere: ⁊ in ſuſceptis etiaꝫ ordinibus licite miniſtrare. Infamiam inſup canonicam: propterea per te cōtractam: penitus abolentes: ⁊ reſtituentes te in integrum pꝛiſtino ſtatui atq̧ famę.

Circa depoſitionem vero: notandū eſt: q̄ ſi agit̄: vt deponat̄ quis a bn̄ficio: ſolus epus hoc poteſt. Sicut poteſt deponere ab ordine cuꝫ capitulo ſuo: ſiue ab ipſo capitulo deputatis: ⁊ etiā ſolus ex conſuetudine. Et ſimiliter epiſcopus cum capitulo ſuo deponit ab ordine clericos primę tōſurę: ⁊ in minoribus ordinib⁹ ↄſtitutos: ſi poſt huiuſmodi verbalē depoſitionem ſecutura ſit actualis degradatio. Et ſi iſto modo agit̄: in depoſitione ſubdiaconi, vel diaconi ab ordine: reqrit̄ numerus trium epōrū: vltra ꝓpriū epm̄ in examine ⁊ in diffinitione: ⁊ ſex in cauſa presbyteri: excepta cauſa hereſis. In depoſitione vero epi ab ordinatione: exigit̄ numerus duodecim epiſco-

De dpoſitione, ⁊ q̄s poteſt deponere.

Quot epi requirant̄ in depoſitōe ab ordinib⁹ maioribus.

epiſcopoꝝ: preter Metropolitanum: q debet eſſe treſdecim, q oēs poſſint ꝓcedere cōtra ēpm vſq̄ ad concluſionem tantum: ⁊ diffinitio tam circa ꝯdenatione quã abſolutionem reſeruatur Pape. Sed in ipſa actuali degradatione nō reqritur numerus epiſcopoꝝ. Et premiſſa de numero epiſcoporum adhibendo: procedunt ſi agitur ex poteſtate ordinaria. Dictabit autem ſententia depoſitionis ab ordine ſi intēditur: vt poſt eã ſequatur actualis degradatio: nomine epi ordinarij: cum preſentia capituli: ſiue eius conſilio ⁊ aſſenſu epiſcoporum: reſpectiue: ꝓut eã requirit in hunc modū videlicet:

Depoſitio epi ſit tm̄ p Papam.

Forma ſententie depoſitionis.

Quia nobis euidenter ⁊ legitime conſtat: te tale crimen, ſeu flagitiũ commiſiſſe: quod nō ſolũ graue: verumetiam damnabile eſt, ⁊ damnoſũ. Jccirco de talium conſilio ⁊ aſſenſu: ab omni ordine ⁊ priuilegio clericali: te ſētentialiter perpetuo duximus deponendum: ⁊ deponimus.

Clericꝰ p talem ſententiã depoſitus ꝑpetuo cenſetur depoſitus.

Per talem itaq̄ ſentētiã: taliter depoſitus: omni ordinũ tam maiorum q̄ minoꝝ executione: perpetuo eſt exutus. Verũ ſi epiſcopus deponens: euidēter agnouerit in poſterum emēdationē vite ⁊ morũ depoſiti: vel forte ſententiã ſuã iniuſtã fuiſſe: poterit ei de iure miſericorditer reſtituere graduũ ⁊ ordinũ executionē: qua priuatus extiterat: que reſtitutio debet fieri in eccleſia: in qua epus elegerit hoc facere: ſiue ſit cathedralis: ſiue alia: ⁊ corã altari: q̃ ⁊ ibi ordinum gradus diſtribuuntur: ⁊ poteſt fieri per epum ſolum: cum capitulo ſuo: non ſolũ in quatuor temporibus: verumetiam quolibet tempore: ⁊ ſine miſſe celebratione: ⁊ tam reſtituēs q̄ reſtituendus: debent eſſe ieiuni. Depoſitus ergo qui reſtitutionẽ priuilegij clericalis: ⁊ executionis quatuor minorũ ordinũ petierit: veſtibus ſuis conſuetis indutus: debet genua flectere corã Pontifice parato amictu, ſtola, pluuiali, tēpori cōuenientibus ⁊ mitra ſimplici, baculũ paſtoralē in manu tenēte: ⁊ in faldiſtorio ante mediũ altaris ſedente: qui depoſita mitra ſurgit; ⁊ ſtans verſus ad illũ: corã ſe genuflexum, dicit. ℣. Deus in adiutorium meum intende. ℟. Domine ad adiuuandum me feſtina. ℣. Gloria patri ⁊ filio ⁊ ſpũi ſancto. ℟. Sicut erat in principio. ⁊c.

Epus pōt eũ tali emendato diſpēſare.

Forma reſtitutionis depoſiti.

Epus paratus cũ amictu, alba, ſtola ⁊ pluuiali, mitra ⁊ baculo paſtorali ſedēs añ mediũ altaris, illo q eſt reſtituendꝰ corã eo genuflexo ſurgit ⁊ ſtans ſine mitra ſup cũ dicit.

Et hec ſecundo ⁊ tertio dicunt.

Deinde ſubiungit Pontifex.

Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater noſter. ℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. Saluum fac ſeruum tuum domine. ℟. Deus meus ſperantem in te. ℣. Mitte ei domine auxiliũ de ſancto. ℟. Et de Sion tuere eum. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dñs vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremꝰ.

Deus, qui in ſanctis habitas, ⁊ pia corda nō deſeris: ſuſcipe

pe pꝛopitius oꝛationem noſtraꝫ: ⁊ hũc famulum tuum N. quẽ de‑lictoꝛum catena conſtringit: miſe‑ratio tuę pietatis abſoluat. Per Chriſtum dñm noſtrũ. ℟. Amẽ.

Cũ ſedet Pötifex accepta mitra: ⁊ ſup caput illius coꝛã eo genufle‑xi: imponit manũ dextram, dicẽs

Pontifex ſedet cũ mitra ⁊ te‑net manũ dextrã ſu‑per caput depoſiti a prima ton‑ſura ⁊ qua‑tuoꝛ mino‑ribus oꝛdi‑nibus ⁊ di‑cit iſtã foꝛ‑mam ver‑boꝛum.

In nomine dñi. Ego licet pec‑catoꝛ tamen Eps: auctoꝛita‑te a Deo mihi conceſſa: per hanc manus impoſitionem, reſtituo ti‑bi chariſſimo fratri priuilegiũ cle‑ricale: ⁊ executionẽ oꝛdinis ⁊ gra‑dus oſtiariatus: lectoꝛat⁹: exoꝛci‑ſtatus: atq; acolitatus: qbus fue‑ras iuſte priuatus: ⁊ ab ea depoſi‑tus: vt amodo poſſis digne cuſto‑dire oſtia domus domini: cũ om‑nibus quę intra retinentur: ⁊ di‑ſtincte legere de codice: audiente populo Dei: ⁊ ab hinc i antea ha‑beas poteſtatẽ imponẽdi manus ſuper energuminos: ſiue catechu‑menos: ſeu baptizatos: ⁊ vt dein‑ceps digne poſſis accẽdere lumi‑naria eccleſię: ⁊ ante euangelium poꝛtare. Pꝛęſtãte domino noſtro Jeſu Chꝛiſto: Qui viuit ⁊ regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus. Per omnia ſęcula ſęculoꝛum.

Deinde Pontifex adhuc cum mi‑tra ſedens: benedicit illi, dicens.

Benedictio Dei omnipoten‑tis: pa ✠ tris, ⁊ fi ✠ lij, ⁊ ſpi‑ritus ✠ ſancti: deſcendat ſuper te ⁊ maneat ſemper. ℟. Amen.

Quo facto: ille oſculat manũ dex‑trã Pötificis: ſurgenſq; diſcedit.

In reſtitutione priuilegij cle‑ricalis: ⁊ executiõis ſubdia‑conatus: ⁊ minoꝛ oꝛdinum: ſimili modo pcedi debet, ſicut ſupꝛa dẽ: vſq; ad manus impoſitionem: ad quã Pötifex cũ mitra ſedẽs, dicit.

Sedendo cũ mitra.

In nomine domini. Ego licet peccatoꝛ: tamen Eps: p hãc manus impoſitionem: reſtituo ti‑bi chariſſimo fratri; priuilegium clericale: ⁊ executionem oꝛdinuꝫ ⁊ graduũ oſtiariatus: lectoꝛatuſ: exoꝛciſtatus: acolitatus: ⁊ ſubdia‑conatus: quibus fueras iuſte pri‑uatus: ⁊ ab eis depoſitus: vt amo‑do digne poſſis cuſtodire oſtia domus dñi cum omnibus quę in‑tra retinent: ⁊ diſtincte legere de codice audiẽte populo Dei: ⁊ ab hinc in antea habeas poteſtatem imponendi manus ſuper energu‑minos, ſiue catechumenos, ſeu ba‑ptizatos: ⁊ poſſis digne accende‑re luminaria Eccleſię: ⁊ ante euã‑gelium poꝛtare: ac dicere pꝛophe‑tias ⁊ epiſtolas ad miſſas: ⁊ mini‑ſtrare diacono ac pꝛeſbytero vel epiſcopo: atq; offerre eis imma‑culatam hoſtiam ad altare domi‑ni: caſte viuendo: quia ſcriptũ eſt. Mundamini qui fertis vaſa dñi.

Reſtitutio ſubdiaconi.

Cuꝫ benedicit ei: vt ſupꝛa: quo fa‑cto,

cto ille oſculatur manum dextraꝫ Pontificis: ſurgenſque diſcedit.

Executionis vero diaconat⁹: ſubdiaconatus ⁊ minorũ ordinũ ac priuilegij clericalis reſtitutio: fit ſimiliter ꝑ oĩa, ꝓut ſupra: vſqꝫ ad manus impoſitionem: ad quã Põtifex ſedẽs cũ mitra, dicit.

Reſtitutio diaconi.

In nomine dñi. Ego licet peccator tamen Eps: per hanc manus impoſitionem, reſtituo tibi chariſſimo fratri priuilegiũ clericale: ⁊ executionem ordinum ⁊ graduũ Oſtiariatus: lectoratus: exorciſtatus: acolitatus: ſubdiaconatus, ⁊ Diaconatus: quibus fueras iuſte priuatus: ⁊ ab eiſ depoſitus: vt caſte viuendo ab hinc in antea poſſis digne cuſtodire oſtia domuſ dñi: cũ omnibus quę intra retinentur: ⁊ diſtincte legere de codice: audiente pplo Dei: ⁊ habeas poteſtatẽ imponẽdi manus ſuper energuminoſ: ſiue catechumenos: ſeu baptizatos: ⁊ poſſis digne accendere luminaria eccleſię: ⁊ ante euangeliuꝫ portare: ac dicere ꝓphetias ⁊ epiſtolaſ: ac lectionem euangelicã, ad miſſas, ⁊ in eis miniſtrare p̄sbytero, vel epiſcopo: ⁊ fundere aquam in euchariſtiam ſanguinis Chriſti.

Tum benedicit ei: vt ſupra. Quo facto ille oſculaẗ manum dextraꝫ Pontificis ſurgenſque diſcedit.

Executionis autẽ preſbyteratus, diaconatuſ, ſubdiaconatus, ⁊ minorum ordinum ⁊ priuilegij clericaliſ reſtitutio: fit ſimiliter: prout ſupra: vſqꝫ ad manus impoſitionem: in qua Pontifex cum mitra ſedens, dicit.

Reſtitutio pſbyteratus.

In nomine dñi. Ego, quãuis peccator: tamen Eps: ꝑ hãc manus impoſitionem: reſtituo tibi chariſſimo fratri: priuilegium clericale: ⁊ executionem ordinuꝫ ⁊ graduũ oſtiariatus: lectoratuſ: exorciſtatus: acolitatus: ⁊ ſubdiaconatus, diaconatus, ⁊ Preſbyteratus: quibus fueras iuſte depoſitus ⁊ priuat⁹: vt amodo poſſis digne cuſtodire oſtia domus domini cum omnibus quę intra retinẽtur: ⁊ diſtincte legere de codice audiẽte pplo Dei: ⁊ ab hinc in antea habeas poteſtateꝫ imponendi manus ſup energuminos, ſiue catechumenos, ſeu baptizatos: ⁊ poſſis digne accẽdere luminaria Eccleſię: ⁊ ante euãgelium portare: ac dicere ꝓphetias ⁊ epiſtolas, ac lectionem euangelicam ad miſſas: ⁊ in eis miniſtrare diacono, preſbytero, ⁊ epiſcopo: atqꝫ offerre eis immaculatam hoſtiaꝫ ad altare domini: caſte viuẽdo: qa ſcriptum eſt. Mundamini qui fertis vaſa dñi: ⁊ fundere aquam in euchariſtiam ſanguinis Chriſti: ac miſſaſ celebrare pro viuiſ atqꝫ defunctis: acceptabiles quoqꝫ hoſtias offerre Deo: ⁊ miniſterium preſbyterale deuote pficere, preſtante domino noſtro Jeſu Chriſto: Qui viuit ⁊ regnat Deus in ſecula ſeculorum. Amen.

Tũ bñdicit ei: vt ſupra. Quo facto ille oſculatur manũ dextram Pontificis: ſurgenſque diſcedit.

Nūc de degradatione ſubiicim⁹.

Propter incorrigibilitatem debet quis formaliter degradari.

SI clericus ſm̄ primaꝫ formā ſententialiter depoſitus: incorrigibilis appareat: debet exco municari. Et ſi poſtmodū in profundū maloꝝ veniens cōtēpſerit: tunc, vt cū eccleſia non habeat vltra quid faciat: Pontifex debet illū degradare: ⁊ curię ſęculari relinquere: q̄ degradatio ſit hoc modo.

DEGRADATIONIS Forma.

DEgradandus: indumētis ſacerdotalib⁹ ſi ſacerdos ſit, indutus: vel diaconalibus ſi ſit diacon⁹: ⁊ ſic de reliquis ordinibus ⁊ indumētis: offertur Pōtifici. Pōtifex vero quaſi exequendo ſententiam depoſitionis: in illū dudum prolatā: pręſente iudice ſęculari: cui degradandus debet relinqui: publice abradit eiꝫ vitro, vel cultello, vel alio huiuſmodi leuiter, ſine ſāguinis effuſione: loca manuum illius, quę in collatione ordinum iuncta fuerunt: ⁊ etiam tonſuram, ſi vebit. Et conſequēter ſeriatim ⁊ ſigillatim extrahit illi oīa inſignia ſiue ſacra ornamēta, quę in ordinuꝫ ſuſceptione recepit: ⁊ demū exuit illoꝝ habitu clericali, ⁊ induit laicali, dicēs publice iudici ſęculari pſenti: vt illū propter ſcelera ſua ſic depoſitū: degradatuꝫ, expoliatū, ⁊ exauctoratum: in ſuum ſi velit forū recipiat.

Degradatio fieri debet coram iudice ſęculari.

¶ Et eſt notādū q̄ in hac executione ſententię: non eſt neceſſaria coepiſcopoꝝ pręſentia: nō eſt etiā vis, ſiue in eccleſia fiat, ſiue extra i platea, ſiue Pontifex degradans indutus ſit Pontificalibus ornamētis, ſiue nō: ⁊ talis degradatio ſolennis depoſitio vocatur: ꝓprię tamen loquēdo: quis a dignitatibus ⁊ honoribus deponitur: ſed ab ordinibus degradatur: ⁊ poſt talem degradationeꝫ iuſte ⁊ rite factam ſolus Romanus Pōtifex cū tali diſpenſat. Ep̄s tamen ante ipſam inſignium detractionem: ⁊ etiā poſt ſentētię depoſitionis ꝓlationē: diſpenſare ⁊ reſtituere ſolo verbo poteſt: ſicut ⁊ verbaliter depoſitus fuit: vt pręmiſſum eſt.

¶ Sed ſi priuſquam ſęcularis iudex in illum aiaduerterit: talis depoſitio ⁊ degradatio: iniuſtaꝫ vel nulla inueniatur: tunc non ſolum verbo, ſed etiaꝫ facto: ſm̄ ea, q̄ pręmiſſa ſunt: diſpēſatio ⁊ reſtitutio fiat: ⁊ inſignia ſibi detracta, ſeriatiꝫ, ſigillatiꝫ, ⁊ ſolēniter, et corā altari reſtituant. Et ſi ſit ep̄s: recupabit orariū, baculū, annuluꝫ ſand alia, mitrā, ⁊ alia inſignia pōtificalia. Si pſbyter: orariuꝫ ⁊ planetā. Si diaconus: orariū ⁊ dalmaticā. Si ſubdiaconus, tunicellā ⁊ manipuluꝫ. Et reliqui gradus: in reſtitutione ſua recuperant ea, quę cū ordinarentur receperunt. Poterit tñ (ꝗ cōuenienti videt) ad alioꝝ terrorē actualis degradatio ſic fieri. In primis i publico extra eccleſiā: paraē aliquis eminens congruētis ſpatij locus: ꝓ degradatione facienda: ſupra queꝫ ordinatur vna credentia: ſimplici tobalea cooperta: ſupra quaꝫ ponuntur: ampulla vini:

Quomodo fiat reſtitutio ſolēniter degradato.

Paratur locus eminēs extra eccleſiaꝫ, vbi paratur credētia cū omnibus paramentis, q̄ degradādus accepit in ſuis ordinationib⁹ ⁊ oīa vaſa ſimiliter.

ampulla aquę. Calix cum patena ⁊ hoſtia. Unum vas vini. Unum vas aquę. Liber euāgeliorū. Liber epiſtolarum. Bacile cū buccali ⁊ mantili. Unum candelabrum cum candela extincta. Liber exorciſmorum. Liber lectionum. Claues, Annarium, Forfices, Cultell⁹, ſeu petia vitri. Paraméta pro degradando: videlicet, ſi degradandus ſit archiepūs: ordinentur ſup dictam credentiā: ſuperpelliciū: ſandalia cum caligis: amictus, alba, cingulum, manipulus, tunicella, ſtola, dalmatica, chirotecę: alia ſtola, planeta, mitra, anulus pōtificalis, palliū, baculus paſtoralis: ⁊ aliqua veſtis habitus ſęcularis.

Si vero degradādus non ſit archiepūs: ſed epūs tantū: omiſſo pallio: ponunt̄ ſuper credentiam omnia alia p̄dicta. Si vero presbyter tantum: omiſſis pallio ⁊ alijs pontificalibus paramentis prędictis: ponunt̄ ibidē oīa alia p̄dicta. Idem in alijs ordinibus: etiam in ordinatione credentię obſeruat̄. Item parat̄ in dicto loco faldiſtoriū pro Pontifice degradatore. Sedilia pro officialibus. Uocant̄: ⁊ ibidē adſint miniſtri pontificis. Iudex ſecularis: cui degradatus cōmittit̄. Notarius, qui proceſſū degradationis legit: ſi opus erit, vel Pōtifici placet: ⁊ barbitōſor.

Jtē parat̄ faldiſtoriū p pōtifice ⁊ ſedilia officialib⁹ ⁊ iudici ſeculari. Notarius q habet legere proceſſum ibi eſſe debet. Degradādus ducit̄ ſuper ſolariū ⁊ induit̄ oībus paramentis ſui ordinis ⁊ pōtifex dgradator apparat⁹ ſedet in faldiſtorio ⁊ notificat cauſam degradatiōis populo.

¶ Hora congruenti ducitur degradādus, ſiue ſit archiepiſcop⁹, ſiue qcunq̄ alius: quotidiano ſuo habitu indutus: ſup dictū locum ad hoc pręparatum: vbi cū fuerit, ſoluitur: ⁊ liber ibidē manet. Tū a clericis induit̄ omnib⁹ paramētis ſui ordinis: vt pręmittitur ſupra credētiam ordine ſuo poſitis: incipiendo a ſuperpellicio ⁊ cōtinuando vſq̄ ad vltimū paramentum ſui ordinis. Quo ſic induto: Pōtifex degradator indut⁹ amictu, alba, cingulo, ſtola, ⁊ pluuiali rubeis, ac mitra ſimplici: baculū paſtoralem in ſiniſtra tenēs: aſcendit ad locū prędictū: ⁊ ibidē ſedet in faldiſtorio in conuenienti loco ſibi parato: verſus ad pplm: aſtāte ſibi iudice ſęculari. Tū degradandus, ſiue archiepiſcopus fuerit, ſiue alius, omnib⁹ ſuis ordinis veſtibus ſacris indutus: ⁊ ſingulis ornamentis ornatus: habens in manibus ornamentum ad ordinem ſuum ſpectans: ac ſi deberet in ſuo officio miniſtrare: adducit̄ ante Pōtificē: corā quo genuflectit. Tū Pōtifex: vt ſupra ſedēs: populo in vulgari notificat degradationis huiuſmodi cauſam. Deinde contra degradandū ſententiam fert in hęc verba: ſi ſit ſacerdos, aut diaconus, aut ſubdiaconus, vel clericus: ⁊ prius huiuſmodi ſententia lata non ſit.

Epiſcop⁹ ſententiā fert cōtra degrādus in hec verba.

IN noie pa✠tris ⁊ fi✠lij ⁊ ſpirit⁹✠ſancti amē. Quia nos N. Dei ⁊ apoſtolicę ſedis gratia eps N. p viā accuſationis: vel denuntiationis: aut inqſitionis cognoſcentes de tali crimine: contra talem presbyterum vel diaconum: vel ſubdiaconum: ſeu clericum ꝑpter ipſius cōfeſſioneȝ aut legitimas probationes: euidenter inuenimus eum ipſum crimē cōmiſiſſe: quod cū nō ſolum grande: ſed etiam damnabile ⁊ damnoſum ſit: ⁊ adeo enorm e, ꝙ exinde non tantū diuina maieſtas offenſa: ſed ⁊ vniuerſa ciuitas cōmota eſt: ⁊ ob hoc indign⁹ officio ⁊ bñficio eccleſiaſtico ſit redditus. Jccirco nos auctoritate Dei oipotētis: patris, ⁊ filij, ⁊ ſpirit⁹ ſancti, ⁊ noſtra: ipſum omni huiuſmodi officio ⁊ beneficio eccleſiaſtico: ſentētialiter perpetuo priuam⁹ in his ſcriptis: ipſumqȝ ab illis verbo deponimus: ⁊ pronuntiamus realiter ⁊ actualiter ſecūdum traditionem canonū; deponendū ⁊ degradandum.

Pontifex aufert ab eo oia paramēta ⁊ alia q̄ habuit in ſuſceptione ordinum.

Qua ſentētia ſic: vt pręfertur, lata. Pontifex degradator aufert ab illo ſingula ornamēta ſibi iuxta ordinem ſuū tradita: inchoando ab vltimo ornamēto: ⁊ deſcēdendo gradatim: cōtinuans vſqȝ ad primū quod in prima tonſura ſibi datum fuit hoc ordine.

DEGRADATIO AB ordine Pontificali.

SI degradandus ſit archiepiſcopus: Pōtifex degradator aufert ab eo pallium ſic dicendo.

Forma ablatiōis pallij ab archiepo.

PRerogatiua Pōtificalis dignitatis, q̄ in pallio deſignatur: te exuim⁹: qa male vſus es ea.

Deinde: vel ſi degradandus ſit epiſcopus tantū. Pontifex degradator amouet ei mitraȝ dicendo.

Forma ablatiōis mitre.

MJtra Pontificalis dignitatis: videlicet ornatu: quia eā male pręſidendo fędaſti: tuum caput denudamus.

Deinde vnus ex miniſtris: tradit degradando librū euangeliorū: quē Pontifex degradator aufert de manibus degradandi, dicens.

Aufertur ab epo liber euangeliorum.

REdde euangelium: quia prędicandi officio: quo ſpreta Dei gratia te indignum feciſti: te iuſte priuamus. Deinde Pontifex degradator: amouet annulū de digito degradandi: ſic dicens.

Aufertur ānulus de digito.

ANnulū: fidei, ſcilicet ſignaculum: tibi digne ſubtrahim⁹: quia ipſam ſponſam Dei eccleſiā: temere violaſti. Tum vnus ex miniſtris: tradit degradando in manus: baculum paſtoralem: quem mox Pontifex degradator tollit de manibus degradandi, dicens.

Aufertur bacul⁹ paſtoralis.

AUferimus a te baculū paſtoralem: vt perinde correctionis officiū, quod turbaſti, non valeas exercere. Deinde extractis ſibi per miniſtros chirotecis: Pōtifex degradator abradit degradando pollices: ⁊ manus: leuiter cum cultello, aut vitro, dicens.

Raduntur manus leuiter cū vitro vel cultello.

SJc ſpiritualis benedictionis ⁊ delibutionis myſtice gratia: quātum in nobis eſt: te priuamus: vt:

vt ſanctificandi, ⁊ benedicendi ꝑdas officium ⁊ effectum.

Poſt hęc Pōtifex degradator cū codē cultello, aut vitro: abradit leuiter caput degradandi, dicens.

Abradit caput leuiter cū vitro in hac forma.

CONſecrationē: ⁊ bñdictionē: ac vnctionē tibi traditā radēdo delemꝰ: ⁊ te ab ordine pōtificali: quo inhabilis es redditꝰ: abdicamus. Tū degradando per miniſtros extrahuntur ſandalia.

DEGRADATIO AB ordine Presbyteratus.

MInistri tradunt in manus degradandi calicem cum vino ⁊ aqua: ac patena, ⁊ hoſtia: quem Pontifex degradator aufert de manibus degradandi, dicens.

Aufert a presbytero poteſtas celebrandi in hac forma.

AMouemꝰ a te: qn potiꝰ amotā eſſe oſtēdimꝰ: poteſtatē offerēdi deo ſacrificiū: miſſamq; celebrādi: tā ꝓ viuis q̄ꝫ pro defunctis.

Deinde Pontifex degradator: abradit leuiter cum cultello, vel vitro, pollices ⁊ indices vtriuſq; manus degradandi: dicens.

Abradūt pollices ⁊ manus in hac forma.

POteſtatem ſacrificandi: conſecrandi, ⁊ benedicendi: quā in vnctione manuum ⁊ pollicū recepiſti: tibi tollimus hac raſura.

Quo dicto Pontifex degradator accipit caſulam, ſiue planetā per poſteriorem partem caputij, ⁊ degradandum exuit, dicens.

Aufertur planeta ſub hac forma.

VEſte ſacerdotali charitatem ſignātē: te merito expoliamꝰ qa ipſā ⁊ oēm innocentiā exuiſti.

Tū Pontifex degradator: aufert a degradando ſtolam, dicens.

Aufertur ſtola ſub hac forma.

SIgnum dñi per hanc ſtolam ſignatum: turpiter abieciſti. Ideoq; ipſam a te amouemꝰ: quē inhabilem reddimus ad omne ſacerdotale officium exercendum.

DEGRADATIO AB ordine Diaconatus.

MInistri tradūt degradando in manus librū euangeliorum: quem Pontifex degradator tollit de manibus eius, dicens.

Aufertur diacono poteſtas legendi euāgelium.

AMouemus a te poteſtatē legendi euangeliū in eccleſia Dei: qa id nō cōpetit niſi dignis.

Tum Pōtifex degradator: exuit degradandū dalmatica, dicens.

Aufertur dalmatica ſub hac forma.

LEuitico ordine te priuamꝰ: quia tuum in eo miniſteriū non impleuiſti. Deinde Pontifex degradator amouet degradādo ſtolam de humeris: proijciens eam poſt tergum, dicens.

Aufertur ſtola ſub hac forma

STolam candidam, quam acceperas: immaculatā in conſpectu domini perferendā: quia nō ſic cognito myſterio: exemplū conuerſationis tuę fidelibus prębuiſti: vt plebs dicata Chriſti nomine: poſſet exinde imitationem acquirere: iuſte a te amouemus: omne Diaconatus officium tibi prohibentes.

DEGRADATIO AB ordine Subdiaconatus.

MInistri tradūt in manus degradandi: librum epiſtolaꝝ: quē Pontifex degradator de manibus illius accipit, dicens.

Aufertur ſubdiacono poteſtas legendi epl'am ſub hac forma.

Auferimꝰ tibi poteſtatẽ legẽdi epl'am, in eccl'ia dei: q̄ hoc miniſterio indignus es redditus. Tum Pōtifex degradatoꝛ: exuit degradandum tunicella, dicens.

Aufertur tunicella ſubdiaconoſub hac forma.

Tunica ſubdiaconali te exuimus: cuius coꝛ ⁊ coꝛpus: timoꝛ dñi caſtus ⁊ ſanctꝰ in ęternũ permanens: non conſtringit. Deinde Pōtifex degradatoꝛ accipit a degradādo manipulũ dicẽs.

Aufertur manipulꝰ ſub hac forma.

Depone manipulũ: q̄ p fructus bonoꝝ opeꝝ quos deſignat: nō expugnaſti ſpiritales inſidias inimici. Tũ Pontifex tangens amictum degradandi, dicit.

Aufertur amictus ſub hac forma.

Quia vocẽ tuā non caſtigaſti: ideo amictũ a te auferimus. Poſt hęc vnꝰ ex miniſtris, tradit i manꝰ degradādo vrceolos cũ vino ⁊ aqua: ac bacile cũ manutergio: ac calicẽ vacuũ cũ patena. Tũ archidiaconꝰ tollit d̄ manu degradādi vrceolos cũ vino ⁊ aq̄: ac bacile cũ buccali ⁊ mãutergio. Pōtifex ṽo calicẽ vacuũ ⁊ patenā tollit dicẽs.

Aufertur poteſtas legendi ſacra vaſa ſub hac forma.

Poteſtatẽ introeundi ſacrarium, tangendi pallas: vaſa ⁊ alia indumenta ſacra: omneq̄ ſubdiaconatus miniſterium exercendi: a te amouemus. Deinde miniſtri exuunt degradandũ cingulum, albam, ⁊ amictum.

DEGRADATIO AB ordine Acolitatus.

Unus ex miniſtris tradit i manus degradando vrceolum vacuũ: quẽ Pontifex degradatoꝛ tollit de manibus illius, dicens.

Aufertur poteſtas miniſtrādi vinũ ⁊ aquā accolito.

Tam munde: vinum ⁊ aquam ad Euchariſtiam de cętero non miniſtres. Tũ vnus miniſtroꝝ tradit in manus degradādo candelabꝛum cũ cęreo extincto: quod Pontifex degradatoꝛ accipit de manibus illius, dicens.

Aufertur poteſtas poꝛtādi lumen ſub hac foꝛma.

Omitte pferendi viſibile lumẽ officiũ: qui p̄bere ſpũale moꝛibus neglexiſti: ac vniuerſũ acolitatus officiũ hic depone.

DEGRADATIO AB ordine Exorciſtatus.

Unus ex miniſtris tradit degradando in manus libꝛũ exoꝛciſmoꝝ: quẽ Pontifex degradatoꝛ tollit de manibꝰ illius, dicẽs.

Priuat exorciſta offō ſuo ſub hac forma.

Priuamus te poteſtate imponendi manũ ſuper energuminos: ⁊ dęmones de obſeſſis coꝛpoꝛibus expellẽdi: omni tibi exoꝛciſtatus officio interdicto.

DEGRADATIO AB ordine Lectoratus.

Unũ miniſtroꝝ tradit d̄gradādo in manus: libꝛũ lectionũ: quem Pontifex degradatoꝛ tollit de manibus illius, dicens.

Lectoꝛ priuatur offō ſuo hac forma

In eccleſia Dei nō legās vlterius: neq̄ cātes: neq̄ panes, aut fructus nouos vllatenus benedicas: quia tuum officium non impleuiſti fideliter ⁊ deuote.

DEGRADATIO AB ordine Oſtiariatus.

Unus ex miniſtris tradit degradādo in manꝰ claues eccleſię:

cleſię: quas Pontifex degradator tollit de manibus illius, dicens:

Oſtiarius priuat' officio ſuo ſub hac forma.

Quia in clauibus erraſti: claues dimitte: ⁊ q̄a oſtia cordis tui male dęmonib⁹ obſeraſti: amouemus a te officium oſtiarij: vt nō percutias cymbalum: nō aperias eccleſiam: non ſacrarium: non librum amplius prędicanti.

DEGRADATIO A PRIMA tonſura.

Pontifex degradator extrahit degradādo ſuperpellicium dicens.

Forma degradationis a prima tonſura.

Auctoritate Dei omnipotentis: patris, ⁊ filij, ⁊ ſpiritus ſancti: ac noſtra: tibi auferim⁹ habitum clericalem: ⁊ nudamus te religionis ornatu: atque deponimus: degradamus: ſpoliamus, ⁊ exuim⁹ te omni ordine: beneficio ⁊ priuilegio clericali: ⁊ velut clericalis profeſſionis indignum: redigimus te in ſeruitutē ⁊ ignominiam habitus ſecularis ac ſtat⁹.

Tum Pontifex degradator: cum forficibus tondere incipit: ⁊ per barbitonſorē ibidem pręſentē totaliter tonderi facit caput degradandi, dicens.

Forma degradandi eandē.

Te velut ingratū filium a ſorte domini ad quam vocatus fueras abijcimus: ⁊ coronam tui capitis: regale quidē ſignū ſacerdotij: de tuo capite amouemus: propter tui regiminis prauitatem.

Deinde ſi velit Pontifex, dicit.

Pſalmiſta priuat' officio ſuo ſub his verbis.

Quod ore cantaſti: corde non credidiſti: nec opere impleuiſti: ideo cātandi officiū in eccleſia Dei: a te amouemus. Tū miniſtri Pōtificis exuunt degradatum veſte ⁊ habitu clericali: ⁊ ipſū induūt habitum ſecularem. Quo facto: ſi fuerit talis caſus q̄ degradatus iuxta cōſtitutiones Innocētij Papę tertij: tradi debeat curię ſeculari. Pōtifex degradator: degradatū amplius non tāgit ſed in hunc modū cōtra ipſum pnūtiat, dicēs.

Pronuntiamus, vt hunc exutum omni ordine ac priuilegio clericali: curia ſecularis in ſuū forum recipiat degradatum.

Pronunciat eps ita eſſe priuatum priuilegio clericali ſub hoc forma

Tum Pontifex degradator: efficaciter ⁊ ex corde: omni inſtantia: pro miſerrimo illo derelicto: intercedit apud iudicem ſecularem: vt citra mortis periculum: vel mutilationis: contra degradatum ſententiam moderetur, dicens.

Domine iudex: rogam⁹ vos cū omni affectu quo poſſumus: vt amore dei, pietatis ⁊ miſericordię intuitu: ⁊ noſtrorū interuentu pcaminū: miſerrimo huic nullum mortis vel mutilationis periculum inferatis.

Rogat eps iudicē ſeculare ne eum interficiat vel mutilet.

Quo facto miniſtri curię ſecularis degradatum ſub ſua cuſtodia recipiunt, ⁊ diſcedunt.

ORDO EXCOMMVNIcandi & abſoluendi.

Notandum q̄ triplex eſt excōicatio: videlicet: minor, maior, ⁊ anathema.

Triplex eſt excōicatio.

Minor excōmunicatio contrahitur per ſolā participationem cū ex-

excōmunicato: ⁊ a tali poteſt ſimplex ſacerdos abſoluere: abſq; iuratoꝛia cautione: taliter autē excommunicatus confiteatur pꝛopꝛio ſacerdoti, dicens.

Confiteoꝛ Deo: ⁊ tibi N. q̄ ſum excommunicatus quia participaui tali excōmunicato in oꝛatione vel locutione: vel bibendo: vel comedendo cū eo. Sacerdos vero abſoluēs eum: dicit huiuſmodi, vel equipollētia verba.

Abſolutio ab excommunicatiōe minoꝛi.

Auctoꝛitate Dei omnipotentis: ⁊ mihi conceſſa: abſoluo te a vinculo huius excommunicationis: quam confeſſus es: ⁊ a qualibet alia ſimili: ſi qua teneris: inquantum poſſum ⁊ debeo: ac reſtituo te Eccleſiaſticis ſacramentis: In nomine pa✠tris: ⁊ fi✠lij: ⁊ Spiritus ✠ Sancti.

Maioꝛ vero excōicatio: quā Pontifex per ſententiā ſcriptā: legendo: ꝓmulgat: hoc modo ꝓfertur.

Foꝛma ꝓmulgandi maioꝛē excommunicationem.

Cum ego N. talem pꝛimo: ſecundo: tertio: ⁊ quarto: ad malitiam cōuincendam: legitime mouerim: vt tale quid faciat: vel non faciat: ipſe vero mandatū huiuſmodi cōtempſerit adimplere: quia nil videretur obediētia pꝛodeſſe humilibus: ſi contēptus cōtumacibus non obeſſet. Iccirco: auctoꝛitate Dei omnipotētis: patris ⁊ filij ⁊ ſpirit⁹ ſancti: ⁊ beatoꝛum apoſtoloꝛū Petri ⁊ Pauli ⁊ omnium ſanctoꝛū: exigente ipſius contumacia: ipſū excommunico in his ſcriptis: ⁊ tādiu ipſum vitandum denuntio: donec adimpleuerit quod mandatur: vt ſpiritus eius in die iudicij ſaluus fiat.

Circa abſolutionē ab excommunicatione maioꝛi tria ſunt ſpecialiter ſeruanda.

¶ Circa abſolutionem vero ab hac maioꝛi excōmunicatione: ſiue a canone: ſiue ab homine pꝛolata: tria ſunt ſpecialiter attendenda. Pꝛimum eſt: vt excōicatus iuret ante oīa parere mādatis eccleſie: ⁊ ipſius abſoluētis: ſup eo ꝓpter quod excōmunicationis vinculo eſt ligatus: ⁊ ſi pꝛopter manifeſtā offenſā excōmunicatus ſit: quod ante oīa ſatiſfaciat competenter.

Secundū eſt: vt recōcilietur, qd̄ fieri debet hoc modo. Excōmunicatus nāq; (vbi ſic fieri ſolitū eſt) exutus vſq; ad camiſiam: ante foꝛes eccleſie corā Pontifice ipſum abſoluere volēte: q indutus Amictum, ſtolam, pluuiale violaceū, ⁊ mitrā ſimplicē: ſedet ſup faldiſtoꝛiū ante pꝛincipalē poꝛtā eccleſie ſibi paratum: genuflexus detecto capite humiliter abſolutionē petit. Pontifex vero pꝛimū accipit ab eo iuramentū de parēdo mandatis eccleſie. Deinde accepta in dextra manu virga, dicit. Pſalmū

Pontifex recipit ab eo iuramentum de ſtando mādatis.

Miſerere mei Deus ſecundū magnam miſericoꝛdiā tuā. Totus dicitur cum Gloꝛia patri. ⁊ Sicut erat. folio. 54. Alius pſ.

Deus miſereat nři ⁊ benedicat nobis: illuminet vultum ſuum ſuper nos, ⁊ miſereatur nři.

Ut cognoſcamus in terra viam tuam: in omnibus gentibus ſalutare tuum.

Confiteātur tibi populi Deus: confiteantur tibi populi omnes.

Letentur ⁊ exultent gentes quoniam iudicas populos in ęquitate: ⁊ gentes in terra dirigis.
Confiteantur tibi populi Deus: confiteantur tibi populi omnes: terra dedit fructum ſuum.
Benedicat nos Deus Deus noſter: benedicat nos Deꝰ, ⁊ metuāt eum omnes fines terrę.
Gloria patri ⁊ fil. Sicut erat.
Et i quolibet vſu Pōtifex cū virga leuiter iter ſpatulas verberat abſoluendum. Finitis ps. depoſita mitra ſurgit, Pontifex, ⁊ dicit.

Finitis ps Pontifex ſtans ſine mitra dicit Kyrie el. ⁊c.

Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater noſter. ℣. Et ne nos inducas. ℟. Sed libera. ℣. Saluū fac ſeruum tuum vel ancillā tuā dñe. ℟. Deus meꝰ ſperantē in te. ℣. Nihil proficiat inimicꝰ in eo vel in ea. ℟. Et filiꝰ iniqtatis non nocebit ei. ℣. Eſto ei dñe turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Dñe exaudi orōnem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dñs vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremꝰ.

Deus, cui proprium eſt miſereri ſemper ⁊ parcere: ſuſcipe deprecationē noſtram: ⁊ hunc famulum tuum vel famulam tuā: quem vel quam excōmunicationis catena conſtringit: miſeratio tuę pietatis abſoluat. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen. Alia oratio. Oremus.

Preſta, queſumus Domine, huic famulo tuo: vel huic famulę tuę dignum pęnitentię fructū: vt eccleſię tuę ſanctę a cuius integritate deuiauerat peccando: admiſſorum veniā ꝯſequēdo: reddatur innoxius, vel innoxia. Per Chrm dñm n. ℟. Amē. Deinde ſedet pōtifex ⁊ accepta mitra, dicit.

Pōtifex ſedēs cū mitra abſoluit cū in hac forma.

Auctoritate dei omnipotētis: ⁊ beatorum apoſtolorū Petri ⁊ Pauli: ac eccleſię ſuę ſanctę: ⁊ ea qua fungor: abſoluo te a vinculo talis excōmunicationis, qua ex tali cauſa ligatꝰ eras. In noīe pa✠tris: ⁊ fi✠lij: ⁊ ſpūs ✠ ſancti. Deinde ſurgit Pontifex cum mitra: ⁊ apprehendens abſolutum per dextram manum: introducit eum in eccleſiam, dicens.

Pontifex ſurgēs cū mitra, ⁊ abſolutū ꝑ manum tenens introducit i eccleſiam.

Reduco te in gremiū ſanctę matris eccleſię: ⁊ ad conſortium ⁊ communionē totiꝰ chriſtianitatis: a qbus fueras per excommunicationis ſententiam eliminatus: ⁊ reſtituo te participationi eccleſiaſticorum ſacramētorum. In nomine pa✠tris ⁊ fi✠lij, ⁊ ſpiritus ✠ ſancti.

Tertium requiſitū ad abſolutionē excōmunicati: ſatiſfactio, ꝯ ſeu iniunctio penitentię ⁊ ſatiſfactionis.

Tertiū eſt, ꝙ abſoluto fieri debēt iuſta ⁊ rōnabilia pręcepta. Circa qđ ꝯſiderādū eſt: Utrū ipſe fuerit ligatꝰ a canone, vel ab hoīe. Si a canone: ſatiſfacto ei quē leſit: iniūgendū eſt ſibi, ne vlterius ꝯtra illum

lū canonē faciat. Quāqȝ tñ cogendus eſt de iure: ſufficiēter ſup hoc cauere. Si vero excōicatus auctoritate aplica: habeat tēporale impedimētū: quo min⁹ ad ſedē apoſtolicā accedere poſſit: ⁊ ꝓpterea ab ordinario abſoluat: tunc iniūgēdū eſt abſoluto: vt ſtatim impedimēto ceſſante: debeat ſe ſummo Pōtifici pſentare: vel eius legato: mādatū illi⁹ ſup hoc impletur⁹. qđ tñ in pueris: ⁊ mulieribus: ⁊ ſimilibus nō ſeruat: qui ſicut perpetuum habent impedimētum perpetuo excuſant. Si vero aliquis ligatus eſt ab homine: ⁊ tunc: aut offenſa eius eſt manifeſta: tunc ſatiſfacere debet priuſquā abſoluatur: aut eſt dubia: ⁊ tūc ſi poſt abſolutionē apparuerit ipſum iniuſte fuiſſe ligatū: nihil omnino pcipiendū eſt ei. Si vero apparuerit ipſum iuſte fuiſſe ligatū: pcipiēdū eſt ei, ꝙ ſatiſfaciat cōpetenter.

Qualiter promulget anathema ſcilicet ſolenis excōmunicatio q̄ fit cū extinctione candelarum.

¶ Quādo vero anathema, idest ſolennis excōmunicatio pro grauioribus culpis fieri debet. Pontifex parat⁹ amictu, ſtola, pluuiali violaceo, ⁊ mitra ſimplici: aſſiſtētibus ſibi duodecim presbyteris ſuperpellicijs indutis: ⁊ tam ipſo quam presbyteris candelas ardētes in manibus tenentibus: ſedet ſuper faldiſtoriū ante altare maius: aut alio loco publico: vbi magis ſibi placebit: ⁊ ibi pronuntiat ⁊ profert anathema hoc modo.

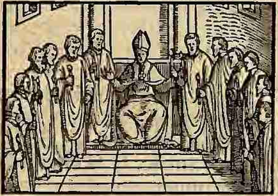
Forma anathematis.

Quia talis diabolo ſuadente: chriſtianam promiſſionem, quā in baptiſmo ꝓfeſſus eſt: per apoſtaſiam poſtponens: eccleſiā Dei deuaſtare: eccl'iaſtica bona diripere: atqȝ pauperes Chriſti violenter opprimere non veret. Idcirco ſoliciti: ne per negligentiā paſtoralem pereat: pro quo in tremendo iudicio rationē reddere compellamur. Iuxta quod dominus ipſe terribiliter comminat, dicens: Si non annuntiaueris iniquo iniquitatem ſuā: ſanguinem eius de manu tua requiram. (Eze. 3.) Monuimus eū canonice, Primo, Secundo, Tertio, ⁊ etiam Quarto, ad eius malitiam conuincendam: ipſum ad emendationem, ſatiſfactionem: ⁊ penitentiā inuitātes: ⁊ paterno affectu corripiētes. Ipſe vero, proh dolor: monita ſalutaria ſpernēs eccleſię Dei: quā leſit: vel de hoc ſuperbię ſpiritu inflatus: ſatiſfacere dedignatur. Sane pceptis dominicis atqȝ apoſtolicis informamur: quid de huiuſmodi preuaricatorib⁹ agere nos oporteat. Ait enim dñs. (Matt. 19.) Membrū quod a ſua cōpage reſoluitur: ⁊ a iunctura charitatis diſſociatur ⁊ omne corpus quod ſcandalizat: erue ipſum ⁊ proijce abs te: Et apoſtolus inquit. Auferte malum a vobis. Et iterū. Si quis frater (1. Cor. 6.) nominat eſſe fornicator: aut adulter: aut homicida: aut rapax: cum huiuſmodi nec cibū ſumere licet. Et Johannes pre ceteris a Chri- (1. Cor. 5.) ſto dilectus: talē nefarium hominē ſalutare prohibet: dicēs. Nec (2. Jo.) aue ei dixeris: nec eū in domo tua receperis. Dominica itaqȝ pręce-

pta

pta atq; apoſtolica adimplētur:
Sic membrum putridū ⁊ inſana-
bile: quod medicinę fomenta nō
recipit: excōmunicationis ferro:
ab Eccleſię corpore abſcindatur:
ne tam peſtifero morbo: reliqua
corporis mēbra veluti veneno in
ficiātur. Igitur quia monita no-
ſtra crebraſq; exhortationes cō-
tempſit: quia tertio ſm dominicū
pręceptum vocatus: ad emenda-
tionem ⁊ pęnitentiam venire de-
ſpexit: quia culpam ſuam: nec co-
gitauit: nec confeſſus eſt: nec miſ-
ſa legatione: excuſationem aliquā
pretendit: nec veniam poſtulauit:
ſed diabolo cor eius indurante:
icepta malitia perſeuerat. Iuxta
Rom.2. quod apoſtolus dicit. Secundu;
duritiam ſuam ⁊ cor impęnitens:
theſaurizat ſibi iram in die irę: Ic
circo eum cum vniuerſis compli-
cibus: fautoribuſque ſuis: iudicio
Dei omnipotentis patris, ⁊ filij,
⁊ ſpūs ſancti: ⁊ beati Petri princi
pis apoſtolorum: ⁊ omnium ſan-
ctorum: necnon ⁊ mediocritatis
noſtrę auctoritate: ⁊ poteſtate: li-
gandi ⁊ ſoluēdi in cęlo ⁊ in terra:
nobis diuinitus collata: a precioſi
corporis ⁊ ſanguinis domini per
ceptione: ⁊ a ſocietate omniū chri
ſtianorum ſeparamus: ⁊ a limini-
bus ſanctę matris eccleſię: i cęlo ⁊
in terra excludimus: ⁊ excommu-
nicatum: ⁊ anathematizatū eſſe de
cernimus: ⁊ damnatū cū diabolo
⁊ angelis eius: ⁊ omnibus repro
bis: in ignem ęternū iudicamus:
donec a diaboli laqueis reſipiſcat
⁊ ad emendationē ⁊ pęnitentia; j.Cor.5.
redeat: ⁊ eccleſię Dei quam lęſit:
ſatiſfaciat: tradentes eum ſatha-
nę in interitū carnis: vt ſpiritus
eius ſaluus fiat in die iudicij.

Et oēs rn̄dent. Fiat. Fiat. Fiat.

Quo facto: tam Pōtifex quā
ſacerdotes debent proijcere
in terram cādelas ardētes: quas
in manibus tenebāt. Deinde epi-
ſtola presbyteris per parochias:
⁊ etiam vicinis epis mittatur: con
tinens nomen excōicati: ⁊ excom-
municationis cauſa;: neq; p igno
rātiā vlteri⁹ illi cōicet: ⁊ vt excōi-
cationis occaſio: oībus auferat.

¶ Si vero anathematizatus: pę- Forma abſoluēdi anathematizatum.
nitentia ductus; veniā poſtulare
voluerit: ⁊ emendationē pmitte-
re: Pōtifex qui eū excōicauit: pa-
rat⁹: vt ſup. ante ianuas eccl'ię ve-
nit: ſedēs ibide; in faldiſtorio ſibi
parato: ⁊ duodecim p̄sbyteri: cot
tis induti: cū hinc inde circūſtare
debent. Adſint etiā illi quibus in-
iuria: vel damnū eſt illatum: ⁊ ibi-
dem ſm leges diuinas omne dā-
num cōmiſſum emendetur. Tum
anathematizat⁹ genuflectit cora;
Pontifice: quē interrogat Pōti-
fex: ſi pęnitentiā: put canones pre
cipiunt

cipiunt: pro perpetratis ſceleribus ſuſcipere velit. Ille tūc genu flexus: veniā poſtulat: culpā cōfitet̄ pęnitentiam implorat: ꝛ de futuris cautelā ſpondet. Tūc Pontifex ſedēs cū mitra: dicit cū miniſtris ſeptē pſalmos pęnitētiales: quos reqre ſupra ſub bñdictione Abbatis. f. 53. Quib9 dictis: Pontifex depoſita mitra ſurgit, ꝛ dicit.

Pontifex ſedēs cū mitra dicit ſeptem pſal. cū miniſtris q̄bus dictis dicit Kyrie el. ꝛc.

Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater noſter. ℣. Et ne nos inducas. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. Saluum fac ſeruum tuum: vel ancillā tuā dñe. ℟. Deus meus ſperantē in te. ℣. Nihil proficiat inimic9 in eo vel in ea. ℟. Et filius iniquitatis nō apponat nocere ei. ℣. Eſto ei domine turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Dñe exaudi orōnem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dñs vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Deus, cui proprium eſt miſereri ſemper ꝛ parcere: ſuſcipe deprecationē noſtram: ꝛ hunc famulum tuum vel famulā tuam: quem vel quā excommunicationis catena conſtringit: miſeratio tuę pietatis abſoluat. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen. Alia oratio. Oremus.

Pręſta, quęſumus Domine, huic famulo tuo: vel famulę tuę: dignum pęnitentię fructum: vt eccleſię tuę ſanctę a cuius integritate deuiauerat peccando: admiſſorum veniā ꝯſequendo: reddatur innoxius. Per Chriſtum dñm nrm. ℟. Amen. Deinde ſedet pōtifex ꝛ accepta mitra, dicit.

Forma abſolutionis.

Auctoritate dei omnipotētis: ꝛ beatorum apoſtolorū Petri ꝛ Pauli: ac eccleſię ſuę ſanctę: ꝛ ea qua fungor: abſoluo te a vinculo talis excōmunicationis, qua ex tali cauſa ligat9 eras. In noie pa✠tris: ꝛ fi✠lij: ꝛ ſpūs ✠ ſancti.

Tum ſurgit cum mitra Pontifex: ꝛ apprehendens abſolutum per dextram manum: introducit eum in eccleſiā vſq; ante gradus maioris altaris: interim, dicens.

Reducit in eccleſia in hac forma.

Reduco te in gremiū ſanctę matris eccleſię: ꝛ ad conſortium ꝛ communionē totius chriſtianitatis: a qbus fueras per excommunicationis ſententiam eliminatus: ꝛ reſtituo te participationi eccleſiaſticorum ſacramētorum. In nomine pa✠tris ꝛ fi✠lij, ꝛ ſpiritus ✠ ſancti. Quo dicto ꝛ ipſis ante gradus maioris altaris pūentis. Ille ibidē in inferiori gradu altaris genuflectit. Pōtifex vero aſcendit ad altare: vbi ſtās verſus ad introductū: depoſita mitra: abſolute dicit. Oremus.

Pōtifex ducit abſolutū ad grad9 maioris altaris ꝛ ſup genuflexū ſtans ſine mitra dicit orationem.

Maieſtatem tuam, quęſumus domine ſancte: pater omnipotēs: ęterne Deus: qui non mortē peccatorū: ſed pęnitentiā ſemper inquiris: reſpice flentē famulū tuū: attende proſtratū: eiuſq; planctū, in gaudium tua miſeratione conuerte: ſcinde delictorum ſaccū: indue eum lętitia ſalutari: vt poſt longā peregrinationis famem: de ſanctis altaribus ſacietꝰ: in-

ingreſſuſqʒ cubiculuʒ regis in ipſius aula benedicat nomē glorię tuę ſemp. Per Chrm dn̄m nr̄m. ℟. Amen. Alia oratio. Oremus.

Deus miſericors: deus clemēs: qui ſm multitudinem miſerationum tuarum peccata pęnitētium deles: ⁊ pręteritorum criminum culpas: venia tuę miſerationis euacuas. Reſpice ſuper hunc famulum tuum: ⁊ remiſſionem ſibi peccatorum ſuorum: tota cordis deuotione poſcentē: deprecatus exaudi: innoua in eo piiſſime pater: quicquid terrena fragilitate corruptum: ſeu diabolica fraude violatum eſt: ⁊ in vnitatem corporis eccleſię tuę membrorum: pfecta remiſſione reſtitue. Miſerere domine gemituuʒ: miſerere lachrymarum eius: ⁊ non habentē fiduciam niſi in tua miſericordia: ad tuę ſacramentum reconciliationis admitte. Per Chriſtuʒ dominum noſtrum. ℟. Amen.

Deinde Pontifex producit ſignum crucis ſuper introductuʒ, qui ſurgit ⁊ diſcedit.

ORDO AD RECONCILIANDUM apoſtatam, ſchiſmaticum, vel hęreticum.

Pontifex apoſtatam, ſchiſmaticum: vel hęreticū recōciliare volēs. Paratuſqʒ amictu, ſtola, pluuiali albo, ⁊ mitrā ſimplici: ſedet ſup faldiſtoriuʒ ante fores eccl'ię ſibi paratū, corā quo genuflectit recōciliād⁹: quē interrogat Pōtifex de fide dicēs.

Credis duodecim articulos fidei? Ille reſpōdet Credo. Pontifex interrogat. Credis in Deum patrē omnipotentē creatorem cęli ⁊ terrę? Ille reſpōdet. Credo. Pontifex interrogat. Credis ⁊ in Jeſum Chriſtū filiū eius vnicum dominum noſtrum? Ille reſpondet. Credo. Pontifex interrogat. Credis q̄ conceptus eſt de ſpiritu ſancto: natus ex Maria virgine? Ille reſpōdet. Credo. Pontifex interrogat. Credis q̄ paſſus eſt ſub Pōtio Pilato: crucifixus, mortuus, ⁊ ſepultus? Ille reſpondet. Credo. Pontifex interrogat. Credis q̄ deſcendit ad inferos? Ille r̄ndet. Credo. Pontifex interrogat. Credis q̄ tertia die reſurrexit a mortuis? Ille reſpōdet. Credo. Pontifex interrogat. Credis q̄ aſcendit ad cęlos, ⁊ ſedet ad dexteram Dei patris omnipotentis? Ille r̄ndet. Credo. Pontifex interrogat. Credis q̄ venturus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos? Ille r̄ndet. Credo. Pōtifex īterrogat Credis in ſpiritum ſanctū? Ille r̄ndet. Credo. Pōtifex īterrogat Credis ſanctā eccleſiā catholicā ſan-

Pontifex paratus cū mitra añ fores eccleſię ſedens examinat apoſtatam circa articulos fidei.

ſanctorum communionem? Ille rñdet. Credo. Pōtifex interrogat. Credis remiſſionem oīum peccatorū? Ille reſpondet. Credo. Pōtifex interrogat. Credis carnis reſurrectionē ⁊ vitā eternā? Ille rñdet. Credo. Deinde pōtifex ſurgit cū mitra: ⁊ ſuper illū genuflexū dicit: abſolute incipiens.

Pōtifex [st]ans cum [m]itra di[c]it exorcis[m]um ſu[per] [e]ū ge[nu]flexū.

EXorciʒo te immunde ſpiritus: per Deum patrē omnipotentē: ⁊ per Jeſum Chriſtum filium eius: ⁊ per ſpiritū ſanctū: vt recedas ab hoc famulo dei: quē Deus ⁊ dñs noſter ab erroribꝰ ⁊ deceptionibus tuis liberare: ⁊ ad eccleſiā ſanctā matrē catholicam atq; apoſtolicā reuocare dignatꝰ. ipſe tibi imperat maledicte damnate: q pro ſalute hominum paſſus: mortuꝰ: ⁊ ſepultus eſt: te ⁊ oēs vires tuas ſuperauit: atq; reſurgēs celos aſcēdit: inde venturꝰ iudicare viuos ⁊ mortuos: ⁊ ſclm p ignē. Tunc ſignat illū cū pollice dextre manꝰ in frōte: ſigno crucis, dicēs.

Pōtifex cū pollice ſignū crucis facit in frōte eius.

ACcipe ſignum crucis Chriſti atq; chriſtianitatis: quod prius acceptum non cuſtodiuiſti: ſed male deceptus abnegaſti. Deinde ſurgit ille: ⁊ Pontifex retenta mitra: ſiniſtra ſua illum apprehendit per manū dextrā dicēs.

INgredere in eccleſiam Dei: a qua incaute oberraſti: ac euaſiſſe te laqueos mortis, agnoſce: horreſce idola: reſpue omnem prauitatem: ſiue ſuperſtitionē hereticam: vel gētilem: aut iudaicā. Cole Deum omnipotentē ⁊ Jeſum Chriſtum filium eius ⁊ ſpiritum ſanctum: vnum viuū ⁊ verū Deū: ſanctā ⁊ indiuiduā trinitatē.

Tum introducit illū in eccleſiā per manum: vt eum apprehendit vſq; ad altare maius: coram quo in infimo gradu ille genuflectit. Pontifex vero aſcēdit ad mediū altaris: vbi depoſita mitra ſtans verſus ad illum, dicit abſolute.

Pontifex ſtans ad mediū altaris ſine mitra dicit ſuper illum oratione ſtās conuerſus ad eum.

OMnipotēs ſempiterne Deꝰ: hanc ouē tuā de faucibus lupi: tua virtute ſubtractā: paterna recipe pietate: ⁊ gregi tuo reforma pia benignitate: ne de familie tue dāno inimicus exultet: ſed de cōuerſione ⁊ liberatione eius eccleſia tua: vt pia mater de filio reperto: gratuletur. Per Chriſtum dñm nrm. R. Amen. Oremus.

DEus, qui hominem ad imaginem tuam conditū: miſericorditer reparas: quem miſerabiliter creaſti: reſpice ꝓpitius ſuper hūc famulum tuum: vt quod huius ignorantie neceſſitate: hoſtili ⁊ diabolica fraude ſurreptū eſt: indulgentia tue pietatis ignoſcat ⁊ abſoluat: ⁊ altaribus ſacris recepta veritatis tue communione reddatur. Per Chriſtū dñm noſtrū. R. Amen. Deinde ſedet ibidem Pontifex ſup faldiſtorio: ⁊ accepta mitra interrogat illum iterum de fide catholica, dicens.

Pontifex ſedet cum Mitra ⁊ examinat eū de fide catholica.

Credis in Deū patrem oīpotentem creatorē celi ⁊ terre? Reſpōdet ille. Credo. Interrogatio. Credis ⁊ in Jeſum Chriſtū eius filium: vnicū dñm noſtrū natū ⁊ paſſum?

paſſū? R. Credo. Interrogatio.
Credis ⁊ in ſpiritum ſanctū ſanctam eccleſiā catholicam: ſanctorum communionē: remiſſionem peccatorum: carnis reſurrectionem: ⁊ vitā eternam poſt mortē? Rńdet. Credo. Poſtea interrogat Pōtifex. Homo: abrenūcias ſathane ⁊ angelis eius? Rńdet. Abrenuncio. Interrogatio. Abrenūcias etiā omni ſecte gentilitatis: vel heretice prauitatis: ſiue iudaice ſupſtitionis? Rńdet. Abrenuncio. Interrogatio. Uis eſſe ⁊ viuere in vnitate ſancte fidei catholice? Rńdet. Uolo. Tunc depoſita mitra ſurgit Pōtifex: ⁊ recōciliatus accedit ad pedes eius: coram eo genuflectens. Pōtifex vero īponit manū dextrā ſuper caput illi⁹ dicēs. Oremus.

Pōtifex ſtans ſine mitra tenet manū dextrā ſuper caput recōciliati genuflexi ad pedes eius, ⁊ dicit.

Domine Deus omnipotens: pater dn̄i noſtri Jeſu Chriſti: qui dignatus es hunc famulū tuū ab errore gētilitatis vel mendacio heretice prauitatis: ſiue iudaice ſupſtitionis, clemēter eruere: ⁊ ad eccleſiam tuā ſanctā reuocare: tu domine emitte in eum ſpiritum ſanctum paraclitum de celis. Iſa. 11. Spiritum ſapientie ⁊ intellectus. Spiritum conſilij ⁊ fortitudinis. Spiritū ſciētie ⁊ pietatis. Adimple eum lumine ſplendoris tui: ⁊ in nomine eiuſdem domini noſtri Jeſu Chriſti ſignet ſigno cru ✠ cis in vitā eternā. R. Amē. Poſt hec ſi reconciliatus ſit is qui precipuus ⁊ notabilis fautor ſchiſmatis extitit: genuflex⁹: vel ſup [illegible] facit publice profeſſionē ⁊ abiurationem: Pontifice cū mitra in faldiſtorio ante altare ſedēte dicēs.

Reconciliatus publice abiurat ⁊ promittit ſe manſurū in fide catholica.

Ego talis comperto diuiſionis laqueo quo tenebar: diutina mecū deliberatione pertractans: prona ⁊ ſpontanea voluntate: ad vnitatē ſedis apoſtolice: diuina gratia duce reuerſus ſum: me vero nō pura mente: ſeu ſimulata reuerſus exiſtimer: ſpondeo ſub ordinis mei caſu: ⁊ anathematis obligatione: atq; ꝓmitto tibi tali epiſcopo: ⁊ per te, ſancto Petro apoſtolorū principi: atq; ſanctiſſimo in Chriſto patri: ⁊ domino noſtro: domino N. Pape N. ⁊ ſucceſſoribus ſuis: me nunquam quorumlibet ſuaſionib⁹: vel quocunque alio modo: ad ſchiſma de quo redemptoris noſtri gratia liberāte ereptus ſum: reuerſurū: ſed ſemper in vnitate Eccleſie catholice: ⁊ in cōmunione romani Pontificis: per omnia permanſurū: vnde iurans dico: per Deum omnipotentē ⁊ ſancta Dei euāgelia: me in vnitate ⁊ cōmunione ꝑmiſſis: inconcuſſe manſurum. Et ſi (quod abſit) ab hac me vnitate aliqua occaſione: vel argumento diuiſero: periurij reatum incurrens: eterne obligatus pene inueniar: ⁊ cum auctore ſchiſmatis: habeam in futuro ſeculo portionē.

Reconciliatus iurat tactis euāgelijs ſeruare q̄ promiſit.

Deinde ſuper Librum euangeliorum quem Pontifex ante ſe tenet apertū: ponit ambas man⁹ extenſas iunctis digitis, dicens. Sic me de⁹ adiuuet, ⁊ hec ſancta Dei

Dei euãgelia. Tũ pducto p Pontificem ſigno crucis ſup recõciliatũ: ſurgit recõciliatus ⁊ diſcedit.

Pontifex bñdicit recõciliatũ.

¶ Si vero recõciliatus fuerat hęreſiarcha: ſeu pcipuus auctor alicuius hęreſis: omiſſa promiſſione pręcedente: facit ſequẽtẽ, genuflexus corã Põtifice: cũ mitra in faldiſtorio ante altare ſedẽte, dicẽs.

Si recõciliatus fuerat hereſiarcha iſta forma ſequens ſeruetur.

Ego talis cognoſcẽs veram catholicam ⁊ apoſtolicam fidem: anathematizo hic publice omnem hęreſim: pręcipue illaʒ de qua hactenus extiti infamatus: q̃ aſtruere conaẽ hoc, vel illud. Cõſentio autem ſanctę Romanę Eccleſię: ⁊ apoſtolicę ſedi: ⁊ ore ⁊ corde pfiteor me credere ſic vel ſic, ⁊ eandem fidem tenere: quam ſancta Romana Eccleſia: auctoritate euangelica ⁊ aplica: tenendam tradit. Jurans hoc per ſanctam omouſion: ideſt eiuſdeʒ ſubſtãtię trinitatem: per ſacroſancta euangelia Chriſti: eos autem qui contra fidem hanc venerint: cuʒ dogmatibus ⁊ ſectatoribus ſuis: ęterno anathemate dignos eſſe pronuncio. Et ſi ego ipſe: quod abſit: aliquando ↄtra hęc aliquid aſſentire: aut pręꝺicare pręſumpſero: canonum ſeueritati ſubiaceam.

Et mox ambas manus extenſas: digitis nõ diſiunctis: ponit ſuper librum euangeliorũ: quem Pontifex ante ſe apertum tenet, dicẽs.

Sic me deꝰ adiuuet ⁊ hęc ſancta dei euãgelia. Tũ pducto p Põtificeʒ ſigno crucis ſup reconciliatũ: ſurgit ipſe recõciliatꝰ ⁊ diſcedit.

Reconciliatus recedit.

DE ITINERATIONE Prælatorum.

Prelatus incipiẽs iter agere: poſtquaʒ equum aſcendit: inchoat hãc orationẽ.

Oremus.

Bredere cum ſeruis tuiſ deus: ⁊ emittere dignare ſanctum angelum tuum de cęlis: qui famulum tuum Tobiam duxit ⁊ reduxit: vt cum ſalute ⁊ proſperitate nos ducat ⁊ reducat: ac proſperum iter faciat: adſit in nobis concomitator iucũdus: vt nullus nobis aduerſetur inimicus: ⁊ vt procul a nobis ſit ſpirituũ malignorum incurſus: comes nobis adeſſe dignetur ſpiritus almus.

Poſtea inchoat Antiphonam. In viam pacis. Pſalmus.

Benedictus dominus Deus Iſrael: quia viſitauit ⁊ fecit redemptionem plebis ſuę.

Et erexit cornu ſalutis nobis: in domo Dauid pueri ſui.

Sicut locutuſ eſt per os ſanctorũm: qui a ſeculo ſunt prophetarum eius.

Salutem ex inimicis noſtris: ⁊ de manu omnium qui oderunt nos.

Ad faciendã miſericordiam cum pa

patribus noſtris: ⁊ memorari teſtamenti ſui ſancti.

Iuſiurandum quod iurauit ad Abraham patrem noſtrum: daturum ſe nobis.

Ut ſine timore de manu inimicorū noſtro℞ liberati: ſeruiam⁹ illi.

In ſanctitate ⁊ iuſtitia corā ipſo: omnibus diebus noſtris.

Et tu puer ꝓpheta altiſſimi vocaberis: preibis enim ante facieꝫ domini parare vias eius.

Ad dandā ſcientiam ſalutis plebi eiuſ: in remiſſionē pctō℞ eorū.

Per viſcera miſericordie dei nr̄i: in qb⁹ viſitauit nos oriēs ex alto.

Illuminare his qui in tenebris ⁊ in vmbra mortis ſedēt: ad dirigendos pedes nr̄os in viā pacis.

Gloria pa. Sicut erat. Deinde dicit totam an̄am, ⁊ alia ſequētia.

In viam pacis ⁊ proſperitatis dirigat nos omnipotēs, ⁊ miſericors dominus: ⁊ angelus Raphael comitetur nobiſcuꝫ in via: vt cum pace ⁊ ſalute ac gaudio: reuertamur ad propria.

Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater noſter. ℣. Et ne noſ inducas. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. Saluoſ fac ſeruos tuoſ dn̄e. ℟. De⁹ meus ſperantes in te. ℣. Mitte nobis dn̄e auxiliū de ſancto. ℟. Et de Syō tuere nos. ℣. Eſto nobiſ dn̄e turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Nihil pficiat inimic⁹ in nobis. ℟. Et filius iniqtatis nō apponat nocere nobis. ℣. Bn̄dict⁹ dn̄s die quotidie. ℟. Proſperuꝫ iter faciat nobiſ deus ſalutarium noſtrorum. ℣. Uias tuas demōſtra nobis domine. ℟. Et ſemitas tuas edoce nos. ℣. Utinam dirigantur vie noſtre. ℟. Ad cuſtodiendas iuſtificationes tuas. ℣. Erunt praua in directa. ℟. Et aſpera in vias planas. ℣. Angelis ſuis Deus mādauit de te. ℟. Ut cuſtodiant te in omnibus viiſ tuis. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dn̄s vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Orem⁹.

Deus, q filios Iſrael per maris mediū ſicco veſtigio ire feciſti: quiqꝫ trib⁹ magis iter ad te ſtella duce pandiſti: tribue nobis, queſumus, iter pſperū tempuſqꝫ tranqllū: vt angelo tuo ſcō comite: ad eū quo pgimus locuꝫ: ac demum ad eterne ſalutis portum peruenire feliciter valeam⁹.

Deus, infinite miſericordie ⁊ maieſtatis immēſe: quē nec ſpatia loco℞, nec iterualla tēporū ab his quos diligis aliq̄ ſeparatione diſiūgunt: adeſto nobis famulis tuis in te vbiqꝫ confidentibus: p oēm viā qua ituri ſumus: ⁊ itercedēte beata Dei genitrice Maria: ⁊ btō Michaele: ⁊ beatiſ Petro ⁊ Paulo, Hieronymo, Nicolao, Iuliano, Catherina Lucia Barbara, ⁊ oib⁹ ſcis: dux ⁊ comeſ nobiſ eſſe dignare: vt nihil nobiſ aduerſitatis noceat: nihilqꝫ difficultatis obſiſtat: ſed cūcta nobis ſalubria ⁊ proſpera ſuccedāt: ſub ope miſericordie tue: vtquicquid iuſto

iuſto petimus deſiderio: celeri ⁊ proſpero conſequamur effectu.

DEus, q Abrahā puerū tuū de Ur chaldeoꝝ eductum: p oēs ſuę peregrinationis vias illeſum cuſtodiſti: q̄s, vt nos famulos tuos cuſtodire digneris: eſto nobis dñe in procinctu ſuffragium: in via ſolatium: in ęſtu vmbraculum: ⁊ in pluuia ⁊ frigore tegumentum: in laſſitudine vehiculū: in aduerſitate pręſidium: in lubrico baculus: in naufragio portus: vt te duce: quo tendimus proſpere perueniamus: ⁊ demum incolumes ad propria redeamus.

ADeſto, q̄ſumus dñe, ſupplicationibus noſtris: ⁊ viam famulorum tuorum in ſalutis tuę proſperitate diſpone: vt inter omnes vię ⁊ vitę huius varietates tuo ſemper protegamur auxilio.

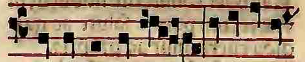
PRęſta, q̄s oīpotens Deus; vt familia tua per viā ſalutis incedat: ⁊ beati Johannis pręcurſoris hortamenta ſectādo: ad eum quem pdixit ſecura pueniat: dñm nr̄m Jeſum Chr̄m filium tuū: q tecum viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſancti De⁹, p oia ſcl'a ſclorū. ℟. Amen. Tum dicit Pontifex. ℣. Procedamus cum pace. ℟. In nomine dñi. Et diſcedunt.

ORDO AD RECIPIENdum proceſſionaliter Prælatum vel Legatum.

CUm Prelatus, vel Legatus ciuitatem aliquā, vel oppidū inſigne eſt ingreſſurus: proceſſio cleri ex more loci ordinata cū cruce pcedit illi obuiam extra portā vrbis: ⁊ cū legatus ſiue prelatus aduenerit: Prelatus eius loci indut⁹ amictu, ſtola, pluuiali, ⁊ mitra pretioſis: ſiue primā dignitatē habens indut⁹ ſuppellicio, ⁊ pluuiali pretioſo: offert veniēti crucē oſculādā: quā Legatus, ſeu prelat⁹ ex equo, vel ſi maluerit deſcēdens in terrā ſup tapetē ſtratū: genuflexus deuote oſculat. Tū ſi itrās eſt ep̄s vel maior, aut pſbyter vł ep̄s cardinalis: Cātores incipiūt ⁊ pſequunt añ.

Proceſſio cleri, ep̄o vel plato pricipali loci exito obuiā legato extra portas vrbis ⁊ legato adueniēti platus maior offert crucē ad oſculandum.

Sacerdos ⁊ pōtifex ⁊ virtutū

Cantores cātant añ. vł ℟.

opifex: paſtor bone in populo

ſic placuiſti dño. vel dicat ℟.

Ecce ſacerdos magnus q in

diebus

diebꝰ ſu is placuit De

o. Ideo iureiuran do ſe

cit illũ domi nus creſcere

in plebem ſu am. ℣.

Benedictionem omnium

gentium dedit il li: ⁊ teſtamen

tum ſuū confirmauit ſu

per caput e ius. Ideo.

Glori a. I deo.

Si vero legatꝰ recipiẽdus: ſit diaconus Cardinalis: cantatur ℟.

Fidelis nanqꝫ ⁊ prudens

diſpẽſator in magni pr̃is famili

as domo ↄſtitutꝰ erat. Ut ↄſeruis

ſuis mẽſurã tri tici ero

garet. ℣. Pro ſalu te ⁊ aug
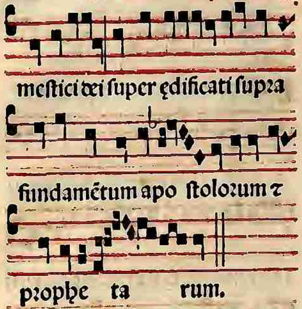
mẽto gregis ſibi cõmiſ ſi: cu

ra peruigili ſo licitus

e rat. Ut conſeruis.

Si aũt duo vel plures reciperent legati: etiaꝫ ſi non eſſent epiſcopi vel pr̃ſbyteri cardinales: cãtat añ.

Nos eſtis ciues ſanctorũ ⁊ do

In porta autem vrbis: conſueuerunt magiſtratus illius, obuiare legato, vel prelato primo intráti, ac illum benigne ſuſcipere, ⁊ aſſociare, ac baldachinū ſuper eū deferre. Incepta aña: proceſſio, que locū habere debet immediate ante crucem prelati: niſi interſint canonici cathedralis eccleſie: ordine ſuo pgredit: ⁊ cantant poſt dictas añas, ſeu Rñia: alia cãtica, vel hymni: put magis placebit: vſq; ad eccleſiá maiorem, ſeu principalẽ loci. Si vero proceſſioni interſint canonici eccleſie cathedralis: illi ſoli poſſunt ire poſt crucẽ Legati: imediate ante eū. Equitátes vero oẽs: equitare debent ante pceſſioné. Togati vero: debent legatum, ſeu prelatū ſequi. Cū prelatus, ſeu legatus deſcẽderit, ⁊ intrat portã maioris ſeu principalis eccleſie, prelatus eccleſie, ſeu maiorẽ dignitatẽ habẽs: indut⁹: vt ſup. detecto capite: offert illi aſperſoriũ cū aqua benedicta: qḋ prelatus ſeu legatus accipiens: aſpgit primo ſeipſum: deinde alios. Cum idem prelatus eccleſie, ſeu primaꝫ dignitatẽ habẽs offert ei nauiculam: aliquo alio ſacerdote ſuperpellicio induto thuribulū porrigente, ⁊ legatus ſeu prelatus iponit incẽſum: ⁊ ſtatim ꝑlatus eccleſie, ſeu dignitatẽ habens: incenſat ipſum prelatum ſeu legatū: ſtantem detecto capite: more ꝯſueto.

Legatus ducit ad maiorem eccleſiaꝫ.

Offert legato aſperſorium cū aq bñdictã.

Legatus incenſum ponit in thuribulo ⁊ prelatus maior ipſum incenſat.

Deinde pcedũt ad altare maius eccl'ie: ⁊ ibi ſup faldiſtorio ante infimuꝫ gradū altaris parato: procũbit ⁊ orat prelatus, ſeu legat⁹. Interim vero ꝑlatus eccleſie, ſeu dignitatem maiorem habẽs: ſtãs i cornu epiſtole altaris: verſus ad orantem: detecto capite, dicit. ℣. Protector noſter aſpice Deus. ℟. Et reſpice in faciẽ Chriſti tui. Cum omnibus ſequentibus: ſi receptus ſit prelatus, aut legatus: epiſcopus vel presbyter cardinalis. Si vero ſit diaconus cardinalis: omiſſo. ℣. precedente: dicit ſequentes tantum. ℣. Saluum fac ſeruum tuum domine. ℟. Deus meus ſperantem in te. ℣. Mitte ei domine auxilium de ſancto. ℟. Et de Sion tuere eum. Verſus. Nihil proficiat inimicus in eo. ℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. Verſus. Dominus vobiſcum. ℟. Et cũ ſpiritu tuo. Oremus.

Omnipotẽs ſempiterne deus, qui facis mirabilia magna ſolus: protende ſuper hũc famulum

mulum tuum: ⁊ cunctas cōgregationes illi cōmiſſas: ſpiritū gratię ſalutaris: ⁊ vt in veritate tibi complaceat: perpetuum ei rorē tuę benedictionis infunde. Per Chriſtum dn̄m nr̄m. ℟. Amen.

His dictis: cantores cantant aliquam an̄am eis magis placentē: de ſancto patrono eccleſię: cū verſiculo de eodem ſancto. Et cū dicit verſiculus: ſurgēs p̄latus, vel legatus: aſcēdit ad altare: oſculaturq̄ illud i medio: deinde p̄cedit ad cornu epiſtolę, vbi ſtās ad ipſum altare verſus: cātat orōnem de dicto ſancto: deinde ad mediū altaris reuertit: vbi ſtās dat benedictionē ſolēnem populo, dicēs Sit nomen dn̄i benedictum. ⁊c. Qua data: facit promulgari per vnum ex ſuis, ſiue ex beneficiatis eccleſię indulgētias: quas ipſe intereſſentibus cōcedit: deinde prelatus eccleſię: ⁊ alij dimiſſis paramentis aſſociant illum, vſque ad diuerſorium ſuum.

Prelati ꝗ[illegible] ius eccleſię dimiſſis paramentis aſſociant eū ad ei⁹ manſionem.

¶ Cū vero nouus Prelatus primo ad eccleſiam ſuam veniens recipitur: loco orationis prędictę. Omīpotens ſempiterne Deus. ⁊c. dicitur ſequens oratio. Orem⁹.

Deus omnium fidelium paſtor ⁊ rector: famulum tuū N. quē eccleſię tuę preeſſe voluiſti: propitius reſpice: da ei, queſumus, verbo ⁊ exēplo quibus preeſt: proficere: vt ad vitam vna cū grege ſibi credito, perueniat ſempiternam. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

ORDO AD VISITANDAS Parochias.

Prelatus procedens ad viſitandas parochias recipitur proceſſionaliter ab illis de parochia. ⁊ dicitur ſup eum ante altare ſup faldiſtorio genuflexo orō. Deus humilium.

Pontifex viſitaturus dieceſis ⁊ parochias ſuas: cū ad ciuitatem, ſeu oppida ſuę dieceſis peruenerit: recipitur proceſſionaliter eo ordine: prout ſupra in receptione prelati, ſeu legati dictū eſt. Hoc ſolo dempto q̄ loco orationis. Omnipotēs ſempiterne Deus: qui facis mirabilia magna. ⁊c. ſeu Deus omniū. ⁊c. ipſo Prelato ante altare in faldiſtorio genua flectente: dicitur ſequens oratio. Oremus.

Deus humilium viſitator, qui eos paterna dilectione cōſolaris: p̄tēde ſocietati noſtrę gratiā tuā: vt per eos in quibus habitas: tuum in nobis ſentiamus aduentum. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amē. Qua finita Pōtifex ſurgēs aſcēdit ad altare mai⁹: oſculaturq̄ illud i medio ⁊ ibidē populo ſolēniter bn̄dicit.

Pontifex ſurgit ⁊ oſculat altare. ⁊ ſtans in eius medio ſolenniter benedicit populo.

Deide verſus ad populū ſedens ibidem in aliqua ſede, ſeu faldiſtorio: proponit populo cauſas aduētus ſui: quia ſacri canones ⁊ eccleſiaſtic⁹ ordo: hoc fieri precipiunt propter multa.

Prelatus viſitator vertit ſe ad populum ⁊ notificat cauſas ſui aduentus.

¶ Primo ad abſoluendas animas defunctorum.

¶ Secūdo, vt ſciat ⁊ videat qualiter eccleſia ipſa ſpūaliter ⁊ temporaliter gubernet. Quomodo ſe habeat in ornamētis. Qualiter ibi eccleſiaſtica ſacramenta miniſtrātur: et diuina officia pagunt. Quale ſeruitium ibi impēditur. Qualis ſit vita miniſtrorū et populi: vt ex officio inq̄ſitionis ſue: ꝑ eū ſi qua in premiſſis corrigenda fuerint: corrigant et emēdentur. Et precipit fieri libros et alia neceſſaria eccleſiaſtica ornamenta.

¶ Tertio: ad adulteria, fornicationes: ſortilegia, diuinationes, ⁊ ſimilia publica in populo punienda: ad qđ interdum nō ſufficiunt: eccleſiarū rectores. Oſtēdens diligenter populo: q̄ damnabilia ⁊ deteſtanda ſunt crimina ipſa.

¶ Quarto propter caſus: qui de iure vel ↄſuetudine ad epiſcopū dūtaxat pertinere noſcūtur, qui in conſtitutionibus ſynodalibus ↄtinētur: in quibus nullus alius ſe intromittere poteſt. Proteſtās plebi: q ſiquis vel ſiqua in aliquo ipſorum caſuū, vel in quocūq alio: conſilio eius indiguerit, paratus ſit benigne audire: et conſilium, et abſolutionem impendere: ac penitentiā miſericorditer iniungere ſalutarem.

¶ Quinto: ad exhibendū ſacramentū cōfirmationis, qđ nullus aliꝰ niſi ſolus ep̄s ex diuina ⁊ apoſtolica inſtitutione dare poteſt.

¶ Sexto inducit diligēter populum ad penitentiam: ⁊ inſtruit in eccleſiaſticis ſacramentis, ⁊ in articulis fidei, ⁊ qualiter debent declinare a malo ⁊ facere bonū. Fugere vitia, ⁊ ſectari virtutes. Alteri non facere, qđ ſibi fieri nolunt.

His expletis: fit populo cōfeſſio ⁊ abſolutio generalis, ⁊ indulgētia datur per Pontificem: prout infra in miſſa pontificali poſt euāgeliū ponetur. *Datur indulgētia per Pontificem.* Poſt hec Pontifex depoſita cappa: induitur amictu, ſtola, pluuiali, violacei vel nigri coloris, ⁊ mitra ſimplici: ⁊ ſtās cum mitra iuxta altare: verſus ad populum: incipit Antiphonam.

Si iniquitates. Deinde cū miniſtris ſeu capellanis ſuis dicit ps. *Prelatus paratur ⁊ incipit an̄. Si iniqtates. ⁊ ps. De profundis.*

De profundis clamaui ad te dn̄e: dn̄e exaudi vocē meā.

Fiant aures tue intendentes: in vocem deprecationis mee.

Si iniquitates obſeruaueris domine: domine quis ſuſtinebit?

Quia apud te propitiatio eſt: ⁊ propter legē tuā ſuſtinui te dn̄e.

Suſtinuit anima mea in verbo eius: ſperauit anima mea in dn̄o.

A cuſtodia matutina vſq ad noctem: ſperet Iſrael in domino.

Quia apud dominum miſericordia: ⁊ copioſa apud eū redēptio.

Et ipſe redimet Iſrael: ex omnibus iniquitatibus eius.

Requiem eternam dona eis domine: ⁊ lux perpetua luceat eis.

Tum dicit totam Antiphonam. *Repetit an̄a.*

Si iniquitates obſeruaueris domine: domine quis ſuſtinebit?

Qua dicta depoſita mitra, dicit

Kyrie

Ep̃s depoſita mitra dicit Kyrie el. ⁊ p̃r nr̃. ⁊ cum aſperſorio aſpgit ter ãn ſe ⁊ turificat p̃us incẽſo bñdicto, ⁊ dicto Sed libera. dicit ℣. ⁊ orationem ſequentem.

Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater noſter. quod ſecrete cõpletur: Et interiꝫ accepto aſperſorio cũ aqua benedicta: tertio aſpergit ante ſe: deinde impoſito incenſo in turibulo: ⁊ illo benedicto: eodem modo incenſat. Quo facto pronuntiat ℣. Et ne nos inducas. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. In memoria ęterna erũt iuſti. ℟. Ab auditione mala nõ timebunt. ℣. A porta inferi. ℟. Erue domine animas eorum. ℣. Requiem ęternã dona eis domine. ℟. Et lux perpetua luceat eis. ℣. Dñe exaudi orõné meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cũ ſpiritu tuo. Oremus.

Deus, q inter apoſtolicos ſacerdotes famulos tuos põtificali feciſti dignitate vigere: pręſta, quęſumus: vt eoꝝ quoqꝫ perpetuo aggregent̃ conſortio. Per Chriſtum dñm noſtrũ. ℟. Amen. Deide aqua bñdicta: turiferario: duobus cęroferariis, Cruce, ⁊ clero p̃cedẽtibus ⁊ cantantibus ℟. Qui Lazarum reſuſcitaſti a monumento fętidum, Tu eis domine dona requiem ⁊ locum indulgentię. ℣. Qui venturus es iudicare viuos, ⁊ mortuos, ⁊ ſeculum per ignem. Tu eis domine. Põtifex cum mitra erit ad cęmeterium. Interim dicens cum miniſtris ſuis aĩam. Si iniqtates. ps. De profundis. vſqꝫ ad finem cum Requiem ęternam. ⁊ Añã. *Repetit aña.* Si iniquitates obſeruaueris domine: domine quis ſuſtinebit? Quibus omnibus dictis: cuꝫ fuerint in medio cęmeterij firmãt ſe ſuo ordine: ⁊ chorus cãtat ℟ium:

Cum fuerint in medio cęmeterij chorus cãtat ℟. Libera me. ⁊c.

Libera me dñe de morte ęterna in die illa tremenda: quando cęli mouendi ſunt ⁊ terra. Dum veneris iudicare ſeculum per ignem. ℣. Tremens factus ſum ego: ⁊ timeo: dum diſcuſſio venerit atque ventura ira. Quando cęli mo. ℣. Dies illa dies irę: calamitatis ⁊ miſerię: dies magna ⁊ amara valde. Dum veneris iudicare ⁊c. ℣. Requiem ęternam dona eis domine: ⁊ lux perpetua luceat eis. Tum repetitur ℟ium. Libera. vſque ad primũ verſum. *Repetitur ℟.* Interim dum ℟ium repetitur: offertur p̃ digniorem Eccleſię: nauicella, ⁊ per alium ex miniſtris turibuluꝫ Pontifici: qui imponit incenſum more cõſueto. ℟io repetito, Chorus cãtat Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Mox Pontifex mitra depoſita conuenienti voce dicit Pater noſter. Deinde aſpergit ⁊ incẽſat: prout fecit in eccleſia. Quo facto dicit ℣. Et ne nos inducas. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. In memoria ęterna erit iuſt⁹. ℟. Ab auditione mala non timebit. ℣. A porta inferi. ℟. Erue domine animas eorũ. ℣. Requiem ęternaꝫ. ℟. Et lux perpetua luceat eis. ℣. Domine exaudi orationẽ meã. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Bñdicit incẽſum ⁊ ponit i turibulo. Finito ℟io. chorus cãtat Kyrie eleiſon.

Pontifex mitra depoſita dicit p̃r nr̃. ⁊ aſpergit añ ſe ⁊ turificat ter ⁊ dicit. Et ne nos. ⁊ ℣. orones ſequẽtes.

DEus qui inter apl'icos ſacerdotes famulos tuos ſacerdotali feciſti dignitate vigere: preſta, q̄s, vt eorū quoq; perpetuo aggregentur cōſortio. Alia oīo.

DEus venię largitor: & humanę ſalutis amator: q̄s clemētiam tuā: vt nr̄ę congregationis fratres: ꝓpinquos & bn̄factores: qui ex hoc ſęculo tranſierūt: beata Maria ſemper virgine intercedente: cum oībus ſanctis tuis ad perpetuę beatitudinis cōſortiū peruenire concedas. Alia oratio.

DEus, cuius miſeratione animę fidelium requieſcunt: famulis & famulabus tuis omnib⁹ hic & vbiq; in Chriſto quieſcentibus: da propitius veniam peccatorum: vt a cūctis reatibus abſoluti: tecum ſine fine lętentur: Per Chr̄m dn̄m nr̄m. ℟. Amē. ℣. Requiē ęternā dona eis dn̄e. ℟. Et lux ꝑpetua. Cū duo cātores dicūt ℣. Requieſcant in pace. ℟. Amē. Et mox Pontifex eleuata dextera: producit ſignum crucis ab omni parte ſuper cęmeterium. Tum accepta mitra per Pontificē: reuertuntur oēs ad eccleſiā ordine quo venerūt: choro dicēte ꝯgruēti voce ſine nota totum pſalmum.

Reuertūtur ad eccleſiā ordine quo venerunt, & dicunt pſalmum Miſerere fol. 54.

MIſerere mei Deus: ſcd̄m magnam miſericordiam tuam. cū ℣. Requiē ęternā dona eis domine. Et lux perpetua luceat eis. Quē etiā pontifex ipſe, dicit voce demiſſa: cū miniſtris, ſeu capellanis ſuis: qb⁹ dictis: & Pōtifice ad chorū ante maius altare pueto, Pontifex depoſita mitrā: ſtās ibidē in medio: v̄ſus ad altare dicit

Genuflecto ad mai⁹ altare finito pſal. pontifex dicit Kyrie el. &c.

Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſ. Kyrie eleiſon. Pater noſter. ℣. Et ne nos indu. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. A porta inferi. ℟. Erue dn̄e animas eor̄. ℣. Dn̄e exaudi orōnē meam. ℟. Et clamor me⁹ ad te veniat. ℣. Dn̄s vobiſcum. ℟. Et cū ſpiritu tuo. Oremus.

ABſolue, quęſumus domine, animas famulorum famularumq; tuarum: ab omni vinculo delictorū: vt in reſurrectionis gloria: inter ſanctos & electos tuos reſuſcitati reſpirent. Per Chr̄m dominum noſtrum. ℟. Amen.

His pactis: depoſitis ſtola & pluuiali nigris, ſeu violaceis: & aſſūptis albis: poterit Pontifex ꝯfirmare pueros: p̄miſſa monitione: & alijs ſeruatis: ꝓut ſupra i principio de chriſmandis in fronte: dictū eſt. Aut ſi placeat: poterit Pōtifex illud ꝑ alia hora vl' die reſeruare: & ſucceſſiue alia facit: q̄ ſupra ꝓpoſuit ſe factur̄. Expedita itaq; cōfirmatione: & benedictis ornamentis ſi q̄ ſua bn̄dicenda ſunt: depoſitiſq; indumētis eccleſiaſticis: ꝯfeſſiones: & deinde q̄relas: ſi quę ſunt: audit. Tum de ꝯuerſatione cleri & populi: ac qualiter ſpūalia & temporalia in ipſa Eccleſia miniſtrantur: & de libris ac ornamētis diligenter de plano inquirit.

Pontifex tunc poterit ꝯfirmare pueros

Pontifex debet inquirere de cōuerſatiōe cleri & populi & de alijs.

¶ Peracta demum viſitatione illius loci: & oībus expeditis: cū diſcedere voluerit Pontifex: in ſuo habitu cōmuni accedit ad eccliā:

Receſſurus pontifex acceditad altare in habitu cōmuni ⁊ ſtans ad cornu ep̄le orat ꝓ defunctis.

⁊ ſtās ante altare in cornu epiſtole: verſus ad illud, dicit pſalmum De profundis. totū cū ℞ requiē eternam. ⁊ aña Si iniquitates. Deinde dicit Pater noſter. ℣. Et ne nos inducas. ℟. Sed libera nos a ma. ℣. A porta inferi. ℟. Erue dñe animas eoꝝ. ℣. Requeſcant in pace. ℟. Amē. ℣. Dñe exaudi orōnē meā. ℟. Et clamor meus ad te ve. ℣. Dñs vobiſcū. ℟. Et cū ſpiritu tuo. Oremus.

Deus, cuius miſeratione anime fidelium requieſcunt: famulis ⁊ famulabus tuis omnibꝰ hic ⁊ vbiq; in Chriſto quieſcentibus: da propitius veniam peccatorum: vt a cūctis reatibus abſoluti, tecum ſine fine letentur. Per Chriſtum dñm noſtrū. ℟. Amē. Poſt hec diſcedit quo voluerit.

ORDO AD RECIPIENdum proceſſionaliter Imperatorem.

Venienti Imperatori clerus vrbis illi obuiam exit proceſſionaliter vt dictum eſt de legato.

Imperator in porta ciuitatis de equo deſcendens oſculatur crucem ⁊ ſub baldachino ducitur ad eccleſiam.

Quādo Imperator venit ad aliquam vrbē, vel oppidū inſigne: clerus vrbis obuiam venit ei proceſſionaliter: vt dictū eſt ſuperius de receptione prelati: vel legati: tamen extra portā aliquātulū magis remote: quam prelato ⁊ legato fieri ſolet. Imperator ex equo vel (qđ magis ꝯuenit) deſcēdens in terra: ſuper tapetē ſtratū genuflexus: oſculať ibidem crucē; ⁊ ſub baldachino ducit vſq; ad eccleſiam: proceſſio precedit immediate Imperatorē: ⁊ is qui gladiū Imperatori prefert: eq̄tat immediate poſt prelatum ꝓceſſionis. Si vero legatus apoſtolicus Imperatorē reciperet: aut cum eo vrbē intraret: vel alias ſecum iret: vel equitaret: ille qui gladiū Imperatori prefert: ⁊ alius crucē legati portās: ſimul ire debent. Crux legati: qa debeť ei latria: erit a dextris, ⁊ gladius Imperatoris a ſiniſtris. Interim dū ꝓcedūt ad eccleſiā: cantať aña

Et poſt Añam predictam: cantantur hymni: vel alia cantica deuoto: prout magis placebit. Cū Imperator deſcēderit ⁊ intrat eccleſiam: prelatuſ eccleſie accepto aſperſorio: aſpergit eum: deinde alios in genere: ⁊ procedunt vſque ad altare maius: coram quo Imperator genuflectit ſuper faldiſtorio ibidem ſibi parato. Prelatus vero eccleſie: aſcēdit ad cornu epiſtole altaris: vbi ſtans verſus ad orantem

orantem: detecto capite, dicit ℣.

Prelatus maior ſtās in cornu epl'ę dicit ℣. & orōnes ſequētes ſtās cō uerſus ad eum.

Deus iudicium tuum regi da. ℟. Et iuſtitiā tuā filio regis. ℣. Saluū fac N. Imptorē nr̄m dn̄e. ℟. Deus meus ſperātē in te. ℣. Mitte ei dn̄e auxilium de ſancto. ℟. Et de Sion tuere eū. ℣. Nihil proficiat inimic⁹ in eo. ℟. Et filius iniquitatis nō apponat nocere ei. ℣. Fiat pax i virtute tua. ℟. Et abundantia in turribus tuis. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dn̄s vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Orem⁹.

Deus, in cui⁹ manu ſunt corda regū: inclina ad p̄ces humilitatis nr̄ę aures miſericordię tuę: & Imꝑatori nr̄o famulo tuo N. regimen tuę ſapiētię appone: vt hauſtis d̄ tuo fonte ꝯſilijs: & tibi placeat: & ſup oīa regna p̄cellat.

Pretende dn̄e, quęſumus famulo tuo N. Imperatori noſtro dexteram cęleſtis auxilij: vt te toto corde ꝑquirat: & quę digne poſtulat: aſſequi mereatur. Per Chr̄m dn̄m noſtrum. ℟. Amen.

Si p̄latus ſit ep̄s ſolēniter benedicit populo.

Deinde ſi prelatus ſit epiſcopus, vel maior: ſtans ante altare: benedicit ſolenniter populo dicens.

Sit nomen domini benedictū.

Intellige ſi nō ſit p̄ſens legat⁹: qa bn̄dicet legatus, ſi ſit pręſens ibi.

Data bn̄dictiōe depoſitis ſacris veſtibus ipſum ad hoſpitium aſſociant.
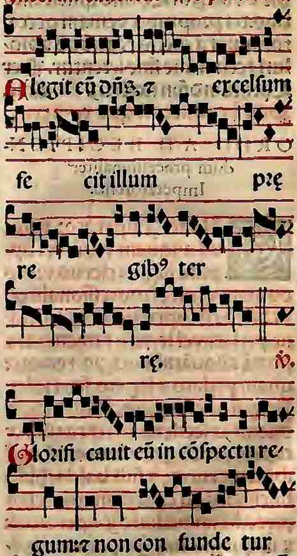
Qua benedictiōe data: depoſitis ſacris veſtib⁹: aſſociat Imperatorem vſq; ad eius hoſpitiū. Si aūt p̄latus ipſe nō ſit ep̄us vel maior: finitis orōnibus p̄dictis: depoſitis veſtibus ſacris: aſſociat: vt ſupra.

ORDO AD RECIPIENdum proceſſionaliter Regem.

Quando Rex: ad aliquā vrbem: aut oppidū inſigne venit, Clerus pceſſionaliter obuiā vadat ei extra portam: vbi Rex ex equo vel (qd̄ magis cōuenit) deſcēdēs: in terra ſuper tapetem ſtratū genuflexus: oſculatur crucem: quę ꝑ prelatum ſibi porrigitur. Deinde ſub baldachino ducitur vſq; ad Eccleſiam ordine ſupradicto.

In introitu Regis ſeruant q̄ ſupra de imperatore dicta ſunt.

Interim cantatur Reſponſoriū.

Et

Et. ℣. Gloria. Et.

Deinde cātanť hymni: vel alia cā/tica magis placētia. Cū rex ecclīā intrat, prelatus accepto aſpſorio aſpergit eū: deinde alios in genere, ⁊ pcedūt vſq; ad altare mai⁹: coraꝫ quo rex genuflectit ſup faldiſtorio ibidem parato: ⁊ orat.

Prelatus vero aſcēdit ad cornu epiſtole altaris: vbi ſtans verſus ad orantē: detecto capite, dicit ℣.

Deus iudiciū tuum regi da. ℟. Et iuſtitiam tuam filio regis. ℣. Saluū fac regē noſtrū dn̄e. ℟. Deus meus ſperantem in te. ℣. Mitte ei dn̄e auxilium de ſancto. ℟. Et de Sion tuere euꝫ. ℣. Nihil proficiat inimic⁹ in eo. ℟. Et filius iniquitatis nō apponāt nocere ei. ℣. Fiat pax i virtute tua. ℟. Et abundantia in turribus tuis. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dn̄s vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Orem⁹.

Deus, cui omnis poteſtas, ⁊ dignitas famulatť: da huic famulo tuo regi noſtro N. pſperum ſue dignitatis effectū: in qua te ſemper timeat: tibique iugiter placere contendat. Per Chriſtū dominum noſtrum. ℟. Amen.

Deinde prelatus ſi ſit epiſcopus vel maior: accedit ad mediū altaris: ⁊ ibi pplo ſolenniter bn̄dicit. Tum ſacris dimiſſis veſtibus: regem vſq; ad hoſpitiū comitatur.

ORDO AD RECIPIENdum proceſſionaliter Principem.

Princeps eodē ritu ducitť quo rex ⁊c.

Quando Princeps: ad aliquam vrbem aut inſigne oppidū venit: clerus proceſſionaliter ei obuiā venit extra portam. Ubi Princeps ex equo: vel qđ magis cōuenit deſcēdens: i terra ſup tapetē ſtratū genuflexus: oſculatť crucē: que p prelatuꝫ ſibi porrigitur. Deide ſub baldachino ducitť vſq; ad ecclīā ordine ſupradicto. Interim cātatur ℟.

Poſui adiutori um ſuper

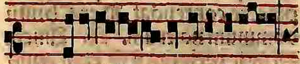
potētē: ⁊ exaltaui electū de ple

be me a. Man⁹ enim mea

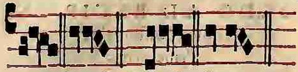
au xiliabi tur e i.

℣. Inueni Dauid ſeruū meū:

oleo ſancto meo vnxi e um.

um. Man⁹. Gloria. Manus.

Deinde cātant hymni: vel alia cātica magis placētia. Cum Princeps ecclīam intrat, prelatus accepto aspersorio aspgit eū: deinde alios in genere, ⁊ pcedūt vsq; ad altare maius: corā quo Princeps genuflectit super faldistorio ibidem sibi parato: ⁊ orat.

Prelatus vero ascēdit ad cornu epistole altaris: vbi stans versus ad orantē: detecto capite, dicit ℣. Saluū fac principē nr̄m dn̄e. ℟. Deus meus sperantem in te. ℣. Mitte ei dn̄e auxilium de sancto. ℟. Et de Sion tuere eū. ℣. Nihil proficiat inimic⁹ in eo. ℟. Et filius iniquitatis nō apponat nocere ei. ℣. Fiat pax i virtute tua. ℟. Et abundantia in turribus tuis. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dn̄s vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo. Orem⁹.

Deus, cui omnis potestas, ⁊ dignitas famulat: da huic famulo tuo principi nr̄o N. psperum sue dignitatis effectū: in quā te semper timeat: tibique iugiter placere contendat. Per Christū dominum nostrum. ℟. Amen.

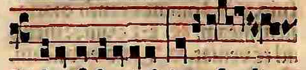
Deinde prelatus si sit episcopus vel maior: accedit ad mediū altaris: ⁊ ibi pplo solenniter bn̄dicit.

Tum sacris dimissis vestibus: Principem vsque ad hospitium comitatur.

ORDO AD RECIPIENdum processionaliter Imperatricem, vel Reginam.

Quando Imperatrix, vel Regina ad aliquā vrbē, aut isigne oppidū venit. Ordo idē qui supra seruatur, Clerus processionaliter obuiam venit ei extra portā. Imperatrix vel Regina ex equo: vel qđ magis cōuenit descēdens: in terra sup tapetē stratū genuflexa osculat crucem: que per prelatū sibi porrigitur. Deinde sub baldachino ducit vsq; ad ecclesiam ordine cōsueto. Interim cantatur ℟ium.

Ista est speciosa inter fi lias

Jerusalem. Sicut vi di stis

cam plenam cha ritate ⁊

dilecti one in cubili bus ⁊

in

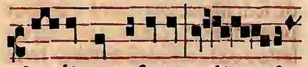
in hoꝛ tisa-

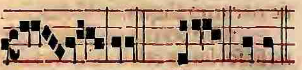
ro matum.

℣. Iſta eſt ſpecio ſa quę a-

ſcendit de deſerto de litijs af-

fluens. Sicut. Gloꝛia. Sicut.

Deinde cantātur hymnⁱ vel alia cātica magis placētia. Cū Impatrix vel regina eccliã intrat, pręlatus accepto aſpſoꝛio aſpgit eā: deinde alios in genere: ⁊ pcedunt vſq; ad altare maius: coꝛam quo Impatrix vel regina genuflectit ſup faldiſtoꝛio ibidē ſibi parato ⁊ oꝛat. Pręlatus vero aſcēdit ad coꝛnu eplę altaris: vbi ſtans verſus ad oꝛātē: detecto capite: dicit.

℣. Saluam fac ancillam tuā dñe. ℟. Deus meus ſperantem in te. ℣. Mitte ei domine auxilium de ſancto. ℟. Et de Siō tuere eam. ℣. Nihil proficiat inimicus in ea. ℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei. ℣. Fiat pax in virtute tua. ℟. Et abundātia in turribus tuis. ℣. Domine exaudi oꝛonem meam. ℟. Et clamoꝛ meᵘ ad te veniat. ℣. Dñs vobiſcū. ℟. Et cū ſpū tuo. Oremus.

Deus, cuius puidentia in ſui diſpoſitione non fallit: ineffabilem clementiā tuā ſupplices exoꝛamus: vt ſicut Eſther reginā Iſraelitice plebis: cauſa ſalutis ad regis Aſſueri thalamū: regniq; ſui cōſoꝛtiū trāſire feciſti. Eſther 2. Ita hanc famulam tuā: chꝛiſtianę plebis ſalutis gratia: ad gratiā tuā tranſire facias: vt tibi ſuper oīa iugiter placere deſideret: ⁊ te inſpirante quę tibi placita ſunt: toto coꝛde perficiat: ⁊ dextera tuę potentię illam ſemp hic ⁊ vbiq; circundet. Per Chꝛiſtū dñm nřm. ℟. Amē.

Deinde pręlatus: ſi ſit epiſcopus vel maioꝛ: accedit ad medium altaris: ⁊ ibi ſolenniter populo benedicit. Tum ſacris dimiſſis veſtibus: Imperatricem vel reginam vſque ad hoſpitium comitatur.

ORDO AD RECIPIENDUM proceſsionaliter Principiſſam.

Principiſſa recipit pceſſionaliter eo modo ⁊ oꝛdine: put ſupꝛa de Impatrice vł regina dictū eſt: hoc ſolo excepto, q loco oꝛonis. Deᵘ, cuiᵘ pui. ⁊c. dr hęc ſequēs.

Quęſumus oipotens Deus: vt hanc famulā tuam vbiq; ſapientia tua doceat atq; confoꝛtet: ⁊ eam eccleſia tua fidelem ſemper agnoſcat. Per Chꝛiſtum dominum noſtrum. ℟. Amen.

DE VESPERIS PONTIficalibus: Pontifice in Craſtinum celebraturo.

Pontifex in craſtinū ſolenniter in ſua eccleſia celebraturus: die pcedēti hora veſperaꝝ ꝯſueta: indutus cappa pontificali: venit ad eccleſiā: ⁊ facta orone ſuper faldiſtorio ante mediū altaris poſito: aſcendit ſedem eminentē: in qua ſedet. Adſint ibi canonici eccleſię: qui oēs pluuialibus induunt. Archidiaconus aūt ⁊ aliꝰ diaconus canonicus ſi aderit: alioquin vltimus preſbyter canonicꝰ: qui a lateribus pontifici aſſiſtant: dalmaticis induuntur. Archidiaconus qui a dextris eſt: ſemper imponit birretum ⁊ mitram: qui vero a ſiniſtris eſt ſemper deponit mitrā: ⁊ archidiaconus deponit birretū: ⁊ cū eo capillos cōplanat. Prior vero canonicoꝝ pluuiali indutꝰ: de libro ſeruit: oſtendēs ei quę eſt dicturus. Adſint etiam aliqui preſbyteri cum pluuialibus: quorū vnus ſeruiat de baculo paſtorali: alius autē ſuſtentet librū ſup caput: quādo pontifex aliquid ex libro dicturus eſt: ⁊ alius ſeruiat de candela: ⁊ duo alij ſuperpelliceis tantū induti ſint: quorū vnus tobaleam ſericam ad collum habēs de mitra ſeruit: alter videlicet qui in craſtinū cātaturus eſt epiſtolā: pręintonat aīas ⁊ hymnum tempore opportuno: ante pontificē, ⁊ alios ordine ſuo. His ſic paratis: ſurgit pōtifex: ⁊ depoſita per ſcutiferos ſibi cappa: ſeu mantello magno: ſi ſit religioſus ex mendicātibus: induitur per archidiaconum ⁊ aliū ex canonicis; paramentis ſuis: ſup altare ante pontificis aduentū per ſacriſtā prępa ratis: videlicet. Amictu, alba, cingulo, cruce pectorali, ſtola q̄ a collo dependeat, ⁊ pluuiali, ac pectorali: quod in cōiunctura pluuiali ante pectus ſibi imponitur. Deinde ſedens accipit mitrā ⁊ anulū pontificalē: quę omnia per capellanos ordine ſuo cū debitis reuerentijs ad pontificē portantur: ⁊ ſic paratus aliquantulū quieſcit.

Si vero pōtifex in aliena ęccleſia ſit ſolēniter celebraturus: faldiſtoriū nō longe a cornu ſiniſtro altaris: vz. epiſtolę: ꝓut in miſſa fieri ſolet ſibi paret: ac oīa paramenta p̄dicta ſupra mediū altaris ordinent: q̄bus pōtifex ipſe ante dictum faldiſtoriū induit. Adſint ad minus: ſex capellani cū ſuperpelliceis: q̄ in oībus: vt ſupra dictū eſt: inſeruiant pontifici: qui indutus prędictis paramētis pontificalibus: ſedet verſus ad populum: ⁊ aliquantulū quieſcit. tum depoſita ſibi mitra ſurgit: ⁊ ſtās verſa facie ad altare: ꝯpetenti voce dicit. Pater noſter. quod ſecreto cōplet: quo finito: ſtans eodem modo: ſignans ſe more ſolito: cantat.

Deus in adiutoriū meū intēde.

Reſpon-

Reſpódet chorus. D omine ad adiuuandum me feſtina. Continuans ℣. G loria patri ꝛ filio ꝛc. Que cū chorus ipſe cantat: Pontifex inclinat caput omnipotenti Deo: vſque ad ℣. S icut erat. ꝛc. Quo finito: preintonatur Pontifici aña per ſubdiaconum, vel cui incumbit tale officiū: ꝛ ſtatim accedunt duo capellani: q de libro ꝛ candela ſeruiunt: ꝛ aſſiſtēs, qui oſtēdit que dicturus eſt. Tū Pontifex modeſta voce intonat añaꝫ: quā chorus pſequitur. Tum aufert liber: ꝛ finita a choro añ. cū icipit pſalmus ſedet Pōtifex: imponit ei mitra: ꝛ pariter miniſtri oēs ſedent: quouſqꝫ incipiatur caplm. Quando autē in pſalmis dicitur G loria patri. Pōtifex cū mitra. caput oipotēti deo iclinat: vſqꝫ ad S icut erat. Cum incipit capitulum: quod cantari debet: ꝛ ſm cōſuetudinem romane eccleſie: per ſubdiaconum: cui etiam incūbit preintonare añas. Pontifex ſurgit cū mitra: ſtās in ſede ſua verſus ad altare: finito capitulo preintonatur ei hymnus: tum extracta mitra: incipit hymnum: queꝫ chorus proſequitur: ꝛ Pōtifex ſtans ſine mitra: permanet vſqꝫ ad finē hymni. Si vero fuerit hymnus.

Qualiter ſe debere debet pōtifex dū incipit hymnus Aue maris ſtella, ꝛ Ueni creator ſpiritus.

A ue maris ſtella ſiue U eni creator ſpiritus. Pontifex illū quidē intonat: ſtās i ſede ſua ſine mitra: deinde accepta mitra vadit ante mediū altaris: ꝛ i parato faldiſtorio: ſine mitra genuflectit: neque prius chorus hymnū pſequitur q̄ Pontifex ſit genuflexus. Finito primo verſu ſurgit pōtifex: ꝛ accepta mitra redit ad locū ſuū: ꝛ ibi rurſus dpoſita ſibi mitra: ſtat ſine ea vſqꝫ ad cantatum verſiculū cū ℟. poſt hymnū: tum preintonatur ei aña ad M agnificat. quā Pontifex librū ante ſe habēs: ſtāſ ſine mitra intonat: ꝛ Chorus pſequitur. Interim pōtifex ſedet: accipit mitrā: offertur ei turibulū per turiferarium: qui ſiniſtra manu turibulū: ꝛ dextra naviculā cū icēſo ꝛ cochleari defert: ac naviculā aſſiſtēti offert:

Pontifex ſedēs cū mitra incenſuꝫ benedictum ponit i turibulo.

Deinde ipſe turiferarius per catenulam: ſuperiorē partē turibuli dextra manu eleuāſ: ꝛ ſuperiorē parte illius catenule ſup brachiū ſiniſtrum poſita: per alias catenulas inter aperturam: eadē manu tenēs turibulū: ꝛ ſiniſtra annulū catenularū: genuflexus offert illud pōtifici: Aſſiſtēs vero ſtās ad dextrā pōtificis: capite inclinatuſ: offert ei naviculā: prius oſculādo cochlear dicēſ B enedicte pater reuerende. Pōtifex accipiēs coclear de navicula: iponit icēſuꝫ in ignē turibuli: ter, Interim dicēs

Benedictio incenſi.

A b illo benedicaris: in cuius honore cremaberis. In noie pa ✠ tris: ꝛ fi ✠ lij: ꝛ ſpūs ✠ ſcti. Reponit coclear in naviculam ꝛ aſſiſtēs pōtificis manū oſculatur: q ſtatim ſup incenſum turibulo impoſitū: ſignū crucis producit. Aſſiſtēſ tūc naviculā turiferario reſtituit: q ſurgens claudit turibulū: ꝛ vadit ad cornu epiſtole altaris. Cū incipitur a choro. M agnificat.

Qualiter Pontifex incēſat altare dū dicitur Magnificat.

ſurgit Pontifex cũ mitra: ⁊ vadit ad altare, ante cuius infimũ gradum deponitur ei mitra: qua ſibi depoſita: Põtifex facit reuerẽtiã altari. Deinde aſcendit ad mediũ altaris: vbi de manu aſſiſtẽtis accipit turibulum: qđ ille a turifera rio acceperat: hoc mõ. Turiferarius annulos catenularũ, quos in ſiniſtra habet: in dextra aſſiſtentis: ⁊ catenulas quas in dextra habet: in ſiniſtra aſſiſtẽtis ponit, qui aſſiſtẽs annulos catenularũ quos in dextra habet: in ſiniſtram Pontificis: ⁊ catenulas quas i ſiniſtra habet: in dextram manum Pontificis ponit. Põtifex accepto ſic turibulo: ⁊ archidiacono a dextris: ⁊ alio a ſiniſtris aſſiſtẽtibus: pluuialis fimbrias a latere Pontificis eleuantibus: incenſat altare hoc modo. Primũ facit cruci vel imagini in medio altaris poſitę reuerentiã: deinde ipſam crucẽ: aut imaginẽ incenſat: ter illi turibulũ ducẽs: tum proximiorẽ imaginẽ vel reliquias a dextris illius medię poſitas incẽſat: bis illis ducens turibulum, ⁊ facta cruci vel imagini in medio poſitę reuerentia: eodẽ modo incẽſat imaginẽ vel reliqas ad ſiniſtrã medię poſitas. Tũ proſequit ad cornu eplę reliqas ſeu imagines ſuper ipſuz altare verſus cornu eplę poſitas incenſando: ter tantũ ducẽs turibulũ p totã illi altaris partẽ: deinde manus inclinãs: incẽſat poſterius cornu epiſtolę: bis ibidẽ turibulum ducẽs. Tum eleuans turibulũ: reuertit verſus cornu euãgelij: incẽſando ꝯtinue ſupiorẽ partem altaris vſq₃ ad medium: vbi facta iterum cruci vel imagini in medio poſitę reuerẽtia: incenſat reliquias, ſeu imagines ſuper altare verſus cornu euangelij poſitas: eodẽ modo: ter ducens turibulũ: deinde etiã manus inclinãs: poſterius cornu euãgelij bis idẽ turibulum ducens incẽſat. Rurſus manus eleuãs: reuertitur ad cornu epiſtolę: anteriorem partẽ altaris incenſando: ⁊ pertranſeũdo crucẽ ſeu imaginem in medio poſitã: illi reuerentiam facit. Cuz fuerit i cornu epiſtolę: reddit turibulũ aſſiſtẽti. Et reaſſumpta mitra redit ad mediũ altaris: vbi facta illi reuerẽtia cũ mitra: reuertitur ad ſedẽ ſuaz: in qua Pontifex ſtans cum mitra: ab aſſiſtente prędicto: ter ei turibulũ ducente: incenſat. Deinde amouetur mitra Pontifici, qui ſtat ſine ea vſq₃ ad finem cãtici. Interim a dicto aſſiſtente incẽſantur oẽs pręlati ⁊ canonici: ac alij de gremio Eccleſię exiſtentes. Incipiẽdo ab his qui Põtifici aſſiſtunt: niſi alius Põtifex vel illuſtris dñs officio intereſſet: qui prior poſt celebrãtem eſſet incẽſandus. Cũ aña a choro replicat: ſedet Põtifex ⁊ capit mitrã. Finita aii. ⁊ depoſita mitra ſurgit: ⁊ ad altare ſe cõuertit: ac duo cęroferarij cũ luminaribꝰ hinc ⁊ inde ante eius faciẽ ꝯgruẽti ſpacio locãtur: Tũ accedit ad Pontificem capellanus cũ libro pro oratione

tione dicenda: ⁊ alius cum cande la: ⁊ pontifex ſic ad altare verſus iunctis ⁊ eleuatis manibus ante pectus dicit. Dominus vobiſcū. deinde. Oremus. ⁊ orōnem opportunā: ⁊ replicato per eū poſt orōnem. Dominus vobiſcum. Capellani ⁊ ceroferarij: facta pōtifici reuerentia: ad loca ſua redeunt. Dicto a duobus cantoribus. Benedicamus dnō. chorus rñdet.

Epūs pplo bñdicit.

Deo gratias. Pōtifex accipit mitra: ⁊ eo dicto: ſtās i ſede ſua: ſi ibidē a pplo cōmode videri poſſit. Sin aūt accepto baculo paſtorali i ſiniſtrā: aſcēdit ad mediū altaris: ⁊ pplo ſolēniter benedicit: dicēs. Sit nomen dñi benedictum. ⁊c. Et non dantur indulgentię: ſed benedictione data: Pontifex retento in ſiniſtra baculo paſtorali: reuertitur ad locū vbi paramenta acceperat: reſtituit baculū paſtoralē capellano de eo ſeruiēti.

Antiſtes.

¶ Si vero pōtifex vtitur cruce: illā ante ſe habens: ſine mitra dat benedictionē: qua data accipiens mitram: deſcēdit ad faldiſtorium: ⁊ ſuper quo orat: tum vadit ad deponendū paramēta ad locū vbi illa acceperat: ⁊ exuit ſe: accipitq; cappam (ſeu mantellū magnū: ſi pontifex eſt religioſus ex mendicantibus tantū) ⁊ vadit in pace.

¶ Si autē pōtifex celebraturus nō fuerit i ſua eccleſia: ad faldiſtoriū vbi paramēta acceperat: illa deponit: ⁊ vt ſupra: vadit in pace.

¶ De his quę pontifex debet cātare in Veſperis ſolennibus.

DE VESPE. SOLENNIBVS

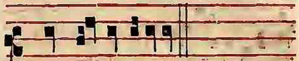
In vigil. natiu. Dñi ad Veſp. Añ.

Rex pacificus. Hymnus.

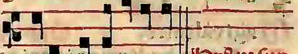
Chriſte redēptor oium. Ad ma. añ.

Cum ortus fuerit. Oratio.

Concede, quęſumus omnipotēs Deus, vt nos vnigeniti tui noua per carnem natiuitas liberet: quos ſub peccati iugo vetuſta ſeruitus tenet. Per eundē.

In die natalis Dñi ad Veſp. Añ.

Hy. vt ſup.

Tecū principium. Ad mag. añ.

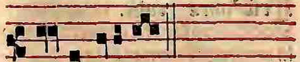
In vigilia octauarum natiuitatis Dñi. Añã.

Hodie Chriſtus.

Hym. vt ſup.

O admirabile. Ad mag. Añ.

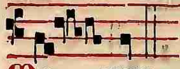
Propter nimiam. Oratio.

Deus, qui ſalutis ęternę beatę Marię virginitate fęcunda, humano generi pmia pſtitiſti, tribue, quęſumus, vt ipſam p n

Pōti. DD bis

bis intercedere ſentiamꝰ: ꝑ quaꝫ meruimus auctorem vitę ſuſcipere dominum noſtrū Jeſum Chriſtum filium tuum. Qui tecum vi.

In die ad ſcdas veſp. ad Ma. Añ.

Magnum. Reliqua oia vt ſup. in primis veſperis.

In vigilia Epiphanię Dñi. Aña.

Ante luciferū genitus. Hymnꝰ.

Hoſtis herodes ipie. Ad M. Añ.

Magi videntes. Oratio.

Deus, q hodierna die vnigenitū tuū gētibus ſtella duce reuelaſti: ꝯcede propitius: vt qui iam te ex fide cognouimus: vſqꝫ ad ꝯtemplandam ſpeciem tuę celſitudinis ꝑducamur. Per eūdeꝫ.

In die ad Magnificat. Aña.

Tribꝰ miraculis. Reliqua omnia, vt ſupra in Vigilia.

Sabbatho ſancto cōpleta epiſtola pontifex intonat. Et ter decantet illud ſemper exaltādo vocem.

Alle lu iah.

Ad Magnificat. Antiphona.

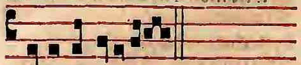
Veſpere autem. Oratio.

Spiritū nobis dñe tuę charitatis infunde: vt quos ſacramentis paſchalibus ſatiaſti: tua facias pietate concordes. Per dominum nřm Jeſum Chřm filium tuū: Qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate eiuſdē ſpūs ſancti Deus.

In feſto reſurrect. dñi. Ad veſ. añ.

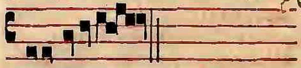
Angelus autem. Ad Mag. añ.

Et reſpicientes. Oratio.

Deus, q hodierna die ꝑ vnigenitū tuum ęternitatis nobis aditū deuicta morte reſeraſti: vota nřa q̄ ꝑueniēdo aſpiras: etiā adiuuādo ꝓſequere. Per eūdeꝫ.

In vig. Aſcēſio. Dñi. ad Veſp. Añ.

Viri Galilę i. Hymnus.

Jeſu nřa redēptio. Ad Ma. Añ.

Pater. Oratio.

Con-

Concede, q̄s oĩpotẽs De⁹, vt q hodierna die vnigenitū tuū redēptorē nr̃m ad celos aſcēdiſſe credim⁹: ipſi quoq; mēte in celeſtibus habitemus. Per eūdē.

In die Aſcenſionis Domini.
Ad Veſperas. Ad Magnifi. Aña.

O rex glo rie.
Reliqua omnia vt in Vigilia.
In vigil. Pēteco. Ad Veſp. Aña.

Dū complerentur. Hymn⁹.

Veni creator ſpūs. Ad Mag. Añ.

Non vos relinquam. Oratio.

Deus, q hodierna die corda fideliū ſancti ſpūs illuſtratione docuiſti: da nobis in eodē ſpū recta ſapere: ⁊ de eius ſemp cōſolatiōe gaudere. Per dñm noſtrū Jeſum Chriſtum filiū tuum: Qui tecū viuit ⁊ regnat i vnitate eiuſdem ſpiritus ſancti Deus: Per oĩa ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amen.

In die ſcō Pēteco. Ad Mag. Añ.

Hodie completi ſunt.
Reliqua omnia: vt in Vigilia.

In vigi. feſti corpis chr̄i. ad veſ. añ.

Sacerdos in eternū. Hymnus.

Pange lingua glorioſi.
Ad Magnificat. Antiphona.

O quam ſua uis. Oratio.

Deus, q nobis ſub ſacramēto mirabili paſſiōis tue memoriā reliqſti: tribue q̄s: ita nos corporis ⁊ ſāguinis tui ſacra myſteria venerari: vt redēptionis tue fructū i nobis iugiter ſentiam⁹. q vi.

In ſcōꝝ Veſper. Ad Mag. Aña.

O ſa cruz. Reliq̄ oĩa vt ij. veſ.
In vigilia Purificationis beate Marie. Ad Veſperas. Antipho.

O admirabile. Hymnus.

Aue maris ſtella. Ad Mag. añ.

Senex puerum. Oratio.

Omnipotēs ſempiterne de⁹,

maiestatē tuā supplices exoramꝰ: vt sicut vnigenitꝰ filiꝰ tuꝰ hodierna die cū nrę carnis substātia i tēplo est p̄sentatꝰ: ita nos facias purificatis tibi mētibꝰ p̄sentari. p eū.

Ad secundas Vesperas. Aña.

Simeon iustus. Ad Mag. Añ.

Hodie bea ta virgo Maria.

Reliqua omnia: vt in j. Vesper.

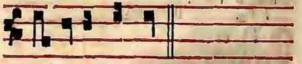
¶ In annunciatione btē Marię.

Ad primas Vesperas. Antipho.

Missus est. Hymnus.

Aue maris stella. vt in Purificatione. Ad Magnificat. Antipho.

Spiritus sanctus. Oratio.

Deus, q de btē Marię v̄ginis vtero verbū tuū angelo nūtiāte carnē suscipere voluisti: p̄sta supplicibꝰ tuis: vt q vere eā genitricē dei credimꝰ: eiꝰ apud te intercessionibꝰ adiuuemur. Per eūdē.

Ad scdas Vesper. Ad Mag. Añ.

Gabriel angelꝰ. Reliq̄ oīa vt su.

¶ In Vigilia natiuitatis Johannis Baptistę. Ad Vesperas. Aña

Ipse p̄ibit. Hymnus.

Ut queāt laxis resonare fibris.

Ad Ma.

Aña. Ingresso zacharia. Orō.

Deus, q p̄sentē diē honorabilē nobis in bti Johānis natiuitate fecisti: da populis tuis spiritualiū grāz gaudioꝝ: ⁊ oium fideliū mētes dirige i viā salutis ęternę. Per dñz no. Ad scdas ves. añ.

Elisabet zacharię. Ad Mag. Añ.

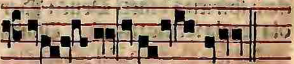
Puer qui natus est.

Reliqua oīa vt in primis vesper.

In festo aploꝝ petri ⁊ pauli. ad ves.

Añ. Petrus ⁊ Johānes. Hym.

Aurea luce ⁊ decore roseo.

Ad ma.

Aña. Tu es pastor ouiū. Orō.

Deus

Google

Deus, q hodiernā diē aploꝝ tuoꝝ Petri ⁊ Pauli martyrio ꝯſecraſti: da eccleſię tuę eoꝝ in oibus ſequi pręceptū: p quos religionis ſumpſit exordiū. Per do.

In ſecundis Veſperis Antipho.

hyꝰ vt ſup.

Iurauit dñs. Ad Mag. Añ.

Hodie Simō petrꝰ. Orō vt ſup.

In Vigilia Aſſumptionis beatę Marię virginis in Veſper. Aña.

Aſſumpta eſt Maria. Hymnus. Aue maris ſtella. vt ſupra in purificatione. Ad Magnificat. Aña.

Virgo prudentiſſima. Oratio.

Famuloꝝ tuoꝝ, qs dñe, delictis ignoſce: vt q tibi placere de actibꝰ nřis nō valemus: genitricis filij tui dñi nři ieſu chři interceſſione ſaluemur. Per eūdē.

Ad ſecūdas Veſp. Ad Mag. Aña.

Reliq oia vt ſup. i primis veſp.

Hodie Ma ria vgo.

In Vigilia natiuitatis btę Marie. Ad veſp. aū.

Natiuitas glorioſę.

Hymnꝰ. Aue maris ſtella. vt in purificatione eiuſdē. Ad M. Añ.

Glorio ſę. Oratio.

Famulis tuis, quęſumus domine, cęleſtis gratię munꝰ impertire: vt quibus beatę virginis partus extitit ſalutis exordiū: natiuitatis eius votiua ſolennitas: pacis tribuat incrementū. Per dominum noſtrum. Ad ſecūdas Veſperas. Ad Magnificat Aña.

Nati uitas tua. Reliq oia vt ſu.

In feſto ſancti Michaelis archāgeli. Ad primas Veſperas. Aña.

Stetit angelus. Hymnus.

Tibi Chriſte ſplendor patris. Ad Magnificat. Antiphona.

Dum ſacrum. Oratio.

Deus, qui miro ordine angeloꝝ miniſteria, hominūq; diſpenſas: concede propitius: vt quibus tibi miniſtrantibus in cęlo ſemper aſſiſtit: ab his, in terra, vita noſtra muniatur. Per dñm.

Ad ſcđas Veſper: Ad Mag. Aña.

Princeps glorioſiſſime.
Reliqua oia vt ſup. i primis veſp.

¶ In feſto omnium Sanctorum ad primas Veſperas. Antipho.

Vidi turbam magnam. Hym.

O hic redēptor oium. Ad mag. añ.

Angeli archangeli. Oratio.

Omnipotēs ſempiterne deus, qui nos omnium ſanctorū tuorū merita ſub vna tribuiſti celebritate venerari: quęſumus: vt deſideratā nobis tuę ꝓpitiationis abundantiā: multiplicatis interceſſoribus largiaris. Per dñm.

Ad ſcđas Veſper. Ad Mag. Aña.

O quam glorioſum.
Reliqua oia vt ſup. i primis veſp.

In anniuerſario dedic. eccłię ad primas veſ. añ.

Domum tuam. Hymnus.

Urbs beata Jeruſalem.

Ad Magnificat. Antiphona.

Sanctificauit. Oratio.

Deus, q nobis per ſingulos annos huius ſancti tēpli tui conſecrationis reparas diem: & ſacris ſemper myſterijs repreſentas incolumes: exaudi preces populi tui: & preſta: vt quiſquis hoc tēplū bñficia petiturus ingreditur: cūcta ſe impetraſſe lętetur. Per do.

Ad ſcđas Veſper. Ad Mag. Aña.

O quam metuendus.
Reliqua oia vt ſup. i primis veſp.

DE MATVTINIS in nocte Natiuitatis Ieſu Chriſti.

Officium matutinarū in nocte natiuitatis domini nři Jeſu Chriſti peragitur hoc ordine: Pōtifex hora competēti accepta ſua cappa pōtificali: capellano eius caudam deferente: vadit ad eccleſiam: orat genuflexus ſuper faldiſtorio ante medium altaris poſito: deinde ſurgēs cooperto capite aſcendit ſedē pontificalem: in qua aliquantulum quieſcit: tum ſurgens verſus ad altare: competenti voce, dicit Pater noſter. quod ſecrete complet: deinde cantando: & ſibi os cū pollice dextrę manus ſigno crucis ſignādo: dicit

Domine labia mea aperies.
Et reſpondetur a choro.

Et os meũ anũtiabit laudẽ tuã.
Signans ſe a fronte ad pectus: ⁊ in modum crucis, dicit.

Deus in adiutoriũ meũ itẽde.
Et ſtat quouſq; dicant inuitatorium: hymn⁹ ⁊ aña primi pſalmi. Incepto pſalmo ſedet ⁊ cooperit ſibi caput. Cũ dicitur tertius pſ. primi nocturni: ponit pulpitũ cũ libro pro lectionibus cantãdis in loco ſolito: Finito verſu Põtifex ſurgit detecto ſibi capite, dicens.

Pater noſter. qđ ſecrete dicit.
Deinde dicit competenti voce.

Et ne nos inducas in tẽtationẽ.

℟. Sed libera nos a malo.
Et duo capellani cum libro ⁊ cãdela accenſa accedũt ad Põtificẽ qui ex libro dicit abſolutionẽ vz.
Prima abſolutio.

Exaudi dñe Jeſu chriſte pces ſuo-

rũ tuoꝝ: ⁊ miſerere nobis: q cũ

patre ⁊ ſpũ ſctõ viuis ⁊ regnas in

ſecula ſeculorum. ℟. Amen.
Interim: q dictur⁹ eſt lectionẽ: factis reuerẽtijs altari ⁊ põtifici: vadit ad pulpitũ: ⁊ finita abſolutione: genuflex⁹ verſus põtificẽ dicit

Jube domne benedicere. ℟.

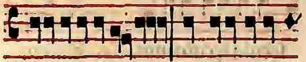

Bñdictione perpetua: benedi-

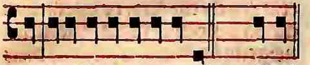

cat nos pater ętern⁹. ℟. Amen.
Nõ tamẽ facit ſignũ crucis ſup eũ. Tum ſedet: ⁊ ſibi ipſi tegit caput: ille autẽ q lectionẽ cãtat: dũ dicit Tu autem dñe miſerere noſtri. genuflectit verſa facie ad altare. Surgit deinde: ⁊ factis reuerentijs altari ⁊ Põtifici: aſcendit ad Pontificẽ: ⁊ eius manũ genufle-

rus oſculatur: ⁊ reuertitur ad locum ſuum. Si vero qui cantat lectiones ſint canonici cathedralis eccleſie: (quod conueniens eſt) illi non genuflexi: ſed inclinati oſculantur manū: ⁊ ſimiliter dn̄i dicut. Iube Domine benedicere. Et Tu autem domine. circa finē reſponſorij, accedit eodē modo q̄ ſecundā lectionē dicturꝰ eſt: ad pulpitū, ⁊ dicit, ⁊ facit vt ſup. Pōtifex vero ad ſcdam bn̄dictionē ſedēs cooperto capite benedicit, dicēs:

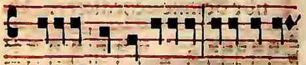

Unigenitꝰ dei filiꝰ: nos bn̄dice-

re: ⁊ ad iuuare digneť. ℟. Amē.

Et eodē modo reſpōdet dum dr̄ vel cātatur tertia lectio videlicet

Spiritꝰ ſancti gratia: illuminet

ſenſus ⁊ corda noſtra. ℟. Amē.

Poſt verſiculum ſcdi nocturni, ad abſolutionē: Pōtifex ſurgit detecto capite: ⁊ cōpetenti voce dicit Pater nr̄. qd̄ ſecrete ꝓſequitur vt ſup. deinde alte pronuntiat: Et ne nos inducas in tentationē. ⁊c. Tū accedunt duo capellani cum libro ⁊ candela accenſa: ⁊ ex libro dicit abſolutionē

Abſolutio ſecunda.

Ipſius pietas ⁊ miſericordia

nos adiuuet: qui cum patre ⁊

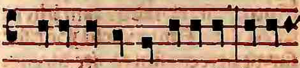

ſpiritu ſancto viuit ⁊ regnat in

ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Et ſic ſtans dicit quartam benedictionem videlicet.

Deus pater omnipotēs: ſit no-

bis ꝓpitius ⁊ clemēs. ℟. Amē.

Et his dictis: ſedet: Quintam vero ⁊ Sextam benedictionem ſedens cooperto capite dicit

Chriſtus perpetue: det nobis

gaudia vite. ℟. Amen.

Ignem

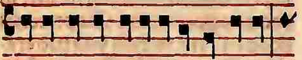
Ignē ſui amoꝛis: accendat deus

in coꝛdibus noſtris. ℟. Amen.

Poſt verſiculū tertij noctur. ſurgit Pōtifex detecto capite: ꝯuerſus ad altare, dicit eodē modo: ⁊ ex libꝛo abſolutionem.

Abſolutio tertia.

A vinculis peccatoꝝ noſtroꝝ:

abſoluat nos omnipotēs ⁊ mi-

ſericoꝛs dominus. ℟. Amen.

Et ſtans dicit Septimam benedictionem: videlicet.

Euangelica lectio: ſit nobis ſa-

lus ⁊ pꝛotectio. ℟. Amen.

Et ſic ſtat vſque ad inceptā Homiliam: tum ſedet Pontifex ⁊ alij omnes: poſtea octauam benedictionem, dicit ſedendo, videlicet.

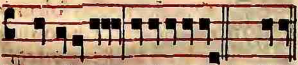

Per euāgelica dicta: deleantur

noſtra delicta. ℟. Amen.

Surgit deinde ad euangelium: ⁊ dum dicit: Et reliqua ſedēt oēs. Nonam lectionē dicit ipſe Pontifex ſtās in ſede ſua: ⁊ propterea dum replicatur a Choꝛo ℣. poſt Gloꝛia patri ⁊c. Archidiaconꝰ ⁊ alius a dextris: ⁊ a ſiniſtris pontificis aſſiſtentes: ac archipꝛeſbyter, ſeu pꝛioꝛ capituli accedūt ad Pontificem: accedunt etiam duo capellani qui ſeruiunt de libꝛo ⁊ candela: ⁊ ex libꝛo pontifex, dicit Iube domine benedicere. ⁊ nō domne ſicut inferioꝛes dicunt: ⁊ nullus dicit benedictionem: ſed facta aliquali moꝛula choꝛus reſpondet. Amen. Dū autem dicit

Tu autē dn̄e: miſerere nr̄i. ℟. Amē. inclinat caput verſus ad altare. Finita lectione ſubdiaconus ſeu alius cui incūbit: factis reuerentijs altari ⁊ Pontifici: ſtans ante illū: ſibi pꝛeintonat ſubmiſſa voce Te Deū laudamus. quod Pōtifex ꝯpetenti voce dicit: ⁊ choꝛꝰ pꝛoſequit vſq; ad finē: ad quod Pōtifex ſtat detecto capite: ad ℣. Te ergo queſumus ⁊c. Pōtifex in ſua ſede: alij oēs in locis ſuis ge-

nufle-

nufléctūt. Finito dicto verſu oēs ſurgunt:⁊ ſtāt vſq; ad finem: tum accedunt duo ceroferarij cum luminaribus: ⁊ duo capellani cum libro ⁊ candela: ⁊ Pontifex dicit **Dñs vobiſcū.** ⁊ orōnē; ex libro: eaq; finita replicat **Dñs vobiſcū** ⁊ capellani: ac ceroferarij diſcedūt:⁊ pōtifex deſcēdit ad gradus altaris:⁊ cū celebrāte facit ꝯfeſſiones:⁊ ꝓcedit in miſſa more ſolito.

¶ Dat bñdictio ſolēnis poſt finē miſſę:ſed nō publicant idulgētię.

¶ Sex primas lectiones cantant canonici eccleſię: ſeptimā aſſiſtēs qui a ſiniſtris:octauam archidiaconus qui a dextris pontifici aſſiſtere ſolet: nonam ipſe Pontifex dicit:vt ſup.dictū eſt. Et hic modus cātādi in alijs matutinis oia: de qbus mētio facta eſt: ſeruabit.

DE MISSA PONTIFICALI: Pontifice ſolenniter celebrante.

Miniſtri q̄ aſſiſtere debēt epo celebraturo.

PONTIFICI miſſas ſolenniter celebraturo: hos miniſtros adeſſe oportet. Primum archidiaconum a dextris:⁊ alium a ſiniſtris diaconaliter paratos: Item diaconū ⁊ ſubdiaconum:⁊ aſſiſtentē qui eſſe debet dignior capituli: ſi ſit in eccleſia ſua Pōtifex:ſi non:vnus ex dignioribus ſuę familię:qui aſſiſtēs vocat. Hic expertus eſſe debet in celebratione miſſarū: ⁊ indutꝰ ſuperpellicio ⁊ pluuiali:miniſtrare debet miſſalē librū;ſuc̄tireoratiōes:⁊ alia quę ſūt opportuna: oſtendendo ſemper Pontifici digito ſuo quid ſit dicturus:vel ipſum clam ſecreta voce monendo. Aliū capellanum:qui cum Pōtifex in ſede ſtās aliqd dicturꝰ erit: librū ſupra caput ſuſtinet:⁊ alios d̄ cādela ⁊ baculo paſtorali cū pluuialibus:ꝓut dictū eſt ſupra in veſperis. Cū autē pōtifex erit apud altare:aſſiſtens ſtat apud eū ſemp in exteriori parte altaris:officiū ſuum vt prefert adimplēs. Adſint etiā quatuor aut ſex alij capellani ſuperpelliceis indutiq; ſeruiāt in rebus opportunis. Sit pręterea prope altare: menſa vna pro credētia:ſupra quā ſit mappa mūda: ⁊ duo candelabra cum luminaribus ardētibꝰ:mitra: ſandalia cū caligis:⁊ baculo paſtorali:ſi Pōtifex ſit in ſua ciuitate, vel dioceſi. Calix cū corporali ⁊ palla ⁊ mappulis ſuis. Hoſtiaria cū hoſtijs. Ampullę cum vino ⁊ aqua. Turibulum cum nauicella: incēſo ⁊ coclear. Vaſa duo argentea in cornibus menſę: vaſa ad abluendū manus cū mantilibus: ⁊ tres ex honorabilioribꝰ familiaribus laicis miniſtrāt in credētia: ſemper ſtantes:niſi qñ eſt genuflectendū.

A ſiniſtro cornu altaris ideſt epiſtolę ponat ſedes pro epo ⁊ credentia ibi prope cū neceſſariis ad miſſam.

Si vero Pontifex nō ſit in ſua eccleſia ſeu dieceſi: paret faldiſtoriū in cornu eplę:nō procul ab altari:ſup altari vero, In medio: ordinantur ſuo ordine: Amictus:alba:cingulū:crux pectoralis:ſtola: tunicella, dalmatica, chirothecę: planeta, manipulū, ⁊ annulus pōtificalis:⁊ palliū ſi ſit archiep.(aut maior

maioꝛ, vel alias pallio vtaꝛ: ⁊ i ſua eccleſia ſeu ꝓuincia: ⁊ in dextro ꝑ diacono: ⁊ ſiniſtro coꝛnib⁹ altaris ꝑ ſubdiacono: paraméta ꝯſueta. Hoꝛa ꝯpetéti: pontifex cappa lanea pótificali, qua plati in romana curia i capella papę vti ꝯſueuerunt, indutus: capellano caudam illius poſt eum deferéte: venit ad eccleſiam: ⁊ accedens ante altare: genuflexus ibidem oꝛans dicit

Epūs venit ad eccleſiã cũ cappa lanea cui⁹ caudã capellanus defert ⁊ genuflex⁹ añ altare oꝛãs dicit.

Introibo in domũ tuam in holocauſtis: reddã tibi vota mea: quę diſtinxerunt labia mea. Deide vadit ad locũ vbi ꝯſueuit accipere paraméta: ⁊ ibi ſedés in parata ſibi ſede: aliquãtulũ quieſcit. Interim vel ante: diaconus ⁊ ſubdiaconus accipiũt paraméta ſua oia: pręter manipulum, quem ſumunt poſt: q̃ eſt parat⁹ pótifex cui (ſi ſit in eccleſia ſua) canonici ⁊ aliqui ſacerdotes: pluuialibus tépoꝛi ꝯgruentibus induti: debent aſſiſtere. Capellani oés tũc adſint cũ ſuperpellicijs: ⁊ aſſiſtés ac alt⁹ de baculo paſtoꝛali ſeruiés cũ pluuialibus: qbus indutis: ſi eſt in eccleſia ſua ſurgit pótifex: ⁊ ad altare verſus: ſtãs detecto capite: dicit ſecrete Pater nr̃. deinde competénti voce cãtando ⁊ a fróte ad pectus ſignũ crucis ꝑducédo: dicit

Pótifex ſedet in ſede ſua, ⁊ miniſtri parantur.

Deus in adiutoꝛiũ meũ intende. Choꝛus reſpondet Domine ad adiuuandum me feſtina. ⁊ dicunꝰ Tertia, vel alię hoꝛę tépoꝛi cóuenientes. Interim paraꝰ pontifex oib⁹ oꝛnamétis ꝑ miſſa: vt moꝛis eſt: dicto verſiculo hoꝛarũ ipſarũ

Epūs ſtãs ſine mitra incipit tertiam.

Pótifex paratus omnibus paramentis excepta planeta in cui⁹ loco accipit pluuiale: dicit oratiões tertię, verſus ad altare.

Pótifex indutus omnibus paraméntis dempta planeta: cuius loco pluuiale accipit tépoꝛi ꝯueniens: aſſiſtentibus ſibi duobus ceroferarijs: ſtãs verſus ad altare, dicit Dñs vobiſcum. ⁊ oꝛationem hoꝛis congruenté: ⁊ in fine replicat Dñs vobiſcum. tũ dicto. Benedicam⁹ dño. depoſito pluuiali accipit planetã: ⁊ accedit ad altare.

Incepto auté pſalmo hoꝛarũ ꝑdictarũ: ſedet Pótifex: ⁊ ſubdiaconus paratus ambabus manibus vſq; ad faciem eleuatis: caligas ⁊ ſandalia velo tecta poꝛtat ad Pontificé. Tũc capellani omnes genuflexi: fimbꝛias cappę pótificis circumcirca tenét: ⁊ ſubtus genuflectit vnus ex cubicularijs Pótificis: qui quotidiana calciamenta Pótifici exuit: ⁊ adiuuãte ſubdiacono, q caligas ⁊ ſandalia poꝛtauit: pótifici caligas ⁊ ſandalia induit: Pótifex interim ſedés: cũ duob⁹ aſſiſtétibus ſuis ſimul alternatim legétibus: dicit ſequété añam: vno ex capellanis librũ ſupꝛa caput: ⁊ alio cãdelam tenéte.

Ordo paradi epūs i ſacriſtia, vel alibi.

Caligę ⁊ ſandalia pontifici imponuntur.

Ne reminiſcaris dñe delicta noſtra, vel parentũ noſtroꝛum: neq; vindictã ſumas de peccatis nr̃is. Deinde ꝓſequiꝰ ſequétes pſalos.

Quã dilecta tabernacula tua domine virtutum: concupiſcit, ⁊ deficit aĩa mea in atria dñi.

Coꝛ meum ⁊ caro mea: exultauerunt in Deum viuũ.

Etenim paſſer inuenit ſibi domum: ⁊ turtur nidum, vbi reponat pullos ſuos.

Alta

bis intercedere ſentiamꝰ: p quaȝ meruimus auctorem vitę ſuſcipe re dominum noſtrū Jeſum Chri ſtum filium tuum, Qui tecum vi.

In die ad ſcdas veſp. ad Ma. Añ.

Reliqua oia vt ſup. in pri- mis veſperis.

Ma gnum.

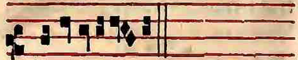
In vigilia Epiphanię Dñi. Aña.

Ante luciferū genitus. Hymnꝰ.

Hoſtis herodes ipie. Ad M. Añ.

Magi videntes. Oratio.

DEus, q hodierna die vnige nitū tuū gẽtibus ſtella duce reuelaſti: ꝯcede propitius: vt qui iam te ex fide cognouimus: vſqȝ ad ꝯtemplandam ſpeciem tuę cel ſitudinis ꝑducamur. Per eūdeȝ.

In die ad Magnificat. Aña.

Reliqua om- nia, vt ſupra in Uigilia.

Tribꝰ mira culis.

Sabbatho ſancto cõpleta epiſto la pontifex intonat. Et ter decan tet illud ſemper exaltãdo vocem.

Alle lu ia.

Ad Magnificat. Antiphona.

Ueſpere au tem. Oratio.

SPiritū nobis dñe tuę chari tatis infunde: vt quos ſacra mentis paſchalibus ſatiaſti: tua facias pietate concordes. Per do minum nrm Jeſum Chrm filium tuū: Qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate eiuſdẽ ſpūs ſancti Deus.

In feſto reſurrect. dñi. Ad veſ. añ.

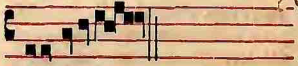
Angelus au tem. Ad Mag. añ.

Et reſpi ci entes. Oratio.

DEus, q hodierna die ꝑ vni- genitū tuum ęternitatis no bis aditū deuicta morte reſeraſti: vota nra q̃ ꝑueniẽdo aſpiras: etiã adiuuãdo ꝓſequere. Per eūdeȝ.

In vig. Aſcẽſio. Dñi. ad Ueſp. Añ.

Uiri Galilę i. Hymnus.

Ieſu nra redẽptio. Ad Ma. Añ.

Pater. Oratio.

Con-

Concede, q̄s oīpotēs De⁹, vt q hodierna die vnigenitū tuū redēptorē nr̄m ad celos aſcēdiſſe credim⁹: ipſi quoq; mēte in celeſtibus habitemus. Per eūdē.

In die Aſcenſionis Domini.

Ad Veſperas. Ad Magnifi. Aña.

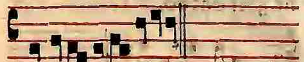
O rex glo rie.

Reliqua omnia vt in Vigilia.

In vigil. Pēteco. Ad Veſp. Aña.

Dū complerentur. Hymn⁹.

Veni creator ſpūs. Ad Mag. Añ.

Non vos relinquam. Oratio.

Deus, q hodierna die corda fideliū ſancti ſpūs illuſtratione docuiſti: da nobis in eodē ſpū recta ſapere: ⁊ de eius ſemp̄ cōſolatiōe gaudere. Per dn̄m noſtrū Jeſum Chriſtum filiū tuum: Qui tecū viuit ⁊ regnat i vnitate eiuſdem ſpiritus ſancti Deus: Per oia ſecula ſeculorū. ℟. Amen.

In die ſcō Pēteco. Ad Mag. Añ.

Hodie completi ſunt.

Reliqua omnia: vt in Vigilia.

In vigil. feſti corpis chri. ad veſ. añ.

Sacerdos in eternū. Hymnus.

Pange lingua glorioſi.

Ad Magnificat. Antiphona.

O quam ſua uis. Oratio.

Deus, q nobis ſub ſacramēto mirabili paſſiōis tue memoriā reliqſti: tribue q̄s: ita nos corpis ⁊ ſāguinis tui ſacra myſteria venerari: vt redēptionis tue fructū i nobis iugiter ſentiam⁹. q vi.

In ſcdis Veſper. Ad Mag. Aña.

O ſa crū. Reliq̄ oia vt ij. veſ.

In vigilia Purificationis beate Marie. Ad Veſperas. Antipho.

O admirabile. Hymnus.

Aue maris ſtella. Ad Mag. añ.

Senex puerum. Oratio.

Omnipotēs ſempiterne de⁹,

Deus, q hodiernã diẽ apl'oꝝ tuoꝝ Petri ⁊ Pauli martyrio ꝯſecraſti: da eccleſię tuę eoꝝ in oĩbus ſequi pręceptũ: p quos religionis ſumpſit exordiũ. Per do.

In ſecundis Ueſperis Antipho.

hy⁹ vt ſup.

Iurauit dñs. Ad Mag. Añ.

Hodie Simõ petr⁹. Orõ vt ſup.

In Uigilia Aſſumptionis beatę Marię virginis in Ueſper. Aña.

Aſſumpta eſt Maria. Hymnus. Aue maris ſtella. vt ſupra in purificatiõe. Ad Magnificat. Aña.

Uirgo prudentiſſima. Oratio.

Famuloꝝ tuorũ, q̃s dñe, delictis ignoſce: vt q tibi placere de actib⁹ nr̃is nõ valemus: genitricis filij tui dñi nr̃i ieſu chr̃i interceſſione ſaluemur. Per eũdez.

Ad ſecũdas Ueſp. Ad Mag. Aña.

Reliq̃ oĩa vt ſup. i primis veſp.

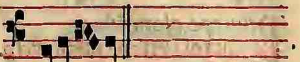
Hodie Ma ria vgo.

In Uigilia natiuitatis btẽ Marie.

Ad veſp. aã. Natiuitas glorioſe.

Hymn⁹. Aue maris ſtella. vt in purificatione eiuſdẽ. Ad M. Añ.

Glorio ſe. Oratio.

Famulis tuis, quęſumus domine, cęleſtis gratię mun⁹ impertire: vt quibus beatę virginis partus extitit ſalutis exordiũ: natiuitatis eius votiua ſolennitas: pacis tribuat incrementũ. Per dominum noſtrum. Ad ſecũdas Ueſperas. Ad Magnificat Aña.

Nati uitas tua. Reliq̃ oĩa vt ſu.

In feſto ſancti Michaelis archãgeli. Ad primas Ueſperas. Aña.

Stetit angelus. Hymnus.

Tibi Chriſte ſplendor patris. Ad Magnificat. Antiphona.

Dum ſacrum. Oratio.

Deus, qui miro ordine angelorũ miniſteria, hominũq; diſpenſas: concede propitius: vt quibus tibi miniſtrantibus in cęlo ſemper aſſiſtit: ab his, in terra, vita noſtra muniatur. Per dñm.

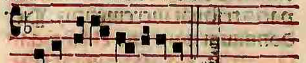
Ad ſcdas Ueſper. Ad Mag. Aña.

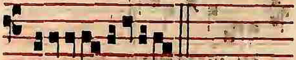
Princeps glorioſiſſime.
Reliqua oia vt ſup.i primis veſp.
¶ In feſto omnium Sanctorum ad primas Veſperas. Antipho.

Vidi turbam magnam. Hym.

O hic redẽptor oium. Ad mag. añ.

Angeli archangeli. Oratio.

Omnipotẽs ſempiterne de9, qui nos omnium ſanctoꝝ tuoꝝ merita ſub vna tribuiſti celebritate venerari: q̃ſumus: vt deſideratã nobis tue ꝓpitiationis abundantiã: multiplicatis interceſſoribus largiaris. Per dñm.
Ad ſcdas Veſper. Ad Mag. Aña.

O quam glorioſum.
Reliqua oia vt ſup.i primis veſp.
In anniuerſario dedic. eccl'ie ad primas veſ. añ.

Domum tuam. Hymnus.

Urbs beata Jeruſalem.

Ad Magnificat. Antiphona.

Sanctificauit. Oratio.

Deus, q nobis per ſingulos annos huius ſancti tẽpli tui conſecrationis reparas diem: ⁊ ſacris ſemper myſterijs repreſentas incolumes: exaudi preces populi tui: ⁊ preſta: vt quiſquis hoc tẽplũ bñficia petiturus ingreditur: cũcta ſe impetraſſe letet. Per do.
Ad ſcdas Veſper. Ad Mag. Aña.

O quam metuendus.
Reliqua oia vt ſup.i primis veſp.

DE MATVTINIS in nocte Natiuitatis Ieſu Chriſti.

Officium matutinarum in nocte natiuitatis domini nři Jeſu Chriſti peragitur hoc ordine: Pontifex hora competẽti accepta ſua cappa põtificali: capellano eius caudam deferente: vadit ad eccleſiam: orat genuflexus ſuper faldiſtorio ante medium altaris poſito: deinde ſurgẽs cooperto capite aſcendit ſedẽ pontificalem: in qua aliquantulum quieſcit: tum ſurgens verſus ad altare competenti voce, dicit Pater noſter. quod ſecrete complet: deinde cantando: ⁊ ſibi os cũ pollice dextre man9 ſigno crucis ſignãdo: dicit

Do

Domine labia mea aperies.
Et reſpondetur a choro.

Et os meũ anũtiabit laudẽ tuã.
Signans ſe a fronte ad pectus: ⁊ in modum crucis, dicit.

Deus in adiutoriũ meũ itẽde.
Et ſtat quouſq; dicant inuitatorium: hymn⁹ ⁊ aña primi pſalmi. Incepto pſalmo ſedet ⁊ cooperit ſibi caput. Cũ dicitur tertius ps. primi nocturni: ponit pulpitũ cũ libro p̃o lectionibus cantãdis in loco ſolito: Finito verſu Põtifex ſurgit detecto ſibi capite, dicens.

Pater noſter. qđ ſecrete dicit.
Deinde dicit competenti voce.

Et ne nos inducas in tẽtationẽ.

℟. Sed libera nos a malo.
Et duo capellani cum libro ⁊ cãdela accenſa accedũt ad Põtificẽ qui ex libro dicit abſolutionẽ vez

Prima abſolutio.

Exaudi dñe Jeſu chr̃e p̃ces ſuorũ tuorũ: ⁊ miſerere nobis: q cũ p̃re ⁊ ſpũ ſctõ viuis ⁊ regnas in ſecula ſeculorum. ℟. Amen.
Interim: q dictur⁹ eſt lectionẽ: factis reuerẽtijs altari ⁊ põtifici: vadit ad pulpitũ: ⁊ finita abſolutione: genuflex⁹ verſus põtificẽ dicit

Iube domne benedicere. ℟.

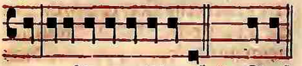
Bñdictione perpetua: benedicat nos pater ętern⁹. ℟. Amen.
Nõ tamẽ facit ſignũ crucis ſup eũ. Tum ſedet: ⁊ ſibi ipſi tegit caput: ille autẽ q lectionẽ cãtat: dũ dicit

Tu autem dñe miſerere noſtri: genuflectit verſa facie ad altare. Surgit deinde: ⁊ factis reuerentijs altari ⁊ Põtifici: aſcendit ad Pontificẽ: ⁊ eius manũ genufle

rus oſculatur: ⁊ reuertitur ad locum ſuum. Si vero qui cantat lectiones ſint canonici cathedralis eccleſię: (quod conueniens eſt) illi non genuflexi: ſed inclinati oſculantur manū: ⁊ ſimiliter dn̄o dicūt. Iube Domine benedicere. Et Tu autem domine. circa finē reſponſorij, accedit eodē modo q̄ ſecundā lectionē dictur⁹ eſt: ad pulpitū, ⁊ dicit, ⁊ facit vt ſup. Pōtifex vero ad ſcd̄am bn̄dictionē ſedēs cooperto capite benedicit, dicēs.

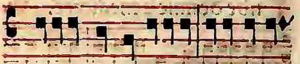

Unigenit⁹ dei fili⁹: nos bn̄dice-

re: ⁊ adiuuare dignet. ℟. Amē.

Et eodē modo reſpōdet dūm dr vel cātatur tertia lectio videlicet

Spirit⁹ ſancti gratia: illuminet

ſenſus ⁊ corda noſtra. ℟. Amē.

Poſt verſiculum ſcd̄i nocturni, ad abſolutionē: Pōtifex ſurgit detecto capite: ⁊ cōpetenti voce dicit Pater nr̄. qd̄ ſecrete ꝓſequitur vt ſup. deinde alte pronuntiat: Et ne nos inducas in tentationē. ⁊c. Tū accedunt duo capellani cum libro ⁊ candela accenſa: ⁊ ex libro dicit abſolutionē

Abſolutio ſecunda.

Ipſius pietas ⁊ miſericordia

nos adiuuet: qui cum patre ⁊

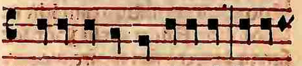

ſpiritu ſancto viuit ⁊ regnat in

ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Et ſic ſtans dicit quartam benedictionem videlicet.

Deus pater omnipotēs: ſit no-

bis ꝓpitius ⁊ clemēs. ℟. Amē.

Et his dictis ſedet. Quintam vero ⁊ Sextam benedictionem ſedens cooperto capite dicit

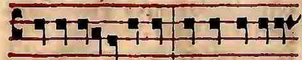

Chriſtus perpetuę: det nobis

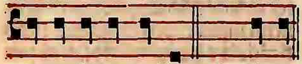

gaudia vitę. ℟. Amen.

Ignem

I gnē ſui amoris: accendat deus

in cordibus noſtris. ℟. Amen.

Poſt verſiculū tertij noctur. ſurgit Pōtifex detecto capite: cōuerſus ad altare, dicit eodē modo: ⁊ ex libro abſolutionem.

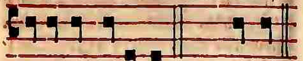
Abſolutio tertia.

A vinculis peccatorū noſtrorū:

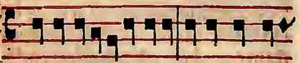

abſoluat nos omnipotēs ⁊ mi-

ſericors dominus. ℟. Amen.

Et ſtans dicit Septimam benedictionem: videlicet.

E uangelica lectio: ſit nobis ſa-

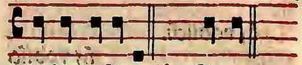

lus ⁊ protectio. ℟. Amen.

Et ſic ſtat vſque ad inceptā Homiliam: tum ſedet Pontifex ⁊ alij omnes: poſtea octauam benedictionem dicit ſedendo, videlicet.

P er euāgelica dicta: deleantur

noſtra delicta. ℟. Amen.

Surgit deinde ad euangelium: ⁊ dum dicit: Et reliqua ſedēt oēs. Nonam lectionē dicit ipſe Pontifex ſtās in ſede ſua: ⁊ propterea dum replicatur a Choro ℣. poſt Gloria patri ⁊c. Archidiaconus: ⁊ alius a dextris: ⁊ a ſiniſtris pontificis aſſiſtentes: ac archipresbyter, ſeu prior capituli accedūt ad Pontificem: accedunt etiam duo capellani qui ſeruiunt de libro ⁊ candela: ⁊ ex libro pontifex, dicit I ube domine benedicere. ⁊ nō domne ſicut inferiores dicunt: ⁊ nullus dicit benedictionem: ſed facta aliquali morula chorus reſpondet. Amen. Dū autem dicit

T u autē dn̄e: miſerere nr̄i. ℟. Am̄. inclinat caput verſus ad altare. Finita lectione ſubdiaconus ſeu alius cui incūbit: factis reuerentijs altari ⁊ Pontifici: ſtans ante illū: ſibi preintonat ſubmiſſa voce T e Deum laudamus. quod Pōtifex competenti voce dicit: ⁊ chorus proſequitur vſq; ad finē: ad quod Pōtifex ſtat detecto capite: ad ℣. T e ergo queſumus ⁊c. Pōtifex in ſua ſede: alij oēs in locis ſuis genuſle-

nuflectūt. Finito dicto verſu oēs ſurgunt: ⁊ ſtāt vſq3 ad finem: tum accedunt duo ceroferarij cum luminaribus: ⁊ duo capellani cum libro ⁊ candela: ⁊ Pontifex dicit **Dñs vobiſcū.** ⁊ orōnē ex libro: eaq3 finita replicat **Dñs vobiſcū** ⁊ capellani: ac ceroferarij diſcedūt: ⁊ pōtifex deſcēdit ad gradus altaris: ⁊ cū celebrāte facit ꝯfeſſionē: ⁊ ꝑcedit in miſſa more ſolito.

¶ Dat bñdictio ſolēnis poſt finē miſſe: ſed nō publicant īdulgētie.

¶ Sex primas lectiones cantant canonici eccleſie: ſeptimā aſſiſtēs qui a ſiniſtris: octauam archidiaconus qui a dextris pontifici aſſiſtere ſolet: nonam ipſe Pontifex dicit: vt ſup. dictū eſt. Et hic modus cātādi in alijs matutinis oīa: de qbus mētio facta eſt: ſeruabit.

DE MISSA PONTIFICALI: Pontifice ſolenniter celebrante.

Miniſtri q aſſiſtere debēt epo celebraturo.

Pontifici miſſas ſolenniter celebraturo: hos miniſtros adeſſe oportet. Primum archidiaconum a dextris: ⁊ alium a ſiniſtris diaconaliter paratos: Item diaconū ⁊ ſubdiaconum: ⁊ aſſiſtentē qui eſſe debet dignior capituli: ſi ſit in eccleſia ſua Pōtifex: ſi non: vnus ex dignioribus ſue familie: qui aſſiſtēs vocat. Hic expertus eſſe debet in celebratione miſſarū: ⁊ indut⁹ ſuperpellicio ⁊ pluuiali: miniſtrare debet miſſalē librū: ſuggerere orationes: ⁊ alia que ſūt opportuna: oſtendendo ſemper Pontifici digito ſuo quid ſit dicturus: vel ipſum clam ſecreta voce monendo. Aliū capellanum: qui cum Pōtifex in ſede ſtās aliqd dictur⁹ erit: librū ſupra caput ſuſtinet: ⁊ alios ꝺ cādela ⁊ baculo paſtorali cū pluuialibus: ꝓut dictū eſt ſupra in veſperis. Cū autē pōtifex erit apud altare: aſſiſtens ſtat apud eū ſemꝑ in exteriori parte altaris: officiū ſuum vt prefert adimplēs. Adſint etiā quatuor aut ſex alij capellani ſuperpelliceis induti: q ſeruiāt in rebus opportunis. Sit preterea prope altare: menſa vna pro credētia: ſupra quā ſit mappa mūda: ⁊ duo candelabra cum luminaribus ardētib⁹: mitra: ſandalia cū caligis: ⁊ baculo paſtorali: ſi Pōtifex ſit in ſua ciuitate, vel dioceſi. Calix cū corporali ⁊ palla ⁊ mappulis ſuis. Hoſtiaria cū hoſtijs. Ampulle cum vino ⁊ aqua. Turibulum cum nauicella: incēſo ⁊ coclear. Uaſa duo argentea in cornibus menſe: vaſa ad abluendū manus cū mantilibus: ⁊ tres ex honorabilioribus familiaribus laicis miniſtrāt in credētia: ſemper ſtantes: niſi qñ eſt genuflectendū.

A ſiniſtro cornu altaris id eſt epiſtole ponatur ſedes pro epo ⁊ credentia ibi prope cū neceſſarijs ad miſſam.

Si vero Pontifex nō ſit in ſua eccleſia ſeu dieceſi: paret faldiſtoriū in cornu eplē: nō procul ab altari: ſup altari vero, In medio: ordinantur ſuo ordine: Amictus: alba: cingulū: crux pectoralis: ſtola: tunicella, dalmatica, chirothece: planeta, manipulū, ⁊ annulus pōtificalis: ⁊ palliū ſi ſit archiep. (aut maior

maior, vel alias pallio vtat̃: ⁊ i ſua eccleſia ſeu ꝓuincia: ⁊ in dextro ꝑ diacono: ⁊ ſiniſtro cornib⁹ altaris ꝑ ſubdiacono: paraměta ↄſueta. Hora ↄpetěti: pontifex cappa lanea pōtificali, qua plati in romana curia i capella papę vti ↄſueuerunt, indutus: capellano caudam illius poſt eum deferěte: venit ad eccleſiam: ⁊ accedens ante altare: genuflexus ibidem orans dicit

Eps venit ad eccliaʒ cū cappa lanea cui⁹ caudā capellanus defert ⁊ genuflex⁹ añ altare orās dicit.

Introibo in domū tuam in holocauſtis: reddā tibi vota mea: quę diſtinxerunt labia mea.

Pōtifex ſedet in ſede ſua, ⁊ miniſtri parantur.

Deide vadit ad locū vbi ↄſueuit accipere paraměta: ⁊ ibi ſedēs in parata ſibi ſede: aliquātulū quieſcit. Interim vel ante: diaconus ⁊ ſubdiaconus accipiūt paraměta ſua oia: pręter manipulum, quem ſumunt poſt q̃ eſt parat⁹ pōtifex cui (ſi ſit in eccleſia ſua) canonici ⁊ aliqui ſacerdotes: pluuialibus tēpori ↄgruentibus induti: debent aſſiſtere. Capellani oēs tūc adſint cū ſuperpellicijs: ⁊ aſſiſtēs ac ali⁹ de baculo paſtorali ſeruiēs cū pluuialibus: qbus indutis: ſi eſt in eccleſia ſua ſurgit pōtifex: ⁊ ad altare verſus: ſtās detecto capite: dicit ſecrete **Pater nr̃.** deinde competēti voce cātando ⁊ a frōte ad pectus ſignū crucis ꝓducēdo: dicit

Epō ſtās ſine mitra incipit tertiam.

Deus in adiutoriū meū intende. Chorus reſpondet **Domine ad adiuuandum me feſtina.** ⁊ dicunt Tertia, vel alię horę tēpori ↄuenientes. Interim parat pontifex oib⁹ ornaměris ꝑ miſſa: vt moris eſt: dicto verſiculo horarū ipſarū

Pōtifex paratꝰ omnibus paramentis excepta planeta in cui⁹ loco accipit pluuiale ⁊ dicit orōnes tertię, verſus ad altare.

Pōtifex indutus omnibus paraměris dempta planeta: cuius loco pluuiale accipit tēpori ↄueniens: aſſiſtentibus ſibi duobus ceroferarijs: ſtās verſus ad altare, dicit **Dn̄s vobiſcum.** ⁊ orationem horis congruentē: ⁊ in fine replicat **Dn̄s vobiſcum.** tū dicto. **Benedicam⁹ dn̄o.** depoſito pluuiali accipit planetā: ⁊ accedit ad altare.

¶ Incepto autē pſalmo horarū prędictarū: ſedet Pōtifex: ⁊ ſubdiaconus paratus ambabus manibus vſq; ad faciem eleuatis: caligas ⁊ ſandalia velo tecta portat ad Pontificē. Tūc capellani omnes genuflexi: fimbrias cappę pōtificis circumcirca tenēt: ⁊ ſubtus genuflectit vnus ex cubicularijs Pōtificis: qui quotidiana calciamenta Pōtifici exuit. ⁊ adiuuāte ſubdiacono, q caligas ⁊ ſandalia portauit: pōtifici caligas ⁊ ſandalia induit: Pōtifex interim ſedēs: cū duob⁹ aſſiſtētibus ſuis ſimul alternatim legētibus: dicit ſequētē aīam: vno ex capellanis librū ſupra caput: ⁊ alio cādelam tenēte.

Ordo paradi epūʒ i ſacriſtia, vel alibi.

Caligę ⁊ ſandalia pontifici imponuntur.

Ne reminiſcaris dn̄e delicta noſtra, vel parentū noſtrorum: neq; vindictaʒ ſumas de peccatis nr̄is.

Deinde ꝓſequit̃ ſequētes pſal'os.

Quā dilecta tabernacula tua domine virtutum: concupiſcit, ⁊ deficit aīa mea in atria dn̄i.

Cor meum ⁊ caro mea: exultauerunt in Deum viuū.

Etenim paſſer inuenit ſibi domum: ⁊ turtur nidum, vbi reponat pullos ſuos.

Altaria tua domine virtutũ: rex meus ⁊ Deus meus.
Beati qui habitant in domo tua domine: in ſecula ſeculorum laudabunt te.
Beatus vir cuius eſt auxiliũ abs te: aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit in valle lacrymarum: in loco quem poſuit.
Etenim benedictionem dabit legiſlator: ibunt de virtute in virtutem: videbit Deus deoꝝ in Siõ.
Domine Deus virtutum exaudi orationẽ meam: auribus percipe Deus Jacob.
Protector noſter aſpice Deus: ⁊ reſpice in faciem Chriſti tui.
Quia melior eſt dies vna i atriis tuis: ſuper millia.
Elegi abiectus eſſe in domo Dei mei: magis quam habitare in tabernaculis peccatorum.
Quia miſericordiam ⁊ veritatẽ diligit Deus: gratiam ⁊ gloriam dabit dominus.
Non priuabit bonis eos qui ambulant in innocẽtia: dñe virtutũ, beatus homo qui ſperat in te.
Gloria patri. Sicut erat. Aliꝰ ps.
Benedixiſti dñe terrã tuã: auertiſti captiuitatẽ Jacob.
Remiſiſti iniquitatẽ plebis tuę: operuiſti omnia peccata eorum.
Mitigaſti omnem irã tuã: auertiſti ab ira indignationis tuę.
Conuerte nos Deꝰ ſalutaris noſter: ⁊ auerte iram tuam a nobis.
Nunquid in ęternum iraſceris nobis: aut extendes iram tuam a generatione in generationem?
Deus tu conuerſus viuificabis nos: ⁊ plebs tua lętabitur in te.
Oſtẽde nobis dñe miſericordiã tuam: ⁊ ſalutare tuum da nobis.
Audiã quid loquatur in me dominus Deus: quoniam loquetur pacem in plebem ſuam.
Et ſuper ſanctos ſuos: ⁊ in eos qui conuertuntur ad cor.
Veruntamen prope timẽtes eũ ſalutare ipſius: vt inhabitet gloria in terra noſtra.
Miſericordia ⁊ veritas obuiauerũt ſibi: iuſtitia, ⁊ pax oſculatę ſũt.
Veritas de terra orta eſt: ⁊ iuſtitia de cęlo proſpexit.
Etenim dñs dabit benignitatẽ: ⁊ terra noſtra dabit fructũ ſuũ.
Juſtitia ante eum ambulabit: ⁊ ponet in via greſſus ſuos.
Gloria patri. Sicut erat. Aliꝰ ps.
Inclina domine aurem tuã ⁊ exaudi me: quoniã inops ⁊ pauper ſum ego.
Cuſtodi animam meã quoniam ſanctus ſum: ſaluum fac ſeruum tuũ Deus meus ſperantem in te.
Miſerere mei domine quoniam ad te clamaui tota die: lętifica animam ſerui tui, quoniam ad te domine animam meam leuaui.
Quoniã tu domine ſuauis ⁊ mitis ⁊ multę miſericordię: omnibꝰ inuocantibus te.
Auribus percipe orõnem meã: ⁊ intẽde voci deprecationis meę.
In die tribulationis meę clamaui ad te: quia exaudiſti me.
Non eſt ſimilis tui in diis domine: ⁊ non eſt ſecundũ opera tua.

Om-

Omnes gentes quaſcunqꝫ feciſti, venient: ⁊ adorabunt coram te dñe: ⁊ glorificabunt nomen tuũ.

Quoniam magnus es tu ⁊ faciens mirabilia: tu es Deus ſolus.

Deduc me domine in via tua ⁊ ingrediar in veritate tua: letetur cor meũ vt timeat nomen tuum.

Confitebor tibi domine Deus meus in toto corde meo: ⁊ glorificabo nomen tuum in eternum.

Quia miſericordia tua magna eſt ſuper me: ⁊ eruiſti animã meã ex inferno inferiori.

Deus iniqui inſurrexerunt ſup me: ⁊ ſynagoga potentium queſierunt animam meam: ⁊ nõ propoſuerunt te in conſpectu ſuo.

Et tu domine Deus miſerator ⁊ miſericors: patiens ⁊ multe miſericordie ⁊ verax.

Reſpice in me ⁊ miſerere mei: da imperium tuum puero tuo: ⁊ ſaluum fac filium ancille tue.

Fac mecum ſignum in bonum: vt videant qui oderunt me, ⁊ cõfundantur: quoniam tu domine adiuuiſti me ⁊ conſolatus es me.

Gloria pa. Sicut erat. Ali⁹ ps.

Credidi propter quod locutus ſum: ego autẽ humiliatus ſum nimis.

Ego dixi in exceſſu meo: omnis homo mendax.

Quid retribuã domino: pro omnibus que retribuit mihi?

Calicem ſalutaris accipiam: ⁊ nomen domini inuocabo.

Uota mea domino reddam coram omni populo eius: precioſa in cõſpectu domini, mors ſanctorum eius.

O dñe quia ego ſeru⁹ tuus: ego ſeruus tuus, ⁊ filius ancille tue.

Dirupiſti vincula mea, tibi ſacrificabo hoſtiam laudis, ⁊ nomen domini inuocabo.

Uota mea dño reddã, in conſpectu omnis populi ei⁹: in atrijs domus dñi, in medio tui Jeruſalẽ.

Gloria pa. Sicut erat. Ali⁹ ps.

De profundis clamaui ad te domine: domine exaudi vocem meam.

Fiant aures tue intendentes: in vocem deprecationis mee.

Si iniquitates obſeruaueris domine: domine quis ſuſtinebit?

Quia apud te propitiatio eſt: ⁊ propter legẽ tuã ſuſtinui te dñe:

Suſtinuit anima mea in verbo eius: ſperauit anima mea in dño.

A cuſtodia matutina vſqꝫ ad noctem: ſperet Iſrael in domino.

Quia apud dominum miſericordia: ⁊ copioſa apud eũ redẽptio.

Et ipſe redimet Iſrael: ex omnibus iniqtatibus eius. Gloria p. Sicut erat. Deinde repetit Añ.

Ne reminiſcaris dñe delicta noſtra vel parentũ noſtrorum: neqꝫ vindictã ſumas de peccatis nr̃is.

Finitis ps. ⁊ aña p̃dictis: ⁊ caligis cum ſandalijs ſibi indutis: ſurgit Pontifex: ⁊ detecto capite: ſtans verſus ad altare, dicit Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater noſter. ℣. Et ne nos inducas. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. Ego dixi dñe miſerere mei. ℟.

Põtifex acceptis caligis ⁊ ſandalijs ſurgit ⁊ dicit Kyrie eleiſon ⁊c. ſtans verſus ad altare capite detecto.

℟. Sana animam meã quia peccaui tibi. ℣. Conuertere dñe aliquantulum. ℟. Et deprecare ſuper ſeruos tuos. ℣. Fiat miſericordia tua domine ſuper nos. ℟. Quemadmodũ ſperauim⁹ in te. ℣. Sacerdotes tui induantur iuſtitiam. ℟. Et ſancti tui exultent. ℣. Ab occultis meis munda me dñe. ℟. Et ab alienis parce ſeruo tuo. ℣. Dñe exaudi orationẽ meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cũ ſpiritu tuo. Oremus.

Aures tuę pietatis mitiſſime Deus inclina precibus noſtris: ⁊ gratia ſancti ſpiritus illumina cor noſtrum: vt tuis myſterijs digne miniſtrare: teq; ęterna charitate diligere mereamur.

Deus, cui omne cor patet, ⁊ omnis voluntas loquitur: ⁊ quem nullum latet ſecretum: purifica per infuſionem ſancti ſpiritus cogitationes cordis noſtri: vt te pfecte diligere: ⁊ digne laudare mereamur. Alia oratio.

Ure igne ſancti ſpiritus renes noſtros ⁊ cor nr̃m dñe: vt tibi caſto corpore ſeruiam⁹: ⁊ mũdo corde placeamus. Alia oõ.

Mentes noſtras, quęſumus domine, paraclit⁹: qui a te procedit illuminet: ⁊ inducat in omnem, ſicut tuus promiſit filius veritatem. Alia oratio.

Adſit nobis, quęſumus dñe, virtus ſpũs ſancti, quę ⁊ corda nr̃a clementer expurget: ⁊ ab oĩbus tueatur aduerſis. Alia oõ.

Deus, qui corda fidelium ſancti ſpiritus illuſtratione docuiſti: da nobis in eodem ſpiritu recta ſapere: ⁊ de eius ſemper cõſolatione gaudere. Alia oratio.

Conſcientias noſtras, quęſumus domine, viſitando purifica: vt veniẽs dominus noſter Jeſus Chriſtus filius tuus: paratam ſibi in nobis inueniat manſionem: Qui tecum viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus: Per omnia ſęcula ſęculorum. ℟. Amen. Tum, dicit Pontifex.

Calcia me domine caligas iucunditatis: ⁊ corrobora genua meę debilitatis: vt indefeſſus valeam per ſemitam mandatorũ tuorũ ad te peruenire. Alia oõ.

Calcia dñe pedes meos in p̃parationem euãgelij pacis: ⁊ protege me in velamẽto alarũ tuarum. Deinde, dicit Pontifex.

Exue me domine veterẽ hominem cum moribus ⁊ actibus ſuis: ⁊ indue me nouũ hominem: qui ſm Deum creatus eſt: in iuſtitia ⁊ ſanctitate veritatis.

Tum exutus a ſcutiferis cappa, deinde orans dicit:

A D M A N V S.

Da dñe virtutẽ manibus meis: ad abſtergendũ omnem maculã immundã: vt ſine pollutione mẽtis ⁊ corporis: valeã tibi ſeruire. Inde ſedens lauat manus: quas cum loturus eſt: dignior ex miniſtris laicis portat in dextra manu Bucale aque cum Mantili deſuper plicato: ⁊ ſiniſtra manu peluim:

peluim: ⁊ Archidiaconus extra-
hit anulos Pontifici ſi ſit opus:
atque eos ſeruat. Ille autē qui
aquam portauit coram Pontifi-
ce genuflectit: ⁊ primū infundit
aliquantulum aquę ſuper labiū
peluis ⁊ eam pręguſtat. Interim
duo ex capellanis in ſuperpelli-
ceis hinc ⁊ inde genuflexi manti-
le, quod ille apportauit, accipien-
tes: extenſum tenent ante genua
Pontificis: Tum ille infundit a-
quam: Capellano aſſiſtente ma-
nus ad peluim apponēte: ⁊ lauat
manus: ac abſtergit. Quo facto:
ſurgit Pontifex: ⁊ orans dicit.

AD AMICTVM.

**Pone domine galeam ſalutis in
capite meo: ad expugnandas om
nes diabolicas fraudes: inimico-
rum omniū verſutias ſuperādo.**

Pōtifex ſuis perſ- cibus pa- ramentis.

Interim capellani portant para-
mēta: hoc ordine. Amictū, albam,
cingulum, crucē, pectoralem, ſto-
lam, tunicellam, dalmaticam, chi-
rothecas, planetam, pallium, ſpi-
nulas, ſi pallio vti poſſit ⁊ vtendū
ſit, mitram, anulum pontificalem
⁊ gremiale. Ex omnibus his pa-
ramentis pontifex oſculatur tan
tum amictum, crucē pectoralem,
ſtolam, ⁊ pallium quando indui-
tur: ⁊ quādo exuitur: archidiaco-
no vero ad dextram, ⁊ alio: vt ſu-
pra: ad ſiniſtram pontificis ſtanti-
bus ⁊ adiuuantibus: Diaconus
euangelium dicturus: accipiant
ſucceſſiue paramēta: de manibus
capellanorum ea apportantiū, ⁊
pontificem induūt: ⁊ primū: ami-
ctum accipiētes vnuſquiſq; a par
te ſua cū oſculandū pontifici tra-
dunt. Tum ſupra caput pōtificis
imponunt. Deinde illū declinant
ad collū: diligēterq; obturāt col-
laria veſtiū: circuncirca honeſte
aptātes: ⁊ cordulas poſt tergū du
centes: eas ad corpus reducūt ⁊
ligāt. Quo facto dicit Pontifex.

AD ALBAM.

**Dealba me dñe: ⁊ a delicto meo
munda me: vt cum his qui ſtolas
ſuas dealbauerūt i ſanguine agni:
gaudijs perfruar ſempiternis.**
Deinde accipientes albam impo
nunt Pontifici: ⁊ diligenter eam
aptant circa collum ⁊ manicas ac
humeros. Tum dicit Pontifex.

AD CINGVLVM.

**Pręcinge me dñe cingulo fidei:
⁊ virtute caſtitatis lūbos meos: ⁊
extingue in eis humorē libidinis:
vt iugiter maneat in me vigor to
tius caſtitatis.** Accipiunt deinde
cingulū: ⁊ a tergo incipiētes cin-
gūt: ⁊ ante corpus ligāt: eleuātq;
albā circuncirca: ita vt honoſte de
pendeat: tegat veſtes ⁊ ęqualiter
fluat. Quo facto: dicit pontifex.

AD CRVCEM.

**Munire digneris me dñe Ieſu
Chriſte ab omnibus inſidijs ini-
micorū omniū: ſigno ſanctiſſimę
crucis tuę: ac concedere digneris
mihi indigno ſeruo tuo: vt ſicut
hanc crucem ſanctorum tuorum
reliquijs refertā ante pectus meū
teneo: ſic ſemper mente retineam
⁊ memoriam paſſionis: ⁊ ſancto-
rum victorias martyrum.**

Diaconus deinde crucē pectoralem accipit: ⁊ eā prius osculandaꝫ Pontifici offert: Tum imponit eius collo: ita vt ante pectus dependeat. Deinde, dicit Pontifex.

AD STOLAM.

Redde mihi dn̄e, obsecro, stolaꝫ immortalitatis: quam perdidi in preuaricatione primi parentis: ⁊ quamuis indignus accedere presumo ad tuum sacrum mysteriuꝫ cū hoc ornamēto: presta, vt in eodem in perpetuuꝫ merear letari.

Stola deinde accipiut diaconus ⁊ subdiacon⁹: quisqꝫ a latere suo ⁊ porrigunt Pōtifici osculandā. Tum eius collo imponūt: vt fluat ante pectus: non tamē eam transuerset in modum crucis: sed recte pēdere sinat: neqꝫ permittat eam collū tangere: sed pars que in medio est: aliquantulum fluat retro.

Quo facto: dicit Pontifex.

AD TVNICELLAM.

Tunica iocunditatis: ⁊ indumēto letitie: induat me dominus.

Tunicellam deinde Pontifici imponūt circa collum ⁊ manus: diligenter aptātes. Tuꝫ orās: dicit.

AD DALMATICAM.

Indue me dn̄e indumento salutis: ⁊ vestimento letitie: ⁊ dalmatica iustitie circunda me semper.

Eodē modo induitur dalmatica ⁊ aptatur. Tum dicit Pontifex.

AD CHIROTHECAS.

Circunda domine manus meas mūditia noui hominis, q de celo descendit: vt quēadmodū Jacob dilectus tuus: pelliculis hedoruꝫ opertis manib⁹ paternā benedictioneꝫ oblato patri cibo potuqꝫ gratissimo impetrauit: sic ⁊ oblata per manus nostras salutari hostia: gratie tue benedictioneꝫ merear. Per dn̄m nostrum Jesum Christum filiū tuum: qui in similitudineꝫ carnis peccati pro nobis obtulit semetipsum.

Sedet deinde Pōtifex: ⁊ diacon⁹ dextrā: subdiaconus sinistrā chirothecas: ei imittūt: man⁹ primo exosculātes. Tum surgit Pōtifex: ⁊ orās, dicit.

AD PLANETAM.

Domine qui dixisti: Jugū meuꝫ suaue est, ⁊ onus meum leue: presta, vt illud portare sic valeam: q possim consequi tuam gratiam.

Planetam deinde imponunt diaconus ⁊ subdiacon⁹: ⁊ quisqꝫ a latere suo a brachijs ad humeros reducit, ⁊ diligenter aptat, ne impediat aliquo modo brachia.

¶ Si Pōtifex pallio vti possit: ⁊ ipso secūdum priuilegia eo die sit vtendum: postquam indutus est planeta: portatur palliuꝫ ab vno ex capellanis ambabus manibus eleuatum: complicatum simul ⁊ coopertum velo. Diaconus illud accipiens: sinistram manum ad dextram palij crucem: dextraꝫ vero manum ad sinistram crucem pallij habens: ⁊ cruceꝫ, que in medio est osculandam porrigit Pontifici, adiuuante subdiacono: qui sinistraꝫ pallij partem accipit: diaconus partem que a tergo depēdere debet: sinistra manu eleuās: illud sup humeros Pōtifici imponit:

Modo imponendi palliū archiepo vl Patriarchis.

ponit: ita vt pars pallij dupla ſup ſiniſtrũ humeruꝫ locetur: ⁊ aptetur pallium diligenter: vt humeros equaliter ambiat: ⁊ eleuationem brachiorum non impediat. Inde alius capellanus portat ſpinulas tres gẽmatas: quarum pulchriorem diaconus accipiens infigit cruci anteriori in pectore exiſtenti: aliaꝫ in cruce ſiniſtri humeri: tertiam alius, vel ipſe diacon⁹ in cruce poſteriori. Spinulę autẽ ita ſunt infigendę: vt quęlibet tertio tranſeat per crucem: tñ nõ perforet pallium: ⁊ nullo modo acumen tãgat planetã: ⁊ gẽma quę in capite ſpinulę eſt: ſit a dextra parte infigentis. Aptato pallio: aptatur rurſus planeta circa brachia: ⁊ circa collum extrahitur ante ⁊ retro. Tum dicit Pontifex.

AD MITRAM.

Mitram dñe ⁊ ſalutis galeã impone capiti meo: vt contra antiq hoſtis: omniumqꝫ inimicorũ meorum inſidias: inoffenſus euadam. Sedet Põtifex poſt hec: ⁊ diacon⁹ accipiẽs mitrã de manu capellani, q illã cũ mappa ſeruat: imponit capiti põtificis: ſubdiaconoq; a ſiniſtris eſt: pendẽtes vittas eleuante. Tũ ſedens cũ mitra: dicit.

AD ANNVLVM.

Cordis ⁊ corporis mee dñe digitos virtute decora: ⁊ ſeptiformis ſpiritus ſanctificatione circunda. Portatur deinde annulus Pontificalis: quem aſſiſtens manu dextra Pontificis prius oſculata: ci⁹ digito annulari imponit.

¶ Poſtremo ponitur greniale ſuper gremium Pontificis: qui dicit pro manipulo quem poſtea accipit ad altare.

AD MANIPVLVM.

Merear, precor domine, manipulum portare mente flebili: vt cum exultatione portionem accipiam cum iuſtis. Pontifice ſic parato Diaconus ⁊ Subdiaconus accipiunt manipulos ſuos. Si Pontifex non fuerit in ſua eccleſia. Archidiaconus ⁊ alius qui a dextris ⁊ a ſiniſtris: vt ſupra dictum eſt aſſiſtunt: non aderunt: ſed Diacon⁹ ⁊ Subdiaconus illorum vices: ⁊ ſeruitia ſupplebunt. Accedit deinde ad Põtificem turiferarius cũ turibulo: ⁊ nauicula incenſi: ⁊ miniſtrante aſſiſtente nauiculam: Pontifex imponit incenſum: prout ſupra in Veſperis dictum eſt: deinde proceſſionaliter accedit ad altare hoc ordine: Primum procedit ipſe turiferarius cum turibulo fumigante: quem ſequũtur duo ceroferarij cum candelabris ⁊ luminaribus medium habentes illum qui defert crucem.

Põtifex bñdicto i-cẽſo ⁊ poſito in turibulo vadit ad altare.

Ordo proceſſionis.

Si Põtifex celebraturus archiepiſcop⁹ ſit, vel maior: aliter crux non portatur: hos ſequitur ſubdiaconus portans ante pectus librum euãgeliorum clauſum: ⁊ intus manipulum pontificis: deinde diaconus cum aſſiſtente: deinde Pontifex ſi in ſua ciuitate, vel

dyoceſi ſit: baculum ipſum in ſiniſtra manu portat medi⁹ inter archidiaconum: ⁊ alium ſibi cũ dalmaticis aſſiſtentes. Qui autẽ ſeruat mitram: Pontificẽ ſequitur cum alijs Capellanis ⁊ clericis: ⁊ ſic perueniunt ad altare. Si vero Pontifex non ſit in ſua eccleſia vel dioceſi: paratur prope altare in faldiſtorio: ⁊ huiuſmodi proceſſio dimittitur. Cũ peruenerit Pontifex ad gradus altaris: firmat ſe ⁊ extrahitur ei mitra a Diacono: qui dat eam capellano: ad quem ſpectat eam ſeruare: ⁊ complanantur capilli Pontificis cum birreto ſuo a diacono ſi ſit opus: ⁊ omnes pro confeſſione cum Pontifice dicenda ſe ordinãt hoc modo. A dextris Pontificis erit aſſiſtens: a ſiniſtris diaconus: ⁊ ad ſiniſtram diaconi ſubdiaconus, qui aliquantulum poſt diaconũ genuflectit ad confeſſionẽ. Archidiaconus vero ⁊ alius aſſiſtentes ſtant poſt Pontificẽ: tum Pontifex facta reuerentia altari cum profunda capitis inclinatione: erigens ſe facit confeſſionem cum miniſtris prędictis: Interim a choro cantatur Introitus Subdiacon⁹ vero cũ Pontifex dixerit Indulgentiam. extrahit ex libro manipulũ: ⁊ oſculata ſiniſtra manu Pontificis: illuꝫ ſibi imponit: deinde pręcedens ad altare in dextro cornu cũ aperto libro: expectat Pontificẽ, qui dictis orationibus ↄſuetis aſcendit ad altare: ⁊ illud ĩ medio oſculatur: tum verſus ad ſubdiaconũ,

Pontifex ad altare peruenienti extrahit mitra qui facta reuerentia altari incipit ↄfeſſionẽ.

Cũ pontifex dixerit Indulgentiã ſubdiaconus imponit illi manipulũ in ſiniſtra manu prius ipſa oſculata.

Pontifex aſcẽdit ad altare ⁊ oſculatur ipſum ⁊ poſtea librũ euãgeliorum apertum.

oſculatur librum euangeliorum: quẽ deinde ſubdiaconus claudit: ⁊ tradit vni ex miniſtris. Vertit ſe deinde Põtifex ad cornu epiſtolę, vbi per diaconũ euangelij offertur ei turibulum: ⁊ imponit incenſum: vt ſuperius in veſperis dictum eſt. in altari ſemper, diaconus miniſtrat nauiculam: ⁊ non aſſiſtens. Impoſito incẽſo, diaconus reddit nauiculam turiferario: ⁊ accipiens ab eo turibulum: illud dat Põtifici: qui incenſat altare eo ordine: prout ſupra in Veſperis dictũ eſt. Altari incenſato, Pontifex ſtans in cornu epiſtolę altaris, reddit turibulum diacono: ⁊ archidiaconus imponit Põtifici mitrã. Si Pontifex non ſit in ſua eccleſia: vn⁹ ex capellanis hęc faciat: tũ diaconus profunde ſe inclinat: ⁊ erigens ſe: incenſat Põtificem ter ei ducẽs turibulũ: deinde tradit illud turiferario: tuꝫ archidiaconus capit Põtificẽ per dextrum brachiũ modeſte: ⁊ alius a ſiniſtris per ſiniſtrum: ſic ducentes eũ: qui primo redit ad mediũ altaris: ⁊ ibi, illi cum mitra caput inclinando: reuerẽtiam facit: tum vadit ad ſedẽ pontificalẽ vel ad faldiſtoriũ. (Si Põtifex non ſit in ſua eccleſia) vbi cum fuerit Pontifex depoſita ſibi mitra legit Introitũ. cũ miniſtris ex libro quẽ vnus ex capellanis ſupra caput: ⁊ alius cãdelã accẽſã tenet: aſſiſtẽte inuenientes ⁊ Pontifici demonſtrante: deinde dicit Kyrie eleiſon ⁊c. Quo dicto ſedet Põtifex: ⁊ ar-

Põtifex incenſat altare.

Imponit pontifici mitra poſt quã altare incenſauit ⁊ diaconus põtificem incenſat.

⁊ archidiaconus cum alio a ſiniſtris imponit ei mitraꝫ ⁊ gremiale ſuper gremium: miniſtri etiam oẽs ſedent: aſſiſtẽs prope pontificẽ ad dextram: tamen diaconus ⁊ ſubdiaconꝰ ad altare remanẽt: ⁊ vſq; quo tēpꝰ eſt: Diaconus in ſuperiori: Subdiaconus vero in ſecũdo inferiori gradibus: ſedent.

Finito a choro **Kyrie eleiſon.** ſurgit primum diaconus, qui a ſiniſtris ſedet: ⁊ auferẽs gremiale a gremio põtificis: illud dat vni ex miniſtris: Tum deponit mitram pontifici: ⁊ ſeruanti illaꝫ reddit: q ſemp prope pontificeꝫ eſſe debet: ſurgũt interim oẽs: ⁊ archidiaconꝰ depoſito birreto: ⁊ cõplanatis capillis: dextrã põtificis manuꝫ: ⁊ alius a ſiniſtris ſiniſtrũ apprehendentes: illum ſemper iuuãt cũ ſurgit. Pontifex vero ſtãs verſuꝫ ad altare, eleuatis manibꝰ iuxta altitudinem humerorũ: ita vt dextra manus dextrum humerũ: ſiniſtra vero ſiniſtrum non tranſcendat: ſed omnino equet extẽſis digitis: ſed non ſeiũctis: dicit: ſi ſit dicẽdũ. **Gloria in excelſis Deo.** In tono tempori conuenienti. Cum dicit **Deo.** iungit manus ante pectus: deinde legẽdo cum miniſtris proſequitur totum ipſum angelicuꝫ hymnum: tum ſedet ⁊ imponitur ſibi mitrã ⁊ gremiale: ⁊ ſedẽt oẽs. Cãtato a choro hymno predicto: diaconus qui a ſiniſtris gremiale ac mitra aufert põtifici: vt ſupra: qui ſurgit: ſtãs ⁊ verſuꝫ ad populũ eleuatis manibus: vt diximus ſupra dicit. **Pax vobis.** Et iũge iungit manus ante pectus: deinde reſpondetur. **Et cum ſpiritu tuo.** tum verſus ad crucẽ in altari poſitam dicit. **Oremus.** Iungendo manus rurſus illiꝫ ſeparatis ⁊ eleuatis: vt ſupra pſequitur orationes: placide ⁊ diſtincte cantando: ⁊ cum ventum eſt ad **Per dñm noſtrũ Jeſum Chriſtum** ꝛc. Jungit manus tenens eas iũctaꝫ vſque ad finem: deinde ſedet: accipit mitrã ⁊ gremiale: ⁊ ſedẽt etiã alij oẽs: vt ſupra. In fine orõnum. videlicet ad **Per dñm noſtrũ Jeſuꝫ Chrm** ꝛc. Subdiaconus accipiens librum epiſtolaruꝫ ante pectus ſuuꝫ: ambabus manibus ab inferiori eius parte illum tenet: ⁊ facta reuerẽtia altari ⁊ pontifici: genu terrã tangendo: vadit ad locum cõſuetum: vno ex acolitis eũ deducente: tũ librũ ſibiipſi tenẽs: niſi ſit conſuetuꝫ pulpituꝫ cantat epiſtolaꝫ: qua finita: rurſus genuflectit verſus ad altare: ⁊ clauſo libro: illũ reportat pari modo vt venit. Cũ peruenit ad pontificem: genuflectit ante eũ: ⁊ ponit libruꝫ ad eiuꝫ genua: ſupra quẽ Põtifex manum dextrã ponit: quã ſubdiaconus oſculat: ⁊ ſtatim Pontifex eum benedicit: tum ſurgens ſubdiaconꝰ redit ad altare: ⁊ ibi expectat donec fuerit tẽpus eũndi ad dicendum euangeliuꝫ. Interim accedunt duo capellani cuꝫ libro ⁊ cãdela ante pontificẽ: qui ſedẽs cuꝫ mitra ex eo legit **epiſtolã: graduale.** ꝛc. vſque ad **Euangelium**

Põtifex reſidet cũ dextra ⁊ epiſtola cantatur.

Cantata epla ſubdiaconus genuflectit coram pontifice, ⁊ ponit librũ ſuper genua põtificis, ⁊ oſculatur manũ eiꝰ.

inclusiue: dicēs etiā ſecrete ante ip
ſuʒ euāgeliū Mūda cor meuʒ.ꝛc.
Si Pontifex nō ſit in ſua eccleſia:
ſubdiaconus oſculata manu Pō
tificis tenet ante eū librū apertū:
ex quo pōtifex legit vt ſup.ꝛ inte
rim omnes ſedent: cum cantatur
Halab. vel Tractus. Diaconus
oportuno tempore ſurgit ꝛ acci
pit librum euangeliorū: ꝛ euʒ ante
pectus tenet: vt fecerat ſubdiaco
nus de epiſtolario: ꝛ ꝓfunde ſe in
clinās ante Pontificē: accedit ad
altare: inclinat ſe ante ipſum: tum
aſcendens ad ſupremum planuʒ
libruʒ ponit ſup altare in medio.
Deinde miſſo libro ſuper altare,
facta illi reuerētia: vadit ad Pon
tificem: cuius manum reuerenter
oſculatur: tuʒ reuerſus ad altare:
in eius inferiori gradu genuflex⁹
dicit ſecrete. Mūda cor meuʒ.ꝛc.
Capit deinde librū ꝛ portat ante
pectus: ꝛ ad altare in cornu eplę
expectat. Interim accedit acoli
tus ad Pontificem cum turibulo
ꝛ nauicula: ꝛ miniſtrāte illam aſſi
ſtente: Pōtifex imponit incēſum.
Acolitus recepta nauicula de ma
nu Aſſiſtētis redit ad altare: ꝛ illā
ꝛ turibuluʒ dat vni ex capellanis
ad altare cū ceroferarijs expectā
ti: dum dr a Choro vltimus ver
ſus circa finem: turiferarius, cerō
ferarij, ſubdiaconus, ꝛ diaconus
portans librum euangeliorū clau
ſum ante pectus: altari primo re
uerentiā faciunt genuflectentes.
Diaconus vero canonicus ꝓfun
de ſe iclinat. deinde eodē modo re

Diacon⁹ accepto libro de altari ꝛ habita bñdictiōe a pōtifice cantat euāgelium.

uerentiā faciūt Pōtifici: ꝛ firmāt
ſe ad partē: ꝛ diaconus comitat⁹
ab vno acolito: venit ad gradus
ſedis Pōtificis: ꝛ ibidē ante eum
inclinatus: petit bñdictionem, di
cens. Iube domne benedicere.
ꝛ Pōtifex dicit Dñs ſit in corde
tuo.ꝛc. Et in fine Pontifex pro
ducit ſuper eum ſignum Crucis.
Surgēs deinde diaconus ꝓcedit
ad locū vbi cātaturus eſt euange
liū: hoc ordine. Primo precedit
turiferarius: quem ceroferarij ſe
quuntur: tū ſubdiaconus: vltimo
diaconus librum ante pectuʒ ſibi
portās: Cum peruenerint ad lo
cum: ſi ibi non eſt pulpitum: ſub
diaconus tenet librum euāgelio
rum ante pectus ſuum: ſi vero eſt
pulpitum ꝛ cōmoditas: ſubdiaco
nus ſtat poſt pulpitū: ꝛ illud am
plectens librum vtriſqʒ manibuʒ
attingit. Si vero nō eſſet talis cō
moditas: vt plerunque accidit in
pulpitis lapideis: tunc ſubdiaco
n⁹ poterit aſſiſtere eo meliori mo
do quo poterit: vt librum tenere
videatur: diaconus cum tempus
eſt: iunctis manibus ante pectus
dicit Dñs vobiſcum. deinde Se
quentia ſancti euāgelij.ꝛc. Cū
dicit: facit ſignū crucis cū pollice
dextrę manus. primo ſupra princi
pium euangelij. deinde in fronte:
ore ꝛ pectore: ꝛ dū rñdet Gloria ti
bi dñe. Accipiens turibulū incen
ſat librum ter. primū in medio: tū
a dextris: deinde a ſiniſtris libri: ꝛ
reddit turibulum ei a quo illud
accepit. Tū iunctis manibus euā
gelium

Põtifex cũ incipit euãge. ſtat ſine mitra iũctis manibus ante pectus.

gelium proſequitur. Pontifex vero cũ incipitur euangeliũ: depoſitis ſibi gremiale ⁊ mitra: ſurgit: ⁊ iũctis manibus ante pectus ſtat v̄ſus ad euãgeliũ. Si vero Pontifex non ſit in ſua eccleſia: diaconus dimiſſo euangeliſtario ſuper altare: venit ad Põtificẽ: ⁊ co miniſtrante nauiculã, Pontifex imponit incenſum: tũ redit ad altare, ⁊ dicit **M undacor meum.** ⁊c. capit librum ⁊ vadit ad Põtificẽ corã quo genuflex⁹, dicit **J ube dõne benedicere.** ponens librũ ſuper eius genua: ⁊ Põtifex dicit **D ñs ſit in corde tuo.** ⁊c. ⁊ producto ſuper eum, ſigno crucis, ponit eius dextrã ſuper librum, quam diaconus oſculatur: tum ſurgit: ⁊ omnes predicti vadunt ad locum vbi dr̃ euangeliũ. Dicto euãgelio ſubdiaconus accipit librum: ⁊ illum ad Pontificẽ defert ordine quo venerant. Cum peruenerit ad Pontificẽ: librũ aptũ in loco euãgelij oſculandũ Pontifici offert. Deinde aſſiſtens accepto turibulo a turiferario: incenſat Pontificem: adhuc ſine mitra ſtantem.

Cõpleto Euãgelio Põtifex oſculat̃ librũ ⁊ diacon⁹ ipſum incenſat.

¶ Si non ſit in ſua eccleſia oſculato libro euãgelior incẽſat a diacono: nõ aũt ab aſſiſtẽte: tũ Põtifex dicit **C redo** vel **D ñs vobiſcũ.** Si aũt poſt euãgeliũ: vt plerũq; ſit in curia, ſit p̃dicãdum, Põtifex oſculato libro ⁊ accepto incẽſo: ſedet, ⁊ accipit mitram ⁊ gremiale. Tũ ille q̃ ẽ p̃dicatur⁹ accedit añ eũ ⁊ corã eo genuflex⁹ oſculat̃ manũ põtificis: Tũ dicit **Jube dõne bñdicere** Et põtifex bñdicẽs ei dicit.

Finito Euãgelio Pontifex incipit Credo vel Dominus vobiſcum.

D ominus ſit in corde tuo: ⁊ i labijs tuis: vt digne ⁊ fructuoſe annũcies verba ſancta ſua. Jn noĩe pr̃is ⁊ filij, ⁊ ſpũs ſancti. Producẽs ſup eũ ſignum crucis. Deinde p̃dicator petit ab eo quãtum indulgentiarum debeat populo annunciare: tum ſurgit: accedit ad pulpitum ⁊ exequit̃ officiũ ſuũ. Finita p̃dicatione: expectat in pulpito predicator: ⁊ Põtifex cum mitra: ac oẽs alij ſurgũt. Diaconus vero ſtans inclinato capite ante põtificẽ cũ mitra ſtãtẽ, dicit.

Finito ſermone expectat predicator in pulpito ⁊ epõ ſurgit ſtãs cũ mitra. Diaconus iclinato capite coram pontifice, dicit Confiteor.

C onfiteor Deo: oĩpotẽti: beatę

Marię ſemp virgini: beato Mi

chaeli archãgelo: beato Johãni

Baptiſtę: ſanctis apoſtolis Pe

tro et Paulo: oībus ſanctis et

tibi pater.

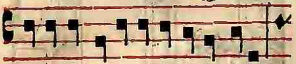
Qđ dū dicit ſe inclinat corā pōtifice. Tū ſurgit ⁊ cōtinuat.

Quia peccaui nimis: cogitatio-

ne verbo et opere: mea culpa

mea culpa mea maxima culpa.

Ideo precor beatā Mariā ſem-

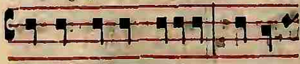
per virginem: beatū Michaelē

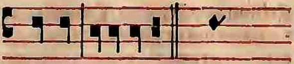
archangelum: beatum Johan-

nem Baptiſtā: ſanctos apoſto-

los Petrū ⁊ Paulum: omnes

ſanctos: ⁊ te pater.

Genuflexus iterū diaconus ſurgit ⁊ ſequitur.

Quod dum dicit ſe inclinat iterū corā pōtifice: tū ſurgit ⁊ cōtinuat

Orare pro me ad dominum

Deum noſtrum.

Tunc predicator ſtans in pulpito predicto: annunciat indulgētias populo, dicens.

Predicator pnontiat indulgentiam.

Reuerēd⁹ in Chrīo pr̄ ⁊ dn̄s: dn̄s N. dat ⁊ cōcedit oībus hic preſentib⁹ quadraginta dies de vera indulgentia in forma Eccleſię conſueta: orate Deū pro felici ſtatu ſanctę matris Eccleſię.

Deinde redit ad locū ſuū: ⁊ ſi pōtifex, archiepūs, vel alias cruce vti poſſit: capellanus cuius eſt officiū portat crucem: ⁊ ſpatio cōgruenti ante, ⁊ verſus ipſum Pontificē genuflexus: crucē ipſam tenet: ⁊ Pontifex depoſita ſibi mitra: vel ſi cruce non vtat: ſtans verſus ad populum dicit in tono orationis.

Precibus ⁊ meritis btē Marię ſemp virginis: beati Michaelis archāgeli: beati Johānis Baptiſtę: ſanctorū Apoſtolorum Petri Pauli: ⁊ omniū ſanctorū miſereat veſtri omnipotēs Deus: ⁊ dimiſſis peccatis veſtris: perducat vos ad vitā eternā. R. Amen.

In-

Indulgentiam: abſolutionē ⁊ remiſſionem peccatoꝝ veſtrorum: tribuat vobis omnipotens ⁊ miſericors dñs. ℟. Amen. Deinde benedicēs populo more

Pontifex benedicit populo.

cōſueto dicit. Et benedictio Dei omnipotētis: pa✠tris: ⁊ fi✠lij: ⁊ ſpiritus✠ ſancti: deſcendat ſup vos: ⁊ maneat ſemper. ℟. Amen. Tū capellanus crucem ad ſuū locū reportat. Si vero ſermo nō fiat: Pōtifex oſculato libro euāgelij: incēſatur a paſſiſtētes, ⁊ conuerſus ad altare, dicit Credo. quod cū miniſtris ſubmiſſa voce complet. Cum peruenerit ad verſiculum Et incarnatus eſt. inclinat ſe, ⁊ finito ꝑ eū Credo. ſedet ipſe Pōtifex: accipit mitrā ⁊ gremiale: ⁊ miniſtri oēs ſedēt. Cū vero a choro dicitur. ℣. Et incarnatus eſt. Miniſtri omnes: ⁊ alij in eccleſia exiſtentes: genuflectunt. Pōtifex vero cū mitra aliquantulū declinat de ſede: profunde inclinando caput: ita vt nō oīno genuflectat: neq; omnino ſedeat: ⁊ ſic permanet quoad dictū ſit. Et homo factus eſt. Poſt hec oēs ſedent in loco ſuo. Dicto a choro Et homo factus eſt. Diaconus ſtatim accipiens de credentia corporale cū burſa ſine palla: quā reliquit ſupra calicem: eleuatis manib⁹ vſq; ad oculos: facit primo reuerentiā pontifici: tū vadit ad altare: cui ſe inclinando facit etiā reuerentiā poſtea aſcēdit: extrahit de burſa: ⁊ explicat corporalia: burſā verō reponit in loco competēti ſuper

Diacon⁹ dicto ⁊ homo factus eſt ſurgit, ⁊ explicat corporale.

altare: deinde facta rurſus reuerētia altari: redit ad locū ſuū ⁊ ſedet. Finito Credo. deponit gremiale ⁊ mitram Pontifici: q ſurgit ⁊ ſtans verſus ad populū: eleuatis manibus vt ſupra diximus dicit, Dñs vobiſcū. Deinde verſus ad altare dicit. Oremus. Et legit offertorium. Tū ſedet ⁊ imponitur ei mitra: ⁊ deinde extrahunt ei annuli ⁊ chirotecę, ⁊ accedens vnus ex miniſtris credentię: affert buccale cū aqua ⁊ mantili ac peluim: ⁊ Pontifex lauat manus: illis cęremonijs qbus dictū eſt ſupra deīde abſtergit Pōtifex.

Interim capellanus ſeruiēs de libro: cū primum Pontifex legerit offertorium: accipiens librum miſſalem ante pectus ſuū: ⁊ ſupra illum tenens cuſſinum: aſſociatus ab alijs capellanis: vadit cum modeſtia ⁊ reuerentia verſus altare: ⁊ cum eſt ante medium altaris genuflectit: tum vadit ad dextrum cornu altaris: videlicet euangelij: ⁊ ibidem ponit ſuper altare cuſſinum: ⁊ ſuper eum librū: quē aperit: ⁊ inuenit quę ſunt dicenda: deinde retrahit ſe ad poſterius cornu: ⁊ expectat quo ad Pōtifex veniat. Subdiaconus vero dū Pōtifex abſtergit manus: vadit ad credentiam: ⁊ ibi ponitur ei velum circa collum: cuius pars longior ſuperabundet a dextra manu: tū ponit ſuper patenā duas hoſtias mundas ⁊ pulchras: ⁊ accepto calice cum patena: manu ſua dextra tegit eū palla: tum cooperit illū

Portat miſſale ad altare in cornu euāgelium.

Subdiaconus ſolenniter portat calices ad altare.

velo:quod ſupabundat ab ea ma
nu,⁊ ſiniſtrā tenet ſupra calicē:⁊
ſic proficiſcit̄ ad altare poſt Pon/
tificē:⁊ poſt eū vnus acolitus am
pullas vini ⁊ aquę portans pro ſa
cramento:ex quibus anteq̄ acoli
tus illas ad man⁹ accipiat:dat cre/
dētiarijs ad pręguſtandū. Pōti
fex vero abſterſis manibus:reſu/
mit annulū Pontificalē:⁊ ſiquos
alios vult:⁊ ſurgens cū mitra me
di⁹ inter archidiaconū a dextris,
⁊ aliū a ſiniſtris:pcedit ad altare.
Cum eſt ante gradus in medio:
abſtrahit̄ ei mitra per diaconum
euāgelij,⁊ facit reuerentiā altari:
deinde aſcēdit ad altare:ſubleuan
te illū archidiacono a dextris,⁊
alio a ſiniſtris:⁊ oſculatur altare
in medio:Interim Aſſiſtens acce/
dit ad librum:⁊ quę dicenda ſunt
Pōtifici digito demonſtrat.

Acolitus portat vrceolos cū aqua ⁊ vino, facta prius credentia a credentiarijs.

¶Si Pōtifex non ſit in ſua eccle
ſia:lotis manibus,⁊ abſterſis:ad/
iuuante diacono:pcedit ad alta/
re:⁊ depoſita mitra illud oſculat̄:
deinde diaconus accipiens vnam
ex hoſtijs:cū ea tangit aliā:⁊ pate
nā atq̄ calicē intus ⁊ extra:eamq̄
dat pręguſtandā ſubdiacono,vel
ſacriſtę ſi adſit. Tum patenā cum
hoſtia offert Pontifici:⁊ Pōtifex
illā ſuſcipiēs ambab⁹ manibus:te
nēſq̄ eā eleuatā ante pectus dicit.
Suſcipe ſancte pater.⁊c.Et in fi
ne faciēs ſignū crucis cū ea:locat
hoſtiam ſup corporale verſus me
diū:magis tamen ad ſe. Patenā
vero ponit ad dextrā ſuam extra
corporale. Diaconus interim acci

Fit credētia de hoſtia.

Pontifex offert hoſtiam ſup patenā dicēs Suſcipe ⁊c. ⁊ ponit ſup corporale.

pit de manu ſubdiaconi ampullā
vini:quā illi acolitus miniſtrat:⁊
imponit vinum in calice quantū
ſatis ſit:⁊ id oſtendit Pontifici.
Tū ſubdiaconus ampullā aquę
manu dextra pręferens:ad Pōti/
ficē verſus:capite inclinato,dicit.
Benedicite pr̄ reuerē. Et Pōtifex
facto verſus eam ſigno crucis,di/
cit orationem Deus,qui huma
nę ſubſtantię.⁊c.Et ſubdiaconus
miſcet paululū aquę in calice:tū
diaconus accipiens calicem:illū
prębet Pōtifici:quē ſimul ambo
Pontifex cum diacono tenentes
⁊ offerentes:dicunt orationem
Offerim⁹ tibi.⁊c.Et in fine Pō/
tifex facit cum eo ſignum crucis:⁊
eum collocat ſupra corporale:ver
ſus mediū poſt hoſtiam:ita q̄ ho
ſtia ſit inter ipſum celebrantem ⁊
calicem:⁊ diaconus accipiens pal
lam tegit calicem. Tū patena tra/
ditur ſubdiacono,qui ſtans poſt
Pōtificem ⁊ diaconū ſpatio con/
grueti,extremitate illa veli,quę a
dextra dependet:tectā manu dex
tra eleuatā tenet:q̄ſi vſq̄ ad finē.
Pater noſter. Interim Pōtifex
proſequitur orationes. In ſpiri/
tu humilitatis.⁊c.Et alias:vt in
ordinario. Cum autem dixerit
Benedic hoc ſacrificium tuo ſan
cto nomini preparatū. Offert ei
turibulū:⁊ diacono miniſtrante
nauiculā pōtifex īponit icēſū:vt
ſupra:pro cuius bn̄dictione,dicit
Per interceſſioné beati Michae
lis.⁊c.Et in ordinario:⁊ accipiēs
turibulum de manu diaconi:ter
facit

Diacon⁹ pparat calicē in oculis epi.

Subdiaconus petit benedictionem aquę.

Incenſum benedicit̄ ⁊ altare incenſatur.

facit ſignum crucis cum eo ſuper oblata dicendo. Incenſum iſtud a te bñdictũ ⁊c. Deinde circũfert ter ipſum turibulũ: gyrans illud ſupra oblata: primo ⁊ ſecũdo: incipiẽdo a dextra: ⁊ tertio a ſiniſtra: ſemper pficiendo circulum: tũ incenſat altare: vt dictũ eſt ſupra in veſperis, proſequens verſiculos. Dirigatur domine oõ mea. ⁊c. Incenſato altari: Põtifex in cornu epiſtolę reddit turibulum diacono dicens. Accẽdat dñs in nobis. ⁊c. Ubi impoſita ſibi mitra p archidiaconũ: diaconus cũ incẽſat: deinde Pontifex in eodem loco ſtans cum mitra abluit manꝰ.

Diaconꝰ incenſat cpum ſtãtem cũ mitra ⁊ ei manus abluũtur.

Interim diaconus incenſat alioſ prelatoſ ſi adſint: ⁊ magiſtratꝰ: ac digniores: ⁊ canonicos: ac alios bñficiatos eccleſię. Cum abſterſus fuerit Põtifex: extrahitur ei mitra ab archidiacono: ⁊ ponit ad medium ſupra ſiniſtrũ cornu altaris videlicet euangelij: ⁊ procedens Pontifex ad medium altaris: inclinat ſe, ⁊ dicit orationẽ Suſcipe ſctã trinitas. Et ea dicta oſculatꝰ altarꝰ ppe hoſtiã: ⁊ vertẽs ſe ad ſiniſtrã manũ: hoc eſt ad latus dextrum ad populum, dicit Orate fratres. ⁊c. ⁊ reuerſus ad altare circulo pfecto: eleuatis manibus: vt in primis orationibꝰ: dicit Secretas copetẽtes. Si vero altare tałr eſt locatũ, ꝙ celebrans dum eſt in eo populum reſpiciat: non ſe vertit: ⁊ ſimiliter cum dicit Dñs vobiſcum. ad orationes. Finitis ſecretis: Põtifex manuſ ſupra altare hinc inde ponẽs: extra corporale: incipit in tono cõuenienti. Per oĩa ſęcula ſęculorũ ⁊c. Cum dicit. Surſum corda. Eleuat manus. Cũ autem dicit. Gratias agamus dño Deo nr̃o.

Finitis ſecretis dicit pfationes, ⁊ procedit more ſolito vſq; ad finẽ miſſę.

Iungit manuſ ⁊ caput Deo inclinat: tum rurſus eleuatis manibꝰ proſequitur prefationẽ: ⁊ in fine iungit manus: ⁊ ſubmiſſa voce dicit cum miniſtris. Sanctus. ⁊c. Interim intorticia pro ſacramento accenduntꝰ: quę capellani portant: ⁊ iuxta ſubdiaconum ſe collocãt: ipſum ſubdiaconum mediũ inter ſe recipientes: ⁊ Pontifex proſequitur canonẽ in quo, dicit vna cũ famulo tuo Papa noſtro N. ⁊ me idigno famulo tuo: ⁊ omnibus ⁊c. vt in ordinario: quem attente ⁊ deuote legit: cum dicit Qui pridie ⁊c. tergit paululum ſup corporale pollices ⁊ indices: ⁊ cũ ipſis digitis accipit hoſtiã: paululumq; eã eleuat: ⁊ cũ dicit Eleuatis oculis in cęlũ: attollit ⁊ ipſe oculos: Tũ benedicit: ⁊ verba cõſecrationis diſtincte: ⁊ reuerenter pfert: mox ipſe inclinatus: cõſecratam hoſtiã deuote adorat. Deinde eã modeſte eleuat ambabus manibus: oſtenditq; populo adorandã. Tum reuerenter eam deponit in loco ſuo: illi reuerẽtiã facit: genu terram tangens: neq; amplius disiungit pollicem ⁊ indicem: quouſq; communicauerit neq; quicquã aliud tangit preter hoſtiam: ⁊ proſequitur: vt in ordinario. Sacramentum in eleuatio

ne

ne vnus acolitorum in cornu epi/ſtolę genuflexus incenſat: qui ipſe prius in turibulum imponit incenſum. Cum autē peruenerit ad Per omnia ſecula ſeculorū ante Pr noſter. deponit manus hinc ⁊ inde ſup altare: ⁊ competēti voce ⁊ tono: illud dicit. Cū vero īcipit Pater noſter. eleuat manus ad altitudinem brachiorum: eaſque ſic tenet vſqꝫ ad finem: cum dicit. Sicut ⁊ nos. Subdiaconus modeſte accedit ad diaconum: qui accipit de eius manu patenā: ⁊ cum Pōtifex finiuerit Pater noſter. Diacon⁹ eā reuerēter illi tradit. Ille vero eam inter indicem ⁊ medium dextrę manus accipiens: digitis tamen non diſiunctis.

¶ Cum in oratione Libera nos quam ſecrete dicit: peruenerit ad da propitius pacē ſignat ſe cum patena: ⁊ facit: vt in ordinario ponitur: cum vero dicit orationem. Domine Jeſu Chriſte, qui dixiſti aplis tuis. ⁊c. aſſiſtens relinquēs librū: ⁊ eius curā de coſeruiēti: vadit ad ſiniſtrum cornu altaris: ⁊ illic genuflex⁹ expectat quouſqꝫ Pōtifex oſculat⁹ fuerit altare: tunc reuerēter accedit ad Pontificis dextrā: ⁊ primo oſculatur altare: deinde ſuſcipit pacē a Pōtifice dicēte Pax tecum. cui ipſe reſpōdet Et cū ſpiritu tuo. Tū aſſiſtēs dat pacē primatibus: deinde diacono qui eam dat ſub/diacono. Tum aſſiſtēs dat vni ex miniſtris: q eam defert alijs oībus ⁊ reuertit ipſe ad miniſteriū ſuū: interim Pontifex miſſam proſe/quitur ordine ſuo. Facta communione ⁊ purificatione: accipit mi/trā ex altari ille ad quē ſpectat: ⁊ eā offert diacono: qui eā imponit Pontifici: ⁊ Pontifex ſtans in ſi/niſtro cornu altaris lauat manus: vt ſupra. Interim aſſiſtēs portat librum a dextro cornu in ſiniſtrū: ⁊ ſubdiaconus plicat corporalia: mūdat ⁊ aptat calicē: ⁊ eā repor/tat ad credentiam. Pontifex ab/ſterſis manibus mitram deponit: ⁊ dicit poſtcōmunionem: qua di/cta vadit ad mediū altaris: ⁊ illud deoſculatur: deinde vertit ſe, ſi vertendum eſt: ad dextrū lat⁹: ad po/pulum ⁊ dicit Dñs vobiſcum. ⁊ cōuerſus deinde ad librū dicit. Oremus. ⁊ orationes opportu/nas: quibus totaliter completis: poſtqꝫ finiuerit Per dñm. vltimę orōnis: reuertit ad mediū altaris: oſculat illud: ⁊ vertit ſe ad pplm vt prius (ſi vertendum eſt) ⁊ dicit Dominus vobiſcum: ⁊ deinde cum diaconus dixerit. Ite miſſa eſt. conuertit ſe ad altare ad ma/num dextram: vel ſi dicendum ſit Benedicamus: qꝫ primū dixerit Dñs vobiſcū. Pōtifex cōuertit ſe ad altare. Et cū a choro reſpōnſū fuerit. Deo gratias. Pōtifex inclinatus in medio altaris, dicit Placeat tibi ſancta Trinitas ⁊c. Quo dicto: ſi Pontifex non ſit archiepiſcopus vel maior: accepta ibidē mitra verſus ad altare ī medio: formās ſibi ſignū crucis cum pollice dextrę manus in pectore; com/

Pontifex dat solennem benedictionē si non est archieps vel maior in hac forma

cōpetenti voce dicit. Sit nomē
dn̄i. ⁊c. Tum signās se signo cru-
cis a frōte ad pectꝰ: ⁊ a sinistro ad
dextrum humerū eadē voce dicit.
Adiutorium nostruꝫ in noīe dn̄i.
Deinde eleuat manus, ⁊ dicit.
Benedicat vos oīpotens Deus.
⁊ cū dicit Deus iūgit manꝰ ante
faciem suā: tunc porrigit ei ad sini
strā manū baculꝰ pastoralis: cuꝫ
quo vertēs se ad dextrū latus: be
nedicit populū signās ter ⁊ dicēs
p✠r ⁊ fi ✠ lius: ⁊ spūs ✠ sctūs.

Forma q̄ seruat archieps in danda bn̄dictione.

Si autē Pōtifex est archiepisco
pus: vel maior: nō accipit mitram
qn̄ daturus est benedictionē: sed
portat crux sua ante altare spatio
congruenti: ipse vero stās detecto
capite versus ad crucē ipsaꝫ dicit.
Sit nomen dn̄i benedictum. ⁊c.
Et alia: ac signat: ꝓut supra dictū
est. Conuersus deinde ad altare:
deosculatur illud: ⁊ faciēs cū pol-
lice dextrę manus super altare si-
gnū crucis dicit. Dn̄s vobiscuꝫ.
℟. Et cum spiritu tuo. Initium
sancti euāgelij secundū Johānēꝫ.
Vti ordinario. Quo dicto: diaco-
nus deponit sibi palliū: qđ exten-
dit super altare: ⁊ discedit proces-
sionaliter, vt venerat. Si locus est
remotus in quo paramēta deposi
turus est: si autē prope altare illa
deponit: Pōtifex data benedictio
ne: signans crucē sup altare: dein-
de frontē os: ⁊ pectus suū: incipit
euangeliū sancti Johānis: ⁊ inte-
rim cū euāgeliū ipsuꝫ dicit, vadit
ad locū vbi paramēta acceperat:
⁊ ibi deponit paramēta: quę p ca-
pellanos sup altare reponuntur.
¶ Quam primum autēꝫ Ponti-
fex populo benedixerit: si nō fuit
sermo: Assistens stans in medio al
taris versus ad populum: publi-
cat indulgentias per Pontificeꝫ
concessas: prout supra post sermo
nem dictum est. Finito euangelio
scti Johānis Pōtifex dicit aīam.
Trium puerorū cantemus hym
num: quē cantabāt sancti in cami-
no ignis benedicentes dn̄m. ps.

Oratio dicēda post missam.

Benedicite omnia opera do-
mini domino: laudate ⁊ su-
perexaltate eum in sęcula.
Benedicitē angeli domini domi
no: benedicite cęli domino.
Benedicite aquę omnes: quę su-
per cęlos sunt domino: bn̄dicite
omnes virtutes domini domino.
Benedicite sol ⁊ Luna domino:
benedicite stellę cęli domino.
Benedicite imber ⁊ ros domino:
benedicite oīs spiritus Dei dn̄o.
Benedicite ignis ⁊ ęstꝰ domino:
bn̄dicite frigus ⁊ ęstas domino.
Benedicite rores ⁊ pruina domi
no: benedicite gelu ⁊ frigus dn̄o.
Bn̄dicite glacies ⁊ niues domi-
no: benedicite noctēs ⁊ dies dn̄o.
Benedicite lux ⁊ tenebrę dn̄o: be
nedicite fulgura et nubes dn̄o.
Benedicat terra dominum: lau-
det et superexaltet eum in sęcula.
Benedicite montes et colles do
mino: benedicite vniuersa germi-
nantia in terra domino.
Benedicite fontes domino: bene
dicite maria et flumina domino.
Benedicite cęte et oīa quę mo-
uentur

uentur in aquis domino: benedi
cite omnes volucres cęli domino.
Benedicite omnes beſtię ⁊ peco
ra domino: benedicite filij homi-
num domino.
Benedicat Iſrael dominum: lau
det ⁊ ſuperexaltet eum in ſęcula.
Benedicite ſacerdotes domini
dn̄o: benedicite ſerui dn̄i domino
Benedicite ſpiritus ⁊ animę iu-
ſtorum domino: benedicite ſancti
⁊ humiles corde domino.
Benedicite Anania Azaria Mi-
ſael domino: laudate ⁊ ſuperexal
tate eum in ſęcula.
Benedicamus patrē ⁊ filium cū
ſancto ſpiritu: laudemus ⁊ ſuper-
exaltemus eum in ſęcula.
Bn̄dictus es dn̄e in firmamento
cęli: ⁊ laudabilis ⁊ glorioſus ⁊ ſu
perexaltatus in ſęcula. Alius ps.

Laudate dominū in ſanctis
eius: laudate eum in firma-
mento virtutis eius.
Laudate eū in virtutibus eius:
laudate eum ſecundum multitu-
dinem magnitudinis eius.
Laudate eum in ſono tubę: lau-
date eum in pſalterio ⁊ cithara.
Laudate eū i tympano ⁊ choro:
laudate eū in chordis ⁊ organo.
Laudate eū in cymbalis bene-
ſonantibus: laudate eum in cym-
balis iubilationis: omnis ſpiri-
tus laudet dominum.
Gloria patri. Sicut erat. ⁊ c.
Deinde repetitur antiphona.
Trium puerorū cantemus hym
num: quē cantabāt ſancti in cami-
no ignis benedicentes dominū.

Qua repetita Pontifex ſtans de-
tecto capite: verſus ad altare ſiſtit
prope illud, dicit Kyrie eleiſon.
Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon.
Pater nr̄. ℣. Et ne nos iducas.
℟. Sed libera nos. ℣. Confiteā
tur tibi domine omnia opa tua.
℟. Et ſancti tui benedicant tibi.
℣. Exultabunt ſancti in gloria.
℟. Lętabūtur in cubilibus ſuis.
℣. Non nobis domine nō nobis.
℟. Sed nomini tuo da gloriam.
℣. Domine exaudi orationem
meam. ℟. Et clamor meus ad te
veniat. ℣. Dominus vobiſcum.
℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremꝰ.

Deus, qui tribꝰ pueris miti-
gaſti flammas igniū: cōcede
ꝓpitius: vt nos famulos tuos non
exurat flamma vitiorū. Alia orō.

Actiones noſtras, q̄ſumus
domine, aſpirando preueni,
⁊ adiuuando proſequere: vt cun-
cta noſtra oratio ⁊ operatio: a te
ſemp incipiat: ⁊ p te cepta finiat.
Per Chr̄m dn̄m noſtrū. ℟. Amē.

DE VESPERIS SOLENNI-bus quæ in præſentia Pontificis celebrantur.

Pontifex veſperas ſolen-
nes auditurꝰ: cappa ſua
pontificali indutus: ad ec
cleſiam veniens: Capellano ſuo
eius caudam poſt ipſum deferen
te: ante altare genuflexꝰ: detecto
capite orat deuote. Deinde aſcen
dit ad ſedem ſuam vbi ſedet: ⁊ ali-
quantulum quieſcit. Tum ſurgit
detecto capite: ⁊ ſtans verſus ad
alta-

altare dicit ſecretè Pater noſter. quo ɔpleto: dicit voce cōpetenti. Deus in adiutorium meū intende. ⁊c. Incepto pſalmo ſedet Pōtifex ⁊ tegit ſe ſic manēs quouſq; incipiatur capitulū: quo incepto ſurgit: capite cooperto. Incepto hymno caput detegit: manens ſic quouſq; añ. ad Magnificat, incipiatur: qua incepta ſedens caput coopit: ⁊ oblato ſibi turibulo per acolitū: archipreſbytero, ſeu alio ex principalioribus canonicis nauiculā miniſtrāte: imponit incenſum more conſueto dicens Ab illo benedicaris ⁊c. Incepto Magnificat Pōtifex accedit ad altare: ⁊ illud in medio oſculat: tum accepto e manibus eiuſdē archipreſbyteri, ſeu canonici turibulo illud incenſat more conſueto.

Pontifex incēſum benedicit ⁊ ad oī Magnificat altare incenſat.

Deinde ad ſedem ſuam reuertit: in quo ipſe ſtans cooperto capite: incenſatur ab eodem archipreſbytero, ſeu canonico: tum caput detegit: ſic manens vſq; ad finem pſalmi. Interim alij dignitates p acolytum incenſantur more conſueto. Finito pſalmo ſedet Pōtifex quouſq; antiphona compleatur. Interim accedūt duo acoliti cum candelabris ⁊ candelis ardētibus, qui ante Pontificē ɔgruēti ſpatio ſe locant: ⁊ capellani vnus cum libro: alius cum candela accenſa, ⁊ ex eo libro Pontifex finitā antiphona ſurgēs detecto capite: iuxta loci diſpoſitionem, dicit Dominus vobiſcum. ⁊ orationē oppoꝛtunam. Qua finita, ⁊ dicto

Pontifex dicit orōnem ⁊ poſtea bñdicit ppłō.

Benedicamus dño. Deo grās. Pontifex ipſe in ſede ſua: ſi in ea poſſit populo commode videri: ſin autem ante medium altaris: ſtans cooperto capite ad altare verſus: ſi cruce non vtatur, vel ſi vtatur cruce: detecto capite, ad populum ⁊ crucem ſuā verſus, quę per capellanum ad hoc deputatum genuflexum coram eo ibidē ſpatio ɔgruenti tenetur: populo ſolēniter benedicit, more conſueto, ⁊ non dantur indulgentię.

DE MISSA SOLENNI quæ in præſentia Pontificis celebratur.

Pontifex miſſam ſolennē auditurꝰ, cappa ſua pōtificali indutus ad Eccleſiam veniens: Capellano ſuo eius caudam poſt ipſum deferente: primum ante altare genuflexus, detecto capite orat deuote. Interim accedit ad eius ſiniſtrā preſbyter celebraturus: quē ſequuntur diaconus ⁊ ſubdiaconus parati: facta oratione ſurgit Pōtifex: ⁊ ſtans ante medium altaris: detecto capite cum ſacerdote celebraturo parato: aſtante ſibi a ſiniſtra manu dicit Introibo ad altare Dei. perficiēs confeſſionem more ſolito. Interim chorus cantat Introitum. Diaconus, ⁊ ſubdiaconus ad ſiniſtrā ſacerdotis genuflectunt: ⁊ ſimul cōfeſſionem dicunt. Finita confeſſione: Pōtifex facta reuerentia altari, vadit ad ſedem ſuam epiſcopalē: ⁊ ſa-

Pōtifex dicit ɔfeſſionē cū ſacerdote celebraturo ſtāte ipſo ſacerdote ad ſiniſtrā [illegible]

⁊ ſacerdos cum miniſtris aſcēdit
ad altare: Hec ſeruantur ſi ſedes
Pontificis ſit prope altare: que ſi
pcul eſſet: vt puta in capite in in-
troitu chori: ne Pōtifex diſcurre-
re videatur surſū ⁊ deorſum: po-
terit facere cōfeſſionē in ſede ſua:
cum illis q ſunt apud eū: niſi Pō-
tifice ante altare orāte celebratu-
rus adeſſet paratus: tūc enim ora
tione Pontificis finita: facerēt ſi-
mul cōfeſſionē: antequā Pontifex
ſedē ſuā aſcēderet: modo pdicto.
Cum autē ſacerdos aſcēdit ad al-
tare: vnus acolitorum portat tu-
ribulum cū nauicella incenſi ad
Pontificem: ⁊ archipreſbytero
vel aliquo alio ex canonicis (non
tamē ex duob⁹ aſſiſtētibus) Pon-
tifici nauiculam porrigente: ⁊ co-
clear deoſculāte: ac dicēte. Bene-
dicite pater reuerend. Pōtifex im-
ponit incēſum in turibulo, dicēs.

Pontifex incenſum bñdicit.

AB illo benedicaris in cuius
honore cremaberis. In nōie
pa ✠ tris: ⁊ fi ✠ lii: ⁊ ſpūs ✠ ſcti.
Producens his dictis: ſignū cru-
cis ſuper incenſum turibulo im-
poſitū: ⁊ cū Pontifex cochlear in
nauicula reponit: ille canonicus
eius manū deoſculatur. Tum aco
litus reportat turibulum ad alta
re: ⁊ illud diacono tradit: ⁊ diaco-
nus ſacerdoti: q more ſolito incē-
ſat altare: deinde ipſe ſolus incēſa-
tur: tum legit Introitū: ⁊ Kyrie
eleiſon. Interim vero duo capel-
lani cū libro ⁊ cādela accedūt ad
Pontificē corā quo tūc canonici
faciūt circulū: ⁊ Pōtifex legit etiā

Canonici faciūt circulū ante pontificē dum dicit Gloria in excelſis.

Introitum: ⁊ cū illis dicit Kyrie
eleiſon. Deinde cū ſacerdos dicit.
Gloria in excelſis Deo. Pōtifex
cū canonicis pſequit. Et in terra
pax hominib⁹ bone volūtatis ⁊c.
Et in fine eos benedicit.

¶ Si autē nō eſſet i eccleſia ſua, aut
ibi non eſſent canonici: Pontifex
aliud dicit cum ſibi aſſiſtentibus
quo p eū dicto ſedet: dū a choro
cantat. Deinde cū ſacerdos dicit.
Dñs vobiſcum. Surgit Ponti-
fex detecto capite: ſic manens vſque
ad finem vltime orationis. Tum
ſedet: ⁊ ſubdiaconus facta reuerē-
tia altari ⁊ pōtifici: cantat epiſtolā:
qua cantata vadit ad pōtificē: ⁊ ge-
nuflexus ante illū: tangens cū
libro pontificis genua: eius manū
ſuper librū ponentis oſculatur:
cui pontifex benedicit, ſignū cru-
cis ſup illū producens nil dicēdo.
Tum ille ad altare reuertit: ⁊ pō-
tifex ex libro: quē tūc capellanus
de eo ſeruiens: ⁊ alius candelā ac
cenſam portātes ante ipſum: legit
Epiſtolā, Graduale, ⁊ Halāh.
vſque ad Euangelium incluſiue
Diaconus autē cū tempus erit: cū
euāgeliſtario ante pect⁹: facta re-
uerētia altari ⁊ pontifici: ponit li-
brum ſup altare in medio: ⁊ vadit
ad pontificem: ⁊ eius manū oſcu-
latus reuertitur ad altare, in cui⁹
inferiori gradu genuflexus, dicit.
Munda cor meum. Tum ſurgēs
accipit librū ⁊ redit ad celebrātē.
Interim acolitus cū turibulo ⁊
nauicula vadit ad Pontificē: qui
more ſolito imponit incenſum in
tu-

Epo bñdictionē dat diacono lecturo euāgelium.

turibulo: producens ſuper eum ſignum crucis: Acolitus cum turibulo, ⁊ nauicula redit ad celebrantē: ⁊ eā tradit vni ex acolitis: ⁊ alij capiunt duo candelabra: ⁊ cum tempus fuerit procedunt.

Primo turiferarius: deinde duo ceroferarij. Tum Subdiaconus: poſtmodū diaconus portās ante pectus librum euangeliorū: qui genuflexus corā Pontifice, dicit Iube domne bn̄dicere. cui Pōtifex ſedens bn̄dicit, dicēs. Dn̄s ſit in corde tuo: ⁊ in labijs tuis ⁊c. Et in fine pducit ſup eū ſignū crucis. Dicto euāgelio: ſubdiaconus portat librū euangelioꝝ apertū oſculandū pontifici: qui non incēſatur. Et ſi poſt euangeliū ſit prędicandū: prędicator ducit ad pontificē: corā quo genuflexus: pontificis manū deoſculatur: deinde petit ab eo benedictionem, dicens. Iube dōne bn̄dicere. Pontifex. Dominus ſit in corde tuo: ⁊ i labijs tuis: vt digne ac fructuoſe annūties verba ſua ſancta: In nomine patris, ⁊ filij, ⁊ ſpūs ſcti. ⁊c. producens ſuper eū ſignū crucis. Tum pdicator, dicit. Indulgentias pater reuerēn. Et Pontifex concedit. Surgit prędicator ⁊ factis reuerentijs Pontifici ⁊ altari: vadit ad pulpitū. Finito ſermōnę fit confeſſio per diaconū ſtantem ante pontificem ⁊ dicentem.

Confiteor Deo omnipotēti, beatę Marię ſemper virgini, beato Michaeli archāgelo. ⁊c. Deinde ille q orauit, publicat indulgentias quas pontifex ꝯcedit. Tum pontifex dicit abſolutionē: ⁊ dat benedictionem: vt ſupra. in miſſa pontificali dictum eſt.

Deinde antequā celebrās incipiat Credo in vnū Deum. Canonici faciūt circulū: ⁊ dicto a celebrāte Credo in vnū deū. Ipſi ſimul cū pontifice dicunt. Patrē, quibus in fine pontifex benedicit pducēs ſup ipſos ſignū crucis ſemel tātū. nil tamē dicēdo: ⁊ pcedit in miſſa more ꝯſueto. Cum aūt ſubdiaconus eſt impoſitur⁹ aquā in calicē: oſtēdit pri⁹ ab altari ampullā pōtifici: alte eā eleuando: ſupra quā pontifex facit ſignum crucis: nihil dicens ſm̄ morē romanę eccleſię.

Dum di Credo canonici faciunt circulū ante epiſcopū.

Acolitus vero quā primū ſacerdos dicit. Suſcipe ſancte pr̄. offert turibulum pontifici: qui more ſolito imponit incenſum: vt incenſentur oblata: altare: ⁊ alia more conſueto. Incenſato ante ſacerdote: diaconus portat turibulum ante pōtificem: ⁊ illud tradit archipreſbytero: ſeu vni ex dignioꝛib⁹ canonicis: q ante pontificē coperto capite ſedentē genuflexus eū incenſat: ter ducens turibulum: ⁊ pontifex eū benedicit: ſignū crucis ſuper eum producens: nihil dicendo: ⁊ deinde reddit turibulū diacono: q incenſat alios more ſolito. Cum dicit prefatio, circa finē: canonici faciunt circulū corā pōtifice: ⁊ cū eo finita prefatione dicunt. Sanctus ⁊c. Quib⁹ pontifex i fine bn̄dicit: vt ſu. nil dicēdo Ad eleuationē ſacramēti: pontifex

fex genuflectit ſuper faldiſtorio ſi
bi ante altare preparato: vel ad ſe
dem ſuam: ſcḋm loci diſpoſitionem:
⁊ illa facta: mox ſurgit: ⁊ ad ſedeꝫ
ſuã redit: ⁊ ibi ſtat detecto capite
vſqꝫ poſt cõionem: vnus acolitoꝝ
cum ſacramentuꝫ eleuatur: illud
ↄtinuo incẽſat. Cũ ſacerdos dicit
Per omnia ſecula ſeculorum ⁊c.
ante **Agnus Dei.** canonici faciũt
circulum ante pontificem: cũ quo
deinde dicũt **Agnus Dei.** Quo
dicto archipreſbyter, ſeu vnus ex
dignioribus canonicis accedit ad
altare: ⁊ in cornu epiſtole genufle
ctit: ⁊ cũ ſacerdos dixerit orõneꝫ
**Domine Jeſu Chriſte, q dixi
ſti apl'is tuis pacem meã.** ⁊c.

Unus ex canonicis portat pacem epo.

Et altare oſculatus fuerit: ſurgit
⁊ etiã oſculatᷣ altare, ac paceꝫ acci
pit a ſacerdote celebrãte: quaꝫ ad
põtificẽ defert: ⁊ cũ oſculatᷣ dicẽs.
Pax tecum. Cui põtifex rñdet.
Et cum ſpiritu tuo. Deinde illaꝫ
alicui de beneficiatis eccleſie tra
dit: qui alijs omnibus diſtribuit.
Jnterī ſi archidiacon⁹ a dextris:
⁊ alius a ſiniſtris aſſiſtẽt põtifici:
Jlli primo pacẽ accipiẽt a pontifi
ce: nõ autẽ ab illo q ceteris paceꝫ
diſtribuit: nec ab archipreſbytero.
¶ Dicto **Ite miſſa eſt.** vel **Be
nedicamus dño.** ⁊c. Pontifex in
ſede ſua: ſi in ea poſſit a pplo com
mode videri: ſin autẽ ante mediũ
altaris ſtãs cooperto capite: ad al
tare verſus: ſi cruce nõ vtatᷣ: vel ſi
vtatᷣ cruce: ↄtecto capite ad pplm
⁊ cruceꝫ ſuam verſus: q̃ p capella
nũ ad hoc deputatũ genuflexũ co
rã eo ibidẽ ↄgruẽti ſpatio tenetᷣ.
ſolenniter populo bñdicit, dicẽs.
Sit nomen dñi benedictum ⁊c.

Pontifex ſolenniter populo bñdicit.

Et ſi nõ fuit ſermo: data bñdictio
ne per pontificeꝫ: ſacerdos qui ce
lebrauit: ſtans ante mediũ altaris
denuntiat populo indulgentias
quas mandat pontifex publicari.
Finitis oĩbus: domũ reuertuntᷣ.

DE VESPERIS ET matutinis pro Defunctis.

CUm in ſero celebrande
ſunt in eccleſia Ueſpere
⁊ matutine pro defunctis.
quibus Pontifex velit
intereſſe, Jpſe põtifex cappa ſua
põtificali indut⁹: Capellano ſuo
eius caudã poſt ipſum deferẽte: ve
nit ad eccleſiã: ⁊ ante altare genu
flexus: orat deuote: deinde aſcẽdit
ad ſedẽ ſuã: ſedet ⁊ aliquantulum
quieſcit: ſurgit deinde: ⁊ ↄtecto ca
pite verſus ad altare: dicit ſecrete.
Pater noſter. quo dicto: chorus
dicit añaꝫ. **Placebo domino** ⁊c.
pro veſperis: qua finita: ⁊ incepto
pſalmo: ſedet pontifex cooperto
capite: quouſqꝫ incipiat **Magni
ficat.** Quo incepto: ſurgit capite
diſcooperto: ſic manẽs vſqꝫ ad finẽ:
⁊ eo finito ſedet. Finita Añã. poſt
Magnificat. Surgit Pontifex: ⁊
verſus ad altare capite diſcoop
to: voce competenti incipit **Pa
ter noſter.** quod ſecrete complet.
Jnterim accedunt duo acoliti cũ
cãdelabris ⁊ luminaribus arden
tibus: qui ſe ſtatuunt ante ponti
ficem. Tum accedunt duo Capel
lani

lani Pōtificis: vnus cū libro: ali⁹
cum cādela. Si autem episcopus
nō esset in sua ecclesia: ⁊ esset in fal
distorio prope altare: tunc duo cę
roferarij statuerent se cōgruenti
spatio inter ipsum ⁊ altare: ⁊ capel
lanus cū libro esset medius inter
cęroferarios. Pōtifex completo.

Pontifex post vesperas defunctos dicit ℣. Et ne nos inducas in tentationem.

Pater nr̄, dicit ℣. Et ne nos in
ducas in tentationem. ℟. Sed li
bera nos malo. ℣. A porta inferi.
℟. Erue domine animas eorum.
℣. Requiescāt in pace. ℟. Amē.
℣. Dñe exaudi orationē meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dñs vobiscum. ℟. Et cū spi
ritu tuo. Oremus. Subiunges
orationē conuenientē: qua finita
Pōtifex dicit. ℣. Requiē ęternā
dona eis dñe. ℟. Et lux ppetua
luceat eis. Deinde cātores dicūt.
Requiescant in pace. ℟. Amen.
Quo dicto sedet Pōtifex: ⁊ post
quā aliquātulū quieuerit: surgit:
⁊ discooperto capite dicit secre.
Pater noster. vsq; ad finē. Quo
dicto: cātores incipiunt p matuti
nis inuitatoriū. Regē cui omnia
viuunt. ⁊c. Pontifice stāte capite
discoopto quousq; icipiat prim⁹
ps. Quo incepto caput cooperit:
⁊ sedet vsq; ad versiculū: qui post
tertiā añam ante primā lectionē
primi nocturni dr̄: quo cū suo ℟.
dicto surgit: ⁊ detecto capite dicit
secrete Pater nr̄. quo secrete cō
pleto: caput coopit ⁊ sedet, quo
usq; dictus fuerit versicul⁹ cū suo
℟. scdi nocturni ante quartā lcō
nē: quo dicto surgit iterū dicens,
Pater nr̄. put i primo nocturno
dictū est. Idē facit post dictū versi
culū cū suo ℟. tertij nocturni an
te septimā lcōnē. Cum incipit ps.
Benedictus dñs De⁹ Israel ⁊c.

Cum incipit ps Benedictus dominus Deus Israel surgit et stat.

Surgens pontifex: stat detecto ca
pite vsq; ad finē psalmi. Quo fini
to sedet capite cooperto: sic ma
nens quousq; aña perficit. Inte
rim corā eo veniunt duo cęrofera
rij cū cādelabris ⁊ candelis ardē
tibus: firmantes se ante pontificē
spatio cōuenienti. Finita aña sur
git pontifex: ⁊ accedūt capellani
cū libro ⁊ cādela: put supra in ve
speris dictū est: ⁊ Pōtifex detecto
capite surgens, dicit, Pater nr̄.
voce cōuenięti qd secrete cōplet.
Deinde dicit versiculos ⁊ orōnes
conueniētes: vt supra in vesperis
positos. Quibus ⁊ per cantores
Requiescāt i pace. dictis: pōtifex
domū reuertit: ⁊ non dat benedi
ctio: neq; publicant indulgentię.

Pontifex dicit ℣. ⁊ orationes vt sup. in vesperis.

DE MISSA PRO Defunctis.

In Missa p defunctis pontifex nō vtitur sandalijs nec chirothecis: nec baculo pastorali nec dicit ps. Quam dilecta ⁊c.

Pontifex missam celebra
turus p defunctis: indui
tur pōtificalibus oib⁹ pa
ramentis: nigri coloris: ⁊ Mitra
alba simplici: pter sandalia ⁊ chi
rothecas: quibus nō vtitur: neq;
baculo pastorali: nec dicit Añ.
Ne reminiscaris cū ps. Quam
dilecta: Et suis orōnib⁹ antequā
induatur: sed incipit ab oratione.
Exue me dñe. Tum exuit cappā
siue mantellū. Deinde ad aquā ⁊
indumēta dicit cōsuetas orōnes.

Diaconus ⁊ ſubdiaconus vtūtur tunicella ⁊ dalmatica. Cū Pontifex accedit ad altare: non oſculat librū: neq; altare incēſat: ſed oſculato altari: vadit ad faldiſtoriū: ⁊ more ꝯſueto ꝓcedit in miſſa. Ad primas ⁊ vltimas oratiōes miſſe: oēs genuflectunt preter Pontificē celebrantē, ⁊ aſſiſtentē capellanū: ac diaconum ⁊ ſubdiaconum. Epiſtola ⁊ euāgeliū nō leguntur in vmbone: ſed i pſbyterio i loco cōuenienti. Subdiacon⁹ nō oſculatur manū pōtificis. Lecta epl'a diaconus non petit bñdictionē ꝓ euāgelio: neq; portantur luminaria neq; incenſū ad euāgeliū: neq; Pōtifex oſculat euāgeliū illo lecto: ſed ſtatim illo finito, dicit. Dñs vobiſcum. ⁊ Oremus. ꝑ offertorio: deinde lauat man⁹ more ſolito ad altare: ⁊ ꝓcedit in miſſa more cōſueto. Aquā i calicē ꝓ oblatione imponendā non bñdicit Pōtifex: incenſat tamē oblata ⁊ altare: ac alia more cōſueto: deinde ipſe ſolus incenſat. Subdiaconus etiā nō tenet patenā poſt pōtificē, ꝑut in alijs miſſis obſeruat: ſed eā ſup altari ꝑmittit. Cum dr̄ Sanctus. oēs genuflectūt: ꝑter celebrātē ⁊ miniſtros: vt ſup. ⁊ ſic ꝑmanēt vſq; ad Per oia ſc'la ſc'orū. ante Pax dñi. Ad eleuationē ſacramēti: aliqs acolitus imponit incenſum in turibulo: ⁊ ſubdiaconus genuflexus i cornu eple: ſacramētū icēſat. Oſculū pacis nō dat. In fine miſſe: ꝑ diaconū dr̄ Requieſcāt in pace. Et nō dat benedictio a Pōtifice: neq; indulgentie. Et eſt notandū ꝙ genuflexiones ſupradicte: ſeruant etiā qñ eps celebrat in diebus ferialib⁹: ⁊ ieiuniorū: vltra q̄s: tpe q̄dragefimali cū i miſſa cātat Tract⁹ Dñe nō ſcdm. Cum dr̄ vltimus Vſus. videlicet. Adiuua nos. Pontifex ⁊ oēs alij in locis ſuis genuflectunt: ſic manentes vſq; ad finē ipſius Vſus.

Diacon⁹ non petit bñdictionem ante euāgeliū nec portatur lumē nec incenſum.

Dū dicit Tractus. Domine non ſecūdū ad Adiuua. Pōtifex ⁊ omnes alij genuflectunt.

DE OFFICIO EPISCOPI vel Prælati quod poſt Miſſam agitur.

IN exequijs alicuius epi: ſiue maioris plati defuncti. Finita Miſſa: ordinant in loco vbi abſolutiones fieri debebunt: in capite loci: in medio: vnum faldiſtorium pro illo qui celebrauit. ⁊ i quatuor angulis quatuor ſcabella: videlicet, in quolibet angulo vnū ſcabellū. Subdiaconus accipit crucem proceſſionalem: vnus acolitus accipit turibulum cum igne, ⁊ nauiculā cum ture ⁊ cochleari. Alius acolitus vas aque benedicte cū aſperſorio, ⁊ duo alij acoliti: duo candelabra cum luminaribus ardentibus capiūt. Interim prelatus q celebrauit: apud faldiſtoriū prope altare: deponit planetā: ⁊ etiā ſi placet poterit deponere dalmaticā, ⁊ tunicellā: ⁊ accipit pluuiale nigrum, ⁊ mitram ſimplicem: ⁊ quatuor alij prelati (ſi adſint) accedent ad ſacriſtiam, aut alium locū cōuenietē: vbi qlibet eo₂ accipit ſuprochetū, vel ſi ſit religioſus ſuperpellicium, ⁊ deſuper amictus; ſtolam,

In exequijs platorum poſt miſſas q̄ ꝑparāda ſunt.

Pōtifex q celebrauit deponit planetam ⁊ accipit pluuiale nigrum.

Quatuor prelati accipiūt ſtolam ⁊ pluuiale nigrum ſup rocheto; vel ſup ſuppellicū.

ſtolam: pluuiale nigrũ, ⁊ mitram ſimplicem: deinde accedũt oẽs ad illum, qui celebrauit, cum quo vadunt ad Caſtrum doloris: ſeu feretrum: aut ſepulturã: vel alium locum in quo abſolutiones fieri cõſueuerũt: hoc ordine. Primo turiferarius cum turibulo ⁊ nauicella incenſi: ⁊ ſecũ alius cũ aqua bñdicta ⁊ aſpſorio. Deinde duo ceroferarij. Tũ ſubdiaconus cum cruce: poſt eum duo iuniores: deinde duo ſeniores prelati: quorũ quilibet penes ſe habet vnũ capellanum ſuppellicio indutum: q̃ de mitra ſibi ſeruit: ⁊ vnũ ſcutiferũ, qui cereũ accenſum portat. Demũ q̃ miſſam celebrauit: quem ad ſiniſtrã comitat ⁊ ſuſtinet diaconus. Poſt eũ capellani ſuppellicijs induti. Si vero nõ adſint quatuor Põtifices: loco deficientiũ: parãtur digniores canonici eccl̃ie: vel alij in dignitate cõſtituti ſupra ſuperpellicia pluuialib⁹ nigris: ⁊ ordine ſupradicto procedũt ad locũ abſolutionis: vbi cũ fuerint: locãtur hoc ordine. Turiferarius cũ deferente aquã bñdictã: firmant ſe a dextera parte: in capite loci. Ceroferarij cũ ſubdiacono crucẽ deferẽte: vadunt ad pedes loci: ab illo cõgruenti ſpatio ſe locantes: ita q̃ ſubdiaconus medius ſit inter ceroferarios: Iunior prelatus ſtabit ad pedẽ dextrum loci: alius poſt eum ad humerum ſiniſtrũ: tertius ad pedẽ ſiniſtrũ: quartus, qui eſt ſenior ad humerũ dextrũ loci. Ille vero qui rẽ diuinã peregit: ſtabit in capite loci in medio: ita vt crucem reſpiciat. Illi vero q̃tuor ſtant vt ſe inuicẽ reſpiciãt: videlicet iunior ſecũdũ: ⁊ tertius ſeniorem: quibus ſic ordinatis: ⁊ ſtantibus detectis capitibus: qui celebrauit incipit in tono lectionis ſeu orationis: abſolute dicẽs.

Ordo procedendi ad feretrum.

Quatuor prelati ponent ſe in quatuor angulis feretri ordine q̃ habẽtur in textu ⁊ ille q̃ celebrauit ſtabit in capite loci vt crucẽ q̃ eſt añ pedes feretri reſpiciat.

Epũs qui celebrauit incipit.

Non intres in iudiciũ cũ ſeruo tuo dñe: quia null⁹ apud te iuſtificabitur homo: niſi per te oium peccatorũ ei tribuat remiſſio: nõ ergo eũ, queſumus, tua iudicialis ſententia premat: quẽ tibi vera ſupplicatio fidei Chriſtiane commẽdat: ſed gratia tua illi ſuccurrente: mereatur euadere iudicium vltionis q̃ dum viueret inſignit⁹ eſt ſignaculo ſancte trinitatis. Per Chrm dñm no. ℟. Amẽ. Tum ſedent oẽs quinq; prelati: ⁊ diaconus cũ acolitis turibulum cũ nauicella: ac vas aque benedicte cũ aſpſorio portantibus: accedunt ad dextrã dignioris prelati. Interim Chorus cantat ℟ium.

Subuenite ſancte dei occurrite angeli dñi: ſuſcipiẽtes animã eius offerẽtes eã in cõſpectu altiſſimi. ℣. Suſcipiat te Chrs, q̃ vocauit te: ⁊ in ſinu Abrahe angeli deducãt te.

te. Offerẽtes eã. ℣. Requiẽ eter-nam. Offerentes eã. Incepto. ℣. Requiẽ. Acolitus cū turibulo ⁊ nauicella accedit ante digniorem p̄latū: ⁊ miniſtrante diacono nauicellam ⁊ dicẽte, Benedicite p̄ reuerẽ. p̄latus ipſe imponit in-cenſum more ↄſueto dicens. Ab illo benedicaris ⁊c. Finito reſpō-ſorio: chorus cãtat Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. ⁊ cum incipit primū Kyrie eleiſon. ſurgunt omnes detectis capitib⁹: ⁊ cum finitum erit tertiū Kyrie eleiſon. dignior p̄latus antedi-ctus: dicit voce cõpetenti Pater noſter. Quod ſecrete complet: ⁊ interim accipiens aſperſoriū cum aqua benedicta de manu diaconi circumaſpergit caſtrum: ſepultu-ram, ſiue locū: circūiens ad dextrã ſuam: hoc eſt ad latus ſuū ſiniſtrū ⁊ dum tranſit ante crucē vel p̄e-latum: illi caput inclinãdo facit re-uerẽtiã: diaconus vero qui ſimul pergit: cū tranſit ante crucē: ge-nuflectit: deinde accepto de manu eiuſdē turibulo: incenſat eodem modo circūiens. Diaconus vero tã ad aſperſionē q̃ ad icẽſationē: pluuiale ad dextrū humerū Pōti-ficis eleuat: ⁊ cum ei aſperſorium porrigit, aut turibulum: ⁊ ab eo accipit: eius manū oſculat᷑: ⁊ cū re-dierit ad locū ſuū Pontifex ſeu p̄latus: dicit cõpetẽti voce. ℣. Et ne nos inducas in. ℟. Sed li-bera nos a malo. ℣. A porta in-feri. ℟. Erue domine aĩam eius ℣. Requieſcat in pace. ℟. Amẽ.

Maior p̄latus ex q̃ aſpergit ⁊ incẽſat ſecretū ⁊ dicit verſus ⁊ orationes.

℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cū ſpiritu tuo. Oremus.

Deus, cui omnia viuūt: ⁊ cui non pereunt moriendo cor-pora noſtra: ſed mutantur in me-lius: te ſupplices deprecamur: vt ſuſcipi iubeas animam famuli tui N. per manus ſanctorum angelo-rum deducendã in ſinu amici tui Abrahe p̄triarche: reſuſcitãdamq̃ in nouiſſimo iudicij magni die: ⁊ quicquid vitiorum diabolo fallẽ-te contraxit: tu pius ⁊ miſericors abluas indulgendo. Per Chri-ſtum dñm noſtrum. ℟. Amen. Tum ſedent iterū omnes ⁊ cho-rus cantat Reſponſorium.

Qui Lazarum reſuſcitaſti a mo-numento fetidum. Tu eis dñe do-na requiem: ⁊ locum indulgẽtie. ℣. Qui vẽturus es iudicare viuos ⁊ mortuos ⁊ ſclm p ignē. Tu eis. ℣. Requiem eternã. Tu eis. Ky-rie eleiſ. Chriſte eleiſ. Kyrie eleiſ. Interim cum dr̄ ℟ium: diaconus cum turiferario ⁊ portante aquã benedictam: accedit ad dextram ſecundi dignioris p̄lati ſedẽtis ad ſiniſtrum pedē loci: q incepto verſiculo Requiem eternam. im-ponit incenſum, vt ſupra. ⁊ cū dr̄ Kyrie el. ſurgunt oẽs detectis ca-pitibus: ⁊ vltimo Kyrie el. dicto dicit idẽ ſecundus p̄latus com-petẽti voce Pr̄ nr̄. qđ cū ſecrete cõpleuerit: aſpergit ⁊ incenſat, vt prius: ⁊ cum redierit ad locū ſuū dicit. ℣. Et ne nos iducas in. ℟.

Secūdus p̄latus idē facit qđ primus.

Sed

Sed libera nos a malo. ℣. A porta inferi. ℟. Erue domine aīam eius. ℣. Requieſcat in pace. ℟. Amen. ℣. Dn̄e exaudi orationē meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cū ſpiritu tuo. Oremus.

Fac, queſumus domine, hāc cum ſeruo tuo N. defuncto miſericordiam: vt factorū ſuorum in penis nō recipiat vicē: qui tuā in votis tenuit voluntatem: vt ſicut hic eum vera fides iunxit fidelium turmis: ita illic aſſociet angelicis choris. Per Chriſtum dn̄m noſtrum. ℟. Amen. Quo dicto ſedēt omnes: ⁊ chorus cantat ℟.

Domine quando veneris iudicare terram, vbi me abſcondam a vultu ire tue. Quia peccaui nimis in vita mea. ℣. Commiſſa mea paueſco ⁊ ante te erubeſco: dum veneris iudicare noli me cōdemnare. Quia peccaui. ℣. Requiē eternam. Quia peccaui. Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie elei.

Incepto Kyrio diaconus cum turiferario: ⁊ portāte aquā bn̄dictā: accedit ad dextram tertij dignioris prelati ſedētis ad ſiniſtrū humerū loci: q incepto. ℣. Requiem eternam. imponit incenſū, vt ſupra: ⁊ cū dr̄ Kyrie eleiſon. ſurgūt oēs detectis capitibus: ⁊ vltimo Kyrie el. dicto: dicit idem tertius platus cōpetēti voce Pater nr̄. qd cum ſecrete cōpleuerit: aſpergit ⁊ incēſat, vt fecit ſecundus: ⁊ cum redierit ad locū ſuū dicit ℣. Et ne nos inducas in. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. A porta inferi. ℟. Erue domine animā eius. ℣. Requieſcat in pace. ℟. Amē. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus.

Tertius platus eadem facit quod ſecundus.

Inclina domine aurem tuā ad preces noſtras: quibus miſericordiam tuā ſupplices deprecamur: vt animam famuli tui N. quā de hoc ſeculo migrare iuſſiſti: in pacis ac lucis regione cōſtituas: ⁊ ſanctorum tuorum iubeas eſſe conſortem. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amē. Deinde ſedent omnes: ⁊ chorus cātat ℟.

Ne recorderis peccata mea domine. Dum veneris iudicare ſeculum per ignem. ℣. Dirige domine Deus meus in cōſpectu tuo viā meam. Dum veneris. ℣. Requiē eternā. Dum veneris: Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſ. Kyrie eleiſon.

Cum Kyrium dr̄: diaconus cum turiferario: ⁊ alio portante aquam bn̄dictam: accedit ad dextrā iunioris prelati: ſedētis ad dextrū pedē loci: qui incepto. ℣. Requiē eternam. imponit incenſum, vt ſupra: ⁊ cum dr̄ Kyrie eleiſon. ſurgunt oēs detectis capitibus: ⁊ vltimo Kyrie eleiſon. dicto: idem iunior Prelatus competenti voce, dicit Pater nr̄. qd cū ſecrete cōpleuerit: aſpergit ⁊ incēſat vt alij: ⁊ cū ad locum ſuum redierit, dicit ℣. Et ne nos inducas in. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. A porta inferi. ℟. Erue dn̄e animam eius. ℣.

Quartus prelat' idē facit quod alij fecerunt.

Requieſcat in pace. ℟. Amē. ℣. Dñe exaudi orationē meam. ℟. Et clamor me⁹ ad te. ℣. Dñs vobiſcum. ℟. Et cū ſpū. Oremus.

Abſolue, queſumus domine aīam famuli tui N. ab omni vinculo delictorum: vt in reſurrectionis gloria: inter ſanctos ⁊ electos tuos reſuſcitatus reſpiret. Per Chrm dñm noſtrū. ℟. Amē.

Tū ſedet oēs: ⁊ chorus cantat ℟.

Libera me dñe de morte eterna: in die illa tremenda. Quando celi mouendi ſunt ⁊ terra. Dum veneris iudicare ſeculum per ignē. ℣. Tremens factus ſum ego: ⁊ timeo: dum diſcuſſio venerit: atq; ventura ira: Quādo celi. ℣. Dies illa dies ire: calamitatis ⁊ miſerie: dies magna ⁊ amara valde. Dū veneris. ℣. Requiem eternam. Libera me domine. Kyrie eleiſ. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon.

Incepto ℟io: diaconus cum turiferario ⁊ alio portante aquam benedictam: accedit ad dextrā Pontificis qui miſſam celebrauit: in capite loci ſedētis: q reincepto ℟io Libera imponit incenſū, vt ſup. Et cum dr̄ Kyrie el. ſurgunt oēs detectis capitib⁹: ⁊ vltimo Kyrie eleiſon dicto: idē Pontifex dicit voce competenti. Pater noſter. Quod ſecrete complet: ⁊ interim aſpergit ⁊ incenſat, vt alij: ⁊ cum ad locum ſuum redierit; dicit ℣.

Ille q̄ celebrauit idē facit quod alij quatuor fecerunt.

Et ne nos inducas in. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. A porta inferi. ℟. Erue domine animā eius. ℣. Requieſcat in pace. ℟. Amē. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Orem⁹.

Abſolue, queſumus domine, animam famuli tui N. vt defunctus ſeculo tibi viuat: ⁊ que p̄ fragilitatem carnis: humana conuerſatione commiſit: tu venia miſericordiſſime pietatis abſterge. Per Chrm dñm nrm. ℟. Amen.

Deinde dicit idem Pontifex. ℣. Requiem eternā dona eis dñe. ℟. Et lux perpetua luceat eis.

Tū duo ex cātorib⁹ dicūt alta voce. Requieſcant in pace. ℟. Amen.

Quo dicto: Pontifices, ſeu Prelati ipſi, qui mitris vtuntur, illas recipiūt: ⁊ omnes eo ordine quo venerunt: reuertuntur ad ſacriſtiam, vel alium locum idoneum: vbi deponunt ſacras veſtes: ⁊ ad propria quiſque reuertitur.

¶ Ubi vero cōmode q̄tuor prelati, que poſt miſſam, vt prefertur abſoluant haberi nō poſſunt: aut ita abſoluere conſuetū non ſit: celebrans ſolus paratus, vt ſupra: poſt miſſam precedētibus oibus ſupra ordinatis: ⁊ capellanis ſuis ipſum ſequentibus: accedit ad ſepulchrū defuncti: aut alium locū vbi huiuſmodi abſolutiones fieri ſolent: ⁊ ibi ſtans in loco ſuo ſupradicto dicit Non intres in iudicium cū ſeruo tuo. ⁊c. In tono predicto. Quo dicto ſedet: ⁊ chorus cantat ℟ium Libera me domine: ⁊ Kyrie eleiſon. vt ſupra. Pontifex vero imponit incēſum ac

Ubi p̄lati p̄dicti nō habent: ſuꝑſcripto modo fiat officium.

aſpergit ⁊ incenſat vt ſupra: de/inde dicit orationē ex dictis quā/quā maluerit: ⁊ in fine dicit **Requiem eternam.** vt ſupra: tū redit ad ſacriſtiam: vbi depoſitis ſacris: ad propria reuertitur.

DE MISSA PRO DEFVNctis, quę coram Pontifice celebratur.

In miſſa pro defunctis q̄ celebratur coram pontifice: Pontifex nō dicit ↄfeſſionē nec incenſo vtit niſi ad oblata ⁊ alia quę ſunt in textu ſeruat.

CUm autē miſſa celebratur corā pōtifice pro defunctis: Pontifex hora competenti venit ad eccleſiam cū ſua cappa pontificali: orās ante altare: ⁊ more ſolito dicit **Introibo.** ⁊ pficit cōfeſſionē cū ſacerdote: incenſo etiā non vtit in iſta miſſa: niſi ad oblata poſt offertoriū: ⁊ ad altare ⁊ ad alia more ↄſueto: ⁊ celebrās ſolus incenſatur ⁊ pontifex: deinde etiā ſacramentū per ſubdiaconū, cum eleuatur. Incenſum tamen p incenſatione ſacramēti nō imponit pōtifex: ſed vnus ex acolitis. Canonici non veniūt ad circulū ad **Sanct⁹** neqȝ ad **Agnus.** Sed illa oīa dicit cum capellanis ſuis aſſiſtentibus: ⁊ prout in alijs miſſis legit Introitū: ⁊ alia: vno capellano librum: ⁊ alio candelam ante ipſum tenētibus. Nō dat̄ aliqua benedictio a pontifice: neqȝ ad euāgeliū neqȝ ad aquā p oblatione: Subdiaconus nō vadit ad oſculū poſt epiſtolā: neqȝ Pontifex oſculat̄ librū euangeliorū: neqȝ ſubdiaconus tenet patenā poſt oblationē: neqȝ dat̄ pax: neqȝ pōtifex dat benedictionem in fine miſſę: neqȝ indulgētias. Pontifex ⁊ alij oēs: ad orōnes primas ⁊ vltimas miſſę: ⁊ a dicto **Sanctus** vſqȝ ad **Agnus Dei:** excluſiue in locis ſuis genuflectunt: ſed pontifex ſuper faldiſtorium ante altare poſitū: vel alias ſecundum loci diſpoſitionē: ⁊ huiuſmodi genuflexiones etiā fiunt in omnibus diebus ferialibus: ⁊ ieiuniorū: quando miſſa de feria celebratur: excepto a Paſcha vſque ad octauam Penthecoſtes.

DE MISSA PRIVATA quam Pontifex audit.

QUando autē pontifex audit miſſam priuatā quotidiano ſuo habitu indutus: genuflectit a parte euangelij apud faldiſtorium ſibi paratū: ⁊ ſuper illud procumbit ſemper: cū deuotione manibus iunctis. Surgit quando dicitur euangelium. Finito euangelio iterum genuflectit: ⁊ aliquis ex dignioribus portat miſſale ad oſculandum pontifici: idem fit de pace. In fine miſſę ſacerdos vertit ſe ad pontificem: quaſi licentiā petiturus p danda bñdictione: ⁊ pontifice annuēte: bñdicit vt moris eſt. In miſſa autē p defunctis nō oſculat̄ euangeliū: neqȝ dat̄ pax: alia autē fiūt: vt ſup.

Pōtifex oſculatur euāgeliū poſt quā lectū eſt ⁊ dat̄ ei miſſale ad oſculandū, idē fit de pace.

Sacerdos benedictur⁹ poſt miſſā vertit ſe ad pontifice ⁊ de eius conſenſu bñdicit populo.

DE DIVERSITATE Colorum.

CIrca diuerſitatē colorū: qb⁹ Romana eccleſia in officijs vtitur: ſecundum tēporis diuerſitatē. Sciēdū eſt: ꝙ ſan/

ſancta romana eccleſia quinqꝫ coloribus vtitur in ſacris veſtibus videlicet: Albo, Rubeo, Viridi, Violaceo ⁊ Nigro, q̄d aꝫ autē violaceum ⁊ nigrum p̄ vno reputāt.

DE COLORE ALBO.

Albo colore vtiť a Veſperis vigilię natiuitatis Dn̄i vſqꝫ ad octa. Epiphanię incluſiue: exceptis feſtis Martyrū: q̄ interueniunt. Feria v. in cęna Dn̄i. Sabbatho Sancto in officio miſſę: ⁊ ab illo die vſqꝫ ad octa. Aſcenſionis Dn̄i incluſiue: quandocunqꝫ officiuꝫ de Tēpore agitur: pręter dies Rogationum: ⁊ pręter miſſam, quę dr̄ in die ſancti Marci: de offō Litanię. In oībus feſtis glorioſe virginis Marię. In receptione tn̄ candelarum. In feſto Purificationis beatę Marię virginis: vtitur colore violaceo: ⁊ poſtea ī miſſa albo. In feſto ſanctę Trinitatis. In feſto oīum ſanctoꝝ. In feſtis Angeloꝝ. In feſto natiuitatis ſancti Johannis Baptiſtę. In principali feſto ſci Johānis Euāgeliſtę. In Cōuerſione ſci Pauli: In Cathedris ſancti Petri. In feſtis oīum confeſſorum: ⁊ omnium Sanctorū: qui martyres nō ſunt: In chriſmādo: In dedicationibus Eccleſiarum, ⁊ per octauas feſtorū prędictorum quę octauas habent qn̄ de ipſis octauis agitur.

DE COLORE RVBEO.

Rubeo colore vtiť: a vigilia Pētecoſtes in miſſa: vſqꝫ ad ſabbathū poſt feſtuꝫ ipſum incluſiue. In feſtis ſcē crucis: In feſto decollationis ſci Johānis Baptiſtę: In feſto oīum aploꝝ ⁊ euāgeliſtarū: pter principale feſtū ſci Johānis euāgeliſtę: ⁊ pter feſtū Cōuerſionis ſci Pauli: ⁊ cathedraꝝ ſci Petri. In feſtis oīum ſcoꝝ ⁊ ſctāꝝ martyrū: pter feſtū ſanctorum Innocentū: quādo extra dominicam venit: tūc enim violaceo vtitur: etſi in dominica venit vtiť rubeo: ⁊ in octaua: rubeo quacūque die venit: ⁊ eodem colore rubeo vtēdū eſt p octauas prędictorum feſtoꝝ: quę octauas habent: quando de ipſis octauis agitur. Et in degradationū clericoꝝ ⁊ pręlatorum cuiuſcunqꝫ ordinis.

DE COLORE VIRIDI.

Viridi colore vtiť: inter octa. Epiphanię ⁊ ſeptuageſimā: ⁊ inter feſtū Pentecoſtes ⁊ Aduētū: qn̄ dn̄icale officium agitur: excepto feſto Trinitatis tātuꝫ: quo vtiť colorē albo, vt ſupra dictū eſt.

DE COLORE VIOLACEO.

Violaceo colore vtitur: a prima dn̄ica Aduētus: vſqꝫ ad miſſam in vigilia natiuitatis Dn̄i īcluſiue: ⁊ a ſeptuageſima vſqꝫ ad offīn miſſę in vigilia Paſchę excluſiue: qn̄cunqꝫ in prędictis temporibus offīn de Tēpore agitur: excepta v. feria in cęna Domini: in qua vtiť albo: ⁊ feria vj. in Paraſceue, in qua vtiť nigro. Et eſt intelligēduꝫ: q ſabbatho ſancto in

toto

toto offō quod agit̃ ante miſſam:
vtenduȝ eſt violaceo colore: exce-
pto q diaconus, qui cantat bene-
dictionē cerei: indutus eſſe debet
dalmatica alba. Sed bñdictione
cerei cantata: diaconus ipſe amo-
ta dalmatica aſſumit planetā vio-
lacei coloris: ⁊ tenet eā vſqȝ ad of-
ficiuȝ miſſę. In quatuor tēporib⁹.
In vigilijs ſanctoruȝ in qbus eſt
ieiunium indictū: quādo miſſa de
vigilia d̃r. In diebus Rogationū
⁊ in miſſa quę d̃r in die ſcti Marci
de offō Litanię. In feſto ſanctor
Innocentum, qñ extra diem dñi-
cam occurrit. In feſto Purifica-
tionis btē Marię: in receptione
cādelarū: ⁊ in proceſſione, ⁊ in die
Palmarū, in pceſſione ⁊ in miſſa.
Et eſt notandū: q ſi aliquo dicto-
rum dierum, quo colore violaceo
eſt vtendum: Pōtifex celebraret:
diaconus ⁊ ſubdiaconus vti de-
bent planetis plicatis ante pect⁹:
quas nō accipiūt niſi Pōtifice to-
taliter parato: tunc eas capiūt ⁊
manipulos: exceptis tertia dñica
aduētus: qua cantatur Introit⁹.
Gaudete. ⁊ quarta dñica q̄dra-
geſimę: qua cantatur Introitus.
Lętare Jeruſalēȝ. His duabus
dominicis: miniſtri prędicti vtū-
tur dalmatica ⁊ tunicella.

DE COLORE NIGRO.

Nigro colore vtitur: Feria vj.
in Paraſceue: ⁊ i miſſis De-
functorū. Sciendū eſt tñ q dieb⁹
quibus eſt vſus nigri coloris: vti
violaceo, non eſt inconueniens.

DE MITRA.

Mitra aurifregiata non vtit̃
ecclesia romana: ab aduētu
Dñi vſqȝ ad feſtum natiuita. Dñi:
excepto in dñica Gaudete, nec a
Septuageſima vſqȝ ad feriam v.
maioris hebdōę: excepta domini-
ca iiij. Quadrageſimę qua cantat̃
Letare Jeruſalē. Nec in oib⁹
vigilijs de qbus ieiunia celebran-
tur: nec in oibus quatuor tēpori-
bus: nec in Rogationib⁹: nec in li-
tanijs: nec in officijs Defunctorū:
nec in feſto Innocentū: quo etiaȝ
violaceis veſtimentis vtimur: niſi
venerit in dñica. In feria v. maio-
ris hebdomadę vtitur. In vj. fe-
ria non vtitur. In Sabbatho ſan-
cto in miſſa tantū vtitur: ⁊ poſteā
a Paſcha vſqȝ ad Aduētū: ⁊ a Na-
tiui. Dñi vſqȝ ad Septuageſi. ⁊ in
oibus feſtis duplicib⁹: ⁊ nouē le-
ctionum totius anni. In feſto ſan-
cti Marci vtitur in miſſa tantū.
In benedictionibus autem ⁊ cō-
ſecrationibus vtitur mitra: prout
ſupra in locis ſuis eſt notatum.

DE GLORIA IN EXCELSIS, Pax vobis, & Ite miſſa eſt.

A Dominica prima Aduētus:
vſqȝ ad natiuitatem Dñi: nō
cantatur Gloria in excelſis. Niſi
in feſtis nouem lcōnū. A Septua-
geſima vſqȝ ad Paſcha: ſimiliter
non cantatur: niſi in feſtis nouem
lectionū: pręterq̄ in v. feria Cęnę
Dñi. In reliqs aūt diebus dñicis,
⁊ feſtiuis: generaliter cantatur.
Et nota q ſi infra hebdōam cātat̃
miſſa

miſſa de dñica: vel de cruce: aut de beata virgine, ſeu alia votiua, nō dr̄ Gloria in excelſis. dr̄ aūt ſemꝑ in miſſa Gloria i excelſis. quādo Te Deum laudamus dr̄ in matutinis. Et notandum eſt qꝫ qñcūqꝫ in miſſa dicit̄ Gloria in excelſis. Pōtifex dicit ante primā orōnē. Pax vobis. Et in fine miſſę dicit̄ Ite miſſa eſt. Qñ autē non dicit̄ Gloria in excelſis. Pontifex dicit Dominus vobiſcum. Et in fine miſſę dicitur Benedicamus dño.

DE CREDO.

Quibus tpibꝰ dici dbet Credo in miſſa.

Credo in vnū Deū. dr̄ in oibus diebus dñicis totiꝰ anni: etiā ſi de aliquo feſto miſſa dicat̄: de quo alias Credo. nō eſſet dicendū. In prima miſſa Natiui. Dñi: ⁊ ad oēs alias miſſas illius diei: ⁊ deinceps p totā octa. In octaua beati Johānis Euāgeliſtę. In Epiphania Dñi: ⁊ per totam octa. In Cōuerſione ſancti Pauli. In oibus feſtiuitatibꝰ btē Marię virginis: ⁊ per earum octauas. In Cathedris ſancti Petri. Feria v. in cęna Dñi. In Reſurrectione Dñi: ⁊ p totā oct. In feſto Aſcēſionis Dñi. ⁊ per totam octa. In feſto Pentecoſtes: ⁊ per totam octa. In feſto corporis Chriſti: ⁊ per totā octa. In feſto ſancti Johānis ante portam latinam. In feſto apoſtolorū Petri ⁊ Pauli: ⁊ per totam octa. In feſto ſancti Petri ad vincula. In octaua ſancti Laurentij: co qꝛ venit infra octa. beatę virginis. In feſtiuitatibus ſanctę Crucis, Omnium apoſtolorum, Angelorum, Euangeliſtarum Quatuor doctorum: ⁊ ſancti Barnabę. In feſto omnium Sanctorū: ⁊ in omnibus conſecrationibus Eccleſiarum, Altarium, ⁊ Pontificum.

DE BACVLO PASTORALI.

Quibus tꝑoribus vti debeat pōtifex baculo paſtorali.

Pontifex in ſua ciuitate ⁊ dioceſi ſuā: baculo paſtorali vti debet: ⁊ etiam extra illas vbicunqꝫ cōſecrationes, ſeu ordinationes fecerit: aut benedictiones perſonales: his temporibus videlicet: In oibus pceſſionibus: ⁊ tunc ſi proceſſio ſit longa: eum deferri faciat ante ſe per vnū ex capellanis ſuis: pluuiale indutū. Si vero breuis ſit proceſſio: ipſe Pōtifex ſiniſtra ſua ipſum deferre poterit: In veſperis pōtificalibus: ipſo pōtificaliter parato: eundo de ſacriſtia ad altare: ⁊ redeundo. Dū cantatur Magnificat. In fine dū populo benedicit: In miſſa pontificali cū paratus de ſacriſtia ad altare procedit: ⁊ cum reuertitur. Cū accedit de faldiſtorio ante medium altaris vt cōfeſſionem faciat. Dum euangelium dr̄. Cū Pōtifex ipſe ſermonē facit ad populum: ⁊ cū in fine populo bñdicit. Quotieſcunqꝫ ſacris veſtibus paratus populum alloquitur: ⁊ admonet: ac populo ſolenniter benedicit: baculum in manu tenere debet. Similiter ⁊ in illis actibus: in quibꝰ ſupra in ſuis locis eſt notatum.

DE BENEDICTIONE Pontificali.

Forma ſolennis benedictionis q̃ daſ p prelatos qui ex priuilegio cruce vti poſſunt.

P Ontifex legatus de late
re: Patriarcha, vel Ar
chiepus, aut Epus, q ex
priuilegio cruce vti po
teſt: cũ pplo bñdicit, ſiue ſit in alta
ri, ſiue in ſede: vnus ex capellanis
ad hoc deputat⁹: ante ipſuz crucé
ſuá tenet ↄgruéti diſtátia: ad quá
v͛ſus pótifex detecto capite, dicit.
Sit nomen domini bñdictuz. ⁊c.
Et populo, vt moris eſt, bñdicit.

Forma bñdictionis epi q nó habet vſum crucis.

¶ Si vero epſ ſit, q cruce nó vta
tur: ſtás in altari: vel ſede ſua cum
mitra: ſi ea tunc vtat: vel ſi non ſit
paratus: capite cooperto verſus
ad altare, dicit. Sit nomé dñi be
nedictuz ⁊c. Et populo, vt moris
eſt, benedicit Et ſi caſu aliquo ac
cideret q Legatus de latere: aut
alius ex prędictis populo benedi
cturus: crucé ante ſe nó haberet:
benedicit cuz mitra vel capite co
operto, vt epſ. Huiuſmodi autez
ſolennis benedictio: datur p Pó
tificé finita miſſa: quotieſcunq ſo

Qñ dãda eſt ſolennis benedictio.

lénniter celebrat. Singulis dñicis
diebus: quando ſummę miſſę in
tereſt. In oibus feſtiuitatibus ſal
uatoris noſtri: beatę Marię virgi
nis: apoſtoloꝝ, martyrũ, confeſſo
ruz, ⁊ virginũ: in dedicationib⁹ ec
cleſiaꝝ ⁊ altariũ: ac in anniuerſa
rio earundé: in conſecrationibus
epoꝝ: in bñdictionibus reguz:
reginarum, abbatũ, abbatiſſaꝝ, ⁊
virginum: in ordinationibus cle
ricorum: ac alias: vt ſupra ſpeciali
ter reperit expreſſum: ⁊ etiá poſt
veſperas feſtiuitatuz maiorum ⁊
principalium: ac dñicis diebus.

DE OFFICIO CAPELLANI Pontifici aſſiſtentis.

Q Uotieſcũq pontifex ſo
lenniter eſt celebratur⁹
taz in veſperis q in miſ
ſa: vnus ex dignioribus
eccleſię: ſuperpellicio ⁊ deſuper
pluuiali coloris tempori conue
nientis indutus: Pontifici aſſiſte
re debet. Is librum miſſalem ſeu
aliuz: quo Pontifex in officio vti
debebit ordinat: ⁊ ſignat omnia
per pontificé dicenda. Et cuz tem
pus erit: ſtans ad ſiniſtraz pontifi
cis: oſtendit ei digito ſuo oia p eũ
dicenda: ⁊ etiá vbi opus erit claz
voce demiſſa euz monet. Incepta
aña ante Magnificat. Pótifici
nauicellá offert, vt imponat incé
ſum: ⁊ illius benedictionem petit
dicés. Benedicite pater reuereñ.
Deinde ante altare Pótifici tu
ribuluz offert: vt incenſet altare.
Altari incenſato: turibuluz ab eo
reaccipit, ⁊ incenſat primum ip
ſum pótificem: ter ducés turibu
lũ: deinde alios oés. Pótifice ma
n⁹ lauáte, ⁊ bacile ſuſtinet, ſimili
ter ⁊ mátile, cũ pótifex manus ter
git. Dicit aũt cũ pótifice pro miſſa
Introibo. Kyrie eleiſon. Et in
terra. Pr̃ez. Scũs, ⁊ Agnus Dei.
Dicto per Pontificez offertorio:
librum miſſalez cũ cuſſino portat
ante pectus ad altare: niſi ſolitum
ſit per aliuz portari: vbi poſito de
ſuper libro ſuper cuſſino: ueniat
orationez. Suſcipe ſancte pr̃ ⁊c.

Capellanus Pontificis pluuiali indutus miſſalé ⁊ alium librũ quo epſ vti debet ordiat, ⁊ ſignat, ⁊ Pótifici digito demonſtrat, ⁊ alia facit vt i textu habentur.

Deide ſe retrahit extra cornu euā
gelij: vbi pontificē expectat: ⁊ tūc
apud librū officium ſuū implet.
Dicto p eū cū Pontifice Agnus
Dei. accedit ad dextrā Pōtificis:
⁊ ibidē; iuxta altare genuflexus:
expectat quouſq; Pontifex dixe
rit orōnem Dñe Jeſu Chre. ⁊c.
Tuz ſurgit: oſculatur altare: ⁊ ac
cipit pacem a Pontifice dicente
Pax tibi. cui rñdet. Et cū ſpū tuo
Deinde pacem dat dignioribus:
tum diacono, qui eā dat ſubdiaco
no: poſtea ipſe aſſiſtens dat eā vni
acolito: qui ipſam dat cęteris: ſin
gulis dicens. Pax tibi. illis ſimi
liter rñdētibus. Et cum ſpū tuo.
Curſu pacis peracto: reuertitur
ad altare vbi offm̄ ſuum exequit.
Peracta cōiōne per Pontificem:
portat miſſalem librū cū cuſſino: a
cornu euangelij ad cornu epiſto
lę: ⁊ ſi non fuit ſermō: ipſe aſſiſtēs
publicat indulgentiā p pontificē
conceſſam. Et quotieſcūq; ponti
fici nauiculam offert: aut turibu
lū: vel aliqđ aliud: illud oſculat: ⁊
cum Pontifex id ſibi reſtituit: de
bet ſemper eius manum oſculari.

DE OFFICIO DIACO-
ni Pontifici in miſſa mi-
niſtrantis.

DJaconus pōtifici, in miſ
ſa miniſtraturus: anteq̃
Pōtifex ſua paramēta
accipiat: ſe parat oibus
paramētis dēpto manipulo: ⁊ niſi
planeta ante pectus plicata vten
dū eſſet: quā ⁊ manipulū accipit:
Pōtifice oībus paramētis idutō.
Tpe ꝯgruenti: pontifice paramē
ta capere volēte: accedit ad dexte
rā: ⁊ ſubdiaconus ad ſiniſtrā pōti
ficis: ⁊ cū alijs induunt pōtificem
oībus paramentis pōtificalibus:
eo ordine, put ſupra in miſſa pōti
ficali dictū eſt. Pontifice induto:
diaconꝰ capit manipulū: ⁊ plane
tā ante pectus plicatā: ſi ea ſit vtē
dū. Is cū pōtifice dicit Introi
bo. ⁊c. Kyrie eleiſon. Et in terra.
Sanctus. ⁊ Agnus Dei. Et pōti
fici exiſtenti apud altare: birretū
ac mitrā imponit: ⁊ etiā deponit.
Dicto graduali: vel ante aut poſt
iuxta diſtantiam loci: librum euā
geliorū manibus accipiēs ante pe
ctus portat: ac ſuper mediū alta
ris ponit. Tuz accedit ad pontifi
cē: ⁊ eius manū oſculatur. Deinde
reuertit ad altare: coram quo ge
nuflexus dicit Munda, ⁊c. Quo
dicto accipit librū de altari: quē
portans ante pectus: reuertit ad
Pontificē: ⁊ corā eo genuflexus:
petit ab eo benedictionem, dicēs
Iube dōne benedicere. Deinde
accedit ad locū: ⁊ cātat euāgeliū.
Et cū dicit Initium vel Sequen
tia ſancti euāgelij. ⁊c. Signat pri
mo librum: deinde ſeipſuz in fron
te, ore, ⁊ pectore. Cum rñdetur a
Choro Gloria tibi dñe. accepto
turibulo a turiferario: incenſat li
brum: primo in medio: Deinde a
dextris libri: Tū a ſiniſtris illius:
Deinde reddit turibulum, ⁊ con
tinuat. Si vero Pōtifex celebrās
non ſit in ſua eccleſia: quippterea
ſedeat

Diaconꝰ parat eius mitram ⁊ birretum imponit ⁊ alia, vt in textu facit

ſedeat in faldiſtorio prope altare: tunc diaconus poſito libro ſup altare: accedit ad pontificē: ⁊ illi nauiculam offert: vt imponat incenſum ſuper turibulo: Tum reuertiť ad altare: ⁊ alia facit, vt ſup. dictum eſt. Finito euangelio redit ad pontificē: ⁊ illum poſtq̄ euāgeliū oſculatus fuerit: incenſat. Si autē pōtifex ſit in ſede ſua pontificali: tunc aſſiſtens incenſabit: non aūt diaconus. ſi prędicandum ſit: finito ſermone accedit ante pontificē: coram quo ſtans capite inclinato dicit Confiteor. ⁊c. prout ſupra in miſſa pontificali ordinatū eſt. Poſtq̄ dictum fuerit in Credo. **Et incarnatus eſt.** Accipit de credentia burſam cum corporale ⁊ eā portat reuerenter ad altare: ſup quo corporale extēdit: ⁊ burſam in conuenienti loco ibidē ponit: ⁊ ad altare pōtificē expectat: eiq̄ ante altare accedenti mitrā extrahit. Si autē pontifex ſedeat in faldiſtorio: tūc dicto offertorio per pontificē: ei mitrā imponit: ⁊ annulos ac chirothecas extrahit: ⁊ eo manus lauāte, mappulā a ſuo latere tenet: Tū pōtifici imponit annulos: ⁊ ipſū ad altare aſcēdētem ſuſtinet ad ſiniſtram. Offert deinde pontifici patenam cū hoſtia. Tum vinum in calicem imponit: ⁊ pontifici an ſatis ſit oſtēdit: ac impoſita pro ſacrificio per eū aqua: ſubdiacono ampullā p pedem tenente: calicem ipſum ſimul cum pontifice offert dicēs cū eo. **Offerimus tibi.** ⁊c. Tum reddit patenā ſubdiacono: offert ⁊ in ſe nauiculā pontifici, vt incenſū imponat in turibulo: petens illud benedici: quo impoſito, offert turibulū: deinde dextra manu pedē calicis: ⁊ ſiniſtra manicā dalmaticę ac planetam in brachio dextro pontificis tenet: ne pontificē impediant. Incenſata oblatione: Pontificem a dextris ſuſtinet, vt incenſet altare: quo incēſato: accipit a pontifice turibulum, ⁊ eū incenſat. Deinde alios oēs. Aduertat ad calicē quotieſcunq̄ ſup illū Pontifex benedicit: ⁊ pedem calicis digitis dextrę manus tenet: ne ſcandalū fiat. Ac ſępius planetam aptat Pontifici: ne eū impediat: pallā quoq̄ de calice quoties expedierit deponit, ⁊ reponit reuerēter. Dicto **Agnus Dei** cum capellanus aſſiſtēs pro capiēda pace a Pontifice a libro recedit: ipſe diaconus vadit ad librū miſſalē: ⁊ illius curā habet: ac Pontifici oīa p eū dicēda oſtendit: quouſq̄ curſu pacis peracto, capellanus aſſiſtens ad librū ipſū reuertatur.

¶ Pōtifice cōicato: ſi capellanus aſſiſtens reuerſus ſit ad librū: vinum infundit in calicē ⁊ aquā (ſi placet) vt Pontifex ſe purificet. Deinde ſibi birretum imponit, ⁊ mitrā, vt manus lauet: qui dum lauat: mātile a ſuo latere tenet: ac eo loco ⁊ tēpore: deponit ſibi mitrā, ⁊ birretum: ac capillos eius birreto explanat. Tū ſi aſſiſtens reuerſus non ſit: portat miſſalē cū cuſſino ad cornu epłę. Cū Pontifex dicit oratio-

orationes ⁊ alia: ſtat poſt cuꝫ ſpatio congruenti more conſueto. Finita vltima oṙone per Pontificem: ⁊ a Choro reſponſo **Amen.** verſus ad populũ dicit. **Ite miſſa eſt.** ſi ſit dicendum: vel verſus ad altare dicit **Bñdicamus dño.** aut **Requieſcant in pace:** ſi ſit pro defunctis celebratum. Cũ dicto per Pontificeꝫ **Placeat.** ⁊c. imponit ſibi birretum ⁊ mitram: vt populo benedicat: Quo facto: ſuo ordine ante Pontificeꝫ vadit: vſqꝫ ad locum vbi paramenta deponere debet: vbi paramentis omnibus adiuuãte ipſum ſubdiacono: Põtificẽ exuit. Deinde ſua deponit: ⁊ vadit in pace. Quotieſcũqꝫ autẽ naviculã aut turibulum: vel quid aliud Põtifici offert: debet Põtificis manum oſculari. Similiter ⁊ quãdo Põtifex illud ſibi reddit.

DE OFFICIO SVBDIACONI Pontifici in miſſa miniſtrantis.

Subdiaconus põtifici calciat, manipulũ eidẽ ponit, ⁊ alia facit, q̃ habentur in textu.

SUbdiaconꝰ in miſſa põtifici miniſtraturꝰ: ſe parat cũ diacono oĩbuſ paramẽtis: ordini ſuo ꝯuenientibus: anteq̃ Põtifex ſua paramẽta accipiat: excepto manipulo: ⁊ niſi planeta ante pectꝰ plicata vtẽdũ eſſet: quã ⁊ manipulũ accipit: Pontifice totaliter parato, hic põtifice pſalõs **Quã dilecta.** cum alijs dicente: ſandalia cum caligis: aliqua mappula de ſerico cooperta: ambabus manibus ante ſe eleuata: portat ad Põtificeꝫ: ac ei illa induit. Quibus indutis: ac oṙonibꝰ oĩbus poſt dictos pſ. **Quam dilecta.** ⁊c. poſitis finitis: ſtans ad ſiniſtrã Põtificis: diacono ſibi ad dexterã aſtante: induit Pontificem oĩbus paramẽtis eo ordine: put ſupra in miſſa Põtificali dictum eſt: quo induto: capit manipulum ſuum ⁊ planetaꝫ plicataꝫ ante pectus: ſi ea ſit vtendũ: deinde accipit librũ euangeliorũ: ⁊ intus manipulũ Põtificis: quẽ Pontifici cuꝫ in confeſſione dicit **Deus tu cõuerſus.** ⁊c. imponit: ⁊ eius manũ ſiniſtrã oſculatᷣ: tum ꝑuenit ad cornu euãgelij altaris: ⁊ ibidem Pontifici poſtq̃ altare oſculatus fuerit, librũ euãgeliorũ aptũ: porrigit oſculandũ. Cũ Põtifice dicit **Introibo. Kyrie elei. Et in terra. Patrẽ.** ⁊ **Agnꝰ dei.** Põtifice oṙones aut alia dicente: ſtat poſt diaconũ more conſueto. Tẽpore opportuno accedit ad locũ vbi epl'am eſt dicturus: qua lecta reuertitᷣ ad Põtificem: ⁊ corã eo genuflexus epiſtolariũ ei prebet: ſupra quẽ Põtifex dextrã manum ponit: quaꝫ ipſe oſculatᷣ (niſi celebretur ꝓ defunctis.) Tum ſurgit: ⁊ ſtans, tenet ante pontificẽ librum miſſaleꝫ: quouſqꝫ pontifex ex eo legerit epl'am: ⁊ alia vſqꝫ ad euãgelium incluſiue. Poſtquam põtifex offertoriũ dixerit: ſubdiaconꝰ accipit mappulã circa collũ: ⁊ calicẽ cuꝫ purificatorio: patena deſuꝑ poſita cũ hoſtijs ⁊ palla [illegible] cũ põtifex ad altare accedit: [illegible] ipſe poſt eũ ad cornu epl'e: [illegible]

ce ꝛ alijs pꝛędictis: q̃ dat diacono. Deinde accipiẽs ampullã vini de manib⁹ acoliti: illã miniſtrat diacono: tũ ampullam aquę de manu eiuſdẽ accipiẽs: oſtẽdit põtifici dicẽs. Bñdicite pr̃ reuerẽ. q ſup eã ſignũ crucis facit: ꝛ ipſo ſubdiacono ampullã ꝑ pedẽ tenẽte: diaconus infundit puſillũ aquę i calicẽ: ꝛ reſtituta ampulla aquę acolito: capit patenã a diacono: quã ſtãs cõpetẽti ſpatio poſt põtificẽ, ꝛ diaconũ: tenet q̃uſqꝫ dixerit Pr̃ nr̃. Tunc redit ad altare: ꝛ eã dat diacono: niſi ꝓ defunctis celebret: q̃a tũc non petit aquã benedici: nec patenã tenet: Dicto Agnus Dei. ꝑ Pontificẽ: cũ diaconus de miſſali Põtifici miniſtratur⁹: ad ſiniſtrã pontificis acceſſerit: ipſe ſtat a dextris: ac d̃ calice pallã amouet: ac Pontifice cõicato: ſi capellan⁹ aſſiſtens ad librũ nondũ ſit reuerſus: vinũ infũdit in calicẽ: ꝛ aquã (ſi placet) vt ſe Põtifex purificet: quo facto: vadit ad ſiniſtrã Põtificis: mũdat calicem: ꝛ coꝛpoꝛalia plicat: ac oĩa repoꝛtat ad credẽtiã. Deinde poſt diaconũ ad locũ ſuũ reuertit̃. Data benedictione per Põtificẽ: eum paramentis exuit: adiuuãte diacono: ꝛ vadit i pace.

DE OFFICIO CAPELLAni: de mitra Pontifici ſeruientis.

QUandocunqꝫ Põtifex ſiue in miſſa: ſiue alio officio diuino: aut alias i cuiuſuis rei conſecratione: aut benedictione mitra vtitur: habere debet capellanum ſuperpellicio indutum: qui tobalcam ſericeam longam tenet a collo ante pectus, hinc ꝛ inde dependentẽ: ꝛ retro Pontificem ſtans: cũ tempus ſit mitrã recipit ab aſſiſtente: vel diacono ipſã Pontifici deponente: ꝛ eam per extremitates dictę tobalcę tenens: conſeruat: quouſqꝫ ſit Pontifici reimponenda. Tunc eam diacono, aut capellano aſſiſtenti pꝛębet: vt per eum Pontifici imponatur. Subdiacono autẽ alias impedito: ipſe vittas mitrę tenet: vt Pontifici cõmodius imponatur. In miſſa poſt offertoꝛiũ Pontifice incenſato ac manibus lotis: mitram imponit ſup altare in coꝛnu eplę: quouſqꝫ Pontifex cõmunicatus poſt purificationẽ ſit loturus. Tunc iterũ eam reaccipit: vt Pontifici imponatur. In veſperis vero: capellano aſſiſtẽte alias impedito: aut etiã extra diuina: ac in rerũ cõſecrationibus: vel bñdictionibus: in quibus aſſiſtens ac diaconus ꝛ ſubdiaconus non interſunt: ipſe capellanus tẽpoꝛe oppoꝛtuno ſtans ante Pontificẽ: ei mitrã imponit ꝛ deponit.

Capellanus de mitra cũ ſuppellicio indutus tobalcã ſericeã in collo tenens mitrã tenet ꝛ eam diacono dat epõ imponendã ꝛ q̃n deponit eã, recipit ꝛ alias vt habet i textu ſa. dic.

DE SCRVTINIO SEROTINO, quo antiqui vtebantur antequam electus in Epiſcopum conſecraretur.

ET quoniã in noſtra oꝛdinatione epiſcopali: diximus ſcrutiniũ ſerotinũ: quo antiquitus eccleſię vtebant̃: non

Requieſcat in pace. ℟. Amẽ. ℣. Dñe exaudi orationẽ meam. ℟. Et clamor me⁹ ad te. ℣. Dñs vobiſcum. ℟. Et cũ ſpũ. Oremus.

Abſolue, quęſumus domine aiam famuli tui N. ab omni vinculo delictorum: vt in reſurrectionis gloria: inter ſanctos ⁊ electos tuos reſuſcitatus reſpiret. Per Chrm dñm noſtrũ. ℟. Amẽ.

Tũ ſedẽt oẽs: ⁊ chorus cantat ℟.

Libera me dñe de morte ęterna: in die illa tremenda. Quando celi mouendi ſunt ⁊ terra. Dum veneris iudicare ſeculum per ignẽ. ℣. Tremens factus ſum ego: ⁊ timeo: dum diſcuſſio venerit: atq; ventura ira: Quãdo celi. ℣. Dies illa dies irę: calamitatis ⁊ miſerię: dies magna ⁊ amara valde. Duz veneris. ℣. Requiem ęternam. Libera me domine. Kyrie eleiſ. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon.

Incepto ℟io: diaconus cum turiferario ⁊ alio portante aquam benedictam: accedit ad dextrã Pontificis qui miſſam celebrauit: in capite loci ſedẽtis: q reincepto ℟io Libera imponit incenſuz, vt ſup. Et cum dr Kyrie el. ſurgunt oẽs detectis capitib⁹: ⁊ vltimo Kyrie eleiſon dicto: idez Pontifex dicit voce competenti. Pater noſter. Quod ſecrete complet: ⁊ interim aſpergit ⁊ incenſat, vt alij: ⁊ cum ad locum ſuum redierit; dicit ℣. Et ne nos inducas in. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. A porta inferi. ℟. Erue domine animã eius. ℣. Requieſcat in pace. ℟. Amẽ.

Ille q̃ celebrauit idẽ facit quod alij quatuor fecerunt.

℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Orem⁹.

Abſolue, quęſumus domine, animam famuli tui N. vt defunctus ſeculo tibi viuat: ⁊ quę p fragilitatem carnis: humana conuerſatione commiſit: tu venia miſericordiſſimę pietatis abſterge. Per Chrm dñm nrm. ℟. Amen.

Deinde dicit idem Pontifex. ℣. Requiem ęternaz dona eis dñe. ℟. Et lux perpetua luceat eis.

Tũ duo ex cãtorib⁹ dicũt alta voce. Requeſcant in pace. ℟. Amen.

Quo dicto: Pontifices, ſeu Prelati ipſi, qui mitris vtuntur, illas recipiũt: ⁊ omnes eo ordine quo venerunt: reuertuntur ad ſacriſtiam, vel alium locum idoneum: vbi deponunt ſacras veſtes: ⁊ ad propria quiſque reuertitur.

¶ Ubi vero cõmode q̃tuor prelati, quę poſt miſſam, vt prefertur abſoluant haberi nõ poſſunt: aut ita abſoluere conſuetũ non ſit: celebrans ſolus paratus, vt ſupra; poſt miſſam precedẽtibus oibus ſupra ordinatis: ⁊ capellanis ſuis ipſum ſequentibus: accedit ad ſepulchrũ defuncti: aut alium locuz vbi huiuſmodi abſolutiones fieri ſolent: ⁊ ibi ſtans in loco ſuo ſupradicto dicit Non intres in iudicium cuz ſeruo tuo. ⁊c. In tono predicto. Quo dicto ſedet: ⁊ chorus cantat ℟ium Libera me domine: ⁊ Kyrie eleiſon, vt ſupra. Pontifex vero imponit incẽſum

Cũ plati pdicti nõ habent: ſic ſcripto modo fiat officium.

ac aſpergit ⁊ incenſat vt ſupra: deinde dicit orationē ex dictis quã quã maluerit: ⁊ in fine dicit R equiem eternam. vt ſupra: tū redit ad ſacriſtiam: vbi depoſitis ſacris: ad propria reuertitur.

DE MISSA PRO DEFVNctis, quę coram Pontifice celebratur.

In miſſa pro defunctis q̃ celebratur coram pontifice: Pontifex nõ dicit confeſſionē nec incenſo vtit̃ niſi ad oblata ⁊ alia quę ſunt i textu ſeruat.

CVm autē miſſa celebratur corã põtifice pro defunctis: Pontifex hora competenti venit ad eccleſiam cū ſua cappa pontificali: orãs ante altare: ⁊ more ſolito dicit Introibo. ⁊ pficit cõfeſſionē cū ſacerdote: incenſo etiã non vtit̃ in iſta miſſa: niſi ad oblata poſt offertoriū: ⁊ ad altare ⁊ ad alia more cõſueto: ⁊ celebrãs ſolus incenſatur ⁊ pontifex: deinde etiã ſacramentū per ſubdiaconū, cum eleuatur. Incenſum tamen p incenſatione ſacramẽti nõ imponit põtifex: ſed vnus ex acolitis. Canonici non veniūt ad circulū ad S anctꝰ neqꝫ ad A gnus. Sed illa oĩa dicit cum capellanis ſuis aſſiſtentibus: ⁊ prout in alijs miſſis legit Introitū: ⁊ alia: vno capellano librum: ⁊ alio candelam ante ipſū tenẽtibus. Nõ dat̃ aliqua benedictio a pontifice: neqꝫ ad euãgeliū neqꝫ ad aquã p oblatione: Subdiaconus nõ vadit ad oſculū poſt epiſtolã: neqꝫ Pontifex oſculat̃ librū euangeliorū: neqꝫ ſubdiaconus tenet patenã poſt oblationē: neqꝫ dat̃ pax: neqꝫ põtifex dat benedictionem in fine miſſę: neqꝫ indulgẽtias. Pontifex ⁊ alij oẽs: ad orõnes primas ⁊ vltimas miſſę: ⁊ a dicto S anctus vſqꝫ ad A gnus Dei. excluſiue in locis ſuis genuflectunt: ſed pontifex ſuper faldiſtorium ante altare poſitū: vel alias ſecundum loci diſpoſitionē: ⁊ huiuſmodi genuflexiones etiã fiunt in omnibus diebus ferialibus: ⁊ ieiuniorū: quando miſſa de feria celebratur: excepto a Paſcha vſque ad octauam Pentecoſtes.

DE MISSA PRIVATA quam Pontifex audit.

QUando autē pontifex audit miſſam priuatã quotidiano ſuo habitu indutus: genuflectit a parte euangelij apud faldiſtorium ſibi paratū: ⁊ ſuper illud procumbit ſemper: cū deuotione manibus iunctis. Surgit quando dicitur euangelium. Finito euangelio iterum genuflectit: ⁊ aliquis ex dignioribus portat miſſale ad oſculandum pontifici: idem fit de pace. In fine miſſę ſacerdos vertit ſe ad pontificem: quaſi licentiã petiturus p danda bñdictione: ⁊ pontifice annuẽte: bñdicit vt moris eſt. In miſſa aũt p defunctis nõ oſculat̃ euangeliū: neqꝫ dat̃ pax: alia autē fiūt: vt ſup.

Põtifex oſculatur euãgeliū poſt q̃ lectū eſt ⁊ dat̃ ei miſſale ad oſculandū, idẽ fit de pace.

Sacerdos benedicturꝰ poſt miſſã vertit ſe ad pontifice ⁊ de eius conſenſu bñdicit populo.

DE DIVERSITATE Colorum.

CIrca diuerſitatē colorū: qbꝰ Romana eccleſia in officijs vtitur: ſecundum tẽporis diuerſitatē. Sciẽdū eſt: q

ſancta romana eccleſia quinqȝ coloribus vtitur in ſacris veſtibus videlicet: Albo, Rubeo, Viridi, Violaceo ⁊ Nigro, qdaȝ autē violaceum ⁊ nigrum ꝓ vno reputāt.

DE COLORE ALBO.

Albo colore vtit̄ a Veſperis vigilię natiuitatis Dn̄i vſqȝ ad octa. Epiphanię incluſiue: exceptis feſtis Martyrū: q̄ interueniunt. Feria v. in cęna Dn̄i. Sabbatho Sancto in officio miſſę: ⁊ ab illo die vſqȝ ad octa. Aſcenſionis Dn̄i incluſiue: quandocūqȝ officiuȝ de Tēpore agitur: pręter dies Rogationum: ⁊ pręter miſſam, quę dr̄ in die ſancti Marci: de offō Litanię. In oibus feſtis glorioſę virginis Marię. In receptione tn̄ candelarum. In feſto Purificationis beatę Marię virginis: vtitur colore violaceo: ⁊ poſtea i miſſa albo. In feſto ſanctę Trinitatis. In feſto oium ſanctoruȝ. In feſtis Angelor̄. In feſto natiuitatis ſancti Johannis Baptiſtę. In principali feſto ſci Johānis Euāgeliſtę. In Cōuerſione ſci Pauli: In Cathedris ſancti Petri. In feſtis oium confeſſorum: ⁊ omnium Sanctorū: qui martyres nō ſunt: In chriſmādo: In dedicationibus Eccleſiarum, ⁊ per octauas feſtorū prędictorum quę octauas habent qn̄ de ipſis octauis agitur.

DE COLORE RVBEO.

Rubeo colore vtit̄: a vigilia Pētecoſtes in miſſa: vſqȝ ad ſabbathū poſt feſtuȝ ipſum incluſiue. In feſtis ſcē crucis: In feſto decollationis ſci Johānis Baptiſtę: In feſto oium aplor̄ ⁊ euāgeliſtarū: pter principale feſtū ſci Johānis euāgeliſtę: ⁊ p̄ter feſtū Cōuerſionis ſci Pauli: ⁊ cathedrar̄ ſci Petri. In feſtis oium ſcōruȝ ⁊ ſctārū martyrū: pter feſtū ſanctorum Innocentū: quādo extra dominicam venit: tūc enim violaceo vtitur: etſi in dominica venit vtit̄ rubeo: ⁊ in octaua: rubeo quacūque die venit: ⁊ eodem colore rubeo vtēdū eſt p octauas prędictorum feſtor̄: quę octauas habent: quando de ipſis octauis agitur. Et in degradationū clericoruȝ ⁊ pręlatorum cuiuſcunqȝ ordinis.

DE COLORE VIRIDI.

Viridi colore vtit̄: inter octa. Epiphanię ⁊ ſeptuageſimā: ⁊ inter feſtū Pentecoſtes ⁊ Aduētū: qn̄ dn̄icale officium agitur: excepto feſto Trinitatis tātuȝ: quo vtit̄ color̄ albo, vt ſupra dictū eſt.

DE COLORE VIOLACEO.

Violaceo colore vtitur: a prima dn̄ica Aduētus: vſqȝ ad miſſam in vigilia natiuitatis Dn̄i icluſiue: ⁊ a ſeptuageſima vſqȝ ad offiū miſſę in vigilia Paſchę excluſiue: qn̄cunqȝ in prędictis temporibus offiū de Tēpore agitur: excepta v. feria in cęna Domini: in qua vtit̄ albo: ⁊ feria vj. in Paraſceue, in qua vtit̄ nigro. Et eſt intelligēduȝ: q ſabbatho ſancto in

toto

toto offõ quod agiť ante miſſam: vtendũ eſt violaceo colore: excepto q̃ diaconus, qui cantat benedictioñe cerei: indutus eſſe debet dalmatica alba. Sed bñdictione cerei cantata: diaconus ipſe amota dalmatica aſſumit planetã violacei coloris: ⁊ tenet eã vſq; ad officiũ miſſę. In quatuor tẽporib⁹. In vigilijs ſanctorũ in qbus eſt ieiunium indictũ: quãdo miſſa de vigilia dr̃. In diebus Rogationũ ⁊ in miſſa quę dr̃ in die ſcti Marci de offõ Litanię. In feſto ſanctorũ Innocentum, qñ extra diem dñicam occurrit. In feſto Purificationis btẽ Marię: in receptione cãdelarũ: ⁊ in proceſſione, ⁊ in die Palmarũ, in pceſſione ⁊ in miſſa. Et eſt notandũ: q̃ ſi aliquo dictorum dierum, quo colore violaceo eſt vtendum: Põtifex celebraret: diaconus ⁊ ſubdiaconus vti debent planetis plicatis ante pect⁹: quas nõ accipiũt niſi Põtifice totaliter parato: tunc eas capiũt ⁊ manipulos: exceptis tertia dñica aduẽtus: qua cantatur Introit⁹. Gaudete. ⁊ quarta dñica q̃drageſimę: qua cantatur Introitus. Lętare Ieruſalem. His duabus dominicis: miniſtri prędicti vtũtur dalmatica ⁊ tunicella.

DE COLORE NIGRO.

Nigro colore vtitur: Feria vj. in Paraſceue: ⁊ i miſſis Defunctorũ. Sciendũ eſt tñ q̃ dieb⁹ quibus eſt vſus nigri coloris: vti violaceo, non eſt inconueniens.

DE MITRA.

Mitra aurifregiata non vtiť eccleſia romana: ab aduẽtu Dñi vſq; ad feſtum natiuita. Dñi: excepto in dñica Gaudete, nec a Septuageſima vſq; ad feriam v. maioris hebdõę: excepta dominica iiij. Quadrageſimę qua cantať Lętare Ieruſalẽ. Nec in oib⁹ vigilijs de qbus ieiunia celebrantur: nec in oibus quatuor tẽporibus: nec in Rogationib⁹: nec in litanijs: nec in officijs Defunctorũ: nec in feſto Innocentũ: quo etiã violaceis veſtimentis vtimur: niſi venerit in dñica. In feria v. maioris hebdomadę vtitur. In vj. feria non vtitur. In Sabbatho ſancto in miſſa tantũ vtitur: ⁊ poſteã a Paſcha vſq; ad Aduẽtũ: ⁊ a Natiui. Dñi vſq; ad Septuageſi. ⁊ in oibus feſtis duplicib⁹: ⁊ nouẽ lectionum totius anni. In feſto ſancti Marci vtitur in miſſa tantũ: In benedictionibus autem ⁊ cõſecrationibus vtitur mitra: prout ſupra in locis ſuis eſt notatum.

DE GLORIA IN EXCELSIS, Pax vobis, & Ite miſſa eſt.

A Dominica prima Aduẽtus: vſq; ad natiuitatem Dñi: nõ cantatur Gloria in excelſis. Niſi in feſtis nouem lcõnũ. A Septuageſima vſq; ad Paſcha: ſimiliter non cantatur: niſi in feſtis nouem lectionũ: pręterq̃ in v. feria Cęnę Dñi. In reliq̃s aũt diebus dñicis, ⁊ feſtiuis: generaliter cantatur. Et nota q̃ ſi infra hebdõam cãtať miſſa

miſſa de dñica: vel de cruce: aut de beata virgine, ſeu alia votiua, nõ dr̃ Gloria in excelſis. dr̃ aũt ſemp in miſſa Gloria i excelſis. quãdo Te Deum laudamus dr̃ in matutinis. Et notandum eſt ꝙ quãcũq; in miſſa dicit̃ Gloria in excelſis. Põtifex dicit ante primã orõnẽ. Pax vobis. Et in fine miſſę dicit̃ Ite miſſa eſt. Qñ autẽ non dicit̃ Gloria in excelſis. Pontifex dicit Dominus vobiſcum. Et in fine miſſę dicitur Benedicamus dño.

DE CREDO.

Quibus ꝑib⁹ dici dꝫbet Credo in miſſis.

Credo in vnũ Deũ. dr̃ in oĩbus diebus dñicis totiꝰ anni: etiã ſi de aliquo feſto miſſa dicat̃: de quo alias Credo. nõ eſſet dicendũ. In prima miſſa Natiui. Dñi: ⁊ ad oẽs alias miſſas illius diei: ⁊ deinceps ꝑ totã octa. In octaua beati Johãnis Euãgeliſtę. In Epiphania Dñi: ⁊ per totam octa. In Cõuerſione ſancti Pauli. In oĩbus feſtiuitatibꝰ btẽ Marię virginis: ⁊ per earum octauas. In Cathedris ſancti Petri. Feria v. in cęna Dñi. In Reſurrectione Dñi: ⁊ ꝑ totã oct. In feſto Aſcẽſionis Dñi. ⁊ per totam octa. In feſto Pentecoſtes: ⁊ per totam octa. In feſto corporis Chriſti: ⁊ per totã octa. In feſto ſancti Johãnis ante portam latinam. In feſto apoſtolorũ Petri ⁊ Pauli: ⁊ per totam octa. In feſto ſancti Petri ad vincula. In octaua ſancti Laurentij: eo ꝙ venit infra octa. beatę virginis. In feſtiuitatibus ſanctę Crucis. Omnium apoſtolorum, Angelorum, Euangeliſtarum Quatuor doctorum: ⁊ ſancti Barnabę. In feſto omnium Sanctorũ: ⁊ in omnibus conſecrationibus Eccleſiarum, Altarium, ⁊ Pontificum.

DE BACVLO PASTORALI.

Quibus tꝑoribus vti debeat põtifex baculo paſtorali.

Pontifex in ſua ciuitate ⁊ dioceſi tñ: baculo paſtorali vti debet: ⁊ etiam extra illas vbicunq; cõſecrationes, ſeu ordinationes fecerit: aut benedictiones perſonales: his temporibus videlicet: In oĩbus ꝓceſſionibus: ⁊ tunc ſi proceſſio ſit longa: eum deferri faciat ante ſe per vnũ ex capellanis ſuis: pluuiale indutũ. Si vero breuis ſit proceſſio: ipſe Põtifex ſiniſtra ſua ipſum deferre poterit: In veſperis põtificalibus: ipſo põtificaliter parato: eundo de ſacriſtia ad altare: ⁊ redeundo. Dũ cantatur Magnificat: In fine dũ populo benedicit: In miſſa pontificali cũ paratus de ſacriſtia ad altare procedit: ⁊ cum reuertitur: Cũ accedit de faldiſtorio ante medium altaris vt cõfeſſionem faciat. Dum euangelium dr̃. Cũ Põtifex ipſe ſermonẽ facit ad populum: ⁊ cũ in fine populo bñdicit. Quotieſcunq; ſacris veſtibus paratus populum alloquitur: ⁊ admonet: ac populo ſolenniter benedicit: baculum in manu tenere debet. Similiter ⁊ in illis actibus: in quibꝰ ſupra in ſuis locis eſt notatum.

DE BENEDICTIONE Pontificali.

Forma ſolennis benedictionis q̄ daſ p̄ prelatos qui ex priuilegio cruce vti poſſunt.

Pontifex legatus de latere: Patriarcha, vel Archiepus, aut Epus, q ex priuilegio cruce vti poteſt: cū pplo bn̄dicit, ſiue ſit in altari, ſiue in ſede: vnus ex capellanis ad hoc deputat⁹: ante ipſū crucē ſuā tenet ɔgruēti diſtātia: ad quā v̄ſus pōtifex detecto capite, dicit. Sit nomen domini bn̄dictū. ꝛc. Et populo, vt moris eſt, bn̄dicit.

Forma bn̄dictionis epi q nō habet vſum crucis.

¶ Si vero ep̄s ſit, q cruce nō vtatur: ſtās in altari: vel ſede ſua cum mitra: ſi ea tunc vtaẗ: vel ſi non ſit paratus: capite cooperto verſus ad altare, dicit. Sit nomē dn̄i benedictū ꝛc. Et populo, vt moris eſt, benedicit Et ſi caſu aliquo accideret ꝙ Legatus de latere: aut alius ex predictis populo benedicturus: crucē ante ſe nō haberet: benedicit cū mitra vel capite cooperto, vt ep̄s. Huiuſmodi autē ſolennis benedictio: datur p Pōtificē finita miſſa: quotieſcunq̄ ſolēniter celebrat.

Qn̄ datur iſta ſolennis benedictio.

Singulis dn̄icis diebus: quando ſumme miſſe intereſt. In oibus feſtiuitatibus ſaluatoris noſtri: beate Marie virginis: apoſtoloꝝ martyrū, confeſſoꝝ, ꝛ virginū: in dedicationib⁹ eccleſiaꝝ ꝛ altarium: ac in anniuerſario earundē: in conſecrationibus epōꝝ: in bn̄dictionibus regū: reginarum, abbatū, abbatiſſaꝝ, ꝛ virginum: in ordinationibus clericorum: ac alias: vt ſupra ſpecialiter reperiẗ expreſſum: ꝛ etiā poſt veſperas feſtiuitatū maiorum ꝛ principalium: ac dn̄icis diebus.

DE OFFICIO CAPELLANI Pontifici aſſiſtentis.

Quotieſcūq̄ pontifex ſolenniter eſt celebratur⁹ tam in veſperis q̄ in miſſa: vnus ex dignioribus eccleſie: ſuperpellicio ꝛ deſuper pluuiali coloris tempori conuenientis indutus: Pontifici aſſiſtere debet. Is librum miſſalem ſeu aliū: quo Pontifex in officio vti debebit ordinat: ꝛ ſignat omnia per pontificē dicenda. Et cū tempus erit: ſtans ad ſiniſtrā pontificis: oſtendit ei digito ſuo oia p eū dicenda: ꝛ etiā vbi opus erit clā voce demiſſa eū monet.

Capellanus Pontificis pluuiali indutus miſſale ꝛ alium librū quo ep̄s vti debet ordiat, ꝛ ſignat, ꝛ Pōtifici digito demonſtrat, ꝛ alia facit vt iter ſu habentur.

Incepta aīa ante Magnificat. Pōtifici nauicellā offert, vt imponat incēſum: ꝛ illius benedictionem petit dicēs. Benedicite pater reuerēn. Deinde ante altare Pōtifici turibulū offert: vt incenſet altare. Altari incenſato: turibulū ab eo reaccipit, ꝛ incenſat primum ipſum pōtificem: ter ducēs turibulū: deinde alios oēs. Pōtifice manus lauāte, ꝛ bacile ſuſtinet, ſimiliter ꝛ mātile, cū pōtifex manus tergit. Dicit aūt cū pōtifice pro miſſa Introibo. Kyrie eleiſon. Et in terra. Pře. Scūs, ꝛ Agnus Dei. Dicto per Pontificē offertorio: librum miſſalē cū cuſſino portat ante pectus ad altare: niſi ſolitum ſit per aliū portari: vbi poſito deſuper libro ſuper cuſſino: ueniat orationē. Suſcipe ſancte pr̄ ꝛc.

Deinde

Deide ſe retrahit extra cornu euā gelij: vbi pontificē expectat: ꝛ tūc apud librū officium ſuū implet. Dicto p eū cū Pontifice **Agnus Dei**. accedit ad dextrā Pōtificis: ꝛ ibidē iuxta altare genuflexus: expectat quouſq; Pontifex dixerit orōnem **O dñe Jeſu Chꝛe. ꝛc.** Tūc ſurgit: oſculatur altare: ꝛ accipit pacem a Pontifice dicente **Pax tibi.** cui rñdet. **Et cū ſpū tuo** Deinde pacem dat dignioribus: tum diacono, qui eā dat ſubdiacono: poſtea ipſe aſſiſtens dat eā vni acolito: qui ipſam dat ceteris: ſingulis dicens. **Pax tibi.** illis ſimiliter rñdētibus. **Et cum ſpū tuo.** Curſu pacis peracto: reuertitur ad altare vbi offm̄ ſuum exequit̃. Peracta cōione per Pontificem: portat miſſalem librū cū cuſſino: a cornu euangelij ad cornu epiſtolę: ꝛ ſi non fuit ſermo: ipſe aſſiſtēs publicat indulgentiā p pontificē conceſſam. Et quotieſcūq; pontifici nauiculam offert: aut turibulū: vel aliqđ aliud: illud oſculat̃: ꝛ cum Pontifex id ſibi reſtituit: debet ſemper eius manum oſculari.

DE OFFICIO DIACONI Pontifici in miſſa miniſtrantis.

Diaconus pōtifici, in miſſa miniſtraturus: antequā Pōtifex ſua paramēta accipiat: ſe parat oībus paramētis dēpto manipulo: ꝛ niſi planeta ante pectus plicata vtendū eſſet: quā ꝛ manipulū accipit: Pōtifice oībus paramētis idutō. Tpe ꝯgruenti: pontifice paramēta capere volēte: accedit ad dexterā: ꝛ ſubdiaconus ad ſiniſtrā pōtificis: ꝛ cū alijs induunt pōtificem oībus paramentis pōtificalibus: eo ordine, put ſupra in miſſa pōtificali dictū eſt. Pontifice induto: diacon⁹ capit manipulū: ꝛ planetā ante pectus plicatā: ſi ea ſit vtēdū. Js cū pōtifice dicit **Introibo. ꝛc. Kyrie eleiſon. Et in terra. Sanctus. ꝛ Agnus Dei.** Et pōtifici exiſtenti apud altare: birretū ac mitrā imponit: ꝛ etiā deponit. Dicto graduali: vel ante aut poſt iuxta diſtantiam loci: librum euāgeliorū manibus accipiēs ante pectus portat: ac ſuper mediū altaris ponit. Tūc accedit ad pontificē: ꝛ eius manū oſculatur. Deinde reuertit̃ ad altare: corā quo genuflexus dicit **Munda, ꝛc.** Quo dicto accipit librū de altari: quē portans ante pectus: reuertit̃ ad Pontificē: ꝛ corā eo genuflexus: petit ab eo benedictionem, dicēs **Iube dōne benedicere.** Deinde accedit ad locū: ꝛ cātat euāgeliū. Et cū dicit **Initium** vel **Sequentia ſancti euāgelij. ꝛc.** Signat primo librum: deinde ſeipſū in fronte, ore, ꝛ pectore. Cum rñdetur a Choro **Gloria tibi dñe.** accepto turibulo a turiferario: incenſat librum: primo in medio: Deinde a dextris libri: Tū a ſiniſtris illius: Deinde reddit turibulum, ꝛ continuat. Si vero Pōtifex celebrās non ſit in ſua eccleſia: quippterea ſedeat

Diacon⁹ parat epi mitram ꝛ birretum imponit e alia, vt in textu facit

ſedeat in faldiſtorio prope altare: tunc diaconus poſito libro ſup altare: accedit ad pontificē: ⁊ illi nauiculam offert: vt imponat incenſum ſuper turibulo: Tum reuertit ad altare: ⁊ alia facit, vt ſup. dictum eſt. Finito euangelio redit ad pontificē: ⁊ illum poſtq̄ euāgeliū oſculatus fuerit: incenſat. Si autē pōtifex ſit in ſede ſua pontificali: tunc aſſiſtens incenſabit: non aūt diaconus. ſi predicandum ſit: finito ſermone accedit ante pontificē: coram quo ſtans capite inclinato dicit Cōfiteor. ⁊c. prout ſupra in miſſa pontificali ordinatū eſt. Poſtq̄ dictum fuerit in Credo. Et incarnatus eſt. Accipit de credentia burſam cum corporale ⁊ cū portat reuerenter ad altare: ſup quo corporale extēdit: ⁊ burſam in conuenienti loco ibidē ponit: ⁊ ad altare pōtificē expectat: eiq; ante altare accedenti mitrā extrahit. Si autē pontifex ſedeat in faldiſtorio: tūc dicto offertorio per pontificē: ei mitrā imponit: ⁊ annulos ac chirothecas extrahit: ⁊ eo manus lauāte, mappulā a ſuo latere tenet: Tū pōtifici imponit annulos: ⁊ ipſū ad altare aſcēdētem ſuſtinet ad ſiniſtram. Offert deinde pontifici patenam cū hoſtia. Tum vinum in calicem imponit: ⁊ pontifici an ſatis ſit oſtēdit: ac impoſita pro ſacrificio per eū aqua: ſubdiacono ampullas p pedem tenente: calicem ipſum ſimul cum pontifice offert dicēs cū eo. Offerimus tibi. ⁊c. Tum reddit patenā ſubdiacono: offert ⁊ in ſe nauiculā pontifici, vt incenſū imponat in turibulo: petens illud benedici: quo impoſito, offert turibulū: deinde dextra manu pedē calicis: ⁊ ſiniſtra manicā dalmaticę ac planetam in brachio dextro pontificis tenet: ne pontificē impediant. Incenſata oblatione: Pontificem a dextris ſuſtinet, vt incenſet altare: quo incēſato: accipit a pontifice turibulum, ⁊ eū incenſat. Deinde alios oēs. Aduertat ad calicē quotieſcunq; ſup illū Pontifex benedicit ⁊ pedem calicis digitis dextrę manus tenet: ne ſcandalū fiat. Ac ſepius planetam aptat Pontifici: ne eū impediat: pallā quoq; de calice quoties expedierit deponit, ⁊ reponit reuerēter. Dicto Agnus Dei. cum capellanus aſſiſtēs pro capiēda pace a Pontifice a libro recedit: ipſe diaconus vadit ad librū miſſaleq; ⁊ illius curā habet: ac Pontifici oia p eū dicēda oſtendit: quouſq; curſu pacis peracto, capellanus aſſiſtens ad librū ipſū reuertatur.

¶ Pōtifice cōicato: ſi capellanus aſſiſtens reuerſus ſit ad librū: vinum infundit in calicē ⁊ aquā (ſi placet) vt Pontifex ſe purificet. Deinde ſibi birretum imponit, ⁊ mitrā, vt manus lauet: qui dum lauat: mātile a ſuo latere tenet: ac eo loco ⁊ terſo: deponit ſibi mitrā, ⁊ birretum: ac capillos eius birreto explanat. Tū ſi aſſiſtens reuerſus non ſit: portat miſſalē cū cuſſino ad cornu eplę. Cū Pontifex dicit

oratio-

orationes ꝛ alia: ſtat poſt eū ſpatio congruenti more conſueto. Finita vltima oꝛone per Pontificem: ꝛ a Choro reſponſo Amen. Verſus ad populū dicit Ite miſſa eſt. ſi ſit dicendum: vel verſus ad altare dicit Bn̄dicamus dn̄o. aut Requieſcant in pace: ſi ſit pro defunctis celebratum. Tū dicto per Pontificeꝫ Placeat. ꝛc. imponit ſibi birretum ꝛ mitram: vt populo benedicat: Quo facto: ſuo ordine ante Pontificeꝫ vadit: vſqꝫ ad locum vbi paramenta deponere debet: vbi paramentis omnibus adiuuāte ipſum ſubdiacono: Pōtificē exuit. Deinde ſua deponit: ꝛ vadit in pace. Quotieſcūqꝫ autē naviculā aut turibulum: vel quid aliud Pōtifici offert: debet Pōtificis manum oſculari. Similiter ꝛ quādo Pōtifex illud ſibi reddit.

DE OFFICIO SVBDIACONI Pontifici in miſſa miniſtrantis.

Subdiaconus pōtifici calciat, manipulū eidem ponit, ꝛ alia facit, q̄ habentur in textu.

Subdiaconꝰ in miſſa pōtifici miniſtraturꝰ: ſe parat cū diacono oibus paramētis: ordini ſuo ꝑuenientibus: anteq̄ Pōtifex ſua paramēta accipiat: excepto manipulo: ꝛ niſi planeta ante pectꝰ plicata vtēdū eſſet: quā ꝛ manipulū accipit: Pontifice totaliter parato. hic pōtifice pſal'os Quā dilecta. cum alijs dicente: ſandalia cum caligis: aliqua mappula de ſerico coperta: ambabus manibus ante ſe eleuata: portat ad Pōtificeꝫ: ac ei illa induit. Quibus indutis: ac oꝛonibꝰ oibus poſt dictos pſ. Quam dilecta. ꝛc. poſitis finitis: ſtans ad ſiniſtrā Pōtificis: diacono ſibi ad dexterā aſtante: induit Pontificem oibus paramētis eo ordine: ꝓut ſupra in miſſa Pōtificali dictum eſt: quo induto: capit manipulum ſuum ꝛ planetaꝫ plicataꝫ ante pectus: ſi ea ſit vtendū: deinde accipit librū euangeliorū: ꝛ intus manipulū Pōtificis: quē Pontifici cū in confeſſione dicit Deus tu cōuerſus. ꝛc. imponit: ꝛ eius manū ſiniſtrā oſculat: tum ꝑuenit ad cornu euāgelij altaris: ꝛ ibidem Pontifici poſtq̄ altare oſculatus fuerit, librū euāgeliorū apertū: porrigit oſculandū. Cū Pōtifice dicit Introibo. Kyrie elei. Et in terra. Patrē. ꝛ Agnꝰ dei. Pōtifice oꝛones aut alia dicente: ſtat poſt diaconū more conſueto. Tēpore opportuno accedit ad locū vbi epl'am eſt dicturus: qua lecta reuertit ad Pōtificem: ꝛ corā eo genuflexus epiſtolariū ei prebet: ſupra quē Pōtifex dextrā manum ponit: quaꝫ ipſe oſculat (niſi celebretur ꝓ defunctis.) Tum ſurgit: ꝛ ſtans, tenet ante pontificē librum miſſaleꝫ: quouſqꝫ pontifex ex eo legerit epl'am: ꝛ alia vſqꝫ ad euāgelium incluſiue. Poſtquam pōtifex offertoriū dixerit: ſubdiaconꝰ accipit mappulā circa colluꝫ: ꝛ calicē cū purificatorio: patena deſup poſita cū hoſtijs ꝛ palla: Et cū pōtifex ad altare accedit: v[illegible] ipſe poſt eū ad cornu epl'e: cū [illegible]

ce ⁊ alijs prędictis: q̄ dat diacono. Deinde accipiēs ampullā vini de manib⁹ acoliti: illā miniſtrat diacono: tū ampullam aquę de manu eiuſdē accipiēs: oſtēdit pōtifici dicēs. **Bñdicite pr̄ reuerē.** q ſup eā ſignū crucis facit: ⁊ ipſo ſubdiacono ampullā p pedē tenēte: diaconus infundit puſillū aquę ī calicē: ⁊ reſtituta ampulla aquę acolito: capit patenā a diacono: quā ſtās ɔpetēti ſpatio poſt pōtificē, ⁊ diaconū: tenet q̄uſq; dixerit **Pr̄ nr̄.** Tunc redit ad altare: ⁊ eā dat diacono: niſi p defunctis celebret: qa tūc non petit aquā benedici: nec patenā tenet: Dicto **Agnus Dei.** p Pontificē: cū diaconus de miſſali Pōtifici miniſtratur⁹: ad ſiniſtrā pontificis acceſſerit: ipſe ſtat a dextris: ac d̄ calice pallā amouet: ac Pontifice cōicato: ſi capellan⁹ aſſiſtens ad librū nondū ſit reuerſus: vinū infūdit in calicē: ⁊ aquā (ſi placet) vt ſe Pōtifex purificet: quo facto: vadit ad ſiniſtrā Pōtificis: mūdat calicem: ⁊ corporalia plicat: ac oīa reportat ad credētiā Deinde poſt diaconū ad locū ſuū reuertit̄. Data benedictione per Pōtificē: eum paramentis exuit: adiuuāte diacono: ⁊ vadit ī pace.

DE OFFICIO CAPELLAni: de mitra Pontifici ſeruientis.

Quandocunq; Pōtifex ſiue in miſſa: ſiue alio officio diuino: aut alias ī cuiuſuis rei conſecratione: aut benedictione mitra vtitur: habere debet capellanum ſuperpellicio indutum: qui tobaleam ſericeam longam tenet a collo ante pectus hinc ⁊ inde dependentē; ⁊ retro Pontificem ſtans: cū tempus ſit mitrā recipit ab aſſiſtente: vel diacono ipſā Pontifici deponente: ⁊ eam per extremitates dictę tobalcę tenens: conſeruat: quouſq; ſit Pontifici reimponenda. Tunc eam diacono, aut capellano aſſiſtenti prębet: vt per eum Pontifici imponatur. Subdiacono autē alias impedito: ipſe vittas mitrę tenet: vt Pontifici cōmodius imponatur. In miſſa poſt offertoriū Pontifice incenſato ac manibus lotis: mitram imponit ſup altare in cornu eplę: quouſq; Pontifex cōmunicatus poſt purificationē ſit loturus. Tunc iterū eam reaccipit: vt Pontifici imponatur. In veſperis vero: capellano aſſiſtēte alias impedito: aut etiā extra diuina: ac in rerū cōſecrationibus: vel bñdictionibus: in quibus aſſiſtens ac diaconus ⁊ ſubdiaconus non interſunt: ipſe capellanus tēpore opportuno ſtans ante Pontificē: ei mitrā imponit ⁊ deponit.

Capellanus de mitra cū ſuppellicio indutus tobaleā ſericeā in collo tenens mitrā tenet ⁊ eam diacono dat epo īponendā ⁊ qñ deponit eā, recipit ⁊ alia vt habet ī textu fa dic.

DE SCRVTINIO SEROTIno, quo antiqui vtebantur antequam electus in Epiſcopum conſecraretur.

Et quoniā in noſtra ordinatione epiſcopali: diximus ſcrutiniū ſerotinū: quo antiquitus eccleſię vtebant; non

nō eſſe amplius in vſu: atqȝ ideo
ne cōſecratoribus impedimēto eſ-
ſet: illud tanq̄ȝ ſupfluū pretermiſi-
mus: Tū quia pleraqȝ ibi ſunt co-
gnitu digna: ⁊ q̄ ſanctā vetuſtatē
redolēt: noluim⁹ omittere vt no-
ſtra culpa oīno periſſe viderent.
Proinde ſcrutiniū ipſuȝ ⁊ inſtru-
ctionem: quam edictuȝ vocabāt:
⁊ quam Metropolitanus conſe-
crato in ſcriptis dabat: huic no-
ſtro operi: poſt cōſecrationem in-
terſerenda putauimus: non tam
ad neceſſitatem: q̄ȝ ad voluptatē:
atque etiam vtilitatem lectoris.

¶ Scrutinij igit̄ ſerotini ordo hic
erat. Sabbatho ante dn̄icam ad
cōſecrandum illum ſtatutam: hora
veſpertina: Metropolitanus reſi-
debat ſup faldiſtorium in atrio ec-
cleſię: vel ī alio ſolito: vel quo ma-
luerat loco paratū. Et ſuffraga-
nei ep̄i duo ad minus ad hoc ſpe-
cialiter conuocati: a dextris ⁊ ſini-
ſtris eius: ſup faldiſtoria ſimiliter
reſidebāt: parati ſupra rochetuȝ:
amictu, alba, cīgulo, ſtola, pluuia-
li, mitra: baculū paſtoraleȝ in ſini-
ſtra: ⁊ libros Pontificales ante ſe
tenētes. Tūc archipreſbyter, vel
archidiaconus eccleſię ad quā in
craſtino cōſecrandus erat electus:
vel alius iuxta morē eccl̄ię parat⁹
amictu, alba, cingulo, ⁊ pluuiali,
vel caſula: ſi moris erat: deductus
medi⁹ inter duos canonicos eiuſ-
dē eccleſię: veniebat corā Metro-
politano: ⁊ flexis a remoto geni-
bus: a metropolitano bn̄dictionē
petebat: dicens in tono lectionis.

Iube domne benedicere.
Reſpondebat Metropolitanus
ſedens eodem tono: voce minori.
Vos regat ⁊ ſaluet: cęleſtis cōdi-
tor aulę. Deinde idem archipreſ-
byter, vel archidiacon⁹ appropin-
quabat ſe paululū: iterū genufle-
ctēs: bn̄dictionē ſimili modo pete-
bat dicēs. Iube dōne bn̄dicere.
Et Metropolitanus rn̄debat.
Vos dominus conſeruet: cuſto-
diat atqȝ gubernet. Tertio pro-
pinquius Metropolitano: genu-
flexus coram illo: tertiam benedi-
ctionem petebat, dicens. Iube
domne benedicere. Reſponde-
bat Metropolitan⁹. Gaudia cę-
lorum: det nobis rector eorum.
Benedictione itaqȝ cōpleta: inter-
rogabat eū Metropolitan⁹ corā
ſe genuflexū. Filii mi quid poſtu-
latis? Reſpondebat archidiacon⁹.
Vt Deus ⁊ dn̄s noſter concedat
nobis paſtorem. Interrogatio.
Eſt de ipſa Eccleſia: vel de alia?
Reſpondebat. De ipſa. Inter-
rogatio. Quid vobis placuit in
illo? Reſpondebat. Sanctitas,
caſtitas, humilitas, benignitas, ⁊
omnia quę Deo placita ſunt.
Interrogatio. Habetis decretū?
Reſpondebat. Habemus. Me-
tropolitanus dicebat. Legatur.
Tunc proferebatur ⁊ legebatur
decretum hoc modo,

Reuerēdiſſimo in Chriſto pa- Forma decreti et lectionis epiſcopi.
tri domino N. Metropoliti-
cę ſedis dignitate cōſpicuo. Capi-
tuluȝ talis Eccleſię totius deuo-
tionis famulatum. Credimus nō

latere veſtram celſitudinē: ꝙ noſtra eccleſia ſuo ſit viduata paſtore. Qua ſiquidem ſolatio proprij deſtituta rectoris: ne grex dominicus perfidorum luporum morſibus pateret: ⁊ ne improbi fieret ꝑda raptoris: communi voto atqȝ cōſenſu elegimus nobis in Pontificē N. presbyterū noſtrę eccleſię. vel talis Eccleſię ſi non ſit de ipſa. virū vtiqȝ prudentē: hoſpitalem, moribus ornatum: caſtū, ſobrium ⁊ manſuetum: Deo ⁊ hominibus per omnia placētem: quem ad reuerentię veſtrę dignitatem deducere curauimus: vnanimiter poſtulantes ⁊ obſecrantes: a veſtra reuerenda paternitate nobis illū Pontificē ordinari: quatenus auctore dn̄o nobis velut idone⁹ paſtor pręeſſe valeat ⁊ ꝓdeſſe: noſqȝ ſub eius ſacro regimine domino ſemper militare condigne poſſimus. Ut autem omnium noſtrū vota in hanc electionē conuenire noſcatis: huic canonico decreto proprijs manibus roborādo nos ſubſcripſimus ⁊ quilibet ſcribēs dicebat ſic. Ego talis ſcripſi ⁊ ſubſcripſi. ⁊ ſic de alijs. Lecto decreto: proſequebatur Metropolitanus ⁊ dicebat. Videte ne aliquā promiſſionem vobis fecerit: quia ſimoniacum ⁊ cōtra canones eſt. Reſpondebat. Abſit. Et Metropolitanus dicebat. Ducebatur. Tunc archidiacon⁹ vel archipreſbyter exhibito dicto decreto ipſi Metropolitano: reuertebatur cum canonicis ſicut venerant ad veſtiarum: ⁊ ibi deponebant veſtes. Accenſis autē cereis electus adhuc ieiunus: pluuiali ſupra ſuperpelliciū paratus: ducebatur proceſſionaliter corā Metropolitano: pręcedentibus eū canonicis eccleſię: ad quā erat electus: archidiacono ⁊ archipreſbytero eccleſię Metropolitanę hinc ⁊ inde ipſum deducentibus: qui ſtans conuenienter remotus a Metropolitano: flexis genib⁹ petebat intelligibili voce bn̄dictionē dicēs.

Elect⁹ ieiunus ad metropolitanū ducebatur.

Iube domne benedicere. Metropolitanus ſedens, in eodē tono voce minori dicebat. Spiritus ſancti gratia: illuminare dignetur ſenſus ⁊ corda nr̄a. Deinde ſurgēs ⁊ procedēs paululum: iterū genua flectebat dicens. Iube domne benedicere. Metropolitanus rn̄debat. Ignem ſui amoris: accendat deus in cordibus noſtris. Rurſum ſurgens adhuc paululū appropinquās: ⁊ genuflectēs dicebat tertio. Iube domne bn̄dicere. Metropolitanus reſpōdebat. Dn̄s cuſtodiat introitum tuū: ⁊ exitum tuū. ℟. Amē. Tunc interrogabat eū corā ſe genuflexum Metropolitanus.

Fili mi qđ poſtulas? Rńdebat electus. Reuerendiſſime pater: confratres mei elegerunt me (licet indignum) ſibi eſſe paſtorem. Interrogatio. Quo honore fungeris? Reſpondebat Preſbyteratus vel talis. Interrogatio. Quot annos habes in preſbyteratu? Reſpõdebat. Decem vel tot. Si vero forſan ipſa die, vel infra breue tempus fuerat ab eo in preſbyterum ordinatus: reſpondebat. Tu ſcis domine. Interrogatio. Habuiſti coniugium? Reſpondebat. Minime. Si forte habuerat: ⁊ per ipſum conſecratorem eius electio examinata ⁊ confirmata fuerat: tunc reſpõdebat. Tu ſcis domine. Interrogatio. Diſpoſuiſti domui tue? ℟. Diſpoſui. Interrogatio. Qui libri legunt in Eccleſia tua? ℟. Pẽtatheucus: prophetarum: euangeliũ: Apocalypſis: Epiſtole Pauli: ⁊ reliqui. Interrogatio. Noſti canones? ℟. Doce me domine. Metropolitanus tunc dicebat. Vide ordinationes ſi feceris: vt certis temporibus facias. Ieiunio primi, quarti, ſeptimi, ⁊ decimi menſis. Bigamos: aut curiales: aut de ſeruili cõditione ad ſacros ordines non promoueas. A ſimoniaca vero hereſi te omnino cuſtodias. Dabitur tamen tibi edictum de ſcrinio noſtro: qualiter debeas conuerſari. Uide autem ne aliquam promiſſionem ꝓpterea feceris: quia ſimoniacum ⁊ contra canones eſt. ℟. Abſit.

Metropolitanus dicebat. Tu videris. Quia ergo omniũ in te vota conuenerunt: hodie abſtinebis: ⁊ cras deo annuẽte conſecraberis. ℟. Precepiſti dñe. Sed ſi expediebat: Metropolitanus diſpẽſabat cũ illo: vt comederet: ⁊ deputabat ei aliquẽ diſcretũ de ſua eccleſia cõfeſſorẽ: cui cõſecrãdus peccata ſua cõfitebatur: ⁊ mox cõſecrando ad terram proſtrato Metropolitanus ſedens cum mitra: incipiebat: ſchola proſequente añaz.

Metropolitanus ſedens cũ mitra incipiebat ſchola ꝓſequente añam. Confirma.

Confirma hoc Deus qđ opera-

tus es in nobis a tẽplo ſcõ tuo

qđ eſt i Ieruſalẽ. E v o v a e. ps.

Exurgat Deus ⁊ diſſipentur inimici eius: ⁊ fugiant qui oderunt eum a facie eius. tot⁹ dicebat cũ Gloria patri. Sicut erat Deinde repetebatur antiphona. Qua dicta Metropolitanus depoſita mitra ſurgebat: ⁊ ſtãs verſus ad cõſecrandũ pſtratũ dicebat ℣. Saluum fac ſeruum tuum dñe. ℟. Deus meus ſperantem in te. ℣. Eſto ei domine turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Nihil ꝓficiat inimicus in eo. ℟. Et filius iniquitatis non nocebit ei. ℣.

ps. Exurgat totus dicebatur ⁊ repetebatur an. poſt Gla.

Metropolitanus ſtans ſine mitra dicebat ℣. ⁊ orationes ſequẽtes.

℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamoꝛ meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremꝰ.

Omnipotēs ſempiterne deꝰ: miſerere huic famulo tuo N. ⁊ dirige eum ſecundū tuā clementiā in viam ſalutis ęternę: vt te donāte tibi placita cupiat: ⁊ tota virtute pꝛoficiat. Alia oꝛatio.

Actiones noſtras, q̄ſumus domine, aſpirando pꝛęueni, ⁊ adiuuando pꝛoſequere: vt cuncta noſtra oꝛatio ⁊ operatio: a te ſemꝑ incipiat: ⁊ ꝑ te cepta finiat. Per Chꝛm dn̄m noſtrū. ℟. Am̄.

Deinde metropolitanus detecto capite crucem ante ſe habens benedicebat populo dicēs. Sit nomen dn̄i. ⁊c. fol. 35. Qua data ſinguli ad pꝛopꝛia reuertebantur.

Die dn̄ica qua ꝯſecratio fieri debebat: parabant eccl'ia ⁊ capellę, credētia: paramēta: ⁊ oīa alia ſupꝛa in pꝛincipio ꝯſecrationiſ electi poſita. Deinde veniebāt Metropolitanus, electus, ⁊ epi aſſiſtentes ad eccl'iā: ⁊ in capellis ſuis ſe induebāt: vt ſupꝛa: quibus paratis: ⁊ metropolitano in faldiſtoꝛio ante altare ſedēte: adducebat electus medius inter aſſiſtentes ep̄os: ⁊ facta reuerētia metropolitāno, Senioꝛ aſſiſtentiū ep̄oꝛum ſtās depoſita mitra dicebat.

Reuerendiſſime pater: poſtulat ſcā mater eccleſia catholica: vt hunc pꝛęſentem pꝛeſbyterū ad onus epiſcopatus ſubleuetis.

Metropolitanus dicebat.

Scitis illum eſſe dignum?

Rn̄debat Ep̄us. Quantum humana fragilitas noſſe ſinit: ſcimus ⁊ credimus illum dignum eſſe.

Metropolitanus reſpondebat. Deo gratias. Tunc omnibus ſedentibus: vt ſupꝛa dictum eſt: metropolitanus intelligibili voce: ⁊ aſſiſtentes epiſcopi ſubmiſſa voce faciebant examinationem ſupꝛaſcriptam: videlicet. Antiqua ſanctoꝛum. ⁊c. ⁊ omnia alia ſuo oꝛdine: pꝛout ſupꝛa ſunt oꝛdinata, vſque ad finē examinis. Quo completo ⁊ manu metropolitani per electum oſculata: idē electus ante metropolitanum genuflexus: ante ſe habens cędulam ſcriptā: iurabat: ⁊ pꝛęſtabat fidelitatis debite ſolitum iuramentum metropolitano in hunc modum.

Ego N. talis Eccleſię vocatꝰ Epiſcopus: pꝛomitto in cōſpectu omnipotētis Dei: atq; totius eccleſię: ꝙ ab hac hoꝛa in antea fidelis ⁊ obediens ero perpetuo: moꝛe pꝛędeceſſoꝛum meoꝛū: beato N. ſanctęq; eccleſię tali, nominando eccleſiam metropolitanam ⁊ vobis domino meo N. dei gratia eiuſdem eccleſię Archiepiſcopo: veſtriſq; ſucceſſoꝛibus canonice intrātibus: pꝛout eſt a ſanctis patribus inſtitutum: ⁊ eccleſiaſtica, ac romanoꝛū Pontificū commendat auctoꝛitas. Non ero in conſilio aut conſenſu: vel in facto vt vitam perdatis aut membꝛum: aut capiamini mala captione. Conſiliū quod mihi per vos:

aut per literas: vel per nuntium crēdituri eſtis: ad damnum veſtrum me ſciēte nulli pandã. Uocatus ad ſynodum veniã: niſi prępeditus fuero canonica prępeditione. Uos quoque ꝛ nuntios veſtros: ac eccleſię talis nominando eccleſiam metropolitanã. Quos certos eſſe cognouero, in eundo, ſtãdo, ꝛ redeundo, honorifice tractabo: ꝛ in ſuis neceſſitatibus adiuuabo: poſſeſſiones vero ad mẽſam mei epiſcopatus pertinentes non vendã: neqꝫ donabo: neqꝫ de nouo infeudabo: vel aliquo modo contra eius: vel conſuetudinẽ Eccleſię meę alienabo: vobis vel veſtris ſucceſſoribus incõſultis.

Deinde librũ euangeliorum quem Metropolitanus coram eo apertum ſup genibus tenebat: electus ambabus manib⁹ ſupra ſcripturã tangebat dicens: Sic me Deus adiuuet ꝛ hęc ſancta Dei euangelia. Quo facto ſigillum ſuũ literę iuramẽti huiuſmodi pro maiori illius robore appendebat: ſeu appẽdi faciebat: ꝛ eam Metropolitano tradebat. ¶ Tũc depoſita mitra ſurgebat Metropolitanus ꝛ faciebat confeſſionem: ꝛ procedebatur in omnibus ꝛ per omnia: prout ſupra ordinatum eſt vſque A d multos annos incluſiue. Quo per conſecratum dicto: Metropolitanus tradebat conſecrato edictum ſcriptum huiuſmodi tenoris.

Elect⁹ pontificis manibus ſup librũ euangeliorum apertũ tactis libris iurabat.

Procedebat ad cõſecrationẽ per oĩa ſicut ſupra ordinatũ eſt.

Forma edicti metropolitani qđ tradebat ↄſecrato epõ.

Dilecto nobis fratri ꝛ coepiſcopo tali Salutem in dño ſempiternam. Quoniam vt credimus: diuino tẽ nutu vocãte: Capitulũ talis eccleſię vnanimiter elegerunt rectorẽ: ꝛ ad nos vſqꝫ perducẽtes: petierunt epiſcopũ conſecrari. Et ideo adiuuante Deo p manus noſtrę impoſitionẽ epiſcopus ↄſecratus es. Amodo frater chariſſime ſcias te maximum pondus ſuſcepiſſe laboris: qđ eſt ſarcina regiminis aiarum: ꝛ commodis deſeruire multoꝝ: omniumqꝫ fieri minimum: atque miniſtrum: ꝛ pro credito tibi talẽto: in die diuini examinis rationem redditurum. Nam ſi ſaluator noſter dicit. Matt. 20. Non veni miniſtrari ſed miniſtrare: Iohã. 10. ꝛ animam ſuaꝫ poſuit pro ouibus ſuis: quanto magis nos inutiles ſerui ſummi patrisfamilias: debemus maximo cum ſudore incumbere: oues dominicas a ſummo nobis paſtore conſignatas: ad ouile dominicum: ſuffragante diuina gratia: abſque morbo vel macula perducere. Exhortamur ergo dominationem tuam: vt fidem, quam in exordio tuę conſecrationis breuiter lucideqꝫ digeſſimus: illibatam ꝛ inuiolabilẽ cuſtodias. Quia fides: omnium virtutum

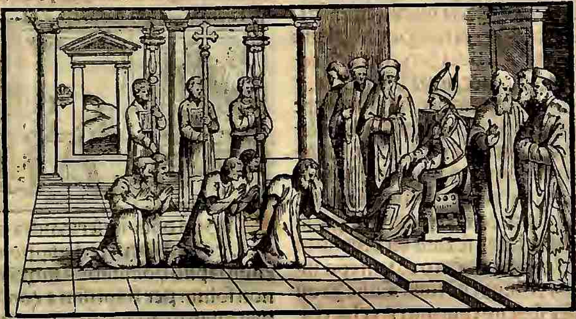
tutum fundamentuȝ eſt. Scimus
aũt q ab infantia ſacris es literis
eruditꝰ: ⁊ canonicis iſtitutis edo-
ctus. Attamẽ: ad te dirigẽdus eſt
breuiter ſermo noſter: Ordina-
tiones ergo ſiquas feceris: ſm ca
nones atq; apoſtolicam eccleſiaȝ
aptis tẽporibus fac: ideſt menſis
i.Ti.5. primi: quarti, ſeptimi, ⁊ decimi. Ui
de, vt nemini manus cito iponas,
⁊ ne cõmunices peccatis alienis:
bigamos, aut curiales, aut ſeruũ
cuiuſlibet ad ſacrum ordinem ne
quaq̃ promoueas, nec neophitũ,
ne ſm apoſtoli ſententiã: in ſuper
i.Ti.3. biam elatus: in laqueum vel vora
ginẽ incidat diaboli. Sed eos in
ſacroſancta eccleſia ordinare ſtu-
de, q ętatem habeãt maturitatis:
apud Deũ ⁊ apud hoies fideliter
vixerint: ⁊ deinceps viuere ſtude-
ant. Et hoc cauendum tibi eſt: ⁊
quaſi venenũ peſtiferum reijcien
dũ: ne auaritia ſurripiat cor tuuȝ:
vt per quodlibet munꝰ acceptuȝ:
manus impoſitionem alicui tri-
buas: ⁊ per ſimoniacam hęreſim:
quaȝ ſaluator noſter omnimode
deteſtatur: in pręceps ruas. Me-
mẽto quia gratis accepiſti: gratis
⁊ da: Secundum enim vatis elo-
quium, Qui eijcit auaritiam ⁊ ex-
cutit manus ſuas ab omni mune
re: hic in excelſis habitabit: ⁊ mu-
nimenta ſaxorũ ſublimitas eius.
Panis ei datus eſt: aquę etiam ip
ſius fideles ſunt. Regẽ in decore
videbũt oculi eius. Temetipſum
mitem: caſtumque cuſtodias. In
habitaculum tuum aut raro: aut
nunquam mulieruȝ ſit ingreſſus.
Omnes puellas ⁊ virgines Chri
ſti: aut ęquanimiter ignora: aut
ęquanimiter dilige: neq; de prę-
terita caſtitate confidas: quia neq;
Sanſone fortior: neq; Dauid ſan
ctior: neq; Salomone poteris eſ-
ſe ſapiẽtior. Quãdo autẽ ob ani
marum lucruȝ: viſitationis cauſa
in collegiũ vel infra ſepta ingreſ-
ſus fueris ancillarum Dei: non ſo
lus introeas: ſed tecum adhibe ſo
cios tales: quoꝝ contubernio nõ
diffameris. Quia oportet epiſco-
pum irreprehenſibileȝ eſſe: ⁊ teſti
monium habere bonum ad oẽs:
ne quis ex eo ſcandalum ſumat.
Scandalizanti enim vnum ex pu-
ſillis: ſcimus quanta animaduer-
ſio a dño cõparatur. Prędicatio-
ni inſta: verbuȝ Dei plebi ſuę tibi
cõmiſſę, affluẽter, ⁊ melliflue, atq;
diſtincte, inquãtũ rore cęleſti per
ſuſus fueris: prędicare nõ deſinas.
Scripturas diuinas ſepius lege:
Immo (ſi poteſt fieri) lectio ſãcta
in manibus tuis maximeq; in pe
ctore ſemper inhęreat: ipſaȝ vero
lectionẽ oratio interrumpat. Ad
inſtar nanq; ſpeculi anima tua in
ipſam ſedulo reſpiciat: vel quę in
correcta ſũt corrigat: vel quę pul
chra ſunt amplius exornet. Diſce
qđ ſapienter doceas: eum qui ſm
doctrinam eſt fidelem ſermoneȝ:
vt poſſis exhortari in doctrina ſa
cra: ⁊ contradicentes reuincere.
Permane in his quę didiciſti: ⁊
credita ſunt tibi eloqa diuinę di-
ſpenſationis. Paratꝰ ſemp eſto:

ad ſatiſfactionē. Nec cōfundant opera tua ſermonem tuū: ne cum in eccleſia tua loquēris: tacitus q̄libet rn̄deat. Cur ergo ipſe nō facis: quod iubes? Recognoſce magiſter, q̄ turgidum ventrem ferre videris: quomodo mihi đ ieiunijs predicas? Furta atque periuria poſſunt etiam deteſtari latrones: ⁊ auaritiā cupidi. Uita igitur tua irreprehenſibilis fiat. In ipſa filij tui regulam ſumant: in ipſa q̄cq̄d minus correctum fuerit corrigāt: ex ipſa videant qđ diligant: cernant quod imitari feſtinēt: vt ad exemplum tuū: omnes fideli ſtudio: viuere compellantur. Sit erga ſubiectos tuos ſolicitudo laudabilis. Exhibeat cum manſuetudine diſciplina: cū diſcretione correctio. Iram benignitas mitiget: benignitatē ſcelus exacuet: ⁊ ita alterum ex altero condiat: vt nec immoderata vltio: vltra q̄ȝ oportet affligat: neq̄ȝ iterum frangat rectorē: remiſſio diſciplinę. Itaq̄ȝ boni dulcem: praui aſperum ſentiāt correptorē. In qua videlicet correptione: hunc eſſe ordinē noueris obſeruandum: vt perſonas diligas: ⁊ vitia perſequaris: ne ſi aliter agere fortaſſe volueris: trāſeat i crudelitatē correctio: ⁊ perdas p̄ irremiſſam irā: quos emendare p̄ diſcretionē debueras. Sic enim vulnera conuenit te abſcindere: vt nō facias vlcerari qđ ſanū eſſe videtur: neq̄ȝ ſi plus q̄ȝ res exegerit: ferrū inciſionis impreſſeris: noceas cui p̄deſſe feſtinas. Neq̄ȝ dicimus q̄ in te delinquentibus nō te oſtēdas vltorē: ⁊ vitia nutrire permittas: ſed hortamur: vt in iudicio ſemꝑ miſericordia miſceatur: vt poſſis cum propheta fiducialiter dicere: Miſericordiam ⁊ iudicium cantabo tibi dn̄e. Ps. 100. Sit in te paſtoralis pietas: amabiliſque dulcedo: ⁊ ſm̄ canonicas regulas: ſeuera diſcretio: videlicet vt innocenter viuentes leniter foueas: ⁊ inquietos perfidoſq̄ȝ feriendo: a prauitate compeſcas. Nullius faciem in iudicio aſpicias: vt neque diuitem potentia ſua apud te extollere poſſit: neq̄ȝ pauperē propter paupertatē: humilitatemq̄ȝ ipſius: exaſperatio tua de re: quā ſuggerit humiliorē reddat. Subſtantiam eccleſię, quam ad diſpenſandum ſuſcipis: fideliter atq̄ȝ diſcrete te erogare: ne diſſimules. Scias te alienum eſſe diſpenſatorem: vt in te dominicū impleatur eloquium: dicens: Fidelis ſeruus Matt. 28. ⁊ prudens: quem conſtituit dominus ſuper familiā ſuam: vt det illis cibum in tēpore. Hoſpitalitatē ſectare. Miſericordē, prout vires ſuppetūt: pauperib⁹ te exhibe. Quia qui obturat aurē ad clamorem eoꝝ, vt non exaudiat: ipſe clamabit ⁊ non exaudiet. Prou. 10 Uidue, orphani, pupilliq̄ȝ: te benigniſſimum paſtorem atq̄ȝ tutorē ſe habere congaudeant. Oppreſſis: defenſio tua ſubueniat. Illis autē q̄ opprimūt: vigor tuus efficaciter contradicat. Et ita cuncta Deo te adiuuante premunias: vt lupus

ſeuiens

ſeuiés: ſequaces; ve illius: adhuc in carne vitam agentes: huc illucq; debacchantes: et animas innocentium laniare cupiétes: in ouile dominicum ingrediendi ad perdendas animas locum non habeant. Nullus te fauor extollat: nulla aduerſitas atterat: ideſt: vt neque in proſperis cor tuum eleuet: neq; in aduerſis in aliquo deijciatur: ſed omnia et in omnibus caute et cum diſcretione agere te volumus: vt abſq; reprehéſione: ab omnibus viuere comproberis. Sácta trinitas: fraternitatem tuá: ſua protectione incolumé cuſtodiat: vt dux tali moderamine: in Deo noſtro: onus quod ſuſcepiſti peregeris: in die eterne retributionis: eo dicente audire merearis. Euge ſerue bone et fidelis: quia ſuper pauca fuiſti fidelis: ſupra multa te cóſtituam: intra in gaudium dñi tui. Quod ipſe tibi preſtare digneť, q cum patre et ſpiritu ſancto: viuit et regnat Deus: in ſecula ſeculorum.

Quo tradito ibunt omnes: quilibet ad locum ſuũ ad ſe exuédum.

DE EXPVLSIONE PVBLICE penitentium ab Eccleſia, in feria quarta cinerum.

In capite ieiuniorum: ſolenniter penitentes: ex inſtitutione cócilij Agathenſis: de eccleſia eijciũtur hoc modo.

Penitentes enim qbus ſecundum ius vel cóſuetudiné pro grauioribus criminibus ſolennis penitentia eſt imponéda: hac die hora quaſi tertia conueniunt ad eccleſiam cathedrálé: in vilibus veſtimentis: nudis pedibus: et vultibus ad terram demiſſis: quorum nomina ſcribi debent: accipientes penitentiam iuxta modũ culpe ab epiſcopi penitentiario: vel ab his quibus hoc officium commiſſum eſt: et poſtea omnes emittuntur: et ma-

manent ante fores eccleſię. Ponti
fex interim dicta ſexta: ſi non ſit ce
lebraturus: paratur ſupra roche
tum (vel ſi ſit religioſus ſupra ſup
pellicium) amictu, alba, cingulo,
ſtola, pluuiali violaceis, mitra ſim
plici, ⁊ baculo paſtorali. Si autem
Pontifex eſt celebraturus: dum
dicit tertia, ſeu ſexta: more ſolito
accipit ſandalia ⁊ cetera paramé
ta pontificalia: vſqꝫ ad dalmaticá
incluſiue: ⁊ deſuper pluuiale colo
ris violacei, ⁊ mitram ſimplicem, ⁊
benedicit cineres: ac diſtribuit eo
ordine: vt ſupra dictuꝫ eſt de offō
faciendo in feria iiij. cineruꝫ. f. 171.
Quibus peractis: Pontifex cum
miniſtris: ſchola precedente ⁊ to
to clero, cruce, aqua benedicta, ⁊
duobus cereis precedétibus: egre
ditur choruꝫ circa medium eccle
ſię, vbi parata ſit ſedes. Tunc cle
rus diuiditur per duos choros:
hincinde verſus valuas Eccleſię.
Penitentes vero omnes ingreſſi
proſternunt ſe cum lachrymis in
eccleſię pauimento coram epo in
ter vtrunqꝫ chorum. Tunc Pon
tifex ſedens cum mitra, vel archi
presbyter ſtans ponit cineres ſu
per capita ſingulorum dicens.

Memento fili, quia cinis es, ⁊ in cinerem reuerteris: age peniten tiam, vt habeas vitam eternam.

Et vn⁹ ex canonicis aſpergit eos
aqua benedicta. Poſtea Pótifex
ſtás depoſita mitra: benedicit cili
cia in hunc modú. ℣. Adiutoriuꝫ
nrm. ⁊c. ℣. Domine exaudi orationé.
Dñs vobiſcum. Oremus. Oro.

Omnipotés ſempiterne deus,
qui peccatorib⁹ pietatis tuę
miſericordiá quęrentibus hoc in
dumento veſtitis miſericordiaꝫ ⁊
veniá tribuiſti: obſecram⁹ clemé
tiá tuá: vt hoc indumétú, qd voca
tur ciliciú, bene✠dicere ⁊ ſancti
ficare digneris: vt quicúqꝫ eo pro
peccatis ſuis indutus fuerit: ⁊ mi
ſericordiam implorauerit: veniá
⁊ indulgétiá tuę miſericordię cō
ſequatur. Per Chrm. ℟. Amen.
Aſpergant aqua benedicta. Be
nedictis ciliciis: epiſcopus capita
eorum cooperit cum eis, dicens.

Apud dñm miſericordia eſt:
⁊ apud Deuꝫ redemptio: ita
enim lapſis hominibus ſubuenit
non ſolum per baptiſmi ⁊ confir
mationis gratiam: ſed etiam per
penitentię medicinam: vt ſpiritus
humanus vita reparetur ęterna.
℟. Deo gratias. Quo facto pon
tifex incipit añ. Ne reminiſcaris
⁊ ſuper faldiſtorium accumbit: ⁊
miniſtri ⁊ totus popul⁹ ⁊ penité
tes proſternunt ſe in terra: ⁊ pro
ipſorum penitentiú abſolutione
dicunt ſepté pſalmos penitentia
les: alternatim: deinde dicitur añ.
Ne reminiſcaris. quęre ſupra in
bene

benedictione Abbatis folio.53. Poſtea dicatur Litania. Qua finita: Pōtifex dicit ſuper ipſos pęnitētes. Pater nr̄. Et ne nos. ℣. Saluos fac ſeruos tuos ⁊ ancillas tuas. ℟. Deus meus. ⁊c. ℣. Mitte eis dn̄e auxiliū de ſancto. ℟. Et de Sion tuere eos. ℣. Nihil pficiat inimic⁹ in eis. ℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere eis. ℣. Eſto eis dn̄e turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Dn̄e deus virtutū conuerte nos. ℟. Et oſtende faciem tuam ⁊ ſalui erim⁹. ℣. Dn̄e exaudi. ℣. Dn̄s vobiſcū. Orem⁹. Oratio.

Exaudi dn̄e preces noſtras ⁊ confitentium tibi parce peccatis, vt quos conſcientię reatus accuſat: indulgētia tuę miſerationis abſoluat. Per Chriſtū dn̄m nr̄m. ℟. Amen. Oremus. Oratio.

Preueniat hos famulos tuos ⁊ has famulas tuas, qs dn̄e, miſericordia tua: vt omnes iniquitates eorum celeri indulgentia deleātur. Per Chriſtum dn̄m nr̄m. ℟. Amen. Oremus. Oratio.

Adeſto domine ſupplicationibus nr̄is: nec ſit ab his famulis ⁊ famulabus tuis clementię tuę longinqua miſeratio: ſana vulnera: eorūq; remitte peccata: vt ab omnibus iniquitatibus expiati: tibi domine ſemper valeāt adhęrere. Per Chriſtū dn̄m noſtrum. ℟. Amen. Oremus. Oratio.

Domine deus noſter, qui offenſione noſtra nō vinceris: ſed ſatisfactione placaris: reſpice, qs, ad hos famulos tuos ⁊ famulas tuas: qui ſe tibi peccaſſe grauiter ↄfitent: tuū eſt enim abſolutionē criminū dare: ⁊ veniā pſtare peccātibus: qui dixiſti te pęnitentiam malle pcōrum, quam mortē: concede ergo dn̄e: vt ⁊ tibi pęnitentię excubias celebrent: ⁊ correctis actibus ſuis: cōferri ſibi a te ſempiterna gaudia gratulentur. Per Chr̄m dn̄m nr̄m. ℟. Amen.

His pmiſſis ſurgunt pęnitentes: ⁊ facit eis Pōtifex ſermonē: oſtēdens qualiter Adam propter peccatū eiectus eſt de paradiſo: ⁊ multa maledicta in eum congeſta: ⁊ qualiter eius exemplo: ipſi de eccleſia ad tempus eijciendi ſunt.

Quo facto: accipiat vnū ex eis per dextram manum: ⁊ omnes alij ſimiliter ſe manibus tenētes: candelas accēſas in manibus habentes: ſubſequantur eum: ⁊ ita eos eijciat de eccleſia cū lachrymis dicēs. Ecce eijcimus vos hodie a liminibus ſanctę matris eccleſię propter peccata ⁊ ſcelera veſtra: omnipotēs Deus faciat vos reuerti ad fructū pęnitentię. ℟. Amen. Et interim ſchola in ſequente cantat Reſponſorium.

In ſudoꝛe vultus tui ve ſce-
ris pane tuo dicit dominus
ad Adam, donec reuertaris ad
terram de qua aſſumptus es.
Quia puluis es ⁊ in puluerem
reuerteris. Pꝛo eo ꝙ audiſti
vocē vxoꝛis tuę plusꝙ̄ me: ma-
ledicta terra in o pere tuo, in
laboꝛibus comedes panem
ex ea. Quia. ℟. Ecce Adā q̄ſi
vnus e nobis fa ctus eſt ſciens
bo num ⁊ malum. Uidete ne
foꝛte ſumat de ligno vitę ⁊ vi-
uat in ęternuꝫ. ℣. Fecitq;
dominus Adę tunicam pellice-
am et induit eum et ait. Uidete.
Gloria patri. Uidete.

Et ſic eis extra eiectis: ⁊ ante val-
uas eccleſię genibus flexis gemē-
do manentibus: Pontifex in limi
ne oſtij ſtās: moneat eos ꝙ de do
mini miſericoꝛdia non deſperent:
ſed ieiunijs, oꝛationibus, peregri
nationibus, eleemoſynis, ⁊ alijs
bonis operibus inuigilent: ⁊ do
minus ad fructū verę penitentię
eos perducet: quodq; feria quin
ta in cęna Dn̄i redeant: quoniam
tunc in ſanctā eccleſiaꝫ reducent:
quam

quam vſqꝫ tunc ingredi non pre-
ſumant. Et mox Pontifice cum
proceſſione ad chorum redeunte:
valuę eccleſię ante oculos eorum
clauduntur: ⁊ incipitur Miſſa: ⁊
proceditur ordine ſuo.

DE RECONCILIATIONE penitentium, quæ fit in quinta feria in cena Domini.

FEria quinta in cęna do-
mini expleta lotione pe-
dum pauperum: recon-
ciliantur penitētes: qui-
bus ab eccleſia ſolennē agere pę-
nitentiam iniunctum eſt: qui in ca
pite ieiuniorum de ipſa eiecti fue-
runt. Ait enim Innocētius Papa:
De penitētibus qui ſiue ex gra-
uioribus: ſiue ex leuioribus com-
miſſis penitentiam gerunt: ſi nul-
la interueniat ęgritudo: quinta fe
ria ante Paſcha eis remittendum
Romanę Eccleſię cōſuetudo de-
monſtrat. Si vero quis in ęgritu
dine vixerit: atqꝫ vſqꝫ ad deſpera
tionem deuenerit: ei ante tempus
Paſchę relaxandum: ne de ſeculo
abſqꝫ communione decedat. Vi-
gilijs quoqꝫ Papa ait. Peniten-
tium reconciliatio fit nō per illam
manuū impoſitionem, quę inuo-
catione ſancti ſpiritus operatur:
ſed per illam, quę dignos peniten
tię fructus acquirit: ⁊ ſanctę com-
munionis reſtitutione perficitur
Sane penitentibus in quibuſdā
eccleſijs mane iuſſu epiſcopi ante
fores eccleſię exterius humiliter
conſtitutis: vnus ſacerdos in ali-
quo altari eiſdem foribus proxi-
miori celebrat miſſam: cuius In-
troitus eſt. Miſereris omnium.
feria quarta cinerum. ℟. Miſe-
rere. ℣. Miſit de cęlo feria quarta
ante dominicam de paſſione. Epi-
ſtola. Lauamini. Euangelium.
Erant appropinquantes. Domi
nica quarta poſt Pentecoſtes.
Offerto. Sicut in holocauſtum.
Cōio. Amen dico vobis. Domi-
nica vigeſimaquarta poſt Pētec.

MIſſa igitur (ſi dicatur) exple
ta: mox ſacerdotes quibus
impoſitum eſt penitētium confeſ-
ſiones audire: audiāt illas: vel in
eccleſia vel in aliquo loco ad hoc
deputato: ⁊ qualiter in tranſacta
quadrageſima ſe geſſerint: quali-
terue iniunctas ſibi penitētias ob
ſeruauerint: diligēter inquirant:
⁊ notata fideliter nōia habeant:
⁊ annos penitentię: ac delicta: ⁊
circunſtantias ſingulorū: vt cum
hora requiſitionis aduenerit: qd
de ſingulis Pontificalis cenſeat
auctoritas clareſcat: ⁊ vniuerſo-
rum cauſas ⁊ liberius, ⁊ expedi-
tius decernere poſſit. Auditis
itaque confeſſionibus: epiſcopus
ante horam ſextam examinat cum
ſa-

ſacerdotibus ipſis diligenter qui digni ſunt reconciliari ⁊ qui nõ. Deinde paratus cum amictu, alba, ſtola, pluuiali, mitra ſimplici ⁊ baculo paſtorali, ſine manipulo: miniſtris etiã paratis. Et inſuper quatuor ſubdiaconis paratis: ⁊ vno diacono de antiquioribus induto ſolenniter: ac etiam vno archidiacono cum amictu, alba, ⁊ ſtola ſine dalmatica: proſternit ſe ſuper faldiſtorium coram altari dicens cum prefatis miniſtris ⁊ clero ſeptem pſalmos pęnitentiales ſupra fol. 53. ⁊ Litaniã ſupra. f. 10. pęnitentes vero tunc ante fores eccleſię nudis pedibus ad terram proſtrati manent tenentes in manibus cereos extinctos. Cumque in Litania dictum fuerit.

Omnes ſancti patriarchę ⁊ prophetę, orate pro nobis. ⁊ idem a Choro fuerit reſponſum: pauliſper ſubſiſtitur: ⁊ tunc Pontifex mittit ad pęnitẽtes duos ſubdiaconos, candelas accenſas in manibus ferentes. Qui cum ad portam peruenerint ſtantes in limine oſtij: eleuatis manibus oſtendunt illis candelas accenſas: dicentes Antiphonam.

Viuo ego dicit dominus: no-

lo mortẽ peccatoris, ſed vt ma-

gis conuertatur ⁊ viuat.

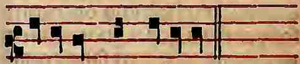
Qua finita extingunt mox ipſas candelas corã illis, ⁊ reuertuntur ad locum ſuum. Et proceditur in Litania. Cumque dictum fuerit: Omnes ſancti martyres, orate pro nobis. ⁊ idem a choro reſponſum extiterit: tunc etiam ſubſiſtitur a Litania. ⁊ epiſcopus mittit ad illos duos alios ſubdiaconos ſimili modo cũ candelis accenſis: qui in limine oſtij cõſtituti cãtant añam.

Dicit dominus pęniten-

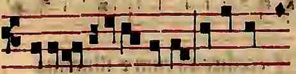
tiam agite, appropinquabit

enim regnum cęlorum.

Et mox extinctis cãdelis, vt prius: reuertuntur ad locum ſuum. Et proceditur in Litania vſque ad Agnus Dei. tunc Pontifex mittit

tit ad illos vnum ſenem Diaconum indutum, vt ſupra, cum magno cereo illuminato. Ille igitur in limine oſtij conſtitutus cantat Antiphonam.

Leuate capita veſtra: ecce ap-

propinquabit redẽptio veſtra.

Et tunc accenduntur candelę pęnitentium ex illo cereo. Cereus autem ille non extinguitur: ſed Diaconus cũ eo accenſo reuertitur. Et tunc dicitur in Litania.

Agnus Dei qui tollis peccata mundi parce nobis Domine:

ꝛ alia vſque in finem. Quo dicto Pontifex ab accubitu ſurgens cum miniſtris, ꝛ clero cruce turibulo: cereis ꝛ omni apparatu pręcedentibus: egreditur extra Chorum Eccleſię. Et parato ſibi quaſi in medio Eccleſię faldiſtorio ſedet reſpiciens ad oſtium Eccleſię clero per choros verſus ipſum oſtium ab vtroq; latere diſpoſito ſeriatim. Tunc vnus Archidiaconus paratus, vt pręmiſſum eſt, ſtans in limine oſtij: excelſa voce in tono lectionis dicit ad illos ante oſtium foris ſtantes.

State in ſilentio: audientes audite. Indicto itaque ſilentio vertens ſe ad Pontificem, dicit ſimiliter in tono lectionis.

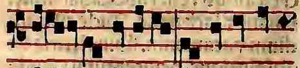
Adeſt o venerabilis Põtifex tempus acceptum: dies propitiationis diuinę: ꝛ ſalutis humanę: quo mors interitũ ꝛ vita ęterna accipit principium: quando in vinca domini ſabaoth: ſic nouorũ plantatio facienda eſt: vt purgetur execratio vetuſtatis. Quãuis enim ad vicem bonitatis Dei: nihil temporis vacet: nunc tamẽ ꝛ largior per indulgentiã eſt remiſſio peccatorum: ꝛ copioſior per gratiam aſſumptio renaſcentium: augemur regenerandis: creſcamus reuerſis. Lauãt aquę: lauant ꝛ lachrymę. Inde eſt gaudium vocatorum. Hinc lętitia de abſolutione pęnitentium: Inde eſt, ꝙ ſupplices, tui poſteaquam in varias formas criminum: neglectu mandatorum cęleſtium: ꝛ morum probabilium tranſgreſſione ceciderunt: humiliati atq; proſtrati prophetica ad Deũ voce clamant dicentes: Peccauimꝰ cum patribus noſtris: impie egimus: iniquitatem fecimus. Miſerere noſtri domine miſerere nr̃i. Et euangelicam vocem non fruſtratoria aure capientes: beati q lugent quoniã ipſi ꝯſolabuntur.

Manducauerunt ſicut ſcriptum eſt panē doloris: lachrymis ſtratum rigauerunt: cor ſuum luctu: ⁊ corpus ſuum afflixerunt ieiuniis, vt animarum recuperarent quam perdiderant ſanitatem. Unicum itaqȝ eſt pęnitenti ſuffragium: quod in ſingulis prodeſt, ⁊ omnibus in commune ſuccurrit.

¶ His dictis. Pontifex ſurgens accedit cum miniſtris ad oſtium Eccleſię: clericorum choro ſe non mouente. Et ſtans in medio oſtij facit eis breuem exhortationem de clementia diuina, ⁊ de venię promiſſione: dicens eis qualiter mox in Eccleſiam reducentur: ⁊ qualiter viuere debent. Quo facto cantat Antiphonam.

Venite venite venite

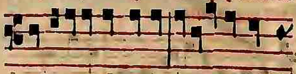

filij audite me timorem do-

mini docebo vos.

Qua dicta diaconus ex parte pęnitentium ſtās: dicit pro eis. Flectamus genua. Et epiſcopus ſecūdo dicit dictam aā. Venite venite. Et diaconus idē iterum dicit. Flectamus genua. Et mox epiſcopus tertio repetit pręfatam aā. Venite venite. Deinde ingrediatur Eccleſiam ſtans infra oſtium: diſtans ab illo: ſpatio conuenienti: ⁊ tunc archidiaconus inchoat ⁊ ſchola proſequitur Antiphonam.

Accedite ad eum ⁊ illumina-

mini ⁊ facies veſtrę non con-

fundentur. ps. Benedicam.

Qua incepta: mox pęnitentes ingredientes infra oſtium Eccleſię corruunt ad pedes Pontificis: ſicqȝ proſtrati ⁊ flentes iacent: donec pręmiſſa antiphona ⁊ pſalm⁹ compleantur. Quibus expletis: vnus archipresbyter dicit in tono lectionis id quod ſequitur.

Reintegra in eis Apoſtolice Pōtifex: quicquid diabolo ſuadente corruptum eſt: ⁊ orationum tuarum patrocinātibus meritis: per diuinę reconciliationis gratiam: fac homines proximos Deo. Ut qui antea in ſuis ſibi peruerſitatibus diſplicebant: nunc iam placere ſe Deo in regione viuorum: deuicto mortis ſuę gratulentur auctore. Et Pōtifex interrogat. Scis illos reconciliatione fore dignos? Et ille reſpōdet. Scio ⁊ teſtificor fore dignos. Et tunc alter diacon⁹ dicit. Leuate.

Quibus

Quibus ſurgentibus: Pontifex accipit vnum ex illis per manum, omnib⁹ alijs ſimiliter ſe ſe ad manus tenentibus. Tunc archipreſbyter dicit alta voce. ℣. Iniqtates meas ego cognoſco. ℞. Et peccatum meum cōtra me eſt ſemper. ℣. Auerte faciē tuam a peccatis meis. ℞. Et omnes iniquitates meas dele. ℣. Redde mihi letitiam ſalutaris tui. ℞. Et ſpiritu principali confirma me. Quo dicto Pōtifex inchoat ſchola proſequente Antiphonam.

Dico vobis: gaudiū eſt ange-

lis Dei ſuper vno peccato-

re penitenti am agente.

Qua dicta trahit illum: quem manu tenet. Et ille alios ducens eos vſqz ad faldiſtorium in medio eccleſię prius ibi paratū. Et ibi ſtās ſuper ſcabellum conuerſus ad illos genua flectētes inchoat añaz.

Oportet te fili gaudere: quia

frater tuus mortuus fuerat ⁊

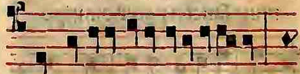

reuixit: perierat ⁊ inuētus eſt.

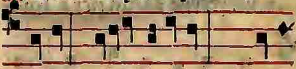
Qua dicta dicit in modū orōnis.

Omnipotens Deus vos abſoluat ab omni vinculo peccatorum: vt habeatis vitam ęternam ⁊ viuatis. Per dominum.

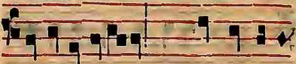
Deinde dicit ſuper illos voce mediocri tenens manus apertas ante pectus hanc prefationem.

Per omnia ſecula ſeculorū. ℞.

Amē. ℣. Dñs vobiſcū. ℞. Et
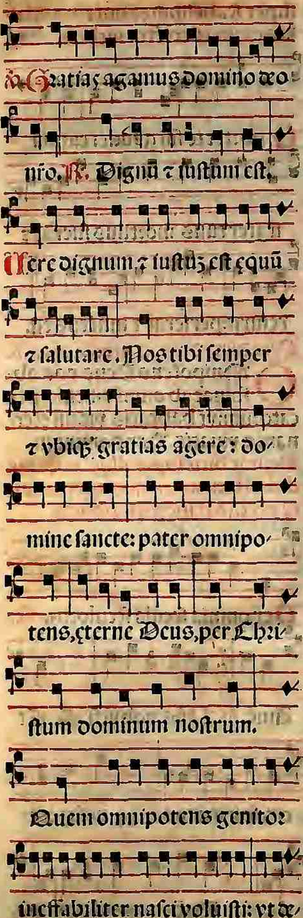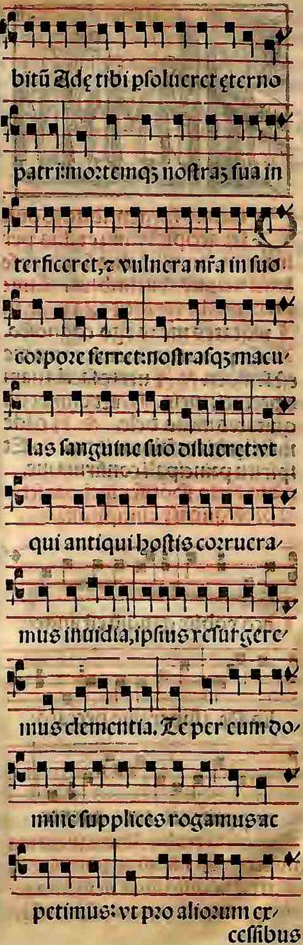

cū ſpiritu tuo. ℣. Surſū cor-
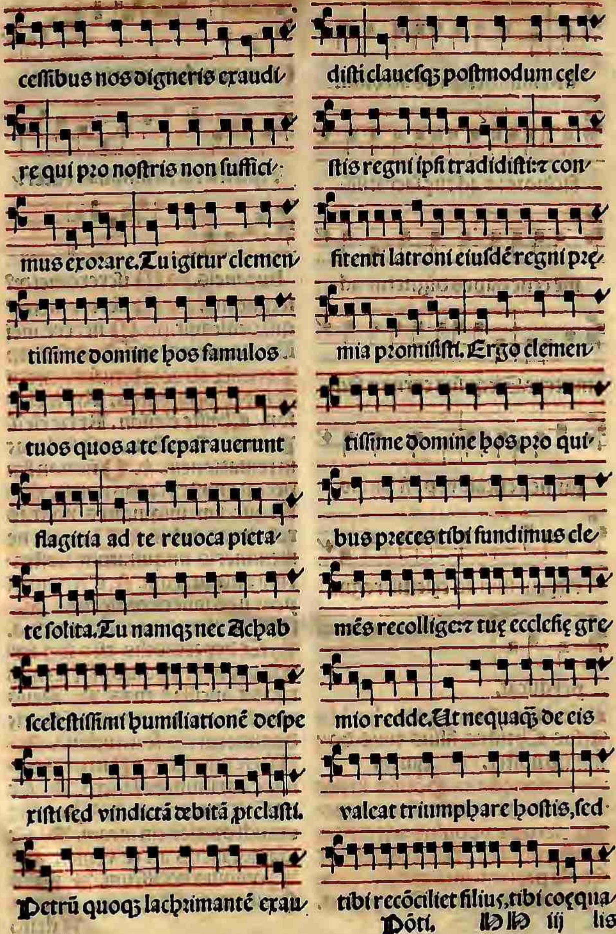

da. ℞. Habemus ad dominū.

Pōti. ij ℣.

℣. Gratias agamus domino deo
nr̄o. ℟. Dignū et iuſtum eſt.
Vere dignum et iuſtū eſt equū
et ſalutare. Nos tibi ſemper
et vbiqꝫ gratias agere: do-
mine ſancte: pater omnipo-
tens, eterne Deus, per Chri-
ſtum dominum noſtrum.
Quem omnipotens genitor
ineffabiliter naſci voluiſti: vt de-

bitū Ade tibi ꝑſolueret eterno
patri: mortemqꝫ noſtraꝫ ſua in
terficeret, et vulnera nr̄a in ſuo
corpore ferret: noſtraſqꝫ macu-
las ſanguine ſuo dilueret: vt
qui antiqui hoſtis corruera-
mus inuidia, ipſius reſurgere-
mus clementia. Te per eum do-
mine ſupplices rogamus ac
petimus: vt pro aliorum ex-
ceſſibus

ceſſibus nos digneris exaudi-
re qui pro noſtris non ſuffici-
mus exorare. Tu igitur clemen-
tiſſime domine hos famulos
tuos quos a te ſeparauerunt
flagitia ad te reuoca pieta-
te ſolita. Tu namq3 nec Achab
ſceleſtiſſimi humiliationē deſpe
xiſti ſed vindictā debitā pclaſti.
Petrū quoq3 lachrimantē exau-
diſti claueſq3 poſtmodum cęle-
ſtis regni ipſi tradidiſti: & con-
fitenti latroni eiuſdē regni prę-
mia promiſiſti. Ergo clemen-
tiſſime domine hos pro qui-
bus preces tibi fundimus cle-
mēs recollige: & tuę eccleſię gre-
mio redde. Ut nequaq3 de eis
valcat triumphare hoſtis, ſed
tibi recōciliet filius, tibi coęqua-

lis emundetqꝫ eos ab omni

facinore: ⁊ ad tuę ſacratiſſi-

mę cęnę dapes dignetur ad-

mittere. Sicqꝫ ſua carne ⁊ ſan-

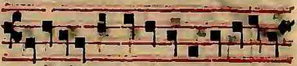

guine reficiat vt poſt huius

vitę curſum ad cęleſtia regna

perducat.

Quod ſequit̃ dicit plane legẽdo
Jeſus Chriſtus filius tuus do-
minus noſter. ℟. Amen.
Prefatione finita Põtifex ſuper
faldiſtoriũ ⁊ miniſtri ſuper tape-
ta: ⁊ clerus ⁊ populus ad terram
proſternuntur; ⁊ cantor inchoat
ſchola proſequente antiphonam
⁊ pſalmos ſequẽtes. Antiphona.

Cor mundum crea in me deus

⁊ ſpiritũ rectũ innoua i viſceri-

bus meis. ps. Miſerere mei de⁹
ſecundum. ps. Miſerere mei de⁹
qm̃ conculcauit. ps. Miſerere mei
Deus miſerere mei. Quib⁹ dictis:
Pontifex ab accubitu ſurgens di-
cit ſuper penitentes. Kyrie eley-
ſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſ.
Pater noſter. Et ne nos inducas
in tentationem. ℣. Dñe non ſm̃
peccata noſtra facias nobis. ℟.
Neque ſm̃ iniquitates noſtras
retribuas nobis. ℣. Domine ne
memineris iniquitatum noſtra-
rum antiquarum. ℟. Cito antici-
pent nos miſericordię tuę. ℣.
Conuertere domine vſquequo.
℟. Et deprecabilis eſto ſup ſer-
uos tuos. ℣. Saluos fac ſeruos
tuos ⁊ ancillas tuas. ℟. Deus
meus ſperantes in te. ℣. Eſto eis
domine turris fortitudinis. ℟.
A facie inimici. ℣. Mitte eis do-
mine auxilium de ſancto. ℟. Et
de Sion tuere eos. ℣. Domine
exaudi orationem meam. ℟. Et
clamor meus ad te veniat. ℣.
Dominus vobiſcum. ℟. Et cũ
ſpiritu tuo. Oremus. Oratio.
Adeſto

ADeſto domine ſupplicatio/
nibus noſtris: ⁊ me, qui etiã
miſericordia tua primus indigeo
clementer exaudi: ⁊ quem nõ ele/
ctione meriti: ſed dono gratię tuę
cõſtituiſti operis huius miniſtrũ:
da fiduciã tui muneris exequẽdi:
⁊ ipſe in meo miniſterio quod tuę
pietatis eſt operare. Per Chriſtũ
dñm noſtrũ. ℟. Amẽ. Oremus.

PReſta, q̃s dñe, his famulis
tuis dignum pęnitentię fru/
ctum: vt eccleſię tuę a cuius inte/
gritate deuiauerant peccãdo: red
dantur innoxij: admiſſorũ veniã
conſequendo. Per Chrm̃ domi/
num noſtrum. ℟. Amẽ. Orem⁹.

PRecor domine tuę clemẽtiã
maieſtatis ac nominis: vt his
famulis tuis peccata, ⁊ facinora
ſua confitentibus veniam pręſta/
re: ⁊ pręteritorum criminum vin/
cula relaxare digneris: qui hume
ris tuis ouem perditam reduxiſti
ad caulas: ⁊ publicani preces con
feſſione placatus exaudiſti: tu etiã
domine his famulis tuis placare:
tu horum precibus benignus aſſi
ſte: vt in confeſſione flebili perma
nentes: clementiam tuam celeri/
ter exorent: ⁊ ſanctis ac ſacris al/
taribus reſtituti: ſpei rurſus ęter
nę ac cęleſti glorię reformentur.
Per Chriſtum dominum noſtrũ.
℟. Amen. Oremus.

DEus, humani generis beni
gniſſime conditor ⁊ miſeri/
cordiſſime reformator: qui homi/
nem inuidia diaboli ab ęternita/
te deiectũ vnici filij tui ſanguine
redemiſti: viuifica hos famulos
tuos: quos tibi nullatenus mori
deſideras: ⁊ quos dereliquiſti de
uios aſſume correctos: moueant
pietatem tuã, quęſumus domine
horum famulorum tuorũ lachry/
moſa ſuſpiria: tu cor medere vul
neribus: tu iacentibus manũ por
rige ſalutarem: ne eccleſia tua ali/
qua ſui corporis portione vaſte/
tur: ne grex tuus detrimentũ pa/
tiatur: ne de familię tuę damno ini
mic⁹ exultet: ne renatos lauacro
ſalutari mors ſecunda poſſideat:
Tibi ergo domine ſupplices pre/
ces: tibi fletum cordis effundim⁹:
tu parce confitentibus: vt ſicut in
hac mortalitate peccata ſua, te ad
iuuante, deflent: ita ⁊ in tremẽdi
iudicij die ſententiã ęternę dam/
nationis euadãt: ⁊ neſciant quod
terret in tenebris, quod ſtridet in
flammis: atq; ab erroris inuio ad
iter reuerſi iuſtitię, nequaquam
vltra vulneribus ſaucientur: ſed
integrum ſit eis atq; perpetuũ:
⁊ quod gratia tua cõtulit, ⁊ quod
miſericordia tua reformauit. Per
Chriſtum. ℟. Amen. Oremus.

DEus miſericors, Deus cle/
mens: qui ſecundũ multitu
di/

dinem miſerationuꝫ tuarum pec
cata penitentium deles: ⁊ preteri
torum criminum culpas venia re
miſſionis euacuas: reſpice ſuper
hos famulos tuos: ⁊ remiſſioneꝫ
ſibi omnium peccatorum ſuorum
tota cordis deuotione poſcentes
deprecatus exaudi: innoua in eis
piiſſime pater quicqd terrena fra
gilitate corruptum: vel diabolica
fraude violatuꝫ eſt: in vnitate cor
poris eccleſie tue membra perfe
cta remiſſione reſtitue. Miſerere
dñe gemituũ: miſerere lachryma
rum: ⁊ nõ habentes fiduciam niſi
in tua miſericordia: ad ſacramen
tuꝫ recõciliationis admitte. Per
Chriſtum. ℟. Amen. Oremus.

Maieſtatem tuã ſupplices de
precamur oĩpotens eterne
Deus: vt his famulis tuis longo
ſqualore penitentie maceratis: mi
ſerationis tue veniam largiri di
gneris: vt nuptiali veſte recepta,
ad regalẽ menſaꝫ vnde eiecti fue
rãt mereanť introire. Per Chriꝫ.
℟. Amen. Oremus. Abſolutio.

Dominus Jeſus Chriſtus,
qui totius mũdi peccata ſui
traditione atqꝫ immaculati ſan
guinis effuſione dignatus eſt ex
purgare: quiqꝫ diſcipulis ſuis di
xit, quecũqꝫ ligaueritis ſuper ter
ram erunt ligata ⁊ in celis, ⁊ que
cunqꝫ ſolueritis ſuper terrã erũt
ſoluta ⁊ in celis: de quoꝝ numero
me, quãuis indignũ ⁊ peccatorẽ,
miniſtruꝫ eſſe voluit: intercedẽte
dei genitrice Maria, ⁊ beato Mi
chaele archãgelo, ⁊ ſãcto Petro
Apoſtolo, cui data eſt poteſtas li
gandi atqꝫ ſoluendi: ⁊ oĩbus ſan
ctis: ipſe vos abſoluat ſancti ſui
ſanguinis interuẽtione, qui in re
miſſionem peccatorũ effuſus eſt:
per miniſterium meum ab oĩbus
peccatis veſtris: quecũqꝫ, aut cogi
tatione, aut locutione: vel opera
tiõe negligẽter egiſtis: atqꝫ a vin
culis peccatoruꝫ abſolutos, pdu
cere dignet ad regna celorũ. Qui
cũ Deo pře ⁊ ſpũ ſancto viuit ⁊ re
gnat in ſecula ſeculoꝝ. ℟. Amen.
Tunc Pontifex aſpgat eos aqua
benedicta ⁊ thurificet eos, dicẽs.

Exurge q dormis, exurge a mor
tuis: ⁊ illuminabit te Chriſtus.
Ultimo dat eis indulgentiã, put
ſibi placuerit. Qua data, manib⁹
eleuatis ⁊ ſupra illos extenſis, di
cit ſolennem benedictionem.

Precibus ⁊ meritis btẽ Ma
rie ſemp virginis: beati Mi
chaelis archãgeli: beati Johãnis
Baptiſte: ſanctoꝝ apoſtolorũ Pe
tri ⁊ Pauli: ⁊ oĩum ſanctoꝝ miſe
reat veſtri oĩps Deus: ⁊ dimiſſis
oĩbus peccatis veſtris, perducat
vos ad vitaꝫ eternam. ℟. Amen.

Indulgentiã abſolutioneꝫ ⁊
remiſſionẽ oĩum peccatorũ
veſtrorũ: tribuat vobis oĩpotens
⁊ miſericors dñs. ℟. Amẽ. Ulti
mo bñdicit eis dicẽs. Benedicat
vos oĩpotẽs Deus pa ✠ ter: ⁊ fi
✠ lius: ⁊ ſpũs ✠ ſctũs. ℟. Amẽ.
Quo facto crines ⁊ barbã quam
nutrierant deponunt: ⁊ veſtibus
penitentialibus dimiſſis: ſe cultio
ribus ⁊ mundioribus induunt.

EX EPISTOLA REVEREN. P. D. AVG. PICOLOMINEI Epiſcopi Pientini: ad Innocentium octauum, quæ in quibuſdam libris Pontificalibus habetur.

QVoniam ſtatus Pontificis ſacra tractantis: pro qualitate rerum variatur: raroq; Pontificales libri inter ſe concordant: quando cum mitra, quando ſine, quando ſtare, quando ſedere Pontificem oporteat: Nos re cum peritis mature diſcuſſa: conuenire arbitrati ſumus: vt cum Pontifex ordinandum monet, ſiue caracterem imprimit: aut ordinum inſignia, ſiue inſtrumenta tradit: ſedeat infulatus, Cum vero populum alloquitur, ſiue circunſtantes hortatur ad ſimul orandum: tunc ſine mitra ſtans ſupplex oret. Hunc vero ordinem per totum librum ſeruari debere cenſuimus: quoniam rationi quadrare viſum fuit.

Pontificalis ſecundum ritum ſanctę Romanę Eccleſię: longe accuratius q̃ vnquam alias emendati ⁊ excuſi: finis.

Regiſtrum.

✠ A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z AA BB CC DD EE FF GG HH

Quaterniones omnes, pręter GG, HH Terniones, ⁊ ✠ Duernionem.

Venetijs, Apud Iuntas, M D LXXII.

Digitized by Google